

3 EDICIJA SANSKI MOST

Branko J. Bokan

BRANKO J. BOKAN

***SREZ
SANSKI MOST
U NOB***

EDICIJA SANSKI MOST
KNJIGA III

ODBOR ZA PRIPREMU EDICIE

Ahmet KADIĆ (predsjednik), Zdravko ADAMOVIĆ, Esad ALAGIĆ, Ivica ATLIJA, Milenko BASIC, Suad BISCEVIĆ, Rade BRKIĆ, Mihajlo BJELOVUK, Harno CEHAJIC, Mile CAVLOVIC, Milan DALJEVIC, Petar DODIK, Mićo DOSENOVIC, Olga DOSENOVIC, Đuro ĐURĐEVIC, Dušan ĐURIC, Stojanka ERCEG MIUATOVIC, Smail HADŽIAHMETOVIC, Mehmed HADŽIMEHMEDOVIC, Muhamed HADŽISELIMOVIC, Milan INDIC, Slobodan INDIC, Milka JAKSIC, Đuro KARANOVIC, Stana KNEŽEVIĆ, Obrad KONDIC, Smajo KORLAT, I Milan KRAGULJ Uroš KUKOLJ, Slavko MAJKIC, Stojan MAKIC, Zvonko MERSA, Stojan Stojanda MILINOVIC, Milan Milančić MILJEVIC, Milan Mićuka MILJEVIC, Milan MIUUS, Ibrahim PASAGIC, Mihajlo PEJIC, Đurin PREDOJEVIC, Zdravko PROSIC, Dušan RADIĆ, Đorđe SREDIC, Mirko STANIC, Obrad STUPAR, Gojko SIKMAN, Lazar SUSNICA, Đuro TRKU-
UA, Obrad VOKIC, Jovan Đ. VIDOVIC, | Petar VOJNOVIĆ | Mirko VRANIĆ, Dušan Dule VUKIC, Đurađ VUKOVIC, Jovo VULIN i Petar ZORIC.

REDAKCIJSKI ODBOR

Mićo DOSENOVIC (predsjednik), Hamo CEHAJIC, Petar DODIK, Mehmed HADŽIMEHMEDOVIC, Milan INĐIC, Stojan MAKIC, Mirko VRANIĆ i Nail REDŽIC (odgovorni urednik).

Recenzenti: Milan INĐIC, dr Dušan LUKAC i Stojan MAKIC.

Redaktori: Momir KALEM, Ivan MATOVIC i Esad TIHIĆ.

Lektor: Cedomir RADOJCIC

BRANKO J. BOKAN

SREZ SANSKI MOST U NOB

1941-1945. GODINE

Skupština opštine Sanski **Most**, **1980.** godine.

XI Razvoj NOB tobom 1943. godine

1. NEPRIJATELJEVA ČETVRTA OFANZIVA JANUAR-FEBRUAR 1943. GODINE

U drugoj polovini 1942. NOP u Jugoslaviji razvijao se veoma uspješno. Proleterske, krajiške, hrvatske i slovenačke jedinice izvršavajući zadatke dobijene od Vrhovnog štaba razvile su široka ofanzivna djeljstva, oslobodile nova prostrana područja i došle do značajnih količina oružja. Postignuti rezultati omogućili su da se formira veći broj novih jedinica. Krajem godine na ovom području već djelstvuje 29 udarnih i proleterskih brigada. U cilju uspješnijeg rukovođenja Vrhovni štab formira krupnije vojne formacije, divizije i korpuse. Naredbom vrhovnog komandanta druga Tita u toku decembra 1942. formirano je osam divizija: 1. i 2. proleterska, 3. udarna, 4. i 5. krajiška, 6. lička, 7. banijska i 8. kordunska. Istovremeno su formirana i dva korpusa: 1. bosanski i 1. hrvatski.

Po odluci Vrhovnog štaba NOV i DV Jugoslavije sredinom decembra 1942. godine »... stvorena je od mnogobrojnih udarnih i partizanskih brigada i od nekih većih partizanskih odreda, regularna Narodno-oslobodilačka vojska Jugoslavije«.¹

Krajem novembra u Bihaću je održano Prvo zasjedanje Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije (AVNOJ), čiji je Izvršni odbor primio na sebe funkciju prve narodne vlade. Održani su i Prva konferencija Antifašističkog fronta žena (u Bosanskom Petrovcu, 6—8. decembra 1942) i Prvi kongres Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Jugoslavije (USAOJ, u Bihaću 27—29. decembra 1942. godine). Organizovana je narodna vlast, narodnooslobodilački odbori u svim naseljima slobodne teritorije.

Nova ofanziva divizija i korpusa NOV započeta novembra 1942. ozbiljno je potresala kvislinšku tvorevinu, tzv. NDH, i ugrozila strateške interese njemačko-italijanskog okupatora.

¹Josip Broz Tito: Stvaranje Narodno-oslobodilačke vojske, članak objavljen u listu BORBA od 20. decembra 1942. godine.

Krajem godine jedinstvena slobodna teritorija obuhvata skoro čitavu oblast Bosanske krajine, Like, Korduna i Banije, sa ukupnom površinom od preko 45.000 kvadratnih kilometara. Na ovom području neprekidno jača jedinstvo narodnih masa oko političke platforme NOP. Izraz tog jedinstva predstavljaju NOO, koji se od mjesnih, opštinskih i sreskih odbora do AVNOJ-a razvijaju u jedinstven sistem nove vlasti.

Ovakav razvoj vojne i političke situacije pokazao je da okupator i kvislinzi nisu mogli zaustaviti i razbiti jedinice NOV i POJ dotadanjim vojnim operacijama ni primjenom masovnog terora. To prisiljava okupatora da preduzme nove napore s ciljem razbijanja NOP i uništenja NOV i »Titove države«, kako su ovu teritoriju u ovo vrijeme nazivali.

NEPOSREDNI UZROCI ZA NOVU OFANZIVU

Razvoj NOP u drugoj polovini 1942. u centralnim i zapadnim oblastima poremetio je njemačke planove za ovo područje. Zato je Hitler početkom novembra poslije konsultovanja s generalom Lerom, njemačkim komandantom na Balkanu, te Antom Pavelićem, poglavnikom tzv. Nezavisne Države Hrvatske, odlučio da se u toku zime jakim okupatorskim i kvislinškim snagama preduzme ofanziva na jugoslovenskom ratištu.

U to vrijeme došlo je i do ozbiljnog pogoršanja situacije za fašističke sile i na glavnim svjetskim ratištima. Na istočnom frontu otpočela je u drugoj polovini novembra velika ofanziva Crvene armije kod Staljingrada, u kojoj je bila okružena, a kasnije i uništena njemačka grupacija od preko 300.000 vojnika. U sjevernoj Africi njemačko-italijanske trupe su izložene sve jačim udarima savezničkih snaga. Njemačkoj komandi postaje sve jasnije da se približava slom toga fronta. U sklopu takvih događaja sve više raste značaj Balkana, a u okviru toga i značaj jugoslovenskog ratišta i NOV, koja je mogla otežati ne samo manevar osovinskih snaga nego i uspješno potpomoći eventualni saveznički poduhvat u oblasti Sredozemlja na Balkanu. Zato je odluka njemačke Vrhovne komande za zimske operacije protiv NOV dobila još veći značaj u okviru Hitlerovih strategijskih planova za nastavljajanje rata u 1943. godini.

PLAN NEPRIJATELJA ZA ČETVRTU OFANZIVU I NJEGOVE SNAGE

Osamnaestog decembra 1942. u istočnoj Pruskoj, Hitler je održao sastanak sa načelnicima štabova i ministrom spoljnih poslova Njemačke i Italije. Na njemu je odlučeno da se preduzmu zajedničke operacije radi uništenja glavnine NOV na području Bosanske krajine.

Početkom januara 1943. njemačke i italijanske komande razradile su konkretan plan zimskih operacija pod šifrom Vajs—1 i Vajs—2. U toku operacije Vajs—1 planirao je da se okruže i unište snage NOV na prostoriji Banije, Korduna, Like i dijela Bosanske krajine, a zatim u operaciji Vajs—2 da se dovrši uništenje ovih snaga NOV koje bi se izvukle ispred udara u toku prve operacije prema jugu ka području Drvara, Glamoča i Livna. U toku operacije za uništenje jedinica NOV planirano je da se opljačkaju i razore

materijalna dobra slobodne teritorije, a odraslo stanovništvo internira u posebno pripremljene koncentracione logore.

I četnici u centralnoj i istočnoj Bosni planirali su napad na slobodnu partizansku teritoriju u Bosanskoj krajini. Ti planovi su zadržavali »čišćenje prostorijske« između rijeka Vrbasa i Sane, a zatim i »pripreme za opšte čišćenje od komunista u Grmeču«. ² Međutim, uspješne akcije partizanskih brigada u području Manjače tokom avgusta-septembra 1942, a potom i akcije partizanskih brigada i divizija u području centralne Bosne onemogućile su i početak realizacije ove zamisli.

I Stab Draže Mihajlovića vršio je pripreme za ofanzivu protiv slobodne partizanske teritorije u Bosanskoj krajini. Draža Mihajlović je još polovinom jula 1942. došao u Hercegovinu i u blizini Gacka održao sastanak sa komandantima bosanskih, ličkih, dalmatinskih i hercegovačkih četnika, upoznavajući ih, pored ostalog, i sa svojim planom akcije na zapadnu Bosnu. Od tada on je svu svoju aktivnost usmjerio prije svega na izvršenje toga plana. Svojim potčinjenim komandantima je dao zadatak da od Italijana i Nijemaca traže što više oružja, municije, odjeće, obuće i hrane kao i podršku za planirani napad na »sovjetsku republiku«, »komunističku republiku«, »Titovu komunističku državu« ili »državu crvenih«, kako su četnički komandanti u to vrijeme nazivali slobodnu partizansku teritoriju na tlu Bosanske krajine i dijela Hrvatske.

Tokom decembra 1942. četnički komandanti intenzivno rade na tome da uz pomoć Italijana dobiju odobrenje od Nijemaca da mogu sa svojim jedinicama krenuti u Bosansku krajinu. Nakon dugih priprema Draža Mihajlović je 2. januara 1943. izdao naredbu pod nazivom »Direktiva br. 1« kojom je određen cilj i način izvođenja operacije. Tom direktivom četnički 2. korpus, od oko 2.000 boraca, dobio je zadatak da preko Donjeg Lapca i Nebljusa prodre na Grmeč planinu, hercegovački četnici, 3. korpus, pravcem od Knina preko Petrovca do Krnjeuše i Grmeča, 2. kosovska četnička brigada od Drniša, preko Rora i Ribnika do Ključa, dok 1. četnički korpus treba od Knina preko Vrhovina i Bihaća da prodre do Grmeč-planine. Naredbom su dati zadaci i četnicima na Manjači i oko Jajca, koji su pod komandom Uroša Drenovića trebali da prodru na rijeku Sanu i sa istočne strane opkole partizansku slobodnu teritoriju. Međutim, pošto je okupator u to vrijeme u fazi završnih priprema za veliku ofanzivu, on odbija prijedlog četnika da sami izvedu svoju ofanzivu.

Na insistiranje Italijana Nijemci dozvoljavaju da neki četnički odredi učestvuju u ofanzivi, i to samo u predjelu Knin — Bosansko Grahovo, gdje djeluju italijanske trupe. Tek u toku druge faze operacije Vajs, zbog pretrpljenog poraza u borbi s partizanskim divizijama u dolini Neretve, Italijani će ubrzano dovesti četničke jedinice na lijevu obalu rijeke Neretve, da bi spriječili dalji prodor partizanskih divizija u Hercegovinu.

Uzalud su bili svi naponi četničkih komandanata, Nijemaca i Italijana. Glavnina partizanskih divizija, pod neposrednom komandom Vrhovnog štaba NOV i POJ, (u daljem tekstu: Vrhovni štab) na lijevoj obali rijeke Neretve potpuno je razbila ovu koncentraciju četnika (preko 20.000). Poslije ovog poraza četnici nikad više nisu mogli mobilisati jače snage u borbu protiv partizana.

* Arhiv Vojnoistorijskog instituta (u daljem tekstu — Arhiv VII) BH-H 535.

Za izvođenje operacije Vajs—1 bile su predviđene snage dva korpusa: njemačkog korpusa »Kroatien« (sastava: 369. legionarska, 7. SS »Princ Eugen«, 714. i 717. posadna divizija, jedan puk 187. divizije i dvije domobranske brdske brigade), jačine oko 57.000 vojnika i 5. italijanskog armijskog korpusa (sastava: divizije »Re«, »Lombardija« i »Sasari«, oko sedam ustaških i domobranskih bataljona i jedna skupina četnika), jačine oko 38.000 vojnika, tj. ukupno oko 95.000 vojnika. Za podršku tih neprijateljskih snaga iz vazduha bilo je predviđeno četrnaest eskadrila avijacije, sa ukupno oko 150 aviona.

Prema utvrđenom planu, njemačke divizije trebalo je da krenu u nastupanje sa linije: Karlovac — Glina — Kostajnica — Bosanski Novi — Sanski Most, sa ciljem da brzo presijeku slobodnu teritoriju na pravcu Karlovac — Bihać — Sanski Most i unište snage NOV sjeverno od te linije. Italijanske divizije nastupale su sa linije: Ogulin — Vrhovine — Gospić — Gračac ka komunikaciji Karlovac — Bihać — Bosanski Petrovac radi, sadještva s njemačkim snagama na tom pravcu i istovremenog uništenja snaga NOV u Lici.

Ideja manevra za Vajs—1 sastojala se u tome da se brzim prodorima njemačkih divizija od Karlovca i Sanskog Mosta ka Bihaću slobodna teritorija presiječe u roku od 48 sati na dva dijela i uz koncentrično nastupanje ostalih divizija na toj liniji snage NOV razbiju na manje grupe i zatim postupno unište.

PLAN VRHOVNOG ŠTABA I GRUPISANJE NAŠIH SNAGA

Vrhovni štab je poslije formiranja divizija i korpusa sredinom novembra razradio jedinstven operativno-strategijski plan za ofanzivna djeljstva u zimskom periodu 1942—1943. Najznačajnija komponenta operativne zamisli Vrhovnog štaba bila je u tome što je angažovanjem dviju divizija prema centralnoj Bosni trebalo osloboditi ovo područje, koje je trebalo da posluži kao polazna osnovica sa koje bi se u proljeće 1943. preduzela ofanzivna djelstva jakim snagama prema Srbiji i Crnoj Gori, sa ciljem da se ubrza proces razgaranja NOP u istočnim oblastima zemlje. Ofanzivna djelstva naših snaga razvijala su se sve do 20. januara 1943, kada je počela četvrta neprijateljska ofanziva.

Istovremeno s planom ofanzivnih djelstava Vrhovni štab je razradio i koncepciju operativnog plana za odbranu slobodne teritorije. Suština ovog plana je bila da se snage NOV ne izlažu udaru koncentrisanih, brojno i tehnički nadmoćnijih snaga neprijatelja; dosljedno se držati principa taktike i strategije opštenarodnog partizanskog rata; težište djelstva u odbrani zasnovati na manevru i protivakcijama.

Neposredno pred jočetak nove neprijateljske ofanzive glavnina NOV bila je raspoređena u tri osnovne grupacije: 1. hrvatski korpus (6. lička, 7. banijska i 8. kordunska divizija, dvije samostalne brigade i tri partizanska odreda), sa oko 15.000 boraca, 1. bosanski korpus (4. i 5. krajiška divizija, dvije samostalne brigade i jedan partizanski odred), sa oko 11.500 boraca, Operativna grupa divizija (1. i 2. proleterska i 3. udarna divizija), sa oko 14.000 boraca. Ukupna jačina sve tri grupacije iznosila je oko 41.000 boraca.

Jedinice 1. hrvatskog i 1. bosanskog korpusa, sa ukupno oko 27.000 boraca, bile su raspoređene na području koje će biti zahvaćeno djejtvom nepripatelja u operaciji Vajs—1. Odnos snaga je bio tri i po prema jedan u korist neprijatelja. Operativna grupa divizija našla se izvan ovog područja.

U području grada Sanski Most i obližnjim selima izvršila je koncentraciju 717. njemačka divizija, njoj pridodati 202. tenkovski bataljon i dva bataljona 2. domobranske brdske brigade.

Na liniji od Volinje, preko Bosanskog Novog do Prijedora u uporištima duž rijeka Une i Sane, ceste i pruge skoncentrisala se 714. njemačka pješadijska divizija. Tu je bila i domobranska posadna jedinica — 4. bataljon 3. brdske domobranske brigade u rejonu Maslovare — Radomirovac — Svodna i 3. bataljon 2. brdske domobranske brigade u rejonu Svodna — Dobrljin.

Sjeverno od Gline i Kostajnice bile su prikupljene jedinice 369. njemačke pješadijske divizije, a na području Karlovac — Petrinja 7. SS divizija »Princ Eugen«.

Spremajući se za ovu ofanzivu neprijatelj je nastojao da demoralise stanovništvo ovog kraja i unese paniku, pa je zbog toga uputio na ovu teritoriju nekoliko svojih agenata. Jedan od njih je bio i uhvaćen sredinom januara 1943. godine.⁵

⁵ Zbornik NOR, tom II/7 (u daljem tekstu: ZB.), str. 359.

2. STANJE NA SANSKOM SREZU PRED I ZA VRIJEME OFANZIVE JANUAR-FEBRUAR 1943.

Život na slobodnoj teritoriji Podgrmeča i na području sanskog sreza u uslovima rata i ratnih teškoća tekao je relativno normalno. Na slobodnoj teritoriji Podgrmeča čovjek se osjećao bezbjednim. U njemu je sazrijevalo saznanje da ovo područje predstavlja dio jedne nove države u kojoj vlast ima narod preko svojih NOO, dio države koja se razvija i živi novim životom. Do najvećeg broja sela u ovom kraju neprijatelj za proteklih sedamnaest mjeseci borbe nije došao. U mnoga sela okupatori i ustaše nisu došli ni u vrijeme aprilske okupacije 1941. do početka ustanka jula iste godine. U selima dublje u slobodnoj teritoriji, a posebno u onim gdje su bila središta opštinskih i nekih seoskih NOO, gdje su bili štabovi i komande, ili u čijoj su blizini bile partizanske bolnice, živjelo se kao u svakoj ratnoj pozadini, relativno sigurno i bezbjedno. Ali ono što je karakterisalo život na slobodnoj teritoriji, bila je velika aktivnost pozadine za front: politička, društvena, kulturna i privredna aktivnost.

Rukovodstvo ustanka i stanovništvo Podgrmeča bilo je svjesno da neprijatelj može jačim snagama privremeno okupirati ovu slobodnu teritoriju. Zato je još od oktobra 1941. počela izgradnja magacina i kukuruzana (koševa) u Grmeču, kao i manjih trapova i skrovišta u neposrednoj blizini kuća. Već tada je počelo i otpremanje žita, povrća i drugog u te magacine i skrovišta, da ne bi pri eventualnom prodoru neprijatelja palo u njegove ruke. Zato su i bolnice građene u Grmeču.

I, upravo, kada se slobodna teritorija najviše proširila, poslije oslobođenja Bihaća, Bosanske Krupe, Cazina, Velike Kladuše, Slunja, Livna, Ključa, Mrkonjić-Grada i mnogih drugih gradova, kada su partizanske divizije bile u snažnoj ofanzivi kako prema Zagrebu tako i prema Banjaluci, centralnoj Bosni, prema Jajcu, Travniku, Kninu i na drugim pravcima, stigle su prve zvanične vijesti da udruženi okupatori, Nijemci i Italijani, ustaše i četnici spremaju veliku ofanzivu protiv centralne slobodne teritorije u Jugoslaviji.

Sredinom januara 1943. od političkog komesara Osmana Karabegovića u Štabu 1. bosanskog NOU korpusa tadašnji sekretar sanskog sreskog komiteta KPJ Stojan Makić dobio je prvo zvanično obavještenje o predstojećoj ofanzivi neprijatelja. Tom prilikom je primio i direktivu od Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu kakvu aktivnost razvijati do početka neprijateljske ofanzive, a šta raditi u ofanzivi.

Dat je zadatak i Sreskom komitetu KPJ sanskog sreza da priprema cjelokupno stanovništvo za otpor okupatoru i njihovim slugama, ustašama i četnicima. Preporučeno je da svi mladi muškarci, žene i djevojke stupaju u operativne jedinice, odnosno najbliže partizanske čete. Pristupilo se organizaciji evakuacije, prikrivanja i zbrinjavanju ranjenika i bolesnika. Posebno je naglašena potreba brze gradnje skloništa na pogodnim mjestima u blizini

kuća u koje treba sklanjati žito i druge namirnice, kao i kućne stvari. Veće viškove žita trebalo je hitno otpremati u magacine i kukuruzane (koševе) ranije sagrađene u Grmeču.

Zadatak partijsko-političkog rukovodstva je bio da najuže sarađuje sa svojim štabovima i jedinicama, posebno sa Štabom 6. brigade, sa bolnicama, komandama mjesta i partizanskim stražama. Naročito obezbjediti saradnju štabova i jedinica sa NOO sela, opština i nedavno formiranim Sreskim NOO. Stanovništvo koje bude moralo napuštati svoja sela, a koje ne mogne da se uključi u vojne jedinice, treba da se ili skriva u pećinama, vrtacama i podzemnim skloništima u blizini kuća i sela, ili da se evakuiše u sela u podnožju Grmeča.

Dan kasnije Trivo Bogunović, član Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, prenio je direktive Okružnog komiteta za izvršenje neophodnih aktivnosti u periodu do početka ofanzive, kao i tokom napada na slobodnu teritoriju. Tom prilikom je naređeno da se evakuacija stanovništva vrši pravcem Lušci Palanka — Majkić Japra — Benakovac — Gorinja ka Grmeču. Rečeno je da ljudi ponesu zimsku odjeću, najpotrebniju posteljinu, hranu za više dana i povedu manji dio stoke, a da preostalu stoku puste u šume i gajeve oko sela. Najavljeno je da se početak napada očekuje za sedam-osam dana i da se mora na ovim poslovima raditi ubrzano.

Po prijemu direktiva rukovodstva društveno-političkih organizacija održala su sastanke, i to: Sreski komitet KPJ, Sreski komitet SKOJ-a i Sreski odbor AFŽ. Na njima je razmatrana vojno-politička situacija i zadaci. Razmatrana su i druga pitanja i dati zadaci političkim radnicima. Članovi ovih rukovodstava odmah su krenuli u opštinska središta, a potom i u pojedina sela.

Članovi Sreskog i opštinskih komiteta KPJ dobili su zadatak da sve članove Partije i SKOJ-a upoznaju sa situacijom i neodložnim zadacima i da se sve vrijeme do ofanzive, i za vrijeme napada, nalaze s narodom.

I Izvršni odbor Sreskog NOO je održao sjednicu, a potom zadužio svoje članove da dobijene zadatke prenesu svim opštinskim NOO u Lušci-Palanci. Dabru, Lipniku, Bosanskom Milanovcu i Halilovcima, a potom i svim seoskim NOO.

Sreski komitet KPJ, tada u sastavu: Stojan Makić, sekretar, i članovi: Simo Bjelajac, Nada Jovović, Dušan Stupar Pobro, Jela Perović, Smilja Čopić-Rašeta i Rajko Drljača na prvoj sjednici, na kojoj je razmatrao dobijene informacije zaključio je da određeni pravac evakuacije stanovništva u snijegom zavijani i nenaseljeni Grmeč nije dobar. Konstatovano je da bi to izazvalo teške posljedice. Zato se Sreski komitet odmah obratio Štabu 6. krajiške brigade sa prijedlogom da je mnogo bolje da se evakuacija vrši u pravcu Mijačice, Bravska, Crkvenog i Ribnika. Štab Brigade je prihvatio prijedlog Sreskog komiteta bez primjedbi.

Od časa dobijene informacije o neprijatelju evo j ofanzivi, svi članovi rukovodstva društveno-političkih organizacija, svi članovi KPJ i SKOJ-a i svi članovi Sreskog, opštinskih i seoskih NOO krenuli su na izvršavanje dobijenih zadataka.

Da bi se i stanovništvo upoznalo sa neposrednom vojno-političkom situacijom i konkretnim zadacima, održani su skupovi stanovništva, odnosno političke konferencije. Sreski komitet KPJ je na tim sastancima zadužio svoje članove i sve političke radnike da, između ostalog, od stanovništva traže prijedloge kako da se pozadina što bolje organizuje za doček predstojeće neprijateljeve ofanzive. Ovakve konferencije, sa sličnim sadržajem, održavane su više puta u svim slobodnim sanskim selima.

Političke konferencije su održavane i poslije 20. januara 1943, kada je neprijatelj već krenuo u napad na slobodnu teritoriju.

3. RASPORED JEDINICA I USTANOVA NOV NEPOSREDNO PRED NEPRIJATELJEVU OFANZIVU

Dan poslije smotre 4. krajiške NOU divizije, njena 2. i 5. brigada su otišle iz Podgrmeča. Brigade su između Dragotinje i Blagaja prešle rijeku Sanu, cestu i prugu i došle na Karan i Kozaru. Tamo su pod komandom Štaba 4. divizije izvodile akcije na neprijateljska uporišta, prije svega u Lijevcu Polju.

U Podgrmeču su ostala samo tri bataljona 6. krajiške NOU brigade: 1. bataljon u rejonu Umci — Đedovača — Brajića Tavan, 2. bataljon u rejonu Kršlje — Agići — Ovanjska i 4. bataljon u međuprostoru ova dva bataljona, na položajima Lukavica — Okreč — Čirkići — Suhača; 3. bataljon 6. brigade je poslužio kao jezgro za formiranje 8. krajiške brigade. Neposredno pred ofanzivu jedan bataljon 8. brigade je bio na položaju prema Dvoru na Uni u Bosanskom Novom na lijevoj obali rijeke Une. Jedan bataljon ove brigade je bio na području Novske planine dok su dva bataljona bila u pozadini, jedan u području Bužima, a drugi u području Otoke.

Prva i 7. krajiška brigada 5. krajiške NOU divizije bile su na položajima južno i jugoistočno od Sanskog Mosta, u području sela Tramošnje, Kozice, Podova i Vrhpolja. Četvrta krajiška brigada je bila na komunikaciji Banjaluka — Sitnica i prema Jajcu. Štab 5. krajiške divizije je tada bio u Ključu.

U ovo vrijeme na području sanskog sreza bila su sljedeća vojna i društveno-politička rukovodstva, bolnice i opštinski NOO:

— Štab 1. bosanskog NOU korpusa nalazio se u novosagrađenom naselju Vodice u Grmeču, područje Metla, kota 760, sjeverozapadno od Lušci-Palanke,

— Intendantura i pojedini dijelovi 1. bosanskog NOU korpusa su bili u Lušci-Palanci,

— Štab 4. krajiške divizije, nalazio se u Majkić-Japri, u kući Dušana Majkića na Radano vom polju,

— Štab 6. krajiške brigade je bio u selu Dabru kod crkve,

— Štab 1. artiljerijskog diviziona bio je u Lušci-Palanci,

— Komande mjesta su bile u Lušci-Palanci, Budimlić-Japri i u Sanici,

— Sjedište Sreskog NOO, Sreskog komiteta KPJ Sreskog komiteta SKOJ-a i Sreskog odbora AFŽ sanskog sreza je bilo u Lušci-Palanci,

— Opštinski NOO su bili u Lušci-Palanci, Lipniku, Bosanskom Milanovcu, Dabru i Halilovcima, gdje su bila i sjedišta opštinskih komiteta SKOJ-a, opštinskih odbora AFŽ i USAOJ-a. Opštinski komiteti KPJ su bili u Lušci-Palanci, za lušcipalansku, dabarsku i bosanskomilanovačku opštinu, i u Ha-

lilovcima za halilovačku opštinu. Lipnička opština tada još nije imala opštinski komitet KPJ, već je Sreski komitet KPJ neposredno djelovao u selima ove opštine.

U planini Grmeč bile su bolnice: Koričanica, Nova centralna bolnica nedaleko od Zbjega, Stara centralna bolnica u Plećini pored Suvopolja, a u Jelašincima, Tuk-Bobiji, Hadrovcima i još nekim selima bila su bolnička odjeljenja i u Majkić-Japri civilna ambulanta i zarazno odjeljenje.

U području Velike Vode u Grmeču radili su parni mlin, električna centrala i pekara. U Grmeču je bilo i nekoliko većih i dosta manjih magacina, kukuruzana i koševa u koje su intendanture i NOO smjestili rezerve hrane i drugih potrepština.

U ostalim rejonima Podgrmeča, neposredno pred ofanzivu, osim sreskih NOO Bosanska Krupa (u slobodnom gradu) i Bosanski Novi (u Rujiškoj), opštinskih NOO, sreskih komiteta KPJ i SKOJ-a, sreskih odbora USAOJ-a i AFŽ-a, komandi mjesta i drugih ustanova bili su i: Okružni komitet KPJ i OK SKOJ-a za Podgrmeč u Gorinji, Komanda podgrmečkog područja u Benakovcu, u zgradi gdje je bio nekadašnji Stab 1. krajiškog odreda, zatim Vojnotehnička radionica u Međugorju nedaleko krupske Suvaje, Dječiji dom u Srpskoj Jasenici, partizanske bolnice u Lastvama i Ristovcu, Invalidski dom u Srednjem Duboviku i dr.

Tada su u slobodnom Bihaću bili:

Vrhovni štab, CK KPJ, CK SKOJ-a, Izvršni odbor AVNOJ-a i Zemaljski odbor USAOJ-a, zatim komanda bihačkog područja i komanda mjesta, te Partizanska bolnica u Žegaru (nedaleko od grada), Okružni i Sreski komitet KPJ, Narodni univerzitet, Kazalište narodnog oslobođenja, Oficirska škola. Viši partijski kurs CK KPJ i dr.

Na dijelu željezničke pruge od Bihaća do Srbijana saobraćao je voz. Postojale su telefonske veze iz Bihaća prema svim područjima slobodne teritorije, postojala je široka mreža relejnih stanica, dok su autobusi saobraćali na nekim cestama slobodne teritorije (Bihać — Bosanski Petrovac — Drvar, Livno — Glamoč i još nekim). Ustaljenim danima radila je pijaca u Bihaću, Livnu, Cazinu, Velikoj Kladuši i svim drugim oslobođenim gradovima, gdje su seljaci i zanatlije prodavali svoje proizvode ili vršili trampu, u nedostatku novca.

Na slobodnoj teritoriji Podgrmeča postojalo je shvatanje da je Grmeč neosvojiv. Već trećeg dana ofanzive Štab 1. bosanskog NOU korpusa u pismu Štabu 5. krajiške divizije iznosi sljedeće:

»...4) Najvažniji zadatak za nas jeste da branimo Grmeč gdje su nam bolnice i magacini, kao i da omogućimo evakuaciju ranjenika i materijala koji su smješteni uz drum Sanski Most — Palanka — Krupa, t. j. da borbom stvorimo potrebno vrijeme da se skloni ono što je najvažnije, da se na taj način oslobodimo onoga što predstavlja teret za operativne jedinice« .. *

I komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj smatra planinu Grmeč jednom od glavnih uporišta NOV i POJ. Zato u svojoj naredbi od 30. januara, za završetak operacije Vajs—1, saopštava:

»2) Pošto pređe rijeku Unu, Njemačka komanda u Hrvatskoj će produžiti gonjenje potučenog neprijatelja ka jugu, sa ciljem da razbije njegove formacije koje su se povukle na planinu Grmeč«.. *

* Zb. IV/9, str. 262—3.

« Zb. IV/9, str. 599.

Istom naredbom on naređuje 369. diviziji da raščišćava sjeverni dio planine Grmeč, dok je 717. divizija već od početka imala zadatak čišćenja istočnog i sjevernog dijela Grmeča. Još jednom u ovoj naredbi general Liters podvlači važnost raščišćavanja Grmeč-planine, pa kaže:

»... Metodično raščišćavanje planine Grmeč je od najveće važnosti za produženje operacija i sigurnost snabdijevanja« ..⁶

4. BORBE NA SANSKOM SEKTORU (januar-februar 1943. godine)

Prvog dana ofanzive na slobodnu teritoriju neprijatelj je krenuo iz Sanskog Mosta prema Vrhpolju, i prema Brajića Tavanu i Djedovači. Kako su toga dana započeli jaki neprijateljski napadi i na mnogim drugim pravcima prema slobodnoj teritoriji Vrhovni štab je naredio Štabu 1. bosanskog korpusa da odmah hitno pozove 2. i 5. krajišku brigadu da se vrate sa Kozare u Podgrmeč i posjednu prostoriju Slatina — Kamengrad — Eminovci Štab korpusa je istovremeno naredio Štabu 6. krajiške brigade »da najupornije brani Djedovaču i Brajića Tavan«, a Štabu 5. krajiške divizije da najupornije brani pravac prema Ključu i Sanici.⁷

Jedinice 737. i 749. njemačkog puka i 202. oklopnog bataljona 717. njemačke divizije, oko 3.000 vojnika, 20. januara izjutra su krenule iz Sanskog Mosta prema Vrhpolju. Neprijatelja su dočekale jedinice 7. krajiške brigade koje su držale položaje Kruhari — Lukići — Tomina — most na rijeci Sani u Vrhpolju. Nakon 20-satne borbe neprijatelj je sa pet tenkova uspio da od Sane i ceste Sanski Most — Vrhpolje odbaci 1. bataljon 7. krajiške brigade i osvoji položaje na liniji rijeka Sana Čaplje — Lužani — Kijevo. Potom je prodro do mosta na Sani u Vrhpolju i u zaselak Trnjak. Neprijatelj je nadirao sa nekoliko kolona, dok je jednom jačom kolonom neopažen od jedinica 6. brigade prošao i Krkojevcima i Kljevima, lijevom obalom rijeke Sane sve do Vrhpolja i tako došao na bok jedinicama 7. brigade.

Braneci most na Sani u Vrhpolju, hrabrošću se istakla četa boraca Kuprešana iz 1. bataljona 7. brigade. Brigada je u ovim borbama imala 35 boraca izbačenih iz stroja, dok je neprijatelj imao oko 200 mrtvih i ranjenih.

Oko ponoći 7. brigada je neopaženo napustila položaje od Kruhara do Vrhpolja i ispod sela Kamičaka, pomoću spiava i brvana, prešla rijeku Sanu, a zatim posjela položaje u selu Vrhpolju, sjeverozapadno od sela Kamička, od k. 335 u selu Kamičak do rijeke Sanice, u rejonu Rizvića.⁸

Istog dana Štab 5. krajiške divizije na ovaj sektor je prebacio i čitavu 1. krajišku brigadu, koja je takođe posjedala položaje u selu Vrhpolju.

Dvadesetog januara, oko podne, neprijatelj je krenuo iz Sanskog Mosta i prema Brajića Tavanu i Djedovači. Na ovim položajima ga je oko 13 časova dočekao 1. bataljon 6. brigade. Nakon pet sati borbe, koristeći se maglom neprijatelj je uspio da se provuče iza lađe borcima 1. bataljona 6. brigade i nakon kraće borbe zauzme Brajića Tavan i Djedovaču. Borci 1. bataljona 6. brigade povukli su se u obližnje zaseoke sela Dabra radi sređivanja i pripreme za protivnapad.⁹

⁷ Zb. IV/9, str. 232.

* Izvještaj štaba 7. krajiške brigade o borbama vođenim od 22. novembra 1942. do 1. jula 1943. godine. Arhiv VII, k. 856, br. reg. 4/1—2.

⁹ Zb. IV/9, str. 232.

Neposredno iza ponoći 21. januara 1. bataljon 6. brigade je izvršio snažan protivnapad i poslije dva sata borbe ponovo ovladao Brajića Tavanom i Djedovačom, protjeravši dva bataljona 2. gorskog zdruga nazad u Sanski Most. U ovoj borbi bio je ranjen samo jedan borac 6. brigade.¹⁰

Štab njemačke 717. divizije istog dana poslao je u napad 2. gorski zdrug (oko sedam četa) da povрати Brajića Tavan i Djedovaču, ali je 1. bataljon 6. brigade uspio da poslije nekoliko sati borbe neprijatelja vrati u Sanski Most.¹¹

Njemačke trupe u Sanskom Mostu, za vrijeme četvrte ofanzive, januara-februara 1943. godine.

Oko 10 sati 21. januara neprijatelj je poslije jake artiljerijske pripreme uz pomoć tenkova napao položaje 1. i 7. krajiške brigade. Nakon dva sata borbe obje brigade su morale da napuste položaje u Vrhpolju i Kamičku. Neprijatelj je u ovim borbama imao oko 50 mrtvih i ranjenih. Prva i 7. brigada su imale jednog poginulog i šest ranjenih boraca.¹²

Prva krajiška brigada se zadržala u rejonu zaseoka Brezik, k. 3,89, oko ceste, odbijajući uspješno napade neprijatelja sve do 23. januara 1943. godine.

Sedma krajiška brigada je posjela položaje iza 1. krajiške brigade, na liniji rijeka Sana, zaselak Kukrike, preko Ribića, k. 496, Krasulja (Kusići, k. 458) do Ošljaka, k. 624, a 22. i 23. januara nije imala kontakta sa neprijateljem.¹³

¹⁰ Zb. IV/9, str. 232.

¹¹ Zb. IV/9, str. 235 i 236.

¹² Zb. IV/9, str. 242.

¹³ Arhiv VII k. 856, br. reg. 4/1—2.

Dvadeset drugog januara neprijatelj iz Sanskog Mosta ponovo pokušava da prodre dublje prema Dabru, Eminovcima i Lušci-Palanci. Nakon izvjesnog vremena on ovladava Djedovačom, ali mu borci 1. bataljona 6. brigade onemogućuju dalji prodor.¹⁴ Istog dana cestom od Sanskog Mosta preko Husimovaca i Donjeg Kamengrada kreće motorizovana kolona 737. njemačkog grenadirskog puka. Prethodnica ove kolone dva-tri tenka i izviđačka kola, stigla je do mosta na Bliji, u Donjem Kamengradu. Kada je nekoliko neprijateljskih vojnika izašlo iz vozila da pregleda most, borci 4. bataljona 6. brigade su iz zasjede otvorili vatru i poslije dva sata borbe potisli neprijatelja u Sanski Most.

Za ovo vrijeme glavnina neprijateljske kolone sa 14 tenkova i preko 30 kamiona nalazila se u Husimovcima, ne poduzimajući nikakvu aktivnost.¹⁵

Tokom ovog dana neprijateljeva avijacija sa devet bombardera tukla je položaje 5. krajiške divizije u selu Peći, ali bez rezultata.¹⁶

Izjutra 23. januara neprijatelj je u više kolona ponovo krenuo iz Sanskog Mosta i sa Djedovače u pravcu Brajića Tavana i Dabra, prema Eminovcima i Fajtovcima. Prvi bataljon 6. brigade je čitav dan uporno branio svoje položaje i vršio protivnapade, ali je neprijatelj pred noć uspio da ovlada Brajića Tavanom i Umcima.

Udarina grupa sastavljena od boraca dobrovoljaca, bombaša i mitraljezaca, jačine jednog voda, predvođena Cvijom Kukoljem, izvršila je snažan protivnapad i spriječila neprijateljev prodor dalje od linije Brajića Tavan — Djedovača — Umcu. U ovom protivnapadu bio je ranjen i komandir ove grupe Cvijo Kukolj. Nijemci u sastavu domobranskih jedinica služili su se i dresiranim psima koje su partizanske jedinice uspjele za kratko vrijeme pobiti. U ovoj borbi 1. bataljon 6. brigade nanio je neprijatelju (2. gorskom zdruhu) gubitke od 50 poginulih i veći broj ranjenih. Poginuo je i zamjenik komandanta domobranskog bataljona, dok je komandant bataljona bio ranjen. Partizani su zaplijenili: osam pušaka, puškomitraljez, dva pištolja, 4.000 metaka, osamnaest konja sa samarima, deset brdskih kazana sa hranom i arhivu 2. gorskog zdruha.¹⁷

Druga neprijateljska kolona, 737. puk 717. divizije, koja je nadirala cestom kroz Kamengrad, naišla je na zasjedu 4. bataljona 6. krajiške brigade. Ne mogavši prodrijeti cestom preko Kiska, jer je bila jako prekopana, neprijatelj je uz podršku tenkova i artiljerije produžio nastupanje prema Fajtovcima stazom paralelno s cestom, kroz šumu, i u predvečerje stigao u Došće i Fajtovce, gdje je zalogorovao. Četvrti bataljon se tada povukao s položaja iznad Kiska i prema neprijatelju zauzeo položaj zapadno, sjeverno i istočno od Fajtovaca.¹⁸

Istoga dana jedna neprijateljska kolona, jačine jednog bataljona krenula je iz Stare Rijeke prema Ruškovcu. Dijelovi 4. bataljona 6. brigade dočekali su neprijatelja razbili ga, nanijeli mu gubitke i natjerali u bjekstvo.¹⁹

¹⁴ Naređenje Štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 23. januara 1943. Štabu 5. krajiške divizije. Zb. IV/9, str. 262.

¹⁵ Zb. IV/9, str. 262.

¹⁶ Zb. IV/9, str. 270.

¹⁷ Zb. IV/9, str. 264 i 284.

¹⁸ Zb. IV/9, str. 264, 583.

¹⁹ Izvještaj Štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 25. januara 1943. Vrhovnom štabu. Zb. IV/9, str. 285.

Neprijatelj je i na vrhpoljskom pravcu ovog dana, jurišao na položaje 1. krajiške brigade, ali bez uspjeha. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko osamdeset mrtvih i ranjenih, dok je 1. brigada imala dva poginula i dvadeset ranjenih boraca.²⁰

Ocijenivši da dva bataljona 6. krajiške brigade neće moći zadržati nastupanje neprijatelja prema Lušci-Palanci, štab 1. bosanskog NOU korpusa naredio je Štabu 5. krajiške divizije da usiljenim maršem uputi jeđaž ili dva bataljona 1. krajiške brigade na područje Eminovaca i Fajtovaca. Štab Divizije istog dana u 21,00 časova naredio je Štabu 1. krajiške brigade da 3. bataljon uputi prema Eminovcima i Fajtovcima. Bataljon je rano izjutra krenuo iz Sanice i tokom 24. januara stigao u područje Eminovaca gdje je uspostavio vezu sa Štabom 1. bataljona 6. krajiške brigade.²¹

PROTJERIVANJE NEPRIJATELJA S BRAJIĆA TAVANA, DJEDOVACE I UMCA

Noću 23/24. januara 1. bataljon 6. brigade izvršio je napad na neprijatelja koji je bio posjeo Brajića Tavan, Djedovaču i Umce. Nakon iznenadnog i silovitog juriša neprijatelj je ponovo panično pobjegao sa ovih položaja u Sanski Most. Prvi bataljon 6. brigade tada se opet našao na dominantnim visovima iznad Sanskog Mosta, na Brajića Tavanu, Djedovači i Umcima.²²

Sljedeće noći 4. bataljon 6. brigade izvršio je napad na neprijatelja sa logorom u Fajtovcima i Došcima. Neprijatelj je protjeran iz Došca i dijela Fajtovaca, ali se zadržao kod Kiska i u Fajtovcima, kraj ceste, gdje je imao jaku tenkovsku podršku.²³

Dvadeset i četvrtog januara izjutra neprijatelj je uz podršku artiljerije, minobacača i tenkova napao položaje koje su držala dva bataljona 1. i tri bataljona 7. krajiške brigade. Primoravši dijelove 7. krajiške brigade da napuste položaje u selu Peći došao je u bok jedinicama 1. krajiške brigade, koje su bile prisiljene da se povuku na položaje u području sela Krasulja. U ovim borbama ove brigade su imale tri poginula i petnaest ranjenih boraca, dok je neprijatelj imao oko 50 poginulih i ranjenih vojnika.²⁴

Noću 24/25. januara dijelovi 737. grenadirskog puka popravljali su cestu u području Kiska i istovremeno uputili iz Fajtovaca prema Naprelju jednu izviđačku grupu. Tenk na čelu ove grupe naletio je na minu kod Ponora, nedaleko od kuće Bogdana Vještice i odletio u vazduh.²⁵

²⁰ Izvještaj br. 21. i br. 35, od 23. januara Štaba 5. divizije Štabu 1. bosanskog NOU korpusa. Zb. IV/9, str. 271 i 272.

²¹ Zb. IV/9, str. 263, 264, 266. i 272.

²² Izvještaj Štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 25. januara Vrhovnom štabu. Zb IV/9, str. 284 i 287.

²³ Zb. IV/9, str. 287.

²⁴ Izvještaj Štaba 5. NOU divizije od 24. januara 1943. Štabu 1. bosanskog NOU korpusa. Zb. IV/9, str. 281—2.

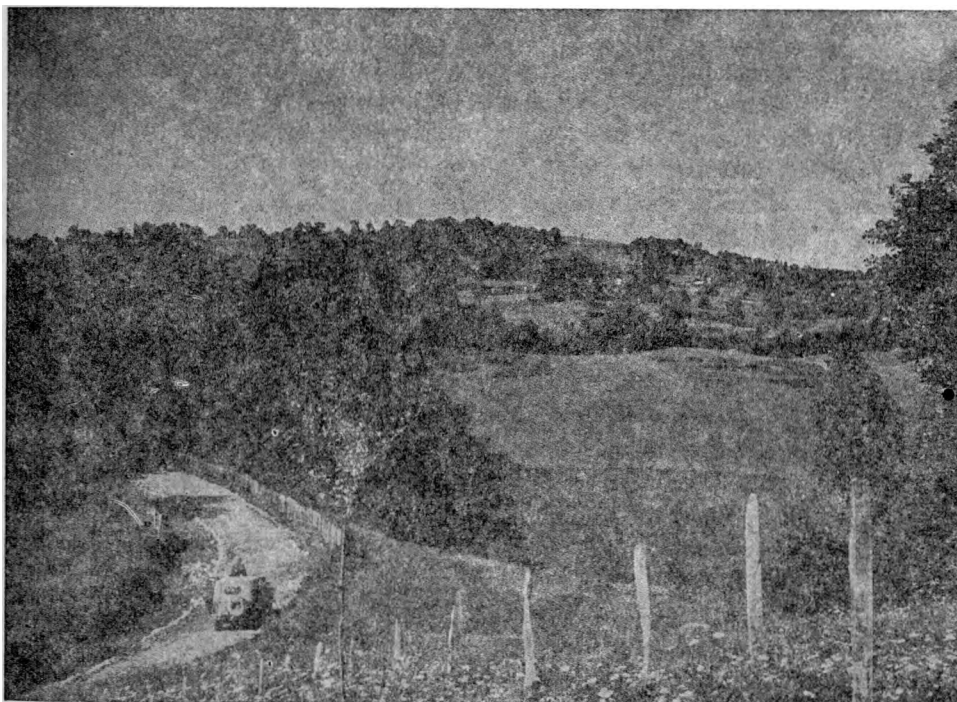
²⁵ ZB IV/9, str. 289.

VRHOVNI ŠTAB ISTIČE USPJEHE
6. KRAJIŠKE BRIGADE

Zamjenik načelnika Vrhovnog štaba Velimir Terzić 24. januara 1943. u operativnom izvještaju Vrhovnom komandantu NOV i POJ Josipu Brozu Titu daje opis borbi »na sektoru Sanski Most« vođenih 23. i 24. januara 1943. godine. Između ostalog on u tom izvještaju kaže:

Može se reći da su Krajišnici u posljednja dva dana postigli velike uspehe i svojim zalaganjem i snažnim kontranapadima naneli neprijatelju velike gubitke i presekli sve njegove napadne tendencije, kako prema Ključu, tako i prema Lušci Palanci. Naročito se u ovim borbama istakla 6. Brigada, koja je uspela da u toku dvodnevni neprekidnih borbi, uzastopnim jurišima, nanese neprijatelju velike gubitke i da ga povрати nazad ka Sanskom Mostu. Naredio sam da se prebaci jedan bataljon iz 5. Divizije na levu obalu Sane, kao pojačanje 6. Brigadi koja zatvara pravac ka Lušci Palanka. Ovaj bataljon je već stigao u sastav 6. Brigade²⁸.

Bila je to prva pohvala 6. brigadi za njene izvanredne uspjehe u borbama na sektoru Brajića Tavana, Djedovače, Umca i Kamengrada, izrečena u operacijskom izvještaju Vrhovnog štaba Treba podvući da su položaje 1. bataljona 6. brigade napadala dva ojačana bataljona 2. gorskog zdruga, a na 4. bataljon čitav 737. njemački grenadirski puk. Odnos u ljudstvu i naoružanju je bio u korist neprijatelja, ali su borci 6. brigade uspijevali za četiri dana tri puta da ga vraćaju u Sanski Most.

Nagliš u Bosanskom Milanovcu, poprište borbe u kojoj su dva bataljona NOVJ razbila domobranski zdruk 25. januara 1943. godine.

²⁸ Zb. II/7, str. 486.

BORBA NA NAGLIŠU

Neprijatelj je i po četvrti put krenuo iz Sanskog Mosta na Brajića Tavan, Djedovaču, Umce i Eminovce. Tu ga je ponovo dočekaao 1. bataljon 6. brigade. Drugi gorski zdrug je nastojao po svaku cijenu da ovlada tim dominantnim visovima i tako stvori uslove za dalje prodiranje prema Lušci-Palanci. Sa domobranima je nastupala i četa Nijemaca. Borbe su vođene čitav dan. Neprijatelj podržavan artiljerijom i jakom minobacačkom vatrom uspio je da potisne 1. bataljon 6. brigade i ovlada Brajića Tavanom, Djedovačom, Umcima i pred noć prodre u Eminovce i posjedne brdo Nagliš (k. 556). Pred kraj borbe 1. bataljonu 6. brigade stigao je kao pojačanje 3. bataljon 1. krajiške brigade. Oba bataljona posjela su položaje na padinama Lisca, k. 807, na visovima između Eminovaca i Bošnjaka i visovima između Naprelja i Eminovaca.²⁷

Ocijenivši da neprijatelj u toku noći neće moći da organizuje jaku kružnu odbranu, Štab 6. brigade je odlučio da se sa 1. bataljonom (bez 1. čete) 6. i 3. bataljonom 1. krajiške brigade odmah izvede protivnapad na neprijatelja u području sela Eminovci i brda Nagliš. Zadatak 1. bataljona 6. brigade, kojim su komandovali Milančić Miljević komandant i politički komesar Rade Erceg i 3. bataljona 1. krajiške brigade, sa komandantom Mirkom Zecom i političkim komesarom Dragom Đukićem, bio je da protivnapadom razbiju neprijatelja i ponovo ga protjeraju nazad u Sanski Most.

Prva četa 3. bataljona 1. brigade dobila je zadatak da se provuče kroz neprijateljske jedinice do kuća Veselinovića i da sa tih polazaja nanese neprijatelju udar u leđa. Druga četa ovog bataljona, ojačana jednim mitraljeskim odjeljenjem, dobila je zadatak da frontalno napada brdo Nagliš, s ciljem da na sebe privuče vatru neprijatelja. Treća četa 3. bataljona 1. brigade i 2. četa 1. bataljona 6. brigade, ojačane jednim mitraljeskim odjeljenjem, dobile su zadatak da izvrše obilazak od Lisca i bočno napadnu neprijatelja. Isti zadatak je dobila i 3. četa 1. bataljona, samo na lijevom krilu, kod trigonometra 571 i zaseoka Davidovići-Milinkovići.²⁸

Napad 1. i 3. bataljona su podržavali minobacački vodovi, koji su dobili zadatak da tuku istočne padine Nagliša, k. 556, a počeo je 25. januara 1943. u 20,30 časova. Borci su se neopaženo približili do na stotinu metara od neprijateljskih položaja, ali su tada bili primijećeni. Neprijatelj je otvorio jaku vatru, pa je prvi juriš bio odbijen. Međutim, akcijom bombaša borci su uspjeli da se probiju u neprijateljske odbrambene položaje, što je dovelo do brzog rasula neprijateljske odbrane. Jedino se uporno držao neprijatelj na Naglišu, ali je poslije jednočasovne borbe i to uporište konačno palo.

Znatnu pometnju među neprijatelja unijela je 2. četa 1. bataljona, koju je vodio komandir čete Stevo Kovačević. To se desilo kada se ona uspjela ukliniti u njegovu odbranu i napasti s leđa položaje na Naglišu i Čamu. To su na pogodan način iskoristile i ostale jedinice, pa je poslije izvjesnog vremena došlo do povlačenja neprijatelja, koji je u povlačenju davao relativno jak otpor, naročito na raskrsnici puteva Milojevići — Čam — Krunići, gdje

²⁷ Naređenje Štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 26. januara 1943. Štabu 5. krajiške divizije. Zb. IV/9, str. 307.

²⁸ Zb. IV/9, str. 320—1.

je bila i njegova artiljerija. Bombaši 1. i 3. bataljona su tada pobacali bombe, izvršili juriš i zaplijenili topove i minobacače, a veći dio posade zarobili.

Protivnapad neprijateljevog bataljona, od Krunića ka ovoj raskrsnici, koji je htio povratiti topove i minobacače, borci ovih bataljona su dočekali mitraljeskom i pušcanom vatrom, a potom i ručnim bombama i onda prešli u odlučan juriš. Došlo je do borbe prsa u prsa koju neprijatelj nije izdržao. Počelo je gonjenje neprijatelja niz padine prema Sanskoj dolini. U tom gonjenju jedna neprijateljska desetina je sletila u neku vrtaču, da bi se prikrila. Borci koji su je gonili takođe su dotrčali u tu vrtaču; i jedni i drugi pobacali su istovremeno bombe, pa su svi izginuli, pet boraca NOV i dvanaest neprijateljskih vojnika.

Iznenadni napad dvaju bataljona izvršen je upravo u vrijeme podjele večere domobranima i Nijemcima, ali su neki zatečeni i na spavanju. Napad partizana zbunio je neprijatelja pa je on neorganizovano počeo odstupati prema Umcima i Sanskom Mostu. U tom bježanju on je upadao u zasjede četa koje su izvršile obilazak njegovih položaja. Samo 2. četa 1. bataljona iz zasjede je u području kuća Veselinovića i kod Vijenca likvidirala oko sto neprijateljevih vojnika. U borbi prsa u prsa do koje je dolazilo u toku gonjenja, poginuo je i desetar Jovo Mišić, boreći se sa jednim njemačkim vojnikom.

U ovoj borbi bili su potpuno razbijeni dva bataljona 2. domobranskog gorskog zdruga i jedna njemačka četa. Poginulo je oko 150 neprijateljskih oficira i vojnika, među kojima i jedan pukovnik. On »se zarekao da će po svaku cijenu proći drumom u Palanku. Ispuniće mu se želja ali mrtvom«,²⁹ stoji u pismu Štaba 1. bosanskog NOU korpusa kojim upoznaje štab 5. krajiške divizije s rezultatima ove velike borbe i pobjede. Zarobljeno je dvanaest vojnika i oficira, a više od 150 ranjeno. Zaplijnjena je baterija (četiri njemačka brdska topa 75 mm) protivtenkovski top, jedan teški i tri laka minobacača, deset teških mitraljeza i četrdeset puškomitraljeza, nekoliko protutenkovskih pušaka, deset automata, četrdeset pušaka, sva artiljerijska, minobacačka i puščana municija koju je neprijatelj sa sobom bio dopremio u Eminovce, jednu radio-stanicu, čitava komora sa šezdeset konja, hranom i drugim.³⁰

U ovoj borbi 1. bataljon 6. brigade je imao trinaest poginulih i trideset ranjenih boraca, a 3. bataljon 1. brigade četiri poginula i jedanaest ranjenih boraca, ukupno sedamnaest poginulih i 41 ranjen borac.³¹ Poginuo je i Dušan 01 jača Takić, iz Dabra, puškomitraljezac 2. sanske čete 1. bataljona, koji je iz zasjede puškomitraljezom nanio neprijatelju velike gubitke. Ubio ga je jedan legionar bacivši na njega ručnu bombu. Među poginulim iz 1. bataljona su Joja Miljević, zamjenik komandira 3. čete, Jovo Mišić, desetar, borci Simo Ilić, Uroš Stupar, Dragan Milinović, Milan Ogar, Milan i Lazar Jojić, a iz 3. bataljona Savo Kozarčanin i Dušan Senić, dok su ranjeni bili komandir 1. čete Bogdan Vukša i još deset boraca.

Za vrijeme borbi na Naglišu dvije čete 4. bataljona 6. brigade napale su dijelove 737. njemačkog grenadirskog puka, koji su logorovali u Fajtovcima. Neprijatelj se bio utvrdio na dominantnim visovima kote 469 u za-

23 Zb. IV/9, str. 307.

³⁰ Zb. IV/10, str. 122.

³¹ Zb. IV/10, str. 122.

seoku Trivići, zatim trigonometra 469, zvanog Gaj i zaseoku Ševe. Grenadi-ri su bili u rovovima, pa napad dviju četa 4. bataljona nije uspio, čete su se povukle prema Lukavici, a neprijatelj nije pokušao da ih goni.

Nakon uspješne borbe na Naglišu, čete 1. bataljona su posjele ove po-ložaje: 1. je ostala na položajima Brajića Tavan — Djedovača, 2. u zaseoku Stupari, a 3. četa u zaseoku Davidovići u Bosanskom Milanovcu.

Čete 3. bataljona 1. krajiške brigade nakon borbe ostale su u Bosan-skom Milanovcu i Bošnjacima na odmoru.

TITO ISTIČE, A VRHOVNI ŠTAB POHVALJUJE 1. BAT ALTON ŠESTE I 3. BATALJON PRVE KRAJIŠKE BRIGADE

Razbijanje 2. domobranskog gorskog zdruza i jedne njemačke čete na Naglišu snažno je odjeknulo u Bosanskoj krajini. U dnevnom operacijskom izvještaju od 26. januara zamjenik načelnika Vrhovnog štaba Velimir Terzić izvještava vrhovnog komandanta druga Tita o ovoj velikoj pobjedi krajiških boraca, pa navodeći rezultat borbe završava izvještaj:

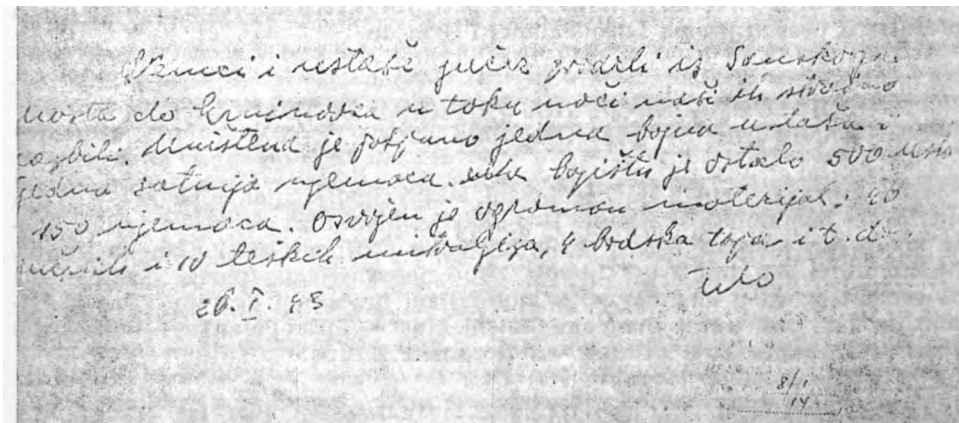
»... Držanje ovih dvaju bataljona zaslužuje pohvalu i isticanje. Na-ročito se u ovoj borbi istakao komandant 1. bataljona VI brigade — Milančić Miljević, koji je jurišao na čelu svoga bataljona« ...³²

Na osnovu ovog izvještaja vrhovni komandant drug Tito je lično 26. januara 1943. napisao depeše-vijesti za radio-stanicu »Slobodna Jugoslavija«, koja glasi:

»Nijemci i ustaše jučer prodrli iz Sanskog Mosta do Eminovaca. U toku noći naši ih strašno razbili. Uništena je potpuno jedna bojna ustaša i jedna Nijemaca. Na bojištu je ostalo 500 ustaša i 150 Nijemaca. Osvojen je ogroman materijal: 40 ručnih i 10 teških mitraljeza, 4. brdska topa itd.

26. I. 43.

Tito³³

Depeša za radio-stanicu »Slobodna Jugoslavija« koju je napisao Josip Broz Tito, vrhovni komandant NOV i POJ, o velikom uspjehu u borbi na Naglišu.

³² Zb. II/7, str. 494.

³³ Depeša je sastavljena prema prvim izvještajima o rezultatima borbe na Naglišu, pa zato piše 500 ustaša i 150 Nijemaca, a treba da piše da je poginulo oko 150 i ranjeno više od 150 vojnika (ustaša, domobrana i Nijemaca). Arhiv VII, k. 14, br. reg. 8/1.

I list Borba od 8. februara 1943. u rubrici »S naših frontova« pod naslovom »Svuda primeri neviđenog junaštva« iznosi podatke o borbi i junaštvu boraca 1. bataljona 6. i 3. bataljona 1. krajiške brigade na Naglišu:

»... Njima je drug Tito izjavio zahvalnost za taj junački podvig u noći između 24. i 25. januara« ..³⁴

I u Biltenu Vrhovnog štaba NOV i POJ za decembar 1942 — april 1943, u pregledu borbi i akcija, nakon navođenja podataka o rezultatima borbe na Naglišu pohvaljuju se oba bataljona i posebno komandant 1. bataljona 6. krajiške brigade, sljedećim riječima:

»... Držanje ovih bataljona — I bataljona I grmečke brigade³⁵ i I bataljona^{3**} I krajiške brigade: zaslužuje svaku pohvalu. Naročito se istakao komandant I bataljona VI brigade drug Miljević Milanče, koji je jurišao na čelu svoga bataljona« ..³⁷

I neprijatelj u svojim izvještajima konstatuje poraz 2. domobranskog gorskog zdruga, njegovo razbijanje i gubljenje velikog dijela oružja i ratne opreme. Načelnik Štaba domobranstva tzv. NDH general Ivan Prpić u pismu njemačkom generalu Glajze-Horstenauu iznosi da je 2. domobranski gorski zdruk kod Fajtovaca u operaciji Vajs-1 pretrpio tako teške gubitke da se mora povući iz borbe i koristiti jedino za obezbjeđenje pozadine. Istovremeno njemački štab za vezu pri italijanskoj Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«, 28. januara 1943. piše sljedeće:

»... Hrvatska 2. planinska brigada, koja je uzmakla pred neprijateljskim protivnapadom, sakuplja se u pozadini 737. puka.
Hrvatska baterija pala u neprijateljske ruke« ..³⁸

Štabu njemačke 717. divizije u Sanskom Mostu nakon ovog poraza nije ostalo ništa drugo već da ponovo, i po peti put, kreće u proboj partizanskih položaja na pravcu prema Lušci-Palanci i Grmeču.

PRODOR NJEMAČKOG PUKA PRAVCEM FAJTOVCI — SKUCANI VAKUF — MAJKIĆ-JAPRA — BENAKOVAC

Za popravku mosta na rijeci Sani kod Vrhpolja njemačka 717. divizija angažovala je pionirski bataljon 714. divizije. Međutim, popravka je išla veoma sporo, pa je Štab 717. divizije izmijenio svoj prvobitni plan da prema Ključu pored 749. uputi i 737. puk. Zbog neopravljenog mosta došlo bi do još većih teškoća u snabdjevanju municijom, hranom i drugim. Zato je odlučio da 737. puk uputi pravcem Sanski Most — Lušci-Palanka — Benakovac u susret snagama koje prodiru od Bosanske Krupe.³⁹

historijski arhiv KPJ, 1/2, »BORBA« 1942—1943, Beograd, 1949, str. 417—418.

Borba na Naglišu je bila 25. januara 1943. godine od 20,20 sati.

³⁵ Prva grmečka brigada je 6. krajiška brigada.

se Pogrešno je, nije 1, već je 3. bataljon 1. krajiške brigade učestvovao u borbi na Naglišu.

*7 Zb. II, str. 232. Bilten Vrhovnog štaba NOV i POJ, br. 23—27, god. III, dec.

1942. — april 1943, Borbe i akcije,

sa Zb. IV/9, str. 583.

3» Zb. IV/9, str. 583.

Borbe vođene od 20. do 25. januara na pravcu prema Lušci-Palanci pokazale su da se tu nalaze jake partizanske snage, sposobne ne samo da odbiju nego i da nanesu ozbiljne gubitke njemačkim i domobranskim jedinicama. Zato je Štab 717. divizije odlučio da se posluži lukavstvom. Naime, cilj mu je bio da jednu jaču jedinicu ubaci u pozadinu naših snaga do Benakovca i da udarom u leđa u sadjejestvu sa glavninom svojih snaga razbije naše jedinice i ovlada komunikacijom Sanski Most — Lušci-Palanka — Bosanska Krupa. Glavninu njemačkih snaga podržavao je 202. tenkovski bataljon i avijacija.

Pošto su noću 25/26. januara bez uspjeha napali neprijatelja u Fajtovcima, koji se bio utvrdio u trouglu Trivići—Ševe — Gaj, trig. 469, 1. i 2. četa 4. bataljona, sa Štabom bataljona, povukle su se u toku iste noći u Lukavice, u kuće Stanića kod crkve. Čete nisu imale borbenog kontakta sa neprijateljem. Izjutra rano 26. januara 737. grenadirski njemački puk je iz područja Fajtovaca usiljenim maršem prošao kroz nekontrolisane međuprostore u položajima partizanskih snaga. Od Bosanskog Milanovca i Bošnjaka, preko Naprelja i Gorice sve do Lukavice, na frontu širine oko 5 km nije bilo ni jedne partizanske jedinice. To je iskoristio neprijatelj, pa je pored Gorice, kroz Skucani Vakuf, preko Predojevića i Radanovog polja došao na cestu u Gornju Majkić-Japru i potom krenuo prema Benakovcu. U nastupanju prema Majkić-Japri i Benakovcu neprijatelj je u Skucanom Vakufu nešto zapalio. Taj dim su primjetili borci u sastavu intendanture 4. krajiške divizije, koja se nalazila u kućama Majkića-Žujanovića na Radanovom polju. Neki borci su odjurili do kuća Dušana Majkića, pod Glavicom, gdje su se nalazili dijelovi Štaba 4. divizije da vide o čemu se radi. Međutim, neprijatelj je u tom momentu otvorio jaku mitraljesku i minobacačku vatru po jednim i drugim kućama. Borci iz intendanture i iz zaštitnice Štaba, iznenađeni napadom, razbježali su se. Svi magacini divizijske intendanture sa namirnicama, rezervnim oružjem i drugim pali su neprijatelju u ruke.

Rukovodioci i borci 4. bataljona primjetili su prodor neprijatelja tek kada je njegov drugi ešelon prelazio rijeku Bliju i ulazio u Skucani Vakuf. Vojnici su išli u koloni uz pratnju nekoliko tenkova i jednim brojem tovarnih grla s municijom. Prvi ešelon 737. puka bez zadržavanja je nastupao i tokom dana stigao do pred Benakovac.

Primijetivši neprijatelja, Štab 4. bataljona je odmah naredio pokret 1. i 2. čete (dok je 3. četa bila u Podvidači prema Staroj Rijeci). Čete su se kretale paralelno sa njemačkom kolonom, na znatnom odstojanju. Drugi ešelon kolone po dolasku u Skucani Vakuf, zalogorovao je, utvrđujući se na glavicama oko zaseoka Ličana, Delića i Momčilovića.

Istog dana uveče dvije čete 4. bataljona izvršile su napad na Nijemce u području Skucanog Vakufa, ali dočekane organizovanom i sasređenom vatrom morale su se povući. Čete su imale dva ranjena borca.

Neprijateljsku jedinicu koja je izbila do Benakovca, u zasjedi je dočekala samo partizanska straža Komande podgrmečkog područja, jačine sedamnaest boraca. Ojačana borcima koji su se zatekli u Benakovcu, vodila je tri i po sata borbu, zadržavši neprijatelja na prilazu selu.⁴⁰

⁴⁰« Zb. IV/10, str. 48.

Neprijatelj je tada posjeo kotu 559, neke visove oko ceste u Majkić-Japri i pristupio utvrđivanju položaja, očekujući dolazak i ostalih jedinica 737. puka.

U međuvremenu je i 3. bataljon 1. krajiške brigade s prostorijske Bosanskog Milanovca i Bošnjaka krenuo usiljenim maršem za neprijateljem. Međutim, sustigao je samo njegovu zaštitnicu i bočno je napao u području Vitoroga, ali bez ikakvog rezultata. Zamjenik komandanta 6. brigade Petar Vojnović tada je naredio da jedna četa bočno prati njemačku kolonu, a ostale dvije da se vrate u područje Naprelja i zatvore pravac Sanski Most—Fajtovci — Lušci-Palanka.

Dvadeset i sedmog januara u 6,50 časova zamjenik komandanta 6. brigade uputio je izvještaj štabu 1. bosanskog NOU korpusa u Vodice, obavještavajući ga o prodoru neprijatelja i poduzetim mjerama:

»Neprijatelj je prodro preko Vakufa, M. Japre, Benakovca i prema Jasenici. Istog smo gonili do M. Japre, odakle sam vratio sve snage na položaj Vakuf, Eminovci, Dabar i Kljevci. Pola Četvrtog bataljona i Drugi bataljon istog tuku u kretanju.

Preduzeće se mjere da se isti po tuče. Neprijatelj je jačine oko 800 vojnika. O izvršenom izvjestiće se. Potrebno bi bilo izvjestiti Krupu i Bihać da isti pomognu potući grupu bande«. ⁴¹

Ovaj prvi izvještaj o prodoru neprijatelja bio je nepotpun. Prije svega, prvi ešelon 737. grenadirskog puka je bez borbe dopro do Benakovca i tek tu bio dočekan od boraca zaštitnice Komande podgrmečkog područja. Drugi ešelon 737. grenadirskog puka sporo je pratio prodor prvog ešelona, vjerovatno da bi osigurao pravac proboja, a i zato što se s njim nalazila i manja tenkovska jedinica, koja je teže savladavala prirodne prepreke, rječicu Bliju i druge dubodoline na pravcu prodora.

Zamjenik komandanta 6. brigade je najavljivao brzo uništenje ove neprijateljske grupe. Međutim, niti je on tada raspolagao dovoljnim snagama da napadne i potuče ovu jedinicu, u stvari ojačani grenadirski puk, niti je mogao istovremeno da zatvori prodor u području Fajtovaca.

Pred njemačkom jedinicom koja je doprla do Benakovca nije bilo drugih snaga, izuzev zaštitnice Komande podgrmečkog područja. Bihać je toga dana već bio najvećim dijelom evakuisan, odnosno najveći dio komandi i drugih ustanova NOV je već bio otišao prema Bosanskom Petrovcu. Neprijatelj je bio i pred Krupom, pa se toga dana s te strane nije mogla očekivati neka partizanska jedinica koja bi spriječila dalje nadiranje neprijatelja. Međutim, zamjenik komandanta 6. brigade nije uspio ni 27. januara da u području Benakovca i Majkić-Japre okupi nove jedinice. Tu su se i dalje na neprijateljevom desnom krilu nalazile dvije čete 4. bataljona 6. a na lijevom krilu, u predjelu Predojevića Glavice, jedna četa 3. bataljona 1. brigade. Na položaje u Fajtovcima bile su vraćene dvije čete 3. bataljona 1. brigade. Prva četa je posjela Dekića Glavicu (k. 585) u Bošnjacima iznad ceste Fajtovci — Lušci Palanka, a 2. četa položaje u području Gorice i Vitoroga prema Skucanom Vakufu.

U nadnaslovu citiranog dokumenta u Zborniku pogrešno stoji da je Petar Vojnović tada bio zamjenik komandanta 4. krajiške NOU divizije. On je to postao 27. IV 1943. godine, Zb. IV/9, str. 319.

U toku prodora neprijatelja 26. februara 1943. preko Skucanog Vakufa ka Majkić-Japri i Benakovcu čete 1. bataljona 6. brigade bile su raspoređene na liniji: 1. četa Brajića Tavan — Djedovača, 2. četa u zaseoku Stupari i 3. četa u zaseoku Davidovići (Bosanski Milanovac). Na tim položajima su ostale i naredni dan.

U toku dana neprijatelj je pokušao prodor cestom od Fajtovaca prema Vitorogu i Lušci-Palanci, ali su ga borci 3. bataljona 1. brigade dočekali u zasjedi u području Šumara i vratili prema Naprelju i Fajtovcima. Neprijatelj je artiljerijom tukao položaje 3. bataljona u području sela Bošnjaka, pa je tom prilikom ranjeno pet boraca, dok su dva borca bila ranjena na cesti.

RAZBIJANJE DOMOBRANSKOG BATALJONA U BOSANSKOM MILANOVCU

U borbi na Naglišu borci su zaplijenili i jednu operacijsku kartu sa ucrtanim pravcima kretanja neprijateljskih jedinica prema Lušci Palanci. Na karti je bio ucrtan pravac prodora od Sanskog Mosta preko Umaca, Bosanskog Milanovca i Bošnjaka na Miljevce i u Lušci Palanku. Zato je Štab 1. bataljona 6. brigade u području Bosanskog Milanovca zadržao dvije čete i rasporedio ih na položaje prema kojima bi neprijatelj eventualno mogao da krene.

Neprijatelj je 27. januara peti put krenuo iz Sanskog Mosta preko Zdene, Umaca ka Bosanskom Milanovcu. Tu su ga dočekale dvije čete 1. bataljona 6. brigade. Neprijatelj, jačine domobranskog bataljona, uspio je, do pred mrak, da prodre do Davidovića, a zatim da krene preko Naprelja ka cesti i Rovinama.

Štab 1. bataljona je tada poveo svoje borce na juriš. Borci su se izmješali sa neprijateljskim vojnicima i u borbi prsa u prsa razbili ga, nanijevši mu gubitke u živoj sili. Neprijateljska jedinica je tada umjesto prema Rovinama odstupila na cestu prema Fajtovcima. U ovoj borbi zarobljen je i domobranski satnik Nikola Beširević, te zaplijenjen jedan protivtenkovski top. Ovom borbom 1. bataljon 6. brigade je i po peti put potisnuo neprijatelja u Sanski Most. Nakon toga Štab 6. brigade je odredio nove položaje četama 1. bataljona, i to: 1. četa na položaju Brajića Tavan — Djedovača, 2. četu je uputio u selo Korjenovo sa zadatkom da spriječi prodor neprijatelja tim pravcem i 3. četu ostavio na položajima u Bosanskom Milanovcu. One su ostale na ovim položajima oko deset dana, bez prisustva neprijatelja, sve do njegovog prodora kroz Grmeč u Tuk Bobiju, Jelašince i Grdanovce.

POVRATAK 2. I 5. KRAJIŠKE BRIGADE S KOZARE U PODGRMEČ

Dvadeset sedmog januara, u Podgrmeč su se s Karana i Kozare prebacile 2. i 5. brigada, sa komandantom 4. divizije Josipom Mažarom i političkim komesarom divizije Milinkom Kušićem. Njima su prilikom prebacivanja preko rijeke Sane, ceste i pruge u predjelu sela Vitasovci pomogli dijelovi 2. bataljona 6. brigade, pod komandom Miče Kolundžije. Sa ovim brigadama

došlo je preko osamdeset teže ranjenih boraca sa Kozare i Karana. Njih je omladina Slatine, Lipnika, Hadrovaca i drugih sela, uz pomoć NOO, prevezla saonicama, a mjestimično i prenosila na nosilima do bolnice u Končanici.

Ne znajući pojedinosti o vojnoj situaciji u Podgrmeču, Štab 4. divizije ostavio je 5. brigadu u području Kršalja i Agića, prema Blagaju, Suhači i Ljubiji, a 2. brigadu je uputio prema Lipniku, gdje je tokom dana i stigla. Dolaskom 5. brigade na položaje prema Suhači i Ljubiji, 2. bataljon 6. brigade je bio slobodan, pa je krenuo prema Majkić-Japri i Benakovcu, da bi se priključio ostalim jedinicama koje su napadale Benakovac.

NAPADI 4. BATALJONA 6. BRIGADE NA NEPRIJATELJSKU KOLONU

Nakon neuspjelog napada na neprijateljsku jedinicu u području Skucanog Vakufa i kada je Štab 4. bataljona procjenio da će neprijatelj narednog dana nastaviti prodor preko Radanovog polja prema Majkić-Japri, on je svoje dvije čete rasporedio na položaj u zaseocima Bogdanovići, Šuputi i Divjaci. Borce je rasporedio u zasjedu duž seoskog puta, a iza kamenog nasipa. Nijemci su, bez bočnih patrola, 27. januara, krenuli ka Radanovom polju, a kad su bili u visini zasjede, borci čete 4. bataljona otvorili su iznenadnu vatru i nanijeli im znatne gubitke. Neprijateljeva pješadija je zašla duž puta i odgovorila takođe jakom vatrom. Kada su se dva-tri njemačka tenka izdvojila iz borbenog stroja s ciljem da bočno napadnu zasjedu, borci 4. bataljona su se povukli prema Pilješkovcu. Na ovim položajima Nijemci su bili zadržani oko dva sata. Pri njihovom pokretu napred, desno i od njih i uporedno s njima na određenoj udaljenosti izvršile su pokret 1. i 2. četa 4. bataljona.

Ocijenivši da se Nijemci kreću prema Majkić-Japri ispod Bogojevače, Štab bataljona je usiljenim maršem uputio 2. četu sa zadatkom da postavi zasjedu na Bogojevači. Ispred njemačke kolone išla je prethodnica jačine jednog voda. Kada su prethodnica i glavna neprijateljske jedinice stigli nasuprot zasjede, dočekani su iznenadnom snažnom vatrom, ali su se Nijemci razvili i prihvatili borbu, koja je trajala do noći. Jedna mina je pala na leđa mitraljesku Šurkalu. On je bio raznešen, a njegov pomoćnik i još dva borca bili su ranjeni. Borci 2. čete 4. bataljona, sa komandirskom Mićom Došenovićem i političkim komesarom Jojom Tontićem u ovoj borbi su zaplijenili jedan njemački puškomitraljez »šarac«. Kada su Nijemci uputili tenk da zaobiđe zasjedu, putem prema zaseoku Milinovića, borci su napustili položaje i povukli se ka Lipniku, gdje su i zanoćili. Nijemci su se prikupili ispred Bogojevače i produžili preko Radanovog polja, do Žujanovića i Majkića, gdje su i oni zanoćili. Za to vrijeme njemačka jedinica, pred Benakovcem se utvrđivala na dostignutim položajima. Nastupanje Nijemaca prema Majkić-Japri i Benakovcu podržavala je i avijacija. Ona je 27. januara bombardovala Benakovac.

Dvadeset osmog januara izjutra u Lipnik su stigli i dijelovi 2. bataljona 6. brigade, sa Štabom bataljona. Štab 4. bataljona je upoznao članove Štaba 2. bataljona sa situacijom na ovim položajima, snagom neprijatelja i vođenim borbama. Pošto Nijemci tokom dana nisu izlazili iz Majkić-Japre, štabovi 2. i 4. bataljona odlučili su da se borci do noći odmore, a potom

da se napadnu Nijemci koji logoruju u Žujanovićima i Majkićima. Kad je pala noć, borci 2. i 4. bataljona krenuli su preko Arnauta i Mutića prema dolini rijeke Japre. Tu su naišli na više grupa izbezumljenog i prestrašenog stanovništva koji se nije uspio domoći Grmeča. Dosta kuća pored kojih su te noći borci prošli, bilo je prazno. Borci su nakon prelaska rijeke Japre iznenadno napali Nijemce u kućama Žujanovića i Majkića i rovovima, koje su iskopali između kuća. Nijemci su bili istjerani iz nekih kuća i rovova, ali su tada izvršili snažan protivnapad, pa su se bataljoni morali povući prema Davidovićima, zaseoku sela Lipnika.

POČETAK EVAKUACIJE STANOVNIŠTVA IZ UGROŽENIH SELA

Prvi napadi neprijatelja na Brajića Tavan, Djedovaču i Umce doveli su do toga da su stanovnici tih i njima najbližih sela napuštali domove i skrivali se u obližnjim šumama, ili odlazili dublje u slobodnu teritoriju. Tom prilikom su u kola ili na konje tovarili najnužnije, posteljinu, odjeću, žito i drugu hranu i kroz snježne nanose išli prema Grdanovcima, Tuk-Bobiji, Jelašinovcima i Lušci-Palanci. Čitave porodice su kretale u neizvjesnost, ali se istovremeno i nadale da će, sklanjajući se u sela pod Grmečom, moći izbjeći susret sa neprijateljem i preživjeti ovu of anzi vu.

Već pri prvom prodoru Nijemaca u Eminovce vojnici su u jednoj kući ubili ženu sa šestogodišnjom kćerkom i dvomjesečnim djetetom. Borci 1. bataljona 6. i 3. bataljona 1. brigade koji su u protivnapadu razbili 2. domobranski brdski zdruk, zatekli su ovaj grozni prizor.

Prodor neprijateljskih jedinica do Majkić-Japre i do Benakovca pokrenuo je u evakuaciju i zbjegove i stanovnike sela koja nisu bila blizu poprišta bitke. Vijest da je neprijatelj prodro do Benakovca naročito je uzbudila stanovnike sela koja su se nalazila sjeverno od komunikacije Sanski Most — Lušci-Palanka — Gudavac. Očekujući da će neprijatelj još jačim snagama zagospodariti ovom komunikacijom, najveći broj porodica iz Lukavice, Podvidače, Slatine, Lipnika, Hadrovaca, Mrkalja, Budimlić-Japre, Johovice, Kozina, Skucanog Vakufa, Majkić-Japre i drugih sela žurio je da se što prije domogne Grmeča.

Dvadeset sedmog januara i narednih dana rijeka ljudi, žena, djece, stoke, brojna kola i natovareni konji hitala je mnogim seoskim putevima, stazama i malo poznatim prolazima, žureći ka Grmeču i selima ispod te planine: Praštalima, Tuk-Bobiji, Jelašinovcima, Gorinji i Gornjoj Majkić-Japri.

Znatian broj stanovništva prema direktivi Sreskog komiteta krenuo je preko Međeđeg Brda i Mijačice prema Ribniku, Vrbljanima i Mednoj.

Dvadeset trećeg januara 1943. Štab 1. bosanskog NOU korpusa naređuje Štabu 6. brigade da pristupi evakuaciji stanovništva iz ugroženih sela, pa tom prilikom i određuje pravac evakuacije:

»6. Stanovništvo iz sela koja su ugrožena borbom treba prvenstveno da pređe u sela na podnožju Grmeča, a to su Jelašinovci, Tuk-Bobija sa grmečke strane. Odatle će stanovništvo preko Grmeča i Janjila biti dalje evakuisano ako bude trebalo. Za ostale krajeve koji momentalno nisu ugroženi borbom biće organizovana evakuacija preko naročitog odbora.«²

Tih dana omladina ovog kraja predvođena sekretarima skojevskih aktivita i predsjednicima omladinske organizacije kretala se s vojskom. Ona je izvršavala brojne zadatke, od prenošenja ranjenika do prenošenja hrane jedinicama na položaju i spasavanja hrane i drugog iz napuštenih kuća.

*

Dolazak 2. i 5. brigade s Kozare na prostor sjeverno od ceste Sanski Most — Lušci-Palanka — Srpska Jasenica i potom opkoljavanje neprijatelja u Benakovcu privremeno je zadržalo mnoge porodice još koji dan kod kuća, a naročito omladinu. Očekivalo se brzo uništenje neprijateljske jedinice.

Pozivu stanovništvu da se evakuiše prema Grmeču, mnogi se nisu odmah odazvali i zbog toga što su očekivali da će partizanske jedinice otjerati ili uništiti neprijateljsku jedinicu u Benakovcu. Međutim, neprijatelj je već drugog dana poslije prodora izvršio grozan zločin, o kojem se brzo pročulo po svim selima. Naime, njemačka zaštitnica od petnaest vojnika u Majkić-Japri silovala je jednu ženu koja je nakon toga umrla. Partizani su uspjeli da iz zasjede ovu zaštitnicu zarobe. U kući su zatekli i mrtvu ženu kraj ognjišta. Svim zarobljenim Nijemcima je suđeno i za počinjeni zločin su bili kažnjeni. U vezi sa ovim zločinom, komandant Podgrmečkog područja Mihajlo Škundrić je 4. februara 1943. izvijestio Mošu Pijade, između ostalog, sljedeće:

»... Narod je ispočetka slabo primio naš poziv na evakuaciju. Ali iz zločina u Majkić Japri povukao je pouke na koje smo ga upozorili« ..⁴³

Uporedo sa bombardovanjem partizanske teritorije neprijatelji su je zasipali lecima. Bacali su jedan letak upućen partizanima Hrvatima, a drugi letak je bio poziv svima na predaju, koji je služio kao legitimacija (»Pasiršajn«). Već samo to da su leci padali neposredno prije bombi, ili odmah iza njih, bilo je dovoljno da i široke narodne mase prozru njemačko-ustašku propagandu, lažnost njihovih obećanja. A prvi teški zločini, o kojima se vijest brzo širila među stanovništvom Podgrmeča, bili su dovoljni da se najveći dio stanovništva odluči za evakuaciju.

BORBA SA NJEMAČKOM JEDINICOM OKO BENAKOVCA

Procjenjujući da njemačka jedinica pred Benakovcem ima oko 800 vojnika i oko 500 civila pljačkaša. Štab 6. brigade i Štab 4. NOU divizije računali su da će relativno brzo moći da je likvidiraju. Između njemačke jedinice i Benakovca nalazila se samo jedna četa 2. bataljona 6. brigade.

U zoru 28. januara Nijemci su krenuli u napad na centar sela Benakovca. Borba je trajala do 13,00 časova kada je stiglo pet njemačkih aviona i počelo bombardovati poprište bitke. Međutim, greškom su prve bombe, iz svih pet aviona, pale na njemačke položaje. Kasnije je njemačka avijacija bombardovala i partizanske položaje, pa su se oni morali povući na brda iznad komande područja. Njemačka avijacija je još jednom popodne bombardovala položaje partizanskih jedinica, ali bez rezultata.

U ovoj borbi partizani su imali jednog poginulog i nekoliko ranjenih boraca, a neprijatelj oko 30 poginulih vojnika.⁴⁴

⁴³ Zb. IV/10, str. 48.

⁴⁴ Zb. IV/9, str. 324.

Istog dana izvršila je ispad jedna neprijateljska jedinica prema Hašanima radi pljačke, ali je nakon kraće borbe bila odbijena prema glavnini opkoljene njemačke jedinice. Na drugoj strani, iz Fajtovaca jedna njemačka konjička patrola krenula je u izviđanje prema Skucanom Vakufu. Prva i 2. četa 3. bataljona 1. brigade su joj postavile zasjedu. Tom prilikom dva njemačka vojnika su poginula, a dva zarobljena, sa četiri konja. Nakon toga jedna njemačka motorizovana kolona sa pješadijom je ponovo pokušala da se probije prema Skucanom Vakufu, ali ih je dočekala i razbila 1. četa 3. bataljona. U ovoj borbi 3. bataljon je imao četiri ranjena borca.⁴⁵

Legionari opravljaju cestu u Podgrmeču na mjestima gdje su bili prekopi, za vrijeme četvrte ofanzive.

Noću 28/29. januara dijelovi 2. i 6. brigade izvršili su ponovni napad na opkoljenu njemačku grupu u Benakovcu, ali bez vidnijeg rezultata, prije svega zbog slabe veze između jedinica, a i zbog fizičke premorenosti boraca. U ovoj borbi 2. brigada je imala pet poginulih i deset ranjenih boraca.⁴⁶

Njemačka jedinica, koja je logorovala u Žujanovićima i Majkićima, napustila ih je 29. januara i preko Đukanovića i cestom Lušci-Palamka — Benakovac produžila na zapad i spojila se sa jedinicom 737. njemačkog puka, utvrđenom pred Benakovcem i u području Majkić-Japre.

U međuvremenu kombinovana jedinica Nijemaca i ustaša krenula je iz Fajtovaca preko Skucanog Vakufa, u Majkić-Japru i Benakovac. Međutim, dijelovi 4. bataljona 6. brigade i 2. četa 3. bataljona 1. brigade dočekali su ih

⁴⁵ « Zb. IV/10, str. 122.

⁴⁶ Izvještaj Štaba 4. divizije od januara 1943, Štabu 1. bosanskog NOU korpusa, Zb. IV/9, str. 341.

kod Gorice, nanijeli im gubitke, tri mrtva i četiri ranjena i potisli nazad u Fajtovac i Kisak. Druga četa je imala jednog lakše ranjenog borca.⁴⁷

Neprijateljska avijacija (devet aviona), bila je vrlo aktivna i četiri puta je bombardovala položaje partizanskih jedinica i bližu okolinu, Jasenicu i dr. sela. Ovo bombardovanje je izvršeno u intervalu od 11 do 17 sati. Tokom dana je opkoljenoj njemačkoj jedinici vršen dotur hrane i municije.⁴⁸

Čete 4. bataljona 6. brigade u Koritima su se predveče prebacile preko ceste Lušci-Palanka — Benakovac, a potom zauzele položaj ivicom šume sve do Benakovca. I čete 2. bataljona 6. brigade su se s područja Lipnika preko rijeke Japre prebacile u selo Majkić-Japru.

Izjutra 30. januara grupa Nijemaca s dva konja i kazanima sišla je do česme na cestu pred Benakovcem. Grupa boraca 2. čete 6. bataljona ih je napala i nanijela im gubitke. Istovremeno manji dijelovi 717. njemačke divizije pokušali su da preko Fajtovca i Skucanog Vakufa doture municiju i hranu opkoljenoj njemačkoj jedinici u Majkić-Japri i Benakovcu. U predjelu Gorice ovu smabdjevačku kolonu dočekale su tri čete 6. brigade i 3. bataljon 1. brigade. Međutim, neprijatelj je uspio da se probije do Skucanog Vakufa, gdje su ga naše jedinice zadržale.

Dijelove iz opkoljenog sastava 737. puka kod Benakovca koji su preko Majkić-Japre krenule u susret pojačanju i komori, dočekani su od četa 2. bataljona 6. brigade i na Radanovom polju ih razbile. Razbijeni dijelovi uspjeli su da se okupe u području Majkić-Japre i utvrde, gdje su i zanočili.

Neprijateljska avijacija bila je i dalje vrlo aktivna. Sa 25 aviona ona je bombardovala položaje partizanskih brigada oko Benakovca i Majkić-Japre i sistematski doturala hranu i municiju u opkoljenoj jedinici, a spuštani su i poneki padobranac.

NAPAD NA NJEMAČKU JEDINICU KOD BENAKOVCA

Po izvršenoj procjeni opšte situacije i prikupljanju jedinica, Štab 4. krajiške divizije odlučio je da likvidira okruženu njemačku jedinicu kod Benakovca i Majkić-Japre. U tom duhu on 30. januara izdaje zapovijest i zadatke potčinjenim jedinicama.⁴⁹

Druga krajiška brigada dobija zadatak da sa jednim bataljonom posjedne položaje od Gušćijeg brda (k. 473), preko Bobića Glavice (k. 552) do zgrade komande područja u Benakovcu, s ciljem da blokira neprijatelja s te strane, a zatim obezbijedi i uslove za napad i njegovo uništenje na tom pravcu. Drugi bataljon ove brigade dobio je zadatak da posjedne položaj od komande područja preko kote 627 do Dukina brda, k. 476 i potoka Kalina, gdje će vršiti osmatranje, pripremu jedinice za napad i odakle kreće u napad. Sa jednim bataljonom Brigada drži položaj i blokira neprijatelja od Dukina Brda (k. 476) preko Potkalinja do kuća Adamovića (zapadno od k. 405) i sa četvrtim bataljonom posjeda položaj između Gušćijeg brda, k. 473 i k. 495, u Suvopolju.

« Zb. IV/9, str. 343 i IV/10, str. 125.

« Zb. IV/10, str. 48.

⁴⁹ Zb. IV/9, str. 351.

Šesta krajiška brigada sa jednim bataljonom napada u zahvatu Adamovića kuće — cesta, a sa kombinovanim bataljonom (dijelovi 1. bataljona 6. brigade i dijelovi 3. bataljona 1. brigade) južno od ceste pravcem kote 530 ispod Plećine do kote 495.

Prvi artiljerijski divizion bosanskog NOU korpusa dobio je zadatak da pola sata brзом paljbom tuče neprijateljske otporne tačke.

Po dobij enom zadatku bataljoni su krenuli na zadatak, posjeli određene položaje i u 22,00 sata krenuli u napad. Bombaši su uspjeli da dopru do neprijateljskih rovova, ali su naišli na veoma jak otpor i veoma dobro organizovanu odbranu i vatru. Neprijatelj je uspio odbiti ovaj napad.

Neprijateljska jedinica sa komorom koja je dan ranije dospjela u Skucani Vakuf produžila je 31. januara dalje preko Predojevića polja. U koloni su bila i četiri tenka. Njima u susret krenula je i manja jedinica grenadira iz Majkić-Japre. Njemačka jedinica sa komorom ponovo je bila napadnuta, zadržana i opkoljena u području Predojevića polja, gdje se zanočila. Dijelovi 4. divizije nastavili su da napadaju na ovu grupu, zadržavši je još jedan dan dalje od opkoljene njemačke jedinice.⁵⁰

I ovog dana oko 25 njemačkih aviona bombardovalo je položaje partizanskih brigada oko opkoljenih jedinica 737. puka u Benakovcu i Majkić-Japri. Jedna grupa aviona je mitraljirala okolinu, dok je druga izbacivala pakete sa hranom i municijom. Neki od njih su pali i na položaje 2. brigade nedaleko benakovačke Škole — nekoliko sanduka s municijom i čebadima. U međuvremenu jedan komandir partizanske čete se poslužio lukavstvom i ispalio crvenu raketu prema njemačkim položajima. To je obmanulo njemačke avijatičare, pa su izbacili nekoliko bombi na njihove položaje. Poginulo je trideset njemačkih vojnika.

Štab 4. divizije je odlučio da 31. januara napadne njemačku jedinicu kod Benakovca. U ovom napadu angažovao je 2. brigadu, glavninu 6. brigade, 3. bataljon 1. i dva bataljona 5. brigade. Partizani su ovog puta uspjeli da potisnu Nijemce iz nekih rovova i od kuće lugara Bundala, ali su se zbog veoma žilavog otpora morali povući na polazne položaje. Izvještavajući Štab 1. bosanskog NOU korpusa o toj borbi, načelnik Štaba Korpusa Branko Poljanac i komandant 4. divizije Josip Mažar šoša, 1. februara, pored ostalog, pišu:

»Noćasnji napad na nepr. grupu kod Benakovca nije uspeo. Naše jedinice založile su se za uspeh i kuća lugara Bundala je likvidirana.

Neprijateljeva organizovana odbrana zatvorenog utvrđenja, rešenost da se bori do zadnje kapi krvi, vera u dolazak pomoći i moral takvi su da naše jedinice, premorene od borbe i pokreta, sa malo municije za topove većeg kalibra, nisu u stanju da slome takvog neprijatelja na mestu već samo u pokretu«... (Podvučeno u originalu, napomena DB.)

Jedinice 4. divizije pretrpjele su u ovom napadu gubitke od deset poginulih i oko 35 ranjenih boraca.

EVAKUACIJA GRMEČKIH BOLNICA

U ljeto 1942, poslije ofanzive na Kozaru očekivan je napad neprijatelja i na Podgrmeč i Grmeč. Zbog toga su upravnik Stare centralne bolnice Kazi-

50 Izvještaj njemačkog štaba za vezu od 1. februara 1943. godine, Zb. IV/10, str. 352.

mir Barila, Student medicine, i politički komesar bolnice Luka Rajić (Joahim Raj ter) išli u Drvar do Štaba 5. krajiškog odreda da se dogovore o eventualnoj evakuaciji grmečkih bolnica na drvarsko područje. Međutim, tada nije došlo do većeg neprijateljevog napada na Podgrmeč pa ni do potrebe da se bolnice evakuišu. Čim je 20. januara 1943. započela ofanziva na slobodnu teritoriju, počeli su i dogovori o načinu i putevima evakuacije grmečkih bolnica. Već 24. januara Centralna uprava grmečkih bolnica izdala je nalog svim bolnicama da izvrše pripreme za evakuaciju ranjenika i bolesnika. Još od jeseni u svakoj bolnici bio je pripremljen veći broj ramova za nosila. Odmah se prišlo dovršavanju posla: prikucavanju tkanica ili šatorskih krila na ramove. Istovremeno su od tkanina pripremani zavoji raznih veličina i namjene, sterilizovane su veće količine gaze i započeto pakovanje lijekova iz bolničkih apoteka. I bolničke pekare su danonoćno radile spremajući hljeb i dvopek.

U jeku tih priprema za evakuaciju osoblje Nove centralne bolnice je 26. januara bilo iznenađeno prodorom njemačkog puka preko Radanovog polja i Đukanovića prema Benakovcu. Uprava bolnice je odmah rasporedila zaštitnicu na položaj prema Đukanovićima i istovremeno prišla organizaciji hite evakuacije 86 teških i nekoliko lakših ranjenika. Zbog iznenadnog prodora neprijatelja nije bilo moguće čekati dolazak ljudi ili omladine za prenos ranjenika, pa su kao nosioci određeni bolničarke i bolničari kursisti, majstori iz radionica, kuvarice, krojači i nekoliko stražara iz zaštitnice. Pored svakog ranjenika na nosila stavljeni su po jedan hljeb i dva zavoja. Bolničarke su u »dobošima« ili torbicama nosile sav sterilni materijal, instrumente, lijekove, a ono što se nije moglo ponijeti, spremljeno je u sanduke i zakopano. Već u 11,00 časova ranjenici i bolesnici iz Nove centralne bolnice bili su evakuisani. Kolona s ranjenicima krenula je kroz šumu. Visok snijeg, zima i težina ranjenika na nosilima veoma je usporila pokret kolone. Noć je zatekla kolonu još uvijek duboko u Grmeču. S teškom mukom uspjeli su naložiti vatru, kojoj su prinosili nosila po nosila da bi se ranjenici malo ogrijali. Ispred kolona poslani su kuriri u Marjanovića Do da dovedu omladinu da pomogne u prenosu ranjenika. Oko ponoći došla je veća grupa omladinaca i omladinki, pa su odnijeli većinu ranjenika do svoga sela. Po preostale ranjenike, uz koje su ostale bolničarke i ljekar dr Isidor Levi, sutradan je došla druga grupa omladine, pa su i njih prenijeli u selo. U Marjanovića Dolu, smješteni po seoskim kućama, ranjenici su ostali do 1. februara. Tada su saonicama i na konjima kroz Bosanski Petrovac prebačeni na Oštrelj, odakle su vozom otpremljeni do Mliništa, a odatle prevezeni do sela oko Glamocha. Svi su oni priključeni bolnici Vrhovnog štaba, s kojom su prošli Neretvu i Sutjesku, gdje su mnogi stradali.

*

Prodor neprijatelja do Majkić-Japre i Benakovca iznenadio je i bolesnike u Staroj centralnoj bolnici, koji su odmah na brzinu evakuisani dublje u šumu, a onda kroz Grmeč do Petrovca i dalje u sastav Centralne bolnice Vrhovnog štaba. Međutim, iako su se već od 26. januara vodile borbe u neposrednoj blizini ove bolnice, neprijatelj nikada nije uspio otkriti Staru centralnu bolnicu. Tokom ofanzive u njoj i oko nje je bio i veliki zbjeg naroda, ali ni tada neprijatelj nije uspio da otkrije bolničko naselje ni zbjeg.

I invalidi iz Invalidskog doma u Duboviku bili su evakuisani. Jedan dio se priključio svojim četama u brigadama dok su se drugi kretali u sklopu brigadnih ambulanti.

Dok je osoblje bolnice u Koričanici vršilo pripreme za evakuaciju ranjenika i bolesnika, Sreski komitet KPJ i Sreski komitet SKOJ-a Sanski Most uputili su poziv skojevskim aktivima da organizuju omladinu svojih sela i dođu sa njom u Grmeč i prenesu ranjenike do Bosanskog Petrovca. Skojevske aktivnosti su u mnogim selima tada održali sastanke i dogovorili se o formiranju grupa. U selima Mrkalji i Hadrovci za prenos ranjenika se javilo oko 60 omladinki i omladinaca, među kojima i svi skojevci ova dva sela. Omladina se uveče okupila kod Škole i pjevajući krenula na izvršenje zadatka. Istovremeno je upućen poziv i mlađim ženama da dođu i pomognu evakuaciju i prijenos ranjenika iz Koričanice, pa je Stana Čulibrk dovela veću grupu žena iz Tuk-Bobije, Jelašinovaca, Otiša i drugih sela.

Kada su omladinke, omladinci i žene stigli na Koričanicu tamo je već sve bilo spremno za evakuaciju ranjenika. Omladinke, omladinci i žene, raspoređeni po četvoro na svako nosilo, prihvatili su nosila i sa prvom grupom ranjenika krenuli kroz Grmeč prema selu Smoljani. Po dubokom snijegu, na velikoj hladnoći, omladinke i žene su se bez smjene, polako probijale kroz snježne namete i bespuća. Malo je koja omladinka i žena imala opanke, najviše ih je na nogama imalo oputnjaše ili zepe ispletene vunom. Na sebi su imale vunene čarape do koljena, bijelu grubo tkanu košulju, preko nje prsluk ili vestu i suknju, i to je sve. Nijedna nije imala kaputa, ni rukavica. Ledom isječena koža je pucala, krvarila. Propadale su u snijeg, pa im je led zasjecao gole butine, rane su krvarile, lijepile se za košulju i sve se smrzavalo. Zbog težine ranjenika i na ramenima su dobijale žuljeve i rane, koje su krvarile, pa su se za rane lijepile košulje i veste i tako smrzavale. Pa ipak omladinke i žene su najviše pažnje poklanjale ranjeniku, pazeći da ga ne prevrnu iz nosila u snijeg, na kamen ili u vrtuću. Na svoje muke su najmanje mislile.

Nakon što su najveću grupu ranjenika prenijele u Smoljane, omladinke i žene su se vratile do Koričanice, sa namjerom da prenesu preostale ranjenike, kao i one koji će u međuvremenu stići do bolnice. Kada je grupa omladinki bila u blizini Koričanice, naišli su neprijateljski avioni i bombardovali paviljone bolnica i neke obližnje magacine; za to vrijeme omladinke su iz prkosa pjevale. Nekoliko omladinki je tom prilikom poginulo. Kako su preostali i pristigli ranjenici već bili izvučeni iz paviljona dublje u šumu, od ovog bombardovanja nisu stradali, pa je podgrmečka omladina i žene i njih preuzela i uz velike napore prenijela do Smoljane, odakle su evakuisani prema Oštrelju, a potom do Glamoča, gdje su i ranjenici koričaničke bolnice priključeni Centralnoj bolnici Vrhovnog štaba, s kojom su prošli Neretvu i Sutješku.

Većina omladinki i žena koje su prenosile ranjenike iz Koričanice i Nove centralne bolnice do Smoljana i Marjanovića Dola, nosile su ih i do Drinića, Kozila, Jasikovca, na Oštrelj, pa partizanskim vozom do Mliništa. Neke su omladinke i žene krenule dalje s ranjenicima, a neke su se poslije probijanja kroz snježne planine i neprijateljske položaje uspjele vratiti u svoja sela.

*

Bolnica u Lastvama nije uspjela da evakuise ranjenike. Iznenadno su se nad njom, duboko u šumi Grmeča, pojavili neprijateljski avioni i bacili

preko 50 bombi. Prvim bombama razorili su zgrade, a mitraljeskim rafalima poubijali više ranjenika u krevetima. Od 64 teška ranjenika samo se nekoliko spasilo, među njima i Boško Đurašinović, koji je sa sprata bombardovane zgrade skočio u duboki snijeg i potom bauljanjem otpuzao dalje. Poginulo je dosta bolničkog osoblja.

U međuvremenu se u Novoj centralnoj bolnici okupilo preko 150 novih ranjenika, koje je takođe trebalo evakuisati prema Petrovcu i Drvaru. Kako su 6. februara, Nijemci napali i Novu centralnu bolnicu, bilo je neophodno ove ranjenike zaštititi. Dok je dio boraca na položajima odbijao napade neprijatelja, dotle su drugi prenosili ranjenike dublje u šumu, a potom uz pomoć omladine, žena, ljudi i dalje do Marjanovića Dola i Skakavca. Računa se da je više od 500 ranjenika evakuisano iz grmečkih bolnica i prebačeno. Prema Oštrelju, Drvaru i dalje.

NAREĐENJE KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA ZA ZAVRŠETAK PODUHVATA »WEISS«

Njemački komandant general Liters naredbom o otpočinjanju ofanzive protiv slobodne teritorije naredio je da se već prvog dana ofanzive 20. januara, njemačke trupe nađu u Bihaću.⁵¹ Međutim, one su u Bihać stigle tek 29. januara u 16,00 časova. Dan kasnije, 30. januara, general Liters naredbom o završetku poduhvata Vajs—1 izražava zahvalnost trupama za učestvovanje u operacijama očekujući od trupa »isti polet i isti duh samoodricanja« u nastavku operacija na još težem terenu.⁵²

Dajući zadatke za završetak prvog dijela operacije, njemački komandant usmjerava tri divizije na potpuno opkoljavanje planine Grmeč.

Divizija »Princ Eugen« je dobila zadatak da napadne sjeverozapadne, zapadne i južne dijelove Grmeč planine. Ona se već 31. januara sa prednjim dijelovima našla u području Grabeža, sjeverozapadne padine Grmeča. Trećeg februara pojavila se u rejonu Radića i Suvaje, 7. februara u području Vodenice, a narednih dana i u predjelima istočno od Krnjeuše, zatim u Marjanovića Dolu, Smoljani i Janjilima.

Prodirući od Bosanskog Novog i od Kladuše, 369. (»Vražja«) divizija izbila je u sela južno od Bosanske Krupe i tu 1. februara dobila zadatak da dijelom snaga napada prema Risovcu i Krnjeuši, blokirajući Grmeč sa zapadne strane, a glavninom da napreduje sjevernim djelovima Grmeč-planine prema Lušci-Palanci i Sanskom Mostu, prolazeći kroz Grmeč da smijeni 717. diviziju, koja dobija zadatak koncentracije u Sanskom Mostu i usmjeravanja svojih pravaca napada prema Ključu, Mrkonjić-Gradu i dalje na jug. Dijelovi 187. divizije, pridodati 369. diviziji, dobili su zadatak za dještva na pravcima 369. divizije.

Tako su se početkom februara 1943. na području Grmeča u borbi protiv partizanskih brigada i divizija našle četiri njemačke divizije.

Prema naredbi njemačkog komandanta, trebalo je da završetak operacije Vajs—1 bude prije 10. februara, kako bi toga dana sve njemačke divizije mogle krenuti u pravcu juga, tj. na početak izvršavanja drugog dijela

BI Zb. IV/9, str. 532.
a* Zb. IV/9, str. 599.

operacije — Vajs—2.^M Međutim, naređeno »metodično raščišćavanje planine Grmeč«, naznačeno kao zadatak od najveće važnosti, nije se moglo obaviti prije 10. februara i dovesti njemačke divizije u zone za polazak u drugu fazu poduhvata. Zato isti dan njemački komandant izdaje dopunu naređenja kojom 369. i 7. SS diviziji »Princ Eugen« naređuje da 15. februara završe sa »metodičnim raščišćavanjem dodijeljenih im sektora na Grmeč planini« i da se 16. februara nađu u određenim zonama okupljanja, kada će dobiti odmor od sedam dana.⁵⁴

Zasjede i napadi partizanskih brigada u zavijanim šumama planine Grmeč zadržali su njemačke divizije nekoliko dana duže u ovim krajevima nego što je to u početku planiranja njemačkog poduhvata bilo predviđeno. Tako su za desetak dragocjenih dana odgođeni napadi njemačkih divizija na glavninu snaga MOV Jugoslavije, gdje su bili i ranjenici. To je omogućilo okupljanje partizanskih divizija na određenim prostorima i njihovo usmjerenje i ofanzivu protiv Nijemaca, Italijana, ustaša i četnika, u kojoj su postigle značajne rezultate, zauzimajući pojedina mjesta: Prozor, Bradinu, Ostrožac, Ramu, Jablanicu itd.

RASPORED JEDINICA 4. DIVIZIJE

1. FEBRUARA 1943.

Nakon tri neuspješna napada na opkoljeni njemački 737. puk u Majkić-Japri i Benakovcu, Štab 4. divizije je ocijenio da ne raspolaže snagama za likvidaciju ove neprijateljske jedinice. Zato je odlučio da brigade tako rasporedi da, s jedne strane, mogu spriječiti dalje nastupanje ovog njemačkog puka, a, s druge, da odbijaju pokušaje prodora ostalih njemačkih jedinica do Majkić-Japre i Benakovca. Uz to je trebalo braniti i ostalu slobodnu teritoriju Podgrmeča, na koju su sa više pravaca napadale jake neprijateljske jedinice podržavane artiljerijom, tenkovima i brojnim avionima.

Do 1. februara neprijatelj je uspio da zauzme Slunj (25. jan.), Drežnik (26. jan.), Bužim i Pećingrad (28. jan.), Bihać i Ostrožac (29. jan.) i Bosansku Krupu (30. jan.). U zapadnim dijelovima Podgrmeča pojavile su se 369, 187. i »Princ Eugen« divizija, spremne da se pridruže 717. diviziji u napadu na Grmeč. Zato je Štab 4. divizije 1. februara 1943. odredio novi raspored brigada,⁵⁵ i to:

— Druga brigada je dobila zadatak da blokira 737. njemački puk sa položaja ispod Grmeča s južne strane ceste Lušci-Palanka — Srpska Jase-nica i sjeverno od te ceste od Benakovca do Potkalinja.

— Peta brigada je dobila zadatak da jednim bataljonom posjedne položaj od Majkić-Japre do Benakovca, sa sjeverne strane ceste, sa istim zadatkom kao i 2. brigada. Jednim bataljonom posjeda položaje od Tromeđe do Trgovišta i sprečava prodor neprijatelja od Prijedora i Ljubije prema Budimlić-Japri. Jednim bataljonom će posjesti položaje na Novskoj planini, smjenjujući bataljon 8. brigade, a jednim bataljonom prema Maslovarama.

⁵³ Zb. IV/9, str. 600.

⁵⁴ Zb. IV/10, str. 11.

⁵⁵ Zb. IV/10, str. 11.

— Sesta brigada sa dva bataljona posjeda položaje prema Staroj Rijeci, Starom Majdanu i Sanskom Mostu, dok jedan bataljon (4. bataljon) drži u rezervi u području Skucanog Vakufa.

— Osmu brigadu jednim bataljonom posjeda položaj od Rakana, iznad Bosanske Otoke do Bosanske Krupe, a s dva bataljona i Banijskim odredom⁵⁰ zatvara pravce od Bosanske Krupe i Bihaća prema Radiću, Vranjskoj Mosuri, Gornjim Petrovićima i Gudavcu.

Brigade su ovih dana pod izvanredno teškim uslovima vodile borbe. Bila je velika zima, visok snijeg, koji je padao skoro svakog dana, hladnoća i do minus 20°C, pa i još niža. Na mnogim sektorima položaja brigade nisu imale nikakvog objekta gdje bi se borci mogli skloniti, ugrijati, odmoriti, malo odspavati. Uz to su i teškoće u snabdijevanju bile vrlo velike. Zbog nastale teške situacije zajedno s narodom iz mnogih sela su se evakuisali i NOO, pa je i snabdijevanje namirnicama, posebno toplim jelima, bilo veoma otežano. Na sektoru 5. divizije mnoga sela su bila spaljena u ranijim borbama, pa su brigade na položajima oko Paunovca dane i noći provodile u šumi, pod drvećem, bez mogućnosti da se bilo gdje sklone pod krov.

Uz danonoćne borbe, marševanje s položaja na položaj, nespavanje, slabu i nedovoljnu ishranu, a mnogi borci su bili sa veoma slabom obučom, odjećom, neki samo u čarapama bez cipela, bez šinjela, sposobnost boraca za uspješne napade je iz dana u dan opadala, pa ipak, tamo gdje su iz zasjede dočekivale neprijatelja, čete i bataljoni su postizali krupne uspjehe i nanosili Nijemcima osjetne gubitke.

NAPAD NA NJEMAČKU KOMORU

Prvog februara 3. bataljon 1. brigade je držao položaje: 1. četa na Gruborskoj glavici (k. 547), sjeverno od ceste Lušci-Palanka — Benakovac, 2 četa na Koritima (k. 512), južno od ceste, neposredno ispod Metle (gdje su bile zgrade Štaba 1. bosanskog NOU korpusa) i 3. četa na Drenovoj glavici (k. 571) lijevo od 1. čete.⁵⁷

Toga dana nemačka komora od oko sto tovarnih konja i dvadeset kola, u pratnji jedne čete, koja je prethodnog dana zanoćila u Predojevića Polju, krenula je u pravcu opkoljenog njemačkog 737. grenadirskog puka u Benakovcu. Pošto je prošla sjevernom ivicom Radanovog Polja, a potom izbila na Đukanoviće, mimošila je zasjedu 2. čete 3. bataljona 1. brigade u Koritima, ali je upala u zasjedu ostalih dviju četa istog bataljona. Borci 3. bataljona su dočekali komoru i Nijemce na najbližem odstojanju i nakon žestoke iznenadne vatre izvršili juriš. Komora i zaštitnica su bili razbijeni i raspršeni. Skoro sva komora je pala u ruke partizana. Međutim, u tom momentu su naišla dva njemačka tenka i otvorila vatru, pa su partizani morali ostaviti skoro sav plijen, izuzev četiri konja i jednih kola, u kojima je nađen hljeb, paketi i pošta (pisma) za opkoljene Nijemce. Partizani su u ovoj borbi nanijeli Nijemcima gubitke od 5 poginulih i sedam zarobljenih, dok je 3. bataljon imao tri lakše ranjena borca.

⁵⁸Banijski NOP odred je tih dana prešao rijeku Unu i došao u Podgrmeč, pa je najprije bio lociran na područje Radića i privremeno stavljen pod komandu 8. brigade.

⁵⁷Zb. IV/10, str. 95.

Istog dana je nekoliko četa Banjalučkog domobranskog združenja krenulo u nasilno izviđanje prema Podvidači. Dijelovi 5. brigade dočekali su ovu domobransku jedinicu, ali su se poslije kraće borbe morali povući na rezervne položaje. Neprijatelj je imao jednog poginulog i dva ranjena domobrana.

Ovog dana 8. brigada je vodila borbu sa 3. domobranskom brdskom brigadom, kojoj su naneseni gubici od šest poginulih. Treća domobranska brigada je uspjela da dopre do Gudavca.

RAZBIJANJE NJEMAČKOG BATALJONA

Druga i 5. brigada su 2. februara ponovo napale neprijatelja u području Majkić-Japra — Benakovac. Izvršivši veoma snažan napad, prisilili su dio opkoljenog njemačkog puka, jedan ojačani bataljon u području Majkić-Japre, da napusti položaje i započne povlačenje prema Radanovom i Predojevića polju. Međutim, u području Gruborske glavice i Drenove glavice. Nijemci su naišli na zasjedu dviju četa 3. bataljona 1. brigade. Borci 3. bataljona sačekali su ovu neprijateljsku jedinicu na veoma bliskom odstojanju, pa je došlo do borbe prsa u prsa. Prva četa je uspjela da od neprijatelja otme tri brdska topa, ali su Nijemci protivnapadom povratili topove. Razbijeni njemački bataljon uspio se probiti do Radanovog polja i tu zanočiti.

Sa sjeverne strane, od Donje Majkić-Japre s 3. bataljonom 1. brigade sadjejtvovali su 2. bataljon 6. brigade i zaštitnica Komande mjesta Lušci-Palanka, što je omogućilo da uspjeh zasjede i borbe bude veći i da se neprijatelju nanesu osjetniji gubici.

U ovoj borbi junaštvom su se istakli svi borci, a posebno borci 1. čete, kao i jednog voda 3. čete 3. bataljona. Neobičnom hrabrošću i vještinom u ovoj borbi se istakao puškomitraljezac Dušan Bosnić.

Borci 1. i 3. čete 3. bataljona 1. brigade i borci 2. bataljona 6. brigade i zaštitnice Komande mjesta nanijeli su neprijatelju gubitke od preko 150 poginulih i ranjenih, dok je 1. četa imala jednog poginulog i šest ranjenih boraca, a 3. četa tri poginula i četiri ranjena borca.⁵⁸ Gubici 2. bataljona i zaštitnice nisu poznati.

Prva i 2. četa 1. bataljona 8. brigade u to vrijeme napadale su Nijemce i legionare u području Vranjske Mosure i Suvaje kod Bosanske Krupe. U jednoj borbi Stojan Marjanović Dolinar, nekadanji prvi komandir Majkić-japranskog ustaničkog partizanskog odreda, a sada zamjenik komandanta

1. bataljona, ubio je pet Nijemaca »i nije htio da odstupi sve dok nije bio ranjen«⁵⁰ i potom poginuo. Partizani su zaplijenili jedan šmajser i dva karabina i u dvodnevnm borbama ubili preko 50 Nijemaca i legionara i više ih ranili.

*

Noću 2/3. februara dijelovi 5. divizije su ponovo napali neprijatelja na logorovanju u selu Ramići. Međutim, neprijatelj je primijetio pripreme za napad, pa je sa svim snagama posjeo rovove i reflektorima osvijetljavao pro-

⁵⁸ Zb. IV/10, str. 46—47.

⁵⁰ BORBA, br. 38, od 15. februara 1943. godine.

stor ispred sebe. Borci 5. divizije u toku napada nanijeli su neprijatelju gubitke, ali su i sami imali žrtava, pa su se povukli na polazne položaje.

Trećeg februara probivši se kroz Grmeč od Grabeža i Hrgara, dijelovi 7. SS divizije dospjeli su u sela Vranjsku Mosuru i Donju Suvaju i kod Gudavca se spojili sa dijelovima 369. »vražje« divizije.⁶⁰ Istog dana 3. domobranska brdska brigada, nakon susreta s dijelovima SS divizije, iz Gudavca se cestom probila do Srpske Jasenice, naišavši na manji otpor i prekovanu cestu.

Dijelovi 2. i 5. brigade napali su preostali opkoljeni njemački bataljon 737. grenadirskog puka u Benakovcu, ali bez rezultata

Njemački bataljon koji je odstupio iz Benakovca i bio razbijen kod Gruborske i Drenove glavice nastavio je povlačenje prema Predojevića Polju, napadan od dijelova 4. divizije.

Ovog dana je izvršena i smjena jedinica na položaju kod Majkić-Japre, pa je 3. bataljon 1. brigade otišao preko Lušci-Palanke, Jelašinovaca i Međeđeg Brda u sastav svoje brigade, koja je bila na području Budelja i Biljana. Položaje kraj ceste u Majkić-Japri preuzeo je 3. bataljon 5. brigade.

NIJEMCI OSLOBAĐAJU BLOKIRANI BATALJON

Njemački 370. puk 369. »vražje« divizije, koji je smijenio 3. domobransku brdsku brigadu u Srpskoj Jasenici produžio je cestom do Benakovca i oslobodio blokade bataljon 737. njemačkog grenadirskog puka.

Njemački bataljon koji se povukao od Benakovca, i usput bio žestoko napadnut, ovog dana spojio se u rejonu Predojevića polje — Glavica sa dijelovima 737. puka. Za to vrijeme 8. brigada i dijelovi 2. brigade vodili su borbu na sektoru Gudavac — Risovac, u kojoj je neprijatelj uspio da ih potisne i dođe do Vrška, pred Suvajskim Međugorjem, gdje je bila Vojnotehnička radionica, te i do kote 504 iznad ceste za Risovac.⁶¹

U području Vinogradine, k. 348, oko 8 km sjeverozapadno od Rudnika Ljubije, njemačka skupina Gere (Görtz)⁶² pokušala je proboj u slobodnu teritoriju. Jedan bataljon 5. brigade dočekao je ovu njemačku jedinicu i poslije kraće brobe vratio je na polazne položaje. Nijemci su imali dva poginula i šest ranjenih vojnika.

Druga skupina 714. njemačke divizije, zv. skupina Rasmusen,⁶³ uspjela je da iz Radomirovaca dopre do Table (k. 315).

Ovog dana njemačka avijacija je snažno bombardovala položaje partizanskih brigada u Podgrmeču, na pravcima napada 369, 187, 7. SS i 717. divizije.

⁶⁰ Izvještaj itlijanskog oficira za vezu pri komandi njemačkih trupa u Hrvatskoj, od 3. febr/Kra 1943. godine, Zb. IV/9, str. 363.

⁶¹ Zb. IV/9, str. 367 i 366.

⁶² Skupinu Görtz su sačinjavale: dvije pojačane čete 1. bataljona 721. grenadirskog puka, tri čete domobrana i četiri topa, Zb. IV/9, str. 608.

⁶³ Skupinu Rasmusen su sačinjavale: 11. četa 721. grenadirskog puka i dijelovi 4. bataljona 3. domobranske brigade, Zb. IV/9, str. 609.

PRVE BORBE NA PADINAMA GRMEČA

Druga krajiška brigada vodila je 5. februara teške borbe sa Nijemcima u području Jasenice, Mujagića vrh, k. 576 i Gušće brdo i k. 473, ispod Grmeča, nasuprot Benakovcu. Brigada je morala odstupiti sa ovih položaja, pa su ih Nijemci zaposjeli. Istovremeno 370. njemački puk je nastavio napredovanje prema Lušci-Palanci i ovog dana dospio do Đukanovića. S njim se kretao i bataljon 737. njemačkog puka, čija se glavnina već nalazila na putu preko Sanskog Mosta za Ramiće.

Osma krajiška brigada je ovog dana vodila žestoke borbe sa 3. planinskom brigadom 369. »vražje« divizije u području Risovca i Turskog groba, k. 816, sprečavajući dalji prodor Nijemaca i legionara prema Risovcu i Krnjeuši. Neprijatelj je uspio da potisne 8. brigadu i zauzme Risovac i Turski grob.

NOVI RASPORED BRIGADA 4. DIVIZIJE

Analizirajući situaciju nastalu prodorima neprijatelja kako preko Gudavca do Srpske Jasenice i Benakovca tako i od Gudavca prema Risovcu, te probojem neprijatelja na neke kote ispod Grmeča, prema Srpskoj Jasenici, Benakovcu i Majkić-Japri, Štab 4. divizije je 5. februara naredio brigadama da zauzmu nove položaje.

Osma brigada dobila je zadatak da sa položaja Lastve — Krnjeuša — Vrtoče sprečava neprijatelja da se njegove snage koje nadiru od Bosanske Krupe i od Vrtoča spoje u tom rejonu;

Druga brigada sa dva bataljona i Banijskim NOP odredom u Risovačkom klanecu zatvara pravac Suvaja — Krnjeuša, a s dva bataljona posjeda cestu Jasenica — Gorinja — Baraka (u Grmeču), kao i pravac Suvaja — Gorinja;

Peta brigada posjeda položaj od ceste Srpska Jasenica — Barake do Lušci-Palanke, paralelno sa cestom Bosanska Krupa — Srpska Jasenica — Lušci-Palanke — Sanski Most, kao i sektor od Lušci-Palanke do bolnice Koričanica. Zadatak joj je da zasjedama na cesti, kao i na svim pravcima koji sa ceste vode u Grmeč, tuče neprijatelja, brani magacin hrane br. 3 i obezbjeđuje evakuaciju bolnica iza svojih položaja (Nova centralna bolnica i Koričanica).

Šesta brigada posjeda položaje: jednim bataljonom od Bošnjaka preko Grdanovaca, dijela Dabra do Korjenova, sa dva bataljona: od Kondića — Davidovića (zaselak u Lipniku), preko Skucanog Vakufa do Ruškovca, k. 562., napada neprijatelja koji se kreće iz Sanskog Mosta prema Majkić-Japri i Grmeču i obratno; preko Predojevića Glavice održava vezu sa 5. brigadom.

Štab Divizije se smjestio u zgradi II hirurškog odjeljenja Nove centralne bolnice. Istovremeno je naredeno da se svi ranjenici upućuju preko Grmeča u Oštrej i Drvar. Štab Divizije ovom naredbom ponovo naređuje štabovima brigada da sve svoje jedinice popunjavaju novim borcima, da svaka četa mora porasti do 100, pa i 150 boraca, jer su se brigadama priključili mnogi evakuisani ljudi iz pozadine, seoske straže, radne čete, straže komandi područja i omladina. Borce zadržati na položajima, a za prenošenje ranjenika koristiti civile.⁶⁴

5. EVAKUACIJA STANOVNIŠTVA I ZBJEGOVI U GRMECU

Bezuspješni uzastopni napadi brigada na opkoljeni njemački puk u području Majkić-Japre i Benakovca, te naknadni prodori njemačkih jedinica od Sanskog Mosta, a potom i od Bosanskog Novog i Bosanske Krupe, uticali su na donošenje odluka da se stanovništvo slobodnih sela Podgrmeča evakuise u Grmeč i, eventualno, dalje na jug. Formiran je poseban »Odbor za evakuaciju«, u kojem su bila i dva člana Oblasnog komiteta KPJ, Velimir Stojnić i Boško Šiljegović, sa zadatkom da organizovano evakuise stanovništvo, žito i namirnice prema Grmeču.

Nijemci su već od prvih dana februara povremeno kontrolisali dijelove ceste od Lušci-Palanke prema Srpskoj Jasenici i Gudavcu, kao i prostore od Fajtovaca preko Skucanog Vakufa do Majkić-Japre. Bilo je veoma teško prebaciti izbjeglice iz sela sjeverno od te komunikacije u Grmeč. Pojedine grupe stanovnika morale su da se pod izvanredno teškim okolnostima prebacuju preko te saobraćajnice do prvih šumovitih padina Grmeča. Uz veliku hladnoću i visok snijeg bez prtine trebalo je preko ceste neopaženo prebacivati i po više stotina ljudi, žena, omladine i djece, sa brojnom stokom, stvarima i drugim. Događalo se da iznenadna pojava neprijateljske jedinice presiječe kolonu izbjeglica, što je unosilo veliku pometnju, gubljenje pojedinih članova porodice, pa i smanjivalo mogućnost organizovanog i bezbjednog povlačenja izbjeglica. Uz to, najveći dio omladine, izuzev onih omladinaca i omladinki koji su nešto ranije otišli u Grmeč radi evakuacije ranjenika, kretao se u koloni četa, bataljona i brigada, što je u dobroj mjeri otežavalo pokretljivost i borbenost jedinica. Da bi se djelimično riješio problem, štabovi jedinica su naoružavali omladince, omladinke i odrasle ljude i raspoređivali ih u čete.

Već od prvog dana prodora njemačkog puka do Majkić-Japre i Benakovca, izašle su brojne porodice iz ta dva sela i mnogih drugih, susjednih, u zavijani Grmeč. Čitave porodice sa najstarijim i najmlađim članovima i tek rođenom djecom, našle su se u izvanredno teškoj situaciji pod krošnjama jela i smrča, u dubokom snijegu i na velikoj hladnoći. Svakog sata i svakog narednog dana broj izbjeglih porodica u šumama Grmeč-planine bivao je sve veći. Zbjegovi su se počeli organizovati u blizini magacina (gdje je sklonjena rezervna hrana i drugo), kao i pored izvora. Porodice su pravile nadstrešnice od grana četinara, četinu prostirale po snijegu i sa posteljinom koju su uspjele evakuisati pravile ležajeve. Poneka porodica je uspjela da nasiječe tanja stabla i napravi nešto čvršći krov, ali je i takva bajta bila bez zidova i s krovom od grana četine. Kraj tih nadstrešnica i bajti, obično u sredini, ložena je vatra, na kojoj su domaćice uspijevale da spremе po neko toplo jelo, najčešće puru. Porodice koje su u šumu istjerale krave, mogle su djeci dati i malo mlijeka.

U početku narod se u zbjegu osjećao bezbjednim. Neprijateljske jedinice su bile još daleko, jedno vrijeme očekivalo se da će opkoljeni puk biti

likvidiran i da će se porodice vratiti svojim kućama. Zato su i početne nevolje lakše podnošene. Ali, kada do toga nije došlo i kada su njemačke divizije nabacile i partizanske brigade u Grmeč, od 5. februara, spoznalo se da će neprijatelj krenuti i u šumu, a to znači i do zbjegova, do golorukog naroda. Za vrijeme vedrih dana Grmeč su nadlijetali brojni njemački avioni, mitraljirajući i bombardujući mjesta gdje su se nad drvećem izvijali dimovi mnogobrojnih vatri. A s obzirom na veliku hladnoću i brojnu djecu (ukupno u Grmeču se nalazilo 15.000—20.000 izbjeglica), teško se moglo zabraniti loženje vatre.

Većina podgrmečkih sela izbjegla je u planinu Grmeč u predjele iznad Majkić-Japre, Benakovca, Jasenice, Suvaje, Mosure i Radića. Međutim, neka sela, prije svega Jelašinovci, Tuk-Bobija, Otiš, Praštali, Grdanovci i još neka evakuisali su se preko Međeđeg Brda do Mijačice. Samo u jednom zbjegu bilo je preko 300 žena, ljudi, djece, sa mnoštvom stoke, konja, goveda i drugog. A tako i u još nekoliko drugih u tom području. Pošto se tih dana neprijatelj kretao od Fajtovaca preko Skucanog Vakufa i Radanovog polja do Majkić-Japre i Benakovca, a Lušci-Palanke još uvijek bila slobodna, izbjeglice su odlučile da se vrate svojim kućama u Jelašinovce, Tuk-Bobiju i ostala sela. Na to su se odlučili i zbog velikog snijega i hladnoće. Poslije jedne ili dvije noći provedene u šumi u Mijačici skoro sve porodice ovih sela vratile su se svojim kućama.

Tih dana i komanda Podgrmečkog područja, sa komandantom Mihajlom Škundrićem, prebacila se iz Benakovca u Jelašinovce, u kuću Nikole Srđića. Tu su bili i članovi Izvršnog odbora Sreskog NOO, kao i mnogi partijsko-politički radnici. Međutim, u tako složenoj situaciji niko nije mogao dati neki bolji savjet od ranije direktive da se narod sklanja u šumu, a ako bude trebalo, da se probija i prema Bravsku, Driniću i Oštrelju, koji su slobodni i gdje neprijatelj još nije dopro.

Kada su njemačke jedinice uspjele da prodru u sam Grmeč, svi ovi zbjegovi su se našli u vrlo teškoj situaciji. Pošto su Nijemci imali i skijaške jedinice, odjevene u bijelo, iznenadno su se pojavljivale nad zbjegovima, koji su obično bili u dolinama i vrtačama, i počinjali su rafalima tući goloruki narod.

Pojedine partizanske brigade su uspijevale da neke zbjegove pokrenu, da ih uvrste u kolonu, obezbjeđujući ih sa čela, začelja i bokova, i da se s tom kolonom probijaju kroz šumu. Neki zbjegovi su mnogo stradali od bombardovanja avijacije, od granata artiljerije, ali ponajviše od neprijateljske pješadije koja bi dostigla zbjeg i tada bez milosti ubijala ljude, žene, djecu kraj bajti, nadsrešnica i vatri, ili u njihovom bježanju na sve strane.

ZAHTJEV DA BRIGADE 4. DIVIZIJE NAPUSTE GRMEČ I PREĐU NA PETROVAČKI TEREN

Prodor njemačkog puka preko Radanovog polja i Đukanovića do Benakovca ugrozio je i sjedište Štaba 1. bosanskog korpusa na Metli, k. 780, nedaleko od Lušci-Palanke. Međutim, Štab je i dalje ostao ovdje, organizujući napade na opkoljeni njemački puk.

Komandant korpusa Košta Nađ poslije smotre 4. divizije u Jasenici otišao je u Janj, gdje je tih dana formirana 9. brigada. Tu ga je zatekao

početak ofanzive, pa je pri povratku došao u Bosanski Petrovac. U međuvremenu u Drvaru je održan sastanak Vrhovnog štaba, na koji je bio pozvan i Košta Nađ. Na tom sastanku je donesena odluka o probijanju Operativne grupe divizija prema Neretvi i Crnoj Gori, te dati zadaci 1. bosanskom i 1. hrvatskom NOU korpusu.

Poslije sastanka u Drvaru Košta Nađ je ostao na području Bosanskog Petrovca, organizujući dještva na tom sektoru. Komandant korpusa je tada izdao naređenje Štabu 4. divizije da brani Grmeč i zbjegove naroda u njemu.

Četvrtog i 5. februara član Vrhovnog štaba Aleksandar Ranković, Đuro Pucar, sekretar Oblasnog komiteta, i Velimir Terzić, zamjenik načelnika Vrhovnog štaba, tražili su od Štaba 1. bosanskog NOU korpusa da 4. diviziju izvuče iz Grmeča i prebaci na prostor Ključ — Bosanski Petrovac, Oštrelj i Drvar, s tim da jednu brigadu uputi u centralnu Bosnu. Motiv je bio strah od opkoljavanja. Međutim, Štab korpusa nije prihvatio ovaj zahtjev, već je odlučio da ostanu sa narodom u Grmeču, da brane narod. Izvještavajući o tome Vrhovnog komandanta, Ranković, Pucar i Terzić su tražili od Vrhovnog komandanta da hitno uputi Štabu 1. bosanskog korpusa naredbu o izvlačenju brigada iz Grmeča.⁶⁵ Međutim, Vrhovni komandant je telefonom 9. februara naredio zamjeniku načelnika Vrhovnog štaba da Bosanski korpus uputi samo jednu brigadu u centralnu Bosnu.⁶⁶

Nakon izdavanja naredbe o rasporedu brigada, 5. februara, Štab 4. divizije se smjestio u hirurški paviljon Nove centralne bolnice. Tu su pristigli i ranjenici koji su se uspjeli prebaciti iz sela sjeverno od ceste Lušci-Palanka — Majkić-Japra — Benakovac — Srpska Jasenica, kao i borci ranjeni u borbama tih dana.

Šestog februara njemački 370. puk 369. »vražje« divizije je s dostignutih položaja u Suvom Polju napao položaje 5. brigade u Majkićima i uspio prodrijeti do Nove centralne bolnice, gdje se nalazio Štab 4. divizije.⁶⁷ Članovi Štaba i zaštitnica su prihvatili borbu, uz pomoć 3. bataljona 5. brigade, braneći evakuaciju preostalih ranjenika. Zbog veoma jakog pritiska neprijatelja morali su se povući duboko u šumu. Tada je Štab 4. divizije izgubio vezu sa svojim jedinicama, pa je donio odluku da se sa 3. bataljonom 5. brigade probije kroz Grmeč prema Marjanovića Dolu. Prethodno je uputio jednog kurira prema Tuk-Bobiji i Jelašinovcima da štabu 6. brigade prenese naredbu da se brigade Divizije prebace u pravcu Bosanskog Petrovca.

Po dolasku na petrovački teren, u Bravski Vaganac, 7. februara u zoru, Štab Divizije je ovdje zatekao 8. brigadu i jednu četu 1. bataljona 2. brigade, koja se u borbama oko Bravska bila odvojila od brigade i priključila 8. brigadi. Poslije odlaska Štaba Divizije s Grmeča 2, 5. i 6. brigada su nastavile samostalno da vode dalje akcije.

Štab 1. bosanskog korpusa nalazio se u svojim objektima u Vodici, odakle je telefonom i radio-stanicom održavao veze kako sa nekim jedinicama na području Podgrmeča tako i sa Štabom 5. divizije i sa dijelom Vrhovnog štaba na području Bosanskog Petrovca, odnosno Drvara.

Tek kada je neprijatelj 6. februara napao na Novu centralnu bolnicu, a koja se nalazila oko 3,5 km vazdušne linije zapadno od sjedišta Štaba

⁶⁵ Zb. 11/8, str. 30—32.

⁶⁶ Zb. II/8, str. 47—48.

⁶⁷ Zbr. IV/10, str. 374.

Korpusa, Osman Karabegović, politički komesar Korpusa donio je odluku da se Štab evakuiše. Odluku o evakuaciji saopštio je zamjeniku načelnika Vrhovnog štaba. Potom se Štab Korpusa sa prištapskim dijelovima iz Vodica preko Praštala i Jelašinovaca prebacio na Međeđe Brdo.

U vrijeme ovih borbi na Metli i u Grmeču iznad Majkić-Japre, Benakovca, Srpske Jasenice i Gorinje, prostor omeđen Lušci-Palankom— Miljevcima — Bošnjacima — dijelom Bosanskim Milanovcem i Dabrom — Grdanovcima — Jelašinovcima— Tuk-Bobijom i Praštalima, uključujući i ta sela, kao i Međeđe Brdo, bio je slobodan. Tu su bili 1. 2. i 4. bataljon 6. brigade, a u većini sela porodice su bile kod svojih kuća. U ovim selima nalazilo se i dosta izbjeglica iz drugih podgrmečkih sela, naročito ih je bilo mnogo u selima pod samim Grmečom: u Jelašinovcima i Tuk-Bobiji.

ODLUKA DA 6. BRIGADA OSTANE U PODGRMECU

Štab 6. brigade se noću 5/6. februara prebacio s područja Radanovog polja u Praštala. Tu je dobio naređenje od Štaba 4. divizije da s brigadom krene na petrovački i drvarski teren. Štab Brigade se odlučio da tu naredbu, prije sprovođenja, razmotre članovi Štaba zajedno sa najodgovornijim ljudima Podgrmeča, zatečenim u selima Palanskog i Jelašinovačkog polja. Šestog februara predveče održan je širi sastanak, kojem su prisustvovali: Milorad Mijatović, komandant, Dimitrije Bajalica, politički komesar, Uroš Roca Bogunović, zamjenik političkog komesara i Petar Vojnović, zamjenik komandanta 6. brigade, Miloš Pajković, rukovodilac i Bosa Cvjetić i Košta Bosnić, članovi politodjela brigade, Milančić Miljević, komandant 1. bataljona; Vlado Prošić, komandant 4. bataljona, zatim Trivo Bogunović, član Okružnog komiteta KPJ Podgrmeč, Stojan Makić, sekretar Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza, Dragomir Subotić, komandant i Nikola Rončević, pomoćnik komandanta Komande mjesta Lušci-Palanka i drugi.

Sastanak je trajao više od dva sata, jer su jedni bili za striktno sprovođenje dobijenog naređenja, a drugi za odlaganje izvršenja dok se neprijatelj nalazi na ovom području. O dobijenoj naredbi, navodeći šta se od Brigade traži, govorio je i Dimitrije Bajalica. Potom je Miloš Pajković, objašnjavao da je Štab Divizije izdao naredbu na osnovu odluke Vrhovnog štaba, i da je treba bez ikakvog odlaganja izvršiti, okupiti sve brigade Divizije i krenuti u određenom pravcu.

Sastanku nisu prisustvovali predstavnici 2. i 5. brigade, to se rasprava vodila samo o daljnjim zadacima 6. brigade. Najprije su prisutni komandanti bataljona podnosili izvještaje o stanju u bataljonima. Vlado Prošić, komandant bataljona, nakon izlaganja o stanju u bataljonu je rekao da bi okupljanje brigada 4. divizije trajalo najmanje pet do sedam dana, a tada će Vrhovni štab sa grupom divizija biti već daleko naprijed. Pomoć 4. divizije bi u tom slučaju zakasnila i bila neefikasna. Zato je podržao prijedlog pojedinih drugova da Brigada ostane u Podgrmeču.

Neko je predložio da se brigada raspe u manje grupice. Petar Vojnović, zamjenik komandanta Brigade, iznio je prijedlog da bi trebalo razmotriti i mogućnost da se Brigada rasporedi na čete, pa i vodove, kako bi lakše očuvala živu snagu i štitila stanovništvo čitavog Podgrmeča. Dimitrije Bajalica je bio za to da se ponovo uspostavlja veza sa Štabom Divizije, a da se

za to vrijeme vode borbe s neprijateljem i brani stanovništvo u zbjegovima i nekim selima. Nije prihvatio prijedlog da se Brigada rasturi na grupe, čete i vodove.

Trivo Bogunović i Stojan Makić, koji su prije dolaska na sastanak razmatrali vojnu situaciju sa jednim brojem aktivista, predložili su da Brigada obavezno uspostavi vezu sa Štabom Divizije, pa makar i pomoću jedne čete, a ne kurira, ali da ostane na okupu i kao brigada vodi borbe na najpogodnijim položajima. Ako to bude moguće i potrebno, u pogodnom momentu sa prostora ovih sela prebaciti se u pravcu Lipnika, Hadrovaca i dalje. Neprijatelj obično ide unaprijed utvrđenim pravcima, pa je moguće uvijek naći prostore gdje njega nema. Uz to treba očekivati da se s Grmeča u ova sela spuste i brojne izbjeglice, pa i neke jedinice Divizije koje su se povukle u šumu, a s kojima nema veze.

I pored upornog insistiranja Miloša Pajkovića da se odmah krene prema Štabu Divizije, tj. da se izvrši dobijeno naređenje, nakon svestranog razmatranja svih prijedloga, učesnici sastanka su zaključili da Štab Brigade što prije dođe u vezu sa Štabom Divizije, ali da Brigada dotle ostane u Podgrmeču i brani narod ovih sela od neprijatelja, a u povoljnoj situaciji i potrebnom času da se prebaci na Lipnik, Hadrovce i druga sela sjeverno od Lušci-Palanke.

Nakon ovog sastanka štabovima bataljona je naređeno da neprekidno prate kretanje neprijatelja, ne dozvole iznenađenje, štite stanovništvo prilikom povratka sa Grmeča.

Prvi bataljon je dobio sektor Otiš — Grdanovci — Jelašinovci — Dabar. Svaka četa je imala preko 150 boraca sa preko 10 puškomitraljeza i dovoljno municije.

Drugi bataljon je raspoređen na položaj u selima Bošnjaci — Fajtovci — Grdanovci sa zadatkom da zatvara te pravce i onemogućuje neprijatelju da od Kamengrada i Fajtovaca prodire tim pravcima prema grupi još preostalih slobodnih sela (Jelašinovci, Tuk-Bobija, Otiš, Grdanovci, Međeđe Brdo, Praštali).

Četvrti bataljon je ostao i dalje na položajima u selu Praštalima i Tuk-Bobiji prema Koritima i Lušci-Palanci.

Još dok je trajao sastanak Štaba Brigade u Praštalima, Osman Karabegović je telefonom zvao Štab Brigade i pozvao Dimitrija Bajalicu da odmah dođe na Međeđe Brdo, gdje se Štab Korpusa nalazio nakon napuštanja Vodice. Istovremeno je rečeno da i Milorad Mijatović, komandant Brigade, krene jer će biti raspoređen na drugu dužnost.

Dimitrije Bajalica je noću 6/7. februara stigao na Međeđe Brdo i od politkomesara Korpusa bio obaviješten:

- da 6. brigada ostaje u Podgrmeču,
- da je Milorad Mijatović postavljen na dužnost komandanta 10. divizije koja se ovih dana formira,
- da je Petar Vojnović postavljen za komandanta 6. brigade,
- da je Milančić Miljević, do tada komandant 1. bataljona »Petar Škundrić«, postavljen na dužnost zamjenika komandanta Brigade,
- da se Rade Brkić, do tada zamjenik komandanta 1. bataljona, postavlja na dužnost komandanta tog bataljona,

— da se preostale četiri haubice Artiljerijskog divizionu korpusa zakopaju u vrtačama Grmeča iznad Praštala i Tuk-Bobije, i da se iz njih izvade zatvarači i posebno sakriju.

Politički komesar Brigade bio je takođe obaviješten da će se Štab Korpusa prebaciti preko Bravska na Kozila, gdje se nalazi i komandant Korpusa Košta Nad, odakle će krenuti u centralnu Bosnu.

Narednog dana Štab Korpusa sa prištapskim dijelovima prebacio se sa Međeđeg Brda na petrovački srez u Kozila. S njim je na novu dužnost otišao i Milorad Mijatović.

Dimitrije Bajalica, politički komesar 6. brigade, 7. februara se vratio u Jelašince, a zatim i u Štab Brigade, gdje je saopštio direktive dobijene od Štaba Korpusa. Štab Artiljerijskog divizionu je odmah dopremio haubice u vrtače iznad Tuk-Bobije i Praštala i tu ih sakrio.⁶⁸

Devetog februara 1943. Štab Divizije iz Drinića je uputio naredbu štabovima 2, 5, 6. i 8. brigade o novom rasporedu brigada od 10. februara.

Kako je neprijatelj tenkovima prodro cestom Bosanski Petrovac — Ključ, i pošto se njegova pješadija probila preko Bravskog Vaganca do Jasenovca, a druge neprijateljske snage iz Petrovačkog polja stigle u Marjanovića Do i Skakavac, ovom naredbom se traži da se 2. brigada (bez 2. čete 2. bataljona) i 5. brigada (bez 3. bataljona i Prateće čete 1. bataljona) prebace preko ceste Ključ — Bosanski Petrovac i zauzmu položaje Srnetica — Bravski Vaganac — Drinić — Vedro Polje — Kolunić.

Šestoj brigadi je naređeno da ostane na sektoru istočno od Grmeča, a 8. da brani pravac prema Oštrelju, Driniću i Kozilima.⁶⁹ Međutim, ova naredba se nije mogla u potpunosti ostvariti jer su se tada 2. i 5. brigada nalazile u najžešćim i najtežim borbama u Grmeču, bez veze s bilo kojom jedinicom, dok je 6. brigada branila posljednja slobodna podgrmečka sela. Ni nekoliko dana kasnije ove brigade neće biti u mogućnosti da izvrše naređenje Štaba Divizije.

Povlačenje Štaba Divizije prema Prekaji i Šatoru, 6. februara, ponovo će dovesti do toga da 2, 5. i 6. brigada više dana samostalno djeluju bez veze sa višim štabom.

⁶⁸ Kada je završena ofanziva, artiljerci su našli četiri haubice i sve dijelove, izuzev jednog zatvarača. Poslije rata, sa minodetektorom pronađen je i preostali zatvarač u jednoj vrtači iznad Tuk-Bobije. Sada se nalazi u zbirci Regionalnog muzeja u Bihaću.

Mjesto gdje su bile sakrivene još dvije haubice, između Gudavca i Suvaje, otkrila je neka žena pa su ih jedinice 3. domobranske brigade iskopale i odvezle u Bosansku Krupu. (Regionalni muzej Bihać, m. f. 57/167); Zb. IV/12, str. 363. «Zb. IV/10, str. 102—104.

6. BORBE U GRMEČU

Dok je štab 4. NOU divizije bio u zgradi drugog hirurškog paviljona, s njim je i komanda mjesta iz Budimlić-Japre sa komandantom Reljom Ličinom. Nedaleko Nove centralne bolnice su zbjegovi naroda pod drvećem ili po bajtama. Politički komesar Divizije Milinko Kušić je 6. februara održao sastanak i formirao dva odbora, jedan za evakuaciju ranjenika iz bolnice i drugi odbor za mobilizaciju sposobnih ljudi u čete i njihovo formiranje i upućivanje u podnožje planine prema cesti gdje je na položaju bio 3. bataljon 5. brigade.

Još dok je trajao partijski sastanak svih članova KP zatečenih na ovom mjestu, dotrčali su kuriri sa viješću da prema bolnici nadire više od 800 njemačkih vojnika. Na najbrži način je prikupljena omladina, ljudi i žene iz zbjegova, koji su ranjenike iznijeli iz zgrada i prenijeli dublje u šumu. I zbjegovi su se povukli dublje u šumu.

Dok je trajala ova uzbuna, Nijemci su iz aviona bacali zapaljive bombe i zapalili zgradu drugog hirurškog odjeljenja. Njemački vojnici već su bili prodrli do bolnice, pa je i komandant Divizije Josip Mažar šoša na njih bacao bombe, kao i drugi bombaši, da bi zadržali neprijatelja dok se udalje ranjenici. Istovremeno je grupa 187. divizije napadala od Srpske Jasenice prema Mačkovom vrhu, k. 390, i Suvopolju kod Benakovca, odbacivši sa ovih položaja dijelove 2. brigade (sa Mačkovog vrha) i dijelove 5. brigade (sa Suvopolja). Prethodnog dana, iz osvojenog Risovca, krenula je planinska brigada »vražje« divizije ka Barakama (na cesti od Jasenice i Gorinje prema Trovrhu) i dospjela na zapadne padine Suvog vrha, k. 1234. Dijelovi 2. brigade su se tada povukli na jugoistočne padine Suvog vrha.⁷ Ovim prodorima neprijatelj je prvi put ušao u sam Grmeč.

BORBE KOD LUŠCI-PALANKE

Nakon što je noću 4/5. februara usiljenim maršem krenuo s područja Skucanog Vakufa, Lukavice i Podvidače, 4. bataljon 6. brigade je u svanuće 5. februara sa tri čete stigao u selo Praštali. U selu je zatekao velik broj izbjeglica, štab Bataljona se tada smjestio u kuću Milana Praštala. Narednog dana štab je dao nalog komandiru 2. čete da postavi zasjedu iznad ceste na ulazu u Lušci-Palanku. Noću 6/7. februara četa je postavila zasjedu. Te noći počeo je da pada snijeg, koji je nastavio da pada i tokom narednog dana. Kada se razdanilo od pravca Potkalinja, Božića i Grbića naišla je jedna njemačka jedinica jačine oko 30—40 vojnika. Bili su to vezisti. Na leđima su vukli kabl, koji se iza njih odmotavao. Oficir je sa raširenom

TM Zb. IV/10, str. 374.

kartom išao naprijed i povremeno pogledao u nju. Išla su tako sigurno kao da su njihove jedinice već u Lušci-Palanci. Kada je ova grupa vezista stigla do Kosovčeve kuće, 2. četa ju je iz zasjede iznenadno rafalima i plotunima snažno napala. Odmah je ubijen oficir, koji je pao na cestu, kao i nekoliko vojnika. Vezisti su bili potpuno iznenađeni. Komandir čete Mićo Došenović je naredio juriš, pa se čitava četa sjurila na cestu i prema vrtačama, kamo su pobjegli neki njemački vojnici.

Borci su počeli skidati mašinke i puške sa ubijenih Nijemaca, a drugi bacati bombe na one u vrtačama. Utom neki borac viknu: tenkovi! i borci ugledaše na 200 metara udaljenosti, na cesti, prvi, a potom i ostale tenkove. Komandir čete je naredio povlačenje na položaje zasjede. Iz tenkova Nijemci su otvorili vatru. Odmah iza njih kretala se pješadija od oko 200 do 300 vojnika sa natovarenim konjima, koji se brzo razviše u strelice. Kako je 2. četa bila na dominantnim položajima iznad ceste, Nijemci nisu ni pokušali da jurišaju. Obostrana vatra je trajala više sati. Druga četa je imala jednog borca ranjenog, a Nijemci oko 10 poginulih i isto toliko ranjenih vojnika. Kada su Nijemci vidjeli da cestom ne mogu ući u Lušci-Palanku, krenuli su padinom Glavice i u sumrak s nje se spustili u Lušci-Palanku. Bio je to prvi ulazak Nijemaca u Lušci-Palanku od početka rata. Lušci-Palanka je bila pusta.

Pošto su Nijemci ušli u Lušci-Palanku, 2. četa je napustila zasjedu i iste večeri se vratila u sastav Bataljona u Praštale.

Dijelovi 2. brigade izjutra su napali jedan bataljon 3. planinske brigade na Suvom vrhu (k. 1234), opkolili dvije čete, a dvije razbili.

Na položaje dijelova 5. brigade na Oštrelju (k. 817) napadao je 187. njemački puk. Poslije žestoke borbe borci Brigade su morali napustiti Oštrelj i povući se dublje u Grmeč.

I 370. njemački puk sa osvojenih položaja na Metli i Zbjegukrenuo je u napad protiv dijelova 5. brigade i ovladao Javornjačom (trig. 1480). Nijemci su tada dospjeli do nekoliko zbjegova civilnog stanovništva, pa su zarobili neke zbjegove i zaplijenili stoku i namirnice.⁷¹

Sva tri ova napada imala su za cilj da u prostoru oko Trovrha, Suvo-poljskog vrha i Trovare opkole jedinice NOV i zbjegove sa civilnim stanovništvom.

Drugi bataljon 2. brigade je izvršio snažan protivnapad na Nijemce koji su bili zauzeli dio Trovrha i ubio trideset Nijemaca i dosta ranio. U toj borbi partizani su zaplijenili dva mitraljeza, šest pušaka i drugu opremu. Ovim protivnapadom onemogućen je napad Nijemaca u leđa 2. i 5. brigadi, koje su se nakon toga pregrupisale.⁷²

U noći 7/8. februara dijelovi 5. brigade su napali neprijatelja na Javornjači, ali bez uspjeha.

Ovog dana dva njemačka bataljona 737. puka koji su bili opkoljeni u Benakovcu, stigli su u Sanski Most, odakle su krenuli prema Vrhpolju i dalje u pravcu Ramića i Paunovca.⁷³

⁷¹ Zb. IV/10, str. 377.

⁷² Izvještaj Štaba 4. divizije od marta 1943, Stabu 1. bosanskog NOU korpusa, Zb. IV/11, str. 131–132.

⁷³ Zb. IV/10, str. 377.

Neprijateljska avijacija je tokom dana bombar dovala i mitraljirala u brišućem letu položaje partizanskih brigada u Grmeču i zbjegove stanovništva.

Neprijateljski prednji odred 7. SS »Princ Eugen« divizije stigao je u 12,15 časova u Bosanski Petrovac, iz kojeg su se partizani i najveći dio građana ranije povukli.⁷⁴

Četvrti bataljon 6. brigade se 8. februara izjutra prebacio iz Praštala u Tuk-Bobiju.

*

Jedinice 369. njemačke divizije nastavile su napade prema središtu opkoljenog prostora Trovrh — Suvopoljski vrh — Trovara. Druga brigada je pružala snažan otpor, prelazeći u napad, ali je neprijatelj, bolje snabdjeven, naoružan i opremljen, malo po malo stezao obruč oko opkoljenog masiva Grmeč-planine. U tim borbama dijelovi 5. brigade u području Suvopoljskog vrha napali su i opkolili jedan bataljon 3. domobranske brdske brigade, nanoseći mu znatne gubitke. Međutim, snage 369. njemačke »vražje« divizije uspjele su da zauzmu Trovrh i u tom prostoru zarobe dosta ljudi, žena i djece u zbjegovima, i da zaplijene svu njihovu stoku, namirnice i drugo.⁷⁵

Da bi opkolila i zauzela ovaj prostor, njemačkoj Diviziji su trebala tri dana. Dijelovi 2. i 5. brigade uspjeli su zajedno s nekim zbjegovima da se probiju na jug prema Bjelajskim uvalama.

Neprijatelj je tek poslije devetnaest dana borbi uspio ovladati cestom Bosanski Petrovac — Ključ i opkoliti sa svih strana planinski masiv Grmeča sa izbjeglim stanovništvom i brigadama 4. divizije u njemu.

Dijelovi 369. »vražje« divizije su 9. februara napadali od Crnog vrha (k. 1377) u pravcu Malog Međugorja i Kremenjuše, pored Koričanice, ne otkrivši ovu najveću partizansku bolnicu u Grmeču, koja je ranije bila evakuisana i u kojoj se, kao i u njenoj blizini, tada nalazilo dosta zbjegova.

Dijelovi 7. SS divizije su iz područja Medenog polja preko 2ute glavice i Gradine, k. 955 i Latinovića stigli do Božića glavice, k. 813, u selu Smoljane, na južnim padinama Grmeč-planine.

Drugi dijelovi 7. SS divizije iz područja Brestovca, preko Skakavca i Marjanovića Dola, vodeći manje borbe sa dijelovima 8. brigade, ovladali su Malim omarom, k. 1146, dok su nekim snagama preko Krnje jele produžili do Ogumovače, kote 1085 i 1116, iznad sela Smoljane.⁷⁶

Tri bataljona 8. brigade 9. februara dočekali su u zasjedi na cesti kod Bravskog Vaganca jedan bataljon 7. SS divizije i iznenadnom vatrom i silovitim jurišem razbili ga. Ubijeno je 60 Nijemaca, izvjestan broj je ranjen, a 20 je zarobljeno. Partizani su zaplijenili minobacač s municijom, teški mitraljez, puškomitraljez, radio-stanicu, gerc-aparat, dvadeset pušaka, više granata za minobacače, 10.000 metaka, 22 tovarna konja i drugu opremu. U ovoj borbi 2. bataljon 8. brigade je imao jednog poginulog i četiri ranjena borca.⁷⁷ Za ovaj uspjeh partizanski bataljon pohvalio je Vrhovni štab. U borbi se naročito istakao Miloš Balać, komandant 2. bataljona.

⁷⁴ Zb. IV/10, str. 376.

⁷⁵ Zb. IV/10, str. 380.

⁷⁶ Zb. IV/10, str. 392, 391.

⁷⁷ Izvještaj Štaba 4. NOU divizije od 9. februara 1943. Štabu 1. bosanskog NOU korpusa, Zb. IV/11, str. 101.

Devetog februara u snijegom zavijanom Grmeču sa 2. brigadom u koloni je bilo i oko 200 boraca 5. brigade koji su se zbog halucinacija i u borbama odvojili od svojih jedinica. Sa ovim borcima bili su i zamjenik političkog komesara 5. brigade Dušan Misirača, Jovan Marinović, član politodjela Brigade i Pero Čurguz, politički komesar bataljona.

Sa 2. brigadom bili su njen komandant Ratko Martinović, politički komesar Niko Jurinčić, Đurin Predojević, zamjenik komandanta i Dragoslav Mutapović, zamjenik političkog komesara, članovi Politodjela brigade: Petar Radović i Radenko Bročić, zatim Slobodan Marjanović, sekretar Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč i još neki politički radnici krupskog i novskog sreza.

Devetog februara Uroš Roca Bogunović, zamjenik politkomesara 6. brigade, od pojedinaca koji su izbili iz Grmeča saznao je da se kod tzv. 31. kilometra nalazi mnogo naroda, izbjeglica, djece, a i boraca koji su poludjeli. Tada se nije znalo za pojavu halucinacija, već se neobično ponašanje boraca smatralo ludilom. Odmah je naredio Štabu 4. bataljona da tamo uputi dvije čete da izvide o čemu se radi. U planinu su krenule 1. i 2. četa. Čim su borci ušli u Grmeč, naišli su na grupe boraca 2. i 5. brigade, s kojima su bile i izbjeglice, pretežno žene i djeca. Susret boraca 4. bataljona sa ovim borcima bio je pravi šok. Komandir 2. čete Mičo Došenović tom prilikom naišao je na grupu boraca među kojim i na svog komšiju borca Vuju Rodića iz Bošnjaka, koji je do rata godinama radio upravo u ovoj šumi i na 31. kilometru. Vujo od zime, patnji i iscrpljenosti nije mogao prepoznati Miću, kome je tada rekao da je Grmeč pun Nijemaca i četnika. Mičo primjećuje da sa Vujom nešto nije u redu, ali još ne shvata što je to. Zato Mičo pita Vuju gdje se sad nalazi i kuda ide. Vujo odgovara da ne zna. Na pitanje da li zna gdje su Jelašinovci, Tuk-Bobija, 31. kilometar, Vujo odgovara da ne zna, ali zato stalno ponavlja: »Ne idite u šumu, evo Nijemaca, evo četnika iznad nas u planini«. Mičo Došenović mu tada reče da se sada nalazi iznad zaseoka Karakaša i Tuk-Bobije, te da sa narodom pođe u selo, što on mehanički i poslušao. Borci se okupili pa slušaju ovaj razgovor i čude se. Pitaju se šta je to. U tom nadiću i na grupu rukovodilaca i boraca 2. brigade. Sjede na prtini, u krug, neki izuli cipele, trljaju ruke. Pitaju ih šta rade ovdje, a neko reče: »Grijemo se«, iako nigdje nije bilo vatre. »Gdje je vatra?« — pitaju ih. »Evo je«, pokazuju neki na sredinu između boraca posjedalih u krug na snijegu. Njihove oči i pogled bili su zastrašujući. Poneki borac 2. brigade je pri svijesti. Objašnjavaju im gdje se nalaze, da su iznad sela Tuk-Bobije, ali oni samo ponavljaju: »Ne idite dalje u šumu, tamo su četnici«. Grupa boraca 4. bataljona dobila je zadatak da ove borce i rukovodioce 2. brigade odvede iz šume u selo. U ovoj koloni bila je i velika grupa izbjeglica.

Borci 2. brigade i mnoge izbjeglice raspoređeni su po kućama sela Tuk-Bobije i Praštala, a borci 5. brigade i dio izbjeglica po kućama sela Jelašinovaca i Grdanovaca. Svi borci i izbjeglice koji su se tog dana probili iz Grmeča, bili su veoma iscrpljeni, gladni, promrzli i neispavani, tako da su se jedva kretali. Članovi seoskih i opštinskih NOO, koji su se zatekli u ovim selima, kao i članice odbora AFŽ, omladinski aktivisti i drugi, brzo su organizovali smještaj boraca i izbjeglica po kućama. Ložili su vatre u napuštene kućama (čije su porodice još bile u zbjegovima u Grmeču). Pomagali

postradalim da izuju obuću s promrzlih nogu, da svuku i suše odjeću, da se operu. Potom su im spremili hranu, kuvali krompir, kupus, pasulj, slaninu, meso, pekli hljeb.

Među borcima je bilo dosta onih koji su počeli pokazivati znake pjevog tifusa. Mnogi su imali natečene ruke, od hladnoće i promrzline. Bili su toliko iznureni da su čim su stigli u tople kuće popadali po podu i zaspali. Toga dana i naredne noći neki su borci spavali i više od dvanaest sati, sve dok nije izdata naredba za pokret.

Pojedine grupe boraca i izbjeglica koje su se probijale u koloni 2. brigade, nisu smogle snagu da dođu do Tuk-Bobije i Jelašinovaca. Zaustavili su se u nekim barakama u šumi iznad Praštala, naložili vatru, grijali se i kuvali jelo. Iznenada su naišli Nijemci. Ko je bio obuven i odjeven, odmah je istrčao iz barake u šumu, a potom se spustio u Tuk-Bobiju i u Jelašinovce. Nijemci su sve ostale zarobili, među kojima i Smilju Ćopić Rašetu i Lepu Radić. Neprijatelj je barake spalio, a većinu zarobljenih odmah strijeljao, dok je neke odveo u Bosansku Krupu, kao zarobljenike, među kojima i Lepu Radić, gdje su je objesili.

Što su išli dublje u šumu, borci 4. bataljona doživljavali su sve veće šokove. Kada su izbili na prugu, na 31. kilometar, naišli su na narod koji je više stotina metara uz prugu ležao u dubokom snijegu. Na jednom mjestu sjedi žena u snijegu sa dvoje djece, a druga sa troje oko sebe, zagrnuti biljcima. Izgleda kao da spavaju, a u stvari su mrtvi, smrznuti u dubokom snijegu. Borci ih drmaju, misleći da su zaspali i tek tada uviđaju da su svi mrtvi.

Nailaze na jednu grupu boraca 5. brigade, Kozarčana. Hodaju duž pruge. Među njima je i njihov komandir čete, koji zaustavlja borce 4. bataljona, sa uzvikom: »Stoj! A onda šapće: »Kuda? Evo Švaba i četnika. Ne idite gore, evo ih tu, sad smo se s njima tukli«.

Čete 4. bataljona idu dalje. Nigdje ni Nijemaca, ni četnika, ali ni partizana, samo narod. S teškom mukom su borci pokretali narod i preostale partizane iz Grmeča prema Tuk-Bobiji i Jelašinovcima. Sve do mraka bili su u Grmeču i iz njega pokazivali narodu i partizanima kako da izađu iz šume, dajući im često i vodiče.

Po povratku u Tuk-Bobiju borci 1. i 2. čete ustupili su svoju večeru borcima i narodu koji je izašao iz Grmeča.

Devetog februara poslije podne, u Jelašinovce je stigao Banijski NOP odred, tri bataljona jačine oko 600 boraca (komandant odreda Milan Trninić, politički komesar Dušan Jandrić, zamjenik komandanta Branko Rebić i zamjenik političkog komesara Milan Ratković Račak) i s njim oko 300 izbjeglica iz Banije. Vrhovni štab im je naredio da se vrate na Baniju pa su 8. februara krenuli iz Drinića, gdje su u Štabu 1. bosanskog NOU korpusa saznali za ovu naredbu. Tu su im se priključile i izbjeglice koje su se našle u okolini Bosanskog Petrovca. Od Drinića, preko Bravska, Gornjeg Budelja, Mijačice, Zavalja i Međeđeg Brda stigli su u Jelašinovce. U štabu 6. brigade saznali su o situaciji na Podgrmeču, a oni su ih obavijestili o stanju oko Petrovca i Bravska. Sa vodičima koje su dobili u 6. brigadi, predveče su produžili na Grđanovce i Bošnjake sa namjerom da se istu noć prebace preko ceste Fajtovci — Lušci-Palanka. Međutim, 3. bataljon im je bio zaostao.

Borci su bili premoreni, pa su svi zaspali u jednom jelašinovačkom zaseoku i dosta kasno krenuli za Odredom. Sustigli su ga tek kod ceste kada je već svanulo. Po danu nisu mogli preći cestu, pa su se vratili u Jelašinovce, gdje su stigli 10. februara pred podne. Naredne večeri prošli su istim putem i bez sukoba sa neprijateljem prebacili se preko ceste, došli u Lipnik, a predveče u Kozin.

Narednog dana Odred se sa izbjeglicama prebacio u Dubovik, a sljedećeg dana u Rujišku, gdje je 13. februara vodio borbu sa legionarima. Tog dana Odred se povezao sa 2. i 5. brigadom, koji su bili na maršu do Kozare. Banijski NOP odred sa izbjeglicama prebacio se preko Sane, na Kozaru, a nakon nekoliko dana isto tako savladao Unu i stigao u Baniju.⁷⁸

MASOVNE HALUCINACIJE BORACA I IZBJEGLICA U GRMECU

Poslije petnaestodnevnih marševa i danonoćnih borbi, te nakon četiri dana borbi i probijanja kroz središte zavijanog Grmeča, borci 2. i 5. brigade su se našli u izvanredno teškoj situaciji. Veliki broj boraca je imao veoma slabu odjeću, obuću, mnogi polubosi i bosi bili su promrzli. Nastupila je i glad. Nije bilo moguće doći ni do hrane, niti je pripremiti zbog neprekidnog pokreta jedinica. Neki borci su počeli pokazivati znake oboljenja od pje-gavog tifusa, a mnogi su bili toliko iscrpljeni da ih niko nije mogao podići sa prtljaga i pokrenuti dalje. Takvi su ostajali u snijegu, zaspali, smrznuli se i umrli. Slično se događalo i civilima, izbjeglicama, naročito onima koji su se stalno kretali u kolonama četa, bataljona i brigada. Svakim časom u koloni je bivalo sve više ranjenika, od kojih je mnoge trebalo na improvizovanim nosilima nositi, u uslovima kada ni nosioci nisu imali snage da se kreću. I u takvim uslovima javljaju se halucinacije, kako kod boraca tako i izbjeglica. Na granici potpune iscrpenosti, polusvijesti ili nesvijesti, mnogi borci, pa i čitave čete, bataljoni i kolone boraca i naroda, kretali su se kroz snježnu planinsku pustoš ne shvatajući šta se oko njih događa. Halucinacije su bile u početku pojedinačne. Borac najednom gubi prisebnost, halucinira, bez uticaja na okolinu. Kasnije bi istovjetna halucinacija, glasno kazana ili »viđena« zahvatila grupu, pa i čitavu kolonu. Tako zahvaćenu kolonu haluciniranje je držalo kraće vreme, a zatim bi se razbilo na haluciniranje manjih grupa ili pojedinaca, da bi opet zahvatilo cijelu kolonu.

Na pojavu halucinacija kod pojedinaca i mase uticalo je i to što su i borci i izbjeglice u probojima i lutanjima kroz Grmeč vidjeli slike užasa: od studeni smrznute ljude, naročito žene i djecu, ili gomile strijeljanih civila na kojima su Nijemci iskaljivali svoj bijes, tako da je to rastrojavalo ionako labilnu nervnu i psihičku konstituciju pojedinaca, što se prenosilo i na mase.

U proboju prema Javornjači borci su u nekoj uvali naišli na skupinu od pet porodica u krugu oko ugašene vatre. Izgledalo je kao da se grij u i da se smiju. A kada su se približili ovom zbjegu, zaprepastili su se ugledavši smrznute leševe u sjedećem položaju, sa ukočenim i nadutim licima, očima jako otvorenim, otežanim i otvorenim usnama, da su se vidjeli zubi.

⁷⁸ »Sedma banijska divizija«, zbornik članaka, izdanje VIZ, Beograd, 1967, str. 239—250 i 455—469.

Uz prugu od Bjelajskih uvala prema Blasanovcu bili su dugački redovi složenih bukovih drva (metri), a uz njih desetak ljudi, žena i djece naslonjenih na drva, iznemoglih, tek su davali znake života, ali nesposobnih da se dalje kreću. Kolona boraca i izbjeglica je prošla pored njih nemoćna da im bilo kako pomogne.

U kolonama 2. i 5. brigade bili su i borci partizanskih straža, komandi mjesta, kao i zaštitnice komande Podgrmečkog područja. Oni su na kapama imali petougaono polje od zelene čohi i na njemu crvenu petokraku zvijezdu. Iznurenim borcima to je izgledalo kao znak neke neprijateljske vojske, četnika, pa su tokom ovih tragičnih probijanja i lutanja kroz planinu ubili preko petnaest pripadnika pozadinskih straža.

U jednom momentu borci brigade su bili uhvatili i Dušana Misiraču zamjenika političkog komesara 5. brigade, tvrdeći da je četnik i da ga treba ubiti. Jedva su drugi borci, koji su bili pri svijesti, i još poznavali zamjenika komesara brigade, uspjeli da ubijede ostale da je to partizan, rukovodilac brigade. U tim lutanjima kroz Grmeč mnogi borci zahvaćeni halucinacijama nisu uspijevali da razumno misle. Borac koji bi učinio ma i najmanju grešku, proglašavan je četnikom, za njega je rečeno da je upao u kolonu, da ga treba ubiti. Tako je jedan kurir 2. brigade u nastupu haluciniranja proglasio hrabrog i popularnog borca Stevu Karakaša četnikom i odmah ga ubio, optužujući ga da je zaveo brigadu u grmečke uvale.

Zahvaćen haluciniranjem borac bi se odjednom izdvajao iz kolone i vadeći porciju prilazio drvetu da bi »primio hranu«. I drugi iz njegove kolone odjednom bi »vidjeli« kuvara kako dijeli topli kupus, pa su se redali za ovim prvim borcem. U jednom momentu naišao je komandant bataljona Đuro Štrbac i prišao borcima pitajući šta to rade. Neko od boraca je odgovorio: »Druže komandante, samo da kuvar malo kupusa naspe«. Takvo haluciniranje da kuvar dijeli hranu ponavljalo se više puta, odnosno zahvatalo je i neke druge manje ili veće grupe boraca.

Borci su patili i zbog žeđi, u planini nisu nailazili na izvore jer su bili zatrpani snježnim nametima, a i malo ih je bilo. Zato su mnogi zamišljali da prolaze pored poznatih izvora, pa su se izdvajali iz kolone, vadili porciju, zavrtali granu jelike, kao da odvrću slavinu, i »točili« vodu. Tek na upozorenje nekog borca, koji je bio pri svijesti, ovi su dolazili k sebi i spoznali da nigdje nema ni izvora, ni česme.

Bilo je dosta boraca koji su se izdvajali iz kolona i lijegali pod krošnju jele, misleći da su ušli u kuću i da su legli u krevet. Poneki je obraćajući se stablu jelike, misleći da je to žena, domaćica kuće u koju je svratio, pitao: »Majko, gdje mogu leći da se odmorim?« (Borci su u ovom kraju stariju ženu, domaćicu oslovljavali sa »majko«.)

Pojedini borci, a onda i grupe, i naročito izbjeglice, odjednom bi povikali: »Idemo kući! Eno Rujiške! Eno Jasenice!«, ili izvikivali nazive drugih sela, a pred njima je bila duboka snijegom zavijana šuma.

Takvih i sličnih halucinacija je bilo u svim kolonama 2. i 5. brigade u vrijeme probijanja oko Trovrha, Javornjače, Bjelajskih uvala, prema Malom Medugorju i Miljevači, kao i na pravcu proboja 5. brigade prema Mačkovom vrhu i Suvopolju, odnosno do izlaska iz Grmeča.⁷⁹

⁷⁹ Detaljnije o halucinacijama autor je pisao u članku: Halucinacije boraca NOVJ i izbjeglica na planinama Grmeču i Satoru. Zbornik radova naučnog skupa »Neretva—Sutjeska 1943«, izdanje VII, Beograd, 1969, str. 314—321.

Ocjenjujući da borcima i izbjeglicama prijete još strašnije teškoće, koje mogu biti katastrofalne, štabovi 2. i 5. brigade, su odlučili da krenu u proboj iz Grmeča, jer će svugdje izvan planine biti daleko lakše nego što je u njoj. Međutim, bilo je nemoguće odvojiti se od neprijateljskih jedinica, pored ostalog i zbog dugih kolona izbjeglica u koloni brigade. Zato što su dobro poznavali sanska sela, članovi Štaba 2. brigade usmjeravali su vodiče da ih vode prema Tuk-Bobiji i Jelašinovcu. U nastojanju da pronađe dobar put prema tim selima, 2. brigada je jedne noći lutala šumom i ponovo se vratila na mjesto odakle je i pošla. Prtine su bile zatrpane, borci-kuriri premoreni nisu mogli da raspoznaju predjele, bila je i noć. To je sve zajedno još više pogoršavalo situaciju u kojoj se nalazila Brigada.

Nešto zbog boljeg poznavanja predjela sjeverno od Grmeča, gdje su nekoliko dana držali položaje, Štab 5. brigade se odlučio na proboj prema Srpskoj Jasenici i Benakovcu.

U tim pokušajima proboja iz surove planine obje brigade su se sukobljavale sa neprijateljskim jedinicama, ali i prolazili jedni pored drugih, partizani jednom prtinom, a Nijemci drugom, da niko nikoga nije dirao. Dogodilo se u jednom momentu, zbog slabe vidljivosti, da su se sukobile međusobno 2. i 5. brigada, čiji su borci mislili za one iz druge jedinice da su Nijemci. Ipak su se neki borci prepoznali po povcima, glasu i obustavili sukob.

Do 28. februara štabovi i 2. i 5. brigade su uspijevali da brane pojedine visove i puteve u Grmeču, pa da ih i preotimaju od Nijemaca i legionara. U tako složenoj i teškoj situaciji, pri zadnjim fizičkim i psihičkim snagama boraca, od 9. februara jedini cilj brigada je bio izvesti borce i narod iz Grmeča. Zbog toga i narednog dana (10. februara) skoro da i nema većeg sukoba partizana s Nijemcima u planini. Partizani su nastojali da se odvoje od njemačkih jedinica i što prije izađu iz planine, dok su se Nijemci zadržavali oko magacina na koje su naišli kao i kod zbjegova koji nisu mogli da se priključe brigadama. Tu su Nijemci masovno ubijali ljude, žene i djecu. Poneke su civile Nijemci zarobljavali, izvještavajući kasnije o zarobljavanju partizana, iako su to bili samo civili, tek po koji muškarac dorastao za pušku.

ODBRANA PREMORENIH BORACA I IZBJEGLICA

Nakon prodora do Lušci-Palanke 370. njemački puk je 9. februara uputio jednu svoju jedinicu u pravcu Volodera i Otiša, a 10. februara druge svoje dijelove preko Miljevaca do Skucanog Vakufa.⁸⁰

Iz područja Javornjače preko Miljevače, k. 961, napadala je grupa 187. njemačke divizije. Desetog februara stigla je do Četrnje i Karakaša, gdje se sukobila sa 1. i 3. četom 4. bataljona.

Grupa 187. njemačke divizije, koja je kroz Grmeč slijedila kolonu 2. brigade i izbjeglice, nastavila je da polagano prodire kroz zavijani Grmeč i pred podne izbila pred zaselak Indiće, dok su drugi njemački dijelovi iz područja Lušci-Palanke i iz Grmeča krenuli ka Praštalima i Otišu.⁸¹

⁸⁰ Izvještaj italijanskog oficira za vezu od 10. februara 1943. godine, Zb. IV/10, str. 395.
⁸¹ Zb. IV/10, str. 401.

Uveče 9. februara 2. četa 4. bataljona dobila je zadatak da pređe preko polja i u selu Otišu postavi zasjedu i spriječi prodor Nijemaca iz Lušci-Palanke na Otiš i Grdanovce. Prva i 3. četa ostale su da štite pospale borce i narod u Tuk-Bobiji i Jelašinovcima, s tim da spriječe i eventualni prodor Nijemaca od Lušci-Palanke i iz Grmeča prema tim selima.

Dok su borci 2. i dijela 5. brigade spavali, bespomoćni, premoreni, prozeblili u mnogim kućama Tuk-Bobije i Jelašinovaca, neprijatelj je u streljačkom stroju prilazio ovim selima. Jedino su u ovom području bile dvije čete 4. bataljona 6. brigade spremne za borbu. Na pojavu Nijemaca, koji su nasumce pucali iz mitraljeza, dvije čete bataljona su u trku, streljačkim strojem posjele položaje i tako se stavile između Nijemaca i zaspalih boraca 2. i 5. brigade. Razvila se borba, ali su borci i izbjeglice i dalje spavali kao da se ništa ne događa. Tek poslije izvjesnog vremena pojedini rukovodioci 2. brigade, među kojima i Đuro Štrbac, komandant 2. bataljona, čuvši pucnjavu razbudili su se i shvatili da je neprijatelj blizu, pa su počeli da bude borce, da ih drmusaju, trčeći od kuće do kuće i da ih tjeraju da se povlače prema Jelašinovcima. Premorene borce zaticali su svugdje, po kućama, štalama, pojatama, u sijenu. Većina je u zadnji čas bila probuđena, pa su krenuli preko polja u Jelašinovce. Bilo je veoma teško pronaći sve borce i sve izbjeglice po mnogobrojnim kućama sela Tuk-Bobije, Jelašinovaca i Otiša, probuditi ih i pokrenuti prema Grdanovcima. Dosta ih je i ostalo po kućama, pojatama, štalama, gdje su ih Nijemci te večeri ili sutradan pronašli i najveći dio odmah pobili, a u nekim kućama spalili. Tada se pojavio jedan neprijateljski avion, nisko je letio iznad polja i boraca, ali kako se borci nisu ni osvrtni na njega, pilot je vjerovatno pomislio da su njegovi i produžio prema Lušci-Palanci i dalje.

Neprijatelj je prije nastupanja pješadije tukao topovima po Otišu i Grdanovcima. Tada su mnogi mještani pokušali da sakupe i potjeraju stoku, da je spasu, ali su neprijateljske granate tukle i te ciljeve, pa je tada poginulo dosta civila i boraca.

Neprijatelj je jakim snagama vršio pritisak na čete 4. bataljona. Vrlo žestoka borba je trajala do sumraka. Borci bataljona su Nijemcima nanijeli znatne gubitke. U jednom protivnapadu, koji je poveo sedamnaestogodišnji Dane Srđić iz Miljevaca, politički delegat voda, Nijemci su na jednom sektoru borbe bili odbačeni, a petorica su pobjegla u jednu dolinu. Dane Srđić tada povede grupu boraca i u dolini zarobiše pet vojnika, koje sprovedoše u Štab Bataljona.

Tek pred noć Nijemci su uspjeli da ovladaju Tuk-Bobijom i dopru do Bojišta. Borci 2. i 5. brigade su se prethodno prebacili u Jelašinovce, a djelom i u Grdanovce. S njima se tim pravcem povuklo i dosta naroda. U kućama i drugim objektima nije bilo dovoljno mjesta da primi toliko ljudi koliko se te noći našlo u ova dva sela.

*

Po dolasku u Otiš komanda 2. čete je obezbijedila večeru i smještaj za borce i odlučila da zasjedu postavi sutra izjutra. Komanda čete, međutim, nije znala da su se Nijemci tokom dana od Lušci-Palanke, preko Miljevaca,

prebacili do pod Otiš, u Bojankiće i Prošiće. Samo ih je potok razdvajao od Matica kuća, u kojima se smjestila 2. četa.

Desetog februara izjutra započela je žestoka borba između 2. čete 4. bataljona sa Nijemcima koji su prodrli u Otiš i nastojali da produže ka Grdanovcima.

Komanda 2. čete je u toku noći rasporedila Četu u zasjedu od kuća Munjizinih do pod točilo na brdu Otišu (niz koje su seljaci ranije otiskivali balvane), sve do šume. Kada su Nijemci iz Prošića krenuli dalje kroz selo Otiš, u zasjedi ih je dočekala čitava 2. četa, otvarajući na njih snažnu, iznenadnu vatru. Pošto je polje inače močvarno Nijemcima je ostao jedino put ispod Otiša, pa su zbog toga bjesomučno navaljivali. Njihove minobacači i topovi tukli su položaje čete, a dio sela Otiš i Grdanovce i Jelašinovce. U toj borbi koja je trajala cio dan poginuo je omladinac Milan Novaković iz Podvidače, koji je izvanredno dobro rukovao puškomitraljezom. Poginula su još dva borca 2. čete dok su Nijemci imali znatne gubitke.

Desno krilo Čete, u podnožju šume na brdu Otiš, primijetilo je da su se Nijemci popeli na brdo i u šumu i da nastoje da stazom zaobiđu Četu. Tada je četa napustila položaj i pred noć se povukla do Grdanovaca do kuća kod Grdanovačkog groblja. Jedan od zadnjih njemačkih rafala, ispaljen iz šume ranio je u leđa Slavka Vukojevića, zamjenika političkog komesara, ali je on uspio da produži i stigne u Četu. Nijemci su se tada spustili u zaselak Matici, gdje su zatekli starog Marka Matića, od oko 80 godina, i ubili ga. Nijemci su zanočili u Matićima i Rakovićima, na dva kilometra od kuća u Grdanovcima u kojima je zanočila i 2. četa.

PROBOJ 2. i 5. BRIGADE SA DIJELOM IZBJEGLICA IZ GRMEČA

Probijajući se iz prostora Javornjača — Trovrh — Suvopoljski vrh — Trovara, 5. brigada je uz izvanredno teške uslove stigla u podnožje planine Grmeč, nasuprot selima Benakovcu i Srpskoj Jasenici. Sa nepotpunom brigadom (3. bataljon i Prateća četa 1. bataljona, bili su sa Štabom 4. divizije na petrovačkom području, a dio boraca se probijao zajedno sa 2. brigadom) i velikim brojem izbjeglica u koloni, Štab Brigade se našao noću 10/11. februara na izlazu iz planine.

Za proboj preko ceste Lušci-Palanka — Srpska Jasenica, između Benakovca i Srpske Jasenice, kojom se neprijatelj češće kretao, određena je udarna grupa od 50 puškomitraljezaca koju je predvodio Ranko Šipka, komandant Brigade. Kako se na cesti u to vrijeme nalazila u pokretu jedna neprijateljska jedinica, udarna grupa ju je razbila, spalivši nekoliko kamiona, autobusa i dr. i obezbijedila prostor za prelaz Brigade i izbjeglica iz Grmeča u sela sjeverno od ceste Lušci-Palanka — Jasenica.⁸² Dan ranije u Jasenicu je stigao Štab 369. »vražje« divizije.⁸³ Kada je udarna grupa 5. brigade izvršila napad na neprijatelja na cesti, njemački general, komandant Divizije, bio je toliko iznenađen napadom partizana da je u pidžami izletio u snijeg i sakrio

⁸² Lj. Borojević, D. Samardžija, R. Basic: »5, kozaračka brigada«, izd VIZ, Beograd, 1972, str. 75—76.

⁸³ Zb. IV/10, str. 396.

se u nekom grmu. Međutim, štab 5. brigade nije znao za lokaciju Štaba njemačke Divizije.

U svanuće 11. februara 5. brigada sa brojnim izbjeglicama našla se u prostoru između Srpske Jasenice, Benakovca i Potkalinja. Bez zadržavanja brigada i izbjeglice su krenule do sela Potkalinja, gdje su se tokom dana odmarali. Sa Brigadom su iz Grmeča izašli članovi Štaba Ranko Šipka, komandant i Žarko Zgonjanin, politički komesar Brigade, članovi politodjela Brigade Neda Božinović i Mirko Kalezić, zatim Boško Šiljegović, član Oblasnog i Ahmet Šehović, član Okružnog komiteta KPJ, i još neki partijsko-politički i omladinski aktivisti Podgrmeča.

Sutradan, 12. februara, 5. brigada je produžila prema selu Rujiška. U području Dubovika i Rujiške 12. i 13. februara brigada je vodila borbu s dijelovima 969. puka 369. »vražje« divizije i već 14. februara uveče prešla rijeku Sanu, cestu i prugu i došla na područje Karana i Kozare.

Čim je neprijatelj preko Tuk-Bobije 10. februara dopro do Bojišta, štab 4. bataljona se 11. februara sa 1. i 3. četom prebacio u Grdanovce. Sa Bataljonom su se prebacili i borci 2. i 5. brigade i mnoštvo naroda.

Jedanaestog februara, Nijemci prodiru iz Otiša na periferiju Grdanovaca, zbog čega se četa 4. bataljona povlače u Daljeviće i na Zubovaču, rasporedivši se prema neprijatelju da bi branile premorene borce 2. i 5. brigade i izbjeglice.

Iz područja Tuk-Bobije i Bojišta Nijemci su jednom kolonom krenuli ka Jelašincima, a drugom prema Međeđu brdu, pa su se spojili kod Stanića Brda. U kućama Vojvodića, Kukolja i drugih Nijemci su izvršili strašne zločine: ljude su strpali u pojate i kuće i tu mitraljezima tukli, a onda zgrade zapalili. Tada su stradali mnogi članovi porodica Vojvodića, Kukolja, Stanića, kao i mnogo izbjeglica iz drugih sela.

Pod pritiskom neprijatelja, a i nastale vojne situacije 1. četa 1. bataljona napustila je položaj na Brajića Tavanu i povukla se u Crnomarkoviće, zaselak Dabra, a 3. četa iz Bosanskog Milanovca u istočni dio Grdanovaca. Druga četa se povukla iz Korjenova, zajedno sa mnoštvom naroda, najprije na Međeđe brdo, gdje im se priključilo i dosta izbjeglica iz Sanice.

Da bi se povlačenje naroda sa Međeđeg brda organizovalo što bolje, zadužen je Borko Kukolj sa desetak boraca da formira četvu od izbjeglica i organizovano ih vodi prema Jelašincima i Grdanincima. Tako se i 2. četa sa preko 150 izbjeglica prebacila 11. februara na Smrešnjak, u čijem području se tog dana okupio čitav 1. bataljon.

Ovog dana iz Miljevaca i Skucanog Vakufa 370. njemački puk je krenuo dalje i bez zadržavanja dostigao liniju Okreč — Fajtovci — Gornji Kamenograd — zaselak Kondići u Bosanskom Milanovcu.⁸⁴

PROBOJ JEDINICA I NARODA NA LIPNIK

Jedanaestog februara 1943. u Jelašincima u zaseoku Miljevići su se našli štabovi 2. i 6. brigade i neki članovi štaba 5. brigade. Održan je sastanak kojem su prisustvovali: Petar Vojnović, komandant, Dimitrije Bajalica

Baja, politički komesar 6. brigade, Milančić Miljević, zamjenik komandanta i Uroš Bogunović, zamjenik političkog komesara 6. brigade, Ra tko Martinović, komandant i Niko Jurinčić, politički komesar 2. brigade, Đurin Predojević, zamjenik komandanta i Dragoslav Mutapović, zamjenik političkog komesara 2. brigade, članovi politodjela 6. brigade Miloš Pajković, Bosa Cvjetić i Košta Bosnić, članovi politodjela 2. brigade Petar Radović i Radenko Bročić, zatim Dušan Misirača, zamjenik politkomesara 5. brigade i Jovan Marinović član politodjela iste brigade, Slobodan Marjanović, sekretar OK KPJ za Podgrmeč, Stojan Makić, sekretar Sreskog komiteta KPJ za sanski srez, i još nekoliko rukovodilaca. Trebalo je hitno analizirati vojnu situaciju na prostoru oko Jelašinovaca i donijeti odluku kuda se probijati sa borcima i narodom. Neko je predložio da se krene preko Međeđeg brda i Mijačice prema Bravsku i Ribniku. Međutim, stanje boraca 2. i dijela 5. brigade nakon izlaska iz Grmeča i stanje naroda izbjeglog na preostali dio slobodne teritorije kao i situacija toga dana nalagali su donošenje drukčijeg rješenja. Miloš Pajković i Dimitrije Bajalica su odustali od ranijeg stava da se izvrši naređenje Štaba 4. divizije i sa brigadom krene do Štaba Divizije, odnosno na područje prema Oštrelju i Drvaru. Petar Vojnović je tada ponovio zaključak savjetovanja u Praštalima i predložio da većina boraca i sav narod još ove noći krene i prebaci se preko Grdanovaca, Bošnjaka i Skucanog Vakufa do Lipnika i Hadrovaca, gdje, po nekim informacijama, nema neprijatelja. Za zaštitnicu ove duge kolone koja će se prebacivati preko ceste u području Rovina, kojom saobraća neprijatelj, trebalo je odrediti jedan bataljon. Na čelu kolone treba da budu dva relativno odmorna bataljona 6. brigade.

Prijedlog Petra Vojnovića je jednoglasno prihvaćen. Drugi i 4. bataljon 6. brigade su određeni da idu na čelu kolone i da obezbijede što prikrivenije prebacivanje ostalih jedinica i naroda. Za zaštitnicu kolone i preostalog naroda koji se odmah neće moći pokretati, određen je 1. bataljon 6. brigade. Milančić Miljević, zamjenik komandanta 6. brigade, dobio je zadatak da ostane sa ovim bataljonom i obezbijedi izvršavanje dobijenog zadatka.

Štab 6. brigade je pozvao na dogovor komandanta i komesara 4. bataljona Vladu Prošića i Ivu Oroza, zamjenika komandanta Ratka Marjanovića i komandira 2. čete Miću Došenovića, jer je bio rodom iz Bošnjaka i dobro poznao kraj preko kojeg se trebalo prebaciti na Lipnik. Komandant 6. brigade im je saopštio da se te večeri vojska i narod moraju bezbjedno prebaciti preko Rovina na Lipnik. Mićo Došenović tada predloži da se sa Zubovače i Grdanovaca krene na Bošnjake kroz Čurguze, ispod Dekića glavice pa na cestu i Rovine. Komandant brigade je naredio da 4. bataljon ide na čelu kolone i obezbijedi prelaz preko ceste. Komandant bataljona je odredio 2. četui sa komandiranjem Mićom Došenovićem da bude na čelu bataljona i čitave kolone koja će se prebaciti na Lipnik. Pozadinski politički radnici dobili su zadatak da pokrenu sav narod u proboj preko ceste prema Lipniku. Teži ranjenici i iznemogli promrzli borci stavljeni su na konje, i po dvojica na jednog konja, dok su mnogim iznemoglim borcima pomagali oni koji su imali više snage, bili odmorniji.

To veče, mnogobrojnim stazama, prtinama i kroz snijeg cjelac slijevale su se brojne kolone u jednu dugu, čije je čelo bilo već na cesti, a začelje u Grdanovcima. Dugo u noć selom su išli pozadinski politički radnici i grupe boraca, pozivajući borce i narod da krenu u proboj prema Lipniku. Međutim, mnogi civili, naročito žene, promrzli za vrijeme višednevnog boravka u Gr-

meću, iznemogli, bez snage da se maknu, odbili su da krenu sa borcima, ostajali su ležeći u kućama, nepokretni. Borci i aktivisti su uspijevali da neke porodice natjeraju da krenu u kolonu i proboj, dok drugima nije pomagalo nikakvo ubjeđivanje i ukazivanje šta ih sutra čeka kada Nijemci prodru u Jelašince i Grdanovce. Na tom putu prema Bošnjacima, prolazeći pored kuća, pojedini borci su svraćali u kuće, u njima zaticali i borce i seljane, pa ih zvali da odmah krenu u proboj. Neki nisu htjeli poći, indiferentni za sudbinu i šta će ih noćas ili sutra snaći. Neki iznemogli borci su na putu padali u snijeg, bez snage da dalje krenu.

Cete 4. bataljona su prethodno izvidile cestu u području Rovina, a potom postavile zasjede prema Lušci-Palanci i prema Fajtovcima. čete su u zasjedama ostale do svanuća jer je čitavu noć prolazila kolona, koja je 12. februara izjutra, bez sukoba sa neprijateljem, prešla cestu i stigla u Lipnik. Neke jedinice i pojedine grupe izbjeglica su odmah produžile do Hadrovaca, Mrkalja, Kozina i Slatine. U ovim selima nije bilo neprijatelja, a u mnogim kućama već su bile porodice koje su se za vrijeme prodora neprijatelja bile zadržale u obližnjim šumarcima i gajevima ovih sela, a neke su se u međuvremenu vratile i iz Grmeča.

Na području zaseoka Miljevići (Jelašinci) i u Grdanovcima ove noći ostao je 1. bataljon 6. brigade. Članovi Štaba i borci su tokom noći nastojali da što više naroda i iznemoglih boraca ode sa kolonom i glavninom Brigade u Lipnik. Međutim, mnogi to tokom ove noći nisu mogli, pa su se priključili četama 1. bataljona.

BORBA 1. BATALJONA NA SMREŠNJAKU

Nakon skupljanja dijela preostalih iznemoglih boraca po Jelašincima i Grdanovcima, u zoru 12. februara sa 1. bataljonom 6. brigade našlo se i preko 2000 civila na Gradini, Novakovića Brdu i zaseoku Miljevićima. Tu se nalazio i zamjenik komandanta 6. brigade Milančić Miljević sa Štabom 1. bataljona (komandant Rade Brkić, politički komesar Rade Erceg, zamjenik komandanta Dušan Repajić i zamjenik komesara Lazo Gajanović.

Prva četa (komandir Milan Damjanović i politički komesar Miloš Šobot) je bila na položaju prema Dabru i Crnomarkovićima, 2. četa (komandir Stevo Kovačević i politički komesar Ratko Ilić) na Novakovića Brdu i u zaseoku Miljevići i 3. četa (komandir Đuro Latinović i politički komesar Milan Indić (prema Grdanovcima i Otišu. Borci su čitavu noć proveli na položajima na dominantnim visovima Velikog i Malog Smrešnjaka (k. 815).

Snage 187. njemačke divizije izjutra produžile su napad iz sela Tuk-Bobije, nekih zauzetih zaselaka Jelašinovaca (Podgore, Stanića Brda) prema zaseoku Miljevića, Gradini i Smrešnjaku, a dijelom prema Međeđem brdu. Dijelovi 369. »vražje« divizije, koji su zauzeli Otiš i stigli do susjednog sela Grdanovca, krenuli su takođe u napad da bi ovladali čitavim selom i prodrli dalje na Smrešnjak, kako bi se spojili sa svojim jedinicama koje su dan ranije stigle u Kondiće, zaselak Bosanskog Milanovca.

Raspoređeni u jedan front koji je zahvatio cijelo polje od Praštala do Otiša, u grupicama od 5—7 vojnika, Nijemci su krenuli u napad. Na pravcu kretanja oni su zaticali iznemogle borce, ljude, žene i djecu po kućama, štalama, pojatama i većinu odmah ubijali, neke kuće palili i u njima već pou-

bijane. Gorjele su pojedine skupine kuća, poljem su odjekivali mitraljeski rafali i pojedinačni puščani hici. Borci 1. bataljona su sa brda posmatrali kretanje Nijemaca, ali bez dovoljno snage da im se suprotstave. Stojan Makić, sekretar Sreskog komiteta KPJ, koji je zajedno sa Štabom 1. bataljona, sa Novakovića Brda, posmatrao kretanje Nijemaca kroz Palansko i Jelašino-vačko polje, zabilježio je o tome:

»... Grupe njemačkih vojnika ličile su nam na velike proždrljive crno-zelene gusjenice ili na vukove koji se kreću na sniježnoj suncem osvijetljenoj površini u pravcu naselja« ..,⁸⁵

Nijemci, ustaše i legionari za sobom su ostavljali leševe ubijenih ljudi, žena, djece...

Ovim neprijateljskim napadom, ubijanjem civila i paljenjem kuća u Jelašincima, Tuk-Bobiji, Praštalima, Otišu i Grdanovcima, neposredno je rukovodio štab 369. »vražje« divizije iz Lušci-Palanke, gdje je dan ranije stigao iz Srpske Jasenice.⁸⁶

Bježeći ispred njemačkih vojnika i ustaša, stotine ljudi, žena i djece uspjele su doći do Gradine i Smrešnjaka, pod zaštitu 1. bataljona »Petar Škundrić«.

Prije napada njemačkih jedinica njihova artiljerija iz Lušci-Palanke je tukla po brdima iznad Jelašinovaca i Grdanovaca i po Smrešnjaku.

Na pravcu prema Međedem brdu i Sanici, prema čelić Kosi, Saničkoj Kosi i Kosjerovu Nijemci i legionari nisu nailazili na otpor jer na tomi

⁸⁵ Stojan Makić: Sanski srez u vrijeme četvrte ofanzive, članak pripremljen za ediciju Bihacka republika.

*« Zb. IV/10, str. 401.

pravcu nije bilo jedinica NOV. Njemačka jedinica 187. divizije koja je nastupala preko Stanica Brda, u tom zaseoku je uhvatila dosta civila, među kojima i porodice Petra i Mile Stanića, i na zvjerski način ih pobila, a onda produžila preko Međeđeg brda i Sanice prema Vrhpolju. Ispred njemačkih zločinaca bježao je na konju i Mile Miljević, otac Milančića Miljevića. Njemački rafal ubio je pod njim konja, a jahača ranio. Da ne bi živ pao u ruke Nijemcima, Mile se zaklao svojim nožem koričnjakom, koji su našli pored njegovog smrznutog leša.

Borba četa 1. bataljona započela je u Grdanovcima, oko Novakovića Brda i iznad Crnomarkovića na istočnim padinama Smrešnjaka. Na tom pravcu je napadala njemačko-ustaška jedinica koja je dan-dva ranije ovladala selom Dabrom. Pod pritiskom znatno jačeg neprijatelja, borci bataljona su se postepeno povlačili prema Smrešnjaku. Sve se više sužavalo i ovo pribježište za preko 2.000 izbjeglica, koji su sa strahom iščekivale ishod ove neravne i žestoke borbe. Njemačke granate dostizale su i do izbjeglica sakrivenih iza drveća, žbunja, kamenja i u omanjim vrtacama.

Neprijatelj je pet puta jurišao na položaje Bataljona na Smrešnjaku, ali bezuspješno. Borci su žilavo i odlučno branili svoje položaje jer se dalje povlačiti nisu mogli, bili su u okruženju. Nijemci, legionari i ustaše su ih napadali i od Jelašinovaca, i od Grdanovaca, i od Dabra. Borci su postojano branili Smrešnjak jer je među 2.000 izbjeglica bilo najbližih članova njihovih porodica. Kada je neprijatelj uvidio da ni pet njegovih juriša nije pokolebalo borce, predveče je odustao od daljih napada i svoje jedinice povukao u Jelašinovce, Grdanovce i Dabar, spremajući se da naredni dan obnovi napad. U ovim borbama ubijeno je oko 30 i ranjeno oko 40 Nijemaca i legionara. Poginulo je nekoliko partizanskih boraca, a nekoliko ih je ranjeno.

Ocijenivši da će neprijatelj sutradan još jačim snagama napasti na Smrešnjak, zamjenik komandanta Brigade i štab 1. bataljona su odlučili da se tokom noći probiju iz okruženja i prije zore prebace civile preko ceste u Rovina na Lipnik. Prikriveni tamo sve tri čete i preko 2.000 civila prošle su između neprijateljskih položaja i jedinica u Grdanovcima i Bosanskom Milanovcu i stigle na Zubovaču do kuća Đure Aničića.

Tada je odlučeno da Stojan Makić, sekretar Sreskog komiteta KPJ i Košta Bosnić organizuju kolonu civila i izbjeglica i s njom se prebace preko ceste na Lipnik. Za zaštitu ove mase izbjeglica određena je 2. četa pod komandom Steve Kovačevića. Kolona je odmah organizovano krenula istim putem kojim je noć ranije otišla 2. brigada, dijelovi 5. i 6. brigade i izbjeglice. Za izbjeglicama se prebacila i 2. četa. Nakon toga upućen je kurir u Štab 1. bataljona na Zubovaču sa zadatkom da obavijesti komandanta da je kolona bez prepreka prešla cestu i otišla za Lipnik. Tada su se i 1. i 3. četa sa Štabom Bataljona i zamjenikom komandanta Brigade pred svanuće prebacili na brdo Otiš i u njegovoj se šumi prikrili. Tu su proveli čitav naredni dan, 13. februar. Noću 13/14. februara i oni su se uputili preko ceste i Rovina i 14. februara izjutra stigli u Lipnik, u sastav svoje Brigade, a vođene borbe na Smrešnjaku bile su i posljednje u toku ove neprijateljeve ofanzive na području sanskog sreza. Njemačke jedinice su 13. februara krenule u napad na Smrešnjak, ali kako tamo nije bilo boraca NOV, bez borbe su ovladali tom šumom, a potom produžili u zaseoke Popovići i Brankovići u Dabru i do Zdene. Dijelovi 187. divizije su 13. februara stigli na Međeđe brdo i u Craovodu između Čelić kose, Mirkovače i Mriježnice.

Neke jedinice 7. SS divizije »Princ Eugen« su iz područja Krnjeuše krenule u Grmeč prema Trovrhu, radi »pročišćavanja« šume, hvatanja partizana i civila. Tokom dana stigle su u područje Lastva, gdje je bila partizanska bolnica, do Gajina vrha, k. 879, Rizvanova vrha, k. 1228 i Kekića vrha, k. 1290.⁸⁷ Dijelovi 7. SS divizije i dijelovi 969. puka susreli su se 14. februara kod Baraka na cesti što od Srpske Jasenice preko Gorinje vodi u Grmeč prema Trovrhu.

Treća planinska brigada 369. njemačke divizije nastavila je napad od Velike Bobije i stigla u Gornju Sanicu.

Grupa 187. njemačke divizije i 730. puk 717. njemačke divizije završili su čišćenje Grmeča i stigli u Sanski Most. Tu se prebacio i Štab 369. »vražje« divizije, gdje je već bio i Štab 717. njemačke divizije.⁸⁸

Dijelovi 7. SS divizije 15. februara završili su aktivnosti u Grmeču, u području Baraka i Krnjeuše i povukli se u Kmjeušu na odmor.

Treća planinska brigada 369. divizije iz područja Gornje Sanice je produžila marš i stigla na cestu Sanski Most — Ključ i tako završila svoje napade na Grmeč i Podgrmeč.

Ovoga dana i nekoliko narednih dana grupa 187. divizije je iz Sanskog Mosta cestom preko Lušci- Palanke marševala u Bosansku Krpu.⁸⁹

<"Zb. IV/10, str. 421.

⁸⁸ Zb. IV/10, str. 426.

⁸⁹ Zb. IV/10, str. 433.

7. NEUSPJEH NEPRIJATELJEVE OFANZIVE NA SLOBODNU TERITORIJU

Upravo na završetku operacije »Vajs 1« komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj održao je 16. februara u Sanskom Mostu konferenciju sa komandantima divizija i drugim saradnicima.⁹⁰ Analizirana je prva faza »Vajsa«, koja je trajala od 20. januara do 15. februara 1943. godine⁹¹.

22. februara 1943. o rezultatima prve faze operacije »Weiss«.

Izlaganje generala Letersa djelomično je poznato iz dokumenata »Iskustva iz akcije Weiss I«, koje počinje rečenicom: »U sljedećem izlaganju biće iznesena pojedina iskustva završene akcije »Weiss I«. Međutim, u objavljenom dokumentu nema jednog dijela izlaganja, tačke 5—10. Italijani su objavili komentar tog izlaganja u kojem se navodi da njemački izvještaj konstatuje da »... pokušaj da se otcijepi i uništi znatna masa neprijatelja nije uspio; ustanici, držeći se svoje taktike uvijek su uspijevali da izmaknu akcijama njemačkih kolona«. Potom se navodi da su njemačke operacije samo uspjele da rasture veći broj »ustaničkih formacija« i nanesu partizanima osjetni gubitak. Zadovoljan postignutim italijanski general Mario Robotti dopisao je na tom dokumentu crvenim mastilom: »To su rezultati koji su postignuti. Više se ne može postići, osim da se oduzme oblast. A za to bi nam bilo potrebno 20 armijskih korpusa«, Zb. IV/10, str. 510-511, 520 i 523.

Nijemci su objavili svoje gubitke, kao i gubitke jedinica NOVJ u borbama Vajs I. Prema više izvještaja o gubicima njemačkih jedinica, proizlazi, kako je utvrdio Slavko Odić u svom radu »Njemačke i kvislinške oružane snage u četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi: brojno stanje, naoružanje i gubici«, da su gubici bili približni navedenim u ovoj tabeli:

jedinica	mrtvih	ranjenih	nestalih	svega	oboljelih
7. SS div.	149	249	13	411	?
369. div.	118	288	44	450	?
717. div.	129	294	17	440	339
borbena grupa »Kinzelbach« (tj. 187. div.)	21	64	16	101	101
2. gor. zdrug	107	70	99	276	?
Svega:	524	965	189	1.678	440

Nijemci su u svojim izvještajima pisali da su jedinice NOVJ imale 6521 poginulih i 1725 ranjenih, zatim da su uhapsili 2010 sumnjivih ljudi i 350 žena, od kojih su u logor u Zemun otjerali 490 ljudi i 283 žene.

⁹⁰ Zb. IV/10, str. 434.

⁹¹ Izvještaj komandanta njemačkih trupa u Hrvatskoj od 22. februara 1943. »Iskustva iz akcije »Weiss I«. Izvještaj italijanske kraljevske misije u Hrvatskoj od

Već je u opisu borbi u Grmeču rečeno da su Nijemci u zarobljene borce NOVJ računali i civile koje su hvatali u zbjegovima. Nadalje, Nijemci su iznijeli podatak da su našli i uništili 120 baraka, 32 logora u šumama, dvije bolnice (Nova centralna i Lastve), jedan mlin i električnu centralu s pekarom (u Velikoj vodi u Grmeču), nadalje, da su zaplijenili šest teških mitraljeza, deset puškomitraljeza, 286 pušaka, 200 bajoneta, jedan onesposobljen protivtenkovski top, jedan minobacač, 590 konja, 1414 goveda, 1679 ovaca, magacine namirnica u Grmeču i dr.⁹²

U izvještaju Štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 12. marta 1943. kaže se da je neprijatelj u ovoj ofanzivi, samo u borbama protiv ovog korpusa, imao oko 8.000 izbačenih iz stroja, kako i to da su borci NOVJ u tim borbama uništili: sanitetski avion u Lušci-Palanci, dvadeset tenkova, dvojica oklopna kola, dvadeset kamiona, pet luksuznih automobila, sanitetski auto, dvanaest motocikla, tri protivkolska topa, 300 konja i raznu drugu opremu. Jedinice 1. NOU bosanskog korpusa su u ovim borbama zaplijenile: četiri brdska topa, tri protivkolska topa, šest minobacača, četrdeset teških mitraljeza, pedeset puškomitraljeza, 400 pušaka, tri radio-stanice, preko 100.000 metaka i druge ratne opreme.⁸³

Već i samo navođenje ovih podataka, kako njemačkih tako i Štaba 1. bosanskog NOU korpusa, pokazuje da je ova ofanziva bila najjači neprijateljev poduhvat protiv partizana od početka ustanka.

Postavljeni zadatak neprijatelj nije izvršio. Jedinice NOVJ u Bosanskoj krajini, kao i u Kordunu, Baniji i Lici nisu uništene, a glavnina NOVJ u vrijeme izvođenja Vajs I prešla je u ofanzivu i zauzela mnoga naselja, prodirući prema Neretvi i dalje kroz Hercegovinu ka Srbiji i Crnoj Gori.

« Zb. IV/10, str. 442.

^{ss} Izvještaj Štaba 1. bataljona bosanskog NOU korpusa 12. marta 1943. Vrhovnom štabu, Zb. IV/11, str. 109.

8. STANJE I AKTIVNOST POSLIJE NEPRIJATELJEVE OFANZIVE (15. februar — 31. mart 1943)

Iako su Nijemci uspjeli da u selima Podgrmeča i u Grmeču uhvate i pobiju mnogo ljudi, žena, djece, te ranjenih ili bolesnih boraca, veći dio stanovnika je uspio da izbjegne susret sa neprijateljem. Mnogi su se krili u šumama svoga sela, a neki u malim pećinama nedaleko od kuća. U Grmeču, u brojnim vrtovima mnoge porodice i grupice boraca zatrpane snijegom ostale su neotkrivene. Porodice koje su uspjele u šumu donijeti biljce i druge prostore, uspjele su da se spasu, nisu se smrzle.

Poslije prodora 2. i 5. brigade, iz Grmeča su se vraćale grupe ljudi, pa i pojedini borci i civili, ljudi i žene sa djecom, omladina. Spas su nalazili u kućama pod šumom. Sve do kraja februara vraćale su se Podgrmečlije svojim kućama.

Odmah po završetku ofanzive NOO, komanda Podgrmečkog područja i komande mjesta prikupili su podatke o zvjerstvima i štetama koje je neprijatelj počinio na području Podgrmeča, kao i o stradalom narodu u Grmeču. Prema tim podacima, na području petnaest podgrmečkih opština (bez bihačkog sreza) okupatori i njihove sluge su ubile 3.370 ljudi, žena i djece, zarobili 1.229, dok je nestalo 493 lica. U Grmeču je promrzlo 1.256 ljudi, žena i djece. Neprijatelj je opljačkao: goveda 2.144, konja 1.388, ovaca 4.926, koza 328, svinja 1.963, kokošiju 10.604 i gusaka 519. Neprijateljske jedinice su opljačkale i uništile: 360.302 kg kukuruza, 72.539 kg pšenice, 76.488 kg pasulja, 187.263 kg krompira, 21.028 kg masti, 20.834 kg suhog mesa, 48.648 litara rakije i 449.201 kg stočne hrane. Neprijatelj je u ofanzivi na tlu Podgrmeča spalio 1.142 kuće, 1.134 pojate i 229 drugih objekata.⁹⁴

Nijemci, legionari i ustaše su na najsvirepiji način ubijali zarobljene civile: ljude, žene i djecu i ranjene ili bolesne partizane. Čim su upali u selo Goricu, okupatorski i kvislinški vojnici su sakupili šesnaest osoba iz porodice Rodića i strpali ih u kuću Spasoja Rodića. U kuću i oko nje donijeli su dosta sijena i slame i odjednom zapalili na nekoliko mjesta. Iz zapaljene kuće čuli su se krici i jauci. Ugušili su se svi i zajedno izgorjeli Ilija, Mitar, Boško, Jandrija, Đuja, Jelka, Radojka, Mika, Jovanka, Petra, Mika, Angelina, Sava, Milka, Vida i Đuja Rodić. Još dok su bili živi, na njih je pao zapaljeni krov. Tada su hitlerovci iz mašinskih pušaka osuli paljbu po izgorjelim ljudima i ženama, podvriskujući i skačući oko stratišta. Boja Vukša uspjela se sakriti prije nego što su Nijemci stigli do njene kuće, pa je prikrivena u šumarku nedaleko ovih zgrada slušala jezive jauke umirućih i zapaljenih ljudi i gledala veselje fašističkih vojnika.⁹⁵

⁹⁴ Izvještaj Štaba 2. bosanskog korpusa od 28. juna 1943. Vrhovnom štabu o zvjerstvima neprijatelja na teritoriji Podgrmeča za vrijeme ofanzive, Zb. IV/12, str. 202—204.

⁹⁶ Stojan Makić, pomenuti članak o četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi.

U pojatu Petre Došenović u istom selu Nijemci su sakupili 34 žene, djevojke i djevojčice i jedno muško dijete. Iznijeli su slamu oko pojate, pa je zapalili. U ovoj pojati su izgorjeli: Došen Danica, te Dušanka, Jovanka, Marija, Mileva, Milica, Vida i Mirko; Došenović Bosiljka, Dana, Mika, Mileva, Perka i Spasenija; Đukić Grozda i Mara, Malić Dara, Đuja, Mara, Mika i Zora; Panić Milka, Sava, Slavka i Vukosava, Predojević Cvijeta, Rosa, Stoja i Zora, Rodić Milica, Škundrić Danica, Đuja, Jerina i Sava i Zavoda Mika.

Vučena Došenovića, koji je bio sakat, pa nije mogao bježati, Nijemci su našli u kući i umorili ga na najsvirepiji način, odsijecajući mu nos, uši i komad po komad udova.

U Bosanskom Milanovcu Nijemci su uhvatili ranjenog Peju Srdića, borca NOV rodом iz Miljevacа, koji zbog ranjavanja nije mogao napustiti selo. Istjerali su ga iz kreveta i na poljani vezali žicom za kolac poboden u zemlju. Oko njega su stavili sijeno i zapalili, ali male rukoveti sijena koje su postepeno potpaljivali oko pojedinih dijelova tijela, da bi ranjenik što duže umirao. U najstrašnijim mukama, junački podnoseći bolove od zadobijenih rana i opekotina umirao je Pejo Srdić, dok su se oko vatre koja ga je gutala fašistički zlikovci grijali i veselili, pucajući iz pušaka.⁹⁷

U zaseocima Orašje i Dolovi sela Fajtovaca fašisti su zatvorili oko 150 ljudi, ali i izbjeglica iz susednih sela. Utjerali su ih u pojate Mirka i Milana Došenovića, Dragoja Ševe i Đorđa Panića i potom zapalili. Zapalili su i obližnje kuće.

U Jelašinovcima veću grupu ljudi, žena i djece Nijemci su pobili i spalili u kućama Bojana Popovića i Steve Šolaje i u pojati Pere Stanivukovića. Nikad se nije saznalo koji su i koliko je ljudi pobijeno i spaljeno u ovim kućama. Nijemci su na nekoliko mjesta: kod kuća Pane Miloševića, Nikole Srdića, na sjenokosu zvanom Đakov grob i na sjenokosu Plećine izvršili masovna strijeljanja pohvatanog nemoćnog stanovništva ovog sela i mnogih izbjeglica koje su se iznemogle uspjele probiti iz Grmeča, pa se sklonile u ovo selo.

Od 43 lica koja su Nijemci strijeljali kod Đakova groba u Plećinama ostao je živ samo osmogodišnji Marko Stanić kojeg, su u samrtnom padu zaklonili tri njegova brata, sestra i majka. Nijemci su u Grmeču poubijali i članove porodice Sime Kukolja, njega, ženu Trivunu, sina Mirka i kćer Maru. Među leševima je ostala živa Simina kći Koviljka od deset godina. Kada se izvukla ispod ubijenih roditelja, brata i sestre otišla je prema šumi i nakućila grana da bi naložila vatru. Tih dana Nijemci su pobili dosta ljudi, žena i djece i u selima Praštalima, Otišu, Tuk-Bobiji.

Samo iz Jelašinovaca 12. i 13. februara 1943. ubijeno je 256 ljudi, žena, djevojaka i djece. Neprijatelj je istovremeno palio kuće, pojate, sijena, a što je god bilo vrijedno i moglo se ponijeti, odnosio je sa sobom. Dva spomenuta dana u Jelašinovcima su neprekidno odjekivali njemački pucnji i rafali od kojih su stradali i mještani i izbjeglice.

Kada su Nijemci 7. februara ušli u Lušci-Palanku, zatekli su u mjestu samo dva iznemogla starca: Marka Indića i Stojana Potkovića, svaki je imao preko 70 godina. Kada su iz zbjega u Isječenicima naišle Milka Indiće sa troje

⁹⁷ Regionalni muzej, Bihać, arhiv, m. f. 68, br. 386.

djece (od osam, četiri i dvije i po godine), Anđa Topić i njena snaja Maša i još neke koje su bile krenule kućama da još ponešto uzmu i prebace u šumu gdje im je bila većina članova porodice, na cesti su se susrele sa Nijemcima i legionarima, koji su im odmah naredili da idu u crkvu, ne dajući im da produže kućama. Za kratko vrijeme u crkvi se okupilo oko 15–20 žena i male djece. Tu su legionari dotjerali i onu dvojicu staraca. U grupi je bilo i nekoliko žena s djecom koji su kao izbjeglice iz Rasavaca, Koprivne i još nekih sela živjeli u Lušci-Palanci.

Na kamenom podu crkve, u hladnoj februarskoj noći, zanoćila je grupa i tu provela nekoliko dana. Nijemci su dotjerali u tu crkvu više grupa žena, uglavnom starijih, i djece do deset godina, pohvatanih u Grmeču i obližnjim selima pa je bila prepuna. Na prozorima nije bilo stakla, pa je bilo veoma hladno. Žene su ložile vatre, snijeg topile i pile, dok su neke uspijevale da iz crkvenog i susjednog dvorišta donesu manje količine krompira, koji su pekle na žaru i međusobno djelile. Žene i djeca su stalno plakali od zime, straha, ali i gladi. Milka Indiћ je pri hapšenju imala parće kukuruze, pa je po mali zalogaj davala najmlađem djetetu »a stariji mogu trpjeti«, dok ona za sve to vrijeme skoro ništa nije jela. U grupi je bilo dosta male djece bez igdje ikog svog, jer su im roditelji ili rodbina pobijeni u Grmeču, ili su se izgubili. Sjedili su i oni oko yatara naloženih u crkvi, a žene su mogle tek da ih pomiluju, jer im ničim nisu mogle pomoći. Ležali su na slami koju su uspjeli unijeti u crkvu, a poneko i na kakvom prostiraču koji mu se zatekao na leđima kada je uhvaćen.

Nekoliko Nijemaca je ulazilo u crkvu, pregledali su oltar i knjige zatečene kraj njega. Upala su i dva legionara i prijetila da će ih sve pobiti jer im je jedan tenk stradao od mine postavljene nedaleko od crkve, ali su i oni otišli ne izvršivši prijetnju. Valjda su mislili da će svi zatvoreni u crkvi bez hrane, na velikoj hladnoći, pomrijeti.

Uhapšeni su ostali u crkvi sve do 15. ili 16. februara, a kada su i posljednji Nijemci i legionari napustili Lušci-Palanku, okurazili su se i izašli iz crkve. Kako nigdje nisu vidili neprijateljske vojnike, otišli su svojim kućama, a s njima i izbjeglice. Kuće u Lušci-Palanci su bile pune đubra jer su Nijemci i legionari u njima držali svoje konje, dok su namještaj, prozori i vrata bili polomljeni ili nestali, pošto su njima ložili vatre.

Braća Simo i Stevo Kukolj iz Jelašinovaca sa susjedom Milanom Vojvodićem i još nekim bili su napravili kolibine u zbjegu, u području šume Velike Bobije. Bilo ih je dvadesetak, uključujući ljude, žene i najmanju djecu. Kada su Nijemci prodrli u to područje naredili su pohvatanim izbjeglicama da se svi postroje, pa im priključili još desetak uhvaćenih izbjeglica u nekom drugom zbjegu. Ukupno ih je bilo 34. Iz stroja su izdvojili Stevu Kukolja kada su saznali da je kočunar, pa su ga sa sobom odveli preko Grmeča u Bosanski Petrovac, a onda u Bihać, pa u Njemačku gdje je radio do završetka rata. Nijemci su tada strijeljali ovu grupu Jelašinovčana i izbjeglica iz još nekih sela. Prije nego što će otvoriti vatru, u snijeg je pala Koviljka Kukolj, Simina kćerka, djevojčica od devet godina, te je ni jedan metak nije pogodio. Preko nje je u snijeg pao Milan Vojvodić, krupan čovjek. Nijemci su krenuli dalje, ne pogledavši da li među streljanim ima živih. Tada se mala Koviljka izvukla ispod ubijenog Vojvodića. Sama je preživjela ovo streljanje, a kako nikog živog nije bilo u blizini, krenula je prtinom prema svome selu. Put ju je doveo do kuće Mile Malića, pa je u nju ušla.

Međutim, tamo je naišla na grupu od desetak Nijemaca koji su sa sobom vodili i dvije djevojke rodom iz Lušci-Palanke. Djevojke su molile Koviljku da ne ide od njih, ali je ona vidjela da su kuće njenih ujaka Radulovića čitave, da nisu pogorjele kao kuće Kukolja, pa je krenula k njima. Kuće Radulovića su bile prazne, pa je mala Koviljka dva-tri dana sama bila u jednoj kući, ložila vatru, tragala i nalazila hranu. Kada su Nijemci otišli iz Jelašinovaca, ljudi koji su se vratili u selo, našli su malu Koviljku samu, živu u kući Radulovića, a u kući Mile Malića ubijene dvije nepoznate djevojke.

Na području sanskog sreza u ovoj ofanzivi neprijatelj je počinio neviedena zvjerstva. Ukupni gubici mogu se vidjeti iz sljedeće tabele:

P R E G L E D

šteta koju su Nijemci, ustaše i legionari počinili januara-februara 1943. na području sanskog sreza*

stanovnika	O P S T I N E					
	Lušci-Palanka	Bosanski Muškovci	Halilovci	Lipnik	Dabar	Ukupno
— ubili	1014	381	—	14	290	1699
— zarobili	98	84	—	24	11	217
— promrzlo u Grmeču	—	4	—	33	—	37
— nestalo	—	2	7	20	—	29
opljačkano:						
— goveda	422	149	—	42	107	720
— konja	439	37	4	36	17	533
— ovaca	774	201	—	222	410	1607
— koza	93	130	—	8	31	262
— krmaka	810	85	1	50	26	972
— kokošiju	324	550	50	292	158	1374
— gusaka	274	33	—	54	—	361
opljačkano i uništeno: (kg, l):						
— kukuruza	3 583	41 000	—	6 050	23 640	74 473
— pšenice	1 287	5 880	—	4 409	126	11 702
— graha	2 359	2 700	—	3 344	56	8 459
— krompira	2 963	16 500	—	14 935	300	34 698
— masti	4 855	770	—	587	366	6 608
— suhog mesa i slanine	5 925	1 309	130	759	150	8 273
— rakije	—	2 000	—	2 843	1 200	6 063
— stočne hrane	6 381	4 770	—	25 900	18 000	55 051
— spaljeno kuća	204	60	—	15	16	289
— spaljeno pojata	187	53	—	8	12	260
— spaljeno drugih objekata	—	5	—	—	4	9

* Zb. IV/14, str. 202—204.

Prema nalazu Državne komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih slugu, utvrđeno je da su pripadnici 369. »vražje« divizije na sanskom srezu januara-februara 1943. izvršili sljedeće zločine:⁹⁸

U Tomini su ubili Dragutina Pivaša i njegovog sina Dušana, simpatizera NOP i sve im opljačkali.

U selu Kijevu su ubili Milu Vujanušića i njegovu kćer Ljubu, koji su bili izbjegli iz Tornine, dio stvari opljačkali, a dio spalili.

U selu Djedovači pored drugih ljudi ubili su i Petra Vidaka i njegovu ženu, selo su opljačkali i zapalili.

U selu Jelašinovcima našli su ženu i kćerku Ilije ćosića koji je izbjegao iz svog sela Krkojevaca i ubili ih, opljačkavši dio stvari, a dio spalili.

U šumi su naišli na zbjeg seljaka iz Predojevića Glavice i tom prilikom pored mnogih drugih ubili i Ninu Kosovca. Sve vrijednije stvari iz zbjega su opljačkali, a preostalo spalili.

U Majkić-Japri su uhvatili neke izbjeglice iz Predojevića Glavice, pa, pored drugih, ubili Nikolu Mrđu, a izbjeglicu Jovu Cvjetićanina odveli u Njemačku, gdje je umro. Tada su odveli u ropstvo i Jovanku Predojević, ženu Dmitrovu, njenog sina Nikolu i unuka Savu, gdje su djeca umrla od iscrpljenosti i mučenja. I Jelka Predojević je odvedena u ropstvo u Njemačku, gdje je i umrla. Ubili su i Đuru i Ninu Mrđu iz Predojevića Glavice, Milu Batića, Jelku Kosanović i njenu djecu Dušana i Smilju i potom ih bacili u zapaljenu kuću, gdje su izgorjeli.

Pripadnici 369. »vražje« divizije su iz grmečkih zbjegova otpremili na prisilni rad ili u ropstvo u Njemačku pored mnogih i Dostu Predojević i njenu kćer Milku, cijelu porodicu Mikuće Mrđe, Đuru Predojević, Miloja Predojevića i njegovu ženu Jovanku sa troje djece, Duju Predojević, ženu Stojanovu i njeno troje djece, Jovu Grbića i još neke.

U selu Usorcima su ubili izbjeglice iz Usoraca Đorđa Mitrovića i Đorđa Vujkovića.

*

Kako se epidemija pjegavog tifusa nakon ofanzive veoma raširila, bilo je dosta smrtnih slučajeva u svim selima. Na području opštine Lušci-Palan-ka do 3. oktobra 1943. umrlo je od pjegavog tifusa 108 muškaraca i 120 žena, ukupno 228; na području opštine Dabar do 28. septembra 1943. od pjegavog tifusa je umrlo 136 ljudi, 84 žene i 83 djece, ukupno 303."

Poneki čovjek nije mogao podnijeti nesreću koja ga je zadesila. Tako je Dušan Kukolj iz Jelašinovaca nestao kada se vratio iz Grmeča i našao svoju porodicu pobijenu. Niko ga nikad više nije vidio, niti se šta o njemu saznalo. Međutim, samo jedna njegova kćerka, Persa (rođena 1925. godine) ostala je živa, što Dušan po dolasku kući nije znao.

⁹⁸ Referat o zločinačkom djelovanju njemačke 369. pješачke »vražje« divizije na području Federalne NR Bosne i Hercegovine, januara 1943 — aprila 1945. godine. Državna komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, inv. br. 18.504.

Komandant 369. njem. divizije general-poručnik Fritz Ed. Neidhold oktobra 1945. je presudom Vrhovnog vojnog suda FNRJ osuđen na kaznu smrti vješanjem.
on Izvještaj o stradalom stanovništvu i imovini opštine Dabar, od 28. 9. 1943. godine Muzej revolucije BiH, arhiv, dok. br. 1074.

Bilo je i nekoliko slučajeva da su neki, prije svega dječaci, doživjevši veliki strah, bježeći pred zločincima i skrivajući se po škrapama, nervno oboljeli i nikad poslije nisu ozdravili.

Podgrmeč je tih dana nakon ofanzive, dok su još neke neprijateljske jedinice imale manja uporišta duž nekih komunikacija, pružao tužnu sliku. Podgrmečlije su poslove obavljali neveseli, tužni za izgubljenim i najdražim: ocem, majkom, braćom, sestrama, djecom, prijateljima ili drugovima, većinom i sami iznureni i bolesni. Pjesma se rijetko gdje čula. Mnogi zaseoci ili skupine kuća bili su pusti, ponegdje se oglasio lavež pasa, tu i tamo pojavilo bi se osamljeno goveče ili kokoška, mačke su prestrašeno mijaukale i bježale od ljudi. Groblja su se svakodnevno punila sve novim i novim umrlim ljudima, ženama, djecom, od posljedica ranjavanja, smržavanja ili pjegavog tifusa.

Živeći u veoma teškim uslovima, u kućama prepunim oboljelih od tifusa, promrzlina i drugih bolesti, neke porodice koje su bile izbjegle iz sela bliže Sanskom Mostu, odlučile su da se s proljeća 1943. vrate svojim kućama ili ogorevinama, bajtama. Te porodice, obično žene i djeca, vratile su se u Krkojevce, Zdenu, Husimovce, Brdare, Dževan, Koprivnu i još neka sela. Dosta žena i djece, pa i cijele porodice stradali su prilikom povratka na svoja ognjišta. Ustaše su ih sačekivale kod Šehića mosta na Majdanuši i sve ubijale. Tako je pobijena cijela porodica Sime Borenovića iz Starog Majdana, četvoro djece i žena Milana Stupara iz Dževana, i još neke. Međutim, Nijemci su uhapsili sve odrasle muškarce koji su se bili vratili na zgarista, pa ih otpremili u koncentracioni logor u Zemun, gdje su ubili 24 čovjeka. Nijemcima je pri tome hvatanju povratnika pomagao Mladen Crnomarković, zbog čega mu je vojni sud NOV sudio nakon oslobođenja Sanskog Mosta.

Neke od ovih porodica napustile su svoje kuće aprila 1942. kada je u Koprivnu i okolna sela prodrila Sanska posadna bojna i tom prilikom palila kuće i ubijala koga je uhvatila. Drugi najveći dio napustio je sela i kuće s jeseni 1942, kada je neprijatelj ovladao visovima iznad Sanske doline i utvrđivao zaposjednute položaje od Brajića Tavana preko Djedovače, Umaca, Kamengrada do Bosanskog Novog. Tada je i većina porodica iz sela Krkojevaca napustila svoje kuće i izbjegla najprije na Brajića Tavan, onda u Crnovodu, pa u Jelašinovce, a neke od njih u Predojevića Glavicu i još neka sela.

Tim se putem kretala i porodica Stojke Đurđevića iz Krkojevaca. Kada su polazili u izbjeglištvo, sa deset punih kola prebacili su svoju pokretnu imovinu do Brajića Tavana. Odatle za Crnovode trebalo im je nešto manje kola, od Crnovode i Jelašinovaca još manje. Kako im je u ofanzivi, u Grmeču, ponajviše uništena pokretna imovina i stoka, iz Predojevića Glavice majka Stojka Đurđević sa malom djecom vratila se samo sa torbom na leđima. Trebalo je počinjati život iznova, ni od ničega. Tako je bilo i sa mnogim drugim porodicama. Ratni vihor odnosio je i ljudske živote i imovinu, kućne stvari, žito, poljske alatke i stoku, ostajalo se bez igdje ičega. Pa ipak, i u tako teškim i naizgled nepremostivim prilikama porodice su se snalazile, jedna drugu ispomagale i proljetna sjetva je ipak bila na vrijeme obavljena.

OBNAVLJANJE AKTIVNOSTI ORGANIZACIJE KPJ

Drugom polovinom februara 1943. Sreski komitet KPJ od sedam članova, koliko ih je bilo prije ofanzive, ostao je samo sa jednim članom. To

je bio Stojan Makić, sekretar. Smiljka Čopić Rašeta poginula je u Grmeču iznad Tuk-Bobije, Nada Jovović je otišla sa glavninom Vrhovnog štaba, Rajko Drljača i Dušan Stupar otišli su na novski srez, odakle su bili i rodom, Jela Perović je određena za člana Okružnog komiteta KPJ, dok je Simo Bjelajac teško obolivši od pjegavca ubrzo umro. I Stojan Makić je tada obolio od pjegavca, pa je i on bio smješten u bolnicu na liječenje.

Privremeno okružno partijsko rukovodstvo (sekretar Ahmet Šehović Šeho) je početkom marta odredilo Mihajla Pejića za vršioca dužnosti sekretara Sreskog komiteta KPJ, pošto je kao raniji komandir čete decembra—januara pred ofanzivu pohađao viši partijski kurs u Bihaću. On je u ofanzivi uspio doći u svoje selo Kozin i za vrijeme neprijateljskog prodora četiri-pet dana skrivao se u jednoj šumi. Kada je na područje Lipnika, polovinom februara, došla 6. brigada, Mihajlo Pejić je bio određen na dužnost predsjednika Opštinskog NOO u Lipniku. Dotadanji predsjednik Đuro Đurić poginuo je u ofanzivi u Grmeču. Međutim, kako nisu bili imenovani i ostali članovi Sreskog komiteta, sekretar Mihajlo Pejić je sam objedinjavao i usmjeravao rad partijskih aktivista koji su bili zdravi i sposobni za politički rad.

Početkom marta su obnovili rad i opštinski komitet KPJ za Lušcipalansku opštinu (istovremeno i za dabarsku i bosanskomilanovačku opštinu) i komitet za halilovačku opštinu, ali su i ova dva opštinska komiteta bila nepotpuna.

OKRUŽNO PARTIJSKO SAVJETOVANJE U HASANIMA

U ofanzivi i Okružni komitet KPJ za Podgrmeč je ostao bez nekih članova. Od pjegavog tifusa se razbolio Slobodan Marjanović, sekretar, pa je za vršioca dužnosti sekretara određen Ahmet Šehović Šeho, dotada sekretar Sreskog komiteta KPJ za Bosanski Novi, a za članove Jela Perović, dotada član Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza. Obnovljeni Okružni komitet se smjestio u kuću Vejinovića u Rujiškoj.

Da bi se dobila što vjernija slika političke situacije i organizacionog stanja KPJ na okrugu, da bi se što brže obnovio rad svih partijskih rukovodstava i organizacija, Ahmet Šehović, u svojstvu sekretara OK, je sazvao okružno partijsko savjetovanje za 1. marta 1943. u Školi u Hašanima.¹ Poziv na savjetovanje bio je upućen dvojici-trojici partijskih aktivista svake podgrmečke opštine, i to onima za koje se znalo da su ostali ili su se vratili na svoje dužnosti. Dnevni red savjetovanja je bio: Izvještaj o međunarodnoj situaciji, Usmeni izvještaj delegata, organizaciono stanje i politička situacija; Zadaci i Razno.

*

Jedna nepotpuna i nepotpisana zabilješka sekretara, ili nekog drugog člana Okružnog komiteta, daje pregled brojnog stanja partijske i skojevske organizacije nakon neprijateljeve ofanzive:

100 Poziv OK KPJ za Podgrmeč od 25. februara 1943. sreskim komitetima na okružno savjetovanje. Izvještaj OK KPJ Podgrmeč od 9. marta 1943. Oblasnom komitetu KPJ za Bosansku krajinu. Regionalni muzej Bihać, m. f. 66, sn. 52.

članovi KPJ:	S R E Z			
	Sanski Most	Bosanski Novi	Bosanska Krupa	Svega
nestalo u Grmeču	4	11	8	23
umrlo	6	1	2	9
poginulo	4	6	3	13
	1	—	—	1
nestalo (ne zna se za njih)	12	—	4	16
predao se	1	—	—	1
Svega:	28	18	17	63
Članovi i kandidati KPJ:				
otišli u vojsku	28	24	23	75
suspendovani	2	2	2	6
novoprimitljeni	15	8	6	29
kandidovani mušk.	8	26	33	77
kandidovane žene	17	11	?	28
SKOJ:				
opštinskih kom.	—	4	5	9
članova opšt. kom.	—	15	30	45
aktiva	12	14	22	48
članova aktiva	68	123	225	416

Iz brojnog stanja se vidi da je partijska organizacija na sanskom srezu, na oslobođenoj teritoriji, smanjena za 28 poginulih, umrlih i nestalih i za 28 otišlih u vojsku i dva suspendovana. Primitljeno je novih petnaest članova, tako da je brojno stanje bilo manje za 43 člana.

Na savjetovanju je konstatovano da se i skojevska rukovodstva na sanskom srezu nisu obnovila, ni opštinska ni sresko, već samo dvanaest aktiva. Ovakvo stanje je bilo uslovljeno odlaskom većine skojevskih aktivista u vojsku ili na druge dužnosti.

Na savjetovanju je razmatrano kako stanje partijskih organizacija tako i političko i moralno stanje, raspoloženje masa, te utvrđeni naredni zadaci partijskih organizacija i komunista Podgrmeča.

SAVJETOVANJE POZADINSKIH VLASTI

U Majkić-Japri je 6. marta 1943. održano savjetovanje predstavnika sreskih i opštinskih NOO i komandi mjesta s područja Podgrmeča. Sa sanskog sreza savjetovanju su prisustvovali: Petar Vojnović, Đurin Predojević i Jovan Sakradžija, članovi Sreskog NOO, Simo Andulajević, predsjednik NOO opštine Lušci-Palanka i Mihajlo Pejić, predsjednik NOO opštine Lipnik, Mihajlo Skundrić, komandant područja i Relja Ličina, komandant mjesta Budimlić-Japra.

Cilj savjetovanja je bio da se analizira stanje nakon ofanzive na Podgrmeču i potom poduzmu odgovarajuće aktivnosti i mjere za sređivanje situacije i obnavljanje organa vlasti. Dnevni red savjetovanja je bio:

- »1. Podnošenje izvještaja o stanju u narodu povodom neprijateljske ofanzive,
2. Obnavljanje civilne vlasti (narodno-osl. odbora),
3. Ishrana vojske i materijalna pomoć pogorjelim i opljačkanim,

4. Postupak sa imovinom nastradalih i nestalih porodica,
5. Budući rad nar. osi. odbora,
6. Razno,
7. Izvještaj u vojničkoj i političkoj situaciji i unutrašnjoj situaciji». ¹¹

Savjetovanje je pokazalo da su NO odbori sela i opština djelovali veoma dobro sve dok neprijatelj nije upao u sela. Kako su neki odbornici poginuli, neki oboljeli od pjegavog tifusa, a dio otišao u vojsku, neophodno je bilo što prije popuniti odbore. Neki odbornici su se još uvijek nalazili u šumi i zbjezovima. S obzirom na neprijateljsku propagandu, bilo je neophodno odmah razviti politički rad s narodom, »i to po manjim grupama a ne velikim zborovima«, kako je predlagao Mihajlo Pejić. Svi prisutni su iznosili podatke o zvjerstvima okupatora i njegovih slugu, i to konkretno. Čule su se i riječi: »Narod još više mrzi neprijatelja nego prije ofanzive, a više mu se razvila i ljubav prema našoj vojsci«, »Narod koji se vraća iz ropstva hvali se muslimanskim narodom na neoslobođenoj teritoriji«. ¹⁰² Mihajlo Škundrić iznosi da u Dabru ne postoji seoski NOO, dok je u Lušci-Palanci opštinski NOO nepotpun.

Na savjetovanju je zaključeno da svi članovi sreskih i opštinskih NOO treba da rade kako bi se što prije obnovili i popunili NOO i razvili neophodnu djelatnost. Pozadinski politički radnici treba najneposrednije da rade na ovom zadatku.

Komandant područja Mihajlo Škundrić je iznio:

»... da ima slučajeva gdje su pojedine porodice potpuno uništene u sadanjoj ofanzivi a imetak im je ostao, a s druge strane pak da je ostalo porodica čiji je imetak neprijatelj potpuno opljačkao«.

Nakon razmatranja kako riješiti pitanje imetka trajno nestalih porodica kao i pitanje ishrane porodica koje su ostale bez imetka, zaključeno je da se popiše imovina nestalih porodica i imovina unese u narodnooslobodilački fond. Prikupljeni dobrovoljni prilozi će takođe ići u ove fondove, iz kojih će se snabijevati vojska i porodice koje su ostale bez sredstava za život.

Savjetovanje je dalo u zadatak svim NOO da sve leševe, i ljudske i životinjske, odmah zakopaju.

Proljetnoj sjetvi kojoj pokloniti veliku pažnju, koju treba da pomogne i vojska, kako radnom stokom tako i sjemenom, ali i ljudstvom.

Zadatak seoskih NOO je da sprečavaju šverc, švercovanu robu da odumiraju i predaju u pomenuti fond. Marvu koja luta po selima i gajevima treba prikupiti i popisati brojno stanje.

Savjetovanje je zaključilo da opštinski NOO održavaju svakodnevnu vezu sa vojnim štabovima radi blagovremenog obavješćavanja o vojnoj situaciji na području. Pri svakoj opštini odmah formirati relejne stanice. Kako u Podgrmeču ima mnogo izbjeglica, NOO su dužni da ih smjeste i osiguraju hranom. Treba sprečavati odlazak izbjeglica kućama na neoslobođenu teritoriju.

¹⁰¹ Institut za istoriju Sarajevo, Fond kom. područja Podgrmeč, br. 1146, Zapisnik konferencije sreskih i opštinskih NOO i predstavnika pozadinske vojne vlasti, 6. marta 1943. godine.

¹⁰² Mnoge žene i djeca zarobljeni u Grmeču i podgrmečkim selima bili su odvedeni na područje cazinske krajine, gdje su od tamošnjeg muslimanskog stanovništva lijepo primljeni i pomagani.

Đurin Predojević je predložio, a učesnici savjetovanja usvojili, da se organizuje mobilizacija svih sposobnih ljudi i žena za radne brigade, da se prikuplja platno za zavoje. Zaključeno je da se organizuje pravljenje malih skloništa gdje će se moći sakriti imovina, ali i porodice ako bi neprijatelj jačim snagama ponovo upao u podgrmečka sela.

Bio je to prvi dogovor odbornika i predstavnika pozadinskih vojnih vlasti Podgrmeča kako obnoviti NOO, kako ih i na kojim poslovima aktivirati i rješavati neka pitanja koja su nastala u ovoj ofanzivi, a s kojima se odbori ranije nisu susretali.

Poslije ovog savjetovanja održana su slična savjetovanja i u svim središtima opština, kojima su prisustvovali predsjednici i sekretari svih seoskih NOO opštine. Takvo savjetovanje je organizovao i Opštinski NOO Bosanski Milanovac. Razmatrani su stanje i posljedice neprijateljske ofanzive, kao što je sahrana poginulih, kojih je najviše bilo u samom Milanovcu na Naglišu kao i u selima Gorice i Fajtovci. Kako je na ovoj opštini bilo još dosta i izbjeglica, raspravljalo se i o njihovim problemima, smještaju, ishrani. Na savjetovanju je usvojen plan proljetne sjetve, postignut dogovor o pomaganju porodicama koje nisu u stanju da same obave sjetvu.

Kako je tih dana neprijatelj još saobraćao cestom Sanski Most — Fajtovci— Lušci-Palanka — Bosanska Krupa, odbornici su se dogovorili i organizovali rušenje ceste na Kisku, koju je neprijatelj opravljao, a narod opet rušio. Hitno je organizovano i sakupljanje hrane za vojsku koja se nalazila na području opštine ili u susjednim selima. Na savjetovanju je konstatovano da seoski NOO Grdanovaca, Bošnjaka i Bosanskog Milanovca, zahvaljujući stalnom prisustvu četa 1. bataljona, u ovoj ofanzivi nisu ni prekidali rad, što je omogućilo da se on poslije neprijateljske ofanzive nastavi bez većih teškoća. Ovakvi problemi i zadaci bili su na dnevnom redu savjetovanja i u svim ostalim opštinama sanskog sreza.

DRUGA PARTIJSKA KONFERENCIJA SANSKOG SREZA

U vrijeme obnavljanja partijskih organizacija i rukovodstava na srezu, Okružni komitet KPJ za Podgrmeč uputio je krajem aprila pismo vršiocu dužnosti sekretara Sreskog komiteta Mihajlu Pejiću sa zadatkom da sakupi sve članove KPJ na važno savjetovanje. Pejić je shvatio da treba pripremiti sresku partijsku konferenciju pa je uz pomoć ostalih aktivista izvršio sve pripreme. Pozvao je sve članove KPJ na sresku konferenciju, pripremio uvodni referat o političkom stanju na srezu i o organizacionom stanju organizacije KPJ. Kako je tada sjedište Sreskog komiteta bilo u Kozinu u kući Jove Davidovića, ova druga partijska konferencija je i održana u ovom selu, u kući Uroša Čurguza.

Neposredno pred održavanje konferencije u Kozin je došla Jela Perović, član Okružnog komiteta i saopštila da je Okružni komitet zakazao važno savjetovanje, a ne partijsku konferenciju. Međutim, kako su članovi KPJ već bili obaviješteni, pozvani i došli na sresku konferenciju, odlučeno je da se ona i održi. Pošto je i predloženi dnevni red konferencije obuhvatio pitanja koja je želio da analizira i Okružni komitet, nije bilo nikakve smetnje

da se konferencija održi. U radu konferencije učestvovalo je oko 35 članova KPJ sanskog sreza. Konferencija je održana prvih dana maja 1943. godine.^{1»3}

Dnevni red druge sreske partijske konferencije je bio: Političko stanje na srezu poslije ofanzive, Organizaciono pitanje; Stanje NOO, aktiva SKOJ-a, odbora USAOJ-a i AFŽ, Izbor Sreskog komiteta KPJ. Referat o političkom stanju na srezu podnio je Mihajlo Pejić. U razmatranju ovog, kao i svih ostalih pitanja učestvovao je znatan broj članova KPJ, dok je o svim navedenim pitanjima dnevnog reda govorila i Jela Perović i članove upoznala sa stavovima i ocjenama Okružnog komiteta i pred njih postavila određene zadatke. Istaknuta je potreba daljeg učvršćivanja NOO i njihovo još veće aktiviranje na mnogobrojnim zadacima. Pred sve partijske organizacije i rukovodstva na sanskom srezu stavljen je zadatak omasovljenja organizacija KPJ, naročito iz redova omladine, odnosno SKOJ-a.

Na kraju konferencije izabran je novi Sreski komitet KPJ. Za sekretara je izabran Mihajlo Pejić, za organizacionog sekretara Paula Humek, koja je do tada bila član Sreskog komiteta KPJ novskog sreza i za člana komiteta Milan Praštalo, sekretar ćelije u Lušci-Palanci.

Rasprava o aktuelnim pitanjima na drugoj sreskoj partijskoj konferenciji i razmjena mišljenja i iskustava iz rada u znatno otežanim uslovima imale su veliki značaj za dalji razvoj i rad organizacije KPJ sanskog sreza.

Nakon konferencije uslijedilo je smjelije primanje u KPJ svih onih koji su svojim radom u NOO, aktivima SKOJ-a, odborima USAOJ-a i AFŽ pokazali spremnost da se kao članovi KPJ još više i odlučnije angažuju na brojnim ratnim zadacima u svojoj sredini. To je omogućilo da se obnove mnoge partijske organizacije.

Iz jednog izvještaja Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč od 9. maja 1943. vidi se da sva tri sreska komiteta KPJ (sanski, novski i krupski) imaju ukupno jedanaest članova, dakle, da su poslije ofanzive sreska partijska rukovodstva imala samo tri-četiri člana a ne sedam-osam kao prije ofanzive. Tada je još uvijek bilo sporo obnavljanje opštinskih komiteta na okrugu, pa su djelovala samo tri, sa ukupno devet članova, a postojalo je devet opština. Prema tom izvještaju, početkom maja na čitavom okrugu je bilo 25 partijskih organizacija, sa ukupno 140 članova i još četiri ćelije sa sedamnaest članova u Komandi područja i komandama mjesta, dakle, svega 29 partijskih organizacija, sa 157 članova KPJ.

Kada je obnovljen Sreski komitet SKOJ, njegov sekretar Đurađ Vuković je kooptiran za člana Sreskog komiteta KPJ. Nešto kasnije za članove komiteta kooptirani su i Dragan Ćulibrk i Rajko Stupar, obojica politički radnici sa novskog sreza.

Neposredno poslije ofanzive, u drugoj polovini februara 1943. obnovljeni su i opštinski komiteti KPJ.

Opštinski komitet KPJ Lušci-Palanka (koji je obuhvatao i opštine Dabar i Bosanski Milanovac) tada je bio u sastavu: Stevo Ćulibrk, sekretar, članovi Mirko Ćulibrk, Vlado Dašić, Stojanka Miljatović, Nikola Rončević i D Mitar Njegovan. Kada je Stevo Ćulibrk izabran za predsjednika Sreskog NOO i člana Sreskog komiteta KPJ, za sekretara Opštinskog komiteta izabran je Spase Ćulibrk.

■^{o3} Izvještaj Okružnog komiteta za Podgrmeč Oblasnom komitetu za Bosansku krajinu.

Opštinski komitet KPJ Halilovci je obnovljen aprila 1943. i bio je u sastavu: Đorđo Sredić, sekretar, iz Hadrovaca, a članovi Rajko Predojević iz Hadrovaca, Simo Škundrić iz Halilovaca i Nikica Predojević iz Agića. Kako je krajem jula 1943. Đorđo Sredić izabran za člana Sreskog komiteta KPJ, dužnost sekretara Opštinskog komiteta preuzeo je Rajko Predojević, dok je za člana Komiteta izabrana i Jela Sredić. U septembru iste godine izvršene su izmjene u ovom komitetu, pa je za sekretara izabran Milan Jelisavac, dok su članovi bili Rajko Predojević, Jela Sredić i Nikica Predojević, a od novembra 1943. i Mara Škundrić.

MAJSKA OKRUŽNA PARTIJSKA KONFERENCIJA

I na okružnoj partijskoj konferenciji održanoj 17. maja 1943. u Hašanima,¹⁰⁴ drugoj nakon ofanzive, analizirano je stanje kako u partijskim organizacijama tako i u svim drugim društveno-političkim organima i NOO-ima.

Na ovoj konferenciji izabran je novi Okružni komitet KPJ za Podgrmeč u sastavu: Ahmet Šehović, sekretar, Stojan Makić, organizacioni sekretar, članovi Dmitar Ličina, Jela Perović i Dane Babić.

Organizacioni sekretar Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza Paula Humek je na toj konferenciji, pored ostalog, rekla da je: »... par. org. Sanskog sreza raspolovljena i djeluje samo na tri općine. Rad sa ženama je zastao a omladina takoreći ne radi« ... jer su najvećim dijelom, skoro svi skojevci i aktivisti iz organizacija USAOJ-a otišli u vojsku.

Hazim Bilalbegović, tada obavještajac u Podgrmečkom NOP odred, referisao je da je nakon ofanzive pri komandi Budimlić-Japra formirana četa partizana odsječenih od svojih jedinica i partizanske straže te komande. U četi je organizovana ćelija KPJ, pa je formiranjem Podgrmečkog NOP odreda i ova četa ušla u njegov sastav.

U toku neprijateljskih aprilskih ofanziva na području Slatine, Podvidače i Antonića Brda odsječeni od svojih jedinica našli su se neki borci 2. i 6. brigade. Bili su naoružani. Neki od njih nisu imali na kapama petokraku i pokazivali su samovolju, pa i nekorektan odnos prema stanovništvu. Bili su u grupicama ili pojedinačno i krili se od neprijatelja.

Kada je dobio obavještenje od članova KPJ Bože Marčete i Đorđa Sredića o toj grupi boraca, Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ, zajedno sa Simom Majkićem otišao je u Slatinu i u kućama Jovana i Ostoje Jeftića zatekao više boraca iz 2. brigade, upravo iz čete u kojoj je on ranije bio komandir, kao i iz 6. brigade. Među njima je bilo i nekoliko članova KPJ. Pejić je s tim borcima održao sastanak, od njih formirao čet, odredio komandira i političkog komesara, formirao i partijsku ćeliju i četi dao zadatak da drži položaj prema Starom Majdanu i Staroj Rijeci. Četa je dvadesetak dana ostala na tom položaju, a kada je 7. maja 1943. formiran Podgrmečki NOP odred, njeni borci su raspoređeni po četama tpg odreda. U vrijeme održavanja ove okružne partijske konferencije Mihajlo Pejić je bolovao od tifusa, pa je o ovim borcima i četi podnio izvještaj Hazim Bilalbegović.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Zapisnik Okružnog komiteta za Podgrmeč Oblasnom komitetu za Bosansku krajinu, Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, los Navedeni podaci prema kazivanju Mihajla Pejića.

Obnavljanje partijskih organizacija i njihovo proširivanje je i dalje bilo veoma polagano i sporo. To pokazuje i pregled broja članova KPJ među odbornicima, a i broj članova uopšte.

Sredinom 1943. formiran je Opštinski komitet KPJ za područja opština Dabar i Bosanski Milanovac, pa je do tada lušcipalanski Opštinski komitet ostao samo za opštinu Lušci-Palanka. Sastav Opštinskog komiteta Dabar — Bosanski Milanovac je bio: sekretar Mihajlo Bjelovuk, članovi Đuro Davidović, Milan Vokić, Duka Bačkonja, Smilja Rodić, Mile Davidović i Vinka Marjanović. Već u septembru za sekretara ovog komiteta je došao Petar Dodik, koji je do tada bio omladinski rukovodilac 1. bataljona 6. KNOU brigade, dok je raniji sekretar Mihajlo Bjelovuk i dalje bio član kao i ostali naprijed navedeni.

Opštinski komitet KPJ Halilovci 28. septembra 1943. izvještava Sreski komitet KPJ da u opštinskom komitetu ima tri člana, sva tri muškarca. Sastaje se svakih osam dana na jedan radni sastanak i jedan na kome teoretski rade, tzv. učeći sastanak. Na području Opštinskog komiteta tada su imali četiri ćelije sa 23 člana od kojih devetnaest muškaraca i četiri žene. Ćelije su imale: Hadrovci, pet članova — četiri muškarca i jedna žena; Ćele, šest članova — pet muškaraca i jedna žena, Johovica, sedam članova — pet muškaraca i dvije žene i partizanska straža (pri komandi mjesta Budimlić-Japra) pet članova — četiri muškarca i jedna žena.

Tada su imali i sedam kandidata za članove KPJ, od kojih četiri muškarca i tri žene.¹⁰

Opštinski komitet KPJ za lipničku opštinu je formiran maja 1943. i tada je bio sekretar Duda Mikić, a članovi Ljupko Došenović, Marko Glušac i Cvijeta Bjelajac. Opštinski komitet septembra 1943. izvještava Sreski komitet da ima četiri člana, od kojih tri muškarca i jednu ženu i četiri ćelije KPJ sa dvadeset članova od kojim sedamnaest muškaraca i tri žene.

Kozin: Dane Davidović, sekretar i članovi Lazo Pejić, Stojko Desnica, Petar i Trivo Majkić.

Lipnik: Dušan Đurić sekretar, članovi Božo Marčeta, Mile Mrda, Mile Đurić, Simo Sudžuković, Milka Tubin.

Podvidača — Lukavice: Stevo Radaković, sekretar, članovi Mihajlo Mandić, Stana Knežević, Milorad Radaković, Mile Stevanović, Milka Stanić i

Slatina: Ratko Vojnović, sekretar, članovi Božo Marčeta, Nedeljko Polovina i Đoko Jeftić.

Sekretari osnovnih organizacija u pojedinim selima sredinom 1943. su bili:

Na području Opštinskog komiteta KPJ Lušci-Palanka: u Lušci-Palanci (i za Miljevce i Praštalo) Mile Praštalo, u Skucanom Vakufu Jovo Bogdanović, u Predojevića Glavici Milka Panjak, u Bosanskom Milanovcu Mirko Ćuković, u Bošnjacima Vid Marinković, u Dabru Mihajlo Bjelovuk i za Jelašinovce, Tuk-Bobiju i Otiš Stana Ćulibrk.

Jula 1943. formirana je i ćelija za Donji Dabar: sekretar Đuro Đurđević, članovi Vlado Dašić, predsjednik Opštine Dabar, Braco Kondić iz Dabra

i⁸ Muzej revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 1077.

i Mile Mijatović iz Kljevaca. Ova ćelija je tada kandidovala dvojicu ilegalnih saradnika iz Zdene za članove KPJ, Milana Đurđevića i još jednog.

Na području Opštinskog komiteta KPJ Halilovci sekretar ćelije za Hadrovce i Mrkalje je bio Milan Kolundžija.

Osnovna organizacija u Majkić-Japri je avgusta 1943. imala pet članova KPJ: Stanko i Milan Majkić, Vlado Karić, Katica Pilipović i Milanko Marjanović. Ova partijska organizacija je pripadala Opštinskom komitetu KPJ Potkalinje, odnosno Sreskom komitetu KPJ Bosanska Krupa.

U ostalim sanskim selima do potkraj 1943. nije bilo partijskih organizacija, ali je u ponekom od njih bio po jedan ili dva člana koji su bili uključeni u partijsku organizaciju susjednog sela gdje je ona već postojala i djelovala na više sela, pa tako i te primila u KPJ.

OCJENA OBLASNOG KOMITETA KPJ ZA BOSANSKU KRAJINU O STANJU POSLIJE OFANZIVE

Izvještavajući Pokrajinski komitet KPJ za Bosnu i Hercegovinu 14. maja 1943. o situaciji u Bosanskoj krajini, Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu je istakao da je do ofanzive političko stanje bilo povoljno. NOV je svoje baze imala na Kozari (dok Kozara nije bila ofanzivom pregažena), Podgrmeču, Drvaru, Petrovcu i nekim selima drugih srezova. »Na tim sektorima narod je bio masovno uz nas, partizane je smatrao svojom vojskom i cijenio Kom. Partiju kao predvodnika u ovoj borbi.«¹⁰⁷ Iznoseći sve vidove učesća naroda u borbi, Oblasni komitet posebno ističe »zbrinjavanje žitom vojske (vagoni žita iz Podgrmeča), veliku podršku naroda oko izgradnje svega što je u interesu borbe« ... Prema tom izvještaju, u podgrmeču je više od šest mjeseci bilo 24.500 izbjeglica, koje je stanovništvo Podgrmeča primilo u svoje kuće i snabdijevalo, uz pomoć NOO neophodnim za život.

Neprijatelj je u ofanzivi prokrstario kroz svu Bosansku krajinu i samo prekinuo »taj opći polet«, ali ne i razbio pokret. Oblasno rukovodstvo je očekivalo u ofanzivi osipanje jedinica, a dogodilo se suprotno, sve brigade brojno su znatno ojačale i formirane su tri nove (9, 10. i 12. brigada). Ni neprijateljev novi prodor aprila 1943. nije pokolebao narod Podgrmeča, ni epidemije trbušnog i pjegavog tifusa, ni velik broj promrzlih u Grmeču i na planini Šatoru. Oblasni komitet zaključuje »da je novonastala situacija pred nas nametnula nove i teške zadatke i da ćemo morati prilagoditi naš rad novostvorenim uslovima. *Mi mislimo da ćemo u tom, pored svih teškoća, uspjeti, jer je partijsko članstvo, i pored svih nedostataka, pokazalo svoje dobre strane (borbenost, odanost, disciplina)*«.«¹⁰⁸

S obzirom na to da je za vrijeme neprijateljeve ofanzive Oblasni komitet istakao parolu »Sve u vojsku«, ojačane su i vojnički i politički vojne jedinice, ali oslabljena rukovodstva i partijske organizacije na oslobođenoj teritoriji. Ocjenjujući protekli rad Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, Oblasni komitet je zaključio da on nije dovoljno radio na uzdizanju domaćih kadrova i na »proširivanju našeg uticaja i učvršćivanju partijske organizacije u sanskom srezu«. ¹⁰⁹

>⁷ Arhiv CK KPJ, Beograd, br. 5224, str. 1.

κ>⁸ Arhiv CK KPJ, Beograd, br. 5224, str. 3.

io» Isto, str. 5.

Pošto se poslije neprijateljeve ofanzive raširile epidemije gripe, trbušnog i pjegavog tifusa, naročito u Podgrmeču, koje su zahvatile i vojsku i pozadinu, bilo je neophodno rješavati mnoga do tada nepoznata pitanja, da bi se ojačale borbena sposobnost vojske i spremnost pozadine za doprinos pokretu kao i prije ofanzive. »Na tom pitanju mobilisala se cijela partijska organizacija, narodnooslobodilački odbori i antifašističke organizacije i u izvjesnoj mjeri uspjelo da se bolest u našim brigadama, kao i u narodu smanji.«¹¹⁰

Kako je više brigada iz Bosanske krajine otišlo u druge krajeve, a potom još tri »radi opštih interesa... onda je razumljivo da nećemo moći zaštititi narod na cijeloj slobodnoj teritoriji Krajine i da će situacija po narod biti još teža; to narod uočava i njegov strah pred okupatorom je razumljiv«, — kaže se u izvještaju Oblasnog komiteta.¹¹¹ A da bi se stvorila zamjena brigadama na pojedinim područjima, se formiraju partizanski odredi. Završavajući izvještaj Oblasni komitet KPJ izvještava da se pored problema ishrane i tifusa: ...

... »kao treći problem pojavljuje se još i pitanje stanja na našem terenu, koje je stvoreno neprijateljskom ofanzivom — strah i utučenost naroda koja se vidi skoro na svim terenima kroz koje je ofanziva prošla i na kojima se neprijatelj poslije ofanzive zadržao. Podignuti moral naroda, razbiti strah pred okupatorom, povećati ljubav prema našoj vojsci jeste problem a istovremeno i vrlo važan zadatak, koji treba riješiti.«^{112*}

SREĐIVANJE STANJA U BRIGADAMA

Neposredno iza ofanzive samo 6. brigada je bila sposobna za akcije. Druga brigada je imala tek oko 400 boraca sposobnih za borbu, a 5. najviše do 600 boraca. Svi ostali su bili ranjeni, oboljeli od pjegavog tifusa ili promrzli, a neki borci i sve troje zajedno. Brigade su bile nesposobne za brigadne akcije. Četvrta NOU divizija je u ovoj ofanzivi imala oko 150 poginulih i 300 ranjenih boraca i 450 bolesnih i promrzlih.¹¹³

Izvlačenje jedinica iz obruča i Grmeča bilo je od izvanrednog značaja za očuvanje jedinica od još težih gubitaka. Zbog toga je pred štabovima bio najhitniji zadatak rad na sređivanju stanja u brigadama i njihovo osposobljavanje za dalje borbe. Isto tako, bilo je od značaja i pomaganje pozadinskim civilnim i vojnim vlastima i društveno-političkim rukovodstvima u normalizovanje i sređivanju izvanredno teške situacije u Podgrmeču.

Budući da se Štab 4. divizije nalazio na području Drvara, trebalo je uskladiti djelovanje ovih brigada. Zato je u Hašanima održano savjetovanje štabova tri brigade. Njemu je prisustvovao i Boško Šiljegović, član Oblasnog komiteta KPJ. Dogovor je bio da Štab 6. brigade, u koji ulazi i Boško Šiljegović, preuzme ulogu privremenog Operativnog štaba, do dolaska Štaba 4. divizije. Zaključeno je da brigade djeluju partizanski, na sek-

¹¹⁰Isto, str. 8.

¹¹¹Arhiv CK KPJ, Beograd, br. 5224, str. 3.

¹¹²Isto, str. 11.

¹¹³Izvještaj Štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 12. marta 1943. Vrhovnom štabu, Zb. IV/11, str. 110.

toru Podgrmeča i Kozare, da se što prije uključe u akcije da bi se smanjio pritisak neprijatelja, da se teži bolesnici prebacuju na Karan, a drugi da se upute svojim kućama gdje im treba pripremiti i tajna skloništa u slučaju prodora neprijateljskih jedinica; uspostaviti što prije vezu sa Štabom 4. divizije.¹¹⁴

Na osnovu zaključaka s ovog savjetovanja skoro svi teži ranjenici i bolesnici prebačeni su u Kozaru na područje Karana, zajedno s 5. brigadom, dok su na području Podgrmeča ostale 2. i 6. brigada.

Po prelasku 6. brigade na područje Lipnik — Hadrovci — Slatina, s obzirom na to da je imala skoro 2.000 boraca, formiran je novi, 3. bataljon. Raniji 3. bataljon bio je jezgro pri formiranju 8. brigade. Štab novog 3. bataljona su sačinjavali: Mile Davidović, komandant, Đorđo Stupar, politički komesar, Milan Miljuš, zamjenik komandanta i Savo Popović, zamjenik političkog komesara.

Bataljon je formiran u Đurićima, zaseoku Lipnika, 14. ili 15. februara. Imao je tri čete sa oko 450 boraca. Šesta brigada je ponovo imala četiri bataljona. Odmah poslije formiranja 3. bataljona premješten je Mile Davidović na dužnost komandanta 2. bataljona pa je za komandanta 3. bataljona postavljen Rade Erceg, do tada politički komesar 1. bataljona. Na dužnost političkog komesara 1. bataljona postavljen je Dušan Vujatović.

ŠTABOVI 4. NOU DIVIZIJE I 1. BOSANSKOG NOU KORPUSA PONOVO U PODGRMECU

Štab 4. divizije sa zaštitnicom, vodom za vezu i 12. brigadom prebacio se 28. februara u Podgrmeč. Sa kolonom se vratilo i oko 1.500 ljudi i žena, izbjeglica koji su za vrijeme ofanzive bili izbjegli na područja petrovačkog i ključkog sreza.

Odmah po dolasku u Podgrmeč Štab Divizije održao je savjetovanje sa štabovima 2, 5. i 6. brigade.¹¹⁵ Članovi štabova brigada podnijeli su izvještaje o borbama i situaciji tokom i poslije neprijateljske ofanzive, a Štab Divizije je odredio novi raspored brigada:

Druga brigada dobila je sektor prema Bosanskoj Krupi, Bihaću i cesti Bihać — Bosanski Petrovac,

Peta brigada sektor prema Ljubiji, Suhaći i Bosanskom Novom, s tim da jedan bataljon drži u Budimlić-Japri u rezervi.

Šesta brigada dobila je zadatak da jednim bataljonom djeluje na komunikaciji Bravsko — Ključ, Bravsko — Crkveno i Ključ — Ribnik, drugim bataljonom na komunikacijama Sanica — Ključ, Vrhpolje — Ključ, trećim bataljonom Sanski Most — Lušci-Palanka i Sanski Most — Vrhpolje i četvrtim bataljonom na komunikaciji Sanski Most — Stari Majdan — Stara Rijeka, i na pravcu Sanski Most — Lušci-Palanka — Stara Rijeka — Podvidača i Ljubija — Agići.

Dvanaesta brigada na sektoru Bravsko — Petrovac i Bravsko — Srnetica.

¹¹⁴Izvještaj štaba 6. brigade od 16. februara 1943, Štabu 4. divizije, Arhiv VII, k. 774, br. reg. 35—9.

¹¹⁵Izvještaj Štaba 4. divizije od 4. marta 1943. Štabu 1. bosanskog NOU korpusa, Zb. IV/11, str. 45—47.

Zadatak svih brigada je bio da postavljanjem zasjeda na komunikacijama napadaju neprijateljske jedinice u pokretu i da napadaju manje neprijateljske garnizone i uporišta.¹¹⁶

Peta brigada nije posjela određeni joj sektor, već je ostala na Kozari do kraja maja 1943, kada se prebacila preko rijeke Vrbas u centralnu Bosnu u sastav formirane divizije.

Ostale brigade su se našle na položajima koje im je odredio Štab 4. divizije.

Prvom polovinom marta 1943. u Podgrmeč su stigli i Štab 1. bosanskog NOU korpusa sa Šatora i Oblasni komitet KPJ sa 8. brigadom.¹¹⁷ Kraće vrijeme su se zadržali u Tuk-Bobiji, gdje je održan jedan sastanak, a potom su prešli u Jelašinovce, gdje je održan drugi sastanak, na kojima se odlučivalo o daljim aktivnostima jedinica 1. bosanskog korpusa.

Naredbom Štaba 4. divizije od 4. marta 1943. Vlado Prošić, dotadašnji komandant 4. bataljona 6. brigade, postavljen je na dužnost zamjenika komandanta 12. brigade.¹¹⁸ Na dužnost komandanta 4. bataljona postavljen je Ratko Marjanović, do tada zamjenik komandanta. Politički komesar je bio Ivo Oroz. Za zamjenika komandanta je postavljen Mićo Došenović, a za zamjenika političkog komesara Adem Kovačević.¹¹⁹

Raspored bataljona 6. brigade polovinom marta 1943. je bio sljedeći:

Drugi bataljon na sektoru: lijeva obala rijeke Sanice kod Korjenova — Dabar — Kljevci,

Treći bataljon sektor: dabarska crkva — Eminovci — Kamengrad — Suhača,

Četvrti bataljon sektor: Brdari — Stari Majdan — Batkovci — Garavice i

Prvi bataljon: Ovanjska — Srpski Agići — Kršlje.

Neprijatelj je još uvijek imao uporišta na Brajića Tavanu, Djedovači i Umcima, zatim u Brdarima, Starom Majdanu i još nekim selima. Zadatak bataljona 6. brigade je bio da sa nekih od tih uporišta protjera neprijatelja, 1 vrši prodore prema Sanskom Mostu, Starom Majdanu, Ljubiji i Suhači.¹²⁰

S obzirom na stanje NOO u Podgrmeču i na brojne probleme nastale prodorom neprijatelja kroz Podgrmeč, pred svima jedinicama NOV bio je zadatak da pomažu u sređivanju tog stanja. Zato Štab 6. brigade 27. februara 1943. naređuje štabovima bataljona da iz jedinica vrate starije borce

¹¹⁶Zb. IV/11, str. 42—43.

¹¹⁷Štab 1. bosanskog NOU korpusa, Oblasni komitet KPJ, Štab 5. NOU divizije, 4. 8. i 10. brigade i korpusna bolnica, u ofanzivi su bili nabačeni na planinu Šator. S njima je bilo i nekoliko hiljada izbjeglica iz Bosanske krajine, Banije i Korduna. Noću 5/6. marta 1943. izvršen je proboj sa šator-planine pravcem Rore — Crni Vrh, a onda produženo preko Resanovače do Ribnika. Štab 1. korpusa, Oblasni komitet i 8. brigada su produžili i stigli u Podgrmeč, dok je 5. divizija ostala na području južno od Grmeča.

¹¹⁸Zb. IV/11, str. 44.

¹¹⁹Naredbom Štaba 6. brigade od decembra 1942, sastav Štaba 4. bataljona je bio sljedeći: Vlado Prošić, komandant, Ivo Oroz, politički komesar, Ratko Marjanović, zamjenik komandanta i Adem Kovačević, zamjenik politkomesara bataljona. Raniji komandant Bogdan Čiča, politički komesar Luka Rajić (pravo ime Joahim Jaša Rajter) i zamjenik političkog komesara bataljona Rajko Jovčić su tada otišli iz bataljona na druge dužnosti.

¹²⁰Naredba Štaba 6. brigade od 14. marta 1943, štabovima bataljona, Zb. IV/11, str. 126—128.

koji su bili na dužnosti u komandama mjesta i komandi Područja. U tom naređenju, između ostalog, se kaže:

»2) Politički komesari bataljona i četa u ovoj izmjenjenoj situaciji moraju pružiti zajedno sa štabovima bataljona glavnu pomoć podizanju, oživljavanju i učvršćivanju ofanzivom uzdrmane narodne vlasti. Mora se shvatiti da ne postoji više onako organizovana narodna vlast, da naši odbori ne mogu da nam daju više ono što su davali ranije i prema tome se moramo upravljati. Potrebno je da se pristupi savjetovanju, sastancima i konferencijama sa narodom a odborima, ukoliko ih ima, pruži puna pomoć da bi se osamostalili u ovoj situaciji i da bi mogli uskoro da normalno izvršavaju svoje zadatke. Potrebno je da se stvore privremeni odbori tamo gdje ih nema. Ovome pitanju, oživljavanja narodne vlasti, posvetiti punu pažnju. Odgovornost za ovo pada u prvom redu na političke komesare.

3) Štabovi bataljona moraju voditi računa o izmjenjenoj situaciji, o izmjenjenim prilikama i prema njima odrediti svoje zadatke u vezi sa radom i odnosom sa pozadinom, prema tome potrebno je da se pomoć u vezi sa ishranom, sa prenosom ranjenika i prekopavanjem puteva ne može više tražiti kao ranije od naroda nego se mora osloniti uglavnom na svoju snagu a narodu pomoći da se malo pridigne, oslobodi i oživi.

4) Vodeći računa da mnogi leševi mogu biti izvor bolesti potrebno je da koristeći se uglavnom svojim snagama vršite ukopavanje leševa, ukoliko nailazite na njih.

5) Sprečite po selima svaku pljačku bilo zajedničke imovine, bilo imovine porodica koje su izgubljene u ofanzivi. To ćete učiniti oživljavanjem narodnooslobodilačkih odbora, ostavljanjem odgovornih drugova u selu vezujući se sa političkim radnicima po selima i patroliranjem po selima. Mora se shvatiti da glavni teret organizovanja narodne vlasti i očuvanja narodne imovine pada u ovoj situaciji na vojsku i da narod sve čeka od nas. Za to odnos partizana prema narodu mora biti iznad svega pravilan i mnogo bolji nego što je to ranije bio.¹²¹

Dostavljajući ovo naređenje štabovima bataljona, komandant i politički komesar Brigade, uz tačnu ocjenu stanja u Podgrmeču, dali su i instrukciju kako se treba u tako teškoj situaciji odnositi prema narodu i prema NO odborima.

Poslije tragične smrti Milinka Kušića političkog komesara 4. divizije,¹²² naredbom Štaba 4. divizije od 7. aprila privremeno je na ovu dužnost postavljen Dimitrije Bajalica, a na dužnost političkog komesara 6. brigade Uroš Roca Bogunović.¹²³ Nakon slučajeva da se tifusari u bunilu sami ubijaju, Štab Divizije je 24. marta naredio da se svim borcima oboljelim od tifusa oduzima oružje.¹²⁴ Tragična smrt je snašla i Nikicu Pavlića, publicistu, jednog od urednika partizanskih listova Bosanske krajine.

Započete aktivnosti kako na sređivanju jedinica tako i pozadine prekinule su dvije neprijateljske operacije protiv Podgrmeča. Prva započeta 1. i završena 19. aprila i druga započeta 20. i završena 22. aprila 1943. godine. U ovim operacijama jedinice 4. divizije morale su da napuste teritoriju Podgrmeča i prebace se na područje petrovačkog i ključkog sreza.

¹²¹Arhiv VII, k. 774, br. reg. 1—10.

¹²²Arhiv VII, k. 767, br. reg. 3—3.

¹²³Arhiv VII, k. 774, br. reg. 9—10.

¹²⁴Arhiv VII, k. 875, br. reg. 44—10.

BORBE I AKCIJE OD 18. FEBRUARA DO 26. MARTA 1943.

Iako su glavnine neprijateljskih divizija otišle prema Sanskom Mostu i Ključu, odnosno prema Bosanskom Petrovcu, manji neprijateljski dijelovi su ostali u nekim područjima Podgrmeča. Takvih uporišta je bilo duž ceste Bosanska Krupa — Gudavac — Risovac i Gudavac — Vojevac, zatim Srednjem Duboviku (jedan bataljon) i Rakanima (jedan bataljon). Određene posadne snage bile su u Lušci-Palanci, Sanskom Mostu, Bosanskoj Krupi, Bosanskom Novom, Ljubiji, Staroj Rijeci i Starom Majdanu. Manje ili veće neprijateljske jedinice kretale su se povremeno i cestom Sanski Most — Lušci-Palanka — Bosanska Krupa. Neprijatelj je jedinicama jačine jedne do dvije čete ili bataljona često činio ispade u podgrmečka sela radi pljačke i napada na partizanske jedinice. Neprijatelj je imao i manja uporišta, logore, na cesti od Sanskog Mosta do Lušci-Palanke kojim je obezbjeđivao transport jedinica za snabdijevanje.

I borci 6. brigade, iako su bili znatno iznureni, nastavili su aktivnost i napade na neprijateljska manja uporišta i manje jedinice u pokretu. Osamnaestog februara napali su jednu neprijateljsku patrolu i ubili tri vojnika, dok im je jedan pobjegao. Isti dan na drugom mjestu iz zasjede su ubili tri Nijemca i jednog ranili. Zaplijenili su dva konja i nešto vojne opreme. Poginuo je jedan borac partizan.¹²⁵ Sutradan je neprijatelj potpomognut jednim tenkom pokušao upad u Lukavicu, ali je odbijen, uz tri mrtva i jednog ranjenog. Poginuo je jedan borac 6. brigade. Ovog dana je jedna patrola ove brigade na Radanovom polju, kod kuća Majkića-Žujanovića zapalila jedan njemački sanitetski avion.¹²⁶

Treći bataljon 6. brigade pod komandom Milana Miljuša, postavio je 20 februara¹²⁷ zasjedu na cesti Majkić-Japra — Benakovac. Naišla je kolona 14 protivoklopne čete 969. puka 369. »vražje« divizije. U iznenadnom napadu ubijeno je četrdeset neprijateljskih vojnika dok je zarobljen oficir i sedamnaest vojnika. Zaplijenjeno je dvadeset pušaka s municijom, sedam vojničkih bicikala, osamnaest pari čizama, dva para cipela, čebad, šinjeli, dva dvogleda i sedam pištolja. U borbi je ubijeno oko sto konja. U toku borbe Nijemci su bili opkoljeni pa su sami uništili dva protivoklopna topa da ne bi pali u ruke boraca NOV.¹²⁸

Sutradan, Nijemci su napali prostoriju na kojoj se nalazila glavnina 6. brigade. Neprijatelj se kretao u četiri kolone: jednom pravcem Lušci-Palanka — Skucani Vakuf — Lipnik, drugom kolonom Majkić-Japra — Bogojevača — Lipnik; trećom Fajtovci — Šikara — Lipnik i četvrtom pravcem Kamengrad — Čirkići — Lukavica. Prve dvije kolone imale su ukupno oko 800, a treća i četvrta ukupno oko 500 vojnika, protivoklopni top i tri minobacača.

Dijelovi 6. brigade dočekali su drugu neprijateljsku kolonu iznad izvora rječice Japre i u borbi ubili pet i ranili deset neprijateljskih vojnika. Bor-

¹²⁵Operacijski dnevnik 4. divizije, januar—mart 1943. godine. Arhiv VII, k. br. 766, A, br. reg. 33/1.

¹²⁶Arhiv VII, kutija 766 A, br. reg. 33/1.

¹²⁷Izvjestaj »njemačkog štaba za vezu« od 23. februara 1943. godine. U »dnevnom izvještaju« komandanta Jugoistoka navodi se da je ova borba bila 22. februara, Zb. IV/10, str. 527.

¹²⁸U ovom operacijskom dnevniku 4. divizije stoje da je borba vođena 20. februara 1943. godine, Arhiv VII, k. br. 766 A, br. reg. 31/1.

ba kod crkve u Lukavici vođena je skoro čitav dan i bila je veoma žestoka. U toj borbi borci Brigade su ubili oko 150 i ranili više od 200 neprijateljskih vojnika. Brigada je imala pet ranjenih i dva poginula. Junački jurišajući poginuli su komandir čete Đuro Sovilj i politički komesar Savo Balaban. Predveče su se neprijateljske jedinice povukle u svoja uporišta,¹²⁹ a mineri brigade postavili su 22. februara minu na cesti pred Lušci-Palankom. Naišao je kamion koji je vukao top, pa je mina eksplodirala i uništila i vozilo i top te ubila šest Nijemaca.

Neprijateljska jedinica iz Lušci-Palanke naglo se povukla 23. februara ostavljajući tenk, polublandirani auto i sanitetski automobil. Borci 6. brigade narednog dana uništili su sva tri vozila. Tom prilikom zaplijenili su nešto municije i sanitetskog materijala.

Narednih dana nije bilo neprijateljevih ispada na sanskom sektoru, ali je nekoliko borbi vođeno na području krupskog i novskog sreza.

Jedna neprijateljska jedinica 6. marta je doprla pod Dekića glavicu (k. 585) u Bošnjacima. Dočekali su je 3. i 4. bataljon 6. brigade i u žestokoj borbi potukli i odbili prema Kisku. Tom prilikom uništen je jedan kamion, ubijeno jedanaest i ranjeno petnaest neprijateljskih vojnika.¹⁸⁰ Na putu Lušci-Palanke — Sanski Most, njemački tenk je 9. marta naišao na minu koju su postavili mineri 6. brigade, pa je eksplodirao.¹³¹ Dva dana kasnije iz uporišta u Staroj Rijeci i Ljubiji krenula je neprijateljska kolona jačine jednog bataljona sastavljena od Nijemaca, ustaša i legionara. Dijelovi 6. brigade sačekali su i ovu jedinicu i nanijeli joj znatne gubitke. Neprijatelj je odbačen na polazne položaje. U borbi naročito se istakao puškomitraljezac Nikola Vejnović.¹³²

Dijelovi 6. brigade napali su 25. marta neprijateljsko uporište u Hraštovu. Neprijatelj je bio potisnut iz prvih rovova, ali se uz pristiglu pomoć zadržao u drugoj liniji rovova. Nanijeti su mu znatni gubici.¹⁸³

Iz uporišta Ljubije i Stare Rijeke krenule su 26. marta dvije neprijateljeve čete. Dijelovi 6. brigade sačekali su ih u zasjedi, potukli i vratili nazad u uporište.¹³⁴

ZBRINJAVANJE RANJENIKA I BOLESNIKA

Jedan od najvažnijih zadataka bio je zbrinjavanje ranjenih, bolesnih i promrzlih boraca i civila. Neprijatelj je spalio i razorio Novu cetnalnu bolnicu i bolnicu u Lastvama. Ostali su nedirnuti samo objekti Stare centralne bolnice i Bolnice u Koričanici. Visok snijeg i svakodnevni upadi neprijatelja nisu dozvoljavali da se ovi objekti ponovo koriste. Pokazalo se da neprijatelj može relativno lako da prodre u planinu. Uz to, neki njegovi dijelovi još uvi-

¹²⁰ Izvještaj Štaba 4. divizije od marta 1943. godine Štabu 1. bosanskog korpusa, Zb. IV/11, str. 132.

¹³⁰ Arhiv VII, k. br. 766 A, br. reg. 33/1.

¹⁸¹ Zb. IV/11, str. 132.

¹³² Arhiv VII, k. br. 766 A, br. reg. 33/1.

¹³³ Izvještaj Štaba 4. divizije od 31. marta 1943, Štabu 1. korpusa, Zb. IV/11, str. 298.

¹³⁴ Arhiv VII, k. br. 766 A, br. reg. 33/1.

jek su se nalazili u Vojevcu, Srpskoj Jasenici, Gudavcu, Risovcu, odakle su lako mogli doprijeti do Koričanice i Stare centralne bolnice.

Nakon povratka brigada u Podgrmeč brojni ranjenici, tifusari i pro-mrzli borci i civili bili su smješteni u kućama u Tuk- Bobiji, Jelašinovcima, Lipniku, Mrkaljima, Kozinu, Hadrovcima, Hašanima i još nekim selima. Epi-demija tifusa je tokom marta 1943. bila u najvišem stadiju. Nije bilo porodice, u kojoj bar jedan njen član nije obolio od pjegavog tifusa. U mnogim porodi-cama bolest je napadala redom jednog po jednog člana, prije svega one sred-njih godina i starije, tako da su se za kratko vrijeme svi našli u postelji. Če-sto se događalo da nije imao ko da posluži bolesnike. Onaj ko je tek prošao najveću krizu, puzeći po kući je dolazio do vode, održavao vatru, ponešto pri-premao za jelo. Pomagali su i komšije, rodbina, a ponegdje i organizacije žena i omladine, NO odbori. Žene i mlađi ljudi su preboljevali tifus, ali su sredovječni ljudi u najvećem broju umirali. Djeca su znatno manje obolije-vala od starijih. Za vrijeme najveće epidemije skoro da nije bilo dana bez sahrane nekog umrlog tifusara. Samo u Jelašinovcima u tom vremenu su umrla 53 čovjeka. Ljudi su već toliko bili ogrubjeli i otupjeli nakon pre-živjelog za vrijeme ofanzive, pa ih je epidemija pjegavog tifusa toliko iscrpla da su postali bezosjećajni.

Krupan problem tada je predstavljalo i sahranjivanje umrlih ljudi, že-ne i djece po Grmeču. Kako nije bilo dovoljno odraslih muškaraca, jer je većina bila u vojsci, za taj posao su bile angažovane žene i omladinke. Sve one su nevoljno odlazile u Grmeč, tamo su vidjele veoma teške prizore, mrtve čitave porodice, grupe djece, dojenčadi na grudima majke, pa su po povrat-ku danima bile utučene, pod dojmom viđenog u planini. A kako su mnogi leševi već bili u raspadanju, ekipe su kopale malu plitku raku, u koju su samo prevrtale leš i zatrpavale ga. Nije bilo ni vremena, ni mogućnosti za obilježavanje grobova. Najveći broj leševa nije se ni mogao prepoznati. O tome koliko je taj zadatak bio težak kazuje Stana Čulibrk Čana, tada sekre-tar KPJ u Tuk-Bobiji:

»Kada je snijeg okopnio u Grmeču, maja 1943, morali smo ići u pla-ninu i zakopavati mrtve. Formirali smo grupu od 15—25 omladinaca, omla-dinki i žena, pretežno skojevaca, i svaki dan išli kroz planinu i zakopavali mrtve na koje smo nailazili na svakom koraku. Nikad nismo u jednom danu zakopali manje od 30 mrtvih. Pored mrtvaca iskopamo plitku raku, jer ni-smo imali snage a ni mogućnosti da izdržimo zadah leša. Poginulog samo prevrnemo i potom zatrpamo. Rukama ne smijemo ni dirnuti leš, samo motikom. Išli smo do Malog i Velikog Međugorja u području Bobije, gdje je za protekle ofanzive najviše stradalo izbjeglica iz raznih sela Podgrmeča i Banije. U jednoj dolini smo naišli na grupu od oko 30 poginulih žena, dje-vojaka i djece. Na svakom koraku smo kroz šumu nailazili na mrtvu ženu, djevojku, dijete, borca. Jedna umrla djevojka sjedila je uz drvo, na leđima joj puna torba, čovjek bi rekao da je živa, ali kad se približiš vidiš maho-vinu po licu i odjeći. Na jednom mjestu naišli smo na najstrašniji prizor zbog kojeg smo svi plakali: u jednoj dolinici našli smo jednu ženu i petoro djece. Jedan biljac je bio prostrt pod njima a sa drugim se pokrili. Djeca su bila skoro gola dok su im ruke i noge bile isprepletene. S teškom mu-kom smo ih rastavili i potom sahranili u zajedničku grobnicu u planini. Kod neke klade naišli smo na leš borca, leži, u ruci drži remen puške. Vjero-vatno je legao u snijeg i zaspao, smrztio se i umro. Nailazili smo na djecu zamotanu u čaršafe, u biljac, gole i bose, mrtve. Našli smo i jednu djevojku, leži na zemlji mrtva a pored nje duge pletenice, otpale sa glave. Zakopava-nje mrtvih u Grmeču bio je tada najteži zadatak. Neke omladinke su upor-no molile da ne idu na ovaj zadatak jer ih to strašno potresa i leševi veoma

neugodno smrde. Međutim, bio je to zadatak, partijski i skojevski, koji se morao što prije izvršiti. Na zakopavanju umrlih u planini na prostoru od Velike Bobije, preko Koričanice, Srneće doline do Međugorja radili smo skoro čitav maj 1943. godine. Na ostalim područjima planine poginule i smrznute zakopavale su grupe iz drugih sela ispod Grmeča».

BOLNICA I PEĆINA U KOZINU

Veliki broj ranjenih i bolesnih skupio se u Hadrovcima i Kozinu. U hadrovačkoj Školi su sve prostorije bile prepune ranjenika i oboljelih od pjejavog tifusa. U Kozinu u kućama Čurguza, Mijatovića i još nekih takođe je bilo dosta ranjenika i tifusara. Pošto se u ovom selu nalazila i jedna malo poznata pećina, odlučeno je da se nepokretni ranjenici i bolesnici smjeste u kuće najbliže pećini i da se u datoj situaciji brzo u nju prebace.

Kada su dobijene prve informacije, sredinom marta 1943. da se neprijatelj ponovo sprema u napad na Podgrmeč, započele su intenzivne pripreme za uređivanje kozinske pećine i smještaj ranjenika i bolesnika u nju. Tim poslom rukovodio je Mihajlo Pejić, tada vršilac dužnosti sekretara Sreškog komiteta KPJ sanskog sreza, koji je na određenim poslovima angažovao pojedine članove KPJ i SKOJ-a.

Samo uređivanje pećine obavljalo je bolničko osoblje, prije svega zaštitnica, zatim bolničarke, pa i ljekar dr Stevan Policer. Organizovano je i pripremanje dvopeka, spremali su se rezanci, tzv. omač, pripremalo suvo meso, slanina, mast, sir i kajmak. Skoro sva pripremljena rezervna hrana smještena je u tzv. malu pećinu, koja se nalazila oko sto metara iznad velike pećine, gdje su bili ranjenici i bolnica. Mala pećina je bila prirodno bolje maskirana.

Na neravno dno pećine stavljene su niske sohe, na njih letve, preko njih tanje bukove grane, po njima suva paprat i preko nje slama. Zatim su stavljeni čaršafi i pokrivači. U kući Uroša i Jove Čurguza je bila kuhinja u kojoj je spremna hrana, pripremali su je bolnički kuvari uz pomoć Milke Čurguz i još nekih članova njene porodice. Bolnica je imala zaštitnicu od oko deset naoružanih boraca koji su obezbjeđivali bolnicu uređivali je, prenosili ranjenike i bolesnike, iznosili umrle i sahranjivali ih.

Uređivanje pećine i druge pripreme urađene su blagovremeno, neposredno pred ponovni napad neprijatelja na Podgrmeč. Kada je neprijatelj 1. aprila 1943. ponovo krenuo na slobodna sela Podgrmeča, ranjenici i bolesnici iz kuća brzo su bili prebačeni u pećine. Međutim, prebacivanje ranjenika i bolesnika iz hadrovačke Škole bilo je veoma dramatično jer je neprijatelj već bio stigao u susjedno selo i u njemu palio neke kuće i ubijao nedužno stanovništvo. Neki ranjenici i bolesnici su prebačeni na konjima, a neki na nosilima, tako da niko nije ostavljen. Svi su bili na vrijeme prebačeni u Kozin i smješteni u pećinu, u kojoj je u početku bilo oko 150, a kasnije i do 200 ranjenika i bolesnika, zajedno sa ljekarem i bolničkim osobljem. U ovoj pećini je ljekar bio dr Stevan Policer, zv. Pišta, predratni član Partije.

Stanovništvo Kozina i susjednih sela u prvo vrijeme nije znalo da se bolnica nalazi u pećini, pa čak ni za ovu pećinu, članovi KPJ i SKOJ-a i drugi aktivisti Kozina i susjednih sela prikupljali su hranu za bolnicu i prikri-venim putevima od Čurguzovih kuća doturali je do pećine i bolnice u njoj.

Ranjenici i bolesnici ostali su u kozinskoj pećini još nekoliko dana iza posljednjeg prodora neprijatelja kroz Podgrmeč, drugom polovinom aprila 1943. godine. Kada se situacija u Podgrmeču znatno poboljšala, ranjenici i bolesnici su iz pećine preneseni u obližnje kuće Majkića i Davidovića u srednjem Kozinu.

PEĆINA U TUK BOBIJI I JELAŠINOVAČKOM POLJU

Neposredno po odlasku neprijatelja s područja Lušci-Palanke, Jelašinovaca, Tuk-Bobije i Praštala, već krajem februara 1943, u ova sela smjestio se znatan broj ranjenih i bolesnih boraca. S njima je bilo i dosta civila izbjeglica iz raznih podgrmečkih sela. Budući da je postojala mogućnost ponovnog prodora neprijatelja u ova sela, odlučeno je da se za smještaj i skrivanje ranjenika i bolesnika pronađu odgovarajuće pećine. Obrad Stišović, politički komesar Komande podgrmečkog područja i Krešimir Majer, referent saniteta, zadužili su Stevu Čulibrka, sekretara Opštinskog komiteta KPJ u Lušci-Palanci i Vasu S. Praštala, političkog komesara Komande mjesta u Lušci-Palanci, da u Grmeču pronađu odgovarajuće pećine u koje bi se mogli smjestiti ranjenici i bolesni borci i civili.

Oni su nekoliko dana obilazili Grmeč, područje Koričanice, Borovca (k. 1130), Omara i Velike bobije, ali nigdje nisu mogli pronaći pećinu. Kada su se vratili i referisali da nisu pronašli pećine u šumi, rečeno im je da traže pećine u samim selima, kada ih nema u planini. Čulibrk je od ranije poznao dvije pećine u Tuk-Bobiji: jednu pod šumom u šipražju nedaleko od svoje kuće i drugu u Jelašinovačkom polju, Grbićevu pećinu (na livadi Grbića). Predložio je da se te pećine iskoriste za skrivanje ranjenika i bolesnika, što je i prihvaćeno.

Tada je osnovana organizacija KPJ za sela Tuk-Bobiju, Jelašinovce i Otiš, čiji je sekretar bila Stana Cana Čulibrk dobila zadatak da uredi ove dvije pećine, pripremi ih za prihvatanje ranjenika i bolesnika i da se najneposrednije brine o smještaju, ishrani i njezi ranjenika i bolesnika. Za uređivanje pećina angažovani su komunisti i skojevci koji su morali voditi računa da o mjestu gdje se one nalaze i putevima do njih znaju samo najodgovornija i najsigurnija lica. Iz pećine iznad Čulibrkovih kuća trebalo je najprije iznijeti zemlju, ali tako da se razaspe daleko od nje da se ne bi otkrilo njeno mjesto. Nije se smjelo stalno prilaziti pećini istim putićem, već sa mnogo strana da se staza ne ugazi. U očišćenu pećinu smjestili su slamu, donijeli četrdesetak vučija punih pitke vode i spremili dosta suhe hrane. Istovremeno je druga grupa, bolničko osoblje i borci iz divizijske bolnice, pripremila i Grbićevu pećinu u Jelašinovačkom polju. U nju se dolazilo spuštanjem do dubine od oko šest metara. Za to je služio čekrk i o njega za konopac privezan sepet u kojem se spuštao po jedan tifusar ili bolničar. I u ovu pećinu su donijete vučije s pitkom vodom. U pećinu su bile spuštene i dugačke ljestve da bi se iz nje po potrebi moglo izaći i bez pomoći svana. Nedaleko od pećine, iznad Čulibrkovih kuća tada su sagradili i dobro zamaskirali sklonište za desetak osoba. U njemu je trebalo da se smjeste i kriju oni koji će se brinuti o snabdijevanju i bezbjednosti ranjenika i bolesnika u pećinama.

Čim je, krajem marta, javljeno da se očekuje ponovni napad neprijatelja na Podgrmeč, svi ranjenici, oko 150 smješteni su u pećinu iznad Čulibrkovih

kuća. Sa njima je bio i Krešo Majer i bolničar Miloš Jakšić. U Grbića pećinu smješteni su tifusari, i sa njima medicinar Morie Levi, koji je i sam bolovao od pjegavog tifusa. Poslije tri dana bolničar Jakšić je prebačen u Grbića pećinu među tifusare, jer je tamo bio potrebniji. U toj pećini je bilo oko 80 tifusara.

Na poslovima uređivanja i obezbjeđivanja ovih pećina, te smještanja ranjenika i bolesnika u njih radili su: Stana, Stevo i Spaso Čulibrk, Ilija Indić i Ilija Đapa, članovi KPJ i skojevke Trivuna Čulibrk i Smilja Karakaš, kao i nekoliko žena i omladinki, među kojima i Đuja Steve Zorića.

Dok su pozadinski aktivisti smještali ranjenike i bolesnike u ove pećine, desio se zanimljiv slučaj: On najbolje ilustruje budnost cjelokupnog naroda slobodne teritorije. Jedan tifusar, Kozarčanin, plašeći se odlaska u pećinu, sakrio se na neku pojatu. Međutim, kada se čulo da je neprijatelj dosta blizu, on se prepao da ga Nijemci ne zarobe i došao je tražiti bolnicu i pećinu. Žene ga nisu poznale, pa su ga zadržale, a omladinka Borka otrči do Stane Čulibrk: »Došao neki špijun, ustaša, četnik šta li je, traži bolnicu«. Stana ode do Zorićevih kuća, a Đuja Zorićeva joj kaže: »To je neki neprijatelj i on sigurno zna da je bolnica negdje ovdje, pa će je pronaći i otkriti. Ti s njim razgovaraj, a ja ću iza njega stati sa sjekirom pa ću ga ubiti ako bude neprijatelj«. Kozarčanin je bio mršav čovjek, ni 40 kg nije imao. Odmah je pitao: »Gdje je bolnica?« Stana mu odgovori da ovdje nigdje nema bolnice, a on će na to da zna za ranjenike i tifusare. Već je Đuja htjela da ga udari sjekirom, ali je Stana pogledom zadrža. Tek tada čovjek reče: »Ma, nemojte misliti da sam ja neprijatelj, nisam. Kad su smještali ranjenike u pećinu, ja sam se preplašio, pa ostao u Bojanovoj pojati. I sad vi mene odvedite i smjestite u pećinu da ne bih ostao i neprijatelju pao u ruke.« Tada ga stana odvede u Čulibrkovu pećinu, iako je tifusar, jer ga po danu nisu mogli spuštati u Grbićevu pećinu među tifusare, koja se nalazi na ledini.¹³⁵

Da bi ustanovili koliko je Čulibrkova pećina bezbjedna, osoblju i ranjenicima smještenim u pećini je rečeno da razgovaraju, pa i galame da bi se provjerilo koliko se čuje napolju. Međutim, ništa se iz pećine nije čulo. Zabranjeno je pušenje u pećini, da neprijatelj po mirisu ne bi zaključio da u blizini ima skrivenih ljudi.

Kada se neprijatelj pojavio u blizini Tuk-Bobije, u bunker su se sakrili Stana, Stevo i Spase Čulibrk, Ilija Indić, Ilija Đapa i neki Milanče, partizan, učitelj iz Srbije. U bunker su smjestili i arhivu Opštinskog komiteta KPJ i Opštinskog NOO Lušci-Palanke. U selu su ostale žene i djeca, spremni da se u slučaju potrebe skriju u obližnjim šumarcima, ako bi neprijatelj počeo ubijati i paliti.

U pećinama i bunkeru ljudi su ostali skriveni osam dana. Preko noći su Stana i Stevo Čulibrk i još neki izlazili iz bunkera i ranjenicima donosili svježu, pitku vodu i hranu. U ovoj pećini umrlo je pet ranjenika koje su Stana, Stevo Čulibrk i ostali iz njihove grupe, sahranili.

Grupa iz bunkera je obilazila i pećinu u Grubića livadi. Svaki put kad bi u sepetu spuštali hranu ili vučiju s vodom, odozdo bi izvlačili umrlog tifusara. Umrle je potom trebalo odnositi u šumu i prikriveno sahranjivati, da neprijatelj ni po grobovima ne bi štogod zaključio.

¹³⁵ Kazivanje Stane Čane Čulibrk autoru, 6. septembra 1963. godine.

Iz pećina ranjenici su izašli sredinom aprila, pošto je neprijatelj okončao svoj prvi aprilski »poduhvat« da bi se poslije ponovnog prodora neprijatelja skrili u pećine, a pozadinski radnici u bunker. Četvrti dan po ponovnom smještaju ranjenika i tifusara u pećine, 23. aprila 1943, šest do sedam boraca su donijeli dvije očišćene svinje da se ranjenicima i bolesnicima spremi jelo. Njih je poslao zamjenik komandanta 6. brigade i Štab 1. bataljona, s porukom da će poslati još namirnica i da se ranjenici iznesu iz Čulibrkove pećine, a tifusari neka ostanu u Grbićevoj još koji dan.

Grupa žena i omladinki počela je spremati hranu, a druge su iznosile ranjenike iz pećine. Koji su mogli ići sami, izlazili su, a ostali su od pećine dovozeni kolima ili donijeti na nosilima. U ranjenika su samo zubi bili bijeli, a lice i ruke crni od dima karbituša koje su gorjele. Tada su ih žene sve okupale i preobukle. Stana Čulibrk pričala je o tome:

»... previjemo rane ranjenicima. I samo što smo to uradili kad doleti kurir i reče: 'Evo neprijatelja od škole!' Pogledamo i vidimo kolone... Idu od Sanice preko Jelašinovaca prema Tuk-Bobiji. Idu prema našim kućama. I šta sad? U jedna prljiva kola utovarimo po 6—7 ranjenika pa brzo ih prevozimo do pećine. Ko može sam uz pomoć štapova odjurio je u šumu, neki pužu, bolje reći gamižu prema šumi i pećini, a oni bez nogu samo govore: 'A joj drugarice i drugovi, samo nas nemojte ostavljati da živi padnemo neprijatelju u ruke'.

Dok smo mi ovo radili druge žene i djevojke su izbacivale slamu iz soba i stavljale je pod stoku u štalama da neprijatelj ne bi ni po čemu primijetio da je tu bila veća grupa ljudi, ranjenika.

Da ne bi bacili toliku hranu brzo smo iskopali rupe u Đubru, kazane dobro umotali čaršafima, prekrijemo daskama i potom dubrom. I tek kad smo to sve svršili pobjegli smo u šumu i sakrili se u bunker.«¹³⁶

U međuvremenu neprijateljski vojnici su hvatali konje po polju. Jedna kolona ode prema Otišu, a druga prema Lušci-Palanci. Ova druga prošla je na 200—300 metara ispod Čulibrkovih i Zorićevih kuća, ne navraćajući u njih. Neprijateljska jedinica se zadržala dan-dva u Lušci-Palanci, a onda je preko Grmeča otišla prema Bosanskom Petrovcu.

Tada je Stana Čulibrk sa svojim aktivistkinjama i pozadinskim političkim radnicima ponovo organizovala iznošenje ranjenika iz pećine i smještanje po kućama sela Tuk-Bobije. Tada izvade i one kazane s kuvanom hranom i nahrane sve ranjenike. I tek tada grupa pozadinskih radnika i vojnika ode na Grbića livadu i izvedu tifusare iz pećine u kojoj su proveli više od 20 dana. Za vrijeme boravka u ovoj pećini umrlo je oko 30 tifusara, među kojima i medicinar Morie Levi, referent saniteta 2. brigade.

^{>36} Vojno-političko rukovodstvo Podgrmeča i Bosanske krajine je čestitalo Stani Čulibrk za uspješno njegovanje i spasavanje ranjenika i tifusara, i nešto kasnije je odlikovalo Ordenom za hrabrost.

9. PONOVI PRODOR NEPRIJATELJA KROZ PODGRMEČ

Završivši ofanzivu u Podgrmeču okupatori i njihove sluge nisu prestali uznemiravati slobodna podgrmečka sela. Svakog dana vršili su ispade u granična sela radi pljačkanja žita, stoke i drugih namirnica. Ubijali su kog bi stigli. Do većih borbi na sanskom sektoru došlo je samo u nekoliko već opisanih slučajeva.

Napadajući ponovo, neprijatelj je primjenjivao novu taktiku: iznenadno, noću ili rano izjutra kretao je u napad u partizanskim jedinicama nanosio gubitke. Noću 22/23. februara Nijemci su prikriveno došli iz Bosanskog Novog u Radimirovac i iznenadno napali Štab 2. brigade, koji se sa zaštitnicom uspio izvući bez gubitaka.¹³⁷ Nešto kasnije su Nijemci organizovali i specijalne manje jedinice, tzv. »trupove«, koji su imali zadatak da se prikriveno približe štabovima i manjim jedinicama NOV i onda izvrše iznenadni napad.

U naredbi štabovima brigada od 27. marta 1943. Štab 4. divizije pored drugog ukazuje da neprijatelj u posljednje dvije nedjelje sređuje i popunjava garnizone oko Podgrmeča i Kozare, što liči na predofanzivno stanje.¹³⁸

Izveštaji obavještajnih oficira brigada i Divizije najavljivali su moguću novu ofanzivu na Podgrmeč, o čemu se već govorilo među neprijateljevim vojnicima u uporištima: Sanski Most, Prijedor, Bosanski Novi, Bosanska Krupa i Bihać.

Imajući u vidu i novu taktiku neprijatelja, noćne iznenadne napade, Štab Divizije je skretao pažnju na tu pojavu i isticao potrebu velike budnosti i dobrog obezbjeđenja štabova i jedinica.

NEPRIJATELJSKA OPERACIJA »RUJIŠKA«

Dijelovi njemačke 114. lovačke i 187. rezervne divizije i 3. domobranski zbor su sa pet kolona iz Bosanske Krupe, Otoke i Blatne, Bosanskog Novog i Sanskog Mosta 1. aprila 1943. napali Podgrmeč. Ove neprijateljske jedinice podržavala je avijacija i artiljerija. Operaciju su nazvali »Rujiška«, a njen cilj je bio da razbiju 4. diviziju i zagospodare Podgrmečom.

Jedinice i Štab 12. brigade, locirane prema Bosanskom Novom i Bosanskoj Krupi, bili su iznenađeni. Jedan bataljon i Štab Brigade u Rujiškoj bili su okruženi, pošto je neprijatelj iznenadno pred zoru i neprimijećen, došao u ovo selo. štab i bataljon su uspjeli da se probiju iz taktičkog okruženja.

¹³⁷Operacijski dnevnik 4. divizije januar—mart 1943. godine, Arhiv VII, k. 766 A, br. reg. 88/1.

¹³⁸Zb. IV/11, str. 253.

Poginulo je nekoliko boraca. Međutim, noćni prodor neprijatelja u Rujišku iznenadio je i neke pozadinske radnike, kao i stanovnike slobodnih sela, pa je prilikom bježanja poginulo dvadesetak civila i pozadinskih političkih radnika, među kojima i raniji članovi Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza Vahida Maglajlić i Rajko Drljača, zatim Zora Kovačević i još neki.

Čim je Štab 4. bataljona 6. brigade, koji se nalazio u Hadrovcima, saznao da je neprijatelj napao dijelove 12. brigade, uputio je u Rujišku najbližu četu koja se nalazila prema Budimlić-Japri. Oko podne četa je stigla u Rujišku, selo našla pusto jer se narod razbježao ispred neprijatelja. Četa je susrela grupu pozadinskih radnika i odbornika koji su skupljali poginule. Zajednički su dovršili prikupljanje tijela oko dvadeset poginulih, koje su sahranili u zajedničku grobnicu kod zaseoka Stupara. Tek predveče se narod počeo vraćati kućama.

Bataljoni 8. i 12. brigade vodili su borbe na prostoru krupskog i novskog sreza, a potom su se povukli preko Hašana, Jasenice ili Benakovca u Grmeč. Neprijatelj je u međuvremenu držao mjestimično dobro utvrđenu cestu od Vojevca do Gudavca i Krupe, kao i od Gudavca preko Suvaje, Risovca do Krnjeuše i Bosanskog Petrovca.

Bataljoni 8. i 12. brigade vodili su borbe na prostoru krupskog i novskog sreza, a potom su se povukli preko Hašana, Jasenica ili Benakovca u Grmeč. Neprijatelj je u međuvremenu držao mjestimično dobro utvrđenu cestu od Vojevca do Gudavca i Krupe, kao i od Gudavca preko Suvaje, Risovca do Krnjeuše i Bosanskog Petrovca.

Prvi bataljon 6. brigade napao je 2. aprila jednu prijateljsku grupu koja se sa opljačkanim plijenom vraćala iz Rujiške prema Rudicama. Bataljon je tukao neprijatelja jakim minobacačkom vatrom i natjerao ga u bjekstvo. Tada je neprijatelj ostavio dio opljačkane imovine i stoke.

U ovoj operaciji na sanskom sektoru sukob sa neprijateljem odvijao se samo 6. aprila. Toga dana je jedna četa od oko sto Nijemaca i domobrana, sa jednim tenkom i oklopnim kolima stigla do Kiska. Jedinice 3. bataljona 6. brigade dočekale su u zasjedi i iznenadno napale natjeravši ga u bjekstvo i u rijeku Bliju. Zarobljena su tri domobrana i zaplijenjena tri puškomitraljeza. U borbi je ubijeno i ranjeno nekoliko neprijateljskih vojnika.¹⁸⁹

Prvi bataljon 6. brigade se 3. aprila s područja Rujiške prebacio u blizinu Jasenice, pripremajući zajedno sa 12. brigadom napad na neprijatelja u tom selu.¹⁴⁰ Napad na 1. bataljon 3. domobranskog zdruge je izvršen 7. aprila u 2 sata izjutra, ali bez uspjeha.¹⁴¹ Nakon te borbe 1. bataljon 3. brdskog zdruge domobrana, koji se bio probio do Srpskih Jasenica, povukao se do Vojevca, držeći sa drugim neprijateljskim jedinicama liniju Vojevac — Gudavac — Suvaja — Risovac — Krnjeuša.¹⁴² Istog dana neprijatelj je napao i na sektoru Sanice, potpomognut avijacijom i artiljerijom. Dijelovi 2. brigade su ovdje napali neprijatelja i poslije žestoke borbe odbili ga.¹⁴³

¹⁸⁹Zb. 1/12, str. 113—115, 122—124, 383, 394, 122 i 123.

¹⁴⁰IM Izvještaj Štaba 1. bataljona »Petar Škundrić« od aprila 1943. Štabu 6. brigade. Arhiv VII, k. 774, br. reg. 7—12.

¹⁴¹Izvještaj 3. domobranske brigade od aprila 1943. godine, Regionalni muzej Bihać, m. f. 57, sn. 166.

¹⁴²Izvještaj Štaba 4. divizije od 8. aprila 1943, Štabu 1. korpusa, Zb. IV/12, str. 123.

¹⁴³Iste

U ovo vrijeme neprijateljske jedinice su krstarile Podgrmečom. Brigade NOV sukobljavale su se s manjim, a i izbjegavale sukobe s jačim neprijateljskim snagama.

Prvi bataljon 6. brigade se 8. aprila ponovo prebacio na područje Rujiške, pa je od 9. do 13. aprila držao položaje u Čađavici. Tada je na ove položaje došao 4. bataljon 6. brigade, a 1. bataljon je krenuo na sanički sektor, u Korjenovo, gdje je sljedećih dana bio na položaju prema Vrhpolju.¹⁴⁴

Tih dana glavnina 6. i 12. brigade se prebacila na područje Bravsko-Janjila, dok su se 2. i 8. brigada prebacile na sektor zapadno od Grmeča: Kmjeuša, Vrtoče, Medeno Polje, Kolunić, Kulen-Vakuf.

Veći dio Podgrmeča jedno kraće vrijeme je poslije 7. aprila ostao bez jedinica NOV. I štab 4. divizije je napustio Podgrmeč i prebacio se na) Bobljuske. Međutim, već 19. aprila 2. bataljon 6. brigade je vodio borbu s neprijateljem na Griču, iznad Jasenice. Nakon jednog sata borbe neprijatelj je odbijen, pa se povukao u Gudavac, uz gubitke od jednog poginulog domobrana dok je ranjen jedan domobran i jedan domobranski zastavnik.¹⁴⁵

DRUGA NEPRIJATELJEVA OPERACIJA »OTO«

Uvidjevši da u prvoj polovini aprila nije uspio nanijeti ozbiljnije udarce jedinicama 4. NOU divizije, neprijatelj je pripremio novu operaciju, koju je nazvao »Oto«.¹⁴⁶ Ovom prilikom neprijatelj je odlučio da koncentričnim napadom iz Bosanskog Novog, Bosanske Krupe, Bosanskog Petrovca, Ključa i Sanskog Mosta napadne brigade 4. divizije, nabaci ih na planinu Grmeč i tu razbije.

Njemačka 114. lovačka divizija, bez dva bataljona, ojačana bataljonom 187. rezervne divizije, domobranskim 3. brdskim zdugom i dijelovima 10. pješake pukovnije, otpočela je 20. aprila 1943. svoju drugu podgrmečku operaciju. Neprijatelj je jednom kolonom od Bosanskog Petrovca kroz Grmeč stigao do Koričance, pa je zapalio sve bolničke objekte i potom produžio prema Lušci-Palanci. Druga kolona je od Ključa došla do Sanice, treća od Srpske Jasenice prema Benakovcu i Lušci-Palanci i četvrta od Bosanske Krupe preko Dubovika, Hašana, Kozina i Majkić-Japre do Lušci-Palanke. Četvrta kolona vratila se narednog dana u Bosanski Novi.

Dvadesetog aprila, jedan bataljon 2. brigade je bio na putu u Lušci-Palanku. Pratio je veliki karavan s kojim je trebalo da otuda doveze žito za jedinice 4. divizije na području petrovačkog sreza. Zbog prodora neprijatelja kroz Grmeč bataljon se morao vratiti.¹⁴⁷

U vrijeme otpočinjanja ove druge neprijateljske operacije na Podgrmeč, 1. bataljon 6. brigade bio je na položajima prema Vrhpolju i Sanici, u Korjenovu i Međeđem brdu. Treći bataljon se nalazio prema Kisku i Kamengradu, a 4. na položajima Podvidača, Slatina, Hadrovci. Tu se nalazio i krajem marta, prije početka prve aprilske ofanzive na Podgrmeč.

¹⁴⁴ Arhiv VII, k. 774, br. reg. 7—12.

¹⁴⁵ Izvještaj 3. domobranske brdske brigade od aprila 1943. godine, Regionalni muzej Bihać, m. f. 56/352 i 57/173.

¹⁴⁹ Hronologija NOB, str. 455.

¹⁴⁷ Zb. IV/12, str. 279.

Prije ove neprijateljske operacije Štab Brigade je odlučio da u slučaju ponovnog napada na Podgrmeč Brigada ide na Hrgar, a po potrebi i dalje, do Martin-Broda. Ovakvu odluku je Štab donio jer je i dalje velik broj rukovodilaca i boraca bolovao od tifusa, ili ga tek prebolio.

Četvrti bataljon je 20. aprila vodio manje pojedinačne borbe s pojedinim neprijateljevim kolonama koje su nastupale od Starog Majdana, Stare Rijeke i Budimlić-Japre. Narednog dana Bataljon je dobio naređenje od Štaba Brigade da se odmah odvoji od neprijatelja i dođe u zaselak Majkiće sa ranjenim i bolesnim borcima, koji su se do tog časa nalazili u Ambulanti u Školi u Hadrovcima. Predveče Bataljon je stigao u Majkiće. Tu je zatekao Štab Brigade i 3. bataljon, koji se takođe povukao sa Kiska.

Poslije kraćeg odmora Štab Brigade sa 3. i 4. bataljonom načinio je pokret sjevernim padinama Grmeča i 22. aprila izjutra stigli su u Suvajsko Međugorje. Zdravi borci su na nosilima nosili nekoliko desetina teško oboljelih tifusara, dok su neki tifusari jahali konje. Među oboljelim bili su Petar Vojnović, komandant Brigade, Lazo čučković, zamjenik komandanta 2. bataljona i Mičo Došenović, zamjenik komandanta 4. bataljona, Stanko Marjanović, politički komesar 2. bataljona, Milan Indić, politički komesar 3. čete 1. bataljona. Dragan Praća, Dušan Stupar i još neki borci. U Suvajskom Međugorju u jednoj udolinici i pećini ostavljeno je 7—8 ovih bolesnika koji su preboljevali pjegavi tifus. Među njima su bili Mičo Došenović, Milan Indić, Dušan Stupar, Dragan Praća i još neki. Brigada je nakon kraćeg odmora produžila na Hrgar i uveče se prebacila preko ceste u Gorjencu, nastavila pokret u Bosanske Doljane i potom prešla rijeku Unu i došla u Liku. Preostali bolesnici ostavljeni su u Lici koje je lički sanitet prebacio u selo Cerovac, nedaleko ličke željezničke pruge gdje su ostali do ozdravljenja. Sa ovim oboljelim je ostalo nekoliko bolničarki. Štab brigade se sa dva bataljona narednog dana prebacio prema Martin Brodu.

Dvadeset prvog aprila 2. bataljon 6. brigade sukobio se s dijelom 3. gorskog domobranskog zdruga u području zaseoka Davidovića. U borbi su ubijena četiri domobrana, a sedam ranjeno. Međutim, domobrani su uspjeli da zaplijene top s nešto granata, dvojica konjska kola, tri mašine za šivenje i veći broj konja iz komore 2. bataljona.¹⁴⁸ Nakon ove borbe i 2. bataljon se prebacio u Grmeč i preko Hrgara otišao u sastav Brigade na područje Martin-Broda.

Prvi bataljon je kod Sanice vodio borbu, 20. i 21. aprila, gdje mu se priključio i zamjenik komandanta Brigade, koji je predložio da ostanu na ovom području pa su se preko Vojničkog polja prebacili na padine Grmeča iznad Tuk-Bobije.

Dvadeset drugog aprila od pravca Lušci-Palanke naišao je neprijateljski oficir sa jednim vojnikom, obojica na konjima. Prema njima su se na konjima uputili Milančić Miljević, zamjenik komandanta Brigade i Rade Brkić, komandant Prvog bataljona. Oni su u trku pucali na oficira i vojnika, a ova dvojica su uzvratila. Vojnik je uspio pobjeći prema Lušci-Palanci, a oficir je pao teško ranjen, pa se sam ubio. Borci su uhvatili oba konja na kojima su ova dva neprijateljska kurira jahala prema Međeđem brdu i Sanici. Malo zatim od Lušci-Palanke je naišla grupa od trideset neprijateljskih vojnika, i došla do Matića kuća, tražeći u polju oficira. Pošto ga nisu našli povadili su međ

¹⁴⁸Izvještaj 3. domobranske brdske brigade od aprila 1943. godine, Regionalni muzej Bihać, m. f. 57, sn. 173.

iz košnica i povukli se. U tom momentu doletio je jedan neprijateljski avion i spustio se u polje ispod Praštala. Neprijateljski vojnici su u avion utovarili po polju pohvatane janjce, pa je potom uzletio. Jedinica je preko Lušci-Palanke produžila u Sanski Most.

Prvi bataljon se prebacio u šumu iznad pećine u Tuk-Bobiju, gdje su bili smješteni ranjenici, pa su im borci donijeli svježe, pitke vode i toplu hranu.

Jedna neprijateljska jedinica, je prošla frontalno od Sanice i Čelić kose preko Međeđeg brda, Jelašinovaca, Tuk-Bobije i otišla prema Lušci-Palanci i Miljevcima, i jednim bataljonom preko Grdanovaca na Bošnjake.

Neprijateljev polubataljon sa oko 300 vojnika i dosta tovarnih konja, u sumrak je stigla u Gornje Bošnjake. Za vodiče su uzeli Braću Žarka i Miću Gašića iz Bošnjaka, koji su tek bili odbolovali tifus i bili izbjegli u Jelašinovce. U Gornjim Bošnjacima je ostao manji dio ove jedinice, razmješten po kućama i sa stražama na okolnim raskrsnicama, a glavnina je otišla na Rodića glavicu, na kojoj su odmah iskopali rovove. Štab jedinice smjestio se pod šatore podignute u obližnjoj dolini. Jedna manja grupa domobrana produžila je na Voloder i tamo posjela položaj.

Narednog dana jedan domobranski vod, s vodičima braćom Gašić, krenuo je sa Rodića glavice na Voloder i u šumi na padinama Volodera naišla na partizana Jovu Dragišića iz Bošnjaka, koji je bolovao tifus. Na glavi je imao titovku s petokrakom zvijezdom. Povezli su ga kolima jer nije mogao ići pješice. Sa njima je krenula i grupa domobrana do kuća Kuburića, gdje je bio štab domobranske jedinice, kojom je komandovao neki pukovnik, stariji čovjek, šepav u jednu nogu. Uz štab je bilo dosta vojnika u crnim uniformama, vjerovatno iz ustaške jedinice.

Braći Gašićima je bilo obećano da će se vratiti kući poslije dovođenja domobrana u Miljeve, pa su tražili propusnicu. Domobranski oficir ih odvede kod pukovnika, koji im je rekao da mogu ići i da im propusnica ne treba. Međutim, oni su uporno tražili i on je naredio da im se da. Čim su Gašići krenuli od domobranskog štaba, naišli su na grupu ustaša, koji su ih psovah i prijetili im strijeljanjem. Nije važila ni propusnica, jedan ustaša ju je odmah poderao. Međutim, tada je Mići Gašiću prišao ustaša Ante Andrijević iz Šehovaca, prepoznavši ga jer su zajedno služili vojsku bivše Jugoslavije, pa im je pomogao da se vrate u domobranski štab, gdje su ih zadržali. Kod štaba je bilo 50—60 civila, muškaraca i žena, koje su domobrani zarobili u ovim selima i držali pod stražom. Sutradan je pukovnik govorio zarobljenim civilima, prijetio smrću, ali ih je pustio kućama. Potom je ovaj domobranski štab sa vojskom koju su vodili braća Gašići krenuo na Jojiće, pa cestom na Rovine i tada su skrenuli na Bošnjake. Prije dolaska u Bošnjake vojnici su strijeljali zarobljenog partizana Jovu Dragišića. Na Bošnjacima se ovoj neprijateljskoj jedinici priključila i jedinica koja je dva dana ranije bila posjela položaje u ovom selu. U toku marša, kada je ova neprijateljska kolona išla kroz Grdanovce u području između Lisca i Zubovače, neprijateljski vojnici su strijeljali uhvaćene Đuru Aničića, Mikana Jojića, Nikolu Inđića i dvojicu nepoznatih izbjeglica iz susjednih sela. Ova domobranska jedinica je preko Dabra otišla prema Sanici i Ključu, prethodno pustivši na slobodu svoje vodiče braću Gašiće.

Neprijateljski vojnici su na putu od Međeđeg brda preko Jelašinovaca, Miljevaca, Bošnjaka, Grdanovaca, Dabra pljačkali po pustim selima, iz kojih

je stanovništvo većinom bilo pobjeglo u obližnje gajeve i šume, ili se sklanjalo čim bi primijetilo dolazak neprijateljske vojske.

Nakon njihovog odlaska, 25. aprila, neprijatelj je obustavio šestodnevnu operaciju protiv Grmeča i 4. divizije.¹⁴⁹ Neprijatelj je svoje jedinice povukao u okolne garnizone (Sanski Most, Bosansku Krupu i Bosanski Novi), tako da je cesta od Vojevca do Kamengrada bila slobodna, kao i mnoga sela krupskog, novskog i sanskog sreza. Ovo je bio istovremeno posljednji prolazak neprijateljskih jedinica ovim selima u toku rata. Od tada ovim selima prolazili su samo zarobljeni neprijateljski vojnici i oficiri.

Tih dana je samo 1. bataljon 6. brigade bio na podgrmečkom području. Krstario je od Tuk-Bobije do Majkić-Japre, po tom do Rudica i Rujiške, pa preko Podvidače, Fajtovaca i Bosanskog Milanovca došao na Djedovaču.

S područja Djedovače zamjenik komandanta Brigade poslao je kurire do Štaba 6. brigade, na sektoru između Ripča i Martin-Broda, sa obavještenjem da je neprijatelj otišao iz Podgrmeča. Krajem aprila vratili su se i ostali bataljoni 6. brigade u Podgrmeč, zatim 8. brigada, a potom, 11. maja, i Štab 4. divizije.

Maja 1943. godine 6. brigada je uputila u Liku jednu četu boraca sa zadatkom da obezbijedi povratak boraca koji su bili na liječenju u ličkoj partizanskoj bolnici. Po povratku ovi borci su bili razmješteni po kućama u slobodnim podgrmečkim selima radi oporavka.

149 Regionalni muzej Bihać, m. f. 50, sn. 443.

10. DALJI RAZVOJ JEDINICA NOV OVOG PODRUČJA

FORMIRANJE PODGRMEČKOG NOP ODREDA

Budući da je bio najavljen odlazak i 6. brigade s područja Podgrmeča, prvih dana maja 1943. prišlo se pripremama za formiranje Podgrmečkog NOP odreda, štab 6. brigade je 5. maja 1943. naredio bataljonima da izdvoje starije i za pokret nesposobne borce. U Majkić-Japri kod crkve, 7. maja prije podne održana je smotra boraca koji ulaze u sastav Odreda.¹⁵⁰ Međutim, Štab 4. divizije je tek 12. maja 1943. napisao odluku o njegovom formiranju, imenovanju Štaba i napisao zadatke. Odluka glasi:

I

Da se na terenu Podgrmeča osnuje partizanski N. O. P. odred.

II

Postavljen je sljedeći Štab Podgrmečkog NOP odreda:

Za komandanta odreda drug Milančić Miljević, dosadašnji zamjenik komandanta VI KNOU brigade.

Za političkog komesara odreda drug Obrad Stišović, dosadašnji pomoćnik komandanta područja Podgrmeč.

Za zamjenika komandanta odreda drug Škundrić Mihajlo, dosadašnji komandant područja Grmeč.

Za zamjenika političkog komesara drug Milan Vujović.

Na službu u Štab odreda za člana drugarica Sida Marjanović i drug Hazim Bilalbegović.

Za referenta saniteta dr Policer. Drug dr Policer imaće kontrolu nad ambulantom i bolničkim kursevima.

Za intendanta odreda drug Zdravko Prošić iz VI KNOU brigade.¹⁵¹

U Podgrmečki NOP odred su ušli i borci iz pozadinskih vojnih vlasti: komande područja i komandi mjesta, zatim ranjavani i fizički iscrpljeni borci. Na dan formiranja Odred je imao tri čete: 1. četa — sanska, sa 87 boraca, 2. četa — novska, sa 85 i 3. četa — krupska, sa 86 boraca i odgovarajućim naoružanjem, svega oko 270 boraca. Istog dana Štab 6. brigade je izdao naredbu 1. bataljonu »Petar Škundrić« da se skoncentriše u Lušci-Palanci i izvrši pokret preko Međeđeg brda ka području Ribnika. Drugi bataljon da djeluje na komunikaciji Bosanska Krupa — Bosanski Petrovac, 3. prema Bosanskom Novom i komunikacijama Bosanski Novi — Bosanska Krupa i 4. bataljon sektor Lukavica — Bošnjaci i prema Sanskom Mostu.¹⁵²

Tridesetog maja odlukom Oblasnog komiteta KPJ na dužnost političkog komesara Podgrmečkog odreda postavljen je Stojan Makić, koji je do tada bolovao od pjejavog tifusa i Obrad Stišović je istom odlukom postavljen za političkog komesara novoformiranog Ribničkog NOP odreda.¹⁵³

¹⁵⁰Zb. IV/13, str. 75.

¹⁵¹Zb. IV/13, str. 140—141.

¹⁵²Dopis sekretara Oblasnog komiteta KPJ Đure Pucara Starog od 30. maja 1943. CK KPJ Podgrmeč, Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, kat. br. 1424.

¹⁵³Zb. IV/13, str. 104—105.

Podgrmečki NOP odred je brzo jačao, pa je juna 1943. imao blizu 400 boraca. Tada su formirana dva bataljona i samostalna Udarna četa. Sredinom jula Odred ima već preko 900 boraca pa je formiran i 3 bataljon. Krajem avgusta 1943. u odredu je bilo oko 380 boraca bez oružja.¹⁵⁴

Sredinom avgusta 1943. Štab korpusa izvještava Vrhovni štab da Grmečku operativnu grupu sačinjavaju odredi: Podgrmečki, Ribnički, Drvarski i Kozarski, te da se od njih mogu formirati dvije nove brigade, a od njih nova divizija. I dalje bi ostali navedeni odredi, ali znatno manji.¹⁵⁵

S obzirom na broj boraca, Podgrmečki NOP odred je imao uslove da sam formira novu brigadu. Međutim, početkom septembra 1943. Vrhovni štab je naredio Štabu Korpusa da rasformira Grmečku operativnu grupu i da iz partizanskih odreda izdvoji 900 boraca i uputi za popunu 1. proleterske KNOU divizije.¹⁵⁶ Tada je iz Podgrmečkog odreda otišao kompletan 1. bataljon i grupa boraca iz 2. i 3. bataljona. Štab Odreda je 18. septembra 1943. ponovo formirao 1. bataljon. Odred je ponovo imao tri bataljona, Udarnu četvu i Četvu zaštitnicu Štaba Odreda.

Krajem oktobra, nakon oslobođenja Sanskog Mosta, naredbom Štaba 4. divizije iz Podgrmečkog odreda se izdvaja 3. bataljon i ulazi u sastav 6. brigade kao 4. bataljon. Zbog toga se broj boraca Odreda prepolovljuje u odnosu na stanje tokom ljeta. Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu u izvještaju Pokrajinskom komitetu KPJ za Bosnu i Hercegovinu početkom novembra 1943. navodi da ovaj Odred ima oko 420 boraca, od kojih sto članova KPJ.¹⁵⁷

Prema Pregledu brojnog stanja ljudstva, oružja, municije, komore, materijala za vezu i minerske opreme, Podgrmečki NOP odred 28. aprila 1944.¹⁵⁸ je imao:

	po spisku	na licu
1. Štab sa zaštitnicom	50	38
2. Intendantura	28	26
3. Vod za vezu	21	17
4. Diverzantska četa	18	11
5. 1. batalion	153	139
6. 2. bataljon	181	154
Svega:	451	385

Naoružanje Odreda:

jedinica	b a c a ċ i teški ručni		puške	puško- mitr.	teški mitr.	pt. puške	pišt.	ručne bombe
1.			36	1			3	7
2.	—	—	18		1	—	2	2
3.			18				3	12
4.			9				1	2
5.			82	7	3	1	7	35
6.	1	1	91	7	2		2	34
7. Svega	1	1	254	15	6	1	18	92

¹⁵⁴Zb. IV/17, str. 11 i IV/15, str. 231.

¹⁵⁵Zb. IV/16, str. 163.

¹⁵⁶Zb. IV/17, str. 121.

¹⁵⁷Zb. IV/19, str. 188.

¹⁵⁸Zb. IV/24, str. 436-437.

Municija Odreda:

jedinica	na b a c a ċ e :		puške	pt. puške	K o m o r a	
	teške	ručne			jahači	tovami
1.			520		3	1
2.			280		1	3
3.			364		1	
4.			60			
5.		8	2.270	45		9
6.	6	4	3.200		2	10
7. Sve ga	6	12	6.694	45	7	23

Odred je imao 3 km telefonskog kabla, 5 telefona i 270 kg eksploziva

Od početka 1944. komandant Odreda je bio kapetan Rade Brkić, a nakon njegovog povratka u 6. brigadu, na dužnost zamjenika komandanta brigade, za komandanta Odreda je postavljen Dane Agbaba. Od kraja 1944., do završetka rata vršilac dužnosti komandanta je bio kapetan Lazar čučković.

Kada je Stojan Makić izabran za organizacionog sekretara OK KPJ za Podgrmeč, za političkog komesara Odreda je postavljen Redžo Terzić. Poslije Terzićevog odlaska na novu dužnost (politički komesar 11. brigade) za političkog komesara odreda je postavljen Rade Mandić, a decembra 1944. na ovu dužnost je postavljen Ljuban Krneta.

Odred je i tokom 1944. odvajao borce za udarne brigade ili za specijalne jedinice. U novembru je uputio 57 odabranih boraca za brigadu OZN-e (koja je formirana od izabranih boraca 16. brigade i dopunjena takvim boricima iz 4, 10 i 30. NOU divizije i nekih odreda). Podgrmečki odred je poslao i 30 boraca za obezbjeđenje aerodroma »Dunav« i 17 boraca za Komandu mjesta Kupres.¹⁵⁹

Odred je djelstvovao na dijelovima još neoslobođenog Podgrmeča, zatim na petrovačkom srezu dok nije oslobođen, a onda je od kraja 1944. pa do maja 1945. držao položaje prema neprijatelju stacioniranom u dolini Une: Ripač — Bihać — Bosanska Krupa — Otoka — Bosanski Novi i prema njegovim isturenim dijelovima na okolnim uporištima (Perišića zid i još neka).

FORMIRANJE 2. BOSANSKOG NOU KORPUSA I IZMJENE U ŠTABOVIMA BRIGADA I DIVIZIJA

Krajem aprila 1943. započele su i do polovine maja izvršene veće kadrovske promjene u štabovima brigada, divizija i korpusa. Naredbom 1. bosanskog NOU korpusa od 27. aprila, a u sporazumu sa načelnikom Vrhovnog štaba,¹⁶⁰ komandant 4. divizije Josip Mažar šoša je postavljen na dužnost komandanta novoformirane 11. divizije, dok je na njegovo mjesto postavljen Branko Poljanac. Vršilac dužnosti političkog komesara 4. divizije Dimitrije Bajalica je vraćen na dužnost političkog komesara Brigade, a za političkog komesara Divizije postavljen je Boško Šiljegović. Na dužnost zamjenika ko-

¹⁵⁹Zb. IV/31, str. 126.

¹⁶⁰Zb. IV/12, str. 301.

mandanta 4. divizije postavljen je Petar Vojnović, do tada komandant 6. brigade, a na dužnost komandanta 6. brigade Uroš Roca Bogunović, do tada zamjenik političkog komesara Brigade.

Naredbom Vrhovnog štaba od 11. maja 1943. formiran je novi bosanski korpus — Drugi bosanski NOU korpus. Na dužnost komandanta Korpusa postavljen je Slavko Rodić, do tada komandant 5. divizije, a na dužnost političkog komesara Velimir Stojnić, do tada član Oblasnog komiteta KPJ. Istom Naredbom je određeno da u sastav 2. korpusa ulaze, 4, 10 i 12. NOU divizija.

U sastav 4. divizije su ušle 6, 8. i 10 krajiška NOU brigada, te Ribnički i Podgrmečki odred. Ovom Naredbom je takođe potvrđeno postavljanje Branka Poljanca za komandanta, Boška Šiljegovića za političkog komesara i Petra Vojnovića za zamjenika komandanta 4. divizije. Istovremeno potvrđeno je postavljanje Josipa Mažara šoše za komandanta 12. divizije i Uroša Bogunovića za komandanta 6. brigade.¹⁶¹ Ubrzo iza toga na dužnost zamjenika komandanta 6. brigade postavljen je Mićo Kolundžija, do tada komandant bataljona.

Tih dana je naredbom Štaba 4. divizije imenovana i nova Komanda područja Podgrmeč. Za komandanta je postavljen Stevo Vještica, za zamjenika komandanta Stevo Stupar, za pomoćnika komandanta Petar Vulin i za intendanta Rade Stupar.¹⁶²

Štab 2. korpusa (ubrzio nazvan 5. korpus NOV) u proljeće 1943. organizovao je u Kondićima, zaseoku sela Lipnika, jednomjesečni artiljerijski kurs. Na kurs su došli borci, desetari i vodnici. Po završetku kursa sedmorica boraca iz Ribničkog NOP odreda dobila su jedan protivtenkovski top i izvještaj broj granata i s njim se vratila u Odred. Kad su prolazili kroz Lušci-Palanku, narod ih je toplo i srdačno pozdravio, ali i u drugim selima i ispratio prema Međeđem brdu, odnosno Ribniku.¹⁶³

PRVI ODLAZAK 6. BRIGADE IZ PODGRMEČA

Od dana formiranja, 6. brigada je čitavo vrijeme djelovala na području Podgrmeča. Međutim, 14. maja 1943. Oblasni komitet KPJ izvještava Pokrajinski komitet KPJ za Bosnu i Hercegovinu da su »radi opštih interesa« neke brigade napustile Krajinu, a druge područje Podgrmeča i Petrovca.¹⁶⁴ U duhu ovakve politike, 17. maja 1943. Štab 4. divizije izdaje naređenje kojim 6. i 12. brigadu upućuje na mrkonjički sektor radi čišćenja tog terena od četničkih bandi.¹⁶⁵ U naređenju brigadama se ističe da spreme dosta rezervne hrane i da prebace dosta žita na sektor Crkvenog, pošto odlaze u pasivne krajeve. Prebacivanje žita je organizovano zajedno sa Podgrmečkim odredom.

¹⁶¹Naredba Vrhovnog štaba od 11. maja 1943. godine. Bilten VŠ NOV i POJ br. 28, od maja 1943. godine. Obavještenje štaba 1. bosanskog NOU korpusa od 14. maja 1943, o formiranju 2. bosanskog NOU korpusa, Zb. IV/13, str. 151—3 i II, str. 274—5.

¹⁶²Zb. IV/13, str. 211.

¹⁶³Mihajlo Čulum: »Sedmorica prvih artiljeraca«, Zbornik »Srez Ključ u NOB 1941—1945«.

¹⁶⁴Arhiv CK KPJ, br. 5224.

¹⁶⁵Zb. IV/13, str. 207—211.

Istom naredbom su određeni i novi zadaci Podgrmečkom odredu (među kojim i briga nad ranjenim i bolesnim borcima 6. i 12. brigade). Odred je dobio zadatak da formira udarnu četvu koja će djelovati na petrovačkom sektoru protiv četnika, vršiti mobilizaciju novih boraca i organizovati vojno-političke kurseve.

Šesta brigada je 18. maja uveče zajedno s 12. brigadom i Štabom 4. divizije krenula sa sanskog sektora, preko Međedeg Brda i Crkvenog. Dvanaesta brigada je produžila u sastav 12. divizije, u centralnu Bosnu, zajedno sa Štabom 1. bosanskog korpusa. Štab 4. divizije sa 6. brigadom produžio je dalje, a priključila im se i 10. brigada. Divizija je kraj maja i u julu 1943. vodila borbe protiv četnika na području Grahova, Glamoča, Mrkonjić-Grada i Ključa.

Budući da se 4. divizija zadržala nešto duže u borbama na prostorima južno i istočno od Grmeča i Podgrmeča, drugom polovinom jula 1943, odlukom Štaba 2. bosanskog korpusa, formiran je Štab Grupe grmečkih odreda, pod čijim rukovodstvom su bili Podgrmečki, Drvarsko-petrovački, Ribnički i Kozarski NOP odred. Komandant Štaba Grupe grmečkih odreda je bio Milorad Mijatović, do tada komandant 10. divizije, a politički komesar Ilija Došen. Štab je bio lociran u Rijeci kod Zavalja, iznad Sanice.¹⁶⁶

PRVI OFICIRI NOV SA SANSKOG SREZA I PODGRMEČA

Naredbom vrhovnog komandanta NOV i POJ Josipa Broza Tita od 1. maja 1943. ustanovljeni su podoficirski i oficirski činovi u NOV. Uvedeni su podoficirski činovi: desetar, mlađi vodnik, vodnik i stariji vodnik i oficirski činovi: zastavnik, potporučnik, poručnik, kapetan, major, potpukovnik, pukovnik, general-major, general-lajtnant i general-pukovnik.¹⁶⁷ Do uvođenja ovih činova u NOV su bila samo zvanja: komandir desetine — desetar, komandir voda — vodnik, komandir čete, komandant bataljona, brigade, divizije, korpusa ili zamjenik komandira-komandanta, odnosno politički delegat voda, politički komesar čete, bataljona, brigade, divizije, korpusa ili zamjenik političkog komesara.

Prvim Ukazom o proizvođenju i unapređenju oficira NOV od 1. maja 1943. proizveden je u čin: potpukovnika Đurin Predojević, zamjenik komandanta 11. divizije 1. bosanskog korpusa, u čin majora dr Stevan Policar, ljekar u 2. bosanskom korpusu i u čin kapetana Gliša Raca, komandant 3. bataljona 7. brigade i Simo Šelić, borac u Pratećoj četi 1. bosanskog korpusa.¹⁶⁸ Istim Ukazom proizvedeni su u čin kapetana Mile Davidović, obavještajni oficir 5. divizije, u čin poručnika Mićo Došenović, zamjenik komandanta bataljona u 5. diviziji i Ljubo Brkić, komandir čete u istoj diviziji. U nastavku istog Ukaza u čin potpukovnika su proizvedeni Petar Vojnović, komandant 4. divizije, Milančić Miljević, komandant Podgrmečkog NOP odreda i Milajlo Škundrić, zamjenik komandanta Odreda, u čin kapetana: Rade Brkić, Rade Erceg, Stevo Kovačević i Ratko J. Marjanović, ko-

¹⁶⁶Zb. IV/15, str. 231.

¹⁶⁷Zb. II, str. 227—228.

les Bilten VŠ NOV i POJ br. 29, maj 1943. godine. Zb. II, str. 257 i 260.

¹⁶⁸Bilten VS NOV i POJ br. 29—31, juni—juli—avgust 1943. godine, Zb. II, str. 289.

mandant bataljona 6. brigade, u čin poručnika: Stevo Čurguz, vodnik Voda za vezu pri Štabu 4. divizije, Milan Damjanović, Ratko S. Marjanović i Đuro Latinović, zamjenici komandanta bataljona u 6. brigadi, Mirko Domazet, komandir čete u 6. brigadi, Stevo Džakula, vodnik za vezu u 6. brigadi i Ratko Ilić, komandir čete u 7. brigadi, u čin potporučnika: Mile Škundrić, član Ekonomskog odsjeka Štaba 2. bosanskog korpusa, Zdravo Prošić, šef kancelarije, Cvijo Kukolj, Ilija Vojnović, Lazar šušnica, komandiri četa u 6. brigadi.¹⁷⁰ U narednom nastavku istog Ukaza proizvedeni su — u čin majora Vlado Prošić, u čin kapetana Boško Đurašinović i Petar Đurašinović i u čin potporučnika Hazim Bilalbegović.¹⁷¹

Ukazom od 1. novembra 1943. unaprijeđen je u čin pukovnika Petar Vojnović, u čin majora Uroš Kukolj, u čin kapetana Milan Damjanović, u čin poručnika Veljko Vrućinić, Lazar šušnica i Cvijo Kukolj.¹⁷² U nastavku ovog Ukaza unaprijeđeni su u čin majora Gliša Raca, Ratko Marjanović i Stojan Milinović i u čin kapetana Ratko S. Marjanović.¹⁷³

Ukazom od 1. septembra 1944. proizveden je u čin poručnika Vele Čurguz,¹⁷⁴ dok su u nastavku ovog Ukaza unaprijeđeni — u čin pukovnika Đurin Predojević, u čin majora Mile Davidović, Rade Erceg i Dane Miljuš, a u čin kapetana Tomo Trninić.¹⁷⁵

Ukazom od 1. decembra 1944. unaprijeđen je u čin majora Mićo Došenović.¹⁷⁶

Do kraja rata je velik broj boraca sa sanskog sreza i iz Podgrmeča na rukovodnim vojnim dužnostima dobio odgovarajuće podoficirske ili oficirske činove, već prema dužnosti koju su tada vršili u NOV.

PRVA ODLIKOVANJA

Ukazom Vrhovnog komandanta od 15. avgusta 1943. ustanovljeni su ordeni: Orden narodnog heroja, Orden partizanske zvijezde I, II i III reda, Orden narodnog oslobođenja, Orden i Medalja za hrabrost i Orden bratstva i jedinstva.¹⁷⁷

Među prvim vojnim rukovodiocima koji su dobili ustanovljena najviša odlikovanja bilo je i više njih rodom iz sanskog sreza. Tako su Orden partizanske zvijezde prvog reda dobili Petar Vojnović i Đurin Predojević. Orden partizanske zvijezde drugog reda: Uroš Kukolj, Milančić Miljević i Mićo Došenović i Orden partizanske zvijezde trećeg reda Mile Davidović.¹⁷⁸ Neka od ovih i druga odlikovanja kasnije su dobili i mnogi drugi oficiri, podoficiri i borci NOV.

Najviše odlikovanje, Orden narodnog heroja, za osvjedčena herojska djela na bojnopolju, poslije rata, su dobili: Petar škundrić, Veljko Miljević, Cvijo Kukolj posmrtno i Rade Brkić, Milančić Miljević i Đurin Predojević.

¹⁷⁰Bilten VŠ NOV i POJ br. 32, septembar 1943. godine, Zb. II, str. 316—330.

¹⁷¹Bilten VŠ br. 33, str. 359—365.

¹⁷²Bilten VS br. 34—36, str. 389—391.

¹⁷³Bilten VS br. 37—39, str. 426—427.

¹⁷⁴Bilten VS br. 40—43, str. 434 i 439.

¹⁷⁵Zb. II, str. 467—470.

¹⁷⁶Bilten VS br. 46—47, str. 610.

¹⁷⁷Bilten VS br. 29—31, str. 299—300.

¹⁷⁸Bilten VSbr. 44—45, str. 487—489.

USPJESI OFICIRA NA ŠKOLOVANJU

Uporedo s uvođenjem oficirskih i podoficirskih činova, proizvođenjem komandira i komandanata u oficirske, a vodnika i desetara u podoficirske čino ve, organizovano je i njihovo školovanje. Dok su za školovanje podoficira 1944. organizovani kursevi pri štabovima divizija, dotle je za oficire organizovana oficirska škola pri Vrhovnom štabu. Škola je počela rad septembra 1943. u Jajcu, gdje su održana dva kursa, jedan septembra—oktobra i drugi novembra—decembra 1943, dok je treći kurs održan februara—marta 1944. u Drvaru.

Već na prvom oficirskom kursu, koji se završio 21. oktobra 1943, a koji su pohađala 123 oficira iz raznih jedinica NOV i POJ, bilo ih je deset rodom sa sanskog sreza. Neki su bili na komandnim dužnostima u četama i bataljonima 6. brigade i Podgrmečkog NOP odreda, a pojedini na dužnostima u drugim brigadama i divizijama NOVJ. Polaznici kursa, rodom sa sanskog sreza, pokazali su izvanredn'e rezultate: Uroš Kukolj, major, tada zamjenik komandanta 8. brigade, bio je prvi u rang u po uspjehu. Kurs je završio odličnim uspjehom. Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito je tada njemu i još dvojici uručio automate s ugraviranim posvetama, a potom svima slušaocima predao diplome uspješno završenog prvog oficirskog kursa. Odličnim uspjehom kurs su završili i sljedeći Sanjani: Mićo Došenović, poručnik, zamjenik komandanta 1. bataljona 1. brigade, Ratko S. Marjanović, poručnik, zamjenik komandanta 2. bataljona 6. brigade, Gliša Raca, kapetan, komandant 3. bataljona 7. brigade, Rade Brkić, kapetan, zamjenik komandanta 6. brigade i Ratko J. Marjanović, komandant bataljona 7. brigade. Vrlo dobrim uspjehom završio je školovanje Stevo Kovačević, kapetan, komandant 1. bataljona 6. brigade, a dobrim Đurađ Mrda, potporučnik, zamjenik komandira čete Podgrmečkog odreda, Mirko Domazet, poručnik, komandir čete 6. brigade, Dragomir Munjiza, potporučnik, komandir čete Podgrmečkog odreda, Đuro Latinović, poručnik, zamjenik komandanta bataljona 6. brigade i Jovo Stanić, potporučnik, zamjenik komandira čete Podgrmečkog odreda.¹⁷⁴

Na završetku prvog oficirskog kursa mladim oficirima NOV i POJ govorio je Josip Broz Tito, vrhovni komandant NOV i POJ.

Tada je jedan broj oficira dobio novi raspored i otišao u jedinice, gdje se osjećala potreba za vojnim kadrom. Tako su u slovenačke partizanske jedinice na odgovorne komandne dužnosti raspoređeni: Mićo Došenović, Ratko S. Marjanović, Ratko J. Marjanović, Mirko Domazet, Gliša Raca, Ljubo Munjiza, Joja Stanić i još neki oficiri.

Drugi oficirski kurs (108 učesnika) završio je rad 23. decembra 1943. u Jajcu. Odličnim uspjehom kurs su završili: Uroš Bogunović, major, komandant 6. brigade, Milan V. Crnomarković, poručnik, komandir čete Podgrmečkog odreda, Milan Damjanović poručnik, zamjenik komandanta bataljona 6. brigade i Jovan Vidović, kapetan, zamjenik komandanta Sanskog NOP odreda. Dobrim uspjehom kurs je završio Petar Čeran, poručnik, komandant bataljona Podgrmečkog NOP odreda.¹⁸⁰

¹⁷⁰Bilten VŠ br. 33, str. 351—354.

¹⁸⁰ Bilten VS br. 34—36, str. 392—395.

ОФИЦИРСКА ШКОЛА
ВРХОВНОГ ШТАБА
НАРОДНО-ОСЛОБОД. ВОЈСКЕ И ПАРТИЗ. ОДРЕДА
ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДИПЛОМА

Радe 2. Бркић, кадетан

СВРШИО ЈЕ *први* КУРС
ОФИЦИРСКЕ ШКОЛЕ ВРХОВНОГ ШТАБА
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ И ПАР-
ТИЗАНСКИХ ОДРЕДА ЈУГОСЛАВИЈЕ У
1943 ГОДИНИ СА *одличним*
УСПЕХОМ.

БР. *27* од *20 октобра* 1943 Г.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ

КОМАНДАНТ ШКОЛЕ
ДУКОВНИК

Бранко Поповић

ВРХОВНИ КОМАНДАНТ
НОВ И ПОЈ
МАРШАЛ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Мит

Diploma Rade Brkića o završenom prvom kursu Oficirske škole FS NOV i POJ.

Treći oficirski kurs, održan u Drvaru, završen je 25. marta 1944. godine. Odličnim uspjehom ovaj kurs su završili Vlado Prošić i Mićo Kolundžija, majori i Toma Raković.¹⁸¹

Krajem 1943. organizovan je u Jajcu i prvi intendantski kurs oficirske škole. Kurs je pohađao i odličnim uspjehom završio Ilija Marčeta, zastavnik, intendant divizijske bolnice. Vrlo dobrim uspjehom kurs je završio Vaso Praštalo, intendant Podgrmečkog NOP odreda i dobrim Velimir Ćurguz, zamjenik intendanta 12. brigade.¹⁸²

¹⁸¹ Bilten VS br. 37—39, str. 431—432.

¹⁸² Bilten VS br. 34—36, str. 396.

11. OBNOVA NOO POSLIJE OFANZIVE

I okružno partijsko savjetovanje i savjetovanje pozadinskih vlasti, kao i stanje na slobodnoj teritoriji, stavilo je zadatak pred sve NOO, od seoskih do sreskog, da veoma intenzivno rade i obnove aktivnost kakva je bila do neprijateljske ofanzive na Podgrmeč. Međutim, zbog toga što su neki odbornici poginuli za vrijeme ofanzive, drugi se razboljeli od tifusa, a neki umrli, treći otišli u vojne jedinice, bilo je neophodno uporedo sa oživljavanjem rada dopuniti NOO da bi u punom sastavu uspješnije rješavali teške zadatke pred kojima su stajali. Ova dopuna ili izmjena sastava NOO započela je početkom marta i vršena tokom rata, sve do konačnog oslobođenja zemlje, nekoliko puta je vršena. Kasnije izmjene su najčešće dolazile zbog odlaska pojedinih odbornika iz seoskog u opštinski NOO, odnosno iz opštinskog u sreski i okružni NOO, ili pak na neke druge dužnosti u rukovodstva KPJ, NOF-a, AFŽ-a i si., ili zbog odlaska u vojsku, a ponekad i zbog slabog rada.

NOO **Majkić-Japre** bio je djelimično izmijenjen. Ostao je predsjednik Trivo Majkić, sekretar Milan Davidović, a članovi su bili Vlado Karić, Milan Majkić, Milja Karić i Jovanka Džakula.

Krajem avgusta ili početkom septembra 1943. Trivo Majkić je otišao u vojsku, pa je za predsjednika izabran Mića Zorić. U jednom izvještaju tog odbora od kraja 1943. navedeni su, pored ostalog, i podaci o njegovim članovima:

»Mića Zorić, rođen 1905, udovac, ima 1 djetę (ispod 18 godina), u NOP-u od 1941. zemljoradnik, lošeg imovnog stanja;
Milan Davidović, rođen 1912, oženjen, 4 djece, u NOP-u od 1941, zemljoradnik, slabog imovnog stanja;
Jovanka Džakula, rođena 1905, udata, u NOP-u od 1943, zemljoradnica-domaćica, dobrog imovnog stanja;
Marko Adamović, rođen 1902, oženjen, 4 djece, u NOP-u od 1941, zemljoradnik, slabog imovnog stanja;
Pejo Bundalo, rođen 1916, oženjen, u NOP-u od 1943, slabog imovnog stanja, i
Vaso Amautović, rođen 1900, neženjen, u NOP-u od 1942, zemljoradnik, srednjeg imovnog stanja.«

Ovaj Odbor je najduže radio u popovoj kući, a godinu dana i u kući Bože i Drage Marjanovića.

Selo Majkić-Japra je pripadalo opštini Potkalinje, krupski srez, još od vremena odvajanja iz zajedničkog Odbora za Lušci-Palanku i okolinu, jer je ovo selo i do rata bilo u sastavu krupskog sreza.

NOO **Lušci-Palanke** je nakon ofanzive izmijenjen. Za predsjednika je izabran Vasilije Indić, za sekretara Boško Jelaća i za članove Mile Jarić, Sava Beoković, Stojka Vještica i Milan Bundža. Odbor je radio u kući Mare Vještice. Neke manje izmjene u Odboru su izvršene tokom 1943, pa je do

jeseni 1943. predsjednik bio Mile Mrda, ali je smijenjen. Tada je za predsjednika biran Milan Bundža, a u 1944. je na tu dužnost izabran Jovan Novaković, zvani Čoban, pa je Odbor u takvom sastavu ostao do kraja rata.

NOO Miljevac je obnovljen na konferenciji u zaseoku Joj ici, kojoj je prisustvovao Ilija IndiĆ, predsjednik Opštinskog NOO. Tada je za predsjednika izabran Đuđa Bukarica, za sekretara Sava Arnaut i za odbornika Spase Savić. Poslije petnaest dana Odbor je dopunjen sa još dva člana Mara Miljuš i još jedan ispred omladine. U takvom sastavu Odbor je radio do kraja rata.

NOO Praštala je takođe izmijenjen pa je početkom 1943. bio u sastavu: Trivo Milošević, predsjednik, Joviša Mastelica, sekretar i članovi Boja i Marko Praštalo i Dušan Stetić. Odbor je radio u kući Joviše Mastelice. Ubrzo je sekretar Joviša Mastelica biran za sekretara opštinskog NOO Lušci-Palanka, pa je na njegovo mjesto izabran Bude Praštalo. Zatim je u Odbor biran i Dušan Praštalo umjesto Marka Praštala, koji je otišao u vojsku. U proljeće 1944. umjesto Trive Miloševića za predsjednika je biran Jovo Zaviša, a nešto kasnije umjesto Dušana Stetića izabran je Lazar Lale Mutić, u ime omladine i umjesto Trivune Praštalo — Đuro Praštalo. Odbor u takvom sastavu je radio do kraja rata, u kući Bude Praštala.

NOO Tuk-Bobije (Bojišta) je djelimično izmijenjen oktobra 1943. godine. Za predsjednika je izabran Spaso Čulibrk. U martu 1944. je za predsjednika biran Đuro Mastelica, a Mijo Karakaš je postao sekretar, dok su članovi bili Jovo IndiĆ, Petar Karakaš i Mihajlo Vojvodić.

NOO Jelašinovaca aprila 1943. razriješio je dužnosti predsjednika Đuru Dobrijevića zbog bolesti (ali je ostao odbornik) i izabrao Stevu Predojevića, a za odbornike Ljubiju Trivuna, ranijeg odbornika i nove: Jovu Rašića, Đuru Radinovića i Vesu Dobrijevića. Odbor je radio u kući Trivuna Škorića. U septembru 1943. održana je konferencija na kojoj je narod isključio iz Odbora Đuru Radinovića i Jovu Rašića, a za odbornika izabrao Mihajla Miljevića. Za predsjednika je izabran Trivun Ljubije. Poslije te konferencije sjedište Odbora je preseljeno u kuću Mile Vrućinića. Početkom 1944. u Odbor je biran Marko Bjelobrk, ranjeni partizan, invalid, nesposoban za vojsku. Početkom februara 1945. otišli su u vojsku Stevo Predojević i Mihajlo Miljević, pa je narod na konferenciji birao Stevu Šolaju i ponovo Jovu Rašića.

NOO Otiša: predsjednik je bio Ilija Matić do 1944. kada je otišao u Opštinski NOO, dok je Petar Basara poginuo u toku ofanzive. Član Odbora je bio i Stevan Vuksan. Za predsjednika je 1944. biran Luka Raković, Petar Kecman za sekretara, a za članove David Kukolj, Dušan Potkonjak i Marko Miladinović, koji je nešto kasnije poginuo od gelera avionske bombe. Jedno vrijeme je predsjednik Odbora bio i Pane Raković, ali je novembra 1944. otišao u Opštinski komitet KPJ Lušci-Palanka. Đuro Prošić je bio sekretar Odbora od novembra 1944. do kraja rata, dok su u Odboru tada bili i Borka Basara, Stevan Vuksan, Mileva Aničić, Pane Miladinović i Savo Miladinović.

NOO Potkraja je na konferenciji umjesto Jove Predojevića, koji je poginuo u ofanzivi, izabrao za predsjednika Trivu Predojevića, ali ga je 1944. zamijenio najprije Drago Delić, a njega Lazo Panjak. članovi odbora su bili

Trivo Predojević, Drago Delić, Trivo Andulajević, Savka Grbić i Koviljka Praštalo i u takvom sastavu radio je do završetka rata.

NOO Predojevića Glavice: predsjednik 1943. je bio Nikola Kosanović, a potom do kraja rata Simo Predojević. Članovi Odbora su bili Mića Cvjetičanin, Dmitar Predojević, Stojan i Milica Kosovac, Nikola Milošević, Smiljka i Zorka Mrda.

NOO Skucanog Vakufa od ofanzive je radio u sastavu: Petar Delić, predsjednik, Jovo Bogdanović, sekretar, Vujo Lemajić, Muho i Emin Handanagić, Boja Majkić i Đuro Grubić. U ofanzivi su poginuli odbornici: Marko Momčilović, Nikola i Petar Majkić i Desa Krajinović. Ilija Divjak, dotadanji predsjednik, izabran je za člana Okružnog NOO Podgrmeč.

NOO Bosanskog Milanovca je izvršio popunu jer je odbornik Ilija Majstorović poginuo u ofanzivi, a Radu Veselinovića su strijeljali partizani. Krajem maja 1943. u Odbor su birani Veso Milinović i Pero Krunić. Kada su predsjednik i sekretar Miloš Veselinović i Obrad Stupar polovinom februara 1944. otišli na dužnosti u opštinska rukovodstva, za predsjednika je izabran Dragoja Milinović, za sekretara Mikan Dragišić i za članove Petar Marčeta, Jovo Đurđević, Mihajlo Stupar, Toma Milojević i Đurađ Stojanović. Nakon dva-tri mjeseca većina članova ovog Odbora razriješena je dužnosti i izabrani su novi: za predsjednika Petar Marčeta, za sekretara Uroš Kovačević, za članove Jovan Došenović, Jovanka Jojić, Dane Kondić, a od ranijih odbornika ostali su Mihajlo Stupar i Jovo Đurđević. U ovom sastavu Odbor je radio do kraja rata.

NOO Grdanovaca je izmijenio samo predsjednika, jer je raniji, izabran na decembarskim izborima, Maksim S. Jojić, poginuo u aprilskoj ofanzivi. Zamijenio ga je Nikola Majkić, a već u jesen 1943. za predsjednika je biran Mičo Tontić.

NOO Bošnjaka: u 1943. i dalje je predsjednik Vid Marinković, a kada je 1944. otišao na dužnost u Opštinski NOO, za predsjednika je biran Mihajlo Milinović. Raniji sekretar Mile Dragišić je otišao u vojsku. Tada su u Odbor birani Đurađ i Simo Basara, Milka Dević i Dušan Čurguz. U ovom sastavu Odbor je do kraja rata radio u kući Miloša Radića.

NOO zajednički za Gorice, Naprelje i Fajtovce je poslije ofanzive izvršio izmjenu sekretara, na tu dužnost je došao Milan Basta. U ljeto 1943. za predsjednika je biran Đorđo Panić, sekretar je ostao Milan Basta, a za odbornike su birani Rade Rodić (raniji odbornik), Galib Avdić i Simo Rodić. Krajem 1944. smijenjen je Đorđo Panić i za predsjednika je biran Rade Rodić, pa je Odbor u takvom sastavu ostao do kraja rata.

NOO Kozina: u 1943. predsjednik je Božo Pejić, jer je raniji predsjednik Milan Majkić poginuo u ofanzivi. U 1944. za predsjednika je biran Stojko Desnica. Odbor je radio u kući Pere i Milana Majkića.

NOO Đurića izabran je prvi put marta 1943. kod kuće Pere Mrđe. Za predsjednika je biran Mile Đurić, za sekretara Vojislav Đurić i za članove Simo Sudžuković, Milica Kantar, a nekoliko mjeseci kasnije umjesto nje Milka Tubin. Odbor je u takvom sastavu radio do kraja rata u kući Pere Mrđe.

NOO Gornjeg Lipnika birao je za predsjednika Nikolu Stanića, jer je raniji predsjednik Vojislav Delić bio zarobljen u ofanzivi. Krajem ljeta 1943.

za predsjednika je biran Jovan Paripović, a u Odboru do kraja rata izmjenjali su se Lazo Bajić, Mirko Zorić, Đuro Milinović, Milka Davidović i Stoj a Milinović, obje u ime žena. Odbor je radio do kraja rata u kući Rade Delića.

NOO Donjeg Lipnika prvi put je formiran poslije ofanzive, februara ili. marta 1943, na masovnoj konferenciji održanoj u kući Jove Predojevića. Na konferenciji je govorio Božo Marčeta, predsjednik Opštinskog NOO Lipnik. U Odbor su tada izabrani Mile Mrda, predsjednik, Milan Jovanović, sekretar, a članovi Ratko Vuković, Nikola Ševo, Jovo Kokot, Stana Mutić i Milan Milinović. Odbor je stalno radio u kući Jove Predojevića.

NOO Slatine je na dužnosti predsjednika imao Nedeljka Polovinu, pa Đuru Vojnovića, Milana Marčetu i Gojka Vukojevića. U 1943. u Odbor su birani za članove predstavnici sela Zenkovića, i to Šaćir Buljubašić i Avdija Zenković.

NOO Hadrovaca: u 1943. predsjednik je bio Rajko Predojević, poslije je bio Lazo Marčeta, a kada je on otišao u vojsku, umjesto njega narod je birao Dušana Marčetu. Kada je odbornik Mitar ćopić umro, u Odbor je ušao Todor Lučić.

NOO Mrkalja popunjava se jer 1943. Gavro Kolundžija i Mile ćopić odlaze na dužnost u Sreski NOO. Za predsjednika je tada biran Dušan Malić, a za odbornika Nikola Peje Milanović, koji je na kraju rata otkriven kao saradnik-jatak četnika, pa je osuđen i strijeljan.

NOO Gornjeg Dabra: u 1943. predsjednik je Dušan Milinković, a kada su predsjednik i sekretar otišli u Opštinski NOO, tada je za predsjednika izabran Đuro Crnomarković, a za sekretara Ljubo Malbašić.

NOO Donjeg Dabra je 1943. izabrao za predsjednika Stojana Crnomarkovića, zatim Ratka šušnicu, pa Nikolu Dobrića.

NOO sela Vrša je u ljeto za sekretara izabrao Mustafu Badnjevića. Ostali odbornici su izabrani na izborima decembra 1942. godine i ostali su na svojim dužnostima do kraja rata.

Tokom 1943, prije oslobođenja Sanskog Mosta izabrani su u tada oslobođenim selima po prvi put NOO:

NOO Kljevaca prvi put je biran krajem proljeća 1943, kada su se izbjeglice vratile na svoja zgradišta, a neprijatelj povukao u Sanski Most. Za predsjednika je biran Dušan Damjanović, za sekretara Ljubo S. Mijić, a za članove Petar Zmijanjac, Ljubo i Jovan ćosić, Branko Stojinović, Marko i Petar Borovnjak. Naredne godine za predsjednika je biran Mile Vida Mijatović. Odbor je sjedište imao u izgorjelom podrumu Mile Mijatovića, na koji je stavljen improvizovan krov.

NOO sela Batkovaca je biran maja 1943. godine. Njihov predstavnik je do tada bio u NOO Podvidače. U prvi Odbor su izabrani Mile Došenović, predsjednik, Franjo Tomić i Štipan Kozić, članovi, a ubrzo i Ljubica Damjanović. Za sekretara 1944. je izabran Ranko Došenović. Sjedište Odbora je bilo najprije u kući Mile Došenovića, a potom Mate Tomića. Tokom ljeta 1943. ovaj Odbor je ilegalno djelovao u susjednom selu Staroj Rijeci, gdje je ilegalni odbornik bio Mate Sedić.

NOO Kasapnice i Hrustova izabran je u proljeće 1943, jedan za oba sela. Iz Kasapnice su izabrani Jure Banović, koji je odраниje ilegalno radio

za NOP, i Petar Balaban, a iz Hrustova Mumin i Ibrahim Kukavica, Bajro Seferović, Ale Merdanović i Derviš Keranović. Predsjednik Odbora je bio Mumin Kukavica, **u** čijoj kući je bilo i sjedište Odbora.

Sela Kasapnice i Hrustovo, kao i Vrhpolje, pripadala su saničkoj opštini ključkog sreza.

NOO Husimovaca je biran juna 1943, kada u selu nije bilo neprijateljske vojske. Međutim, on je tada radio ilegalno pošto je neprijatelj povremeno upadao u selo. Za predsjednika je biran Svetožar Došenović. Na masovnoj konferenciji održanoj početkom 1944, kojoj su prisustvovali svi mještani, izabran je Odbor u novom sastavu, ali se imena odbornika nisu mogla utvrditi. Odbor je svoje sjedište najduže imao u kući Sulje Karabega.

NOO Gornjeg Kamengrada je prvi put izabran avgusta 1943. godine. Sjedište mu je bilo u Došcima. Predsjednik je bio Hasan Kamić, sekretar Ahmet Ramić, a članovi Ago Burnić i Latif Hodžić.

NOO Brdara je obnovio svoj rad nakon povratka izbjeglica na zgarišta u ljeto 1943. godine. Za predsjednika odbora je biran Mića Ilić, sekretara Rade Malić, a za članove Sava Ilić, Marko Bogunović i Božo Zavoda. Nakon oslobođenja Sanskog Mosta u Odbor je biran i Ramo Bajrić.

NOO Dževara je u ljeto 1943. obnovio svoj rad, pa su do završetka rata članovi bili: Dragan Indić, Pero i Gojko Indić, Hasan Suljanović, Simo Trkulja, Milica Novaković, Svetožar Jojić zvani Lakan, Mile Borenović, Ljupko Predojević, Mato Jolić, Mileva Obad i Košta Stupar. Odbor je radio u kući Luke Prošića, potom Pane Pranića, Mare Borudžije, Stevana Marinkovića i Laze Malića.

NOO Starog Majdana je obnovljen na konferenciji održanoj u proljeće 1943. godine. Na masovnoj konferenciji govorili su Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ, Dušan Đurić i Gavro Kolundžija. Za predsjednika je biran Omer Paunović, a za članove Hadžalija Šarić, Memija Sarhatlić i Safet Mešić. Nakon oslobođenja Sanskog Mosta Paunović je otišao za člana Opštinskog NOO Stari Majdan, pa je za predsjednika izabran Safet Mešić, a Džemal Memić za sekretara, članovi su bili Mustafa Bešić, Jusuf Talumdžić i Husnija Hadžalić.

I opštinski NO odbori su znatno reorganizovani s proljeća i ljeta 1943. godine. Postojeći opštinski odbori su dopunjeni, a i novi formirani.

Opštinski NOO Lušci-Palanke je obuhvatio sela Lušci-Palanku, Miljevce, Praštale, Potkraj, Predojevića Glavicu, Skucani Vakuf, Jelašinovce, Otiš i Tuk-Bobiju. Na konferenciji 1943. za predsjednika Opštinskog NOO je izabran Ilija Indić. Članovi Izvršnog odbora su bili: Stanko Kukulj i Ilija Đapa iz Jelašinovaca, Bude Praštalo iz Praštala, Trivo Predojević iz Potkraja, Ilija Matić iz Otiša, Đurađ Bukarica iz Miljevaca, Dmitar Predojević iz Predojevića Glavice i Stana Čana Čulibrk, kao predsjednica Opštinskog odbora AFŽ. Odbor je najprije radio **u** bivšoj kasarni, a potom prešao **u** kuću Đure Indića.

Opštinski NOO Bosanskog Milanovca je obuhvatio sela: Bosanski Milanovac, Grdanovce, Bošnjake, Naprelje, Gorice, Fajtovce i Vrš, a od ljeta 1943. i Gornji Kamengrad. Izmjene u odboru su izvršene samo utoliko što **je** na dužnost sekretara došla Jela Veselinović, a potom Jovan Kravić; pred-

ilo

sjednik Opštinskog NOO je dotada bio Mile Davidović. Za člana Izvršnog odbora je biran još i Zaim Badnjević.

Opštinski NOO Dabra obuhvatio je sela Gornji i Donji Dabar, Kljevce, Djedovaču i Krkojevce. Kako su Petra Brajića, predsjednika Opštine, Nijemci ubili u Jelašinovcima, za predsjednika je biran Dušan Kljujić, koji je ubrzo umro pa je izabran Mihajlo Marjanović, koji je takođe umro, te su na toj dužnosti po nekoliko mjeseci bili Ljubo Ilić i Jovo Knežević, a onda je izabran Vlado Dašić. Dašića je nehotično ubio jedan borac, pa je izabran Dušan Milinković, koji je na dužnosti predsjednika ostao do spajanja ove i bosanskomilanovačke opštine u jednu, kada je biran za predsjednika Mile Davidović, ali je marta 1945. smijenjen s dužnosti. A tada je predsjednik Opštinskog odbora postao Jovan Kravić. Sekretar je dugo bio Čedo Milinković, a potom Đuro Đurđević.

Susreti ratnika, Lušci-Palanka oktobra 1961. godine: Mičo Kolundžija pozdravlja se s jednim borcem.

Opštinski NOO Lipnika od proljeća **1943.** obuhvatao je sela Gornji i Donji Lipnik, Đuriće, Bjeline, Kozin, Slatinu sa Zenkovićima, Podvidaču sa-Batkovcima, Modru, Čirkiće, Okreč i Lukavicu. Pošto je u ofanzivi poginuo predsjednik Opštinskog NOO Đuro Đurić, za predsjednika je izabran Božo-

Marčeta iz Slatine. Na dužnosti sekretara je ostao Dušan Đurić, a članovi odbora su bili: Jovan Paripović, Trivo Majkić, Simo Sudžuković, Ruža Praštalo, Milka Tubin, Petar Vuković, Mile Mrda, Jovan Bilbija, Luka Stanić, Milorad Radaković, Ibrahim Bišćević (iz Čirkića), Stevo Radaković iz Podvidače i Nedeljko Polovina iz Slatine. Sredinom 1944. za predsjednika je biran Jovan Paripović.

Opštinski NOO Halilovci je obuhvatao sela: Budimlić-Japru, Halilovce, Mrkalje, Hadrovce, Duge Njive, Marine, Čele, Johovicu i Agiće. Sjedište opštine je jedno vrijeme bilo u kući Stanka Sučevića a potom u kući Idriza Muhadžića.

*

O sastavu NOO na sanskom srezu u 1943. godini, poslije ofanzive, sačuvano je malo dokumenata. U izvještaju Opštinskog komiteta KPJ Lušci-Palanka, od 10. avgusta 1943. daju se brojni podaci o stanju odbora prije i poslije ofanzive na području Lušcipalanske opštine:

U Izvršnom odboru Sreskog NOO, koji je bio u Lušci-Palanci, bilo je pet članova, jedna žena i četiri muškarca od kojih tri člana KPJ. Poslije ofanzive Izvršni odbor ima četiri člana, četiri muškarca, sva četiri članovi KPJ.

Opštinski NOO Lušci-Palanka je prije ofanzive imao osam članova, jedna žena i sedam muškaraca, od kojih četiri člana KPJ. U Odboru je tada ispred vojske bio Slobodan Indić, član KPJ. Poslije ofanzive Odbor je imao osam članova, jedna žena i sedam muškaraca, od kojih pet članova KPJ.

Promjene kod seoskih NOO opštine Lušci-Palanka pokazuje ovaj brojni pregled:

	prije ofanzive			poginuli — umrli u ofanzivi	u ljeto 1943.		
	m.	ž.	sv.		m.	z.	sv.
Tuk-Bobija	4	1	5	1	4	1	5
Jelašinovci	6	1	7	1	4	2	6
Otiš	6	1	7	1	4	2	6
Miljevci	4	1	5	2	4	1	5
Sk. Vakuf	4	1	5	1	4	1	5
Glavica	3	2	5	-	3	2	5
Potkraj	4	1	5	2	4	1	5
L. Palanka	4	1	5	—	4	1	5

Do ofanzive u Jelašinovcima je samo jedan odbornik bio član KPJ, ali je umro, tako da kasnije, do kraja 1943. među odbornicima nije bilo članova KPJ. Poslije ofanzive imali su po jednog člana KPJ — NOO Skucanog Vakufa i Tuk-Bobije, a Odbor u Otišu jednog kandidata za člana KPJ.

Prema izvještaju Sreskog komiteta KPJ Bosanska Krupa iz sredine 1943, NOO Majkić-Japre imao je prije ofanzive sedam članova, šest muškaraca i jednu ženu, od kojih su dva člana KPJ. Jedan odbornik je poginuo u ofanzivi, jedan »ispušten kao neaktivan« i jedan takođe neaktivan, upućen je u vojsku. Poslije ofanzive Odbor ima šest članova, svi muškarci, od kojih su trojica članovi KPJ. Omladina je zastupljena, ali AFŽ nije.

Sreski NOO je poslije ofanzive reorganizovan. Prvi predsjednik Simo Bjelajac, vijećnik AVNOJ-a, umro je od pjegavog tifusa marta 1943. godine. U ofanzivi je poginuo Nikola Marčetić, član Izvršnog odbora. Tek 29. jula 1943. obnovljen je Sreski NOO. Toga dana održan je narodni zbor u Lipniku, a poslije podne i konferencija odbornika na kojoj je za predsjednika Sreskog NOO izabran Stevo Čulibrk, dotadanji sekretar Opštinskog komiteta KPJ Lušci-Palanka i potpredsjednik Opštinskog NOO Lušci-Palanka. Sekretar je i dalje ostao Mirko Stanić, a za članove Izvršnog odbora su birani: Petar Milinović i Mile Ćopić, a nešto kasnije i Gavro Kolundžija. Ovaj Sreski odbor je nedjelju dana radio u Školi u Lipniku, a potom u kući Gliša Bundže u Lušci-Palanci, sve do oslobođenja Sanskog Mosta, kada je prešao u taj oslobođeni grad.

Okružni NOO za Podgrmeč izabran je na izbornoj konferenciji 24. avgusta 1943. u Hašanima. U Plenum Okružnog NOO birani su sa sanskog sreza: Mihajlo Škundrić, zamjenik komandanta Podgrmečkog NOP odreda, Stana Čulibrk, predsjednica Sreskog odbora AFŽ, Mile Davidović, predsjednik Opštinskog NOO Bosanski Milanovac, Ilija Divjak, predsjednik NOO Skucani Vakuf, Đoko Predojević, Milka Karić, Petar Milinović i još predstavnici drugih podgrmečkih srezova. U Izvršni odbor Okružnog NOO Podgrmeč izabrani su: Svetozar Vejnović, Dane Babić, Mičo Drljača, Milka Štrbac, Ilija Divjak i Aleksa Trtica.¹⁸³

Detaljna slika sastava opštinskih i seoskih NOO na terenu sreza Sanski Most daje se u izvještaju predsjednika SNOO Sanski Most 19. oktobra 1943. godine:

»1. Sreski NOO ima u užem odboru 5 članova a u širem tj. plenumu 13 članova, svi su članovi seljaci više siromašnog stanja. Članova KPJ ima u užem odboru 4 a u plenumu 9 čl. U užem odboru svi su muški a u širem ima 7 muških i 2 ženske. Predsjednik sreskog NOO je drug Stevo Čulibrk.

2. Opština L. Palanka.

U užem odboru N. O. Opštine imaju 3 člana a u širem (plenumu) ima 7 muških i 1 ženska. Svi su seljaci, imovnog su stanja priličnog. U užem odboru imaju 2 čl. KPJ a u širem plenumu imaju 3 čl. KPJ. U užem odboru svi su muški a u širem 1 ženska i 6 muških. Predsjednik Opštinskog odbora je drug Ilija Indić.

Selo Lušci Palanka ima u NOO 5 čl., 3 muška i 2 ženske. Članovi tog seoskog odbora su seljaci žive obično, imovno je stanje prilično. Predsj. (ednik) Mrda Mile.

Selo Miljevci ima u NOO 5 čl. 3 muška i 2 ženske: Članovi toga seoskog odbora su svi seljaci. Imovno im je stanje srednje, predsjednik toga odbora je drug Đuđa Bukarica.

Selo Praštali imaju 5 čl. u odboru, 4 muška i 1 ženska. Svi čl. tog odbora su seljaci. Imovno stanje srednje. Predsjednik je drug Milošević Trivo.

Selo Tuk Bobija ima u odboru 5 čl. 4 muška i 1 ženska. Svi su seljaci. Imovno im je stanje siromašno. Predsjednik je drug Spase Čulibrk, isti je član KPJ.

Selo Jelašinovci ima u odboru 6 čl, 4 muška i 2 ženske. Svi su seljaci. Imovno im je stanje većinom siromašno. Predsjednik je drug Trivun Ljuboj.

Selo Otiš ima u odboru 5 čl, 3 muška i 2 ženske. Svi su seljaci. Imovnog su stanja dobrog. Predsjednik je drug Ilija Matić. Kandidat je drug Stevan Vuksan.

>83 Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, dok. br. 1005.

Selo Cirkići ima samo jednog odbornika a to je drug Seferović Bajro, imućni seljak, bivši trgovac.

Selo Modra ima jednog odbornika nekog Šaćira¹⁸⁵ prezimena nije dostavila opština, isti je siromašan seljak.

5. Opština Halilovci

U užem opštinskom odboru imaju 3 člana, sva tri muška. Sve tri su čl. KPJ i to su drug Lazo Lukić, Ilija Agbaba i Ilija Studen. Sve tri seljaci srednjeg stanja. U plenumu ima 6 čl, 5 muških i 1 ženska. Svi su seljaci srednjeg stanja. Članova KPJ ima 5 i to su Umičević Pero, Predojević Nikica, Vuković Petar i Marinović Branko. Predsjednik opštinskog odbora je drug Lazo Lukić.

Selo (H)Adrovci ima u odboru 4 člana, 3 muška i 1 ženska. Svi su seljaci. Imovno im je stanje: jedan je imućniji a ostali su srednjeg imovnog stanja. Predsjednik odbora je drug Rajlco Predojević.

Selo Mrkalji imaju u odboru 4 čl, 3 muška i 1 ženska. Svi su seljaci. Imovno im je stanje siromašno. Predsjednik je drug Dušan Malić. Član KPJ ima 1 a to je drug Milan Kolundžija.

Selo Duge Njive imaju u odboru 2 člana, oba muška, predsjednik je Stojan Milunović. Oba su seljaci i to imućniji.

Selo Johovica imaju u odboru 4 člana, 3 muška i 1 ženska. Svi su seljaci. Imovno stanje im je srednje. Predsjednik odbora je drug Umičević Pero.

Selo Halilovci imaju u odboru 4 člana, 3 muška i 1 ženska. Svi su seljaci, dva imućniji a dva siromašnija. Predsjednik je drug Jovan Pavić.

Selo Budimlić Japra ima u odboru 5 čl, 4 muška i 1 ženska. Svi su seljaci siromašnog stanja. Predsjednik je drug Mirko Kecman.

Selo Čele ima u odboru 4 čl, 3 muška i 1 ženska. Svi su seljaci siromašnijeg stanja. Predsjednik je drug Miloš Vujin.

Selo Agići imaju u odboru 4 čl, 3 muška i 1 ženska. Svi su seljaci, imovno su većinom siromašni. Predsjednik je drug Predojević Branko.

Selo Marini imaju u odboru 3 čl, 2 muška i 1 ženska. Svi su seljaci više siromašni. Predsjednik je drug Simo Marin.

6. Opština Dabar

U opštinskom užem odboru ima 3 člana, sve tri muška, svi su seljaci siromašnijeg stanja. Član KPJ jest drug Vlade Dašić. Predsjednik je drug Jovo Knežević.

U opštinskom plenumu ima 5 čl, 4 muška i 1 ženska. Svi su seljaci siromašnijeg stanja.

Selo Gornji Dabar ima 4 odbornika, svi muški. Svi su seljaci siromašnijeg stanja. Predsjednik odbora je drug Dušan Milinković.

Selo Donji Dabar ima u odboru 5 članova, 4 muška i 1 ženska. Svi su seljaci priličnog imovnog stanja. Predsjednik je drug Stojan Crnomarković.

Selo Kljevci ima u odboru 3 člana svi muški. Svi su seljaci siromašnijeg stanja. Predsjednik je drug Dušan Damjanović.¹⁸⁸

Ovaj izvještaj daje osnovne podatke o sastavu narodnooslobodilačkih odbora sanskog sreza sredinom narodnooslobodilačke borbe. Analiza zbirnih pregleda, posebno opštinskih i sreskih NOO i posebno seoskih NOO, daje podatke o zastupljenosti žena, broju članova KPJ među odbornicima, socijalnom sastavu i imovnom stanju odbornika.

Iako su žene iz sanskog sreza bile veoma aktivne već od početka ustanaka i NOB, krajem 1943. nema ni jedne u izvršnim odborima opštinskih i Sreskog NOO. Od dvadeset članova izvršnih odbora opštinskih i Sreskog

¹⁸⁶Odbornik je bio Bećo Bećirević.
iss Regionalni muzej Bihać, m. f. 71, sn. 52.

i petnaest su članovi KPJ. Međutim, u plenumima opštinskih i Sreskog) od 46 članova šest su žene, svi su seljaci, a četrnaest članovi KPJ, da- u opštinskim odborima i Sreskom NOO bilo je ukupno 29 članova KPJ. 66 odbornika 23 su imućni (prilično imućni), 17 srednjeg i 26 siromašnog ivnog stanja.

Od 35 NOO, obuhvaćenih izvještajem predsjednika Sreskog NOO, ko- 1 dodajemo i podatke o NOO sela Majkić-Japre, proizlazi da svi seoski Dori (njih 36) ukupno imaju 153 odbornika, od kojih 118 muškaraca i 35 la. 13 devet odbora žene nisu bile uopšte zastupljene.

Samo sedam odbornika su članovi KPJ i tri kandidati za članove KPJ, 3 potvrđuje ocjene i Oblasnog komiteta KPJ i Okružnog komiteta KPJ idgrmeč da je prijem u Partiju odanih aktivista na sanskom srezu veoma or i da se poslije ofanzive sporo obnavljaju partijske organizacije.

Od 153 odbornika samo dvojica su trgovci, jedan radnik, a svi ostali eljaci, od kojih 27 imućniji, 56 srednjeg, a 70 siromašnog stanja.

Sredinom 1943. dolazi do znatnog proširenja rada opštinskih NOO, pa ,e formiraju i odgovarajući sektori, tada tako nazivani, za pojedine djelat- nosti. Tako Opštinski NOO Lušci-Palanke 4. septembra 1943. ima u svojoj organizaciji: sudski, ekonomski, vjerski, kulturno-prosvjetni, zdravstveni i sektor za AFŽ. To je zahtijevalo da se poveća broj odbornika-profesionalaca u opštinskom NOO, ali i angažovanje odgovarajućih službenika za admini- strativno-tehničke poslove.

Slično organizaciji Opštinskog NOO Lušci-Palanke, bili su organizovani i svi ostali opštinski NOO na sanskom srezu.

Zbirni pregled
sastava NOO opština i sreza Sanski Most
19. oktobra 1943. godine

ODBOR	Uži odbor		čl.	Plenum				seljaci	Čl. KPJ	prilično	srednje	strod- masno	o
	sv. m. ž.		KPJ	sv. m. ž.									
ONOO L. Palanka	3	3 —	2	7	6	1	10	3	10	—	—	—	
ONOO B. Milanovac	3	3 —	2	5	5	—	8	—	—	8	—	—	
ONOO Lipnik	3	3 —	3	10	9	1	13	—	13	—	—	—	
ONOO Halilovci	3	3 —	3	6	5	1	9	2	—	9	—	—	
ONOO Dabar	3	3 —	1	5	4	1	8	—	—	—	—	8	
Svega ONOO:	15	15 —	11	33	29	4	48	5	23	17	8		
SNOO	5	5 —	4	13	11	2	18	9	—	—	18		
Svega:	20	20 —	15	46	40	6	66	14	23	17	26		

AKTIVNOST NOO I POZADINSKIH VOJNIH VLASTI 1943. GODINE

Jedan od najvažnijih zadataka NOO neposredno poslije ofanzive, a i kasnije, bio je ishrana vojske, brojnih izbjeglica i onih porodica kojima je domaćinstvo bilo uništeno. Sačuvana dokumenta reljefno pokazuju s koli-

NOO petnaest su članovi KPJ. Međutim, u plenumima opštinskih i Sreskog NOO od 46 članova šest su žene, svi su seljaci, a četrnaest članovi KPJ, dakle u opštinskim odborima i Sreskom NOO bilo je ukupno 29 članova KPJ. Od 66 odbornika 23 su imućni (prilično imućni), 17 srednjeg i 26 siromašnog imovnog stanja.

Od 35 NOO, obuhvaćenih izvještajem predsjednika Sreskog NOO, kojem dodajemo i podatke o NOO sela Majkić-Japre, proizlazi da svi seoski odbori (njih 36) ukupno imaju 153 odbornika, od kojih 118 muškaraca i 35 žena. U devet odbora žene nisu bile uopšte zastupljene.

Samo sedam odbornika su članovi KPJ i tri kandidati za članove KPJ, što potvrđuje ocjene i Oblasnog komiteta KPJ i Okružnog komiteta KPJ Podgrmeč da je prijem u Partiju odanih aktivista na sanskom srezu veoma spor i da se poslije ofanzive sporo obnavljaju partijske organizacije.

Od 153 odbornika samo dvojica su trgovci, jedan radnik, a svi ostali seljaci, od kojih 27 imućniji, 56 srednjeg, a 70 siromašnog stanja.

Sredinom 1943. dolazi do znatnog proširenja rada opštinskih NOO, pa se formiraju i odgovarajući sektori, tada tako nazivani, za pojedine djelatnosti. Tako Opštinski NOO Lušci-Palanke 4. septembra 1943. ima u svojoj organizaciji: sudski, ekonomski, vjerski, kulturno-prosvjetni, zdravstveni i sektor za AFŽ. To je zahtijevalo da se poveća broj odbornika-profesionalaca u opštinskom NOO, ali i angažovanje odgovarajućih službenika za administrativno-tehničke poslove.

Slično organizaciji Opštinskog NOO Lušci-Palanke, bili su organizovani i svi ostali opštinski NOO na sanskom srezu.

**Zbirni pregled
sastava NOO opština i sreza Sanski Most
19. oktobra 1943. godine**

ODBOR	Uži odbor			čl.	Plenum			seljaci	čl. KPJ	Imovno stanje			
	sv.	m.	ž.	KPJ	sv.	m.	ž.			prilično	srednje	siro- mašno	
ONOO L. Palanka	3	3	—	2	7	6	1	10	3	10	—	—	
ONOO B. Milanovac	3	3	-	2	5	5	-	8	-	-	8	-	
ONOO Lipnik	3	3	-	3	10	9	1	13	-	13	-	-	
ONOO Halilovci	3	3	-	3	6	5	1	9	2	-	9	-	
ONOO Dabar	3	3	—	1	5	4	1	8	—	—	—	8	
Svega ONOO:	15	15	-	11	33	29	4	48	5	23	17	8	
SNOO	5	5	—	4	13	11	2	18	9	—	—	18	
Svega:	20	20	—	15	46	40	6	66	14	23	17	25	

**AKTIVNOST NOO I POZADINSKIH VOJNIH VLASTI
1943. GODINE**

Jedan od najvažnijih zadataka NOO neposredno poslije ofanzive, a i kasnije, bio je ishrana vojske, brojnih izbjeglica i onih porodica kojima je domaćinstvo bilo uništeno. Sačuvana dokumenta reljefno pokazuju s koli-

kom su se ljubavljju i pažnjom Podgrmečlije starale o ranjenim i bolesnim borcima i uopšte o vojsci. Samo 15. marta 1943. omladina i AFŽ Tuk-Bobije su za bolnicu u svom selu napravili 30 kg kolačića, 20 jaja, 1 kajganu, 4 kg kajmaka, 1 pitu i 5 sireva.¹⁸⁷

Narodnooslobodilački odbor Maj kić-Japre od polovine februara do 30. jula 1943, prema nepotpunim podacima, dao je »za našu vojsku« sljedeće: 7.610 kg kukuruza, 2.432 kg kruha, 2.574 kg krompira, 253 kg brašna, 331 kg graha, 2.144 kg mesa, 194 jaja, 7,30 kg masti, 21,50 kg slanine, 315 litara mlijeka, 98 pita, 20 sireva, dvije litre rakije, 89 kg ječma, 141,5 kg zobi, 10.000 kg sijena, 30 pari opanaka i 7.730 dinara. U to vrijeme ovo selo je imalo: 1.297 stanovnika i 307 izbjeglica. Stočni fond sela se sastojao od: 77 konja, jedno magare, 58 volova, 223 krave, 120 junadi, 190 teladi, 1060 ovaca, 147 koza, 163 veće i 148 manjih svinja.¹⁸⁸

Još od ljeta 1943. NOO, odbori AFŽ i USAOJ-a organizuju takozvane kampanje u kojima se prikupljaju dobrovoljni prilozi za vojsku i iza izbjeglice. Na seoskoj konferenciji, ili u zaseoku, ako je selo veliko, iznese se obično politička situacija, govori o borbama NOV i onda o potrebi prikupljanja životnih namirnica, odjevnih predmeta i drugog za vojsku, sirotinju i izbjeglice. I tada predstavnik svakog domaćinstva ustaje i iznosi koliko će čega njegova porodica dati u toj kampanji. Verno često se razvija takmičenje između pojedinih porodica koja će dati više priloga u kampanji, a omladina, opet, to takmičenje prenosi među sela i opštine.

Najviše sačuvanih dokumenata o priložima o hrani, odjeći i drugom za vojsku iz 1943. ima za selo Majkić-Japru. Međutim, sačuvan je jedan pregled dobrovoljnih priloga za vojsku u vremenu od 15. februara do 25. septembra 1943. na području Sreskog NOO Sanski Most.¹⁸⁹ U sljedećem pregledu je za svaki opštinski NOO posebno dato koliko je koja organizacija sakupila dobrovoljnih priloga, i to: NOO, odbori AFŽ-a i odbori USAOJ-a.

U ovom pregledu nije obuhvaćeno selo Majkić-Japra jer je pripadalo potkalinjskoj opštini krupskog sreza. U nekim izvještajima NOO ovog sela iznose se i posebni podaci o rezultatima prikupljanja namirnica i drugog za potrebe NOV i pozadinskih vlasti. Na početku izvještaja o prikupljenoj hrani od 1. septembra do 1. oktobra 1943. Odbor konstatuje da je prikupljenim namirnicama i drugim snabdijevao: Oblasni NOO za Bosansku krajinu, politički kurs, učiteljski kurs, Okružni NOO, zarobljene Nijemce, Podgrmečko područje. Poštu br. 2, IV odjeljenje, Okružnu ambulantu, Okružni komitet KPJ, Ambulantu u Lukićima, Etapnu stanicu u Lušci-Palanci, Vojno-tehničku radionicu u Hašanima, doktora Seklera, nastavnika kursa, i još neke.

Samo u toku septembra i oktobra 1943. ovaj Odbor je navedenim institucijama između ostalog predao:¹⁹⁰ 5 979 kg pšenice, 911 kg kukuruza, 50 kg ječma, 1.343 kg zobi, 952 kg graha, 3.370 kg krompira, 5 kg masti, 426 l mlijeka, 164 kg voća i 420 kg povrća, 186 jaja, 12 kg kajmaka, 325 kg smjese, 22 kg kruha, 480 kg mesa, nekoliko kg mliječnih proizvoda, plahti, biljaca i slično.¹⁹¹

¹⁸⁷Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, dok. br. 855.

¹⁸⁸Muzej revolucije Bosanske krajine, Banjaluka, arhiv, dok. br. 7—110/8.

¹⁸⁹Muzej revolucije BiH, Sarajevo, Arhiv, br. dok. 986, 1005, 1074.

¹⁹⁰Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, dok. br. 986, 1005, 1074.

¹⁹¹Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, dok. br. 1206.

S P I S A K

dobrovoljnih priloga za vojsku od I ofenzive do 25« sept. 1943» godim a
na terenu Sreskog NOO Sanski Most

Opštine:		pšenice	kukuruza	graha	zobi	krompira	ječma	proje	pira	goveda	ovaca	koza	janjaca-jaradi	krmaka	kokošiju	čarapa	piata
Bosanski Milsnovac:	HOQ AFZ USAOJ	5472 430 382	13874 440 520	3780 276 178	9790 20 1050	10235 1640 1751	1850 140 50	580	4285 200 280	85	415	55	250	21	60 13 6	239 206	27 35 18
Lipnik s	HOQ AFZ USAOJ	200 72 30	119*4 8 20	2237 38 25	1050	9580 200 165	10739	88	"	88	220	20	230	5	12 8	177 78	12 4
Halilovci:	NOQ AFZ USAOJ	18000 30	22000	1030 297 50	22525 900 100	3537	350	150	500	10	542	-	158	50	72	402 101	117 4
Dabar:	H09 AFZ USAOJ	2230 50 8	6480	1850 65 9	2067	5076 350 65	-			48	35		65			20	8
Lušci Palanka:	N09 AFZ USAOJ	9616 4842 1230	12311 1098 1160	4850 535 284	10000 520 400	26850 10350 6320	-	5230	"	220	306 9	95	197 18 12.	-	50 48	213 105	65 44
SVEGA	NOO AFZ USAOJ	35518 5594 1680	66659 1546 1700	13747 1211 1046	45432 1440 500	55278 12340 8301	12939 140 50	6048	4785 200 280	451	1518 9	170	900 20 19	76 145 14	110 145 14	1051 490	27 237 70
SVEUKUPNO	SREZ	42592	69905	16364	47372	76119	13129	6048	5265	451	1527	170	939	76	269	1541	334

Opština:		biljaca	peškira	meda	oraha	rakije	mlijeka	sira	kajmaka	novca	vune	masti	hljeba	pita	ljevača	jaja	siraca	jagoda	H mahuna
Bosanski NOO	4		2			453				18373		54	3202	153	219	375			H
Milanova*:AFZ	88	48		33		7	1380	88	61	740		23	1157	353	367	665			AS ₁
USAQJ	6	71		45		9	1400	71	52	5999	75	21	1011	213	167	1206	57	52	
LipnikS	NOO					15	1050	85	60	55000	~	10	4497	185	200	300	10	-	110
AFZ	-]	.20	32	20		5	3645	121	394	500		12	100	407	11	3842	16		16
USAQJ		57	3	40			280	45	38	3385		5	25	18		405	9		25
Halilovci: NOO						50				25000		558	14530	30	40				□".
• AFZ	10	90	i	100			6393	242	315	3000	25		240	200		273	4		
USAQJ		s		52		9	30	23	12						100	102	62		
Dabar: NOO						940				32752			2350						
AFZ		25	15	100			90		60	1200				45	50	90	35	-	5
USAQJ		2		17					2	560	:		15	6					
. Lušci NOO			7			50	550	50	45	90000	300	80	2000	500	750	254			
Palanka: AFZ		80	6	20		30	1500	175	489	6500	55	54	2545	630	380	1850			-
USAQJ		LIO	3	65		22	1850	80	335	12000	57	24	899	224	775	274	217		
SVEGA: NOO	4		9			1508	1600	135	105	221125	300	702	26579	868	1209	929			257
AFZ	18	363	52	273		421	3008	626	319	11940	155	94	4042	1635	808	6720	112	110	522
USAQJ'	6	240	6	219		40	3560	219	439	21944	119	50	1950	461	1042	1987	82	298	390
SVEUKUPNO SREZ:28	603	67	492			1590	1.8168	980	1863	255010	574	846	32571	2964	3059	9636	194	408	1169

Proljeće 1943. bilo je veoma teško i za stanovnike pasivnih krajeva: Drvara, Grahova, Glamoča, pa su svakodnevno u Podgrmeč stizale grupe i pojedinci iz tih srezova. U karavanima, sa konjima natovarenim odjevnim i drugim predmetima od vune, lana i drveta i izvjesnim količinama soli, obilazili su podgrmečka sela i razmjenjivali tu svoju robu za žito.

Stevo Čulibrk, predsjednik, i Petar Milinović, potpredsjednik Sreskog NOO Sanski Most.

Kako su mnogi od njih dolazili iz krajeva gdje su djelovale četničke jedinice, neki od njih su tako snabdijevali i njih dobijenim žitom. Zato su NOO zaveli veoma strogu kontrolu tih karavana da bi spriječili šverc žitom, određujući i uslove razmjene, pored ostalog da se, na primjer, za jednu drvenu vuči ju daje 20 kg kukuruza.

Mičo Bundalo piše 24. maja 1943. sekretaru Okružnog komiteta KP za Podgrmeč Ahmetu Šehoviću da karavani iz Drvara i drugih pasivnih krajeva

donose bezvrijedne stvari, a odvoze žito, da neki švercuju na svom terenu sa neprijateljem — četnicima. Podgrmeč je preplavljen ovim karavanima. Zato je zabranjen dolazak tih karavana u Podgrmeč, dok se ne dogovore komande područja Podgrmeč i Drvar.¹⁹² Nešto kasnije ovo pitanje je regulisano tako da su NOO i komande mjesta pasivnih krajeva davali propusnice i strogo vodili računa kome daju propusnicu za Podgrmeč, radi razmjene svojih dobara za neophodno žito. Međutim, problem obezbjeđenja hrane stanovništva pasivnih krajeva bio je daleko veći i produžio se kroz čitavu 1943, pa i kasnije. Zato su s tih područja ljudi dolazili u grupama na poljske radove u Podgrmeč i za taj rad dobijali namirnice koje su potom odnosili svojim porodicama. Kako je mnogim podgrmečkim selima nedostajala radna snaga za poljske radove, jer je većina sposobnih muškaraca, i mnoge djevojke, otišla u vojsku, mnogi su nastojali da što duže zadrže te ljude i žene na radovima u svojim domaćinstvima. Međutim, ti ljudi i žene bili su potrebni i na drvarskom okrugu, a trebalo je i druge grupe da dođu i snabdiju svoje porodice hranom, radi čega nisu bili u mogućnosti da produžavaju rokove boravka Drvarčana u selima Podgrmeča.¹⁹³

Proljeće i ljeto 1943. bilo je veoma teško i za sve jedinice i ustanove na slobodnoj teritoriji u pasivnim krajevima (Drvar, Glamoč, Grahovo, Mrkonjić-Grad i drugi, pa je Podgrmeč slao brojne karavane sa hranom i u te krajeve. Međutim, neposredno iza neprijateljskih upada u Podgrmeč, u vrijeme obnove rada narodnooslobodilačkih odbora, komande područja i komandi mjesta, s proljeća 1943, to nije bilo moguće.

Koliko je teško i slabo snabdijevanje bilo u tim pasivnim krajevima, svjedoči pismo koje je sekretar Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu Đuro Pucar Stari uputio 26. maja 1943. Okružnom komitetu KPJ Podgrmeč, u kojem kaže da je stanje ishrane više nego očajno (u Drvaru, Prekaji), da vojska jede samo čorbu i meso bez hljeba, pa piše »... ovdje je mast nepoznata«. Zato predlaže da se prikupi dobrovoljnih priloga u žitu, a mast da se kupi i pošalje na drvarsko područje. Već 6. juna Okružni komitet je poslao prvu količinu namirnica Oblasnom komitetu u Prekaju, a potom je slao redovno dok je bilo potrebno.¹⁹⁴

U ljeto 1943. došlo je i do privremene seobe mnogih porodica iz najugroženijih i najsiromašnijih sela glamočkog i grahovskog sreza u Podgrmeč zbog nestašice hrane. U jednoj grupi došlo je 70 porodica iz glamočkog, kupreškog i livanjskog sreza jer su stradale i pogorjele i bile ugrožene od ustaša i četnika. Sve one su razmještene na sanski srez, kod pojedinih porodica, koje su im obezbijedile ishranu. Izbjeglice su potom učestvovalе u svim poslovima domaćinstva u koje su bile smještene.

Avgusta 1943. samo na području NOO Bosanskog Milanovca bilo je 19 izbjeglih i pogorjelih porodica iz susjednih sela, sa 104 člana, o kojima se brinuo ovaj Odbor.

Narodnooslobodilački odbori i Komanda Podgrmečkog područja, te komande mjesta veoma dobro su sarađivali na zajedničkim poslovima, kao što je briga o životu na slobodnoj teritoriji i snabdijevanju vojske, sirotinje, iz-

¹⁹²Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, fond NOB — Podgrmeč.

¹⁹³Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, fond NOB, Podgrmeč.

¹⁹⁴Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, dok. br. 1424 i 1488.

bjeglica. Zato su povremeno, a po potrebi i češće, održavali zajedničke konferencije, dogovarali se o poslovima i zauzimali stavove o svim važnim pitanjima od interesa za stanovništvo i NOB.

Tako je, pored drugih, i 20. jula 1943. održana konferencija predstavnika vojne vlasti, pozadinske vlasti i predsjednika sreskih i opštinskih NOO i seoskih NOO. Konferenciji su prisustvovali: iz Podgrmečkog NOP odreda Milutin Vujović, zamjenik političkog komesara, dr Policar, referent saniteta i Vaso V. Praštalo, intendant odreda, iz Komande područja: Stevo Vještica, komandant, Stevo Stupar, zamjenik komandanta, Petar Vulin, pomoćnik komandanta, Jovo Mršić, intendant područja; Komandu mjesta Bosanska Krupa (grad nije bio oslobođen) je zastupao Nikola Gavrilović, komandant, Lušci-Palanku Dušan Despot, zamjenik komandanta, Budimlić-Japru Relja Ličina, komandant, Sanicu Dušan Kerkez i Lipu Đuro Vunjak, komandant; ispred Sreskog NOO Sanski Most bio je povjerenik Dušan Despot, sa 33 člana opštinskih i seoskih NO odbora.¹⁹⁵

Na ovoj konferenciji podnijeti su izvještaji o pripremama za vršidbu i o samoj vršidbi. U Lušci-Palanci je osnovana radna četa žetelaca i kosaca. Dabar je imao omladinsku radnu četvu. Predstavnik NOO Lipnik je iznio da je politička situacija slaba (prije otkrivanja četničkog odbornika). U Donjem Lipniku Odbor nikako ne radi. NOO u fondu ima 400 kg kukuruza, 5 kg masti, 24.000 dinara u gotovom (poslali su 18.000 dinara Komandi područja). Osnovane su i radne čete. Predstavnik NOO Halilovci je referisao da je radna četa formirana i da je na poslu, da su prikupili 2.372 kg žita u fond za potrebe vojske i 8.000 kg sijena.

Na završetku rada zaključeno je da se izvrši mobilizacija ljudstva za vojsku (za novi 2. bataljon 6. brigade), da porodice rade skloništa za žito, a i za članove porodice za slučaj neprijateljskog prodora u Podgrmeč.

Četvrtog avgusta 1943. održana je još jedna konferencija predstavnika vojnih i pozadinskih vlasti, predsjednika sreskih odbora i povjerenika za žetvu.¹⁹⁶ S područja sanskog sreza na ovoj konferenciji su bili Stevo Čulibrk, predsjednik Sreskog NOO, Petar Milinković, sekretar i Ilija Divjak, povjerenik za žetvu. U radu konferencije učestvovali su i članovi Štaba 1. poljoprivredne drvarske brigade David Bajić, komandant, Dušan Bursać, politički komesar i Boja Vučković, zamjenik političkog komesara, kao i Miloš Milanović, politički komesar Glamočkog radnog bataljona.

Konstatovano je da je stanovništvo Podgrmeča lijepo primilo omladinu Glamoča i Drvara, koja je došla da pomogne da se blagovremeno požnje i ovrše žito prilično rodne godine. Dobar broj ovih omladinaca i omladinki radilo je i na sanskom srezu.

Zanimljiva je tadašnja ocjena rada NOO i društvenih organizacija na sanskom srezu, koju je dao predsjednik Sreskog NOO Stevo Čulibrk. Po njegovim riječima tadanja politička situacija na srezu nije bila zadovoljavajuća ali se svakim danom popravljala. Opštinski NOO i seoski odbori na području Dabra slabo rade. Omladinska organizacija i odbori AFŽ u toj opštini su obnovljeni, ali još ne rade dobro. Rad Opštinskog NOO Bosanski Milanovac je dobar, kao i rad AFŽ i omladine, ali rad seoskih odbora nije tako

iss Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, dok br. 959 i fond NOB, Podgrmeč.

^{1,18} Institut za istoriju, Sarajevo, arhiv, dok. br. 1566.

dobar. Dok Opštinski NOO Lušci-Palanka radi dobro, seoski su slabi. Rad odbora AFŽ i omladine na ovoj opštini je bolji od rada seoskih NOO. Rad Opštinskog NOO Lipnik je priličan, ali seoski slabo rade. Odbori AFŽ i omladine su još slabi. Opštinski NOO Halilovci dobro radi, seoski odbori prilično, a odbori AFŽ-a i omladine dobro. Formirane su seoske i opštinske zdravstvene sekcije, dok se seoske osnivaju.. Žetva je počela, a žito se vrše sa tri vršalice. U žetvi učestvuju omladinski bataljoni Glamoča i Drvara. Među prvim požnjeveno je vojničko žito u svim selima (žito s napuštenih imanja i si. ide u vojne magacine). Vršidba ovog žita već je počela u Halilovcima i Bosanskom Milanovcu. Samo na sanskom srezu sa napuštenih imanja prikupljeno je u ljeto 1943. godine 18.608 kg žita. Lipnička opština je organizovala i pokosila travu za potrebe vojske, 60 kosaca kosilo livade.

Šestog avgusta 1943. održana je jedna od mnogobrojnih konferencija Sreskog NOO Sanski Most u Lušci-Palanci. Dnevni red je bio: 1. Referat o političkoj situaciji, 2. Izvještaj o radu, 3. Ishrana vojske, 4. Zadaci, 5. Kritika i 6. Razno.

U radu konferencije je učestvovala i Paula Humek, organizacioni sekretar Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza, Ilija Divjak, povjerenik za žetvu na srezu, Ljubo Ilić, predsjednik Opštinskog NOO Dabar, Dane Davidović, zamjenik predsjednika Opštinskog NOO Lipnik, Simo Andulajević, zamjenik predsjednika Opštinskog NOO Lušci-Palanka i Stevo Čulibrk, predsjednik NOO, pored drugih članova Sreskog NOO Sanski Most.¹⁹⁷

NOO su se morali brinuti i o snabdijevanju stanovništva solju. U tome im je najviše pomagala NOV, koja je iz zauzetih gradova evakuisala i određene količine soli, pa ih raspoređivala jedinicama NOV i pojedinim okruzima za stanovništvo. Ekonomski odsjek 2. bosanskog korpusa je, uz saglasnost Oblasnog komiteta KPJ (koji tada neposrednije djeluje i u poslovima narodne vlasti, jer još nema Oblasnog NOO) dodijelio 14.500 kg soli za stanovništvo Podgrmeča, s tim da se jedna trećina rasporedi sirotinji besplatno, a ostalo da se razmijeni: kilogram soli za dva kilograma žita.¹⁹⁸

NOO su od ljeta 1943. vršili i otkup žita i drugih namirnica da bi se stvorile dovoljne rezerve za snabdijevanje brigada i divizija NOB koje su djelovale izvan Podgrmeča u drugim krajevima Bosanske krajine, pa i dalje.

NOO odbori su morali da rješavaju pitanja, pa i da ozbiljnije intervegnu u pojedinim slučajevima. Tako Sreski NOO Sanski Most piše 4. oktobra 1943. opštinskim NOO da se spriječi ženidba ljudi čije su supruge zarobljene i još žive. Isto tako da se spriječi ženidba malodobnih, jer je bilo dosta i takvih slučajeva. Istovremeno se odborima skreće pažnja da treba »mnoge bogomolje, kao crkve i džamije, zapuštene, nečiste i porušene u pola ... što pre dovesti u ispravno stanje« ...

Zanimljiv je jedan drugi dopis ovog odbora, upućen Okružnom NOO Podgrmeč, kojim traži »majstora koji zna napraviti spravu kroz koju bi se mogla prečišćavati prljava voda — jer Dabar nema žive vode«.

NO odbori su morali rješavati i sporove oko ostavštine. Oni su nastajali najčešće nakon pogibije domaćina u borbi. Tada bi rodbina pokretala spor da bi od udovice oduzela imovinu, plašeći se da će je ona preudajom prenijeti u tuđe ruke. Sporovi su nastajali i zbog kućnih stvari, odjeće i si.

¹⁹⁷Muzej revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 959.

¹⁹⁸Institut za istoriju, Sarajevo, arhiv, br. dok. 1687.

NOO sela Dabar rješavao je žalbu Vida (Nikole) Marjanović zbog ostavštine njegovog brata Bože.²⁰⁰ NOO Majkić-Japre je rješavao spor između Anđe Majkić, umrlog Petra i Mare Davidović, oko majica, platna i drugih stvari. Sreski NOO je 16. januara 1944, poslije saslušanja Petra Kecmana iz Otiša, u prisustvu jednog člana Okružnog NOO riješio da Petar obavezno preda svojoj snahi 150 kg raznog žita, 50 kg krompira, ovcu, kravu. Upućen je tada dopis Opštinskog NOO Lušci-Palanka da pošalje svog stražara u Otiš i sprovede ovu odluku.

NOO-i su vodili i evidenciju o ljudima i stoci sposobnim za rad. Na primjer, NOO Majkić-Japre, 10. avgusta 1943. izvještava da ima četiri para konja sposobnih za dalje puteve, petnaest pari za bliže puteve, pet kola konjskih ispravnih, dvadeset neispravnih, pet volovskih kola ispravnih i trideset neispravnih, dvanaest konjskih samara imaju, a treba im još četrnaest, imaju jednog kovača i trideset ljudi sposobnih za rad i četrdeset nesposobnih. Ovaj odbor jednim drugim aktom izvještava da je u 1943. kao pomoć dao plugove, sjemenje i poljski alat za sirotinju i partizanske familije na području Majkić-Japre: 240 plugova, 400 kg sjemenskog kukuruza, 500 kg krompira, 03 kg graha i 25 kg prosa, Sreskom odboru Bosanska Krupa dali su sjemenskog krompira 100 kg i zob 150 kg. U selu imaju 35 sposobnih kosaca i 29 nesposobnih, imaju 64 brusa, zatim 70 žetelaca sposobnih i sedamdeset ispravnih srpova, deset previjačica, četiri ispravne sušare za voće i dvije neispravne, i četiri majstora za sušenje voća. U selu je tada bilo osamnaest sandučara i 32 domaće (trнке), te tri pčelara.

U jednom dopisu NOO Majkić-Japre izvještava da u selu ima 22 nevjenčana braćna druga i da su tri nevjestice iz Drvara, po dvije iz Smoljane i Grmuše i po jedna iz Stijene, Vranjske, Glamoča, Ljubije, Benakovca, Lukevice i Hašana, te osam iz Majkić-Japre.²⁰¹

²⁰⁰ Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, fond NOB, Podgrmeč.

²⁰¹ Muzej revolucije Bos. krajine, Banjaluka, arhiv, fond NOB, dok. br. 14—110/8, i dok. br. 24—110/8.

12. BORBE I AKCIJE NA SANSKOM SEKTORU maja-juna-jula 1943. godine

Maja 1943. na sanskom sektoru vođena je samo jedna borba s neprijateljem. Zasjeda 3. bataljona 6. brigade je 13. maja između Gaidžika i Tromeđe dočekala jednu neprijateljsku četvu koja je imala namjeru da od Ljubije i Stare Rijeke dopre do Budimlić-Japre. Nakon kraće borbe neprijatelj je bio odbačen uz gubitke.²⁰²

Podgrmečki NOP odred je imao više akcija tokom maja, juna i jula, ali pretežno na području Bosanskog Novog, Bosanske Krupe i na komunikaciji Bosanska Krupa — Gudavac — Krnjeuša — Bosanski Petrovac, te u nekim petrovačkim selima, gdje je vodio borbu s četnicima.

Juni 1943. je bio mjesec bez borbi na sanskom sektoru. Dio 2. bataljona Podgrmečkog odreda bio je u ovo vrijeme postavio zasjedu ispod Milanovca, očekujući da će naići četnici s područja istočno od rijeke Sane. Međutim, zasjedu je neko otkrio pa su je četnici obišli.²⁰³

U julu 1943. na sanskom srezu je izvedeno nekoliko borbenih akcija:

Noću 4/5. jula Podgrmečki odred je postavio jaku zasjedu na raskrsnici ceste Sanski Most — Stari Majdan — Prijedor. U zasjedi su bile dvije čete 1. bataljona, Udarne četa, Četa zaštitnice Štaba Odreda i jedna četa 2. bataljona. Jedna četa 1. bataljona je bila na osiguranju prema Staroj Rijeci, dok je četa 2. bataljona bila na osiguranju od Sanskog Mosta prema Bojanićima. Kako je 5. jula bio pazarni dan u Sanskom Mostu, mnogi seljaci su naišli na zasjedu, pa je ona bila otkrivena. Kada je iz Sanskog Mosta prema zasjedi krenuo neprijatelj s blindiranim kolima i jačom jedinicom, borci su se povukli. Četa koja je bila na osiguranju od Stare Rijeke, dočekala je jednu neprijateljsku četvu na odstojanju od 20 metara, nanijela joj gubitke i potisla nazad u Staru Rijeku. Neprijatelj je sutra dan napao u pravcu Lukavice. Pošto nije naišao na otpor, ubio je jednog dječaka i povukao se u Staru Rijeku.²⁰⁴

Dijelovi 1. bataljona Podgrmečkog NOP odreda 6. jula postavili su zasjedu prema Staroj Rijeci, na koju je naišla neprijateljska jedinica jačine jedne čete. Neprijatelj je pušten na blisko odstojanje, dočekan iznenadnom mitraljeskom i pušcanom vatrom. Nakon kraće borbe neprijatelj se povukao uz gubitke u Staru Rijeku. Prvi bataljon nije imao gubitaka.²⁰⁵

Dok su jedinice 4. divizije 17. i 18. jula 1943. vršile napad na neprijatelja u Ključu, i oslobodile grad, neprijatelj iz Sanskog Mosta je pravio ispad prema Fajtovcima i Lušci-Palanci. Međutim, ne susrevši se s partizani-

²⁰²Zb. IV/13, str. 213.

²⁰³Izvještaj Štaba 4. divizije od 30. juna 1943. Štabu 2. korpusa, Zb. IV/14, str. 230.

²⁰⁴Izvještaj Štaba Podgrmečkog odreda od 12. jula 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/15, str. 127.

^{*04}Izvještaj Štaba 4. divizije od 13. avgusta 1943. Štabu 2. korpusa, Zb. IV/16, str. 76.

ma, vratio se u Sanski Most. Da bi spriječili ove ispade neprijatelja, na ovaj pravac je prebačena 3. četa 2. bataljona Podgrmečkog odreda.

Devetnaestog jula 3. četa i jedan vod Udarne čete Podgrmečkog odreda postavili su zasjedu iznad Kiska. Na zasjedu je od Sanskog Mosta naišla jedna neprijateljska jedinica, koja je u međuvremenu opravljala cestu Sanski Most — Lušci-Palanka. Neprijatelj je imao dva kamiona, tri motocikla, jedno topovsko odjeljenje i veći broj biciklista.. Borci iz zasjede iznenadno su otvorili vatru i zapalili dva kamiona sa pionirskim alatom i uništili preko četrdeset bicikla, a zaplijenili trideset te dva mitraljeza, 10 pušaka, puškomitraljez, tri sadnuka bombi, oko 3.000 metaka, dvije radio-stanice, četiri sanduka specijalnog eksploziva i drugi materijal. Neprijatelj je imao više desetaka poginulih i ranjenih. Iznenadnom vatrom je razbijen, a mnogi vojnici su pobjegli u Sanski Most. Neprijateljska komanda je petoricu strijeljala da bi zastrašila ostale i spriječila bježanje iz borbe. Neprijatelj je poslao pojačanje da bi zaštitio povlačenje i nekoliko aviona, koji su bombardovali položaje partizana, ali bez ikakvih rezultata.²⁰⁶

Istog dana dijelovi Podgrmečkog odreda napali su na jednu četu domobrana na Djedovači. Njemačka komanda iz Sanskog Mosta je poslala pomoć. U borbi su ubijena četiri Nijemca, dok je 28 domobrana ranjeno. Nijemci su protiv partizana i na ovaj sektor poslali avijaciju, koja je bombardovala i mitraljirala položaje partizana.²⁰⁷

Neprijatelj je ovih dana vršio i opravku željezničkog mosta na rijeci Dabru nasuprot Čaplja. Dijelovi Podgrmečkog odreda su noću 23/24. jula izvršili napad na neprijateljsku jedinicu koja je osiguravala opravku mosta. Međutim, naišli su na jak otpor brojno jačeg neprijatelja, pa su se poslije dvosatovne borbe povukli bez gubitaka.²⁰⁸

Dvadeset četvrtog jula neprijatelj je s tri tenka i pješadijom vršio nasilno izviđanje prema Kisku. Vratio se u Sanski Most bez sukoba s partizanima.

Izviđački bataljon 373. njemačke divizije je 27. jula 1943. krenuo iz Sanskog Mosta prema Fajtovcima. U području Kamengrada neprijatelj je otkrio zasjedu dijelova Podgrmečkog odreda, pa je počeo da se povlači. Međutim, borci Odreda su ga napali minobacačkom i mitraljeskom vatrom, pa su sedam neprijateljskih vojnika ubili i sedam ranili. Neprijatelj je brzo dovukao pojačanje i podržan avijacijom pokušao nanijeti gubitke odredu, ali u tome nije uspio.²⁰⁸

Položaje na Eminovcima je držao 2. bataljon Podgrmečkog odreda. Neprijatelj je 31. jula jakim snagama napao na bataljon, ali je razbijen i potisnut prema Sanskom Mostu. Neprijatelj je imao oko pedeset poginulih među kojima i jednog oficira. Jedan legionar je bio zarobljen. Bataljon je imao četiri lakše ranjena borca i jednog teže koji je od rane podlegao. Zaplijenjen je po jedan mitraljez i puškomitraljez, 6 pušaka, 2500 puščanih i mitraljeških metaka nišanska sprava za top, dvogled, deset pari cipela jedan konj i drugo.

²⁰⁶ Izvještaj Štaba Podgrmečkog odreda od 29. jula 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/15, str. 307, 309—310 i 439.

²⁰⁷ Dnevni izvještaj 373. pješadijske divizije od 20. jula 1943. godine, Regionalni muzej Bihać, arhiv, m. f. 57, sn. 220, Zb. IV/15, str. 439.

²⁰⁸ Zb. IV/16, str. 79.

sos Izvještaj štaba 2. podgrmečkog odreda od 29. jula 1943. štabu odreda, Zb. IV/15, str. 310. i 442.

Ovom prilikom neprijatelj je bio upao rano izjutra i u zaselak Bosanskog Milanovca, Čam i iznenadio mještane. Vojnici su uspjeli zapaliti nekoliko kuća, ubiti Spasu, Stanu i Boju Veselinović i zarobili nekoliko ljudi, među kojima Miloša i Petra Veselinovića. Međutim, tada ih je napao 2. bataljon Podgrmečkog odreda, pa se neprijatelj povukao i sa sobom poveo zarobljenike, ali je Miloš Veselinović uspio da pobjegne, kada su prolazili kroz Naprelje, a Petra su nakon nekoliko dana pustili iz Sanskog Mosta.

Istog dana, rano izjutra, još po mraku, neprijatelj je iz Ljubije došao u Lukavice i zarobio radnu omladinsku četu iz Drvara koja je u ovom selu žela pšenicu. Treći bataljon Podgrmečkog odreda je napao neprijatelja u Lukavici i nakon nekoliko sati borbe uspio razbiti i protjerati prema Ljubiji. Neprijatelj je uspio da prije borbe sprovede zarobljene omladinke i omladince u Ljubiju.²¹⁰

POVRATAK I PONOVI ODLAZAK 6. BRIGADE

Za vrijeme boravka na područjima južno i istočno od Podgrmeča i Grmeča 6. brigada je pored drugih brojnih akcija protiv četnika, ustaša i Nijemaca, učestvovala i u napadu na Glamoč, zatim u akciji na Ključ, iz kojeg je neprijatelj bio protjeran, pa je grad ponovo oslobođen 19. jula 1943. godine.

Da bi se osiguralo prihvatanje jedinica NOV koje su bile u obruču na Sutjesci, juna, Vrhovni štab je naredio Štabu 2. bosanskog korpusa da formira jednu lako pokretnu udarnu grupu bataljona od 700—800 boraca i da je uputi na južne padine Bitovnje. Štab Korpusa je naredio da 6. brigada u ovu udarnu grupu uputi dva bataljona, a Štab 9. brigade jedan bataljon.²¹¹

Odlukom Štaba 6. brigade u Udarnu grupu su upućeni 2. i 4. bataljon. Za komandanta grupe je određen Mićo Kolundžija, tada zamjenik komandanta Brigade, a za političkog komesara Dimitrije Bajalica, tada politički komesar 6. brigade.

Štab 2. bataljona su sačinjavali: komandant Mile Davidović, politički komesar Stanko Marjanović, zamjenik komandanta Lazo čučković, zamjenik političkog komesara Sveto Ličina. Štab 4. bataljona su činili: komandant Ratko Marjanović, politički komesar Ivo Oroz, zamjenik komandanta Mićo Došenović, zamjenik političkog komesara Branko Brano Todić.

Bataljoni su s područja Medne, Pecke i Jasenovih Potoka krenuli 13. juna 1943. ka planini Bitovnji. Nakon izvršenja dobijenog zadatka Udarna grupa se rasformirala, tako da se bataljon 9. brigade vratio u region, dok su 2. i 3. bataljon 6. brigade rasformirali, pa je 2. bataljon popunio 4. brigadu, a 4. bataljon 1. brigadu 5. divizije. Samo se jedna četa 2. bataljona, sa komandiranjem Nikolom Japundžom, pošto je bila odsječena od glavnine Udarne grupe, vratila u Bosansku krajinu u sastav 6. brigade. Samo jedan manji broj rukovodećeg kadra iz ove grupe vratio se na raspored u 4. diviziju.

²¹⁰ Izvještaj Štaba Podgrmečkog NOP odreda od 13. avgusta 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/14, str. 52—54.

²¹¹ Naređenje Štaba 2. korpusa od 11. juna 1943. Štabu 4. i 10. divizije, Zb. IV/14, str. 52—54.

Zbog odlaska 2. i 4. bataljona, a potom i zbog njihovog rasformiranja i uključivanja boraca u 1. i 4. brigadu, 6. brigada je od 13. juna 1943. imala samo dva bataljona. Tih dana za zamjenika komandanta 6. brigade je postavljen Rade Brkić, a dužnost političkog komesara je preuzeo Ratko Novaković.

Nakon zauzimanja Ključa, 19. jula, 3. bataljon je krenuo preko Međeđeg brda i već 21. jula bio u Potkalinju. Prvi bataljon je krenuo prema Mlinštima, pa je 29. jula 1943. napao četnički bataljon i likvidirao četničkog vojvodu Đuru Plećaša. Nakon te akcije i 1. bataljon, sa Štabom Brigade, krenuo je u Podgrmeč na kraći odmor i popunu jedinica.

Po povratku u Podgrmeč, štab Brigade je odmah prišao formiranju novog 2. bataljona. Kao jezgro je poslužila četa Nikole Japundže, koja se vratila iz udarne grupe Bataljona, dok je komanda Podgrmečkog područja mobilisala još oko 150 boraca iz podgrmečkih sela.²¹² Štab novog 2. bataljona 6. brigade su sačinjavali: komandant Milan Miljuš, politički komesar Slobodan Bogunović, zamjenik komandanta Dušan Košutić i zamjenik političkog komesara Savo Popović.

Susret u Lušci-Palanci oktobra 1961. god.: nepoznat drug, Hajro Kapetanović, nepoznat drug, Stevo Stupar, Božo Cikota, Košta Nađ, Stevo Vještica, Šefket Maglajlić, Petar Vulin, Redio Terzić i Slobodan Marjanović.

²¹² Petnaestodnevni izvještaj Štaba 6. brigade od 3. avgusta 1943. Štabu 4. divizije. Arhiv VII, k. 766 A, br. reg. 13—2.

Bataljoni 6. brigade su nedjelju dana davali zaštitu radnim četama koje su žele na njivama blizu neprijateljskih uporišta. Po naređenju Štaba 4. divizije Brigada se 7. i 8. avgusta sakupila u Jelašinovcima. Tu je stigao i njen Štab. Brigada je 8. avgusta krenula prema Međedem brdu, a 9. rano izjutra produžila ka Ribniku, gdje je stigla u ponoć.

Već narednog dana izdata su naređenja bataljonima za djelstvovanje prema Mrkonjić-Gradu i Jajcu. Šesnaestog avgusta Brigada je ušla u Mrkonjić-Grad, koji su bili napustili četnici, a potom krenula na čišćenje Manjače.²¹³ Na tom području je ostala do kraja avgusta. Prvog septembra ona se našla na području Kozice, Tramošnje i Hazića, a potom je na kraćem odmoru bila u Dabru, Kruharima i Tomini, istovremeno držeći položaje prema neprijateljskim uporištima u Sanskom Mostu i neposrednoj okolini.²¹⁴

REORGANIZACIJA JEDINICA DRUGOG BOSANSKOG KORPUSA

Naredbom Štaba 2. bosanskog korpusa od 12. avgusta 1943. izvršena je reorganizacija jedinica i postavljanje nekih rukovodilaca. U sastavu 4. divizije i dalje su ostale 6. 8. i 10. brigada i novoformirani Grahovski NOP odred. U sastav Grmečke grupe Odreda, koja se tek ovom odlukom zvanično formira, iako je počela akcija već drugom polovinom jula, ušli u Podgrmečki, Kozarski, Ribnički i Drvarsko-petrovački NOP odred.

Istom naredbom za vršioca dužnosti zamjenika komandanta 2. korpusa postavljen je Branko Poljanac, dotadašnji komandant 4. divizije, a za vršioca dužnosti komandanta 4. divizije Petar Vojnović, dotadašnji zamjenik komandanta 4. divizije, dok Vrhovni štab ne potvrdi ova imenovanja.

Za zamjenika političkog komesara 6. brigade postavljen je Hajro Kapetanović, do tada rukovodilac Politodjela Brigade.

Naredbom je imenovan i Štab Grmečke grupe odreda. Za vršioca dužnosti komandanta postavljen je Milorad Mijatović, a za vršioca dužnosti političkog komesara Ilija Došen i za intendanta Slobodan Pilipović.

Međutim, naredbom od 8. septembra 1943, Štab 2. korpusa je, na osnovu odluke Vrhovnog štaba, rasformirao Grupu grmečkih odreda, iz koje se izdvaja 900 boraca za popunu 1. proleterske NOU divizije. Ovom naredbom Dimitrije Bajalica, raniji politički komesar 6. brigade, potom udarne grupe Bataljona, postavljen je za političkog komesara 10. divizije, a Vojo Todorović, dotadašnji komandant 1. brigade, na dužnost zamjenika komandanta 4. divizije.²¹⁵ Bajalica i Todorović su na nove dužnosti otišli već 30. avgusta 1943, na osnovu prethodnog naređenja Štaba 2. bosanskog NOU korpusa.²¹⁶

POKUŠAJI UPADA ČETNIKA S MANJACE NA SANSKI SEKTOR

Od proljeća 1943. četnici, jačine voda ili čete, a i manjih grupica počinju da vrše upade unutar slobodne teritorije u Bosanskoj krajini. Bile su to

²¹³ Izvještaj Štaba 6. brigade od 28. avgusta 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/16, str. 278—281.

²¹⁴ Izvještaj Štaba 6. brigade od 18. oktobra 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/18, str. 103—105.

²¹⁵ Zb. IV/17, str. 121—122.

²¹⁶ Zb. IV/16, str. 297.

nasilničke bande koje su napadale usamljene borbe, manje vojne jedinice, sjedišta narodnooslobodilačkih odbora i karavane koji su prenosili žito iz Podgrmeča narodu i vojsci u pasivnim krajevima. Nikako, ili vrlo rijetko, nisu primali borbu sa jačim jedinicama NOV. Takvo vršljanje i upade pokušali su i na području sanskog sreza, odnosno Podgrmeča. Računali su da će se partizanske jedinice raspasti pod pritiskom Nijemaca, ustaša i legionara, pa su planirali čak i formiranje četničkog korpusa na području Podgrmeča.

Pošto je grupa od sedam boraca iz 2. Brigade rodom sa sanskog sreza (i dva iz prijedorskog sreza) krajem avgusta 1942. pobjegla u četnike to su krajem iste godine načinili i Gojko Manojlović, raniji zamjenik komandira čete i Miloš Perišić, raniji komandir Dabarskog voda. Kada je uslijedila ofanziva na Podgrmeč, njih dvojica su se priključila četnicima i s njima zajedno upadali u podgrmečka sela sanskog sreza.

Jedno kratko vrijeme, marta—aprila 1943, dok su u Podgrmeču još bile okupatorske horde, četnički propagatori su započeli i određenu propagandu, a i organizovanje svojih uporišta. Jedan takav četnički propagator, navodno učitelj s Kozare, došao je tada u Lipnik i pridobio za četnički pokret nekoliko starijih ljudi koji su ostali kod kuća. Te ljude su tih dana posjećivali i već poznati četnici sa sanskog sreza: Pavle Mutić, Miloš Perišić, Lazo Marčeta i još neki. Tada je u Lipniku formiran četnički ravnogorski odbor, za čijeg su predsjednika postavili Nikolu Rađenovića, dok su članovi bili Mile Jovanović, Ilija Jovanović, Petar Mrda i još nekoliko starijih seljaka. Ni jedan od njih tada nije bio u jedinicama NOV, već kod svojih kuća. Povratkom nekih jedinica 6. brigade na teren Lipnika, sredinom aprila 1943, onemogućen je dalji dolazak četnika u Lipnik, ali je ostao ovaj odbor, za koji se tada nije znalo. Tek kada se nešto kasnije, s proljeća i ljeta, osjetilo da u Lipniku više nema onog raspoloženja za NOV kao ranije, da prikupljanje dobrovoljnih priloga za NOV i bolnicu ide veoma teško, Sreski komitet KPJ je analizirao situaciju u ovom selu i držanje pojedinih seljaka. Nije bilo teško otkriti da su četnici formirali svoj odbor i ko su bili članovi četničkog odbora, pa je vojni sud Podgrmečkog NOP odreda avgusta 1943. izvršio istragu i ustanovio sve pojedinosti. Održao je suđenje i Nikola Rađenović, predsjednik četničkog ravnogorskog odreda u selu bio je osuđen na smrt strijeljanjem. Ostali članovi odbora bili su samo kažnjeni da daju određene količine žita i drugih artikala za vojsku, jer se utvrdilo da ih je Rađenović zaveo i uvukao u ovo četničko kolo.²¹⁷

Tokom proljeća 1943. kada su partizanske jedinice bile napustile položaje u selu Podvidači, vratio se u ovo selo četnik Boro Marić sa grupom četnika i nastojao za četnički pokret pridobiti Podvidačane. Tada mu se jedino priključio Dušan Railić Trivunović, dok su ih u selu pomagali Milan Plavšić Šuster, Nikola Plavšić Mićin i još nekoliko starijih seljaka. Dolazak jedinica podgrmečkog NOP odreda na ovaj teren onemogućilo je dalju pročetničku aktivnost Marića i Railića, pa su obojica, sa četnicima koji su s njima bili, pobjegli preko rijeke Sane u Rakeliće.²¹⁸

²¹⁷Pismo Mihajla Pejića, tadanjeg sekretara Sreskog komiteta KPJ Sanski Most, od 25. juna 1975. autoru ovog djela.

²¹⁸Radaković Danilo, Nikola Vejnović i Dušan Rajlić: Prilog za pisanje hronike sela Podvidače, opština Sanski Most, str. 42, i 72—73. U arhivu OO SUBNOR Sanski Most.

Za vrijeme prikrivenog upadanja nekolicine ovih četnika u pojedina sela sanskog sreza, četnici su pridobili 27 boraca NOV i mladića iz sela i odveli ih sa sobom na područje Manjače, ili u neka sela na desnoj obali rijeke Sane: Usorce, Rakeliće, Tominu i još neka. Tada su otišli u četnike: četvorica iz Lušci-Palanke²¹⁹, pet iz Otiša²²⁰, jedan iz Bošnjaka^{2*1}, dvojica iz Podvidače,²²² šestorica iz Bosanskog Milanovca,²²³ dvojica iz Oštre Luke,²²⁴ dvojica iz Koprivne,²²⁵ jedan iz Slatine²²⁶ i četiri iz Dževera.²²⁷

U jesen 1943. Vrhovni štab je donio odluku o pomilovanju svih onih koji napuste neprijateljske jedinice, a koji nisu počinili zločine protiv naroda. Na brojnim konferencijama održanim te jeseni na sanskom srezu objašnjavana je ta odluka. Saznavši za nju jedan broj odbjeglih Podgrmečlija koji su se nalazili u četnicima na Manjači, ili u selima na desnoj obali rijeke Sane, prebacio se u podgrmečka sela, u blizini svojih kuća, pokušavajući da provjeri njenu tačnost.

Jedne večeri u Komandu područja Podgrmeč, u Lušci-Palanci, u kuću Mirka Praštala došao je jedan od tih četnika. Tražio je potvrdu da se njemu neće ništa dogoditi pa bi se tada još jedna grupa četnika vratila na slobodnu partizansku teritoriju i predala. Komandant i politički komesar Komande područja rekli su mu da se poštuje što se kaže, da mu se neće ništa dogoditi, ni njemu ni drugim koji napuste četničke jedinice, ako nisu nikakvo zlo učinili narodu i narodnooslobodilačkoj vojsci. Ovaj četnik je tada otišao napolje, u noć, i poslije jedan sat doveo još pet četnika. Pošto su predali oružje, s njima je obavljen razgovor, pa su istu večer pušteni da odu svojim kućama.

Krajem 1943. i početkom 1944. god. vratila su se petnaestorica Sanjana iz četnika i ponovo stupila u jedinice NOV. Izvršena je provjera, pa je utvrđeno da nisu napravili nikakav zločin prema narodu i NOB, izuzev što su svojevremeno pobjegli u četnike. Tada su se iz četničkih redova vratila u

²¹⁹ Početkom 1943. iz Lušci-Palanke su četvorica boraca otišla u četnike i sva četvorica se iste godine vratili u NOV.

²²⁰ Iz Otiša je drugom polovinom 1942. otišao u četnike Ilija Korać i poginuo, a 1943. Mirko Stanić Prešić, zv. Čelica i Milan Lipić, koji su poginuli kao četnici. Mirko Miće Prošić i Stevo Budimir su se krajem 1943. vratili u NOV.

²²¹ Iz Bošnjaka je početkom 1943. jedan borac otišao u četnike i iste se godine vratio u NOV.

²²² Iz Podvidače je 1942. jedan borac dezertirao iz NOV, a 1943. još jedan. Otišli su u četnike, ali su se 1944. obojica vratila u NOV.

²²³ Iz Bosanskog Milanovca su početkom 1943. osmorica otišla u četnike, ali su iste godine dvojica vratila u NOV, među kojima i Ilija Milanović, koji je kao borac NOV poginuo na Travniku 1944. godine.

U članku Napad na ustaško uporište Ališće, objavljenom u drugoj knjizi Podgrmeč u NOB pogrešno je rečeno za Iliju Milanovića iz Koprivne da je pobjegao u četnike, a poginuo je kao partizan, desetar, prilikom napada na neprijateljska uporišta u Sanskom Mostu, decembra 1942. godine. Autor navedenog članka S. Č. je zamijenio Iliju Milanovića iz Bosanskog Milanovca, sa Ilijom Milanovićem iz Koprivne.

²²⁴ Iz Oštre Luke su početkom 1943. dvojica boraca dezertirala u četnike.

²²⁵ Iz Koprivne su 1943. dvojica boraca otišla u četnike.

²²⁶ Iz Slatine je 1943. jedan borac otišao u četnike.

²²⁷ Iz Dževera su 1943. četiri borca otišla u četnike.

NOV i trojica iz grupe četnika Laze Marčeta koja su avgusta 1942. na Manjači pobjegla iz 2. brigade.²²⁸

Tokom čitavog rata, zapravo samo 1942—1943, jer do završetka rata nije više bilo bjekstva partizana u četnike, niti odmetanja pojedinih seljaka u četnike. Sa podgrmečkog dijela sanskog sreza 22 borca su prebjegla u četnike i među njima ostala, a 15 boraca je bilo prebjeglo u četnike, pa se vratilo u partizane, od kojih su tri poginula kao borci NOV. Dakle, ukupno ih je bilo 37 u četnicima, a 22 su ostala do kraja četnici, i to samo iz 11 sela od ukupno 34 sela na lijevoj obali rijeke Sane.

BROJNI PREGLED

četnika i onih koji su bili otišli u četnike pa se vratili u NOV

Naselje	Prebjegli u četnike i ostali	Prebjegli u četnike pa se vratili u NOV			Sve-ukupno
		Poginuli u NOV	Učesnici u NOB	Svega	
1. Bos. Milanovac	5	2	1	3	8
2. Otiš	3	1	3	4	7
3. L. Palanka	—	—	5	5	5
4. Dževar	4	—	—	—	4
5. Dabar	2	—	—	—	2
6. Oštra Luka	2	—	—	—	2
7. Koprivna	2	—	—	—	2
8. Podvidača	—	—	2	2	2
9. Praštali	1	—	—	—	1
10. Djedovača	1	—	—	—	1
11. Brdari	1	—	—	—	1
12. Slatina	1	—	—	—	1
13. Bošnjaci	—	—	1	1	1
Svega:	22	3	12	15	37

Iako su naišli na slab odziv kod podgrmečkog stanovništva, kad se radilo o stupanju u njihove redove, četnici s područja Manjače, a među njima i oni odbjegli sa sanskog sreza: Pavle Mutić, Lazo Marčeta, Miloš Perišić i drugi, nisu prestali da vrše noćne upade u pojedina sanska sela. Tim upadima uznemiravali su stanovništvo, NOO i pozadinske vojne komande. U toku tih dana upada četnici Mutić, Marčeta, Perišić i još neki uspijevali su da dobiju hranu, prenočište, informaciju o pokretu partizana i straža pozadinskih vojnih vlasti. Zahvaljujući tim svojim malobrojnim saradnicima, četničkim jatcima, uspijevali su najčešće da se izvuku ispred potjera odjeljenja NOV ili straža NOO, komandi mjesta i područja.

Za vrijeme aprilskog prodora Nijemaca i legionara u Podgrmeč, iza njihovih kolona je stigla od Prijedora u Bosanski Milanovac i veća grupa četnika Vase Mijatovića. Smjestila se u školsku zgradu. Kada je o tome bio obavi-

²²⁸Od osmorice sa Sanskog sreza koji su pobjegli u četnike avgusta 1942. vratili su se 1943: Nikola J. Prošić iz Otiša, Luka V. Kecman iz Otiša, Stojan Veselinović iz Bosanskog Milanovca i Zdravko Njegovan, zv. Bat, sva četvorica stupila u NOV, a Kecman i Veselinović su poginuli kao borci NOV.

ješten Milančić Miljević, zamjenik komandanta 6. brigade, koji se nalazio s 1. bataljonom na području Tuk-Bobije, poslao je jednu četvu da napadne četnike i razjuri ih. Međutim, četnici su sa svojih osmatračnica primijetili partizane, pa su pobjegli bez borbe.²²⁹

Tokom 1943. nije došlo ni do jednog sukoba partizana s četnicima na sanskom srezu (podgrmečki dio), jer su četnici izbjegavali sukob. Obično su se prebacivali u manjim grupama, dvojica-trojica u grupi, prikradali se pojedinim kućama, od preplašenih članova domaćinstva tražili hranu i poneku informaciju o partizanima. Većina porodica kod kojih su četnici navraćali odmah je obavještavala najbližu partizansku komandu ili NOO o dolasku četničke grupe, ali su četnici već bili daleko u selima na desnoj obali rijeke Sane.

Međutim, ove grupice četnika su uspijevale da u ponekim selima dobiju saradnika, jataka, najčešće iz svoje porodice, ili bliže rodbine. Zbog toga su partizanski sudovi već 1941. i 1942, a nešto više 1943. hapsili, saslušavali i neke jatake osudili na smrt, dok su neke oslobodili, savjetujući ih da se ne upuštaju u saradnju s četnicima.

Na sanskom srezu tokom rata, na području podgrmečkih sela, zbog saradnje s četnicima i izdaje NOB osuđeni su na smrt strijeljanjem iz Lušci-Palanke dvojica 1941. i dvojica seljaka 1942. godine, iz Miljevaca jedan u 1941. i jedan u 1943. godini, iz Bosanskog Milanovca dvojica u 1942. i dvojica u 1943. godini, iz Dabra trojica 1942. godine, iz Lipnika dvojica u 1943. godini i iz Koprivne jedan u 1943. godini, ukupno šesnaest lica.

Zbog saradnje sa ustašama i okupatorima osuđeni su na smrt strijeljanjem iz Dabra trojica u 1941. i jedan u 1942. godini i iz Lušci-Palanke jedan krajem 1942. godine, ukupno pet.

Tokom rata zbog pljačke imovine osuđena su dvojica, jedan iz Brdara i jedan iz Johovice.

Zbog počinjenog zločina na slobodnoj teritoriji osuđena su 1942. godine tri lica iz Dabra.

Zbog čestog dezertiranja iz vojne jedinice osuđen je 1942. godine jedan borac iz Lušci-Palanke, zbog samovolje u 1941. godini jedan isto iz Lušci-Palanke, zbog nevršenja dužnosti, što je omogućilo divljanje mase, osuđen je 1942. godine jedan borac iz Hađrovaca i zbog neposlušnosti strijeljan je 1942. godine jedan seljak iz Dabra i 1943. godine jedan borac iz Miljevaca, a zbog samoranjavanja pred akciju jedan borac iz Otiša.

Za vrijeme NOB na oslobođenoj teritoriji podgrmečkog dijela sanskog sresa zbog saradnje sa četnicima, ustašama i okupatorima, kao i zbog pljačke, počinjenih zločina, čestog dezertiranja, samovolje, nevršenja dužnosti i neposlušnosti osuđeno je ukupno 32 lica, od kojih tri žene i 29 muškaraca. Iako su ova lica bila osuđena, njihove porodice nisu bile odbačene, niti izolovane. Naprotiv, svim svojim radom i učešćem u borbi dokazivali su (izuzev rijetkih slučajeva) da nisu za ono za što je bio kažnjen njihov član porodice.

²²⁹Milančić Miljević: »Sa 1. bataljonom 6. brigade u Podgrmeču za vrijeme aprilske ofanzive 1943. godine«, rukopis u pripremi za štampu, str. 4.

B R O J N I P R E G L E D
kažnjenih 1941—1945. godine

Naselje:	Z B O G :															Sveukupno	
	ZBOG SARADNJE								pljačke	počinjenog zločina	dezerterstva i samaranja- vanja	odgovornost	neposluš- nost	svega			
	s četnicima				s ustašama i okupatorima												
	41.	42.	43.	svega	41.	42.	sv.										
1. Lušci-Palanka	2	2	—	4	—	1	1	5	—	—	i	i			?	7	
2. Lipnik	—	—	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—		2	
3. Bos. Milanovac	—	2	2	4				4								4	
4. Dabar	—	3	—	3	3	1	4	7	—	3	—	—	—	1	4	11	
5. Koprivna	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—		1	
6. Brdari															1	1	
7. Hadrovci															-1	1	1
8. Johovica																1	1
9. Otiš																1	1
10. Mjljevci	1	—	1	2									1	1	3		
Svega	3	7	6	16	3	2	5	21	2	3	2	i	1	2	11	32	

13. AKTIVNOST ANTIFAŠISTIČKIH ORGANIZACIJA DO OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA

Do ljeta 1943. bile su obnovljene sve društveno-političke organizacije na sanskom srezu, — organizacija KPJ, SKOJ-a, AFŽ i USAOJ-a. Njihova aktivnost se veoma razvila. Uspijevale su normalizovati stanje, organizovati rad pozadine, uključiti i brojne odbornike NOO, odbora AF2 i USAOJ-a u razne aktivnosti na slobodnoj teritoriji. Sve je to zahtijevalo veoma mnogo rada, mnogo političkog djelovanja, ali i organizovanja raznih poslova, i to u kraju iz kojeg su skoro svi odrasli i za vojsku sposobni muškarci već bih u vojnim jedinicama.

I ove godine brojnim zborovima proslavljena je druga godišnjica NOB. Bile su to snažne manifestacije jedinstva fronta i pozadine, koje su pokazale i rezultate u naporima da se zacijele rane protekle ofanzive.

Neposredno pred žetvu Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu uputio je proglas kojim je pozvao narod da se udruži u radne čete i bataljone i tako uspješnije obavi žetvu, da se radi danju i noću, da se što brže sklanja žito i da se ne dozvoli da neprijatelj uništi ljetinu na njivama, ili da do nje kasnije dođe.

Bio je to krupan zadatak pred kojim su se našle partizanske i druge anti-fašističke organizacije i NOO-i sanskog sreza, jer je bilo daleko više njiva pod pšenicom i drugim usjevima nego što je raspoloživa ljudska i stočna snaga mogla na vrijeme i uspješno da obavi žetvu. Zato je Oblasni komitet KPJ (koji još uvijek koordinira i rad okružnih NOO, jer nije bilo oblasnog NOO) uputio na sanski srez Prvu poljoprivrednu omladinsku radnu brigadu Drvara (Štab: David Bajić, komandant, Dušan Bursać, politički komesar i Boja Vučković, zamjenik politkomesara) i Glamočki radni bataljon (Miloš Milaković, politički komesar) da pomognu stanovništvu sanskih i podgrmečkih sela u žetvi.

Odmah se prišlo organizovanju radnih četa u svim opštinama, pa je žetva čitavo ljeto bila glavni zadatak svih društveno-političkih organizacija sanskog sreza. Svaka konferencija ili sastanak, održan u to vrijeme, imao je na dnevnom redu i izvještaj o toku žetve. I Sreski NOO, kao i opštinski i seoski, imao je posebno izabranog povjerenika za žetvu, koji je na j neposredni je bio zadužen za organizovanje žetve i rješavanje mnogih problema koji bi iskrsavali s tim u vezi (raspored vršalica, raspored žetelaca, njihova ishrana itd.). Kada su bile mogućnosti, i vojne jedinice, čete i bataljoni, zaštićavali su žeteoce dok su radili u pograničnim selima, a naročito poslije slučaja kada je neprijatelj uspio iznenaditi i na spavanju zarobiti grupu iz Drvarske omladinske radne brigade.

Jedan od krupnih novih problema na sanskom srezu u ovom periodu bio je pojava četničkih grupa koje su upadale s područja Manjače i koje su uspjele da za sobom povuku nekoliko boraca i seljaka, pa čak i mladih.

Na prilazu Podgrmeču, na Risovoj gredi, pojavio se i pop Đujić s četnicima. On nije imao hrabrosti da zakorači i u Podgrmeč, iako u njemu tada nije bilo većih partizanskih snaga. Nije postojala opasnost od ma kakve vojne akcije, ili pak nekakvog iole značajnijeg političkog uspjeha ubačenih grupica četnika na sanski srez. Međutim, činjenica da u tom, tada čistom kraju, u kojem se od početka ustanka nije pojavio ni jedan četnik, noću vrši ja ju četničke dvojke i trojke, straše pojedine porodice, prisiljavaju ih da im daju hranu, sugerišu neke svoje poglede, zahtijevala je veću političku budnost svih svjesnih snaga. Tako, na primjer, pod uticajem ovih četničkih grupica u dva seoska NOO poneki odbornik bi ustao protiv oživljavanja rada omladine i žena, ili »branio« selo prilikom utvrđivanja obaveza prema NOV i si. Partijska rukovodstva sanskog sreza i sve organizacije i članstvo morali su i ovom pitanju posvetiti dužnu pažnju. A kada je otkriveno nekoliko pročetnički orijentisanih odbornika, u Lipniku i Podvidači, na konferencijama u selima nije bilo teško dobiti saglasnost naroda za presudu izrečenu nad tim izdajnicima NOB, jer je podgrmečko stanovništvo odlučno bilo protiv četnika, što je potvrđivalo kroz dvije godine borbe.

AKTIVNOST I RAZVOJ SKOJ-a I USAOJ-a

Analizirajući stanje omladinskih organizacija, Oblasni komitet SKOJ-a za Bosansku krajinu 20. aprila 1943. piše svim skojevskim organizacijama oblasti:

»Ofanziva udruženih neprijateljskih snaga na našu oslobođenu teritoriju koja je bila bezobzirna i nemilosrdnija od svih dosadašnjih bila je teška i surova škola kroz koju je prošao naš narod i naša omladina. To je bila škola u kojoj je krajiška omladina polagala najteži ispit od kako traje Narodnooslobodilačka borba, ispit vjernosti i odanosti Narodnooslobodilačkoj borbi«...

Nakon navođenja da su stotine omladinaca i omladinki uzele puške u ruke i stupile u redove NOV, ističe se da:

»U jurišima kod Sanskog Mosta i ispod Grmeča na Paunovcu i Dravskom Vagancu, na Crkvenom i Mliništu na švapske tenkove i bunkere, pod kišom tanadi, mladi borci naših brigada polagali su ispit neograničenog požrtvovnja i samoprijedora za svetu stvar Narodnooslobodilačke borbe.

Sedam dana nošenja na leđima ranjenika preko snježnog Grmeča, gladna, gola, bosa i izmorena i tri dana od Tičeva pa preko smrznutog i strmog Šatora govore o neograničenoj ljubavi i odanosti naše omladine iz pozadine Narodnooslobodilačkoj borbi. Mladi članovi SKOJ-a prednjačili su svima u borbama i radu i time opravdali povjerenje koje u njih polaže njihov narod i njihova Komunistička partija« ..**#

I tu »ofanzivu udruženih neprijateljskih snaga«, njene posljedice, najjače su osjetile omladinske organizacije na sanskom srezu, više nego i jedna druga društveno-politička organizacija. Ne toliko svojim žrtvama koliko tim

23° Pismo Oblasnog komiteta SKOJ-a za Bosansku krajinu od 20. aprila 1943. svim organizacijama SKOJ-a.

Dokumenti istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, tom II, knjiga I, 1943, izdanje Komisije za istorijat omladinskog pokreta CK NOJ, Beograd, 1959.

fodine (u daljem navođenju: Dokumenta istorije omladinskog pokreta), str. 109—410.

što je najveći dio skojevaca i skoro svi omladinski aktivisti kao i velik broj aktivne omladine otišao u razne jedinice NOV. Samo prilikom formiranja 12. brigade, na području Drinića, stupilo je u nju, oko 200 sanskih mladića i djevojaka, koji su se tamo bili zadesili u evakuaciji ranjenika iz grmečkih bolnica. Jedan dio se našao i sa izbjeglicama u Grmeču, pa ih je dosta stupilo u 2, a naročito u 6. brigadu. Neki od njih postali su omladinski rukovodioci u četi, bataljonu ili brigadi, dok su pojedinci primili niže vojne ili političke dužnosti. Zato neposredno nakon ofanzive sanski srez nema ni opštinskih, ni sreskog komiteta SKOJ-a, prema zabilješci s partijske konferencije od 1. marta 1943. godine,²³¹ na čitavom srezu imao je samo dvanaest obnovljenih aktiva, sa 68 skojevaca. Ni 9. maja 1943, Sreski komitet SKOJ-a za sanska srez nije bio obnovljen, ali su bila obnovljena dva ili tri opštinska komiteta.²³²

Opštinsko rukovodstvo SKOJ-a Lušci-Palanke 12. aprila 1943. izvještava da na području ovog rukovodstva — opštine ima dosta nepismenih skojevaca. Van organizacije imaju 35 pismenih: 25 mladića i 10 djevojaka i 155 nepismenih, od kojih 75 mladića i 80 djevojaka. Zbog tako velikog broja nepismenih među skojevcima i omladinom uopšte, posebno među djevojkama, opštinsko rukovodstvo je pripremilo i organizovalo analfabetske tečajeve, koje su u pojedinim selima vodili skojevci, i to u: Tuk-Bobiji — Mijat Karakaš, Jelašinovicima — Dušan Dobrijević, Otišu — Simo Matić, Praštalima — Lale Praštalo, Potkraju — Koviljka Praštalo, Lušci-Palanci — Milojka Jojić, Miljevcima — Sava Karić, Skucanom Vakufu — Bogdan Bogdanović i Predojevića Glavici — Mićo Delić.²³³

I na Okružnoj partijskoj konferenciji održanoj 17. maja 1943. u Hašanima, bilo je riječi i o sanskoj omladini, za koju Paula Humeck, org. sekretar Sreskog komiteta KPJ, kaže da »takoreći ne radi«,²³⁴ što znači da je veoma teško bilo obnavljanje skojevskih aktiva i odbora USAOJ-a jer još nije bilo obnovljeno sresko skojevsko rukovodstvo. Međutim, tada nije bio obnovljen ni Okružni komitet SKOJ-a, jer su njegovi članovi otišli u politodjele i na druge dužnosti, a jedan poginuo na Šatoru (Mile Čulibrk), tako da ni od tog rukovodstva nije mogla uslijediti pomoć u obnovi skojevskih organizacija i rukovodstava na sanskom srezu. Tek krajem juna na okružnoj skojevskoj konferenciji izabran je Okružni komitet SKOJ-a, u sastavu: Boško Kecman, sekretar, članovi Nevenka Novaković, Milka Mandić, Vukica Mandić, Aleksa Trtica i Branko Štrbac.²³⁵

Iz izvještaja Oblasnog komiteta SKOJ-a od 5. jula 1943. vidi se da je već obnovljen i Sreski komitet SKOJ-a sanskog sreza, ali da je na čitavom okrugu, pa i na sanskom srezu, sporo organizovanje rukovodstava i organizacija USAOJ-a, jer su sve do ljeta 1943. na čitavom okrugu bili samo opštinski i sreski inicijativni odbori USAOJ-a Znatnu teškoću u brzem oživljavanju omladinskih aktivnosti i organizacija činila je, prema ocjeni Oblasnog komi-

²³¹Arhiv Instituta za istoriju, Sarajevo, dok. br. 1397.

²³²Pismo Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč od 9. maja 1943. Oblasnom komitetu KPJ, Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, dok. br. 1397.

asa Izvještaj Opštinskog rukovodstva SKOJ-a Lušci-Palanke od 12. aprila 1943. Sreskom komitetu SKOJ-a Sanski Most, Arhiv Muzeja revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 2286.

²³⁴Zapisnik Okružne konferencije KPJ održane 17. maja 1943. u Hašanima.

²³⁵23s Dokumenti istorije omladinskog pokreta, tom II, knj. 1, str. 417.

teta SKOJ-a, razlika između članova opštinskih rukovodilaca i članova aktiva, i to u njihovoj aktivnosti, pošto nisu bili dovoljno politički uzdignuti, a teoretski nivo im je bio nizak.

Pošto su pripreme žetve, a potom i sama žetva bile najvažniji zadatak, o tome se raspravljalo i na konferenciji održanoj u Komandi Podgrmečkog područja, 20. jula 1943. godine. Iz izvještaja predstavnika sanskih opština vidi se da su omladinske radne čete bile formirane na području opština Lušci-Palanka, Dabar, Lipnik i Halilovci i da čete učestvuju u žetvi i vršidbi pšenice i drugih strvnih žita.²³⁸ Omladinsku radnu četvu je imala i opština Bosanski Milanovac. Sačinjavala su je četiri voda: milanovački, bošnjački, gradanovački i jedan vod za sela Naprelje, Gorice i Fajtovci. Četa je učestvovala u raznim akcijama, obradi i sakupljanju ljetine, kao i na poslovima koje su organizovali narodnooslobodilački odbori.

Žetva na čitavom srezu je obavljena veoma uspješno. Zbog nebudnosti se dogodilo da je jedna neprijateljska jedinica iz Stare Rijeke upala 30. jula u Lukavice i na spavanju zarobila 1. četvu 1. bataljona 1. poljoprivredne drvarske omladinske brigade. Neprijatelj je zarobio 55 omladinaca i omladinke, među kojima je bio jedan član KPJ, jedan kandidat za člana KPJ, 18 skojevaca ili skojevki i 35 članova USAOJ-a. Tom prilikom je uspjelo da izbjegne zarobljavanje osam omladinki, dok ih je jedanaest pobjeglo još kada su ih vodili prema Staroj Rijeci.²³⁷ Tada su bili zarobljeni i predsjednik NOO sela Luka Stanić i borac Lazo Sabljčić, koji je bio na zaštiti omladine, pa su ih ustaše otpremile u logor.²³⁸ Zarobljene omladinke i omladince su saslušavali u Staroj Rijeci i veći broj vrlo brzo oslobodili, tako da su se vratili nazad u Podgrmeč, a onda i svojim kućama na drvarski okrug.

Osim učestvovanja u žetvi i vršidbi i spremanju žita u magacine, omladina je pomagala osoblju partizanskih bolnica, pa je prala rublje, ribala podove, kao što to u svom izvještaju navodi omladina Majkić-Japre, 19. oktobra 1943. godine. Kada je došlo vrijeme berbi kukuruza, opet su se okupile omladinske radne čete i prihatile se i ovog posla.

Prema izvještaju Opštinskog komiteta KPJ za halilovačku opštinu, od 28. septembra 1943, samo na ovoj opštini omladina je formirala tri radne čete, s devet vodova, ukupno 170 članova, od kojih 110 omladinki i 60 omladinaca, jedan bataljon pionira sa 273 člana, od kojih 188 pionira i 95 pionirki, i komandom kao kod vojske.

Omladina ove opštine imala je deset diletantskih grupa sa 54 člana, od kojih 40 omladinaca i 14 omladinki. Radilo je pet analfabetskih tečajeva sa 90 polaznika, od kojih 67 djevojaka i 23 mladića. Uredili su pet kulturnih domova.

Svako selo na ovoj opštini imalo je skojevsku grupu, izuzev Marina, gdje je bila u formiranju. Osam skojevskih grupa (aktiva) imalo je 41 člana, od kojih 22 omladinke i 19 mladića, dok je skojevsko opštinsko rukovodstvo imalo deset članova, od kojih šest omladinaca i četiri omladinke, od kojih su troje sačinjavali biro opštinskog rukovodstva (dva mladića i jedna djevojka).

²³⁸ Zapisnik konferencije u Komandi Podgrmečkog područja od 20. jula 1943. godine.

²³⁷ Zapisnik od 1. avgusta 1943. godine, Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, dok. br. 1556.

²³⁸ Obojica su bila otjerana u logor, ali su preživjela rat i vratila se kući.

U ovoj opštini bio je formiran Opštinski odbor USAOJ-a (uži odbor) od četiri člana — omladinke, dok su plenum sačinjavali svi predsjednici seoskih odbora. U seoskim odborima imali su 54 člana, od kojih 27 omladinki i isto toliko omladinaca. Članova USAOJ-a na opštini bilo je ukupno 560, od kojih 286 omladinaca i 276 omladinki.²³⁹ U to vrijeme na području lipničke opštine bilo je pet skojevskih grupa sa 44 člana, od kojih 28 omladinki i 16 omladinaca i jedna grupa, aktiv u kozinskoj bolnici od 19 članova, jedanaest omladinki i osam omladinaca. Opštinski komitet SKOJ-a imao je osam članova, od kojih četiri djevojke i četiri mladića. Opštinski odbor USAOJ-a imao je pet članova, tri omladinke i dva omladinca. U seoskim odborima USAOJ-a bilo je 28 članova, od kojih 19 djevojaka i 9 mladića, dok je na području opštine bilo 436 članova USAOJ-a od kojih 225 omladinaca i 211 omladinki.²⁴⁰

Zbog odlaska u vojsku i na druge dužnosti, ili zbog tifusa ili pro-mrzlina, kao i zbog smrti nekih članova, nakon ofanzive došlo je do izmjene i kod opštinskih i sreskog komiteta SKOJ-a sanskog sreza.

S proljeća 1943. godine Ratomir Novaković se kao ranjeni borac oporavlja kod kuće u Lušci-Palanci. Pošto je bio skojevac obnovljeni Opštinski komitet KPJ za opštinu Lušci-Palanku ga je zadužio da obnovi opštinsko skojevsko rukovodstvo koje će i dalje djelovati na području tri opštine: Lušci-Palanka, Bosanski Milanovac i Dabar. On je izvršio pripreme pa je tada za sekretara izabran Spase Čulibrk i za članove Dmitar Njegovan i Stanko Čulibrk. Međutim, nakon mjesec dana došlo je do izmjena pa je sekretar bio Dmitar Njegovan a članovi Nevenka Radanović i Stanko Čulibrk. Sredinom ljeta Dmitar Njegovan postaje član Sreskog komiteta SKOJ-a pa Opštinski komitet u Lušci-Palanci ima sastav: Stanko Čulibrk, sekretar, članovi Nevenka Radanović, Milka Panjak i Mirko Njegovan.

Na početku ljeta 1943. obnovljen je i Sreski komitet SKOJ-a u sastavu: Đurađ Vuković, sekretar, članovi Stojanka Miljatović, Dmitar Njegovan i Ljuban Bundalo. U novembru je Bundalo otišao u Prozor za člana Okružnog komiteta SKOJ-a, pa je za člana Sreskog komiteta na njegovo mjesto došao Marko Glušac.

Nakon formiranja partijskih ćelija za Gornji i donji Dabar, sredinom 1943. obnovljeni su i skojevski aktivisti u ova dva sela. U Gornjem Dabru sekretar aktiva je bila Bosa Bućan, a članovi Stoja, Jela i Jovo, Crnomarković, Sava Đ. Crnomarković, Sava (Simeunova) Crnomarković, a ubrzo potom su primljeni i Mirko Kondić, Mihajlo Crnomarković, Milan Stupar, Milan Vukić i Obrad Vukić. U Donjem Dabru sekretar aktiva je bila Đuja Vokić, a članovi Ljubica, Zorka, Jandrija i Nevenka Vokić, Dragan Ilić, Lazo Mudrić, Pero Branković i još neki.

Već u ljeto 1943. za područje opštine Dabar i opštine Bosanski Milanovac formirani su posebni opštinski komiteti SKOJ-a. Zna se da su na dužnosti sekretara ili članova ovih komiteta tokom 1943. i prvom polovinom 1944. godine bili Zora Vukić, Nevenka Radanović, Bosa Bućan, Ljubica Munjiza, Mirko Čuković, Milan I. Davidović i Mara Skundrić. U tom vremenu neki su članovi ovih komiteta birani u Sreski komitet SKOJ-a ili u opštinske

Arhiv Muzeja revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 1072.

²⁴⁰ Izvještaj Opštinskog komiteta KPJ Lipnik, Arhiv Muzeja revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 1072.

komitete KPJ ili su otišli na druge dužnosti, naprimjer u vojsku, pa su se na dužnosti člana ili sekretara komiteta često smjenjivali pa i prelazili iz jednog u drugi opštinski komitet. Zato se nije moglo utvrditi koji su sve u kojem periodu bili članovi u ova dva skojevska rukovodstva.

Kako su se mnoge porodice koje su bile izbjegle na slobodnu teritoriju Podgrmeča sproljeća 1943. vratile u poluoslobodeno selo Krkojevci, ubrzo je u njemu formiran aktiv SKOJ-a. Sekretar je bio Đuro Đurđević, a članovi Zora Veselinović, Marija Ivaniš, Jela Camber; Stana Miljaić. Ovaj aktiv je bio ilegalan jer su u selo danju dolazile patrole neprijateljske vojske, a pred večer su se povlačile u Sanski Most. Noću je selo bilo bez neprijateljske vojske i tada su se mogli držati sastanci i dogovori o daljem pomaganju narodnooslobodilačke borbe.

Tokom juna—jula 1943. Đuro Đurđević je po zadatku išao više puta na okupiranu teritoriju u Zdenu, Sanski Most, Čaplje i Kruhare. Tada je u Sanskom Mostu organizovao ilegalni aktiv omladine: rukovodilac Bajzo Topalović, članovi aktiva Braco Miljatović, Slavo Došen i Nedeljko Miličević. Ovaj aktiv omladine obično se sastajao u kući Brace Miljatovića. Preko aktiva rasturane su radio-vijesti, brošure i drugi propagandni materijal o NOB-i.

Tih dana Đuro Đurđević je i u Kruharima formirao ilegalni aktiv USAOJ-a, u koji su uključeni: Stojanka i Jovanka Novaković, Milan, Mara Zorić i Vlado Stanisavljević, a ubrzo potom i Draško Delić. Rukovodilac aktiva je bila Stojanka Novaković. Potom je formiran ilegalni aktiv USAOJ-a i u selu Čaplju.

Nakon formiranja ilegalnih aktiva USAOJ-a u Sanskom Mostu, Kruharima i Čaplju, omladina grada i ova dva sela organizovanje je nastavila ilegalni rad u korist narodnooslobodilačkog pokreta. Jedna od prvih akcija aktiva USAOJ-a u Sanskom Mostu je bila izvođenje jednog domobrana, rodom iz Hrustova, iz grada na slobodnu teritoriju jer je želio da bude borac NOV. Međutim, saznalo se da je sa domobranom bio i Đuro Đurđević, pa je Bajzo Topalović javio Đurđeviću da više ne dolazi u grad, gdje bi ga odmah uhapsili.

OBLASNA KONFERENCIJA USAOJ-a U HASANIMA

U pripremi Prve oblasne konferencije USAOJ-a za Bosansku krajinu okružni komiteti SKOJ-a i inicijatori okružni odbori USAOJ-a objavili su takmičenje, koje je obuhvatilo i front i pozadinu. Omladinci i omladinke u vojnim jedinicama nastojali su da što uspješnije izvrše borbene zadatke, a u vremenu između akcija da se politički i kulturno izgrađuju. Omladina pozadine se takmičila kako u radu na sakupljanju ljetine tako i u prikupljanju dobrovoljnih priloga za vojsku, sirotinju, izbjeglice. Omladina je razvila takmičenje i na političkom polju (učesće na konferencijama, masovnim zborovima, usmenim novinama, u izradi zidnih i džepnih novina, održavanje referata i si.) i na kulturnom polju, organizovanjem rada seoskih domova kulture, kulturnih ekipa, horova, diletantskih grupa i si. Takmičenje je obuhvatilo sela, omladinske radne vodove, čete, bataljone i brigade, ali i pionire.

Nakon ofanzive, januar—april 1943, inicijativni odbori USAOJ-a su tokom ljeta pripremili prve konferencije, pa su izabrani opštinski, sreski i okružni odbori USAOJ-a na području Bosanske krajine. U Sreski odbor

USAOJ-a sanskog sreza, na konferenciji održanoj u Lipniku izabran je u Sreski odbor USAOJ-a Milan Ciganović za predsjednika, dok se imena ostalih članova ovog odbora nisu mogla utvrditi.

Na okružnoj omladinskoj konferenciji, održanoj jula 1943. u Školi u Hašanima, izabran je Okružni odbor USAOJ-a u sastavu: Aleksa Trtica, predsjednik, a članovi Milka Mandić, Dušanka Gaković, Milan Ciganović, Đurađ Vuković, Nevenka Radanović, Stana Knežević i još neki čija se imena nisu mogla utvrditi.

Nakon organizovanja sreskih i okružnih odbora zakazana je Prva oblasna konferencija USAOJ-a Bosanske krajine, koja je održana 19. i 20. septembra 1943. godine. Počela je u Končarevom gaju, a dovršena u hašanskoj školi. U ime 21.000 članova USAOJ-a u radu konferencije je učestvovalo 150 delegata.²⁴¹ Oni su iznosili primjere iz rada omladine i pionira.

U takmičenju organizovanom od 20. jula do 1. septembra 1943. omladina Podgrmeča je sakupila četiri vagona dobrovoljnih priloga u hrani i 1449 kg žita. Na sigurna mjesta sklonjeno je 8.000 kg žita i pokupljeno 41.500 kg sijena. U toku takmičenja pokrenut je rad 45 analfabetskih tečajeva, sa 839 učesnika. Formirana su 44 hora, 26 diletantskih sekcija i 14 pionirskih horova. Omladina i pioniri su u ovom periodu okrećili 1.683 kuće i iskopali 496 zahodskih jama. Kroz ove aktivnosti i takmičenja ojačao je i USAOJ, za 2.341 novog člana. Omladina grmečkog, drvarskog i kozaračkog okruga za 42 dana takmičenja dala je 66.504 radna dana na raznim poslovima žetve, sakupljanja voća i povrća, sijena, uređivanju kuća i na mnogim drugim aktivnostima.²⁴²

Na omladinskoj oblasnoj konferenciji govorilo se i o aktivnostima i podvizima pionira. Predsjednik Okružnog odbora USAOJ-a za Podgrmeč Aleksa Trtica je posebno govorio o pionirima, pa je, između ostalog rekao:

Pioniri Podgrmeča pomažu borbu i stalno nešto rade u korist partizana. Tako su pioniri sanskog sreza ispleli šešire od slame, prodali ih i novac dali vojsci. Oni su ubrali 126 kg lipovog čaja za bolnice, nabrali dosta ljekovitih trava i ubrali 146 kg jagoda za ranjenike. Pioniri su i u najtežim trenucima, u toku neprijateljeve ofanzive bili hrabri. Tako su pioniri Tuk-Bobije sakrili dvije puške dok su Nijemci spavali, a kasnije ih poklonili partizanima, a jedan pionir sam je sakupio dosta municije i sakrio »šarac«, ²⁴³

Tada su delegati povikali:

»Hoćemo da pionir govori«, pa je iza govornice stao Petar Prošić, pionir iz Lušci-Palanke. Tišina je zavládala učionicom.

»Sakrio sam šarac i tri sanduka municije«, rekao je pionir Petar Prošić. »Ni mami nisam smio da kažem i otišao sam od kuće. Znao sam ja da će naša vojska opet doći. I ona je došla. Onda sam im predao šarac da njime biju švapske pse!«

²⁴¹Dokument istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, tom II, lcnj. I, 1943, str. 433.

²⁴²Dokumenti istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, tom II, knj. I, 1943, str. 433. Proglas o rezultatima takmičenja od 20. jula do 1. septembra 1943. godine.

²⁴³Naši najmlađi u borbi protiv fašizma, članak »Mladog Krajišnika«, od septembra—oktobra 1943; Dokumenti istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, tom II, knj. I, 1943, str. 440.

»Živio naš hrabri pionir«, neko je snažno viknuo i sva se dvorana opet zatresla od bure oduševljenja.²⁴⁴

Aleksa Trtica je izvijestio delegate oblasne konferencije da su još neki pioniri krili puške i municiju od Nijemaca i predavali partizanima, kao što je činio i pionir Rade Praštalo.

Na ovoj konferenciji objavljeno je novo takmičenje, koje počinje od dana održavanja, 19. septembra, pa traje do 25. decembra 1943, kada je bilo predviđeno da će se održati drugi kongres USAOJ-a. Na konferenciji je izabran Oblasni odbor USAOJ-a.

AKTIVNOST I RAZVOJ AFŽ

U izvještaju Pokrajinskom komitetu KPJ od 14. maja 1943. Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu, u analizi rada organizacije AFŽ piše, između ostalog:

»...Naši partijski rukovodioci grešili su u postavljanju kriterija za primanje žena u Partiju, i stoga još i danas u partijskim organizacijama ima srazmjerno mali broj žena, ali se i u tom pogledu učinio izvjestan preokret. Švakako da je rad AFŽ-a bio nedovoljan, nije dovoljno iskorišćeno masovno učešće žena u narodnooslobodilačkoj borbi, i da je velika pogreška svih naših organizacija, a u prvom redu partijskih rukovodilaca, što su polet žena iskorišćavali ne za političko osvješćivanje žena, nego u prvom redu, za svršavanje običnih, tako reći, fizičkih poslova oko zbrinjavanja vojske. Nećemo pogriješiti ako kažemo, da je mržnja žena prema okupatoru i izdajicama našega naroda dosta velika i da ispravnim postavljanjem rada među ženama, može se omasoviti ovu antifasističku organizaciju.²⁴⁵«

Potvrda ove ocjene o stavu prema AFŽ, odnosno prema njegovim članicama, imamo i na sanskom srezu, ne samo u odnosu na prijem u KPJ već i u njihovoj zastupljenosti u NOO, seoskim, opštinskim i sreskim. Od 35 seoskih odbora u devet nije bilo žena odbornika. U pet opštinskih NOO od 33 odbornika samo su četiri bile žene, a u Sreskom NOO od osamnaest članova samo dvije su bile žene. U odnosu na muškarce, članove KPJ, žena je bilo vrlo malo i na sanskom srezu. Pa ipak rodoljubive podgrmečke žene su kroz svoje odbore AFŽ-a, u kojima im se nisu mogli pojaviti i muškarci, razvile veliku djelatnost, veoma značajnu za uspješnije vođenje NOB. Podgrmečke žene su bile veoma dobro zastupljene i na svim masovnim skupovima i konferencijama, na manifestacijama i zborovima. A u brizi o ranjenicima i bolesnicima u prihvatanju i smještaju izbjeglica, pogorjelaca i beskućnika, u staranju o djeci čije su porodice stradale u neprijateljskim ofanzivama, bile su nenadmašne. To je bilo njihovo polje rada, i tu su ostvarivale izuzetne rezultate tokom čitavog rata. Bile su nesebične i 1943, kada su mnoge izgubile ponekog svog najbližeg, a pojedine i veći dio najuže rodbine. Obezbjedujući najnužnije u svojoj kući za ukućane, među kojima je bilo i bolesnih i rekonvalescenata, one su hitale u improvizovane bolnice, po seoskim kućama, žurile da za jedinicu koja je stigla u selo pripreme hranu i poklone, radile i mnogo drugih poslova, bez imalo žaljenja na dane i dane provedene

²⁴⁴ Dokumenti istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, tom II, knj. I, 1943, str. 440.

²⁴⁵ Arhiv CK KPJ, dok. br. 5224.

na takvom poslu od opšteg interesa. Najveći dio tog svakodnevnog rada podgrmečkih žena i omladinki nije zabilježen, nije ušao u izvještaje pisane na komadićima papira, ali i ono što je sačuvano, govori o nesebičnoj odanosti podgrmečkih žena NOB i njenoj narodnooslobodilačkoj vojsci.

Petnaestog marta 1943. žene Tuk-Bobije odnijele su darove bolnici smještenoj u njihovom selu, ostalo je zabilježeno na jednom papiriću koji je potvrdio ekonom bolnice. To znači da su žene tog sela već tada obnovile svoj rad.

Sa proslave Dana ustanka.

U izvještaju Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč od 9. maja 1943. kaže se da na sanskom srezu još nema sreskog odbora AFŽ, već aktivistkinje djeluju pojedinačno. Ali iz jedne zabilješke iz tog vremena vidi se da je za kratko vrijeme iza ofanzive 17 žena na sanskom srezu kandidovano za pri-

jem u KPJ,²⁴⁶ što govori o njihovoj znatnoj aktivnosti neposredno iza ofanzive, Pa ipak, na okružnoj konferenciji KPJ, održanoj 17. maja 1943. u Hašanima, Paula Humek, organizacioni sekretar Sreskog komiteta KPJ, nezadovoljna je i time, pa kaže da je rad sa ženama zaostao, a izrazila želju da aktivnost žena bude veća i šira. Jela Perović, sekretar Inicijativnog okružnog odbora žena Podgrmeča, iznosi da su podgrmečke žene u ofanzivi desetkovane, neke poginule kao rukovodioci, neke zarobljene, a neke je bolest skrhalala. Pa i pored toga, žene su već u maju nosile namirnice bolnicama, za bolnice tkale platno, krpile i prale odjeću partizanima.²⁴⁷

Predsjednik Sreskog NOO Sanski Most na konferenciji u Komandi podgrmečkog područja, 4. avgusta, ističe da je rad odbora AFŽ bolji u mnogim selima od narodnooslobodilačkih odbora.²⁴⁸

Predsjednica Sreskog odbora AFŽ tokom ljeta 1943. je bila Duka Bačkonja, koja je istovremeno politički djelovala na bosanskomilanovačkoj opštini, gdje je bila jedno vrijeme i sekretar partijske ćelije. Međutim, 15. septembra 1943. ona je razriješena dužnosti i vraćena u svoj srez u Drvar,²⁴⁹ a za predsjednicu je tada izabrana Jela Veselinović.

Izborna okružna konferencija AFŽ Podgrmeča održana je 22. avgusta 1943. u Majkić-Japri u kući Mile Lukića, na kojoj je bilo prisutno 250 delegatkinja i delegata vojske, partijskih i omladinskih rukovodstava. Prisustvovala su i delegatkinje 7. banijske divizije NOV, koja se tih dana nalazila na sanskom i novskom srezu, na odmoru poslije povratka iz bitaka na Sutjesci. Na konferenciji je konstatovano da su u svim opštinama i srezovima Podgrmeča formirani odbori AFŽ-a i, na kraju, izabran je Okružni odbor od 19 članica.²⁵⁰

U izvještaju Opštinskog komiteta KPJ Halilovci od 28. septembra 1943. piše da Opštinski odbor AFŽ ima jedanaest članica, a seoski odbori ukupno dvadeset devet.

U izvještaju Opštinskog komiteta Lipnik, iz tih dana, stoji da u odborima AFŽ ima 40 članica, od kojih dvije u Sreskom odboru AFŽ, jedanaest u opštinskom i 27 u seoskim odborima AFŽ.

U ovom vremenu bile su veoma aktivne i žene Majkić-Japre. One su od 19. septembra do 19. oktobra 1943. održale četiri sastanka, na kojima je bilo preko 200 žena, deset žena pohađa tečaj nepismenih, a devet pjeva u horu. Žene su prele za vojsku, prale prostorije gdje su bila smještena neka okružna i oblasna rukovodstva, u ovom selu. One su samo u tom vremenu pripremle za vojsku, bolnicu i pozadinska rukovodstva 1.621 kg kruha, 655 kg mesa, 1.033 kg krompira, 160 l mlijeka, 32 kg pite, 45 jaja, 4 sirca, 17 plahta, 2 bilja, 1 jorgan, 18 peškira, 40 zavoja, 8 kudelja vate, 32 porcije, 32 kašike,

²⁴⁶Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, dok. br. 1397.

²⁴⁷Zapisnik okružne konferencije KPJ od 17. maja 1943. godine. Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, dok. br. 1397.

²⁴⁸Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, dok. br. 1566.

²⁴⁹Zapisnik konferencije u Komandi Podgrmečkog područja, 4. avgusta 1943. godine, Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, dok. br. 1687.

²⁵⁰Zapisnik okružne izborne konferencije AFŽ Podgrmeča, 22. avgusta 1943. godine, Arhiv Muzeja revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 986.

600 obroka hrane za Podgrmečki odred, 790 obroka za zarobljene domobrane, 140 obroka za prolaznike, itd.²⁵¹

Do sredine 1943. obnovljeni su odbori AFŽ i na području dabarske opštine, a jula 1943. formiran je i Opštinski odbor. Za predsjednicu je birana Ruža Crnomarković i za članice Stoja Crnomarković, Mika Marjanović, Boja Kondić zvana Duda, Vukosava, Radojka i Cvijeta Milinković, Jovanka Stupar, Marija Avramović, Stevanka Tubić, Dragica Vokić, Sava Macura, Ljuba Ćosić i još neke.

²⁵¹ Izvještaj sela Majkić-Japre, Arhiv Muzeja revolucije BiH, Sarajevo, dok. br. 986.

14. STANJE NA PODRUČJU TRAMOŠNJE, KOZICE I OKOLNIH SELA DO OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA

Do formiranja Sanskog NOP odreda, septembra 1943, područja sanskog sreza, na desnoj obali rijeke Sane, bila su vrlo često pod terorom četnika. Jedinice NOV su povremeno dolazile i prolazile, uglavnom prilikom čišćenja područja između rijeka Sane i Vrbasa, odnosno Manjače.

Do druge polovine aprila 1943. u ovim selima je djelovala četnička četa čiji je komandir bio Stevan Bajić. Jednog dana su ga Nijemci uhapsili i sproveli u logor u Prijedor. Protiv njega su ustaše podnijele više tužbi, pa i tužbu da sarađuje s partizanima. Kada je Bajić uhapšen pripadnici kozičke četničke čete ostali su u selu. Samo su neki otišli sa četničkim jedinicama koje su od Vilusa, Ratkova i Manjače dolazile u ova sela sve do kraja avgusta 1943. godine.

U proljeće 1943. nakon što je prebolio pjegavi tifus, u ova sela upućen je Jovo Vidović. Bio je od ranije partizanski obavještajac i član KPJ. S njim je došla grupa boraca iz ovih sela, oko 20, među kojima Jovan i Dušan Tečić, Blagoje Plavšić, Dragutin Gavrilović, Dragan Popović, Miroslav Vergić i još neki. Po dolasku u Kozicu ovoj se grupi priključio i Jovo Vulin, sa još nekoliko partizana, koji su od aprila bili u ovom kraju.

Grupa Jove Vidovića imala je oslonac na selo Kozicu i Mulež, najčešće je boravila u kućama Stojakovića, Seizovića i Popovića. U to vrijeme u Kozici u Krejićima, se nalazio četnički bataljon koji je ovdje došao sa Manjače. četnička grupa Miloša Perišića i Gojka Manojlovića, njih dvadesetak, nalazila se u Tomini, Kijevu, Lužanima i Tramošnji, odakle su povremeno prelazili rijeku Sanu i upadali u slobodna podgrmečka sela. Stanovništvo Kozice i drugih sela je snabdijevalo hranom partizansku grupu Jove Vidovića i odazivalo se njihovim pozivima na ilegalne sastanke. Grupa je politički djelovala među odraslima, omladinom i među ženama.

Ova grupa ubrzo se proširila nekolicinom mlađih ljudi i omladinaca, što se osjetilo po radu u selima, pa su četnici nastojali da je po svaku cijenu likvidiraju. Prilikom povratka jednog četničkog manjačkog bataljona od Ribnika, početkom ljeta, u Podovima su iznenadili na spavanju u jednoj pojati Dragana Popovića. On je iz Ribnika, iz Štaba Ribničkog NOP odreda nosio poštu za grupu. Četnici su našli poštu i svezali Popovića. Iako vezan, uspio je pobjeći prema rijeci Sani i Kamičku. Četnici su ga ranili, ali je i takav prešao rijeku. U Kamičku ga je dočekala grupa Muslimana, previla ga i na kolima odvezla u Ribnik, u partizansku bolnicu. Nešto kasnije četnici su uspjeli da uhvate i Nikolu Petrića. Odveli su ga do manastira Gomjence, tamo su ga mučili i tukli, ali on nije ništa odao. Kada im je grupa partizana napisala prijeteće pismo oni su ga oslobodili.

Djelujući i među omladinom, Sava Vidović, član KPJ od kraja 1942. i Teufik Kadenić Cinkara, član OK KPJ mrkonjičko-ključkog okruga, formi-

rali su skojevski aktiv, u koji su primljeni: Vlado D. Popović, Stojan S. čučković, Neđo N. Aničić, Petar C. Anđelić, Uroš T. Mikać, Vlado S. Stojaković (sekretar aktiva) i Milan Trninić. Ovaj aktiv ubrzo počinje da djeluje i među omladinom susjednih sela. Selo Kozica je bilo centar tog rada, a i kasnije kada je u njemu boravio najprije Štab Ribničkog NOP odreda, potom Štab 13, pa 6. brigade.

Grupa je pokrenula i rad nekih članova ranijih NOO, ali opšta situacija u ovim selima još nije omogućavala njihovu punu obnovu, odnosno izbor novih seoskih NOO odbora. Uspješniji rad među narodom uslijedio je krajem avgusta 1943, kada je u ova sela došao Ribnički NOP odred, a četnici pobjegli na Manjaču. Izmjena snaga omogućila je politički, organizovaniji rad i pripreme za formiranje Sanskog NOP odreda.

Prije dolaska Ribničkog NOP odreda u ova sela partijsko politički radnici su bili uspostavili vezu s domobranskim narednikom Hamdijom Čekićem u neprijateljskom uporištu u Vrhpolju. O spremnosti domobrana da se predaju obaviješteni su Štab Podgrmečkog NOP odreda i Štab 6. brigade, a i Štab Ribničkog NOP odreda, kada je stigao na ovo područje.

Razoružanje posade u Vrhpolju je izvršeno 26/27. avgusta 1943. godine. Nakon te akcije Štab 13. brigade i pozadinski politički radnici organizovali su narodni zbor na Kremencu, na kojem je govorio Milan Zorić, komandant novoformirane 13. brigade, pozivajući sve sposobne za borbu da stupe u Brigadu. Velik broj ljudi iz ovih sela tada je to učinio pa su značajno brojno pojačane čete i bataljoni.

Kako je u ovim selima bilo još mnogo ljudi sposobnih za vojsku, Štab 13. brigade prišao je i mobilizaciji, pa i starijih ljudi. Štab je intervenisao kod Štaba 4. divizije, tražeći da se za Brigadu ne mobilišu stariji i za napore nesposobni ljudi, pogotovo kad se radilo o pripremama za formiranje Sanskog NOP odreda.

S obzirom na mali broj političkih radnika koji su veoma mnogo radili na mobilizaciji ljudstva za Ribnički NOP odred, potom za 13. brigadu, a onda i za Sanski NOP odred, nije bilo moguće izvršiti izbor novih NOO, odbora AFŽ-a i omladine.

U 1942. izabrani odbornici su za vrijeme boravka četnika u ovim selima djelimično bili članovi i njihovih odbora. Zato Štab Sanskog NOP odreda u pismu Štabu 5. korpusa od 3. novembra 1943. traži političke radnike. Tek nakon oslobođenja Sanskog Mosta izvršiće se izbor novih odbora i svih drugih društveno-političkih organizacija u selima ovog područja.²⁶²

Tramošnja, Kozica, Podovi, Ilidža, Hazići, zatim Tomina, Usorci i druga sela na desnoj obali rijeke Sane bila su tokom 1942. i do avgusta 1943. znatno izložena djelovanju četničkih jedinica i njihovih propagatora sa Manjače i iz centralne Bosne. Pa ipak, mali broj ljudi iz ovih sela prišao je četnicima, bilo da su stupili u njihove jedinice, bilo da su ih pomagali. Međutim, stanovništvo u nekim selima Manjače bježalo je u šumu na pojavu partizana, na sve moguće načine ometalo napade na četnike. U saskim selima Tramošnji, Kozici i drugim nikada se nije tako nešto dogodilo. Naprotiv, stanovništvo ih je radosno dočekivalo, darivalo, spremalo hranu, a sposobni za borbu stupali su u jedinice.

Tokom čitavog rata sa ovog područja stupilo je u četnike samo dvanaest seljaka, koji su do kraja ostali u četnicima. Oko sto ih je privremeno bilo u četnicima. Oni su se ubrzo vratili u partizane i tu ostali do kraja rata. Mnogi od njih su i svoj život dali u borbi za slobodu. U 1942. i 1943. otišli su u četnike, dva čovjeka iz Tornine,²⁵³ dva iz Usoraca²⁵⁴, pet iz Tramošnje²⁵⁵ i svi su do kraja ostali četnici.

Za sve vrijeme boravka četničkih jedinica u ovim selima mali broj mještana im je prišao i stavio im se u službu, četnici su formirali svoje ravnogorske četničke odbore u Tramošnji, Kozici, Ilidži, Podovima, ali je većina tih četničkih odbornika bila protivčetnika. Zato po dolasku brigada NOV u ljeto 1943, za svoj protunarodni rad bili su kažnjeni samo dva u Kozici,²⁵⁷ pet u Usorcima²⁵⁸ i tri u Tramošnji²⁵⁹, dok su svi ostali oslobođeni odgovornosti pa su neki stupili i u partizane, a neki bili birani u NOO i slično.

FORMIRANJE SANSKOG NOP ODREDA I PRVE AKCIJE

Nakon formiranja Podgrmečkog, Kozarskog, Ribničkog, Drvarsko-petrovačkog NOP odreda i Štaba Grmečke grupe odreda, prišlo se i formiranju partizanskog odreda na području istočno od Sanskog Mosta. Štab 2. korpusa 25. avgusta 1943. predlaže Štabu Grmečke grupe NOP odreda (ponegdje nazivan: Štab Grmečke operativne grupe) da razmotri mogućnost formiranja Sanskog odreda na prostorijski Mulež — Bronzani Majdan — Sanski Most.²⁸⁶

Kada se početkom septembra 1943. godine 6. brigada našla na području Tramošnje i Kozice, Štab Brigade je predložio Štabu 4. divizije da formiranje Sanskog NOP odreda pomognu svi štabovi brigada i Podgrmečki odred.²⁸¹ Kako je Štab Grmečke grupe odreda bio rasformiran 8. septembra 1943, bez podrške više štabova ne bi bilo lako formirati novi odred.

Neposredno na prikupljanju boraca i pripremama na formiranju odreda radio je partizanski obavještajac na ovom području Jovo Vidović. U početku organizovanja odreda Vidović se obratio Štabu Podgrmečkog NOP odreda, tražeći pomoć u oružju i municiji. Podgrmečlije su mu tada poslale 40—50 pušaka sa potrebnom municijom.

²⁵³ Iz Tornine su u četnike otišli i ostali do kraja Gojko M. Kuzmanović i Luka S. Aćimović.

²⁵⁴ Iz Usoraca su otišli u četnike i ostali do kraja Stojan Savić i Stevan Vujković.

²⁵⁵ Iz Tramošnje su otišla petorica u četnike, četvorica su uhvaćena i strijeljana, a jedan je pobjegao u inostranstvo.

²⁵⁷ Vojni sud 13. brigade je osudio na smrt i strijeljao Mirka Jelića, predsjednika četničkog Ravnogorskog odbora za Tramošnju i Kozicu i Miloša Topića člana tog odbora, obojica iz Kozice.

²⁵⁸ Vojni sud NOV osudio je na smrt i strijeljao zbog saradnje sa četnicima Luku Savića, Đurđa Savića, Jovu Majkića i Milu Kuridžu iz Usoraca, a potom je, nakon oslobođenja Sanskog Mosta, otkriven kao saradnik četnika i Pero Vujković, predsjednik NOO sela, pa je strijeljan.

²⁵⁹ Vojni sud NOV osudio je trojicu članova ravnogorskog četničkog odbora Dušana Đakovića, Dušana Kondića Prodanovića i Ostoju Šamardžiju iz Tramošnje, koji su u Sućurima u Kozici strijeljani.

¹—« Zb. IV/16, str. 229.

²« Zb. IV/17, str. 113.

Drugom polovinom septembra 1943. odlukom Štaba 2. bosanskog NOU korpusa formiran je Sanski NOP odred.²⁶² Za članove štaba određeni su: Jovo Medić, komandant, Jovo Vidović, zamjenik komandanta i Gojko Bjelajac, zamjenik političkog komesara Odreda.

U formiranje Sanskog odreda učestvovao je i Štab 13. brigade. Komandant Brigade došao je na područje Sokolova sa 1. četom 1. bataljona 13. brigade i smjestio se u školsku zgradu. U četi je održan partijski, potom skopski sastanak i na kraju četna konferencija, na kojima su objašnjeni zadaci Čete u formiranju novog odreda.

Prvi zadatak borcima je bio da pozovu desetak viđenijih ljudi na sastanak. Kada su stigli ovi Sokolovčani, s njima je u Školi održan razgovor i objašnjeno da se radi o formiranju novog odreda za njihovo područje, u koji bi trebalo da stupe svi sposobni iz Sokolova i drugih sela ovog područja. Prisutni su pozdravili tu odluku i neki odmah zatražili da budu primljeni u novi odred. Potom je napravljen spisak ljudi iz Sokolova koje treba mobilisati. Spisak je obuhvatao kako Sokolovo tako obližnja sela, Podove, pa i Peći i Prhovo s lijeve strane rijeke Sane. Prikupljanje ljudi iz ovih sela trajalo je tri do četiri dana. Neke pozvane nisu zatekli kod kuća, a neki su došli sa oružjem, ali najveći dio bez oružja. Oni s oružjem su do ofanzive bili u partizanima, ali su zbog bolesti, ranjavanja ili nečeg drugog ostali kod svojih kuća. Tokom ofanzive i poslije do avgusta 1943, odnosno do dolaska Ribničkog NOP odreda na ovaj teren, sela su bila pod vlašću četničkih jedinica sa Manjače, ali sela nisu pala pod četnički uticaj.²⁶³

Kada je sakupljena prva veća grupa boraca i formirane prve dvije čete novog odreda, kod škole u Sokolovu održan je narodni zbor na kojem su o političkoj i vojnoj situaciji i formiranju Sanskog NOP odreda govorili Milan Zorić i Jovo Medić. Potom je komandant Brigade sa 1. četom 1. bataljona prešao u Tramošnju i tamo izvršio mobilizaciju, na način kao i na području Sokolova. Nakon dva tri dana isti zadatak obavljen je i u Kozici. Mobilisani borci iz Tramošnje i Kozice upućeni su na Sokolovo u zaseoke Oljače i Žuniće na istočnim padinama planine Muleža, gdje se nalazio Štab Sanskog NOP odreda sa već formirane dvije čete i prvim bataljonom.

Za štabove i komande ovog odreda nedostajao je vojni i politički komandni kadar. Nije ga bilo ni nekoliko narednih mjeseci, zbog čega se Štab Odreda obraćao višim štabovima. Prilikom formiranja Sanskog odreda na dužnost političkih komesara četa postavljeni su Jovo Vulin, član KPJ i Vid Savić, koji tada još nije bio član KPJ, ali je naknadno primljen.

U početku Odred je imao samo tri čete, u kojima su bili borci iz Kozice, Tramošnje, Sokolova, Podova, Tornine, Kruhara, Hazića i još nekih sela. Sanski NOP odred je formirao i Hazičku partizansku čet, čiji je komandir bio Mitar Jovišić, koji je iz 7. brigade povučen na dužnost u ovu terensku partizansku čet. Iz Hazića je tada u Četu stupilo oko 50 boraca. Politički komesar je bio Neđo Aničić iz Ilidže.

²⁸² Nije sačuvan dokument o formiranju ovog odreda. Još 7. septembra piše se o potrebi formiranja odreda, a 29. septembra se navodi kao datum prvog izvještaja odreda poslanog štabu korpusa. Izlazi da je Odred formiran u drugoj polovini septembra 1943. godine.

²⁶³ Stevo Ostojić: Formiranje Sanskog odreda 1943. u Sokolovu. Članak pripremljen za ediciju Šrez Ključ u NOB 1941—1945. godine.

Pošto nije imao dovoljno vojnog i političkog kadra, a naročito oružja, Štab Sanskog odreda nije mogao da primi sve dobrovoljce koji su željeli da stupe u Odred, pa ih je vraćao kući. Štab 2. korpusa je u vezi sa ovim intervenisao, sugerišući da ne vraćaju ljude kućama, već da sa mobilisanim izvođe vojničku i političku obuku dok ne dobiju oružje.²⁶⁴ Od tada Štab Sanskog NOP odreda vrši mobilizaciju, pa početkom novembra ima 164 naoružana i 136 nenaoružanih boraca.²⁶⁵

*

Odred je formiran nešto prije 29. septembra, dana kada je Štab Sanskog NOP odreda poslao prvi izvještaj Štabu 2. korpusa. Tada je poslan i prvi izvještaj o prvim akcijama Odreda, o kojima je 1. oktobra Štab 2. korpusa izvjestio Vrhovni štab.

Jedna četa Sanskog NOP odreda je postavila zasjedu na granici između sela Kozice i Vilusa. Od Bronzanog Majdana je naišla četnička »brigada« Pavla Mutića, koja je imala oko 250 četnika. Iznenadnom vatrom »brigada« je razbijena i četnici su se razbjegli, imali su dva mrtva i sedam ranjenih.²⁶⁶

Jedinica Sanskog odreda je u zasjedi u Tomini dočekala dva ustaška narednika, poznate zlikovce, i ubila ih. Zaplijenjene su dvije puške, dva pištolja, dvije bombe i druga oprema.

Kako prilikom formiranja Odreda nije odmah bio imenovan politički komesar, Štab Korpusa izvještava da će za političkog komesara odreda uputiti Mirka Vranića-Sanjina, koji je do tada bio politički komesar bataljona 4. brigade, a tada se nalazio na političkom kursu. Međutim, tek novembra 1943. je za političkog komesara upućen Đoko Maran.

Štab Korpusa istovremeno nalaže Štabu Odreda da djeluje politički i među narodom, da Odred djeluje i na području Sokolova i Ratkova, gdje treba formirati desetine, vodove, pa ako ima uslova i čete.²⁶⁷

Sanski NOP odred tokom šest mjeseci postojanja je učestvovao i u oslobađanju Sanskog Mosta 20/21. oktobra 1943, u napadu na Banjaluku i u nizu manjih ili većih akcija na prostoru istočno od rijeke Sane. Akcije su izvođene, prije svega, postavljanjem zasjeda četničkim grupicama koje su upadale na ovu teritoriju.

Izještavajući 30. novembra 1943. Štab 5. korpusa NOVJ, Štab Sanskog odreda javlja da imaju jedan bataljon sa tri čete i još tri terenske čete. Međutim, nemaju komandni vojni, ni politički kadar da bi mogli formirati drugi bataljon, niti imaju zamjenike komandira četa. Odred je imao i Ratkovačku četvu.²⁶⁸

Sanski NOP odred je 20. decembra 1943. imao 380 boraca naoružanih sa 234 puške, šest teških mitraljeza, dva šarca i dva puškomitraljeza. Svi borci su bili dobro obučeni i obučeni. Odred je još uvijek imao jedan bataljon sa tri čete i još tri terenske čete. Iz njega su upućena 74 borca u novoformirani Zmijanjski NOP odred, a na njihovo mjesto je došlo sto dobrovoljaca.

²⁶⁴Zb. IV/18, str. 34.

²⁶⁵Zb. IV/19, str. 60.

²⁶⁶Zb. IV/18, str. 12.

²⁶⁷Zb. IV/18, str. 34.

²⁶⁸Zb. IV18, str. 34.

U Kozici, u Štabu Odreda je 20. decembra 1943. održano savjetovanje članova Štaba i bataljona na kojem je analizirana politička situacija. Sastanku je prisustvovao i organizacioni sekretar Okružnog komiteta KPJ Ključ — Mrkonjić-Grad Brane Todić, koji je i zakazao savjetovanje. Konstatovano je da su članovi KP slabo informisani o političkoj situaciji u svijetu. Rečeno je da je rekvizicija hrane za Odred izazvala ljutnju porodica čiji su pojedini članovi bili u četničkim jedinicama. Čitav Odred imao je svega dvadeset članova KPJ, 13 kandidata i 35 skojevac, pa je bilo neophodno proširiti broj članova KP, unaprijediti teoretsku izgradnju i ojačati disciplinu.

Krajem januara 1944. Odred je imao dva bataljona i u njemu osam partijskih organizacija, sa 31 članom KPJ i dvanaest kandidata za članove KPJ.

Štab Odreda je imao pet članova KPJ, a intendantura pet članova i tri kandidata.

U štabu 1. bataljona bila su tri člana KPJ, u 1. četi četiri člana, u 2. četi tri člana i jedan kandidat za člana KPJ i u 3. četi pet članova i tri kandidata.

U Štabu 2. bataljona bila su tri člana KPJ i jedan kandidat, u 1. četi tri člana i jedan kandidat, u 2. četi četiri člana i jedan kandidat.

Odred je imao dva bataljonska komiteta SKOJ-a sedam aktiva SKOJ-a i 42 skojevca.

U 1. bataljonu postojao je bataljonski komitet od pet članova, u 1. četi bilo je sedam skojevaca, u 2. četi šest i u 3. četi šest skojevaca. Pri štabu Bataljona bilo je četiri skojevca, svega u Bataljonu 23.

Drugi bataljon nije imao bataljonski skojevski komitet. U 1. četi bilo je osam skojevaca, u 2. sedam i pri Štabu Bataljona četiri, svega u Bataljonu devetnaest skojevaca.²⁶⁹

Štab Sanskog NOP odreda je u međuvremenu popunjen. Na dužnost obavještajnog oficira postavljen je Dragutin Đukanović iz Sokolova, intendanta Strahinja Latinović i na dužnost referenta saniteta Nada Živičnjak iz Bihaća.

Štabovi bataljona Sanskog NOP odreda na dan formiranja bili su u sastavu:

Komandant 1. bataljona Blagoje Savić, iz Sokolova, politički komesar Vojo Marković iz Ribnika i zamjenik komandanta Mirko Grabež od Jajca. Međutim, ubrzo je Blagoja Savić razriješen dužnosti, pa je za komandanta određen Mirko Grabež.

Komandant 2. bataljona bio je Vid Simurdić, politički komesar Jovo Vulin, a zatim Krsto Bulovan iz Drvara i intendant Gojko Bajić.

Kada je formiran i 3. bataljon, za komandanta je bio postavljen Gojko Babić iz Meline, za političkog komesara Jovo Vulin (došao iz 2. bataljona) i za zamjenika političkog komesara Pero Grbić iz Drvara.

Marta 1944. pri Štabu Sanskog NOP odreda bio je organizovan omladinski vojno-politički kurs da bi se dobrovoljci i mobilisani omladinci obučili u rukovanju oružjem, stekli osnovno znanje o narodnooslobodilačkoj borbi i njenim ciljevima.²⁷⁰

²⁶⁹ Ratna zabilješka Branka Todića, org. sekretara OK KPJ Ključ — Mrkonjić. Područje Sanskog odreda je bilo u sastavu ključko-mrkonjičkog okruga. U arhivi autora.

²⁷⁰ Izvještaj Štaba 4. divizije od 16. marta 1943. Štabu 5. korpusa, Zb. IV/23, str.

15. STANJE U SANSKOM MOSTU PRED OSLOBOĐENJE GRADA

Ocjenjujući političko stanje u Sanskom kraju, kotarski predstojnik Sanskog Mosta u izvještaju od 30. aprila 1943. obavještava nadležne vlasti tzv. NDH i o sljedećem:

»a) Partizani. Poslije akcije naše i Savezničke vojske²⁷¹ vladalo je u povjerenom kotaru zatišje. Partizanske horde izgledalo je, da su potpuno razbijene. Samo manje grupe partizana su se vidale ali postepeno je došlo do jačeg grupisanja partizana, te tako u zadnje vrijeme u ovom kotaru nalaze se dijelovi t. zv. IV partizanske divizije, jedna bojna leži u selu Lipniku, druga u Budimlić Japri, a dijelovi treće bojne graniče sa selom Dabrom i izgleda da se prebacuju prema Sitnici«...²⁷²

Iznoseći u nastavku izvještaja svoje ocjene o raspoloženju naroda, kotarski predstojnik piše da je narod u vrlo teškom položaju:

»... Glad i bieda viri iz svakog kutka. Preko 12.000 bezkućnika — Hrvata ima u ovom kotaru. Mjerodavni slabo pomažu taj upropašćeni svijet ... te bi potrebna pomoć u hrani digla njegov moral na staru visinu«...

Završavajući taj svoj izvještaj, on upozorava na blizinu Grmeča »čija je promidžba vrlo jaka i za narodne mase uvjerljiva«...

Prošlo je samo nekoliko mjeseci pa je i sam kotarski predstojnik hvalio vezu s partizanima, upozoravajući ih da ne ruše prugu dok ne stignu vagoni sa solju i namirnicama u grad. Već u oktobru partizani su ga kao posljednjeg kotarskog predstojnika u Sanskom Mostu smijenili s te dužnosti.

Dok kotarski predstojnik ima respekta prema partizanima, dotle u istom izvještaju nema lijepih riječi za svoje »saveznike« četnike, koji su i tog proljeća i ljeta 1943. svakodnevno navraćali u Sanski Most i sela istočno od grada. O četnicima Vukašina Marčetića, on piše:

»... Razuzdanost njegovih četnika, kao i pomanjkanje stege prevršili su sve mjere. Pljačka je stalan pratilac ljudi«...

Stanovnici Sanskog Mosta imali su prilike da u ofanzivi vide zaista velike njemačke snage i snage domaćih izdajnika, daleko veće i po broju i naoružanju nego što su bile one koje su aprila 1941. bez borbe prošle Bosanskom krajinom prema Šarajevu.²⁷³ Međutim, vidjeli su i bježanje tih nje-

²⁷¹Za kotarskog predstojnika savezničke vojske su bile vojske nacističke Njemačke i fašističke Italije.

²⁷²Arhiv, VII, k. 167, br. reg. 1/3—2.

²⁷³U aprilskom ratu 1941. njemačka vojska na tlu Bosanske krajine je imala kratkotrajan sukob samo sa Đačkim bataljonom 14. aprila kod Mrkonjić-Grada.

mačkih i legionarskih jedinica sa Djedovače, Brajića Tavana, Umaca i Nagliša januara 1943. Oni su se uvjerali da su partizani sposobni da se suprotstave i takvoj sili kao što je fašistička Njemačka i da je narodnooslobodilačka vojska neuništiva. Mnogi od njih su se u proteklom periodu rata susretali s partizanima, uvjerali se da nije istina ono što govore i propagiraju ustaše, da partizani ubijaju sve Muslimane i Hrvate, uvjerali su se da partizani kažnjavaju samo zlikovce koji su počinili zločine prema narodu. Sanjani su se uvjerali da u partizanima ima i Muslimana i Hrvata, pa i njihovih sugrađana, koji su i na najodgovornijim položajima (komandanti, politički komesari bataljona, brigada, divizija i korpusa). Oni su saznali da se NOV bori i za novi život, nove odnose, za bratstvo i jedinstvo među narodima. Sve to skupa presudno je uticalo na to da većina stanovništva u gradu, i u još neoslobođenim selima, drugim očima, realnije vidi i ustaše, i okupatore i situaciju u gradu, ali i borbe narodnooslobodilačke vojske.

Najbolja potvrda tog izmijenjenog stanja u gradu i ostalim okolnim selima je povratak mnogih muslimanskih i hrvatskih porodica iz izbjeglištva, iz Sanskog Mosta i nekog njemu najbližeg sela u svoja sela, u svoje kuće na svoja zgorašta, u Husimovce, u Gornji i Donji Kamengrad, Naprelje, Modru, Cirkiće, Zenkoviće, Kasapnice, Hrustovo, zatim Vrhpolje i još neka slobodna sela s proljeća 1943. godine. Tamo su prišli obnovi svojih domaćinstava, uključili su se u organizovani rad na slobodnoj teritoriji i prema svojim mogućnostima materijalno pomagali narodnooslobodilačku vojsku i NOB. Neki od njih povremeno su odlazili u Sanski Most i tako bili živi leci, najboljom propagandom prave istine o partizanima, pokazujući ličnim primjerom da mirno žive i obavljaju svoje poljske poslove, da su sigurniji nego stanovništvo u okupiranom gradu i selima.

U samom gradu- i pored toliko velikih okupatorskih i ustaško-legionarsko-domobranskih snaga, mnogi građani su uspostavljali vezu sa ilegalnim saradnicima NOP, mnogi građani su uspostavljali vezu sa ilegalnim saradnicima NOP, obavještavali se o stvarnoj situaciji u svijetu i u zemlji, a neki i davali potrebna obavještenja za partizane o neprijatelju, njegovim uporištima, snagama, pokretima i si. Ustaše i okupatori u 1943. više nisu u mogućnosti da u akciju sa sobom povedu civile, da ih naoružaju i pošalju protiv partizana i stanovništva na slobodnoj partizanskoj teritoriji. Neke ustaše su prelazile u domobranske jedinice nadajući se da će tako sačuvati glavu kada padnu u zarobljeništvo.

Život u gradu je bio sve teži zbog pjegavog i trbušnog tifusa koji su harali i gradom kao i slobodnom partizanskom teritorijom, ali i zbog oskudice u namirnicama.

Dopremanje životnih namirnica u Sanski Most je sve teže jer su partizani rušili pruge i puteve, blokirali prilaze. Bilo je teže snabdijevanje i domobransko-legionarske vojske, jer je u fašističkoj Njemačkoj i ustaškoj NDH sve više nedostajalo mnogih sirovina i namirnica. Njemačke trupe nalazile su se u povlačenju sa okupiranih područja Sovjetskog Saveza, iz Italije i sa još nekih bojišta. U Jugoslaviji narodnooslobodilačka vojska je rušila komunikacije, rudnike i fabrike i sprečavala eksploataciju narodnih dobara u korist fašističkih država. Uz to, i saveznici su (SAD i Engleska) svakodnevno i sve jače bombardovali industrijska središta Njemačke i tako razarali njenu ekonomsku i vojnu pomoć. Sve se to osjećalo i u snabdijevanju Sanjana

najpotrebnijim namirnicama, odjećom i obućom. Tu izmijenjenu situaciju na glavnim svjetskim bojištima osjećali su i domobrani sanskog garnizona, koji su svoje zarobljavanje 21. oktobra 1943. dočekali odjeveni u ljetnu odjeću, poderani, bez zimskih kaputa (šinjela) i drugih neophodnih predmeta.

I pored izvanredno teških uslova, ilegalni saradnici u Sanskom Mostu nastavili su rad i tokom 1943. godine. Osim upoznavanja svojih sugrađana, s kojima su smjeli otvoreno govoriti, s razvojem događaja kod nas i u svijetu, saradnici NOP-a su prikupljali razne podatke o neprijatelju, hvatali veze sa pojedinim oficirima, podoficirima i domobranima koji su pokazivali nezadovoljstvo i uvlačili ih u saradnju sa NOP. Ni neuspjeh partizana da zauzmu Sanski Most, decembra 1942. godine, ni koncentracija njemačkih divizija i legionarskih pukova u Sanskom Mostu nije ih pokolebala u tom radu. Ustaše su ponešto doznale o tom ilegalnom radu pa su u toku ofanzive februara 1943. tražili od Ustaškog stožera u Banjaluci da pohapsi trinaest građana i otjera ih u koncentracioni logor. Pri tom, Ustaški logor iz Sanskog Mosta piše:

»Pošto ovaj logor ima u svom mjestu Sanskom Mostu nekoliko osoba koje su za Nezavisnu Državu Hrvatsku štetni to molim da bi se iste dole navedene uputili u logor.

1. Lazo Živković ima sina u partizanima,
2. Novak Radić ima ženu u partizanima,
3. Stole Novaković²⁷⁴ ima u partizanima svog najbližeg rođaka.
4. Vlado²⁷⁶ ima sina u partizanima.
5. Ahmet Bilalbegović ima sina u partizanima.
6. Ante Tamburica²⁷⁶ ima sina u partizanima.
7. Gospođa Todića Dušana²⁷⁷ koji je pobjegao sa 2 sina i 2 kćerke u partizane a žena mu ostala sa jednom kćerkom ..
8. Gospođa Mijatović ima ćerku u partizanima i prava partizanka.
9. Gospođa Gvozden isto je vrlo opasna pošto su joj braća pobijena kao i njezina sestra Nada.
10. Kristina Petković isto je muž Milan ubijen i ona je protiv Nezavisne Države Hrvatske.
11. Lazo Tontić sastaje se sa najopasnijim komunistom Hazimom Bilalbegovićem.
12. Nada Praštalo koja je imala vezu sa četnikom Bajićem koji je pobjegao u partizane.
13. Milka Sakradžija koja je isto osluškivala i pratila kud se naši domobrani kreću i mislim da je davala izvješće partizanima.²⁷⁸

Međutim, ni ovog puta ustaške vlasti nisu uspjele uhapsiti sva lica predložena za upućivanje u koncentracioni logor, već samo neka. Uhapsili su devet građana, među kojima: Maricu Mijatović, Lazu Živkovića, Stolu Todorovića, Huseina Bišćevića i druge. Zatvorili su ih u bivši Sokolski dom, gdje su ih Nijemci saslušavali, a neke i tukli, mučili, da bi priznali ono za što ih optužuju, za saradnju s partizanima. Dok su ispitivali Maricu Mijatović,

²⁷⁴ Nije Novaković, već Todorović.

²⁷⁶ Vlado Majhrovski, njegov sin Đoko bio je partizan.

²⁷⁶ Ante Vranić.

²⁷⁷ Dušan Todić se nakon ofanzive na Grmeč februara 1943. vratio kući u Sanski Most.

²⁷⁸ Dopis Ustaškog stožera Sana Luka od 24. februara 1943. Zaštitnom redarstvu za grad Banja Luku i veliku župu Sana i Luka, Arhiv VII, k. 168, br. reg. 6/8.

doveli su Zoru Delić, udova Tošić, koja ju je optuživala da je i njoj davala materijal za partizane. Međutim, Marica Mijatović je sve to odbijala, pa tvrdila da ne poznaje tu ženu koja je optužuje. Nijemci su Marici Mijatović tada čupali kosu, slomili ruku i tukli je. Poslije nekoliko dana sve uhapšene potrpali su u zatvoreni vagon i prebacili u Prijedor, u ciglanu. Tu su bili dva dana i dvije noći, a onda su ih otpremali u Banjaluku u zatvor, u Crnu kuću. Nakon mjesec dana jedno po jedno je puštano iz zatvora, a posljednja Marica Mijatović, pa su svi došli svojim kućama u Sanski Most.

Pojedini ilegalni saradnici NOP-a željeli su još 1942. da izađu na slobodnu teritoriju, u partizane, ali im partizanski obavještajac Hazim Bilalbegović nije dozvoljavao, tražeći od njih da ostanu u gradu radi prikupljanja informacija o neprijatelju i organizovanju ilegalnog rada. Međutim, sredinom 1943. dobili su dozvolu Esad Alagić i Feho Čehajić, pa su napustili Sanski Most i došli na slobodnu teritoriju. Odmah su raspoređeni u brigadu. Bili su to posljednji Sanjani koji su iz okupiranog grada izašli u partizane, prije nego što će grad biti oslobođen, oktobra 1943. godine.

16. BORBE I AKCIJE NA SANSKOM SEKTORU **(avgusta-septembra-oktobra 1943. godine)**

Avgusta, septembra i oktobra 1943. g. na sanskom području djelovao je Podgrmečki odred. Šesta i 8. brigada u tom vremenu vodile su borbe na Manjači i oko Jajca. Početkom septembra one su bile i na sanskom sektoru, da bi u prvoj polovini septembra, nakon kapitulacije Italije, otišle u Dalmaciju, na područje Aržana, Sinja i Splita.

Neposredno pred napad na Sanski Most na njegovom području se nalaze najprije 3, a onda i 6. brigada (nakon povratka iz Dalmacije), Ribnički NOP odred (od 2. avgusta reorganizovan u 13. brigadu), na području istočno od rijeke Sane.

*

Prije odlaska sa sanskog sektora 1. bataljon 6. brigade je bio uspostavio vezu s nekim domobranima u uporištu Vrhpolje. Kako je Bataljon hitno morao krenuti sa brigadom prema Mrkonjić-Gradu, tu vezu je predao Štabu Podgrmečkog NOP odreda. Štab je uputio 9. avgusta 2. i 3. bataljon da zauzme Vrhpolje, ali neposredno pred napad dobili su obavještenje da su u Tominu došla dva bataljona četnika s Manjače, pa se od akcije odustalo.

Prva četa 2. bataljona Podgrmečkog NOP odreda je 10. avgusta postavila zasjedu na rijeci Sani, u selu Kljevcima, gdje su četnici dolazili da se kupaju. Kad su četnici došli na rijeku, zasjeda je otvorila vatru i ranila trojicu, pa su ostali pobjegli.

Ista četa je 11. avgusta uveče prešla na suprotnu obalu rijeke Sane i zaplijenila dva para konja, kravu i kaiš vršaćeg stroja.²⁷⁹

Drugi i 3. bataljon Podgrmečkog NOP odreda postavili su noću 18/19. avgusta zasjedu na cesti i pruži Sanski Most — Prijedor u Koprivni. Dragoja (Mile) Kovačević iz Bosanskog Milanovca, miner koji je postavljao minu na pruži, bio je neoprezan, pa je mina eksplodirala i on je poginuo. Na drugu minu na cesti naišla je konjska zaprega, pa je eksplodirala, što je potpuno otkrilo zasjedu, koja se nakon toga povukla.

Jedan vod 3. bataljona Podgrmečkog odreda je noću 21/22. avgusta postavio zasjedu na mjestu gdje se od puta Sanski Most — Prijedor odvaja cesta za Stari Majdan. Naišla je manja neprijateljska grupa, ubijena su četiri neprijateljska vojnika, uništen jedan motorbicikl i zaplijenjena puška. Vod je imao jednog poginulog borca i jednog ranjenog.²⁸⁰

²⁷⁹ Izvještaj Štaba Podgrmečkog odreda od 13. avgusta 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/16, str. 87.

²⁸⁰ Izvještaj Štaba Podgrmečkog odreda od 30. avgusta 1943. Štabu Grmečke grupe odreda, Zb. IV/16, str. 307.

Postupajući po naređenju Štaba 4. divizije od 23. avgusta 1943, Ribnički NOP odred je svoj 1. bataljon uputio u pravcu Tramošnje, 2. u pravcu Sasine i 3. u pravcu Stratinske. Zadatak Bataljona je bilo da razruše cestu Banjaluka — Sanski Most i da napadnu željezničku prugu Prijedor — Banjaluka.²⁸¹

Dvadeset četvrtog avgusta. Štab 2. korpusa je Ribnički odred preformirao u 13. krajišku NOU brigadu, pa je narednih dana djelovala na sektoru istočno od Sanskog Mosta. Njen Štab je bio u Tramošnji, zaselak Gorani.²⁸²

RAZORUŽAVANJE NEPRIJATELJEVE POSADE U VRHPOUU

Nakon dolaska Ribničkog NOP odreda na područje Kozice i Tramošnje partizanski obavještajac je ubrzao pripreme za razoružavanje neprijateljske posade u Vrhpolju. On je prethodno razgovarao sa domobranskim narednikom Hamdijom Čekićem, rodom iz Sanskog Mosta. Odlučili su da razgovaraju i sa ostalim narednicima i podnarednicima u uporištu, dok im se komandir bude nalazio poslom u Sanskom Mostu.

U četvrtak 26. avgusta Jovo Vidović, Janko Radulović, politički komesar bataljona i Mirko Lisica, zamjenik komandanta bataljona 13. brigade, ušli su usred dana u neprijateljsko uporište u Vrhpolju. Narednik je okupio ostale narednike i podnarednike. Jedan od njih je upitao partizane kako su smjeli ući u uporište. Pregovori su vođeni skoro dva sata. Dogovorili su se o načinu predaje. Naime, partizani će demonstrirati napad, a domobrani će iz uporišta pucati u zrak. Domobrani su tražili da im se svima garantuje život i slobodno kretanje, tj. da sami odluče hoće li kući ili u partizane. Međutim, u uporištu se nalazio i neki hodža iz Hrustova, pristaša Huske Miljkovića (huskovac), koji je u komandirovom bunkeru odvrćao domobrane od predaje. Primijetivši to, Jovo Vidović je s narednikom Čekićem otišao u taj bunker i napao hodžu riječima: »Šta se petljaš u vojničke stvari? Kada partizani napadnu uporište, koje je već opkoljeno sa svih strana, ko će odgovarati za one koji će poginuti?« Čuvši ovo, hodža je odustao od svoje namjere i pristao na predaju. Ponovo su bili okupljeni svi komandiri vodova, pa su im o uslovima predaje govorili Vidović, Radulović i Lisica. Toga časa je utanačeno da se predaja izvrši još iste večeri. Poslije toga pregovarači su napustili uporište i otišli da izvrše pripreme za prihvatanje domobrana. Na Kremencu se odmah počela pripremati hrana, zapravo gozba za domobrane. Pekli su se jaganjci, pite, pripremano piće i drugo.

Glavnina 13. brigade se te večeri nalazila u Tramošnji, na položajima prema cesti Sanski Most — Bronzani Majdan. Na Kremencu se nalazio samo jedan vod boraca NOV, koji su 26/27. avgusta posjeli položaj prema Vrhpolju. Nije bilo vremena za dovođenje većih jedinica. Valjalo je dogovor što prije realizirati.

Kada se smrklo, u neprijateljsko uporište je otišao samo Jovo Vidović. Upitao je domobrane: »Hoćemo li ispuniti dogovor?« Domobrani su uglas povikali: »Hoćemo!« i tada je nastala opšta pucnjava. Pucalo se u

²⁸¹ Zb. IV/, str. 195—6.
Zb. IV/16, str. 197.

zrak, kao da se brane od napada partizana, i zbog radosti što prestaje strah od pogibije u borbi koju su vojnici u ovom uporištu svaki čas očekivali.

Kod mosta je narednik Čekić postrojio sve domobrane, koji su sa sobom ponijeli oružje i municiju. Idući do Kremenca, domobrani su razdragano pjevali. A na Kremencu ih je čekala jedna četa partizana pristigla te noći, Štab Brigade i dovoljno jela i pića, čast kakvu domobrani nisu očekivali.

Tek na Kremencu su domobrani predali oružje koje su sa sobom ponijeli iz uporišta: četrnaest puškomitraljeza, jedan teški mitraljez, minobacač, 130 pušaka, 13.000 pušanih metaka i svu drugu ratnu opremu. Te večeri partizanima se predalo 142 domobrana, među kojima i dva narednika.²⁸³

Sutradan je okupljenom narodu i domobranima govorio komandant 13. brigade Milan Zorić. On je pozvao domobrane da se pridruže borbama NOV i složno nastave borbu protiv zajedničkog neprijatelja: okupatora, ustaša i četnika. Oko 60 domobrana je tražilo da idu kućama, što im je dozvoljeno. Inače, bili su iz obližnjih sanskih sela, Sasine, Kijeva, Škrljevitice i još nekih. Većina Muslimana domobrana, oko 60, izrazila je želju da stupi u NOV, dok je oko 20 tražilo da idu svojim kućama, i oni su bili rodom iz sanskih sela.

Među onima koji su odlučili da stupe u NOV bilo je i osamnaest ustaša, okorjelih zlikovaca, na koje se pazilo i tokom pregovora i tokom izlaska iz uporišta, sve do razoružavanja. Međutim, svih osamnaest je odlučilo da stupi u NOV. Upućeni su u Podgrmečki NOP odred, pa su isti dan sprovedeni preko rijeke Sane u Kljevece i potom u Dabar. Dan kasnije za njima je krenuo u Štab Podgrmečkog odreda i partizanski obavještajac Jovo Vidović, sa spiskom ustaša koje je trebalo uhapsiti i predati vojnom sudu. Nakon istrage i saslušavanja svih osamnaest ustaša je osuđeno na smrt strijeljanjem zbog brojnih zlodjela izvršenih tokom rata nad nevinnim stanovništvom ovog kraja.

Sa domobranima koji su stupili u NOV, Podgrmečkom NOP odredom poslan je jedan puškomitraljez i dvadeset pušaka sa potrebnom municijom, dok je ostali plijen preuzela 13. brigada.

Jedna neprijateljska jedinica jačine oko 120 vojnika krenula je 28. avgusta iz Sanskog Mosta u pravcu Kruhara, gdje je u zasjedi bio 1. bataljon 13. brigade. Iznenadnom vatrom Bataljon je razbio neprijatelja i vratio ga u Sanski Most. Prvi bataljon je imao jednog ranjenog borca.²⁸⁴

Borci 3. bataljona Podgrmečkog NOP odreda na području Hadrovaca 31. avgusta su pogodili jedan avion, koji je bio prisiljen da se spusti na livadu. Posada aviona je potom pobjegla u šumu. Borci su tražili avijatičare, ali ih nisu mogli pronaći.²⁸⁵

Dospjevši u područje Kozice, dijelovi 6. brigade su 1. septembra započeli čišćenje ovog sela od četničkih grupica. Nekoliko dana kasnije jedna veća grupa četnika od Bronzanog Majdana bila je posla prema Tramošnji,

²⁸³ Izvještaj Štaba Ribničkog odreda (13. brigada) od 31. avgusta 1943. Štabu 3. divizije. Dnevni izvještaj 15. brdskog arm. korpusa od 28. avgusta 1943. Ministarstvu oružane sile NDH, Zagreb, Zb. IV/16, str. 351 i 443.

²⁸⁴ Izvještaj Štaba 13. brigade od 13. septembra 1943. Štabu 10. divizije, Zb. IV/17, str. 171.

²⁸⁵ Zb. IV/17, str. 12.

ali kada su saznali da su tu jedinice 6. brigade, vratili su se prema Bronzanom Majdanu bez borbe.²⁸⁶

Drugi i 3. bataljon 13. brigade 2. septembra je vodio borbu u Tramošnji, zaseoku Đakovićima i šumi Behremaginici protiv Nijemaca, ustaša i četnika. U borbi je ubijeno 20 Nijemaca i jedan četnik i 25 ranjeno. Zarobljeno je devet Nijemaca i dva četnika. Zaplijenjena su tri mitraljeza »šarca«, automat, osam pušaka, pet pištolja, petnaest mina za bacač, šest tovarnih konja i druga ratna oprema. Bataljoni su imali jednog poginulog i tri ranjena borca.²⁸⁷

Postupajući po naređenju Štaba 4. divizije od 8. septembra, 6. brigada je sa dva bataljona posjela položaje na području Tornine, Tominske Palanke i Tramošnje, a s jednim bataljonom lijevu obalu rijeke Sane, u području Kljevaca i Dabra. Štab Brigade je bio u Kozici, zaselak Babići-Popovići. Trinaesta brigada se tada rokirala prema Han Kolima i Sitnici.²⁸⁸

Treći bataljon Podgrmečkog NOP odreda je 12. septembra postavio zasjedu na putu Sanski Most — Prijedor prethodno prekopavši cestu. Kada je naišao jedan neprijatelejski bataljon, razvila se Borba, poslije čega se 3. bataljon morao povući zbog nadmoćnosti neprijatelja.²⁸⁹

S područja Kozice, Tramošnje i Tornine 6. brigada je 16. septembra krenula prema Dalmaciji, da bi pojačala snage NOV Jugoslavije koje su duž obale razoružavale italijanske divizije i korpuse, nakon kapitulacije Italije (9. septembra 1943. godine).²⁹⁰

Jedan vod 3. bataljona Podgrmečkog NOP odreda u Pobrežju je 22. septembra uhvatio jednog švercera s punim kolima cigareta, duhana, papirića, šećera, soli i druge robe, koju je zaplijenio i otpremio u Štab na raspodjelu.²⁹¹

Nakon izvođenja operacija u području Bosanske Krupe i komunikacije Bosanska Krupa — Krnjeuša — Bosanski Petrovac, Podgrmečki odred se krajem septembra 1943. prebacio prema Sanskom Mostu, Ljubiji i komunikacijama Prijedor — Bosanski Novi.²⁹²

Prvi bataljon Podgrmečkog NOP odreda je 5/6. oktobra 1943, zajedno sa diverzantskom grupom Odreda, u Islam Ljubiji porušio »žičaru i onespobio Rudnik da se nije mogao osposobiti ni za dva do tri mjeseca.²⁹³

Čitav Podgrmečki NOP odred je 11. oktobra postavio zasjedu u Trnovi. Naišao je voz, lokomotiva je gurala dva vagona s pijeskom, a za sobom vukla tri putnička vagona puna vojske. Kompozicija je naišla na postavljene mine, pa je pruga bila potpuno razrušena. Neprijateljski vojnici su prihvatili borbu, ali su ubrzo bili razbijeni. Desetak ih je pobjeglo u Sanski Most, dok ih je deset do petnaest poginulo, a 51 bio zarobljen. Zaplijenjene su 34 puške, pet puškomitraljeza, mali minobacač, 3.000 metaka i druga ratna opre-

²⁸⁶Mjesečni izvještaj za septembar 1943. Štaba 4. divizije Štabu 5. korpusa, Zb. IV/17, str. 334.

²⁸⁷Zb. IV/17, str. 171.

²⁸⁸Zb. IV/17, str. 186—187.

²⁸⁹Zb. IV/17, str. 297.

²⁹⁰Zb. IV/17, str. 186—187.

²⁹¹Zb. IV/17, str. 297.

²⁹²Zb. IV/17, str. 338.

Zb. IV/18, str. 197.

ma. Odred je imao dva ranjena. Zarobljenici su preko Sanskog NOP odreda upućeni u štab 2. korpusa.²⁸⁴

Dan kasnije, 12. oktobra, Podgrmečki odred je razrušio prugu Sanski Most — Prijedor u dužini od četiri kilometra.²⁹⁵

RAZORUŽAVANJE NEPRIJATELJEVE POSADE U RUDNIKU LJUBIJA

U Rudniku Ljubija, drugom po veličini rudniku željeza u Evropi, bila je vojna uprava koja je eksploatisala željeznu rudu za potrebe vojne privrede Trećeg Rajha. Zapovjednik Rudnika, odnosno 16. rudarske skupine, bio je potpukovnik Rudolf Širola.²⁹⁶ Rudnik su partizani već jednom bili zauzeli, poslije zauzimanja Prijedora, maja 1942, i više puta bezuspješno napadali tokom 1942. godine.

Rudnik se nalazio u dolini, a na okolnim brdima, dominantnim nad kopovima, bile su žičane i minske prepreke. U okolnim selima, prije svega u Rudniku Kozin, Staroj Rijeci i još nekim bila su domobranska uporišta i manje jedinice ustaša ili milicije, koje su odmah kretale u borbu, ako bi došlo do napada partizana na Rudnik Ljubiju. Zato raniji napadi i nisu uspjeli.

Obavještajci Podgrmečkog NOP odreda preko civila saradnika su uspjeli da uspostave vezu s nekim domobranskim oficirima koji su bili spremni da se predaju bez borbe.²⁹⁷ Kada se 8. brigada početkom oktobra 1943. vratila u Podgrmeč, komandant Podgrmečkog odreda je predložio da Brigada i Odred zajednički razoružaju posadu u Rudniku Ljubija. Nedaleko od Ljubije održan je 11. oktobra sastanak sa civilom saradnikom i jednim domobranskim oficirima, od kojeg su dobijeni posljednji veoma precizni podaci o utvrdama, broju i rasporedu neprijateljskih jedinica, kao i znacima raspoznavanja za nekoliko dana unaprijed. Dobijen je plan utvrda iz kojih se vidjelo da postoji samo jedan uzan prolaz sa istočne strane, kojim rudari iz okolnih sela dolaze i odlaze s posla.²⁹⁸

Posadu je sačinjavala 14. rudarska skupina (jedna četa) jačine oko 210 oficira i vojnika, vod ustaša i desetak žandarma. U četi su se nalazili njemački oficir, major i nekoliko podoficira koji su u stvari komandovali jedinicama u uporištu i rukovodili eksploatacijom i otpremom željezne rude za Njemačku.

Štab 8. brigade prihvatio je prijedlog da se razoruža posada. Međutim, kada su pripreme već bile gotove, dobijena je naredba da se u dolini Sane ne smije izvoditi nikakva akcija i naređen hitan pokret 2. brigade u akciju na Sanski Most, koja je bila pripremana i već jednom odgođena. Zamjenik komandanta 4. divizije Vojo Todorović tražio je od komandanta Divizije Pe-

Zb. IV/18, str. 197.

²⁹⁵ Zb. IV/18, str. 197—8.

²⁹⁶ Dopis Glavnog stožera Min. oruž. snaga NDH od 22. oktobra 1943. godine. Izjava inž. Kostanjšeka, Zb. IV/18, str. 505.

²⁹⁷ Zabilješka kazivanja Hazima Bilalbegovića od 7. septembra 1963. autoru.

²⁹⁸ Hamdija Omanović: Razoružanje posade u Rudniku Ljubija, oktobra 1943. godine, Vojni glasnik, br. 9—10/1956. godine.

tra Vojnovića da mu se dozvoli da sa dva bataljona 8. brigade i Podgrmečkim odredom izvede akciju na Rudnik Ljubiju.

Pošto je akciju na Sanski Most pripremao Štab 2. korpusa, bila je potrebna saglasnost i komandanta Korpusa, koja je, nakon obrazloženja plana, odmah dobijena, a akcija na Sanski Most po drugi put odgođena za nekoliko dana. Pošto je Rudnik bio utvrđen, a oko njega se nalazila druga manja neprijateljska uporišta, bilo je potrebno da se postigne iznenađenje, da se brzo razoruža, kako bi se preduhitрила intervencija iz okolnih uporišta, naročito iz Prijedora.

Štab 8. brigade je izradio plan akcije. Predviđeno je da jedan bataljon neminiranom stazom uđe neopaženo u uporište. Usput bi razoružao stražare i podijeljen na čete prikriveno došao do pojedinih objekata i razoružao oficire, Nijemce, domobrane i druge. Sve to bez ispaljenog metka. Žandarmerijsku kasarnu i kuću gdje su bile ustaše trebalo je opkoliti sa po jednim vodom boraca. Jedan bataljon 8. brigade dobio je zadatak da posjedne položaje između Ljubije i Prijedora, da spriječi dolazak pomoći iz tog uporišta. Jedan bataljon Podgrmečkog NOP odreda dobio je zadatak da spriječi dolazak pomoći od Sanskog Mosta, a drugi da napadne Rudnik Kozin.

Na svečanoj tribini, proslava u Luči-Palanci oktobra 1961. godine.

Bataljoni određeni za akciju kretali su se izvan naselja, tako da ih niko nije opazio, pa nije mogao ni otkriti pripreme.

U noći 14/15. oktobra 1943. godine 1. bataljon 8. brigade, ojačan jednim vodom 4. bataljona (komandant Sajo Grbić, politički komesar Mićo Stanković), oko ponoći je došao blizu ulaza u Rudnik. Tu ih je sačekao saradnik civil iz Ljubije i poveo prema stražaru. Na čelu Bataljona je išao obavještajni oficir Milan Gaković Crni, koji je znao neprijateljeve znake raspoznavanja, pa je bez pucnja razoružao prvog stražara. Bataljon je civil saradnik neprimijećeno uveo u Rudnik. Na isti način, bez pucnja, pojedine grupe Bataljona su razoružavale stražare pred zgradama gdje su bili oficiri domobrani, a onda upadali u zgrade i budili oficire i istovremeno ih razoružavali. Jedino su se Nijemci opazivši da se nešto događa, pokušali spasiti iskakanjem kroz prozor, ali su ih dolje dočekali borci i neke pobili kundacima, a neke zarobili. Tada su i ustaše i žandarmi primijetili da se nešto događa, da su oficiri i većina domobrana već razoružani. Pokušali su dati otpor, došlo je do kratkotrajne pucnjave, a onda su potrčali u noć, te je nekima bijeg uspio.

Četvrti bataljon 8. brigade je zaobilaznim putem stigao na područje Hambarina i neprimijećen postavio zasjedu prema Prijedoru.

Akcija je počela u 2,30 sati i već u 5,00 sati 15. oktobra Rudnik Ljubija je bio zauzet. Minereri su odmah postavili dinamit pod električnu centralu. Snažna eksplozija ju je razrušila, pokidala vodove i ostavila Prijedor bez struje, što je izazvalo paniku među neprijateljskim vojnicima i oficirima. Međutim, do njihove intervencije prema Rudniku Ljubiji tada nije došlo. Potom su minereri porušili bunkere s rudom, kompresor i žičanu željeznicu, petnaest lokomotiva survali s pruge i vagan i po dinamita zapalili. Vidjevši šta su partizani uradili, dotadašnji upravnik Rudnika potpukovnik Širola je izjavio da Rudnik neće moći raditi nekoliko godina.

U ovoj uspeloj akciji zarobljeno je 188 domobrana, trinaest oficira, od kojih jedan njemački major, potpukovnik Rudolf Širola, dva ljekara oficira i nekoliko vodnika. Zaplijenjeno je: dva protivkolska topa 37 mm, brdski top 65 mm sa 200 granata, tri teška mitraljeza, teški bacač 81 mm sa 150 granata, sedam ručnih bacača, trinaest puškomitraljeza, 230 vojničkih pušaka, šesnaest automata, 12 pištolja, 50.000 puščanih metaka, 200 ručnih bombi, radio-stanica, jedan mali reflektor, 130 pari vojničkih cipela, jedanaest gumenih čizama, zatim dosta šinjela, koporana i druge ratne opreme.

U borbi je ubijen jedan njemački podoficir i jedan vojnik, četvorica ustaša, dva žandarma i pet domobrana. Zaplijenjeno je i 150 konja, znatne količine ljudske i stočne hrane i razni drugi materijal. Prvi bataljon 8. brigade nije imao nikakvih gubitaka u ovoj akciji, a ni 4. bataljon. Svi zarobljenici i plijen su odmah otpremljeni prema Budimlić-Japri, odnosno na slobodnu teritoriju, ali je dosta materijala ostalo u Rudniku jer je 8. brigada žurila na novi zadatak.²⁹⁹

Prvi bataljon Podgrmečkog NOP odreda koji je bio u zasjedi u Brdari-ma, na Bojanićima, nije imao posla jer neprijatelj iz Sanskog Mosta nije pokušao pružiti pomoć Rudniku Ljubiji. Treći bataljon Odreda, koji je vršio

2" Izvještaj Štaba 8. brigade od 16. oktobra 1943. Štabu 4. divizije, Zb. IV/18, str. 227—228 i 255.

napad na Rudnik Kozin, morao se povući jer ga je neprijatelj prikrivenim dijelovima napao s leđa. Poginuo je jedan borac.³⁰⁰

Šesnaestog oktobra 3. bataljon 3. brdske domobranske brigade napustio je položaje oko Sanskog Mosta, izuzev jedne čete, i vozom se prebacio do Ljeskara, a onda produžio pješice i preuzeo položaje u Rudniku Ljubija. Tako je za jedan nepun bataljon bila oslabljena odbrana Sanskog Mosta.³⁰¹

³⁰⁰ Zb. IV/18, str. 389—9.

17. OSLOBOĐENJE SANSKOG MOSTA

(21. oktobra 1943)

Štab 2. korpusa, krajem avgusta 1943. naređuje Štabu 4. divizije da razbije i uništi četničke bande na prostoriji između rijeke Sane i Vrbasa, sjeverno od ceste Ključ — Mrkonjić-Grad. Istovremeno Štab korpusa predlaže:

»... Ukoliko je situacija zrela da se napadne S. M. to učinite odmah jedinim brzim manevrom sa dijelovima vaše divizije«. ³»-'

Trideset prvog avgusta Obrad Stišović, politički komesar 13. brigade, izvještava Štab 4. divizije da su zajedno sa Podgrmečkim NOP odredom vršili blokadu Sanskog Mosta, pa između ostalog kaže: »Neki pregovori se vode za predaju, ali još ništa nije sigurno«. Istovremeno obavještava da u Sanskom Mostu ima oko 800 domobrana i legionara, i da se 1. bataljon Brigade nalazi u Kijevu, 2. bataljon u Tramošnji i 3. bataljon u Stratinskoj, južno od ceste.³⁰³

Štab 4. divizije je prihvatio ideju Štaba Korpusa da se brzim manevrom, s centralnog dijela Manjače dođe na prilaze Sanskom Mostu i napadne neprijateljski garnizon. Prvih deset dana septembra Divizija s dvije brigade, 6. i 8. brigadom, čisti Manjaču od četničkih bandi, a zatim se brzo prebacuje prema Sanskom Mostu.

Obavještajci su iz dana u dan prikupljali podatke o neprijateljskom garnizonu, dok su ilegalni saradnici u gradu čak uspostavili vezu i s kotarskim predstojnikom Markom Jungićem, koji moli da partizani ne ruše prugu jer za dva-tri dana treba željeznicom da se dopreme dva vagona soli i još neke namirnice.

Pripreme za oslobođenje Sanskog Mosta vršene su vrlo ubrzano, ali je dolazak pojačanja garnizonu u gradu i posebno novonastala vojno-politička situacija na širem planu, — kapitulacija Italije, uticali da se akcija odgodi. Šesta brigada je dobila zadatak da ode u Dalmaciju.³⁰⁴ Nakon njenog povratka, prvih dana oktobra 1943, ponovo se aktueliziraju pripreme za napad na Sanski Most, pa Štab 2. korpusa dostavlja novo naređenje Štabu 4. divizije:

»1. Prema proračunu ovog Štaba namjeravana akcija na grad N. imala bi se izvršiti noću između 17. i 18. o. mj.

Do toga vremena treba izvršiti sve potrebne pripreme. Štab će uglavnom rukovoditi akcijom uz pomoć u pripremama ovog Štaba.

³⁰¹ Arhiv VII, k. 59, red. br. 2/5—2.

³⁰² Zb. IV/16, str. 297.

³⁰³ Zb. IV/16, str. 331.

SW Zb. IV/17, str. 186—187, 334.

2. Vaše snage (VI i VIII Brigada) koncentrisaćete do 14. o. mj. na prostoriji koju smo ranije ugovorili (Čadavica i Japra). Do toga vremena biće koncentrisana i XIII Brigada u blizini VI Brigade, a dva bataljona Podgrmečkog odreda u blizini VIII Brigade.

Za koncentraciju XI Brigade i Kozarskog odreda izdali smo naređenje i precizirali zadatak.

3. 14. o. mj. treba održati savjetovanje štabova brigada i odreda koji učestvuju u akciji. Savjetovanje treba održati u Ribniku. Početak savjetovanja da bude u 10 časova prije podne. Mi ćemo pozvati Štab XIII Brigade (komandanta i komesara), kao i štabove odreda.

4. Prevoz tenkova i pripremu građe za most organizovaće potrebna odjeljenja.

Uputite nam najhitnije pregled naoružanja Vaše Divizije«.sos

Dostavljajući naređenje, komandant korpusa Slavko Rodić usmeno je prenio i naredbu da se u području rijeke Sane ne smije izvoditi ni jedna veća napadna akcija da se ne bi otkrila koncentracija snaga NOV na ovom sektoru i da se tim putem oslabi budnost kod neprijateljskog garnizona u Sanskom Mostu.

SAVJETOVANJE U RIBNIKU

U Ribniku, u Štabu 2. korpusa, održano je 14. oktobra 1943. savjetovanje komandanata i političkih komesara brigada i odreda i članova Štaba 4. divizije. Na savjetovanju su saslušana obavještenja o neprijatelju i njegovim utvrđenjima i rasporedu snaga u garnizonu Sanski Most i okolnim mjestima, uključujući Stari Majdan, Bronzani Majdan, Ljubiju, Prijedor i još neka. Saslušano je referisanje štabova brigada i odreda o njihovim jedinicama i spremnosti za predviđenu akciju. Pošto se pružila veoma povoljna prilika da se smjelim upadom u Rudnik Ljubiju razoruža tamošnja neprijateljska posada, dozvoljeno je Štabu 8. brigade da sa dva svoja i dva bataljona Podgrmečkog NOP odreda izvrši ovu nepredviđenu, ali veoma korisnu akciju i odmah potom da krenu prema Sanskom Mostu na izvršenje u okviru plana napada na neprijateljska uporišta u gradu i okolini. Na savjetovanju su analizirani zadaci svake brigade i odreda u ovoj akciji.

Još prije ovog savjetovanja obavještajci Podgrmečkog odreda i 8. brigade Hazim Bilalbegović i Ferid Dedić su prikupili detaljne podatke o rasporedu snaga u svim neprijateljskim uporištima u Sanskom Mostu i okolini, njihovom naoružanju, opremi, snabdjevenosti, moralu i raspoloženju. Podaci su dobijeni i od nekoliko ilegalnih grupa, saradnika NOP-a. U jednoj grupi su bili Ljupko Ljepojević, obučar, Sulejman Bišćević, zv. Momko, i još neki koji su živjeli u Sanskom Mostu. Ilegalno su djelovali i Rasim Hromalić, zv. Singer, Ibro Karabeg, Slavko Došen, Bajzo Topalović, Marica Mijatović, Jovanka Kovačević i još nekoliko Sanjana koji su imali i svoje veze sa partizanskim obavještajcima na slobodnoj teritoriji. U jednoj grupi bili su Ahmet šahmić, Pero Vidaković i Desa Kragulj. Ova grupa je za svoj ilegalni rad pridobila domobranskog natporučnika Ivu Posaveca, koji je komandovao artiljerijom i poručnika Ivana Pekasa, koji je bio intendant domobranskog garnizona. Natporučnik Ivo Posavec je bio geometar, pa je izradio plan neprijateljskih uporišta i raspored snaga i oruđa. Plan je izrađen u

kući Dese Kragulj, gdje se grupa najčešće okupljala. Lazo Miladinović, koji je kao kurir, dolazio skoro svaki dan u Sanski Most, iznio je ovaj izvještaj i dostavio ga štabovima 4. divizije i 2. korpusa. Kako su dobijeni podaci i od drugih ilegalnih grupa, to je omogućilo da se izradi skica Sanskog Mosta sa svim neprijateljskim uporištima, utvrđenjima i rasporedom, što je omogućilo davanje i preciznih zadataka svojoj jedinici u planiranom napadu.

Dobijeni podaci su pokazivali da je moral kod neprijateljskih vojnika slab, da nisu spremni za borbu protiv partizana onako kao što su bili juna i decembra 1942. godine. Tom padu morala neprijateljskih vojnika i domobrana, pa i ustaša i legionara, doprinijeli su porazi Trećeg Rajha na Istočnom frontu, gdje su njemačke armije bile skoro u stalnom povlačenju ispred Crvene armije, zatim kapitulacija fašističke Italije i kao posljedica tog poraza jednog dijela »fašističke osovine« — napredovanje savezničkih armija kroz Italiju. Svakako da su neuspjesi njemačko-ustaško-legionarsko-domobrantskih divizija protiv partizana u Jugoslaviji najneposrednije uticali na slabljenje morala kod neprijateljskih vojnika. Oni su se svakodnevno uvjeravali da su sve krupniji uspjesi NOV Jugoslavije, da je partizanska slobodna teritorija sve veća, te da je bliska propast i NDH i Trećeg Rajha.

Još jedan krupan razlog za nezadovoljstvo domobrana u Sanskom Mostu je bila namjera više komande da ih uputi u sastav SS divizija, što najveći dio domobrana nikako nije želio. U SS divizijama Nijemci imaju komandu u rukama i oni veoma strogo kažnjavaju svako neizvršavanje zadataka, a naročito bjekstvo iz borbe.

Međutim, i pored oslabljenog morala kod neprijateljskih vojnika, moral njihovih viših komandi i spremnost za dalju borbu još nisu bili pokolebani. Zato je neprijatelj tokom ljeta i rane jeseni dobro utvrdio grad Sanski Most i napravio nove bunkere. Na glavnim prilazima je sagradio betonske bunkere sa puškarnicama. Nekoliko jačih i važnijih zgrada: Osnovne škole, Sreza, Žandarmerijske i Željezničke stanice utvrdio je rovovima i sve ih uključio u svoj odbrambeni sistem. Ispred rova na periferiji grada postavio je žičane prepreke. Računao je na veću mogućnost odbrane na desnoj obali rijeke, pa je betonski most minirao i sve spremio da ga razruši ako mu to situacija bude nalagala. Na desnoj obali rijeke neprijateljska komanda je postavila sve teško oruđe: topove i bacače. Neprijateljskim snagama u Sanskom Mostu komandovao je Đuro čučković, zamjenik zapovjednika 3. domobrantske brdske brigade. On je bio komandant bataljona za vrijeme borbi decembra 1942, kojom prilikom je, uz pomoć tenkova i avijacije, uspio spriječiti partizane da zauzmu Sanski Most.

Nakon savjetovanja u Ribniku Štab 2. korpusa je izdao zapovijest za napad na Sanski Most, u kome se, između ostalog, kaže sljedeće:

»... zato oslobođenje Sanskog Mosta biće jedan značajan prilog mnogobrojnim pobjedama naše vojske širom čitave zemlje.

Za Bosansku Krajinu oslobođenje Sanskog Mosta imaće poseban značaj. Nakon oslobođenja Ključa, Mrkonjića, Glamoča, Jajca, Kupresa, Bugojna i drugih, oslobođenje Sanskog Mosta biće još jedan težak udarac Svapskim i ustaško-četničkim bandama.

Sanski Most od početka ustanka predstavljao je jako neprijateljsko uporište, uvučen duboko u našu oslobođenu teritoriju, i kao takav bio je uvijek baza mnogobrojnih neprijateljskih zločina prilikom ispada u naša oslobođena sela i svih mogućih ofanziva na našu oslobođenu teritoriju.

Oslobođenjem Sanskog Mosta onemogućuje se okupatoru i ustaško-četničkim razbojnicima da i dalje vrše pljačku narodne imovine u plodnoj

Sanskoj dolini, naša će vojska donijeti slobodu čitavom napaćenom Sanskom srezu i osloboditi ga od okupatorskog i ustaško-četničkog jarma, a hiljadama novih boraca pružiće mogućnost da stupe u redove naših proslavljenih brigada«...so#

U zapovijesti se navode i podaci o neprijatelju, pa se kaže da se u Sanskom Mostu nalaze dva bataljona 3. domobranske brdske brigade sa oko 1000 domobrana naoružanih s dvije haubice, jednim brdskim topom, dva protukolska topa, osam teških bacača, dvanaest teških mitraljeza, 73 puško-mitraljeza i 850 pušaka. U čaplju je bilo 170 rezervista domobrana naoružanih samo puškama. U području Stare Rijeke — Ljubija jedan bataljon domobrana, u Prijedoru tri bataljona domobrana i 60 žandarma, Nijemaca i u Bronzanom Majdanu 150 Nijemaca i jedna četa domobrana s tri tenka.

Sanski Most je bio opasan jednorednom preprekom od bodljikave žice i rovovima. Mjestimično su bili sagrađeni i bunker.

Štab 2. korpusa je naredio da u napadu na uporište učestvuju jedinice 4. divizije (6. 8. i 11. krajiška NOU brigada) zatim 13. brigada 10. divizije, Podgrmečki, Sanski i Kozarski NOP odredi i Udarni bataljon Drvarskog NOP odreda, te 1. i 2. art. divizion 2. korpusa.

Jedinice za napad bile su raspoređene u tri grupe:

U prvoj grupi su bile 6. i 13. brigada, jedan bataljon 8. brigade, Sanski odred i Udarni bataljon Drvarskog odreda, — ukupno osam bataljona. Grupi su podržavala dva oruđa iz 2. art. divizionu i tri teška minobacača. Grupom je komandovao Štab 4. divizije. Zadatak joj je bio da likvidira otporne tačke neprijatelja na desnoj obali rijeke Sane i u Čaplju, uz istovremenu organizaciju zasjede prema Prijedoru i Bronzanom Majdanu. Po izvršenom zadatku u gradu nastaviti gonjenje neprijatelja prema Prijedoru i Banjaluci.

Drugu grupu su sačinjavali 8. brigada, bez jednog bataljona i Podgrmečki odred, ukupno šest bataljona. Grupi su podržavala četiri oruđa iz 1. artiljerijskog divizionu i tri teška minobacača. Grupom je komandovao načelnik Štaba Korpusa. Grupa je dobila zadatak da likvidira otporne tačke neprijatelja na lijevoj obali rijeke Sane, uz istovremenu organizaciju zasjede prema Ljubiji i Prijedoru. Po izvršenom zadatku u gradu nastaviti sa gonjenjem neprijatelja ka Prijedoru, likvidirati usput uporišta u Staroj Rijeci i Rudniku Ljubija.

Trećom grupom u sastavu: 11. brigada i Kozarački odred, ukupno četiri bataljona i odreda, komandovao je Štab 11. brigade. Grupi su podržavala tri topa i dva minobacača. Zadatak joj je bio da s jednim bataljonom Brigade i Kozarskim odredom poruši prugu i cestu između Prijedora i Bosanskog Novog i na taj način spriječi intervenciju neprijatelja od Bosanskog Novog. Artiljeriju će grupno upotrijebiti prema nahođenju. Dalje zadatke dobiće od Štaba 4. divizije.

U artiljerijskoj pripremi napada učestvovaće šest artiljerijskih oruđa, šest teških minobacača. Ciljeve koje će ova grupa tući u artiljerijskoj pripremi odrediće štabovi pruga. Za ovaj zadatak za svako oruđe je dato po deset granata. Dalje zadatke artiljeriji davaće štabovi grupa prema ukazanoj potrebi. Istovremeno su određeni i znaci za pokazivanje ciljeva artiljeriji, tri crvene rakete.

Zapovijesću je bila određena šema veze, telefonska od komandanta mjesta grupa do rijeke Sane u visini Krkojevaca i Bahtića i od Štaba Korpusa od Ključa prema Sanskom Mostu. Kurirska veza će se održavati prema potrebi. Treća grupa šalje svoje kurire u zaselak Kneževiče sela Miljakovaca. Dostignute linije u napadu jedinice će obilježavati paljenjem lako zapaljivih predmeta.

Početak napada je bio određen za 18. oktobar u 23,00 sata. Štabovima je naređeno da organizuju mjesta brigadnih previjališta, mjesto divizijske hirurške ekipe, a Ekonomskom odsjeku 2. korpusa da organizuje evakuaciju plijena, uz pomoć komisija koje će unaprijed formirati. Da bi se iz Ključa mogle prebaciti dvije tankete preko rijeke Sane naređeno je da se u Vrhpolju sagradi most.

Kad je primio zapovijest 2. korpusa, Štab 4. divizije je izdao svoju zapovijest potčinjenim mu jedinicama. Tom zapovijesću 6. brigada kreće u napad od Sasine, sa frontom napada između ceste Sasina — Sanski Most i rijeke Sane. U fazi nastupanja širi front napada ulijevo do Željezničke stanice. Zadatak bataljona na čelu napadne kolone je bio da što prije prodre do Sreza i Osnovne škole u gradu, a potom sadjejtstvuje s bataljonima koji napadaju neprijatelja u Sokolani, kod Željezničke stanice i u spoljnoj odbrani.

Trinaesta brigada je dobila zadatak da u napad krene od Kruhaca, sa frontom napada između ceste Ključ — Sanski Most i rijeke Sane. U toku nastupanja širiti front napada udesno do Željezničke stanice, sadjejtstvujući s jedinicama 6. brigade. Jednim bataljonom likvidirati neprijateljsko uporište u Čaplju.

Sanskom odredu i Udarnom bataljonu Drvarskog odreda naređeno je da likvidiraju neprijateljska uporišta u Razboju i Debeljaku, pa posjedajući položaje na liniji Debeljak — Razboj — Tramošnja da zatvore pravac od Banjaluke i Bronzanog Majdana.

Štabu 6. i 13. brigade naređeno je da uspostave telefonsku vezu sa komandnim mjestom Štaba 4. divizije u Pržinama, zaseoku sela Kruhara.³⁰⁷

Komandant Druge grupe je izdao svoju zapovijest potčinjenim jedinicama. Na osnovu borbenih izvještaja rekonstruisani su zadaci jedinica ove grupe.

Osma brigada s dva bataljona dobila je zadatak da sa pravca Zdene prodre u centar grada do mosta. U toku napada 4. bataljon nastupa pravcem Zdena — centar grada — most na rijeci Sani, a 3. bataljon lijevo od ovog, prema Sani, preko Pobrežja. Drugi bataljon ove brigade sa minerima Podgrmečkog odreda dobio je zadatak da postavi zasjedu na cesti Prijedor — Sanski Most i Ljubija — Stari Majdan — Sanski Most, sa ciljem da onemogući prodor neprijatelja iz tih pravaca u Sanski Most. Prvi bataljon 8. brigade nalazio se u sastavu Prve grupe sa zadatkom da poruši prugu Sanski Most — Prijedor u području Usoraca i da spriječi prodor neprijatelja tim pravcem prema Sanskom Mostu.

Podgrmečki odred s dva bataljona (Prvim i Trećim) je dobio zadatak da napada desno od 8. brigade i prodire ka centru grada i mostu na rijeci Sani.

Po prijemu korpusne zapovijesti i divizijske naredbe brigade i odredi su razradili svoje zadatke i izdali svojim podređenim jedinicama naredbe sa detaljnim zadacima bataljona, pa i nekih četa. Po već ustaljenoj praksi, pred svaku akciju, pa i ovu, održani su sastanci boračkog sastava svake, pa i najmanje jedinice koja će učestvovati u akciji. Na ovim, obično četnim, sastancima se vršila vojna priprema jedinica i svih boraca, ali i njihova moralno-politička priprema, koja je obuhvatala kako objašnjavanje značaja akcije, zadatka jedinice, stanja kod neprijatelja tako i upoznavanje boraca sa stanovništvom, odnosom tog stanovništva prema NOV, kakav odnos treba da bude narodnih boraca prema narodu koji je pod okupacijom patio toliko vremena, kako se odnositi prema neprijateljskim vojnicima, prema ratnom plijenu i imovini građana i tome slično.

RAZVOJ SITUACIJE NAKON IZDAVANJA ZAPOVIJESTI

Na dan kada je izdata zapovijest Korpusa za napad na neprijateljska uporišta u Sanskom Mostu, rano izjutra izvršeno je razoružavanje neprijateljske posade u Rudniku Ljubija (15. oktobra). Komanda 11. domobranskog puka u Prijedoru je uputila dio svojih jedinica u Rudnik Ljubiju kada su ga partizani već bili napustili. Pad neprijateljskog uporišta u Ljubiji prisilio je komandu 3. domobranske brdske brigade u Banjaluci da oslabi svoje snage u Sanskom Mostu i da ostavi samo jedan ojačan bataljon u njemu. Da bi prikrrio prebacivanje jednog bataljona iz Sanskog Mosta u Ljubiju, neprijatelj je uputio jednu grupu tenkova (četiri tenka) iz Prijedora u Sanski Most, koji su se dan kasnije, 17. oktobra, vratili u Prijedor. Narednog dana, nakon što su njemački tenkovi otišli iz Sanskog Mosta u Prijedor, partizanski obavještajci Hazim Bilalbegović, Vaso Praštalo i Ferid Dedić uputili su 18. oktobra kurira Milu Čambersa iz Krkojevaca u Sanski Most do Dese Kragulj da bi od ilegalnih saradnika saznao i dobio najnovije informacije o promjenama u neprijateljskom garnizonu.

U stanu Dese Kragulj okupila se čitava grupa ilegalnih saradnika: Pero Vidaković, Ahmet Šahmić, Desa Kragulj, natporučnik Ivo Posavec, poručnik Ivan Pekas i kurir Mile Camber. Analizirana je situacija u neprijateljskom garnizonu u gradu. Izrađena je skica uporišta sa novim rasporedom domobranskih jedinica nakon odlaska 3. bataljona 3. domobranske brdske brigade iz Sanskog Mosta u Ljubiju.

Po kuriru su poslani i domobranski znaci raspoznavanja za naredna tri dana. Prema sjećanju Ahmeta Šahmića, znaci su bili: »Samar — sedlo«. Kurir Mile Camber prenio je poruku partizanskih obavještajaca da svaku večer organizuju pijanku sa oficirima u gostioni Stole Todorovića, što su ovi i uradili narednih večeri. Posavec i Pekas su se obavezali da će sve učiniti da se garnizon sa što manje borbe preda jedinicama NOV, istovremeno izjavljujući da će obojica stupiti u NOV. Partizanski obavještajci su im već ranije bili poručili da će im se priznati činovi i da će dobiti odgovarajuće oficirske dužnosti u jedinicama NOV.

Međutim, došlo je do još jednog odgađanja napada na Sanski Most. Umjesto da se 18/19. oktobra izvede planiran napad, on je odgođen, a Stab 4. divizije 18. oktobra izvještava Štab 5. korpusa da priprema napad »... na neprijateljska uporišta između Bihaća i Bosanskog Novog, koju akciju bi

trebalo izvršiti jer postoje uslovi za uspjeh». ³⁰⁸ Istovremeno saopštava da bi napad na neprijateljski garnizon u Sanskom Mostu ostao za kasnije, nakon akcije u dolini Une.

Nema podataka koji su razlozi usloveli drugo odgađanje akcije na Sanski Most, niti postoje dokumenta o odgađanju akcije od 18/19. oktobra. Dolazak nekoliko neprijateljskih tenkova je bio jak razlog, ali oni su se vratili u Prijedor, pa se moglo prići izvođenju akcije nakon njihovog odlaska. Međutim, Štab 4. divizije priprema akciju u dolini Une, a predlaže da se akcija na Sanski Most, za koju je već izda ta zapovijest Korpusa, ostavi za kasnije. S tim prijedlogom se nije složio Štab 5. korpusa, već je osnažio raniju svoju zapovijest i početak izvođenja akcije odredio za srijedu 20. oktobra 1943. u 23,00 sata. Odgođena je akcija u dolini rijeke Une, a sve jedinice su dovršavale pripreme za napad na uporišta u Sanskom Mostu i okolini.

U gradu i u neposrednoj okolini nalazio se samo 1. bataljon 3. domobranske brdske brigade. U rezervi je bila jedna četa sastavljena od domobrana koji su uspjeli pobjeći iz Rudnika Ljubije. U gradu je bio i dio brdske artiljerije sa pet topova i šest minobacača.

TOK NAPADA

Jedinice obiju napadnih grupa u određeno vrijeme su krenule sa polaznih položaja na izvršenje dobijenog zadatka. One su se u najkraćem vremenu našle na jurišnom odstojanju ispred neprijateljskih rovova, bunkera i utvrđenja. Jedino su neki dijelovi 6. brigade neposredno iz dugog marša iz Dalmacije stigli u posljednji čas. Napad je počeo tačno u 23,00 časa.

Prvi bataljon 13. brigade napao je neprijateljsko uporište u Čaplju. Iako je neprijatelj davao jak otpor, borci su brzo uspjeli upasti u rovove i likvidirati ovo istureno uporište. Bataljon je zarobio 30—40 neprijateljskih vojnika, a ostali su se razbježali.

Treći bataljon 6. brigade je uspio da se prikriveno uvuče u centar grada. Neprimjetno od Sasine, niz istoimenu rijeku, borci su došli do njenog ušća u Sanu i potom gazeći Sanu, držeći se za vrbe, zaobišli bodljikavu žicu i bez susreta sa neprijateljem krenuli ka parku u centru grada. Tek kad je došlo do sukoba s prvim neprijateljskim vojnicima, došlo je i do prvih pucnjeva, što je bio znak da artiljerci 1. i 2. divizionu ispale po deset granata na određene neprijateljske otporne tačke.

Na ostalim sektorima napada 6. brigade grupe boraca za sječenje bodljikave žice uspjele su da na više mjesta naprave prolaze u žičanim preprekama prije nego što je počela artiljerijska vatra. Prvi bataljon se probijao prema katoličkoj crkvi i neprijateljskim uporištima oko nje, a zatim prema centru grada. Drugi bataljon je prodirao prema željezničkoj stanici i centru grada.

Još prije početka napada pojedine desetine su se neopaženo probile kroz neprijateljske položaje, pa ih je početak borbe već zatekao unutar uporišta.

Sva tri bataljona 6. brigade su veoma smjelo prodrli u neprijateljsko uporište, što je, od samog početka, onemogućilo konsolidovanje neprijateljeve odbrane, rastrojilo neprijateljevu komandu i omogućilo uspješan ishod. Čim su borci 2. bataljona zauzeli zgradu željezničke stanice, dugim piskom lokomotive objavili su da je to uporište palo.

Istovremeno ka mostu na Sani probijao se od Zdene i 4. bataljon 8. brigade, na čijem čelu je bio 1. vod 3. čete, bombaški vod, i s njim komandant bataljona Uroš Vujanović. Uporedo sa 4. bataljonom krenuli su i bataljoni Podgrmečkog odreda.

Za veoma kratko vrijeme Vujanović je sa bombaškim vodom, nakon proboja neprijateljeve spoljne linije s bunkerima, stigao do mosta. Uz bombaški vod je išla i posebna minerska grupa koja je imala zadatak da onemogući neprijatelja da razruši betonski most na rijeci Sani. Nešto prije dolaska ove udarne grupe do mosta jedna od mnogih topovskih granata i minobacačkih mina je prekinula električne vodove, tako da neprijatelj i da je pokušao više nije mogao izazvati eksploziju postavljenog eksploziva na stupovima mosta. Iako je most bio zasut neprijateljskim rafalima, Vujanović je smjelo poveo bombaše na juriš i pretrčao most, dočepavši se desne obale rijeke. Utom je od Ključke ulice naišao partizanski tenk, ali komandant Vujanović to nije znao, mislio je da je neprijateljski, pa je naredio napad na tenk. Sam je skočio na kupolu tenka, iz njega izvukao jednog borca, člana posade, misleći da je neprijateljski. Nesporazum je brzo uočen, pa je borba udruženim snagama nastavljena.

Kroz prosječne prolaze u žičanoj prepreci prošli su najprije bombaši, koji su se neprimjetno privukli do rovova i bunkera i zasuli neprijatelja bombama, a onda rafalima iz puškomitraljeza, šaraca i mašinki. Dogodilo se da su neki od bombaša i puškomitraljezaca upali u neprijateljske rovove i u njima našli na spavanju, ili bunovne, neprijateljske vojnike.

Pošto borba još nije bila počela, bombaši i puškomitralješci su tukli neprijateljske vojnike hladnim oružjem, kundacima, bajonetima. Tako je zauzeto nekoliko rovova, a da domobrani u susjednim rovovima nisu ni primijetili upad partizana u odbrambenu liniju. Tek kada je došlo do prvih pucnjeva i rafala, shvatili su da su partizani već u nekim bunkerima, ili njima nad glavom. Započela je borba, kroz noć su odjekivali povici krajiških boraca »Juriš!«, »Ura«, »Naprijed«, »Hvataj ih žive«. Započelo je razoružavanje grupe po grupe neprijateljskih vojnika po rovovima i bunkerima, a negdje i čitavih vodova.

Domobranski oficiri, probuđeni iznenadnom jakom vatrom i shvativši da je napad partizana snažan, istrčavali su poluobučeni na ulice, namjeravajući da dođu do svoje jedinice, ali su jedan za drugim padali partizanima u zarobljeništvo. Dok je trčao iz stana do komande, ranjen je gelerom artiljerijske granate i komandant bataljona Đuro čučković, Srbin, zamjenik komandanta 11. domobranskog puka, komandant neprijateljskog garnizona u Sanskom Mostu još od ljeta 1942, uporni branitelj grada i ustaške vlasti u njemu, ali je ovog puta i on zarobljen.

Vrlo kratko vrijeme pokušala je djeystvovati neprijateljska artiljerija, više nasumice, jer su partizani već bili u gradu. U međuvremenu su bataljoni 6. brigade krenuli prema njihovim vatrenim položajima, jer su im bili na pravcu napada, i nakon kraće borbe i juriša prisilili ih da se predaju.

Brigada je tako zaplijenila dva topa, četiri bacača i mnogo granata i mina, kao i njihove posade.

Treći bataljon 13. brigade je napadao putem Kruhari — Sanski Most prema centru grada. Kada je već započela borba, bataljon se nalazio pred neprijateljskim položajima. Neprijatelj je osvjetljavao prostor pred rovovima i tukao artiljerijom i bacačima. Bila su tu i minska polja, borci su na neke mine nagazili i aktivirali, pa ih je nekoliko bilo ranjeno. Omladinka Joka Nikić, borac 3. čete ovog Bataljona, iako je bila ranjena od nagazne mine, smjelo je jurnula na bodljikavu žicu, nabacila na nju svoj šinjel i hitro se prebacila do neprijateljevih rovova. Za njom se prebacilo još nekoliko boraca i započelo ogorčenu borbu s domobranima i ustašama u rovovima.

Kroz prolaze u bodljikavoj žici probili su se i svi ostali borci 3. i 2. čete 3. bataljona. Brzo je savladan neprijatelj u rovovima. Bataljon je tako krenuo u nastupanje jednom kolonom prema Željezničkoj stanici, a drugom prema Zandarmerijskoj kasarni. U međuvremenu se i 1. četa ovog Bataljona probila kroz bodljikavu žicu i rovove i nastupala prema Željezničkoj stanici. Tako se čitav Bataljon našao u gradu, unutar neprijateljskog uporišta. Poslije kraće borbe komandir voda Stevo Popović je sa grupom boraca upao u Zandarmerijsku stanicu i zarobio svu posadu u tom uporištu, oko 80 vojnika i oficira. Tu se predao i domobranski artiljerijski oficir Mijo Posavec, jedan od ilegalnih saradnika NOP-a i odmah se stavio na raspolaganje borcima NOV. U daljoj borbi, koja je još trajala oko jedan sat, Bataljon je zauzeo nekoliko jakih uporišta, među kojim i skladište oružja i municije i depo topografskih karata, a potom zaplijenio i tri topa i oko 200 pušaka.

Četvrti bataljon 8. brigade napadao je od Zdene i uspješno se probio kroz neprijateljevu odbranu. Već u 23,50 časova njegova 3. četa je izbacila nekoliko raketa kao znak da se nalazi kod mosta na rijeci Sani, u centru grada. Nakon prebacivanja preko mosta borci ovog Bataljona u parku su se susreli s borcima 3. bataljona 6. brigade. Kako je borba na obje obale bila već završena, 3. četa se odmah vratila u sastav Bataljona.

Treći bataljon 8. brigade, nadirući preko Pobriježja i Podluga prema sjeverozapadnim dijelovima grada, uspješno je lomio neprijateljevu odbranu. Jedna desetina ovog Bataljona je naišla na nagaznu minu, ispred bodljikave žice, pa su geleri ranili sedam boraca. Pred ponoć su i čete ovog Bataljona bile među prvim kućama na periferiji grada, pored Sane, nedaleko tzv. Žitnog magacina.

U napad na Sanski Most iz Ključa su krenule dvije partizanske tankete, koje su imale i bacače plamena. Jedna tanketa se na putu pokvarila, pa je ostala na cesti ispred Vrhpolja. Druga je došla do Tornine, a odatle su je vukli volovi preko njiva, da neprijatelj u Čaplju i Sanskom Mostu ne bi čuo huku njenog motora i da bi iznenađenje bilo što veće. Tako je cestom pored Čaplja dovučena do pred Sanski Most, nedaleko od željezničkog mosta.

Drugi bataljon 13. brigade je imao zadatak da napadne neprijateljeva uporišta kod željezničkog mosta na Sani, puta Ključ — Sanski Most, a potom da prodire ka centru grada. Tim pravcem dovučen je i tenk, ali posada nikako nije mogla upaliti motor. Kako je borba na drugim pravcima već bila počela, dalje se nije moglo čekati. Nikola Đaković Ninara, komandir 1. čete 2. Bataljona, odlučio je da povede borce u napad. Bacio je bom-

bu u neprijateljski rov. Borci su krenuli na juriš i upali u rovove. Mitraljeski rafal smrtno je pogodio komandira Ninaru, te je pao pred rov. Ovim jurišem probijena je neprijateljeva odbrana i bez tenka, pa su borci produžili uništavati neprijateljska uporišta sve do centra grada. Tek nešto kasnije pridružio im se i tenk čija je posada konačno uspjela da upali motor i krene u napad.

Kako su napadi svih brigada i bataljona bili veoma sinhronizovani, već oko ponoći, nakon likvidacije i zarobljavanja posade kod neprijateljskih topova i bacača, i nakon zarobljavanja skoro svih neprijateljskih oficira, domobranima, žandarima, ustašama i policajcima nije preostalo ništa drugo već da se predaju. Samo pojedinci među najokorelijim zlikovcima pokušali su se sakriti u kakvu štalu, komušu, kuću i si., ali su i oni nekoliko dana kasnije jedan po jedan otkrivani i hapšeni.

Bila je vedra i proladna noć, nešto iza ponoći, kada su se bataljoni na ulicama postrojavali, a pored njih i strojevi zarobljenika, pokunjenih, preplašenih neprijateljskih vojnika, podoficira i oficira. Neke partizanske čete koje su se brinule o zarobljenicima, bile su brojno manje od njih.

Učesnici narodnog zbora povodom godišnjice oslobođenja Sanskog Mosta i oslobođenja Beograda, oktobra 1944. godine.

REZULTATI AKCIJE OSLOBAĐANJA SANSKOG MOSTA

Izvanredno dobro koordiniranim dejstvima brigada i bataljona likvidirana je neprijateljska posada u Sanskom Mostu, grad oslobođen tridesetmesečne ustaške strahovlade, izvojevana je sloboda za građane ovog grada

i mnogobrojne izbjeglice u njemu. Prekinuto je danonoćno strahovanje stanovništva u gradu za svoju sudbinu. Slobodna teritorija je proširena do pred Ljubiju, Prijedor i Bronzani Majdan. Uz grad Sanski Most oslobođena su sela: Krkojevci, Zdena, Pobrežje, Brdari, Dževar, Koprivna i Oštra Luka, na lijevoj obali rijeke Sane, a na desnoj Čapalj, Poljak, Šehovci i Trnova. Sanski Most, sreski centar, tek oslobođen postao je središte ne samo sanskog sresa već i Podgrmeča, a jedno vrijeme i Bosanske krajine i Bosne i Hercegovine.

U borbi za oslobođenje Sanskog Mosta jedinice 2. bosanskog korpusa (od 24. oktobra 1943. dobio je naziv: 5. korpus NOVJ) zarobile su 850 neprijateljskih vojnika i petnaest oficira. Poginulih je bilo oko 70 vojnika i dva oficira.

Zaplijenjeno je 906 pušaka, 40 puškomitraljeza, šest teških mitraljeza, šest minobacača, tri brdska i dva protivtenkovska topa, šesnaest malih minobacača, dva vagona puščane i artiljerijske municije i razna druga ratna oprema.⁵⁰⁹

Među zarobljenim neprijateljskim oficirima i vojnicima pronađeno je i dosta zlikovaca koji su učestvovali u pokolju srpskog stanovništva u Sanskom Mostu i, kasnije, u paljenju kuća i ubijanju nedužnog stanovništva u okolnim slobodnim selima. Svi su predati vojnom sudu radi ispitivanja zločinačkog djelovanja i izricanja pravedne kazne.

Jedinice Korpusa imale su šest poginulih, među kojima je bio i Nikola Đaković Ninara. Četiri borca su bila teško ranjena, od kojih je jedan Vlado Karač, zamjenik komandira 1. čete 1. bataljona 13. brigade, umro na putu za bolnicu. Dvadeset dva borca su bila lakše ranjena.

Odmah po oslobođenju Sanskog Mosta brigade su krenule na nove zadatke.

Sesta brigada je izvršila marš preko Šehovaca, Trnove, Usoraca na Miljakovce i tu posjela položaje prema Prijedoru.

Osma brigada izvršila je pokret prema Starom Majdanu i zaposjela položaj Oštra Luka — Stari Majdan — Igralište, dok je sa dvije čete 1. bataljona posjela visove u Usorcima, iznad pruge i rijeke Sane.

Trinaesta brigada je krenula na sektor prema Bronzanom Majdanu i Manjači.

Sanski odred ostao je na položajima oko ceste Sanski Most — Bronzani Majdan u području Stratinske.

Podgrmečki odred je krenuo prema Agićima, Rujiškoj, Petrovićima i Jasenici.

Udarni bataljon Drvarskog odreda vratio se u sastav svog odreda.

U tek oslobođenom gradu, u Sanskom Mostu, ostala je samo 2. četa 1. bataljona 6. brigade radi obezbjeđenja i hvatanja preostalih razbjeglih neprijateljskih vojnika, ustaša i policajaca.

AKTIVNOSTI JEDINICA NA OBEZBJEĐENJU AKCIJE

Sve jedinice koje su imale zadatak da obezbijede napad na Sanski Most, izvršile su svoje zadatke.

⁵⁰⁹ Izvještaj Štaba 5. korpusa od 2. novembra 1943. Vrhovnom štabu, Zb. IV/19 str. 23.

Prvi bataljon 8. brigade porušio je prugu Sanski Most — Prijedor i postavio zasjedu.

Drugi bataljon 8. brigade je postavio zasjedu na cesti Sanski Most — Prijedor i Ljubija — Sanski Most, a mineri Podgrmečkog odreda postavili su na cesti više mina.

Sanski odred i Udarni bataljon Drvarskog odreda napali su Razboj i Debeljak, odakle je potom neprijatelj pobjegao. Ni od pravca Bronzanog Majdana i Banjaluke neprijatelj nije intervenisao.

I 11. brigada, koja je dobila zadatak da sa područja Karane i Kozare vrši pritisak na neprijatelja raspoređenog u uporištima od Prijedora do Bosanskog Novog i od Prijedora do Omarske, izvršila je dobijene zadatke. Međutim, Štab Brigade je tek 17. oktobra u 23,00 časa dobio naredbu koja se odnosila na početak akcije 17/18. oktobra. Brigada je odmah krenula na prugu, na više mjesta je porušila, porušila i desetak željezničkih mostova⁸ zapalila pet bnkera, zarobila sedam domobrana i zaplijenila puškomitraljez i šest pušaka.

Na položajima 11. brigada je ostala i 18. oktobra. Toga dana ona je razbila jedan bataljon domobrana koji se kretao od Ivanjske ka Prijedoru. Tom prilikom zaplijenjen je teški mitraljez, šarac, puškomitraljez, dva sanduka mina za minobacač, dvije radio-stanice i dr. Neprijatelj je imao oko šezdeset poginulih. I Kozarski NOP odred izveo je nekoliko akcija na neprijateljska uporišta.

U vrijeme napada na Sanski Most 11. brigada je vodila borbu kod Željezničke stanice Piskavica, razbivši jedan neprijateljski bataljon. Ubijeno je 80 neprijateljskih vojnika i zaplijenjen top, jedan veliki i dva mala minobacača, osam šaraca, 60 pušaka, dosta municije i druge ratne opreme. Likvidirano je uporište kod Željezničke stanice Piskavica, zarobljeno 36 domobrana, a zaplijenjeno: jedan mali minobacač, tri puškomitraljeza, 25 pušaka i druga ratna oprema.³¹ Kozarski NOP odred je, pored drugih akcija, 19/20. oktobra srušio most na pruzi, a dan kasnije kod Svodne odbio neprijateljsku jedinicu koja je iz Bosanskog Novog pošla prema Prijedoru.

NEPRIJATELJ O AKCIJI NA SANSKI MOST

Treća domobranska brdska brigada je u svojoj bojnoj relaciji zabilježila zauzimanje Sanskog Mosta sljedećim riječima:

»... U toku noći 20—21. X 43. između 23,30 i 1,30 sati partizani su izvršili vrlo jak napad na posadu S. Mosta (navodno da ih je bilo oko 4000), te je savladana.

Tom prilikom partizanima je palo u ruke sveukupno oružje posade kao i oprema«.»¹¹

Od zarobljenih domobranskih oficira samo je nekoliko ostalo u NOV. Natporučnik Ivo Posavec i poručnik Ivan Pekas ostali su na području Bosanske krajine. Svi ostali su upućeni u krajeve odakle su rodnom, gdje je za većinu njih izvršena razmjena za zarobljene partizane ili saradnike NOP.

⁸o Zb. IV/18, str. 265 i 325.

³¹ Arhiv VII, k. 59, br. reg. 2/5—2.

Po dolagli na okupiranu teritoriju svi oni su bili saslušani pa su dali izjave o svort¹ putovanju preko slobodne teritorije.

Đidajet Osmanagić, aktivni zastavnik, izjavio je u Doboju, 2. novembra 194-3, da je gradom kružila vijest da neće biti napada partizana na grad zbog blizine Prijedora »koji je krcat« njemačkom i domobranskom vojskom, **topovima** i oklopnim kolima. Svi u Sanskom Mostu su bili sigurni da će im u slučaju potrebe bezuvjetno stići pomoć iz Prijedora. Vojnici su bili odjeveni u ljetna odijela, poderani, stalno čekajući dostavu novih zimskih odijela. Kada je otrčao do jednog bunkera i spojnih rovova, našao je domobrane spremne za borbu, ali pošto se partizani još nisu pred njima pojavljivali, ostali su mirni, ali:

»... kada primjetiš neprijatelja, koji je čutke puzao ka žici, otvoriš vatru. Bodljikava žica bila je oko 40—50 m pred bunkerima, primitivno minirana. Veliki dio prepreka i mina bio je uništen neprijateljskom topničkom vatrom. Naše topništvo je ubrzo otpočelo sa paljbom. Nastala je paklena vatra uz jauke i u isto vrijeme nastade vika i dreka neprijatelja. Isti se podigao i u masama prebacio kroz porušene dielove žice. Na tom mjestu bio je neprijatelj vraćen od naše strojničke vatre. I opet se približivao i opet odbijen, dok našu strojnicu na tom dielu nije učutkala granata« ...

Kada su se partizani probili u centar grada i iznutra počeli s leđa napadati domobrane na položajima, u bunkerima i rovovima, ovaj domobranski zastavnik uspio je da baci oružje u rijeku Sanu i tada su ga zarobili borci Podgrmečkog odreda, uhvativši ga s leđa. Na taj način razoružavani su i mnogi drugi domobrani u rovovima ili na ulici.³¹²

Među zarobljenim domobranskim oficirima bio je i poručnik Franjo Lekčević, koji je prije bio ustaški oficir, poznat po zlodjelima na području Kozare. Zato je odmah strijeljan, dok su svi ostali oficiri otpremljeni u zarobljenički logor. Gelerima haubičke granate ranjeni su bojnik Đuro čučković i poručnici Franjo Šarambok i Nikola Lukić, pa su od rana ubrzo umrli.³¹³

U Ministarstvu oružanih snaga NDH sačinjen je spisak zarobljenih oficira prilikom razoružavanja posade u Rudniku Ljubija i zarobljavanja posade u Sanskom Mostu, iz kojeg se vidi da su partizani u te dvije akcije zarobili: jednog potpukovnika, jednog majora, dva kapetana, pet natporučnika, 19 poručnika i šest zastavnika, odnosno da su partizani zarobili dva bataljona i tako razbili 3. domobransku brdsku brigadu.

Sastav štabova jedinica koje su oslobodile Sanski Most:

Štab 5. korpusa: komandant Slavko Rodić, politički komesar Velimir Stojnić i načelnik Štaba potpukovnik Milorad Mijatović.

Četvrta krajiška NOU divizija: komandant Petar Vojnović, politički komesar Boško Šiljegović i zamjenik komandanta potpukovnik Vojo Todo-
rović.

³¹²Arhiv VII, k. 82, br. reg. 29/7—2.

³¹³Arhiv VII, k. 82, br. reg. 24/2a—1.

Šesta krajiška NOU brigada: komandant Uroš Bogunović, politički komesar Ratko Novaković, zamjenik komandanta Mičo Kolundžija, zamjenik političkog komesara Hajro Kapetanović; štab 1. bataljona: komandant Stevo Kovačević, politički komesar Dušan Vujatović, zamjenik komandanta Milan Damjanović i zamjenik političkog komesara Lazo Gajanović; Štab 2. bataljona: komandant Milan Miljuš, politički komesar Slobodan Bogunović, zamjenik komandanta Ratko S. Marjanović i zamjenik političkog komesara Savo Popović; Štab 3. bataljona: komandant kapetan Rade Erceg, politički komesar Đoko Stupar, zamjenik političkog komesara Mihajlo Zec.

Osma krajiška NOU brigada: komandant Hamdija Omanović, politički komesar Avdo Čuk, zamjenik komandanta Uroš Kukulj, načelnik Štaba Teufik Fiko Pletilić i zamjenik političkog komesara Blažo Đuričić; Štab 1. bataljona: komandant Sajo Grbić, politički komesar Mičo Stanković, zamjenik

Kozaračko kolo nakon zbora povodom prve godišnjice oslobođenja Sanskog Mosta i oslobođenja Beograda, oktobra 1944. godine.

komandanta Ilija Mandarić, zamjenik političkog komesara Rahmija Kadenić; Štab 2. bataljona: komandant Miloš Balać, politički komesar Mišo Puhača, zamjenik političkog komesara Zajko Dizdarević; Štab 3. bataljona: komandant Dane Agbaba, politički komesar Milovan Pilipović, zamjenik političkog komesara Izudin Čaušević; Štab 4. bataljona: komandant Uroš Vujanović, politički komesar Mahmut Mašo Ibrahimpašić, zamjenik komandanta Branko Pilipović, zamjenik političkog komesara Radoman Jakić.

Trinaesta krajiška brigada 10. divizije: komandant Milan Zorić, politički komesar Obrad Stišović, zamjenik komandanta Nikola Vračar, zamjenik političkog komesara Dušan Simić; Štab 1. bataljona: komandant Savo Batinica, politički komesar Janko Radulović, zamjenik komandanta Mirko Đ. Lisica, zamjenik političkog komesara Pero M. Banjac; Štab 2. bataljona: komandant Pero M. Kasapović, zamjenik komandanta Aleksa M. Penić, zamjenik političkog komesara Mladen S. Janjić; Štab 3. bataljona: komandant Nikola S. Bokan, politički komesar Branko J. Karić, zamjenik komandanta Petar Solomun, zamjenik političkog komesara Mane S. Kecman; 4. bataljon nije učestvovao u akciji.

Podgrmečki NOP odred: komandant Milančić Miljević, politički komesar Redžo Terzić, zamjenik komandanta Mihajlo Škundrić, zamjenik političkog komesara Milutin Vujović; Štab 1. bataljona: komandant Nikola Rončević, politički komesar Slavko Odić, zamjenik komandanta Lazo čučković, zamjenik političkog komesara Branko Davidović; Štab 3. bataljona: komandant Banjac Đoko, politički komesar Mandić Rade, zamjenik komandanta Petar Đurašinović, zamjenik političkog komesara Đoko Jakić; 2. bataljon nije učestvovao u akciji.

Sanski NOP odred: komandant Jovo Medić, politički komesar nije bio imenovan, zamjenik komandanta Jovo Vidović, zamjenik političkog komesara Gojko Bjelajac.

Drvarsko-petrovački NOP odred: komandant Branko Tanjga, politički komesar Boro Kecman; štab Udarnog odreda (bataljona): komandant Mihajlo Kerkez, politički komesar Jovo Štrbac, zamjenik komandanta Mile Zorić, zamjenik političkog komesara Dmitar Lukač.

Prvi artiljerijski divizion: komandant Dane Miljuš, politički komesar Stanko Vasiljević.

Drugi artiljerijski divizion: komandant Marko Trikić, politički komesar Uroš Damjanović.

XII Razvoj NOB nakon oslobođenja Sanskog Mosta

1. PRVI DANI SLOBODNOG SANSKOG MOSTA

Prvog dana u slobodi, 21. oktobra 1943, vedrog i sunčanog dana, u Sanski Most su došli članovi Sreskog komiteta KPJ i Sreskog NOO. U dogovoru sa ranijim ilegalnim saradnicima NOP-a, tog jutra je imenovano i Povjereništvo NOO grada od pet članova: predsjednik Stole Todorović, sekretar Mehmed Mujić i članovi Salih Kurbegović, Rasim Hromalić zvani Singer, i Mara Budimir.

Komanda Podgrmečkog područja je neposredno nakon oslobođenja Sanskog Mosta imenovala članove Komande mjesta: komandant Ferid Dedić,¹ do tad obavještajni oficir 8. krajiške NOU brigade, zamjenik komandanta Simo šelić² i pomoćnik komandanta Dušan Despot. Komanda se smjestila u zgradu bivšeg Sreskog načelstva i već ujutro 21. oktobra počela rad. Komanda mjesta je u svom sastavu imala tri odsjeka: Mobilizacijski, Saobraćajni i Tehnički. Pri Komandi je bila straža od šesnaest ljudi, dok se na obezbjeđenju raznih objekata i prilaza gradu nalazila jedna četa Podgrmečkog NOP odreda.

Formiranje Komande mjesta i Povjereništa NOO omogućilo je da se započne organizovan rad na sređivanju prilika u tek oslobođenom gradu i bližim tek oslobođenim selima. Pod neposrednim rukovodstvom Sreskog ko-

¹ Ferid Dedić, rodom iz Bosanskog Novog, nosilac Partizanske spomenice 1941, već u jesen 1942. godine je bio na dužnosti komandanta Komande mjesta u Cazinu, pa je na rad u Komandu mjesta u Sanskom Mostu došao sa znatnim iskustvom.

² Simo Selić, rodom iz Čapljja, u prvom svjetskom ratu je bio srpski dobrovoljac, poslije rata naselio se u Vojvodini, odakle se vratio 1941. godine. Prije dolaska na dužnost zamjenika komandanta mjesta u Sanskom Mostu bio je borac u Pratećoj četi Štaba 2. bosanskog korpusa.

miteta KPJ i Sreskog NOO, uz angažovanje i jednog broja partijsko-političkih radnika sa dotad slobodne teritorije sanskog sreza, uspješno su razvijene i usmjeravane sve aktivnosti, što je osujetilo bilo kakvu samovolju, osvetu, anarhiju i slično. Iako su ustaše u ljeto 1941. godine, i kasnije, izvršile nebrojene zločine, u oslobođenom Sanskom Mostu nije se dogodio ni jedan slučaj osвете. Najveći dio stanovništva na slobodnoj teritoriji tokom dvogodišnje borbe ostvario je političko jedinstvo, moralnu čvrstinu i političku svijest na visokom nivou, što je bilo garancija da će i pored teškog naslijeđa odnos stanovništva sa ranije slobodne teritorije i ovog sa novooslobođene biti dobar, korektan i primjeren. Odlučujuću ulogu u usmjeravanju naroda i organizaciji života odigrali su na odbranije oslobođenoj teritoriji sanskog sreza organizacije KPJ, SKOJ-a, AFŽ-a, USAOJ-a i u svakom selu narodno-oslobodilački odbori.

Već 24. oktobra u Sanski Most, stigli su Sreski komitet KPJ, Sreski NOO, Sreski komitet SKOJ-a i odmah počeli političko-organizacioni rad u oslobođenom gradu i oslobođenim selima. Tih prvih dana u slobodi pozvani su građani Sanskog Mosta i novooslobođenih sela da stupe u jedinice narodnooslobodilačke vojske, da i oni doprinesu bržoj pobjedi nad okupatorima i njihovim slugama. Veći dio prijavljenih su bili omladinci. Tri omladinke su se dobrovoljno javile za bolničarski kurs, i to dvije Muslimanke i jedna Srkinja.³

U prvih petnaest dana u slobodi u Sanskom Mostu je održan jedan dobro posjećen zbor, a u gradu i selima još pet političkih konferencija i tri priredbe, koje su bile dobro posjećene.

Sreski NOO i Komanda mjesta organizovali su konferenciju radi rješavanja gorućih problema u tek oslobođenom gradu: pomoć gradskoj sirotinji, pitanje činovništva i brojnih izbjeglica (muhadžira), aktiviranje zanatlija, osnivanje dječijeg doma za ratnu siročad i otvaranje sedmične pijace. Predstavnici Oblasnog i Okružnog NOO, koji su prisustvovali konferenciji, davali su odgovore na brojna pitanja mnogih učesnika, ukazujući kako su ova i slična pitanja rješavana u ranije oslobođenim gradovima i da će se na isti način rješavati i u Sanskom Mostu.

Neposredno poslije konferencije organizovana je prolazna kuhinja, u kojoj se hranila i gradska sirotinja, i to oni koji su čistili i uređivali grad. Započele su pripreme za formiranje narodnooslobodilačkog fonda od dobijenih priloga i dijelom iz drugih izvora.

Rješenjem Sreskog NOO i Komande mjesta u Sanskom Mostu otvorena je sedmična pijaca, i to u Pobrežju, zbog toga da neprijateljski avioni ne bi otkrili i napali na ravnom prostoru sakupljene brojne ljude i stoku. Preko proglasa objavljeno je narodu sreza da slobodno dolazi i donosi svoje proizvode na pijacu radi kupovine i prodaje. Razmjena na pijaci je vršena po slobodnoj pogodbi, a najčešće u naturi trampom, zamjenom proizvoda. Pijaca je počela raditi 1. novembra 1943. godine, a od tada redovno svakog ponedjeljka.⁴

Komanda mjesta i Sreski NOO Sanski Most su razvili raznovrsnu aktivnost, i u građevinskoj djelatnosti, prevozu namirnica i drugog materijala,

³ Izvještaj Komande mjesta Sanski Most od 4. novembra 1943. godine, Arhiv VII, k. 1761, reg. br. 52/1.

⁴ Raspis Sreskog NOO Sanski Most od 6. novembra 1943. g. svim opštinama, Muzej revolucije BiH, arhiv.

prikupljanju dobrovoljnih priloga i drugom. Za samo deset dana u novembru 1943. godine ostvarili su vrlo vrijedne rezultate, o čemu su izvjestili Okružni NOO za Podgrmeč 2. decembra 1943. godine. U tom izvještaju stoji da su u roku od deset dana sagrađene: čuprija kod Donjeg Kamengrada, čuprija kod Gornjeg Kamengrada, popravljena cesta na Kisku, oslobođen kerep na rijeci Sani prema Ključu. Gradnja čuprije u Fajtovcima preko Blije je u toku. Obezbijeđena su kola za prevoz žita iz Ljubije, od Batića i za prevoz karbida od Sanice do Sanskog Mosta. Zatim, mobilisano je 14 pari konja i nekoliko kola za vojsku, dobrovoljno i rekvizicijom dobijeno pet vagona sijena za jedinice 5. korpusa NOVJ; za pilanu u Lušci-Palanci dotjerano 26 kubnih metara drveta. Za bolnicu nabavljeno 45 kg masti i 2 svinje, 100 metara drva, potrebna slama i sijeno. U samom Sanskom Mostu prikupljena je znatna količina dobrovoljnih priloga za sirotinju, i to: 1431 kg kukuruza, 38 kg graha, 330 kg krompira, 24 misirače, 1 kg luka, 21 kg repe, 135 kg kupusa, pola litre zejtina, 7 kg graška, 20 kg pšenice, 35.150 dinara u gotovu, što je sve odmah podijeljeno sirotinji grada Sanskog Mosta.⁶

U vremenu od oslobođenja grada do 7. februara 1944. godine Komanda mjesta Sanski Most je na novooslobođenom području mobilisala 297 novih boraca od kojih 203 Muslimana, 79 Srba i 15 Hrvata. Jedan dio ljudstva se dobrovoljno javio u NOV, dok su drugi mobilisani. Omladinci koji su se javili krajem oktobra 1943. godine bili su upućeni na omladinski vojno-politički kurs u Hašanima, a potom raspoređeni u jedinice.⁶

Iako su neki građani tražili da se otvore masovne grobnice ubijenih Srba 1941. godine, to se nije uradilo iz više razloga. Ali, pozvan je sveštenik Blažo Marković, vjerski referent Korpusa, koji je u nedjelju 7. novembra

1943. godine održao opijelo na šušnjaru svim Srbima koje su ustaše strijeljale u Sanskom Mostu. Pozivajući stanovništvo na ovaj obred, Sreski NOO, u dopisu upućenom opštinama, traži spisak svih stanovnika koje su ustaše pobile. Istovremeno izvještava da će u nedjelju prije podne pop Blažo obaviti vjenčanja svih onih bračnih parova koji to žele, a koji to zbog ratnih prilika nisu učinili.⁷ Na šušnjaru se tog podneva, 7. novembra, bilo okupilo više stotina, pretežno žena, djevojaka i djece, ali i odraslih ljudi. Bilo je to prvo odavanje pošte nevino ubijenim ljudima iz Sanskog Mosta i okolnih sela. Na vjenčanje je došlo dosta bračnih parova koji su u ratu formirali bračnu zajednicu.

Jedan od najsloženijih zadataka pred kojim su se našli Komanda mjesta, Sreski NOO i Sreski komitet KPJ tih oktobarskih i novembarskih dana

1943. godine je bilo oduzimanje prisvojene stoke i raznih stvari koje su ustaše opljačkale prilikom upada u okolna oslobođena sela, još od početka ustanka, i vraćanje njihovim pravim vlasnicima. Ljudi su prepoznavali svoju stoku, zaprežna kola, namještaj i druge stvari, često obavještavani od onih koji su znali gdje im se stvari nalaze. U rješavanju svakog slučaja učestvovali su predstavnici Komande mjesta, narodnooslobodilačkih odbora, a ponekad i pozadinski politički radnici. Zahvaljujući dobroj organizaciji ovog posla i onemogućavanju samovoljnog rješavanja sporova nije se dogodio ni jedan značajniji izged.

⁶ Izvještaj Sreskog NOO Sanski Most od 2. decembra 1944. godine Okružnom NOO za Podgrmeč. Muzej revolucije BiH, Sarajevo, arhiv, dok. br. 1403.

⁶ Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, kat. br. 117/41 i 1290.

⁷ Raspis Sreskog NOO Sanski Most od 6. novembra 1943. godine svim NOO, Regionalni muzej u Bihaću, m. f. 71/53.

2. FORMIRANJE NARODNOOSLOBODILAČKIH ODBORA U OSLOBOĐENIM SELIMA

Nakon formiranja Povjereništva NOO za grad prišlo se izboru i narodnooslobodilačkih odbora i u svim ostalim oslobođenim selima oko Sankog Mosta. Članovi Sreskog komiteta KPJ i SKOJ-a, Sreskog NOO i drugi politički aktivisti, raspoređeni su po čitavom oslobođenom području sa zadatkom da održavaju političke konferencije na kojima će narodu objasniti ciljeve NOB, dosadašnje rezultate, organizaciju nove narodne vlasti i izvršiti izbor prvih narodnooslobodilačkih odbora ili povjereništava u svakom naselju. Za petnaestak dana izvršen je ovaj zadatak i izabrani seoski NO odbori u skoro svim novooslobođenim selima. Kandidovanje odbornika bilo je prepušteno stanovništvu, što je u nekim selima dovelo do toga da su u NOO birani i ljudi koji to nikako nisu zaslužili, na primjer u selu Sasini.

Izboru NOO sela Sasine prisustvovao je i Ferid Dedić, komandant mjesta. U školi u Sasini okupilo se preko 30 ljudi. Dedić je govorio o ciljevima NOB, o vojno-političkoj situaciji, o narodnooslobodilačkim odborima, njihovim zadacima i potom tražio da u odbor predlože najbolje između sebe. Međutim, prisutni su najprije predložili jednog, koji je bio dosta poznat zbog svoje saradnje sa ustašama, a potom i ostale slične njemu. Komandant Ferid Dedić nije protuslovio, već je govorio detaljnije o zadacima NOO: da je to nova narodna vlast, koja rješava sva pitanja u selu, da joj je zadatak da pomaže NOB, da prikuplja dobrovoljne priloge za NOV, itd.⁸ Na konferenciji za predsjednika je izabran Joso Klarić, najimućniji seljak, koji je izgledao politički neutralan. Međutim, ubrzo se pokazalo da i on i Odbor rade isključivo u korist imućnijih porodica, a i ličnu korist, dok se za sirotinju ni malo ne brinu. Pomoć koju je Sreski NOO nekoliko puta slao seoskoj sirotinji nije bila uručena onima kojima je namijenjena. Sreski NOO i Sreski komitet KPJ pokušavali su na konferencijama svih stanovnika sela da razobliče takav rad ovog odbora, ali bez uspjeha. Kako su se u ovo selo u to vrijeme ubacivale ustaške i četničke grupice, sa neoslobođene teritorije banjalučkog sreza, ukazala se potreba za naoružanim seoskim stražama i članovima Odbora, da bi po noći na smjenu dežurali. Nakon dužeg ubjeđivanja Klarić i ostali odbornici su pristali da prime oružje, pa su se naoružani vratili u selo. Drugu-treću noć oni su svi dobrovoljno, bez borbe, predali svoje puške jednoj ustaškoj grupi. Nakon toga čitav sasinski NOO je suspendovan i uhapšen. Tada je Sreski NOO imenovao privremeno Povjereništvo seoskog NOO u Sasini, koje je dobro radilo, popravilo političku situaciju u selu, pa je kasnije izabran novi NOO.»

⁸ Kazivanje Ferida Dedića autoru, 13. novembra 1976. g. str. 3.

» Pismo Mihajla Pejića, tada sekretara Sreskog komiteta KPJ, od 4. maja 1977. godine autoru.

Već 26. oktobra 1943. godine izvršen je izbor prvog opštinskog NOO za područja Tominu, koja je tada pripadala ključkom srezu. Tog dana održana je prva redovna sjednica Opštinskog NOO Tornine, kojoj je prisustvovao i Jovo Pešević, član Sreskog NOO Ključ. Na dnevnom redu je bilo: politička situacija, dopuna NOO u selu Čaplju, raspodjela rada, zadaci i razno.

O političkoj situaciji govorio je Jovo Pešević. U zapisniku nema podataka kojim ljudima je dopunjen NOO sela Čaplja, jer je tek na sjednici dat zadatak ko će ići u Čaplje i organizovati izbore za odbornike. Izvršena je raspodjela poslova u Opštinskom NOO: za upravno-administrativne poslove je zadužen Branko Milosavljević, za privredno-ekonomske Nikola Vujinović, za socijalno-zdravstvena pitanja Ibrahim Džananović, za prosvjetu i propagandu Sava Vidović i za tehničke poslove Gojko Ljuboja. Posebne zadatke oko sjetve i prikupljanja sjemena dobili su Nikola Vujinović i Arif Kerić, dok je Sava Vidović dobila zadatak da organizuje opismenjavanje nepismenih omladinaca i pionira. Na završetku zapisnika naznačeno je da stanovništvo ove opštine ima malo radne stoke za sjetvu, da su mnoge kuće trošne i da je slaba odjeća.¹⁰

Iz zapisnika s te prve sjednice vidi se da je predsjednik Opštinskog NOO bio Nikola Vujinović, sekretar Branko Milosavljević, a članovi Gojko Ljuboja, Sava Vidović, Ibrahim Džananović i Arif Kerić. Narednu sjednicu Opštinski odbor u Tomini je održao već dva dana kasnije, 28. oktobra.“

Već 9. novembra 1943. godine održan je prvi sastanak svih odbornika sa oslobođene teritorije, koji je organizovao Sreski NOO. Dnevni red ovog prvog dogovora odbornika novooslobođenih sela i Sanskog Mosta je bio: politička situacija, izvještaj o radu, ishrana vojske i sirotinje, zadaci i uloga nove narodne vlasti, kritika i razno.

Iz zapisnika se vidi da u gradu Sanskom Mostu ima malo imućnih i da je većina stanovnika slabog imovnog stanja, među kojima dosta onih bez ikakvih sredstava za život.¹²

Ubrzo se prišlo obnavljanju rada NOO sela u kojima su ovi organi narodne vlasti već ranije djelovali, ali su zbog prodora neprijatelja i stalnog ugrožavanja bili prekinuli rad, ili su pojedini odbornici koji su ostali u selima povremeno ponešto radili. Tada su obnovili rad NOO sljedećih sela:

NOO Vrša je izabran još na izborima krajem decembra 1942. godine, jedino je dužnost sekretara preuzeo Mustafa Badnjević. U takvom sastavu su ostali do kraja rata.

NOO sela Husimovaca je bio izabran još u ljeto 1943. godine, međutim, on je tada radio tajno pošto je neprijatelj počesto upadao u selo. Za predsjednika je biran Svetožar Došenović. Odbor je po oslobođenju Sanskog Mosta i Husimovaca počeo da radi javno. Na konferenciji održanoj početkom 1944. godine, kojoj su prisustvovah svi mještani, izabran je novi odbor, koji je svoje sjedište najduže imao u kući Sulje Karabega.

NOO Gornjeg Kamengrada je prvi put izabran avgusta 1943. godine, ali je do tada radio ilegalno ili polulegalno. Sjedište mu je bilo u Došcima.

¹⁰Arhiv VII, k. 1969, reg. br. 1/1.

¹¹Isto, k. 1969, reg. broj 2/1.

¹²Zapisnik sa sastanka odbornika oslobođenih teritorija sreza Sanski Most od 9. novembra 1943. godine.

Za predsjednika je izabran Hasan Kamić, za sekretara Ahmet Ramić, a za članove Ago Burnić i Latif Hodžić. Od kraja oktobra 1943. godine ovaj odbor radi javno i svestrano.

NOO sela Brdara obnovio je rad u ljeto 1943. godine, nakon povratka nekih izbjeglica na zgarišta. Za predsjednika je biran Mića Ilić, za sekretara Rade Malić, za članove Sava Ilić, Marko Bogunović i Božo Zavoda. Međutim, intenzivan rad Odbora je uslijedio tek po oslobođenju Sanskog Mosta i Starog Majdana. Tada je u Odbor izabran i Ramo Bajrić.

NOO sela Dževara je u ljeto 1943. godine obnovio svoj rad ali je radio pod vrlo teškim uslovima jer je neprijatelj bio u Sanskom Mostu i Starom Majdanu. Tek poslije oslobođenja ovih mjesta Odbor djeluje u zadovoljavajućim uslovima. Od tada do završetka rata članovi odbora su bili: Dragan Indić, Pero i Gojko Indić, Hasan Suljanović, Simo Trkulja, Milica Novaković, Svetozar Jojić, zvani Lakan, Mile Borenović, Ljupko Predojević, Mato Jolić, Mileva Obad i Košta Stupar. Odbor je radio u kući Luke Prošića, potom Pane Prošića, Mare Borudžije, Stevana Marinkovića i Laze Malića.

NOO Starog Majdana je obnovljen na konferenciji održanoj u proljeće 1943. godine. Na veoma posjećenoj konferenciji tada su govorili Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ, Duško Đurić i Gavro Kolundžija. Za predsjednika je biran Omer Paunović, za članove Hadžalića Šarić, Memija Sarhatlić i Safet Mešić. Međutim, i ovaj Odbor je jedno vrijeme prestao da **radi** nakon prodora neprijatelja u Stari Majdan. Tek kad je oslobođeno ovo mjesto, i Odbor obnavlja rad. Ali, pošto se tada formira i Opštinski NOO Stari Majdan, u koji za člana odlazi Omer Paunović, tada je za predsjednika NOO Stari Majdan izabran Safet Mešić, za sekretara Džemal Memić i za članove Mustafa Bešić, Jusuf Talundžić i Husnija Hadžalić.

Drugom polovinom 1943. godine selo **Batkovci** se izdvojilo od Podviđače i formiralo svoj poseban NOO. U prvi Odbor sela Batkovci izabrani su Mile Došenović, za predsjednika, Franjo Tomić i Štipan Kozić za članove, a ubrzo i Ljubica Damjanović. U 1944. godini za sekretara je izabran Ranko Došenović. Sjedište Odbora je bilo najprije u kući Mile Došenovića, a potom Mate Tomića. Još tokom ljeta 1943. godine na području susjednog sela Stara Rijeka je djelovao ilegalni odbornik Mate Sedić.

3. KAZALIŠTE NARODNOG OSLOBOĐENJA U SANSKOM MOSTU

U oslobođeni Sanski Most je uskoro po oslobođenju stiglo Kazalište narodnog oslobođenja, u kojem su pored ostalih bili Joža Rutić, Vjekoslav Afrić, Oskar Danon, Ljubiša Jovanović, Mira Sanjina, Junuz Međedović, Nikola Popović, Salko Repak. Komanda mjesta stavila im je na raspolaganje jednu napuštenu kuću pored rijeke Sane, a jedna žena dobrovoljno se javila da im kuva. Glumci su sami uredili kuću. Komanda mjesta ih je snabdijevala hranom. Kazalište je u Sanskom Mostu provelo skoro čitavu zimu i dalo nekoliko priredbi. Iz Sanskog Mosta su odlazili u susjedne krajeve, u Jajce, pa i na Kozaru, gdje su davali veoma uspjele i rado gledane priredbe.

U Sanski Most došla je tih dana i kulturna grupa, zapravo hor 8. krajiške NOU brigade, u kom su uglavnom pjevali bihački studenti, đaci i radnici. Na ulasku u mjesto borci 8. krajiške NOU brigade bi se postrojili i kao jedan stroj marširali ulicom do komande mjesta. Pri tom su pjevali neku rusku pjesmu. Neki građani kada su čuli pjesmu na njima nepoznatom jeziku, preplašili su se, pa su dotrčali u Komandu mjesta s viješću: »Neprijatelj ulazi u Sanski Most«. Četa boraca 8. brigade je domarširala pred Komandu, oko koje se potom okupilo mnogo mještana, slušajući neplanirani program naših i ruskih borbenih pjesama. Uveče je ovaj hor 8. krajiške NOU brigade, zajedno sa Kazalištem narodnog oslobođenja, izveo program. Borci su pjevali Sanjanima mnoge do tad nepoznate borbene pjesme. Te večeri na priredbi, dok su članovi Kazališta narodnog oslobođenja izvodili horske recitacije desio se jedan komičan događaj. U toj horskoj recitaciji na bini se najprije pojavi jedan glumac-recitator i kaže snažno: »Dolazi!«, potom upada drugi glumac i vikne: »Dolazi Crvena armija!« zatim se pojavi treći glumac i kaže: »Dolazi osveta!«, a potom četvrti »Dolazi narodni sud!« čuvši taj povik jedan gledalac Sanjanin, iz zadnji redova, skoči sa stolice i pobjegne iz sale. Nešto je bio kriv pa se preplašio narodnog suda. O tom događaju mnogo se te večeri pričalo, ali i kasnije jer je hor često recitovao ovu recitaciju.¹³

U nedjelju 7. novembra 1943. godine, na godišnjicu oktobarske revolucije, održana je velika priredba na kojoj je o oktobarskoj i našoj revoluciji govorio dr Vaso Butozan, potpukovnik, a potom su omladina iz Lušci-Palanke i žene na kursu Oblasnog odbora AFŽ izvele kulturno-umjetnički program. I u nizu drugih slobodnih sela organizovana je proslava Dana oktobarske revolucije. Međutim, grupica četnika koja je te jeseni vršljala oko slobodnih sela sanskog sreza omela je proslavu u Skucanom Vakufu.¹⁴

¹³ Kazivanje Ferida Dedića autoru, 13. novembra 1976. g., str. 3.

¹⁴ Izvještaj OK KPJ Podgrmeč od 10. novembra 1943. godine, Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, kat. br. 1952.

4. DJELOVANJE VIŠIH PARTIJSKO-POLITIČKIH RUKOVODSTAVA

U slobodni Sanski Most su veoma često dolazili članovi partijsko-političkih rukovodstava Podgrmeča i Bosanske krajine, a nešto kasnije i neka od tih rukovodstava imala i svoja sjedišta u ovom gradu. Đuro Pucar Stari, sekretar Oblasnog komiteta KPJ i ostali članovi tog partijskog rukovodstva, koje je uspješno organizovalo i rukovodilo narodnooslobodilačkom borbom u Bosanskoj krajini od ljeta 1941. godine, vrlo često su dolazili u Sanski Most, pomagali i usmjeravali politički i društveni razvitak u ovom oslobođenom gradu i selima. I onda kada je preuzeo dužnost sekretara Pokrajinskog komiteta KPJ za Bosnu i Hercegovinu i druge dužnosti u ZAVNOBiH-u i u Izvršnom odboru NOF-a Bosne i Hercegovine, Đuro Pucar je i dalje nalazio vremena i mogućnosti da posjeti ovaj grad, da učestvuje u radu širih savjetovanja ili konferencija koje su vrlo često održavane u Sanskom Mostu.

I članovi drugih oblasnih rukovodstava: Oblasnog NOO za Bosansku krajinu. Oblasnog komiteta KPJ i SKOJ-a, Oblasnog odbora AFŽ, Oblasnog odbora USAOJ-a takođe su pružali znatnu pomoć rukovodstvima sanskog sreza u njihovom radu.

Članovi okružnih podgrmečkih rukovodstava: Okružnog komiteta KPJ, OK SKOJ-a, Okružnog NOO, Okružnih odbora AFŽ-a i USAOJ-a i Komande Podgrmečkog vojnog područja su u znatnoj mjeri svoje djelovanje usmjeravali na Sanski Most i novooslobođena sela, prisustvovali mnogim konferencijama na kojima su birani seoski NOO, učestvovali u radu prvih sjednica novoizabranih NOO i pomagali im na njihovim prvim koracima u organizovanju i rukovođenju svim javnim i privrednim djelatnostima na oslobođenoj teritoriji.

I članovi vojnih štabova: Štaba 5. korpusa NOVJ, Štaba 4. NOU divizije, a potom i Štaba 39. divizije, povremeno su učestvovali na savjetovanjima, konferencijama i sastancima i pomagali društveno-političkim radnicima sanskog sreza da uspješnije sprovedu brojne i složene zadatke. Sve je to uticalo da se brže normalizuje stanje u gradu i okolnim selima, da se prebrode mnoge teškoće, ali i neželjene posljedice zbog dvoipogodišnje ustaške strahovlade i mržnje koju su posijali među stanovništvom ovog kraja. Nije bilo primjera osvete, samovolje, niko nije uznemiravao porodice čiji su članovi kao ustaše pobjegli u Prijedor ili Banjaluku. Od ustaša su najviše stradale porodice Gvozdena, Ivanića i još neke. Komanda mjesta im je povremeno slala neke živežne namirnice kojih nije bilo u prodaji, da osjete da se neko brine o njima. Jednom je samohrane udovice Gvozdena posjetio i

komandant mjesta Ferid Dedić. U razgovoru o njihovoj nesreći one su mu rekle: »Pazite, djeco draga, da ne bi odmazdu pravili nad nevinim. Mi smo stradali, ali pazite da neki nevin ne bi stradao«.

Tako Sanski Most nije došao u situaciju da se u njemu zaleže osveta zahvaljujući dobrom političkom radu komiteta i štabova i političkoj i građanskoj svijesti njegovih stanovnika.¹⁵

¹⁵ Zabilješka u arhivu autora.

5. SUĐENJE RATNIM ZLOČINCIMA

Teški zločini počinjeni nad narodom sanskog sreza 1941. godine nisu se mogli zaboraviti. Uspomena na njih ostala je neizbrisiva. Rijetki pojedinci koji su preživjeli ustaška masovna mučenja i ubijanja u Sanskom Mostu, u Žitnom magacinu, Osnovnoj školi, iza Pijace, na šušnjaru, Beginoj glavici u Kljevcima, na vrhpoljskoj Željezničkoj stanici, na Žegaru i Čapaljskim barama, na Alagića polju, u Troskavačkom potoku, Trnavskoj jaruzi i drugdje i pobjegli dželatima sa stratišta, bili su živi svjedoci zločina vršenih nad hiljadama ljudi. Mnogi od njih su, pobjegavši iz ruku dželata, odmah stupili u redove ustanika.

Iako su partizani tu i tamo zarobljavali ponekog zločinca, oni glavni su bili izvan njihovog dohvata, u utvrđenim i branjenim uporištima i većim gradovima. I tek narastanjem oružanih snaga narodnooslobodilačkog pokreta došli su na red i gradovi, posljednja skloništa i utočišta zločinaca, iz kojih više nisu imali kuda da bježe, jer su najčešće bili odsječeni i opkoljeni.

Kada su jedinice 5. korpusa NOVJ 21. oktobra 1943. godine oslobodile Sanski Most, isti dan izjutra formiran je Vojni sud sa zadatkom da organizuje i sprovede istragu i suđenje zarobljenim, a posebno poznatim ustašama. Za predsjednika Suda je bio postavljen Stojan Stole Kovačević, a za članove Vojo Mitrov i Hazim Bilalbegović. Vojni sud je organizovao istragu i donosio sudske odluke na osnovu propisa koje je donio Vrhovni štab NOV i POJ Odlukom o osnivanju vojnih sudova. Pred Sudom je bio obiman posao saslušavanja nekoliko stotina zarobljenih domobrana, oficira, podoficira i vojnika, zatim saslušavanje zarobljenih ustaša, žandarma i policajaca i, konačno, saslušavanje i suđenje zarobljenim ili naknadno pronađenim nadaleko poznatim ustaškim zlikovcima. U otkrivanju i pronalaženju skrivenih ustaških zločinaca pomagali su sami građani. Jedna Muslimanka, u zaru i s pečom na licu, došla je u Komandu mjesta i, ne otkrivši se i ne kazavši ime, izjavila je da se ustaški policajac Ibrahim Nalić krije u komuši kod jedne kuće. Jedna desetina straže Komande mjesta je odmah otišla do te kuće i pozvala policajca da se preda. Kako je desetaru bilo sumnjivo kretanje ustaše pod komušom, rafalom je ubio zločinca. Na sličan način doznalo se da se u Sasini krije Tomo čorić, gostioničar, poznati ustaša, koji je ustaškom stožerniku Viktoru Gutiću priredio večeru maja 1941. godine poslije njegovog huškačkog govora protiv Srba i poziva da se Srbi uništavaju. Kada je uhapšen, Tomo čorić je kod sebe imao pištolj, dvije bombe i milion i šesto hiljada kuna. Tek nakon oslobođenja Prijedora septembra 1944. godine, iz zaplijenjene gestapovske arhive se saznalo da je on od 1936. godine bio njemački špijun.

I Luka Miniga, član ustaškog odbora u vrijeme masovnog ubijanja nedužnih 1941. godine, uspio se prikriti nekoliko dana, a onda je pokušao pobjeći u Prijedor. Na izlazu iz grada uhvatila ga je partizanska straža i dovela

u Komandu mjesta. Kada su mu otvorili tašnu, prisutni su se iznenadili njenom sadržinom: bila je puna novca, zlatnika, srebrenjaka. Uz pomoć jednog građanina se saznalo da se poznati ustaški zlikovac Dane Banović, ustaški rojnik u Starom Majdanu, krije u kaci, u šupi Boška Marinkovića, koji tada nije živio u Sanskom Mostu. Uхваćen je i priveden pred Vojni sud.

Tih dana Vojni sud je osudio na smrt streljanjem poznate ustaške funkcionere: Džemala Vajzovića, ustaškog logornika, Jandru Sarića, Luku Miniću, Franju Konvalenka, Sulju Rešića, Alagu Džafića, Salka Kuršumovića, Muharema Muhića, Muharema Alagića, Hrustu Jakupovića i Zoru Tešić, agenta Gestapoa.

Vojni sud je takođe razmatrao krivicu i donio presudu kojom su osuđeni i poznati ustaški funkcioneri koji su uspjeli pobjeći iz Sanskog Mosta, među kojima: Ivica Simeon, kotarski predstojnik, Osman Čehajić, Anto Banović, Juso Talić, Himzo Rešić, Viktor Tunjić, Ivica Sarić, Hrvoje Miniga i još neki poznati zlikovci i ustaški funkcioneri, organizatori ili izvršioci brojnih zločina od proljeća 1941. godine do 20. oktobra 1943. godine.

Iz sela Čaplja osuđeno je 16 ustaša, koji su u ljeto 1941. godine učestvovali u velikom pokolju Srba u tom selu.

Neki ustaški zlikovci su računali da neće biti svjedoka koji će moći da ih terete za zločine iz 1941. godine i kasnije, pa su ostali kod svojih kuća, gdje su hapšeni upravo na osnovu prijava onih koji su preživjeli masovne pokolje 1941. godine ili na osnovu prijave građana koji su željeli da se krivci kazne. Poneki ustaša je pokušao da stupanjem u partizane spasi glavu, ali je brzo bio otkriven. To se desilo sa jednim ustašom koji je stupio u 6. krajišku NOU brigadu. On je ubrzo bio pronađen, priveden u Sanski Most i suđen.

Suđenja pojedinim naknadno otkrivenim i pronađenim ustaškim zlikovima održavana su i narednih mjeseci. Poslije svakog suđenja Vojni sud je objavljivao proglase o presudama navodeći krivična djela, zbog kojih se pojedini zločinac kažnjava. Tako je Vojni sud objavio 25. novembra 1943. godine presudu kojom su osuđeni na smrt strijeljanjem i oduzimanjem imovine:¹⁸ Dane Banovića, Rasima Saleša i Mehmeda Krupića.

Vojni sud je 3. decembra 1943. godine objavio presudu¹⁷ kojom je na smrt strijeljanjem osuđen Ladan Klarić, knez sela Sasine. Na suđenju se branio da je sve učinio po nalogu fra Luke Tešića.

I 24. decembra 1943. godine Vojni sud u Sanskom Mostu je objavio presudu o kažnjavanju na smrt strijeljanjem trojice ustaša:¹⁸ Sulejmana Alibabića, iz Kljevaca, Smaila Osmančevića, zvanog Nezirović, iz Čaplja i Hamida Osmančevića, iz Čaplja.

Poslije oslobođenja Prijedora u septembru 1944. godine, gdje su pronađeni i uhapšene neke ustaše iz Sanskog Mosta, Vijeće Vojnog suda Vojne oblasti 5. korpusa 26. septembra i 17. novembra 1944. godine osudilo je na kaznu smrti strijeljanjem, trajan gubitak časnih prava i konfiskaciju imovine, sljedeće zločince:¹⁸

¹⁸ Muzej revolucije BiH, arhiv, dok. br. 1371.

¹⁷ Isto, dok. broj 1437.

¹⁸ Muzej revolucije BiH, arhiv, dok. br. 1403.

¹⁹ Proglas Sudskog vijeća pri Komandi Podgrmečkog područja Vojnog suda Vojne oblasti 5. korpusa od 6. decembra 1944. Kopija u arhivi autora.

Teufika Arnautovića, zvaničnika sreskog načelstva iz Sanskog Mosta, Ibrahima Crnkića, ustašu iz Trnove, Huseina Šarića, iz Starog Majdana, Dinu Vranića, ustašu iz Kruhara, Bonu Zekića, ustašu iz Sasine, Fejzu Kam-bera, ustašu iz Pobriježja, Josu Šalića, iz Kruhara, Vahida Alimovića, ustašu iz Čaplja, Luku Dizdarevića, njemačkog policajca i ustašu iz Šehovaca, Dra-gutina Čengića, ustašu iz Kruhara, Luku Lučića, ustašu iz Stratinske, i Anu Mijatović, nadriljekarku i ustašicu iz Krkojevaca.

Istom presudom kažnjene su Kata Grgić na 4 godine prisilnog rada i Mara Grgić iz škrlevite na tri godine prisilnog rada, jer su išle sa oslo-bođene na neoslobođenu teritoriju u Banjaluku, ustašama davale obavješte-nja o stanju u oslobođenom Sanskom Mostu.

Ovim presudama je osuđeno i nekoliko ustaša, četnika i drugih sarad-nika okupatora s područja novskog i prijedorskog sreza.

Novembra 1944. godine Vijeće Vojnog suda Vojne oblasti 5. korpusa osudilo je na smrt strijeljanjem još četvoricu ustaških zlikovaca: Vinka Da-kića, ustašu iz Sasine, Milana šakića, ustašu iz Kljevaca, Muharema Alagića, ustašu, piljara iz Sanskog Mosta i Milana Komljenovića, ustaškog tabornika iz Stratinske.

*

Decembra 1943. godine u Usorcima je četnička grupa koja je došla s područja Manjače dočekala u zasjedi i ubila Paju Trkulju, ranila u ruku jednog borca, a za trećeg borca se ne zna, vjerovatno je bio zarobljen. Istra-ga o ovome, kao i analiza rada, odnosno nerada seoskog NOO, ubrzo je ot-krila da su četnički jataci Luka Savić, predsjednik i Pero Vujković, član seoskog NOO Usoraca, te još nekoliko mještana. Odmah su uhapšeni, pa je organizovana istraga, a potom im je sudio Vojni sud u Sanskom Mostu. O presudi Vojnog suda Sreski NOO je 13. decembra 1943. godine objavio svoj proglas svim NOO, koji glasi:

»Izvještavamo vas da su prije nekoliko dana streljani na osnovu pri-kupljenih podataka predsjednik Nar. osi. odbora iz Usoraca i čl. NOO iz ovih razloga:

1. Savić Luka iz sela Usoraca što je kao predsjednik Nar. osi. odbora jatakovao sa najvećim protivnicima našeg naroda i naše vlasti, koristio svoj položaj, vršio sabotažu u radu N. O. odbora htijući na taj način rušiti auto-ritet naše narodne vlasti pod imenom odbornika, skrivati svoje zlikovačko lice. Što je ometao mobilizaciju boraca u N. O. vojsku i sabotirao sakup-ljanje dobrovoljnih priloga. Dok je pomenuti Savić gledao kako četnički ja-taci nose razbojničkoj bandi pite i kolače, dotle je našim vojnicima uskra-ćivao i pripadajući dio suva kruva. što je održavao sastanke sa zlikovačkom bandom u selu Usorcima i znao njihove namjere, a o tom nije obavještavao narodne vlasti, što je onoga dana kada je izvršen napad na naše drugove znao pravac kuda će naši drugovi ići i o tom obavjestio četničku bandu.

2. Vujković Peru iz sela Usoraca što je kao član N. O. odbora održavao vezu sa najvećim neprijateljima našeg naroda i narodne vlasti htijući na taj način rušiti autoritet naše Nar. vlasti, pod imenom odbornika vršiti najveće izdajstvo jatakujući četničkim bandama. Što je ometao mobilizaciju boraca u Nar. osi. vojsku i govorio im 'vi se sakrijte, a oni će uskoro otići sa naših

terena', što je bio na sastanku sa bandom koja se skrivala u Usorcima a o tom nije obavještavao naše narodne vlasti.

Ovo vam saopštavamo radi znanja.

Pored gore navedenih još su neki četnički jataci za koje se sigurno utvrdilo da su jatakovali, osuđeni na smrt o čemu ćete vjerovatno kasnije dobiti naš proglas.

Napominjemo da je četnička banda koja je boravila u Usorcima ubila nam jednog druga, Pa ju Trkulju, jednog lakše ranila u ruku dok se za trećeg ne zna do danas ništa» ..²⁰

U jesen 1944. godine Vijeće Vojnog suda Korpusne oblasti 5. korpusa osudilo je na smrt strijeljanjem .trajan gubitak časnih prava i konfiskaciju imovine Mladena Crnomarkovića iz Koprivne. On se za vrijeme četvrte neprijateljske ofanzive vratio u Koprivnu, sačekao Nijemce i stavio im se na raspolaganje. Po uputstvu komandanta njemačke vojne jedinice u Koprivni je iskorištavao teško stanje partizanskih porodica, izvršio popis lica koja su se povratila iz Grmeča, pa su ih Nijemci otpremili u logor u Zemun, gdje su u teškim mukama ubijena 24 čovjeka, dok su Đuro Mandić, Lazo Damjanović i Jovan Vasiljević otpremljeni na prisilan rad u Borski rudnik. Crnomarković je održavao vezu s četnicima koji su se sa Manjače prebacivali na slobodnu podgrmečku teritoriju. Jedna takva četnička grupa je ubila Dragana Vujanovića, člana Oblasnog NOO. Crnomarković je prijetio članovima NOO, itd. Uhvaćen je u oslobođenom Prijedoru. Međutim, noću 13/14. septembra 1944. godine Crnomarković je pobjegao iz istražnog zatvora.

Svaku svoju presudu Vojni sud je objavljivao na oglasnim tablama ili na drugi način. Sve presude saopštavane su javnosti na konferencijama na kojima su čitane odluke suda. Objektivnost i pravednost presuda Vojnog suda NOV u Sanskom Mostu dobila je široku podršku stanovništva u gradu i selima, jer su najstrožom kaznom kažnjavani zaista veliki zločinci, dok su manje kazne i oslobađajuće presude dobili oni sa manjom krivicom, ili lica za koja se nije moglo utvrditi da su počinila zločin protiv naroda i NOB.

²⁰Sreski NOO Sanski Most, proglas svima NOO od 13. decembra 1943. god. Regionalni muzej u Bihaću, m. f. 71/55.

6. VIJEĆNICI ZAVNOBiH-a I AVNOJ-a SA SANSKOG SREZA

Neposredno poslije oslobođenja Sanskog Mosta dogodila su se dva veoma krupna historijska događaja, održano je Prvo zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine i Drugo zasjedanje AVNOJ-a.

Još početkom jeseni 1943. godine vršene su pripreme za najavljeno Drugo zasjedanje AVNOJ-a, a 26. septembra 1943. godine održana je Oblasna izborna konferencija, na kojoj je izabran Oblasni NOO za Bosansku krajinu i izvršen izbor novih vijećnika AVNOJ-a na mjesto onih koji su poginuli u 4. i 5. neprijateljskoj ofanzi.²²

Na Oblasnoj konferenciji umjesto Nikole Srdića, koji je umro od tifusa 7. aprila 1943. godine, za vijećnika AVNOJ-a je predložen Mihajlo Škundrić, a za njegovog zamjenika Simo Šelić.

Sredinom novembra 1943. godine najavljeno je skoro održavanje Drugog zasjedanja AVNOJ-a i osnivanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine, pa je intenziviran rad i ubrzane političke i organizacione pripreme za ta dva najvažnija zasjedanja narodnih predstavnika. U tom cilju Oblasni komitet KPJ i Oblasni NOO za Bosansku krajinu zakazali su za 23. novembar u Ključu izbornu konferenciju, na koju su pozvani svi članovi AVNOJ-a iz Bosanske krajine, članovi Oblasnog NOO i članovi okružnih NOO. Na konferenciju su pozvani i drugi politički aktivisti i ugledni ljudi. Trebalo je da svaki srez pošalje delegaciju koja će imati najviše pet članova.

Sa sanskog sreza na ovu oblasnu izbornu konferenciju, održanu 23. novembra 1943. godine u Ključu, otišli su: Mihajlo Škundrić, Simo Šelić, Petar Vojnović, Ilija Divjak, Stana Čulibrk, fra Miroslav Buzuk, Muhidin Hamidović i Rasim Hromalić.²³ Na konferenciji je postignut dogovor koji će delegati biti predloženi za vijećnike ZAVNOBiH-a sa područja Bosanske krajine, ko će učestvovati u diskusiji na izornoj konferenciji svih delegata iz Bosne i Hercegovine u Mrkonjić Gradu, koja će se održati prije zasjedanja ZAVNOBiH-a, a onda su svi delegati krenuli iz Ključa u Mrkonjić-Grad.

Najvjerovatnije je 24. novembra 1943. godine održana u Mrkonjić-Gradu izborna konferencija svih delegata s područja Bosne i Hercegovine, u čijem su radu učestvovali članovi oblasnih narodnooslobodilačkih odbora Bosanske krajine, istočne Bosne i Hercegovine, članovi okružnih NOO, predstavnici

²² Izvještaj Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu od 12. novembra 1943. godine, Zb. IV/19, str. 182.

²³ Pismo Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu od 15. novembra 1943. godine okružnim komitetima. ZAVNOBiH — dokumenta 1943—1944, knj. 1, str. 25—26. Izjava Stane Čulibrk data autoru 6. 9. 1963, i izjava Muhidina Hamidovića data Mihajlu Bjelovuku novembra 1976. godine.

srezova, kao i vijećnici Prvog zasjedanja AVNOJ-a i kandidati za vijećnike AVNOJ-a birani septembra 1943. godine.

Izbornom konferencijom rukovodio je Đuro Pucar Stari. Nakon njegove uvodne riječi u diskusiji su učestvovali mnogi delegati iz raznih krajeva Bosne i Hercegovine i iz jedinica NOV. Na skupu je govorila i Stana Čana Čulibrk. Ona se obratila drugovima s neoslobođenog područja i tek

Legitimacija Mihajla Škundrića, vijećnika AVNOJ-a.

oslobođenih krajeva, pozdravila ih, a onda govorila kako se Krajišnici bore. Zamolila je da o tome govore i u svojim krajevima. Za svoj govor dobila je buran aplauz.

Na ovoj konferenciji za vijećnike ZAVNOBiH-a s područja sanskog sreza su predloženi:

Mihajlo Škundrić, Simo Šelić i Petar Vojnović.

Na Prvom zasjedanju ZAVNOBiH-a, održanom 25/26. novembra 1943. godine u Mrkonjić-Gradu, među gostima bili su i svi ostali članovi sanske delegacije: Ilija Divjak, Stana Čulibrk, fra Miroslav Buzuk, Muhidin Hamidović i Rasim Hromalić.

Na Prvom zasjedanju ZAVNOBiH-a potvrđen je izbor (verifikovan) vijećnika ZAVNOBiH-a: Mihajla Škundrića, Sime Šelića i Petra Vojnovića i izabrani su za vijećnike AVNOJ-a, među kojima za sanski srez Mihajlo Škundrić, za vijećnika, a za njegovog zamjenika Simo Šelić. Dva dana kasnije, u slobodnom Jajcu, 29. novembra 1943. godine započelo je Drugo zasjedanje

AVNOJ-a, u čijem su radu učestvovali i Mihajlo Škundrić i Simo Šelić, za
sanski srez.²⁴

Osnivanje ZAVNOBiH-a i održavanje Drugog zasjedanja AVNOJ-a, posebno donošenje njegovih istorijskih odluka, imalo je snažnog odjeka kako među stanovništvom oslobođene tako i neoslobođene teritorije. Posebno je radosno pozdravljeno uvođenje čina maršala Jugoslavije u NOV Jugoslavije i njegovo dodjeljivanje Josipu Brozu Titu, vrhovnom komandantu NOV i PO Jugoslavije.

²⁴ Rezolucija ZAVNOBiH-a, brošura štampana novembra 1943. godine, str. 13—14.

7. DJELATNOST ORGANIZACIJA KPJ NAKON OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA

Veliki uspjesi NOVJ u ovo vrijeme, uspjesi savezničkih armija u borbi protiv nacističke Njemačke i posebno dva istorijska zasjedanja: Drugo zasjedanje AVNOJ-a i Prvo zasjedanje ZAVNOBiH-a dali su osnovu za širok politički i organizacioni rad na sanskom srezu. Sreski komitet KPJ je održao u svakom selu političku konferenciju i u svakoj opštini opštinske političke zborove, na kojima je podrobnije objašnjavan značaj Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a i Drugog zasjedanja AVNOJ-a, posebno ukazivano na sadržaj i dalekosežnost donijetih odluka na zasjedanju AVNOJ-a u Jajcu. Kako su narodnooslobodilački odbori sela držali skoro svake nedjelje političku konferenciju, i na njima je nastavljeno objašnjavanje donijetih odluka na istorijskim zasjedanjima u Jajcu i Mrkonjić-Gradu. Ogromna većina stanovništva pozdravila je odluke ovih zasjedanja, a tek poneki seljak se dvoumio zbog odluke o zabrani povratka u zemlju kralja Petra II (prema zaključku Zasjedanja, odluku o tome i o monarhiji doni ječe narod slobodnom voljom kada se sva zemlja oslobodi). Pojedinci su govorili da je »kralj mlad i da nije kriv«. Ti pojedinačni slučajevi mobilisali su organizacije KPJ na širi politički rad, što je dovodilo do žive, ali dobre političke diskusije. I u narednim mjesecima skoro da nije bilo političke konferencije u selima i opštinama sanskog sreza, kao i u ostalim podgrmečkim srezovima Podgrmeča, a da se nije govorilo o istorijskim odlukama usvojenim na Drugom zasjedanju AVNOJ-a.

U toku žive političke aktivnosti na objašnjavanju značaja formiranja Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine (ZAVNOBiH-a) i Drugog zasjedanja AVNOJ-a i njihovih odluka, u Sanskom Mostu je 27. januara 1944. godine održan veliki sreski narodni zbor, na kojem je o tim krupnim događajima, odlukama i situaciji kod nas i u svijetu govorilo nekoliko istaknutih političkih rukovodilaca. Sa ovog velikog manifestacionog zbora poslani su pozdravni telegrami: Vrhovnom komandantu NOV i POJ maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu, Predsjedništvu AVNOJ-a i Nacionalnom komitetu oslobođenja Jugoslavije. Telegram maršalu Titu glasi:

**»VRHOVNOM KOMANDANTU NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA JUGOSLAVIJE MARŠALU JUGOSLAVIJE
DRUGU JOSIPU BROZU TITU**

Sa velikog narodnog zbora Srez Sanski Most pozdravljamo te sa najtoplijim željama, da djelo Narodnog oslobođenja vodiš i dalje kao i dosad neustrašivo, ustrajno i dosljedno, kako protiv okupatora tako i protiv domaćih izdajnika ma u kom se oni obliku javljali i ma pod kojim se oni!

imenom krili. Ti si uspio da borbom za čast, nezavisnost i slobodu, za bolju i ljepšu budućnost, okupiš oko sebe sve što je rodoljubivo, napredno, dobro i čestito bez razlike na vjeru i nacionalno ime i time otupiš najubojitije oružje okupatora i domaćih izdajnika, koji htjedoše da nas u međusobnoj borbi unište ili da osiguraju povratak starih protiv narodnih režima.

Smrt okupatoru i svim domaćim izdajnicima!

Prokletstvo i narodni sud kralju i svim nosiocima starih režima.

Živjela slobodna federativna Jugoslavija, čedo pobunjenih slobodoljubivih naroda Jugoslavije!

Živio vođa pobunjenih naroda Jugoslavije i vrhovni komandant Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, Maršal Jugoslavije naš voljeni drug TITO.

27/1. 1944. godine
u Sanskom Mostu²⁸

Ne samo u Sanskom Mostu već i u novooslobođenim selima oko njega, s obje strane rijeke Sane, razvio se intenzivan politički i organizacioni rad. Od cjelokupnog stanovništva sreza zahtijevao se maksimum rada i doprinosa daljoj borbi do pobjede nad okupatorima i njegovim slugama. Zato je bilo neophodno dalje širiti i jačati organizacije KPJ kako bi one i u novim sredinama, novooslobođenim mjestima, mogle biti nosilac političkog djelovanja na uključivanju cjelokupnog stanovništva u rad za narodnooslobodilačku borbu.

Krajem 1943. i početkom 1944. godine članovi Sreskog komiteta KPJ su bili: Mihajlo Pejić, sekretar, Paula Humeck, organizacioni sekretar i članovi Milan Praštalo, Đorđe Sređić i Đurađ Vuković.

Na srezu su djelovala četiri opštinska komiteta KPJ: u Lušci-Palanci, Lipniku, Halilovcima i jedan komitet za opštine Dabar i Eminovce.

U izvještaju Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, za januar 1944. godine, upućenom Oblasnom komitetu KPJ za Bosansku krajinu, za sanski srez stoji da ima: Sreski komitet KPJ od pet članova, od kojih je jedna žena; dva člana komiteta su radnici, a tri seljaci. Sreski komitet rukovodio je sa četiri opštinska komiteta, u kojima je radilo 17 članova, od kojih su pet bile žene. Socijalni sastav je bio: deset radnika, četiri seljaka i tri đaka.

Opštinski komiteti su direktno rukovodili sa 14 ćelija, u kojima je radilo 84 člana KPJ, među kojima su bile 23 žene. Po socijalnom sastavu svi komunisti u ćelijama su bili seljaci.

Sreski komitet je direktno rukovodio sa četiri ćelije, u kojim je djelovalo 20 komunista, od kojih tri radnika, 16 seljaka i jedan đak; među njima su bile dvije drugarice.

Dakle, u januaru 1944. godine na sanskom srezu djelovalo je 126 članova KPJ, od kojih 95 muškaraca i 31 žena (15 radnika, 107 seljaka i četiri đaka).

Na srezu je tada bio 21 kandidat za člana KPJ, od kojih šesnaesti muških i pet ženskih. Tokom januara 1944. godine u članstvo KPJ primljena su dva nova člana, dok je jedan bio isključen. Na teren sanskog sreza došlo je iz drugih krajeva sedam članova KPJ.²⁹

Bolnica Podgrmečkog NOP odreda u Kozinu imala je tri ćelije sa 18 članova, 16 muškaraca i dvije žene, odnosno sedam radnika i jedanaest

²⁵ Kseroks kopija originala kod autora.

²⁶ Izvještaj Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč od februara 1944. godine. Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, k. br. 2440/2.

seljaka. Međutim, ova vojna ustanova, kao i druge vojne jedinice (Podgrmečki NOP odred, Komanda Podgrmečkog područja, Vojnotehnička radionica i si.) bila je na direktnoj vezi Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, koji je s njima rukovodio.

Decembra 1943. i januara—februara 1944. godine u svim opštinama održane su opštinske partijske konferencije, koje su imale i zadatak da se na njima izmjene iskustva u radu pojedinih partijskih organizacija i da se ostvari jedinstvo u radu. Sačuvan je samo zapisnik sa partijske konferencije Opštinskog komiteta Dabar-Eminovci, koja je održana 7. decembra 1943. godine u selu Emionovci, u školskoj zgradi.

OPŠTINSKA KONFERENCIJA KPJ DABAR-EMINOVCI

Prvoj opštinskoj partijskoj konferenciji ove dvije opštine prisustvovao je Dmitar Ličina, član Okružnog komiteta, Paula Humek, Milan Praštalo i Đorđe Sređić, članovi Sreskog komiteta KPJ, pet članova Opštinskog komiteta KPJ: Mirko Stanić, sekretar (koji je petnaest dana pred konferenciju preuzeo dužnost sekretara) i članovi Petar Dodik, Mihajlo Bjelovuk, Zora Vukić i Nevenka Radanović i četrnaest članova KPJ iz četiri partijske organizacije, među kojima Mile Davidović, Mirko Čuković, Jela Veselinović, Vlado Dašić, Ahmet Šertović i Nevenka Bogdanović.

Na dnevnom redu partijske konferencije su bili: politička situacija, izvještaj o radu i organizacionom stanju partijskih jedinica, problem četništva, zadaci i način sprovođenja rada po sektorima i razno.

Referat o političkoj situaciji je podnio Milan Praštalo, član Sreskog komiteta. On je istakao neke značajne karakteristike vanjske i unutrašnje situacije, govorio o vojnim uspjesima saveznika i posebno o uspjesima NOV, zatim o Drugom zasjedanju AVNOJ-a i njegovim odlukama, o Nacionalnom komitetu i o ZAVNOBiH-u. Informisao je o reagovanju kralja i izbjeglice vlade na odluke u Jajcu i još nekim pitanjima. Paula Humek je dopunila njegovu izlaganje objašnjavajući Moskovsku konferenciju i posebno naglašavajući radost da je Josip Broz Tito, vrhovni komandant NOV i POJ dobio čin maršala Jugoslavije. U diskusiji o vojno-političkoj situaciji učestvovalo je više prisutnih, pa je na kraju na neka pitanja odgovarao Dmitar Ličina, član Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč.

Izvještaj o radu i organizacionom stanju KPJ na području dabarske i eminovačke opštine podnio je Mirko Stanić, sekretar Opštinskog komiteta KPJ. On je rekao da su članovi komiteta pomagali partijskim organizacijama u radu i učestvovali u organizovanju kampanja prikupljanja dobrovoljnih priloga za NOV, izbjeglice i sirotinju. U opštinama postoje tri ćelije: dabarska, eminovačka i kljevačka, sa ukupno 19 članova, od kojih su 16 muškarci i tri žene, a imaju osam kandidata za člana KPJ. Dabarska ćelija je imala slabosti, zbog kojih je smijenjen raniji sekretar, koji je, da bi provjerio spremnost partijaca, bio organizovao jednu patrolu kao četničku a drugu kao partizansku ali se one zamalo međusobno ne potukoše.

Komitet i partijske ćelije održavali su redovno dva sastanka nedjeljno, jedan radni, a drugi teoretski (na kome se proučava teorijski materijal).

Postojala su dva opštinska komiteta SKOJ-a, jedan za Dabarsku i drugi za eminovačku opštinu. Na obje opštine bilo je sedam skojevskih aktiva sa

42 člana, od kojih 14 mladića i 28 djevojaka. U nekim selima dabarske opštine nema skojevskog aktiva. Skojevcima u Bošnjacima, Grdanovcima i Fajtovcima dobro rade, dok u ostalim aktivima ima izvjesnih slabosti.

Svaka opština ima svoj opštinski odbor USAOJ-a, svaki sa po pet članova, ukupno deset članova, od kojih šest omladinaca i četiri omladinke. U devet odbora seoskih organizacija USAOJ-a ima ukupno 65 članova odbora, od kojih 36 omladinaca i 29 omladinki, dok članova USAOJ-a na obje opštine ima ukupno 789, od kojih 359 omladinaca i 430 omladinki. Rad omladine u svim selima je dosta dobar, a naročito u nekim novooslobođenim selima.

Pioniri su dosta poletni, ali su slabo odjeveni, a bilo ih je i bosih, što im znatno smeta da još uspješnije rade.

Postoje dva opštinska odbora AFŽ sa 16 članova. Seoskih odbora ima 10, sa ukupno 60 članica. Na području dabarske opštine samo je jedna žena u opštinskom narodnooslobodilačkom odboru, dok ih u seoskim odborima nema. U opštini Eminovci u svim odborima ima bar po jedna žena, i sve vrlo dobro rade. Nije uspjelo uključivanje Muslimanki u odbore AFŽ i NOO jer to muševci nisu dali, pošto još skrivaju lice pečom.

Na ovom području djeluju dva opštinska NOO za dabarsku i za eminovčaku opštinu, ukupno 16 odbornika, od kojih 14 muškaraca i dvije žene. Seoskih odbora ima 15, sa 42 odbornika. Pojedini odbornici ne vode brigu o pravilnoj i pravednoj raspodjeli zadataka na pojedina domaćinstva i zaseoke. Saradnja NOO i organizacija AFŽ, USAOJ-a je drugarska i dobra.

Komitet je poklonio dužnu pažnju agitaciji i propagandi, održavao je redovno političke konferencije po selima i u opštinama, informisao stanovništvo o svim značajnijim događajima u našoj zemlji i svijetu. Posjeta ovim skupovima u skoro svim selima je bila vrlo dobra.

I kulturno-prosvjetnom radu je poklonjena znatna pažnja. Djeluju četiri omladinska doma: u Grdanovcima, Bošnjacima, Fajtovcima i Krkojevcima, a postojao je i u Zdeni, ali ga je preuzela vojska za svoje potrebe. Organizovani su i rade analfabetski tečajevi: u Bošnjacima sa 16 i Grdanovcima sa 25 polaznika. Horovi postoje u Bošnjacima sa 14, Krkojevcima i Brajić Tavanu sa 12 i Gornjem Dabru sa 12 članova. Omladina pjeva pjesme: »Seljače, druže«, himnu »Hej Slaveni« i još neke. Omladinska diletantska grupa se formira u Bošnjacima, a pionirska u Grdanovcima.

Zdravstveno stanje stanovništva je zadovoljavajuće, ali ima šuge (češe) i infektivnih bolesti usta.

U zapisniku sa ove konferencije je zabilježeno da je Zora Vukić, član komiteta, zadužena za rad AFŽ, bez obuke, i da zato nije mogla uspješno izvršavati dobijene zadatke. Nevenka Prodanović se odmah ponudila da joj pokloni jedne opanke. Vlado Dašić je izvijestio prisutne da stanovništvo Dabra nema dovoljno sjemena, pa trećina zemljišta nije zasijana. Dmitar Ličina odmah ga je uputio u Okružni NOO, gdje će dobiti sjeme odvojeno za pomoć narodu u sjetvi.

Sekretar opštinskog komiteta je referisao i o pojavi grupe od šest četnika, koji su u ova sela upadali s područja Manjače, odnosno iz sela istočno od rijeke Sane. Najviše su se zadržavali u Grdanovcima i prema Voloderu. Bili su uhvatili jednog kurira i natjerali ga da ih vodi prema Voloderu, ali im je on umakao. Vršljanje četničke grupe ovim selima ometalo je rad i odbora i antifašističkih organizacija, ali to nije dugo trajalo, jer su morali

pobjeći u Prijedor da bi umakli potjeri koja je za njima organizovana. Konferencija je zaključila da se u raskrinkavanju četnika i njihove politike treba koristiti činjenicom da našu NOV pomažu i Englezi i Amerikanci, i da se na prvu pojavu četnika u ovim selima organizuje energična potjera i hvatanje.

Na završetku rada ove partijske konferencije član Okružnog komiteta KPJ Dmitar Ličina upoznao je prisutne sa narednim zadacima istovremeno objasnio kako koji zadatak treba sprovesti u život. Na kraju konferencije, koja je radila od 9.30 do 21.30 sati, svi prisutni su zapjevali »Internacionalu«²⁷

Po tadanjem običaju, na svim partijskim i političkim konferencijama i skupovima manje su se isticali uspjesi, a konkretni je se govorilo o slabostima, nedostacima i propustima. Tako je bilo i na partijskoj konferenciji opština Dabar-Eminovci, a i na ostalim konferencijama. Međutim, svi izvještaji o izvršavanju zadataka u tom vremenu govore da se skoro cjelokupno stanovništvo sanskog sresa svesrdno zalagalo na izvršavanju brojnih i veoma složenih zadataka, da je nesebično doprinosilo na razne načine uspješnoj borbi protiv okupatora i domaćih izdajica. Zato se tadanja dokumenta, ocjene i zaključci o političkom stanju, radu i problemima ne smiju shvatiti jednostrano, već kao akt visoke svijesti o potrebi da se samokritički razmotre rezultati i da se borbi doprinosi sve više i više, da se uradi i nemoguće. Pa i tada su partijski kadrovi još uvijek bili nezadovoljni jer su željeli stoprocentno (idealno) izvršavanje svih usvojenih planova, odluka, zaključaka, što je bilo vrlo teško, a ponekad i nemoguće izvršiti u potpunosti.

TREĆA SRESKA PARTIJSKA KONFERENCIJA

Pošto su održane opštinske partijske konferencije u sve četiri opštinske organizacije, 15. februara 1944. godine održana je Treća sreska partijska konferencija u Lipniku, u Školi. Bila je jaka zima, snijeg visok, pa su sanski komunisti prtili duboke namete i probijali se kroz snijeg cjelac od svojih sela i Sanskog Mosta do Lipnika.

U radu konferencije učestvovali su skoro svi članovi KPJ sanskog sresa, te Šefket Maglaj lić, član Oblasnog komiteta KPJ, Nikola Kotle, sekretar, Stojan Makić, organizacioni sekretar, Dmitar Ličina, i Aleksa Trtica, članovi Okružnog komiteta KPJ. U predsjedništvu konferencije su bili: Mihajlo Pejić, Paula Humek, Dmitar Ličina, Dmitar Njegovan, Spaso Čulibrk i Rajko Đurđević. Zapisničari su bili Mirko Čuković i Đoko Jeftić. Dnevni red konferencije je bio: Politički referat, (referent Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ), Organizacioni referat (referent Paula Humek, organizacioni sekretar Sreskog komiteta KPJ), Referat o narodnoj vlasti, (referent Mihajlo Pejić), Referat o agitaciji i propagandi, (referent Rajko Đurđević) i Zaključci i zadaci.

Nakon svestrane diskusije o svim pitanjima stavljenim na dnevni red konferencije, izabran je novi Sreski komitet KPJ u sastavu: Mihajlo Pejić, sekretar, Paula Humek, organizacioni sekretar, Đorđo Sređić, Rajko Đurđević i Dmitar Njegovan, članovi Sreskog komiteta KPJ.*⁸

²⁷ Institut za istoriju Sarajevo, k. broj 2122.

*Podaci o Trećoj partijskoj konferenciji su dati prema kazivanju Dmitra Njegovana, a na osnovu njegovih ratnih bilješki.

Pošto je tih dana Đurađ Vuković upućen na partijski kurs, razriješen je dužnosti sekretara Sreskog komiteta SKOJ-a i na tu dužnost izabran Dmi* tar Njegovan, koji je istovremeno izabran i za člana Sreskog komiteta KPJ. Po završetku partijskog kursa Vuković je izabran na dužnost člana Okružnog komiteta SKOJ-a za Podgrmeč.

OPŠTINSKI KOMITET KPJ SANSKI MOST

Prva partijska organizacija u Sanskom Mostu formirana je nekoliko dana poslije oslobođenja grada. Njeni članovi su bili članovi Izvršnog odbora Sreskog narodnooslobodilačkog odbora: Stevo Ćulibrk, predsjednik, Mirko Stanić, sekretar, Petar Milinović i Mile Ćopić. Sekretar partijske organizacije je bio Stevo Ćulibrk. Narednih mjeseci u ovu organizaciju su uključeni i drugi članovi KPJ, koji su raspoređeni na rad u sanski srez, odnosno u Sanski Most, pa je dužnost sekretara ćelije preuzela Lepa Žujović (profesor, supruga Sretena Žujovića, tada člana CKKPJ i Vrhovnog štaba NOV i POJ primjedba autora). Ubrzo su kandidovana trojica aktivista za članove KPJ pa su primljeni s proljeća 1944. godine: Jovanka Kovačević, Ljubica Miljević i Gavro Kolundžija.

Početkom 1944. godine u gradu je djelovalo više partijskih organizacija od kojih većina u vojnim jedinicama, stacioniranim u gradu i najbližim selima, a jedan dio i u sreskim, okružnim i oblasnim institucijama, takođe stacioniranim u Sanskom Mostu.

Početkom marta 1944. godine formiran je i prvi Opštinski komitet KPJ za područje opštine Sanski Most i Tomina. Na dužnost sekretara je došao Mirko Stanić, raniji sekretar Opštinskog komiteta KPJ Dabar-Eminovci, nakon što je završio partijski kurs. Članovi komiteta su bili još: Jovanka Novaković, Zehra Mujdović, Ahmet Šertović i Dušan Marčetić, omladinac.

Tog proljeća na području sanske opštine postojale su samo tri partijske organizacije na vezi Opštinskog komiteta i nekoliko partijskih organizacija, među kojima i ona u kojoj su bili članovi Izvršnog odbora Sreskog NO odbora, koje su bile na vezi Sreskog komiteta.

OPŠTINSKI KOMITET KPJ OPŠTINE TOMINA I KOZICA

Već nakon kraćeg djelovanja zajedničkog komiteta za obje opštine: sansku i tominsku, Sreski komitet je krajem aprila 1944. godine donio odluku da se formira poseban Opštinski komitet KPJ za tominsku i kozičku opštinu. Na dužnost sekretara je došao Dušan Đurić, do tada sekretar partijske organizacije u Starom Majdanu, a članovi su bili Cvijeta Bjelajac, Miloš Petrić, Simo Škundrić i Stanko Ćulibrk, omladinski rukovodilac. Bio je to petnaesti opštinski komitet KPJ na Podgrmeću, kako o formiranju ovog komiteta Okružni komitet KPJ za Podgrmeč 2. maja 1944. godine izvještava Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu. I ovaj komitet je imao zadatak da ojača postojeće partijske organizacije, formira nove i tako ostvari što širi uticaj KPJ na stanovništvo na području ovih dviju opština.

U ovo vrijeme selo Kljevci je izdvojeno iz dabarske opštine i priključeno tominskoj, pa je tako i tamošnja partijska organizacija pripojena Opštinskom komitetu KPJ Tomina-Kozica.

Već sredinom ljeta 1944. dužnost sekretara ovog Komiteta je preuzeo Đuđa Mikić. U Komitetu je ostao do septembra kada je otišao na partijsku dužnost u teslički srez. Tada je i Simo Škundrić otišao u brigadu pa je dužnost sekretara preuzeo Hamo Čehajić, a u Komitetu su bili Cvijeta Bjelajac, Milka Jeftić, Stanko Čulibrk i Branko Milosavljević.

Sefket Maglajlić pozdravlja ratnike i narod Podgrmeča na proslavi u Lušci-Palanci oktobra 1961. godine.

OPSTINSKI KOMITET KPJ ZA OPŠTINE STARI MAJDAN I OŠTRA LUKA

U tek oslobođenim selima područja novoformiranih opština Stari Majdan i Oštra Luka u početku nije bilo partijskih organizacija. Zbog toga je Sreski komitet KPJ januara 1944. godine, poslije Treće sreske partijske konferencije, uputio kao pomoć na ova područja nekoliko pozadinskih političkih radnika. Tada je formirana prva partijska organizacija, koja je djelovala na objema opštinama. Sekretar čelije je bio Dušan Đurić, a članovi Husein Redžić, Miloš Adamović i Vlado Sobot. Ubrzo je u KPJ primljen i Dragan Inđić, a u ovu organizaciju je došla i Mara Divjak, omladinka iz krupske

Suvaje, koja je postala sekretar Opštinskog komiteta SKOJ-a ovih dviju opština.

Kada je aprila 1944. godine Dušan Đurić preuzeo dužnost sekretara Opštinskog komiteta KPJ za Tominu i Kozicu, na područje Starog Majdana došli su Vlado Dubajić i Milka Stanić, s područja lipničke opštine. Ubrzo potom formiran je prvi Opštinski komitet za opštine Stari Majdan i Oštra Luka. Za sekretara je određen Vlado Dubajić, dok su članovi komiteta bili Smajo Hodžić, učitelj, Milka Stanić, Blažo Todorović i Milan Vukojević.

PARTIJSKI KURSEVI 1944. GODINE

Početkom 1944. godine većina članova KPJ na podgrmečkom okrugu je imala partijski staž od 3—6 mjeseci. Polugodišnji partijski staž imala je i većina sekretara opštinskih komiteta. Uz to 95 posto članova KPJ su bili seljaci. Da bi se njihovo partijsko i teoretsko znanje podiglo, da bi se mladi komunisti osposobili za dužnosti na kojima su, ili koje ih čekaju, Oblasni komitet KPJ, u saradnji sa Okružnim komitetom KPJ za Podgrmeč i Sreskim komitetom KPJ Sanski Most, organizovao je niži partijski kurs. Predavač na kursu je bio Milutin Velimir. Kurs je trajao oko 35 dana, a pohađali su ga sekretari i članovi opštinskih komiteta i sekretari ćelija KPJ, kao i neki politički delegati, politički komesari i zamjenici političkih komesara četa i odreda i brigada s područja Podgrmeča i Kozare.

Svi kursevi organizovani tokom 1944. godine održani su u Lušci-Palanci i Potkraju.. O snabdijevanju kursa svim potrebnim namirnicama brinuli su se Opštinski NOO Lušci-Palanka- kao i komanda Podgrmečkog područja. Svaki kurs je imao do 30 polaznika. Nakon odslušanij predavanja kursisti su kroz kružoke dalje prorađivali dosta oskudnu literaturu.

Na kursu koji je trajao februara-marta 1944. godine sa sanskog sreza su bili: Mirko Stanić, sekretar Opštinskog komiteta Dabar-Eminovci, Đurađ Vuković, sekretar Sreskog komiteta SKOJ-a i Drago Brkić, politički komesar čete. Kursisti su bili smješteni u kući Daniše Tadića, na Gredaru u Lušci-Palanci.

Na kurs koji je trajao od 3. do 29. avgusta 1944. godine sa sanskog sreza su bili upućeni sekretari opštinskih komiteta KPJ: Dabar — Petar Dodik, Halilovci — Milan Jelisavac, Lušci-Palanka — Đorđe Jeftić, Tomina — Dušan Đurić, zatim član opštinskog komiteta Sanski Most Jovanka Novaković i Hamo Ćehajić, član opštinskog NOO u Sanskom Mostu. Na ovom kursu bilo je dvadeset komunista iz Podgrmeča i deset s Kozare. Kurs je bio smješten u kući Mime Praštala u Potkraju. Poslije završetka ovog kursa Hamo Ćehajić nije vraćen u jedinicu iz koje je došao, već je zadržan na političkom radu u Sanskom Mostu i kooptiran u Opštinski NOO Sanski Most. Međutim, kada je Dušan Đurić otišao na dužnost u Sreski NOO, Hamo Ćehajić je postavljen za sekretara Opštinskog komiteta KPJ Tomina — Kozica.

Naredni kurs je trajao od 10. septembra do 5. oktobra 1944. godine i sa sanskog sreza na njemu su bili Lazo Pejić, sekretar Opštinskog komiteta KPJ Lipnik, Knežević Stana, član Opštinskog komiteta i Ljubo Repajić, politički delegat voda u Bolnici u Majkić-Japri.

Još neki sanski kadrovi pohađali su tada niži partijski kurs, među kojima Stojanka Miljatić-Erceg i Ratko Vojnović.

Po završetku kursa sekretari i članovi partijskih komiteta neposredno su u ćelijama organizovali prorađu partijskog, političkog i drugog materijala. U svim ćelijama je tada prorađivana brošura O ekonomskom razvitku društva, kao i svaki značajniji dokumenat najviših rukovodstava NOB: odluke i proglasi AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a, proglasi NOF-a Bosne i Hercegovine i Bosanske krajine, i drugi.

DRUGO OBLASNO PARTIJSKO SAVJETOVANJE

U slobodnom Sanskom Mostu, u Domu kulture 5. i 6. aprila 1944. godine je održano Drugo oblasno partijsko savjetovanje za Bosansku krajinu. Savjetovanje je počinjalo u večernjim satima i trajalo tokom noći, zbog mogućih napada neprijateljske ovijacije. U radu su učestvovali partijsko-politički kadrovi iz čitave Bosanske krajine, partijsko-politički rukovodioci iz jedinica NOVJ, sekretari i organizacioni sekretari sreskih i okružnih komiteta KPJ, sekretari okružnih komiteta SKOJ-a, svi članovi Oblasnog komiteta KPJ i Oblasnog komiteta SKOJ-a. U radu su učestvovali i Đuro Pucar Stari, sekretar Pokrajinskog komiteta KPJ za Bosnu i Hercegovinu, Avdo Humo, član PK KPJ za BiH, Rato Dugonjić, član CK SKOJ-a, Hasan Brkić, sekretar ZAVNOBiH-a, dr Vaso Butozan, član ZAVNOBiH-a.

Referat o političkoj situaciji u Bosanskoj krajini od Prvog oblasnog partijskog savjetovanja (prve oblasne partijske konferencije u Skender-Vakufu, održane 22—23. februara 1942. godine) od aprila 1944. godine podnio je Osman Karabegović, sekretar Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu.

Referat o organizacionim pitanjima podnio je Rudi Kolak, član Oblasnog komiteta KPJ.

Referat o narodnoj vlasti u Bosanskoj krajini podnio je Sefket Maglajlić, član Oblasnog komiteta KPJ i sekretar Oblasnog NOO za Bosansku krajinu.

Prve večeri, nakon otvaranja, Saslušan je referat Osmana Karabegovića, a zatim je vođena veoma obimna diskusija o mnogim pitanjima vojno-političke situacije u Bosanskoj krajini, koja je veoma upečatljivo kazivala i potvrđivala koliko je narodnooslobodilački pokret u ovoj oblasti postao snažan, koliko je narastao i razvio sve svoje doskora skrivene snage i mogućnosti i postao jedan od stubova NOP u Jugoslaviji. U diskusiji kojom su ilustrovali političku aktivnost, politički rad KPJ i kojom su uz uspjehe otvoreno iznošene greške u političkom radu i ukazivao na još uvijek krupne probleme, učestvovali su: Dušanka Kovačević, sekretar Okružnog komiteta KPJ Banja Luka; Radoš Rajčević, sekretar OK KPJ Glamoč, Ilija Došen, politički komesar 10 NOU divizije, Hajro Kapetanović, sekretar OK KPJ Kozara, Nikola Kotle, sekretar OK KPJ Podgrmeč, Bogdan Pećanac, sekretar OK KPJ Ključ — Mrkonjić-Grad, Gojko Rodić, sekretar OK KPJ Jajce, Miloš Stojaković, sekretar OK KPJ Prnjavor, Đoko Pstročki, zamjenik politkomesara 14. srednjobosanske brigade, Rako Tanović, sekretar Sreskog komiteta KPJ Travnik, Bosa Cvijetić, rukovodilac politodjela 11. NOU divizije, Dimitrije Bajalica, politički komesar 4. NOU divizije, Avdo Humo, član PK KPJ, Rato Dugonjić, sekretar CK SKOJ-a, Rada Vranješević, član Oblasnog komiteta za Bosansku krajinu. Rade Bašić, politički komesar 8. krajiške NOU brigade, Đuro Pucar Stari, sekretar PK KPJ za BiH i na kraju opsežne diskusije završnu riječ je dao Osman Karabegović.

Druge večeri, 6. aprila 1944. godine, nastavljeno je oblasno partijsko savjetovanje. Pošto su Rudi Kolak i Šefket Maglajlić podnijeli referate, vođena je opširna i argumentovana diskusija o organizacionom razvoju KPJ u Bosanskoj krajini, o izgradnji narodne vlasti, istaknuta dostignuća i rezultati, ali još više ukazivano na aktuelne probleme u razvoju KPJ i narodne vlasti. U diskusiji o ovim referatima su učestvovali: Stojan Makić, organiza-

Grupa članova Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu sa sekretarima okružnih komiteta KPJ u Sanskom Mostu, 1944. godine; prvi red: Vojo Kreco, Osman Karabegović, Pašaga Mandžić, Rudi Kolak, Nikola Kotle; drugi red: Boško Šiljegović, Slobodan Marjanović, nepoznata osoba, Dušanka Kovačević, Gojko Rodić, Žarko Zgonjanin, Miloš Stojaković, nepoznata osoba, Vaso Trikić i Bogdan Pećanac.

cioni sekretar OK KPJ Podgrmeč, Miloš Stojaković, Nikola Kotle, Nikola Karanović, zamjenik komandanta 5. korpusa NOVJ, Mladen Oljača, iz Udar-nog odreda, Radoman Jakić, zamjenik političkog komesara 6. krajiške NOU brigade. Sveto Čulibrk, sekretar OK SKOJ-a Ključ — Mrkonjić-Grad, Hajro Kapetanović, Rade Bašić, Milorad Mijatović, načelnik Štaba 5. korpusa NOVJ, Đoko Avramović, član OK KPJ Podgrmeč, Jovo Kecman, član OK KPJ Drvar, Brane Todić, član OK KPJ Ključ — Mrkonjić-Grad, Nemanja Vlatko-vić, politički komesar 10. NOU divizije, Mišo Popović, zamjenik politkome-sara Zmijanjskog NOP odreda, Zivko Rodić, zamjenik politkomesara 11. kra-jiške NOU brigade, Radoje Batoz, član OK KPJ Kozara, Miloš Polić, član OK KPJ Glamoč, Braco Kozarčanin Namet, član Oblasnog komiteta SKOJ-a za Bosansku krajinu, Hamdija Omanović, komandant artiljerijskih diviziona 5. korpusa NOVJ, Miloš Pajković, zamjenik politkomesara 5. krajiške NOU brigade, Dušan Josipović, član OK KPJ Banjaluka, Dmitar Bajalica, Paula Humek, član Sreskog komiteta KPJ Sanski Most, dr Vaso Butozan, Gojko

Rodić, Slavko Marić, zamjenik politkomesara 1. bataljona 9. krajiške NOU brigade, Milan Stanić politički komesar Liječanskog NOP odreda, Rade Mandić, politički komesar Podgrmečkog NOP odreda, Vukašin Milić, zamjenik političkog komesara 7. krajiške NOU brigade, Hasan Brkić, Đuro Pucar Stari. Završnu riječ na savjetovanju je dao Osman Karabegović.

U referatima i u diskusiji bilo je dosta riječi o političkoj situaciji i radu KPJ u novooslobođenoj sanskoj dolini i Sanskom Mostu. Nikola Kotle, sekretar OK KPJ Podgrmeč, pretežno je govorio o radu i iskrslim problemima nakon oslobođenja Sanskog Mosta i njegove okoline. On je, između ostalog, rekao da se partijska organizacija našla pred složenim pitanjem u kraju gdje su ustaše 1941. godine izvršile velike pokolje, a to je ostvarivanje politike bratstva i jedinstva. Partijski kadrovi nisu bili pripremljeni da se uhvate ukoštac s tim problemom, kao dugoročnim zadatkom, jer nisu znali da će ovaj kraj postati i ostati slobodan. Tek kasnije, kada je taj problem sagleđan, nađeni su i odgovarajući kadrovi koji su mogli da svojim autoritetom ostvare širok uticaj na muslimansko i hrvatsko stanovništvo.

U drugom dijelu svog izlaganja Nikola Kotle je govorio o političkom stanju i aktivnostima partijskih organizacija na području »stare oslobođene teritorije«, kako je on naziva. Završavajući svoje izlaganje, zaključio je da pred partijskom organizacijom Podgrmeča stoji zadatak: razvijati bratstvo i jedinstvo naroda u Sanskoj dolini.

Dimitrije Bajalica je ukazao na potrebu pojačanog političkog rada sa mobilisanim borbicima sa oslobođene teritorije i na problem suzbijanja dezertstva.

Stojan Makić je govorio o socijalnom sastavu partijskih organizacija, odnosu prema ljudima isključenim iz KPJ zbog raznih grešaka i kritikovao šablonizam prilikom mobilizacije u Sanskoj dolini. Posebno je istakao značaj ideološkog obrazovanja i uzdizanja članova Partije.

Paula Humek, organizacioni sekretar Sreskog komiteta KPJ u Sanskom Mostu, govorila je o tome kako je na sreću sprovedena direktiva o reorganizaciji Antifašističkog fronta žena i ukazala da je velik broj Muslimanki još uvijek po strani od aktivnosti AFŽ i NOO-a. Mnoge žene su slabo odjevene, nemaju gdje nabaviti odjeću, a nisu dobijale nikakvu pomoć. Zbog toga neke gotovo nisu mogle ni izlaziti među narod, a to se odrazilo i na politički rad. Po završetku četvrte neprijateljske ofanzive na sreću je bilo samo nekoliko žena članova KPJ a početkom aprila 1944. bilo ih je 41, što opet nije zadovoljavajuće, jer žene čine više od polovine stanovništva na slobodnoj teritoriji i.*»

Na završetku savjetovanja donijeti su Zaključci, u kojima se konstatuje da je partijska organizacija Bosanske krajine u vrijeme održavanja Prvog oblasnog savjetovanja (Prve oblasne partijske konferencije u Skender-Vakufu) imala zadatak da stvara i organizaciono jača NOV, organizaciono učvršćuje i proširuje djelatnosti partijskih organizacija.

»... Uz mnogobrojne napore i žrtve partijskog članstva, partijske organizacije su u mnogome uspjele riješiti postavljene zadatke. Danas partijska organizacija u velikom stepenu razvila se i ojačala, obuhvativši sve srezove Bosanske krajine ...

Zapisnik sa Drugog oblasnog partijskog savjetovanja održanog 5. i 6 aprila 1944. godine u Sanskom Mostu. Institut za istoriju, Sarajevo, arhiv. kat. br. 2828.

— Za ovaj period mi smo uspjeli da u dovoljnoj mjeri ojačamo snage vojske, da je vojnički učvrstimo tako, da je ona danas u stanju da rješava i najteže vojničke zadatke ...

Uprkos svih teškoća i mladosti kadrova, Partija je po pitanju bratstva naših naroda uglavnom izvojevala pobjedu nad velikosrpskim reacionarima, a dobrim dijelom i nad muslimanskim, dok je nad hrvatskim reacionarima imala dovoljnog uspjeha.

... Za ovo vrijeme NOP je uspio da pod vodstvom naše Partije učvrsti svoje političke i vojničke pobjede u NOO, koji su se izdigli, u većini slučajeva, na stepen istinskih organa narodne vlasti, i koje je narod prihvatio kao svoju vlast—

U nastavku Zaključaka date su ocjene političke situacije, analiziran rad, uspjesi i slabosti partijskih organizacija i drugih društveno-političkih organizacija NOP i NOB, data tumačenja mnogih aktuelnih pitanja i problema i direktive partijskih organizacija za dalji rad. Posebno su istaknuti zadaci partijskih organizacija u izgradnji nove državne zajednice: mobilizacija za vojsku, svestrana pomoć NOV, zasijavanje polja, podizanje prosvjete, organizovanje sanitetske službe, gradnja kuća pogorjelaca, pomoć porodicama. Zapisnik se završava riječima: »Žainteresirati narodne mase i uvući ih u proces toga rada znači započeti polaganje temelja naše nove državne zajednice u kojoj će narodi živjeti bratski i u kojoj će uživati plodove ove teške i krvave borbe«.³⁰

PRVO OBLASNO SAVJETOVANJE SKOJ-a 2. I 3. SEPTEMBRA 1944. GODINE U LUŠCI-PALANCI

Na sanskom srezu održano je i Prvo oblasno dvodnevno savjetovanje SKOJ-a Bosanske krajine, 2. i 3. septembra 1944. godine u Lušci-Palanci. Održano je u velikom šatoru specijalno napravljenom od padobrana za rad ovog savjetovanja.³¹

U pripremi i organizovanju savjetovanja, dočeku i smještaju delegata-skojevaca, obezbjeđenju ishrane i drugom bili su angažovani osim Oblasnog komiteta SKOJ-a, kao domaćini, Okružni komitet SKOJ-a Podgrmeča i skojevska rukovodstva sanskog sreza i lušcipalanske opštine.

Na savjetovanju je učestvovalo 150 delegata, i to: svi članovi Oblasnog komiteta SKOJ-a, svi članovi okružnih komiteta SKOJ-a Bihaća, Drvara, Glamocha, Travnika, Banjaluke, Kozare, Prnjavora, Jajca i Podgrmeča, po dva člana 24 sreska komiteta i sekretari brigadnih rukovodstava SKOJ-a koji su tada djelovali na području Bosanske krajine i centralne Bosne.³² Na savjetovanju su bili i mnogi skojevci iz sanskog sreza i svi s područja palanske opštine.

U savjetovanju je učestvovao i Mile Perković, sekretar Pokrajinskog komiteta SKOJ-a za Bosnu i Hercegovinu.

Dnevni red savjetovanja je bio: 1. Politički referat (referent Zaga Umićević), 2. Organizacioni referat (referent Juraj Marek) i 3. USAOJ (referent Dževad Midžić). Sve troje referenata su bili članovi Oblasnog komiteta SKOJ-a.

³⁰ Zaključci Drugog oblasnog partijskog savjetovanja za Bosansku krajinu, Zb. IX/5, str. 767—776.

³¹ Dušan Dule Vidović: Ratne zabilješke juli 1944 — januar 1945. godine, original u Muzeju Podgrmeča u Jasenici, str. 27—30.

³² Pismo PK SKOJ-a za BiH Centralnom komitetu SKOJ-a od 9. IX 1944. god.. Dokumenti istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, Tom II, knj. II 1944, str. 464.

Prema ocjeni Pokrajinskog komiteta SKOJ-a, savjetovanje »... je potpuno uspjelo. Na njemu se pokazala prilično visoka politička svijest i poznavanje političkih problema od strane naših rukovodilaca. (Misli se na skobjevske rukovodioce, napomena B. B.) Svakako da je to dokaz da je i nivo organizacije na dosta velikoj visini«. Međutim, »...na savjetovanju se pokazalo da naše organizacije u vojsci politički, a i organizaciono, zaostaju za organizacijama na terenu«...»

Iz referata o organizacionom stanju SKOJ-a u Bosanskoj krajini i centralnoj Bosni vidi se da je u vrijeme održavanja prve oblasne konferencije SKOJ-a u Bukovači, novembra 1942. godine, u Bosanskoj krajini bilo 4.423 člana SKOJ-a, i to samo na Kozari, Grmeču, Drvaru i dijelu ključkog sreza, a da sada ima 8.550 članova i da na području čitave oblasti djeluju 24 sreska, devet okružnih i jedanaest brigadnih komiteta SKOJ-a.³⁴

Iz referata o organizaciji Ujedinjenog saveza antifašističke omladine (USAOJ) vidi se da »... U mnogim krajevima naše oblasti Ujedinjeni savez, je shvatan isključivo kao ekonomska organizacija omladine (radne brigade), stvorena radi toga da radi na poljima kao fizička snaga, dok se njen politički karakter nije isticao i podizao. Takav rad sve je više dovodio do odvajanja SKOJ-a od USAOJ-a i prepuštanje USAOJ-a samom sebi«.

»... Zavladalo je mišljenje da Ujedinjeni savez više ne postoji«,³⁵ pa se navode primjeri takvog stava na drvarskom okrugu, ali da takvih primjera ima i u nekim selima Podgrmeča. Međutim, do toga je došlo zbog odluke da se raspuste uži odbori (četiri-pet članova), a formiraju širi koji obuhvataju svu omladinu jednog naselja. U referatu su istaknuti veliki rezultati rada omladinskih dobrovoljnih radnih brigada, posebno u žetvi.

Učesnici savjetovanja uputili su pozdravna pisma maršalu Josipu Brozu Titu, Vrhovnom komandantu NOV i POJ, Centralnom komitetu SKOJ-a, Pokrajinskom komitetu SKOJ-a i Oblasnom komitetu KPJ za Bosansku krajinu.

Po završetku savjetovanja pod istim šatorom 4. septembra je održan i poseban sastanak članova Oblasnog komiteta SKOJ-a (Juraj Marek, Savo Munjiza, Zora Popović, Dževad Midžić, Brane Prokopić, Milan Trninić, Pero Kolundžija i Dušan Mandić) sa sekretarima okružnih komiteta SKOJ-a devet okruga i sekretarima jedanaest brigadnih komiteta SKOJ-a.³⁸

³³ Isto.

³⁴ Referat o organizacionom stanju SKOJ-a Bosanske krajine, isto, str. 469.

³⁵ Referat o Ujedinjenom savezu održan na prvom oblasnom savjetovanju SKOJ-a za Bosansku krajinu 2. i 3. IX 1944. god., isto, str. 465—466.

³⁶ Pomenute zabilješke Dušana Dule Vidovića.

8. RAD NARODNOOSLOBODILAČKIH ODBORA SANSKOG SREZA U ZIMU 1943/44. I PROLJEĆE 1944. GODINE

ORGANIZOVANJE NOVIH OPŠTINA

Stvaranjem mreže seoskih NOO u novooslobođenim sanskim selima obavljeno je tokom oktobra i novembra 1943. godine, dok je formiranje opštinskih odbora i Gradskog NOO u Sanskom Mostu završeno marta 1944. godine.

Izbor prvog Gradskog NOO za Sanski Most izvršen je na gradskoj konferenciji, kojoj su prisustvovali mnogi građani, januara 1944. godine. Odbor je imao sedam članova, predsjednik je bio Redžo Kurbegović, sekretar Mehmed Mujić i članovi Mara Stanar, Vaso Majkić, Ivan Filipović, Pero Zuber i Safet Alagić. U ovakvom sastavu Odbor je ostao sve do septembra 1944. godine, a bio je smješten u kući Pere Radetića.

Opštinski NOO za Sanski Most formiran je na konferenciji odbornika s područja sanske opštine, marta 1944. godine. Sanska opština je obuhvatala sela Poljak, Šehovce, Trnovu, Kruhare, Zdenu, Krkojevce i grad Sanski Most. Odbor je imao devet članova, predsjednik je bio Rasim Hromalić Singer, sekretar Milan Đurđević i članovi Huse Čekić, Ljubica Miljević, Ante Marijan, Mile Čamber, Luka Blažević, Muhidin Hamidović i Hamo Čehajić, kada je raspoređen na politički rad u Sanskom Mostu. Opštinski odbor se smjestio u kuću Vese Milinkovića, gdje je i ostao do završetka rata.

Opštinski NOO Stari Majdan formiran je januara 1944. godine. Opština je obuhvatala sela: Staru Rijeku, Ratkovce, Dževare, Brdare, Suhaču, Donji Kamengrad, Husimovce, Podlug i Stari Majdan. Predsjednik Opštinskog NOO je bio Mića Ilić, a članovi: Dragan Indić, Vlado Šobot, Spiro Veselinović, Omer Paunović, Agica Karabeg, Ilija Plavšić, Milan Marić, Ibrahim Bišćević, Agan Kaltak, Mićo Rodić, Ilija Čulum i Mirko Vasiljević. Sjedište Opštinskog odbora je najprije bilo u Brdarima, a potom u Suhači, Husimovcima i pod jesen 1944. godine u Starom Majdanu, u dućanu Bege Mujića. Kako je s početka 1944. godine Mićo Iliću poginuo i drugi sin, a porodica ostala bez člana sposobnog za rad, on je razriješen dužnosti predsjednika i vraćen u selo Brdare, gdje je ponovo preuzeo dužnost predsjednika seoskog NOO. Tada je, marta 1944. godine, za predsjednika Opštinskog NOO u Starom Majdanu izabran Dragan Indić, koji je na toj dužnosti ostao do kraja rata.

Opštinski NOO Oštra Luka formiran je sredinom januara 1944, a obuhvatao je sela: Rasavce, Zecove, Ništavce, Ališće, Koprivnu, Oštru Luku, na lijevoj obali rijeke Sane i Usorce, na desnoj obali. Za predsjednika Opštinskog NOO biran je Jovo Bogunović, za sekretara Mićo Rodić, dok su iz svakog seoskog odbora u opštinski birana po jedan-dva odbornika, već prema veličini sela. Kada je Jovo Bogunović izabran u Izvršni odbor Sreskog NOO Sanski Mqst, za predsjednika Opštinskog odbora Oštra Luka izabran je Blažo

S P I S A K «

raznih podataka sa terena Sanskog sreza, 23. XII 1943. godine

broj OPSTINA	Koliko izbjeglica i odakle su				zanat. radionice		konjska kola		volovska kola		Ljudi za rad			zasijano pS. dana oranja	broj domaćih stanovnika	broj osoba koje će oskudijevati u hrani
	Glamoč	Kupres	Drvar	iz okolnih sela	kovačnica	sto. kol. r.	ispravnih	neispravnih	ispravnih	neispravnih	sposobnih samarnih konja	sposobnih	nesposobnih			
1. LUŠCI-PALANKA	180	42	104	—	12	3	41	76	26	53	119	307	202	650	3 880	709
2. BOS. MILANOVAC	-	240			-	-	12	5	19	12	57	145	227	352	1814	1005
3. DABAR	-	-			-	-	21	14	42	20	102	178	320	112	3 940	1940
4. TOMINA	-	-			3	2	60	25	17	9	48	105	121	110	3 429	867
5. KOZICA	-	-			-	-	37	12	94	37	171	212	172	370	3 708	795
6. LIPNIK	-	327			2	-	34	14	42	15	104	171	119	425	3 028	1107
7. HALILOVCI	46	235	28	65	4	1	35	35	35	21	72	101	145	600	2 807	1040
8. Sva novooslobo- đena sela i Sanski Most	—	—	—	450	8	4	164	79	290	48	207	501	452	2 300	13 555	4 200
	226	844	132	515	30	10	394	350	515	205	943	1620	1758	4 919	36 221	11668

87 Institut za istoriju BiH Sarajevo, arhiv, dok. br. 1484.

Todorović. Opštinski odbor je imao svoju stražu i kurire od jedanaest boraca, čiji je komandir bio Marko Mastikosa. Kurirska relejna stanica na području opštine bila je u Usorcima, njen komandir je bio Drago Kajtez, s kojim je bilo i nekoliko kurira.

Opštinski NOO Kozica je obuhvatao sela: Tramošnju Gornju i Donju, Kozicu Gornju i Donju, Podove i Ilidžu. Formiran je novembra ili decembra 1943. godine. Za predsjednika je biran Savo J. šuštum, a nešto kasnije Miloš Todorović, jer je Savo šuštum izabran u Izvršni odbor Sreskog NOO. Sekretar je bio Vaso Savić, a članovi Rade Savija i Miloš Rogić. Odbor je imao svoje sjedište u kući Dušana Popovića u Kozici i svoju stražu od oko 20 boraca, zatim kurirsku relejnu stanicu i magacine za smještaj prikupljenih namirnica.

* * *

Tako je marta 1944. godine završen izbor svih seoskih narodnooslobodilačkih odbora i formiranje opštinskih narodnooslobodilačkih odbora, pa je sanski srez tada imao ukupno devet opština: 1942. godine: Lušci-Palanka, Halilovci (ranije hadrovačka, odnosno budimličjapranska), Eminovci, Dabar, Lipnik, novembar-decembar 1943. godine: Tomina, Kozica, Stari Majdan, 1944. godine: Oštra Luka i Sanski Most.

Tokom 1944. godine i do kraja rata, maja 1945. godine, sastav većine opštinskih, pa i seoskih NOO je mijenjan, jer su neki odbornici odlazili na druge dužnosti ili u NOV, a poneki odbornik je bio i smijenjen.

Krajem decembra 1943. godine Sreski NOO Sanski Most je prikupio razne podatke o stanovništvu, izbjeglicama i drugim, koji, pored ostalog, pokazuju da će skoro trećina stanovništva oskudijevati u hrani do nove žetve.

KAMPANJE SKUPLJANJA DOBROVOLJNIH PRILOGA

Jedan od najvažnijih zadataka partijskih organizacija i narodnooslobodilačkih odbora je bio — snabdijevanje namirnicama i drugim potrebama boraca u jedinicama NOV, sirotinje i izbjeglica. Zbog toga su akcije skupljanja dobrovoljnih priloga od podgrmečkog stanovništva smjenjivale jedna drugu. Te akcije su nazivane — kampanje. Kampanje su trajale od jednog dana do jedne nedjelje pa i duže. Jedna kampanja je završena, sredi su podaci o njenom uspjehu i već je objavljivana nova. Tako je bilo na tlu Podgrmeča već 1942. godine i ta se praksa kampanjskog prikupljanja dobrovoljnih priloga produžila i u 1943, 1944. i 1945. godini, i sa ranije slobodne teritorije prenijela na novooslobođene gradove i sela. Rijetko je koja sjednica seoskog, opštinskog i sreskog NOO održana, a da na njoj nije bila i tačka dnevnog reda: prikupljanje pomoći za vojsku, bolnice, za izbjeglice i sirotinju, ili za druge krajeve, u koje je iz Podgrmeča već od avgusta 1941. godine, pa nadalje slata pomoć u hrani.

Osim prikupljanja dobrovoljnih priloga u ovim kampanjama, skoro svaki dan, stanovništvo slobodnih podgrmečkih sela je davalo hranu jedinicama stacioniranim, ili onim u prolazu kroz selo, ili susjedna sela, zatim bolnicama, komandama i višim ustanovama, koje su skoro čitavu 1943. i 1944. godinu bile na području Podgrmeča, najčešće na sanskom srezu.

Sačuvan je pregled prikupljenih dobrovoljnih priloga u kampanjama novembra 1943. godine na sanskom srezu, koji dajemo u cijelosti:

S P I S A P

dobrovoljnih priloga sa terena sreza Sanski Most za mjesec novembar 1943. godine

broj ^{OPSTINA}	pšenice	kukuruz	graha	krompira	hljeba	smjesa žito	mesa	masti	mljeka	sijena	drva met.	kajmaka	kola	radnika	obroka
1. LUSCI-PALANKA	1029	2 404	444	2 882	396	630	1 046	—	42	8 930	26	68	415	403	3 656
2. DABAR	-	-	103	795	-	648	-	3	20	921	6	7	81	113	-
3. TOMINA	2 385	1 130	3 005	5 645	6 938	-	3 044	5	60	11600	-	31	-	-	1000
4. KOZICA	-	-	-	-	15 123	12 438	8 473	50	-	15 950	-	53	-	-	6 789
5. HALILOVCI	-	4 300	316	3 000	600	-	1431	-	-	1 520	-	-	354	250	3 500
6. BOS. MILANOVAC	586	376	123	910	400	424	546	-	38	1510	70	6	339	176	746
7. LIPNIK	-	2 166	205	1 554	770	676	130	-	-	2 450	-	-	235	100	480
8. Novooslobođena sela i S. Most	86	5 855	2 320	500	—	—	4 686	—	560	50 000	-	66	1 185	1097	1665
Svega	4 086	16 231	6 516	19 786	24 227	14 816	19 356	58	720	92 881	102	231	2 409	2 139	17 836

3“ Isto, dok. br. 1401.

J*6*1: OPSTINA broj	peškira	čarapa	zobi	kupusa	luka	jabuka	oraha	pita	pilića	nara taka	tovarnih	konja	meda	brašna	pira	ječma	konja za jahanje	samara	goveda	sitne stoke	pekmeza	zavoja m.	biljaca	jaja	duvana	šećera	siraca	
1. LUSCI-PALANKA	20	16	86	938	—	i	5	60	—	—	383	3									i	30	6	97	6	—	—	—
2. DABAR	53	18	-	-	-	14	24	-	3	-	104	-	-	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	28	—	4	i	47
3. TOMINA																												
4. KOZICA																												
5. HALILOVCI	-	-	50																									
6. BOS. MILANOVAC	-	17	65	128				18						215	31	147	193	i										
7. LIPNIK	-	-	50	38																								
8. Novooslobođena sela i S. Most	9	24	1 112	846	47	65	23	5	7	10	7																	
Svega	82	75	1 423	1950	47	96	62	83	10	10	394	15	324	31	147	461	76	3	60	i	30	6	125	6	4	i	47	

Seoski odbor AFŽ Majkić-Japre je tokom novembra 1943. godine ostvario ove rezultate: sa 18 žena posjetio bolnicu, održao dva sastanka i dvije konferencije u zaseocima, kojima je prisustvovalo 200 drugarica i drugova, i za to vrijeme bolnici odreda odnijeli: 48 kg pita i kolačića, 6,5 kg kajmaka i sira, 0,75 kg duvana, 1 kg oraha, 1 kg suvih krušaka, 5 siraca, (oko 15 kg) 3 kokoške, 11 kg kruha, 6,5 kg mlijeka kiselog i 35 l varenike. Ovi i drugi prilozi tog mjeseca sakupljeni u Majkić-Japri nisu ušli u pregled priloga sa sanskog sreza, jer je selo pripadalo krupskom srezu.

U toj novembarskoj kampanji stanovništvo sela Praštala sakupilo je: 266 kg pšenice, 1 880 kg kukuruza, 495 kg zobi, 191 kg oraha, 1 190 kg krompira, 200 kg prosa, 220 kg kupusa, 30 kg masti, 9 kg suvog mesa, 11 kom. pršuta, 2 teleta, 3 jagnjeta, 14 kg kajmaka, 3,5 kg luka, 11 l rakije, 7 kokošiju, 20 jaja, sijena 870 kg, slame 1 070 kg, komuše 2 800 kg, strnokosa 700 kg, 13 pari obuće, 1 030 dinara i 4 kg slanine. Ova kampanja u selu Praštali objavljena je za jedno veće. Konferencija je održana 3. decembra 1943. godine, uz učešće 56 odraslih ljudi i 25 žena, 25 omladinaca i omladinki i 13 pionira, ukupno 113 prisutnih. Konferencija je počela u 8 sati uveče, a završila se u 12 sati noću. Stanovnici sela Praštala su se takmičili ko će koliko dati u ovoj kampanji, ali i uticali na ponekog koje mogao dati više da to i uradi. Sutradan svi koji su na konferenciji izjavili da će dati priloge, donijeli su obećano i predali svom narodnooslobodilačkom odboru. Slično se radilo i u mnogim drugim podgrmečkim selima sanskog sreza i u Podgrmeču. I samo što su završene kampanje u novembru, već prvih dana decembra 1943. godine organizovana je nova kampanja na području čitavog sanskog sreza. Već 8. decembra 1943. godine Sreski NOO je imao podatke o toj kampanji, što se vidi iz »Spiska kampanje i dobrovoljnih priloga sreza Sanski Most od 12. decembra 1943. godine«. Tako je prvih sedam dana decembra 1943. godine prikupljeno: 4 521 kg pšenice, 43 561 kg kukuruza, 16 631 kg zobi, 7 277 kg pira, 794 kg smjese, 115 kg raži, 30 kg ječma, 1 190 kg prove, 5 595 kg graha, 22 201 kg krompira, 1 173 kg kiselog kupusa, 38 kg duvana, 1 103 kg masti, 694 kg slanine, 9 kg suvog mesa, 13 kg pršuta, 25 074 kg sijena, 8 215 kg slame, 6 578 kg komuše, 3 255 kg strnokosa, 79 kg kajmaka, 7 kg sira, 10,5 kg meda, 64 kg oraha, 58 kg jabuka, 42 kg luka, 549 kg mesa, 40 grla sitne stoke, 3 grla krupne stoke, 60 kokošiju, 62 jajeta, 1 biljac, 8 plahti, 9 jastuka, 8 pršnjaka, 20 maramica, 103 peškira, 14 zavoja, 1 kapa, 12 motovila, 42 povj. vune vlasa, 5 kg vune, 115 narastka, 349 pari čarapa, 113 pari rukavica, zatim prediva, konca i kudjelje te sapuna, pekmeza i rakije i 125.095 kuna, pa čak i jedan dukat.³⁹

NARODNOOSLOBODILAČKI FONDOVI

Poslije svake kampanje opštinski narodnooslobodilački odbori su 70 posto prikupljenih dobrovoljnih priloga odmah stavljali na raspolaganje intendaturama jedinicama 5. korpusa NOVJ, a 30 posto ili dio toga zadržavali u svojim fondovima, pa sve prikupljeno slali u NO fond Sreskog NOO. Međutim, i ovo preostalo je vrlo brzo trošeno, za snabdijevanje vojnih jedi-

³⁹ Isto, dok. br. 1435.

nica i sreskih, okružnih i oblasnih institucija na području sreza. Tako se iz mjesečnog izvještaja za januar 1944. godine vidi da je već do 25. januara iz tog dijela sakupljenog materijala izdato: 300 kg pšenice, 3 162 kg kukuruza, 1951 kg kukuruznog brašna, 1871 kg graha, 3 449 kg krompira, 259 kg slanine, 93 kg masti, 3 471 kg mesa, 3 pršute, 34 kg kajmaka, 8 205 obroka hrane, 8 962 kg hljeba, 75 kg suvog mesa, 57 kg kolačića, 284 pite itd. za potrebe Oblasnog i Okružnog NOO, Okružnog komiteta KPJ, Komande Podgrmečkog područja, Komande mjesta Sanski Most, sirotinje u gradu, kursa zdravstvene sekcije i još nekih ustanova.⁴⁰

Proslava 20-godišnjice ustanka i formiranja 1. KNOP odreda, Lüsici-Palanka oktobra 1961. godine: Košta Nađ, general-pukovnik JNA, obilazi postrojene ratnike.

Na području sanskog sreza od 18 do 28. februara 1944. godine sakupljeno je dobrovoljnih priloga za vojsku: 13 611 kg kukuruza, 793 kg pšenice, 10 kg ječma, 3 115 kg zobi, 368 kg smjese, 691 kg prosa, 1 711 kg graha, 7 772 kg krompira, 615 kg masti, 75 kg slanine, 30 kg mesa, 1 ovca, 1 koza, 10 kg luka, 38 kg kupusa, 3 pršute, 33 para čarapa, 3 para rukavica, 7,5 kg duhana, 7 kokošiju, 80 jaja, 18 270 dinara u gotovu, 2 605 kg sijena, 870 kg strnokosa, 740 kg slame, 370 kg komušine, 65 kg pira itd., itd.⁴¹

⁴⁰ Institut za istoriju BiH Sarajevo, arhiv, dok. br. 60/44

⁴¹ Isto, dok. br. 1797.

U toku organizovanja ovih kampanja posebno su prikupljali priloge narodnooslobodilački odbori, posebno odbori AFŽ i posebno odbori USAOJ-a na području jedne opštine, ali su to ponekad činili i zajednički. Obično je bilo takmičenje između NOO i ovih društveno-političkih organizacija. Međutim na kraju kampanje, kada se utvrdilo koliko je ko od njih sakupio, sve je predavano u jedinstveni opštinski narodnooslobodilački fond.

I pored toga što je stanovništvo podgrmečkih sela u ovim kampanjama prikupljanja dobrovoljnih priloga skoro uvijek uspijevalo prikupiti planirane i očekivane količine namirnica i drugog, narodnooslobodilački odbori pojedinih opština i sela, pa i sanskog sreza u cjelini, morali su višim rukovodstvima skretati pažnju na preopterećenost koju su teško podnosili. Zato su i odbornici nastojali, koliko su mogli, da na svom terenu rasporede teret snabdijevanja vojske i drugih i teret mnogobrojnih drugih obaveza ravnomjerno na sela, zaseoke i domaćinstva. Pri tome se vodilo računa i o ekonomskom stanju porodica i broju članova sposobnih za rad i broju zaprega (konjskih ili volovskih). Tako se u pismu sreskog NOO Sanski Most od 18. januara 1944. godine, upućenom Okružnom NOO za Podgrmeč kaže da se tog mjeseca na terenu sanskog sreza ishranjuju:

1. 13. krajiška NOU brigada,
2. Sanski NOP odred,
3. Štab 6. krajiške NOU brigade, njena dva bataljona i intendantura,
4. Komanda mjesta Sanski Most,
5. Prvi artiljerijski divizion sa dvije baterije,
6. Štab 4. NOU divizije.
7. Komanda Podgrmečkog područja,
8. Zaštita slagališta 4. NOU divizije,
9. Straža kod vojnog magacina,
10. Vod za vezu i partizanska straža,
11. 2. bataljon 8. krajiške NOU brigade i njena intendantura, kojim Opštinski NOO Halilovci svaki dan izdaje: 205 kg kukuruza, 70 kg mesa, 50 kg graha, 100 kg krompira, 50 kg zobi, 400 kg sijena, 30 kg pšenice i 3 kg masti.

Sreski odbor ovim dopisom saopštava da se navedene jedinice ishranjuju namirnicama dobijenim kao dobrovoljni prilog od naroda.⁴²

I 23. februara 1944. godine Sreski NOO Sanski Most moli Okružni NOO za Podgrmeč da ih rastereti davanja namirnica nekim vojnim jedinicama jer jedva uspijevaju prikupiti potrebne namirnice za toliki broj boraca na ovom srezu. Pa i pored toga, i dalje se organizuju uspješne kampanje za prikupljanje dobrovoljnih priloga za NOV, sirotinju, izbjeglice i ustanove narodnooslobodilačkih odbora.

Okružni NOO za Podgrmeč je 13. februara 1944. godine održao konferenciju predstavnika sreskih i opštinskih NOO, koja je bila posvećena prikupljanju priloga za ishranu vojske na terenu i prebacivanju žita s Kozare. Između ostalog je konstatovano da na srezu ima 36 000 stanovnika, 1700 izbjeglica i 4 700 gladnih, a najviše u gradu na Sani. U fondu je bilo samo:

⁴² Institut za istoriju BiH, Sarajevo, dok. br. 1953.

kukuruza 14 000 kg, pšenice 930, krompira 10 063, graha 1 694, smjese 590, zobi 933, masti 85, slanine 87, sijena 8 170, slame 6 042 i komuše 280 kg, dinara 14 299, mesa 2 336 kg, prosa 646, sira 11, jaja 68 kom, strnokosa 2 652 kg, kajmaka 2 kg, pršuta 8 kom. No i pored toga, predsjednici opštinskih odbora Halilovci, Eminovci i Kozina su predlagali da sva količina sakupljenih priloga preda vojsci i da se ništa ne zadržava u opštinskim fondovima, iako je skoro trećina stanovnika oskudijevala u hrani, a jedna šestina stanovnika gladovala.

PREBACIVANJE ŽITA S KOZARE I IZ PODGRMEČA PREKO GRMEČA

Uočavajući da je Podgrmeč glavna ekonomska baza slobodne teritorije Bosanske krajine, ekonomski znatno iscrpljena, Oblasni komitet KPJ i Oblasni NOO za Bosansku krajinu donijeli su, drugom polovinom januara 1944. godine, odluku da se sa slobodnog područja Kozare i Lijeve polja prebaci što više žita i drugih namirnica u Podgrmeč, a onda u Ključ, Petrovac, Drvar i druge pasivne i ratom opustošene krajeve. Te, za one prilike znatne količine trebalo je prebaciti prvo s Lijeve polja na Kozaru, a zatim odatle preko ceste i pruge Prijedor — Bosanski Novi, koje je držao neprijatelj, pa preko rijeke Sane, što je prouzrokovalo znatne teškoće. Međutim, najveći problem predstavljali su jaka hladnoća i vrlo visok snijeg, koji je te zime prekrrio Kozaru i Podgrmeč, a i područja Ključa, Bosanskog Petrovca, Drvara. Prebacivanje žita i drugih namirnica s Kozare do prvih slobodnih sela Podgrmeča bilo je zato moguće samo prenošenjem u torbama, na leđima. Na čitavom tom putu trebalo je stvarati prtine, a to je bilo utoliko teže što se na leđima nosilo 10 do 20 kg žita (pšenice, kukuruza) ili drugih namirnica.

Oblasni NOO naložio je okružnim NOO da se u najviše mogućoj mjeri založe u organizovanju te veoma značajne akcije, a to je učinio i oblasni komitet KPJ, koji je u tom smislu uputio direktivu okružnim komitetima. Formirana je i posebna komisija Oblasnog NOO, koja je dobila zadatak da rukovodi prebacivanjem žita s Kozare u Podgrmeč, a onda dalje. Čim je data direktiva na području kozarskog okruga, započela je velika kampanja prikupljanja žita i drugih namirnica, a tako isto i u Podgrmeču, na krupskom, novskom i sanskom srezu. A kako je sve žito i druge namirnice dopremano u Lušci-Palanku, ova značajna akcija najvećim dijelom zahvatala je područje sanskog sreza, te je stanovništvo podgrmečkih sela imalo u ovome veoma odgovoran zadatak.

Drugom polovinom januara i početkom februara 1944. godine u sanskom srezu (a tako i u slobodnim selima krupskog i novskog i na Kozari) održavani su sastanci organizacija KPJ, SKOJ-a, odbora AFŽ i USAOJ-a narodnooslobodilačkih odbora od sela do okruga. I na svim tim brojnim sastancima glavna tačka je bila: organizovane prihvatanja i prenosa žita u područje sela Radomirovaca i prebacivanje do Lušci-Palanke, a potom kroz Grmeč do Smoljane. Prenosanje žita su mogli jedino da izvrše omladinci i omladinke, jer su odrasli Podgrmečlije bili već skoro svi u narodnooslobodilačkoj vojsci. S obzirom na jaku zimu, visok snijeg i slabu obuću većine omladinaca i omladinki, trebalo je organizovati etapne stanice i u njima kuhinje sa toplom hranom i čajem. Bio je hitan zadatak opraviti i saonice da bi mogle poslužiti za prevoz žita. I, Podgrmečlije su krenule u akciju. Ništa nije smetalo što je snijeg stalno padao i dostigao visinu od preko

metra, što su se smjenjivale mećave, što su omladinke i omladinci bili vrlo slabo odjeveni i obučeni. Brzo su uspostavljeni tri pravca — staze za prenos i prevoz žita, prvi: Radomirovac — Budimlić-Japra — Lušci-Palanka — Zavalje za žito sa Kozare i iz Lijeve Polje, drugi: Čađavica — Rujiška — Srednji Dubovik — Potkalinje — Lušci-Palanka, za žito sa novskog sreza i treći: Suvaja — pa cestom Jasenica — Benakovac — Lušci-Palanka, za žito sa krupskog sreza.⁴³

Na tim pravcima organizovane su etapne stanice i smještaj dobrovoljaca. Već drugom polovinom januara 1944. godine žito je počelo stizati na plećima omladinaca i omladinki Podgrmeča, ili saonicama do Budimlić-Japre i Lušci-Palanke. Na prvom i drugom pravcu omladina je skoro isključivo žito prenosila na svojim leđima, jer nije bilo puteva, niti širih prtina. Žito sa krupskog sreza uglavnom je stizalo saonicama, ali sa novskog sreza i sa Kozare bilo je skoro sve prenijeto na leđima omladine, pretežno omladinki.

Omladina slobodnih Agića, Radomirovaca i obližnjih sela preuzimala je žito od Kozarčana i na leđima prenosila do Čele. Omladina Halilovaca, Slatine, Hadrovaca i ostalih okolnih sela preuzimala je to žito i od Čele prenosila do Lušci-Palanke, prteći snijeg na dužini od preko 25 kilometara. Radi prenošenja žita od Čele do Lušci-Palanke došlo je dosta omladine iz Sanskog Mosta, Koprivne, Dževara, Brdara i okolnih sela. Svaki omladinac ili omladinka sipao je u seljačku torbu 15, 17, 20, pa i nešto više kilograma žita. U jednoj koloni obično je bila grupa od 70 do 100 omladinki i omladinaca. Put od Čele do Lušci-Palanke omladina je prevaljivala od svanuća do u noć jednog dana. Kada je bilo nevrijeme, negdje bi zanoćili i sutradan produžili put ka Lušci-Palanci. Poneka grupa je na tom putu od Čele obično noćila u Hadrovcima, a neka u Slatini ili Lipniku i sutradan nastavila put, jer nije bila u mogućnosti da tokom jednog dana prevali ovu razdaljinu. Na tom putu bilo je posrtanja, padova, ali je omladina savladala sve teškoće. Jedna grupa hadrovačke omladine je omrkla u predjelu Skucanog Vakufa, skrenula u neki klanac nad Blijom, jer je bilo veliko nevrijeme i jaka mećava. Jedan omladinac se otisnuo niz strminu, ali se iskobeljao iz snježnog nameta i strmine i pridružio svojim drugovima u koloni, koju su omladinci te zime nazivali »narodna željeznica«. Obično je omladina jednog sela dva puta prenosila žito na ovoj deonici »žitnog puta« od Kozare preko Podgrmeča i Grmeča u Bosanski Petrovac i Drvar.

Ponajteže je bilo prenošenje žita iz Lušci-Palanke preko Koričanice do Smoljane, kroz besputni Grmeč. Trebalo je probiti prtinu u dužini većoj od 15 kilometara kroz visok snijeg i namete, i tu prtinu održavati da bi se sve naredne grupe dobrovoljaca koje su prenosile žito mogle lakše kretati. I to je uradila prva grupa dobrovoljaca, većinom omladinki, noseći torbe sa žitom.

Omladina sanskog sreza prenosila je žito od Lušci-Palanke preko Koričanice i Iline vode do Smoljane. Grupe od preko sto omladinaca i omladinki, obično iz jednog sela, probijale su se kroz snijegom zavijani Grmeč, ponovo prteći duboke namete, jer je vjetar zasipao prtinu.

Prebacivanje žita je vršeno od druge polovine januara do marta 1944. godine. Prenijeto je nekoliko desetina vagona žita od Radomiraca do Lušci-

⁴³ Institut za istoriju BiH Sarajevo, arhiv, dok. br. 1696.

-Palanke, dopremljenog s Kozare, ali još više vagona s područja Podgrmeča, iz slobodnih sela krupskog, novskog sreza i slobodnog sanskog sreza, od Lušci-Palanke do Međeđeg brda i Zavalja, odnosno preko Grmeča do Smoljane. Prenos ovog žita u pasivne krajeve, gdje su se u to vrijeme vodile borbe u tzv. šestoj neprijateljskoj ofanzivi, a gdje su bile skoncentrisane glavne snage NOVJ i Vrhovni štab, bilo je veoma značajno za bojevu gotovost boraca tih jedinica, za ishranu ranjenika i bolesnika u tom kraju. Žito i druge namirnice dopremljene na drvarski, mrkonjički i livanjski kraj djelimično je dodijeljeno i sirotinji koje je u ovim krajevima bilo mnogo, jer ti pasivni krajevi ni do rata nisu imali svoga žita do nove žetve.

U toku te velike akcije prenosa žita s Kozare i iz Podgrmeča preko Grmeča za jedinice NOV u pasivnim krajevima, u vrijeme kada seljak ima vrlo malo žita i drugih namirnica vršeno je prikupljanje žita i drugog i na sanskom srezu. Prikupljene namirnice su otpremane preko Lušci-Palanke i Grmeča, ili preko Vrhpolja i Vojića u Ključ i dalje. Koliko je stanovništvo sanskog sreza bilo spremno da da i posljednji kilogram žita, posljednji kilogram krompira, graha, masti, posljednje živinče, pokazuje i spisak dobrovoljnih priloga za NOV kampanje organizovane od 18. do 28. februara 1944.godine,⁴⁴ iz koga se vidi:

Dobrovoljni prilozi za NO vojsku sa terena Sanskog sreza
od 18. do 28. februara 1944. god.

Red. broj	Naziv opštine ili sela	kukuruz	pšenice	zobi	pira	graha	krom-pira	novca
1.	Lušci-Palanka*	4 863	372	1347		619	3 013	6 610
2.	Dabar	700				80		
3.	Bos. Milanovac	2 549	245	326	60	169	604	
4.	Lipnik	1026	85	516		135	610	7 760
5.	Halilovci	2 007	150	500		284	747	
6.	Tomina	663		185		12	34	
7.	Stari Majdan	736		19		60	120	
8.	Oštra Luka	1497	40	273		268	553	1900
9.	Kruhari**	235	5	25		48	30	
10.	Poljak	20			5		25	2 000
11.	Trnova	60					30	
12.	Zdena	500	60	50		40	120	
13.	Sanski Most	3 250	550	500	200	20	500	
Svega:		18 106	1 507	3 741	265	1735	6 386	18 270

Pored ovog prikupljeno je 358 kg smjese, 10 kg ječma, 30 kg suhog mesa, 3 pršuta, 47 kg slanine, 43 kg masti, 35 kg luka, 10 goveda, 22 ovce, 1 koza, 6 kg duhana, 33 para čarapa, 3 para rukavica, 89 jaja, 7 kokošiju, 740 kg slame, 810 kg strnokose i 380 kg komuše.

I Predsjedništvo ZAVNOBiH-a u izvještaju upućenom Nacionalnom komitetu oslobođenja Jugoslavije, od 3. marta 1944. godine, obrazlaže problem ishrane vojske i civilnog stanovništva, pa piše:

⁴⁴ Institut za istoriju BiH Sarajevo, dok. br. 1710.

*) 1—8 odnosi se na područja opština

**) 9—13 odnosi se na područja grada Sanskog Mosta i okolnih sela, jer još nije bila formirana opština za to područje.

»Pitanje ishrane na čitavoj oslobođenoj teritoriji Bosanske krajine, kako vojske tako i civilnog stanovništva, postaje svakim danom sve teže. To je posljedica velike ekonomske iscrpljenosti, s jedne strane onih krajeva koji su dosad imali glavne rezerve (Grmeč, Kozara) a s druge strane što je veliki dio pasivnih krajeva apsolutno u nemogućnosti da riješi pitanje ishrane samog civilnog stanovništva. Ova ekonomska iscrpljenost pogoršavana je i stalnim upadima neprijatelja, koji u posljednje vrijeme sve jasnije ispoljava tendenciju da se snabdijeva i prehranjuje sa naše slobodne teritorije» ...

... »Pouzđano možemo tvrditi, da se civilno stanovništvo sve kad nebi ništa doprinosili za ishranu naših jedinica, iz svih krajeva, izuzev Grmeča, Kozare i sjevernog dijela centralne Bosne, bez pomoći neće moći ishraniti do nove žetve ...

Sve u svemu, cijela oslobođena teritorija ne može se ishraniti, sve kad bi bila potpuno oslobođena od davanja za vojsku, do nove žetve» ...⁴⁵

Zbog posljedica četvrte neprijateljske ofanzive u najvećem dijelu Bosanske krajine nije se mogla obaviti sva proljetna sjetva, pa su i zbog toga bili mali prinosi, pored nepovoljnih vremenskih prilika. Prinos kukuruza u 1943. godini bio manji za 50—70% nego u 1942. godini.

Zbog svakodnevnog snabdijevanja NOV svim potrebnim namirnicama smanjen je stočni fond. I neprijatelj ga je uništavao, pljačkao. Stoka je često ugibala, naročito za vrijeme neprijateljske ofanzive, kad je sama besciljno lutala.

Problemi u snabdijevanju civilnog stanovništva još su se više komplikovali zbog teškoća u ishrani stanovništva u novooslobođenim krajevima, koji ionako nisu sami proizvodili namirnice, nego ih nabavljali. Zbog svega toga sve kampanje, pa i ove organizovane i u sanskom srezu i prenos žita, imale su veoma veliki značaj u ublažavanju jednog od tadašnjih najkrupnijih problema slobodne teritorije — ishrane stanovništva, naročito u pasivnim krajevima i slobodnim gradovima.

KOMISIJSKO ODUZIMANJE VIŠKOVA ŽITA, STOKE I MASTI

Iako su organizacije KPJ, SKOJ-a NOO, odbori AFŽ i USAOJ-a sve činili da se na srezu sakupi dovoljno žita, stoke i namirnica za ishranu vojske i stanovništva u pasivnim krajevima, u proljeće 1944. nestašica hrane je bila jako izražena. Velika davanja stanovništva sanskog sreza do ovog proljeća, slabi prinosi u žitaricama dobijeni 1943. godine, zbog posljedica neprijateljske ofanzive i klimatskih uslova, iscrpli su stanovništvo nekih sela dokraja. Uz to, na području Podgrmeča i u blizini Sanskog Mosta (na desnoj obali rijeke Sane) nalazilo se preko 11 000 boraca NOV, koje je, u najvećoj mjeri, ishranjivao podgrmečki okrug. Kako je sanski srez bio sav oslobođen a i po broju stanovnika i ekonomskoj moći skoro ravan krupskom i novskom dijelu Podgrmeča, nije teško zaključiti da je i najteži zadatak u snabdijevanju jedinica NOV i ustanova NOB, lociranih u ovom kraju, padao na stanovništvo sanskog sreza. Od tad je bila praksa da se izvrši »razrez« količina žita, mesa i drugih namirnica i potreba na svaki srez, opštinu, selo i domaćinstvo. Ali ovog proljeća pokazalo se da prikupljanje namirnica i drugog

⁴⁵ ZAVNOBiH, Zbornik dokumenata I, str. 97—98.

neophodnog za vojsku »kampanjama« ne može zadovoljiti stvarne potrebe. Međutim, neka sela, prije svega ona koja su oslobođena oktobra 1943. godine, još uvijek su imala viškova i u žitu i u stoci. Stanovnici tih sela u kampanjama su davali manje količine.

Kako je snabdijevanje jedinica NOV tog proljeća bilo veoma kritično. Okružni komitet KPJ i Okružni NOO za Podgrmeč odlučili su se na najrigorozniju mjeru, oduzimanja viškova žita, stoke i masti. Ovakvo prikupljanje neophodnih namirnica trebalo je sprovesti u novooslobođenim selima: Rasavcima, Koprivni, Oštroj Luci, Usorcima, Brdarima, Husimovcima, Pobriježju, Šehovcima, Trnovi, Poljaku, Kruharima, Tomini, Muslimanskoj Tomini, Kozici, Tramošnji, Podovima, Čaplju i još nekim. Sreski komitet KPJ odlučio je da formira posebne komisije koje će ovu odluku sprovesti u djelo. Jednu komisiju je vodio sekretar Sreskog komiteta KPJ Mihajlo Pejić, drugu predsjednik Sreskog NOO Stevo Čulibrk. Svaka komisija je dobila određeno selo i određeno vrijeme za koje mora izvršiti zadatak, tj. prikupiti žito, meso i mast za NOV. Komisije su dobile rješenja Sreskog NOO i djelovale su kao njegovi organi i izdavale potvrde na oduzete količine namirnica, da bi se to kasnije platilo. Ovakve potvrde nisu davane domaćinstvima koja su dobrovoljno davala viškove.

Zadatak komisija je bio da detaljno pregledaju svako domaćinstvo u selu i utvrde: koliko ima članova porodice na ishrani, koliko mu treba žita do nove žetve, koliko ima stoke koja mu se može oduzeti i koliko ima masti ili masla. Komisija je odmah uzimala viškove i na kolima ili konjima (tovarima) slala na mjesta koja je odredila Komanda mjesta u Sanskom Mostu. Da ne bi seljaci sakrili viškove, komisija je dolazila u selo bez najave. Članovi komisije su svakom domaćinu objasnili zašto su došli i zbog čega je nužno oduzeti viškove žita, stoke i masti za potrebe NOV. Bilo je više slučajeva da su žene poderale dobijene potvrde, nezadovoljne takvim načinom uzimanja viškova namirnica.

Srez je u cjelini sakupio planirane količine žita, stoke i masti-masla i predao jedinicama narodnooslobodilačke vojske. Po završetku ovog odgovornog posla Sreski komitet KPJ je analizirao rad komisija i rezultate akcije. Zaključeno je da se odmah ode u sva sela gdje je vršeno oduzimanje viškova i održe seoske konferencije i sastanci po zaseocima. Članovi komiteta i drugi politički radnici, zajedno sa članovima sreskog i opštinskih NOO, održali su brojne konferencije i sastanke na kojima su svestrano obrazložili vojno-političku situaciju, napore koje čini narodnooslobodilačka vojska u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika, teškoće u kojima su se našle brojne sve snažnije jedinice zbog pomanjkanja namirnica. Ovim intenzivnim političkim radom se nastojalo da stanovnici sela gdje je vršeno oduzimanje viškova shvate da jedino oni mogu obezbijediti neophodne namirnice jedinicama NOV, da shvate neophodnost ovakvih materijalnih žrtava da bi se došlo do pobjede, do slobode. Kada je stigla nova žetva, u ljeto 1944. godine, i stanovnici došli do prvih novih količina žita, zaboravljene su sve neugodnosti izazvane oduzimanjem viškova od seljaka u proljeće te godine.

RAD NARODNOOSLOBODILAČKIH ODBORA

Koliko su bile mnogostrane djelatnosti narodnooslobodilačkih odbora u zimu 1943/44. godine, najbolje ilustruju zapisnici sjednica održanih u to

vrijeme i mjesečini izvještaji koje je podnosio Sreski NOO Okružnom NOO i opštinski NOO Sreskom NOO. Međutim, ako bi se samo na osnovu zapisnika željela steći slika tadanjeg političkog stanja, aktivnosti naroda i odnosa prema NOB, ovi bi naveli na pogrešnu ocjenu. Naime, tada je na brojnim sjednicama i u redovnim izvještajima počesto davana suviše stroga ocjena o stanju i radu u selu, opštini, srezu, bez temeljitije analize i provjere. Zato vrlo često ocjena datog stanja »nije dobra«, »prilična«, »slaba« i si., u stvari nije tačno jer je cjelokupna aktivnost i doprinos stanovništva u NOB tih sela, opština i sreza bila veoma značajna i vrlo velika. Međutim, zbog pojedinačnih negativnih primjera, zbog istupa pojedinaca, neizvršenja zadataka i slično, ocjenjivana je situacija u čitavom selu, opštini i srezu. Tada je bila redovna praksa da svaki dnevni red ne samo organizacija KPJ, SKOJ-a, USAOJ-a i AFŽ odbora već i NOO ima i tačku »kritika« ili »kritika i samokritika« kojom prilikom je obično predsjedavajući ili član višeg foruma, kritikovao redom prisutne, ili pojedince, a ovi najčešće i priznavali grešku, nedisciplinu, prihvatili kritiku. Zato i pored svoje znatne netačnosti takve negativne ocjene rada i stanja u jednom selu, opštini i srezu, takva oštra kritika i slaba ocjena imala je efekta jer su se svi potom trudili da tako slabo ocijenjenu situaciju ili rad što prije i što bolje poprave. Navodimo u nekoliko primjera kako su NOO rješavali aktuelne probleme na svojoj teritoriji.

SJEDNICA OPŠTINSKOG NOO DABAR

U zapisniku sa sjednice održane 9. novembra 1943. godine piše da je sjednica Opštinskog NOO Dabar održana »radi važnih stvari«, što se vidi i iz dnevnog reda: 1. politička situacija, 2. podnošenje izvještaja o radu i diskusiji, 3. smještaj sirotinje, 4. nabavka drva za bolnicu, 5. ekonomsko stanje na opštini, 6. kritika i 7. razno. Odbor je na sjednici formirao komisiju koja je dobila zadatak da obiđe selo i utvrdi gdje se može smjestiti na zimovanje sirotinja koja je bez kuća, jer na opštini takvih lica ima 137. Čim snijeg »omanjka«, kako piše u zapisniku, nacijepaće se drva za bolnicu. Polovina sela nije obavila jesenju sjetvu, jer nema sjemena koji se očekuje, jer je obećano.⁴⁶

SJEDNICA OPŠTINSKOG NOO LUŠCI-PALANKA

Sjednica opštinskog NOO Lušci-Palanka održana je 11. novembra 1943. godine. Prisustvovala su četiri člana opštinskog NOO, 18 članova seoskih NOO, tri člana odbora AFŽ i jedan član okružnog NOO. I ovdje je dnevni red bio uobičajen u to vrijeme.

Sjednicu je otvorio Ilija IndiĆ, predsjednik Opštinskog NOO i pozdravio prisutne, pa pošto je za zapisničara izabran Spase Ćulibrk, uzeo je riječ član Izvršnog odbora Okružnog NOO Ilija Divjak, koji je govorio o političkoj situaciji u svijetu i kod nas. Na postavljena pitanja o raznim događajima odgovore su dali DMITAR Njegovan i Spase Ćulibrk.

Podnoseći izvještaj o radu Opštinskog NOO, IndiĆ je rekao da nije zadovoljan situacijom na terenu, jer se nakon oslobođenja Sanskog Mosta gru-

⁴⁶ Zapisnik sa sjednice, original kod autora.

pica četnika prebacila u slobodna podgrmečka sela lušcipalanske, milano-vačke i dabarske opštine, gdje se uspijevala kriti kod svojih porodica ili rođaka, koji ih nisu prijavljivali. Ta grupa četnika je bila u Miljevcima i drugim selima, ali nikakvu aktivnost nije poduzimala protiv NOO, aktivista i naroda.

U to vrijeme uređivane su kancelarije seoskih i opštinskih odbora, da bi bile uredne i služile za ugled u selu. Kancelarija NOO u Tuk-Bobiji je dobro uređena.

Proslava 20-godišnjice ustanka i formiranja 1. KNOP odreda, Lušci-Palanka oktobra 1961. godine.

Kako ni jedna sjednica održana u ratu nije mogla proći bez utvrđivanja razreza u kampanji za vojsku, i na ovoj je o tome bilo riječi. Ilija Divjak je upoznao prisutne sa teškoćama u ishrani stanovništva pasivnih krajeva, pa je rekao: »Postavito je pitanje da se kontrolišu kuruzane (koševi), ali Okružni odbor nije se složio i rekao da bi bilo nepravilno da kroz 2 godine neće

narod da zasluži da se kontroliše«. Neko je htio da se popišu zalihe kukuruza svakog domaćinstva, tj. koliko ima kukuruza u klipu u kukuruzanama, ali Okružni odbor se s tim nije složio, jer narod koji je dvije godine U|borbi, nije zaslužio takvo nepovjerenje, takvu kontrolu.

Iz izvještaja predstavnika pojedinih seoskih NOO se vidi koliko su svi oni bili suviše oštri u ocjeni političke situacije u svojim selima. Dok NOO Lušci-Palanke ocjenjuje da je situacija u selu dobra, u Potkraju prilična, u Glavici »da nije tako dobra«, dotle odbori ostalih palanskih sela ocjenjuju da situacija kod njih nije dobra, nalazeći razne razloge za to. Glavni razlog za takvu oštru ocjenu je bio to da se grupica od 6—7 četnika uspijevala prebacivati iz sela u selo i skrivati a da je ni jedan odbor nije uspio otkriti.

Na sjednici se raspravljalo i o raznim nedostacima, pa su potom utvrđeni i naredni zadaci: utvrditi kada će biti liječnički pregled civila u Lušci-Palanci, da se urede izvori u Otišu i Miljevcima, da se voda iz palanskog vodovoda pusti u Praštale, da se organizuje prevoz drva za ustanove na sanskom srezu, prije svega u Lušci-Palanci, da stražare odbora treba uputiti na lječarski pregled, povesti računa o sirotinji i njenom smještaju u kuće preko zime, NOO Glavice, Skucanog Vakufa, Praštala, Otiša i Lušci-Palanke da dopreme traženu trenicu, da seoski odbori dostavljaju izvještaje odmah po održavanju sjednice seoskih NOO. Da bi mogli prisustvovati sjednicama i članovi užeg NOO opštine, utvrđen je redosljed održavanja sjednica seoskih NOO, i to: Lušci-Palanka i Praštali — ponedjeljkom naveče, Tuk-Bobija i Miljevci — utorkom naveče, Glavica — srijedom naveče, Otiš — petkom naveče, Jelašinovci i Skucani Vakuf — subotom naveče i Potkraj — nedjeljom naveče.

Na završetku sjednice predsjednik Indiđ je kritikovao sve odbornike zbog zakašnjavanja na sjednice, pa je zaključeno da se onaj ko ne dođe do 9 sati na sjednicu ONOO kritikuje i kazni za nedisciplinu. Potom je konstatovano da je »Konferencija završila sa priličnim uspjehom, rješili su se problemi mnogi«. ⁴⁷

Zapisnik navodi i tadanji sastav Opštinskog NO odbora Lušci-Palanka: Ilija Indiđ, predsjednik, članovi odbora: Jovo Bogdanović, Slavko Predojević, Mile P. Mrda, Ljuboja Trivun, Dušan Raković, Nikola Kosanović, Trivo Predojević, Spase Savić i Spase Čulibrk.

SASTANAK SVIH ODBORNIKA SEOSKIH NOO I ČLANOVA OPŠTINSKOG NOO HALILOVCI

Jedan od mnogih sastanaka svih seoskih odbornika i članova Opštinskog NOO Halilovci održan je i 12. novembra 1943. godine. Sastanku je prisustvovao i član Okružnog NOO Mirko Drljača i jedan član plenuma Sreskog NOO. Sastanak je otvorio i njime rukovodio Lazo Lukić, predsjednik Opštinskog NOO. I ovdje je dnevni red bio: 1. politička situacija, 2. izvještaj i diskusija, 3. kritika i samokritika i 4. razno.

Prisutnima je o političkoj situaciji govorio Mirko Drljača. Potom je uslijedilo podnošenje izvještaja predsjednika seoskih NOO.

⁴⁷ Izvod iz zapisnika sa sjednice Opštinskog NOO Lušci-Palanka, održane 11. novembra 1943. godine, original kod autora.

Pero Umićević, predsjednik NOO Johovice, istakao je najprije da je politička situacija u selu i raspoloženje naroda prema NOB prilično. Zdravstveno stanje je dobro, bolesnih ima samo troje, sve organizacije su zastupljene u odboru i rade prilično, hranu za vojsku šalju redovno, šverca i špijunaže nema, u jesenjoj sjetvi posijana je pšenica na svim planiranim površinama, ekonomsko stanje stanovništva je prilično.

Trivo Marjanović, predsjednik NOO Duge Njive je ocijenio političku situaciju i aktivnost u selu kao i njegov prethodnik.

Košta Ciganović, predsjednik NOO Mrkalji nezadovoljan je političkom situacijom u selu zbog nedisciplinovanih pojedinaca. Sve organizacije rade prilično, zdravstvena sekcija je aktivna, sve kuće su okrečene, kod svih kuća sagrađeni nužnici, izvori uređeni.

Rajko Predojević, predsjednik NOO Hadrovci je veoma zadovoljan političkom situacijom u selu, aktivnošću stanovništva u svim akcijama. Sve organizacije rade vrlo dobro, sve kuće su okrečene i nužnici sagrađeni, jer zdravstvena sekcija radi vrlo dobro, bolesnih nema, izvori su uređeni, ekonomsko stanje stanovništva je prilično.

Milan Repajić, predsjednik NOO Halilovci je ocijenio da je politička situacija u selu prilična. Sve organizacije su zastupljene u odboru i rade dobro, bolesnih nema, sve kuće okrečene, nužnici ispravni, bunari uređeni, ekonomsko stanje dobro, sjetva je obavljena.

Miloš Vujin, predsjednik NOO Čele je kazao da je politička situacija prilična, da su sve organizacije zastupljene i da dobro rade. Ima 14 bolesnih, ali, po svoj prilici, nije tifus, izvori i bunari ispravni, sve kuće okrečene, namirnice za vojsku šalju redovno.

Miloš Pavić, predsjednik NOO Budimlić-Japra ističe da politička situacija u selu »nije dobra baš zato što raniji odbori nisu držali inicijativu u svojim rukama. Ali mi pošto smo nanovo primili dužnost mi ćemo nastojati da se sve to popravi« ... Organizacije rade prilično, zdravstveno stanje dobro, bolesnih nema, sve kuće su okrečene, a vode uređene.

Nikola Predojević, predsjednik NOO Agići kaže da je politička situacija u selu prilična i pored toga što »jedna četvrtina naroda nema kuća te sam prinuđen da iselim u sela koja nisu pogorjela bar 350 članova«. Ekonomsko stanje u selu je loše, jer pšenica u jesenjoj sjetvi nije nimalo zasijana, šverca ima, jer poneki stanovnik sela ide u okupirani Bosanski Novi, zdravstveno stanje je dobro, bolesnih nema.

Simo Marin, predsjednik seoskog NOO Marina kaže da je politička situacija prilična, a tako i aktivnost svih organizacija. Zdravstveno stanje je takođe prilično, raspoloženje naroda prema NOB vrlo dobro, ekonomsko stanje loše, posijano nije ništa pošto narod nema sjemena, šverca i špijunaže nema.⁴⁸

Diskusija o ovim izvještajima je trajala podugo, jer je sjednica počela u 9 sati prije podne, a završila u 6 uveče. Član Okružnog NOO Mirko Drljača je savjetovao odbornike da učvrste disciplinu najprije kod sebe samih, da ne budu aljkavi i nemarni na svojim dužnostima, da budu odvažni i ener-

⁴⁸ Zapisnik sa sastanka svih predsjednika i članova seoskih NOO i članova Opštinskog NOO Halilovci održanog 12. novembra 1943. godine, original u arhivu autora.

gični na poslu, da budu budni i obazrivi i da se prema »kočiteljima i saboterima« energično postupa.

U diskusiji su učestvovali i svi članovi užeg odbora Opštinskog NOO, pa je rasprava o kampanji i dogovoru koliko koje selo može da prikupi dobrovoljnih priloga duže trajala i uspješno završena.

SASTANAK SVIH ODBORNIKA S PODRUČJA OPŠTINE TOMINA

I odbornici na području opštine Tomina održavali su počesto sastanke svih odbornika seoskih i opštinskog NOO, pa tako i 22. decembra 1943. godine. I ovdje je dnevni red bio tada uobičajen. U zapisniku stoji da je potrebno obavijestiti narod o predstojećoj neprijateljskoj ofanzivi protiv slobodne teritorije (tj. o tzv. šestoj neprijateljskoj ofanzivi), da stanovnici budu spremni za slučaj prodora neprijatelja da se sklone na prikrivena mjesta, u pećine, skloništa i slično. Dat je zadatak da se nabavi jedno bure za parenje odjeće (partizansko bure), određen je raspored sela za snabdjevanje opštinske kuhinje namirnicama. Potom su predsjednici seoskih odbora podnosili izvještaj o stanju u svom selu.⁴⁹

Jedna od narednih sjednica svih odbornika s područja Tornine održana je 14. marta 1944, takođe sa uobičajenim dnevnim redom. Pod tačkom 2, tj. izvještaj o radu podnijeli su predsjednici seoskih NOO. Evo u najkraćem njihova izlaganja:

Šaćir Aganović, predsjednik NOO sela Kijeva rekao je da je u selu održana konferencija za prikupljanje dobrovoljnih priloga i da je selo do sada dalo: 540 kg kukuruza, 245 kg zob, 73 kg graha, 176 kg krompira, 51 kg pšenice, 2 koze, 1 ovca, 1 kokoš, 152 jaja, 5.380 dinara, 1,5 kg luka i dr. U selu ima malo gripe i svraba. Kulturno-prosvjetni rad je slab, analfabet-ski tečaj ne radi, jer se omladina ne odaziva.

Ostoja Radonić, predsjednik NOO sela Tomina, kaže da je održana konferencija, narod se nije odazvao u dovoljnom broju, pa su odbornici obišli sve kuće u selu, razgovarali s domaćinima i prikupili: 63 kg pšenice, 469 kg kukuruza, 10 kg zob, 72 kg oraha, 3 kg luka, 6 kg slanine, 5,5 kg masti, 59 jaja, 1 prase, 1 tele, 100 kg sijena, 30 kg slame i novca 2.100 dinara.

Smajo Korlat, predsjednik NOO sela Čaplje kaže da na konferenciju nije došao dovoljan broj seljana, ali da su odbornici organizovali prikupljanje priloga za vojsku i dobili: 67 kg pšenice, 254 kg kukuruza, 55 kg graha, 488 kg krompira, 2 kg kajmaka, pola kg masti, 5 kg prove, 135 jaja, 2 para čarapa, 3 para rukavica, 20 kg sijena, 500 kg slame, 180 kg komuš i novca 1.450 kuna-dinara. Analfabet-ski tečajevi rade prilično dobro. Ima oboljelih od gripa. U selu postoje 2 kolara, ali oni neće da rade.

Emin Kerić, predsjednik NOO sela Muslimanska Tomina, saopštio je da je u selu održana konferencija na kojoj je najavljena akcija prikupljanja dobrovoljnih priloga za NOV. Ima oboljelih od svraba. Kuće su okrečene, a prije dva dana počeo je analfabet-ski tečaj sa 30 nepismenih.

⁴⁹ Arhiv VII, k. 1969, br. reg. 5/1.

Nakon toga razmatrano je pitanje otkupa namirnica za potrebe Vrhovnog štaba NOV i POJ. Polovina stvarne cijene platiće se odmah u novcu, a za drugu polovinu davaoci će dobiti priznanice koje će poslije rata naplatiti. Utvrđena je cijena pojedinih artikala: jedan kg masti 800 kuna-dinara, slanina 600, kajmaka 500, meda 700, jabuka 150, oraha 150, sira 250, luka 80 i jaje 10 kuna-dinara. Svakom predsjedniku seoskog NO odbora dato je po 10.000 kuna-dinara za isplatu namirnica koje će otkupiti.⁶⁰

IZVJEŠTAJ OPŠTINSKOG NOO LIPNIK ZA MART 1944.GODINE

Narodnooslobodilački odbori, naročito opštinski, sreski i viši, bili su odgovorni za cjelokupnu situaciju i aktivnosti na svom području, pa su o svemu tome podnosili i odgovarajuće mjesečne izvještaje. Tako mjesečni izvještaj Opštinskog NOO Lipnik od 25. marta 1944. godine govori o intenzivnoj političkoj aktivnosti, koja se najviše ogledala na proradi, usvajanju i propagiranju odluka AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a donesenim na zasjedanjima u Jajcu, odnosno u Mrkonjić-Gradu koncem novembra 1943. godine. Stanovnici se u velikom broju odazivaju, i prisustvuju konferencijama, raduju se uspjesima NOV i saveznika. Međutim, ima pojedinaca u nekim selima »koji nisu shvatili cilj naše borbe... Ima ih sasvim malo i mi ih politički ubjeđujemo«.

Opštinski NOO Lipnik ima šest članova, od kojih je jedan novoizabran. Neki od članova uspješno djeluju u masama, a neki su »dosta zatvoreni«. Na području opštine ima devet NOO sa 44 člana, od kojih 37 muških i 7 ženskih, a od toga 4 su povjerenici NOO, a ne odbornici, vjerovatno zato što izbor NOO jednog sela nije još bio izvršen (pošto opština ima deset sela). Većina ovih odbornika je sa malo iskustva u radu, a mnogi i polupismeni.

U izvještaju o radu antifašističkih organizacija kaže se da u muslimanskim selima još nije moguće organizovati odbore AFŽ i USAOJ-a, ali opštinska rukovodstva ovih organizacija djeluju i u tim selima.

Ekonomsko stanje na opštini je loše. Ima 126 kuća, sa 720 članova, koji oskudijevaju u hrani. Zato je Opštinski NOO u martu 1944. godine razdijelio 520 kg žita sirotinji i porodicama boraca NOV, i to onim koje slabo stoje, ili nemaju mogućnosti da se same snađu. Nekima je dovoženo drvo za ogrev. Trećina stanovništva nema hrane za stoku.

U posljednjoj kampanji skupljanja dobrovoljnih priloga narod je dao za vojsku: 3.200 kg kukuruza, 1.800 kg krompira, 220 kg graha, 615 kg smje-se, 1.700 kg mesa od toga 550 kg bolnici, slanina 25 kg, masti 18 kg i sijena 560 kg.

Marva je dosta oslabila zbog slabe ishrane i napora, pa zato ima 37 šugavih i bolesnih konja, dok je pet uginulo. Na teritoriji opštine ima 488 izbjeglica od toga 206 Muslimana. Rade četiri kovačnice sa devet kovača i jedna kolarska radnja sa četiri kolara. Samo za posljednji mjesec dana ovi majstori su napravili 22 i opravili 49 točkova za kola, 7 trapova za kola (konstrukcija koja povezuje prednje i zadnje točkove konjskih i volovskih

⁵⁰ Arhiv VII, k. 1969, b. 37, br. reg. 1/2.

kola), poklepali 49 sjekira, napravili 27 ploča za konje i pored toga što kovačnice oskudjevaju u uglju i gvožđu. Zbog velike zime samo je sedam mlinova (vodenica) popravljeno, a kuće nisu mogle da se popravljaju.

Izveštaj je dao i prikaz kulturno-prosvjetnog rada na opštini, a onda 1 administrativnih poslova u odborima.

S područja opštine u martu 1944. godine dato je 207 kola i saonica i 197 tovarnih konja za razne prevoze, prije svega žita koje je prebacivano s Kozare i novskog sreza do Lušci-Palanke i dalje preko Grmeča za Drvar, zatim za razne prevoze za potrebe bolnice, dok je 831 nadnica data za raščišćavanje snijega i druge radove. Bolnici je dopremljeno 50 metara drva, a prilikom posjete predato im je: 30 kg pogača, 100 kg kupusa, 2 kg luka, 2 kg duhana, 5 kg oraha, 12 kg slanine, 142 l. mlijeka, 23 kg kolačića, 17 pita i 51 jaje.

Završavajući izvještaj posebno je istaknuto da je bratstvo na području opštine »dosta prilično«, da nema mržnje među stanovništvom, da postoji uzajamna pomoć u svemu između Srba, Muslimana i Hrvata u svakom pogledu, ali da ima pojedinaca »koji iz nesvjесnosti skrene sa puta«.⁵¹

SRESKA KONFERENCIJA PREDsjedNIKA NOO

Krajem 1943. godine, 29. decembra, održan je u Sreskom NOO sastanak svih predsjednika opštinskih NOO i svih predsjednika NOO novooslobođenih sela.⁵² Radom ove sreske konferencije rukovodio je predsjednik Sreskog NOO Stevo Čulibrk. O političkoj situaciji je govorio Mihajlo Pejić, član Sreskog NOO (tada sekretar Sreskog komiteta KPJ). Izvještaje o radu, situaciji i problemima podnijeli su svi predsjednici NOO, što je zapisnički prilično vjerno konstatovano.

Predsjednik Opštinskog NOO Tomina (Nikola Vujinović)⁵³ je istakao da je politička situacija u opštini dosta dobra. U svim selima postoje odbori AFŽ, ali odbora USAOJ-a još nema u muslimanskim selima. Zdravstvena sekcija postoji u svakom seoskom NOO. Imaju dva analfabetska tečaja. Kampanju su obavili i dobrovoljne priloge predali. Nemaju kovača, pa su im kola potvrđena (dosta satrana, oštećena), a nemaju ni gvožđa za okivanje kola i dr.

Predsjednik Opštinskog NOO Lušci-Palanka (Ilija Indić) objašnjava da oskudijevaju u prevoznim sredstvima, pa zato nisu udovoljili svim zahtjevima. Preopterećeni su poslom, te nisu mogli raditi na opravi puta. Formirali su odbor koji će rukovoditi radnim akcijama. Manji dio dobrovoljnih priloga se nalazi kod naroda, koji se trebovanjima izdaju jedinicama Podgrmečkog NOP odreda.

Predsjednik NOO opštine Dabar (Jovo Knežević) ističe da je njegova opština mnogo opterećena, ima samo dvanaest upotrebljivih kola.

⁵¹ Izvještaj Opštinskog NOO Lipnik od 25. marta 1944. godine, original u arhivi autora.

⁵² Zapisnik sa sastanka predsjednika opštinskih NOO i predsjednika NOO novooslobođenih sela od 29. decembra 1943. godine, Regionalni muzej Bihać, m. f. 71/363.

⁵³ U zgrade su stavljena imena predsjednika NOO prema drugim podacima, jer ih u zapisniku nema.

Predsjednik Opštinskog NOO **Lipnik** (Božo Marčetić) upoznaje učesnike da opštinsko vijeće (Izvršni odbor) održava sjednice svaka dva dana, a svakih petnaest dana održavaju sastanke seoskih i opštinskih odbora. Imaju pet analfabetskih tečajeva. Zbog pojave grupice četnika u nekim selima smatra da politička situacija nije dobra.

Predsjednik Opštinskog NOO **Halilovci** (Lazo Lukić) kaže da politička situacija nije dobra, jer su se u nekim selima pojavili četnici, koji su se prebacili s Manjače. U Mrkaljima su smijenili dvojicu odbornika, jer »nisu vršili svoju dužnost«. U svakom selu imaju analfabetski tečaj. Imaju tri kovačnice.

Novi predsjednik NOO sela **Usoraca** (Tomo Bašić) kaže da politička situacija u selu nije dobra, jer su i dva odbornika bila povezana s četnicima.

Predsjednik NOO sela **Pobrežja** (Meho Islamčević) kaže da je narod odan borbi, dobro se slažu Muslimani i Srbi. Selo je preopterećeno davanjem prevoznih sredstava (kola).

Predsjednik NOO sela **Podluga** (Mile Čorokalo) kaže da je političko stanje u selu srednje i da se narod vrlo dobro odaziva pozivima. Imaju dvije kovačnice, ali nemaju materijala za njih.

Predsjednik NOO sela Suhače (Mićo Spasojević) kaže da je narod odan NOB. Kako je neprijatelj opljačkao stoku, imaju vrlo slaba prevozna sredstva.

Predsjednik NOO sela **Husimovci** (Svetozar Došenović) kaže da su smijenili sekretara odbora jer je slabo radio, pa se to odrazilo i na rad čitavog Odbora. Kampanju su završili i 70% o fonda predali 4. NOU diviziji, a 30% o je kod njih.

Predsjednik NOO sela **Zdene** (Milan Đurđević) kaže da političko stanje nije najbolje, jer pojedinci negoduju kad moraju davati priloge.

Predsjednik NOO sela **Trnova** (Ibro Lesić) kaže da u selu »ima nekoliko kuća koje su zategnute za našu borbu«, tj. protiv nje. Narod je mnogo siromašan, ali je kampanja sprovedena i 70% fonda je već predano, a ostatak je kod njih.

Predsjednik NOO sela **Koprivne** (Blažo Todorović) obavještava da u selu ima petnaest bolesnih od tifusa.

Predsjednik NOO sela **Dževera** (Dragan Indić) kaže da je politička situacija u selu dosta dobra, ali bi bila potrebna »koja konferencija«.

Predsjednik NOO sela **Šehovci** (Muharem Talić) kaže da politička situacija nije dobra. Jedan odbornik ne obavlja svoju dužnost. Potrebno je djelimično izmijeniti i dopuniti sastav Odbora. Sva prikupljena sredstva su predali.

Predsjednik NOO sela **Poljak** (Ljubo Kaurin) kaže da je politička situacija dobra i da su prikupljena sredstva predali.

Predsjednik NOO sela **Brdari** (Mićo Ilić) obavještava da je političko stanje u narodu dosta dobro. Ekonomsko stanje je slabo, jer su seljaci izbjegavši u slobodna podgrmečka sela sa sobom odnijeli i žito, tako da sada u selu nemaju rezervi.

Predsjednik NOO sela **Oštra Luka** (Mićo Rodić) kaže da politička situacija nije najbolja »pošto ima pojedinaca koji dvoume«, tj. koji još odugovlače uključivanje u rad za NOB.

Predsjednik NOO sela Kruhari (Vlado Bursać) obavještava da je političko stanje dosta dobro. U kampanji se narod prilično pokazao. Dio sredstava prikupljenih u posljednjoj kampanji od 70°/® su već predali, a ostalo je kod njih u fondu. Analfabetski tečajevi rade dobro.

Predsjednik NOO sela Rasavci (Niko Mršić) kaže da politička situacija u selu nije dobra, narod se u kampanji nije pokazao dobro, pa je izvršena rekvizicija.

Predsjednik NOO Sanski Most (Stole Todorović) upoznaje skup da politička situacija u gradu nije dobra. Najviše ima činovnika koji su živjeli od plate, a ima puno i izbjeglica. Grad se ne može sam ishraniti.

Predsjednik NOO Stari Majdan (Omer Paunović) ističe da se narod dobro odaziva kad je u pitanju vojska, da su kampanjski prikupili hranu i svu predali. Do prije par dana upadala je Šefkina milicija⁵⁴ i ometala rad, ali je protjerana.

Nakon diskusije o podnijetim izvještajima o narednim zadacima govorio je Stevo Čulibrk, predsjednik Sreskog NOO. Kao i obično na tadanjim sjednicama, svakom odboru dodijeljena je određena obaveza (da dà toliko i toliko kola, toliko ljudi za popravku cesta, mostova, pruge, toliko sijena, slame, drva i si.), koju je narednih dana trebalo izvršiti.

Prisutni su zaključili da mlinari koji melju žito na ujam mogu da naplaćuju 6°/o u žitu, od čega pola ide u odborski NO fond, a pola vlasniku mlina.

Zaključeno je da se radi obezbjeđenja ishrane vojske uzme svako peto goveče, svaka deseta ovca, četvrto krme ili june s dva zuba (koje se takođe smatra sitnom stokom). Od porodice koja ima manje od četiri govečeta, manje od deset grla sitne stoke i manje od četiri krmeta, ima se uzeti po svakom govečetu 2 kg i po grlu sitne stoke 1 kg mesa. Po ocjeni ove konferencije, na ovaj način će se najlakše snabdijevati vojska mesom.

Nekoliko dana prije ove sreske konferencije Sreski NOO je dostavio svoj »Mjesečni izvještaj za mjesec decembar sa terena sanskog sreza, 24. decembra 1943. godine⁵⁵ u kojem je referisao o cjelokupnom stanju na srezu. Na osnovu dobijenih instrukcija Sreski NOO je reorganizovao opštinske NOO tako da više nemaju plenuma, koje su sačinjavali članovi užeg odbora i predsjednici seoskih NOO, već da imaju samo »opštinski odbor« od 5—7 članova, koji imaju funkciju izvršnog odbora. Već su prva iskustva nakon ove reorganizacije pokazala da će rad u opštinama biti bolji. Izvršni odbor Sreskog NOO ima šest članova. Sreski NOO je tokom decembra 1943. godine organizovao posebnu kampanju prikupljanja sjemena, u kojoj su dobijene određene količine sjemena pšenice, zobi, ječma, graha i drugog i potom podijeljene opštinama u novooslobođenim selima.

Da bi odbori što uspješnije djelovali, bilo je važno imati sređenu administraciju, uređene odborske prostorije, tačne preglede rada NOO, tačne

⁵⁴ Šefko Hadžiahmetović, trgovac, rodom iz Starog Majdana, pred rat i u ratu živio u Prijedoru, gdje je bio oženjen. Imao je oko 30 godina kada je organizovao seosku miliciju od mještana sela Rizvanovići, Hambarine, Čarakovo i još nekih sela južno od Prijedora. Ubijen 20. jula 1944. g. Njegov brat Huse, krojački radnik, omladinac, ubijen kao pripadnik NOP-a u Bosanskoj Gradišci (prema kazivanju Ahmeta Kadića 22. nov. 1979. godine).

⁵⁵ Regionalni muzej Bihać, m. f. 71/359.

spiskove svih dobrovoljnih priloga, zbog pravilnog opterećenja sela, zaselaka i porodica. Zbog toga je u Sanskom Mostu, u Sreskom NOO 9. januara 1944. godine održan sastanak svih sekretara seoskih i opštinskih NOO ovog sreza. Razgovaralo se o uređivanju prostorija NOO, namještaju, o vođenju administracije, raznih evidencija, spiskova, udovoljavanju traženjima viših odbora i dr.⁵⁸ Poslije, na narednim sjednicama opštinskih NOO je s vremena na vrijeme bilo riječi i o izgledu odborskih prostorija, o radu sekretara, odnosno o radu zaposlenih u administraciji.

Pregled stanja stanovništva, prevoznih sredstava i drugog
na Podgrmečkom okrugu 18. februara 1944. godine

Sredinom februara 1944. godine Okružni NOO za Podgrmeč prikupio je od srezova podatke o stanovništvu, prevoznim sredstvima, tehničkim radionicama, stoci i drugom⁵⁷, koji izgleda ovako:

	od toga	
Stanovnika:	Podgrmeč ukupno:	Sanski srez
domaćih	58.689	26.400
izbjeglica	6.933	4.150
svega:	65.622	30.550
Pilana:	1	—
Radionica:		
kovačkih	71	42
kolarskih	33	17
samarskih	3	1
Mlinova:		
ušurnih	36	27
poredovničkih	176	-
motornih	1	—
Majstora:		
kovača	95	95
kolara	62	38
Kola:		
konjskih		
sposobnih	496	251
nesposobnih	387	180
volovskih		
sposobnih	830	146
nesposobnih	302	
Stoke:		
konja	1.608	493
volova		
krava	16.384	10.453
junadi-teladi		
koza	4.420	2.075
ovaca	32.982	18.012
krmaka	8.793	3.792
magaradi	20	-

⁵⁸ Institut za istoriju Sarajevo, dok. broj 1559.

⁵⁷ Institut za istoriju Sarajevo, dok. br. 1710.

Posijano dunuma:

pšenice	4.339	—
ječma	403	—
raži	158	—
smjese	53	—
Samarskih konja:	914	626
Ambulanti:	5	2
Kupatila:	4	2
Osn. škola:	7	3
Učitelja:	8	4
Analfabeti tečajeva:	8	2

Iz ovoga se vidi da sanski srez ima stanovnika koliko krupski i novski zajedno, jer je bio sav oslobođen, a krupski i novski samo djelimično. Sanski srez je imao više kovačkih i kolarskih radnji nego krupski i novski zajedno, zatim većinu kolara i sve kovače u Podgrmeću. Većina ušurnih mlinova, jačih, sa više mlinskih kamenova bilo je na sanskom srezu.

Više od polovine sposobnih konjskih kola i dvije trećine volovskih takođe je na sanskom srezu. Skoro dvije trećine volova, krava, junadi i junadi-teladi i više od polovine broja koza i ovaca je na sanskom srezu, te i više od dvije trećine tovarnih konja. Međutim, sanski srez nije naveo podatke o jesenjoj sjetvi, pa se ta djelatnost ne može upoređivati. Svi ovi podaci, uz druge, nesumnjivo pokazuju kakvo je mjesto u slobodnom Podgrmeću imao sanski srez u ovo vrijeme.

AKTIVNOST NOO SANSKOG SREZA NA RAZVIJANJU PITANJA ZDRAVSTVA

Još je Zdravstveni odsjek Izvršnog odbora AVNOJ-a analizirao, decembra 1942. godine u Bihaću, stanje zdravstva na slobodnoj teritoriji i zaključio da moramo »... stvoriti organe koji bi bar u nekoliko mogli zamjeniti domove zdravlja, poliklinike i klinike. Stoga je riješeno da se pri svakom narodnooslobodilačkom odboru osnuju zdravstvene sekcije, kao pomoćni organi za rad na zdravstvenom polju« ... One treba da imaju svoj program rada »... koji je izvodljiv u sadašnjim prilikama. Zatim, one treba da za rad na zdravstvenom podizanju naroda zainteresuju široke narodne mase i da se u svom radu oslone na sve antifašističke organizacije».⁵⁸

U zimu 1942/43. godine započelo je formiranje zdravstvenih sekcija, ali je velika neprijateljska ofanziva na slobodnu teritoriju prekinula taj rad, pa je nastavljen tek u ljeto 1943. godine. Već je na konferenciji predstavnika vojnih pozadinskih vlasti, predsjednika sreskih NOO i povjerenika za žetvu u Komandi Podgrmečkog područja, održanoj 4. avgusta 1943. godine, konstatovano da su na sanskom srezu osnovane sreska i opštinske zdravstvene sekcije i da se seoske osnivaju.⁵⁹ Ubrzo potom i u svakom seoskom NOO formirana je zdravstvena sekcija, koja je bila pomoćni organ narodnooslobodilačkog odbora za rad na zdravstvenom polju. Na proširenoj slobodnoj teritoriji, poslije izbora narodnooslobodilačkih odbora u novooslobođe-

⁵⁸ Bihaćka republika, knjiga II, str. 245.

⁵⁹ Institut za istoriju BiH Sarajevo, arhiv, kat. br. 1566.

nim selima i Sanskom Mostu osnovane su ubrzo potom i njihove zdravstvene sekcije.

Okružna zdravstvena sekcija pri Okružnom NOO Podgrmeč, na sjednici održanoj 24. decembra 1943. godine u Majkić-Japri, analizirala je stanje zdravstva i rad zdravstvenih sekcija pa je konstatovala da postoji jedna ambulanta u Sanskom Mostu, gdje radi jedna bolničarka, a povremeno dolazi ljekar, dok u Lušci-Palanci u ambulanti nema stalnog bolničara. U ova dva mjesta rade kupatila. Čistoća u gradu i selima nije zadovoljavajuća, kuće nisu okrečene, đubre se nalazi oko kuća. Slaba je čistoća i u prostorijama gdje su smještene izbjeglice.

Kako je situacija bila slična i u krupskom srezu, Okružna zdravstvena sekcija je zaključila da treba obnoviti izbor seoskih, opštinskih i sreskih zdravstvenih sekcija i aktivirati ih u radu, da sve ambulante imaju stalnog bolničara, da se ambulante snabdijevaju potrebnim lijekovima i drugim, da se u svakoj opštini potpali po jedna krečana i tako dođe do kreča za krečenje i prelijevanje nužničkih jama. Odlučeno je da se najhitnije organizuje krečenje svih kuća, kopanje i uređivanje nužnika, čišćenje izvora i bunara i đubrišta odmaknu od kuća. Dat je zadatak da svako selo obezbijedi sebi bure za parenje odjeće i posteljine radi uništavanja ušiju.

Okružna zdravstvena sekcija je zaključila da treba pomoći porodicama izbjeglica, palih boraca i boraca koji su u vojsci a imaju slabu radnu snagu kod kuće, da i oni održe red kod kuće. Odlučeno je da se prikupljaju masni otpaci i od njih pravi sapun po receptu »koji nam je već poznat iz radio-vijesti«. Zbog većeg broja oboljelih od infekcije usta, treba sakupljati šipak i od njega spremati čaj, pa ispirati usta. Zadatak svih odbora je da nabave sumpor i da ga daju onima koji imaju svrab da se sa mašću, pomiješanom sa sumporom, mažu po tijelu, da bi se ta znatno proširena bolest mogla suzbiti.⁶⁰

U nekim selima već te jeseni i zime zdravstvene sekcije su bile razvile znatnu aktivnost i ostvarile vrijedne rezultate. Tako je Zdravstvena sekcija NOO u Majkić-Japri organizovala akciju sa stanovništvom i tada od dvjesto kuća bila već okrečila 120, organizovala čišćenje izvora, sagradila 49 nužnika i planirala da još sagradi 155. U tom selu je početkom decembra 1943. godine bilo samo pet bolesnih od prehlade. Sredinom februara 1944. godine izvještaj zdravstvene sekcije već je bio potpuniji. Od decembra do februara napravili su još 19 nužnika, očistili 64 vode (izvora, bunara), pa im je ostalo još deset neuređenih izvora. Međutim, sada u selu boluje od svraba 95 lica, a od gripa deset. Članovi zdravstvene sekcije Majkić-Japre su bili: Milan Davidović, član NOO, Jovan Marjanović, koji je bio i član Okružne zdravstvene sekcije, zatim Vaso Davidović, član Opštinske zdravstvene sekcije, Smilja Mutić, član Odbora USAOJ-a i Deva Rajlić, član Odbora AF2 u Majkić-Japri.

Na uobičajenim sastancima predsjednika NOO u opštinskom NOO obavezno se podnosio izvještaj i o radu seoske, odnosno opštinske zdravstvene sekcije. Isto tako, na pojedinim sjednicama seoskih, opštinskih i Sreskog NOO na dnevnom redu je bila i tačka: »Rad zdravstvene sekcije« ili »zdrav-

⁶⁰ Zapisnik sa sjednice Okružne zdravstvene sekcije Okružnog NOO za Podgrmeč, održane 24. decembra 1943. godine. Predsjednica sekcije je bila Milka Štrbac, član IO Okružnog NOO, a sekretar Dušanka Tatar. Članovi: Jovo Škundrić, Stoja Vještica i Jovan Marjanović. Original kod autora.

stveno stanje«, kojom prilikom su referisali odbornici zaduženi za taj sektor rada.

Sljedeća Okružna zdravstvena konferencija održana je 23. februara 1944. godine u zgradi Okružne ambulate u Majkić-Japri. Ona je analizirala zdravstveno stanje na podgrmečkom okrugu, pojavu novih obolijevanja od pjegavog tifusa, od gripa, problem suzbijanja i liječenja zaraznih oboljenja, organizaciju zdravstva i rad zdravstvenih sekcija.

Po ocjeni dra Roberta Seklera, okružnog ljekara, stanje zdravstva na Podgrmeču je uglavnom zadovoljavajuće, iako je higijena u ovim krajevima na niskom stupnju. Najviše ima ljudi kojima su oboljela usta, zbog loše higijene, zatim ljudi sa zastarjelim krastama, pokoja upala pluća, izvjestan broj oboljelih od gripa, pojedinačnih obolijevanja od pjegavog tifusa i 40—50 endemskih veneričnih oboljenja, od kojih dvije trećine u teškom stanju. U narodu se nije mnogo znalo o veneričnim bolestima, pa su slali na pregled i potpuno zdrave. To je dovodilo do pometnje, a ponegdje i do panike, jer su se ljudi plašili tih oboljenja. Kapetan Krešimir Majer, referent saniteta 4. NOU divizije je upozorio da se na venerične bolesti ne može gledati kao na nešto sramotno, to su bolesti kao i sve druge, daju se liječiti. Od bacivanjem oboljelih neće se ništa postići, pa zato lijepim načinom treba obezbijediti njihovo dolaženje na pregled i liječenje.

Sekretar Zdravstvenog odsjeka Sreskog NOO Sanski Most je referisao da je u selima Tomini, Kozici i Kruharima bilo 27 slučajeva gripa, sa upalom pluća i da je bilo više smrtnih slučajeva. Prema dijagnozi dra Policera, to je gripa, dok dr Binenfeld pomišlja na pjegavac. Slična oboljenja su registrovana u Volaru, Radimirovcu i Bišćanima, gdje je neprijatelj upadao i vjerovatno inficirao neke mještane, tako da se u ovim selima zaista javio pjegavac. U zimu 43/44. smrtnost od pjegavca je bila tri-četiri puta veća nego prošle zime.

Stoja Vještica, član Okružne zdravstvene sekcije obavještava da u Lušci-Palanci ima dosta gripa, ali je oboljeli lako prebolijevaju.

Iz zapisnika s ove konferencije se vidi da na podgrmečkom okrugu ima jedna okružna ambulanta (u Majkić Japri), tri sreske, po jedna u svakom srezu, dvije opštinske (u Lušci-Palanci i Lipniku) i jedna gradska (u Sanskom Mostu). Organizovana je i okružna zdravstvena ekipa, čiji je prvi zadatak bio intervencija u Volaru radi suzbijanja pjegavca, zatim je kurs higijeničara, kojim rukovodi dr Binenfeld. Iako imaju 24 bureta za parenje rublja, odjeće i posteljine, narod nerado pari svoje stvari zbog oštećivanja tkanina, ali je zaključeno da treba na konferencijama ubjeđivati da se samo tako uništavaju uši, koje prenose bolest.

Zaključeno je da je neophodno ostvariti širu i čvršću saradnju između vojnog i civilnog saniteta, odnosno zdravstvenih sekcija NOO⁶¹. Nakon toga održane su i sjednice sreskih, opštinskih, a potom i seoskih zdravstvenih sekcija pa se u narednim mjesecima pojačao rad na zdravstvenom prosvjećivanju naroda, na suzbijanju epidemija i zaraza i na rješavanju praktičnih pitanja higijene stanovništva: krećenje kuća, udaljšavanje đubreta od kuća, uređivanje klozetskih jama i klozeta, uređivanje izvora i bunara i dr.

⁶¹ Zapisnik s okružne zdravstvene konferencije održane 23. februara 1944. g. u Majkić Japri; kseroks kopija kod autora.

BOLNICA BROJ 8. U SANSKOM MOSTU

U oslobođeni Sanski Most stalno se smjestila pokretna divizijska bolnica 4, a kasnije i 39. NOU divizije. Poslije odlaska 4. divizije prema Travniku, organizovana je posebna bolnica 5. korpusa NOVJ u Sanskom Mostu, bolnica broj 8, u drugoj polovini 1944. godine. Ranjenici, bolesnici i osoblje su bili smješteni u više zgrada, u kućama Jove Delića, Vida Marjanovića, zgradi bivše građanske škole i u zgradi Opštine. U Bolnici je radilo nekoliko liječnika, među kojima i dr Asim Kulenović. Cjelokupnu brigu o snabdijevanju Bolnice namirnicama i drugim vodili su sreski, opštinski i gradski NOO u Sanskom Mostu. Koliko je ova bolnica bila velika, pokazuje podatak da je novembra 1944. godine imala 19 peći i šest šporeta, za koje je drva obezbjeđivao Sreski NOO.

Kada je aprila 1945. godine oslobođena Banjaluka, osoblje, ranjenici i bolesnici iz ove bolnice u Sanskom Mostu prebačeni su u Banjaluku, a nakon rata u razne bolnice novooslobođenih gradova, a teži ranjenici, kojima je bila potrebna stručna i veća intervencija ljekara, upućeni su u bolnice Beograda, Zagreba i Sarajeva.

U ovoj bolnici u Sanskom Mostu, tokom 1944. godine je radila Sanitetska škola Sanitetskog odjeljenja 5. korpusa NOVJ. škola je imala niži i viši sanitetski kurs. Na niži kurs primani su bolničari iz jedinica i iz pozadinskih sanitetskih ustanova, a na viši oni koji su već završili niži kurs i imali najmanje godinu dana bolničke prakse. Prije uključivanja na viši kurs obavljen je prijemni ispit, na kojem je provjeravano znanje i sposobnosti kandidata i oni koji nisu odgovarali, vraćani su u jedinicu ili u selo odakle su došli.⁸² U sklopu Sanitetske škole u Sanskom Mostu organizovani su povremeno i kursevi za higijeničare, koji su davali najopštije znanje higijeničarima seoskih i opštinskih NOO.

U Sanskom Mostu je održano i više seoskih, okružnih i oblasnih konferencija zdravstvenih radnika, na kojima su pretresana aktuelna pitanja zdravstva u pozadini i u jedinicama NOV. Tako je na prijedlog referenta saniteta Štaba 4. NOU divizije kapetana Krešimira Majera, 21. februara 1945. godine, održana u Sanskom Mostu konferencija predstavnika zdravstvenih sekcija podgrmečkog područja i predstavnika saniteta NOV, sa dnevnim redom: važnost saradnje vojnog i pozadinskog saniteta, zdravstveno stanje u Podgrmeču, izvještaji o dosadašnjem radu pojedinih zdravstvenih sekcija i zadaci u vezi s pojavom većeg broja zaraznih bolesti.⁶

Tokom 1944. godine i prvom polovinom 1945. godine postojale su ambulante: u Sanskom Mostu (radila svaki dan, u Starom Majdanu (petkom), Dabru (utorkom) i Kozici (srijedom). U ambulanti u Sanskom Mostu je radio ljekar iz Zdravstvenog odjeljenja Oblasnog NOO.

Pismo Sanitetskog odjeljenja Štaba 5. korpusa NOVJ od 11. oktobra 1944. godine Zdravstvenom odsjeku Oblasnog NOO za Bosansku krajinu, Regionalni muzej Bihać, m. f. 119, sn 40.

«* Dopis referenta saniteta 4. NOU divizije od 13. februara 1945. godine Okružnom NOO za Podgrmeč, isto, m. f. 70, sn 353.

BOLNICA U KOZINU — KORPUSNA BOLNICA BROJ 2.

Formirana u rano proljeće 1943. godine, neposredno nakon velike neprijateljske ofanzive na Podgrmeč, Bolnica u Kozinu je postala glavna vojna bolnica u Bosanskoj krajini, Bolnica broj 1. Petog korpusa, jer je neprijatelj bio pronašao i zapalio bolnice: Novu centralnu i Končanicu a bombama razbio Bolnicu u Lastvama. Kako neprijatelj nije pronašao i objekte Stare centralne bolnice, to je Štab Podgrmečkog NOP odreda odlučio da se oni demontiraju, građa prenese u Kozin i u blizini pećine sagrađe potrebni objekti. To je urađeno već u ljeto 1943. godine, kada su ranjenici i bolesnici iz seoskih kuća prebačeni u podignute objekte. Sagrađena su tri velika objekta za ranjenike i bolesnike i jedan manji za kuhinju. U potkrovlju ovih objekata smješteni su bolničko osoblje i borci zaštitnice. Upravnik Bolnice je bio najprije dr Stevan Policer, zv. Pišta, a politički komesar Mirko Jarić pa Pero Mate-rić. Bolnica je imala i zaštitnicu, u početku jačine oko 20 ljudi, a kasnije, kada su u sastav ove bolnice i njene uprave došla i infektivna odjeljenja u Lušci-Palanci, Majkić-Japri i Benakovcu i odjeljenje u Lukićima, onda je to bila Ceta sa četiri voda. U njoj su bili uglavnom prezdravljeni ranjenici. Komandir je bio Simo Golubović.

Snabdijevanje bolnice namirnicama i drugim potrepštinama vršeno je preko Sreskog i opštinskih NOO sanskog sreza. Članovi organizacije AFŽ, seoskih i opštinskih NOO su prema utvrđenom planu obilazili ranjene i bolesne u bolnici, donosili posebne darove, osim onog što su NOO redovno dostavljali. Od početka 1944. godine Bolnicu je mlijekom snabdijevalo stanovništvo lipničke opštine. Nešto kasnije, juna 1944. godine, sela lipničke opštine snabdijevala su mlijekom i kiruršku ekipu 4. NOU divizije, kao i Bolnicu 4. NOU divizije, smještene u Gornjem Lipniku.

U jesen 1943. godine u Bolnici je bilo 275 ranjenih, bolesnih i osoblja. Bolnica je tada, prema izvještaju OK KPJ Podgrmeč, od 10. novembra 1943. godine, imala partijsku organizaciju od deset članova.⁶⁴

Prema jednom drugom izvještaju, od 28. juna 1944. godine, Bolnica je imala 112 ranjenika, 37 bolesnika, 57 boraca u zaštitnici, 62 člana saniteta (bolničari i bolničarke, ljekari i drugi), četiri člana uprave i 21 majstora, raznih zanimanja ukupno 293 čovjeka. U Bolnici je tada bilo 28 članova KPJ, od kojih u Kozinu 13, u odjelu bolnice u Lukićima deset i u Čurguzima pet članova KPJ.⁶⁵

Osim dra Policera u Bolnici je od njenog osnivanja radio i jedan ljekar Dalmatinac. Dr Policer je uskoro otišao na drugu dužnost, u sanitet Štaba 5. korpusa. Jedno kraće vrijeme, s proljeća 1944. godine, na radu u Bolnici bili su sovjetski liječnici, hirurgi, muž i žena i jedna viša medicinska sestra, sve troje su kao sanitetska pomoć stigli iz SSSR-a. Početkom 1944. godine u Bolnicu su došla još dva ljekara.

Sanitetski materijal Bolnica je dobijala od Sanitetskog odjeljenja 5. korpusa, kada ga jedinice zaplijene poslije oslobađanja gradova, ili ponešto stig- ne od saveznika, bačeno padobranima ili dovezeno avionima. Glavno sredstvo za dezinfekciju rana bila je rakija, koju je bolnica dobijala od stanovnika okolnih sela.

⁶⁴ Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, kat. br. 1952.

⁶⁵ Izvještaj OK KPJ Podgrmeč od 28. juna 1944. godine, isto, br. kat. 3179.

U kuhinji bolnice radile su samo žene. Šef kuhinje u Kozinu je bila Boja Medaković iz Srpske Jasenice. Ostale bolnice u Lukićima, Lušci-Palanci, Majkić-Japri i Benakovcu imale su svoje kuhinje, u kojima su radile tri do četiri žene, a u Kozinu znatno više žena.

Korpusna Bolnica broj 2. ostala je u Kozinu sve dok Banjaluka nije bila oslobođena aprila 1945. godine. Tada je sa dijelom osoblja, ranjenicima i bolesnicima preseljena i pripojena Bolnici u Banjaluci, gdje je još neko vrijeme nakon završetka rata djelovala kao vojna ustanova, a potom postala civilna.

VOJNA STOČNA BOLNICA U SANSKOM MOSTU

Veterinarska služba 5. korpusa NOVJ u Sanskom Mostu početkom 1944. godine organizovala je Vojnu stočnu bolnicu kod Gradske klaonice. U sklopu ove veterinarske bolnice krajem 1944. godine je radio i potkivački kurs. U kovačnici je samo juna 1944. godine izrađeno 300 potkovica, a izrađivane su stalno. Veterinarska bolnica je imala i stanicu za liječenje konja od šuge, koje je vršeno mazanjem rana nikotinom, koji se u ratnim uslovima dobijao kuvanjem duvanske cime. Zato je Sreski NOO Sanski Most 26. februara 1944. godine uputio dopis Opštinskom NOO Lušci-Palanka, od kojeg traži pet kilograma duvanske cime, sa kojom i nešto lišća, da bi se kuvanjem dobio nikotin. Briga o konjima je bila sasvim razumljiva jer su konji, posebno bosanski, bili glavna prenosna i prevozna snaga kako ratne opreme i namirnica tako i svega drugog, jer su jedinice NOVJ sve do pred kraj rata imale veoma mali broj motornih vozila. A izvanredno teški uslovi, danonoćni marševi i zbog toga nedovoljna njega, ili neuslovni pribor (samari, kolani, kuskuni, kaiši i dr.) stvarali su rane, često zagađene pa su konji pobolijevali. Mnogi su dobijali šugu. Svi oni nisu bili upotrebljivi, morali su se liječiti.

KULTURNO-PROSVJETNA AKTIVNOST NOO

Kulturno-prosvjetni rad započet krajem 1941. pa i tokom 1942. godine je bio prije svega u domenu rada SKOJ-a, potom USAOJ-a i AFŽ organizacija. Međutim, već sredinom 1943. godine kulturno-prosvjetni rad postaje i sektor djelovanja narodnooslobodilačkih odbora, za koji odgovara jedan član NOO, sela, opštine, sreza, okruga. Početkom septembra 1943. godine Opštinski NOO Lušci-Palanka ima ove sektore rada: sudski, ekonomski, vjerski, kulturno-prosvjetni, zdravstveni i za AF2 sektor.

NOO sela Jelašinovaca je na svojoj sjednici održanoj 24. decembra 1943. godine odredio zaduženja svojim članovima, pa je za kulturno-prosvjetni sektor zadužena Zorka Đapa. Slično su tada uradili i svi drugi odbora na sanskom srezu.⁶⁰

Malo je sačuvanih izvještaja o kulturno-prosvjetnom radu. Ipak, kao ilustrativan primjer tadašnjeg rada služi izvještaj o kulturno-prosvjetnom radu u selu Majkić-Japri 1943. godine. Istina, to je selo u to vrijeme bilo jedan od centara Podgrmeča, u kojem su duže ili kraće vrijeme boravili: Okružni ko-

⁶⁰ Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, dok. br. 17645.

mitet KPJ, Okružni NOO, Komanda Podgrmečkog područja, tu se smjestila Okružna ambulanta, tu je radio kurs rukovodilaca analfabetskih tečajeva organizovan septembra 1943. godine, itd. Zato je, možda, kulturno-prosvjetni rad u ovom selu bio nešto življi nego u drugim. Ali, znatna kulturno-prosvjetna aktivnost je bila i u nizu drugih sanskih sela 1943. godine, da bi se u 1944. godini tom radu poklonila još veća, dužna pažnja. Prema izvještaju, u 1943. godini u Majkić-Japri je bilo nepismenih:

	muških	ženskih	svega:
7—14 godina starosti	143	21	164
14—40 godina starosti	67	60	127
Svega nepismenih u selu			291.

Popravljene su dvije škole, ali je tada samo jedna radila, koju je pohađalo 40 djece, od toga 31 dječak i 9 djevojčica. Učitelj je bio Ilija Janjić. Radio je analfabetski tečaj, koji je pohađao 31 analfabeta. Rukovodilac je bila Anđa Đinda Marjanović. Đaci su imali samo 20 pisanki, 24 olovke, 14 tablica, pet kreda, dok gumica za brisanje i crtanki nisu imali.

U selu su radile dvije diletantske grupe i dva hora. Otvoren je i Dom kulture. U selu su pripremali i objavljivali »Zidne novine«, a povremeno i »Usmene novine«.

Zanimljivo je da se u ovom kulturno-prosvjetnom izvještaju sela Majkić-Japre iznose druge pojedinosti: opravljena je crkva, u selu ima 20 nevjenčanih bračnih parova i dvanaestoro nekrštene djece.

I NOO sela Otiš dostavlja 2. januara 1944. godine izvještaj o nepismenim, u kom piše da u selu ima 79 nepismenih u dobu od 7 do 14 godina, od kojih 36 dječaka i 43 djevojčice, i 117 nepismenih od 14 do 40 godina, od kojih 100 žena i 17 muškaraca. U izvještaju, takođe, stoji da u selu ima sedmororo djece nekrštene i devet bračnih parova nevjenčanih.⁶⁷

U mjesečnom izvještaju Opštinskog NOO Lipnik od 25. marta 1944. godine stoji da na teritoriji opštine ima sedam kulturno-prosvjetnih odbora sa 26 članova, od kojih jedan opštinski sa pet članova i šest seoskih sa 21 članom, od kojih 15 muškaraca i 11 žena. Tada je radilo šest analfabetaskih tečajeva sa 126 polaznika, od kojih 110 žena i 16 muškaraca. Posjeta tečajevima je dosta slaba. Ali zato djeca stalno pitaju kada će škola početi rad, kada će i oni poći u školu. Stanovništvo takođe traži otvaranje škole, za koju je spremno davati što treba. Na opštini ima šest horova sa 79 članova. U svakom selu ima i diletantska grupa, sa ukupno 45 članova, od kojih 23 muškarca i 22 žene. U pet sela imaju uređene domove (za okupljanje, priredbe i si.).

U zapisniku sa sjednice Kulturno-prosvjetnog odsjeka Okružnog NOO održane 20. februara 1944. godine konstatuje se da na sanskom srezu djeluju samo dva hora, jedan u Sanskom Mostu od 30 članova, koji je organizovao nekoliko priredbi i jedan u Lušci-Palanci. Tekstove za »Usmene novine« pripremio je Kulturno-prosvjetni odsjek Okružnog NOO, koji je tokom zime izdao tri broja. Ti tekstovi su čitani redovno samo u Sanskom Mostu, a u ostalim opštinama i selima neredovno.

⁴⁷ Muzej Bosanske krajine Banjaluka, arhiv, dok. br. 18—110/8 i 1534.

U Sanskom Mostu je otvorena Čitaonica, koja je imala radio-aparat. Bivši Sokolski dom u Sanskom Mostu postao je Dom kulture, u kojem su davane mnoge priredbe, održavane konferencije i drugi skupovi slobodnog grada. Uređuju se dvoje »Zidne novine«, u prostorijama Sreskog NOO i u Domu kulture.⁶⁸

U Sanskom Mostu je djelovao i Kulturno-prosvjetni odbor grada (i opštine) u sastavu: Ljubica Miljević, sekretar i članovi Đuro Đurđević, član Opštinskog komiteta KPJ, Nada Budimir, Dedo Alagić i učitelj Smajo Hadžić. Na jednom sastanku početkom septembra 1944. godine Odbor je raspravljao o sljedećem: popuna Kulturno-prosvjetnog odbora, njegov rad, raspodjela dužnosti i pitanje škole.⁶⁹

Dom kulture u Sanskom Mostu je imao svoju Upravu, sekretar je bila Jovanka Kovačević, koja je istovremeno bila sekretar Uprave Čitaonice, dok su članovi Uprave bili Ljubica Miljević, Faik Pašalić i još neki.

Neposredno nakon oslobođenja grada, oktobra 1943. godine, u Sanskom Mostu je formirano Kulturno-umjetničko društvo »Grmeč«, u kojem je aktivno radilo oko 60 članova. Društvo je imalo horsku i dramsku sekciju, koje su nastupale kao kulturna ekipa, čiji je rukovodilac bio Faik Pašalić. Predsjednik Uprave Društva je bila Mara Stanar. U jesen 1944. godine, kada su u Sanski Most stigli Banjalučani, više njih se uključilo u rad ovog društva i znatno ga obogatilo, kao i program sekcija. Horom Društva dirigovao je partizan Škoberna, rodom iz Ljubljane. Sekcije Društva, odnosno njegova Kulturna ekipa, davala je priredbe u Sanskom Mostu i mnogim okolnim selima i učestvovala sa svojim programima u kulturno-zabavnom dijelu značajnih skupova i konferencija održanih u Domu kulture u Sanskom Mostu.

O kulturno-prosvjetnom radu redovno su raspravljali komiteti KPJ i SKOJ-a, partijske ćelije i skojevski aktivni, zatim odbori AFŽ i USAOJ-a. Svi su oni imali svoga člana zaduženog za kulturno-prosvjetni rad.

1 u izvještajima opštinskih i Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza redovno se pisao dio o kulturno-prosvjetnom radu. Tako se u izvještaju Opštinskog komiteta KPJ sanske opštine za januar 1945. godine kaže da na području opštine rade dvije osnovne škole, u gradu i u Kruharima, da ima devet analfabetskih tečajeva u gradu i u svim selima, izuzev Sasine, koje pohađa 333 polaznika, od kojih 119 muških i 134 ženskih od deset godina. Kulturne domove ima Sanski Most, Zdena, Podlug i Krkojevci, dok u Trnovi, Šehovcima i Pobježju mektebi služe istovremeno i kao domovi kulture. »Zidne novine« se uređuju u Sanskom Mostu, Podlugu i Kruharima. U decembru—januaru organizovano je devet kulturno-zabavnih priredbi, i to na katolički Božić, za doček Nove 1945. godine, na pravoslavni Božić i za doček Nove godine po starom kalendaru, te jedna akademija povodom 20-godišnjice smrti Vladimira Iljiča Lenjina. Na priredbama i akademiji je bilo prisutno preko 4.100 građana, od kojih 1.795 muških i 2.373 ženskih.⁷⁰

I u svim mjesečnim izvještajima Sreskog komiteta KPJ navode se, pored ostalog, i osnovni podaci o kulturno-prosvjetnom radu na srezu. Tako se

⁶⁸ Zapisnik sa sastanka Kulturno-prosvjetnog odsjeka Okružnog NOO Podgrmeč od 20. februara 1944. godine. Članovi odsjeka su bili Đoko Abramović, tada član Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, Luka Banović, Ana Kulenović i Zdenka Čabrić; kseroks kopija u arhivu autora.

⁶⁹ Ratne zabilješke Steve Radakovića, sada u arhivu autora.

⁷⁰ Muzej Bosanske krajine Banjaluka, dok. br. 19.

u izvještaju za februar 1945. godine kaže da na srezu radi devet škola, koje imaju 358 đaka. Škole u Tomini, Kozici i još neke, iako imaju dobre zgrade, ne rade, jer nema učitelja. Pošto je vrijeme malo otoplilo, đaci su redovnije pohađali školu, a i novi pridolazili. Tokom februara radila su 32 analfabetska tečaja, koja je pohađalo 895 tečajaca. Na srezu je postojao 21 hor, sa samo 194 člana, od kojih 184 ženskih i deset muških. Diletantskih grupa ima 19, sa 165 članova, od kojih 88 muških i 77 ženskih. Međutim, rad horova i diletantskih grupa je dosta slab jer nema sposobnih rukovodilaca, izuzev u Sanskom Mostu i Lušci-Palanci. Tokom mjeseca je organizovano 14 kulturno-zabavnih priredbi u Sanskom Mostu i nekim selima, koje je posjetilo preko 3.780 građana, od kojih 1.830 muških i 1.950 ženskih. Konstatuje se da se za posjetu priredbi u Domu kulture u Sanskom Mostu plaćaju ulaznice i da dobijeni novac ide u fond Crvenog krsta, što građani odobravaju.⁷¹

OTVARANJE OSNOVNIH ŠKOLA

Već početkom decembra 1943. godine prišlo se otvaranju nekoliko osnovnih škola na sanskom srezu, pa je Okružni NOO rasporedio 3. decembra 1943. godine: u Školu u Majkić-Japri, na cesti (Đukanovići) Bosu Majkić, u Školu u Halilovcima Miroslava Studena, u Školu u Lipniku Ivanku Bazovičar i u Školu u Eminovcima Stanku Rijavec.

Ali, već 16. decembra iste godine Oblasni NOO upozorava Okružni NOO Podgrmeč da kursisti treba da vode samo analfabetske tečajeve, a ne škole, za koje su jedino osposobljeni učitelji. Istovremeno Oblasni NOO predlaže da se otvori osnovna škola u Sanskom Mostu.

Pripremajući otvaranje škola i početak njihovog rada, Okružni NOO 5. januara 1944. godine šalje Sreskom NOO Sanski Most: 90 komada školskih kreda, četiri tablice, jedno držalje, 66 gumica za brisanje, 160 pisaljki, osam tintarnica, 95 teka, 31 pisanku, 32 crtanke.

U Eminovcima je Škola osposobljena za rad, upisano je oko 80 djece i angažovan učitelj, pa je ubrzo počela rad.

Kulturno-prosvjetni odsjek Okružnog NOO na sjednici održanoj 20. februara 1944. godine navodi da u Sanskom Mostu radi škola s dva učitelja (Mira Trkulja i Smajo Hodžić), ali da je mali broj upisane djece, naročito muslimanske i hrvatske. U Tomini je bila otvorena Škola, ali je učiteljica Aleksandra Milićević morala prekinuti rad, jer školska zgrada nije bila dovršena. Međutim, nije dobila ni drva za ogrev, pa se razbolila.

U Dabru škola radi redovno. Nastavu pohađa 52 djece. Ovdje je učiteljica, zajedno sa Opštinskim NOO, sazvala roditeljski sastanak radi što boljeg pohađanja nastave. Međutim, ni ova škola nije dobila ogrev, niti učiteljica potrebne namirnice za život.

Početkom marta 1944. godine Okružni NOO za Podgrmeč podnosi »Izveštaj po kulturno-prosvjetnom sektoru na okrugu Podgrmečkom«, ⁷² u kome za sanski srez navodi: da ima 4 škole, tri rade (u Sanskom Mostu, Dabru i Eminovcima) i jednu koja ne radi (u Tomini), jer je učiteljica i dalje bolesna. Izvršena je opravka Škole u Lušci-Palanci i tražen učitelj. Škole nisu radile od 10. do 28. februara zbog velikog snijega.

⁷¹ Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, kat. br. 5239.

⁷² Muzej Bosanske krajine, Banjaluka, arhiv, dok. broj 1750.

Na sreću rade četiri uzorna analfabetska tečaja, i to u Lipniku, Čelama, Dabru i Eminovcima, njima rukovode rukovodioci tečaja koji su prošle jeseni pohađali kurs u Majkić-Japri. Radi još deset tečajeva, ali ne zadovoljavaju zbog nesposobnosti rukovodioca tečaja: »jedni brzo prolaze materijale a drugi pogrešno ščitavaju«, kako piše u izvještaju.

Kako je neprijatelj saznao da su na slobodnoj teritoriji škole počele da rade, avionima je napao neke školske zgrade (u Hašanima i još neke). Tim povodom Sreski NOO u Sanskom Mostu uputio je 12. marta 1944. godine pismo svim opštinskim odborima sa uputstvom kako da obezbijede škole od iznenadnog napada neprijateljeve avijacije:

»... U svim mjestima gdje škola radi NOO dužni su odmah postaviti osmatračne neba u blizini škole na nekom uzvišenju. Osmatrač neba u slučaju nailaska aviona će hitno obavijestiti nastavnika i djecu, da se odmah raspu iz škole, tako da ih nebi našao avion u trčkanju«. Savjetuje se da se nađu dobra skloništa za djecu: potoci, pećine, jarci, šume, da djeca ne budu na jednom mjestu izuzev u kakvoj pećini, da neprijatelj ne smije iznenaditi školu, a ako do toga ipak dođe onda ostati miran, a u slučaju bombardovanja bježati skrivajući se od neprijateljskih mitraljeza iza zaklona. Treba izdržati dok okopni snijeg a onda će biti lakše. »Mi se nalazimo pred proljećem koje će uskoro nastupiti, i šuma — majka partizana — zaštitice našu djecu«.

Dajući ova uputstva za obezbjeđenje škola od neprijateljskog napada iz vazduha, Sreski NOO iznosi da ustašama »ide na živce« to da u Podgrmeču radi nekoliko škola sa preko 500 djece, dok škole u Paveličevoj državi, tzv. NDH, ne rade. Zato su ustaše počele napadati škole »... jer oni vide da će uskoro biti pobijeđeni kako na bojnem tako i na kulturno-prosvjetnom i političkom polju«. ⁷³

KULTURNA EKIPA 4. NOU DIVIZIJE

Prvih dana februara 1944. godine formirana je u Sanskom Mostu Kulturna ekipa 4. NOU divizije⁷⁴ koju su sačinjavali borci iz brigada koji su pokazivali dara za glumu ili su dobro pjevali i svirali. U Ekipu se uključila i grupa mladića i djevoja iz Sanskog Mosta, u kojoj su bili Jovo Domazet, Dragoljub Braco Miljatović, Vera Majhrovski, Mara Todić, Dragica Kragulj, Mirko Marjanović, Olga Novak, Stana Gazić i još neki. Rukovodilac Ekipe je bio Branko Bokan.

Kulturna ekipa je imala mješoviti hor, kojim je rukovodila Eržika Špoljar, profesor muzike iz Zagreba, supruga vojnog ljekara dra Milana Špoljara. Za dva mjeseca hor je uvježbao: Hej Sloveni, Po šumama i gorama, Legla orla, Crvenu zvijezdu, Crvene makove, Ubava si goro sestro, Bolan mi leži, zatim ruske pjesme: Poljušku, Procvjetale jabuke i kruške i još neke, a hor recitatora nekoliko horskih recitacija od kojih: O klasje moje, Zmaj u bunkeru, Patak i žabe. Staru priču i još neke.

⁷³ Uputstvo Sreskog NOO Sanski Most od 12. marta 1944. g. Opštinskog NOO Lušci-Palanka, kseroks kopija kod autora.

⁷⁴ Tekst o kulturnoj ekipi je napisan na osnovi zabilježki autora.

Dramska sekcija je uvježbala pozorišni komad Sluga Jemej Ivana Can-kara, Stajingrad mora pasti Vjekoslava Afrića i Partizani dolaze Hašana Ki-kića, kao i nekoliko skečeva Branka Ćopića i drugih. Horom recitatora i dramskom sekcijom je rukovodio i navedene recitacije i komade uvježbavao Branko Bokan.

U Ekipi je od njenog osnivanja formirana i partijska organizacija od 5—6 članova KPJ, koja se brzo znatno proširila.

članovi Kulturne ekipe 4. NOU divizije pred kućom Zurunića u Sanskom Mostu, aprila 1944. godine.

Neprijatelj je preko svojih špijuna doznao da u Zurunića kući u Sanskom Mostu radi neka veća vojna ustanova, pa je 13. aprila 1944. godine avionima direktno bombardovao i mitraljirao zgradu i okolni prostor. Tada je poginula jedna omladinka, član Kulturne ekipe. Sutradan, poslije sahrane poginule omladinke Ekipa je po zadatku krenula na područje Kozare da bi dala više priredbi i sa svojim programom učestvovala u proslavi Prvog maja 1944. godine na Kozari, nedaleko od Podgradaca.

Po povratku s Kozare u Sanski Most, prvom polovinom maja 1944. godine, Branko Bokan se vratio na raniju dužnost sekretara u Štab 4. NOU divizije. Tada je kulturna ekipa ustrojena kao četa, čiju su komandu sačinjavali: komandir Jozo Perković, zamjenik komandira Husref Redžić, politički komesar Milan Vidmar, zamjenik, političkog komesara Refija Ibrahim-pašić. Ekipa se privremeno smješta u Zdenu, daje priredbu u Sanskom Mo-

stu, a potom odlazi u Stari Majdan, gdje daje nekoliko priredbi, zatim priredbe u Lušci-Palanci, Lipniku, Hašanima, Majkić-Japri i drugim selima, često se vraćajući u Sanski Most, gostujući u njemu, naročito povodom proslava jubileja, održavanja značajnih konferencija i skupova.

OSNIVANJE FUDBALSKOG KLUBA »PODGRMEČ«

Prvi lijepi dani u slobodnom Sanskom Mostu izmamili su ljubitelje nogometa na Redak. Podijeljeni na dva gola, bez stativa, dresova, kopački, sa dotrajalom loptom igrala je nekolicina Sanjana, kojim bi se pridružio i poneki borac iz Komande mjesta, Štaba 4. NOU divizije i drugih vojnih ustanova, stacioniranih u gradu. Na Redak su počeli dolaziti mještani i borci da posmatraju igru koju već više od tri godine nisu gledali. Nakon nekoliko takvih treninga neko je predložio da se formira fudbalski klub u slobodnom Sanskom Mostu. Najodaniji pristaše nogometa, među kojima i Rasim Hromalić Singer, predsjednik Opštinskog NOO, Milan Mićuka Miljević, Hase Unkić i Pero Vidaković su o toj ideji vodili razgovor u Komandi mjesta, Sreskom komitetu KPJ i Štabu 4. NOU divizije i od svih dobili saglasnost, pa se odmah prišlo sazivanju osnivačke skupštine. Plakatima, izlijepljenim po gradu, pozvani su građani na osnivačku skupštinu.

U ranijoj Sindikalnoj čitaonici, nedaleko od rječice Zdene, u utorak 4. aprila 1944. godine održana je osnivačka skupština, kojoj je prisustvovalo preko sto mještana i boraca jedinica NOVJ, a među njima i Petar Vojnović, komandant 4. divizije, Mišo Jokanović, komandant mjesta, Stevo Čulibrk, predsjednik Sreskog NOO, Rajko Đurđević, politički komesar Komande mjesta i još neki. Nakon izbora radnog predsjedništva i zapisničara govorilo se o NOB, o skorom oslobođenju svih naših krajeva, a potom o potrebi formiranja kluba i njegovim zadacima.

Najduže se diskutovalo o tome kakvo ime dati novom klubu. Neki su predlagali stara imena nogometnih klubova u Sanskom Mostu, koji su djelovali do 1941. godine: Sana, Bosna, drugi da se klub nazove Jedinstvo ili Bratstvo. Stojanka Miljatović, član Sreskog komiteta SKOJ-a suprotstavila se prijedlogu da se daje neko ranije ime kluba, podsjećajući na razmirice, pa i svađe. Tada je Mićuka Miljević, kome je dojadila preduga rasprava oko imena, predložio da se klub zove »Podgrmeč«, što je skupština prihvatila.

Na osnivačkoj skupštini je izabrana Uprava FK »Podgrmeč«: Milan Mićuka Miljević — predsjednik, Rasim Hromalić, Singer i Zejnil Kičin — potpredsjednici, Slavko Tadić, intendant Vazduhoplovne baze 5. korpusa NOVJ — sekretar, Pero Vidaković Perican — blagajnik i članovi Uprave Hase Unkić i Hamdija Smajlović, zvani Aganović.

Skupština je usvojila zaključke, koje je predložio Mićuka Miljević:

»... 1. Da klub i njegovo članstvo aktivno rade na uključivanju građana sposobnih u redove NOB-e, na koji način bi aktivno pomogli NOB-u radi završetka rata.

2. Da se članovi i igrači kluba aktivno uključe u akciju širenja bratstva i jedinstva, kako u gradu tako i van njega.

3. Da klub radi na širenju novog nogometa kako u gradu, tako i u drugim gradovima koji će biti oslobođeni.

4. Da se klub obrati za materijalnu pomoć vojnim i narodnim vlastima i građanima.

Skupština je zaključke jednoglasno prihvatila i time je rad ove skupštine zaključen.⁷⁵

Tako je, u toku NOB, 4. aprila 1944. godine, osnovan Fudbalski klub »Podgrmeč«, prvi u novoj Jugoslaviji, što će se utvrditi tek mnogo godina nakon rata.

Igrači FK »Podgrmeča« nastavili su igrati na Retku, ali podijeljeni u dva tima, jer protivnika nije bilo, pošto tada na slobodnoj teritoriji nigdje nije postojalo sportsko društvo ili fudbalski klub. Tada je sekretar Kluba Slavko Tadić predložio da se na prijateljski susret pozovu članovi Engleske vojne misije pri Štabu 4. NOU divizije, što su ovi rado prihvatili. I već, u subotu, 22. aprila 1944. odigrana je prva nogometna utakmica između FK »Podgrmeč« tima Engleske i Ruske vojne misije, na Retku. Nije bilo stativa, ni mreže, a fudbaleri su nastupali bez dresova i kopački. FK »Podgrmeč« je na ovu svoju prvu utakmicu izveo tim u sastavu: Mehmed Kićin, Pane Babić, Hilmo Kuželj, Hamdija Hadžiahmetović, Slavko Tadić, Hase Unkić, Šerif Biser, Hasib Uncić Bibo, Milan Miljević, Mahmut Hrnjić Caputa i jedan nepoznat borac, vjerovatno Zagorac. Sanjani su željni pobjede zaigrali u ovoj svojevrsnoj internacionalnoj utakmici, pa su pobijedili Saveznike sa 6:1. Golove za FK »Podgrmeč« su dali: Milan Miljević tri, Šerif Biser dva i Slavko Tadić jedan. Igralo se bez sudije.

Englezi su tražili revanš utakmicu, pa su planirali pojačanje iz svojih misija u Ribniku i Bosanskom Petrovcu. Utakmica je bila zakazana za 25. maj 1944. godine, ali je morala biti otkazana zbog desanta fašističkih padobranaca na Drvar. Odigrana je tek 2. avgusta 1944. godine.⁷⁸ Englezi su dobili najavljeno pojačanje, ali su u tim uključili i neke engleske i američke pilote iz oborenih aviona, koji su u Sanskom Mostu čekali povratak u baze u Italiji. Na utakmicu je došlo preko hiljadu gledalaca da bodre svoj tim FK »Podgrmeč«. I ovog puta pobijedio je tim FK »Podgrmeča« sa 1:0, a pobjedonosni gol je dao Slavko Tadić. Englezi su protestvovali, smatrajući da gol nije regularan. Međutim, jedan Englez, kapetan, koji se nalazio iza njihovog gola, potvrdio je ispravnost gola i Sanjani su slavili pobjedu. Za ovu utakmicu su naručili i dobili jednu novu nogometnu loptu iz Barija u Italiji.

Poslije ove utakmice delegacija FK »Podgrmeč« je posjetila Englesku vojnu misiju u Sanskom Mostu i zamolila ih da im daju platna da sašiju dresove. Englezi su im tada dali crvene i plave padobrane avijatičara koji su se prisilno spuštali iz oštećenih aviona, pa su te boje, crvena i plava, tada odlučile i o bojama FK »Podgrmeča«. Od dobijenih crvenih padobrana sašiveni su crveno-plavi dresovi (crvene majice i plave gaće). Dobijene su i bijele duge čarape. Jula 1944. dobijena je i koža, pa su sanski obučari dobrovoljno izradili kopačke.

⁷⁵ Tekst o osnivanju FK »Podgrmeč« dat je na osnovu izjava Mićuke Miljevića, datih autoru, i feljtona Limuna Papića: »Podgrmeč — čedo revolucije«, objavljenog u listu »Glas«, Banjaluka, br. 1945—1953. od 18. februara do 16. marta 1974.

⁷⁸ Limun Papić u feljtonu piše da je ova utakmica odigrana na godišnjicu ustanka, 27. jula. Međutim, u toku rata kao Dan ustanka u Bosanskoj krajini se slavio — 2. avgust — Ilindan, pa je i ova utakmica odigrana 2. avgusta, a ne 27. jula.

Treću utakmicu u ratu odigrao je FK »Podgrmeč« sa izabranim timom Štaba 5. korpusa u subotu 19. avgusta 1944. godine. Rezultat je bio 0:0.

Četvrtu i posljednju utakmicu u ratu FK »Podgrmeč« je odigrao sa timom 10. hercegovačke brigade, i to na novom igralištu na Čekića barama, gdje su bile postavljene i stative, ali bez mreže. Da li je rezultat susreta bio neriješen ili su Sanjani i ovu utakmicu dobili, nije moguće utvrditi, jer nema zabilježaka, niti se rezultata sjećaju učesnici i gledaoci. Ova utakmica je odigrana aprila 1945. godine, kada se 10. hercegovačka brigada na putu iz Hercegovine kratko zadržala u slobodnom Sanskom Mostu i potom produžila prema Bihaću i dalje prema Trstu, u sastavu 29. NOU divizije, odnosno 4. armije NOVJ.⁷⁷

OCJENE PREDSEDNIŠTVA ZAVNOBiH-a O BOSANSKOJ KRAJINI, MARTA — MAJA 1944. GODINE

Ovdje je neophodno iznijeti neka zapažanja, misli i ocjene Predsjedništva ZAVNOBiH-a iskazane početkom 1944. godine u Bosanskoj krajini.

Dr Vojislav Kecmanović Djedo, predstavnik ZAVNOBiH-a 16. marta 1944. godine piše, pored ostalog, u pismu upućenom Oblasnom NOO za istočnu Bosnu i sljedeće:

»... Prateći kroz nekoliko mjeseci rađanje novoga života u Bosanskoj krajini dobio sam i sam još čvršću vjeru u neiscrpne energije i naslućene sposobnosti i vrijednosti naših naroda na djelima za slobodu, na stvaranje uslova za bolju budućnost našem potomstvu, na izgradnji temelja srećnije i zdravije nove Jugoslavije: **zdrava osjećanja i odnosi bratstva izgrađeni su u borbi i radu na najzdravijim osnovama i dobili su u Krajini svoje najljepše i najzdravije oblike. Narodnooslobodilački odbori u Krajini izgradili su se i izrasli u ogromnoj većini svojoj u najzdravije oblike narodne vlasti koja je u stalnom porastu i razvitku ka višem.** Ovi se odbori od najvišega do najnižega i danas u toku borbe prihvaćaju rješavanja najtežih problema narodnog života, problema i zadataka, koji se ne odnose samo na savremene potrebe borbene fronte, nego i na probleme izgradnje i podizanje unutrašnjeg privrednog i kulturnog života.

Ta zapažanja stečena u Krajini podržavaju meni vjeru i želju da ni organi narodne vlasti u istočnoj Bosni neće u plemenitoj i patriotskoj utakmici zaostati za ovom iskrvavljenom ali slavnim Krajinom ...

U pismu Predsjedništva ZAVNOBiH-a Oblasnom NOO odboru za Hercegovinu, upućenom 9. aprila 1944. godine, između ostalog stoji:

»... Pod današnjim uslovima naši odbori postali su ne samo nosioci oslobodilačkog pokreta već **u isto vrijeme nosioci osnova nove državne organizacije. U Bosanskoj krajini odbori su uspjeli da okupe osnovne snage naroda i danas postaju aktivni i stvaralački faktor u izgradnji naše državne organizacije. Oni su se uzdigli na takvu visinu, pred njih su se postavili takvi krUJmi opštenarodni problemi koje oni moraju rješavati, da je danas postalo nuži*o da se oni u organizacionom pogledu podignu na još viši nivo.** čitav

⁷⁷ Lilnun Papić u feljtonu kazuje da je utakmica, prema sjećanju Sanjana, odigrana 24. oktobra 1944. godine. Međutim, 10. hercegovačka brigada je prvi i jedini put došla u Sanski Most početkom aprila 1945. godine na putu prema Bihaću.

niz novih ustanova stvara se u okviru tih odbora koje predstavljaju organe naše upravne vlasti.«

I u pismu Oblasnom NOO za istočnu Bosnu, od 9. maja 1944. godine, ističu se karakteristike razvoja narodne vlasti u Bosanskoj krajini:

»... Situacija u Krajini je u tom pogledu mnogo povoljnija nego u drugim našim oblastima. Ovdje je narodna vlast znatno uznapredovala i u svome organizacionom razvoju dostigla visoki stepen, da se već ozbiljno postavlja pitanje stvaranja novih oblika.

Grupa članova Oblasnog NOO za Bosansku krajinu i Okružnog NOO Podgrmeč u Sanskom Mostu, u jesen 1944. godine. Sjede: Ljubo Babić, Dušan Vukić, nepoznata osoba, Milan Vrhovac i Simo Komlenić; stoje: Vaso Trikić, Dušan Mandić, Dane Babić, Stevo Stupar, Mihajlo Pejić, nepoznata osoba i Svetožar Vejnović.

NOO-i u Bosanskoj krajini pokazali su izvanrednu sposobnost u rješavanju najraznovrsnijih pitanja narodnog života, naročito u rješavanju pitanja ishrane vojske. Veliko razumijevanje pokazuju u brizi za siromašno i postradalo stonovništvo oslobođene teritorije. Viši organi narodne vlasti ovdje su se po svom spoljnom obliku počeli oformljivati kao organi državne vlasti. U okviru Oblasnog, okružnih, pa čak i kod većine sreskih odbora stvoreni su začeci organa javne uprave.

NOO-i u Bosanskoj krajini okupivši većinu naroda oko sebe, razbili su uticaj reakcije i danas u očima naroda, koji je do toga došao svojim vlastitim iskustvom, predstavljaju vlast čiji autoritet iz dana u dan postaje sve jači. Ovakav razvoj ne ide bez teškoća. NOO-i u Bosanskoj krajini imaju

svoje probleme, ali su oni po svojoj prirodi u mnogome drukčiji od problema pred kojima se nalaze naši NOO-i u istočnoj Bosni, i u još višoj mjeri u Hercegovini« ...⁷⁸

Niz značajnih karakteristika bilo je prisutno u radu i odnosima među članovima NOO u Bosanskoj krajini, pa tako i na sanskom srezu. Demokracija unutar odbora, počevši od odlučivanja u dnevnom redu preko slobodnih rasprava, iznošenja stanja, davanja ocjena o radu, do usvajanja zaključaka, praktikovani su u radu skoro svih NOO i sanskog sreza. Staranje o što većem doprinosu daljoj uspješnoj NOB ispoljavano kroz organizovanje stalnih prikupljanja dobrovoljnih priloga za NOV, ali kroz svakodnevno prikupljanje obroka i drugih namirnica za jedinice i ustanove NOV, bila je druga važna karakteristika narodnooslobodilačkih odbora na sanskom srezu. Posebna briga za širenje i učvršćivanje bratstva i jedinstva naših naroda neprekidno je prisutna u cjelokupnom radu ovih NOO. Konačno, dalja unutarnja organizacija NOO, najprije određivanje sektora rada svakom odboru: sudski, ekonomski, vjerski, kulturno-prosvjetni, zdravstveni, ponegdje sektor AF2 ili tehnički sektor, odnosno formiranje posebnih sekcija za zdravstvo i sekcija za kulturno-prosvjetni rad, već drugom polovinom 1943. godine, potvrđivalo je da su se uzdigli na takav nivo da mogu uspješno rješavati i najkrupnije životne probleme naroda u narodnooslobodilačkoj borbi, da su postali stvarni organi narodne vlasti, vlasti slobodnog naroda. A sve te karakteristike zajedno su uticale da su se NOO u Krajini, o to znači i na sanskom srezu, izgradili i »izrasli u ogromnoj većini svojoj u najzdravije oblike narodne vlasti koja je u stalnom porastu i razvitku ka višem«, kako to konstatuje predsjednik Predsjedništva ZAVNOBiH-a dr Vojislav Kecmanović Djedo.

⁷⁸ ZAVNOBiH, dokumenti 1943—1944, knj. I, str. 104—105, 117—118 i 142—143.

9. VOJNO-POLITIČKA SITUACIJA NAKON OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA

Okupatori i ustaše nisu se pomirili s tim da grad Sanski Most bude u rukama NOV, pa su neprekidno vršili napade iz pravca Prijedora i od Bronzanog Majdana, s namjerom da ga ponovo okupiraju. Ti napadi neprijatelja unosili su uznemirenost među građane, ali nisu omeli intenzivan politički, organizacioni, kulturno-prosvjetni i drugi rad široko organizovan već od prvog dana slobode ovog grada.

Uvidjevši da raspoloživim snagama ne može povratiti Sanski Most, neprijatelj se ograničavao na česte ispade, uznemiravanja i nanošenja gubitaka jedinicama NOV.

Odbacivši snage NOV iz Banjaluke i Gradiške, prvih dana januara, neprijatelj je naređenih dana poduzeo ofanzivna dejstva na Kozaru i prema Sanskom Mostu. Da bi se onemogućilo kretanje neprijateljskih motorizovanih jedinica, Štab 4. krajiške NOU divizije je naredio da mineri miniraju komunikacije. Oni su 19. januara postavili mine na cestama Banjaluka — Sanski Most, Prijedor — Sanski Most, Prijedor — Ljubija — Stari Majdan, Bosanski Novi — Blagaj — Budimlić-Japra i još neke te ih tako onesposobili.⁸⁰

U januaru, februaru i martu 1944. godine Sanski NOP odred je izveo veći broj akcija na četnike u selima banjalučkog sreza.⁸¹

Da bi se ojačala 12. brigada 11. NOU divizije, koja je operisala u srednjoj Bosni, Štab 5. korpusa je naredio Štabu 4. NOU divizije da formira jedan bataljon u jačini od 220 ljudi, prvenstveno od Podgrmečkog i Kozarskog NOP odreda. Na osnovu ovog korpusnog naređenja⁸² Štab 4. divizije je 28. marta izdao naređenje potčinjenim jedinicama da 2. aprila upute određeno ljudstvo u Sanski Most, gdje će se izvršiti formiranje pomenutog bataljona. Bataljon je krajem aprila formiran i upućen u sastav 12. NOU brigade, gdje je dobio redni broj 4, a početkom maja 1944. imao je 188 boraca.⁸³

U borbi na liniji Bišćani — Rizvanovići — Hambarine, vođenoj 9/10. marta 1944. godine poginuo je komandir 3. čete 3. bataljona 6. krajiške NOU brigade Cvijo Kukolj (poslije rata proglašen za narodnog heroja). Poginuo je i politički komesar te čete Mitar Indić iz Korjenova i još četiri borca, dok je šesnaest ranjeno, od kojih dva teže.⁸⁴

Početkom aprila 1944. godine prema neprijateljevom garnizonu u Prijedoru, braneći slobodnu teritoriju i Sanski Most, bili su raspoređeni bataljoni 6. i 8. krajiške NOU brigade.

⁸⁰ Zb. IV/21, str. 353.

⁸¹ Zb. IV/22, str. 8 i 9, ZB IV/23, str. 525 i Zb. IV/24, str. 18.

⁸² Zb. IV/22, str. 491-492.

⁸³ Zb. IV/24, str. 487.

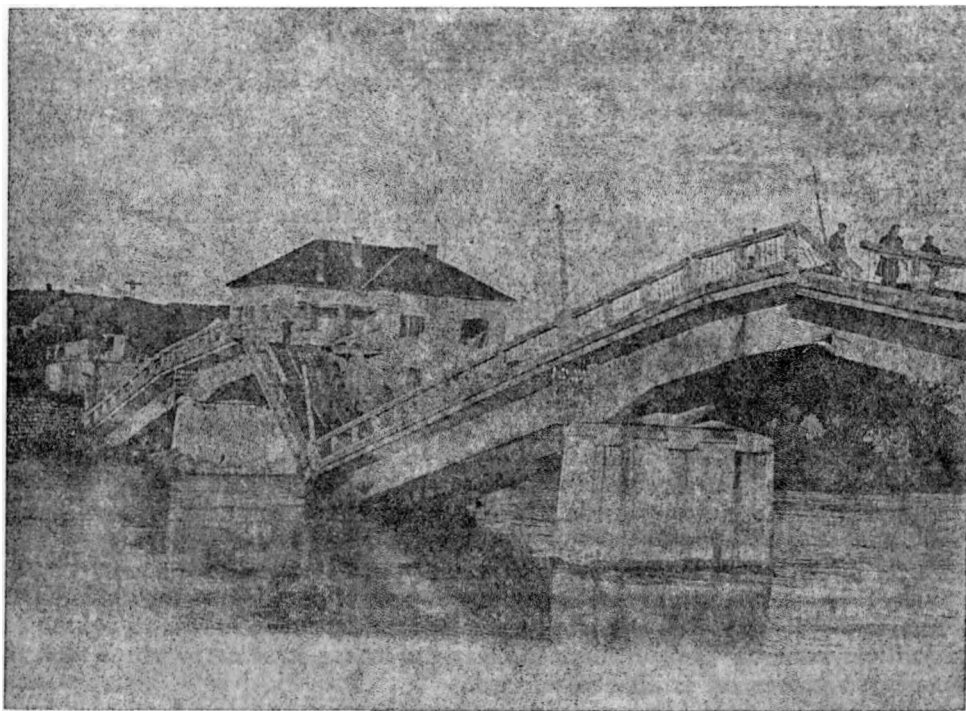
⁸⁴ Zb. IV/23, str. 246—247.

Neprijatelj je skoro svakodnevno ispadao iz Prijedora i pokušavao prodrijeti prema Ljubiji i Sanskom Mostu, ali uvijek bez uspjeha. U jednoj takvoj borbi, 6. aprila, poginuo je komandant 4. bataljona 8. krajiške NOU brigade Uroš Vujanović.⁸⁵

□ **

Jake neprijateljske snage, čiju su glavninu činili Nijemci, krenule su 7. maja iz Bosanskog Novog prema Prijedoru i potom iz Prijedora prema Ljubiji i Starom Majdanu, s namjerom da prodru u Sanski Most. Neprijatelj je u 4 sata izjutra napao iz Prijedora na dva bataljona 8. krajiške NOU brigade, na položajima Carakovo — Hambarine — Jugovci. Nakon četiri sata borbe bataljoni 8. brigade su prisilili neprijatelja na povlačenje u Prijedor.

Oko 4.000 neprijateljskih vojnika iz garnizona Prijedor krenulo je su-tradan, 8. maja, u 4 sata izjutra u ponovni napad na bataljone 8. i 6. krajiške brigade na položajima: Ćele — Miljakovci — Hambarine — Carakovo i na jedinice Podgrmečkog NOP odreda na položajima Radomirovac — Vitasovci. Žestoka borba je trajala sve do pred noć, kada su njemačke oklopne jedinice

Porušeni most na rijeci Sani u Sanskom Mostu, miniran 11. maja 1944. godine.

uspjele da se probiju u Rudnik Ljubiju. Jedinice 4. divizije su odbačene prema Rijeci, Ovanjskoj i Miskoj Glavi. U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 90 mrtvih i više ranjenih vojnika i nekoliko oštećenih kamiona. Najžešće borbe su vođene uz rijeku Sanu na sektoru sela Miljakovci, Rasavci, ZecovL

8* Zb. IV/24, str. 161.

Da bi omeli i usporili dalje nastupanje neprijatelja, dva bataljona 8. krajiške NOU brigade izvršila su 9. maja napad na neprijateljska osiguranja iznad Rudnika Ljubije i nakon sedam sati borbe stjerali ih u Rudnik. Ubijeno je petnaest neprijateljskih vojnika i više ranjeno; Zaplijenjena je tromblonska puška sa većom količinom tromblonskih bombi.

Jake neprijateljske snage, koje su dva dana ranije prodrle u Rudnik Ljubiju, 10. maja produžile su nastupanje pod borbom i ovladale Starom Rijeком. Narednog dana njemačke, ustaške, legionarske i četničke jedinice, oko 5.000 vojnika, podržavane brojnom artiljerijom i minobacačima, i ojačane s više tenkova, obnovile su svoje napade na položaje brigada 4. divizije. Jedna neprijateljska motorizovana kolona s tenkovima i manja kolona pješadije uspjele su u 16 sati iz pravca Rudnika Ljubija i Stare Rijeke, preko Starog Majdana, da prodru u zapadni dio Sanskog Mosta. Toga dana partizanski diverzanti su digli u zrak betonski most na rijeci Sani i porušili konstrukciju željezničkog mosta, tako da neprijateljska motorizacija i tenkovi nisu mogli doći u centar grada, na istočnoj obali rijeke. Nakon kraćeg zadržavanja u zapadnom dijelu grada neprijateljske jedinice su se povukle preko Starog Majdana i Stare Rijeke u Ljubiju. Sa sobom su odvukle poginule i ranjene vojnike. Povlačeći se s terena koji su bili kratkotrajno zaposjeli Nijemci su odveli u ropstvo oko 400 ljudi i žena koje su pohvatali po selima oko Ljubije, Starog Majdana i Sanskog Mosta, »kao i 80 osoba naklonjenih partizanima«, kako stoji u izvještaju Zapovjedništva 3. oružničke pukovnije od 15. maja 1944. godine.⁸⁹

Protiv neprijatelja jačine oko 5.000 vojnika bila su samo dva bataljona 8. i četiri bataljona 11. krajiške NOU brigade. Uz to, borci su imali veoma malo municije i branili su dosta širok front, zbog čega se nije moglo izvršiti manevar i grupisanje na glavnim pravcima nadiranja neprijatelja.

Dio neprijateljskih snaga koje su nastupale cestom Prijedor — Sanski Most, prebacio je svoje dijelove preko rijeke Sane u područje Rudnika Pejići. Neprijatelj je nastupao u tri kolone i napadao na bataljone 11. krajiške brigade, koji su se nalazili na položajima Pejići — Miljakovci — Čele — Rakelići — Tomašica. I pored nadmoćnosti u ljudstvu i naoružanju, neprijatelj nije uspio da prodre desnom obalom rijeke Sane ka Sanskom Mostu, već se preko Miljakovaca povukao u Prijedor.⁸⁷ U ovim borbama jedinice 4. krajiške NOU divizije imale su četrnaest poginulih, 39 ranjenih, 94 nestala i deset zarobljenih. U borbi su izgubljena dva teška mitraljeza, dva teška minobacača, jedan laki mitraljez, tri puškomitraljeza, 51 pušku i manji dio opreme. Neprijatelj je imao petnaest poginulih i više ranjenih vojnika.⁸⁸

Poslije neuspjelog prodora u Sanski Most neprijatelj nije odustao od svoje namjere, pa je sljedećih dana obnovio svoja nastojanja da ih realizuje.

□ **

Dobro i u tajnosti pripreman izvršen je 25. maja u rano jutro desant neprijateljskih padobranaca i jedrilica na Drvar. Istovremeno iz Bihaća i

⁸⁸ Zb. IV/25, str. 202—203.

⁸⁷ Zb. IV/25, str. 459—460.

⁸⁸ Zb. IV/26, str. 133.

Bosanske Krupe neprijatelj je krenuo i sa motorizovanim jedinicama. Tog dana neprijateljska motorizovana jedinica je napala i od Banjaluke, probivši se do Sitnice, a potom je produžila preko Ključa prema Drvaru. Neprijateljske jedinice istovremeno su krenule na slobodnu teritoriju u Bosanskoj krajini i Lici i iz Srba, Knina, Livna, Jajca i Mrkonjić-Grada. Cilj im je bio, pored uništenja Vrhovnog štaba NOVJ u Drvaru, opkoljavanje snaga NOV koje su se nalazile na ovom prostoru (1. proleterski udarni i 5. korpus i dijelovi 8. korpusa NOVJ).

Iako izvršen iznenadno i sa jakim snagama, ni desant, ni prodor njemačkih, ustaških i četničkih jedinica na slobodnu teritoriju nije uspio da uništi Vrhovni štab NOV i POJ, niti da razbije jedinice NOVJ na ovom području.

U ovoj velikoj ofanzivi protiv slobodne teritorije i NOVJ neprijatelj nije bio posebno aktivan na području sanskog sreza. Jedino je iz Banjaluke nadirao cestom prema Sitnici i Čađavici, odnosno Ključu. Petnaesta krajiška NOU brigada je 26. maja 1944. godine zaposjela položaje na liniji Tramošnja — Kozica, očekujući mogući napad i prodor neprijatelja od Prijedora preko Sanskog Mosta prema Ključu i Drvaru. Zmijanjski NOP odred dolazi tada u selo Kozicu radi zaštite sela od mogućih četničkih upada. Narednog dana 15. krajiška NOU brigada zaposjeda položaje Rudenice — Kremenac, sa zadatkom kontrole ceste Sanska Most — Vrhpolje, gdje ostaje i sljedećih nekoliko dana.⁰ Međutim, neprijatelj u ovoj ofanzivi na slobodnu teritoriju i ne pokušava da prodre pravcem od Prijedora preko Sanskog Mosta ka, Ključu i Drvaru. Po ocjeni Štaba 5. korpusa NOVJ, neprijatelj je u borbama do 25. maja 1944. godine na sektoru Rudnik Ljubija — Prijedor — Kozarac »pretrpio osjetne gubitke i uvidio težinu ovog pravca za brzo nastupanje«, zbog čega u svojoj ofanzivi i ne prodire dolinom rijeke Sane. Taj relativan mir na sanskom području omogućio je jedinicama 5. korpusa NOVJ uspješan manevar tokom neprijateljskog ofanzivnog poduhvata.^{*1}

□ **

Na sektoru prema Prijedoru, Ljubiji i Kozarcu bila je 11. krajiška NOU brigada, koja je krajem maja i čitav mjesec juni vodila svakodnevno veće ili manje borbe s neprijateljem koji je nastojao da prodre prema Starom Majdanu, odnosno prema Sanskom Mostu. Pored toga, njene jedinice su same izvele nekoliko napada na neprijatelja.

Drugi bataljon 11. krajiške NOU brigade 28. maja dočekaio je neprijatelja koji je iz Ljubije nastupao s jačim snagama prema Starom Majdanu. Nakon četiri borbe neprijatelj je vraćen u Ljubiju. Imao je pet mrtvih i više ranjenih vojnika. Drugi bataljon imao je dva poginula i jednog ranjenog borca.

Patrole 1. bataljona 1. juna naišle su u šumi kod Stare Rijeke na neprijateljsku zasjedu. Borci su nakon kraće borbe protjerali neprijatelja u Ljubiju.

Neprijatelj je 3. juna iz uporišta u Ljubiji ponovo pošao prema položajima 2. bataljona 11. KNOU brigade. Nakon dva sata borbe je odbijen i vra-

⁰° **Zb. IV/25, str. 567.**

⁰¹ **Zb. IV/27, str. 420.**

den u Ljubiju, uz dva mrtva i 20 ranjenih. Bataljon je zarobio dva neprijateljska vojnika i zaplijenio dvije puške i 500 metaka.

Dijelovi 4. bataljona 11. brigade su 6. juna postavili zasjedu u istočnom dijelu sela Briševa, između Oštre Luke i Rasavaca. Naišla je neprijateljska jedinica, na koju je iznenadno otvorena vatra, pa je ubijeno deset i ranjeno petnaest neprijateljskih vojnika. Bataljon nije imao gubitaka.⁹²

U selu Ovanjskoj neprijatelj je 26. juna obišao i s leđa napao na logor 2. bataljona 11. krajiške NOU brigade. Usmjerio se prema mjestu s kojeg je tukao protivavionski mitraljez. Kada se mitraljez zakovao, neprijatelj je uspio da ga se domogne, ali je u protivnapadu jedne čete 2. bataljona ispravan preotet. U ovoj žestokoj borbi neprijatelj je uspio da otme i puškomitraljez od jednog nišandžije, ali tek onda kad je ovaj zadobio osam rana. Neprijatelj je ipak odbijen uz gubitke od četiri mrtva i sedam ranjenih; u Bataljonu su trojica ranjena, komandir i politički komesar čete lakše i jedan borac teže.⁹³

Krajem juna tri bataljona 11. krajiške NOU brigade nalazila su se na liniji Tromeda — Džigalovac — Stara Rijeka, sa zadatkom da zatvore pravac koji vodi od Ljubije prema Starom Majdanu, Sanskom Mostu i Podgrmeču. U isto vrijeme na sektor Sanskog Mosta stigla je i 6. krajiška NOU brigada, čija tri bataljona posjeduju liniju Brdari — Oštra Luka — Briševo, sa zadatkom da zatvore pravac koji vodi od Prijedora i Ljubije prema Sanskom Mostu, dok njen 4. bataljon zaposjeda liniju Usorci — Tomašica 1 sjeverne padine Behremaginice. Zadatak ovog bataljona je bio da kontroliše desnu obalu rijeke Sane i pravac koji vodi od Prijedora preko Miljakovaca ka Sanskom Mostu.

Šesta i 11. KNOU brigada imale su s ovakvim borbenim rasporedom, zadatak, pored uobičajene odbrane slobodne teritorije ovog područja, da omogućе i nesmetan rad vijećnicima ZAVNOBiH-a iz svih krajeva Bosne i Hercegovine, okupljenim u Sanskom Mostu, da održe Drugo zasjedanje ZAVNOBiH-a i u Zdeni Prvu zemaljsku konferenciju Narodnooslobodilačkog fronta Bosne i Hercegovine.

Kako se neprijatelj nalazio na nekoliko dominantnih kota u selu Briševu, 3. bataljon 6. krajiške NOU brigade je dobio zadatak da ga protjera. Bataljon je 30. juna rasporedio udarne grupe, od kojih su neke bez borbe zaobišle neprijatelja s leđa da ga tada napadom iz pozadine iznenade. Neprijatelj je imao jedanaest mrtvih i šesnaest ranjenih, koje je pod jakom vatrom mitraljeza izvukao prema Runjavici. Bataljon je imao jednog poginulog (drugaricu) i jednog lakše ranjenog borca.⁹⁴

Jedna četa njemačke 373 divizije »Tigar« i dvije satnije ustaške Šefkine milicije iz Ljubije krenule su u pravcu Stare Rijeke, s namjerom da dođu u Stari Majdan i zaposjednu položaje na Halilovića brdu, iznad sela Dževera. Dijelovi 6. brigade dočekali su neprijatelja i nakon tri sata borbe razbili ga i natjerali u bjekstvo. Dijelovi Brigade zašli su neprijatelju iza leđa, pa se on morao probijati kroz streljački stroj partizana. Ubijeno je osam neprijateljskih vojnika i dva oficira, ranjeno četrnaest, od kojih dva oficira, koji su podlegli ranama, a među njima i ustaški komandant Šefko Hadžiahmetović.

⁹² Zb. IV/26, str. 361—366.

⁹³ Zb. IV/27, str. 95.

⁹⁴ Isto.

Brigada je imala dva poginula i četiri ranjena borca. Zaplijenjen je puškomitraljez, automat, četrnaest pušaka, pištolj, tri ručne bombe i druga vojna sprema. Odmah iza toga neprijatelj jačine 150 do 200 vojnika napao je na 3. bataljon 6. brigade, ali je odbačen na polazne položaje. Neprijatelj je imao jedanaest mrtvih i osam ranjenih, dok je bataljon imao četiri ranjena borca.

Manja neprijateljska patrola probila se 22. jula u selo do logora 4. bataljona 6. brigade u Starom Majdanu i ubila jednog borca koji je čuvao konje.

Krajem jula bataljoni 6. krajiške NOU brigade nalazili su se na sektoru desno od rijeke Sane: u Usorcima, Rakelićima, Tomašici i Marički, sa zadatkom da brane slobodnu teritoriju oko Sanskog Mosta od neprijateljskih napada sa pravca Prijedor — Ivanjska.

Dva bataljona 11. krajiške NOU brigade zaposjela su položaje na liniji Stara Rijeka, Tromeda, Briševo, Stari Majdan, sa zadatkom da zatvaraju pravac od Prijedora prema Sanskom Mostu. Jedan bataljon ove brigade bio je u Radomirovcima radi ometanja neprijateljskog saobraćaja na cesti i pruži Prijedor — Bosanski Novi.⁹⁵

U avgustu 1944. godine bataljoni 6. i 11. krajiške NOU brigade nastavili su borbe s neprijateljskim jedinicama, ali sada više napadajući na pojedine neprijateljske jedinice.

Jedna četa 2. bataljona 11. krajiške NOU brigade 7. avgusta u zasjedi je dočekala neprijateljsku jedinicu koja je iz Ljubije krenula prema Staroj Rijeci. Nakon kratke borbe ubijena su dva neprijateljska vojnika, a tri su ranjena; napadač se povukao.

Jedna desetina 3. bataljona 11. krajiške NOU brigade 22. avgusta postavila je zasjedu na cesti Prijedor — Sanski Most, u selu Rasavcima. Na zasjedu su naišli četnički komandiri Lazo Marčeta i Miloš Perišić s dva kurira. Iznenadnom vatrom sva četiri četnika su ubijena. Zaplijenjen je puškomitraljez, dva automata, tri pištolja, puška i devet bombi. Tako su na sanskoj cesti završili život izdajnici Lazo Marčeta i Miloš Perišić, prvi dvije godine poslije, a drugi nakon godinu i po iza prelaska u četnike.

Ustaše su iz Ljubije 24. avgusta pokušavale da prodru u Staru Rijeku, ali ih je dočekao 2. bataljon 11. krajiške NOU brigade. Poslije kraće borbe neprijatelj se povukao u Ljubiju, uz neznatne gubitke.⁹⁶

Dvadeset osmog avgusta 1944. godine izvršena je smjena jedinica na položajima između Sanskog Mosta i Prijedora.

Podgrmečki odred preuzeo je položaje od rijeke Sane preko Oštre Luke do Briševa, 1. bataljon, a od Briševa do Runjavice 2. bataljon, dok mu je Štab bio u Starom Majdanu. Štab Podgrmečkog odreda bio je u Bilbijama, zaseoku sela Suhače (sanske).

Na području Miške Glave nalazio se jedan bataljon 6. krajiške NOU brigade, sa zadatkom zatvaranja pravca od Ljubije preko Suhače (novske) i od Bosanskog Novog preko Crne Rijeke.

⁹⁵ Izvještaj štaba 4. NOU divizije od 10. avgusta 1944. godine o borbama u julu 1944. godine, Zb. IV/28, str. 216—224.

⁹⁶ Izvještaj Štaba 4. NOU divizije od 9. septembra 1944. godine o borbama u avgustu 1944. godine, Zb. IV/29, str. 223—231.

Jedan bataljon 11. krajiške NOU brigade nalazio se na položajima u Miljakovcima, sa zadatkom zatvaranja pravca Prijedor — Sanski Most, dok su tri preostala bataljona ove brigade blokirala Prijedor sa istočne i sjeverne strane.⁹⁷

Bila je to koncentracija jedinica za napad na neprijateljski garnizon u Prijedoru, koji je izvršen noću 6/7. septembra 1944. godine.

Poslije oslobođenja Prijedora, Ljubije i okolnih sela, 7. septembra 1944. godine, slobodna teritorija se proširila sve do pred Bosanski Novi, te je Sanski Most ostao duboko u slobodnoj teritoriji i sve kasnije vođene borbe bile su daleko izvan njegovog teritorija, na banjalučkom, novskom i krupskom srezu. Na sanskom srezu, ni u bližim susjednim krajevima, nije bilo borbi, izuzev sa manjim grupicama četnika, koji su se nakon razbijanja njihovih pokrovitelja u Prijedoru, Nijemaca i ustaša, skrivali po Manjači, Timaru i Zmijanju, upadali u granična sela sanskog sreza, mučki napadajući usamljene borce koji su se kretali slobodnom teritorijom, ili na članove seoskih NOO.

Sve operativne jedinice NOVJ nakon oslobođenja Prijedora samo su se na prolazu zadržavale na sanskom srezu, jer su sve njihove dalje operacije vođene daleko izvan ovog sreza.

Štab 5. korpusa NOVJ izdao je 16. septembra 1944. godine, nakon oslobođenja Prijedora i Ljubije zapovijest za napad na neprijateljeve garnizone u Banjaluci i Bosanskoj Gradišci. Međutim, kada je uslijedilo povlačenje jedinica NOVJ iz Banjaluke, iz grada se, sa brigadama, povuklo i oko 5.000 građana (ljudi, žena, djece) koji nisu htjeli dalje ostati pod ustaškom i okupatorskom vlašću. Oni su preko Bronzanog Majdana došli u Sanski Most, gdje su ih narodnooslobodilački odbori grada, opštine, sreza i drugi organi i komande prihvatili i smjestili kod stanovnika Sanskog Mosta i obližnjih sela.

Poslije operacije na Banjaluku i Bosansku Gradišku 4. NOU divizija je došla na sanski srez i nakon kraćeg odmora početkom oktobra 1944. godine krenula na sektor prema Travniku, dok je prema Banjaluci i uporištima sjeverno od tog grada ostala 29. NOU divizija, čiji se Štab privremeno smjestio u Sanski Most. Prema neprijateljskim uporištima u Bosanskom Novom, Kostajnici i Bosanskoj Dubici bile su jedinice Podgrmečkog NOP odreda i Kozarske grupe NOP odreda.

Jedna od prvih velikih i značajnih borbi na novom području 4. NOU divizije bila je bitka za oslobođenje Travnika, sa mnogim selima prema Busovači. Na tom sektoru brigade 4. NOU divizije su vodile teške borbe sve do kraja marta 1945. godine, a onda su krenule i zajedno s ostalim divizijama u borbu za oslobođenje Kaknja i Sarajeva, a potom u završne borbe za oslobođenje Karlovca, pa nekih gradova u Sloveniji.

Te zime, 1944/45. godine, većina boraca Podgrmeča, i sanskog sreza, bila je u brigadama 4. NOU divizije, zatim u proleterskim i drugim krajiškim udarnim brigadama i divizijama. Vodili su borbe daleko od svog zavičaja, od Podgrmeča, u dolini rijeke Bosne, u centralnoj i istočnoj Bosni, Crnoj Gori i Srbiji. Mada se 4. NOU divizija krajem 1944. godine i januara-marta 1945. godine nalazila na prostoru Travnik—Zenica—Lašva—Kakanj—Visoko, bilo je moguće stanovništvu iz Podgrmeča održavati veze s bor-

⁹⁷ Izvještaj Štaba 15. krajiške brigade od 31. avgusta 1944. godine, Zb. IV/28, str. 490—491.

cima u toj diviziji. Naime, radila je partizanska željeznica od Prijedora preko Sanskog Mosta—Srnetice—Jajca—Donjeg Vakufa do Travnika, odakle se moglo produžiti i pješice, ili kakvim prevoznim sredstvom do jedinica na položajima prema rijeci Bosni. Skoro da nije bilo dana da neke Podgrmečlije, najčešće grupe žena, ne krenu na taj dugi put do Travnika i rijeke Bosne, da bi vidjele svoje najrođenije, ali da bi vidjele i svoje omiljene komandire, komandante i komesare, od kojih su mnogi bili u pjesmama slavljени. Svaki taj dolazak pozadinaca Podgrmečlija u jedinicu, na položaj, bilo je slavlje ne samo za onog čiji su rod već i svim ostalim borcima. Bio je to

Naše vijesti

Broj 11.

Издаје Скружни одбор НОФ-а за Подгумч

15. II. 45

КОНФЕРЕНЦИЈА РУКОВОДИОЦА ТРИЈУ САВЕЗНИХ ДРЖАВА - СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА, СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА И ЕНГЛЕСКЕ НА КРИМУ

О резултатима рада Кримске конференције дали су претседници САД, претседник Совјета Народних Комесара Савеза Совјетских Социјалистичких Република и претседник енглеске владе слиједећу изјаву:

I.

УНИШТЕЊЕ НЕМАЧКЕ

"Ми смо размотрили и закључили војничке планове трију савезничких сила да коначно униште заједничког непријатеља. Војни штабови трију савезничких сила за вријеме трајања читаве конференције одржавали су сталне сједнице. Ове сједнице су биле веома задовољавајуће са свих тачака гледишта и имале су резултат тјешку координацију војних напора трију савезника, више него икада прије. Имијеване су најпотпуније формације. Потпуно смо се сагласили и детаљно утврдили рокове и размјере координације, пових и још снажнијих удараца које ће српска Немачка планетарна армија и ваздушне војне снаге са истока, запада, сјевера и југа.

Наши заједнички војни планови биће јасни онда, када буду остварени, али ми смо увјерени да ће веома брзо сарадња међу трима нашим штабовима, постигнута на садашњој конференцији, довести до убрзања краја рата.

Савјетована трију наших штабова наставаљаће се у будуће када год се за то укаже потреба. Национална Немачка је осуђена на пропаст. Немачки народ мораће окупно платити свој пораз, покушајући да продужи бесмислени отпор."

II.

ОКРУПНИЦА НЕМАЧКЕ И КОНТРОЛА НАД ЊОМ

Ми смо се споразумјели о заједничкој политици и плановима да спроведемо услове безусловне капитулације коју ћемо заједнички наметнути националној Немачкој, пошто буде скршен немачки оружани отпор. Ови услови биће се објавити док не буде постигнуте потпуно уништење Немачке. У складу са овом политиком у утврђеним планома оружане снаге трију сила запослиће свака појединачно одређену зону Немачке. Предвиђена је координирана администрација и контрола која ће се спровести преко Контроле комисије, састављене од арловних команданата трију сила, са сједиштем у Берлину.

Било је ријешено да ће француска бити прикључена у том погледу трију државама, да судјелује као четврти члан. Контролне комисије да пруже једну окупациону зону на себе, ако она то жели. Границе зоне ће бити одређене заједнички између четири заинтересоване владе преко њихових представника у европској консултативној комисији.

Нам је непоколебљив циљ да уништимо немачки милитаризам и нацизам. У отворима гаранције да Немачка више никада не буде у стању наоружати мир цијелог свијета. Ми смо чврсто увјерени да разоружамо и распуштимо сваку оружану снагу, да окрпимо данас и за увијек немачки генерални штаб који је не једном поновно тежио за обнова немачког милитаризма, да отстранимо и уништимо сва немачку војну наоружава, да ликвидирамо или ставимо под контролу сва немачку индустрију која може бити употребљена за војну производњу, да подвргнемо све ратне злочинце праведној и брзој казни и да спроведемо репресије у вези са њиховом штетом за рушевља која су учинили Нјемци; да избришемо о свим нацистичку партију, нацистичке организације и установе; да укључимо сваки нацистички и милитаристички утицај из јавних служби, из културног и праведног живота за-

Prva stranica lista «Naše vijesti» od 15. II 1945. godine, organa Okrutnog odbora NOF-a za Podgrmeč.

susret sa zavičajem, a daleko od zavičaja. Posjetioci su sa sobom nosili poklone: odjevne predmete (najčešće prsluke, čarape i rukavice), omiljene namirnice, darujući ne samo svog muža, brata, sestru, rođaka već i mnoge druge borce. Jedni druge upoznavali su sa novostima u zavičaju, odnosno na položaju, saznawali da li je ko poginuo ili ranjen, da li je ko umro u selu, ali te jeseni i zime saznawali i o značajnim priznanjima koja su podgrmečki borci dobili: prva odlikovanja i prve Spomenice 1941.

Češće su borci, čitave jedinice, pisali pisma društveno-političkim organizacijama u Podgrmeč, kao što su žene i omladina Podgrmeča pisali pozdravna pisma svojim borcima koji su se nalazili daleko od zavičaja. Tako je te zime, pored mnogih drugih, u Podgrmeč stiglo i pismo boraca i rukovodilaca 6. krajiške NOU brigade upućeno majkama i sestrama Podgrmeča, a koje je potpisao komandant major Milančić Miljević. Odmah je uslijedio i odgovor majki i sestara Podgrmeča, krajem januara 1945. godine, u kojem između ostalog piše:

»... Vi borci i rukovodioci šeste brigade, junaci iz četvrte ofanzive i drugih bojeva, vodite i danas krvave borbe po centralnoj Bosni braneći čast i slobodu svoga naroda. Ponosimo se vašim uspjesima i slijedimo vas u mislima gdje god vi bili« ..⁹⁸

U podgrmečkim novinama Naše vijesti, organu najprije Okružnog NOO, pa Okružnog odbora NOF-a za Podgrmeč, bile su informacije kako o događajima u svijetu tako i na pojedinim bojištima u Jugoslaviji. Stanovništvo sanskog sreza je saznavalo i o borbama koje vode njihove jedinice i njihovi borci, podgrmečki borci u NOV. Radovali su se svakom novom uspjehu, svakom novooslobođenom gradu u našoj zemlji.

FORMIRANJE 15. KRAJIŠKE NOU BRIGADE

Naredbom štaba 5. korpusa NOVJ broj 18. od 26. marta 1944. godine, od Sanskog i Ribničkog NOP odreda formirana je 15. krajiška NOU brigada. Za komandanta Brigade postavljen je kapetan Jovo Medić, dosadašnji komandant Sanskog NOP odreda, a za političkog komesara Đorđe Maran, dotada komesar Sanskog NOP odreda. Za zamjenika komandanta postavljen je kapetan Rade Erceg, dotada komandant 3. bataljona 6. krajiške NOU brigade i za zamjenika političkog komesara postavljen je Dušan Vujatović, dosadašnji politički komesar 4. bataljona 6. krajiške NOU brigade. Međutim, Dušan Vujatović nije došao na navedenu dužnost, jer je Štab 5. korpusa u međuvremenu promijenio svoju naredbu, pa imenovanog postavio za političkog komesara Udarnog NOP odreda. Na dužnost zamjenika političkog komesara Brigade došao je Lazar Gajanović, dosadašnji zamjenik političkog komesara Podgrmečkog NOP odreda.

Brigada je dobila zadatak da djeluje na području istočno od Sanskog Mosta prema Bronzanom Majdanu, i da vodi borbu protiv četničkih grupica koje su upadale u sela ovog kraja.

Petnaesta brigada ušla je u sastav 39. NOU divizije, formirane istom naredbom Štaba 5. korpusa. Za komandanta 39. NOU divizije postavljen je pukovnik Vojo Todorović, na dužnost političkog komesara Niko Jurinčić i

⁹⁸ List »Oslobođenje« od 26. januara 1945. godine, str. 5.

za zamjenika komandanta Milan Zorić, major, dotadašnji komandant 13. krajiške NOU brigade. Divizija je dobila naziv »Banjalučka« i u nju su ušle 13. i 15. krajiška NOU brigada, zatim Udarni odred, Zmijanjski odred, Banjalučki odred i Pljevaljski odred, koji je istom naredbom dobio naziv Mrkonjički NOP odred.

Štab 5. korpusa istom naredbom je odredio operativnu prostoriju 39. NOU divizije, teritoriju između rijeke Sane i Vrbanje, na jug do planinskog masiva Klekovača Vitorog, na sjever istočni obronci Kozare i Lijevče-polje, sve do rijeke Save."

Petnaesta krajiška NOU brigada odmah nakon formiranja nastavila je akcije, koje su ranije izvodili Sanski i Ribnički NOP odredi. U izvještaju Štaba 15. krajiške NOU brigade od 5. maja 1944. godine stoji da je Sanski NOP odred od svog osnivanja, potom kao 15. krajiška NOU brigada, zaključno do 1. maja 1944. godine ubio 90 četnika i 29 legionara, ranio 77 četnika i sedam ustaških milicionera i zarobio 86 četnika i jednog milicionera. Odred, odnosno Brigada zaplijenili su: teški minobacač, teški mitraljez, pet puškomitraljeza i 85 pušaka. U tim borbama oslobođena su sela Gornje i Donje Sokolovo, Kozica, Tramošnja, Kmećani, Stratinska, Obrovac, Melina, Slavići, Jelići, Piskavica, Bronzani Majdan, Vilusi, Donji Pervan i Goleši. Bila su oslobođena još nekoliko sela, ali su ih četnici ponovo okupirali. U oslobođenim selima za Odred, odnosno Brigadu, mobilisano je 611 boraca. U Odredu, odnosno Brigadi obučeno je za rukovanje automatskim oružjem 236 boraca, a 45 boraca je naučilo pisati. U oslobođenim selima organizovana su četiri seoska i jedan opštinski NOO, održano šest zborova i 34 konferencije naroda i boraca.¹⁰⁰

Sredinom i drugom polovinom 1944. godine Štab 15. krajiške NOU brigade sačinjavali su: Rade Erceg, major, komandant, Branko Karać, major, politički komesar, Branko Tanjga, kapetan, zamjenik komandanta, Branko Todić, kapetan, zamjenik političkog komesara. Intendant Brigade je bio Gojko Marković, referent saniteta Zorica Mitrov, potporučnik, a šef kancelarije Branko Stupar, potporučnik.

Sačuvan je spisak cjelokupnog rukovodnog kadra u ovoj brigadi, kao zabilješka zamjenika političkog komesara brigade Branka Todića, napravljena krajem 1944. godine.¹⁰¹

1. bataljon:

Štab: komandant Milan Macanović, poručnik, politički komesar Rajko Jovčić, kapetan, zamjenik komandanta Sevo Vasilije, poručnik i zamjenik političkog komesara Obrad Baić, poručnik. Referent saniteta bila je Ljubica Stjepić, intendant Mirko Pljajić i šef Obavještajnog centra Kojačin Đaković.

2. bataljon:

Štab: komandant Gojko Babić, poručnik, politkomesar Mihael Mihelčić, kapetan, zamjenik komandanta Kljajić Mile, poručnik i pomoćnik politkomesara Pero Grbić, poručnik. Referent saniteta je bila Boja Latinović, intendant Savić i šef Obavještajnog Mlado Lakić.

3. bataljon:

Štab: komandant Mirko Lisica, poručnik, politkomesar Dušan Bajić, kapetan, zamjenik komandanta Milorad Galokić, potporučnik, pomoćnik politkomesara Luka Karanović, referent saniteta Danica Šobot i intendant Mirko Stančević.

¹⁰⁰Zb. IV/23, str. 476—480.

¹⁰⁰Zb. IV/25, str. 116—117.

¹⁰¹Originalna zabilješka u arhivu autora.

4. bataljon:

Sastav Štaba nije zabilježen, jer je vjerovatno bio u formiranju.

U sastavu 15. krajiške NOU brigade bile su i ove jedinice:

Izviđačka četa brigade: komandir Dušan Lučar, politički komesar Sejdo Saračević, poručnik;

Radna četa: komandir Dušan Dekić, potporučnik, politički komesar Ljubo Gajić, poručnik;

Tehnička četa: komandir Mladen Babić, politički komesar Bogdan Čulibrk, poručnik;

Četa za vezu: komandir Branko Kondić, politički komesar Marjanović, poručnik, zamjenik komandira Nikola Banović, pomoćnik politkomesara Uroš Banović, potporučnik.

Sanitet: zamjenik referenta Luka Plečaš, upravnik Božo Erak, politkomesar Đorđo Vučen, poručnik.

Tada, krajem 1944. godine još uvijek najveći broj komandnog vojnog kadra u četama nije bio proizveden u oficirske činove, dok su politički komesari i njihovi pomoćnici automatski postavljanjem na tu dužnost dobijali odgovarajući rang: politički komesar brigade — rang majora, politički komesar bataljona — rang kapetana, politički komesar čete — rang poručnika, a njihovi zamjenici po jedan rang manje.

Početkom 1945. godine, 15. krajiška NOU brigada je imala četiri bataljona, tehničku, izviđačku, radnu i četvu za vezu, pionirski vod, artiljerijski divizion i grupu za veterinu, ukupno 1.952 borca, podoficira i oficira, naoružanih sa 1.039 pušaka, 88 puškomitraljeza, četiri teška mitraljeza, 83 automata, 85 pištolja, devet pt pušaka, 18 teških i pet lakih minobacača, dva »džon-bula« i dva protivtenkovska topa.¹⁰²

Tada, pri kraju rata, komandant Brigade je bio Branko Tanjga i politički komesar Danilo Đidara.

15. krajiška NOU brigada je od svoga formiranja do završetka rata djelovala na prostoriji određenoj još kada je formirana marta 1944. godine, u sastavu 39. NOU divizije.

KOMANDE I USTANOVE U SANSKOM MOSTU I NA SREZU

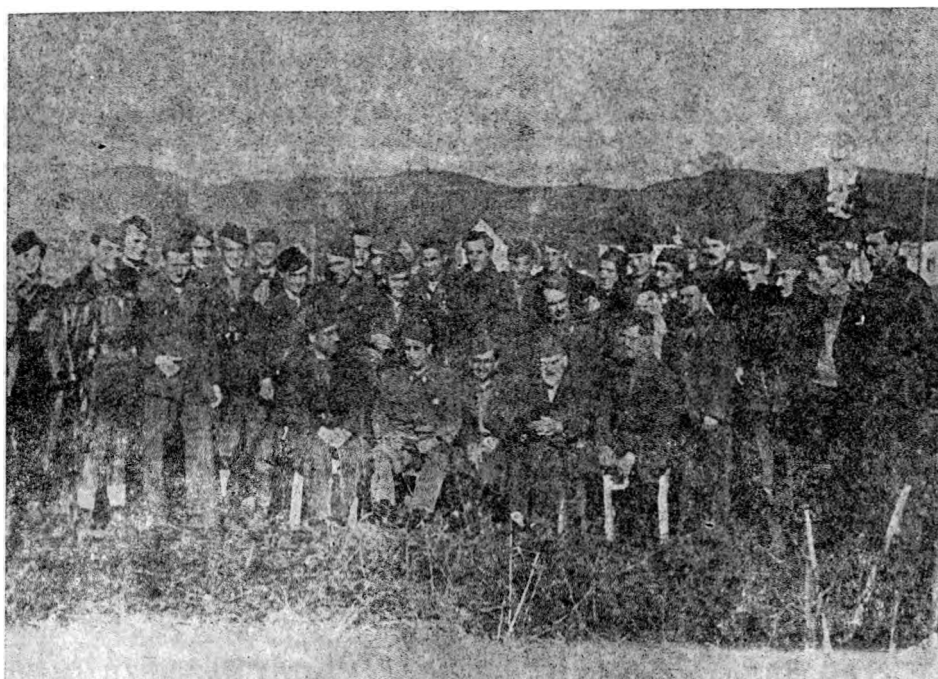
Neprijatelj je u proljeće 1944. godine tri puta bombardovao Sanski Most, i to dva puta u aprilu i jednom 1. maja. Tim bombardovanjima neprijatelj je pokušao da razori zgrade u kojima su se nalazile Komanda mjesta i Sreski komitet KPJ, željeznički most na pruzi Sanski Most—Sanica, kuću Zurunića i most na rijeci Sani. Rezultat toga je bio da je oštećeno nekoliko kuća, tri poginula civila, a sedam lakše ranjeno.

Komanda mjesta u Sanskom Mostu je mnogo uradila za mobilizaciju ljudstva u NOV i snabdjevanje jedinica. Ona je stvarno djelovala na području čitavog sreza. Tokom zime 1943/44. godine komandant Komande mjesta u Sanskom Mostu je bio Dako Nedimović, a zamjenik komandanta Dušan Despot. Nakon kraćeg vremena za komandanta je došao Dušan Despot. Na dužnosti pomoćnika komandanta dosta brzo su se smijenili Milan Praštalo, potom Đorđo Sređić, pa Rajko Đurđević. A onda je, aprila 1944. godine za komandanta mjesta došao Mišo Jokanović, a za pomoćnika koman-

¹⁰² Zb. IV/33, str. 600—601.

danta Mihajlo Bjelovuk. Nakon kraćeg vremena za komandanta je ponovo došao Dušan Despot. Kao zamjenik komandanta vodio se i Simo Šelić, vijećnik ZAVNOBiH-a.

Nakon oslobođenja Rudnika Ljubije, oktobra 1943. godine, premještena je Komanda mjesta iz Budimlić-Japre u Rudnik Ljubiju, koji je sa svim okolnim selima pripao novskom srezu. Ubrzo potom došlo je do ukidanja i Komande mjesta u Lušci-Palanci, uz preseljenje Komande Podgrmečkog područja iz Majkić-Japre u Lušci-Palanku.

Grupa rukovodilaca iz Bosanske krajine u Sanskom Mostu, u jesen 1944. god.

Početkom 1944. godine i u narednim proljetnim mjesecima na području sanskog sreza bila su sva okružna rukovodstva Podgrmeča i većina oblasnih rukovodstava Bosanske krajine:

Okružni NOO za Podgrmeč, izabran 24. avgusta 1943. godine na konferenciji u Hašanima, nalazio se u prvo vrijeme u popovoj kući u Donjoj Majkić-Japri, a potom se početkom 1944. godine preselio na Radanovo polje u kuće Lukića.

Okružni komitet KPJ za Podgrmeč je u ovom periodu najduže bio u Majkić-Japri u kući Paje Džakule.

Oblasni NOO za Bosansku krajinu, izabran na konferenciji održanoj 28. septembra 1943. godine u Mrkonjić-Gradu, u toku tzv. šeste neprijateljske ofanzive, početkom 1944. godine došao je u Majkić-Japru, gdje se smjestio u kuće Nikole i Đure Džakule, u istu zgradu u kojoj se nalazio i Okružni NOO.

Komanda Podgrmečkog područja je krajem 1943. godine preseljena iz Kozina u Lušci-Palanku, gdje se smjestila u bivšu Žandarmerijsku kasarnu.

Okružni odbor USAOJ-a je početkom 1944. godine iz Potkalinja došao u Majkić-Japru i smjestio se u kuće Jove Majkića, zvanog Popadić.

U Majkić-Japri se nalazila Okružna ambulanta, u Kozinu Bolnica a u Lušci Palanci i Majkić-Japri odjeljenja ove bolnice, dok je Bolnica 4. divizije tada bila u Lipniku, u kućama Bajića, a hirurška ekipa 4. divizije u Miljevcima, a jedno vrijeme u Sanskom Mostu.

Na Međeđem Brdu i u Saničkoj Rijeci u ovom periodu bio je Štab 5. korpusa NOVJ, dok se Štab 4. NOU divizije nalazio jedno vrijeme u Sanskom Mostu, a potom, marta—maja 1944. godine u Zdeni.

Boravak okružnih i oblasnih rukovodstava i vojnih štabova, ustanova i komandi u Sanskom Mostu, ili na području ovog sreza, veoma se snažno odražavao na cjelokupnu vojnu, političku, društvenu, kulturno-prosvjetnu i drugu aktivnost. Članovi rukovodstava društveno-političkih organizacija i štabovi pružali su neposrednu pomoć rukovodstvima i organizacijama u mjestu i srezu da lakše organizuju mnogostruke djelatnosti u jednom slobodnom gradu i na slobodnoj teritoriji. Prisustvo svih tih ustanova u Sanskom Mostu i nekim selima sanskog sreza unosilo je veliku živost u život ove sredine. Iz svih dijelova Bosanske krajine i centralne Bosne dolazili su i prolazili mnogi partijski, politički i vojni rukovodioci, koji su prisustvovali brojnim sjednicama, sastancima i savjetovanjima, podnosili izvještaje, raspravljali o situaciji i primali zadatke. Na ulicama Sanskog Mosta svaki dan su se viđali novi ljudi, ili oni poznati, koji su hitali nekim za njih važnim poslom. Sretali su se drugovi koji se nisu dugo viđali i vidno ispoljavali svoju radost nenadanim susretima. Putevima prema Lušci-Palanci, Lipniku, Majkić-Japri, Jelašinovcima, Međeđem Brdu i Benakovcu hitali su pješke ili na konjima kuriri, komandiri, komandanti, članovi komiteta KPJ i SKOJ-a, odbornici i obični borci svaki sa nekom porukom, izvještajem, zadatkom, paketom ili tovarom. Išli su na teren ili sa terena, kako se tada govorilo.. Sve to komuniciranje, odlasci, prolasci i dolasci nametali su Komandi mjestu i drugim rukovodstvima u gradu i srezu mnogo poslova oko zbrinjavanja, smještaja, ishrane i snabdijevanja svim mogućim potrebštinama. Zbog toga je, pored organizovanja stalnih kuhinja za one čije su ustanove i štabovi bili u gradu i sanskim selima, trebalo svakodnevno omogućavati i ishranu brojnim prolaznicima, kojih je iz dana u dan bivalo sve više.

Neprijatelju je bilo poznato da se u Sanskom Mostu i okolini nalazi velik broj komandi i ustanova NOP-a i on je vršio pripreme da, kada skupi dovoljno snaga, proдре u grad, uništi, razbije ili duže vrijeme onemogućiti aktivnost organizacija NOP-a. Radi odbrane slobodne teritorije Podgrmeča i samog Sanskog Mosta, jače jedinice NOV su bile orijentirane za zatvaranje pravaca koji od Prijedora i Banjaluke vode ka Sanskom Mostu. Pored toga, da bi se izbjegla svaka eventualnost, Štab 4. NOU divizije je naredio da se postave znatne količine eksploziva na stubove mosta preko rijeke Sane u Sanskom Mostu. Taj zadatak je povjeren poznatom diverzantu Avgustu Pavliću.¹⁰³

tos Avgust Pavlić, radnik, mehaničar, partizan od maja 1942. godine, hrabar diverzant- demontirao velik broj neeksploziranih avionskih bombi, topovskih granata i minobacačkih mina. Bio je veliki majstor u pravljenju nagaznih mina protiv tenkova, vozova i si. Prilikom demontaže jedne avionske bombe poginuo je kod Bugojna krajem 1944. godine, zajedno sa svojim pomoćnikom, omladincem Stevom Čemijem.

Kada su jake neprijateljske snage uspjele 8. maja 1944. godine prodrijeti u Rudnik Ljubiju, a zatim 10. maja u Staru Rijeku, iz Sanskog Mosta i Zdene i još nekih sela su se evakuisale sve komande i pozadinske ustanove u Dabar, Eminovce, Lušci-Palanku i druga sela, a u gradu je ostala samo Komanda mjesta sa svojom stražom i zaštitni dijelovi 4. NOU divizije. Kada je 11. maja 1944. godine, oko podne, stiglo obavještenje da se jaka njemačka kolona, ojačana artiljerijom, minobacačima i sa više tenkova probila u Stari Majdan i da kreće prema Sanskom Mostu, Štab 4. divizije naredio je da se most poruši, pa je Avgust Pavlić aktivirao pomoću električnog upaljača eksplozivno punjenje. Odjeknula je snažna eksplozija i betonski most na rijeci Sani u Sanskom Mostu, sagrađen 1938. godine, prelomljen je na šest mjesta i sa tri svoja dijela pao u rijeku. Nikakva vozila nisu više mogla prelaziti preko mosta. Toga dana, 11. maja, oko 16 sati, od pravca Ljubije i Stare Rijeke došla je cestom do porušenog mosta na Sani neprijateljska motorizovana kolona. Nijemci su stali, ispalili nekoliko granata prema zaseocima Aganovići i Karići, ne pokušavajući da prodiru ni prema Krkojevcima, ni prema Kamengradu i Lušci-Palanci, a ni prema Zdeni. Pošto se bližila noć, Nijemci su odlučili da tu ne zanoće, nego su se vratili prema Ljubiji i Prijedoru. To je bio zadnji njihov boravak u Sanskom Mostu. Ustaše su pozvale neke svoje pristalice da i oni napuste grad i krenu s Nijemcima za Prijedor. Odazvalo im se oko 80 građana, među kojima i jedan broj izbjeglica koje su živjele u gradu. Već istu večer prve grupe partizana vratile su se u grad, a narednih dana i sve ostale institucije, koje su i prije ovog prodora neprijatelja bile u Sanskom Mostu ili bližoj okolini.

OTKRIVANJE, HAPŠENJE I OSUDA NJEMAČKIH ŠPIJUNA

Prilikom borbi u Banjaluci zaplijenjene su i arhive pojedinih ustaških nadleštava. U mnoštvu raznih izvještaja, dopisa i drugog pronađena su i pisma koja je neki nepoznati ustaški i njemački špijun slao iz oslobođenog Sanskog Mosta u Banjaluku. U njima je izvještavao o rasporedu i kretanju jedinica NOVJ, o rasporedu ustanova narodnooslobodilačkog pokreta u Sanskom Mostu i okolini i druge podatke koji su bili od interesa za Nijemce i ustaše. Oblasno odjeljenje OZN-e (Odjeljenje zaštite naroda), načelnik Niko Jurinčić, koje se nalazilo u Sanskom Mostu, uhapsilo je neke pojedince na koje je u prvi mah posumnjalo, međutim, prilikom istrage nije se moglo pouzdano utvrditi ko je dostavljao špijunske izvještaje, pa je uhapšene pustilo iz zatvora, a materijal je predalo Opunomoćstvu OZN-e za sanski srez da nastavi kontrolu. U Opunomoćstvu OZN-e sanskog sreza, nakon proučavanja zaplijenjenih dokumenata, posumnjali su na sasinskog fratra fra Miroslava Bužuka. Tada zatraže od Prosvjetnog odsjeka Oblasnog NOO, koji je takođe bio u Sanskom Mostu, da od svećenika zatraže spiskove djece koju bi trebalo Upisati u prvi razred osnovne škole. Kada su nakon nekoliko dana stigli spiskovi, nije bilo spiska sasinskog župnika. Nakon urgencije dobijen je spisak djece koji je on napisao, pa se utvrdilo da je njegov rukopis identičan rukopisu špijunskih izvještaja. Tada je dalju istragu opet preuzela OZN-a za Bosansku krajinu, koja je odmah uhapsila fra Miroslava Buzuka. Kako su se u izvještajima nalazili detaljni podaci o aerodromu u Krkojevcima, ponovo su uhapšena braća Živko i Joso Mijatović iz Krkojevaca, u či-

joj su se kući nalazile savezničke misije.¹⁰⁴ Istraga je pokazala da je Marija Ljevar,¹⁰⁵ rodom iz Sasine, iz okupirane Banjaluke prvih dana maja 1944. godine donijela pet golubova pismoša i u kući seljaka Ivana Ljevara u Sasini predala ih fra Miroslavu Buzuku, zajedno s hranom za golubove, limenim tubicama za izvještaje, uputom o čemu i kako treba izvještavati, mapama okoline Sanskog Mosta, na kojim treba označavati ciljeve i saopštiti fratri da svoje izvještaje potpisuje imenom »Rudi«. Izvještaji su u prvo vrijeme putem golubova ili kurira Katice Šulentić i Izete Ibrahimpašić slati prvo u Prijedor do župnika Josipa Bekmana, a kad je on oslobođen, direktno Nijemcima u Banjaluku.

Tokom istrage uhapšeni su i braća Petar, Kazimir, Ladan i Ivica Kozić, Mirko Ljevar i Tade Čalović iz Sasine, Joso i Živko Mijatović iz Krkojevaca, zatim Katica Šulentić, kuvarica fra Buzuka i Izeta Ibrahimpašić. Istraga, saslušavanje uhapšenih i drugih svjedoka trajalo je više nedjelja. Bilo je potrebno istražiti djelovanje župnika Josipa Bekmana u Glamoču, gdje je 1941. godine bio pobočnik ustaškog logornika i organizovao pokolj nedužnog naroda juna 1941. godine. Prilikom suočenja Petra Kozića, koji je bio bez noge, sa štakama, i fra Miroslava Buzuka, desio se ispad. Kozić je htio udariti fratra, psujući ga što ga je naveo na rabotu zbog koje sada odgovaraju pred narodnim sudom.

Suđenje ovoj grupi od dvanaest njemačkih špijuna i narodnih neprijatelja održano je 16. februara 1945. godine u Domu kulture u Sanskom Mostu. Dvorana je bila prepuna. Vijeće Vojnog suda Vojne oblasti 5. korpusa saslušavanjem optuženih nepobitno je utvrdilo da je optužnica zasnovana na vjerodostojnim dokazima.

Josip Bekman, Nijemac, rimokatolički župnik, bio je ustaški pobočnik i špijun. Priznao je da se sastajao sa fra Buzukom i s njim dogovarao o špijuniranju u korist nacističke Njemačke, te da je špijunske izvještaje slao njemačkoj komandi, najprije u Prijedoru, a kada su jedinice NOV oslobodile Prijedor, onda u Banjaluku. Priznao je da je u Prijedoru sakrio ustaškog zločinca Josipa Zandanu, tabornika u Sanskom Mostu za vrijeme pokolja nedužnog stanovništva avgusta 1941. godine.

Fra Miroslav Buzuk, pritisnut dokazima i izjavama drugih optuženih priznao je da je početkom maja 1944. godine iz Banjaluke primio golubove pismoše i uputstva o slanju izvještaja i da je njemačkoj komandi u Banjaluci poslao tri izvještaja u kojima im je javljao o rasporedu jedinica NOV u Sanskom Mostu i okolini, o pripremi mosta na Sani za miniranje, o pripremama neke važne partizanske konferencije u Sanskom Mostu (Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a) i radu partizanskog aerodroma u Krkojercima, i drugim važnim događajima.

Saslušanjem ostalih osumnjičenih utvrđeno je da su znali šta rade i za koga rade. U toku suočenja fra Miroslava Buzuka i Petra Kozića, ovaj naziva fra Buzuka nesretnikom i magarcem, kojega je on trebao potjerati iz kuće i razbiti mu glavu sjekirom. Optuženi Tade Čavlović je bio član seo-

¹⁰⁴ Podatke o otkrivanju, hapšenju i saslušavanju špijunske grupe župnika Josipa Bekmana i fra Miroslava Buzuka, dao sam prema izjavi Mihajla Bjelovuka, tada šefa Opunomoćstva OZN-e sanskog sreza, datoj septembra 1972. godine.

¹⁰⁵ Poslije oslobođenja Banjaluke, aprila 1945. uhapšena, nad njom sprovedena istraga i održana sudska rasprava, pa je osuđena na smrt.

skog NOO u Sasini, ali je učestvovao u obavještanju neprijatelja, a kada je uhapšen fra Buzuk, potpisao je predstavku narodnim vlastima da se pu-
sti jer nije ništa kriv. I ostali optuženi su u cjelini priznali krivicu koja je
saslušavanjem i suočenjem utvrđena. Narednog dana, 17. februara 1945. go-
dine, Sudsko vijeće Vojnog suda Vojne oblasti 5. korpusa, na osnovu sudske
rasprave i dokazane krivice izreklo je stroge, ali pravedne kazne: župnik
Josip Bekman, fra Miroslav Buzuk i još petorica optuženih osuđeni su na
smrt strijeljanjem, na trajan gubitak građanskih prava i konfiskaciju imo-
vine. Ostali su osuđeni na robiju, odnosno na prisilan rad od četiri do pet-
naest godina i gubitak građanskih prava.¹⁰⁶

Već u svom mjesečnom izvještaju za februar 1945. godine Sreski ko-
mitet KPJ izvještava Okružni komitet KPJ za Podgrmeč da je većina naroda
pozdravila kažnjavanje špijuna župnika i fratra i njihove saradnike za zlo-
čine koje su počinili prema narodu i oslobodilačkoj borbi.¹⁰⁷

Otkrivanje, istraga i osuda špijunske djelatnosti dvojice fratara i nji-
hovah pomagača bili su početni koraci novoorganizovane službe — Odjelje-
nja zaštite naroda (OZN-e) i njeni prvi uspjesi na sanskom srezu u borbi
za čuvanje tekovina narodnooslobodilačke borbe.

>o8 Rekonstrukcija saslušavanja i suđenja je data prema članku »Izdajnici u sve-
ćeničkim mantijama pred narodnim sudom«, objavljenom u listu »Oslobođe-
nje« od 7. marta 1945. godine, str. 5.

¹⁰⁷ Institut za istoriju Sarajevo, arhiv, br. kat. 5239.

XIII Sanski Most – Centar slobodne teritorije

Prodor neprijateljske motorizvane kolone od Ljubije i Prijedora do Sanskog Mosta, 11. maja 1944. godine, kratkotrajno je prekinuo veoma živ partijsko-politički, kulturno-prosvjetni rad i drugu djelatnost u Sanskom Mostu i doveo do malog zastoja tih aktivnosti i na samom srezu. Ubrzo je uslijedila i nova velika neprijateljska ofanziva na slobodnu teritoriju, započeta desantom fašističkih padobranaca na Drvar 25. maja 1944. godine, pa se očekivala provala jakih neprijateljskih snaga i na sanski pravac. Međutim, neprijatelj nije ni pokušao da preko Sanskog Mosta prodire dublje u slobodnu teritoriju, zaobišao ga je i sa istočne strane, orijentišući se od Banjaluke preko Manjače na Mrkonjić Grad i Ključ, a potom prema Bosanskom Petrovcu, i sa zapadne strane, od Bihaća i Bosanske Krupe, vršeći prodor samo u pravcu Petrovca i Drvara, gdje mu je prijetilo uništenje njegovih desantnih jedinica i gdje je imao glavni pravac udara. Tako se Sanski Most i u ovoj proljetnoj neprijateljskoj ofanzivi našao izvan krupnih vojnih zbivanja.

Kako je u ovoj tzv. sedmoj neprijateljskoj ofanzivi neprijatelj prokrstario većim dijelom ključkog i krupskog sreza i skoro svim područjem petrovačkog, drvarskog, mrkonjičkog i bihačkog sreza, neke ustanove koje su bile smještene na ključkom srezu (Ribnik), prebacile su se na sansko područje, u Podgrmeč. Tada u Majkić-Japru dolaze PK KPJ i Predsjedništvo ZAVNOBiH-a, dok dio Štaba 5. korpusa NOVJ prelazi iz Gornje Sanice u Zavalje i na Međeđe Brdo. Sve ostale ustanove koje su već bile na sanskom srezu, ostale su u svojim sjedištima i nastavile dalji rad, tek malo ometen prohujalom neprijateljskom ofanzivom po susjednim krajevima.

Drugom polovinom 1944. godine u Sanskom Mostu su osim gradskih i opštinskih rukovodstava duže vrijeme, ili stalno, sve do završetka rata, odnosno do reorganizacije nekih institucija, bila sljedeća rukovodstva: oblasna i okružna rukovodstva KPJ, NOO, NOF-a, SKOJ-a, AFŽ, Crvenog krsta i OZN-e (Odjeljenje za zaštitu naroda) i Komanda mjesta Sanski Most, ukupno 26 rukovodstava ili komandi, ne računajući opštinska i gradska rukovodstva.

U to vrijeme oblasna, okružna i sreska rukovodstva šire svoju djelatnost, stvaraju nove službe i proširuju broj zaposlenog osoblja. Više to nisu rukovodstva koja čine samo birani članovi i poneki tehnički sekretar ili kurir, već ustanove koje imaju svoje službe i administraciju, koja je bivala sve veća kako su se poslovi na sve široj slobodnoj teritoriji razvijali i množili.

Prije dolaska u Sanski Most neka oblasna i okružna rukovodstva i ustanove su bili u selima sanskog sreza, u Lušci-Palanci, Majkić-Japri, Lipniku i drugdje. Razumljivo da je i skoro cjelokupna briga oko snabdijevanja ljudstva u ovim ustanovama i ustanova svim drugim: ogrevom, potrebnim namještajem i dr. padalo na teret gradskih, opštinskih i sreskih rukovodstava.

Na svečanoj tribini u Lušci-Palanci oktobra 1961. godine; u prvom redu: Hazim Bilalbegović, Sajo Grbić i Slobodan Marjanović; u drugom redu: Lazo Pejić, Milan Daljević, Dušan Đurić i ostali.

1. DRUGO ZASJEDANJE ZAVNOBiH-a U SANSKOM MOSTU

Predsjedništvo ZAVNOBiH-a razmatralo je na sjednicama održanim 24. i 25. aprila 1944. godine zakonske projekte o sastavu odsjeka pri ZAVNOBiH-u, pa je ocijenilo da je poslije održanog Drugog zasjedanja AVNOJ-a i odluka koje je ono donijelo neophodno održati novo zasjedanje ZAVNOBiH-a.¹

Na sjednici održanoj 9. maja 1944. godine u Ribniku Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je odlučilo da se Drugo zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine održi 30. juna 1944. godine i u tom smislu je uputilo pozive svojim članovima.

Neprijateljski prodor i na područje Ključa i Ribnika uticao je da se Predsjedništvo ZAVNOBiH-a prebaci iz Ribnika u Podgrmeč. Tako su se već prvom polovinom juna 1944. godine u Majkić-Japri našli članovi Predsjedništva: dr Vojislav Kecmanović Đedo, Đuro Pucar Stari, Avdo Humo, Hasan Brkić, Rodoljub Čolaković, Osman Karabegović, Tošo Vujašinović, Vaso Butozan, Sulejman Filipović i Muhamed Sudžuka.² Predsjedništvo je prvu sjednicu u Majkić-Japri održalo 17. juna 1944. godine. Dnevni red je bio: 1. Odluka o zasjedanju, 2. Diskusija o projektima Deklaracije i odluka i 3. Razno.[®]

Konstatovano je da su pozivi poslani svim delegatima, ali da će jedan broj delegata iz istočne Bosne teško moći do kraja juna stići i uzeti učešća u radu zasjedanja zbog neprijateljske ofanzive, koja je tamo bila u punom jeku, zbog toga što su veze sa istočnom Bosnom bile prekinute. Bilo je prijedloga da se čeka njihov dolazak, međutim, većina je ocijenila da bi bio veliki propust ako bi se zasjedanje odgađalo. Jedan broj vijećnika iz istočne Bosne već se nalazio u sastavu pokrajinskih institucija, a jedan broj u centralnoj Bosni, gdje su došli iz Posavine i Trebave pred sedmu neprijateljsku ofanzivu. Predsjedništvo je potom odlučilo da se zasjedanje održi između 27—30. juna 1944. godine. Nakon toga pojedini članovi Predsjedništva su zaduženi za izradu projekata dokumenata Zasjedanja.

¹ Zapisnik sjednice Predsjedništva ZAVNOBiH-a od 24—25. aprila 1944. godine, ZAVNOBiH, dokumenta 1943—1944, str. 124..

Zemaljsko vijeće Slovenije (Slovenski narodnoosvobodilni svet — SNOS) već je imalo svoje drugo zasjedanje (održano 19. februara 1944. g. u Črnomlju), dok je ZAVNOH pripremao svoje treće zasjedanje (održano 8—9. maja 1944. godine u Topuskom).

² Muhamed Sudžuka, sudija i podžupan u vlasti NDH 1941. godine, na sjednici Predsjedništva ZAVNOBiH-a, održanoj 18. februara 1945. godine u Jajcu isključen je iz članstva ZAVNOBiH-a, a dostavljen je prijedlog Predsjedništvu AVNOJ-a da i ono to uradi, što je i učinjeno. Isključen je jer je u toku svog boravka u NOP-u ispoljio neprijateljska shvatanja, povezao se s reakcionarnim i neprijateljskim elementima, dajući im upute i podršku u njihovom djelovanju protiv NOP. Nastojao je skrenuti Muslimane sa puta punog učešća u NOB, povezao se s neprijateljskim elementima na neoslobođenoj teritoriji. Isto, knjiga II, str. 126 i 152—153.

³ Zapisnik sjednice Predsjedništva ZAVNOBiH-a od 17. juna 1944. održane u Majkić-Japri. Isto, knjiga I, str. 153—154.

Naredna sjednica Predsjedništva ZAVNOBiH-a je održana isto u Majkić-Japri 21. juna, a i sljedeća 22. i naredna 23. juna 1944. godine.⁴ Prvog dana bilo je prisutno devet članova, a na popodnevni dio sjednice su stigla još tri i na naredne sjednice ukupno 12. Sjednice su počinjale, obično, u 9 sati, radilo se do oko 13 sati i opet nastavljalo u 14 ili 15 sati, pa do 20 sati. članovi Predsjedništva su se dogovorili i o drugim pitanjima, neposrednog organizovanja i rada zasjedanja, pa su potom pred samo zasjedanje prešli iz Majkić-Japre u Sanski Most.

Nekoliko dana pred zasjedanje ZAVNOBiH-a u Sanski Most je stigao Pašaga Mandžić, član PK KPJ za Bosnu i Hercegovinu, zadužen za organizaciju zasjedanja i na sjednici Sreskog komiteta KPJ upoznao članove tog foruma s odlukom da se zasjedanje održi u Sanskom Mostu. Na sastanku komiteta je razrađen plan priprema koje treba obaviti. Zaključeno je da se zasjedanje održi u Domu kulture, koji treba urediti i dekorisati. Postignut je dogovor o smještaju i ishrani vijećnika i gostiju, i o tome kako urediti grad. Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta zadužen je za sve poslove oko priprema u samom gradu, a organizacioni sekretar komiteta Paula Humek za prihvata i smještaj delegata na području Lušci-Palanke, Jelašinovaca i Majkić-Japre, gdje će delegati boraviti sve do dana kada će početi zasjedanje. Sve pripreme su vršene u najvećoj tajnosti, da neprijatelj ne bi saznao i izvršio vazdušne napade na grad i okolna sela, ili na drugi način omeo zasjedanje. Ni članovi KPJ koji su radili najneposrednije na pripremama, nisu znali kakva će konferencija biti održana. Zapravo, niko od njih nije zapitkivao o čemu se radi, jer je tada važio princip: izvršiti postavljeni zadatak i ne biti previše radoznao.

Poslije sastanka Sreskog komiteta započele su neposredne pripreme kojim je trebalo omogućiti uspješno zasjedanje Vijeća. Odlučeno je da se uredi sala Doma kulture i ostale prostorije za rad Predsjedništva i komisija i da se zasjedanje održava noću, radi obezbjeđenja od eventualnih neprijateljskih vazdušnih napada. Po dolasku i prolasku mnogih grupa vijećnika iz svih krajeva Bosne i Hercegovine moglo se naslutiti da će se neka važna konferencija održati upravo u Sanskom Mostu, pa ipak bilo je neophodno sačuvati tajnost i karakter predstojećeg skupa. U pripremama je učestvovalo dosta članova KPJ u Sanskom Mostu, Lušci Palanci, Jelašinovicima i Majkić-Japri. Za vrijeme samog zasjedanja, nakon noćnog rada prve večeri, vijećnici su otišli van grada, u susjedna sela na odmor i na večer,

1. jula ponovo su se vratili u grad i nastavili rad. To se ponovilo i 2. jula izjutra, po završetku zasjedanja, kada je većina vijećnika opet otišla u okolna sela na odmor.

Komanda mjesta Sanski Most, Sreski NOO, kao i okružna podgrmečka rukovodstva, imali su zadatak da dočekuju vijećnike ZAVNOBiH-a iz svih oblasti Bosne i Hercegovine, kao i druge goste⁵, i da ih privremeno, do po-

⁴ Isto, str. 155—161.

⁵ Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je uputilo poziv sanskim fratrima, da kao gosti učestvuju na zasjedanju fra Miroslav Buzuk i fra Ante Šeremet. Prvi je odbio da dođe, jer mu, navodno, brani biskup iz Banjaluke, dok je fra Ante Šeremet pristao i sa ostalim vijećnicima i gostima otišao u Lukiće, u Majkić-Japri. Tamo su čekali 2—3 dana na početak zasjedanja, fra Šeremet se razbolio, pa mu je ukazana ljekarska pomoć, te je i on učestvovao u radu zasjedanja.

Kao gost pozvan je i sanski kadija Muhidin Hamidović, koji se rado odazvao, pa se pridružio ostalima u Majkić-Japri. Bio je kao gost i na Prvom zasjedanju, pa je tada izabran za vijećnika ZAVNOBiH-a.

četka zasjedanja, smještaju u blizini Sanskog Mosta. Delegati iz Hercegovine, koje je predvodio Uglješa Danilović, bili su smješteni u Jelašinovcima, Tuk-Bobiji i Otišu, a delegati iz istočne Bosne u Majkić-Japri na Radanovom polju. Tu je stigla i većina delegata iz Bosanske krajine i centralne Bosne.

Narod podgrmečkih sela je s velikom ljubavlju dočekivao drage goste, vijećnike ZAVNOBiH-a, primio ih u svoje domove i gostio kako to Podgrmečlije znaju i hoće. A Podgrmečlije su navikli da još od početka ustanka u njihova sela dolaze poznati i istaknuti rukovodioci NOB na sastanke i skupove, da u njihovim selima borave štabovi i rukovodstva NOP, počevši od istorijskog skupa u Suhopolju, održanog 21. avgusta 1941. godine, kada je formirana Komanda gerilskih odreda Krupa—Sana, zatim dolaska štaba Kraljske divizije, početkom septembra 1941. i Štaba 1. krajiškog NOP odreda novembra iste godine. Sjećali su se dolaska Operativnog štaba NOP odreda za Bosansku krajinu, juna 1942. godine i mnogih konferencija šireg značaja održanih u ovim selima. Zato ih nije mnogo iznenadilo da se sada u njihovim selima okupljaju rukovodioci iz čitave Bosne i Hercegovine na značajan skup. Ovom narodu i ovom kraju bilo je to najveće i najljepše priznanje za sve ono što su do tada uradili i čemu i dalje doprinose u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika. Ti dani boravka vijećnika u podgrmečkim sanskim selima bili su veliko slavlje naroda i delegata NOB iz svih oblasti Bosne i Hercegovine.

I došao je istorijski dan za Sanski Most, — 30. juni 1944. godine. Ovaj mali grad je bio pun delegata-vijećnika ZAVNOBiH-a i ostalih gostiju koji su došli na zasjedanje. Šetali su malim ulicama, živo raspravljajući pored rijeke Sane. Nečekajući zakazani početak zasjedanja, vijećnici su počeli dolaziti u Dom kulture i zauzimati svoja mjesta. Na Drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a prisustvovali su članovi savezničkih vojnih misija: Sovjetskog Saveza, Velike Britanije, Sjedinjenih Američkih Država. Bio je tu i izaslanik Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske.

Tačno u 21 sat, u petak 30. juna 1944. godine, u svečano ukrašenoj i prepunoj sali Doma kulture Drugo zasjedanje je počelo simbolično: na pozornici tri borca narodnooslobodilačke vojske istovremeno su razvili tri zastave: jugoslovensku, srpsku i hrvatsku. Dug i buran aplauz svih prisutnih pozdravio je ovaj čin, kojim se podsjetio na ostvareno bratstvo i jedinstvo naroda Bosne i Hercegovine. Potom je dr Vojislav Kecmanović Đedo, predsjednik ZAVNOBiH-a, otvorio Drugo zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine.« Pored njega su za predsjedničkim stolom bili Sulejman Filipović i dr Jakov Grgurić, članovi Predsjedništva. Pošto je pozdravio sve vijećnike, članove savezničkih misija i izaslanika ZAVNOH-a, dr Vojislav Kecmanović je predložio, a prisutni usvojili, da se pošalje pozdravni telegrami Predsjedništvu AVNOJ-a i maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu, predsjedniku Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije.

Čitanje telegrama vijećnici su pozdravili burnim klicanjem: Živio Maršal Tito! i dugotrajnim aplauzom.

« Opis rada Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a, kao i citirani telegrami i Deklaracije su prema Zborniku dokumenata ZAVNOBiH-a, dokumenti 1943—1944. godine, knjiga I, str. 164—278 i prema knjizi Drugo zasjedanje ZAVNOBiH-a, Sanski Most 1944, izdanje Narodne skupštine NRBiH, Sarajevo 1954. godine.

Pošto Predsjedništvo AVNOJ-a nije moglo uputiti svoga predstavnika na ovo zasjedanje, poslalo je telegram, koji je pročitao predsjedavajući dr Vojislav Kecmanović:

»Žaleći što nam nije moguće prisustvovati Drugom zasjedanju Zemaljskog antifašističkog vijeća Bosne i Hercegovine, šaljemo zasjedanju prvog narodnog predstavništva Bosne i Hercegovine naše najtoplije pozdrave. Svojom sviješću i junačkom borbom svih njenih zbratimljenih naroda, Bosna i Hercegovina pretvorena je u jedno od najvažnijih ognjišta oslobodilačke borbe svih naših naroda. U toj borbi pripala je Bosni i Hercegovini časna uloga najglavnije spona između svih zemalja Jugoslavije, uloga bojišta naših najslavnijih bitaka, tla na kojem se naša Narodnooslobodilačka vojska razvila do svoje današnje moći, i u kojoj su, u Bihaću i Jajcu, udareni temelji Demokratske Federativne Jugoslavije.

Želimo plodan rad Zemaljskom antifašističkom vijeću Bosne i Hercegovine, kao prvom narodnom parlamentu, vrhovnom organu narodne državne vlasti Bosne i Hercegovine, ravnopravne federalne jedinice u sastavu Demokratske Federativne Jugoslavije» ...

Potom je vijećnike Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a pozdravio Nikola Rupčić, predstavnik ZAVNOH-a.

Predsjedavajući je pročitao Odluku o sazivu zasjedanja i potom prijedlog dnevnog reda od 22 tačke, pa su u Predsjedništvo izabrani: dr Vojislav Kecmanović, Đuro Pucar, Avdo Humo, dr Jakov Grgurić, Novak Mastilović, pukovnik Sulejman Filipović, pukovnik Todor Vujasinović, Rodoljub Čolaković, Hasan Brkić, Boško Hadžić i Dušan Grk.

Predsjedništvo ZAVNOBiH-a predložilo je zasjedanju da primi 23 nova vijećnika, što je usvojeno, tako da je raspored vijećnika po oblastima tada bio: Bosanska krajina i centralna Bosna 93 vijećnika, Hercegovina 35 vijećnika, istočna Bosna 61 vijećnik, ukupno 189 vijećnika, od kojih je zasjedanju prisustvovalo 107, 41 vijećnik je poslao svoja punomoćja jer su bili spriječeni da dođu, dok 25 vijećnika nije došlo, prema izvještaju Verifikacione komisije.⁷

Iz Sanskog sreza, osim vijećnika Mihajla Škundrića, Sime Šelića i Petra Vojnovića, za novog vijećnika na početku zasjedanja izabran je Muhidin Hamidović, kadija iz Sanskog Mosta, tako da je srez bio zastupljen četvoricom vijećnika.

Na Drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a, prve večeri, Đuro Pucar, podpredsjednik ZAVNOBiH-a, podnio je referat: »Značaj Drugog zasjedanja Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije za dalji razvoj narodnooslobodilačkog pokreta Bosne i Hercegovine«.

U svom referatu, nakon što je analizirao ostvarene uslove koji su omogućili održavanje Drugog zasjedanja AVNOJ-a (29—30. novembra 1943. godine u Jajcu) i donošenje istorijskih odluka, Đuro Pucar Stari je, pored ostalog, ukazao na uslove koji omogućuju dalju izgradnju nove narodne vlasti i njenih vrhovnih organa, pa je rekao:

»... Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije, koje je prije Drugog zasjedanja bilo opštenarodno tijelo, poslije tog zasjedanja pre-

⁷ Ni prema zapisniku, ni prema bilješkama sa zasjedanja nije se moglo utvrditi tačan broj vijećnika ZAVNOBiH-a na Drugom zasjedanju u Sanskom Mostu. Ni sastavljači pomenutog Zbornika dokumenata ZAVNOBiH-a to nisu uspjeli.

tvoreno je u najviši zakonodavni i izvršni organ; stvoren je i vrhovni naredbodavni i upravni organ naroda Jugoslavije na čelu sa maršalom Jugoslavije drugom Titom — Nacionalni komitet — prva narodna vlada Jugoslavije. Prema tome i stvoreni su svi uslovi da se i opštepolutička pretstavništva — antifašistička vijeća narodnog oslobođenja pojedinih zemalja, iz opštepolutinih tijela pretvore u zakonodavna i izvršna tijela, koja će biti nosioci, ne samo suverenosti pojedinih naroda, nego će istovremeno biti i graditelji državnosti tih naroda. To su osnovne karakteristike promjena koje su nastale poslije Drugog zasjedanja AVNOJ-a».

»... Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine treba danas da se pretvori, od opštepolutičkog pretstavništva u državni organ, treba da se pretvori u parlament, u najvišu zakonodavnu i izvršnu vlast Bosne i Hercegovine. Prema tome, naši narodno oslobodilački odbori kao organi ZAVNOBiH-a postaće organi državne vlasti i kao takvi nosioci bosansko-hercegovačke državnosti. Ovo je, drugovi i drugarice, najsvetčaniji dan, najveći praznik našeg naroda. Prvi put u istoriji Bosne i Hercegovine, kroz krv i nebrojene žrtve, kroz patnje, rađa se sunce, krvlju stečene mlade bosansko-hercegovačke federalne jedinice» ...

Potom je Hasan Brkić, sekretar ZAVNOBiH-a, podnio referat: »Izgradnja bosansko-hercegovačke državnosti u okviru Demokratske Federativne Jugoslavije«, u kome je, između ostalog, rekao:

»... Narodi Jugoslavije, u svojoj oslobodilačkoj borbi protiv fašističkog okupatora, izvojevali su dvije velike tekovine koje daju našem narodno-oslobodilačkom pokretu nerazrušivu unutrašnju čvrstinu i snagu. Te dvije tekovine jesu istinska narodna vlast i ravnopravnost i bratstvo naroda» ...

»... Narodno-oslobodilački odbori u Bosanskoj krajini najviše su uznapredovali. Oni su već odavno prerasli onu svoju prvobitnu funkciju pomoćnih organa naše vojske. U toku oslobodilačkog rata narodno-oslobodilački odbori u Bosanskoj krajini, na velikoj oslobođenoj teritoriji, sa uspjehom su počeli rješavati mnoga pitanja narodnog života. Oni su pokazali ne male uspjehe u prosvjetnom i zdravstvenom radu, u rješavanju privrednih pitanja kao i široko postavljenom pitanju pomoći krajevima koji su stradali od strane okupatora i narodnih izdajnika... Narodno-oslobodilački odbori, u najvećem dijelu ove oblasti izvojevali su autoritet državnih organa u očima naroda. Narod u odborima gleda svoju vlast, osjeća da su oni plod njegove borbe i svjestan je šta će oni kao oblik demokratske vlasti moći da učine sutra, kada protjeramo okupatora iz naše zemlje» ..⁸

Nakon izlaganja ova dva referata razvila se živa diskusija, u kojoj su učestvovali vijećnici: Florijan Sučić, Danica Perović, Ignjat Marić, Čedo Kapor, Edhem Pabrić, Bogomir Brajković, Osman Karabegović, Hamdija Čemerlić, Adem Hercegovac i Rodoljub Čolaković, pa je prvi dio zasjedanja završen u 4 sata izjutra, 1. jula 1944. godine.

Zasjedanje je nastavljeno istog dana u 21 sat. U produžetku diskusije o podnijetim referatima govorili su: Hamdija Omanović, Ignjac Kunecki, Vasilj Semak, Halil Šakanović, Uglješa Danilović, Novak Mastilović, Mladen Jeftić, dr Jakov Grgurić, Avdo Humo i Slavko Rodić.

⁸ Zapisnik Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a, 1. jula 1944. godine, ZAVNOBiH, dokumenta, knjiga I, str. 179—191.

U nastavku rada Dušan Ivezić je podnio referat: Privredni zadaci naših narodnih vlasti, dr Vaso Butozan referat: O zdravstvenim problemima Bosne i Hercegovine u oslobodilačkom ratu i Ante Babić: Rad narodno-oslobodilačkih vlasti na prosvjetnom polju.

U diskusiji o ova tri referata učestvovali su vijećnici: DMITAR Bajalica, LAZO Lazić, SALKO Nazečić, TODOR Vujasinović, MAHMUT Čehajić, SKENDER Kulenović, SULEJMAN Filipović i UGLJEŠA Danilović.

Vijećnici su na ovom zasjedanju usvojili sljedeće odluke:

Odluka o odobrenju rada bosansko-hercegovačke delegacije na Drugom zasjedanju AVNOJ-a dana 29—30. novembra 1943. godine, Odluka o stvaranju Zakonodavnog odbora Predsjedništva ZAVNOBiH-a, Odluka o ustrojstvu i radu narodno-oslobodilačkih odbora i narodno-oslobodilačkih skupština u Federalnoj Bosni i Hercegovini, Odluka o uspostavljanju Zemaljske komisije pri Predsjedništvu ZAVNOBiH-a, za ispitivanje zločina okupatora i njegovih pomagača, Odluka o uspostavi Vjerske komisije pri Predsjedništvu ZAVNOBiH-a, Odluka o izborima za seoske, opštinske i gradske narodno-oslobodilačke odbore i sreske, okružne i oblasne narodnooslobodilačke skupštine, Odluka o raspisivanju Zajma narodnog oslobođenja u iznosu od 500 miliona kuna-dinara i Odluka o odobrenju rada Predsjedništva ZAVNOBiH-a.

Zasjedanje je usvojilo Deklaraciju Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine o pravima građana Bosne i Hercegovine.

Na završetku zasjedanja ZAVNOBiH-a izabrano je novo Predsjedništvo ZAVNOBiH-a u sastavu: predsjednik dr Vojislav Kecmanović, član Predsjedništva AVNOJ-a, potpredsjednici Avdo Humo, književnik i član AVNOJ-a, dr Jakov Grgurić, bivši poslanik i senator Hrvatske seljačke stranke i Đuro Pucar Stari, član Predsjedništva AVNOJ-a, sekretar Hasan Brkić, advokatski pripravnik, član AVNOJ-a.

U Predsjedništvo su ušla još 22 vijećnika.

U rano jutro, u nedjelju 2. jula 1944. godine u 5,30 sati predsjednik dr Vojislav Kecmanović zaključio je Drugo zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine. Vijećnici zadovoljni obavljenim poslom, usvojenom Deklaracijom i odlukama izašli su na ulice Sanskog Mosta i potom krenuli u svoje krajeve, da bi Bosnom i Hercegovinom pronijeli glas **da je ZAVNOBiH konstituisan u najviše zakonodavno i izvršno tijelo Bosne i Hercegovine i da su položeni temelji federalne Bosne i Hercegovine u okviru Demokratske Federativne Jugoslavije.**

U svojoj burnoj i bogatoj prošlosti Sanski Most nije doživio značajnije dane od ovih u vrijeme održavanja istorijskog Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a, kada je proglašena Federalna Bosna i Hercegovina, zajednica zbratimljenih naroda — Srba, Muslimana i Hrvata.

RAD I BORAVAK PREDSJEDNIŠTVA ZAVNOBiH-a NA SANSKOM SREZU

Neposredno poslije održanog Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a Predsjedništvo ZAVNOBiH-a se privremeno smjestilo u selo Grdanovce, u kuću Đure Aničića i u još neke okolne kuće. Tu je 6. jula 1944. godine održana prva

sjednica novoizabranog Predsjedništva, kojoj su prisustvovali: predsjednik dr Vojislav Kecmanović, potpredsjednici Avdo Humo, dr Jakov Grgurić i Đuro Pucar, sekretar Hasan Brkić i članovi Bogomir Brajković, Novak Mastilović, Sulejman Filipović, Muhamed Sudžuka, Rodoljub Čolaković, Husnija Kurt, Muratbeg Zaimović, dr Hamdija Čemerlić, Pašaga Mandžić i Osman Karabegović. Dnevni red ove sjednice je bio: 1. Stvaranje odjeljenja pri Predsjedništvu ZAVNOBiH-a, 2. Naimenovanje Zemaljske komisije za ispitivanje zločina okupatora i njegovih pomagača, 3. Izrada projekata, odluka i uputstava koja su predviđena u odlukama Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a, 4. Odlazak delegacije za istočnu Bosnu, 5. Stvaranje Zemaljskog odbora Crvenog krsta i 6. Razno.®

Na svečanoj tribini pred početak proslave 20-godišnjice ustanka i 1. KNOP odreda, u Lušci-Palanci oktobra 1961. godine.

Sjednica je počela u 9 i završila se u 13 sati. Predsjedništvo je formiralo svoja odjeljenja i imenovalo načelnike: Odjeljenje za narodnu privredu — načelnik dr Hamdija Čemerlić, član Predsjedništva, Odjeljenje za narodnu

•Zapisnik sjednice Predsjedništva ZAVNOBiH-a od 6. jula 1944. godine. ZAVNO-BiH — dokumenta, knjiga I, str. 291—293.

prosvjetu — načelnik Ante Babić, član Predsjedništva, Odjeljenje za narodno zdravlje — načelnik dr Vaso Butozan, član Predsjedništva, Odjeljenje za obnovu — načelnik Pašaga Mandžić, član Predsjedništva i Odjeljenje za pravosuđe — načelnik dr Bogomir Brajković, član Predsjedništva.

Predsjedništvo je imenovalo članove Zemaljske komisije za ispitivanje zločina okupatora i njegovih pomagača, i to: za predsjednika dra Dragoslava Ljubibratića, za članove Savu Savića, sveštenika iz Šekovića, Novaka Mastilovića, sveštenika iz Gacka, Husniju Kurta, direktora Gimnazije Mostar, Đuru Pucara, radnika iz Grahova, dra Jakova Grgurića, advokata iz Livna, dra Danicu Perović, ljekara iz Banjaluke, Mihaila Bjelakovića, komandanta partizanskog odreda, Muju Hodžića, zemljoradnika iz Šatorovića, Branka Simića, zemljoradnika iz sela Bukovice, Vasu Trikića, radnika iz Drvara, Dušana Grka, zemljoradnika iz Hercegovine, Juru Mikulića, trgovca
ii Bugojna, Sulejmana Dizdara, direktora banke iz Livna i Asima Alihodžića, advokata iz Banjaluke.

Predsjedništvo je odmah stavilo u dužnost dru Jakovu Grguriću da sa prisutnim članovima Komisije izradi Pravilnik i uputstva za organe Zemaljske komisije na terenu, kako bi se što hitnije započeo ovaj neodložan i značajan rad.

Predsjedništvo je zadužilo Zakonodavni odbor, formiran i imenovan na Drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a, da izradi detaljna uputstva za rad i ustrojstvo narodnooslobodilačkih odbora i pravilnik o ustrojstvu sudova.

Zaključeno je da uže Predsjedništvo odredi delegaciju koja će se prebaciti u istočnu Bosnu i na konferenciji vijećnika ZAVNOBiH-a koji nisu mogli doći na zasjedanje izložiti način rada i zaključke Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a.

Kako se ukazala potreba što hitnijeg izbora zemaljskog odbora Crvenog krsta, odlučeno je da uže Predsjedništvo da inicijativu za stvaranje zemaljskog odbora Crvenog krsta kao i za stvaranje nižih organizacija Crvenog krsta na terenu. Bila je to, u stvari, odluka o osnivanju Crvenog krsta na slobodnoj teritoriji Bosne i Hercegovine, koja je ubrzo sprovedena u život. (Na sjednici Predsjedništva ZAVNOBiH-a održanoj mjesec dana kasnije u Sanici, 6. avgusta 1944. godine, imenovan je Zemaljski odbor Crvenog krsta za Bosnu i Hercegovinu.)

Još za vrijeme boravka članova Predsjedništva ZAVNOBiH-a u selu Grdanovcima, dr Vojislav Kecmanović Djedo predložio je da se u selu formira odbor Crvenog krsta i da započne rad. Na seoskoj konferenciji, na kojoj je o ulozi i zadacima Crvenog krsta govorio i dr Vojislav Kecmanović Djedo, izabran je prvi Odbor Crvenog krsta, nakon odluke o obnovi i formiranju ove humanitarne organizacije. Za predsjednika Odbora Crvenog krsta u Grdanovcima izabran je Mile Aničić, a za članove Kosa Jojić, član KPJ i Boško Barudžija. Ovaj prvi Odbor Crvenog krsta jednog naselja, vjerovatno prvi u Bosni i Hercegovini osnovan u toku NOB, odmah se uključio u izvršavanje zadataka zbog kojih je i obnovljena ova organizacija.

Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je pretreslo i pitanje zbrinjavanja civilnog stanovništva koje je stradalo za vrijeme neprijateljskih ofanziva u srezovima Glamoč i Kupres pa je odmah odredio komisiju u sastavu: Đuro Pucar, Osman Karabegović, Dušan Ivezić i dr Hamdija Čemerlić, koja je dobila zadatak da zajedno sa Oblasnim NOO za Bosansku krajinu utvrdi stanje i preduzme potrebne mjere.

Međutim, pošto su uslovi smještaja i rada Predsjedništva ZAVNOBiH-a i novoformiranih odjeljenja u Grdanovcima bili dosta slabi, neposredno iza ove sjednice Predsjedništvo se preselilo u Sanicu, gdje je već 12. jula 1944. godine održana sjednica užeg Predsjedništva. Tu u Sanici Predsjedništvo je sa svojim odjeljenjima ostalo do potkraj septembra 1944. godine, kada je prešlo u slobodno Jajce, u kojem je ostalo sve do oslobođenja Sarajeva, kada se, aprila 1945. godine, tamo preselilo.

2. OSNIVANJE NARODNOOSLOBODILAČKOG FRONTA BOSNE I HERCEGOVINE — PRVA ZEMALJSKA KONFERENCIJA NOF-a

Već od prvog dana ustanka naroda u Bosni i Hercegovini ističe se postojanje narodnooslobodilačkog pokreta, koji rukovodi narodnooslobodilačkom borbom i čiji predstavnici učestvuju na pojedinim zborovima, skupovima i slično. U mnogim proglasima i zaključcima sve je prisutniji pojam »narodnooslobodilački pokret«, skraćeno NOP, ili u nekim dokumentima nazivan i »narodnooslobodilački front«, odnosno skraćeno NOF, što je jedinstven naziv za široku platformu svih naroda Jugoslavije u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika. Međutim, tada NOP, ili NOF, još nema svoje organizacije, svoje odbore od seoskih do zemaljskih. Smatralo se da NOP (ili NOF) sačinjavaju NOO, NOB, NOV i partizanski odredi, antifašističke organizacije omladina i žena i, razumljivo, zajedno s njima KPJ, inicijator i organizator oslobodilačke borbe i okupljanja svih naroda i svih slojeva u borbi protiv okupatora i narodnih izdajnika.

U ovo vrijeme, od početka ustanka do osnivačke konferencije NOF-a Bosne i Hercegovine, cjelokupnim političkim radom i političkim životom na slobodnoj teritoriji u Bosni i Hercegovini su rukovodili paritski komiteti i organizacije i narodnooslobodilački odbori. Formiranje ZAVNOBiH-a, i naročito njegovo konstituisanje u najviše zakonodavno i izvršno tijelo u federalnoj Bosni i Hercegovini, već je ukazivalo na neodložnu potrebu hitnog formiranja narodnooslobodilačkog pokreta (odnosno NOF-a), kao opštepitičke organizacije naroda Bosne i Hercegovine. Zato je Pokrajinski komitet KPJ za Bosnu i Hercegovinu inicirao da se iskoristi skup najznačajnijih predstavnika narodnooslobodilačkog pokreta Bosne i Hercegovine na Drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a i neposredno po njegovom zavšetku održi osnivačka zemaljska konferencija narodnooslobodilačkog pokreta Bosne i Hercegovine, izabere njegov izvršni odbor i potom priđe osnivanju i izboru odbora u selima, opštinama, srezovima, okruzima i oblastima Bosne i Hercegovine. Odlučeno je da se ova osnivačka konferencija NOF-a održi u selu Zdeni, nedaleko od Sanskog Mosta.

U ponedjeljak 3. jula 1944. godine nedaleko od izvora Zdene, u jednom šljiviku, okupilo se oko 150 najuglednijih predstavnika narodnooslobodilačkog pokreta Bosne i Hercegovine, uglavnom vijećnika ZAVNOBiH-a. Među okupljenima bili su predstavnici Komunističke partije Jugoslavije s područja Bosne i Hercegovine, predstavnici Antifašističkog fronta žena, Ujedinjenog saveza antifašističke omladine i jedan broj uglednih predstavnika Hrvatske seljačke stranke i još nekih političkih stranaka i grupa.

Or Vojislav Kecmanović Djedo otvorio je ovu konferenciju, ističući njen značaj ^{za} Srbe, Muslimane i Hrvate Bosne i Hercegovine »koji prvi put u ^{sv}°joj istoriji idu rame uz rame ka jednom cilju«.

Rodoljub Čolaković, sekretar Predsjedništva AVNOJ-a i član Predsjedništva ZAVNOBiH-a u uvodnom referatu istakao je potrebu osnivanja narodnooslobodilačkog pokreta i inicirao njegove zadatke:

»Stvoriti vodstvo Narodnooslobodilačkog pokreta Bosne i Hercegovine;

Organizaciono učvrstiti pokret;

Stvarati njegove organizacije od seoskih do oblasnih koje će pod rukovodstvom Izvršnog odbora djelovati kao forumi političkog pokreta, nezavisno od narodnooslobodilačkog odbora, koji se sad pretvaraju u organe državne vlasti;

Ubrzati proces ulaženja još širih masa u Narodnooslobodilački pokret i pojačati priliv novih boraca u narodnooslobodilačku vojsku;

Narodnooslobodilački pokret iz koga je nikla naša državnost mora biti glavni oslonac nove državne vlasti pri izgradnji te državnosti;

Snaziti bratstvo Srba, Muslimana i Hrvata, zbog naše bolje budućnosti«.

Skup je u ime Komunističke partije Jugoslavije pozdravio Avdo Humo, koji je, pored ostalog, kazao: »... Komunistička partija radila je iskreno na okupljanju svih patriotskih i demokratskih snaga Bosne i Hercegovine radi radi borbe protiv fašističkih zavojevača i naših izdajnika. Ovaj naš skup najbolji je dokaz da je bilo moguće ostvariti jedinstvo demokratskih snaga naše uže domovine, okupiti i Srbe i Muslimane i Hrvate u borbi za isti ideal, za Federalnu Bosnu i Hercegovinu u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji. Komunisti Bosne i Hercegovine neće ni od sad žaliti svojih snaga u borbi za konačnu pobjedu nad fašističkim okupatorom i njegovim pomagačima i na izgradnji naše državnosti«.

Član Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije i član Predsjedništva ZAVNOBiH-a pukovnik Sulejman Filipović je istakao nužnost organizacionog učvršćivanja širokog političkog pokreta, koji će samo dobro organizovan biti siguran čuvar velike tekovine naše borbe — Federalne Bosne i Hercegovine, pa je govor završio: »Mi smo njezin temelj udarili ovih dana. Ona nije tekovina samo današnjeg pokoljenja već i našeg potomstva. Nama predstoji borba protiv reakcije. Tući ćemo je najsigurnije kroz organizaciju Narodnooslobodilačkog pokreta«.

Kao pripadnik Hrvatske seljačke stranke govorio je dr Jakov Grgurić, član Predsjedništva ZAVNOBiH-a. U svom izlaganju on je rekao da Hrvati Bosne i Hercegovine sve više uviđaju da su ih ustaše uvalili u sramotu i nesreću i da je Mačekova politika čekanja kobna za hrvatski narod. Zato će Hrvatima u Bosni i Hercegovini biti primjer njihova braća u Hrvatskoj koja se bore u narodnooslobodilačkom pokretu: »Nećemo da zaostanemo iza ostale braće, nego ćemo dati borce da se zajedno sa Srbima i Muslimanima bore za slobodu«.¹⁰

Na skupu je u ime Antifašističkog fronta žena govorila Dušanka Kovačević, a u ime Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Mile Perković, vijećnik ZAVNOBiH-a. Oni su istakli da će antifašistička organizacija žena i omladine još više djelovati na okupljanju žena i omladine u Narodnooslobodilački pokret i tako doprinijeti bržoj pobjedi nad neprijateljem i izgradnji federale Bosne i Hercegovine.

¹⁰ Članak: Zemaljska konferencija NOP BiH, Oslobođenje, br. 8. juli 1944. godine. Arhiv KPBiH, Tom I, knj. I, str. 224—225.

Na završetku rada ove osnivačke konferencije NOP-a Bosne i Hercegovine izabran je Izvršni odbor Narodnooslobodilačkog pokreta Bosne i Hercegovine, i to za predsjednika dr Vojislav Kecmanović (van stranaka), za potpredsjednika pukovnik Sulejman Filipović (van stranaka) i dr Jakov Grgurić (Hrvatska seljačka stranka), za sekretara Đuro Pucar Stari (Komunistička partija) i još 24 člana.

Povodom održavanja osnivačke konferencije NOP-a Bosne i Hercegovine u Zdeni, Izvršni odbor je uputio narodima Bosne i Hercegovine proglas. Tako se na samskom sreću, u Zdeni, zbio još jedan krupan događaj: na prvoj Zemaljskoj konferenciji NOP-a — osnovan je Narodnooslobodilački front Bosne i Hercegovine.

Kako je na osnivačkoj konferenciji u Zdeni novostvorena organizacija nazvana **Narodnooslobodilački pokret (NOP) Bosne i Hercegovine**, Pokrajinski komitet KPJ za Bosnu i Hercegovinu je pismom Oblasnom komitetu Hercegovine 28. jula 1944. godine objasnio »... Narodnooslobodilački pokret Bosne i Hercegovine mijenja svoj naziv u **Narodnooslobodilački front Bosne i Hercegovine**, iz sljedećih razloga: Narodnooslobodilački pokret obuhvata sve postojeće organizacije u ovoj borbi koje na bilo koji način učestvuju u borbi za oslobođenje. Prema tome, Narodnooslobodilački pokret BiH obuhvata i vojsku i narodnooslobodilačke odbore i druge masovne antifašističke organizacije, a Narodnooslobodilački front označava opštenarodnu političku organizaciju koja treba da okupi u svoje redove sve pristalice oslobodilačkog pokreta, bilo da oni pripadaju postojećim partijama ili antifašističkim organizacijama, bilo da nisu obuhvaćeni ni jednom organizacijom. Narodnooslobodilački front kao politička organizacija ne može u sebe uključiti narodnooslobodilačku vojsku kao vojničku organizaciju, niti narodnooslobodilačke odbore kao organe državne vlasti, i kao takvi ne mogu biti sastavni dijelovi političke organizacije. Kako vidite, tu ima bitnih razlika između imena NOP i NOF...« u Nakon tog Pisma Pokrajinski komitet KPJ za Bosnu i Hercegovinu i Izvršni odbor NOF-a Bosne i Hercegovine objavio je u listu »Oslobođenje« od 27. jula 1944. godine svoje Saopštenje, u kojem, pored ostalog, iznosi da je Izvršni odbor na svom sastanku održanom 23. jula 1944. godine »... odlučio da se jedinstvena opštenarodna politička organizacija, koja će formirati svoje odbore od seoskih do oblasnih, nazove **Narodnooslobodilački front Bosne i Hercegovine**.«

Tako je pismom Pokrajinskog komiteta i Saopštenjem Izvršnog odbora NOF Bosne i Hercegovine razjašnjeno pitanje i karakter organizacije i naziva novostvorene političke organizacije, a kasnije dopunjeno uputstvom o načinu izbora odbora NOF-a.

Za vrijeme prolaska kroz Bosansku krajinu i naročito za vrijeme boravka na samskom sreću, čekajući početak zasjedanja ZAVNOBiH-a a potom i Osnivačke konferencije NOF-a Bosne i Hercegovine, vijećnici iz Hercegovine i istočne Bosne veoma su se interesovali za razvoj narodne vlasti u Bosanskoj krajini. U svakom slobodnom selu postojao je narodnooslobodilački odbor, zatim za grupe sela opštinski i za svaki srez Bosanske krajine sreski

*i Pismo Pokrajinskog komiteta KPJ za BiH 28. jula 1944. godine Oblasnom komitetu KPJ za Hercegovinu.

Hajrudin Mehmedbašić: Prve organizacije i akcije NOF-a za BiH, izdanje Komisije za informacije Glavnog odbora SSRN BiH, Zadrugar, Sarajevo 1964, str. 37—38.

NOO, za svaki okrug okružni NOO, te konačno Oblasni NOO za Bosansku krajinu. U organizaciji narodne vlasti, kao i u drugim djelatnostima, aktivnostima i borbi, Bosanska krajina je dotad bila postigla veoma krupne rezultate, imala bogato iskustvo u formiranju novih organa državne vlasti, bila najorganizovanija oblast u Bosni i Hercegovini. Zato dani provedeni u Bosanskoj krajini, i od toga najviše na sanskom srezu, za sve njih, vijećnike iz Hercegovine i istočne Bosne, bili su dragocjeni za razmjenu mišljenja i iskustava, upoznavanje ovdašnjeg stanja i rada. Na završetku uspješnog rada i boravka na sanskom srezu, u Podgrmeču i Bosanskoj krajini, svi vijećnici su ispraćeni kao najdraži gosti i prijatelji, saborci u jedinstvenoj oslobodilačkoj borbi, sada međusobno još više zblíženi i upoznati.

3. IZBORI I RAD ODBORA NOF-a AGITACIONO-PROPAGANDNA I DRUGA DJELATNOST

Agitaciji i propagandi i redovnom informisanju stanovništva poklanjana je stalna pažnja od početka ustanka. Jedan od vidova neposrednog propagandnog djelovanja je bila i ustaljena praksa da se na skoro svim sastancima i skupovima prisutni najprije upoznaju s aktuelnom vojno-političkom situacijom kod nas i u svijetu, a potom se prelazi na tekući dnevni red.

Kroz čitav rat je praktikovano održavanje političkih konferencija u selima na kojima se govorilo o akteulnim političkim pitanjima, a počesto i čitali odlomci, pa i kompletne radio-vijesti, umnožavane na mašini za pisanje, na šapirografu ili geštetneru. Partijski komiteti, ali i narodnooslobodilački odbori (sve do formiranja odbora NOF-a) redovno su izvještavali i o održanim političkim konferencijama. Tako, na primjer, Okružni komitet KPJ za Podgrmeč obavještava da je samo u januaru 1944. godine na Podgrmeču održano 367 raznih seoskih konferencija, na kojima je učestvovalo oko 38.300 osoba. Na većini ovih konferencija objašnjavane su odluke Drugog zasjedanja AVNOJ-a, tumačena politička situacija, čitani listovi, ali i rješavala izvjesna lokalna pitanja. U nizu sela koristila su se i prela da se i na njima pročitaju radio-vijesti ili odlomci iz partizanske štampe. U tom vremenu održano je i dvanaest opštinskih zborova i sreski zbor u Sanskom Mostu.

Tokom oslobodilačkog rata na slobodnoj teritoriji su komemoracijom obilježavane godišnjice smrti istaknutih revolucionara međunarodnog radničkog pokreta. Tako su i u januaru 1944. godine u svim opštinama Podgrmečkog okruga i u Sanskom Mostu održane komemorativne večeri povodom godišnjice smrti Vladimira Iljiča Lenjina (umro 21. januara 1924. godine) i pogibije revolucionara Roze Luksemburg i Karla Libknehta, osnivača Komunističke partije Njemačke (ubijeni 15. januara 1919. godine). Komemorativne večeri u Sanskom Mostu su bile dobro posjećene, dok su u nekim selima, gdje su prvi put bile organizovane komemorativne večeri, slabije posjećene.

U januaru 1944. godine organizovano je 19 kulturno-zabavnih priredbi, dok je Kulturno-prosvjetni odbor Okružnog NOO izdao dva broja »Zidnih novina« u kojima su štampani članci o značajnim događajima, vojno-političkoj situaciji, akcijama i si.^{1*}

Krajem februara 1944. godine organizovana je treća ratna proslava osnivanja Crvene armije (23. februara 1918. godine). Jubilej 26-godišnjice Crvene armije proslavljen je akademijama, prigodnim predavanjima i govorima. Proslava je organizovana i po bataljonima, u jednim 24, a u drugim 28. februara.

¹² Izvještaj Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč za januar 1944; Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 2449/2, str. 5.

PROSLAVA PRVOG MAJA

Na slobodnoj teritoriji, počevši od 1. maja 1942. godine, redovno je proslavljan Praznik rada — 1. maj. Ta proslava je i 1944. godine, po izvještaju Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, bila veoma uspješna. Uoči Prvog maja, po običaju, na brdima su bile ložene vatre, a u Sanskom Mostu i Ljubiji te večeri su organizovani i mitinzi. Uoči Prvog maja u Sanskom Mostu i Ljubiji su održane svečane akademije, a u mnogim selima priredbe, uz uvodne govore o Prazniku rada.

Sav narod na slobodnoj teritoriji svetkovao je na dan Prvog maja i masovno učestvovao na zborovima organizovanim za tu priliku. Kada se u Dabru okupio narod na zbor, iznenada se pojavio neprijateljski avion i bombardovao. Poginula je jedna omladinka, a dvije su ranjene. Ovog dana neprijateljski avioni bombardovali su i Sanski Most, očekujući da će tu zateći okupljeni narod na proslavi Praznika rada.¹³

Osim seoskih zborova, organizovanih za područje čitavog sreza, skoro svakog mjeseca, a naročito uz važnija zbivanja, organizovani su i opštinski zborovi. Mali zastoј u tom propagandnom radu kroz organizovanje zborova bio je tokom maja, zbog prodora neprijatelja do Sanskog Mosta i očekivanog jačeg neprijateljskog prodora u vrijeme tzv. sedme neprijateljske ofanzive. Međutim, već krajem juna, a naročito nakon održavanja Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a i Prve zemaljske konferencije NOF Bosne i Hercegovine, ponovo je organizovano više i sreskih i opštinskih političkih zborova, pogdjekad i posebnih omladinskih, pa se tako nastavilo sve do kraja rata.

Svi ovi zborovi su iskorištavani i za neposrednu agitaciju, prije svega pred organizovanje sve novih i novih kampanja prikupljanja dobrovoljnih priloga, ali i u neposrednoj pripremi za predstojeću žetvu, kada je trebalo organizovati dobrovoljne radne brigade i izvršiti takvu organizaciju stanovništva svih sela da bi se žetva što uspješnije obavila.

VELIKI MANIFESTACIONI ZBOR NOF-a U SANSKOM MOSTU

U nedjelju 16. jula 1944. godine, uveče, u Sanskom Mostu se okupilo mnoštvo naroda na zbor i pored kiše koja je padala. Došli su ljudi, žene i omladina iz bliže i dalje okoline.

Zbor je otvorio Stevo Ćulibrk, predsjednik Sreskog NOO, a potom je o značaju Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a govorio dr Hamdija Čemerlić. On je zbor upoznao i sa sadržajem usvojenih odluka i posebno s Deklaracijom o pravima građana Bosne i Hercegovine. Inženjer Uglješa Danilović je obavijestio građane o sporazumu zaključenom između maršala Tita i dra Subašića, i o njegovom značaju za dalju uspješnu borbu i okončanje rata. Nakon toga on je opširno izložio značaj osnivanja NOF-a. Sljedeći govornik je bio kadija Muhidin Hamidović, vijećnik ZAVNOBiH-a, koji je istakao značaj bratstva Srba, Muslimana i Hrvata. Nikola Kotle, sekretar Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, pozdravio je sve prisutne u ime Komunističke partije. Na kraju zbora pročitao je pozdravni telegram Vrhovnom komandantu NOV i

¹³Izvještaj Okružnog komiteta KPJ za april 1944. godine, Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 2924/, str. 3.

POJ maršalu Titu, kojim mu narod sanskog sreza izražava zahvalnost za napore u uspješnom vođenju rata.

Okupljeni građani su veoma pažljivo slušali izlaganja govornika i oduševljeno klicali maršalu Titu, NOF-u i federalnoj Bosni i Hercegovini.

Poslije završetka zбора, kojem je prisustvovalo nekoliko hiljada građana, narod je dugo ostao na trgu, veseleći se, igrajući kola, pjevajući pjesme.¹⁴

PROSLAVA TROGODIŠNJICE USTANKA

Treća godišnjica ustanka u Podgrmeču je proslavljena veličanstvenim narodnim zborom organizovanim u živopisnoj dolini potoka Moštаницe, između sela Hadrovaca i Mrkalja. Sve partijske i skojevske organizacije su imale zadatak da narodu objasne značaj zбора, pozovu narod i dovedu na proslavu treće godišnjice ustanka, u kojem je narod Podgrmeča imao tako značajnu ulogu.

Partijske organizacije i opštinski komiteti lipničke i halilovačke opštine su imali zadatak da pripreme prostor za zbor, da podignu odgovarajuću tribinu — pozornicu, dok su skojevske organizacije Mrkalja i Hadrovaca dobile zadatak da prikupe materijal za dekoraciju. Skojevke su po selima prikupile vezene čaršafe, šarenice, čilime, kojima je ukrašena tribina i napravljena pozornica za priredbu koja će se poslije zбора izvesti. Partijske organizacije, organizacije AFŽ i narodnooslobodilački odbori svih podgrmečkih sela su imali zadatak da organizuju da domaćini i domaćice pripreme poznata podgrmečka jela, kojim će se pogostiti gosti, borci brigada i Podgrmečkog odreda i svi prisutni. Već u rano jutro, a iz nekih sela i oko ponoći, krenuli su stanovnici mnogih podgrmečkih sela u povorkama, sa zastavama i transparentima, sa torbama punih jela, prema dolini potoka Moštаницe. Većinu učesnika sačinjavali su omladina i žene, jer su muškarci Podgrmeča gotovo svi u borbi, u brigadama i odredu. Na zbor je došao narod i iz najudaljenijih sela krupskog, novskog i sanskog sreza.

Dolazak gostiju na zbor: Đure Pucara Starog, potpredsjednika ZAVNOBiH-a i sekretara Pokrajinskog komiteta KPJ, šefketa Maglajlića, sekretara Oblasnog NOO za Bosansku krajinu, dra Jakova Grgurića, potpredsjednika ZAVNOBiH-a i drugih narod je veoma toplo pozdravio.

Na početku zбора izabrano je Predsjedništvo, a potom su pred više od 15.000 ljudi govorili: Đuro Pucar — o političkoj situaciji i sporazumu između maršala Tita i Ivana Subašića, Šefket Maglajlić — o odlukama Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a i dr Jakov Grgurić — o značaju Narodnooslobodilačkog fronta za Bosnu i Hercegovinu. Potom su pročitane pozdravne depeše koje je narod Podgrmeča uputio vrhovnom komandantu NOVJ i predsjedniku Nacionalnog komiteta maršalu Titu i Predsjedništvu ZAVNOBiH-a.

Kulturna ekipa 4. divizije i više kulturnih grupa iz podgrmečkih sela izvelo je kulturno-zabavni program. Potom je narod za sve učesnike zбора priredio zajednički ručak, a nakon toga narodnim igrama, pjesmom i sveopštim narodnim veseljem završena je proslava trogodišnjice ustanka u Podgrmeču.¹⁵

¹⁴ List »Oslobođenje« od 27. jula 1944. godine. Arhiv KP BiH, tom I, knj. 1, str. 248.

¹⁵ List »Oslobođenje« od 11. avgusta 1944. godine. Arhiv KP BiH tom I, knj. 1. str. 255—266.

PROSLAVA DANA USTANKA NA ZMIJANJU I TIMARU

Za sela istočno od rijeke Sane, područje Zmijanja i Timara, održana je proslava Dana ustanka u Jeličkoj. Na zbor je došlo oko 3.000 ljudi, odraslih i omladine, među kojima i iz sela sa područja sanskog sreza: Usoraca, Tramošnje, Kozice i drugih.

Na zboru je govorio dr Vojislav Kecmanović Djedo, predsjednik ZAVNOBiH-a i predsjednik NOF-a Bosne i Hercegovine. On je osvijetlio historiju borbe srpskog naroda za slobodu, govorio o izdajstvu četnika, istakao vrijednost bratstva i jedinstva naših naroda u borbi za slobodu i bolji život, pa je kazao: »... Ovo nas je vrijeme naučilo više nego svi prošli vjekovi, da je brat mio ma koje vjere bio i da se više ne dijelimo po vjeri i nacionalnom imenu, nego na ljude i neljude«. Pošto je pročitano zvanično saopštenje o sporazumu Tito — šubašić, dr Vojislav Kecmanović je okupljenom narodu objasnio značaj i suštinu ovog sporazuma. To njegovo izlaganje ostavilo je veoma snažan utisak na prisutne, jer su okupatori, ustaše i četnici u ovim krajevima proturali razne neistine o tom sporazumu.

Osman Karabegović, član Predsjedništva ZAVNOBiH-a govorio je o bratstvu naroda Bosne i Hercegovine. Na završetku je govorio Rade Erceg, komandant 15. krajiške NOU brigade.

Prije početka zbora, održanog kraj stare pravoslavne crkve, kulturna ekipa je otpjevala himnu Hej Slaveni, a na završetku zbora izvela kulturno-umjetnički program. Narod se potom dugo veselio, pjevajući borbene i narodne pjesme i igrajući kola.¹⁶

KONFERENCIJA I ZBOR NOF-a U SASINI

U akciji upoznavanja naroda sa istorijskim odlukama Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a i sa značajem osnivanja NOF-a Bosne i Hercegovine, u selu Sasini je kod crkve u nedjelju 3. septembra 1944. godine održana konferencija NOF-a, kojoj je prisustvovalo oko 150 ljudi i žena. Nekoliko dana kasnije, u petak 8. septembra, na istom mjestu je održan i zbor kojem je prisustvovalo oko 700 duša.

I na konferenciji i na zboru govorio je dr Jakov Grgurić, potpredsjednik ZAVNOBiH-a, bivši narodni zastupnik i senator HSS. On je stanovnike upoznao sa unutrašnjom i vanjskom vojno-političkom situacijom, govorio o velikim uspjesima NOV pod komandom maršala Tita, istakao uspjehe saveznika, potom objasnio cilj i svrhu i zadatak osnivanja Narodnooslobodilačkog fronta. Takođe je rekao da je bivše vodstvo HSS, na čelu sa Vlatkom Mačekom, iznevjerilo program i učenje Stjepana Radića, tražeći od naroda da čeka i time da se stavi u službu okupatora i njegovih slugu, ustaša i četnika.

Narod je svesrdno pozdravio izlaganje dra Jakova Grgurića, pa su mnogi izjavili da stupaju u narodnooslobodilački pokret, da su pripravnici moralno, materijalno i učešćem u jedinicama NOV i POJ pomoći pokret.¹⁷

Dolazak dra Jakova Grgurića u hrvatska sela i njegovo političko djelovanje bilo je veoma uspješno. On je narodu, posebno hrvatskom, ukazao

¹⁶ »Oslobođenje«, 11. avgusta 1944. g., Arhiv KP BiH, tom I, knj. 1, str. 256.

¹⁷ »Oslobođenje«, 20. septembra 1944. godine. Arhiv KP BiH, tom I, knj. 1, str. 366—367.

pravi put kojim treba da ide svaki poštenu i čestiti Hrvat, Srbin i Musliman, a to je put narodnooslobodilačkog pokreta.

I u narednim mjesecima održano je dosta opštinskih zborova, skoro svakog mjeseca po jedan u nekoj opštini, među kojima i 7. novembra 1944. godine u Tomini kojem je prisustvovalo oko 400 ljudi, žena i omladine. Zborovi su održani i u Lipniku, i to 19. novembra i 31. decembra 1944. godine. Narod se veoma rado odazivao i dolazio na zborove, željan da sazna novosti iz svijeta, da čuje o sve većim i većim uspjesima NOV Jugoslavije i savezničkih armija.

IZBORI I RAD ODBORA NOF-a

Drugom polovinom avgusta 1944. godine Izvršni odbor NOF-a Bosne i Hercegovine je izdao Uputstvo za organizaciju odbora NOF-a Bosne i Hercegovine. U Uputstvu se najprije kaže da sve pristalice Narodnooslobodilačkog fronta u jednom selu, gradskom kvartu i si. čine odbor NOF-a. Svaki odbor bira predsjednika, potpredsjednika, sekretara i blagajnika.

Na kraju Uputstva je istaknuto da odbore NOF-a osim na oslobođenoj teritoriji treba osnivati, kao ilegalne, i na neoslobođenoj teritoriji a svi oni treba da budu politička rukovodstva naroda.¹⁸

OBLASNA KONFERENCIJA NOF-a ZA BOSANSKU KRAJINU U MAJKIĆ-JAPRI 8. AVGUSTA 1944.

Inicijativni odbor za saziv skupštine Narodnooslobodilačkog fronta Bosanske krajine obavijestio je Okružni NOO Podgrmeča da će se 6. avgusta 1944. godine održati skupština za izbor Oblasnog odbora NOF-a za Bosansku krajinu. Predložen je sljedeći dnevni red: 1. politička situacija i NOF, referat, 2. o organizaciji NOF, referat, 3. izbor oblasnog odbora NOF-a za Bosansku krajinu i 4. razno.

Istim dopisom je najavljeno da će u radu prve oblasne konferencije NOF-a za Bosansku krajinu učestvovati: svi vijećnici ZAVNOBiH-a, članovi plenuma Oblasnog NOO, predsjednici i sekretari okružnih NOO, predsjednici sreskih NOO, istaknuti politički ljudi, predstavnici Komunističke partije i SKOJ-a i antifašističkih organizacija USAOJ-a i AFŽ, kao i delegacije NOF-a svakog okruga. Navedeni delegati treba da stignu u Lušci-Palanku do 6. avgusta 1944. godine.

Okružni NOO za Podgrmeč u pismu Sreskom NOO Sanski Most, 31. jula 1944. godine, najavljuje dolazak 90 delegata na područje sreza, za koje treba pripremiti hranu, prenočište i prevozna sredstva do Majkić-Japre. Prva oblasna konferencija NOF-a za Bosansku krajinu održana je u Majkić-Japri, Donjoj, u utorak 8. avgusta 1944. godine, uz učešće oko 200 delegata Srba, Muslimana i Hrvata iz svih krajeva Bosanske krajine, izuzev iz srednje Bosne, koji nisu uspjeli doći.

¹⁸»Oslobođenje«, 20. septembra 1944. godine, Arhiv KP BiH, tom I, knj. 1, str. 286—287.

U radu konferencije učestvovali su i gosti: dr Jakov Grgurić, potpredsjednik i dr Hamdija Čemerlić, član Izvršnog odbora NOF-a Bosne i Hercegovine i Hasan Brkić, sekretar ZAVNOBiH-a. Formiranjem najprije Oblasnog odbora NOF-a trebalo je da započne rad na organizovanju NOF-a u Bosanskoj krajini.

Referat o političkoj situaciji u Bosanskoj krajini i potrebi formiranja NOF-a podnio je Osman Karabegović, sekretar Oblasnog komiteta KPJ i član Izvršnog odbora NOF-a Bosne i Hercegovine, a referat o sastavu, organizovanju i zadacima organizacija NOF-a Dušan Ivezić, član Izvršnog odbora NOF BiH. U diskusiji su učestvovali delegati iz svih okruga Bosanske krajine. Za govornicom su se smjenjivali seljaci, radnici, intelektualci, sveštenici, žene, omladina, ljudi različitih političkih uvjerenja, ali koji su svoj patriotizam dokazivali na djelu. Svi učesnici u diskusiji obećavali su da će sprovesti organizacija NOF-a u svom selu, opštini, okrugu i oko odbora NOF-a okupiti sav narod Krajine, kako onaj najveći dio koji najaktivnije doprinosi borbi tako i onaj manji koji se još drži po strani. U svojim izlaganjima govornici su istakli razliku između ove političke organizacije, NOF-a, i stranaka bivše Jugoslavije, koje su razjedinjavale narod, dok NOF sve snage usmjerava na jačanje saradnje i bratstva naših naroda, jer samo tako mogu da ostvare svoje životne interese.

Na završetku rada skupština je jednoglasno izabrala Oblasni odbor NOF-a za Bosansku krajinu, za predsjednika Milana Bursaća za potpredsjednike Florijana Sučića i Sulejmana Dizdara i za sekretara Žarka Zgonjanina.¹⁾

Održavanjem oblasne skupštine NOF bio je početak organizovanja svih ostalih (okružnih, sreskih, opštinskih i seoskih) organizacija i odbora NOF-a u Bosanskoj krajini.

Ubrzo nakon oblasne konferencije i izbora Oblasnog odbora NOF-a, njegov Izvršni odbor se smjestio u Sanski Most u Prijedorsku ulicu, zgrada broj 32, gdje je ostao sve do preseljenja u slobodnu Banjaluku.

ORGANIZOVANJE NOF-a NA SANSKOM SREZU

Neposredno nakon Oblasne konferencije NOF-a za Bosansku krajinu prišlo se izborima odbora NOF-a u selima, opštinama i okruzima.

U seoske odbore NOF-a, a tako i u opštinske, birani su predstavnici omladine, žena, odnosno USAOJ-a i AFŽ, zatim uticajni ljudi i žene iz sela čiji su članovi porodice bili u NOV ili u omladini, a takvi su bili i uticajni i priznati, bez obzira da li su članovi KPJ ili nisu. Za sekretara odbora NOF-a obično je biran sekretar i član organizacije KPJ, a ponegdje član SKOJ-a, gdje nije bilo članova KPJ. Svi su oni svojim uticajem i ugledom omogućavali još bolji rad na selu, u opštini.

IZBOR OPŠTINSKOG ODBORA NOF-a LUŠCI-P ALANKA

Opštinski odbori NOF-a birani su na opštinskim zborovima ili konferencijama, kojima je obično prisustvovala većina birača sela, opštine. Tako

je za područje opštine Lušci-Palanka sazvan zbor na livadi ispod naselja. Prethodno je Opštinski komitet KP razmatrao listu kandidata za odbor, pa je zauzeo stav da se za predsjednika predloži Đuro Stanivuković iz Jelašinovaca. Na zbor je došlo mnogo ljudi i žena, pa su o NOF, izborima i političkoj situaciji govorili Đoko Jeftić, sekretar Opštinskog komiteta KPJ, Ilija Indić, predsjednik Opštinskog NOO i Đuro Stanivuković, kojeg su prva dva govornika predložila za kandidata za predsjednika Opštinskog odbora NOF-a. Međutim, Palančani su tada istakli svoga kandidata za predsjednika, Nikolu Miljuša. Nevični u organizovanju izbora na ovakvim masovnim zborovima, rukovodioci zbora su glasanje organizovali tako, da bi se lakše prebrojali, što su prisutne podijelili na dvije strane, na jednu stranu livade trebalo je da pređu oni koji su za Đuru Stanivukovića, a na drugu oni koji su za Nikolu Miljuša. Ljudi su se počeli premještati i zauzimati određenu stranu, što je stvorilo zbrku i izazvalo pometnju. Tek tada su organizatori zbora uvidjeli kakvu su i političku grešku učinili. Prebrojavanje jedne, pa druge grupe je izvršeno i tada je saopšteno da je za predsjednika Odbora NOF-a izabran Đuro Stanivuković, a za sekretara Đoko Jeftić. Na zboru su izabrani i delegati za sresku konferenciju NOF-a.

GRADSKI ODBOR NOF SANSKI MOST

Izbor gradskog odbora NOF u Sanskom Mostu je izvršen u nedjelju 10. septembra 1944. godine, na konferenciji održanoj u Domu kulture. Za predsjednika Gradskog odbora NOF-a izabran je Vlado Gvozden (koji je uz pomoć partizanskih obavještajaca uspio izaći iz okupirane Banjaluke, jula 1944. godine), a za sekretara Veselin Bašić.

U ovom sastavu Gradski odbor je djelovao do 8. novembra 1944. godine, kada je na novoj konferenciji umjesto Vlade Gvozdena, koji je zbog bolesti podnio ostavku, za predsjednika izabran Milan Mićuka Miljević. U takvom sastavu Gradski odbor NOF-a je radio do kraja rata.

IZBOR I RAD SEOSKIH I OPŠTINSKOG ODBORA NOF-a LIPNIK

U Lipniku, pored Škole, septembra 1944. godine je održan zbor, kojem je prisustvovalo i mnogo ljudi i žena iz susjednih opština. Na zboru je o ulozi NOF-a i vojno-političkoj situaciji govorio Nikola Kotle, sekretar Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč. Potom se prišlo izboru Opštinskog odbora NOF ove opštine. Za predsjednika je izabran Jandro Cvjetičanin, za potpredsjednika Ibrahimbeg Bišćević, iz Lukavice, za sekretara Lazo Pejić, a za blagajnika Milka Tubin, za članove Dane Davidović iz Kozina, Nikola Stanić iz Gornjeg Lipnika, Mile Vuković iz Donjeg Lipnika, Jovo Praštalo iz Lukavica, Milorad Radaković iz Podvidače, Mirko Glušac iz Slatine, Agan Kaltak iz Okreča i Ahmet Mešić iz Modre. Istovremeno su izabrani delegati lipničke opštine za sresku konferenciju NOF-a, na kojoj će se izabrati Sreski odbor NOF-a. Za delegate su izabrani: Mihajlo Pejić, Lazo Praštalo, Stojko Desnica, Nikola Stanić, Mile Vuković, Jovo Praštalo, Božo Marčeta, Dušan Đurić, Ratko Vojnović, Rade Radaković, Šaćir Buljubašić, Milorad Radaković, Anđa Marčetić, Mira Vuković, Ruža Praštalo, Đuđa Mikić, Agan Kaltak, Stevo Radaković,

Đurađ Vuković, Stoja Davidović, Zorka Majkić, Mile Đurić, Đuro Milinović, Jovo Dubajić, Jovan Jeftić, Savka Mutić i Slavko Đurić, kao i trojica delegata koji su bili u vojsci: Petar Vojinović i Jovan Mutić.

Tada su održane i seoske konferencije na kojima je izvršen izbor odbora NOF-a, pa su na području lipničke opštine za članove seoskih odbora NOF-a izabrani:

Kozln: Todor Majkić, predsjednik, Jovica Davidović, potpredsjednik i Stojko Desnica, sekretar;

Đurici: Rade Kantar, predsjednik, Pero Mrda, potpredsjednik, Jovo Dubajić, sekretar i Mirko Praštalo, blagajnik;

Slatina sa Zenkovićima: Mirko Glušac, predsjednik, Mihajlo Miljuš, potpredsjednik, Ratko Vojinović, sekretar, Mika Vuković, blagajnik;

Gornji Lipnik: Pero Davidović, predsjednik, Đuro Milinković, potpredsjednik, Luka Glušac, sekretar i Nikola Stanić, blagajnik;

Donji Lipnik: Mile Vuković, predsjednik, Vaso Milunović, potpredsjednik, Božo Bilbija, sekretar i Savka Mutić, blagajnik;

Lukavica: Jovo Praštalo, predsjednik, Gojko Bjelajac, potpredsjednik, Petar Radaković, sekretar i Lenka Radaković, blagajnik;

Podvidača: Đuro Rajlić, predsjednik; Milan Plavšić, potpredsjednik; Blagoja Radaković, sekretar i Milorad Radaković, blagajnik;

Okreč: Huse Seferović, predsjednik, Ešref Kaltak, sekretar i Salih Kaltak, blagajnik;

Čirkići: Smail Džafić, predsjednik, Muharem Durmišević, potpredsjednik, Ilijaz Seferović, sekretar i Derviš Džafić, blagajnik i

Modra: Salih Grbić, predsjednik, Ahmet Mešić, potpredsjednik, Hamo Beširević, sekretar i Zulfo Delić, blagajnik.

Seoski odbori NOF i Opštinski odbor NOF-a Lipnik redovno su održavali svoje sjednice, koje su imale obično ovaj dnevni red: 1. politička situacija i diskusija, 2. izvještaj i diskusija, 3. zadaci i 4. razno.

Povremeno su održavani zajednički sastanci Opštinskog odbora NOF-a i svih seoskih odbora NOF-a na području lipničke opštine.

Odbor NOF-a je svoje aktivnosti koordinirao sa odborima USAOJ-a i AFŽ-a, a dogovarao se sa narodnooslobodilačkim odborima o svim pitanjima, pa i akcijama koje je trebalo sprovesti. Tu su prije svega kampanje prikupljanja dobrovoljnih priloga za vojsku, sakupljanje ljetine, sjetva, popravka kuća siromašnom stanovništvu i dr., i s tim u vezi pripreme za održavanje konferencija u selima ili opštinskog zbora, konferencije.

Odbori NOF-a su razmatrali i pitanje informisanja stanovništva, podjele i čitanja propagandnog materijala: štampe, radio-vijesti, lista »Glas« i »Oslobođenje« i dr. Obično je taj materijal uručivan seoskom odboru NOF-a, koji je organizovao čitanje po zaseocima, na sastancima i konferencijama.

Na zajedničkim sastancima Opštinskog i seoskih odbora NOF-a obično je bilo riječi i o greškama u vezi sa sprovođenjem kampanja, otkupa i si. Davani su prijedlozi kako da se dalje radi.

Seoski odbori NOF-a su održavali redovne političke konferencije jednom nedjeljno. Na njima je čitan dobijeni materijal: radio-vijesti, »Glas«, »Oslobođenje«, zatim dobijeni štampani govori rukovodilaca i drugi propagandni materijali.

Na pojedinim konferencijama, posebno organizovanim podnošen je izvještaj o radu, analiziran, rad, ukazivano na greške odbora NOF-a i drugih odbora, ili pojedinih članova tih odbora, analizirane negativne pojave na

terenu i pokretane mnoge akcije, pomoć školama i analfabetskim tečajevima, pomoć porodicama čiji su članovi u NOV, pomoć sirotinji naročito u davanju sjemena, oranju i obradi ljetine, itd.

Na najvećem broju ovih sjednica i konferencija, naročito na sjednicama Opštinskog odbora NOF-a bili su članovi sreskih i okružnih foruma (KP, NOF, USAOJ, AFŽ), koji su se tako upoznivali sa političkom situacijom na području sela, opštine, saznavali njihove probleme, davali uputstva za dalji rad i odgovarali na mnogobrojna pitanja koja su im postavljali članovi odbora NOF-a.

Na svakoj sjednici odbora NOF-a usvajani su zaključci, koji su precizirali koje za koji posao odgovoran i do kada treba da ga obavi. A na narednim sjednicama podnošen je izvještaj o učinjenom, problemima, teškoćama u radu, ako ih ima i si.

Poslije završetka sjednice seoskog odbora NOF-a a naročito Opštinskog, omladina bi obično dala priredbu sa borbenim pjesmama, nekom recitacijom i obaveznim Kozaračkim kolom, a onda bi do kasno u noć trajalo narodno veselje.

Na opštinskom zboru održanom 31. decembra 1944. godine izvršena je izmjena u rukovodstvu Opštinskog odbora NOF-a Lipnik, pa je za predsjednika biran Jovan Jeftić, a za potpredsjednika Mile Vuković.²⁰

OPŠTINSKI ODBOR NOF-a EMINOVACA

I za područje Eminovaca, septembra 1944. godine, izabran je Opštinski odbor NOF-a Opštinski zbor, na kojem se okupilo skoro sve stanovništvo opštine, izabrao je Opštinski odbor NOF-a za predsjednika Obrada Stupara, za sekretara Vida Marinkovića i za članove Zaima Badnjevića, Milku Kugić i Luku Miljevića.

U martu 1945. godine, izvršene su izmjene pa je za predsjednika Opštinskog odbora NOF izabran Petar Dodik, za sekretara Obrad Stupar i za članove Dušan Milinković, Zaim Badnjević i Jela Veselinović.

ORGANIZACIJA OSTALIH SEOSKIH ODBORA NOF-a

Tokom avgusta, a najviše u septembru 1944. godine, održane su seoske konferencije NOF-a i izvršen izbor seoskih odbora NOF-a u većini sela. Međutim, o tim izborima nema sačuvanih podataka, izuzev što se savremenici sjećaju ponekih članova rukovodstava tih odbora.

Prema tim sjećanjima, sastav seoskih odbora NOF-a sanskih sela je bio:

U Odboru NOF-a Majkić-Japre bili su: Đurađ Majkić, predsjednik, Nikola Bundalo Zečina, potpredsjednik, Mile Zorica i Jovanka Džakula.

U Potkraju u Odboru su bili: Trivo Andulajević, Drago Dekić, Marta Kovačević i Stana Čurguz.

U Miljevcima predsjednik je bio Đuro Ćuk.

²⁰ Podaci o sastavu i radu odbora NOF lipničke opštine dati su prema ratnim zabilježkama Luke Glušca.

U Suhači predsjednik je bio Jošan Đurđević.

U zajedničkom, jedinstvenom Odboru NOF-a za sela Fajtovce, Napre-lje 1 Gorice su bili: Milan Basta, predsjednik, Mile Vukobrat, Cedo Puhalić, Ibrahim Mušić i Mileva Vukša.

U Kljevcima u Odboru NOF-a su bili: Mirko Utješinović, Stoja Ćosić, Mićo Damjanović, Jeka Mudrinić i još neki.

U Krkojvcima u Odboru NOF-a su bili: Petar Popović, predsjednik, Milan Bodiroža, potpredsjednik, Stana Majkić, sekretar i Mara Ćosić, bla-gajnik.

U Eminovcima su bili: Petar Stojanović, predsjednik i Dragoja Mili-nović, sekretar.

U Grdanovcima je predsjednik bio Jovo Stupar, sekretar Nikola Mi-ljević i članovi Stoja Aničić i Đukan Miljević.

U Bošnjacima je predsjednik bio Rade Adamović, sekretar Mihajlo Milinović i članovi Đuja Basara, Pero Basta i Dušan Rodić.

U Kozici u Odboru NOF-a su bili: Zoran Bjelanović, predsjednik, pa nakon njegovog odlaska u Sreski odbor NOF-a zamjenjuje ga Dušan T. Po-pović, dok su članovi bili: Jovan Milićević, Jovan Grahovac, Mile Vulin, Vid Sućur, Ljuba Sekulić, Miloš Nairović i Miloš Mršić.

U Tramošnji: Rade Savija, predsjednik, Trivo Borenović, sekretar i članovi Joka Petrović, Danica Borenović i Dušan Vujanović.

U Podovima: Uroš Lukešić, Košta Tepić, Ljuba Sekulić i Simo Mi-ljević.

U Kruharima predsjednik je bio Vlado Bursać.

U Gornjem Kijevu predsjednik je bio Trivo Arsenić.

U Donjem Dabru predsjednik je bio Obrad Lukić.

U Starom Majdanu u Odboru NOF-a su bili: Uzeir Sarić, predsjednik i članovi Džemal Memić, Hasan Hadžibajramović, Osme Sarhatlić i Pavo Cengija.

U Zdeni, selu u kojem je i osnovan NOF Bosne i Hercegovine, pred-sjednik Odbora NOF-a je bio Mile Vrkeš.

U Podlugu predsjednik je bio Ilija Ćučak.

U Tmavi predsjednik je bio Stevo Zorić.

Za sela Poljak 1 Šehovce izabran je jedan Odbor NOF-a, a za pred-sjednika Ivo Madžo.

Za sela Huslmovce 1 Demiševce formiran je jedan odbor NOF-a i za predsjednika izabran Ibro Karabeg.

U Pobrježju u Odbor NOF-a izabrano je sedam članova, a predsjed-nik je bio Mujo Hasić.

U Batkovcima su izabrani za predsjednika Franjo Tomić, a za čla-nove Ljubica Damjanović i Kata Tomić.

Prvi Odbor NOF-a u Sasini osnovan je decembra 1944, u koji je iza-brano pet članova, a Jure Egredžija za predsjednika.

U Čaplju u Odboru NOF-a su bili: Smajo Korlat, Marko Đurđević, Hamo Bajrić i još nekolicina.

U Hrustovu u Odboru NOF-a su bili: Bajro Seferović, Hasan Merda-nović, Meho Alić, Zuhra i Sabra Čerimović i Bisera Merdanović.

U nekoliko sela, kao što su škrļjevita, tokom rata nije biran odbor NOF-a, dok su neka sela imala zajednički odbor sa susjednim, većim i ak-tivnijim selom.

Na opštinskoj konferenciji u Budimlić-Japri je izabran opštinski od-bor NOF-a. Za predsjednika je izabran Luka Škundrić, ali je on ubrzo smi-njen, pa je za novog predsjednika izabran Mile Jelača.

Većina ovih odbora, i seoskih i opštinskih, izabrana je tokom septem-bra 1944. godine, a tek neki u oktobru 1944. godine.

OPŠTINSKI ODBOR NOF-a SANSKI MOST

Na opštinskoj konferenciji, uz prisustvo oko 60 delegata seoskih odbora NOF-a, krajem septembra 1944. godine formiran je Opštinski odbor NOF-a sanske opštine. Tada je izabran Izvršni odbor: za predsjednika je biran Mile Čamber, za sekretara Đuro Đurđević, član Opštinskog komiteta KPJ, i za članove: Ivo Madžo, Ibrahim Hašimović Aganović, Muharem Talić i Vlado Bursać. Na konferenciji su izabrani i delegati za sresku konferenciju NOF-a.

SRESKA KONFERENCIJA NOF-a SANSKI MOST

Kada je skoro u većini sela izvršen izbor odbora NOF-a, i u svim opštinama, u nedjelju 10. oktobra 1944. godine je u Sanskom Mostu održana Prva sreska konferencija NOF-a, na kojoj je iz svake opštine uzelo učešća po 25—30 delegata, ukupno oko 300 delegata s područja sreza. Konferencija je održana u Domu kulture. Nakon političkog referata, koji je podnio Mihajlo Pejić i diskusije o političkoj situaciji i dosadašnjem radu seoskih i opštinskih odbora NOF-a, izabran je Sreski odbor NOF-a, plenum, u koji je iz svake opštine ušlo 15—20 članova, ukupno oko 120. Potom je izabran Iz-

Prva sreska konferencija NOF-a sanskog sreza, održana 10. oktobra 1944. godine u sali Doma kulture u Sanskom Mostu.

vršni odbor od 31 člana. Za predsjednika Sreskog odbora NOF-a izabran je Mile Čamber, do tada predsjednik Gradskog odbora NOF-a, za potpredsjednika Eduard Anušić iz Stare Rijeke i Muhidin Hamidović, kadija i vijećnik ZAVNOBiH-a, dok je za sekretara izabran Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ, a za blagajnika Dmitar Njegovan. Kada je novembra 1944. Mihajlo Pejić preuzeo dužnost u Okružnom NOO i OK KPJ Podgrmeč, raz-

riješen je dužnosti sekretara Sreskog odbora NOF-a i na mjesto njega izabran Jovo Grubić, koji ga je zamijenio i na dužnosti u Sreskom komitetu KPJ. Međutim, već u martu 1945. Mihajlo Pejić se vratio na dužnost sekretara Sreskog komiteta KPJ pa je tada ponovo preuzeo i dužnost sekretara Sreskog odbora NOF-a.

Pored drugih konferencija Sreski odbor NOF-a Sanski Most imao je konferenciju i 27. decembra 1944. godine, sa dnevnim redom: 1. politička situacija, 2. izvještaji, 3. razno. Politički referat je podnio Jovo Grubić, tadašnji sekretar Sreskog odbora NOF-a. Potom su predstavnici opštinskih odbora NOF-a Dabra, Eminovaca, Lušci-Palanke, Lipnika, Starog Majdana, Oštre Luke, Tornine, Kozice i Sanskog Mosta podnijeli izvještaje o stanju na terenu i aktivnostima organizacija i odbora NOF-a.

Učesnici konferencije su se živo interesovali o aktuelnim političkim i vojnim problemima, pa su postavljali mnoga pitanja. Neka objašnjenja je dao Mićuka Miljević, predsjednik Gradskog odbora NOF-a, a na ostala pitanja odgovarao je Žarko Zgonjanin, sekretar Oblasnog odbora NOF-a. Potom su govorili Osman Karabegović, Nikola Kotle, Mihajlo Pejić i još neki funkcioneri NOF-a, koji su svojim izlaganjima obuhvatili pitanja što su ih učesnici konferencije bili postavili. Konferencija je razmatrala i pitanja kampanje, zatim kako jačati bratstvo i jedinstvo, potom o spremanju drva za predstojeću zimu itd.

Sreski odbor NOF-a je, pored drugih, organizovao i veliki manifestacioni zbor u Sanskom Mostu 27. marta 1945. godine. Ovim zborom obilježena je četvrta godišnjica ovog značajnog događaja narodnog bunta, iskazanog brojnim demonstracijama širom zemlje protiv pristupanja Jugoslavije Trojnom paktu. Veliki manifestacioni zbor održan u utorak 27. marta 1945. godine u centru grada otvorio je Mile Čamber, predsjednik Sreskog odbora NOF-a. O značajnom datumu govorili su Đurica Đorđo, učitelj iz Banjaluke i Osman Karabegović.²¹

Sreski odbor NOF-a, Sreski komitet KPJ, Sreski komitet SKOJ-a i sreska rukovodstva AFŽ i USAOJ-a su organizovali i veliki prvomajski zbor u Sanskom Mostu u utorak, 1. maja 1945. godine, nekoliko dana pred završetak četvorogodišnje teške borbe za slobodu, bratstvo i jedinstvo. Na ovom zboru su govorili Šefket Maglajlić, član Oblasnog komiteta KPJ, Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ i Paula Humek, organizacioni sekretar Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza (koja se tih dana ponovo vratila na sanski srez).

OKRUŽNA KONFERENCIJA NOF-a ZA PODGRMEČ

Završni čin organizovanja NOF-a na podgrmečkom okrugu je bio održavanje Okružne konferencije Narodnooslobodilačkog fronta za Podgrmeč 15. novembra 1944. godine u Sanskom Mostu, u Domu kulture. Konferenciji je prisustvovalo oko 400 delegata i kao gosti Ljubo Babić, član Oblasnog odbora NOF-a, pukovnik Nemanja Vlatković, zamjenik komandanta 5. korpusa NOVJ i Žarko Zgonjanin, sekretar Oblasnog odbora NOF-a. Dnevni red konferencije je bio: 1. politički referat sa diskusijom i 2. izbor Okružnog odbora NOF-a i delegata za Oblasni odbor NOF-a.

²¹ »Oslobođenje«, 31. marta 1945. godine.

U predsjedništvu konferencije je bio Svetožar Vejnović, vijećnik AVNOJ-a, koji je predsjedavao, politički referat je podnio Nikola Kotle, sekretar Okružnog komiteta KPJ, a potom su u živoj diskusiji učestvovali: Mihajlo Pejić, Mara Budimir, Božo Marčetić, Milica Vujanović, Petar Dodik, Milorad Radaković, Jandrija Novaković, Ilija Borović, Branko Drljača, Đoko Jeftić, Dule Vidović, Simo Opačić, Đuro Đukić, Rade Mandić, Hasan Džankić, Milica Obradović, Hare Suljić, Mile Divjak, Žarko Zgonjanin, Rudi Kolak i još desetak delegata.

Na završetku rada konferencija je izabrala Okružni odbor, plenum, u koji je ušlo po 20—30 delegata svakog sreza. Za predsjednika je izabran Svetožar Vejnović, vijećnik AVNOJ-a, za potpredsjednike Dane Babić, član ZAVNOBiH-a i Hasan Džankić, za sekretara Nikola Kotle, sekretar Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč i za blagajnika Simo Opačić.

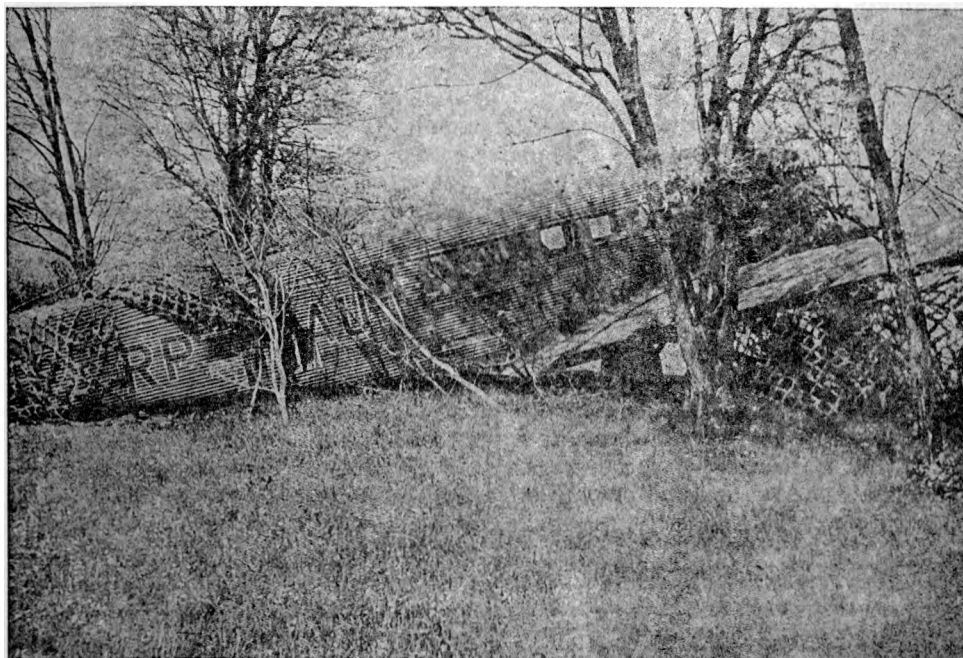
4. FORMIRANJE NOVIH JEDINICA NOV JUGOSLAVIJE U SANSKOM MOSTU

U slobodnom Sanskom Mostu tokom 1944. i prvih mjeseci 1945. godine formirane su 1. vazduhoplovna baza i 1. artiljerijska grupa 5. korpusa i Artiljerijska brigada 3. NOU divizije. U novoformiranim jedinicama 5. korpusa. Bazi i Artiljerijskoj grupi bilo je dosta boraca s područja sanskog sreza.

Prva vazduhoplovna baza je ostala sve do potkraj aprila 1945. godine, dok su 1. artiljerijska grupa i Artiljerijska brigada ovdje samo organizovane i kompletirane, pa odmah krenule u borbe koje je vodio 5. korpus, odnosno 3. NOU divizija.

PRVA VAZDUHOPLOVNA BAZA 5. KORPUSA NOVJ U SANSKOM MOSTU

Početkom 1944. u Sanskom Mostu je formirana 1. vazduhoplovna baza 5. korpusa NOVJ, u kojoj su u početku bila tri oficira, tri podoficira i deset boraca. Stab 1. vazduhoplovne baze sačinjavali su: komandant Gojko Rodić, kapetan, politički komesar Ratko Resanović, intendant Slavko Tadić.

Jedan od aviona na aerodromu u Krkojevcima u jesen 1944. godine.

Ubrzo su došle vojne misije Engleske, a potom i SSSR-a u Sanski Most. One su pored drugih zadataka imale i dužnost da uz pomoć Vazduhoplovne baze NOVJ održavaju vezu sa savezničkim avionima koji su dolazili nad Sanski Most i padobranima spuštali oružje, vojnu spremu i lijekove, a odvozili ranjenike. Radi toga je u Krkojercima uređen improvizovani aerodrom.

Engleska vojna misija je imala oficira, dva podoficira, a vojna misija SSSR-a oficira i tri podoficira. Ove savezničke misije su bile smještene u kućama Abdulaha Avdagića i Hasana Maličevića u Sanskom Mostu, engleska radio-stanica u kući živka Mijatovića u Krkojercima, dok je stanica za davanje signala za dolazak i odlazak savezničkih aviona bila u kući Save čam-bera u istom selu.

Povremeno su noću stizali saveznički avioni nad aerodrom u Krkojercima, koji je bio osvijetljen vatrama na ugovoreni način, i nakon uspostavljanja radio-veze izbacivali su s padobranima, ili bez njih, bale sa oružjem, municijom, odjećom, obućom i lijekovima. Sve do jula 1944. godine avioni su samo izbacivali opremu i nisu pokušavali da se spuštaju na aerodrom u Krkojercima. Baza je u ljeto 1944. godine počela dobijati sve veću ulogu. Od tada se na ovaj aerodrom spuštaju transportni avioni, dovoze ratni materijal za jedinice NOV. Poslije istovara ratnog materijala u avione su smješteni teški ranjenici iz kozinske i drugih bolnica i prevoženi u Italiju, u Bari i okolinu. Tamo su liječeni, a nakon ozdravljenja vraćani u Jugoslaviju.

Pošto se nije znalo kada će tačno stići saveznički avioni, ranjenici donijeti na sanski srez iz susjednih krajeva i bolnica smješteni su privremeno po kućama podgrmečkih sela. Tamo su ostajali dan-dva, ali su ponekad morali ostati i deset-petnaest dana. Među tim ranjenicima bilo je boraca iz hrvatskih i slovenačkih jedinica.

Od septembra 1944. godine aerodrom u Krkojercima je počeo služiti i za spuštanje savezničkih borbenih aviona, jer je pista uređena do veličine 100 x 1000 metara.

Aerodrom u Krkojercima je bio upotrebljiv za 24 sata poslije najvećih kiša, osim sjevernog dijela, koji je u dužini od 140 m znao biti pokriven vodom. Međutim, i ostalih 860 metara piste bilo je dovoljno da se na nju spuste dvomotorni avioni, kakvi su dotad samo i dolazili na ovaj aerodrom.²²

Prilikom bombardovanja njemačkog Štaba u Miletića Gaju, kojeg su izveli avioni 1. eskadrile NOV, 5. septembra 1944. godine, neprijatelj je pogodio avion spitfajer kojim je pilotirao zastavnik Milan Delić. On je uspio doletjeti i spustiti se na aerodrom u Krkojercima. Nakon opravke aviona odletio je u svoju bazu u Italiju.²³

Grupa od dva spitfajera dopratila je 8. septembra 1944. godine sa ostrva Visa do Sanskog Mosta transportni avion hariken (Hurricane) kojim je putovao engleski pukovnik Selbi (Selby) u specijalnoj misiji. Dva dana kasnije, 10. septembra opet su do Sanskog Mosta doletjela dva spitfajera i preuzela pratnju aviona harikena sa engleskim pukovnikom Selbijem, koji se vratio na Vis.²⁴

²² Izvještaj štaba 1. vazduhoplovne baze 5. korpusa NOVJ od 27. novembra 1944. godine, Zb. X/1, str. 290—291.

²³ Izvještaj Komande 1. lovačke eskadrile NOVJ od 5. septembra 1944. godine, Zb. X/1, str. 147.

²⁴ Izvještaji Komande 1. lovačke eskadrile NOVJ od 8. i 10. septembra 1944. godine, Zb. X/1, str. 154 i 161.

Saveznički avion sa jednim višim australijskim oficirom bio je oštećen iznad Dalmacije, pa se morao spustiti na aerodrom u Krkojercima 22. novembra 1944. godine. Poslije opravke avion je, nakon nekoliko dana, odletio u svoju bazu u Italiji.

Da bi se obezbijedilo što redovnije praćenje meteoroloških promjena nad Jugoslavijom, Vrhovni štab NOV i POJ je naredio da se na određenim mjestima organizuju vojne meteorološke stanice. Štab 5. korpusa NOVJ je do početka novembra 1944. godine formirao više meteoroloških stanica na području svoje vojne oblasti, među kojima i u Sanskom Mostu, Lušci-Palanci, Prijedoru, Ključu i Bosanskom Petrovcu. Zadatak stanica je bio da prikupljene podatke, sređene u depešu po međunarodnom ključu dostavlja savezničkim misijama pri Štabu 5. korpusa NOVJ, i to Sovjetskoj vojnoj misiji svakog dana u 14, 15, 18,00 i 20,00 sati i Engleskoj vojnoj misiji prema njenom traženju.²⁵

PRVA ESKADRILA 5. KORPUSA NOVJ

Prilikom napada jedinica 5. korpusa na neprijateljska uporišta u Banjaluci, drugom polovinom septembra 1944. godine, zauzet je aerodrom u Zalužanima, 21. septembra, na kojem su zaplijenjeni avioni 5. zrakoplovne skupine domobranskog vazduhoplovstva. Isti dan od domobranskih avijatačara, koji su ranije sarađivali i pomagali NOP, a nalazili se u Zalužanima, formirana je borbena grupa od osam aviona: dva tipa kaproni, tri morana, jedan biker i dva B-51, koji su potom narednih dana učestvovali u bombardovanju neprijateljskog uporišta u Kaštelu u Banjaluci. Međutim, zbog prodora jačih neprijateljskih jedinica u Banjaluku, ova eskadrila 5. korpusa morala je napustiti aerodrom Zalužane, pa je 27. septembra 1944. godine preletjela na aerodrom kod Sanskog Mosta, u Krkojerce. Tada je odlukom Štaba 5. korpusa formirana njegova Prva eskadrila, čiji je komandir bio Ivica Mitrečić. Ona je formacijski bila u sklopu Prve vazduhoplovne baze u Sanskom Mostu.

Početkom septembra 1944. godine na aerodrom u Krkojercima spustio se domobranski avion kaproni, doletjevši s aerodroma Raj lovac. Posada aviona se stavila na raspolaganje jedinicama NOV. Ovaj avion je narednih dana izvršio nekoliko borbenih letova do pruge Kostajnica—Dubica, na kojoj je bombardovao neprijateljeva uporišta i vozove. Pošto mu je nestalo goriva, sa aerodroma Zalužani, tada je bio u rukama boraca NOV, ono je dopremljeno, pa se i ovaj kaproni uključio u eskadrilu na aerodromu Zalužani i narednih dana učestvovao u bombardovanju Kaštela i neprijateljskih kolona koje su nadirale od Topole prema Banjaluci.²⁶

U prvoj eskadrili 5. korpusa početkom oktobra nalazilo se oko 40 ljudi, od kojih šest pilota, sedam izviđača, a ostali su bili mehaničari i tehničari. Eskadrila je imala četiri borbena aviona. S aerodroma u Krkojercima Prva eskadrila 5. korpusa je vršila borbene letove sve do 20. oktobra 1944. godine, a tada je preseljena na uzletište ćurčića Lug kod Bugojna, jer se glavnina

²⁵Uputstvo Štaba Baze NOVJ od 16. septembra 1944. godine o organizaciji i radu meteoroloških stanica, Zb. X/1, str. 172—173, primjedba 1.

²⁶Naređenje Štaba 5. korpusa NOVJ komandantu aerodroma NOV u Zalužanima od 23. septembra 1944. godine, Zb. X/1, str. 186.

jedinica 5. korpusa tada nalazila na sektoru prema Travniku, Busovači i Zenici, odnosno pruži Sarajevo—Bosanski Brod.²⁷

Kada je u zimu 1944/45. godine napadao veliki snijeg, organizovane su mnoge radne čete i brigade omladine i odraslih civila iz Sanskog Mosta i okolnih sela, koje su raščišćavale prostor aerodroma u Krkojercima, njegovu pistu, da bi se lakše sakupljali paketi spuštani padobranima, ili bez njih, i da bi se, eventualno, i avion mogao spustiti na zemlju.

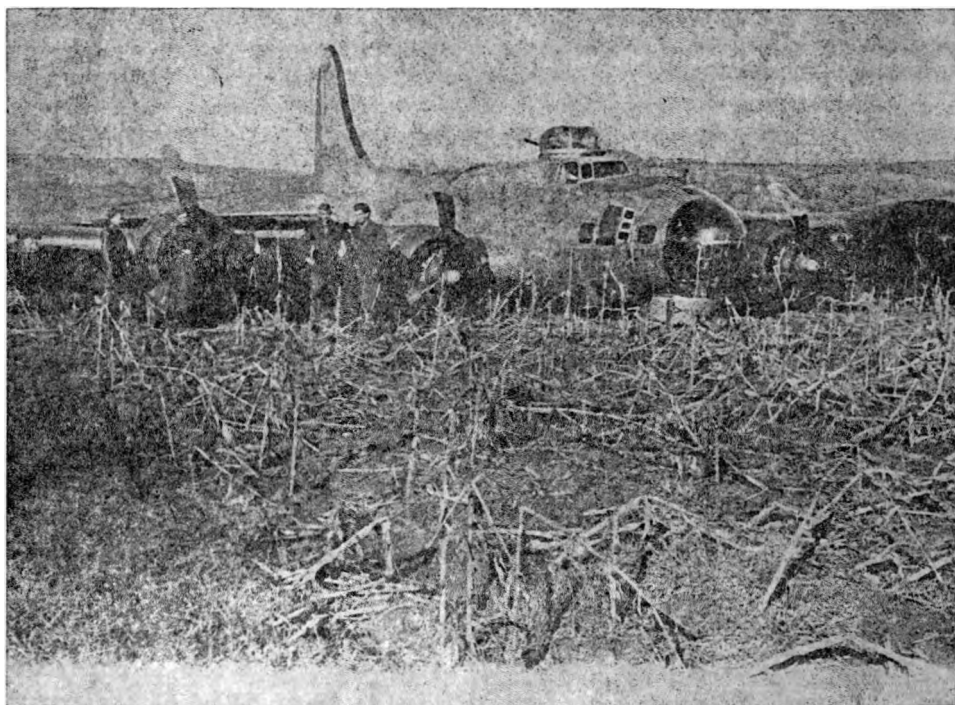
Raščišćavanje piste aerodroma u Krkojercima u zimu 1944/45. godine.

Upravo kada je pista ovog aerodroma bila dobro očišćena i spremna i za spuštanje aviona, pojavila se u vazduhu njemačka štuka. Pilot Karlo Renkel, Slovenac, koji je u Zalužanima prešao u NOV, sa zemlje je ispalio raketu, određene boje, jer je poznao standardne znake raspoznavanja u neprijateljskoj avijaciji. Bio je to znak pilotima da im prijete opasnost i da se moraju spustiti, što su oni i učinili, ne znajući da je to partizanski aerodrom. Karlo Renkel, koji je još na sebi imao njemačku uniformu, a znao je vrlo dobro da govori njemački, istrčao je iz štapske zgrade i uputio se prema avionu koji se tek spustio na pistu. Skočio je na papučicu i na pilota i mehaničara uperio pištolj, pozivajući ih na predaju. Njemu se pridružio i intendant baze Slavko Tadić. Nijemcima nije preostalo ništa drugo nego da se predaju. Ipak su pokušali da prevare partizane, rekli su da iza njih ide veći broj štuka, pa bi bilo najbolje da ih puste. Partizanski pilot i in-

²⁷ Izvod iz operativnog dnevnika 1. eskadrile 5. korpusa NOVJ za oktobar 1944. godine, Zb. X/1, str. 207—241.

tendant su primorali Nijemce da izađu iz aviona, u kom je bila pošta koju su prenosili iz Sarajeva u Zagreb, i još neki drugi paketi. Avion štuka je odmah maskiran. Preko viših komandi Štab Prve vazd. baze je tražio pilota koji zna pilotirati ovom vrstom aviona. Istovremeno su s trupa i krila sastrugane njemačke oznake i napisane oznake NOV; crvena petokraka zvijska. Uskoro je stigao pilot i aviomehaničar, pa je ova zaplijenjena štuka odletjela na položaj prema Busovači, gdje je tukla neprijateljske formacije. Ovaj avion vratio se nakratko na aerodrom u Krkojevcima, odakle je ubrzo odletio na aerodrom NOV kod Beograda, u Zemun.

U Prvu vazduhoplovnu bazu u Sanski Most stizali su mnogi saveznički piloti koji su, zbog oštećenja aviona pri povratku s bombardovanja njemačkih baza, iskakali padobranom i imali sreću da padnu na slobodnu teritoriju. Sa aerodroma u Krkojevcima oni su, zajedno sa ranjenicima, transportovani u Italiju, u savezničke baze. Povremeno ih je bilo u bazi i po petnaest.

Saveznička tvrđava, oštećena prilikom bombardovanja Njemačke, prisilno je aterirala nedaleko Sanskog Mosta.

I jedna saveznička »leteća tvrđava« zbog oštećenja, morala se spustiti na livadu između sela Podlug i Brdari. Ubrzo je »tvrđava« opravljena, livada uređena za uzlijetanje pa je uzletjela i prešla na aerodrom NOV u Zemuniku kod Zadra.

Prva vazduhoplovna baza u Sanskom Mostu i njen aerodrom u Krkojevcima bili su na raspolaganju našoj i savezničkoj avijaciji sve do završetka rata, odnosno do oslobođenja Banjaluke, 22. aprila 1945. godine, kada

je Baza preseljena na aerodrom u Zalužane, a potom u maju većim dijelom na aerodrome Pleso i Lučko kod Zagreba, gdje je njeno osoblje raspoređeno na odgovarajuće dužnosti.²⁸

PRVA ARTILJERIJSKA GRUPA 5. KORPUSA NOVJ

Po naređenju Štaba 5. korpusa NOVJ od 6. oktobra 1944, formirana je 1. artiljerijska grupa 5. korpusa NOVJ. U sastav grupe ušli su dotadani 1. i 2. artiljerijski divizion 5. korpusa NOVJ, kao i naoružanje do kojeg se došlo u operacijama za oslobođenje Prijedora i Banjaluke.

Okupljanje diviziona i formiranje 1. artiljerijske grupe izvršeno je u selu Kruhari, nedaleko Sanskog Mosta. Već 7. oktobra okupio se čitav Štab Grupe, a 8. oktobra izvršena je svečana smotra čitave Grupe, koju je izvršio pukovnik Nemanja Vlatković, pomoćnik načelnika Štaba 5. korpusa NOVJ.

Prva artiljerijska grupa 5. korpusa NOVJ imala je prilikom formiranja sljedeće komande i jedinice:

— Štab su sačinjavali: major Marko Trikić, komandant, major Milovan Pilipović, politički komesar, major Tumpa ... zamjenik komandanta i • Sveto Ličina, pomoćnik političkog komesara;

— Prvi divizion, Štab diviziona i tri baterije, svaka od po dvije poljske haubice 100 mm, M. 14/19, ukupno šest haubica;

— Drugi divizion, Štab diviziona i dvije baterije, svaka od po dvije poljske haubice 100 mm, M. 14/19, ukupno četiri haubice;

— Treći divizion, Štab diviziona i dvije baterije, od kojih jedna baterija sa haubicama 100 mm, M. 14/19, a druga haubicama 100 mm, M. 16/19, ukupno četiri haubice.

Artiljerijska grupa je imala ukupno 15 haubica, od kojih 13 poljskih (jedna oštećena, bila na opravci) i dvije brdske. Grupa je imala 785 ljudi i 264 konja.²⁹

Tih dana u Grupi u svim baterijama i štabovima formirane su partijske organizacije, a u baterijama i skojevski aktivisti. Ukupno je bilo 18 partijskih organizacija sa 81 članom KPJ, tri kandidata za člana KPJ i 61 skojevac.³⁰

Nakon smotre 1. artiljerijska grupa 5. korpusa je iz Kruhara otišla prema Travniku, gdje je dala veoma značajan doprinos u oslobođenju grada i kasnijim borbama za odbranu Travnika.

²⁸ Kazivanje Slavka Tadića autoru, 11. aprila 1978. godine.

²⁹ Izvještaj Štaba 5. korpusa NOVJ od novembra 1944. godine, Zb. IV/30, str. 773.

³⁰ Izvještaj pomoćnika politkomesara 1. artiljerijske grupe 5. korpusa NOVJ od 29. oktobra 1944. godine Oblasnom komitetu KPJ za Bosansku krajinu, Zb. IX/7, str. 382—386.

ARTILJERIJSKA BRIGADA 3. NOU DIVIZIJE

U vrijeme završnih borbi za oslobođenje zemlje u Sanskom Mostu je 20. aprila 1945. godine po naredbi 2. udarnog korpusa Jugoslovenske armije formirana Artiljerijska brigada 3. NOU divizije. Brigada je imala u svom sastavu tri divizionu. Nakon formiranja krenula je, u sastavu 2. armije Jugoslovenske armije, u bitku za oslobođenje Karlovca, a potom i preostale neoslobođene teritorije u tom dijelu Hrvatske, kao i u susjednom području Slovenije.³¹

Proslava prve godišnjice oslobođenja Sanskog Mosta, oktobra 1944. godine: kozaračko kolo.

³¹ Hronologija oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije, str. 1095.

5. UČITELJSKI TEČAJEVI U PODGRMECU

Podnoseći referat »Rad narodnooslobodilačkih vlasti na prosvjetnom polju«, na drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a, vijećnik profesor Ante Babić je, ocjenjujući dosadašnji rad, stanje i iskustva, između ostalog rekao:

»Na teritoriji oblasti Bosanske krajine, gdje je bio omogućen rad kroz duže vrijeme, stečeno je iskustvo na kojem se je mogla izgraditi organizacija osnovne prosvjete po planu. Rad po ovom planu dati će, bez sumnje, nova iskustva s kojim će se moći koristiti i ostali krajevi naše zemlje« ..^{s2}

Oblasni NOO Bosanske krajine je organizovao prvi učiteljski tečaj na slobodnoj teritoriji Bosne i Hercegovine, koji je trebao dati prve učitelje sa neophodnim znanjem za otvaranje i rad osnovnih škola na slobodnoj teritoriji. Odlučeno je da se učiteljski tečaj otvori u Sanskom Mostu i da počne prvih dana maja 1944. godine.

Tokom aprila intenzivno se radilo na organizovanju učiteljskog tečaja u Sanskom Mostu. Za rukovodioca kursa je određena Mila Bajalica, učiteljica, a za nastavnike profesori Ante Babić i Puniša Kalezić, te učitelj Milan Bokan. Za smještaj i rad tečaja određena je zgrada Zurunića, iz koje je iselila Kulturna ekipa 4. NOU divizije. Komanda mjesta je kursu obezbijedila ekonomu, kuvara i ostalo potrebno osoblje, te snabdijevanje svim potrepsitinama i namirnicama.

Na tečaj su pozvani bivši đaci srednjih škola koji su se tada nalazili u jedinicama NOV, ili u pozadinskim ustanovama, ili su radili kao omladinski rukovodioci na terenu, a koji su mogli napustiti svoje dužnosti i posvetiti se novom pozivu. Tako je iz raznih krajeva i jedinica Bosanske krajine došlo u Sanski Most preko 40 mladića i djevojaka na prvi učiteljski tečaj, koji je počeo 5. maja 1944. godine.

Pošto su bila samo četiri predavača oni su morali da drže nastavu iz više predmeta najčešće iz dva-tri srodna predmeta. Predavači su do podne držali predavanja, koja su tečajci, obično, doslovce zapisivali u svoje sveske, a popodne su radili u kružocima. Kako nije bilo udžbenika, nastavnici su morali svoja predavanja pripremati po sjećanju, ili iz oskudne priručne literature.

Kada se saznalo da je neprijatelj prodro u Ljubiju, 8. maja 1944. godine i da nadire prema Starom Majdnu, učiteljski tečaj je evakuisan iz Sanskog Mosta u selo Dabar, u zgradu Osnovne škole. Međutim, ni tu nije dugo ostao, već je odlukom Oblasnog NOO preseljen, oko 18. maja, u Prisjeku gdje je bio do 25. maja, a tada uveče upućen u Tuk-Bobiju. Tu su bili dva-tri dana, a onda su premješteni u Školu u Srednjem Duboviku, gdje su takođe bili samo tri-četiri dana i tada prešli u Majkić-Japru. Tečajci su se smjestili u zgrade Marka Adamovića u Majkić-Japri, gdje je radio sve do završetka

i gdje su obavljani i ispiti. Domaćin Marko Adamović je za smještaj polaznika tečaja ustupio svoju magazu i štalu, kao i dio kuće za nastavnike, a nekoliko većih kukuruzana za održavanje nastave za vrijeme kišnih dana. Sam je napravio poljsku učionicu za nastavu pod vedrim nebom, stolove i klupe pod jednom kruškom. Tako su tečajci dobili i lijepu »trpezariju«.

Polovinom juna u Majkić-Japru su stigli profesor dr Dušan Nedeljko-
vić, profesori Husnija Kurt i Lenka Maestro i učitelj Branko Čanković da pomognu i omoguće uspješniji i svestraniji rad tečaja. Tada je izvršena pre-raspodjela predmeta. Prije njihovog dolaska na tečaju su bili zastupljeni sljedeći predmeti: pedagoška grupa (osnovi pedagogije, psihologija i metodika), istorija (nacionalna i osnovi opšte istorije) i geografija Jugoslavije. Po njihovom dolasku uvedeni su novi predmeti: osnovi fizike i hernije, muzičko obrazovanje i školski rad (praktična predavanja). Nastava iz srpsko-hrvatskog jezika nije držana jer nije bilo stručnog nastavnika.

Tečaj je imao svoju partijsku i skojevsku organizaciju, čiji su rukovodioci bili sami polaznici. Na sastanke partijske organizacije i skojevskog aktiva su dolazili članovi Okružnog i Oblasnog komiteta KPJ. Tečaj su obilazili, interesovali se za njegov rad i probleme Đuro Pucar Stari, dr Vojislav Kecmanović, Žarko Zgonjanin, Branko Čopić i Skender Kulenović, kao i drugi vojni i politički rukovodioci koji su boravili u Majkić-Japri ili dolazili u ovo selo gdje su se tada, juna 1944. godine, nalazila najviša rukovodstva Bosne i Hercegovine, Bosanske krajine i Podgrmeča.

Polaznici tečaja su već od početka razvili i znatan ideološko-politički i kulturno-prosvjetni rad. U svim selima gdje su bili, u slobodno vrijeme organizovali su priredbe sa programom, koji su pratili mnogi stanovnici ne samo iz sela gdje je bio tečaj već i iz znatno udaljenijih zaselaka i sela.

Nakon dvomjesečnog rada učiteljski tečaj se završio 6. jula 1944. godine, pa su u naredna tri dana u voćnjaku Marka Adamovića polaznici polagali završni ispit. Ispitivanju su prisustvovali dr Vojislav Kecmanović, Dušan Ivezić i još neki članovi bosanskohercegovačkih i krajiških rukovodstava. Ispit su polagala 33 kandidata, koji su sjedili na čebadima, na travi, kao i nastavnici i gosti. Dva kandidata su istovremeno izvlačila po jednu cedulju, na kojoj su bila tri pitanja. Potom bi razmijenili cedulje, upoznali se s pitanjima drugog kandidata i nakon kraćeg razmišljanja jedan je drugog naizmjenično ispitivao, prema izvučenim pitanjima. Članovi ispitne komisije su intervenisali samo ako bi se kandidati udaljili od teme ili griješili u odgovorima.

Svi kandidati na ovom ispitu pokazali su vrlo dobro znanje za te prilike, što je zadovoljilo i članove ispitne komisije i goste. Tada je dr Vojislav Kecmanović predložio da se završetak prvog učiteljskog tečaja u Bosni i Hercegovini obilježi svečanošću na kojoj će se polaznicima saopštiti rezultati. U susjednom selu Hašanima, u šumi Soje Čopić, zakazan je narodni zbor, na koji je došao narod tog sela, Potkalinja, Majkić-Japre, Kozina i drugih obližnjih sela. U šumi je podignuta mala tribina oko koje se okupilo preko 5000 ljudi, žena i omladine Podgrmeča. Svečanost je otvorila Mila Bajalica, rukovodilac tečaja, potom se jedan polaznik tečaja zahvalio vlastima na brizi i organizovanju tečaja, te nastavnicima za uloženi trud. Zatim je govorio dr Vojislav Kecmanović, predsjednik ZAVNOBiH-a, koji je najveći dio govora posvetio mladim učiteljima, a prisutnima se obratio pozivom da učiteljima, školama i prosvjeti pruže najveću moguću pomoć.

Kada su polaznicima tečaja uručena svjedočanstva, Kulturna ekipa 4. NOU divizije, uz sudjelovanje polaznika tečaja, izvela je kulturno-zabavni program. Potom su svi zajednički sjeli za sofru na ručak. Do kasno u noć trajalo je narodno veselje: Podgrmečlije su proslavljale završetak prvog učiteljskog tečaja. Već sutradan su mladi učitelji otišli u zaselak Lukiće, gdje su u Oblasnom NOO za Bosansku krajinu dobili raspored u škole. Škole koje su tri godine bile zatvorene, ponovo su otvorene i time je početak veliki pionirski prosvjetni rad.⁸³

DRUGI UČITELJSKI TEČAJ

Zadovoljan radom i pokazanim rezultatima prvog učiteljskog tečaja, Oblasni NOO je donio odluku da odmah započne i drugi tečaj. Stiglo je preko 50 kandidata. Nastavni kadar je bio nešto pojačan. Po istoj odluci, tečaj je preseljen iz Majkić-Japre u Lipnik.

Kursisti drugog učiteljskog tečaja održanog u Sanskom Mostu, septembra-oktobra 1944. godine, sa nastavnicima.

Početkom septembra načelnik Odjeljenja za prosvjetu ZAVNOBiH-a profesor Ante Babić posjetio je tečaj u Školi u Lipniku, pa je našao da je smještaj veoma slab: muškarci spavaju u hodnicima sa polupanim staklima na prozorima, a žene na tavanu škole, čiji je krov jako oštećen i prokišnjava, što sve ugrožava zdravlje polaznika. Pored toga, polaznici nemaju redov-

⁸³Puniša Kalezić: Prvi ratni učiteljski tečaj, feljton u listu »Oslobođenje« od 28. novembra do 8. decembra 1973. godine.

no snabdijevanje, većina ih je bila veoma slabo obučena i obučena. Zbog toga je predložio da se presele u Sanski Most, ili neko drugo mjesto gdje će imati bolje uslove za rad.

Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je učiteljskom tečaju odmah dodijelilo 500.000 kuna, savjetujući Oblasnom NOO da tečaj preseli u Sanski Most, ili neko drugo mjesto. Prijedlog je prihvaćen, pa su se tečajci polovinom septembra preselili u Sanski Most i smjestili se u kuću Đure Grbića.³⁴ Učiteljskim tečajem je tada rukovodio profesor Spiro Kulišić. U Sanskom Mostu, pod daleko povoljnijim uslovima, drugi učiteljski tečaj je radio do kraja oktobra 1944. godine. Nakon tri mjeseca rada ispiti su obavljani od 29. oktobra do 5. novembra. Prisustvovali su predstavnici narodne vlasti i oko 15 nastavnika koji su izašli iz Banjaluke i došli u Sanski Most, čekajući raspored u škole u slobodnim mjestima Bosanske krajine.

Ovaj tečaj su pohađali bivši đaci gimnazija, učiteljske škole, trgovačke akademije, ali i nekoliko njih sa samo četiri razreda osnovne škole.³⁵ Pa ipak, za tri mjeseca samoprijegornog rada uspješno su savladali gradivo i, po ocjeni profesora dr Koste Grubačića, »... slobodno se može reći da su osposobljeni za praktičan rad« ... I nastavnici koji su stigli iz Banjaluke i prisustvovali ispitima, bili su iznenađeni ozbiljnošću i spremnošću tečajaca. Ovaj drugi učiteljski tečaj završilo je 49 mladića i djevojaka, koje je već sutradan čekao raspored u Oblasnom NOO i djeca u mnogim selima, željna znanja, radosna što će se i u njihovom selu opet otvoriti školska vrata.

KONFERENCIJA PROSVJETNIH REFERENATA

Pored mnogih drugih skupova u Sanskom Mostu 10. i 11. marta 1945. godine održana je konferencija prosvjetnih referenata srezova i okruga Bosanske krajine, kojoj je prisustvovalo 35 referenata. Uvodni referat podnijela je Mila Bajalica, član Prosvjetnog odsjeka Oblasnog NOO. Prosvjetni referenti su podnijeli izvještaje o stanju prosvjete na srezovima i okruzima iz kojih se moglo vidjeti da je osnovno školstvo u stalnom razvoju, da prosvjeta organizaciono sve jasnije dobija željene konture, da je 37<>/o škola u Bosanskoj krajini počelo rad i da radi 614 analfabetskih tečajeva, koje pohađa 19.597 polaznika.

Po završetku konferencije, 11. marta, učitelji Bosanske krajine održali su svoju strukovnu konferenciju, na kojoj su izabrali Inicijativni odbor učitelja Bosanske krajine. Za predsjednika je izabran Milan Vrhovac, član Oblasnog NOO za Bosansku krajinu, za sekretara Drago Vidović, referent za narodnu prosvjetu Okružnog NOO centralne Bosne, a u Inicijativni odbor još 22 učitelja. Inicijativnom odboru je dat zadatak da stupi u vezu sa sličnim odborima drugih oblasti i zajednički pripreme osnivanje učiteljskog udruženja Bosne i Hercegovine.³⁶

³⁴ZAVNOBiH, dokumenta, str. 370—373.

³⁵Košta Grubačić: Povodom završnog ispita na Učiteljskom tečaju, članak u »Oslobođenju«, br. 17, od 17. nov. 1944. g. Arhiv KP BiH, tom I, knj. 1, str. 468—469.

³⁶»Oslobođenje« od 12. marta 1945. godine.

6. AKTIVNOST ŽENA I ODBORA ANTIFAŠISTIČKOG FRONTA ŽENA

Aktivnost žena u njihovoj organizaciji — Antifašističkom frontu žena i njegovim odborima, u radu NOO, političkom djelovanju bila je svakim danom sve bolja. Sve veći broj žena se uključivao u rad odbora AFŽ, mnoge su postajale aktivistkinje, bez čijeg rada je bilo nemoguće zamisliti bilo kakvu aktivnost ili akciju u selu, opštini, srezu. Oblasni odbor AFŽ za Bosansku krajinu organizovao je tokom novembra 1943. godine u Sanskom Mostu kurs za aktivistkinje AFŽ.

Međutim, u svom radu u nekim opštinama i na sanskom srezu organizacije žena su se odvojile od ostalih organizacija i NOO, pa su formirale posebne narodnooslobodilačke fondove, posebne domove kulture AFŽ, stvorile tzv. žensku opštinu, na primjer, na području Halilovaca. U nekim selima na sanskom srezu bila su i po tri kulturna doma: dom AFŽ, dom omladine i dom za opšte političke i druge skupove. Analizirajući te pojave, Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu je sredinom januara 1944. godine uputio pismo svim okružnim komitetima KPJ i skrenuo pažnju na štetne tendencije u takvom radu AFŽ. Oblasni komitet je zatražio da aktivistkinje AFŽ, ako su članovi KPJ, moraju raditi po sektoru AFŽ u okviru partijskih komiteta i ćelija.³⁷

Okružni komitet KPJ za Podgrmeč već u svom izvještaju za januar 1944, iznosi da su sve organizacije AFŽ prihvatile direktivu Oblasnog komiteta KPJ i sprovele je u život. U nastavku izvještaja Okružni komitet ističe da je aktivnost žena vrlo dobra, da su išle u posjetu bolnicama, vojsci i ustanovama uz božićne praznike, da organizuju radna prela na kojima se prede, plete ili tka za vojsku i bolnice, da aktivno učestvuju na svim političkim konferencijama i zborovima. Većina žena želi da nauči čitati i pisati, ali još postoji stidljivost i snebivanje kod dobrog broja žena. Međutim, neke članice seoskih odbora nisu shvatile direktivu o radu AFŽ, pa su negodovalе zbog prekidanja započete prakse.³⁸

Okružni komitet KPJ i u svom izvještaju za april 1944. godine ističe da organizacije AFŽ pokazuju sve bolje rezultate u radu, pa ističe primjer organizacije AFŽ Lušci-Palanke. Žene u ovoj opštini su samoinicijativno prikupile 200 kg raznog sjemena i predale ga Muslimankama u selu Skucanom Vakufu. Žene su se tog četvrtog ratnog proljeća naročito angažovale u proljetnoj sjetvi, prihvatajući izazov na takmičenje organizacija AFŽ s Kozare. Uz uskršnje praznike organizacija AFŽ Podgrmeča organizovala je posjete svim vojnim jedinicama, bolnicama i ustanovama koje su se tada nalazile na Podgrmeču.³⁹

³⁷ Pismo Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu od 16. januara 1944. godine svim okružnim komitetima KPJ, Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 2374.

³⁸ Institut za istoriju Sarajevo, kat. broj 2449/2.

³⁹ Isto, kat. broj 2924/1.

U svom izvještaju za juni 1944. godine Sreski komitet sanskog sreza detaljno izvještava Okružni komitet o radu i organizacionom stanju AFŽ na srezu. Žene mnogo rade u odborima AFŽ, NOO i pojedinim sekcijama (kulturno-prosvjetnoj, zdravstvenoj i si.) U NOO ima 20 žena, u zdravstvenim sekcijama 44, u kulturno-prosvjetnim odborima 24 i u radnim četama 74 žene. Polovinom juna 1944. godine održana je sreska konferencija AFŽ sanskog sreza, u čijem radu su učestvovali i predstavnici Sreskog komiteta KPJ i Sreskog NOO. žene su na konferenciji analizirale svoj rad i donijele zaključke za buduću.

Tokom juna-jula 1944. godine formirano je pet novih odbora AFŽ na sanskom srezu, a do februara 1945. godine još četiri. Brojno stanje organizacija AFŽ na sanskom srezu vidi se iz sljedećeg pregleda:

1. Sreski odbor	1944. godina		1945. godina	
	Juni	Juli	Novembar	Februar
članova, svega	18	18	38	38
— seljanki	12	13	35	35
— radnica	1	—	—	—
— intelektualki	—	—	2	2
— ostalih	5	5	1	1
članova KPJ	12	11	?	?
2. Opštinski odbori				
broj opšt. odbora	8	8	9	9
članova odbora	97	97	199	179
— seljanki	—	—	—	169
— ostalih	—	—	—	10
3. Seoski odbori				
broj odbora	44	49	49	53
članova AFŽ	3140	3814	3695	5431
4. Aktivistkinja				
AFŽ na srezu	572	628	?	?

Pregled je rađen na osnovu izvještaja Sreskog komiteta KPJ za navedene mjesece.⁴⁰ Nema podataka o socijalnom sastavu opštinskih i seoskih odbora, jer su u većini bile seljanke.

Kruto shvatajući direktivu Oblasnog komiteta da se žene ne izdvajaju iz cjelokupnog društva, u mnogim selima su bili prekinuli praksu održavanja posebnih konferencija za žene. Samo su odbori AFŽ držali odvojene sjednice, a sve žene su aktivno učestvovala u radu, zajedno sa omladinom i muškarcima, odborima narodne vlasti i drugim. Zbog toga je sugerisano da se žene mogu sastajati na posebnim ženskim konferencijama, naročito u cilju političkog i kulturnog uzdizanja.⁴¹

U izvještaju za novembar 1944. godine Sreski komitet ističe da i Muslimanke organizovano posjećuju ranjene borce NOV i donose im darove. Isto tako, u selima Poljaku, Trnovi, Sehovcima, Sasini i Pobježju žene Muslimanke i Hrvatice održavaju sastanke AFŽ i prorađuju razni politički ma-

⁴⁰ Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 3420, 4268 i 5239.

⁴¹ Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 3420.

terijal. Ubrzo će se u ovih pet sela izabrati odbori AFŽ, u koje će ući naj-aktivnije žene.⁴²

Tri mjeseca kasnije, u izvještaju za februar 1945. godine, Sreski komitet ističe da je rad organizacija AFŽ dosta dobar, da su žene uz proslavu dana Crvene armije, u velikom broju posjetile ranjene u bolnicama u Sanskom Mostu i Lušci-Palanci i da je dolazak žena, i Muslimanki, i Hrvatica i Srпкиnja na sastanke, na kojima se politički izgrađuju, brojniji, kao nikad ranije.⁴³

GRADSKA ORGANIZACIJA AFŽ U SANSKOM MOSTU je formirana već 23. oktobra 1943. godine i imala je tada 35 članica. Izabran je Odbor od devet članica, sa predsjednicom Đurđijom Ljepojević i sekretaricom Marom Stanar. Od tada su kao aktivistkinje AFŽ u gradu još bile: Marica Miljatović, Jovanka Kovačević, Jelka Goldberger, Esma Bišćević, Ajka Sarhatlić, Meleća Čekić, Ljubica Miljević, Olga Lazić, Mileva Mijatović, Paša Kurbegović, Hasiba Lasić, Slavka Vasiljević, Mila Jungić, Fata Kićin, Marija Todić, Mileva Arambašić, Paša Alagić, Zekija Šahmić i Fatima Aganović.

Nakon mjesec dana u organizaciju AFŽ uključilo se još više od 30 žena, pa je tada brojala oko 70 članica. Tada se ranija predsjednica zahvalila na dužnosti, pa je za novu izabrana Mara Stanar, a za sekretaricu Jovanka Kovačević.

U aprilu su žene za predsjednicu izabrale Jovanku Kovačević, člana KPJ, a za sekretaricu Pašu Kurbegović, kandidata za člana KPJ. Tada je Odbor proširen na 15 članova.

Organizacija žena Sanskog Mosta je razvila veoma značajnu aktivnost, kako u prikupljanju hrane i drugih dobrovoljnih priloga za vojsku tako i u prihvatanju i smještaju boraca iz jedinica koje su bile na prolazu kroz Sanski Most. One su se starale i o izbjeglicama, sirotinji, učestvovala u prenosu ranjenih boraca do bolnice, bile domaćice delegatima na Drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a i na mnogim drugim skupovima organizovanim u Sanskom Mostu od 21. oktobra 1943. do maja 1945. godine.

U ljeto 1944. godine organizacija AFŽ u gradu je već imala preko 150 članica, a kada je oko 5000 Banjalučana napustilo svoj okupirani grad i došlo u Sanski Most, žene ovog grada su se naročito angažovale za što bolji prijem, smještaj i brigu o tim izbjeglicama. Tada se i žene Banjalučanke, izbjeglice, uključuju masovno u rad organizacije AFŽ Sanskog Mosta. Iako sa veoma skromnim sredstvima, skupljale su redovno među sobom priloge i svakih sedam dana organizovale posjete bolnici. One su organizovale jedan analfabetski tečaj i krojačku radionicu za NOV. Tada je sanska organizacija AFŽ bila najbrojnija na srezu i veoma aktivna, izvršavala brojne odgovorne zadatke. Tada su se žene Sanjanke više uključivale i u kultumoprosvjetni rad, organizovale analfabetske tečajeve, koje su pohađale i žene izbjeglice, prenosile ranjenike od bolnice do aerodroma u Krkojčevcima, održavale čistoću u prostorijama u kojima su se nalazile vojne i društveno-političke ustanove, učestvovala na svim političkim skupovima, zborovima i mitinzima.

⁴² Isto, kat. br. 4268.

⁴³ Isto, kat. br. 5239.

Aprila 1944. godine formiran je i Opštinski odbor AFŽ sanske opštine. Za predsjednicu je birana Ljubica Miljević. U ovom vremenu, tokom 1944. godine, u Sanskom Mostu se nalazilo sjedište i Sreskog odbora AFŽ, čija je predsjednica bila Stana Čulibrk, zatim tu su bili neki članovi Okružnog odbora AFŽ za Podgrmeč, te Oblasni odbor AFŽ, čija je predsjednica bila Dušanka Kovačević.

Žene sanskog sreza započele su svoje učešće u narodnooslobodilačkoj borbi bez i jedne ženske organizacije ili društva, bez prava glasa, bez svojih predstavnica u društveno-političkom životu. Veoma mali broj žena je radio u zanatstvu i društvenim službama. A u toku narodnooslobodilačke borbe izgradile su svoju veoma snažnu antifašističku organizaciju, AFŽ, koja je krajem rata imala oko 5.500 članica organizovanih u 53 seoske organizacije, devet opštinskih i jedan sreski odbor AFŽ, sa preko 650 aktivistkinja, spremnih da se prihvate novih zadataka u obnovi zemlje i socijalističkoj izgradnji.

7. AKTIVNOST ORGANIZACIJA SKOJ-a I USAOJ-a SANSKOG SREZA

Kroz trogodišnju borbu omladinci i omladinke sanskog sreza dali su velik doprinos NOB-i, učešćem u jedinicama NOV i POJ i kroz rad organizacija SKOJ-a i USAOJ-a. Skojevci su morali u svemu da prednjače ostaloj omladini u USAOJ-u, da ih vode, da im budu primjer i u radu i u političkom i kulturnom uzdizanju. Okružni komitet KPJ i Sreski komiteti KPJ su pomagali skojevskim rukovodstvima da što uspješnije djeluju među omladinom.⁴⁴

Da bi članovima skojevskih rukovodstava (sekretarima aktiva i članovima opštinskih komiteta) pomogao u njihovom teoretskom uzdizanju, Sreski komitet SKOJ-a je s proljeća 1944. godine, u maju, organizovao skojevski kurs u Zdeni, koji je trajao petnaest dana. Neposredno po završetku ovog kursa organizovan je drugi u Eminovcima. Rukovodilac ovog kursa je bio Branko Stančević, član Sreskog komiteta SKOJ-a. Potom su bili organizovani skojevski kursevi i u Miljevcima i Tomini.

Na svakom od ovih kurseva bilo je po 20 skojevaca i skojevki koji su se, organizovani u kružoke, trudili da što bolje nauče o radu i djelovanju KPJ, SKOJ-u i o NOB-i, te kako da rade i rukovode skojevskim i omladinskim organizacijama.

Skojevski kurs organizovan je aprila 1944. godine i u Podlugu, u kući Bože Rakovića, trajao je 7—10 dana. Predavač je bio Petar Perić Štrbac, član Sreskog komiteta SKOJ-a. Kursisti su imali na raspolaganju skripta i brošure. Odmah po završetku prvog tu su održana još dva takva kursa. Ovim kursevima omladinci, skojevci iz Koprivne, Oštre Luke i drugih oslobođenih sela pored rijeke Sane upoznali su se sa najosnovnijim podacima o svojoj revolucionarnoj omladinskoj komunističkoj organizaciji — SKOJ-u, da bi u svom daljem radu mogli što bolje tumačiti liniju narodnooslobodilačke borbe.

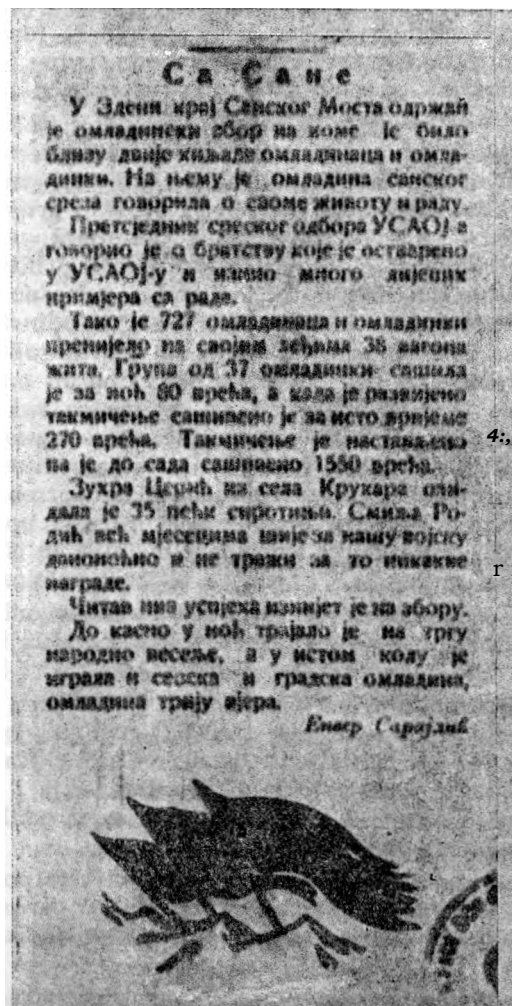
VELIKI OMLADINSKI ZBOR U ZDENI

Na početku velike akcije prenošenja žita od Radomirovaca preko Budimlić-Japre, Lipnika i Lušci-Palanke, kao i od Rujiške i krupskih sela, za Međeđe Brdo i preko Grmeča za Smoljanu, sanska omladina je januara 1944. godine u Zdeni organizovala veliki omladinski zbor, na koji je došlo blizu dvije hiljade omladinaca i omladinki. Na zboru je govorio i predsjednik Sreskog odbora USAOJ-a Petar Perić Štrbac, koji je prije svega govorio o

⁴⁴ Izvještaj Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč za januar 1944. godine. Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 2449/2.

bratstvu koje je ostvareno kroz borbu i Ujedinjeni savez antifašističke omladine Jugoslavije, USAOJ, a zatim je iznio mnogo lijepih primjera iz rada sanske omladine. Već u početku velike akcije prenosa žita, 727 omladinaca i omladinki sanskog sreza prenijelo je na svojim leđima, u torbama, 38 vagona žita. Trebalo je pripremiti vreće za žito, pa je grupa od 37 omladinki za noć sašila 80 vreća, a kada je objavljeno takmičenje, ta grupa je za jednu noć sašila 270 vreća. Takmičenje je i dalje nastavljeno, pa je grupa sašila 1550 vreća. Bilo je riječi i o drugim aktivnostima omladine, tako je naveden primjer omladinke Zuhre Cerić iz sela Kruhara, koja je ozidala 35 peći siromašnim porodicama, dok je Smilja Rodić mjesecima danonoćno šila rublje i sve drugo za vojsku, ne tražeći za taj predani rad nikakve nagrade.

Omladina je ovdje obnovila formiranje svoje radne brigade »Veljko Miljević«, (koja je bila formirana još u ljeto 1943. godine), u koju su ušli

Članak u listu »Mladi Krajišnik« br. 1 o omladinskom zboru odranom u Zdeni.

omladinci Srbi, Muslimani i Hrvati. Za komandanta brigade je izabran Petar Štrbac, a za političkog komesara Milan Ciganović, oba članovi Sreskog komiteta SKOJ-a.⁴⁵ Nakon slavlja novoformirana omladinska radna brigada »Veljko Miljević« je nastavila da prenosi žito. U toku akcije prenosa žita, marta 1944, u Budimlić-Japri je izvršena smotra brigade »Veljko Miljević«. Tada je brigadirima govorio DMITAR Njegovan, sekretar Sreskog komiteta SKOJ-a i potom izabran novi Štab omladinske radne brigade: Milan Ciganović, na dužnost komandanta, Stana Knežević, političkog komesara, Zora Lazić, zamjenik komandanta i DMITAR Njegovan, zamjenik političkog komesara brigade.

* * *

Skojevska i omladinska rukovodstva su razvila svestran politički rad među omladincima i omladinkama, tako da je Okružni komitet KPJ, u izvještaju za april 1944. godine, mogao konstatovati da je omladina postigla krupne rezultate: formirala je dvije radne brigade (jednu na sanskom srezu) za prenos žita, zatim je »... pokazala sjajne rezultate u prenošenju žita, u oranju, u krečenju i uređivanju voćnjaka itd.«⁴⁶

Prema izvještaju Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza za juni 1944. godine, na srezu je djelovalo osam opštinskih skojevskih rukovodstava sa 34 člana. Tada je na sanskom srezu bilo 55 skojevskih grupa (aktiva) sa 403 člana. Skojevske aktivne trude se da svugdje prednjače, pomažu NOO, učestvuju u sjetvi i prikupljanju ljetine, prikupljanju priloga za vojsku itd. U organizacijama USAOJ-a bilo je 5.209 članova, odnosno u junu se povećale za 382 člana. Formirana je poljoprivredna omladinska radna brigada »Veljko Miljević« sa 236 članova, od kojih su 144 djevojke i 92 mladića.⁴⁷

Ovog ljeta održana su dva savjetovanja najboljih omladinaca i omladinki Radne brigade »Veljko Miljević«, na kojima su analizirali svoj rad i utvrdili svoje naredne zadatke. Savjetovanju su prisustvovali i predstavnici Sreskog komiteta KPJ i Sreskog NOO, koji su najavili velike poljoprivredne radove u predstojećoj žetvi, u kojima omladina treba da učestvuje u najvećem broju. U tom mjesecu omladina je svugdje pomagala u obradi zemlje, oranju, sjetvi, okopavanju, kosidbi. Omladina je išla guliti hrastovu koru, brala jagode za ranjenike i pomagala osoblju bolnica.

U to vrijeme, sredinom 1944. godine, u Sreskom odboru USAOJ-a su bili: Marko M. Glušac, predsjednik, članovi Ljubica Munjiza, Branko Stanićević, Petar Štrbac, Stojanka Novaković, Nevenka Grgić i Muharem Pašalić.

Pionirskoj organizaciji jedno vrijeme nije poklanjana potrebna pažnja. Nisu postojale posebne pionirske grupe, odredi, niti su pioniri posebno učestvovali u akcijama već samo u sklopu ostale omladine. Kada je taj propust uočen, odlučeno je da se obnovi pionirska organizacija i već u toku juna pioniri su brali jagode i trešnje za ranjenike i cvijet od lipe za čaj te započeli da se organizuju u grupe i odrede.

Tokom jula 1944. godine skojevska organizacija je povećana za 66 članova, a USAOJ-a za 191 novog člana. Omladina je u ogromnom broju učestvovala u žetvi i vršidbi. Prethodno su održane opštinske skojevske kon-

⁴⁵ Sa Sane, članak u »Mladom Krajišniku« br. 1, 1944. godine.

⁴⁶ Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 2924/1.

⁴⁷ Isto, kat. br. 3231.

ferencije, na kojima su se skojevci dogovorili kako da se najbolje uključe u predstojeće poljoprivredne poslove, žetvu i vršidbu. Poslije toga skojevci su bili znatno aktivniji, njihov rad se odvijao bolje, a i saradnja sa antifašističkim organizacijama bila je dobra. I Okružni i Oblasni komitet SKOJ-a pružao je skojevskim organizacijama sanskog sreza u ovom vremenu znatnu pomoć.⁴⁸

Ove jeseni je pionirska organizacija, koja je u međuvremenu obnovljena, imala 2670 pionira. Oni su učestvovali u loženju vatri na brdima uz proslave (oslobođenja Beograda, oktobarske revolucije i dr.), redovno dolazili na pionirske sastanke gdje su vježbali i učili, a oni koji su išli u školu, redovno su je pohađali. Pioniri Sanskog Mosta pripremali su i dali prve pionirske usmene novine, koje su prilično uspjele. A pioniri na dabarskoj opštini su uvježbali nekoliko komada i izveli ih na priredbama organizovanim u selu.

Prema izvještaju Sreskog komiteta KPJ za februar 1945. godine, u skojevskim rukovodstvima (sreskim i opštinskim) bilo je 40 članova KPJ, prema 28, koliko je bilo u junu 1944. godine. Iako je bila zima i snijeg, omladina je učestvovala u iznošenju drva iz šume na prugu kroz Grmeč. U toj akciji su se naročito istakli omladinski bataljoni opština Oštra Luka i Stari Majdan.⁵⁰

Uparedni brojni pregled organizacija SKOJ-a, USAOJ-a i pionira na sanskom srezu tokom posljednje godine rata izgleda ovako:

	Sreski kom.	Cl. KPJ	Opšt. kom.	Cl. KPJ	Aktiva skoje- vaca	USAOJ	Polj. brig.	Pio- nira
Juni 1944.								
brojno	1	—	8	—	55	—	1	—
članova svega	6	6	34	22	403	5209	236	—
muških	3	3	23	—	200	2492	92	—
ženskih	3	3	11	—	203	2717	144	—
od toga:								
seljaka	3	3	30	—	388	—	—	—
radnika	—	—	1	—	—	—	—	—
đaka	3	3	3	—	15	—	—	—
Novembar 1944.								
brojno	1	—	9	—	55	—	2	—
članova svega	5	5	66	—	483	5675	1570	2670
muških	4	4	48	—	222	—	1047	—
ženskih	1	1	18	—	260	—	523	—
od toga:								
seljaka	3	3	55	—	—	—	—	—
đaka	2	2	11	—	—	—	—	—
Februar 1945.								
brojno	1	—	9	—	57	—	2	—
članova svega	6	6	68	40	549	5722	1577	2670
muških	4	4	48	—	299	2722	500	1633
ženskih	2	2	20	—	250	3000	1077	1037
od toga:								
seljaka	3	—	—	—	—	—	—	—
đaka	3	—	—	—	—	—	—	—

⁴⁸ Izvještaj Sreskog komiteta KPJ Sanski Most za juli 1944. g. Institut za istoriju BiH Sarajevo, kat. br. 3420.

⁵⁰ Institut za istoriju BiH Sarajevo, kat. br. 5239.

Na dan 21. oktobra 1943. godine: u Sreskom komitetu SKOJ-a su bili: Đurađ Vuković, sekretar, članovi Ljuban Bundalo, Stojanka Miljatović, Dmitir Njegovan, Marko Glušac, a od početka januara 1944. godine i Stana Knežević, sekretar Opštinskog komiteta SKOJ-a u Lipniku. Početkom i sredinom 1944. godine u Sreskom komitetu SKOJ-a su bili: Dmitar Njegovan, sekretar, članovi Marko Glušac, Milan Ciganović, Branko Stančević, Perić Štrbac, Stana

Duško Vukić, Branko Stančević, Nevenka Radanović, Dmitar Njegovan i Marko Glušac, članovi Sreskog komiteta SKOJ-a Sanski Most, u jesen 1944. god.

Knežević, Vuka Bjelajac i Milan Vojinović. U jesen 1944. godine Stana Knežević odlazi za člana Okružnog komiteta SKOJ-a za Podgrmeč, a Perić Štrbac za sekretara Sreskog komiteta krupskog sreza, pa tada za člana Sreskog komiteta SKOJ-a dolazi Dušan Vukić, tako da je do završetka rata Komitet bio u sastavu: Dmitar Njegovan, sekretar, članovi Nevenka Radanović, Dušan Vukić, Milan Vojinović i Marko Glušac.

U opštinskim komitetima SKOJ-a sredinom 1944. godine su bili:

OK SKOJ-a **Lušci-Palanka**: sekretar Mirko Njegovan, član Milka Panjak;

OK SKOJ-a **Lipnik**: sekretar Lazo Pejić, članovi Milorad Radaković, Slavko Đurić, Branko Vuković, Milka Vukojević i Mirko Praštalo;

OK SKOJ-a **Tomina — Kozica**: sekretar Milka Jeftić, članovi Miloš Petrić, Aničić i Mićo, učitelj.

Nije poznat sastav ostalih opštinskih komiteta SKOJ-a, već samo ime sekretara: u **Eminovcima** Ljubica Munjiza, u **Dabru** Mara Škundrić, u **Sanskom Mostu** Ahmet Šertović, u **Starom Majdanu** Mara Divjak pa Božo Raković, u **Oštroj Luci** Zora Lazić.

* * *

Sanski srez na početku ustanka i narodnoslobodilačke borbe imao je samo pet skojevaca, od kojih tri na teritoriji zahvaćenoj ustankom, ali bez ijednog aktiva.⁵¹ Omladina sanskog sreza, uključivši se u prve borbene redove, izgradila je i svoju revolucionarnu omladinsku organizaciju — Savez komunista omladine, SKOJ, tako da je završetak rata dočekala sa 623 skojevca svrstanih u 57 aktiva, devet opštinskih i jednim sreskim komitetom SKOJ-a. Ovdje nisu ubrojani preko hiljadu sanskih skojevaca koji su bili borci brigada NOV, ili na skojevskim dužnostima u drugim krajevima naše zemlje. Skojevci su u svakom naselju izgradili i razvili antifašističku omladinsku organizaciju — USAOJ, koja je kraj rata dočekala sa 5.722 omladinca i omladinke i sa 2.670 pionira u organizaciji Saveza pionira. Tako snažna omladinska organizacija na završetku rata bila je spremna da se uhvati ukoštac sa novim zadacima koji su se pred nju postavljali — obnova zemlje i izgradnja socijalističkog društva.

⁵¹Tada, u ljeto 1941. godine, pred početak NOB, bili su skojevci: u Sanskom Mostu — Mirko Vranić, student, u Dževaru — Drago Malić, student apsolvent, u Praštalima — Vaso Praštalo, đak, u Lušci-Palanci — Zdravko Njegovan Bat, đak i u Slatini — Nikica Vukojević, radnik.

8. AKTIVNOSTI I DALJI RAZVOJ NO ODBORA DO KRAJA RATA

Sve do kraja borbe jedan od najkrupnijih zadataka svih narodnooslobodilačkih odbora je bio — organizovanje raznih kampanja i prikupljanje dobrovoljnih priloga u žitu i drugim namirnicama za vojsku. Na tom poslu oni su angažovali najveći dio svojih članova i najviše radili. Kako je ekonomska moć stanovništva zavisila od sjetve, obrade zemlje i potom žetve, vršidbe, i ti poslovi bili su skoro stalna tema i zadatak svih narodnooslobodilačkih odbora tokom rata, pa i 1944. godine. Oskudijevalo se u sjemenu, u alatcima, u radnoj snazi, u poljoprivrednim mašinama, zbog čega je bilo nužno poduzimati razne mjere da bi se ti problemi riješili. Organizovane su posebne kampanje za prikupljanje sjemena, nabavljano je sjeme u drugim krajevima, ili pojedinim sanskim opštinama gdje ga je bilo, organizovano je pomaganje porodicama čiji su članovi poginuli, ili su u vojsci, kao i siromašnima. Radilo se, inače, pod parolom: »Zasijati svaki pedalj zemlje« i »Sakupiti svako zrno žita, svaki plod« i si. Tako je samo selo Majkić-Japra ovog proljeća i ljeta pružilo znatnu pomoć sirotinji i susjednim selima u sljedećem:

boračkim porodicama: pružilo pomoć 186 kopača, 95 kosaca, 156 žetelaca i 24 kola,

siromašnim porodicama: pomoglo 49 kopača, 80 kosaca, 91 žetelac i 42 kola, i

u pomoć susjednim selima: upućeno 22 kosca i 260 žetelaca.⁵²

U proljeće 1944. godine svi narodnooslobodilački odbori, sve društveno-političke organizacije i cjelokupno stanovništvo bili su angažovani na sjetvi kako bi se nadoknadilo propušteno u prošloj jeseni i zasijale proljetnim usjevima ili povrćem preostale oranice i bašte. Na poljskim radovima angažovani su i stariji i omladina, pa i pioniri.

Sjetvi i obradi usjeva se poklonila velika pažnja i zbog toga što je na srezu bilo 8.650 gladnih i onih koji nisu imali neophodne količine hrane. Stoga je Sreski NOO organizovao otkup kukuruza i podijelio sirotinji. A čim je krajem juna počela žetva ječma, Sreski NOO je odmah preduzeo mjere da se što hitnije i ovrše kako bi novim ječmom mogao pomoći sirotinju.⁵³

Bilo je velikih teškoća i u žetvi i vršidbi. Nije bilo srpova pa je, nabrzinu organizovano popravljanje starih odbačenih srpova u halilovačkoj i u još nekim opštinama. Nije bilo dovoljno ni vršalica, a za one koje su se nalazile na ovom srezu nije bilo dovoljno pogonskog goriva. Oskudica u benzinu, naročito u selima, u dolini Sane, sprečavala je vršidbu. U ovim selima ranije nisu vrhli žito konjima na gumnu. Kada im je to predloženo, u prvo

⁵² Muzej revolucije Bosanske krajine Banjaluka, dok. br. 43-110/8.

⁵³ Mjesčni izvještaj Sreskog NOO Sanski Most za juni 1944. godine, Regionalni muzej Bihać, m. f. 47/230.

vrijeme su odbijali, ali su konačno prihvatili jer benzina nije bilo, pa je to bilo jedino rješenje. Tokom jula 1944. godine žetva je obavljena na području opština Oštra Luka, Stari Majdan, Sanski Most i Tomina i potkraj jula bila u punom jeku u drugim selima sanskog sreza. Od požnjevenog žita u dolini Sane već je do kraja jula bilo i ovršeno 154.191 kg, što je djelimično ostvareno mašinama, ali i konjima na gumnu i tucanjem. Na žetvi su bile angažovane čete i bataljoni omladinske poljoprivredne brigade koji su postigli veoma lijepe rezultate. Na žetvi i vršidbi je angažovana i sirotinja, pa je za svoj rad dobijala nagradu u hrani.⁵⁴

Da bi se sačuvalo žito u slučaju prodora neprijatelja, narodnooslobodilački odbori su predložili stanovnicima da kopaju bunkere i skloništa i da u slučaju potrebe tamo sakriju žito, kućne namirnice i druge stvari. Taj savjet je veoma dobro primljen u podgrmečkim, ranije oslobođenim selima, pa su porodice u najvećem broju sela izgradile skloništa za svoje žito i druge namirnice i stvari. Međutim, ni jedno sklonište nije napravljeno u selima, u dolini Sane. Objašnjavali su da im je zemljište podvodno, da nisu to nikada radili i slično.⁵⁵

I čim je završena žetva i vršidba, kao i skupljanje drugih poljoprivrednih usjeva, odnosno još dok su radovi trajali, uslijedila je nova kampanja prikupljanja dobrovoljnih priloga za vojsku. Uz trogodišnjicu ustanka mnoga sela su sačinila spisak priloga za NOV, kao što je uradio i NOO sela Majkić-Japre koji glasi:

»Izveštaj o trogodišnjem izdatku namirnica za NOV od 27. VII 1941. do 25. VII 1944. godine:

78.570,50 kg kukuruza	365 koza
41.759 kg pšenice	1.990 kom. peradi
5.934 kg ječma	902 bilja
1.200 kg raži	1.506 piata (čaršava)
56.704 kg zobi	700 jastuka
1.263 kg graha	251 košulja
101.899 kg krompira	129 kg prosa
60.965 kg mesa	900 kom. vune u runu
2.313 kg masti	1.970 peškira
1.740 kg slanine	284 pršnjaka
1.000 kg suvog mesa	2.097 čarapa
2.213 kg kajmaka	1.013 rukavica
1.913 kg sira	1.200 kg omača
9.953 l. mlijeka	6.648 pečnog mesa
17.193 kom. jaja	64.993 kg kruha
3.200 kg kupusa	7.845 kg pite i ljevače
912 kg luka	2.453 kg kolačića
20.001 lit. rakije	1.502 kom. pršuta
80 kg čaja	1.600 kg pira
2.132 kg smjese	250 kg dvopeka
301 kg duvana	900 kom. porcija
17 volova	1.500 kom. kašika
19 krava	52.850 dinara
110 junadi	1.012 kom. siraca
132 teladi	83.444 obroka
52.948 kg voća	8.212 kg sijena
250 krmaka	8.957 kg slame
1.500 ovaca	8 kg krastavaca
	17 kg mauna«*«

⁵⁴ Mjesečni izvještaj Sreskog NOO Sanski Most za juli 1944. godine, orginal u arhivi autora.

⁵⁵ Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 3420, str. 3.

⁵⁸ Muzej revolucije Bosanske krajine, arhiv, br. 37—110/8.

Već i same ove cifre impresivno djeluju i čitalac će moći da vidi i shvati da je sve to i izraz ljubavi, darodavalaca, koji su žrtvovali nebrojene sate i dane dok su proizveli ovolike količine dragocjenih namirnica, neophodnih odjevnih predmeta i drugog, zatim dane provedene na preradi i pripremi namirnica, posebno 83.444 obroka. Tek kada se ovako sabere trogodišnja kampanja jednog sela, odnosno trogodišnje darivanje narodnoj vojsci, i to sela koje nije imalo više od 1.337 stanovnika (19. II 1944. godine), koje je ugoštilo i mnoge izbjeglice, a tada je imalo u svojim domaćinstvima i 240 izbjeglica, kao i više ustanova NOB, može se sagledati neraskidiva veza između naroda i njegove narodne vojske, između fronta i pozadine Podgrmeča. A to selo, kao i mnoga druga na sanskom srezu, nastavilo je i narednih mjeseci, sve do završetka rata, tako davati za svoju, narodnu vojsku.

Već u kampanji u toku žetve ljeta 1944. godine ovo selo je u fond za vojsku sakupilo, i odmah isporučilo do 22. avgusta 1944. godine: 1.035 kg pšenice, 107 kg ječma, 195 kg smjese, 200 kg slame, 3 kg luka, 90 jaja, 495 litara mlijeka, 22 kg jabuka, 37 kg krastavaca, 12 kg pita i kolačića, 56 kg kruha, 33 kg mahuna, 416 kg krompira, 7 kg kajmaka, 9 kg pečena mesa, 1 pile i 0,70 kg duvana.⁵⁷

Uporedo sa organizovanjem kampanje na području sanskog sreza, odnosno Podgrmeča, organizovana je kampanja i prebacivanje žita s područja Kozare u Podgrmeč i dalje, u postradale pasivne krajeve, do jedinica kojima je bilo neophodno. Započeta januara 1944. godine, ona nije prestajala, a pojačana je nakon obavljene žetve i vršidbe. Tako su do kraja oktobra 1944. godine kroz Sanski Most prošle znatne količine žita i povrtnih kultura, što se vidi iz izvještaja komisije za ishranu.

Opština Sanski Most preuzela je na uskladištenje od ljeta do 25. oktobra 1944. godine sljedeće količine: 63.437 kg žita, 5.744 kg graha, 15.268 kg krompira, 17.780 kg mesa, 18.077 kg zobi i 22.420 kg sijena. U tom vremenu izdato je: 10.533 kg žita, 2.276 kg graha, 4.292 kg krompira, 3.868 kg mesa, 5.247 kg zobi i 13.230 kg sijena. Tada je u opštinskim magacinima bilo uskladišteno jo: 20.282 kg žita, 1.980 kg graha, 5.440 kg krompira, 3.944 kg mesa, 9.715 kg zobi i 8.645 kg sijena.⁵⁸

Tog ljeta, osim prikupljanja dobrovoljnih priloga, vršen je i otkup žita, dok je stoka (odnosno meso) uzimana putem razreza po selima, uz davanje priznanica. Tako je na sastanku seoskih i Opštinskog NOO Oštra Luka, održanog 1. novembra 1944. godine zaključeno da pojedina sela daju određene količine, i to:

	JRa-savci	Kopriv-na	Oštra Luka	Ništav-ci	Usorci	Zecovi	Svega opština
kukuruza	500	3 800	2 000	4 200	3 000	2 000	15 550
zobi	1000	800	550	800	850	550	4 550
krompira	270	600	270	600	550	270	2 560
mesa	1050	1050	800	1050	1300	800	6 050
sijena	1500	1000	450	700	800	450	4 900
slame	1700	1 400	800	1300	1200	600	7 000
graha	—	—	100	250	250	100	700

⁵⁷ Muzej revolucije Bosanske krajine, arhiv, dok. br. 42—110/8.

⁵⁸ Institut za istoriju Sarajevo, dok. br. 330/298.

Prilikom razrezi van ja količina na pojedino selo odbornici su vodili računa o ekonomskoj snazi sela, ali i o tome da jedno selo daje najviše onih artikala kojih posjeduje u većim količinama.⁵⁹

MOBILIZACIJA ZA VOJSKU

Jedan od važnih zadataka narodnooslobodilačkih odbora, zajedno sa Komandom područja u Lušci-Palanci i komandama mjesta u Sanskom Mostu i Ljubiji, bio je mobilizacija za jedinice NOV. I u ovoj godini je bilo dobrovoljaca, mladića koji su stasali za vojsku, zatim onih pozadinskih aktivista koji nisu htjeli ostati u pozadini na dužnostima, već željeli da idu u brigade. Bilo je i odbornika koji su isto tako uspijevali da se oslobode pozadinskih dužnosti i odu u željenu brigadu, najčešće 6. krajišku NOU brigadu. Međutim, jedan broj ljudi nije stupio dobrovoljno, već su mobilisani. Komande mjesta i narodnooslobodilački odbori su sačinjavali mobilizacione spiskove i potom upućivali pozive obveznicima da se jave u Komandu mjesta Sanski Most, ili Ljubiju na ljekarski pregled. Pozvani je bio dužan da sa sobom ponese sav pribor potreban jednom vojniku. Ali i ova mobilizacija je išla vrlo teško jer su mnogi bili nesposobni za vojnu službu pa ih je ljekarska komisija odbijala, a neki za vojsku sposobni nastojali su da izbjegnu odlazak u jedinice. Zato u svim mjesečnim izvještajima i Sreskog komiteta KP i Sreskog NOO sanskog sreza redovno nalazimo i poglavlje o tome kako teče mobilizacija u NOV.⁶⁰ Tako izbjegavanje odlaska u jedinice NOV stvaralo je izvjesne političke probleme na terenu, a vojnim vlastima zadavao mnogo posla jer su patrolama morali da hvataju obveznike i dovode ih u Komandu. Međutim, neki su bježali iz Komande mjesta ili iz jedinice u koju su bili raspoređeni.

NOO SU ORGANIZOVALI MNOGE POSLOVE

Mnoga dokumenta narodnooslobodilačkih odbora, često pisana na papirićima, kod kojih je jedna strana već ranije bila upotrijebljena (na njoj pisano), registruju mnoštvo poslova kojima su se narodnooslobodilački odbori bavili u ratu. Oni su organizovali mobilizaciju konja, tovarnih kola, naročito uz veće akcije jedinica NOV, kada je trebalo evakuisati ratni plijen, ili nešto prevesti. Organizovali su radne grupe za sječu građe za opravak mostova na putevima i željeznicama, za sječu i izradu pragova za opravku pruga, dovoz drva i drugog do bolnica, komandi i drugih ustanova. Prikupljali podatke ko ima kakvo oružje, ima li dozvolu. Odbori su objavljivali i oglase, kao što je i ovaj objavljen novembra 1943. godine: »Otac Konstandina Kneževića traži svoga sina Konstandina, koji je nestao u ofanzivi, srednji stas, više plavkast, ako neko pronade da javi u Rakeliće«.

Odbori su prikupljali i pojedine dijelove namještaja za bolnice i ustanove. Oni su obezbjeđivali smještaj za sve prolaznike, a Gradski NOO u San-

⁵⁹Zapisnik skupštine seoskih NOO opštine Oštra Luka, 1. novembra 1944. godine, Institut za istoriju Sarajevo, dok. br. 330/298.

⁶⁰Institut za istoriju Sarajevo, dok. br. 3420, str. 1.

skom Mostu, a tako i odbor u Majkić-Japri, Lušci-Palanci i još nekim selima, najčešće za vijećnike, delegate brojnih konferencija i skupova, kao i članove štabova.

Odbori su obezbjeđivali jahaće konje za kurire i za pojedine rukovodioce, organizovali izradu samara kao NOO lipničke opštine, ili vučija, kao dabarski NOO. Tražili su majstore za pravljenje skela i čamaca za prelaz rijeke Sane, Sanice i drugih. Odbori su obezbjeđivali materijal za opravku škola koje su se poslije skoro trogodišnjeg prekida spremale da otvore svoja vrata djeci. Organizovali izradu sirkovih metli za čišćenje zatvorenih prostora i brezovih za čišćenje ulica i dvorišta. Tako Opštinski NOO Eminovci izvještava 10. novembra 1944. godine da su u oktobru dovezli 11 metara drva za školu, da su za pet siromašnih porodica isjekli japiju, da su uputili šest ljudi u Koričanicu na sječu klada za pilanu i tamo radili šest dana, da su za popravak Kiska dali 73 radnika i 28 kola, da daju radnike za tri krečane, itd.

Sreski NOO je izdao naređenje Opštinskom NOO Dabar da organizuje radionicu za izradu klompa (drvene obuće), jer nije bilo kože za cipele i opanke.

Opštinski NOO Stari Majdan je samo za jedan mjesec s jeseni 1944. godine dao 160 radnika za izradu čumura, 60 radnika za sječu klada, 100 radnika za sječu drveta, 42 radnika za izradu japije za opravku kuća, 150 radnika za opravku cesta.

Sreski NOO i Opštinski NOO u Lušci-Palanci započeli su pripreme za opravku pilane u Lušci-Palanci.

Sreski NOO, Opštinski i Gradski NOO u Sanskom Mostu obezbjeđivali su drva za sve vojne i civilne ustanove u gradu, pa su u zimu 1944/45. snabdijevali drvim: Komandu mjesta (kancelarije, kuhinje, kupatilo, ambulanta, parionica, krojačka, obučarska i briačka radnja, konačište za prolaznike, ukupno 20 peći i tri šporeta). Bolnicu broj 8 (19 peći i šest šporeta), Bolnicu 39. NOU divizije (18 peći i dva šporeta), Opunomoćstvo OZN-e (četiri peći i jedan šporet), Sanitetsku školu (četiri peći i jedan šporet), Odsjek OZN-e (devet peći, dva šporeta i pekarska peć), Četvrti bataljon Narodne odbrane (dvije peći i jedan šporet), vazduhoplovnu bazu i aerodrom (tri peći i jedan šporet), Zubnu stanicu (peć i šporet), Pekarar Tunić, Pekarar Lenić, Poštu br. 5 (peć). Dakle, u Sanskom Mostu 24. novembra 1944. godine bilo je 89 peći, 21 šporet i tri pekarske peći, koje je drvim snabdijevao Sreski NOO.

Narodnooslobodilački odbori, naročito Sreski i Opštinski u Sanskom Mostu, brinuli su se i o radu trgovina u kojima se prodavala roba.

Odbori su upućivali raspise tražeći raževu slamu za samare. Hitno mobilisali kola za prevoz ranjenika ili namirnica, ili za prevoz klada iz Grmeča do pilane u Hašanima. Odbori su sakupljali šišarice i hrastovu koru za štavljenje kože, da bi obučarske radionice mogle praviti obuću. Organizovali su pravljenje drvenog čumura, paljenje krečana, vađenje sjemena iz divljih jabuka i krušaka, tražili korita za šurenje svinja, organizovali sakupljanje sjemena povrća krajem 1944. godine u Ilidži, Tramošnji, Kozici i Podovima. Sreski NOO je jednom izdao i nalog Opštinskom NOO u Sanskom Mostu da čiste ulice u gradu, postavio je cestare na putevima. Objavljena je vijest da je Šida Karabeg iz Husimovaca izgubila kravu, krajem novembra, ali i saopštenje da je krava nađena u Krkojevcima i predana vlasnici. Odbori su brinuli i o pijacama koje su već krajem 1943. godine i početkom 1944.

godine radile u Sanskom Mostu — ponedjeljkom, u Budimlić-Japri — četvrtkom, u Ljubiji — nedjeljom i u Lušci-Palanci — subotom. Odbori su u ratu obavljali i stotine drugih većih i manjih poslova, koji su svi skupa značajno doprinosili NOB-u.

Tražeci mjesečne i povremene izvještaje, odbori su, u stvari, prikupljali i prve statističke podatke o selu, opštini, srezu. Tako jedan pregled broja stanovnika, kuća i drugog na području sanskog sreza, iz kraja 1944. godine, pokazuje da je sanski srez tada imao 42.698 stanovnika (ne računajući borce u radnim jedinicama, već samo one koji žive u svojim mjestima), da su u svoje domove primili 2.797 izbjeglica, da je od 9.888 kuća 5.219 čitavih i 2.717 popaljeno ih, ali da su i u ovo ratno vrijeme napravljene 1.952 nove kuće. Međutim, ovaj pregled, pored još drugih podataka, pokazao je da na srezu ima 566 djece bez roditelja, 441 dijete poginulih boraca i 208 izbjegličke djece bez roditelja, ukupno 1.205 ratnih siročadi, o kojima su morali da se brinu narodnooslobodilački odbori. Da bi koliko toliko ublažili ovaj problem, već s jeseni 1944. godine započela je izgradnja sirotinjskog doma u Lušci-Palanci i krajem decembra 1944. dovršena.

Tokom čitavog rata povremeno su vršene dopune ili izmjene u sastavu narodnooslobodilačkih odbora sela, opština i sreskog NOO. Bilo je to zbog odlaska odbornika na drugu dužnost, odlaska u vojsku i, rjeđe, zbog slabog rada. Izmjene seoskih odbornika vršene su na seoskoj konferenciji, a opštinskih i sreskih odbornika na odgovarajućim plenumima tih odbora.

ORGANIZOVANJE SAOBRAĆAJA NA SLOBODNOJ TERITORIJI

Neposredno nakon kratkotrajnog neprijateljskog prodora u Sanski Most, 11. maja 1944. godine. Saobraćajni odsjek Vojne oblasti 5. korpusa (šef odsjeka Mihajlo Škundrić, major) organizovao je opravku željezničke uskotračne pruge najprije na relaciji od Sanskog Mosta do Zavalja, a kada je 7. septembra 1944. godine oslobođen Prijedor, onda i na dionici pruge Sanski Most — Prijedor. A ostali dio te uskotračne pruge od Zavalja do Srnetice i prema Drvaru je bio u upotrebi nekoliko mjeseci ranije. Sve komande mjesta i narodnooslobodilački odbori su davali radnike za opravku pruge, za izradu pragova, za paljenje drvenog uglja. Radi toga je svaka komanda mjesta formirala po jedan radni vod jačine oko 35 ljudi, čiji su pripadnici opravljali pruge i ceste, gradili porušene ili oštećene mostove, pravili ugalj i kreč. U radnim vodovima su bili i zidari, i tesari, i mineri, i kovači i drugi radnici.

Sredinom septembra 1944. godine održan je sastanak posvećen organizovanju saobraćaja na slobodnoj teritoriji, pa je tada zaključeno da se uz željezničku prugu postavi telefonska linija od Gornje Sanice do Pejića prema Prijedoru. Za taj posao bilo je potrebno, osjeći potreban broj stakala za bandere, a za loženje lokomotiva još 1.000 metara drva, zatim izraditi 5.000 pragova za opravku pruge od Srnetice do Prijedora. Ali, trebalo je opraviti i mnoge propuste, mostove i usjeke na pruzi da bi saobraćaj bio bezbjedan.

PREGLED «

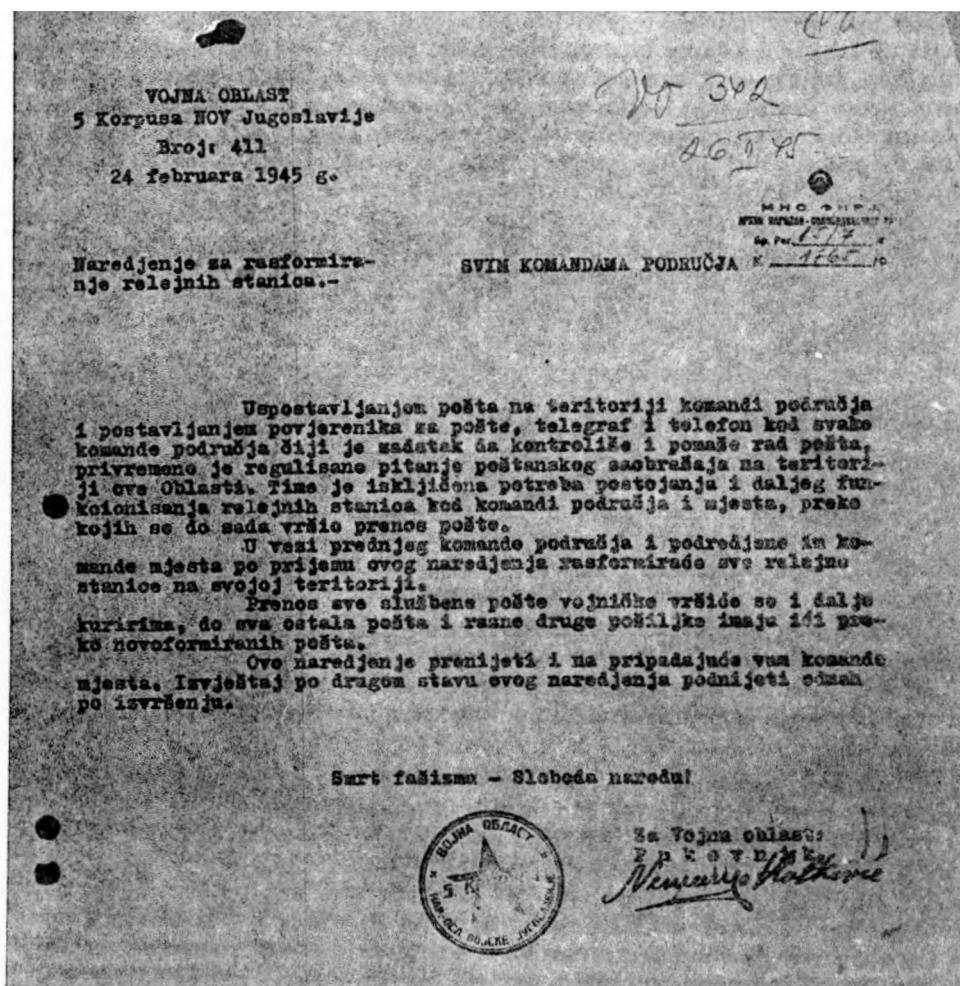
broja stanovnika, kuća, i dr. na području Sanskog sreza

	stanovnika				K U C A 1				nužnika										
	domaćih		izbjeglica		cijelih	popaljenih	novosa- građenih	okrećene	neokrećene	nužnika				djece bez roditelja	djece palih boraca	staraca i starica nesposobnih za rad	izbjegličke djece bez roditelja	nastradalog stanovništva	
	m.	i.	m.	ž.															
LUSCI-PALANKA	2072	2519	199	285	679	—	—	57	ni	21	256	2	-	-	126	91	131	108	795
BOS. MILANOVAC	2489	1828	40	64	307	248	250	356	189	340	205	1	-	-	30	29	90	8	389
SANSKI MOST	3314	5428	405	863	1034	384	122	619	706	169	404	1	1	-	77	27	194	13	1223
OŠTRA LUKA	1760	2202	42	59	423	212	15	444	154	385	169	1	-	-	84	50	74	30	104
STARI MAJDAN	3138	3954	49	90	875	904	371	715	531	219	518	1	-	-	—	39	567	—	528
TOMINA	1411	2505	111	214	331	276	110	235	219	104	219	-	—	-	80	7	93	15	4
KOZICA	2215	2575	84	104	627	-	-	227	469	2	591	1	-	-	58	72	75	18	—
LIPNIK	771	1042	68	94	315	-	1	239	86	103	213	1	-	i	26	46	70	12	—
DABAR	1530	1975	6	20	568	693	183	235	334	88	270	1	-	i	80	90	70	4	1826
SVEGA	18670 24028	24028	1004 1793	1793	5219 2717 1952	2717	1952	3127	2792	1431	2548	9	1	2	556	441	1264	208	4869
Sveukupno	42698		2797		9888														

si Pregled broja stanovnika, kuća i dr. sanskog sreza, Muzej revolucije, Sarajevo,
arhiv, Fond NOB, Podgrmeč.

Radovi na pruzi su trajali čitavo ljeto i jesen, do 15. novembra 1944. godine, kada je ponovo proradila ova saobraćajnica na relaciji Prijedor — Sanski Most — Sanica — Srnetica — Drvar i Srnetica — Jajce — Bugojno. U nadležnosti sreskih NOO je bilo davanje besplatnih karata za prevoz do Travnika, Bravska, Oštrelja, Drvara i drugih mjesta. Mnoge Podgrmečlije su to iskoristile i tokom zime išle u posjetu svojim borcima koji su se nalazili na položajima kod Travnika i prema rijeci Bosni.

Sreski NOO Sanski Most organizovao je opravku i industrijske pruge od Sanskog Mosta do Rudnika Suhače, ali su radovi 10. jula 1944. godine morali biti prekinuti, jer nije bilo dovoljno radnika. Nešto kasnije, oktobra 1944. godine, je započeta opravka puta Pobrežje — Kisak, a potom i dalje prema Lušci-Palanci, Benakovcu i Srpskoj Jasenici. U novembru i decembru 1944. godine opravljala se i cesta Sanski Most — Sasina — Bronzani Majdan.

Naredjenje Vojne oblasti 5. korpusa NOVJ od 24. februara 1945. godine o ukidanju relejnih stanica i formiranju pošta.

Krajem novembra 1944. godine Komanda područja je prenijela u nadležnost narodnooslobodilačkih odbora brigu oko održavanja putnih komunikacija. Odbori su bili dužni da postave cestare na svim dionicama važnijih puteva. U okviru sreskih NOO bili su postavljeni građevinsko-saobraćajni referenti.

Da bi se rasteretila sela u davanju zaprežnih vozila za prevoz boraca i materijala, naređeno je da svaki kamion bude natovaren do pune mjere, a ako to nije slučaj, onda je vozač kamiona morao da primi ljude ili robu do određenih usputnih mjesta.

Uporedo s opravkom željezničke pruge i cesta radilo se i na uspostavljanju poštansko-telefonskog saobraćaja na slobodnoj teritoriji. Još znatno ranije na Podgrmeču su postojale kurirske relejne stanice, od kojih krajem 1943. godine po jedna u Lušci-Palanci i Sanskom Mostu, zatim pošte u Eminovcima, Jelašinovcima, Staroj Rijeci, Budimlić-Japri, Johovici, Lipniku, Majkić-Japri i Sanici. Tokom čitavog rata, a naročito u 1944. godini i prvoj polovini 1945. godine održavana je veoma živa prepiska između boraca u jedinicama širom Jugoslavije i njihove rodbine u Podgrmeču. Pisma iz Podgrmeča i Bosanske krajine prebacivana su za relativno kratko vrijeme i uručivana adresantima u centralnoj i istočnoj Bosni, u Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Sloveniji. Za mnoge je preko partizanske pošte te godine ostvareno prvo uspostavljanje veze sa najužom rodbinom koju je ratni vihar razbacao širom Jugoslavije. Nakon oslobođenja Beograda, i kada je proradila Radio-stanica Beograd, razmjenjivane su mnoge poruke preko radio-talasa između boraca i njihove rodbine, pa se i tako saznavao za sudbinu pojedinih članova ili čitave porodice.

ORGANIZOVANJE NARODNOG SUDSTVA NA SLOBODNOJ TERITORIJI

Sve do druge polovine oktobra 1944. godine narodnooslobodilački odbori sela, opština i srezova, pa i okružni imali su u nadležnosti i sudske poslove. Oni su već 1941. godine, kako je to naprijed rečeno, rješavali iskrsele sporove između pojedinih članova porodica, zbog nasljedstva, podjele imovine i si., ali i toga kome će pripasti dijete razvedenih roditelja.

Polovinom oktobra 1944. godine Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je izdalo upute za organizovanje i rad narodnih sudova. U svom radu narodni sudovi će se pridržavati odluka, zakona i zakonskih naredbi AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a i običajnog prava i normi ukoliko odgovaraju demokratskom i pravnom shvatanju naših naroda.⁰²

Odlučeno je da se formiraju opštinski, sreski i okružni narodni sudovi. Sudije za opštinski narodni sud biraju stanovnici direktno na opštinskom zboru, a sudije za sreske i okružne sudove biraju sreske, odnosno okružne narodnooslobodilačke skupštine. Opštinski i sreski sud sude u vijeću od tri člana, a okružni sud u vijeću od pet članova. Sud ima predsjednika, kojeg sudije biraju između sebe. Uputstva su detaljno obradila i sudski postupak, izvršenje sudskih odluka, vanparnične postupke i drugo potrebno za uspješan početak i rad novih narodnih sudova.

⁰² Zbornik dokumenata ZAVNOBiH-a, str. 520—531.

Odjeljenje za pravosuđe Oblasnog NOO za Bosansku krajinu 28. oktobra 1944. godine dostavilo je raspis svima sreskim NOO, pa i sanskom, da plenum sreske skupštine odmah izabere sudije za sreski sud, i to po pet sudija ljudi iz naroda.⁶³ Plenum Sreskog NOO Sanski Most već na sjednici održanoj 3. novembra 1944. godine izabrao je za sudije Sreskog narodnog suda u Sanskom Mostu: Dmitra Čurguza iz Koprivne, Zorana Bjelanovića iz Kozice i Džafera Bišćevića iz Sanskog Mosta, a za njihove zamjenike Ivana Polovinu iz Rasavaca i Dušana Đurića iz Lipnika. Sreski NOO je postavio Vejsila Vajzovića za upravitelja Sudske pisarnice, Hazima Šabića za zapisničara, Miloša Krejića za dostavljača i Muharema Alagića za podvornika. Odlukom Oblasnog NOO za sekretara Sreskog narodnog suda u Sanskom Mostu postavljen je dr Vladimir Ladić, bivši zamjenik državnog tužioca iz Banjaluke, koji je bio penzionisan jula 1941. godine, a koji je prešao na stranu NOV u vrijeme septembarskog napada jedinica NOV na Banjaluku. Za pomoćnika sekretara tada je postavljen Džafer Tahirbegović, sudski pravnik.⁶⁴

Odluka o osnivanju i početak rada Sreskog narodnog suda obradovala je sve odbornike jer su sada građanski i drugi sporovi prešli u nadležnost formiranog Sreskog narodnog suda.«

Bilo je planirano da se osnuju i opštinski narodni sudovi, pa je od sreskih NOO tražen prijedlog spiska lica koja bi bila izabrana za opštinske narodne sudije. Sreski NOO Sanski Most je 20. oktobra 1944. godine dostavio Okružnom NOO za Podgrmeč spisak od po deset ljudi iz svake opštine, ukupno 90 za devet opština. Iz tog sastava su bile izabrane opštinske sudije. Međutim, tada nije došlo do formiranja opštinskih sudova.

FORMIRANJE ORGANA JAVNE UPRAVE NO ODBORA

Od sredine 1943. godine narodnooslobodilački odbori i sela, i opština i sresa imali su unutrašnju raspodjelu poslova na sektore: ekonomski, tehnički, zdravstveni, kulturni, administrativni i ponegdje vjerski sektor (koji je u nekim odborima bio zajedno sa kulturnim sektorom). Osim tih sektora krajem 1943. godine formirane su i zdravstvene sekcije i kulturno prosvjetni odbori ili sekcije, što je bio vidan znak posvećivanja posebne pažnje ovim problemima. Uz to su opštinski i sreski NOO imali izvršni odbor, sastavljen od 5—7 odbornika, koji su se profesionalno bavili tim poslom i koji su stajali na čelu sektora.

Početkom septembra 1944. godine Predsjedništvo ZAVNOBiH-a donijelo je odluku o stvaranju organa javne uprave. Po toj odluci formiraju se privremeno odjeljci pri sreskim NOO:

1. Privredni odjeljak sa referatima: za zemljoradnju i stočarstvo, za građevinarstvo i saobraćaj i za trgovinu, industriju i zanate, za šumu i za veterinu, 2. Odjeljak za narodno zdravlje i socijalno staranje sa referatom za narodno zdravlje i socijalno staranje, 3. Odjeljak za narodnu prosvjetu

⁶³Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 385/426.

⁶⁴Izveštaj Sreskog narodnog suda u Sanskom Mostu od 20. novembra 1944. godine, Zbornik dokumenata ZAVNOBiH-a, str. 742—743.

⁶⁶Regionalni muzej Bihać, m. f. 49/562.

sa referatima za osnovnu nastavu i analfabetske tečajeve i za zdravstveno prosvjećivanje, 4. Upravni odjeljak, 5. Finansijski odjeljak i 6. Komisiju za ishranu.

Na čelu svakog odjeljka trebalo je da bude jedan član sreskog NOO.

Kod opštinskih NOO formiraju se odgovarajuće sekcije za pojedine grane javne uprave, slično odjeljcima u srezu. Na čelu sekcije stoji član opštinskog NOO.⁶⁰

Nakon toga prišlo se odgovarajućem organizovanju organa javne uprave u opštinskim i Sreskom NOO sanskog sreza. Na tome se radilo i tokom oktobra, što se vidi iz nekoliko sačuvanih zapisnika. Tako je 24. oktobra 1944. godine održana konferencija Opštinskog i seoskih NOO lipničke opštine, kojoj su prisustvovali i Ilija Divjak, član Okružnog NOO i kadija Muhidin Hamidović, vijećnik ZAVNOBiH-a, član Sreskog NOO. Muhidin Hamidović je obrazložio kako treba organizovati sekcije, koji su njihovi zadaci i način rada, pa su na čelo pojedinih sekcija izabrani: Upravne sekcije — Jovan Paripović, predsjednik Opštinskog NOO i Dane Davidović, sekretar, Privredne sekcije — Jovo Dubajić, Sekcije za narodno zdravlje i socijalno staranje — Ibrahim Bišćević, Sekcije za narodnu prosvjetu — Petar Vuković, Finansijske sekcije — Ruža Praštalo i Komisije za ishranu — Mile Mrda.⁶⁷

Opštinski NOO Lušci-Palanka na sjednici održanoj 25. oktobra 1944. godine sproveo je svoju reorganizaciju i umjesto sektora rada organizovao sekcije, na koje je imenovao svoje članove, i to: u Upravnu sekciju Iliju Inđića, predsjednika, Trivu Predojevića, sekretara, a za pisara Simu Rajšića i za pomoćnog pisara Marka Radića, u Privrednu sekciju Iliju Đapa, Finansijsku sekciju Trivu Predojevića, Zdravstvenu sekciju Iliju Srdića, Kulturno-prosvjetnu sekciju Spasu Čulibrka i u Komisiju za ishranu Iliju Matića, a za članove Trivu Miloševića i Nikicu Miloševića. Tada su određeni u Privrednu sekciju za referenta za zemljoradnju i stočarstvo, za građevinarstvo i saobraćaj Dane Lapac, za referenta za trgovinu i industriju, zanate i veterinarstvo Daniša Tadić, lugar Štimac za referenta šumarstva, Draga Milašinović za referenta Kulturno-prosvjetne sekcije i za referenta za narodno prosvjećivanje Mirko Njegovan. Za pisara u Komisiji za ishranu određen je Mičo Bundalo.⁶⁸

I Opštinski NOO u Oštroj Luci održao je svoju sjednicu 26. oktobra 1944. godine posvećenu izboru organa javne uprave. Član sreskog NOO Jovo Bogunović objasnio je prisutnim način organizovanja sekcija u opštinskim NOO, njihove zadatke i način rada. Tada su na čelo pojedinih sekcija izabrani: Upravne sekcije — Blažo Todorović, predsjednik i Milorad Rodić, sekretar Opštinskog NOO, Ekonomske sekcije — Toma Bašić, Zdravstvene sekcije i kulturno-prosvjetne sekcije — Todor Grujičić i na čelo Komisije za ishranu — Mitar Čurguz, sa referentima Stankom Bogunovićem i Mirkom Zorićem, dok će se naknadno riješiti pitanje Upravne sekcije i administrativnog osoblja za pojedine sekcije.⁶⁹

⁶⁶Zbornik dokumenata ZAVNOBiH-a, str. 357—360.

⁶⁷Zapisnik konferencije seoskih i opštinskog NOO lipničke opštine od 24. oktobra 1944. godine, original u arhivi autora.

⁶⁸Institut za istoriju Sarajevo, kat. br. 365/370.

⁶⁹Zapisnik sa sastanka Opštinskog NOO Oštra Luka od 26. oktobra 1944. godine, original kod autora.

Takvo formiranje organa javne uprave sigurno je sprovedeno i u svim ostalim opštinskim skupštinama sanskog sreza, ali nema sačuvanih podataka.

Organizaciju javne uprave sproveo je i Sreski NOO i formirao odgovarajuće odjeljke, rasporedivši svoje članove, članove Izvršnog odbora, na čelo pojedinih odjeljaka. U izvještaju za februar 1945. godine se kaže da je rad po odjeljcima dobro organizovan.⁷⁰

Početkom 1945. godine osnovana su odjeljenja unutrašnjih poslova u opštinama i srezovima.

Polovinom marta 1945. godine izvršena je izmjena i u Sreskom NOO: dotadašnji predsjednik Stevo Čulibrk razriješen je dužnosti jer je postavljen na dužnost načelnika Unutrašnjih poslova, službe koja je tada osnovana. Za novog predsjednika Sreskog NOO izabran je Ilija Divjak. Razriješen je dužnosti i Vlado Majhrovski, sekretar Sreskog NOO radi odlaska na drugu dužnost, a za sekretara je izabran Dušan Đurić, dok su na ostalim dužnostima bili raniji članovi.

Uz tu organizaciju odlučeno je da se područja opština Dabar i Eminovci spoje u jedno opštinsko područje. Tada je izabran novi Opštinski NOO nove dabarske opštine i za predsjednika biran Mile Davidović, dotadašnji predsjednik Opštinskog NOO Eminovci, za sekretara Čedo Milinković, sektor Unutrašnji poslovi dobio je Dušan Milinković, dok su na ostalim dužnostima uprave Opštinskog NOO bili Ratko Mudrinić, Jovan Kravić, Mikan Jojić i Rade Adamović.

BROJNO STANJE NOO SANSKOG SREZA NA KRAJU RATA

Dopune i izmjene, pa i proširenja u članstvu narodnooslobodilačkih odbora sanskog sreza vršeni su do kraja rata. Zato je teško utvrditi tačan broj odbornika na kraju narodnooslobodilačke borbe. Ipak, na osnovu izvještaja oktobra 1944. godine moguće je dati pregled broja odbornika po selima, broj muškaraca i žena. U izvještaju za opštinu Oštra Luka dato je skupno za svih šest sela, jer je takav podatak u izvještaju s kraja 1944. godine, dok je za opštinu Halilovci dato prema jednom izvještaju još iz septembra 1943. godine, jer drugih nije bilo.

BROJNI PREGLED

odbornika seoskih i opštinskih NOO sanskog sreza krajem 1944. godine

Opština — selo	o d b o r n i k a		svega
	muških	ženskih	
1. LUSCIPALANKA			
— Opštinski NOO	6	-	6
— Lušci-Palanka	5	-	5
— Praštali	4	1	5
— Tuk-Bobija	4	1	5
— Jelašinovci	5	-	5
— Otiš	3	2	5
— Miljevc	4	1	5
— Skucani Vakuf	4	1	5
— Glavica	3	1	4
— Potkraj	3	1	4
Svega:	41	8	49

⁷⁰ Kseroks kopija kod autora.

Opština — selo	o d b o r n i k a		
	muških	ženskih	svega
2. EMINOVCI			
— Opštinski NOO	6		6
— Eminovci	5	1	6
— Grdanovci	4		4
— Bošnjaci	4	1	5
— Fajtovci	5		5
— Vrš	5		5
— Došci	3		3
Svega:	32	2	34
3. DABAR			
— Opštinski NOO	6	1	7
— G. Dabar	7	—	7
— D. Dabar	7	—	7
— Kljevci	6	1	7
Svega:	26	2	28
4. LIPNIK			
— Opštinski NOO	6	1	7
— G. Lipnik	4	1	5
— D. Lipnik	4	1	5
— Đurići	4	1	5
— Kozin	4	1	5
— Slatina	4	1	5
— Podvidača	4	2	6
— Lukavica	6	1	7
— Čirkići	3		3
— Okreč	4	—	4
— Modra	3	—	3
— Zenkovići	3	—	3
Svega:	49	9	58
5. KOZICA			
— Opštinski NOO	7	—	7
— Tramošnja	10	—	10
— D. Kozica	6	—	6
— G. Kozica	7	—	7
— Podovi	5	—	5
— Ilidža	4	—	4
Svega:	39	—	39
6. TOMINA			
— Opštinski NOO	6	1	7
— Tomina	6	1	7
— Tominska Palanka	6		6
— Čaplje	6	1	7
— Kijevo	8		8
— Škrlevita	7	1	8
Svega:	39	4	43
7. STARI MAJDAN			
— Opštinski NOO	6		6
— Podlug	4	1	5
— Hušimovci	5		5
— D. Kamengrad	5	—	5
— Suhača	5	1	6
— Brdari	5		5

Opština — selo	o d b o r n i k a		
	muških	ženskih	svega
— Džever	5	—	5
— Stari Majdan	5	-	5
— Batkovci	1	2	3
— Stara Rijeka	8	1	9
Svega:	49	5	54
8. SANSKI MOST			
— Opštinski NOO	7	1	8
— Sanski Most — grad	7	1	8
— Poljak	7	-	7
— Kruhari	7	-	7
— Šehovci		-	6
— Trnova	7	-	7
— Sasina	11	-	11
— Pobrežje	5	-	5
— Zdena	5	-	5
— Krkojevci	3	2	5
Svega:	65	4	69
9. OŠTRA LUKA			
— Opštinski NOO	5	-	5
— Rasavci, Koprivna, Oštra Luka, Ništavci, Usorci i Zecovi	29	9	38
Svega:	34	9	43
10. HALILOVCI			
— Opštinski NOO	7	-	7
— Johovica, Mrkalji, Hadrovci, Halilovci, Duge Njive, Čele, Budimlić-Japra, Agići i Marini	22	8	30
Svega:	29	8	37
Ukupno:			
— seoskih odbornika	341	47	388
— opštinskih odbornika	62	4	66
— odbornika Sreskog NOO	17	4	21
Svega:	420	55	472

Iz zbirnog pregleda se vidi da su potkraj rata na sanskom srezu u deset opština bila 72 seoska narodnooslobodilačka odbora, uključujući tu i opštinu Halilovci, bez opštine Vrhpolje, koja je do rata i tokom rata pripadala ključkom srezu. U 72 seoska odbora bilo je ukupno 388 odbornika, od kojih 47 žena i 341 muškarac.

U deset opštinskih NOO na srezu, uključujući i opštinu Halilovci, bilo je ukupno 66 odbornika, od kojih četiri žene i 62 muškarca.

U Sreskom NOO je bio 21 odbornik (prije reorganizacije), od kojih četiri žene i 17 muškaraca.

Sveukupno na sanskom srezu pri kraju rata bila su 472 odbornika, od kojih 55 žena i 420 muškaraca.

U izvještajima u kojima se navode ovi podaci, nema drugih podataka o odborima. Međutim, prema ranijim izvještajima, sredinom 1944. godine,

moguće je sagledati i socijalnu strukturu opštinskih i sreskih odbornika. Prema izvještajima Sreskog komiteta KPJ iz sredine 1944. godine vidi se da je socijalna struktura odbornika tada bila:

Odbori	Svega	od toga		Socijalni sastav		
		m.	ž.	seljaci	radnici	intelektualci
10 opštinskih NOO	59	54	5	55	3	1
Sreski NOO	23	19	4	21	1	1

Poznato je da su svi ili skoro svi odbornici u selima bili seljaci, pa zato u izvještajima to nije posebno naglašavano. Prema tome od 472 odbornika na sanskom srezu samo su četiri radnika, dva intelektualca, dok su svi ostali, 466, bili seljaci.

Iz raspoloživih dokumenata nije moguće utvrditi koliki je bio broj odbornika članova Komunističke partije pri kraju rata.

TERITORIJALNA PODJELA BOSNE I HERCEGOVINE

Još krajem 1944. godine Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je počelo razmatrati administrativnu podjelu Bosne i Hercegovine. U projektu Komisije za teritorijalnu podjelu Bosne i Hercegovine, od 6. januara 1945. godine, bilo je planirano da sanski srez uđe u sastav bihaćkog okruga, koji bi sačinjavali srezovi: Bihać, Cazin, Krupa, Ključ, Bosanski Petrovac i Sanski Most. Međutim, nakon obavljenih konsultacija u okružnim i sreskim NOO, Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je 7. februara 1945. godine donijelo Odluku o teritorijalnoj podjeli Bosne i Hercegovine po kojoj sanski i ključki srez ulaze u novi banjalučki okrug, a bihaćki okrug obuhvata samo srezove: Bihać, Bosanska Krupa, Bosanski Petrovac, Drvar, Cazin i Velika Kladuša.⁷¹

Oblasni NOO za Bosansku krajinu je na svojoj posljednjoj sjednici, održanoj 2. marta 1945. godine u Sanskom Mostu, donio odluku o prenošenju svojih funkcija na okružne NOO.⁷² Tako je Oblasni NOO, formiran septembra 1943. godine u Mrkonjić-Gradu, a djelujući najviše i najduže sa sanskog sreza, iz Majkić-Japre, pa i iz Sanskog Mosta, završio svoj plodni 17-mjesečni rad.

Prva skupština novog Okružnog NOO, Banjaluka, održana je 11. marta 1945. godine u Prijedoru. Novi okrug obuhvatio je područja dotadašnjih podgrmečkog i kozarskog okruga. Samo su tri sreza bila tada potpuno slobodna: sanski, ključki i prijedorski, dok su ostali bili samo djelimično oslobođeni jer je neprijatelj još bio sa svojim garnizonima u centrima srezova: Bosanskoj Krupi, Bosanskom Novom, Bosanskoj Dubici, Bosanskoj Gradišci i Banjaluci. Privremeno sjedište novog Okružnog NOO je bilo u Prijedoru. Predsjednik je bio Svetožar Vejinović, a sekretar Miloš Stojaković.⁷³

⁷¹ ZAVNOBiH — dokumenta 1945, str. 36 i 127.

⁷² ZAVNOBiH — dokumenta, str. 187.

⁷³ Mjesečni izvještaj Okružnog NOO Banjaluka od 10. aprila 1945. godine, ZAVNOBiH — dokumenta, str. 300—302.

Nakon oslobođenja Banjaluke, 22. aprila 1945. godine. Okružni NOO se preselio u taj oslobođeni grad, središte okruga.

Predsjedništvo ZAVNOBiH-a je marta 1945. godine raspisalo izbore za seoske, opštinske i gradske NOO, zatim sreske i okružne narodnooslobodilačke skupštine, za april 1945. godine.⁷⁴ Međutim, zbog ratnih teškoća i napora u završnim danima rata i NOB, izbori su odgođeni, pa su održani avgusta 1945. godine, u slobodi.

Odlukom Predsjedništva ZAVNOBiH-a od 10. februara 1945. godine formirani su nabavno-prodajni uredi, državni za Bosnu i Hercegovinu i okružni i sreski za ta područja.⁷⁵ Na osnovu te odluke i posebnog Pravilnika o organizaciji i poslovanju Državnog nabavno-prodajnog ureda, okružnih i sreskih nabavno-prodajnih ureda, i Sreski NOO Sanski Most je formirao svoj Sreski nabavno-prodajni ured, koji je imao svoju upravu i potrebno osoblje. Prema popisima, sva državna preduzeća i preduzeća pod državnom upravom svoje proizvode stavljaju u promet prvenstveno preko ovih nabavno-prodajnih ureda.

•k

Formirajući i izgrađujući narodnooslobodilačke odbore od septembra 1941, stanovništvo sanskog sreza prihvatilo ih je kao svoju, narodnu vlast i u njima, uz jedinice NOV, zaista vidio »moćno oružje svog oslobođenja«.⁷⁶ Kroz četverogodišnju borbu narodnooslobodilački odbori u Podgrmeču, a to znači i na sanskom srezu, izrasli su u istinske organe narodne vlasti, ostvarujući veoma uspješno zadatak postavljen pred narodnooslobodilačke odbore još na početku oružane borbe i ustanka, oktobra 1941. godine.

Kad se ocjenjuje četverogodišnja ratna aktivnost, nedvojbeno je da su narodnooslobodilački odbori i sanskog sreza izvršili svoje veoma krupne, odgovorne, složene i teške ratne zadatke, doprinijevši izvanredno mnogo pobjedi narodnooslobodilačke vojske nad okupatorima i domaćim izdajnicima. U tom svom radu narodnooslobodilački odbori su veoma mnogo doprinijeli stvaranju čvrstog saveza fronta i pozadine, stanovništva slobodnih krajeva i njegove narodnooslobodilačke vojske, razvijanju i jačanju bratstva i jedinstva naših naroda, djelujući i primjerom na ostale krajeve, doprinoseći tako širenju i jačanju narodnooslobodilačke borbe u svim krajevima Jugoslavije.

Na Trećem zasjedanju održanom 26—28. aprila 1945. godine u Sarajevu, ZAVNOBiH je promijenio ime u Narodna skupština Bosne i Hercegovine, pa je istom odlukom promijenjen i naziv i mjesnih organa narodne vlasti, tako da više ne nose ime narodnooslobodilački odbori već narodni odbori.

Zasjedanje Narodne skupštine Bosne i Hercegovine je usvojilo odluku o formiranju prve narodne vlade federalne Bosne i Hercegovine.

Pozdravljajući učesnike Trećeg zasjedanja ZAVNOBiH-a, 26. aprila 1945. godine, Edvard Kardelj, potpredsjednik Savezne vlade, pored ostalog je rekao:

⁷⁴ ZAVNOBiH — dokumenta 1945, str. 239—242.

⁷⁵ Isto, str. 140—142.

⁷⁶ Narodnooslobodilački odbori moraju postati istinski privremeni nosioci narodne vlasti, članak u listu »Borba« br. 1, od 19. oktobra 1941. godine, Istorijski arhiv KPJ, tom I, knj. 1, »Borba« 1941, str. 19 i 20.

»... Iz dva razloga svi narodi Jugoslavije danas s naročitom pažnjom pozdravljaju zasjedanje ZAVNOBiH-a. Prvi je razlog **istorijsko mjesto koje je u našoj zajedničkoj borbi za oslobođenje zauzimala Bosna i Hercegovina. Ona je bila među prvima koja se digla na ustanak protiv okupatora i njegovih izdajničkih pomagača. Odonda nikada više u Bosni i Hercegovini nije mogao trijumfovati okupator. Ona je preživjela mnogo ofanziva, mnogo patnji, mnogo užasa, ali izdajnici nikada nisu mogli slomiti upornu volju naroda da pobjedi ili da izgine u toj borbi. Ne mogu a da naročito ne spomenem našu junačku i napačenu Bosansku krajinu, koja je u svojoj predanoj i nikada pokorenoj borbenoj upornosti postala pravi simbol borbe čitave Jugoslavije, sviju njenih naroda.** Prije svega zbog tih činjenica Bosna i Hercegovina je postala centrom našeg narodnog ustanka. **Tu je u prvom redu Tito gradio našu herojsku Narodno-oslobodilačku vojsku. Ovamo su dolazili prestavnici sviju naroda Jugoslavije da odrede pravac zajedničkoj borbi za slobodu.** Eto zbog toga će svi naši narodi vječito biti zahvalni Bosni i Hercegovini za sve ono što je ona dala za našu zajedničku stvar.

Drugi je razlog u političkoj ulozi koju je Bosna i Hercegovina zauzimala u borbi za bratstvo i jedinstvo naših naroda. Istorijska sudbina je htjela da baš Bosna i Hercegovina koja je bila gotovo kroz čitavo stoljeće pozornica borbe bratskih naroda, borbe koju su potpirivali i hranili tuđi interesi i uticaji, da je baš Bosna i Hercegovina postala koljevka novih ista bratskih odnosa između naroda Jugoslavije ...

... U Bosni i Hercegovini imala je u prvom redu osnovna parola narodnooslobodilačkog pokreta, parola o bratstvu i jedinstvu naroda Jugoslavije, da izdrži svoju vatrenu probu. I izdržala ju je. I pobijedila. Svi narodi Jugoslavije biće narodu Bosne i Hercegovine za tu pobjedu vječno zahvalni« ..⁷⁸

Upravo Edvard Kardelj je pisao poznati članak o narodnooslobodilačkim odborima i njihovim zadacima, objavljen oktobra 1941. godine u listu BORBA. Njegove riječi kazane na završetku rata, na Trećem zasjedanju ZAVNOBiH-a, istovremeno su ocjena i rada i doprinosa narodnooslobodilačkih odbora Bosanske krajine, Podgrmeča i sanskog sreza u narodnooslobodilačkoj borbi.

78 Zapisnik Trećeg zasjedanja ZAVNOBiH-a, od 26. aprila 1945. g. ZAVNOBiH — dokumenta 1945, str. 396—397.

9. ORGANIZACIJE KPJ U ZAVRŠNOJ GODINI BORBE

AKTIVNOST SRESKOG KOMITETA KPJ SANSKOG SREZA

Stvarajući i izgrađujući partijske organizacije na sanskom srezu, Sreski komitet KPJ od svog formiranja, marta 1942. godine, uz izdašnu pomoć Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč i Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu, rukovodio je i usmjeravao cjelokupnu političku i drugu društvenu aktivnost na slobodnoj teritoriji sreza.

Od prvih mjeseci 1944. godine sve do završetka rata veoma mnogo se radilo na stvaranju partijskih organizacija u naseljima gdje ih do tada nije bilo, prije svega u oslobođenim selima i u Sanskom Mostu, i na organizovanju novih opštinskih komiteta KPJ.⁷⁹

U to vrijeme primljen je jedan broj kandidata za članove KPJ, a drugi su kandidovani, pa su onda i oni primljeni u KPJ. U skoro svim opštinskim komitetima, a i na funkciji sekretara ćelija bili su mladi komunisti, i po partijskom stažu i po godinama života. Da bi se proširilo njihovo teorijsko znanje i saznanja neophodna u praktičnom radu, organizovani su partijski kursevi, koji su radili tokom čitave 1944. godine. Kroz kurseve su prošli svi članovi opštinskih komiteta i sekretari ćelija i mnogi drugi komunisti. Pored toga, u svim partijskim organizacijama i komitetima redovno su svake nedjelje održavani tzv. teoretski sastanci, na kojima su se prorađivali direktivni članci, važnija akta najviših foruma NOP-a (npr.: odluke Drugog zasjedanja AVNOJ-a i Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a i drugi materijali koji su mogli pomoći članovima KP u radu). Međutim, na sastancima opštinskih komiteta i nekih ćelija prorađivani su i teorijski radovi u kojima su tretirana ideološka pitanja sa stanovišta marksizma-lenjinizma. Prorađivane su brošure i članci: O kadrovima, Organizaciono pitanje KPJ, O masovnom političkom radu, AVNOJ, ZAVNOBiH, NO front, zatim članci i govori Josipa Broza Tita i drugih istaknutih rukovodilaca NOP-a, Ekonomski razvitak društva, Fašizam i radnička klasa, Ustav SSSR-a, i si. Nakon čitanja pojedinih dijelova ili teksta u cjelini vođena je redovno diskusija, postavljana pitanja i na njih davani odgovori, ali s vremena na vrijeme i vršeno propitivanje članova da se ustanovi kako su shvatili i koliko zapamtili od onog što je prorađivano na partijskim sastancima. Na sastanke ćelija redovno su dolazili članovi opštinskog komiteta, a na sastanke opštinskih komiteta članovi Sreskog, Okružnog, a ponekad i Oblasnog komiteta KPJ.

Neki partijski komiteti, opštinski i sreski, prorađivali su i poneki veći marksistički rad, kao npr. Seljačko pitanje. Ekonomski razvitak društva i drugo. Komunisti u Lušci-Palanci su bili 1944. godine došli do knjige Fridriha Engelsa Porijeklo porodice... pa su prepisivali po deset stranica i

⁷⁹Muzej revolucije Bosanske krajine, Banjaluka, dok. br. 13—23/3.

dostavljali ćelijama. I oni sami u Komitetu su čitali, pa potom diskutovali o pročitanoj. Međutim, kada je za to saznao jedan partijski funkcioner, on ih je kritikovao što su uzeli da obrađuju tako težak teoretski rad.

Juna 1944. godine iz Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza prešla su na rad u krupski srez dva člana: Paula Humek, organizacioni sekretar i Rajko Đurđević. Tada, uz Mihajla Pejića, Đorđa Sređića i Dmitra Njegovan, koji su tu od ranije bili u Sreskom komitetu počinju da rade četiri nova člana: Dragan Stojaković, kao organizacioni sekretar, a Zaim Dizdarević, Jovo Grubić i Mirko Stanić kao članovi.⁸⁰ Umjesto Stanica, dužnost sekretara Opštinskog komiteta KPJ Dabar — Bosanski Milanovac, opet preuzimlje Petar Dodik i ostaje do kraja rata.

Đorđe Sređić, Mihajlo Pejić, Jovo Grubić i Dmitar Njegovan, članovi Sreskog komiteta KPJ Sanski Most, sredinom 1944. godine.

Krajem ljeta i početkom jeseni 1944. godine članovi Sreskog komiteta su postali Vladeta Petrić i Milan Praštalo. Početkom novembra 1944. godine Mihajlo Pejić je izabran za sekretara Okružnog NOO za Podgrmeč i za člana Okružnog komiteta KPJ, pa je dužnost sekretara Sreskog komiteta KPJ Sanski Most preuzeo Jovo Grubić.

Prema izvještaju od 2. marta 1945. godine u Sreskom komitetu su radili: Jovo Grubić, sekretar, Dragan Stojaković, organizacioni sekretar i Mirko Stanić, Ahmet Kulenović, Đorđe Sređić, Milan Praštalo, Vladeta Petrić, Dmitar Njegovan, Đuro Đurđević, kao članovi.⁸¹ Ubrzo potom, sredi-

⁸⁰ Izvještaj Sreskog komiteta KPJ Sanski Most od 28. juna 1944, arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, kat. br. 3231.

⁸¹ Isto, kat. br. 5239.

nom marta 1945. godine, Mihajlo Pejić je ponovo preuzeo dužnost sekretara Sreskog komiteta KPJ Sanski Most. U takvom sastavu Sreski komitet KPJ sanskog sreza je bio do završetka narodnooslobodilačke borbe, maja 1945. godine.

Sreski komitet KPJ Sanski Most je redovno, svakog mjeseca, a ponekad i u toku mjeseca jedanput ili više puta, zavisno od situacije, dostavljao izvještaj o radu i problemima na srezu, Okružnom komitetu KPJ za Podgrmeč. Redovni izvještaji su na prvom mjestu tretirali vojno-političku situaciju, zatim rad organizacija KPJ i SKOJ-a, rad AFŽ i USAOJ-a, narodnooslobodilačkih odbora i vojno-pozadinskih vlasti, i na kraju pitanja agitacije i propagande. O problemima koji su se javljali u praksi i načinima njihovog rješavanja pisano je dosta opširno. Kada se radilo o težim slučajevima tražena je pomoć okružnog partijskog rukovodstva.

Iako su negativni primjeri bili pojedinačni, Sreski komitet im je pridavao važnost i o njima detaljno pisao, često navodeći i ime lica koje je istupilo nekom izjavom ili postupkom, koja nije u skladu sa linijom NOB, navodeći šta se poduzelo da se suzbije takav postupak.

U izvještaju za juni 1944. godine Sreski komitet izvještava da se u selu Kijevu, opština Tomina, »pronijela haranga« da ako KPJ izvede borbu do kraja da će se oduzeti privatna imovina i »da će Muslimani izgubiti dosta običaja«. Komitet konstatuje da je tu vijest proturao neprijatelj sa neoslobođene teritorije. Komunisti su na političkim konferencijama raskrinkali proturače takvih vijesti i detaljno objašnjavali liniju narodnooslobodilačke borbe i njene ciljeve.

U ovom izvještaju se iznosi da je u selu Poljaku proturena vijest da je propao drugi front i da se Hitler iskrcao sa vojskom na Siciliju i druge slične laži. Na to je Sreski komitet odmah reagovao, pa je održao konferenciju u tom i susjednim selima i detaljno objasnio vojno-političku situaciju i stanje na frontovima.

U izvještajima je analiziran i odnos NOO prema stanovništvu, problemi iz njihovog rada, a posebno slab rad ponekog odbornika, koji je, najčešće, ako kritika nije koristila, bivao smjenjivan.

U izvještaju su obuhvaćene sve organizacione promjene u organizacijama KPJ na srezu: broj novoprimitih, kažnjenih ili isključenih članova KPJ, izmjene u partijskim rukovodstvima, te teoretska izgradnja članova KPJ. Detaljno je obrađeno organizaciono pitanje i rad SKOJ-a, USAOJ-a, AFŽ-a, NOF-a i Komande mjesta.

U odeljku o agitaciji i propagandi ističe se, pored ostalog, da stanovništvo u sve većem broju posjećuje političke zborove i da je veoma zainteresovano za dalji razvoj vojno-političke situacije u svijetu i kod nas nakon otvaranja drugog fronta i početka velike ofanzive Crvene armije na istočnom frontu. Poneko je pokušao da na svoj način protumači sporazum Tito—Šubašić, ali je na to reagovano autentičnim tumačenjem sporazuma. Zanimljivo je da u ovom izvještaju Sreski komitet ukazuje i na to da narod traži sve kvalitetnije govornike, koji znaju da jasno iskažu misli, da poznaje sve najvažnije aktuelne probleme i pojedinosti, a ako to ne zna, onda »postaje pred očima masa dosadan«.

U izvještaju Sreskog komiteta KPJ za juli 1944. godine ističe se da je stanovništvo sanskog sreza pozdravilo i prihvatilo odluke Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a, da se raduje uspjesima savezničkih armija, a posebno uspje-

sima Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i sve jačem razvoju narodno-oslobodilačke borbe u svim krajevima Jugoslavije. Zato je i rad partijskih organizacija bio usmjeren na objašnjavanje svih tih krupnih događaja, a posebno bitnih postavki sporazuma Tito—Šubašić i odluka Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a.

Pred svim organizacijama NOB bio je stalno najvažniji zadatak: uključivanje svih sposobnih ljudi u jedinice NOV. Sreski komitet je u svim izvještajima analizirao odziv stanovništva u NOV i probleme vezane za mobilizaciju svih snaga za borbu protiv okupatora i domaćih izdajica. Kada su u jesen 1943. godine oslobođeni Sanski Most i okolna sela u dolini rijeke Sane, radilo se neprekidno na tome da se u narodnooslobodilačku borbu uključi cjelokupno stanovništvo novooslobođenih sela, gdje su pretežno, a u nekim i isključivo, živjeli Muslimani i Hrvati.

U složenoj političkoj situaciji i složenim odnosima između stanovništva sanskog sreza, Sreski komitet KPJ, zajedno sa opštinskim komitetima i partijskim organizacijama, veoma neposredno je djelovao u narodu, otvoreno raspravljajući o svakoj neprijateljskoj akciji, propagandi ili paroli, o svakom neprijateljskom istupu pojedinaca i grupica, o svakoj pojavi iza koje je stajao neprijatelj, bilo ustaše, bilo četnici. Tako otvoreno razmatranje iskršlih pojava i problema omogućavalo je Komitetu da uspješno razobličava svako neprijateljsko djelovanje, neprijateljsku propagandu ili pojavu. Ostvareni rezultati ohrabivali su i potvrđivali pravilnost kursa kojim se KP borila za izvlačenje ispod neprijateljskog uticaja i prihvatanje svih ovih koji su godinama bili pod uticajem neprijateljske propagande ili na strani neprijatelja. Tako su u maj danskoj i oštrolučkoj opštini omladina, i muslimanska, i srpska i hrvatska, kao i odrasli zajednički dolazili na konferencije, slobodno diskutovali o mnogim aktuelnim pitanjima, a kada je narodno veselje, zajednički su igrali i pjevali. Muslimani Skucanog Vakufa ostvarili su veoma dobru saradnju sa stanovništvom susjednih srpskih sela i prednjačili u razvijanju bratstva i jedinstva na srezu.⁸²

U jednom od svojih posljednjih ratnih mjesečnih izvještaja, za februar 1945. godine, Sreski komitet piše da se po nekim selima staromajdanske opštine šire glasine da će opet doći kralj. Ove vijesti iz okupiranog Bosanskog Novog donose neke žene koje su krijući se odlazile sa slobodne teritorije u taj okupirani grad. Takve glasine prihvatili su neki pojedinci iz sela Lukavice, Podvidače, Čirkića i Okreča. Komanda mjesta je sve činila da spriječi odlazak tih žena na okupiranu teritoriju, pa je konačno morala objaviti da se takvim licima neće dozvoliti povratak kućama. Sreski komitet je tim povodom održao više političkih skupova i konferencija u svim navedenim i još nekim selima, objašnjavajući šta sve neprijatelj pokušava svojom propagandom u vrijeme kada su mu izbrojani dani. Istovremeno je po ko zna koji put narodu objašnjavano kakvu je neprijateljsku ulogu imao kralj i njegova »vojska u otadžbini« prema svim našim narodima, zbog kojih mu nema povratka u zemlju.

»Bratstvo i jedinstvo na našem srezu prilično je zastupito. To se vidi iz toga gdje Muslimani idu raditi kod srpske sirotinje, a srpski ljudi idu raditi kod Muslimana i drugo da Srbi pozivaju Muslimane na neku gozbu i obratno« ... izvještava Sreski komitet 2. marta 1945. godine.^{8*}

Drugi krupan zadatak svih partijskih organizacija, pa i na sanskom srezu, bio je organizovanje i pomaganje u radu narodnooslobodilačkim odborima, da bi postali istinski organi narodne vlasti. Pomažući narodnooslobodilačke odbore da uspješno ostvaruju zadatke koji su im povjereni već početkom ustanka, ćelije i komiteti KPJ su tokom NOB veoma uspješno ostvarivali i svoj revolucionarni zadatak: izgradnju nove, istinski narodne, demokratske vlasti. U svim oslobođenim selima jedan od prvih zadataka štabova jedinica NOV i POJ, a kasnije opštinskih i sreskih NOO, odnosno političkih radnika, ćlanova partijskih rukovodstava, bio je organizovanje i konsolidovanje nove narodne vlasti, — narodnooslobodilačkih odbora.

Skoro da nije bilo sastanka partijskog rukovodstva ili ćelije KPJ a da na njemu nije bilo rijeći i diskusije o pitanjima i problemima rada narodnooslobodilačkih odbora sela, opštine, sreza. Isto tako, skoro da nema redovnog ili vanrednog izvještaja partijskog rukovodstva a da se u njemu nije govorilo o radu narodnooslobodilačkih odbora. U izvještajima obavezno su analizirani aktuelni problemi iz rada NOO, ali i navođeno kakav je odnos odbornika prema narodu i kako narod gleda na rad NOO. Tako, npr., u izvještaju Sreskog komiteta KPJ za novembar 1944. godine stoji: »... Odnos naroda prema NO odborima može se reći u cjelosti da je vrlo dobar i ima vrlo dobro mišljenje o svojoj narodnoj vlasti. Moglo se ćuti gdje govore ljudi i ostali narod našeg sreza da je ovo prava narodna vlast koja vodi računa o svom narodu« ...

Krupan zadatak o kojem se neprekidno tokom rata brinula partijska organizacija je bilo snabdijevanje jedinica NOV i POJ. Kampanje prikupljanja dobrovoljnih priloga koje su jedna za drugom organizovane, davale su najćešće dobre rezultate, pa ćak i u godišnja doba kada je većina sanskih seljaka bila bez dovoljno namirnica da prehrani svoju porodicu. Uz to, iako je stanovništvo tokom trogodišnjeg rata bilo iscrpljeno, ipak je i dalje davalo sve što je moglo, ostajući sa najminimalnijim za opstanak ćlanova svoje porodice.

U izvještaju Sreskog komiteta za sanski srez iz novembra 1944. godine između ostalog stoji: »... Materijalno pomaganje našeg naroda vojsci jeste vrlo dobro a sad naroćito u poslednje vrijeme, kada je naša NO vojska prešla u opštu ofanzivu, i oslobađa grad za gradom. ... narod govori svagdje i na svakom mjestu da treba dati za našu vojsku i poslednji rućak ispred sebe, pa da bi mi ostali gladni, a da naša vojska ne bude gladna«...⁸⁴

Pa i pored takve stalne brige o snabdijevanju NOV, dogodilo se maja —juna 1944. godine da su jedinice bile veoma slabo snabdjevene namirnicama, pa ćak i gladovale. Do toga je došlo jer je većina stanovništva više-godišnjim stalnim davanjem za vojsku, sirotinju i izbjeglice, i zbog podbaćaja prošlogodišnje sjetve, nije imala više šta da da, dok ne sakupi novu ljetinu. Pa ipak, bilo je i pojedinaca koji su sakrivali žito i druge namirnice, ali su brzo otkrivani i od naroda bili veoma oštro kritikovani, što je omogućavalo da narodne i vojne vlasti poduzmu i druge mjere, normalne u ratnim uslovima: rekviziciju ili oduzimanje, ako se radilo o švercu. Dogodilo se da su neki odbori prihvatili kuknjavu tih špekulanata da ništa nemaju. Da bi se nastavilo normalno snabdijevanje vojnih jedinica, Sreski komitet je hitno održao plenarnu sjednicu, analizirao rad i odnos prema ovom krup-

⁸⁴ Arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, kat. br. 3420.

nom pitanju, potom održao sastanak sa sekretarima opštinskih komiteta, a onda i plenum Sreskog NOO. Zaključeno je da se izvrši rekvizicija pretežno u novooslobođenim selima od onih ljudi koji imaju viškove žita, a u proteklim kampanjama nisu dali onoliko koliko su stvarno mogli. U međuvremenu je obavljena žetva i vršidba, pa je snabdijevanje vojnih jedinica tada bilo već znatno bolje.⁸⁵

Partija se tih dana sukobljavala i sa još jednim pokušajem neprijateljske propagande, pričom da će se sve žito iz ovogodišnje žetve i vršidbe oduzeti od stanovništva. Takve glasine su pro turane jer su mnogim domaćinstvima u žetvi i vršidbi pomagali radni vodovi, čete i bataljoni. Ali kada su seljaci vidjeli da im niko ne oduzima njihovo ovršeno žito, već da je narodnim vlastima bilo samo stalo da se svaki klas požanje i svako zrno ovrše, i da im zato narodna vlast, uz pomoć omladine i AFŽ, pruža veliku pomoć, i ta neprijateljska glasina je brzo usahla.

Partijske organizacije i komiteti sanskog sreza su najneposrednije usmjeravali aktivnosti narodnih odbora i cjelokupnog stanovništva u obradi zemlje, sjetvi, žetvi i vršidbi. Usmjeravana je i aktivnost na razvijanju kulturno-prosvjetnog rada, zdravstvenom prosvjećivanju, u privrednoj djelatnosti, koju je u ratnim uslovima bilo moguće razvijati (zanatske i druge radionice i si.).

Sve vrijeme partijske organizacije i komiteti su pružali najneposredniju pomoć organizacijama i komitetima SKOJ-a, organizacijama NOF-a, USAOJ-a, AFŽ-a i pionira, preko kojih je stvorena neraskidiva veza naroda s njegovom narodnooslobodilačkom vojskom, stvoren takav savez fronta i pozadine kao rijetko gdje, preko kojih su rješavani i najteži, naizgled nemogući problemi iskršli u tim teškim ratnim uslovima.

Partijska rukovodstva su tokom čitavog rata nastojala da u svim oslobođenim naseljima (kao i okupiranim) organizuje grupe aktivista, a potom od njih i partijsku organizaciju (čeliju), u koju su primani samo oni koji su bili potpuno odani narodnooslobodilačkoj borbi, koji su prihvatili program i liniju Komunističke partije Jugoslavije, njenu široku platformu narodnooslobodilačke borbe i bili spremni za najveće napore i žrtve.

Nedvojbeno je da se narodnooslobodilačka borba u ovim krajevima uspješno širila i jačala, jer su komunisti svojim upornim radom i zalaganjem za svoju politiku i program pridobili skoro sve stanovništvo Podgrmeča, odnosno sanskog sreza.

U sanskom srezu je stvorena razgranata mreža partijskih organizacija i komiteta, organizacija i komiteta Saveza komunističke omladine Jugoslavije (SKOJ-a), organizacija i odbora Narodnooslobodilačkog fronta (NOF-a), Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Jugoslavije (USAOJ-a), Antifašističkog fronta žena (AFŽ-a) i narodnooslobodilačkih odbora. To sve omogućilo je da je ogromna većina stanovništva sanskog sreza dala svoje najbolje sinove i kćeri u borbu protiv okupatora i domaćih izdajica, u jedinice Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije, koje su već više mjeseci bile u borbi u drugim krajevima, doprinoseći konačnom oslobođenju čitave zemlje.

⁸⁵ Izvještaj Sreskog NOO Sanski Most za februar 1945. godine, kseroks kopija u arhivu autora.

OSNOVNA ORGANIZACIJA (ĆELIJA) KPJ GORNJEG LIPNIKA

Na sastancima ćelija i komiteta vođeni su zapisnici. Ćelije su podnosile svoj izvještaj opštinskom komitetu, ali dosta puta i usmeno saopštavale o svom radu, problemima i si.

Prema sačuvanom mjesečnom izvještaju ćelije Gornjeg Lipnika, za jun 1944. godine, vidi se da partijska organizacija ocjenjuje da je političko stanje u selu dobro, da se narod u svemu dobro odaziva, odnosno učestvuje na konferencijama, zborovima i si., da daje priloge i rado sluša radio-vijesti i čita partizansku štampu. Narod je pozdravio i svesrdno prihvatio odluke ZAVNOBiH-a, kao i sporazum Tito — šubašić. Na jačanju bratstva se radi, pa stanovništvo susjednog muslimanskog sela Skucanog Vakufa i Srbi Gornjeg Lipnika zajednički obrađuju zemlju, pomažu jedni druge u hrani, radnoj stoci i drugom. Ali, ima pojedinaca koji su, kako piše u izvještaju, malodušni i sebični, no rijetki su takvi u Lipniku.

Ova ćelija je tada imala sedam članova od kojih samo jednu ženu. U selu je bilo sedam skojevaca (četiri omladinca i tri omladinke). Lipnička omladina pomogla je partizanskim porodicama i sirotinji u obradi zemlje, pa je zajedno sa ostalom podgrmečkom omladinom tog mjeseca, radeći u svom selu, dala 601 nadnicu, zatim su 23 omladinca i omladinke radili deset dana na obradi usjeva u Saničkoj dolini i tamo dali 230 nadnica, što čini ukupno 830 nadnica u junu 1944. godine.

Seoski odbor AFŽ je imao šest članica, radom organizacije AFŽ obuhvaćene su 84 žene, dok je izvan organizacije AFŽ svega 20 žena, mahom starijih. Žene su juna 1944. godine dale 30 nadnica perući rublje, prikupile za bolnicu 4. NOU divizije 198 jaja, 129 litara mlijeka, 6 kg hljeba, 24 kg zeleni i 1 kg kajmaka, a za hiruršku ekipu 300 jaja i 60 litara mlijeka.⁸⁶

RAD OPŠTINSKOG KOMITETA KPJ LIPNIK

Opštinski komiteti redovno, svakog mjeseca, a češće ako je bilo potrebno, podnosili su detaljan izvještaj o političkoj situaciji i stanju na terenu, o aktivnostima organizacija KPJ, NOO, AFŽ, SKOJ-a USAOJ-a i o organizacionom stanju na području opštine. Međutim, veoma malo je sačuvano zapisnika sa sastanaka i mjesečnih izvještaja opštinskih komiteta KPJ, i to najviše u bilješkama pojedinih članova komiteta. Tako je u svojim ratnim bilješkama Luka Glušac, sekretar ćelije, pa član Opštinskog komiteta u Lipniku, zabilježio osnovne stvari o kojima se rješavalo na sastancima održanim od juna 1944. godine do kraja marta 1945. godine. Ako se prati rad ovog komiteta, lipničkog, može se, u nedostatku dokumenata za ostale, steći slika i o radu ostalih opštinskih komiteta KPJ sanskog sreza.

Opštinski komitet KPJ u Lipniku je tokom 1944. godine bio u sastavu: Đuđa Mikić, sekretar do konca jula 1944, a članovi Lazo Pejić, koji je preuzeo dužnost sekretara od Mikića, Dane Davidović, zatim jedno kraće vrijeme Jovanka Novaković-Kolundžija i Milorad Radaković, i od februara 1945. godine omladinac Slavko Đurić. Na području opštine tada su postojale partijske organizacije u selima: Gornji Lipnik, Donji Lipnik, Đurići, Kozin, Podviđača i Slatina.

⁸⁶Ratne zabilješke Luke Gluša.

U vremenu od 9. juna 1944. godine do 30. marta 1945. godine, Opštinski komitet KPJ u Lipniku je održao 15 plenarnih sastanaka, kojima su redovno prisustvovali i sekretari osnovnih partijskih organizacija (ćelija). Evo nekih podataka o tim plenarnim sastancima:

Na sastanku Opštinskog komiteta KPJ Lipnik održanom 9. juna 1944. godine, dnevni red je bio: 1. čitanje »Seljačko pitanje«, 2. razno. Sastanak 20. juna 1944. je imao dnevni red: 1. čitanje rada »Seljačko pitanje« i diskusija, 2. nedostaci u radu i 3. razno. Poslije rasprave o nedostacima u radu, nakon diskusije, usvojeni su određeni zaključci.

Plenarni sastanak održan 27. jula 1944. godine, imao je dnevni red: 1. odbori NOF-a BiH, 2. ishrana vojske i sirotinje, 3. pitanje zbora, 4. žetva, 5. pitanje invalida. O prvom pitanju, odborima NOF-a, referisao je sekretar Komiteta Đuđa Mikić, o ishrani vojske i sirotinje govorili su Božo Marčetić i Đuđa Mikić, pa je zaključeno da planirane količine žita i drugog treba realizovati. Potom je sekretar Komiteta upoznao prisutne da se priprema velika proslava trogodišnjice ustanka i narodni zbor, na kojem će pored ostalih govoriti Đuro Pucar Stari i Šefket Maglajlić. Dogovoreno je kako da se izvrši agitacija da što više stanovništva lipničke opštine dođe na ovaj zbor, pa su članovi Komiteta i sekretari ćelija dobili konkretne zadatke da dovedu ljude, pripreme podijum, zastave, transparente, parole i ostalo. U analizi toka žetve i vršidbe podvučeno je da za dovršenje žetvenih radova odgovaraju partijske organizacije. Na kraju su prisutni raspravljali o pripremama za osnivanje odbora invalida i izrazili potrebu da invalidi imaju svoj dom. Ponovo su podvučeni najvažniji zadaci: pomaganje partizanskih porodica i sirotinje, briga o invalidima, odgovornost za obradu zemlje, okupljanje naroda, a naročito žena na konferencije i posjete sa darovima bolnicama, dok su ostali zadaci bili: da se kampanja izvrši u cjelini, da se održe sastanci skojevskih aktiva radi njihovog učešća na zboru i o mobilizaciji u NOV ljudi od 18 do 35 godina starosti.

Na plenarnom sastanku održanom 8. avgusta 1944. godine načinjen je nov raspored održavanja sastanaka ćelija, pa je zaključeno da ćelija u Gornjem Lipniku drži sastanke svakog ponedjeljka i četvrtka prije podne, Donji Lipnik isto u te dane, ali poslije podne, Đurići utorikom i subotom, Kozin utorikom i petkom, Podvidača četvrtkom i subotom i Slatina ponedjeljkom i petkom. Osim redovnih sastanaka, ćelije su prema potrebi održavale i vanredne sastanke.

Na sastanku održanom 22. avgusta 1944. godine razmatrana su aktuelna pitanja iz rada organizacija KPJ, AFŽ, SKOJ-a, USAOJ-a i NOO, pa je na kraju najavljeno održavanje usmenih novina za narednu subotu. Za tu priliku bilo je potrebno pripremati prigodan program na kojem bi nastupali hor i recitatori. Taj zadatak je povjeren omladinskoj organizaciji.

Na sastanku održanom 1. septembra 1944. godine, kojem je prisustvo-vao i Stojan Makić, član Okružnog komiteta KPJ, uvodnu riječ o vojno-političkoj situaciji je dao sekretar komiteta Lazo Pejić, a onda je o istom pitanju govorio i Stojan Makić, pa je rasprava o vojno-političkoj situaciji trajala malo duže. Najviše se raspravljalo o »drugom frontu«. Stavljeno je u zadatak komunistima da bolje i redovnije prate događaje u svijetu koji su se u to vrijeme brzo odvijali jedan za drugim da bi sami mogli redovno informisati svoje seljane.

Na sastanku 4. oktobra 1944. godine razmatrano je pitanje »Rad Partije u izgradnji zemlje«, što je bila prva tačka dnevnog reda, a potom i ostale (kritika, zadaci, razno). Raspravljalo se o konkretnim poslovima iz domena rada narodnooslobodilačkih odbora, pa su precizirani zadaci i termini za završetak vršidbe, obezbjeđenje drva za bolnice, da se ode na opravak puta u Kisku, da se nabavi 50 kg kupusa i si.

Na sastanku 18. novembra 1944. godine prorađivano je, prvo, tema »Ekonomski razvitak društva« i to prvi njen dio — prakomunističko doba. Poslije toga raspravljalo se o izvršenju zadataka primljenih na prošlom sastanku, pa su kritikovani oni koji zadatke nisu u potpunosti izvršili.

Sastanku Komiteta 20. decembra 1944. godine prisustvovao je i Jovo Grubić, sekretar Sreskog komiteta KPJ.

Na sastanku održanom 17. januara 1945. godine govorilo se o priprema za opštinsku konferenciju KPJ. Dogovoreno je da se održi krajem januara 1945. u popovoj kući u Lipniku.

Đuro Đurđević, Stevo Radaković i Luka Glušac, sjede, Zora Bjelovuk i Ljubica Munjiza (stoje), članovi Gradskog komiteta KPJ Sanski Most, aprila 1945. godine.

Opštinski komitet Lipnik je na plenarnoj sjednici 10. februara 1945. godine razmatrao zaključke usvojene na opštinskoj partijskoj konferenciji. Sekretar Komiteta Lazo Pejić je ukazao da se malo radi na primanju novih članova u KPJ. Potom se govorilo o brojnim konkretnim zadacima i poslovima.

ma koji stoje pred Komitetom. Jedan od važnih zadataka je bio razvijanje bratstva i jedinstva i pojačan politički rad među stanovnicima muslimanskih sela na ovoj opštini. Na kraju je Komitet izvršio raspodjelu posla, pa je Lazo Pejić zadužen za političko-organizacioni rad, Luka Glušac za agitaciju i propagandu, Dane Davidović za tečajeve i škole i Đurađ Vuković za SKOJ i USAOJ.

Opštinski komitet je na sjednici 12. februara 1945. godine raspravljao o pripremi za učešće stanovništva na zboru povodom dana Crvene armije. Na tom sastanku je sugerisano da se sastanci partije i SKOJ-a ne drže po danu, već uveče.

Plenum opštinskog komiteta Lipnik od 19. februara 1945. godine održan je samo radi nastavka prorade teme »Seljačko pitanje«.

Na plenumu održanom 22. februara 1945. godine pretresana su mnoga pitanja iz područja sjetve, zatim političkog rada u selima, pripreme i održavanja narednih političkih konferencija, pripreme za učešće Lipničana na zboru u Sanskom Mostu, povodom četvrte godišnjice 27-martovskih događaja 1941. godine itd.

Sastanci održani 3, 16. i 30. marta 1945. godine bili su rasprava o radu partijskih organizacija, otkupu i tekućim poslovima.⁸⁷

RAD OPŠTINSKOG KOMITETA KPJ SANSKI MOST

Tokom 1944. godine i sve do kraja oktobra 1944. godine na području opštine Sanski Most djelovale su samo tri partijske organizacije: gradska, krkojevačka i kruharska, kao i Opštinski komitet, formiran s proljeća 1944. godine. Sačuvan je jedan spisak svih članova KPJ sanske opštine⁸⁸ s kraja oktobra 1944. godine, iz kojeg se vidi da su tada u Opštinskom komitetu bili: Stevo Radaković, sekretar i članovi Đuro Đurđević, sekretar Opštinskog odbora NOF-a, Zehra Muidović, član Zemaljskog odbora AFŽ i Stojanka Novaković, član Okružnog odbora USAOJ-a.

U osnovnoj organizaciji sela Kruhara sekretar je bio Milan Đurđević, član Opštinskog NOO, a članovi Vlado Bursać, sekretar NOO, Jelka Vokić, predsjednica odbora AFŽ, Vlado Stanisavljević, predsjednik odbora USAOJ-a, Marko Glušac, član Okružnog odbora USAOJ-a, Petar Milinović, član Sreskog NOO, Jovo Došenović, sekretar seoskog odbora NOF-a, Mile Camber, predsjednik Opštinskog odbora NOF-a i Stana Majkić, sekretar NOF-a.

U osnovnoj organizaciji KPJ sela Krkojevaca sekretar je bila Zora Veselinović, član plenuma opštinskog i delegat Sreskog odbora NOF-a i članovi Milica Jakšić, Mićuka Miljević, Nevenka Radanović i Stojan Kolundžija.

U gradskoj osnovnoj organizaciji KPJ sekretar je bio Faik Pašalić, rukovodilac kulturne ekipe i član Uprave Doma kulture i članovi čelije: Jovanka Kovačević, član Okružnog odbora AFŽ, sekretar Uprave Doma kulture i sekretar Čitaonice, Ljubica Miljević, član Opštinskog NOO, Sreskog odbora AFŽ i Uprave Doma kulture, Dragan Daljević, Ilija Studen, predsjednik Okružnog odbora Crvenog krsta, Branko Stančević, član Okružnog komiteta USAOJ-a i član Sreskog komiteta SKOJ-a, Ahmet Šertović, Enver

⁸⁷ Ratne zabilješke Luke Gluša.

⁸⁸ Original spiska članova KPJ sanske opštine kod autora. Uz ime i prezime svakog člana KPJ naveden je i podatak kada je postao član KPJ, koje dužnosti ima, nacionalna pripadnost, socijalno porijeklo i u primjedbi da li je bio ranije član SKOJ-a ili kandidat KPJ.

Sarajlić i Veso Bašić, sekretar Gradskog NOF-a i delegat Sreskog odbora NOF-a (redosljed je dat prema originalnom dokumentu — primj. autora).

U januaru 1945. godine Komitet je imao pet članova (dva muškarca i tri žene), od kojih jedan seljak, dva đaka i dva intelektualca). Na opštini je bilo sedam partijskih organizacija sa 47 članova (32 muškarca, i 15 žena, od toga su šest radnici, 26 seljaci, pet đaci i deset ostali). Tada je bilo i sedam kandidata za članove KPJ (četiri seljaka, jedan zanatlija, jedan radnik i jedna domaćica). Čelije su bile u selima: Zdena, Kruhari, Krkojevci, Podlug i dvije u gradu, kao i jedna ćelija u straži koja je bila u Sasini. Iz članstva KPJ je isključen jedan član iz Zdene, na prijedlog Oblasnog komiteta KPJ. Trećeg januara 1945. godine za člana KPJ primljen je krojač Petar Zuber. Tog mjeseca Milan Đurđević je preuzeo dužnost sekretara ćelije u Zdeni, a za sekretara u Kruharima je došao Milan Vukić.

Opštinski komitet Sanskog Mosta je organizovao više usmenih novina u selima i gradu i organizovao čitalačke grupe da bi i kroz tu formu što veći broj stanovnika bio upoznat sa događajima kod nas i u svijetu.

Tokom januara 1945. godine gradska ćelija je nastavila da prorađuje Istoriju SKP(b), pa je stigla do 12. glave. U ostalim ćelijama prorađivana je tema: Ekonomski razvitak društva, i to poglavlja o robovlasništvu i feudalizmu. Čelija je planirala da obradi i organizaciono pitanje KPJ.

Na području opštine u januaru 1945. godine održano je 67 konferencija, od kojih: deset konferencija o otkupu namirnica, 24 omladinske konferencije o bratstvu i omladinskom radu, jedna o popuni NOO, četiri o polaganju računa NOO narodu, 28 konferencija AFŽ i dvije konferencije na kojima je objašnjavano zašto je kralj Petar dao izjavu protiv sporazuma Tito — Subašić. Ovim konferencijama prisustvovalo je 4.055 ljudi i žena, tačno 1.823 muškarca i 2.232 žene. Održan je i jedan politički zbor sa oko 3—4.000 prisutnih, u Sanskom Mostu, na kome je narod protestovao protiv kralja Petra u vezi njegove izjave sporazuma Tito — Subašić. Organizovano je devet priredbi: na katolički Božić, za doček Nove 1945. godine, na pravoslavni Božić, za doček pravoslavne Nove godine i jedna akademija povodom godišnjice Lenjinove smrti. Tim priredbama i akademijama prisustvovalo je preko 4.100 ljudi i žena, od kojih preko 2.300 žena i preko 1.750 muškaraca.⁸⁹

BROJNO STANJE PARTIJSKIH ORGANIZACIJA I ČLANOVA KPJ SANSKOG SREZA

U drugoj polovini 1944. godine je poklonjena znatno veća pažnja povećavanju broja članova KPJ, tj. primanju u Partiju odanih, poštenih i aktivnih građana iz redova SKOJ-a, AFŽ, NOF i USAOJ-a na području čitavog sanskog sreza. Koliko su snažno ojačale organizacije KPJ u to vrijeme na sanskom srezu, vidi se iz uporednog pregleda organizacija i članstva KPJ početkom 1944. i 1945. godine:

Sanski srez početkom 1944. imao je sreski komitet sa pet članova, četiri opštinska komiteta sa 17 članova, 18 ćelija KPJ sa 104 člana, ukupno 126 članova KPJ.⁹⁰ Godinu dana kasnije sreski komitet ima pet članova, šest

⁸⁹ Muzej Bosanske krajine, Banjaluka, dok. br. 19.

⁹⁰ Izvještaj Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč za januar 1944. godine, arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, kat. br. 2449/2.

opštinskih komiteta sa 27 članova i 41 ćeliju sa 279 članova, ukupno 316 članova KPJ.⁹¹

Prema izvještaju Sreskog komiteta KPJ od 2. marta 1945, brojno stanje organizacije KPJ na sanskom srezu je bilo kako slijedi:

Part. org.	br. org.	Članova KPJ							
		m .	ž .	Sve- ga	rad- nika	selja- ka	đaka	inte- lek.	osta- lih
Ćelija na vezi Sreskog komiteta	5	40	2	42	5	37			
Ćelija na vezi Opštinskog komiteta	36	163	74	237	14	199	10	4	10
Svega:	41	203	76	279	19	236	10	4	10
Sreski komitet (formiran 1942)	1	10		10		5	1	3	1
Opštinski komiteti:									
— Lušci-Palanka (1942)									
— Dabar-Eminovci (1943)									
— Lipnik (1943)	6	20	7	27	3	15	7	2	
— Tomina-Kozica (1944)									
— Oštra Luka — Stari Majdan (1944)									
— Sanski Most (1944)									
Ukupno:		233	83	316	22	256	18	9	11

Iz ovog brojnog pregleda članstva, organizacija i komiteta vidi se da su od **316** članova KPJ seljaci sačinjavaju **81%o**, radnici **6,9%o**, đaci **5,7%o**, intelektualci **2,8%o** i ostali (domaćice i si.) **3,3%o**. Kako je tada na sanskom srezu živjelo oko **43.000** stanovnika, proizlazi da je na **136** stanovnika dolazio jedan član KPJ. Kako je sanski srez tada, početkom **1945.** godine, imao **72** sela, proizlazi da je svako drugo selo imalo partijsku organizaciju. Poznato je da je praksa bila od početka organizovanja partijskih organizacija na Podgrmeču da partijska organizacija na Podgrmeču jednog sela djeluje i u susjednom gdje nema ćelije, te je i u ovom periodu svaka partijska organizacija djelovala i u susjednom selu gdje nije bilo partijske organizacije. Tako se iz izvještaja Kruharske ćelije vidi da ona djeluje u četiri susjedna sela: Poljaku, Šehovcima, Trnovi i Sasini, gdje nije bilo partijskih organizacija.⁹⁸

*

Sanski srez na početku ustanka **1941.** godine nije imao ni jedne partijske organizacije izuzev jednog člana i jednog kandidata za člana KPJ, pet skojevaca i nekoliko simpatizera KPJ. Pa ipak, stanovništvo sanskog sreza je u ogromnoj većini već prve godine ustanka prihvatilo Komunističku partiju kao jedinu istinsku snagu, koja se stavila u odbranu naroda, koja je napu-

⁹¹ Izvještaj Sreskog komiteta Sanski Most od 2. marta 1945. g. arhiv Instituta za istoriju Sarajevo, kat. br. 5239.

⁹² Izvještaj o organizacionom stanju Kruharske ćelije, original u arhivu autora.

šteni i izdani narod povelu u borbu, u rat protiv okupatora i domaćih izdajica. Većina stanovništva sanskog sreza je prihvatila široku platformu narodnooslobodilačke borbe koju je proklamovala KPJ, prihvatila rukovodeću ulogu KPJ, slijedila put koji je trasirala KPJ i njen generalni sekretar Josip Broz Tito, otpočela ustanak i razvila ga u narodnooslobodilačku borbu, u oslobodilački rat, gradeći osnove za sretniju i ljepšu budućnost, za socijalizam.

U toj teškoj četvorogodišnjoj borbi izrasla je veoma snažna partijska organizacija u sanskom srezu, koja je dala svoje najhrabrije i najodanije članovi u redove NOV i POJ, a druge, ne manje vrijedne, uputila na politički rad na teren, ugradila u narodnooslobodilačke odbore, omladinska rukovodstva i odbore AFŽ-a i NOF-a.

Delegati sanskog sreza 1. maja 1945. godine na polasku u Sarajevo na Prvi kongres omladine Bosne i Hercegovine.

10. SANSKI KADROVI U NARODNOOSLOBODILACKOJ BORBI I REVOLUCIJI 1941—1945. GODINE

U početku ustanka 1941. godine, kada su se od gerilskih, partizanskih seoskih odreda i vodova formirale prve partizanske čete na sanskom srezu, njima su komandovali borci — komunisti koji su došli na sanski srez iz drugih krajeva: komandir i politički komesar prve partizanske čete formirane na sanskom srezu (Prijedorsko-ljubijaska četa) bili su iz Prijedora i Banjaluke; komandir i politički komesar prve Sanske partizanske čete bili su obojica iz Drvara.

A nakon tri godine oslobodilačkog rata, u završnim mjesecima borbi borci sa sanskog sreza bili su: komandanti tri divizije NOV Jugoslavije, zamjenik političkog komesara jedne divizije NOVJ, načelnik štaba jedne divizije NOVJ, šef odsjeka Vojne oblasti 5. korpusa NOVJ, pomoćnik načelnika OZN-e za Bosnu i hercegovinu, komandovali sa 10 pješadijskih i artiljerijskih brigada i diviziona, bili politički komesari 4 pješadijske i artiljerijske brigade, jedan bio načelnik obavještajnog odsjeka divizije, jedan bio zamjenik političkog komesara brigade, dvojica bili načelnici štaba brigade, komandovali sa 27 bataljona (diviziona), politički komesari u 19 bataljona-divizionu itd., dok je još znatan broj bio na drugim dužnostima u jedinicama NOV: na dužnosti desetara, vodnika i političkog delegata voda, komandira i zamjenika komandira čete, političkog komesara i zamjenika političkog komesara čete, zamjenika komandanta i zamjenika političkog komesara bataljona, kao i na brojnim drugim oficirskim dužnostima u štabovima bataljona, brigada, divizija, korpusa i armija NOVJ, odnosno Jugoslovenske armije, zatim na dužnostima u komandama područja i mjesta u OZN-i (Odjeljenju zaštite naroda) itd.

Nemoguće je ovdje pobrojati i navesti sva imena i dužnosti boraca sanskog sreza, koji su se tokom NOB razvili od običnog borca do oficira NOVJ, ali je zato moguće i obavezni smo zabilježiti bar imena kadrova sanskog sreza na vojno-političkim dužnostima potkraj narodnooslobodilačke borbe, 1944/45. godine, od komandanta i komesara bataljona pa navise:

Petar Vojnović, iz Slatine, potpukovnik, pa pukovnik NOV, komandant 6. krajiške NOU brigade, zamjenik komandanta, pa komandant 4. NOU divizije, general-major, umro jula 1977. godine u Beogradu;

Đurin Predojević, iz Predojevića Glavice, narodni heroj, potpukovnik, pa pukovnik NOV, komandant 2. krajiške NOU brigade, zamjenik komandanta 11. NOU divizije, komandant 53. NOU srednjobosanske divizije, general-potpukovnik u penziji;

Uroš Kukulj, iz Jelašinovaca, kapetan, major, pa potpukovnik, komandant 13. južnodalmatinske NOU brigade, načelnik Štaba, pa komandant 25. srpske divizije, general-major u penziji;

Mirko Vranić, iz Sanskog Mosta, zamjenik političkog komesara, pa politički komesar 12. krajiške NOU brigade, zamjenik političkog komesara 11. NOU divizije, general-pukovnik;

Mičo Došenović, iz Bošnjaka, poručnik, kapetan pa major, komandant 2. slovenačke NOU brigade, pa načelnik Štaba 14. NOU divizije (slovenačke), general-major u penziji;

Mihajlo škundrić, iz Gornjeg Budelja kod Sanice, major, komandant bataljona pa komandant Podgrmečkog područja, zamjenik komandanta Podgrmečkog NOP odreda, pa šef Saobraćajnog odsjeka Vojne oblasti 5. korpusa NOVJ, pukovnik u penziji, umro januara 1980. godine u Beogradu;

Stojan Makić, politički komesar Podgrmečkog NOP odreda, organizacioni sekretar Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, pa pomoćnik načelnika Odjeljenja zaštite naroda (OZN-e) za Bosnu i Hercegovinu, potpukovnik u rezervi, podsekretar Izvršnog vijeća Republike u penziji;

Rade Brkić, narodni heroj, kapetan, pa major, komandant 7. krajiške NOU brigade, pukovnik u penziji;

Milan Damjanović, iz Kljevaca, poručnik, pa kapetan, komandant 4. bataljona 6. krajiške NOU brigade, pa komandant brigade u 45. srpskoj diviziji, potpukovnik u penziji;

Ratko J. Marjanović, iz Dabra, poručnik, kapetan, pa major, komandant 18. pa 19. slovenačke brigade, kao potpukovnik u penziji umro 1950. godine;

Stojan Milinović, iz Predojevića Glavice, kapetan, pa major, komandant 19. brigade 27. divizije, 17. pa 21. brigade 38. divizije, general-major u penziji;

Milančić Miljević, iz Jelašinovaca, narodni heroj, major, komandant Podgrmečkog NOP odreda, potom komandant 8. pa 6. krajiške NOU brigade, general-major u penziji;

Marko M. Opačić, iz Tuk-Bobije, kapetan pa major, komandant 16. hrvatske NOU brigade, pukovnik u penziji;

Dušan M. Repajić, iz Halilovaca, komandant Proleterskog krajiškog bataljona, komandant 12. krajiške NOU brigade pa komandant vojvođanske brigade, pukovnik u penziji;

Tomo M. Trninić, iz Tuk-Bobije, poručnik pa kapetan, komandant 21. brigade 38. NOU divizije, poginuo na Snagovu kod Zvornika, 4. februara 1945. godine;

Dane S. Miljuš, iz Miljevaca, kapetan, pa major, komandant divizionu, pa artiljerijske brigade 4. NOU divizije, pukovnik u penziji;

Đuro S. Karanović, iz Kljevaca, komandant Artiljerijskog divizionu 39. KNOU divizije, general-major JNA;

Đoko Camber, iz Krkojevaca, politički komesar 15. krajiške NOU brigade, major, pukovnik u penziji;

Milan Inđić, iz Dževera, politički komesar bataljona, pa 8. krajiške NOU brigade, major, pukovnik u penziji;

Jovan-Joco V. Marjanović, iz Sanskog Mosta, politički komasera brigade 11. NOU divizije, major;

Milan Majkić, iz Majkić-Japre, pomoćnik političkog komesara pa vršilac dužnosti političkog komesara artiljerijske brigade 11. NOU divizije;

Mile Davidović, iz Majkić-Japre, kapetan pa major, komandant bataljona, pa načelnik Obavještajnog odsjeka 5. NOU divizije, umro kao pukovnik u penziji septembra 1976. godine;

Milan Daljević, iz Grdanovaca, omladinski rukovodilac brigade pa zamjenik političkog komesara 4. brigade 21. srpske divizije, kapetan, sada general-potpukovnik JNA i izvršni sekretar Predsjedništva CK SKJ;

Milan V. Crnomarković, iz Dabra, poručnik, komandant bataljona, pa načelnik Štaba u jednoj srpskoj brigadi, pukovnik u penziji;

Muhamed R. Kurbegović — Sanac, iz Sanskog Mosta, kapetan, komandir čete, pa komandant bataljona, načelnik Štaba 17. majevičke divizije, umro kao pukovnik JNA aprila 1961. godine u Zagrebu;

Dušan Bajić, iz Lipnika, komandant bataljona u 12 krajiškoj NOU brigadi, major u penziji;

Đurađ J. Bajić, iz Ilidže, komandant bataljona u 7. krajiškoj NOU brigadi, poginuo u NOB-u;

Đuro Beuk, iz Lušci-Palanke, komandant bataljona u jednoj brigadi 25. srpske NOU divizije;

Marko Mačo Budimir, iz Lušci-Palanke, komandant 2. bataljona 2. krajiške NOU brigade, major u penziji;

Rade Đ. Daljević, iz Grdanovaca, komandant Sabirnog bataljona;

Ostoja S. Dević, iz Bošnjaka, komandant vojnog radnog bataljona;

Mihajlo Domazet, iz Grdanovaca, poginuo kao komandant bataljona u 4. splitskoj NOU brigadi 9. NOU divizije;

Mirko Domazet, iz Grdanovaca, poručnik, poginuo kao komandant bataljona jedne slovenačke brigade u Ribnici 1944. godine;

Slobodan Indić, iz Lušci-Palanke, komandant 4. bataljona 2. krajiške NOU brigade, pa komandant mjesta Lušci-Palanka;

Ratko Ilić, iz Dabra, poručnik, komandant 4. bataljona 7. krajiške NOU brigade;

Milan Kukolj, iz Starog Majdana, komandant 2. bataljona 14. brigade 23. srpske NOU divizije, umro kao pukovnik u penziji, januara 1980. godine;

Ilija Lučić, iz Kozina, komandant 2. bataljona 2. krajiške NOU brigade, kapetan, poginuo kod Bijeljine, početkom 1945. godine;

Trivo Majkić, iz Majkić-Japre, komandir čete pa komandant bataljona;

Rade S. Marjanović, iz Dabra, poginuo kao komandant bataljona jedne slovenačke brigade, 1944. godine;

Boško Milošević, iz Jelašinovaca, poginuo kao komandant bataljona 2. proleterske brigade;

Nikola Nikica Mrda, iz Predojevića Glavice, komandant 3. bataljona 2. krajiške brigade, pukovnik u penziji;

Simo I. Perišić, iz Dabra, poginuo kao komandant bataljona u borbi za Beograd, oktobra 1944. godine;

Stojan Railić, iz Podvidače, komandant Inženjerijskog bataljona 4. NOU divizije, major u penziji;

Tomo Đ. Ranković, iz Otiša, komandant 4. bataljona 6. krajiške NOU brigade, pukovnik u penziji;

Dušan Savić, iz Ništavaca, komandant bataljona u 2. krajiškoj brigadi,
Mirko Simić, iz Miljevac, komandant 4. bataljona 2. krajiške brigade;
Uroš P. -Stanić, iz Jelašinovaca, kapetan, komandant bataljona u 6. istočnobosanskoj brigadi, major u penziji;
Pantelija Lelija Štrbac, iz Suhaće, komandant bataljona u brigadi KNOJ-a, kapetan u penziji;
Lazar šušnica, iz Dabra, komandant 1. bataljona 6. krajiške brigade;
Gojko Vokić, iz Dabra, komandant bataljona jedne vojvođanske brigade, poginuo krajem 1944. godine;
Veljko Vručinić, iz Rasavaca, komandant 2. bataljona 6. krajiške NOU brigade...
Stevo Zorić, iz Tuk-Bobije, komandant bataljona u 19. brigadi 25. srpske divizije;
Jovo Adamović, iz Majkić-Japre, politički komesar 3. bataljona 3. krajiške NOU brigade;
Dragomir D. Brkić, iz Jelašinovaca, poginuo kao politički komesar 2. bataljona 16. krajiške NOU brigade 1944. godine;
Dušan T. Damjanović, iz Dževara, politički komesar bataljona,
Pero Knežević, iz Koprivne, politički komesar 2. bataljona 2. krajiške brigade, pukovnik u penziji;
Ostoja M. Kokanović, iz Ilidže, politički komesar artiljerijskog divizion 10. divizije;
Mile J. Kukolj, iz Jelašinovaca, politički komesar bataljona;
Marko Đ. Lukić, iz Dugih Njiva, politički komesar bataljona, umro 1946. godine;
Miroslav Majkić, iz Majkić-Japre, politički komesar 2. pa 4. bataljona 2. krajiške NOU brigade, poginuo na Romaniji, decembra 1943. godine;
Bogdan T. Malbašić, iz Dabra, politički komesar bataljona;
Nikola N. Milićević, iz Miljevac, politički komesar bataljona;
Vaso Praštalo, mlađi, iz Praštala, politički komesar bataljona, poginuo u borbi kod Prijedora;
Ljupko M. Radaković, iz Podvidače, politički komesar 1. bataljona 13. hrvatske NOU brigade, major u penziji;
Svetko D. Rodić, iz Bošnjaka, politički komesar bataljona;
Simo škundrić, iz Halilovaca, politički komesar bataljona u 6. krajiškoj NOU brigadi;
Mirko Topić, iz Otiša, politički komesar bataljona u 6. krajiškoj NOU brigadi;
Dmitar Vujinović, iz Tramošnje, politički komesar 2. bataljona 7. krajiške NOU brigade, potpukovnik u penziji;
Nikica Vukojević, iz Slatine, poginuo kao politički komesar bataljona 2. proleterske brigade kod Zagreba 1945. godine;
Jovo Vulin, iz Kozice, politički komesar bataljona 15. krajiške NOU brigade.

*

»Komandni kadar naše narodne armije i partizanskih odreda stvarao se u procesu borbe sa okupatorima i domaćim izdajnicima. Radnici i seljaci, studenti i ostala poštena inteligencija učili su se ratnoj vještini u svakodnevnim ljutim bojama. Polako, ali sigurno, stvarao se komandni kadar naše junačke NOV i POJ... Borci su iz svoje sredine izdvajali i pomagali da na njihovo čelo dođu najsposobniji u ratnoj vještini. To su danas novi oficiri naše narodne vojske koji su proizvedeni dekretom Vrhovnog štaba NOV i POJ od 1. maja 1943. godine. To su ljudi prokušani u mnogim teškim borbama, to su ljudi iz naroda, to su seljaci, radnici, studenti, inteligencija i onaj mali broj poštenih oficira-rodoljuba, koji su došli u svoju narodnu vojsku, da se zajedno s narodom bore protiv okupatora i svih domaćih izdajica«⁹) napisao je Josip Broz Tito, vrhovni komandant NOV i POJ uz prvi dekret o uvođenju oficirskih činova u NOV i POJ.

Ustanak i narodnooslobodilačka borba 1941. godine na sanskom srezu započeti su samo sa jednim poručnikom i nekoliko narednika i podnarednika (uglavnom žandarma), a završetak teške i velike narodnooslobodilačke borbe i slobodu narod Sanskog sreza dočekaio je sa dva pukovnika, jednim potpukovnikom, petnaest majora, više od pedeset kapetana i još većim brojem poručnika, potporučnika i zastavnika, te znatnim brojem starijih vodnika, vodnika, mlađih vodnika i desetara.

Stanovnici sanskog sreza svojim vojnim i vojnopolitičkim kadrom, izgrađenim u borbi, koji je u okršaje vodio desetine, vodove, čete, bataljone, brigade i divizije, pridonio je veoma mnogo uspješnom razvoju i završetku narodnooslobodilačke borbe, što nesumnjivo potvrđuje i navedeni pregled dijela vojno-političkog kadra Sanskog sreza u jedinicama Narodnooslobodilačke vojske, odnosno Jugoslovenske armije, pri kraju oslobodilačkog rata. Ti kadrovi su dali krupan doprinos pobjedi nad okupatorima. U toj borbi

1 narodni oficiri i podoficiri Sanskog sreza bili su garancija njenog uspješnog završetka, bili zaloga daljeg očuvanja teško stečene slobode i nove socijalističke državne — Demokratske Federativne Republike Jugoslavije.

Kao što se razvijao i razvio vojni i vojno-politički kadar, tako je bilo i sa partijskim i političkim radnicima u pozadini. I prvi sekretar Sreskog komiteta KPJ (marta 1942. godine) i prvi predsjednik Sreskog NOO (januara 1943. godine) nije bio Sanjanin, već iz bosanskonovskog sreza (Simo Bjelajac). Ali, već s proljeća 1943, pa do završetka rata sekretar Sreskog komiteta KPJ i predsjednik NOO bili su sa sanskog sreza (Mihajlo Pejić i Stevo Ćulibrk, odnosno pri kraju rata Ilija Divjak). Jedan broj sanskih kadrova je bio i na dužnostima u organima vlasti, na dužnostima u OZN-i u komandama mjestima i područjima i na nizu drugih dužnosti u ustanovama i službama narodnooslobodilačkih odbora i NOP na srezu i okrugu, dok su neki bili raspoređeni na pozadinske dužnosti u drugim srezovima i oblastima.

*

Da bi se odalo posebno priznanje prvoborcima iz 1941. godine, krajem 1944. godine Povjereništvo narodne odbrane Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije donijelo je Odluku o izdavanju odlikovanja Spomenice 1941.

» Josip Broz Tito: Narodni oficiri i podoficiri, Bilten VŠ NOV i POJ, br. 28, maja 1943. godine, Zb. 2/2, str. 255—256.

Ovo visoko spomen-obilježje dodjeljuje se svim borcima i rukovodiocima NOV i POJ koji su stupili u narodnooslobodilačku borbu 1941. godine i ostali neprekidno u borbi, zatim svim onim koji su započeli organizovani rad za narodnooslobodilački pokret na oslobođenoj teritoriji ili okupiranoj teritoriji i potom stupili u NOP odrede ili Narodnooslobodilačku vojsku.⁹⁴

Oktobra-decembra 1944. godine na svečanim smotrama brigada i bataljona neposredno iza bojišta ili u jedinicama komandi područja i komandi mjesta, članovi viših štabova uručivali su Spomenicu 1941. borcima koji su započeli 1941. godine, — prvoborcima.

Po završetku rata, na osnovu Zakona o Partizanskoj spomenici 1941, izvršena je zamjena tih prvih »Spomenica 1941« i uručene nove »Partizanske spomenice 1941« sa odgovarajućom knjižicom (legitimacijom).

Na osnovu strogih zakonskih kriterija za dodjelu Partizanske spomenice 1941, ovo visoko spomen-obilježje je dobilo 475 boraca i rukovodioca i pozadinskih političkih radnika sanskog sreza.

Dodjela Partizanske spomenice 1941. 475-orici prvoboraca, uz davanje oficirskih činova mnogim vojnim i vojno-političkim rukovodiocima sa sanskog sreza i postavljanje preko pedeset Sanjana na odgovorne komandne položaje u štabove jedinica NOV, odnosno Jugoslovenske armije, bila je najrječitija potvrda veoma značajnog doprinosa stanovništva sanskog sreza razvoju i uspješnom završetku narodnooslobodilačke borbe od 1941. do 1945. godine.

⁹⁴ Raspis Štaba 5. korpusa NOVJ od 1. oktobra 1944. godine, Arhiv VII, k. 1928/3, dok. br. reg. 26/2.

11. NA DAN POBJEDE

Dan pobjede sa velikom radošću i neskrivenim ponosom pozdravilo je sve stanovništvo sanskog sreza. Tog dana, vijest da je kapitulirala nacistička Njemačka, da je izvojevana veličanstvena pobjeda, da je završena četvorogodišnja teška borba, kao munja prošla je Sanskim Mostom i svim selima, doprla do svake kuće, do svakog čovjeka, žene, djeteta, čija su srca ustreptala od sreće kakvu nikada do tada nisu osjetili i poimali. Putevima i stazama stotine manjih i većih kolona, pješice, u kolima s iskićenim konjima kao da su svatovi, hitalo se u Sanski Most na miting kojim treba proslaviti dugo očekivanu i željenu pobjedu. Ponijeti su mnogi transparenti u slavu Komunističke partije Jugoslavije, vrhovnog komandanta NOV i POJ — Josipu Brozu Titu, Jugoslovenske armije, Saveza komunističke omladine Jugoslavije, Narodnooslobodilačkog fronta, AVNOJ-a, ZAVNOBiH-a, Antifašističkog fronta žena, USAOJ-a, bratstva i jedinstva, slobode, pobjede i kroz rat stalno prisutne parole »Smrt fašizmu — Sloboda narodu!«. Bezbrojne zastave crvene i plavo-bijelo-crvene sa petokrakom u sredini vijorile su nad glavama razdraganog naroda. Borci koji su se zatekli u gradu i svi oni koji su imali oružje, nisu štedjeli municiju, pucali su uvis, pa je izgledalo kao da se vodi žestoka borba.

U centru Sanskog Mosta, na trgu i u parku, okupilo se toliko svijeta kao ni na jednom mitingu ili zboru do tad održanom. O radosnoj vijesti, o pobjedi, o završetku teške četvorogodišnje borbe, o žrtvama palim u toj do tada nevidenoj borbi, o životu u slobodi koji predstoje govorili su sa balkona zgrade Sreskog komiteta KPJ Mihajlo Pejić, sekretar Sreskog komiteta KPJ, Muhidin Hamidović, vijećnik ZAVNOBiH-a i Eduard Anušić, potpredsjednik Sreskog odbora Narodnooslobodilačkog fronta. Govornici su često bivali prekidani parolama i poklicima koje je hiljadostruko prihvatila masa i na taj način iskazivala svoju veliku radost, svoju sreću zbog uspješnog ishoda borbe započete 1941. godine.

Radost je bila u svakom sanskom selu, u Sanskom Mostu, u srcu i duši ogromne većin stanovništva i svakog borca Sanjanina u pobjedničkoj Jugoslovenskoj armiji. Ogromna radost je zračila sa lica i iz očiju svih ljudi što je došao kraj patnjama, stradanjima, smrti, što se počelo ratovati kosom i srpom, sjekirom i kocem, vilama i kopljima u rukama i tek ponekom lovačkom i vojničkom puškom, a završilo mitraljezima, topovima, tenkovima i avionima, što je potučen tako snažan neprijatelj i njegove brojne sluge i poma-gaći, što je izvojevana pobjeda i nad mračnim silama prošlosti, nad nena-rodnim režimima i strankama, što su ostvarene vjekovne težnje i želje ljudi za istinskom slobodom i ravnopravnošću svih naroda i ljudi, iskazanom kroz iskovano bratstvo i jedinstvo naših naroda.

Veselje razdraganog naroda trajalo je do duboko u noć. Ulicama grada prolazile su kolone ljudi sa transparentima, zastavam i brojnim bakljama,

pjevajući borbene, patriotske i narodne pjesme, zahvaljujući se na ponekim mjestima da bi igrom, kolom, pjesmom, svirkom još više dali oduška svojoj prevelikoj radosti.

Niz lica mnogih tekle su suze radosnice, kojih se niko nije stidio; tekle su i suze žalosnice za svim onim hrabrim ljudima, ženama, omladinkama, omladincima, pionirima, pionirkama i djecom koji padoše tokom četvorogodišnje borbe — za pobjedu i slobodu, koju nisu dočekali.

Misli mnogih, i pored takvog slavlja i uzbuđenja, radosti i sreće, bile su i pune strepnji za najrođenijim koji su u brigadama i divizijama pobjedničke Jugoslovenske armije vodili završne borbe na tlu Slovenije i prema granici Austrije. Da li ih je sreća poslužila, pa ih zadnji neprijateljski meci mimoišii? Da li i oni slave danas veličanstvenu pobjedu?

Podgrmečlije i Sanjani su se radovali i slavili jer su i oni veoma mnogo doprinijeli toj i takvoj veličanstvenoj pobjedi. Bili su i veoma ponosni jer je njihov i vojnički doprinos, a ne samo materijalni i moralni, u velikoj pobjedi nad neprijateljima bio veoma značajan.

Bili su veoma radosni što počinje novi život u slobodi, što započinje izgradnja socijalističkog društva pod rukovodstvom Komunističke partije Jugoslavije i njenog generalnog sekretara Josipa Broza Tita, — stratega pobjedonosne narodnooslobodilačke borbe!

Sa proslave Dana ustanka.

BIOGRAFIJE

NARODNI HEROJI SA SANSKOG SREZA

NARODNI HEROJI IZ DRUGIH KRAJEVA — POGINULI NA SANSKOM
SREZU

VIJEĆNICI AVNOJ-a

VIJEĆNIK ZAVNOBIH-a I KOMANDANT DIVIZIJE

BRKIĆ Danila RADE

Rođen je 21. novembra 1913. u selu Jelašinovci. Sa petnaest godina nadničar, a zatim radi na raznim radilištima kao šumski radnik, pružni radnik i radnik utovarač na brodovima. U NOB je od 31. jula 1941. godine. Član Komunističke partije Jugoslavije od maja 1942. godine. Za narodnog heroja proglašen 27. novembra 1953. godine.

Rade Brkić potiče iz siromašne seljačke porodice.¹ Svjedodžbu o završenoj osnovnoj školi dobio je poslije pohađanja analfabetskog tečaja u selu Bojište i položenog ispita u Lušci-Palanci. Od četrnaeste godine radi kod seoskih porodica, a od 1928. sa ocem počinje da radi kod firme »Šipad«. Nekoliko godina kasnije radi kod raznih preduzimača, najčešće u šumi, gradi puteve i šumske željeznice. Početkom 1937. odlazi na odsluženje vojnog roka u Uroševac i Prištinu, gdje završava trupnu podoficirsku školu. Po povratku iz vojske odlazi u Crnu Goru i nepunu godinu dana radi za firmu »Varda«, a kad ostaje bez posla, odlazi u Srbiju i radi u šumi Radalj kod Krupnja, kod firme »Kopaonik«. U 1940. dolazi u Beograd, a zatim u Grocku, da bi nakon toga na Smederevskoj adi radio na utovaru drva u šlepove. Početkom 1941. vraća se u šumu Radalj kod Krupnja.

Marta 1941. mobilisan je u 6. četu 1. bataljona 90. pješadijskog puka Vrbaske divizije u Banjaluci. Prvo vatreno krštenje doživio je kada su njemački avioni bombardovali i mitraljirali dva bataljona njegovog puka pri ukrcavanju u voz, kojim su bili prebačeni u Slavoniju. Od Kapele Batrine mar-

¹ Radin otac Danilo u mlađim godinama kraće vrijeme je radio u Njemačkoj i u SAD, a po povratku u domovinu na gradnji pruge Višegrad — Sarajevo i kao šumski radnik. U prvom svjetskom ratu iz austrougarske vojske prebjegao je Rusima, a potom se javlja u 8. pješadijski puk Srpske dobrovoljačke divizije. Za pokazanu hrabrost u proboju Solunskog fronta odlikovan je Ordenom Karađorđeve zvijezde sa mačevima i Ordenom Legije časti. Umro je u Zitištu 1950. godine. Radina mati Mara (rođena Milinović) umrla je u Banjaluci 1963. godine. Imali su šestoro djece od kojih je četvoro učestvovalo u NOB.

šem su se prebacili do Pletemice, a zatim posjeli položaje na sjevernim padinama Krndije. Ubrzo je došlo do rasula, pa je Rade svoju desetinu poveo ka Slavonskom Svilaju i tu se prebacio u Bosanski Svilaj. Iz Bosanskog Svilaja sa šest vojnika, svojih komšija stigao je u Banjaluku. Na mostu kod Trapista dočekale su ih ustaše i sprovele na Željezničku stanicu Predgrađe. Rade Brkić ovdje uskače u jedan voz i prikriven stiže u Prijedor i Sanski Most, a zatim preko Dabra u Jelašince.

*

Krajem jula 1941. Rade Brkić je dobio poziv od Okružnog suda u Bihaću da se 29. jula javi na pretres zbog neke žandarmerijske optužbe. Plašeci se odmazde ustaša nad porodicom, Brkić se odazvao pozivu. U Bihaću je prenoćio u nekoj kafani i sutradan, uz angažovanje jednog advokata, bio je oslobođen optužbe. Sa sudskom propusnicom istog dana se vratio u Bosansku Krupu i po izlasku iz voza bio ponovo uhapšen. Međutim, ubrzo se uspio izvući, ali je naletio na ustaškog poručnika Himzu Hadžića i grupu ustaša, koji su ga uhapsili i zatvorili u Sokolski dom. Tu je zatekao jeziv prizor. Ustaše su dan ranije već bile uhapsile mnoge ljude iz okolnih sela i grada i zatvorili u ovaj dom. Potom su većinu mitraljeskim rafalima i puščinim mecima pobili. Na podu su ležali pobijeni i izmrcvareni ljudi, a u uglu sale šćućurila se grupa živih ljudi. Ustaše su i Brkića počele tući kundacima i oborile ga među leševe pobijenih, a zatim ga natjerale da se pridruži grupi preživjelih. Ustaše su nastavile da kundacima razbijaju glave strijeljanih koji su još pokazivali znake života. Pobijene su izbacivali kroz prozore i ubacivali u rupe iskopane kraj doma, a neke odvozili. Sa ubijenih su skidali bolje dijelove odjeće i obuće, kao i druge predmete od vrijednosti. Predveče su pod jakom pratnjom grupu preostalih živih sproveli u pravoslavnu crkvu, oduzevši im prethodno dokumenta, novac, satove, prstenje i druge vrednije stvari. Nakon izvjesnog vremena pred crkvu su stigli ustaški logornik i predstojnik, a iza njih i kamion. Potrpali su pohapšene u kamion, rekavši im da idu u logor u Gospić.

Kada je kamion stigao do Crnog jezera, 4 kilometra od Krupe, u kanjonu Une prema Bihaću, ustaše su ga ustavile i naredile da siđe deset uhapšenih. Čim je grupa stigla na prostor osvijetljen farovima kamiona, ustaše su na njih otvorile vatru iz mitraljeza i pušaka. Na prvi pucanj Rade je iskočio sa kamiona na put, a potom skočio u rijeku Unu i zaplivaao prema suprotnoj obali, gdje se sakrio, a kada su ustaše otišle, Rade je ponovo preplivao Unu i vratio se na ovostranu obalu.

Na putu za Jelašince Rade je u Vranjskoj Mosuri naišao na grupu ustanika. Ispričao im je ko je, odakle ide i šta se desilo u Krupi i na Crnom jezeru. Međutim, pošto ga niko od ovih nije poznavao, niti je ikad čuo za selo Jelašince, nisu mu ni povjerovali. Smatrali su da je ustaški špijun, pa su ga odmah svezali i zatvorili u neku kuću. Ispitivali su ga nekoliko puta, a zatim zatvorili u neku pojatu, noge i ruke vezali lancem za gredu, a dvojicu ustanika sa roguljama postavili da ga čuvaju. Kada su u sumrak stražari otišli da večeraju, Rade je uspio da se odveže i da pobjegne. Narednog dana je stigao u Jelašince.

U Jelašincima je Brkić saznao da je ustanak dan ranije zahvatio i njegovo i susjedna sela i čitav Podgrmeč. Odmah se **priključio jelašinačkoj grupi ustanika**. Grupa je bila jezgro ustaničke mase skupljene 2. avgusta

^v na Međeđem Brdu od ustanika iz Jelašinovaca, Dabra, Tuk-Bobije, Sanice, Zavalja, Međeđeg Brda i još nekih sela. Ova grupa je 10. avgusta u Miljevcima postavila zasjedu ustašama koji su pošli u Lušci-Palanku i razbila ih.

Izvanrednu hrabrost Rade je pokazao u akcijama prvih ustaničkih dana: u napadu na željezničke stanice Sanička Rijeka i Grmeč, paljenju mosta na rijeci Sanici i mosta na rijeci Dabar.

Krajem avgusta 1941. Brkić iz zasjede na Bravsku sa puškomi traiz je-
zom veoma mnogo doprinosi da se unište 3 kamiona s vojskom. Već tada
stiče ugled hrabrog i odvažnog ratnika. U zasjedi u Janjilima vatrom iz pu-
škomitraljeza znatno doprinosi velikoj pobjedi gerilaca. Predvodi vod od 20
dobrovoljaca u napadu na neprijateljsko uporište u Kljevcima, 22. i 25. okto-
bra. U jurišu na ustaško-domobransko-žandarmsko uporište na Malovanu
natjeruje neprijatelja u bijeg.

Rade Brkić smjelo vodi svoju grupu boraca na neprijatelja koji 13. de-
cembra napada na Međeđe Brdo. Pobacavši bombe, a zatim tukući puško-
mitraljezom i puškama spriječili su neprijatelja da iznenadi glavninu Jela-
šinovačkog voda na Metli.

Kada je od Sanske partizanske čete januara 1942. formiran Sanski ba-
taljon (1. bataljon »Petar Škundrić« 1. KNOP odreda), Rade Brkić je po-
stavljen **na dužnost zamjenika komandira 2. čete — Sanske.**

Početakom 1942. kandidovan je za člana Komunističke partije Jugosla-
vije. Zbog toga se još odgovornije odnosio prema borbi i svim zadacima do-
bijenim od komande čete ili Štaba Bataljona, a od tada i od partijske orga-
nizacije u Četi.

U aprilu 1942. pohađao je kurs komandira i političkih komesara u Be-
nakovcu, a kada se vratio sa kursa, **krajem aprila primljen je za člana KPJ.**

Rade Brkić je svoje borce predvodio u prvim borbama za oslobođenje
Prijedora, 15/16. maja 1942. godine.

U akciji na neprijateljska uporišta u Saničkoj dolini, 30/31. jula 1942.
godine, naročito se istakla 2. sanska četa, **sa komandirom Radom Brkićem.**
Vješto vodeći četu, smjelo je prodirao kroz neprijateljska uporišta. A kada
je neprijatelj pokušao pobjeći prema Vrhpolju, četa mu je nanijela teške
gubitke: poginulo je 36 ustaša i domobrana, a zarobljeno 83.

!*

Kada je polovinom oktobra 1942. od jedinica 1. odreda formirana 6.
krajiška brigada, Rade Brkić je postavljen na dužnost zamjenika koman-
danta 1. bataljona »Petar Škundrić«. U vrijeme neprijateljeve ofanzive na
slobodnu teritoriju i Podgrmeč, umješnim vođenjem boraca 1. bataljona za-
služan je što je neprijatelj bio pet puta vraćan s Djedovače, Umaca i Bosan-
skog Milanovca u Sanski Most. Jurišajući zajedno s borcima, ispoljio je ve-
liku hrabrost i sposobnost. Dobro se snalazio u složenim situacijama. Ista-
kao se u borbama na Naglišu 25. januara 1943. i u razbijanju domobranske
bojne dva dana kasnije.

*

U jeku velike neprijateljeve ofanzive, 7. februara 1943. Rade Brkić je
postavljen na dužnost komandanta 1. bataljona »Petar Škundrić« 6. brigade.
Smjelo vođenje 1. bataljona u narednim danima mnogo je doprinijelo us-

pješnom izvlačenju i prihvatanju boraca 2. i 5. brigade i velikog broja civila iz planine Grmeča. Ostavši da štite narod u području Grdanovaca, pod njegovom komandom 1. bataljon je vodio uspješne odbrambene borbe na Smrešnjaku, 12. februara 1943. godine.

I u neprijateljskoj ofanzivi »Oto« aprila 1943. Rade Brkić veoma smjelo vodi svoj Bataljon, vješto manevrišući ubacuje se stalno u pozadinu neprijateljskih jedinica, istovremeno štiteći i snabdijevajući hranom ranjenike i bolesnike skrivene u pećinama. Kasnije sa Bataljonom, u sastavu 6. brigade, odlazi na područje Bosanskog Grahova, Glamoča i Mrkonjić-Grada gdje vodi uspješne borbe protiv četnika. U ovim borbama, u Dragnić-Podovima likvidiran je četnički vojvoda Đuro Plećaš, komandant četničkog korpusa »Gavrilo Princip« i predstavnik Draže Mihailovića u Bosanskoj krajini.

*

Po povratku u Podgrmeč, sredinom 1943, **Rade** je **postavljen na dužnost zamjenika komandanta 6. brigade**. Tih dana bio je ukazom Vrhovnog komandanta NOV i POJ proizveden u čin kapetana i upućen na prvi kurs Oficirske škole Vrhovnog štaba NOV i POJ, koji je održan oktobra 1943. u slobodnom Jajcu. Kurs je završio odličnim uspjehom. Potom je **postavljen na dužnost komandanta Podgrmečkog NOP odreda**.

Dvadeset osmog aprila 1944. ponovo je **na dužnosti zamjenika komandanta 6. brigade**. Na toj dužnosti istakao se u borbama koje je Brigada vodila u proljeće, ljeto i ranu jesen 1944. godine. Najbolje se snalazio u kritičnim situacijama i tada bi, najčešće, i sam išao u streljački stroj, što je silno podizalo moral boraca. Njegovo umješno vođenje boraca i jedinica, uticalo je da su borci i potčinjene starješine u borbama imali u njega puno povjerenje, a bataljoni i brigada postizali krupne uspjehe.

Poslije neprijateljskog desanta na Drvar, kao zamjenik komandanta 6. brigade, Brkić komanduje 1. i 4. bataljonom u zasjedi kod Oštrelja i razbija jaku neprijateljsku jedinicu, uništava 6 kamiona i znatan broj neprijateljskih vojnika. Ubrzo potom postavlja drugu zasjedu sa 1. i 3. bataljonom u području Medenog Polja i zajedno sa borcima ova dva bataljona, razbija jednu neprijateljsku jedinicu. Tada je ubijeno ili zarobljeno oko 100 neprijateljskih vojnika.

Prilikom napada na Prijedor 7. septembra 1944. godine, kao zamjenik komandanta 6. brigade Rade Brkić neposredno komanduje 1. i 3. bataljonom u proboju na glavnom pravcu udara i zajedno s borcima prodire u centar grada. Ovaj veoma težak ali uspio prodor omogućio je uništenje neprijatelj evog garnizona i zarobljavanje većine posade.

Naročito se istakao u napadu na Banjaluku septembra 1944, kada se predvodeći udarnu grupu od dva bataljona pravcem Paprikovac—Pištalina probio kroz spoljnu neprijateljevu odbranu i dopro do hotela »Bosna«. U tom prodoru je zarobio skoro čitav neprijateljev artiljerijski divizion i vod tenkova. Brzo je zaplijenjene topove i tenkove uklopio u svoju udarnu grupu i s njima nastavio tući po neprijateljevim najčvršćim uporištima u centru grada. Neprijatelj se bio veoma jako utvrdio u Banskoj palati, Banskom dvoru i Hipotekarnoj banci, formirajući od njih glavni unutrašnji centar odbrane. Rade je dobio zadatak da sa udarnom grupom napadne i uništi ovo uporište. Da bi dopro do ovih utvrda, Rade je organizovao probijanje

zidova na kućama koje su se naslanjale na ove tri palate. Iz rudnika Lauš je dopremio 500 kg dinamita, postavio u njega šest detonatora sa sporogorućim štapinom i sve to postavio na zaprežna kola. Potom je zaprežna kola sa dinamitom zakačio za tenk i tada zapalio štapin. Sjeo je u tenk sa dvojicom tenkista, pa su ovu »minu« dovezli pred banski dvor. Međutim, neprijatelj je bombama i protivtenkovskim granatama ošteti tenk, ranio jednog tenkistu i lakše povredio Radu Brkića, koji je naredio tenkistima da izlaze, a on ih je za to vrijeme štitio vatrom. Potom je i sam brzo izletio iz tenka i zahvaljujući mraku uspio se zakloniti iz nekih kuća, gdje su već bila i ona dvojica tenkista. Kada je odjeknula eksplozija, grad je bio osvijetljen kao da je dan. Mnogi krovovi su odleteli u zrak, mnogi zidovi kuća napukli, ili su se srušili. Sutradan ujutro neprijatelj se predao. Neprijateljevi oficiri su izjavili da je od eksplozije poginulo i ranjeno oko 36 vojnika i da je eksplozija »mine« stvorila paniku među njima i skršila svaku volju za daljim otporom.

Poslije ove borbe Rade je dobio zadatak da sa dva bataljona brani most na Vrbasu kod Klačnica i onemogući prodor neprijateljskog pojačanja od Prnjavora. S minerima je organizovao miniranje mosta, a borce, sa artijerijom, rasporedio na najpogodnije položaje. Čitav dan i noć on je uspješno sprečavao neprijatelja da pređe Vrbas.

*

Neposredno poslije borbi za Banjaluku, Rade Brkić je postavljen na dužnost komandanta 7. brigade 10. NOU divizije, a ubrzo je unapređen u čin majora. Oktobra 1944. komanduje Brigadom. U napadu na neprijateljeva uporišta na Travniku dat mu je veoma težak zadatak, prodor u centar Travnika i likvidacija neprijatelja u otpornim tačkama, — kasarni i tvrđavi. Neposredno iza bombaša i u samom streljačkom stroju Brkić je vodio borce koji su smjelo lomili neprijateljevu odbranu. Otporne tačke branile su zloglasne ustaše, koje su se ovdje skoncentrisale. Kada je pao bunker broj 12, iako u prvoj borbenoj liniji, Brkić u njega prebacuje svoje komandno mjesto. Kada je uvidio da će neprijatelj ponovo ovladati ovim bunkerom Brkić je naredio da ga se minira. Čim su se partizani povukli, a ustaše upale u bunker mine su upaljene i u snažnoj eksploziji izginulo je više od 20 ustaša dok ih je dosta ranjeno. Ostale ustaše su se u panici povukle u centar grada, u vojnu kasarnu i u staru tvrđavu iznad grada. Brkić je potom rukovodio napadom na neprijatelja utvrđenog u zidinama srednjovjekovne tvrđave i snažnom topovskom i minobacačkom vatrom primorao ga na predaju, a onda krenuo u napad na neprijatelja utvrđenog u vojnoj kasarni, njegovom posljednjem uporištu. U ovim posljednjim jurišima, u kojima su učestvovali i bataljoni 6. brigade, Brkić se istakao smjelošću i vještinom rukovođenja svojom jedinicom. U napadu na utvrđenu zgradu vješto je koristio protivtenkovski top, pa je veoma mnogo doprineo brzom i uspješnoj likvidaciji neprijatelja u kasarni.

Travnik je oslobođen, a rat se nastavlja. Za odbranu Travnika 7. brigada vodi uspješne borbe na Gučjoj gori i na komunikacijama Konjic—Sarajevo i Sarajevo—Lašva. Zbog toga je Brigada pohvaljena Naredbom Štaba 5. korpusa. Pohvaljen je i njen komandant Rade Brkić.

Sedma brigada učestvuje u borbama za oslobođenje Sarajeva aprila 1945. godine, a potom učestvuje u oslobađanju Kaknja i Zenice.

U završnim borbama za oslobođenje zemlje Rade Brkić komanduje 7. brigadom u borbama za oslobođenje Karlovca i potom gonjenju i zarobljavanju razbijenih i potučenih njemačkih jedinica, završivši borbe na tlu Slovenije kod Zidanog Mosta.

□

Pored Ordena Narodnog heroja Rade Brkić je nosilac Partizanske spomenice 1941. godine i još pet ratnih i tri mirnodopska ordena, i to: Ordena bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Ordena zasluga za narod sa srebrnim zracima, dva Ordena za hrabrost, Ordena partizanske zvijezde s puškama, Ordena narodne armije sa zlatnom zvijezdom, Ordena rada sa zlatnim vijencem i Ordena za vojne zasluge sa zlatnim mačevima.

Nakon završetka rata Rade Brkić je bio komandant brigade, potom puka i zatim načelnik štaba divizije. Penzionisan je 1964. u činu pukovnika.

KUKOLJ Tode CVIJO

Rođen je 10. aprila **1917. u Otišu. Zemljoradnik i šumski sezonski radnik. U narodnooslobodilačkoj borbi od 30. jula 1941. godine. Član SKOJ-a od aprila 1942, a član KPJ od avgusta 1942. godine. Poginuo 9/10. marta 1944. na Hambarinama kod Prijedora, u činu poručnika na dužnosti komandira 3. čete 3. bataljona 6. brigade. **Za narodnog heroja proglašen je posmrtno 27. novembra 1953. godine.****

Otac Cvijin Tode i majka Boja živjeli su u selu Otišu. Bili su srednjeg imovnog stanja. Imali su osmoro djece, šest sinova i dvije kćerke, i jedva su sastavljali kraj s krajem, sve dok dva najstarija sina nisu počela da rade kao sezonski radnici. Kako u selu nije bilo škole, sva djeca su bila nepismena. Tek znatno kasnije u selu Bojištu Cvijo je pohađao večernji tečaj i tako se opismenio.

Cvijo je izrastao u lijepo razvijenog mladića, osrednjeg rasta, izrazito snažnog i okretnog. Volio je veselo društvo, bio je veoma prijazan i društven, zbog čega i omiljen kod svojih vršnjaka.

Na regrutaciji je bio raspoređen u konjicu. Odslužio je 18 mjeseci u konjičkom puku u Kruševcu, 1938—39. godine. Kada se vratio kući, nastavio je poljoprivredne poslove. U ljeto 1940. zaposlio se kao pružni radnik u Oštrelju kod firme SIPAD. Tu je ostao do 4. oktobra 1940. godine. Dva-deset osmog novembra 1940. otišao je u Slavoniju i zaposlio se u šumskoj manipulaciji »Krndija« u Našicama, kao šumski radnik — hvatar. Sredinom decembra vratio se kući pošto je bio nezadovoljan uslovima rada i nadnicom.

Prvih dana aprila 1941. bio je pozvan u rezervu, u Banjaluku. Tu je doživio kapitulaciju vojske bivše Kraljevine Jugoslavije, pa se, zaobilaznim putem, vratio u svoje selo.

★

Napad ustanika na Zandarmerijsku kasarnu u Lušci-Palanci, u zoru 30. jula 1941, Cvijo Kukolj radosno je dočekao i odmah se pridružio ustanicima. Nije imao karabin, pa je u borbu krenuo s pištoljem. Priključio se

grupi Jelašinovčana koje je predvodio Milančić Miljević, a potom stupio u Jelašinovački gerilski odred. U veoma uspješnoj zasjedi u Janjilima, 29. avgusta 1941, Cvijo je zaplijenio i pušku. U ovoj borbi bio je pomoćnik puškomitraljeza Rade Brkića, koji je privremeno, za ovu akciju, dobio puškomitraljez od Odreda s Bravskog Vaganca, a svoju pušku je posudio Cviji. U jurišu na neprijatelja koji se kamionima i pješice kretao od Bravska prema Bosanskom Petrovcu, Cvijo je bio među prvim. Ubio je nekoliko neprijateljskih vojnika i oteo pušku. Među posljednjim je ostao na položaju, štiteći povlačenje odreda prema Šobotovcu.

Ubrzo poslije ove akcije prišlo se formiranju Konjičke čete (voda) od boraca koji su služili u konjici. I Cvijo Kukolj je upućen u ovu jedinicu, u kojoj je ostao do njenog rasformiranja, kada se vratio u svoju jedinicu, Jelašinovački vod Sanske čete.

Te prve ratne jeseni, po odobrenju komande čete, Cvijo se oženio Bjom Njegovan, djevojkom iz njegovog sela, kojom se još prije ustanka namjeravao ženiti, ali su njeni roditelji branili jer je bila premlada. Slavlje je bilo kratko jer je Cviju vukla i druga ljubav — borba protiv neprijatelja.

Kada su dijelovi 2. čete 1. bataljona »Petar Škundrić« januara 1942. postavili neprijatelju zasjedu u Kljevcima, Cvijo je veoma mnogo doprinio uspjehu ove akcije. Razbijen je neprijateljski vod koji je dolazio iz Vrhpolja, poginulo je više domobrana i zaplijenjen jedan puškomitraljez, dvije puške i nešto municije.

Ubrzo potom Cvijo Kukolj je postavljen za desetara, ali je kao odvažan borac potom upućen za kurira u zaštitnicu Štaba 1. bataljona »Petar Škundrić«. Kao veoma hrabar, disciplinovan i odan borac primljen je aprila 1942. u aktiv SKOJ-a pri Štabu Bataljona. Od tada se još odgovornije odnosio prema zadacima. Željani borbe on se u napadu na neprijateljska uporišta u Saničkoj dolini, krajem jula 1942, priključio 2. vodu 2. sanske čete. Znatno je doprinio da se mnogi domobrani i ustaše zarobe i razoružaju. Nedjelju dana nakon ove borbe — primljen je u članstvo KPJ, u čeliji pri Štabu 1. bataljona. Ubrzo potom Cvijo Kukolj je vraćen u 2. četvu, gdje je ponovo primio desetine s kojom je prošao mnoge borbe vođene te jeseni i zime na prostoru prema Sanskom Mostu.

U napadu na Brajića Tavan i Djedovaču decembra 1942. Cvijina deseterina je dobila zadatak da se ubaci u neprijateljsku pozadinu i s leđa napadne utvrđenje na Brajića Tavanu. U ovoj akciji Cvijo je imao zasluga u likvidiranju neprijatelja na ovom položaju. Tada je zarobljen vod vojnika, dosta njih ubijeno i zaplijenjeno znatno naoružanje, među kojim i jedan protivkolski top, nekoliko bacača, teških i lakih mitraljeza i pušaka.

Tih dana uslijedila je neprijateljska ofanziva na slobodnu teritoriju, a Cvijo je postao komandir voda. Jake neprijateljske snage su iz dana u dan vršile napade iz Sanskog Mosta. Borci 1. bataljona »Petar Škundrić« 6. brigade svaki put su ih razbijali i tjerali nazad. To se ponovilo pet puta u pet dana. U svim tim jurišima i protiv jurišima prednjačio je Cvijo Kukolj, odvažnošću, hrabrošću i snalažljivošću.

Rano ujutro 23. januara 1943. na Djedovači da bi zadržao dalje nastupanje neprijatelja, Cvijo Kukolj je formirao udarnu grupu jačine voda, sastavljenu od dobrovoljaca, bombaša i puškomitraljezaca, i snažnim protivjurišem spriječio njegov dalji prodor. Tada je bio lakše ranjen. Dva dana kasnije, u napadu na dva bataljona 2. domobranske brdske brigade na Na-

glišu u Bosanskom Milanovcu učestvovao je i vod Cvije Kukolja. Veoma mnogo je doprinio velikoj pobjedi partizana nad ovom neprijateljskom jedinicom. Razbijena su oba neprijateljska bataljona, ubijeno oko 150 vojnika i oficira, među kojima i jedan pukovnik, zarobljeno i ranjeno preko 150 vojnika i oficira i zaplijenjeno sve teško oružje, komora i druga ratna oprema.

Cvijo Kukolj je sa svojim vodom bio nesalomljiva prepreka i u neprijateljskom napadu na Smrešnjak, 12. februara 1943. godine. U neprijateljskoj operaciji »Oto« aprila 1943. u Podgrmeću legionarima su nanijeti znatni gubici u borbi na Međeđem Brdu. U grupi odabranih dobrovoljaca, bombaša i puškomitraljezaca nalazio se i Cvijo. Nanijeli su teške gubitke neprijateljskoj jedinici i primorali je na panično povlačenje.

Prvi i 4. bataljon 6. brigade izvršili su u proljeće 1943. iznenadni napad na neprijatelja koji je bio zalagorovao na Bravsku, u kućama Babića i Ožegovića. Cvijo Kukolj je na čelu svog voda prodro noću u neprijateljski logor, na spavanju iznenadio njemačke fašiste i sa bliskog odstojanja pobio mnoge, a ostali su panično pobjegli u noć, napustivši Bravsko.

*

Cvijo Kukolj je učestvovao u mnogim borbama koje je tokom 1943. vodio 1. bataljon »Petar Škundrić« u sastavu 6. brigade. Tada je već komandir 2. čete 1. bataljona. Sa četom je išao na najteže zadatke. U borbama protiv četnika u području Peulja juna 1943. veoma se istakla njegova četa. On je sa četom pred samu zoru prodro u četnički logor, brzom paljbom iz puškomitraljeza i automata razbili su četničku brigadu, nanijevši joj velike gubitke. Četnici su natjerani u bjekstvo.

Dok se 6. brigada nalazila na području Ribnika i Vrbaljane, vodila je više borbi s četnicima Uroša Drenovića, od kojih je najznačajnija borba na brdu Jarčištu iznad Busija. Saznavši od zarobljenih četničkih izvidnika da se na tom brdu nalazi jaka četnička grupacija, komandant Bataljona Rade Brkić je naredio Cviji Kukolju da s četom izvrši napad i razbije tu četničku grupaciju. Cvijo je neprimijećen privukao borce na blisko odstojanje i onda ih iznenadno poveo na juriš. Ubijeno je nekoliko desetina četnika, sedam zarobljeno i zaplijenjena znatna četnička komora, a četnička grupacija razbijena.

Kukolj je s četom učestvovao i u napadu na četničku grupaciju kod Dragnić Podova 29. jula 1943, kojom prilikom je likvidiran četnički major Đuro Plečaš, izaslanik Draže Mihailovića, a takođe i u borbama koje su septembra—oktobra vođene u Dalmaciji neposredno poslije kapitulacije Italije. Učestvovao je u borbama kod Sinja, na Kupresu i kod Jajca.

*

Ukazom Vrhovnog komandanta NOV i POJ od 1. maja 1943, objavljenim septembra 1943, Cvijo Kukolj je **proizveden u čin potporučnika**. Novim Ukazom od 1. novembra 1943. unaprijeđen je u čin poručnika.

U napadu na neprijateljska uporišta u Sanskom Mostu, 20/21. oktobra 1943, prilikom oslobađanja grada, Cvijo Kukolj se neprimijećen s dvije čete probio kroz bodljikavu žicu u centar grada i s područja parka i od Sreskog načelstva vodio borbu s posadama neprijateljskih uporišta u gradu. Upad dviju četa u centar grada izazvao je paniku kod neprijateljskih komandi i

vojnika. To je omogućilo i ostalim četama Brigade uspješno prodiranje u grad i likvidiranje uporišta. Poslije sat i po borbe Sanski Most je bio slobodan. Tog jutra Cvijo Kukolj je dobio zadatak da sa svojom četom obezbijedi red i mir u gradu i omogući izvršenje drugih zadataka.

U novembru 1943. Cvijo Kukolj se s četom nalazio na položaju u Rakelićima. Obaviješten da se od Omarske prema slobodnoj teritoriji kreće neprijateljska jedinica, uz obalu rijeke Gomjenice postavio je zasjedu. U iznenadnom napadu partizana ubijeno je 10 ustaša i domobrana i nekoliko zarobljeno. Zaplijenjena su dva njemačka mitraljeza »šarac«, 15 pušaka i vojnička oprema, a neprijateljska jedinica je razbijena.

U napadu na neprijateljski garnizon u Banjaluci 31. decembra 1943. Cvijo je predvodio jaku udarnu grupu, koja se uspješno probila u centar grada do hotela »Bosna«. Grupa je razbila više neprijateljskih uporišta, zarobila izvjestan broj neprijateljskih vojnika. Kada su njemački tenkovi iz pravca Bosanske Gradiške prodrli u centar grada, borci Cvijine čete su uništili dva tenka, bacivši na jedan bocu s benzinom, a drugi uništili pogotkom protivtenkovske puške. Ubili su još osam njemačkih tenkista pri njihovom pokušaju da uđu u jedan tenk.

Januara 1944. poručnik Cvijo Kukolj je premješten za komandira 3. čete 3. bataljona 6. brigade. Bataljon se nalazio na položajima u Hambarinama kod Prijedora. Prvih dana marta 1944. Nijemci su iznenadno, prije zore, napali 2. četu 1. bataljona, koja se nalazila u Školi u Hambarinama. Bila je magla, pa su Nijemci uspjeli neopaženo da opkole školsku zgradu i u njoj četu. U najkritičnijoj situaciji Cvijo Kukolj je sa 3. četom izvršio juriš **na** Nijemce, razbio blokadu i omogućio borcima svoje nekadašnje 2. čete da se srede i potom zajednički odbiju neprijatelja u Prijedor. Nekoliko dana u području Hambarina vođene su teške borbe sa Nijemcima koji su pokušavali da prodru do Rudnika Ljubije. Da bi preduhitрили njihov napad, Štab 6. brigade je odlučio da dva bataljona, pojačana s dvije čete 8. brigade, napadnu neprijatelja na prostoru Biščani—Rizvanovići—Hambarine. Napad **je** počeo 9. marta 1944. oko 23.00 časa. Međutim, neprijatelj je primijetio privlačenje jedne partizanske čete, pa je spreman dočekao napad. Veoma žestoka borba vođena je dva sata. Neprijatelj je imao preko 70 mrtvih i ranjenih. U teškoj **borbi prsa u prsa smrtno pogoden neprijateljskim metkom pao je Cvijo Kukolj**. Pored njega su poginuli politički komesar čete Mitar Indić i još četiri borca. Kako su nekim borcima ostala samo po tri metka, **a** za automatska oružja tek 60—100 metaka, nije bilo moguće održati silinu napada, pa su se bataljoni povukli iz borbe. Borci su privremeno sakrili tijelo svoga komandira, a poslije dva dana odnijeli u njegov rodni Otiš gdje je sahranjen. Ožaljen je u porodici i među borcima, koji su **ga** visoko cijenili, i u narodu, koji ga je volio i poštovao.

U narodnooslobodilačkoj borbi učestvovala su i Cvijina braća: DMITAR, koji je poginuo, te MIĆO, JOVO i ALEKSA. Posmrtni ostaci Cvije Kukolja prenijeti su 1963. u zajedničku grobnicu poginulih boraca Jelašinovaca, Otiša i Tuk-Bobije kraj Škole u Bojištu, a u Sanskom Mostu jedna ulica nosi njegovo ime.¹

¹ Pišući biografiju narodnog heroja Cvije Kukolja, služio sam se neobjavljenim rukopisom koji je napisao Stojan Makić i rukopisom »Grada za biografiju narodnog heroja Cvije Kukolja« Mirka Stanića, autora, s njihovom dozvolom.

MILJEVIĆ Milana MILANČIĆ

Rođen je 15. avgusta 1909. u Jelašinovicima. Zemljoradnik. U narodnooslobodilačkoj borbi od 30. jula 1941. godine. Član Komunističke partije Jugoslavije od avgusta 1942. godine. **Za narodnog heroja proglašen 20. decembra 1951. godine.** General-major u penziji.

Porodica Miljević je između dva rata bila brojna. Uz Milana, oca Milančićeva, i njegovu užu porodicu u porodičnoj zadrzi bila su još četiri brata. Bili su srednjeg imovnog stanja. Odrasli muškarci su se isključivo bavili zemljoradnjom.

*

Milančić Miljević nije pohađao osnovnu školu, već je, kao i mnogi njegovi vršnjaci, bio samouk. Rado je čitao književne i hajdučke **pjesme**, kao i **pjesme**

o podvizima ustanika u bunama prošlog stoljeća.

Kad je imao 17 godina Milančić se oženio s Marom Miljuš iz Miljevaca koja mu je rodila osmoro djece, četiri sina i četiri kćeri. Nakon odsluženja vojske po očevoj želji preuzeo je starješinstvo u kući. Još u ranoj mladosti zavolio je oružje, konje i lov.

U aprilskom ratu 1941, u vrijeme rasula bivše jugoslovenske vojske Milančić se našao između Odžaka i Doboja. Uspio je da izbjegne zarobljavanje i preko šuma i sela stigne kući. Kod kuće je sakrio pušku sa 70 metaka i lovačku pušku sa pedeset metaka, te dva pištolja s municijom. Prvom polovinom jula 1941. počeo je da obilazi poznate drugove i s njima da razgovara o otporu koji je trebalo pružiti sve žešćem ustaškom teror. Raspitivao se kod njih da li znaju ko ima skriveno oružje.

*

Hici ustanika ispaljeni na Žandarmerijsku kasarnu u Lušci-Palanci 30. jula 1941. uzbunili su seljake i u okolnim selima. Čuvši pucjavu Milančić je otkopao skriveno oružje i ispalio dva metka iz puške, pozivajući na taj način svoje komšije na ustanak. Ubrzo su preko Bogdana Kukolja saznali da je zauzeta Žandarmerijska kasarna u Lušci-Palanci. Milančić je za sebe zadržao vojničku pušku, a lovačku pušku i pištolj dao poznanicima. Ljudi

su se brzo razili kućama po oružje i predvođeni Milančićem Miljevićem krenuli preko Dabra prema Sanskom Mostu. Milančić tog dana predvodi veliku masu ustanika sa područja Jelašinovaca, Dabra i okolnih sela i upada u Husimovce i Donji Kamengrad, iz kojih bježe grupice ustaša i žandarma u Sanski Most.

Narednih dana, zbog veoma malog broja vatrenog oružja, došlo je do raspada »fronta« prema Sanskom Mostu. Milančić tada okuplja grupu boraca, u kojoj su pored njega bili i Mihajlo Kaje Topić, Ljubo, Čedo i Rade Brkić, Veljko i Stojan Miljević, Vid i Uroš Kukolj. Naoružani sa četiri vojničke i tri lovačke puške oni su tih dana bili jedina ustanička grupa na ovom sektoru. Kada je neprijatelj 8. avgusta prodro u Miljevce, Lušci-Palanku i Praštale, grupa mu je u zoru 10. avgusta postavila zasjedu u Miljevcima i razbila ga — ubila sedmoricu i jednog zarobila, a ostale natjerala u panično bjekstvo prema Kamengradu i Sanskom Mostu.

Sredinom avgusta 1941. formiran je Jelašinovački gerilski odred, a Milančić Miljević je **postao član Štaba tog odreda.**

U veoma uspješnoj zasjedi u Janjilima učestvovao je i Milančić Miljević, istakavši se hrabrošću, kao i u svim dotad vođenim borbama. Na savjetovanju u Štabu partizanskih odreda za Bosansku krajinu, održanom 21. septembra 1941. u Majkić-Japri, komandant Štaba Danko Mitrov čestitao je rukovodiocima Jelašinovačkog odreda na postignutom uspjehu.

Početkom decembra 1941. Miljević je **postao zamjenik komandira** Sanske partizanske čete. Milančić se najčešće zadržavao na položaju s borcima, nastojeći da iskoristi svaku priliku da neprijatelju postavi zasjedu, napadne ga, po tuče, otme oružje i municiju. Zbog tih osobina i vrlina bio je veoma omiljen.

Ispoljena sposobnost u rukovođenju bila je presudna da je prilikom formiranja Sanskog bataljona, nazvanog 1. bataljon »Petar Škundrić« 1. KNOP odreda, januara 1942, **postavljen na dužnost zamjenika komandanta bataljona.**

Aprila 1942. bio je upućen na petnaestodnevni vojno-politički kurs, koji je održan u Školi u Benakovcu. Po završetku kursa vraćen na istu dužnost.

Maja 1942. Milančić je sa bataljonom presreo Italijane koji su se iz Ključa povlačili ka Bosanskom Petrovcu. Da bi izvidio neprijatelja, izdvojio se s dvojicom kurira na konjima i odgalopirao mu u susret. Otvarajući brzu paljbu po neprijatelju, zadržavao ga je dok nije pristigao Bataljon, a potom ga u snažnom jurišu razbio i nanio mu znatne gubitke.

Učestvovao je i u napadu na Prijedor u području Tukova. Svojim ličnim junaštvom i smjelim rukovođenjem doprinio je uspjehu Bataljona, da likvidira neprijateljska uporišta na tom sektoru borbe i potom da prođe u centar grada, gdje je zaplijenio dvije haubice i dosta drugog oružja, municije i opreme.

Avgusta 1942. **primljen je za člana Komunističke partije Jugoslavije.** Ubrzo potom, 17. septembra 1942. učestvuje u radu sreske partijske konferencije sanskog sreza, u Bošnjacima.

*

U jesen 1942. 1. KNOP odred je reorganizovan u 6. KNOU brigadu. Tom prilikom Milančić Miljević je **postavljen na dužnost komandanta 1. ba-**

taljona »Petar škundrić«. Na toj dužnosti on je ostao do 7. februara 1943. godine.

U napadu na neprijateljska uporišta u Sanskom Mostu i okolini decembra 1942. učestvovao je pored ostalih jedinica i 1. bataljon »Petar Škundrić«, pod komandom Milančića Miljevića. Već prve noći čete ovog bataljona su za nepuna dva sata borbe likvidirale neprijatelja u uporištu Brajića Tavan. Bataljon je imao samo jednog poginulog i dva ranjena borca. Likvidacija ovog uporišta omogućila je i drugim bataljonima da zauzmu i ostala uporišta na toj liniji i sruče se na neposredne prilaze Sanskom Mostu. U borbama narednih dana 1. bataljon prodire u grad, do mosta na rijeci Sani, što 6. brigadi omogućava da ovlada čitavim zapadnim dijelom grada.

Prvi bataljon »Petar Škundrić« braneći slobodnu teritoriju za vrijeme velike neprijateljske ofanzive u januaru-februaru 1943. postigao je izvanredne rezultate. U četvorodnevnom borbama na Brajića Tavanu, Djedovači i Umcima protiv dva ojačanja bataljona 2. domobranske brdske brigade Bataljon je uspio da uzastopnim jurišima tri puta nanese neprijatelju osjetne gubitke i svaki put ga protjera nazad u Sanski Most. Druga brdska domobranska brigada nastojala je po svaku cijenu da ovlada ovim dominantnim visovima. Prvi bataljon se pred nadmoćnim snagama povlačio a onda mu je u pomoć stigao 3. bataljon 1. brigade. Iznenadnim protivnapadom ovih dvaju bataljona u sumrak 25. januara 1943. na Naglišu su bila potpuno razbijena dva bataljona 2. brdske domobranske brigade i jedna njemačka četa. Ubijeno je oko 150 neprijateljskih vojnika i oficira, među njima i jedan pukovnik, zarobljeno dvanaest neprijateljskih oficira i vojnika i više od 150 vojnika je ranjeno. Zaplijenjena je velika količina oružja i municije. Preostale neprijateljske snage su se u paničnom bjekstvu po četvrti put povukle u Sanski Most.

Zamjenik načelnika Vrhovnog štaba NOV i POJ Velimir Terzić je u svom dnevnom operacijskom izvještaju obavijestio vrhovnog komandanta NOV i POJ Josipa Broza Tita o ovoj velikoj pobjedi krajiških boraca nad okupatorom i njegovim slugama, i svoj izvještaj završio riječima:

»... Držanje ovih dvaju bataljona zaslužuje pohvalu i isticanje. Naravno, čito se u ovoj borbi istakao komandant 1. bataljona VI brigade — Milančić Miljević, koji je jurišao na čelu svoga bataljona...«

O toj pobjedi Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito je lično napisao depešu za radio-stanicu »Slobodna Jugoslavija«, dok je list »Borba« 8. februara 1943. godine objavila da je drug Tito izjavio zahvalnost borcima za taj junački podvig na Naglišu.

Dva dana nakon borbe na Naglišu, 27. januara, po peti put je neprijatelj uputio svoje jedinice ovim pravcem. Do mraka uspio je da proдре do Davidovića, zaselak u Bosanskom Milanovcu. Kada je neprijatelj krenuo preko Naprelja ka cesti i Rovinama, napao ga je 1. bataljon predvođen komandantom Milančićem Miljevićem i u borbi prsa u prsa natjerao ga u bjekstvo.

U jeku ofanzive na slobodnu teritoriju Štab 1. korpusa je 7. februara 1943. Milančića Miljevića postavio na dužnost zamjenika komandanta 6. brigade.

Milančić, međutim, i dalje ostaje sa 1. bataljonom i doprinosi uspješnom organizovanju odbrane u području Smrešnjaka 12. februara 1943, kao

i prebacivanju iscrpljenih boraca 2. i 5. brigade i naroda u područje Lipnika. I za vrijeme nove neprijateljske ofanzive na Podgrmeč, aprila 1943, Milančić je i dalje sa 1. bataljonom.

Početkom maja 1943. prišlo se formiranju novog odreda na području Podgrmeča. Za komandanta Podgrmečkog NOP odreda imenovan je Milančić Miljević. Na novoj dužnosti nastoji da što prije brojno i organizaciono ojača odred, pa u junu Odred ima već blizu 400 boraca, a sredinom jula preko 900.

Dok se nalazio na dužnosti komandanta Podgrmečkog NOP odreda, Milančić Miljević je proizveden u čin majora NOV i odlikovan Ordenom partizanske zvijezde drugog reda.

*

Neposredno po oslobođenju Sanskog Mosta, krajem oktobra 1943, Milančić Miljević je postavljen na dužnost komandanta 8. brigade. Za kratko vrijeme je uz pomoć ostalih članova Štaba i štabova bataljona, partijskih i skojevskih organizacija, postigao značajne rezultate u vojničkom jačanju i osposobljavanju 8. brigade.

Upravo najneposrednijim angažovanjem komandanta ove brigade u vrijeme sedme ofanzive, u zasjedama duž ceste od Bihaća i Bosanske Krupe prema Bos. Petrovcu naneseni su veliki gubici njemačkim, legionarskim, domobranskim i ustaškim jedinicama koje su nadirale prema Drvaru, gdje su se bili spustili njemački padobranci.

Poslije borbi u sedmoj ofanzivi Milančić Miljević je prekomandovan na dužnost komandanta 6. brigade, gdje ispoljava odlike partizanskog komandanta, narodnog oficira i komuniste. U napadu na Prijedor, 7. septembra 1944. 6. brigada je postigla izvanredne rezultate, nanijevši neprijatelju velike gubitke (preko 700 vojnika izbačenih iz stroja, uz veliki plijen u oružju, municiji i drugoj ratnoj spremi).

U napadu jedinica 5. korpusa na neprijateljski garnizon u Banjaluci, u septembru 1944. godine, komandant brigade Milančić Miljević pokazao je izuzetnu odvažnost, hrabrost i dovitljivost. Sa svojim borcima probijao se do najjačih neprijateljevih otpornih tačaka u zgradama i uništavao ih. Ispljio je kvalitet sposobnog i odvažnog komandanta u borbama za oslobođenje Travnika. Smjelo je vodio borace u napad na brojne bunkere i vojnu kasarnu u kojima su bile zloglasne ustaše i žandarmi što su se tu sakupili povlačeći se pred naletom brigada i divizija NOV. S Brigadom je uspješno rukovodio u borbama za odbranu slobodnog Travnika. A onda je izvršio napad na njemačku jedinicu u rejonu Busovača — Zenica. Nakon žestokih borbi, vodeći borce u juriše, zarobio je oklopni voz i u njemu kompletan njemački štab koji je komandovao neprijateljskim jedinicama na ovom dijelu fronta. Tada je zaplijenjen i čitav transport od 15 vagona sa ratnom opremom (2 vagona municije, 3 tenka, veći broj topova, više mitraljeza, puškomitraljeza, pušaka i drugog).

U borbama za oslobođenje Kaknja Miljević se istakao hrabrošću predvodeći manju grupu boraca u napad na neprijateljski oklopni voz koji je protivtenkovskim topom uništen što je omogućilo bezbjedan prelaz Brigade preko mosta i potom dalje napredovanje i oslobođenje Kaknja. Miljević potom smjelo vodi Brigadu u borbama za oslobođenje Sarajeva, iz kog je usi-

ljenim maršem s Brigadom stigao pred Karlovac, gdje učestvuje u oslobodjenju ovog grada, a potom u završnim borbama na tlu Slovenije, gdje su uništavane i zarobljavane posljednje njemačke, ustaške, domobranske, legionarske i četničke jedinice.

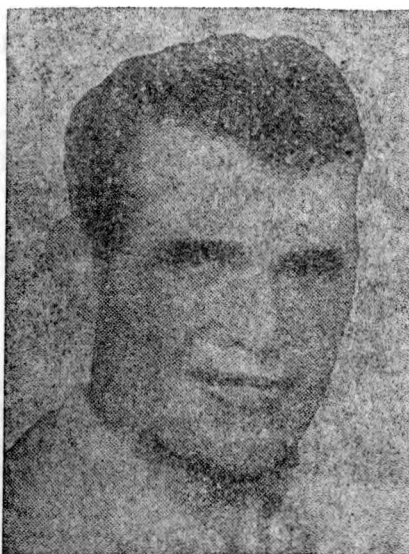
Milančičev najstariji petnaestogodišnji sin Jovo bio je skojevac, aktivan na mnogim poslovima u pozadini, a najstarija kćer Bosa vrijedna omladinka, dok je sinovac Tode bio borac NOV. Još nekoliko stričeva i stričevića Milančičevih učestvovali su u borbi ili bili njeni pomagači.

Pored Ordena narodnog heroja, Partizanske spomenice 1941. Milančić Miljević je nosilac još i devet odlikovanja: Ordena Republike sa zlatnim vijencem, Ordena bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Ordena za vojne zasluge s velikom zvijezdom, Ordena partizanske zvijezde sa srebrnim vijencem, Ordena zasluga za narod sa srebrnim zrakama, Ordena narodne armije sa zlatnom zvijezdom, Ordena za hrabrost, Ordena za vojne zasluge sa zlatnim mačevima i Ordena partizanske zvijezde s puškama. U 1979. godini je dobio nagradu ZAVNOBiH-a s plaketom.

Pri završetku rata unapređen je u čin potpukovnika, a poslije rata u čin pukovnika pa general-majora JNA.

Nakon završetka rata do jeseni 1945. godine bio je komandant 6. brigade, a potom komandant vojnog područja Banjaluke, komandant vojnog okruga Banjaluka, a zatim pomoćnik komandanta vojnog područja Banjaluka, sa koje dužnosti je 1964. godine otišao u penziju.

MILJEVIĆ Mile VELJKO

Rođen je 1916. u Dabru. Zemljoradnik i šumski radnik. U NOB stupio 30. jula 1941. godine. Član KPJ od septembra 1942. godine. Umro od rana 25. decembra 1942. u Dabru, na dužnosti komandira 1. čete 2. bataljona 2. brigade. **Za narodnog heroja proglašen je 5. jula 1951. godine.**

Otac Mile i majka Đuja, Veljka Miljevića roditelji, bili su zemljoradnici srednjeg imovnog stanja. Otac mu je bio cijenjen kao ugledan zemljoradnik, čovjek »mirne naravi« i vrlo pažljiv prema drugim.

Veljko Miljević je osnovnu školu završio u svom selu. Bio je dobar učenik. Kao dječak čuvao je stoku i radio poljoprivredne poslove. U igrama je bio veoma živ, borben, a pogđjekad i neobuzdan. Već kao šesnaestogodišnjak počeo je raditi u šumi, najprije u Grmeču, kao sjekač, a odlazio je i na sezonski rad u Slavoniju, u Garevicu, Krapinu i još neka mjesta. Kada je dolazilo do štrajka na šumskim radilištima Grmeča i drugdje, Veljko bi se priključivao štrajkačima. Mnogi ga se sjećaju kao veoma odlučna u suprotstavljanju štrajkolomcima na radilištima. Vojску je odslužio u 3. artiljerijskom divizionu u Kragujevcu. Bio je vrijedan u sticanju vojne obuke. Po povratku iz vojske je do rata 1941. odlazio na sezonske radove. Volio je lov i konjske trke. Od malena je zavolio oružje. Imao je pištolj »gaser« i neku staru lovačku pušku. Lovio je najčešće srne i divlje svinje. Kad su mu žandarmi oduzeli pušku, vrlo brzo je kupio novu dvocijevku i nastavio da lovi po Grmeču.

Veljko se oženio djevojkom iz ugledne porodice Lakana Kondića iz Dabra, Stanom Kondić koja mu je rodila tri sina: Uroša, Đuru i Miću i kćer Joku.

Na petomajskim izborima 1935. Veljko je prišao borbašima, zaveden parolama Svetislava Hodžere o teškom životu seljaka, i nekoliko godina bio njihov pristaša. Međutim, ubrzo su aktivisti Zemljoradničke stranke, naročito Čedo Kokanović, uspjeli da objasne seljacima da Hodžera nastupa s demagoškim parolama, da želi da dovede u zabludu seljake i odvрати ih od stvarne borbe za bolji život, pa je Veljko ubrzo napustio borbaše i prišao Zemljoradničkoj stranci.

Kada je saznao za početak ustanka i napad na Žandarmerijsku kasarnu u Lušci-Palanci, Veljko Miljević je izvadio skrivenu dvocijevku pušku, očistio je i krenuo u borbu. Učestvovao je s masom ustanika u prodoru do Kamengrada i Husimovaca, a kada je došlo do razbijanja ustaničkog »fronta«, prebacio se na Međeđe Brdo i priključio ustanicima iz Jelašinovaca.

Dan-dva kasnije Veljkina se vratio u svoje selo Dabar i raspitivao se svuda ne bi li doznao gdje ima skrivenog oružja. Kada mu je jedan Dabranin dao vojničku pušku, priključio se grupi Jelašinovčana, odnosno Jelašinovačkom gerilskom odredu.

*

Krajem avgusta 1941. Komanda gerilskih odreda Krupa—Sana donijela je odluku o formiranju konjičkog voda. Izbor je pao i na Veljkinu Miljevića jer je kao artiljerac znao jahati konja, a i inače je već bio poznat kao dobar jahač. Nakon rasformiranja tog voda Veljkina je stupio u Dabarsko-kljevački vod, u kome je odmah postavljen na dužnost desetara. Sa deseti-
nom je bio u zasjedi u groblju kraj kljevačke crkve 4. novembra 1941, kada je ubijeno desetak neprijateljskih vojnika i četvorica ranjena. Zaplijenjeno je i oružje ubijenih i ranjenih.

U napadu na neprijateljski garnizon u Starom Majdanu, 30. novembra 1941. hrabrošću i odlučnošću se naročito istakao Veljkina Miljević. On se s grupom bombaša privukao do zgrade Žandarmerijske kasarne, razbili su stakla na prozorima i kroz njih ubacili bombe. Tada je ubijeno osam žandarma, neki su pobjegli, a ostali se predali Veljkini i njegovim drugovima.

Trinaestog decembra 1941. Veljko Miljević je sa borcima Dabarsko-kljevačkog voda u zasjedi dočekao jednu italijansku jedinicu, ubili su dva italijanska vojnika. Bio je to prvi napad podgrmečkih partizana na italijanske okupatorske vojnike.

Kada je početkom 1942. formiran 1. bataljon »Petar Škundrić« 1. odreda, Veljko je raspoređen u 2. sansku četu, na dužnost desetara. Učestvovao je u mnogim akcijama, zasjedama i uvijek bio primjer drugima kako se treba boriti protiv okupatora i njegovih slugu. U četi je bio veoma omiljen, kako zbog pokazane hrabrosti tako i zbog drugarstva.

Sredinom maja 1942, kada se prišlo formiranju Udarnog bataljona 1. odreda, Štab odreda je tražio i od 2. sanske čete da predloži osam desetara koji bi mogli da komanduju vodom. Među prvima bio je predložen Veljko Miljević. Raspoređen je na dužnost vodnika 1. voda 1. čete Udarnog bataljona 1. odreda.

U napadu na uporište neprijatelja u Bosanskoj Krupi 19/20. juna 1942. vod Veljka Miljevića je dobio zadatak da ovlada brdom Hum. Pred vodom su bila dva zidana bunkera i šest otvorenih rovova. Pošto je privukao vod na blisko odstojanje od bunkera i rovova, Veljko je sa grupom bombaša ubacio bombe u njih, a potom s borcima krenuo na juriš. Tom prilikom ubijeno je oko 20 neprijateljskih vojnika. Preživjeli neprijateljski vojnici su pobjegli s brda Huma i zabarikadirali se u Sokolskom domu. Zajedno s borcima drugih jedinica Veljko je blokirao zgradu, a potom formirao grupe bombaša. Jednu od tih grupa sam je predvodio. Pošto su se grupe privukle i pobacale bombe kroz prozore, neprijateljski vojnici su panično napustili zgradu. Borci su gonili razbijenog neprijatelja i ubrzo je otpor bio slomljen. Bosanska Krupa je bila oslobođena.

Neposredno poslije akcije na Bosansku Krupu reorganizovan je Udarni bataljon, formirane još dvije čete, od kojih jedna mitraljeska. **Za komandira mitraljeske čete određen je Veljko Miljević.** S njom je učestvovao u akciji na neprijateljsko uporište u Otoci. Mitraljeska četa je obezbjeđivala nastupanje 1. čete Udarnog bataljona. Kada se razvila borba, komandir Veljko je s grupom boraca i dva puškomitraljeza došao u pomoć 1. četi, što je **bilo** odlučujuće za brže napredovanje 1. čete i ubrzo potom oslobođenje Otoke. Poslije ove akcije Veljko Miljević je premješten na dužnost komandira 1. udarne čete Udarnog bataljona. Kada je početkom avgusta 1942. formirana 2. KNOU brigada, u njen sastav je ušao i Udarni bataljon 1. KNOU odreda, pa i Veljko sa svojom 1. četom.

U sastavu 2. brigade Veljko se istakao hrabrošću i smjelim vođenjem svoje čete u borbama na Vrhpolju 18. avgusta 1942. i u teškim i višednevnim borbama na Manjači krajem avgusta i septembra 1942. godine. U tim borbama 1. četa izbacila je iz stroja više desetina njemačkih i domobranskih vojnika, ustaša i četnika.

Septembra 1942. nakon kraćeg kandidatskog staža Veljko Miljević **je primljen za člana Komunističke partije Jugoslavije.**

*

U napadu na neprijateljska uporišta u Jajcu, 25. septembra 1942. godine, 2. KNOU brigada je napadala grad iz pravca od Krupe na Vrbasu. Kada je otpočela borba, borci 1. čete su uspjeli brzo da prodru u prilaze gradu i zarobe sedam stražara kod mosta u naselju Prudina kod Vrbasa. Četa je potom nastavila prodor ka centru grada, prema Donjoj kapiji. Veljko je bio među prvim u prodoru kroz grad i povremeno pištaljkom javljao ostalim borcima gdje se nalazi. Prodirući naprijed, kosio je neprijateljske vojnike na koje je nailazio. U popodnevnim časovima 25. septembra započelo je izvlačenje neprijateljskih jedinica. U uništavanju demoralisanih neprijateljskih vojnika znatno se istakla i četa pod komandom Veljka Miljevića.

Poslije oslobođenja Jajca Veljko je dobio zadatak da s četom napadne i likvidira neprijateljsko uporište na Poniru, koje je branilo oko 65 domobrana, ustaša i milicije. Ponovo je na čelu grupe bombaša. Tada je ubijeno dvanaest neprijateljskih vojnika, a trojica zarobljena. Zaplijenjen je jedan puškomitraljez i dvanaest pušaka.

Na sličan način kao na Poniru Veljko je likvidirao i neprijateljsko uporište na Gostilju.

U napadu na neprijateljski garnizon u Bihaću, 2—4. novembra 1942, u sastavu 2. brigade učestvovala je i 1. četa 2. udarnog bataljona pod komandom Veljka Miljevića. Četa je dobila zadatak da napadne neprijateljska uporišta u selu Vinici. Ponovo je komandir čete Veljko poklonio poverenje grupi bombaša, koju je predvodio Mićo Budimir. Kada ni u dva pokušaja bombaši nisu uspjeli, kojom prilikom su tri poginula i deseterica bila ranjena, Veljko je formirao novu grupu i poveo je u napad. Međutim, ni ovaj napad nije uspio, zbog vatre iz jednog izdvojenog bunkera i neprijateljskog mitraljesca na džamiji. Kada je likvidiran bunker i mitraljezac na džamiji, grupa bombaša s Veljkom ponovo je krenula u napad. Ovog puta grupa je uspjela i neprijateljsko uporište je bilo likvidirano. Među bombašima su bile Milica Glušac iz Slatine i jedna djevojka iz Lipnika. Obje su hrabro

poginule. U uporištu je ubijeno oko 20 neprijateljskih vojnika i zaplijenjeno njihovo oružje.

Krajem novembra 1942. izvođena je akcija na utvrđenu liniju tzv. »Postav zapad«. Linija se protezala od Bosanskog Novog preko Miške Glave do Djedovače i Sanskog Mosta. Komanda 1. čete se iznenadno našla pred rovovima, iz koga su iznenadno iskočili neprijateljski vojnici s puškama na gotovs i povikali: »Predajte se!« Veljko je hitro strgnuo mašinku sa ramena političkog komesara i ispalio čitav šaržer na neprijateljsku grupu vojnika. Ubio je svih sedam vojnika i spasio sebe i svoje drugove. Nakon ovog podviga Veljkina je svoju četu neopaženo poveo u napad na neprijateljske položaje u selu Miška Glava. Jedan vod je ostavio da napada s fronta, a sa dva se probio iza leđa neprijatelja. Bombaši su opet krenuli prvi u borbu, iznenadno napali neprijateljske stražare, a potom bombama i rafalima mašinki i puškomitraljeza osuli po neprijateljskim rovovima i skloništu gdje im se nalazio štab. Tada je poginulo oko 60 neprijateljskih vojnika i zaplijenjeno oko 60 pušaka i pet puškomitraljeza.

Izuzetan podvig Veljko je napravio na Tromedi, kada je samoinicijativno poveo borce u napad na jedan sektor utvrđene linije. U toj borbi Veljko se sam neopaženo privukao do jednog rova, ubacio u njega bombe i onda rafalom dotukao desetak ustaša i domobrana.

Nekoliko dana nakon ovih borbi vršen je napad na jaka neprijateljska uporišta u Bosanskom Novom i Dvoru i njihovoj neposrednoj okolini. Bataljoni 2. brigade su 27. novembra 1942. do jutra uspjeli da ovladaju Poštom i položajima dviju neprijateljskih baterija i u toj borbi zarobe oko 150 domobrana. Prva KNOU brigada je ovladala ostalim dijelom Novske planine i zarobila oko 500 domobrana, dvije baterije sa četiri haubice i napala grad. Napad tog puta nije uspio, pa je ponovljen. U tom novom napadu četa komandira Veljka je imala znatne gubitke. U toku povlačenja 28. novembra 1942. kroz Jablanicu neposredno kraj Veljka je pala neprijateljska granata i gelerima ga ranila u grudni koš i kuk. Teško ranjen odmah je previjen i iznijet s bojišta, a potom kolima otpremljen u ambulantu u Lušci-Palanku, a nakon toga u bolnicu Koričanica. U bolnici Veljkina se brzo oporavljao. Bio je snažne konstrukcije, zdrav, pa se već nakon nekoliko dana osjećao prilično dobro.

*

Desetog decembra 1942. započeo je drugi napad na neprijateljsko uporište u Sanskom Mostu i njegovoj okolini. U napadu su učestvovali 4. i 5. divizija 1. bosanskog NOU korpusa. Čim je saznao da su bataljoni već na položajima, Veljko Miljević je bez dozvole ljekara napustio bolnicu i liječenje i nezaliječen dojurio u svoj bataljon, u svoju četu. U borbama 11. i 12. decembra 1942. učestvovao je u nekoliko juriša, i tada se jedna rana otvorila, pa je morao da se povuče iz borbe. S tugom je napustio svoje drugove, četu, borbu pa je najprije otišao svojoj kući u Dabar, gdje je bio jedan dan, a onda je prevežen u bolnicu Koričanicu. Preveliki naponi izazvali su jaču upalu, zdravstveno stanje se sve više pogoršavalo i on je nakon 12 dana, oko 25. decembra 1942. godine umro u bolnici Koričanica. Ožaljen od porodice, svojih drugova, naroda, Veljko Miljević je uz sve vojničke počasti

sahranjen u groblju sela Jelašinovci, pored groba Petra Škundrića. Poslije rata posmrtni ostaci Veljkine Miljevića su prenijeti u groblje poginulih partizana u selu Dabru.

Uspomena na hrabrog partizanskog komandira Veljka Miljevića, popularnog Veljkinu, sačuvana je u Sanskom Mostu. Još u ratu prva sanska Omladinska poljoprivredna radna brigada, formirana početkom 1944. dobila je ime »Veljko Miljević«. Ulica što vodi prema Prijedoru, dječje obdanište i odred izviđača, nose ime ovog heroja. U parku, kraj rijeke Sane, postavljena je njegova bronzana bista.¹

•Za biografiju narodnog heroja Veljka Miljevića — Veljkine koristio sam neobjavljeni rukopis njegove biografije koju je napisao Stojan Makić, s njegovim odobrenjem.

PREDOJEVIĆ Miće ĐURAĐ — ĐURIN

Rođen je 15. aprila 1915. u Potkraju. Aktivni artiljerijski narednik. U NOB stupio 30. jula 1941. godine, član KPJ od 1942. godine. Za narodnog heroja proglašen 20. decembra 1951. godine. General-potpukovnik u penziji.

Otac Đurđev Mican i mati Đuja bili su siromašnog imovnog stanja. Bavili su se poljoprivredom, a Mican i povremeno radio kod drugih i u šumi. Od osmoro djece u životu su ostali sinovi Slavko i Đurađ i kćeri Stana i Stoja.

Đurin Predojević je osnovnu školu pohađao u Lušci-Palanci. Dvije-tri godine nakon završetka škole morao je svakog proljeća da radi u Grmeču. Poslije tri-četiri godine sezonskog rada u šumi

konkurisao je za Poljoprivrednu školu u Banjaluci, ali nije primljen. Potom se javio na konkurs za Artiljerijsku podoficirsku školu u Čupriji. Primljen je i završio je školovanje 1937. godine vrlo dobrim uspjehom i dobio čin podnarednika. Raspoređen je u artiljerijski puk na Črnomercu, u Zagrebu. Nakon tri godine premješten je u Školu rezervnih artiljerijskih oficira u Sarajevu na dužnost baterijskog starješine. Radi daljeg usavršavanja upućen je krajem 1940. na kurs za vezu u Požarevac. Dvadeset sedmog marta 1941. stigao je ponovo u Sarajevo. Međutim, odmah je premješten u Podused kod Zagreba, u artiljerijsku bateriju na dužnost narednika baterije. Tu je unaprijeđen u čin artiljerijskog narednika. Baterija je narednog dana krenula prema Varaždinu i mađarskoj granici. U jednom selu blizu Varaždina kroz jedinicu se pronijela vijest da su Nijemci već ušli u Jugoslaviju i da se približavaju Zagrebu. Bilo je to prvog dana napada Njemačke na Kraljevinu Jugoslaviju. Baterija je odmah krenula nazad ka rijeci Savi, s ciljem da se prebaci u Bosnu. Kad su prelazili most na Savi, na njih su ustaše otvorile vatru, pa je nekoliko vojnika poginulo, a dobar broj ranjen i zarobljen. Našavši se u takvoj situaciji, Đurin je uzjahao konja i izbjegao zarobljavanje. Uputio se pored rijeke Save ka Sunji. Uz put je naišao na jedan vojno-četnički bataljon koji se povlačio od Maribora u Bosnu i s njim prešao Unu. Poslije kraće čarke s ustašama produžio je s bataljonom ka Prijedoru. Zanoćili su u selu Palančištu. Komandant bataljona je tada odredio Đurina da ode u Vojnu komandu u Prijedor i najavi dolazak bataljona.

Kako u Prijedoru nije bilo vojne komande, jer je već otišla prema Jajcu, i kako je bio izgubio vezu s bataljonom, Đurin je odlučio da krene kući. Ušao je u voz koji je kretao u Sanski Most, zaspao i probudio u Vrhpolju. Izašao je iz voza, u vojnoj uniformi, naoružan bombama i pištoljem. Tu je sačekao drugi voz od Sanice i vratio se u Sanski Most. Ustaše su već bile preuzele vlast. Međutim, niko ga nije zaustavio, niti bilo šta pitao, pa je srećno stigao kući i odmah se javio komandiru Žandarmerijske stanice u Lušci-Palanci Juri Musi.

*

Dvadeset drugog juna 1941. Đurina je uhapsila grupa ustaša iz Vrhpolja. Prije hapšenja ustaše su se u Lušci-Palanci kod komandira stanice interesovali za njegovo ponašanje. On im je rekao da je miran i lojalan građanin. Po pristizanju u Vrhpolje ustaški tabornik se raspitivao za njegovo oružje, na što je on odgovorio da ga je predao Nijemcima. Poslije četiri dana i pošto je tabornik provjerio njegove izjave u Sanskom Mostu, i utvrdio da su tačne, Đurina su pustili kući. Nakon izlaska iz zatvora Đurin se sastao sa Stojanom Kosovcem i Ilijom Delićem. Jednom sastanku prisustvovali su i Gojko Predojević, Milan Kerkez i Vaso Grbić. Dogovorili su se da prate aktivnost ustaša, da prikupe podatke o raspoloživom oružju i municiji po selima, kao i odnosu stanovništva prema ustaškoj vlasti. Shodno ovom dogovoru, podijelili su zaduženja. Sastanku nedaleko od crkve u Lušci-Palanci, 29. jula 1941, prisustvovali su: Ilija Delić, Stojan i Stevurina Kosovac, Veso Kukolj, Vaso Grbić, zemljoradnici, Đurin Predojević i Pavle Mutić, aktivni narednici bivše Jugoslovenske vojske, i Vaso Praštalo, bivši žandarmerijski narednik. Čulo se da je na Oštrelju ubijen jedan ustaški major, pa su to shvatili kao početak ustanka. Zato su i oni odlučili da odmah krenu u napad na Žandarmerijsku kasarnu u Lušci-Palanci. Međutim, pošto svi prisutni nisu donijeli oružje, odlučeno je da se napad izvrši 30/31. jula 1941. godine. Međutim, te večeri, 29/30. jula poslije ponoći, naišla je grupa ustanika koja je već bila likvidirala Žandarmerijsku stanicu u Benakovcu, pa su pozvali i Đurina da im se pridruži u napadu na Žandarmerijsku stanicu u Lušci-Palanci. Đurin je poziv prihvatio i u ovom napadu se istakao bacivši dvije bombe na kasarnu. Ea su se žandarmi predali. Bio je to početak ustanka na sanskom srezu. Okupljeni ustanici jednoglasno su odlučili da komandant mjesta Lušci-Palanka bude Đurin Predojević. Za komandanta svih palanačkih ustanika izabran je Pero Batoz, bogatiji trgovac u mjestu, a trojica mještana za njegove zamjenike, koji su odmah ustanike povelili prema Miljevcima i Vitorogu.

Komandu mjesta Đurin je smjestio u zauzetu Žandarmerijsku stanicu. Žandarme su saslušali i zatvorili, a Juru Musu i Ivana Lipovca, su pustili na slobodu. Komanda mjesta je djelovala samo šest dana, jer su 4. avgusta ustanici napustili položaje. Naime, pronio se glas da na njih kreće oko 4000 neprijateljskih vojnika. Komanda mjesta je pomogla da se narod što organizovanije povuče u Grmeč, a sama se smjestila na Vršiću u Grmeču.

Neprijatelj je 8. avgusta prodro do Palanke i Praštala, spalio mnoge kuće i opljačkao ova sela. Desetog avgusta neprijatelj se povukao iz ovih sela. Na Đurinov poziv i uz pomoć još nekih ustanika narednih dana u Lušci-Palanci se okupilo dosta ustanika koji su se vratili iz zbjegova u Grme-

ču. Izabrano je novo rukovodstvo ustanika sa komandantom Perom Jelačom. Đurin je biran za komandira Potkrajskog voda, a nakon izvjesnog vremena za komandanta Palanskog partizanskog odreda.

Kada je krajem oktobra 1941. formirana 4. partizanska četa, u njen sastav ulazi i Palanski partizanski odred pod komandom Đurina Predojevića. Međutim, ubrzo su ovi seoski odredi reorganizovani u partizanske vodove, pa je početkom novembra Đurin postao komandir Palanskog voda.

Zajedno sa Eminovačkim vodom Palanski vod je 13. decembra 1941. dočekao u zasjedi Italijane. Bilo je mrtvih i ranjenih, a i četiri zarobljena italijanska vojnika. Bila je to prva borba partizana Podgrmeča s italijanskim okupatorom.

Tokom zimskih mjeseci 1941/42. godine Đurin Predojević je borce svog voda vodio u svakodnevne akcije. Postavljao je zasjede tik uz ceste kojima su povremeno nailazile neprijateljske jedinice ili grupe vojnika i u iznenadnim napadima razbijao ih ili uništavao i pri tom plijenio dosta oružja, municije i vojne opreme. Tako su postavljene veoma uspjele zasjede 8. januara 1942. u Brdarima, 9. januara u Brdarima i Dževaru, 18. januara izvršena je diverzija na dalekovodu kojim je Sanski Most iz Ljubije dobijao električnu struju, 28. januara izveden je prvi napad na ustaše u Demiševcima, zatim napad na straže u Pejićima i Usorcima, zasjede kraj rijeke Sane u Usorcima i Pejićima, zatim dva razoružavanja neprijateljskih posada u Ališićima i niz drugih uspješnih i smjelih akcija. U svim ovim akcijama Palanski vod je zaplijenio dosta oružja, municije i opreme. Došlo je do priliva novih boraca. Štab 1. bataljona 1. KNOP odreda krajem februara 1942. od Eminovačkog i Palanskog voda formira novu drugu sansku četu, koja postaje 3. četa 1. bataljona. Za komandira Čete je postavljen Đurin Predojević, a za političkog komesara Đuro Štrbac. Čim je Četa formirana, Đurin je donio odluku da se s Brdara prebaci u Školu u Rasavcima, na cesti nadomak Prijedoru. A svukud na okolnim brdima bila su ustaško-domobranska uporišta! Bio je to veoma smion poduhvat, riskantan, ali koji je veoma impresivno demonstrirao naraslu snagu partizana. Dotad su partizani obično bili na brdima, a u dolini neprijateljsko uporište, a sada se jedna partizanska četa nalazi u polju, a na okolnim brdima neprijateljska uporišta.

Nekoliko dana po dolasku u Rasavce 3. četa je ilübrganzovana u dvije, pa je od boraca bivšeg Eminovačkog voda i još nekih koji su tih dana stupili u partizane formirana nova, 3. četa sa komandirom Đurom Banjcem i političkim komesarom Radom Ercegom, dok je u novoj, 4. četi kao komandir ostao Đurin Predojević, a komesar Đuro Štrbac. Četvrta četa je ostala još jedno vrijeme u Rasavcima i za to vrijeme izvela niz veoma uspješnih akcija. Jedna od tih je noćna akcija na neprijateljevo uporište u Briševu. Tom prilikom Đurin je prvi upao u uporište, a za njim ostali borci, te su zarobili i razoružali 28 domobrana. Zaplijenjeno je sedamnaest pušaka, puškomitraljez i oko 3.000 metaka. Početkom aprila Četa je posjela položaje u Miljakovcima prema neprijateljevom uporištu u Prijedoru, ostvarujući borbenu saradnju s partizanima Kozare.

Aprila 1942. godine Đurin Predojević je primljen za člana KPJ,

Polovinom aprila 1942. 4. četa je vodila žestoke borbe sa Sanskom posadnom bojom, koja je od Stare Rijeke i Briševa upala u Dževar, Koprivnu, Brdare, paleći kuće i ubijajući ljude, žene i djecu.

U toku ovih borbi Đurin Predojević se razvio u veoma sposobnog vojnog rukovodioca, smjelog i hrabrog borca. Zbog uspjeha koje su Palanski vod, potom Palanska partizanska četa postizali pod njegovom komandom narod ga je zavolio, a stekao je popularnost ne samo među borcima već i na slobodnoj teritoriji Podgrmeča.

*

Kada je nakon oslobođenja Prijedora, 16. maja 1942, Štab 1. KNOP odreda formirao Udarni bataljon, za komandanta Udarne bataljona je postavljen Đurin Predojević, kao najsposobniji za komandovanje ovakvom udarnom jedinicom. U njegov sastav ušla je i kompletna Palanska četa, sada 1. četa Udarne bataljona. S Udarim bataljonom Đurin je učestvovao u napadu na neprijateljevo uporište u novskoj Suhači, zatim u oslobađanju Bosanske Krupe i u napadu na neprijateljevo uporište u Sanskom Mostu. Sve ove akcije imale su za cilj rasterećenje pritiska koji je neprijatelj tada vršio u svojoj ofanzivi na partizane Kozare. U napadu na uporište u Sanskom Mostu Udarni bataljon se našao u veoma teškoj situaciji, na desnoj obali rijeke Sane, opkoljen neprijateljem. Nekoliko dana se nije znalo za njegovu sudbinu, pa je u narodu zavladao zabrinutost. Međutim, Đurin je svoj bataljon proveo kroz neoslobođenu teritoriju i preko Ribnika doveo u Lušci-Palanku. U Jelašincima je narod priredio veoma topao doček, bogatom i prepunom trpezom jela i darova za izgladnjele i premorene borce, od kojih su mnogi na tom putu ostali bez obuće ili odjeće.

S Udarim bataljonom Đurin je učestvovao i u prvom napadu na neprijateljeva uporišta u Bosanskom Novom i okolini. U tim borbama kod novske Suhače je ranjen gelerom u glavu (nikada mu nije izvađen), međutim, i dalje je ostao u Štabu, i dalje je komandovao Bataljonom. S Udarim bataljonom, zajedno s Udarim bataljonom 2. KNOP odreda, izveo je i peti napad na jako neprijateljevo uporište u Demiševcima.

Devetog avgusta 1942. Đurin Predojević je postavljen na dužnost zamjenika komandanta 2. KNOU brigade. S 2. brigadom Đurin učestvuje u borbama na Vrhpolju, u danonoćnim borbama na području Manjače, gdje je u jednoj borbi, na Blatnoj glavi, septembra 1942. bio ranjen u ruku.

U tim borbama 2. brigada je ostvarila velike rezultate, umnogome zahvaljujući Đurinovom veoma hrabrom rukovođenju bataljonima. Brigada je tada oborila dva neprijateljeva aviona.

U akciji za oslobođenje Jajca, 24/25. septembra 1942, istakao se hrabrošću, smjelošću, ali i dobrim rukovođenjem podređenim mu jedinicama. Kada su borci predvođeni Đurinom Predojevićem u centru grada istjerali posadu iz blindiranih kola, Đurin je sa borcem Jožom Štambergerom uskočio u njih i tukući iz mitraljeza krčio put svojim borcima. S oklopnim kolima su stigli blizu Željezničke stanice. Primijetivši da se neprijatelj povlači iz grada, Đurin Predojević je poveo Brigadu u odlučan napad i istovremeno predložio komandantu Operativnog štaba za Bosansku krajinu Kostu Nađu da i ostale jedinice krenu u napad, pa je za kratko vrijeme Jajce bilo oslobođeno.

Za pokazanu hrabrost i umješno rukovođenje jedinicom u ovoj akciji Đurina Predojevića je, pored Operativnog štaba za Bosansku krajinu, pohvalio i Vrhovni štab.

U Brigadi je Đurin Predojević bio veoma obljubljen i popularan, kao i kod stanovništva oslobođene teritorije, pa su i borci i narod 2. KNOU brigadu zvali »Durinova brigada«.

U borbi za oslobođenje Bihaća, 2—4. novembra 1942, Đurin je s jednim vodom među prvim prešao veliki most na Uni i omogućio da i ostali borci Brigade pređu na lijevu obalu rijeke. Za izvanrednu hrabrost i umješnost u vođenju Brigade u ovoj velikoj akciji, Štab 1. bosanskog NOU korpusa pohvalio je Đurina Predojevića. Đurin potom rukovodi bataljonima 2. KNOU brigade u višednevnim borbama oko Bosanskog Novog, u razbijanju utvrđene neprijateljeve linije od Bosanskog Novog do Sanskog Mosta, u višednevnim borbama na neprijateljeva uporišta u Sanskom Mostu i okolini. U svim tim borbama Đurin Predojević se isticao hrabrošću, umješnošću i odlučnošću, pa je na smotri 4. divizije 7. januara 1943. ispred 2. brigade zbog tih uspjeha predao raport Vrhovnom komandantu NOV i POJ Titu. Dan poslije smotre Divizije s Brigadom odlazi na Kozaru, gdje ostaje do početka velike neprijateljeve ofanzive. Tada se vraća u Podgrmeč i vodi teške borbe u području Majkić-Japre i Benakovca, a potom u planini Grmeč. I pored izvanredno teških prirodnih i klimatskih uslova, Brigada je u zavijanom Grmeču nanosila Nijemcima i legionarima značajne udarce. Za rukovođenje napadom na Nijemce i legionare na šumskoj pruzi u Grmeču, u predjelu Javornjače, neposrednu komandu nad Brigadom dobio je Đurin Predojević. Iako iscrpljeni danonoćnim borbama, i pod veoma teškim terenskim i klimatskim uslovima, borci su predvođeni Đurinom više puta jurišali i razbijali neprijatelja, omogućivši tako da se Brigada, sa izbjeglim stanovništvom, uputi prema Tuk-Bobiji i Jelašincima, u proboj s planine. Brigada je istovremeno spašavala stanovništvo sklonjeno po zbjezgovima zavijane planine i izvela ga iz Grmeča.

Đurin učestvuje 6. marta 1943. na savjetovanju pozadinskih vlasti u Majkić-Japri, na kojem je analizirana situacija nakon neprijateljeve ofanzive i vršen dogovor kako obnoviti narodnu vlast i antifašističke organizacije.

Dok je pjegavi tifus harao Brigadom, jedan neprijateljski bataljon iz Bosanskog Novog iznenadno je noću napao 2. KNOU brigadu, koja je zanoćila u Čelopeku. Đurin je te noći tek stigao u Štab, ali se prvi snašao i na vratima kuće ubio tri Nijemca i uspio se probiti kroz gusti neprijateljski stroj oko zgrade u kojoj je bio Štab Brigade, omogućujući tako da se i ostali probiju iz opkoljene kuće.

Kada je Štab 1. bosanskog korpusa pošao iz Bosanske krajine, s njim je marta 1943. krenula i 2. brigada. Tada je za komandanta Brigade postavljen Đurin Predojević. Brigada je izvršila pokret u srednju Bosnu, gdje je neprekidno vodila borbe s grupicama četnika. Na prilazima Blatnici, gdje su se bile skoncentrisale jače snage Nijemaca, ustaša i četnika, Brigada je 29. maja 1943. bila obasuta snažnom minobacačkom vatom. Jedna od mina teško je ranila komandanta Đurina. Desna ruka mu je visila skoro odsječena. Mnogi geleri su mu se žarili i u desnu nogu, rebra i glavu. Tada su poginuli politički komesar Bataljona Munib Maglajlija, član politodjela Dina Vrbica i dva kurira. Nakon tri dana medicinar Hajro Kulenović je Predojeviću morao odsjeći desnu ruku jer je bila nastupila gangrena.

Još dok je bio u bolnici, Đurin Predojević je postavljen na dužnost zamjenika komandanta 11. NOU divizije. Na ovoj dužnosti je proveo godinu dana. Divizija je vodila mnoge borbe protiv Nijemaca, ustaša, legionara, domobrana, četnika i belogardejaca na prostoru između rijeka Vrbasa i Bosne.

U odsutnosti komandanta Divizije, koji je bio na oblasnom savjetovanju u Mrkonjić-Gradu, Đurin Predojević, kao zamjenik komandanta, organizovao je veoma uspjele napade na neprijateljeva uporišta u Derventi, Doboju i Tesliću i ove gradove jedan za drugim oslobađao (Doboj kraće vrijeme). Tom prilikom zarobljeno je oko 4.000 neprijateljskih vojnika, baterija topova, mnogo minobacača, mitraljeza, puškomitraljeza, pušaka i municije.

U to vrijeme Đurin Predojević je dobio visoko priznanje: Ukazom vrhovnog komandanta NOV i POJ druga Tita od 1. maja 1943. godine, saopštenim 10. avgusta 1943. godine na Petrovom polju, Đurin je dobio čin potpukovnika NOVJ! Bio je to prvi Podgrmečlija koji je dobio taj visoki čin. Biković je to veliko priznanje za doprinos uspješnom razvoju NOB, za uspješno rukovođenje jedinicama NOV od ustanka dotad.

Kada je u julu 1944. odlučeno da 11. divizija napusti teren srednje Bosne i krene u Srbiju, pristupilo se formiranju nove divizije koja bi djelovala na ovom području. Naredbom Štaba Korpusa za komandanta nove divizije NOV, najprije nazvane Srednjobosanska NOU divizija, postavljen je potpukovnik Đurin Predojević. Formiranje divizije je izvršeno juna 1944. na prostoru Kulaša i Prnjavora, gdje su se nalazile brigade koje su ušle u njen sastav: 14. i 18. NOU brigada, i svi partizanski odredi na tom području. Nešto kasnije ta divizija je dobila novi naziv, postala je 53. NOU divizija.

Ukazom Vrhovnog komandanta od 1. septembra 1944. godine Đurin Predojević je unaprijeđen u čin pukovnika. Krajem istog mjeseca, Odlukom Predsjedništva AVNOJ-a, odlikovan je Ordenom partizanske zvijezde prvog reda.

U to vrijeme Vrhovni štab NOV i POJ je pohvalio Đurina Predojevića za organizovanje i rukovođenje akcijom u kojoj je veoma uspješno razbijena jaka koncentracija od oko 8.000 četnika na Vučijaku i u prostoru između Doboja, Dervente, Bosanskog Broda i Bosanskog Šamca. Tom prilikom je zarobljeno oko 700 četnika i zaplijenjeno dosta oružja i municije.

Đurin je 53. divizijom komandovao do završetka rata, učestvujući u oslobađanju Žepča, Zavidovića, Maglaja, Kotor-Varoši, Doboja, Dervente, Banjaluke i Bosanske Gradiške. Tada je Divizija ušla u sastav 2. armije.

Još od zime 1941/42, pa nadalje tokom NOB, narod je ispjevao mnogobrojne pjesme o podvizima Đurina Predojevića, ali ih je malo zabilježeno i sačuvano. U Bosanskom Milanovcu je pjevana pjesma, u kojoj je i stih:

Oko Sane oganj gori
Đurinov se odred bori...

U Dabru su pjevali:

Preš'o Đurin Sanu vodu
pa se bori za slobodu...

Svoju ljubav prema Đurinu narodni pjesnik je iskazao i ovom pjesmom:

Đurinova majko mila,
mi volimo svi Đurina.

Za nebrojene primjere junaštva i hrabrosti, za podvige koji su služili mnogim kao primjer Đurin Predojević je proglašen za narodnog heroja. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. godine. Odlikovan je sa sedam naših i dva inostrana odlikovanja, i to: Ordenom ratne zastave, Ordenom partizanske zvijezde sa zlatnim vijencem, Ordenom zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom, Ordenom bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Ordenom narodne armije s lovorovim vijencem, Ordenom za hrabrost, Medaljom za hrabrost i s dva ordena Republike Poljske.

Nakon završetka oslobodilačkog rata Đurin Predojević je završio Višu vojnu akademiju i Ratnu školu i tako stekao najviše vojno obrazovanje. U činu general-potpukovnika penzionisan je 1956. godine.

NARODNI HEROJI IZ DRUGIH KRAJEVA
POGINULI NA SANSKOM SREZU

BAJIĆ Stevana SIMO — SIMICA

Simo Bajić je rođen 3. februara 1900. u Resanovcima, Bosansko Grahovo. Nije završio osnovnu školu, niti učio zanat. Bio je samouki stolar, tesar i zidar. Za vrijeme prvog svjetskog rata austrougarske vlasti su ga mobilisale na prisilni rad na putu Bosansko Grahovo — Livno. Bavio se zemljoradnjom, a s vremena na vrijeme odlazio i na sezonske radove, gradio je ceste.

Kada je 1938. u Resanovce za učitelja došao Husein Abdičević, član KPJ, i počeo okupljati i djelovati među omladinom, seljacima i sezonskim radnicima, Simo je postao jedan od najznačajnijih pobornika naprednog učitelja. Tadašnja vlast je otpustila iz službe učitelja Abdičevića. Simo je kao odbornik grahovske opštine sa seljacima išao u opštinu zahtijevajući da se učitelj vrati u selo, a zatim je predvodio jednu delegaciju čak u Beograd.

U ljeto 1941. Simo se uključio u ilegalne pripreme za otpočinjanje borbe, pa je postavljen za komandira Resanovačke čete. Zajedno s ostalim ustanničkim snagama napao je Žandarmerijsku stanicu u Resanovcima i Boro-vači, a potom učestvovao u napadu i na Bosansko Grahovo. Septembra 1941. primljen je za člana KPJ. Tada sa svojom četom drži položaje prema italijanskim jedinicama u Kninu.

U proljeće 1942. postao je zamjenik komandanta Partizanskog bataljona »Gavrilo Princip«. Prilikom formiranja 4. brigade, 9. septembra 1942. na Tičevu, Simo je postavljen na dužnost komandanta 1. bataljona, s kojim je učestvovao u borbama kod Ključa i na Manjači.

Početkom decembra 1942. Simo je sa bataljonom na položajima u dolini rijeke Sane. U napadu na neprijateljeva uporišta u Sanskom Mostu i okolini Simo je dobio zadatak da sa Bataljonom napadne i likvidira neprijateljevo uporište u selu Čaplju. Noću 10/11. decembra 1942. u prvom jurišu borci Bataljona su uspjeli zauzeti neprijateljeve rovove. Međutim, već u toj **prvoj borbi poginuo** je **Simo Bajić**, a njegov zamjenik je bio ranjen. Smrt omiljenog komandanta i ranjavanje njegovog zamjenika izazvali su zbunjenost i pometnju među borcima, pa se Bataljon povukao iz akcije, ali je narednog dana ovladao tim uporištem.

Za hrabrost i junačka djela pokazana od prve borbe sa žandarmima u Resanovcima pa do posljednje u Čaplju **Simo Bajić je 20. decembra 1951. proglašen za narodnog heroja.**

ĐURIĆ Đurđa MIHAJLO

Mihajlo Đurić je rođen 12. decembra 1917. u selu Gornje Vodičevo, kod Bosanskog Novog. Njegova porodica sa 20 članova bila je srednjeg imovnog stanja. Po završetku osnovne škole izučio je mašinbravarski zanat u Beogradu 1934. godine, a potom radio kao kalfa u Novom Sadu. Tu se povezuje s naprednim radnicima, pa 1937. učestvuje u štrajku, a 1938. u demonstracijama radnika zajedno sa studentima, kada je bio uhapšen. Bio je član URS-ovih sindikata.

Nakon bombardovanja Beograda, 6. aprila 1941, dolazi u svoje selo i već 30. jula učestvuje u ustanku, u napadu na neprijateljevo uporište u Dobrljinu. Tada Mihajlo, naoružan pištoljem koji je donio iz Beograda, ubija ustašu i naoružava se puškom. U vrijeme organizovanja prvih partizanskih četa na Kozari Mihajlo je najprije desetar, pa sa svojom desetinom izvodi niz manjih akcija na željezničkoj pruzi Prijedor—Bosanski Novi i Bos. Novi — Kostajnica. Tada, 1941. god., postao je član KPJ.

Početkom 1942. Mihajlo je postao komandir čete, s kojom je bio na položaju prema Ivanjskoj i Banjaluci. Tu je vodio borbe s jakim neprijateljskim snagama koje su 10. juna 1942. počele poznatu ofanzivu na Kozaru. Nakon jednomjesečnih borbi i njegova četa, kao i druge jedinice 2. KNOP odreda (Kozaračkog), prebacila se na slobodnu teritoriju Podgrmeča.

Prilikom formiranja 2. KNOU brigade, 2. avgusta 1942. u Bošnjacima, Mihajlo sa svojom četom, tada 3. četom 3. bataljona, ulazi u sastav ove nove krajiške brigade. Iz Bošnjaka Brigada kreće u svoju prvu akciju — napad na neprijateljevo uporište u Vrhpolju. U napadu sa svojom četom učestvuju i Mihajlo Đurić. U jurišu na most na rijeci Sani, među najhrabrijim u četi bio je i njihov komandir. U obračunu s jednim ustašom na sredini mosta trošna ograda je pukla. Obojica su pala u plahovitu rijeku. Toga avgustovskog dana 1942. godine prestalo je kucati srce komandira Mihajla Đurića. U NOB su poginula još dva njegova brata, a takođe i majka i sestre na Kozari, za vrijeme neprijateljeve ofanzive. Svi ostali članovi porodice Mihajla Đurića učestvovali su u narodnooslobodilačkom pokretu.

Za pokazanu hrabrost u borbi **Mihajlo Đurić je 9. septembra 1942. proglašen za narodnog heroja.**

GAVRAN Mile DUŠAN

Dušan Gavran je rođen 1922. u Gornjem Budelju, kod Ključa. Otac mu je bio šumski radnik, ali se bavio i zemljoradnjom. Dušan je završio osnovnu školu, a potom, na nagovaranje Petra Škundrića, otišao u podoficirsku školu, koju je pohađao od 1938. do 1941. godine. U aprilskom ratu na dužnosti desetara bio je zarobljen, zajedno s četom na bugarskoj granici. Iz zarobljništva je pobjegao, ali su ga Nijemci u Leskovcu uhvatili i prebacili u Niš. Nakon nekoliko dana opet je pobjegao i poslije niza peripetija stigao u svoje rodno selo.

Prvih dana ustanka u Smetici je našao odbačen francuski puškomitraljez i vojničku pušku s municijom. Od tada je u borbama učestvovao kao puškomitraljezac. Drugom polovinom avgusta 1941. prešao je u Jelašinovački gerilski odred, pod komandom Petra Škundrića. Istakao se u mnogim borbama, pa je ubrzo postao desetar. Kada je novembra 1941. formirana prva Sanska partizanska četa, borci su ga izabrali za komandira voda. U to vrijeme je primljen za člana SKOJ-a, a početkom 1942. i za člana KPJ.

Istakao se hrabrošću i u napadu na neprijatelj evo uporište Beginu Glavicu, 7/8, februara 1942. godine. Vatrom iz puškomitraljeza ubio je šest neprijateljskih vojnika, zarobio sedam, a zaplijenio puškomitraljez i sedam pušaka. U borbama protiv Italijana u rejonu Bravska, maja 1942, Dušan je zaplijenio teški mitraljez i zarobio italijanskog mitraljesca i tako omogućio da uspije napad na drugim odsjecima borbe.

Dušan se istakao svojom umješnošću i hrabrošću i prilikom napada na neprijateljev garnizon u Prijedoru i okolini, kada je svoj vod predvodio u jurišu na most, pa je bio pohvaljen od strane Operativnog štaba NOP i DV za Bosansku krajinu.

U 1. bataljonu »Petar Škundrić« postavljen je za zamjenika komandira 1. čete. U jesen 1942. postavljen je na dužnost komandira čete, na čijem čelu je jurišao na neprijateljevo uporište u Sanskom Mostu, 10/11. decembra 1942. godine. Noću 12/13. decembra u borbama za ovo uporište hrabri komandir Dušan Gavran je poginuo.

Zbog svoje odvažnosti i hrabrosti bio je veoma popularan i omiljen u četi i kod naroda Saničke doline. U četi je djelovao i kao član SKOJ-a, a potom i kao član KPJ. Jedno kraće vrijeme, kada je bio zamjenik komandira 1 čete, bio je i rukovodilac SKOJ-a u bataljonu.

Za hrabrost i odvažnost koju je ispoljio kao borac, kao desetar, kao vodnik i vođa bombaša, te komandir čete, **Dušan Gavran je 27. novembra 1953. proglašen za narodnog heroja.**

KUŠIĆ Radovana MILINKO

Milinko Kušić je rođen 8. aprila 1912. u selu Svištici, opština Ivanjica, Srbija. Šest dana po njegovu rođenju umrla mu je mati Milica, a otac Radovan otišao u rat, iz kojeg se nije vratio. Milinka je preuzeo djed i baba po majci. Kada je odrastao, dio očevog imanja je poklonio Osnovnoj školi u selu Šumljani, da se sredstvima dobijenim s imanja pomažu siromašni i dobri đaci. Gimnaziju je završio u čačku. Bio je jedan od najboljih đaka. U sedmom razredu gimnazije, 1930, dobio je na literarnom konkursu prvu nagradu i zlatnu medalju međunarodne organizacije »Fidik« iz Pariza. Pozdravnim govorom na francuskom jeziku u Parizu impresionirao je domaćine i goste.

Na Beogradskom univerzitetu studirao je pravo i filozofiju i uključio se u revolucionarni rad univerzitetske omladine. Član KPJ je postao 1936. godine. Često je bio zatvaran i mučen u policiji, u Glavnjači, u Ivanjici i Nišu. Sud za zaštitu države osudio ga je na godinu dana zatvora u Mariboru, a krajem maja 1940. na 15 mjeseci zatvora u Sremskoj Mitrovici. Nakon martovskih demonstracija 1941. oslobođen je i ponovo dolazi u Ivanjicu.

U ljeto 1941. postaje član Okružnog komiteta KPJ za Užice. Učestvuje u formiranju Moravske partizanske čete, a kada je formiran Užički NOP odred, odlukom Okružnog komiteta KPJ, postao je politički komesar Odreda, a potom i član Glavnog štaba NOP odreda Srbije. Kada je stvorena Užička republika, Milinko je razvio veoma značajan organizacioni i politički rad i među posljednjim je napustio Užice.

U čajniču 1. marta 1942. postavljen je na dužnost političkog komesara 2. proleterske brigade. S brigadom učestvuje u borbama u istočnoj Bosni, na Borikama, kod Vlasenice, Bratunca, Milića, Srebrenice, Drinjače, u Crnoj Gori i Hercegovini.

Po dolasku proleterskih brigada i Vrhovnog štaba NOP i DVJ u Bosansku krajinu, u ljeto 1942. Milinko Kušić je postavljen na dužnost komandanta 1. krajiške brigade. Komanduje brigadom u akcijama na području Manjače, u borbi za oslobođenje Jajca, a potom i Bihaća, 2—4. novembra 1942. godine.

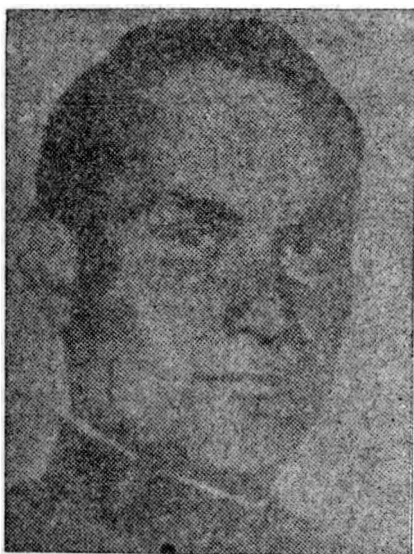
Devetog novembra 1942. postavljen je na dužnost političkog komesara 4. krajiške divizije. Ističe se umješnošću i hrabrošću u prvoj divizijskoj akciji, napadu na neprijateljevu utvrđenu liniju Bosanski Novi — Miška Glava — Sanski Most, 18. novembra 1942, a potom i u višednevnom napadu na neprijateljeva uporišta u Sanskom Mostu i njegovoj okolini, decembra 1942. godine.

Poslije smotre 4. divizije, 7. januara 1943. u Jasenici, koju je izvršio Vrhovni komandant Josip Broz Tito, Milinko Kušić, s komandantom Josi-

pom Sošom Mažarom i 2. i 5. KNOU brigadom odlazi na područje Kozare, gdje izvode značajne akcije. Zbog nove velike ofanzive na slobodnu teritoriju vraćaju se nazad u Podgrmeč. Prvih dana februara 1943. u zgradi II hirurškog paviljona Nove centralne bolnice u Grmeču organizuje evakuaciju ranjenika. Poslije održanog sastanka s članovima KPJ, borcima i pozadincima, zatečenim u zbjegu kraj bolnice formira dva odbora: jedan za evakuaciju ranjenika, a drugi za mobilizaciju sposobnih i njihovo upućivanje u podnožje planine na položaj. Kada je neprijatelj napao ovu bolnicu, Josip Mažar šoša i Milinko Kušić i sami učestvuju u borbi da bi omogućili evakuaciju ranjenika i izbjeglog naroda. Tih dana kada je pjegavi tifus već uveliko harao jedinicama i zbjegovima, razbolio se i Milinko Kušić. Smješten je u bolnicu u Majkić-Japri, Donjoj, u kući porodice Džakula. Kada ga je bolest najjače skrhalo, Milinko Kušić se u buni 24. marta 1943. ubio iz pištolja.

Za veoma značajan revolucionarni rad do rata i osvjedočeno junaštvo tokom NOB **Milinko Kušić je 9. maja 1945. godine proglašen za narodnog heroja.**

ŠKUNDRIĆ Sime PETAR

Rođen je početkom maja 1914. u Gornjem Budelju. Vazduhoplovni narednik. U NOB stupio 27. jula 1941. godine. Teško ranjen 1. oktobra u napadu na Budimlić-Japru, umro 2. oktobra 1941. u Lipniku, na dužnosti komandanta Jelašinovačkog partizanskog odreda. **Za narodnog heroja proglašen je posmrtno 26. jula 1945. godine.**

Otac Petrov Simo Škundrić rođen je 1876. u Lici u selu Rastičevu kod Zrmanje. Naselio se u Gornju Sanicu 1899. godine. Dva puta je odlazio na rad u SAD, a potom se u Gornjem Budelju bavio zemljoradnjom. Imao je sedmoro djece. Čim je Austroугarska objavila rat Srbiji, Simo je mobilisan i otpremljen na front. Ratovao je u Galiciji i na italijanskom frontu i bio ranjen u lijevu ruku, pa su mu prsti bili ukočeni. Kući se vratio krajem 1918. go-

dine. Dok je ratovao, ženu mu Jokicu i oca Lazu dva su puta hapsili i zatvarali, prvi put u Crnoj kući u Banjaluci, a drugi put u logor kod Arada u Rumuniji.

Sva su mu djeca, sem jedne kćerke, završila osnovnu školu, Mihajlo privatno, a ostali redovno; sin Dušan je postao samouki kovač, a Petra je poslao u podoficirsku školu. Najmlađe Milu i Mirka, zatekao je rat 1941. na školovanju.

Kada je buknuo ustanak protiv okupatora i domaćih izdajnika, Simo Škundrić je krenuo u borbu sa svojih pet sinova: Mihajlom, Dušanom, Petrom, Milom i Mirkom. Petar je postao prvi komandant Jelašinovačkog gerilskog-partizanskog odreda Mihajlo član Štaba u tom odredu, dok su Dušan, Mile i Mirko bili borci u odredu.

Sedamnaestog aprila 1942. dok je Simo čuvao nekoliko konja, iznenada su njega i jednog partizana opkolile ustaše. Partizan Dušan Kaurin, uspio je pobjeći, dok su Simu ubili, podvrgavši ga prethodno strahovitom mučenju. Isječenog noževima bacili su ga niz liticu na Vardi. Borci 1. bataljona »Petar Škundrić«, kojim je komandovao drugi Simin sin, Mihajlo, s dužnim pijetom oprostili su se od Sime Škundrića i sahranili ga.

Januara 1942. ustaše su uhapsile i Siminu ženu Joku, zajedno sa ženom sina joj Dušana i njenom djecom i otjerali u logor u Lijevče-polje. U jesen

1942. bili su oslobođeni, pa se mati Joka sa snahom i njenom djecom pješice preka Manjače i Zmijanja vratila svojoj kući. Nakon što je izgubila sina Petra, potom muža Simu, Joka je doživjela i smrt svog sina Dušana, partizanskog kovača, kojeg su ustaše ubile kad su prodrle u Jelašince 7. maja 1942. godine.

U četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi, Joka je s djecom izbjegla u Grmeč. Tu se razboljela od tifusa i poginula od bombi neprijateljevih aviona.

*

Nakon završetka osnovne škole Petar Škundrić je počeo raditi u Grmeču na premjeravanju posječenih stabala. Iako je radio dnevno više od dvanaest sati, bio je veoma slabo plaćen. Zato je iskoristio prvu priliku da ode s tog posla. Na objavljeni konkurs za prijem u podoficirsku školu odmah se prijavio. Podoficirsku pješadijsku školu završio je 1933. u Beogradu. Određen je za nastavnika u istoj školi. Međutim, više ga je privlačilo vazduhoplovstvo. Završio je šestomjesečni kurs za navigatore, u Pančevu i Šibeniku. Vanredno je unaprijeđen u čin narednika-telegrafiste i strijelca 1938. godine. Službovao je u Zemunu, Zagrebu i Mostaru. Želio je da dalje napreduje, pa je privatno do 1941. završio šest razreda gimnazije.

Za vrijeme službovanja u Zagrebu, 1939. i 1940, stupio je u kontakt s naprednim radnicima koji su služili vojsku. Njegova je komanda nešto saznala o tome, pa je saslušavan i pitan šta zna o političkim partijama i komunistima. Kada je dolazio na odsustvo, navraćao je u Grmeč do šumskih radnika, i sa njima razgovarao o njihovom teškom životu, malim nadnicama i dr. To nije ostalo nezapaženo, pa su po njegovom odlasku iz Budelja žandarmi ispitivali radnike: šta im je govorio, o čemu su s njim pričali.

Krajem 1940. Petar je iz Zagreba premješten u Mostar, gdje ga je zatekao kratkotrajni aprilski rat. U sastavu eskadrila nekoliko puta je učestvovao u napadu na italijanske jedinice koje su iz Albanije prodirale u Crnu Goru. Učestvovao je i u nekoliko vazdušnih borbi protiv italijanskih aviona. Dok je bio na jednom takvom borbenom zadatku, u Mostaru su ustaše preuzele vlast i komandu nad jedinicama protivavionske odbrane. Ne znajući za promjenu vlasti, avionom su nadletjeli Mostar, gdje ih je dočekala protivavionska paljba ustaša. Oštećeni avion pilot je uspio da spusti. Izbjegli su ustaško zarobljeništvo, ali ne i italijansko. Kada su zarobljenici sprovedeni u italijanske zarobljeničke logore, Petar je uspio da pobjegne iz voza i vrati se u svoj rodni Gornji Budelj.

Po dolasku u selo Petar je najviše vremena provodio dalje od kuće i puteva. Ponekad se sastajao sa šumskim željezničkim radnicima koje je upoznao i od njih dobijao po neku informaciju o zbivanjima na ključkom i susjednim sanskom, petrovačkom i grahovskom srezu. Neposredno pred hapšenje talaca, drugom polovinom jula 1941, Petar je posljednji put išao u Ključ i pri povratku sretno izbjegao susret s ustašama.

Kada je saznao za pripreme za dizanje ustanka na petrovačkom i grahovskom srezu, 26. jula 1941. u šumi Okruglica održao je prvi sastanak s grupom istomišljenika. Pošto im je govorio o situaciji u kojoj se nalaze, potrebi okupljanja i pružanja otpora ustašama, formirao je grupu, u kojoj su bili njegova braća Dušan, Mile i Mirko, zatim Tomo Oklobdžija, Lazar, Milan i Mirko Grbić. Sutradan je Bravskoj grupi prišlo još nekoliko naoružanih ljudi. Tu su saznali i za ustanak u Drvaru.

Očekujući da će ustaše poslati pojačanja iz Ključa za Bosanski Petrovac i Drvar, Petar Škundrić je 27. jula 1941. postavio zasjedu na cesti u Paunovcu. Od Ključa je naišla manja domobranska jedinica s jednim topom kalibra 45 mm. Napadnuti iznenadno iz zasjede, ustaše i domobrani su se u neredu povukli. Na bojištu su ostale dvije puške i nešto municije. I narednog dana ista domobranska jedinica je naišla na zasjedu grupe Petra Škundrića i ustanika sa Bravska. Podržani artiljerijskom vatrom domobrani su prodrli do Bravska. Trećeg dana borbi Petrovoj grupi su se priključili njegov stariji brat Mihajlo i Janko Mrda. Ovog dana grupa ustanika pod komandom Petra Škundrića protjerala je stražare koji su čuvali magacine i druge objekte na Mijačici. U Šipadovim magacinima zaplijenili su nekoliko vagona brašna i drugih namirnica, zatim petroleja, karbita, te veću količinu šumskog alata i jedan sanduk dinamita. Petrov brat Dušan, samouki kovač, odmah je preuzeo dinamit, pa je njime punio prazne limene konzerve, stavljao u njih kapislu i kraći fitilj i tako borce naoružavao prvim partizanskim bombama.

Kada je neprijatelj 6. avgusta krenuo jačim snagama na ustanike na Međeđem Brdu, paljbu su čuli i borci Petrove grupe. Tada je Petar Škundrić odlučio da se sa svojom grupom prebaci s Mijačice na Međeđe Brdo. U njegovoj grupi bilo je jedanaest boraca sa sedam vojničkih pušaka. Susret sa jelašinovačko-saničkom grupom boraca bio je veoma srdačan. Petar Stanić, komandant ustanika na Međeđem Brdu, odmah je ponudio i predao komandu Petru Škundriću.

Devetog avgusta napale su Međeđe Brdo i Zavalju znatno jače neprijateljske snage, naoružane mitraljezima i puškomitraljezima. U ovoj borbi Petar Škundrić je pokazao veliku hrabrost, bodrio je borce, komandovao prebacivanjem s položaja na položaj i sam precizno tukao svojom puškom. Neprijatelj je uspio da ovlada Soviljevom Glavicom i visovima iznad Saničke Rijeke.

*

Obaviješten da se vode žestoke borbe kod Bosanskog Petrovca i Drvara, Petar je zaključio da se tamo mora nalaziti i neka komanda koja rukovodi borbom. Zato je 10. avgusta prema Drvaru uputio dvojicu boraca radi uspostavljanja veze s tom ustaničkom komandom i dobijanja uputa za dalje vođenje borbe. Nekoliko dana kasnije kuriri su donijeli pismo Štaba gerilskih odreda za srez Bosansko Grahovo. U pismu je dat kratak pregled borbi kod Drvara i u drugim krajevima, a zatim sugestije o načinu vođenja borbe. Borci okupljeni oko Petra, dok im je čitao pismo iz slobodnog Drvara, odlučili su da odmah formiraju gerilski odred. Jednoglasno su usvojili da komandant gerilskog odreda bude Petar Škundrić. Imenovani su i ostale članove štaba gerilskog odreda i odlučili da se organizuje logor. Za nekoliko dana bile su izgrađene barake, organizovana kuhinja, pekara, magacin za rezervnu hranu i dr.

Petar se pokazao i kao veoma dobar organizator. U tek osnovani Jelašinovački gerilski odred stupile su grupe boraca iz Jelašinovaca, Sanice, Tuk-Bobije, Otiša, Dabra, Djedovače, Bošnjaka i grupa iz Bravska. Odred je pri formiranju imao ukupno oko 45 pušaka i jedan puškomitraljez. Imao je do-

sta boraca s lovačkim puškama, ili bez oružja. Formirane su i tri radne čete, bez oružja, koje su pratile Odred u akcije, gdje su se pojedinci naoružavali.

Petar Škundrić je organizovao i polaganje zakletve, koju su svi položili 26. avgusta 1941. u Šepinom retku u Jelašincima.

*

Jelašinački partizanski odred pod komandom Petra Škundrića postao je jedan od najjačih i najborbenijih ustaničkih odreda u Podgrmeću. Njegove borbe, zasjede duž komunikacija, smjele akcije u pozadini neprijateljevih uporišta bile su prave gerilske, partizanske akcije. Imao je tek 27 godina kada je postao komandant odreda. Bio je lično veoma hrabar, uvijek na čelu grupe ili streljačkog stroja, spreman da savjetom ohrabri borca, uputi ga kako najuspješnije da tuče neprijatelja. Pod njegovom komandom borci Odreda su u avgustu 1941. izveli više manjih ili većih akcija, među kojima napad na željezničku stanicu u Gornjoj Sanici, diverziju na most na putu Sanica — Ključ i napad na neprijateljevo uporište u Saničkoj Rijeci.

Veoma je uspjela i zasjeda u Janjilima, 29. avgusta 1941. godine. U njoj je razbijena neprijateljska satnija, ubijeno 40 neprijateljskih vojnika, zarobljeno 12, a 20 ranjeno, zaplijenjena tri puškomitraljeza, preko 30 pušaka i 15.000 metaka. Tada je Jelašinački odred porastao na preko 60 dobro naoružanih boraca.

Petar je vješto usmjeravao napade Odreda. Za svaku akciju odabirao je grupe boraca i imenovao komandira grupe i tako borce osposobljavao za komandovanje u borbi. Za to je ovaj odred već te jeseni imao dosta boraca sposobnih za komandovanje vodom ili četom. Veoma brzo je shvatio nužnost primjene partizanske taktike u borbi. Vješto je primjenjivao razne oblike partizanske borbe: zasjede, diverzije, ubacivanje iza neprijateljevih položaja, uznemiravanje neprijatelja na više udaljenih mjesta i zadavanje udarca na mjestu gdje neprijatelj to najmanje očekuje.

Posvećivao je veoma veliku pažnju obuci boraca u ratnoj vještini i rukovanju oružjem. Tome je posvećivao najveći dio slobodnog vremena. Vrlo brzo je uspostavio i više ilegalnih veza sa simpatizerima NOP na neoslobodenoj teritoriji Saničke doline. Na osnovu obavještenja dobijenih tim putem razrađivao je plan akcije i napada na neprijateljeva uporišta.

Petar Škundrić je učestvovao i na savjetovanju održanom u Majkić-Japri 20. septembra 1941. u Štabu partizanskih odreda za Bosansku krajinu. Na ovom savjetovanju istaknuto je da je najbolje uspjehe u dotadašnjim borbama ostvario Jelašinački partizanski odred pod komandom Petra Škundrića. Ovom prilikom je i komandant Štaba partizanskih odreda za Bosansku krajinu Danko Mitrov čestitao prisutnim borcima Odreda i posebno pohvalio Petra Škundrića. Na ovom savjetovanju je utanačeno da se napadne i likvidira jače neprijateljevo uporište u Budimlić-Japri. Posljednjeg septembarskog dana 1941. u neposrednoj blizini Budimlić-Japre našli su se glavnina Jelašinačkog partizanskog odreda pod komandom Petra Škundrića, Majkić-japranski, Hašanski, Palanski i Odred Male Ružiške, Odred Smoljanaca i Konjička četa. Napadom je rukovodio komandant partizanskih odreda Kru-pa — Sana Petar Vojnović.

Napad na neprijatelj evo uporište u Budimlić-Japri trebalo je da počne noću, ali se zbog guste magle i kiše zakasnilo, pa je do prvih čarki došlo tek izjutra. Juriši su izvođeni sporadično i nedovoljno snažno i efikasno. Kada je sunce obasjalo i rastjeralo maglu, borba se pojačala. Neprijatelj vidjevši da je opkoljen sa svih strana, izuzev iz pravca Marina, djelimično se povukao prema Ljubiji, a zatim dobivši pojačanje iz obližnjih sela, vratio se i posjeo stare položaje. Ne znajući da je neprijatelj u međuvremenu dobio pojačanje, Petar škundrić je pokrenuo borcu na juriš. Kada se prebacivao preko čistine, tučene mitraljeskom vatrom da bi pomogao lakše ranjenom borcu Gagiću, **smrtno je ranjen**. Ranjenog komandanta borci su iznijeli s bojišta i prenijeli u kuću Marka Marčete u Hadrovcima, a potom u Lipnik. Petar Škundrić je umro 1/2. oktobra 1941. u kući Branka Kondića u Lipniku. Sahranjen je na seoskom groblju u Jelašincima. Od poginulog komandanta oprostili su se Danko Mitrov, komandant štaba Partizanskih odreda Bosanske krajine, Pero Morača, politički komesar Odreda Smoljanaca i Dušan Josipović, politički komesar majkićjapranskog partizanskog odreda.

Ubrzo potom štab Krajinske divizije donio je odluku kojom je Jelašinački partizanski odred dobio naziv »Partizanski odred Petar Škundrić«. Kada je početkom 1942. formiran Sanski bataljon, dobio je naziv »1. bataljon Petar škundrić«, 1. KNOP odreda, naziv koji je zadržao do završetka rata.

Uspomena na hrabrog partizanskog komandanta trajno je sačuvana u Podgrmeču. Njegovi posmrtni ostaci, s posmrtnim ostacima njegovog brata Dušana, poginulog u partizanskoj radionici u Jelašincima, prenijeti su u Gornju Sanicu i zajedno sahranjeni. Podignut im je i zajednički spomenik. U Gornjoj Sanici, Sanskom Mostu i Beogradu po jedna ulica dobile su njegovo ime.¹

¹ Za biografiju narodnog heroja Petra Škundrića koristio sam se neobjavljenim rukopisom njegove biografije koju je napisao Stojan Makić, s njegovom dozvolom.

ŠPANOVIĆ Vase TOMICA

Tomica Španović je rođen aprila 1914. u Johovi, Bosanska Dubica, u siromašnoj porodici. Nakon završetka osnovne škole izučio je trgovački zanat u Bosanskoj Dubici. Kraće vrijeme je radio u jednom rudniku u Holandiji, a potom do rata kao trgovački pomoćnik u Bosanskoj Dubici, gdje se družio s naprednim omladincima, zaposlenim u trgovinama ovog grada. Nakon aprilske kapitulacije i okupacije zemlje vratio se u rodno selo i pridružio se ustanicima. U borbama vođenim tog ljeta oko Bosanske Dubice isticao se hrabrošću. U više napada predvodio je grupu bombaša. Poslije napada na neprijateljsko uporište u Drakseniću, 23. oktobra 1941. primljen je za člana KPJ.

U napadu na neprijateljsko uporište na Mrakovici, 5. decembra 1941, na dužnosti je komandanta voda. Za ličnu hrabrost i umješnost u rukovođenju vodom pohvaljen je naredbom 2. KNOP odreda dra Mladena Stojanovića i postavljen na dužnost komandira 3. čete 2. bataljona istog odreda.

Tomica Španović se istakao u postavljanju mnogih zasjeda, Jednu je organizovao na obali rijeke Save, kada je likvidirao posadu šlepa i zaplijenio znatne količine žita. Drugi put je iz zasjede napao i odbio ustašku satniju i tako spriječio njihov prodor u selo Draksenić. S četom je vodio uspješne borbe protiv njemačke grupe »Vute« 718. divizije, februara 1942. u rejonu Rudnika Ljubije. Svoju četvu je proveo kroz brojne i žestoke borbe za vrijeme velike neprijateljske ofanzive na Kozaru, juna-jula 1942. godine.

Prilikom formiranja 5. kozarske NOU brigade, 22. septembra 1942. postavljen je na dužnost komandira 2. čete 3. bataljona. Oktobra 1942. god. 5. kozaračka brigada se prebacuje u Podgrmeč i potom učestvuje u borbama za oslobođenje Bihaća, Cazina, Bosanske Krupe, Velike Kladuše i mnogih drugih sela. U tim borbama Tomica Španović se neprekidno ističe hrabrošću.

U napadu na utvrđenu neprijateljsku liniju od Bosanskog Novog do Sanskog Mosta, 18. novembra 1942, formirao je grupu bombaša za uništenje bunkera pred Starom Rijekom i lično je vodio. U napadu smrtno je pogođen. U narodnooslobodilačkoj borbi pali su i Tomičin otac, majka i dva brata.

Za brojne uspješne borbe i hrabrost pokazanu u svakoj prilici **Tomica Španović, junak s Kozare, proglašen je za narodnog heroja 27. novembra 1953. godine.**

VIJEĆNICI ANTIFAŠISTIČKOG VIJEĆA NARODNOG OSLOBOĐENJA JUGOSLAVIJE

BJELAJAC Mihajla SIMO, vijećnik Prvog zasjedanja AVNOJ-a

Porodica Mihajla i Trivune Bjelajac živjela je u selu Srednji Bušević, zaselak Vranovina, srez Bosanska Krupa. Bili su siromašni zemljoradnici. Sin Simo je rođen 1898. godine. U Otoci je završio četiri razreda osnovne škole. U prvom svjetskom ratu na frontu u Galiciji bio je ranjen u nogu. Na tom frontu saznaje dosta o borbi ruskog proletarijata, što je bilo odlučujuće za njegovo političko opredjeljenje. Po povratku kući odlučno se opredijelio za komunističku partiju, zbog čega je dolazio u sukob sa tadašnjom vlašću.

Sa pet članova porodice Simo se 1925. odselio u Slavoniju u selo Bijela Loza, srez Našice. Više godina je radio kod imućnijih seljaka i kao sezonski radnik na sječi šume. Iako u to vrijeme nije imao čvršći kontakt sa organizacijom KPJ, Simo je ipak neprekidno bio aktivan u borbi protiv tadašnjih režima. Po dolasku u Bijelu Lozu deklarirao se kao komunista, pa je tadanji režim nastojao da ga na sve načine učini bezopasnim.

Kada je u jednom naprednom listu 1936. objavio članak, došao je u vezu s Božidarom Adžijom, i ubrzo potom bio primljen za člana Komunističke partije Jugoslavije. Nakon toga je formirana osnovna organizacija (ćelija) KPJ u Bijeloj Lozi. Da bi uspješnije djelovao među omladinom, pomogao je osnivanje sportskog društva i diletantske grupe. Osnovao je i grupu za radne akcije. Preko omladine organizovao je prikupljanje pomoći u hrani, smještaju i dr. za štrajkače-radnike, drvosječe.

Od najaktivnijih omladinaca 1938. je u selu formirao prvi skojevski aktiv. Sa članovima KPJ i skojevskog aktiva organizovao je prikupljanje pomoći za drugove na robiji i potom za španske dobrovoljce u koncentracionim logorima Francuske. Kada je 1939. formiran Kotarski komitet KPJ za srez Našice, postao je član toga partijskog rukovodstva.

Nakon petnaest godina, 1940. vratio se u rodni kraj, u Blatnu. Po dolasku povezao se sa partijskim komitetom u Bosanskoj Krupi. Uspostavlja vezu i sa komunistima Bosanskog Novog, Rujiške i drugim.

*

Kapitulaciju bivše Jugoslavije doživio je u Blatnoj. Na proslavi Prvog maja, i pored okupacije, okupio je oko četrdesetak ljudi i razvio crvenu zastavu s petokrakom.

Poslije napada Njemačke na SSSR i akcije ustaša i žandarma na kupljenju ljudi i otpremanju u logor u Gospić, Simo je odmah poslao poruku svim poznatim ljudima da bježe u šumu. On sa sinom Stojanom i grupom aktivista od tada je u ilegalnosti i redovno održava vezu s komunistima, skojevcima i simpatizerima KP u okolnim selima. Na sastanku u Rujiškoj, 24. jula, kome prisustvuje i Simo Bjelajac, a kojim je rukovodio Milan Pilić, razgovarano je o pripremi za borbu i za dizanje ustanka. Prvog dana ustanka, 30. jula 1941. i Simo je učestvovao u napadu na neprijateljeva uporišta u Rudicama i Blatnoj. Na zboru naroda održanom 16. septembra 1941. u Velikoj Rujiškoj kod škole izabran je prvi NOO u Podgrmeču, a za njegovog predsjednika Simo Bjelajac. U jesen 1941. formirana je prva partizanska opština u Podgrmeču, a njen komandant (odnosno predsjednik) postao je Simo Bjelajac.

Kada je krajem 1941. godine formiran prvi sreski komitet KPJ za novski srez (podgrmečki dio), Simo je biran i na dužnost organizacionog sekretara. A kada je početkom 1942. dotadašnji sekretar Hajro Kapetanović, kao član Okružnog komiteta KPJ za Podgrmeč, rasterećen dužnosti sekretara sreskog komiteta, Simo je preuzeo dužnost sekretara sreskog komiteta KPJ novskog sresa dok je Ahmet Šehović izabran za organizacionog sekretara.

Nakon oblasne konferencije, u Skender-Vakufu, odlučeno je da se formira prvi sreski komitet KPJ sanskog sresa. Tada je za sekretara tog novog komiteta izabran Simo Bjelajac. Ubrzo potom upućen je na partijski kurs u Benakovcu. Juna 1942. godine pohađao je drugi partijski kurs u Majkić-Japri, zaselak Lukići, na kojem je predavanja držao Stefan Mitrović.

Kao sekretar Sreskog komiteta KPJ najneposrednije je radio na pripremama za sresku partijsku konferenciju sanskog sresa. Nakon svestrane analize rada, problema i narednih zadataka, **konferencija je izabrala novi Sreski komitet i Simu Bjelajca za sekretara.**

*

Kada su u novembru 1942. nakon oslobođenja Bihaća vršene pripreme za održavanje prvog zasjedanja AVNOJ-a **Simo Bjelajac je izabran** da zajedno sa Nikolom Srdićem i Svetozarom Vejinovićem **zastupa narod Podgrmeča na tom istorijskom skupu.** Bilo je to značajno priznanje komunisti i revolucionaru Simi Bjelajcu za njegov dugogodišnji revolucionarni rad i za doprinos uspješnom razvoju NOB.

Izlaskom Naredbe o izborima NOO septembra 1942, na sanskom srezu su započele pripreme za izbor seoskih i opštinskih NOO, Početkom decembra 1942. formiran je Inicijativni odbor, na čijem je čelu bio Simo Bjelajac. Nakon sprovedenih izbora za seoske i opštinske NOO i izbora sreskih odbor-

nika, krajem decembra 1942. i prvih dana januara, u Lušci-Palanci je 5. januara održana prva plenarna sjednica novoizabranih sreskih odbornika. Na ovoj sjednici je Izvršni odbor Sreskog NOO sanskog sreza za **predsjednika izabrao Simu Bjelajca.**

Na veličanstvenoj smotri 4. NOU divizije i zboru naroda Podgrmeča u Jasenici 7- januara 1943, Simo je predvodio narod sanskog sreza.

*

U toku neprijateljeve ofanzive na slobodnu teritoriju Simo je dobio zadatak da sa još nekim rukovodiocima organizuje evakuaciju naroda iz Podgrmeča prema Mliništima i Glamoču. Izvršavajući ovaj zadatak, Simo je obolio od pjezavog tifusa, pa se znatno iscrpljen, vratio u Podgrmeč. Liječio se u selu Rašću, Umićevića Rijeci, zaseoku sela Rujiška. U to vrijeme dobio je još i upalu pluća, što je veoma pogoršalo njegovo opšte zdravstveno stanje. Iscrpljen i teško obolio Simo Bjelajac je umro u selu Rašću, novski srez, 7. aprila 1943. godine. Ožaljen od naroda i boraca koji su ga veoma cijenili i voljeli, sahranjen je u groblju sela Rašća.

U NOB učestvovali su Simini sinovi: Stojan, koji se razvio u omladinskog rukovodioca Bosanske krajine, Branko, koji je bio politički komesar, Vlajko, koji je postao omladinski rukovodilac u pozadini i kćerka Marica, koja je bila politički komesar bolnice, a sve četvoro su nosioci Partizanske spomenice 1941. godine.

Čuvajući uspomenu na revolucionara i borca Simu Bjelajca, stanovnici Bosanskog Novog podigli su mu bistu u gradskom parku. Osnovna škola u Blatnoj nosi njegovo ime.

SRDIĆ Stevana NIKOLA, **vijećnik**
Prvog zasjedanja AVNOJ-a

Nikola Srdić je rođen 1898. u Jelašincima. Završio je Osnovnu školu u Lušci-Palanci. Čuvajući stoku dosta je čitao. Roditelji su ga oženili u petnaestoj godini. Kraće vrijeme nakon ženidbe bavio se zemljoradnjom. Neposredno pred prvi svjetski rat počeo je raditi kao šumski radnik u Grmeču. Pred kraj rata bio je mobilisan u austrougarsku vojsku i upućen na front. Kada se vratio kući, bio je već zreo čovjek i bavio se zemljoradnjom.

Posna i kamenita zemlja nije mu omogućavala da porodicu obezbijedi potrebnim namirnicama, pa je morao opet krenuti na šumska radilišta, u Grmeč. Vremenom je i on počeo da preuzima poslove kod pojedinih firmi. Na te poslove je vodio sezonske radnike iz svog i susjednih sela. Radio je u Grmeču i Kozari, a 1931. prvi put je preuzeo poslove i kod Foče, u firmi »Varda«. Naredne godine je bio u šumskoj poslovnici u Podgrabu. Radnici, uglavnom njegove komšije, veoma su ga voljeli i imali puno povjerenje u njega jer je prema njima imao pošten odnos.

S obzirom na stečeni ugled i izvjestan imetak, bio je biran za opštinskog vijećnika opštine u Lušci-Palanci, a početkom 1936. za banskog vijećnika. Tadanji ministar unutrašnjih poslova februara 1936. postavio ga je za banskog vijećnika Vrbaske banovine u Banjaluci, za srez sanski. Na ovom položaju Nikola se svesrdno borio za poboljšanje uslova života siromašnog seljaštva i radnika. U Jelašincima i okolnim selima mu je ugled još više porastao, a za njega su saznali i počeli ga poštovati i oni Sanjani koji ga do tada nisu poznavali. I dalje je povremeno preduzimao pojedine radove. Jedno kraće vrijeme je radio na izgradnji pruge Banjaluka—Doboj, 1938. ponovo u »Vardi« kod Foče, a potom u Crnoj Gori u mjestu Šekular u andrijevačkom srezu. Kada je došlo do štrajka Nikola je stao na stranu štrajkaša. Za svojom grupom je potom otišao u Beograd, a zatim u Grocku, gdje je organizovao utovar robe u šlepove na Dunavu. U zimu 1940. prešao je u Radalj kod Loznice u manipulaciju firme »Kopaonik«. Početkom 1941. uslijedili su pozivi mnogim radnicima za rezervu, kasnije i mobilizaciju. Tada su se Nikola Srdić i preostali radnici iz sanskog sreza vratili svojim kućama.

Po dolasku kući, u vrijeme rasula bivše Jugoslovenske vojske Nikola je kupio vojničku pušku od Milana Kukolja i sakrio je. Kada su Nijemci i ustaše tražili da se oružje preda, on je to odbio. Po običaju, svakog pazzarnog dana išao je u grad. To je učinio i 23. juna 1941. godine. U gradu je saznao da je nacistička Njemačka napala Sovjetski Savez. Odmah se sa Simom Brkićem vratio u selo očekujući da će SSSR prilično brzo potući Treći rajh. Pred gostionicom Đure Novakovića na Djedovači zatekli su više desetina svojih poznanika i komšija iz Dabra, Jelašinovaca, Grdanovaca, Tuk-Bobije i Otiša. Sve okupljene ta vijest je veoma obradovala.

Kada je saznao da su ga ustaše stavile na spisak talaca, Nikola je počeo da se krije. Skrivajući se u šumi, sastao se i sa drugim ljudima, pa su tom prilikom pretresali najnovije vijesti. Čim je saznao za ustanak kod Drvara, pošao je sa Borkom i Stevom Kukoljem do Smoljane da tu vijest provjeri i dobije potpunije informacije. Dvadeset devetog jula 1941. u Janjilu su se sreli sa ustanicima i narednog dana se vratili kući. Toga dana ustanici su već bili napali i zauzeli Žandarmerijsku stanicu u Lušci-Palanci. Plamen ustanka već je zahvatio i sanski srez.

Ustanici su i tih prvih dana ustanka Nikolu Srdića smatrali svojim starješinom, iako ga niko nije birao. Kada je sredinom avgusta došlo do formiranja Jelašinovačkog gerilskog odreda, **borci su jednoglasno izabrali Nikolu Srdića za komandanta logora** postavljenog u šumi više Jelašinovaca. U tom logoru je bilo sjedište komande Odreda, pekara, kuhinja, magacini i dr. Tu su se borci nalazili kada nisu u akciji ili na položajima, tu su dolazili kuriri idrugi. Nikola Srdić je vrlo dobro organizovao i rukovodio životom u logoru.

Oktobra 1941. kada je biran prvi jedinstveni Narodnooslobodilački odbor za sela Jelašinovce, Tuk-Bobiju i Otiš, **narod je jednoglasno izabrao Nikolu Srdića za predsjednika**. Znatno iskustvo iz rukovođenja i organizovanja poslova do rata i rukovođenje logorom Odreda omogućilo mu je veoma uspješno rukovođenje Narodnooslobodilačkim odborom. Vrlo brzo ovaj odbor se svrstao među najaktivnije na srezu.

Januara 1942. NOO za ova tri sela je održao konferenciju, uz prisustvo naroda i mnogih boraca. Na njoj je pored ostalog odlučeno da se umjesto jednog odbora za ova tri sela biraju posebni NOO za svako selo. Tada je Nikola Srdić razriješen dužnosti predsjednika NOO, pa je ubrzo preuzeo dužnost komandira Relejne stanice u Jelašinovcima.

*

Novembra 1942. kada je vršen izbor vijećnika za Prvo zasjedanje AVNOJ-a, partijsko-politička rukovodstva i štabovi su odlučili **da vijećnik za sanski srez bude Nikola Srdić**. Ugled koji je imao još prije rata, kaoi opštinski i banski vijećnik, zatim u ratu, uticali su na odluku da on zastupa sanski srez i na istorijskom zasjedanju AVNOJ-a u Bihaću.

Susretima u slobodnom Bihaću i samim zasjedanjem AVNOJ-a Nikola Srdić je bio veoma impresioniran. Na mnogim konferencijama, održanim neposredno poslije zasjedanja, Nikola je prepričavao detalje sa ovog susreta, posebno ističući govor koji je održao Vrhovni komandant NOV i POJ drug Tito.

Kada se krajem decembra 1942. prišlo pripremama za izbor prvog Sreškog NOO za sanski srez, Nikola Srđić je bio u Inicijativnom odboru koji je rukovodio tim pripremama.

*

Velika ofanziva januara-februara 1943. na slobodnu teritoriju zatekla je Nikolu Srđića na dužnosti komandira Relejne stanice u Jelašincima, gdje je pored ostalog organizovao sklanjanje naroda i njegove imovine.

Kada se neprijatelj pojavio pred selom, Nikola je ženu sa sinom uputio u Grmeč, a on se priključio dijelovima 6. brigade na Smrešnjaku. Narednog dana, dok su se vodile borbe na Smrešnjaku, gdje se pored boraca 1. bataljona 6. brigade našlo i oko 2000 izbjeglica, neprijatelj je spalio kuću Nikole Srđića i ubio mu ženu, brata i dvanaestoro iz njegove uže porodice. Nedjelju dana kasnije, kada se Srđić vraćao iz Lipnika u Jelašince, našao je spaljenu kuću i pobijene najrođenije. Najteže mu je bilo, kako je tada pričao, kada je kraj bunara našao mrtvog, smrznutog najmlađeg sina Todu.

U međuvremenu u selima Podgrmeča počeo je da hara pjegavi tifus. Pošto nije imao svoje kuće, Nikola se nastanio u kući Sergija Tutuša. Ubrzo su obojica oboljela od pjegavog tifusa. Nikolu je tada njegovala kćerka Mara.

Teško obolio od pjegavog tifusa, iscrpljen, Nikola Srđić, vijećnik Prvog zasjedanja AVNOJ-a, umro je u sumrak 7. aprila 1943. godine, a narednog dana sahranjen na jelašinovačkom groblju, iskreno ožaljen od Jelašincana i svih onih koji su ga znali prije ili u toku rata.¹

¹ Za ovu biografiju u znatnoj mjeri je poslužio neobjavljeni rukopis Srđićeve biografije koju je napisao Mirko Stanić.

ŠKUNDRIĆ Sime MIHAJLO, vijećnik
AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a

Mihajlo Škundrić je rođen 5. decembra 1907. u Gornjem Budelju. Osnovnu školu je završio poslije prvog svjetskog rata, polažući ispite vanredno. Veoma mlad je započeo rad kao šumski radnik u Grmeču. Istovremeno je učio i privatno završio građansku školu. Vojsku je odslužio u Slavonskom Brodu i Beogradu i postao rezervni narednik. Po povratku kući zaposlio se na Mijačici u šumskoj željeznici, a 1932. prešao u državnu željeznicu i službovao u Sretici, Jajcu, Prijedoru i Sanskom Mostu. Postao je vozovođa pa saobraćajni kontrolor.

Ustanak u Drvaru 27. jula 1941. zatekao ga je na dužnosti vozovođe u Sretici. Toga dana uhapsile su ga ustaše, ali je s Jankom Mrđom uspio pobjeći i 29. jula stići na Bravsko, gdje se priključio ustaničkoj grupi koju je vodio njegov mlađi brat Petar.

Sa Petrovom grupom, u kojoj su bila još tri Mihajlova brata i drugi sanički ustanici, prebacio se na Međeđe Brdo i učestvovao u borbi 9. avgusta. Narednog dana je veća grupa boraca prešla u Jelašince. U Grmeču iznad Lušci-Palanke susreo se s Đurinom Predojevićem, komandantom komande mjesta. Izmiinjali su informacije i dogovorili se o saradnji.

Mihajlo je bio član Štaba gerilskog odreda Jelašinci, pa je osim učestvovanja u pojedinim akcijama obavljao i druge zadatke u odredu. Nedjelju dana nakon pogibije Petra Škundrića, komandanta Jelašinačkog partizanskog odreda, borci su na tu dužnost imenovali Mihajla. Nakon ranjavanja Dragije Milašinića, prvog komandira Sanske partizanske čete, komandir Sanske čete je postao Mihajlo Škundrić. Zajedno s političkim komesarom čete Perom Moračom Mihajlo je uložio veliki trud na borbenom učvršćivanju vodova i čete u cjelini. Novembra 1941. bio je primljen za člana KPJ. Nakon toga sve se više uključuje u partijsko-politički rad ne samo u četi već i u oslobođenim selima. Angažuje se na organizovanju NOO, pomaže u njihovom radu, prisustvuje njihovim izbornim i radnim sjednicama.

Krajem januara 1942. **postavljen je na dužnost komandanta Sanskog bataljona 1. KNOP odreda.** Bataljon je u danonoćnim borbama dolazio do oružja, pa je početkom marta 1942. imao pet četa, koje su razvile velike vojne aktivnosti. Mihajlo je imao značajnu ulogu u vojno-političkom učvršćivanju četa Sanskog bataljona, odnosno 1. bataljona »Petar škundrić«. Mnogo pažnje je poklanjao i uspostavljanju veza sa naprednim ljudima na okupiranoj teritoriji, Hazimom Bilalbegovićem, Hasanom Kikićem, Rasimom Hromalićem-Singerom i drugim u Sanskom Mostu. Nekoliko puta se sastajao sa Hasanom Kikićem, tada domobranskim poručnikom, komandirom satnije, i od njega dobijao sanduke municije, sanitetski materijal i drugo. A kada je zaprijetila opasnost Hasanu Kikiću, prilikom njegovog bjegstva iz domobrana, veoma mnogo se založio da ne padne u ruke fašističkih dželata. Bio je prijatelj književnika Skendera Kulenovića, kojeg je angažovao u političkom i kulturnom radu Čete, a potom i u Bataljonu.

Komandovao je bataljonom i u napadu na neprijateljev garnizon u Prijedoru 15/16. maja 1942. godine. Tom prilikom uspio je s Bataljonom odbiti sve pokušaje ustaša da prodru u grad i da pomognu tamošnjem garnizonu. Istovremeno jurišem preko mosta ovladali su uporištima neprijatelja na desnoj obali Sane u gradu i tako uspješno sadještvovali s ostalim jedinicama u oslobađanju Prijedora. U toku borbi bataljon je pored velikih gubitaka nanešenih neprijatelju zaplijenio i dvije haubice i dosta druge ratne opreme.

Bataljon učestvuje i u napadu na neprijateljeva uporišta u Sanskom Mostu i bližoj okolini, 27. juna 1942. godine, izvodi i veoma uspješnu akciju u oslobađanju Sanske doline, 30/31. jula 1942. godine.

*

Oktobra 1942. Mihajlo Škundrić je **postavljen na dužnost komandanta Komande Podgrmečkog područja.** Kada je preuzeo dužnost založio se da sve bolnice na ovom području dobiju što bolje uslove za rad, a zatim i na obezbjeđenju rezerve hrane za jedinice.

Nakon oslobođenja Bihaća imao je niz zadataka u pripremama uslova za nesmetan rad Prvog zasjedanja AVNOJ-a, pa je kao jedan od domaćina prisustvovao tom istorijskom skupu.

Kada je krajem januara 1943. neprijatelj iznenadno prodro u centar slobodne teritorije, do Benakovca, organizovao je jedinicu od stražara Komande područja i ostalih naoružanih boraca i zaustavio njegov prodor do pristizanja partizanskih brigada.

Neposredno poslije neprijateljeve ofanzive, 6. marta 1943. organizuje savjetovanje predstavnika sreskih i opštinskih NOO i komandi mjesta s područja Podgrmeča, s ciljem da se upozna stanje na Podgrmeču i poduzmu mjere za sređivanje situacije i obnavljanje organa vlasti.

Maja 1943. postavljen je na dužnost zamjenika komandanta Podgrmečkog NOP odreda. U jesen iste godine proizveden je u čin majora.

Septembra 1943. na oblasnoj izbornoj konferenciji u Mrkonjić-Gradu, kada je vršen dopunski izbor vijećnika AVNOJ-a, izabran je za vijećnika AVNOJ-a za sanski srez umjesto umrlog vijećnika Nikole Srdića. Novembra

iste godine izabran je i za vijećnika ZAVNOBiH-a za sanski srez. Učestvuje najprije u radu Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a, 25/26. novembra 1943. u Mrkonjić-Gradu, a potom na Drugom zasjedanju AVNOJ-a u Jajcu, 29—30. novembra 1943. godine. Učestvovao je i u radu Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu, 30. juna i 1—2. jula 1944. godine, i Trećeg zasjedanja ZAVNOBiH-a u oslobođenom Sarajevu, 26—28. aprila 1945. godine.

Tokom 1944. pa do završetka rata nalazio se na dužnosti šefa Saobraćajnog odsjeka Vojne oblasti 5. korpusa NOVJ. Na toj dužnosti je organizovao obnovu putničkog i željezničkog saobraćaja u Bosanskoj krajini i omogućio da uporedo sa završavanjem rata budu obnovljene pruge i ceste i organizovan promet na njima.

Za svoju hrabrost iskazanu u mnogim borbama, za veoma značajan doprinos razvoju NOB i NOV Mihajlo Škundrić je odlikovan: Ordenom Republike sa zlatnim vijencem, Ordenom bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zrakama, Ordenom bratstva i jedinstva sa srebrnim vijencem, Ordenom za hrabrost, Ordenom partizanske zvijezde s puškama (dva puta) i sa više poslijeratnih ordena JNA. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. godine.

Po završetku rata Mihajlo Škundrić je dobio čin potpukovnika, pa pukovnika JNA. Obavljao je odgovorne dužnosti u Generalštabu JNA u Beogradu. Penzionisan je u činu pukovnika.

VIJEĆNIK ZAVNOBiH-a
i
KOMANDANT DIVIZIJE

VOJNOVIĆ Nikole PETAR, vijećnik
ZAVNOBiH-a i komandant divizije

Petar Vojnović je rođen 12. jula 1908. u selu Slatini kod Budimlić-Japre. Po završetku osnovne škole ostao je kod kuće i bavio se zemljoradnjom. Ubrzo potom javio se na konkurs za pješadijsku podoficirsku školu i bio primljen. Po završetku škole upućen je na dužnost u Školu rezervnih oficira u Sarajevu gdje ostaje do 1936. godine. Iz Sarajeva je premješten na bugarsku granicu, a odavde pošto je položio oficirski ispit i dobio čin potporučnika, u Strumicu, zatim Đevdeliju i 1940. na mađarsku granicu.

Kada je Njemačka 6. aprila 1941. napala Jugoslaviju, Mađari su prodrli na sektoru Subotice. Ubrzo je došlo do rasula vojske Kraljevine Jugoslavije. Poručnik Petar Vojnović je bio postavljen za komandanta zaštitnog odreda. Prilikom povlačenja prema Novom Sadu Petar sa svojim odredom je kod Srbo-

brana dočekaao tenkovsku kolonu i uništio dva mađarska tenka i primorao Mađare da se povuku. Kako su kulturbundovci već bili zauzeli veći dio Novog Sada Petrov odred je dobio ulogu prednjeg odreda sa zadatkom da uđe u grad. Međutim, u Petrovaradinu su već bili Nijemci i zahtijevali su predaju. Dok se većina oficira i vojnika iz ove kolone predala, Petar se još dva dana borio u Novom Sadu, a onda je i on bio zarobljen. Prilikom prevoza za Segedin, uspio je da pobjegne iz voza i uskoro dođe u svoje rodno selo Slatinu.

Kada su ustaše desetak dana pred ustanak uhapsile preko stotinu Srba iz Budimlić Japre i okolnih sela, Petar je uspio da nagovori komandira Žandarmerijske stanice da pusti uhapšene. Međutim, ustaše su ponovo uhapsile oko pedeset Srba. Saznavši za to, Petar je 30. jula 1941, ne znajući da je ustanak počeo, otišao u Budimlić-Japru sa namjerom da opet spasi uhapšene ljude. Međutim, ustaše su tada i njega uhapsile, da bi ga oslobodili ustanici narednog dana oslobađaju Budimlić-Japru. Našavši se sa usta-

nicima, Petar Vojnović počinje da objedinjava aktivnosti ustanika na budimlić-japranskom sektoru, a potom prema dogovoru sa istaknutijim ustanicima započinje organizovati saradnju ustaničkih odreda iz svih sela krupskog, novskog i sanskog sreza. To je dovelo do »opšte sjednice predstavnika svih gerilskih odreda«, održane 21. avgusta 1941. na kojoj se formira Komanda gerilskih odreda sreza Bosanska Krupa — Sanski Most i Petar bira na dužnost komandanta.

Kada je ova Komanda partizanskih odreda reorganizovana u Štab 4. bataljona »Sloboda« Drvarske brigade Petar postaje komandant tog prvog bataljona formiranog na tlu Podgrmeča. A kada je ubrzo potom formiran i 1. KNOP odred, Petar Vojnović postaje operativni oficir u Štabu odreda, a od januara 1942. zamjenik komandanta.

U ovom periodu Petar se odlučno opredjeljuje za NOB, prihvata platformu NOB i politiku bratstva i jedinstva naših naroda, koju je proklamovala i sprovodila KPJ. Novembra 1941. Petar je zamjenik predsjednika Vojnog suda, na kojem je osuđen jedan žandarm proitalijanski i pročetnički opredijeljen što je u narodu tada imalo snažan odjek. Na takvo političko opredjeljenje Petra Vojnovića, bivšeg aktivnog poručnika, uticalo je djelovanje komunista članova štabova u kojima je i on bio, kao i članovi Okružnog komiteta KPJ Bihać (Grmeč).

Kada je formirana 6. KNOU brigada, Petar postaje zamjenik komandanta Brigade, a prvom polovinom februara 1943. njen komandant.

Petar Vojnović se isticao umješnošću u komandovanju, prisebnošću, hladnokrvnošću u mnogim borbama kojim je naj neposredni je rukovodio. Organizovao je odbranu kod Bosanske Krupe, avgusta-septembra 1941. godine. Organizuje blokade i akciju za oslobođenje Budimlić-Japre, marta 1942. godine. Rukovodi jedinicama 1. odreda u napadu na neprijateljeva uporišta u Prijedoru i okolini sredinom maja 1942. i u akciji za oslobođenje Bosanske Krupe, juna 1942. Jedan je od začetnika ideje izvođenja akcije za oslobođenje Bihaća novembra 1942. godine.

Partijsko rukovodstvo Podgrmeča početkom 1942. donijelo je odluku da ga kandiduje za člana KPJ, a avgusta 1942. i primi u članstvo KPJ.

Maja 1943. Naredbom Vrhovnog štaba postavljen je na dužnost zamjenika komandanta 4. divizije, a nekoliko mjeseci kasnije za komandanta iste divizije.

Na čelu 4. divizije Petar Vojnović je ostao do kraja rata. U znatnoj mjeri i njegova je zasluga da je 4. divizija izrasla u jednu od najjačih divizija NOV Jugoslavije, kako po broju ljudstva i naoružanja tako i po udarnoj moći i sposobnosti da neprijatelju nanosi teške udarce. Pod njegovom komandom 4. divizija je ostvarila velike uspjehe u oslobađanju Sanskog Mosta i okolnih sela, oktobra 1943; zatim u teškoj borbi prilikom napada na neprijateljev garnizon u Banjaluci uoči Nove 1944. godine, u borbama protiv četnika na području Manjače, Glamoča i Bosanskog Grahova; u borbama za oslobođenje Prijedora, septembra 1944. u borbama u Banjaluci, septembra 1944. u borbama za oslobođenje Travnika, oktobra 1944. i u borbi za oslobođenje Kaknja, Sarajeva i posebno u borbama za oslobođenje Karlovca i nekih gradova u Sloveniji u završnim operacijama.

Ukazom Vrhovnog komandanta od 1. maja 1943. Petar Vojnović je proizveden u čin potpukovnika, a 1. novembra iste godine unapređen u čin pukovnika NOVJ i dobio Partizansku spomenicu 1941. godine. U ratu je dobio visoko vojno odlikovanje. Orden partizanske zvijezde prvog reda i Orden za hrabrost. Kasnije, za ratne i poratne zasluge, odlikovan je sa više odlikovanja.

Januara 1943. Petar Vojnović je biran u Izvršni odbor prvog Sreskog NOO Sanski Most, kao predstavnik vojske, a novembra iste godine postao je vijećnik ZAVNOBiH-a pa je učestvovao u radu sva tri zasjedanja ZAVNOBiH-a (Mrkonjić-Grad, Sanski Most i Sarajevo).

Po završetku rata Petar Vojnović je dobio čin general-majora JNA. Obavljao je odgovorne dužnosti u JNA: bio je komandant oficirske Inžinjerijske škole u Karlovcu, potom na dužnosti u štabu Armije u Skoplju, a zatim komandant grada Beograda, sa koje je dužnosti penzionisan. Umro je u Beogradu jula 1977. godine.

SPISAK BORACA NOB SANSKOG SREZA

BORCI POGINULI U NOB
NOSIOCI PARTIZANSKE SPOMENICE 1941. GODINE
BORCI NOB — 15. MAJA 1945. GODINE

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA 1941 - 1945. GODINE

ZA VJEČITU SPOMEN I ZAHVALNOST
BORCIMA NARODNOOSLOBODILAČKE BORBE
I
ŽRTVAMA FAŠISTIČKOG TERORA

Odbor za pripremu edicije SREZ SANSKI MOST U NOB je odlučio da se uz istorijski pregled borba sanskog sreza daju i spiskovi boraca NOB i žrtava fašističkog terora. Zbog toga je rad na prikupljanju podataka o svim poginulim borcima, nosiocima Partizanske spomenice 1941. godine, borcima NOB i svim žrtvama fašističkog terora započeo uporedo sa prikupljanjem i pisanjem istorijske građe u NOB cjelokupnog stanovništva sanskog sreza.

U pripremi ovih spiskova pošlo se od podataka koje su grupe boraca prikupile za naselja sanskog sreza, to jest od tzv. pregleda događaja u NOB. Opšti podaci o stanovništvu sreza u 1941. godini izrađeni su na osnovu popisa iz 1931. godine, uvećani za 20%, kao i od podataka o broju domaćinstava i stanovnika svakog naselja do kojeg su došli drugovi koji su prikupljali podatke o stanovništvu svakog naselja. Rad na spiskovima je obavljen po jedinstvenoj metodologiji koja je predložena boračkim organizacijama.

Da bi se došlo do što potpunijih podataka prva verzija spiskova boraca je bila umnožena u 100 primjeraka. Provjera i dopuna tih spiskova je izvršena u svim mjesnim udruženjima Saveza boraca NOR, zatim na raznim skupovima boraca u Beogradu, Sarajevu, Zagrebu, Banjaluci, Sanskom Mostu, kao i u nekim selima i gradovima Vojvodine, i preko mnogih drugih grupa i pojedinaca. Konačni spiskovi su ponovo dostavljeni svim mjesnim udruženjima Saveza boraca sanske opštine na provjeru, ispravku i dopunu i tek tada su ovi spiskovi dovršeni i dati na štampanje. Dakle, odgovorni posao sastavljanja spiskova i njihova kontrola je bila u nadležnosti mjesnih udruženja Saveza boraca sanske opštine, dok je autor ovog rada imao zadatak da sve dobijene verzije spiskova, prvu, potom drugu i ostale, kao i ispravke, dopune i izmjene, da sređuje i obrađuje i izradi definitivne spiskove, a na osnovu njih pripremi i brojne preglede i odgovarajući komentar. Gdje je bilo moguće korištena su i sačuvana dokumenta partizanskih jedinica i ustanova, kao i neprijateljeva. Međutim,, unatoč nastojanja da svi navedeni spiskovi budu što ispravniji i potpuniji nije isključena mogućnost da je neki borac ili neka žrtva fašističkog terora ispuštena, da su neke pojedinosti o borcima izostale ili su nepotpune, jer se do potpunih i sasvim tačnih podataka o godini rođenja, danu stupanja u NOB, dužnosti i činu koji je imao na završetku oslobodilačkog rata, mjestu i danu pogibije (za borce koji su poginuli) svugdje nije moglo doći. Uzroci ovome su: nepostojanje stalne evidencije o stanovništvu, zbog predratne ekonomske migracije, odlaska pojedinaca na rad ili školovanje u druge krajeve naše zemlje i slično. Tome je doprinijela i poratna kolonizacija i raseljavanje brojnih porodica, pa,konač-

no, i smrt mnogih ljudi i žena, učesnika NOB, koji su za života mogli dati potrebne podatke, ali se tada nije radilo na ovom poslu.

Svjesni smo da će uslijediti izvjesne dopune odnosno ispravke navedenih podataka, ukoliko u tom pravcu bude prijedloga i zahtjeva, odnosno opravdanih razloga za dopunu ili izmjene pojedinosti u ovim spiskovima.

Odbor za pripremu edicije i Redakcijski odbor odlučio je da se spiskovi srede i u ovoj ediciji daju po naseljima (abecednim redom), a za svako naselje najprije spisak boraca poginulih u NOB, zatim nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine, ostalih boraca NOB 1941—1945. godine i na kraju spisak žrtava fašističkog terora 1941—1945. godine.

Za sve borce dati su i osnovni podaci dok su za žrtve fašističkog terora navedeni samo prezime, početno slovo oćevog imena i ime.

Neka naselja nemaju poginulih boraca, neka nemaju nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine a neka nemaju žrtava fašističkog terora pa zato nekog od tih spiskova nema kod pojedinih naselja.

BATKOVCI

Borci poginuli u NOB:

GORONJA Ilije DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro 1944. godine od zadobijenih rana, na Siciliji, borac;
GORONJA Vasilija ILIJA, rođen 1889, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;
DAMJANOVIĆ Maksima DRAGAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bihaća, borac;
SABLJIĆ Luke LUKA, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Lukavica, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

DAMJANOVIĆ Mile VLADO, rođen 1926. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
DOŠENOVIĆ Lake LJUPKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član Opštinskog komiteta KPJ.

Borci NOB 15. maja 1945. godine:

DOŠENOVIĆ LĂZO, rođen 1887, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 6. 1944. godine, član seoskog NOO;
DOŠENOVIĆ Marka MILE, rođen 1895, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOP 1941. godine, odbornik NOO;
DOŠENOVIĆ Mile RANKO, rođen 1926. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, član SKOJ-a;

MILOJICA Mile DRAGAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 SABLJIĆ Trivuna LAZO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOMIĆ Davida IVAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOMIĆ Tome STIPO, rođen 1916. godine, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 VUKELIĆ Sime KOŠTA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Damjanović D. Maksim
 Došenović J. Dragan
 Lovrić R. Dušan
 Lovrić R. Rade

Milojica M. Rade
 Mršić M. Adam
 Popović S. Simo
 Sabljčić L. Simo

BOSANSKI MILANOVAC

Borci poginuli u NOB:

ADAMOVIĆ Nikole VITOMIR, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1942. kod Sanskog Mosta;
 BASTA Pere ĐURO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Gradine;
 BORKOVIĆ Đure JOVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika;
 DAVIDOVIĆ Mile MIKAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika;
 DIMIĆ Mitra MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Bosanskog Novog;
 DRAGIČEVIĆ Đure STEVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine na Manjači;
 DŽODAN Stojana OBRAD, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Starog Majdana;
 ERNAUT Samojla SLAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine u Dalmaciji;
 JOJIĆ Đure MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Naglišu;
 KOVAČEVIĆ Marka DRAGOJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Dabru;
 KOVAČEVIĆ Miće DRAGOJA, rođen 1910, šumski radnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Usoraca;
 KOVAČEVIĆ Mile PERA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1944. godine kod Travnika;
 KOVAČEVIĆ Blaže STEVO, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika;

KOVAČEVIĆ Mile TRIVUNA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Sutjesci;

KRAVIĆ Bože PERO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Grmeču;

KRUNIĆ Đure MIHAJLO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

MAJSTOROVIĆ Andrije ILIJA, rođen 1910, zemljoradnik, podoficir, vodnik, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra;

MILINOVIĆ Mile ILIJA, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Karlovca;

MILINOVIĆ Vuje JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ključa;

MILINOVIĆ Koste MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Zenice;

MILINOVIĆ Miloša MILOŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Tuzle;

MILINOVIĆ Mitra NIKOLA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Majkić-Japre;

MILINOVIĆ Mile SEKULA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Brdara;

MILINOVIĆ Mile SLAVKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Dabra;

MILOJEVIĆ Stojana ZORKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču;

SAVANOVIĆ Stevana JOVO, rođen 1914, radnik, zanatsku školu, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;

SAVANOVIĆ Stevana LJUBOMIR, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

SAVANOVIĆ Trifuna MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;

SAVANOVIĆ Tode MILE, rođen 1905, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

STOJINOVIĆ Sime BOŽO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Dalmaciji;

STOJINOVIĆ Petra MILKA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Šatoru;

STOJINOVIĆ Petra MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

STUPAR Jove RADE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca;

STUPAR Jove UROŠ, rođen 1912, radnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Milanovca;

VESELINOVIĆ Nikole ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

VESELINOVIĆ Save GOJKO, rođen 1910. godine, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Bosanskom Milanovcu;

VESELINOVIĆ Lake NEVENKA, rođena 1923, stupila u NOB 1942, domaćica, nepismena, poginula 1945. godine kod Sarajeva;

VESELINOVIĆ Mihaila SPASE, rođen 1918, trgovački pomoćnik, trgovačka škola, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Milanovca;

VESELINOVIĆ Vuje SLOBODAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Milanovca;
VESELINOVIĆ Save STOJAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Travnika;
VUKŠA Rade GOJKO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;
ZAVADA Nikole JOVAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. kod Usoraca.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ADAMOVIĆ Ostoje NEDELJKO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, komandir čete;
DAVIDOVIĆ Stanka MILE, rođen 1897, zemljoradnik, nepismen, predsjednik Opštinskog NOO;
DOŠENOVIĆ Ostoje RATKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
DŽODAN Petra MILOŠ, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, vodnik voda;
KORICA Nikole Petar, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, odbornik NOO;
KRAVIĆ Petra DUŠAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
MILINOVIĆ Miloša MIKAJLO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
ORLOVIĆ Male MIRKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
ORLOVIĆ Petra RADE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
SAVANOVIĆ Trivuna PETAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
STOJANOVIĆ Petra ILIJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
VESELINOVIĆ Mihajla DRAGO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
VESELINOVIĆ Nenada ILIJA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, vodnik voda.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ADAMOVIĆ Ostoje BORO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ADAMOVIĆ Jove DRAGOJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
ADAMOVIĆ Jove MARIJA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
ADAMOVIĆ Vitomira KOVILJKA, rođena 1910, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
ADAMOVIĆ Jove TRIVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BASTA Pere MILEVA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

BORKOVIĆ Đure BOŠKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BORKOVIĆ Đure DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BORKOVIĆ Mile PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ČURGUZ Vase DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, kovač NOO;
 ČURGUZ Todor MIRKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Vuje DANICA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 9. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;
 DAVIDOVIĆ Ostoje JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;
 DAVIDOVIĆ Stanka NOVAK, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Stojana RADE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Bogdana STANA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 DAVIDOVIĆ Stojana STANA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
 DAVIDOVIĆ Pere STOJAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DAVIDOVIĆ Ostoje VUKAŠIN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DIMIĆ Ostoje DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DIMIĆ Nikole MILEVA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 DIMIĆ Pere RADE, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DIMIĆ Mitra UROŠ, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DOŠENOVIĆ Ostoje JOVAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 DOŠENOVIĆ Mile MILAN, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DRAGIŠIĆ Momčila MIHAJLO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, delegat voda;
 DUSIĆ Stojana SEVASTIJAN, rođen 1907, pop, srednja škola, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 DŽODAN Luke BOJA, rođena 1909, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 DŽODAN Mile DRAGOJE, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DŽODAN Mile GOJKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DŽODAN Milana MARA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

DŽODAN Nikole MILE, rođen 1899, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
9. 11. 1943. godine, član NOO-a;

DŽODAN Petra MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
u NOB 1943. godine, borac;

DŽODAN Petra SAVA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1943. godine, član KPJ;

ĐURĐEVIĆ Ilije ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1942. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Stevana JOVO, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
1943. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Petra LUKA, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
1942. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Petra MILOŠ, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB
1943. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Petra NIKOLA, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
1941. godine, vodnik;

ĐURĐEVIĆ Ilije OBRAD, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Jove PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
1943. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Mile SAVA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1943. godine, član KPJ;

ĐURĐEVIĆ Milana STANA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u
NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ĐURĐEVIĆ Jovana UROŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐURĐEVIĆ Jove ŽIVKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
1942. godine, borac;

JOJIĆ Đure DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB
1943. godine, borac;

JOJIĆ Laze DUŠAN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.
godine, borac;

JOJIĆ Đure JOVANKA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1943. godine, odbornica AFŽ;

JOJIĆ Đurđa MILKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1943. godine, član KPJ;

JOJIĆ Đure OBRAD, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KONDIĆ Steve DANE, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
1943. godine, član odbora NOF-a;

KORICA Petra DUŠAN, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 14. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;

KORICA Laze MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
u NOB 1944. godine, borac;

KORICA Laze PETAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
u NOB 1943. godine, borac;

KORICA Petra UROŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
u NOB 1942. godine, komandir čete;

**KOVAČEVIĆ Rade LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, borac;**

KOVAČEVIĆ Mile MILAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Blaže MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

KOVAČEVIĆ Stevana MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

KOVAČEVIĆ Steve UROŠ, rođen 1926. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član KPJ;

KRAVIĆ Nikole BOŽO, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

KRAVIĆ Bože JOVAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

KRAVIĆ Jove JOVAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar ćelije KPJ;

KRUNIĆ Relje ČEDO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

KRUNIĆ Đure JOVO, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KRUNIĆ Jove MIKA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KRUNIĆ Ilije MILANKO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

KRUNIĆ Lake MILOŠ, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KRUNIĆ Đure MIRKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRUNIĆ Ilije MLADEN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRUNIĆ Ilije OBRAD, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRUNIĆ Ilije PERO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRUNIĆ Đure VELJKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac-vodnik;

MAJSTOROVIĆ Miloša MARIJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJSTOROVIĆ Miloša PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

MARČETA Petra DUŠAN, rođen 1925. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARČETA Laze JOVO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MARČETA Nikole MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARČETA Cvije PETAR, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, predsjednik seoskog NOO;

MILINOVIĆ Mitra BOJA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

MILINOVIĆ Gliše DRAGOJA, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, predsjednik seoskog odbora NOF-a;

MILINOVIĆ Maksima MARA, rođena 1917, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član opštinskog odbora AFŽ;

MILINOVIĆ Obrada MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

MILINOVIĆ Koje MIRKO, rođen 1918, zemljoradnik, zanat, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

MILINOVIĆ Obrada PERO, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Dušana PERO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Nikole ROSA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

MILINOVIĆ Miloša SIMO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILINOVIĆ Mile VESO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MILOJEVIĆ Đure MILAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILOJEVIĆ Nikole MILKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac;

MILOJEVIĆ Tome MILORAD, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat voda;

MILOJEVIĆ Nikole MILOŠ, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILOJEVIĆ Stojana NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILOJEVIĆ Tome SAVA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 16. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ORLOVIĆ Jove DOSTA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 3. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;

ORLOVIĆ Jove LJUBOMIR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ORLOVIĆ Jove MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

ORLOVIĆ Petra NIKOLA, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ORLOVIĆ Jove PERO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ORLOVIĆ Petra UROŠ, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RADOŠEVIĆ Ilije MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član odbora NOF-a;

SAVANOVIĆ Pere BOJA, rođena 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SAVANOVIĆ Pere BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

SAVANOVIĆ Đure DRAGAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SAVANOVIĆ Đure MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SAVANOVIĆ Laze NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SAVANOVIĆ Nikole SMILJA, rođena 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

STOJANOVIĆ Luke PETAR, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

STOJANOVIĆ Jove RADE, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STOJANOVIĆ Sime SVETKO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STUPAR Milanka DANICA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

STUPAR Ilije GOJKO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Savana GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4. raz. Osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Milanka MIHAJLO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

STUPAR Đorđa MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, stražar NOO;

STUPAR Pere MILKA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica Opšt. odbora AFŽ;

STUPAR Jovana MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Jove MILAN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, opš. straža;

STUPAR Milanka MLADEN, rođen 1915, đak, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STUPAR Ostoje OBRAD, rođen 1922, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član opštinskog komiteta KPJ;

STUPAR Ilije STEVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Jovana VID, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Jove VLADO, rođen 1920, zemljoradnik 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

STUPAR Petra STANA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠTRBAC Miče GROZDA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 9. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

VESELINOVIĆ Jove DANICA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

VESELINOVIĆ Đure DARA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2;

VESELINOVIĆ Mile DRAGOJA, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VESELINOVIĆ Samojla JELA, rođena 1923, učenica Učiteljske škole, stupila u NOB 1942. godine, član Okr. odbora AF2 i član KPJ;

VESELINOVIĆ Mile JOVANKA, rođena 1923, domaćica, samouka stupila u NOB 1942. godine, borac;

VESELINOVIĆ Mile JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osn. škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VESELINOVIĆ Miloša KOSA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VESELINOVIĆ Nikole MARKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandir baterije;
 VESELINOVIĆ Vuje MILOŠ, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, član Sreskog NO odbora;
 VESELINOVIĆ Adama SAVA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ;
 VESELINOVIĆ Nikole SAVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;
 VESELINOVIĆ Stole VIDA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 VESELINOVIĆ Nikole ZORKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VESELINOVIĆ Slobodana ZORKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 2. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VESELINOVIĆ Mijata ŽARKO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO.

Žrtve fašističkog terora:

Adamović V. Mirko	Đurđević L. Mirko	Majstorović I. Radojka
Davidović N. Deva	Đurđević L. Radojka	Radošević J. Mirko
Davidović N. Nevenka	Đurđević L. Sama	Stojanović Đ. Milan
Davidović N. Sava	Đurđević L. Slavko	Stojanović S. Simo
Davidović N. Stana	Ilić J. Jovan	Stupar M. Sava
Dimić O. Đuja	Kondić D. Stevo	Veselinović V. Adam
Dimić P. Đuican	Kondić S. Trivuna	Veselinović S. Boja
Dimić O. Radojka	Korica N. Milica	Veselinović M. Jovo
Dimić O. Rosa	Kovačević M. Čedo	Veselinović V. Marko
Dimić P. Stevan	Kovačević L. Kosa	Veselinović L. Milan
Došenović Đ. Branko	Kravić J. Luka	Veselinović I. Mitar
Đurđević L. Ljubo	Krunić J. Đuro	Veselinović V. Ostoja
		Veselinović S. Stana

BOŠNJACI

Borci poginuli u NOB:

ADAMOVIĆ Jove GOJKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 BASARA Jovana PERO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Dabra, borac;
 BASTA Pere ĐURO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Međeđeg Brda;
 ČANKOVIĆ Rade ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Travnika, delegat voda;

ČANKOVIĆ Staniše PERO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Prijedora, vodnik voda;

ČANKOVIĆ Stevana STEVAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Predojevića Glavice, borac;

ĆURGUZ Miće DRAGAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943 godine u Grmeču, borac;

ĆURGUZ Ilije GOJKO, rođen 1898, radnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Bošnjacima, predsjednik NOO;

ĆURGUZ Ostoje NIKOLA, rođen 1918, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Kaknja, vodnik voda;

ĆURGUZ Mikana PERO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, vodnik voda;

DAVIDOVIĆ Dure MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;

DEKIĆ Stevana MIHAJLO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Sanskog Mosta, borac;

DRAGISIĆ Ilije JOVO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Vitoroga, delegat voda;

DRAGISIĆ Jandrije MILOŠ, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod Kaknja, delegat voda;

GAŠIĆ Pilipa MILUTIN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, zarobljen kao partizan, prilikom bjegstva iz logora u Njemačkoj 1944. godine, poginuo, borac;

MARINKOVIĆ Mile RATKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Bošnjaka, desetar;

RODIĆ Mikana MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Trsta, komandir čete;

RODIĆ Mile MLADEN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Sanskog Mosta, borac;

RODIĆ Đukana PERO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Prijedora, vodnik voda;

RODIĆ Steve VESELIN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

STOJANOVIĆ Mile SPASOJA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Busovače, desetar;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ADAMOVIĆ Jove RADE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član opštinskog NOO;

ĆURGUZ Ostoje JOVAN, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

DEVIĆ Stojana OSTOJA, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant vojnog radnog bataljona;

DOŠENOVIĆ Jove MIĆO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, načelnik štaba divizije;

DOŠENOVIĆ Stevana NIKOLA, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, intendant bataljona;
DRAGIŠIĆ Nikole MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
DRAGIŠIĆ Nikole MIRKO, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole vodnik;
RODIĆ Miloša MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ADAMOVIĆ Jove DMITAR, rođen 1925. zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ADAMOVIĆ Vida DRAGOJA, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BASARA Ilije BOSILJKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a,
BASARA Đurđa DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat voda;
BASARA Sime ĐUJA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, odbornica AFŽ-a;
BASARA Nikole ĐURAĐ, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine odbornik NOO;
BASARA Jovana MILE, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BASARA Nikole SVETKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
BASARA Nikole SIMO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
BORKOVIĆ Đure DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
CVITKOVIĆ Ivice TOMA, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČANKOVIĆ Đure DANE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
ČANKOVIĆ Mile ĐURO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČANKOVIĆ Rade MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČANKOVIĆ Staniše MARA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ČANKOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ČANKOVIĆ Mitra MILE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČANKOVIĆ Nikole MILKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
ČANKOVIĆ Đure NIKOLA, rođen 1942, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČANKOVIĆ Dane RADE, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČANKOVIĆ Sime STOJA, rođena 1916, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 ČURGUZ Dmitra DANICA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ČURGUZ Miće DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 ČURGUZ Nikole ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat voda;
 ČURGUZ Tode ĐORĐE, rođen 1892, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, seoska straža;
 ČURGUZ Damjana ILIJA, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, vodnik;
 ČURGUZ Gajka MIĆO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ČURGUZ Nikole MIKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
 ČURGUZ Dušana MIKAN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ČURGUZ Nikole MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, komandir čete;
 ČURGUZ Mitra MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ČURGUZ Đorđije MILKA, rođena 1910, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 ČURGUZ Ilije MILOŠ, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komesar čete;
 ČURGUZ Dušana MILUTIN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ČURGUZ Miće NIKOLA, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOF-a;
 ČURGUZ Gajka PEPO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ČURGUZ Mikana STOJA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ČURGUZ Ostoje SVETKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ČURGUZ Ilije TRIVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 ČURGUZ Đorđa TRIVUNA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DAVIDOVIĆ Đure MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DEKIĆ Mijata BOJA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;
 DEKIĆ Rade MIĆO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DEKIĆ Mihajla MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
 DEKIĆ Bogdana MILOŠ, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

DEKIĆ Mihajla STEVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

DEKIĆ Mihajla ŽIVKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DOŠENOVIC Vučena BOGDAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;

DOŠENOVIC Mile BOŽO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član Opštinskog rukovodstva SKOJ-a;

DOŠENOVIC Todora MILAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

DOŠENOVIC Vučena MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DOŠENOVIC Milana Milica, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

DOŠENOVIC Bogdana MILKA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, odbornica AFŽ;

DOŠENOVIC Vučena SAVA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

DOŠENOVIC Đure VUKAŠIN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DRAGIŠIĆ Miće BOJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

DRAGIŠIĆ Mihajla BORKA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

DRAGIŠIĆ Nikole ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

DRAGIŠIĆ Nikole SVETKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

GASIĆ Nikole MIĆO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GASIĆ Trive MOMIR, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GRBIĆ Sime RADE, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

JARIĆ Mile VIDA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJSTOROVIC Ilije SAVA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Jove GOJKO, rođen 1898, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MARJANOVIĆ Jove KOŠTA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Gojka MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Gojka MILKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

MARJANOVIĆ Vase NIKOLA, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARINKOVIĆ Ostoje DRAGOJA, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, seoski kovač;

MARINKOVIĆ Mile MILAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARINKOVIĆ Mile MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MARINKOVIĆ Dragoja STANA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;

MARINKOVIĆ Ostoje VID, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar ćelije KPJ;

RADOŠEVIĆ Đurđa DRAGOJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

RADOŠEVIĆ Đurđa ILIJA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RADOŠEVIĆ Đurđa PERO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RADOŠEVIĆ Dušana NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RADOŠEVIĆ Đure SAVA, rođena 1905, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, odbornica AFŽ;

RODIĆ Miloša DANICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Miloša DUŠAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOF-a;

RADIĆ Ilije JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

RODIĆ Mile LJUBA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Dušana MILKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Mile MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član opštinskog rukovodstva SKOJ-a;

RODIĆ Mikana MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar Opštinskog komiteta SKOJ-a;

RODIĆ Mile PETRA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Pere RUŽA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Đukana SAVA, rođena 1917, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član odbora USAOJ-a;

RODIĆ Miloša SMILJA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član KPJ;

RODIĆ Dušana SVETKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zamjenik političkog komesara, art. divizion 6. KNOU brigade, poručnik;

RODIĆ Pere VUKAŠIN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

čanković M. Milka	Čurguz T. Ostoja	Dragišić P. Jandre
Čanković S. Simo	Dekić S. Mikan,	Dragišić I. Kosa
čanković M. Joka	Došenović Đ. Joka	Rodić V. Đukan
Čurguz D. Mikan,	Došenović J. Smilja	Rodić M. Mikan
Čurguz L. Mitar	Dragišić J. Ilija	Rodić V. Pero
		Stojanović L. Mile,

BRDARI

Borci poginuli u NOB:

ADAMOVIĆ Veljka BOŠKO, rođen 1925, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Šida, borac;

BARUDŽIJA Đure STEVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u istočnoj Bosni, borac;

BOGUNOVIĆ Save MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Rasavaca, borac;

BOGUNOVIĆ Marka PETAR, rođen 1912, zemljoradnik 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Saračice, potporučnik;

BOGUNOVIĆ Save STOJAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u centralnoj Bosni, borac;

ČORAK Jose FILIP, rođen 1922, zemljoradnik, zanat, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, politički delegat;

ILIĆ Mile ĐORĐO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Bihaća, borac;

ILIĆ Miće ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. kod Prijedora, borac;

ILIĆ Stojana JERINA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula 1944. godine kod Šida, borac;

ILIĆ Save LJUBO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Knina, borac;

ILIĆ Miće MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Bihaća, borac;

PRAĆA Mihajla DRAGAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Beograda, komandir čete;

SAMARDŽIJA Dušana ĐORĐO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskom Mosta, borac;

STUPAR Mitra Dušan, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

ŠESTIĆ Save KRSTAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Sremu, borac;

TRKULJA Mile MIRKO (Mika), rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Naprelja, borac;

TRKULJA Mile PERO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Miljevine, borac;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ADAMOVIĆ Sime DRAGAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;
BARUDŽIJA Mile ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stariji vodnik;
DRAGIĆ Mitra MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;
ILIĆ Marka MIĆO, rođen 1895, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, predsjednik NOO-a;
MARIĆ Save ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zastavnik;
TRKULJA Mile SAVAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ADAMOVIĆ Sime MILOŠ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;
ADAMOVIĆ Svetozara RADE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;
BAJRIĆ Muhe HAMZO, rođen 1928, zemljoradnik, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
BAJRIĆ Osme RAMO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
BARUDŽIJA Mile TODE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
BILBIJA Rade PERO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BOGUNOVIĆ Petra MARKO, rođen 1878, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, odbornik;
BOGUNOVIĆ Save MILAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BOGUNOVIĆ Marka PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, potporučnik.
BOGUNOVIĆ Marka RANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
ĆORAK Jose MIĆO, rođen 1928, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ĆORAK Vlade TVRTKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
DOBRIJEVIĆ Sime ŽIVKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik;
ILIĆ Miće DRAGAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a,
ILIĆ Save MILORAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;
ILIĆ Mile NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, zastavnik,

ILIĆ Đure STOJAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. stariji vodnik;

JOVANČEVIĆ (ud. Luke) CVIJETA, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornik AFŽ;

MALIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

MARIĆ Ilije LJUBICA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MALIĆ Miće RADE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;

MARIĆ Jove MILAN, rođen 1888, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac.

MARIĆ Save NIKOLA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poručnik;

MARIĆ r. Ševo (Đure) STANA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILANOVIĆ Gavre RADOJKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;

PRAĆA Mile DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAĆA rođ. Ilić MARA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ i AFŽ;

PREDOJEVIĆ Jove PERO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

PREDOJEVIĆ Miće STEVO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

SAMARDŽIJA Stojana ĐUJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SAMARDŽIJA Dušana MILICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

SAMARDŽIJA Stojana Đuro, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

STUPAR-Jakšić Ilije MARTA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

TRKULJA Jove PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

TRKULJA rođ. Milinović SAVA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ;

ZORIĆ Lazara DRAGOLJUB, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;

ZORIĆ Ilije KOŠTA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZORIĆ Jove LAZAR, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

ZURNIĆ Miće MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

ZURNIĆ Tode SVETKO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Adamović S. Blažo	Ilić Z. Mara	Prača M. Đuro
Adamović T. Đuro	Ilić Ž. Mile	Prača M. Mile
Adamović M. Nevka	Ilić Ž. Mladen	Prača M. Miloje
Adamović Đ. Tri vuna	Ilić Ž. Nedeljko	Prača Đ. Nevenka
Barudžija M. Jovo	Ilić M. Stevo	Samardžija D. Rade
Barudžija M. Milka	Ilić M. Živko	Sama džija D. Stojan
Barudžija Đ. Simo	Jovančević L. Ilija	Samaidžija S. Golub
Barudžija Đ. Uroš	Jovančević L. Luka	Stupar M. Marija
Bogunović P. Mihajlo	Jovančević L. Milan	Stupar J. Mile
Dimić P. Jovo	Kukolj S. Ljubo	Stupar M. Zora
Dimić J. Pane	Kukolj S. Milan	Vulin J. Jovo
Dimić P. Stana	Latković M. Milan	Vulin P. Todor
Dobrijević J. Bogdan	Malić M. Boško	Zavoda B. Marko
Dobrijević S. Drago	Malić M. Dara	Zavoda B. Mileva
Dobrijević S. Dušan	Malić J. Deva	Zavoda B. Milka
Dobrijević S. Gospava	Malić M. Đuja	Zorić Đ. Boro
Dobrijević T. Jovo	Malić M. Jovan	Zorić D. Dara
Dobrijević S. Mičo	Malić S. Jovo	Zorić D. Drago
Dobrijević T. Mile	Malić S. Ljupko	Zorić Đ. Dušan
Dobrijević S. Simo	Malić M. Mara	Zorić S. Dušan
Dobrijević S. Srđan	Malić M. Mičo	Zorić J. Đorđe
Došenović S. Boško	Malić N. Milan	Zorić S. Đurađ
Došenović S. Mile	Malić M. Milka	Zorić S. Ilija
Došenović S. Mira	Malić J. Pero	Zorić D. Ilinka
Došenović S. Spasoja	Malić J. Radojka	Zorić I. Jerotije
Dragić S. Jelisavka	Malić J. Zora	Zorić Đ. Jovo
Dragić S. Ljubica	Marić J. Ilija	Zorić S. Jovo
Dragić S. Mira ,	Marić J. Jovo	Zorić S. Košta
Dragić I. Mitar	Marić J. Sava	Zorić D. Ljuba
Dragić J. Simo	Marjanović V. Mile	Zorić D. Milka
Ilić Ž. Dane	Prača Đ. Boro	Zorić D. Nikola
Ilić I. Dušan	Prača Đ. Bosiljka	Zorić J. Petra
Ilić Ž. Jelena	Prača Đ. Boško	Zorić Đ. Stana

BUDIMLIĆ-JAPRA

Borci poginuli u NOB:

ANTONIĆ Mile SIMO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

BRKIĆ Luke BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, **stupio u** NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Busovače, borac;

BRKIĆ Stojana DUŠAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, **stupio u** NOB 1942, poginuo 1944. godine u Grmeču, borac;

BRKIĆ Pere ĐURO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;

BRKIĆ Stojana MILE, rođen 1912. zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, **stupio u** NOB 1941. godine, poginuo u Grmeču 1943. godine, borac;

BULIĆ Omera HALID, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, **stupio u** NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Busovače, borac;

BULIĆ Agana MUSTAFA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, **stupio u** NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

ČULIBRK Rade BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Budimlić-Japre, borac;

ĐURIĆ Laze JOVAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine na Zelengori, borac;

JOJINOVIĆ Mile LJUBO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Zelengori, borac;

KARLICA Jove NIKOLA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1944. godine kod Kaknja, borac;

KECMAN Mirka MIHAILO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1942. godine kod Budimlić-Japre, borac;

MEDIĆ Jove MOMČILO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1942. godine u Budimlić-Japri, borac;

PAVIĆ Pere MIHAILO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Budimlić-Japre, borac;

STOLIĆ Sime MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

ŠTIKOVAC Mile JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Rudog, borac;

ŠUPUT Rade ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Jajca, borac;

ŠUPUT Rade PEJO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Manjači, borac;

TIŠMA Rade MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

TIŠMA Rade RADOVAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

TIŠMA Rade SOFIJA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;

VAJAGIĆ Jove JOVAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Halilovca, borac;

VOJNOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

VUJIN Sime MILOŠ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

VUJIN Jove MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Kaknja, borac;

VUKOJEVIĆ Koste JOVO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Ruiške, borac;

VUKOJEVIĆ Jove MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ANTONIĆ Sime MIĆO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

ANTONIĆ Mile NIKOLA, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

ANTONIĆ Mile TRIVO, rođen 1913. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

ČULIBRK Marka BOŽO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

GARAČA Ostoje PETAR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
STOLIĆ Sime MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
STUPAR Laze SRĐAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
VUKOJEVIĆ Bojana BORO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANTONIĆ Marka MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ANTONIĆ Marka MILKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
ANTONIĆ Mile SAVA, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BAJRAMOVIĆ Osmana AHMET, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BAJRAMOVIĆ Alije ŠAĆIR, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BILKIĆ Osmana MELEČA, rođena 1912, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
BRKIĆ Jakova BOŽO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
BRKIĆ Đure JOVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BRKIĆ Petra MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BRKIĆ Jakova PEJO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BUDIMLIĆ Sulje ČAMIL, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
BUDIMLIĆ Avde HAMDİJA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BUDIMLIĆ Bećira HUSE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BUDIMLIĆ Sulje ILIJAZ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BUDIMLIĆ Avde SAFET, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BULIĆ Agana MUHAREM, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BURSAĆ Đure MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
BURSAĆ Đure RADOJKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ČULIBRK Marka BORO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
ČULIBRK Tode MILE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ČULIBRK Marka Zivko, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

DIZDAREVIĆ Zulfe AHMET, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stolar u partizanskoj radionici;

DIZDAREVIĆ Bege SMAJO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

GARAČA Ostoje JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GARAČA Ostoje MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GARAČA Ostoje MIRKO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

GARAČA Riste STOJANKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine;

ILJAZOVIĆ Rasima AVDO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JOJINOVIĆ JANJA, rođena 1898, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

JOJINOVIĆ Mile MARKO, rođen 1890, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

JOJIN Mile STEVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

JOKIĆ Dane VID, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KARAN Mile STEVO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KARLICA Jove MIČO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;

KECMAN Mirka BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KECMAN Vida MIRKO, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KECMAN Pere STEVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREČA Sime JOVANKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Nikole JANKO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJSTOROVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MANDIĆ Đure PERSA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;

MARIN Laze LAZARKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MEDIĆ Luke BORO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MEDIĆ Luke ILIJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MEĐED Stojana VLADIJA, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJUŠ Spase DRAGAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJUŠ Spase DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MIRIĆ Mojsija DUŠAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUHADŽIĆ Salih MUHO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MUHADŽIĆ Osmana ŠEFKO, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

NASIĆ Mustafe SALKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, radnik u partizanskoj radionici;

PAVIĆ Save BOJAN, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PAVIĆ Mihajla BRANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAVIĆ Mile ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAVIĆ Save ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PAVIĆ Luke JELA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PAVIĆ Ilije JOVAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PAVIĆ Ilije MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAVIĆ Mihajla MILEVA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PAVIĆ Krstana NIKOLA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1892, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAVIĆ Đure PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PAVIĆ Krstana PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAVIĆ Dmitra RADE, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PAVIĆ Jovana SLAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i sekretar NOO;

PAVIĆ Nikole SVETO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

POLOVINA Pere DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RADEN Laze JOVANKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RADEN Vasilija MARA, rođena 1907, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

RADEN Laze MILKA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

RADEN Laze MILOŠ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RAĐENović Vasilija ANA, rođena 1924; domaćica, samouka, stupila u NOB
 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 SOVILJ ĐURO, rođen 1897, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB
 juna 1942. godine, odbornik NOO;
 SOVILJ Đure VLADO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RELIĆ Laze SPASE, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1943. godine, borac;
 SEFERAGIĆ Smaje ĐEMILA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole,
 stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 SEFERAGIĆ Sabida HALID, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STOJANOVIĆ Jove STOJAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STOLIĆ Mile JOKA, rođena 1917, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u
 NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 STOLIĆ Sime STEVO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1942. godine, borac;
 STOLIĆ Sime SVETO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1942. godine, borac;
 STUPAR Laze MILAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 SUČEVIĆ Petra DRAGICA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stu-
 pila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
 SUČEVIĆ Dane JOVO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
 pio u NOB 1942. godine, borac;
 SUČEVIĆ Mile PETAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
 pio u NOB 1942. godine, borac;
 SUČEVIĆ Petra STANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ŠKONDRIĆ Miloša MILORAD, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne
 škole stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŠKONDRIĆ Miloša PERUNKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole,
 stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ŠKONDRIĆ Save SVETAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ŠTIKOVAC Nikole DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ŠTIKOVAC Mile MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŠTIKOVAC Miloša MIRKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŠUPUT Mile MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1941. godine, borac;
 ŠUPUT Mile VELJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
 VAJAGIĆ Đure DRAGINJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole,
 stupila u NOB 1944. godine, odbornica AFŽ;
VAJAGIĆ Jove ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio
u NOB 1944. godine, borac;

VAJAGIĆ Đure MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VOJINOVIĆ Đorđa DRAGINJA, rođena 1914, domaćica 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 VOJINOVIĆ Milana DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, zastavnik;
 VOJINOVIĆ Ilije ĐORĐO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VOJINOVIĆ Joše JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
 VOJINOVIĆ Ise MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUJIN Miloša RUŽA, rođena 1919, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 VUJIN Miloša STEVO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUJIN Miloša TRIVUN, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUJIN Miloša VLADIJA, rođen 1907, zemljoradnik 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOF-a.

Žrtve fašističkog terora:

Antonić S. Marko
 Antoniće N. Mile
 Brkić P. Đuro
 Bursać M. Đuro
 Bursać M. Nikola
 Čulibrk Đ. Đorđo
 Čulibrk M. Jovan
 Čulibrk N. Marko
 Čulibrk V. Mile
 Čulibrk V. Rade
 Karlica N. Jovo

Kecman V. Pero
 Kreća I. Đuro
 Kreća Đ. Jovo
 Medić N. Pero
 Mudrinić S. Petar
 Pavić T. Dušan
 Pavić S. Mara
 Pavić Đ. Todor
 Pavić Đ. Vujo
 Rađenović V. Lazo
 Rađenović V. Vasilija

Štikavac M. Ilija
 Tišma J. Rade
 Vujin S. Dane
 Vujin M. Jovo
 Vojinović Đ. Iso
 Vojinović K. Jovo
 Vojinović M. Stevan
 Vojinović M. Stojan
 Vukojević K. Bojan
 Vukojević K. Jovo
 Vukojević J. Savka
 Vukojević J. Soka

Č A P L J E

Borci poginuli u NOB:

ALAGIĆ Šerifa SMAIL, rođen 1913, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Doboju, borac;
 BURIĆ Đure JOKA, rođena 1923, bolničarka, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Foči, borac;
 HALIMOVIĆ Hamida HAMDİJA, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Iloka, borac;
 IBRIŠAGIĆ Muste RASIM, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Dubice, borac;
 KAMERIT Salka NAZIF, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Podvidače, borac;

KAZIĆ Bege FEHIM, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. poginuo 1944. godine u Hrvatskoj;
KAZIĆ Huseina RAMO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Mliništa, borac;
KAZIĆ Zahira SMAIL, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Sremskih Karlovaca, borac;
KORLAT Fehreta FEHIM, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Sremskih Karlovaca, borac;
KORLAT Fehreta VAHID, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Sremskih Karlovaca, borac;
KURBEGOVIĆ Nurije ESAD, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Tuzle, borac;
ŠELIĆ Sime SIMO, 1892, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, umro 1944. godine, kapetan i vijećnik ZAVNOBiH-a.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ĐURĐEVIĆ Alekse MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BAHTIĆ Huseina HAŠIM, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;
BAHTIĆ Huseina ŠEFKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BAJRIĆ Juse HAMO, rođen 1915, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
ČIČIĆ Dragutina LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
ČIČIĆ Dragutina LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČIČIĆ Mile MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČIČIĆ Marka PERO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ČIČIĆ Gojka SAVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČIČIĆ Luke VLADO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
ĐURĐEVIĆ Branka JOKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, omladinski aktivista, član SKOJ-a;
ĐURĐEVIĆ Save SAVKA, rođena 1896, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
ĐURĐEVIĆ Alekse VIDA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;
IBRIŠAGIĆ Sulje LATIF, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
KAZIĆ Ahme ČELAM, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 10. 9. 1944. godine, član SKOJ-a;

KAZIĆ Junuza REŠID, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KORLAT Derviša DEDO, rođen 1913; zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KORLAT Kahre IBRAHIM, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, godine- borac-kurir;

KORLAT Beće SMAJO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO opštine;

KNEŽEVIĆ Đure CVIJETA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

KNEŽEVIĆ Mile DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Nikole MIRKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Đure NIKOLA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LJUBOJA Mile GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

POPOVIĆ Jovana PERO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik Sreskog NOO;

POPOVIĆ Jovana STEFICA, rođena 1909, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

RASULA Petra OSTOJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RASULA Ostoje ROSA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

SARAJKIĆ Smajila RAHIMA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

STOJISAVLJEVIĆ Mile JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠELIĆ Stevana BOGDAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TALIĆ Tale IBRO, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

VEKIĆ Marka MILE, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1944. godine, član seoskog odbora NOF-a;

ZORIĆ Sime DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZORIĆ Pere ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ZORIĆ Pere MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZORIĆ Dragutina ZORA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Bahtić S. Latif
Burić B. Đuro
Burić B. Gojko
Burić B. Jovo
Burić B. Košta

Burić O. Lazo
Burić B. Mile
Burić M. Stana
Burić J. Stoja
čičić J. Branko

čičić I. Dragutin
čičić J. Dušan
čičić I. Dušan
čičić M. Ilija
čičić M. Jefto

Čičić I. Lazo
 Čičić J. Marko
 Čičić L. Marko
 Čičić J. Miloš
 Čičić I. Nikola
 Čičić Đ. Petar
 Čičić S. Sava
 Čičić I. Uroš
 Delić P. Đorđo
 Delić P. Mirko
 Đurđević M. Aleksa
 Đurđević M. Dušan
 Đurđević D. Đuro
 Đurđević T. Mile
 Đurđević M. Mileva
 Đurđević A. Nikola
 Đurđević Lj. Pero
 Đurđević T. Simo
 Đurđević S. Stana

Đurđević P. Veljko
 Jovanić I. Drago
 Jovanić J. Ilija
 Jovanić I. Mikailo
 Jovanić I. Milan
 Jovanić I. Nikola
 Jovanić I. Perka
 Jovanić I. Slavica
 Jovanić I. Stevo
 Jovanović N. Marko
 Karanović S. Rade
 Kazić M. Husein
 Knežević Blažo
 Knežević B. Đuro
 Knežević M. Đuro
 Knežević R. Jela
 Knežević M. Jovo
 Knežević N. Milan
 Knežević R. Mile

Knežević R. Svetko
 Ljuboja M. Dušan
 Ljuboja T. Mile
 Maksimović J. Lazar
 Maksimović T. Petar
 Papković L. Jovo
 Papković J. Petar
 Popović P. Jovan
 Rašula P. Jovo
 Rasula P. Mitar
 Rašula M. Petar
 Stanisavljević Mile
 Stojaković R. Trivun
 Šelić S. Đuro
 Šelić S. Marta
 Šelić S. Petar
 Vekić M. Đuro
 Zorić M. Pero
 Zorić M. Simo

D A B A R

Borci poginuli u NOB:

BOROVNICA Pane MILE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci, komandir voda;
 BOROVNICA Pane OBRAD, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Sanice, borac;
 BRAJIĆ Petra VICO, rođen 1901, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 CRNOMARKOVIĆ CVIJE DRAGAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Zelengori, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Pere DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Spase DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Glamoču, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Trive ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Ostoje MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Stojana MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Koričanici, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Tode MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Prijedora, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Miće MIRKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine, kod Dabra, borac;
 CRNOMARKOVIĆ Alekse SAVA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Livna-Šuice, komandir voda;

CRNOMARKOVIĆ Trive SIMO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanske Krupe; borac;

CRNOMARKOVIĆ Miće SREĆO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Dabra, odbornik;

CRNOMARKOVIĆ Spase VICO, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;

ĆALIĆ Spire MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, pomoćnik komesara čete;

ĆALIĆ Spire UROŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

DAŠIĆ Vuje VLADO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine u Dabru, predsjednik opštine;

DOBRIĆ Jove ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

DOBRIJEVIĆ Simeuna DUŠAN, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Bosanske Krupe, borac;

DOBRIJEVIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Nagliša, komandir voda;

GRUBOR Petra JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Pobježja, borac;

ILIĆ Pere DRAGAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Zelengori, komandir voda;

ILIĆ Mile ĐURAĐ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Čarakova, borac;

ILIĆ Mitra GOJKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, vodni delegat;

ILIĆ Petra MARKO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Kljevaca, borac;

ILIĆ Jove SIMO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Vareša, borac;

ILIĆ Mihaila SIMO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;

ILIĆ Vojina STEVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;

KNEŽEVIĆ Miloša LAZO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ključa, borac;

KOJIĆ Vučena DANE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Sanskog Mosta, borac;

KONDIĆ Vasilija DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Bravska, borac;

KONDIĆ Petra JOVO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Dabra, sekretar;

KONDIĆ Lake LAZO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Demiševaca, borac;

KONDIĆ Mihaila MARKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;

KONDIĆ Mihaila SLOBODAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Miške Glave, zamjenik komandira čete;

KONDIĆ Mihaila VUKAŠIN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;

KRAGULJ Pere GLIŠO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Sanice, borac;

KUDRA Pere NOVICA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca;

LUKIĆ Stole DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;

LJUBOJA Pane ĐURO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, odbornik;

LJUBOJA Pere ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca;

MARJANOVIĆ Đure ĐURO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca;

MARJANOVIĆ Đure ĐURO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Ključu, komandr voda;

MARJANOVIĆ Jove KOSA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Dabra, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Luke MIĆA, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Očevlju Romanija, komandir čete;

MARJANOVIĆ Ostoje MIHAJLO, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, odbornik;

MARJANOVIĆ Marka MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na sremskom frontu, borac;

MARJANOVIĆ Sime MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Kozina, borac;

MARJANOVIĆ Steve RADE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Metljike — Slovenija, komandant bataljona;

MARJANOVIĆ Steve UROŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

MARJANOVIĆ Paje VICO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

MIJATOVIĆ Ostoje BOJA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Bronzanog Majdana, borac;

MIJATOVIĆ Jovana GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

MIJATOVIĆ Jandrije ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

MIJATOVIĆ Ostoje JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Starog Majdana, borac;

MIJATOVIĆ Ostoje MARKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Starog Majdana, borac;

MILINKOVIĆ Lazara BRANKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Zvornika, borac;

MILINKOVIĆ Lazara DRAGOJE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

MILINKOVIĆ Obrada DRENA, rođena 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINKOVIĆ Laze JOVAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;

MILINKOVIĆ Lake JOVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, politički komesar čete;

MILINKOVIĆ Sime MIĆO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Dabra, borac;

MILINKOVIĆ Koste MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Zvornika;

MILINKOVIĆ Davida PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

MILINKOVIĆ Đurđa SLAVKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Sanskog Mosta, borac;

MILINKOVIĆ Mile SPASE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINKOVIĆ Dane STEVO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Miške Glave, desetar;

MILINKOVIĆ Blaže TODE, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Nagliša, komandir voda;

MILINKOVIĆ Uroša TODE, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

MILINKOVIĆ Đure TOMA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Karlovca, borac;

MILIVOJŠA Sime DRAGOJE, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Sanskog Mosta, borac;

MILJEVIĆ Mile VELJKO, rođen 1916, zemljoradnik i šumski radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od rana 25. decembra 1942. godine u Dabru, komandir čete, narodni heroj;

MILJUŠ Koste DUŠAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio 1943, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;

MISIĆ Mile JOVO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Nagliša, komandir voda;

MUDRINIĆ Tode PEPO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod Kaknja, komandir voda;

OGAR Mitra MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače, borac;

OLJAČA Tode DRAGAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Kozina, borac;

OLJAČA Đure DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Nagliša, komandir voda;

OLJAČA Tode RADE, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

OLJAČA Tode SIMO, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;

OLJAČA Đure VICO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

PAVUKOVIĆ Laze MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Travnika, komesar čete;

PERIŠIĆ Steve JOVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine na Manjači, borac;

PERIŠIĆ Sime MILE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

PERIŠIĆ Ilije SIMO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Beograda, komandant bataljona;
 PERIŠIĆ Stevana UROŠ, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dabra, komandir stražara;
 PERIŠIĆ Nikole VID, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Šatoru, komandir voda;
 PETROVIĆ Stojana LAZAR, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Dabra, borac;
 PETROVIĆ Ostoje STEVAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Sanice, zamjenik komandira čete;
 PETROVIĆ Ostoje TOMA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
 PILIPOVIĆ Vice DAVID, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
 POPOVIĆ Mitra VASILJE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Prijedora, borac;
 RELJIĆ Kuzmana DRAGO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Slavonske Požege, komandir voda;
 SEKULIĆ Đurđa RATKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, desetar;
 STEVIĆ Jove UROŠ, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Starog Majdana, borac;
 STUPAR Mile DRAGOJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
 STUPAR Jove DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 STUPAR Steve DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Šatora borac;
 STUPAR Jove LAZO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Dabra, borac;
 STUPAR Nikole LUKA, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Dabra, borac;
 STUPAR Miče MILAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;
 STUPAR Jove MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Brežićana, borac;
 STUPAR Riste RATKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Demišovaca, borac;
 STUPAR Jove UROŠ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Milanovca, borac;
 ŠEŠUM Mile UROŠ, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Starog Majdana, desetar;
 ŠKARIĆ Sime DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Bravska, borac;
 ŠKARIĆ Đake ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bravska, borac;
ŠTRBAC Trive DRAGOJE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, komandir čete;

ŠTRBAC Trive VICO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, umro 1943. godine na Siciliji, borac;
 ŠUŠNICA Alekse JOVO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Čarakova, desetar;
 TEŠIĆ Luke JOVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Bosanske Krupe, borac;
 VOKIĆ Jove GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Tuzle, komandant bataljona;
 VOKIĆ Save MILOŠ, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 VUČKOVIĆ Đure OSTOJA, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;
 VUČKOVIĆ Petra RELJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Hrgara, borac;
 VUKIĆ Blaže BOGDAN, rođen 1923, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;
 VUKIĆ Blaže BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 VUKIĆ Blaže DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine na sremskom frontu, borac;
 VUKIĆ Mile DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine na sremskom frontu, borac;
 VUKIĆ Save LUKA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
 VUKIĆ Vice MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Hambarina, borac;
 VUKIĆ Micana MILOŠ, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, komandir voda;
 VUKIĆ Bože MIRKO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 VUKIĆ Bože OBRAD, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 ZORIĆ Mile MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Prijedora, komandir voda;
 ZORIĆ Laze SPASE, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Prozora, borac;
 ŽUTIĆ Mile BOGDAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BRAJIC Savka NIKOLA, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir odjeljenja;
 CRNOMARKOVIĆ Vase BOŠKO, rođen 1913. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik, komandir čete;
 CRNOMARKOVIĆ Trive BRANKO, rođen 1912. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik, komandir čete;
 CRNOMARKOVIĆ Luke MILAN, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik, komesar čete;
 CRNOMARKOVIĆ Vida MILAN, rođen 1923. godine, 4 raz. osnovne škole i 2 raz. građanske škole, kapetan, načelnik štaba brigade;

CRNOMARKOVIĆ Luke MILE, rođen 1904. godine, zemljoradnik, samouk, komandir odjeljenja;

CRNOMARKOVIĆ Mile NIKOLA, rođen 1908. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik, referent saniteta;

CRNOMARKOVIĆ Laze STEVO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik, obavještajni oficir bataljona;

CRNOMARKOVIĆ Pavla VUJO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, potporučnik, komandir čete;

ČALIĆ Steve PETAR, rođen 1920. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

DAŠIĆ Vuje MITAR, rođen 1906. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik, intendanta brigade;

DAVIDOVIĆ Ilije MILAN, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik, komandir čete;

DOBRIĆ Pere JOVAN, rođen 1917. godine, zemljoradnik, samouk, zastavnik, komandir voda;

ILIĆ Jove JOVAN, rođen 1916. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik, komandir baterije;

ILIĆ Mitra STEVO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, samouk, vodni delegat;

ILIĆ Mitra RATKO, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan, komesar bataljona;

IVANIŠ Dane BOŽO, rođen 1911. godine, zemljoradnik, samouk, komandir odjeljenja;

IVANIŠ Jovana STEVO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, samouk, komandir voda;

KONDIĆ Petra BRACO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir voda;

KONDIĆ Petra MILAN, rođen 1903. godine, zemljoradnik, samouk, ekonom čete;

KONDIĆ Vasilija MILOŠ, rođen 1910. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik, komandir voda;

KONDIĆ Pavla NIKOLA, rođen 1921. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

KNEŽEVIĆ Pere ĐORĐO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, samouk, zastavnik, komandir voda;

KNEŽEVIĆ Pere VICO, rođen 1907. godine, zemljoradnik, samouk, borac-bolničar;

KRAGULJ Pere DUŠAN, rođen 1904. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

KRAGULJ Đurđa NIKOLA, rođen 1918. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

LUKIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1906. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

MARJANOVIĆ Jove RATKO, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, major, komandant brigade;

MIJATOVIĆ Ostoje BOŽO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zastavnik, intendant bataljona;

MIJATOVIĆ Steve JOVO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zastavnik, komandir čete;

MILINKOVIĆ Lake ĐURO, rođen 1914. godine, trgovac, 4 raz. osnovne škole, poručnik, komandir čete;

MILINKOVIĆ Milana NIKOLA, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik, komandir voda;

OLJACA Đurđa STEVO, rođen 1923. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

PERISIĆ Ilije LAZAR, rođen 1909. godine, zemljoradnik, samouk, potporučnik, komandir čete;
 PILIPOVIĆ Vice ALEKSANDAR, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 POPOVIĆ Milana DUŠAN, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik, komandir voda;
 RELJIĆ Petra PERO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik, komandir voda;
 SEKULIĆ Jove PETAR, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik, komandir voda;
 STARČEVIĆ Pere MILE, rođen 1912. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 STARCEVIĆ Pere STEVO, rođen 1913. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik, komandir čete;
 STUPAR Jakova DUŠAN, rođen 1907. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 STUPAR Đure ILJA, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zastavnik, komandir čete;
 STUPAR Steve JOVO, rođen 1912. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 STUPAR Steve SLOBODAN, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zastavnik, komandir čete;
 ŠUŠNICA Đurđa LAZAR, rođen 1918. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan, komandant bataljona;
 ŠUŠNICA Đurđa PETAR, rođen 1906. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik, komandir čete;
 VUČKOVIĆ Petra UROŠ, rođen 1920. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

AVRAMOVIĆ Simeuna DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 AVRAMOVIĆ Bože DUŠANKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 AVRAMOVIĆ Pere JOVO, rođen 1897, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 AVRAMOVIĆ Simeuna MIRKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 AVRAMOVIĆ Jove NEVENKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 AVRAMOVIĆ Jove PERO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, intendant brigade;
 AVRAMOVIĆ Trive STOJAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 AVRAMOVIĆ Jove SVETKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 AVRAMOVIĆ Simeuna VID, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BANJAC Stevana ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BANJAC Stevana GLIŠO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

BANJAC Petra SAVA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

BJELAJAC Vida RUŽA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;

BJELAJAC Vida UROŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BOROVNICA Pane ĐURO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BOROVNICA Pane PAJO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BRAJIĆ Sime BOŠKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BRAJIĆ Savka DARA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BRAJIĆ Milana GOJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

BRAJIĆ Vice MILAN, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, obavještajac;

BRAJIĆ Tode TRIVUNA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BRAJIĆ Arse VIDA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

BRANKOVIĆ Stojana BOŽO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BRANKOVIĆ Nikole MILOŠ, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

BRANKOVIĆ Stojana PERO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BRANKOVIĆ Jove SVETKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, potporučnik;

BUČAN Luke BOSA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, sekretar SKOJ-a;

BUČAN Sime LUKA, rođen 1910,ugar, šumarska škola, stupio u NOB 1941. godine, sekretar NOO;

CRNOMARKOVIĆ Nikole BOGDAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komesar čete;

CRNOMARKOVIĆ Jove BOŠKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komesar čete;

CRNOMARKOVIĆ Cvije BOŽO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;

CRNOMARKOVIĆ Petra DRAGICA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Bože DUŠAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

CRNOMARKOVIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Mijaila ĐURO, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NOO;

CRNOMARKOVIĆ Mirka GOJKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Đure ILIJA, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stražar;

CRNOMARKOVIĆ Rade ILIJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Dine JELA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Đurana JOVAN, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

CRNOMARKOVIĆ Steve JOVANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Dine JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Luke JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Vida JOVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Rade KOJO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Spase LAZO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Vida LAZO, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

CRNOMARKO Laze LJUBA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Dmitra MARIJA, rođena 1904, domaćica, nepismena, stupila u NOB 2. 2. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

CRNOMARKOVIĆ Spase MIČA, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stražar opštinski;

CRNOMARKOVIĆ Cvije MIHAILO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Đure MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, vodni delegat;

CRNOMARKOVIĆ Laze MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda;

CRNOMARKOVIĆ Luke MILKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Bože NIKOLA, rođen 1895, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Simeuna OBRAD, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir baterije;

CRNOMARKOVIĆ Pilipa RATKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Nikole RUŽA, rođena 1898, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, predsjednica AFŽ-a;

CRNOMARKOVIĆ Đure SAVA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Simeuna SAVA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Jove SIMO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Tode STEVO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO;

CRNOMARKOVIĆ Jovana STOJA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

CRNOMARKOVIĆ Mile STOJAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

CRNOMARKOVIĆ Nikole STOJAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Vida SVETKO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Vida Svetozar, rođen 1925, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Pavla TODE, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

CRNOMARKOVIĆ Vase TOMA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda;

CRNOMARKOVIĆ Stojana TRIVO, rođen 1898, zemljoradnik, samouk stupio u NOB 1943. godine, stražar;

CRNOMARKOVIĆ Stojana TRIVUN, rođen 1899, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik NOO;

CRNOMARKOVIĆ Mile VICO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

CRNOMARKOVIĆ Nikole VINKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOMARKOVIĆ Vida ŽIVKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komesar čete;

ČOBANOVIĆ Jove MIKA, rođena 1908, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

ČALIĆ Nikole BOGDAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandir voda;

ČALIĆ Spire BOSKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ČALIĆ Spire MARKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ČALIĆ Stevana NIKODIN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ČALIĆ Nikole STEVAN, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, kovač;

DASIĆ Mile BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

DASIĆ Laze ĐORĐO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DASIĆ Laze GOJKO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DASIĆ Vuje MILAN, rođen 1924, đak, trgovačka škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DASIĆ Gojka NEDELJKO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 11. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

DOBRIĆ Pane DARINKA, rođena 1917, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

DOBRIĆ Jove NIKOLA, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 DOBRIĆ Petra RADE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poručnik, zamjenik komandanta bataljona;
 DOBRIJEVIĆ Mile GOSPOVA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, član SKOJ-a;
 DOBRIJEVIĆ Simeuna MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GALEŠA Stevana BOŽO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 GALEŠA Petra DOSTA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
 GALEŠA Stevana VASO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GRUBOR Milana PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ILIĆ Jovana DRAGICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1.1. 1944. godine, član SKOJ-a;
 ILIĆ Mitra DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 ILIĆ Đurđa GOJKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ILIĆ Mitra JAKOV, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 ILIĆ Obrada JOVO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ILIĆ Bože LJUBO, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik opštinskog NOO;
 ILIĆ Mile MARIJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ILIĆ Đurđa MARTA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ILIĆ Vojina OBRAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ILIĆ Jove PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ILIĆ Jovana RADOJKA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 ILIĆ Jove TODOR, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 ILIĆ Ostoje TODOR, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ILIĆ Jove VLADO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 11. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 IVANIŠ Marka ĐUJA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 IVANIŠ Mile JOVANKA, rođena 1914, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
IVANIŠ Jovana MIKAILO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupila u NOB 1942. godine, borac;

IVANIŠ Jovana MILAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komesar čete;

IVANIŠ Ilije RADE, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac-strazar;

JANKOVIĆ Jove STOJAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

KLEPIĆ Sime BOŠKO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KLEPIĆ Sime DRAGAN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

KLEPIĆ Stojana LAZAR, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

KLEPIĆ Stojana RADE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

KLEPIĆ Stojana SAVA, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

KLEPIĆ Ostoje SIMO, rođen 1896, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KLEPIĆ Jovana UROŠ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KNEŽEVIĆ Sime DRAGICA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 2. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KNEŽEVIĆ Pere DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Pere GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Nikole JOVO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik opštinskog NOO;

KNEŽEVIĆ Stanka LJUPKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Vučena RATKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac-bolničar;

KNEŽEVIĆ Pere STEVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

KNEŽEVIĆ Luke STOJA, rođena 1910, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KONDIĆ Jovana BOJA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KONDIĆ Dane ĐUJA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član odbora NOF-a;

KONDIĆ Pavla JELISAV, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Pavla KOVILJKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac;

KONDIĆ Vasilija MIJAT, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Vase MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Vučena MILOŠ, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Vase MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KONDIĆ Miloša SAVA, rođena 1914, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KONDIĆ Vučena SAVA, rođen 1901, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Vase STEVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KONDIĆ Jovana STOJAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Lake TODOR, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Vase UROŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRAGULJ Pere JOVAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRAGULJ Đurđa RADE, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KRAGULJ Đurđa VASILJ, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KUDRA Ignjatija ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir i opštinski stražar;

KUDRA Stojana IGNJATIJE, rođen 1884, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KUDRA Nikole MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KUDRA Ostoje NIKOLA, rođen 1890, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, pozadinski obavještajac;

KUDRA Laze OSTOJA, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KUDRA Ignjatija STOJAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

LUKIĆ Stojana MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;

LUKIĆ Jove MITAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

LUKIĆ Ilije OBRAD, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

LUKIĆ Nikole SAVA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

LUKIĆ Đurđa STOJAN, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

LJUBOJA Pere ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MALIĆ Petra JOVO, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MALBAŠIĆ Teofila BOŠKO, rođen 1924, gimnazijalac, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komesar čete;

MALBAŠIĆ Mile JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MALBAŠIĆ Trive LJUBO, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1942. godine, borac-invalid;

MALBAŠIĆ Laze MILANKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MALBAŠIĆ Teofila TRIVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MALJUGA Stevana ILIJA, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac VI krajiške brigade;

MALJUGA Petra MILKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MALJUGA Todora TRIVO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MARJANOVIĆ Veljka BOGDAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Pane BOJA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Mihajla BOŽO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda;

MARJANOVIĆ Sime ČEDO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Jove DRAGICA, rođena 1918, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFZ-a;

MARJANOVIĆ Jove DRAGO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Jove DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 2. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Stola DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Jove JOJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodni delegat;

MARJANOVIĆ Luke JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MARJANOVIĆ Laze LAZAR, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, zastavnik, intendant bataljona;

MARJANOVIĆ Laze MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda;

MARJANOVIĆ Laze MILKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 6. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Sime NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Stojana OBRAD, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 6. 1944. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Laze PANE, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac-stražar;

MARJANOVIĆ Jove PETAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodni delegat;

MARJANOVIĆ Miče STOJA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka;

MARJANOVIĆ Laze UROŠ, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda;

MARJANOVIĆ Nikole VID, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MIJATOVIĆ Jandrije BOJA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MIJATOVIĆ Jovana DANE, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MIJATOVIĆ Jovana JANDRIJA, rođen 1894, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MIJATOVIĆ Jovana UUPKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk; stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MIJATOVIĆ Steve MILICA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MIJATOVIĆ Jove STANA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka 6. krajiške brigade;

MIJATOVIĆ Ostoje STOJA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac-bolničarka 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Jovana BOGDAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda 2. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Đurđa ČEDO, rođen 1914, radnik, 3 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941. godine, sekretar NOO;

MILINKOVIĆ Lazara DRAGOJE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Đure DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Tome DUŠAN, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac i predsjednik NOO;

MILINKOVIĆ Koste ĐURAĐ, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Laze ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Mitra JOVKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILINKOVIĆ Tode JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILINKOVIĆ Tode JOVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILINKOVIĆ Mitra KOŠTA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOF-a;

MILINKOVIĆ Bože MARA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član odbora NOF-a;

MILINKOVIĆ Đurana MARA, rođena 1900, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MILINKOVIĆ Save MARKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Lazara MIHAJLO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILINKOVIĆ Koste MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

MILINKOVIĆ Lazara MILANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Đure MILKA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 23. 10. 1943. godine, član odbora USAOJ-a;

MILINKOVIĆ Mitra MILOŠ, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 2. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Sime NIKOLA, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 9. 1944. godine, odbornik NOF-a;

MILINKOVIĆ Tode NOVICA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Blaže OBRAD, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Blaže PETAR, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Pere PETRA, rođena 1918, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MILINKOVIĆ Lake SIMO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILINKOVIĆ Mitra UROŠ, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 14.2. 1944. godine, član SKOJ-a;

MILINKOVIĆ Đurđa VESELIN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOF-a;

MILINKOVIĆ Laze VESO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILINOVIĆ Mitra VUKOSAVA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a i odbornica AFŽ-a;

MILINOVIĆ Sime DOSTA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MILINOVIĆ Vase MIOLJKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILIVOJŠA Pilipa MIČA, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac-invalid;

MILIVOJŠA Sime NIKOLA, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MILOJEVIĆ Tome BOŠKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILJEVIĆ Pere MILICA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MILJEVIĆ Mile PERO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MILJUŠ Đure DARA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJUŠ Koste ĐURAĐ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJUŠ Laze LJUBO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stražar;

MILJUŠ Laze SIMO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 2. krajiške brigade;

MILJUŠ Bože STOJAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 4. proleterske brigade;

MIRČIĆ Marka STEVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MIRČIĆ Jove VINKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član opštinskog komiteta KP;

MIŠIĆ Mitra GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MLAĐENović Bože JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

MLAĐENović Bože MIOLJKA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;

MLAĐENović Jovana STANA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUDRINIĆ Mikana JANDRIJA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

MUDRINIĆ Jandrija LAZO, rođen 1892, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MUDRINIĆ Tode LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, pozadinski radnik, član SKOJ-a;

MUDRINIĆ Laze MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUDRINIĆ Jovana OBRAD, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

MUDRINIĆ Nikole RATKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, pozadinski radnik i član KPJ;

OGAR Petra JOVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

OLJAČA Laze DRAGICA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OLJAČA Mile ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

OLJAČA Davida GOJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

OLJAČA Đurđa ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

OLJAČA Đure MARKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

OLJAČA Tode MILOŠ, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

PAŠAJLIJA Jove ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

PAŠAJLIJA Tome ZDRAVKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

PAUKOVIĆ Laze PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

PERIŠIĆ Đure JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PERIŠIĆ Đure LUKA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik, komandir voda;

PERIŠIĆ Đure LJUBA, rođena 1905, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

PERIŠIĆ Ilije MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

PERIŠIĆ Jove STANKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac Podgrmečkog odreda;
 PERIŠIĆ Ilije STOJAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PETROVIĆ Ostoje BOŽO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 3. proleterske brigade;
 PETROVIĆ Vase ĐURAĐ, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Mihaila JOVO, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Trive JOVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Bože LAZAR, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Mile LAZAR, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Jove MILE, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac artiljerijskog divizionara;
 PETROVIĆ Stojana MILORAD, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Ostoje MILOŠ, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac artiljerijskog divizionara;
 PETROVIĆ Laze NENKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PETROVIĆ Miloša OBRAD, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član odbora USAOJ-a;
 PETROVIĆ Pere SIMO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 PETROVIĆ Mile STOLE, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac Podgrmečkog odreda;
 PETROVIĆ Tode UROŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;
 PETROVIĆ Mihajla VASILJE, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 8. 1941. godine, borac i član NOO;
 PETROVIĆ Savana VID, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PILIPOVIĆ Petra DARA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PILIPOVIĆ Sime DOSTA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PILIPOVIĆ Jove DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PILIPOVIĆ Mitra ILIJA, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;
 PILIPOVIĆ Vice MARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PILIPOVIĆ Sime NIKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, tesar-majstor;
PILIPOVIĆ Jove RELJA, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

PILIPOVIĆ Vice SIMO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PILIPOVIĆ Gliše STOLE, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 3. proleterske brigade;

PILIPOVIĆ Sime VELJKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

POPOVIĆ Milana JOKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

POPOVIĆ Mitra STANA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RADIĆ Sime PETRA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

RELJIĆ Vida BOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

RELJIĆ Vida DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RELJIĆ Kuzmana GOJKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda 6. krajiške brigade;

RELJIĆ Petra KOJO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda 6. krajiške brigade;

RELJIĆ Nikole NIKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

RELJIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1893, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

RELJIĆ Kuzmana NEVENKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

RELJIĆ Stevana TODE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda 6. krajiške brigade;

SEKULIĆ Mitra ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kovač-pozadinski radnik;

SEKULIĆ Jove JOVANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka 6. krajiške brigade;

SEKULIĆ Jove SAVA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STARČEVIĆ Pere DRAGAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

STARČEVIĆ Pere DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

STARČEVIĆ Pere ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir voda 6. krajiške brigade;

STEVIC Stanka GOJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

STEVIC Pere STANKO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

STUPAR Miće ALEKSA, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

STUPAR Nikole JOVANKA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ.

STUPAR Vase LAZAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete 6. krajiške brigade, potporučnik;

STUPAR Jošana LAZO, rođen 1885, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

STUPAR Laze MARKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, omladinski rukovodilac u bataljonu 6. krajiške brigade;

STUPAR Steve MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STUPAR Rade MILE, rođen 1896, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOF-a;

STUPAR Laze NIKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

STUPAR Jove PERO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac-pekar u radnom bataljonu;

STUPAR Vase PETAR, rođen 1925, gimnazijalac, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

STUPAR Sime SAVA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

STUPAR Laze SMILJANA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac i član SKOJ-a;

STUPAR Sime SMILJANA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STUPAR Jakova STEVAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

STUPAR Đure STOJAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir relejne stanice;

SUČEVIĆ Jovana BOSILJKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠEŠUN Vase DOSTA, rođena 1915, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

ŠEŠUN Mile ĐURO, rođen 1909, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

ŠKARIĆ Dane MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

ŠTRBAC Lazara DRAGAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik;

ŠTRBAC Spase DUŠAN, rođen 1906, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 2. krajiške brigade;

ŠTRBAC Lazara ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda u 6. krajiškoj brigadi;

ŠTRBAC Mile STEVANIJA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠTRBAC Jove TRIVUN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;

ŠUŠNICA Đurđa ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, pomoćnik komesara čete u 6. krajiškoj brigadi;

ŠUŠNICA Ostoje JOVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

ŠUŠNICA Pere JOVO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

ŠUŠNICA Alekse MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

SUŠNICA Nikole OBRAD, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stražar pri NOO;

SUŠNICA Sime OSTOJA, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

SUŠNICA Đurđa RATKO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stražar pri NOO i odbornik;

SUŠNICA Đurđa SIMO, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac-obučar;

SUŠNICA Alekse STEVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

TEŠIĆ Đure MARKO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stražar pri NOO;

TEŠIĆ Marka PETAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine- član SKOJ-a i službenik u NOO;

TEŠIĆ Đure STEVO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

TODOROVIĆ Mila LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac 6. krajiške brigade;

TUBIĆ Sime DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

TUBIĆ Ignjatija NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac zaštitnice pri Pokrajinskom komitetu;

TUBIĆ Petra TODOR, rođen 1890, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, pozadinski aktivista i član odbora;

TUBIĆ Sime VINKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac Podgrmečkog odreda;

UMČEVIĆ Marka ĐURO, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

UMČEVIĆ Marka ILJA, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Jove DRAGICA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a i rukovodilac AFŽ-a;

VOKIĆ Save DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Nikole ĐUJA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i omladinski rukovodilac;

VOKIĆ Nikole GROZDA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Obrada JANDRIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Miloša JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Jove LJUBICA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a i omladinski rukovodilac;

VOKIĆ Milana MARIJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Nikole MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Miloša MILE, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandir voda u 6. krajiškoj brigadi;

VOKIĆ Pere MILKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Milana NEVENKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 12. 1942. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Nikole OBRAD, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac-kurir;

VOKIĆ Jove PETAR, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole; stupio u NOB 10. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Obrada STOJA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, referent saniteta 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Đoke TODOR, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOF-a;

VOKIĆ Milana TOMISLAV, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 20. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Todora TRIVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

VOKIĆ Đorđa ZORKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka 6. krajiške brigade;

VRANJEŠ Tode MILEVA, rođena 1922. domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

VUČKOVIĆ Petra DRAGO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUČKOVIĆ Pere LAZAR, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SNOO;

VUČKOVIĆ Koste MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUČKOVIĆ Miće MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUČKOVIĆ Jovana SAVA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka 6. krajiške brigade;

VUČKOVIĆ Petra SVETO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUKIĆ Bože BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda u 6. krajiškoj brigadi;

VUKIĆ Jove DRAGAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda u 6. krajiškoj brigadi;

VUKIĆ Save DRAGAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, bolničar 6. krajiške brigade;

VUKIĆ MILE ĐURAĐ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

VUKIĆ Jove GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUKIĆ Mićana LAZO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUKIĆ Stanka MARKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUKIĆ Blaže MILORAD, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUKIĆ Save MILORAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac 6. krajiške brigade;

VUKIĆ Mile MILOŠ, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB **20. 11.** 1944. godine, član SKOJ-a;
 VUKIĆ Đurana SIMO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda 6. krajiške brigade;
 VUKIĆ Jove STOJAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar 6. krajiške brigade;
 VUKIĆ Milana ZDRAVKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda 6. krajiške brigade;
 VUKIĆ Blaže ZORA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac Podgrmečkog odreda, član SKOJ-a;
 ŽUTIĆ Stanka JOVO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB **1941.** godine, borac 6. krajiške brigade.

Žrtve fašističkog terora:

Balaban I. Čedo	Galić Š. Božica	Kondić M. Milan
Balaban I. Dragica	Dašić V. Marija	Kondić I. Mile
Balaban M. Ilija	Dašić V. Sava (ž)	Kondić M. Petar
Banjac S. Ilija	Dašić V. Tomka	Kondić M. Simo
Banjac G. Jela	Dašić N. Trivo	Kondić M. Strajo
Banjac G. Joka	Dašić M. Zorka	Kragulj R. Dragica
Banjac G. Mara	Dobrić B. Sava	Kragulj R. Drago
Banjac S. Milka	Dobrijević D. Borka	Kragulj R. Milan
Banjac S. Mirko	Dobrijević D. Čedo	Kragulj R. Milka
Banjac S. Stana	Dobrijević L. Đuja	Kragulj R. Mladen
Banjac G. Stevo	Dobrijević N. Luka	Kragulj J. Pero
Bjelajac P. Dušan	Dobrijević D. Mara	Kragulj R. Stoja
Bjelajac D. Đuro	Dobrijević S. Mika	Kudra L. Božo
Bjelajac D. Jela	Dobrijević L. Persa	Kudra T. Stevo
Bjelajac P. Pero	Dobrijević D. Rade	Ljuboja Nj. Božo
Bjelajac P. Žarko	Dobrijević D. Sojka	Ljuboja Nj. Dušanka
Borovnica M. Dragica	Galeša P. Rade	Ljuboja Nj. Jovanka
Borovnica M. Đuja	Ilić A. Anda	Ljuboja Nj. Ljubica
Borovnica M. Mirko	Ilić S. Avram	Ljuboja Nj. Ljubo
Borovnica M. Zivko	Ilić O. Čedo	Ljuboja Nj. Mara
Brajić M. Bosiljka	Ilić V. Dragica	Ljuboja V. Njego
Brajić M. Cvijeta	Ilić M. Gojko	Ljuboja M. Marko
Brajić M. David	Ilić K. Gospova	Ljuboja V. Sava (ž)
Brajić S. Dušanka	Ilić V. Jela	Malbašić T. Mladen
Brajić M. Mirko	Ilić J. Joka	Malbašić M. Mladen
Brajić M. Nevenka	Ilić O. Joka	Malbašić B. Smilja
Brajić M. Nikola	Ilić M. Jovan	Malbašić N. Uroš
Brajić L. Sava (ž)	Ilić K. Jovanka	Malić J. Đuro
Brajić M. Stana	Ilić J. Jovo	Malie J. Nikola
Brajić L. Uroš	Ilić O. Jovo	Maljuga I. Boja
Branković M. Borka	Ilić K. Marta	Maljuga M. Dragica
Branković V. Božica	Ilić J. Mika	Maljuga I. Đuja
Branković M. Rajko	Ilić T. Milan	Maljuga I. Gospova,
Branković B. Vaso	Ilić T. Milan	Maljuga I. Mile
Cmomarković S. Boško	Ilić G. Mile	Maljuga I. Milja
Crnomarković T. Dušan	Ilić V. Mile	Maljuga M. Milja
Crnomarković A. Jovo	Ilić V. Milena	Maljuga I. Nikola
Crnomarković M. Jovo	Ilić K. Obrad	Maljuga I. Sava (ž)
Crnomarković M. Jovo	Ilić J. Radojka	Marjanović M. Boško
Cmomarković V. Jovo	Ilić G. Sava	Marjanović S. Jelka
Crnomarković S. Luka	Ilić K. Sava	Marjanović S. Jovan
Crnomarković Đ. Mihajlo	Ilić J. Tomka	Marjanović S. Jovanka
Cmomarković J. Uroš	Jerković P. Jovo	Marjanović S. Marko
Crnomarković Đ. Vid	Kondić L. Gojko	Marjanović S. Milan

Marjanović T. Milica
 Marjanović D. Radojka
 Marjanović D. Slavko
 Marjanović S. Spiro
 Marjanović K. Uroš
 Mauna Đ. Božo
 Mijatović B. Bogdan
 Mijatović M. Branko
 Mijatović J. Čedo
 Mijatović J. Danica
 Mijatović J. Dosta
 Mijatović S. Dragica
 Mijatović J. Gojko
 Mijatović O. Jovanka
 Mijatović B. Lazo
 Mijatović M. Luka
 Mijatović I. Ljeposava
 Mijatović J. Ljubo
 Mijatović M. Milan
 Mijatović J. Mladen
 Mijatović B. Ostoja
 Mijatović J. Pane
 Mijatović J. Sava (ž)
 Mijatović M. Soka
 Milinković B. Jovo
 Milinković L. Lazar
 Milinković L. Luka
 Milinković L. Mikajlo
 Milinković B. Milan
 Milinković L. Milan
 Milinković J. Nikola
 Milivojša V. Mileva
 Miljuš K. Sava (ž)
 Milj uš A. Spase
 Mirčić M. Marija
 Misić M. Milan
 Misić Đ. Rade
 Mladenović J. Božo
 Mudrinić P. Dragica
 Mudrinić N. Dušan
 Mudrinić P. Marko
 Mudrinić M. Mirko
 Mudrinić I. Ratko
 Mudrinić T. Ratko
 Ogar Đ. Desa
 Ogar Đ. Lazar
 Ogar Đ. Mara
 Ogar M. Marija
 Ogar Đ. Ruža
 Ogar Đ. Žarko
 Oljača T. Boja
 Oljača S. Borka
 Oljača S. Bosiljka
 Oljača R. David
 Oljača S. Dosta
 Oljača S. Ikonija
 Oljača M. Jovo
 Oljača M. Ljuba
 Oljača S. Mika
 Oljača M. Milja
 Oljača S. Mitar
 Oljača S. Mitar
 Oljača S. Stanko
 Oljača M. Stoja

Oljača T. Stoja
 Pašalića S. Joka
 Pašalića S. Jovo
 Pašalića S. Mile
 Pašalića S. Toma
 Pašalića S. Tomka
 Perišić J. Đuro
 Perišić M. Đuro
 Petrović S. Bogdan
 Petrović T. Boja
 Petrović S. Božo
 Petrović S. Dara
 Petrović M. Dosta
 Petrović S. Dosta
 Petrović S. Drago
 Petrović T. Gojko
 Petrović S. Jela
 Petrović D. Joka
 Petrović T. Jovanka
 Petrović S. Lazo
 Petrović S. Lazo
 Petrović S. Ljuba
 Petrović S. Ljubica
 Petrović N. Marko
 Petrović S. Mika
 Petrović T. Mika
 Petrović D. Milica
 Petrović S. Milja
 Petrović T. Nikola
 Petrović S. Rosa
 Petrović T. Sava (ž)
 Petrović P. Stanko
 Petrović D. Stoja
 Petrović S. Stoja
 Petrović S. Todora
 Petrović D. Tomka
 Petrović S. Tomka
 Petrović S. Uroš
 Petrović T. Vaso
 Petrović M. Vlado
 Petrović S. Zor ka
 Pilipović Đ. Boja
 Pilipović G. Đorđo
 Pilipović Đ. Grozda
 Pilipović I. Mitar
 Pilipović Đ. Petar
 Pilipović Đ. Sava (ž)
 Pilipović Đ. Stana
 Pilipović Đ. Stanko
 Pilipović S. Vico
 Popović N. Boško
 Popović D. Milan
 Potkolnjak S. Luka
 Reljić K. Mićo
 Reljić B. Petar
 Savić L. Dragica
 Sekulić I. Dragica
 Sekulić L. Đurađ
 Sekulić I. Marko
 Sekulić Đ. Spiro
 Starčević I. Cvijo
 Stević P. Boja

Stević U. Boško
 Stević U. Dragica
 Stević U. Jovan
 Stević J. Pepo
 Stević M. Stevanija
 Stupar R. Aleksa
 Stupar P. Boja
 Stupar A. Dragica
 Stupar R. Dragan
 Stupar P. Dragica
 Stupar U. Dragica
 Stupar O. Drena
 Stupar A. Dušan
 Stupar R. Gospova
 Stupar R. Joka
 Stupar R. Jovanka
 Stupar U. Jovanka
 Stupar D. Ljubica
 Stupar O. Mika
 Stupar O. Mikajlo
 Stupar O. Milena
 Stupar J. Miloš
 Stupar J. Nikola
 Stupar P. Nikola
 Stupar S. Obrad
 Stupar B. Ostoja
 Stupar M. Ostoja
 Stupar D. Petra
 Stupar A. Rade
 Stupar A. Rosa
 Stupar D. Ružica
 Stupar J. Stevan
 Stupar A. Uroš
 Stupar D. Uroš
 Stupar I. Vid
 Stupar M. Vida
 Škarić L. Dragica
 Štrbac N. Danica
 Štrbac N. Marija
 Štrbac R. Mikajlo
 Štrbac J. Nikola
 Štrbac N. Vlado
 Sušnica O. Dragica
 sušnica O. Mara
 Sušnica A. Veselin
 Tubić I. Mika
 Tubić I. Pero
 Umčević M. Marko
 Umčević M. Miloš
 Vučković R. Dragan
 Vučković Đ. Đuran
 Vučković N. Gojko
 Vučković N. Lazo
 Vučković J. Milica
 Vučković Đ. Mirko
 Vučković O. Nikola
 Vučković N. Novica
 Vučković V. Ostoja
 Vučković I. Ratko
 Vučković M. Vaso
 Vukić M. Jovanka
 Vukić A. Kojo
 Vukić S. Mitar

Vukić P. Petra
Vukić S. Vico
Zorić L. Dragica

Žutić M. Boja
Žutić S. Danica
Žutić S. Pajo

Žutić S. Stana
Žutić M. Stevo
Žutić S. Trivuna

DEMIŠEVCI

Borci poginuli u NOB:

BURNIĆ Ahme AHMO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bele Crkve, borac;
BURNIĆ Hadže BEGO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Jasenovca;
BURNIĆ Derve MUHO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bele Crkve, borac;
BURNIĆ Saliha RASIM, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Karlovca, borac;
KIČIN Aziza NAZIF, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, poginuo 1945. godine kod Travnika.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BURNIĆ Smaila HUSEIN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BURNIĆ Saliha MUHO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, stariji vodnik;
JUGURDŽIJA Ale HAMID, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
JUGURDŽIJA Mumina HUSEIN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
JUGURDŽIJA Velage MUJO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac.

DUGE NJIVE

Borci poginuli u NOB:

BUDIMIR Nikole MILAN, rođen 1915, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine, mjesto pogibije nepoznato, borac;
DRONJAK Ilije LAZO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Dugih Njiva, borac;
MARJANOVIĆ Đure JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine na sremskom frontu, borac;
MARJANOVIĆ Bojana JOVO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dugih Njiva, borac;
MARJANOVIĆ Save MARKO, rođen 1898, trgovac, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dugih Njiva, borac;

MARJANOVIĆ Mile STEVO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dugih Njiva, borac;
MILUNOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Briševa, borac;
REPAJIĆ Jovana BOŽO, rođen 1915, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dugih Njiva, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

MARJANOVIĆ Đure MILAN, rođen 1925. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
MILUNOVIĆ Stevana ĐURO, rođen 1909. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BUDIMIR Milana ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BUDIMIR Nikole JOVAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BUDIMIR Nikole MARA, rođena 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BUDIMIR Nikole PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
DRONJAK Save ĐURO, rođen 1903, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
DRONJAK Sime LAZO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DRONJAK Ilije MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
DRONJAK Mile MILKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DRONJAK Mile RADE, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
DRONJAK Jovana STEVAN, rođen 1892, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOF-a;
LUKIĆ Đukana MARKO, rođen 1922, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
MARJANOVIĆ Đure ANĐA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MARJANOVIĆ Stevana ANĐA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
MARJANOVIĆ Stevana LAZO, rođen 1895, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
MARJANOVIĆ Ilije MILKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MARJANOVIĆ Staniše SAVA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Marka SVETO, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Ilije TRIVO, rođen 1922, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac i odbornik NOO;

MILUNOVIĆ Jove ANA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AF2;

MILUNOVIĆ Vida BRANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

MILUNOVIĆ Đure GOJKO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILUNOVIĆ Đure ILIJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILUNOVIĆ Mile JOVAN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILUNOVIĆ Mila JOVANKA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2;

MILUNOVIĆ Mile LAZO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILUNOVIĆ Stevana LUKA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILUNOVIĆ Vida MILAN, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MILUNOVIĆ Vida MILICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILUNOVIĆ Stevana MILKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILUNOVIĆ Stevana NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MILUNOVIĆ Tome PERO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILUNOVIĆ Dmitra ROSA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

MILUNOVIĆ Vida SLAVKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MILUNOVIĆ Đure STOJAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MILUNOVIĆ Ilije ZORA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MUDRINIĆ Mile BOŽO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUDRINIĆ Nikole DANE, rođen 1918; zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUDRINIĆ Nikole ĐORĐO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUDRINIĆ Nikole STEVAN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac.

DŽEVAR

Borci poginuli u NOB:

BARUDŽIJA Ostoje DRAGOJA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Beograda, borac;
BARUDŽIJA Ostoje ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Omarske;
ĆUSIĆ Mehe IBRAHIM, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Zemuna, borac;
ĆUSIĆ Mehe MUHAREM, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Bihaća, borac;
JOJIĆ Svetozara JOVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Teslića, borac;
PREDOJEVIĆ Branka DUŠAN, rođen 1924, đak, viša gimnazija, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ličkog Petrovog Sela, delegat voda;
STUPAR Stole MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Sremu, borac;
SUUANOVIĆ Rame EDHEM, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Broda, borac;
TRKULJA Stojana GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;
VRUČINIĆ Jove BOGDAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Saračice, borac;
VRUČINIĆ Laze TODOR, rođen 1926, đak, 2 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Starog Majdana.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

INĐIĆ Marka MILAN, rođen 1920, radnik, 2 raz. zanatske škole, politički komesar 8. KNOU brigade, major;
STUPAR Sime STEVAN, rođen 1907, žandarm, 4 raz. osnovne škole, potporučnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

CERIĆ Muje REDŽIFA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
ĆULUM Mile LUKA, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
DAMJANOVIĆ Todora BRANE, rođen 1925, đak, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941. godine, kapetan;
DAMJANOVIĆ Todora DUŠAN, rođen 1922, student, stupio u NOB 1943. godine, politički komesar bataljona;
GALOVIĆ, rođena Vučinić, ZORKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
GRBIĆ Mehe OMER, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

GRBIĆ Huse RASIM, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

GRBIĆ Avde SABAN, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

INĐIĆ Marka DRAGAN, rođen 1913, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, predsjednik Opštinskog NOO;

INĐIĆ, r. Malić, Mile JOKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

INĐIĆ Petra JOVO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

INĐIĆ Marka KRAJO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar SKOJ-a;

INĐIĆ Mile MIRKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

INĐIĆ Mile PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

INĐIĆ Petra PETAR, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

JOLIĆ Ive ANA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;

JOLIĆ Ive ANTE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, stražar NOO;

JOLIĆ Stipe MATE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac;

JOJIĆ Svetozara MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, politički komesar čete;

KOKORUŠ Marka MIKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 4 1944. godine, član SKOJ-a;

MALIĆ Bogdana DARA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

MALIĆ Mile LAZO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

MALIĆ Veljka VOJISLAV, rođen 1910, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MARINKOVIĆ Koste DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Sime MILAN, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Ilije MARA, rođena 1928, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Jovana MILICA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, odbornica AFŽ;

NOVAKOVIĆ, r. Stupar STOJA, rođena 1923, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OBAD Ranka JOVO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

OBAD, r. Kozlića, Jove MILEVA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornik;

POLJAK Hasana ARIF, rođen 1922. zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

PRANIĆ Fabestijana IVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, vodnik;

PRANIĆ Mate NEDELJKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, član SKOJ-a;

PREDOJEVIĆ Milana DRAGO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

PREDOJEVIĆ Rade LJUBOMIR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

PREDOJEVIĆ Nikole LJUPKO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;

PREDOJEVIĆ Rade NEVENKA, rođena 1926, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PROŠIĆ Luke STOJAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poručnik;

STUPAR Sime KOŠTA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

STUPAR, r. Prošić, Luke MARA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STUPAR Sime MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

STUPAR Milana SAVA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFZ;

SULJANOVIĆ Ibrahima ADEM, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SULJANOVIĆ Bilkana HASAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

SULJANOVIĆ Bilkana IDRIZ, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SULJANOVIĆ Huse JUNUZ, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SULJANOVIĆ Bege MEHO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SULJANOVIĆ SULEJMAN, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 11. 1943. godine, član seoskog NOO;

TRKULJA Mile JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;

TRKULJA, r. Indić, LJUBICA, rođena 1926, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

TRKULJA Stojana SIMO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

TRKULJA Vojina VASO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

UZEIROVIĆ Halila MUHO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

VRUČINIĆ Vase DUŠAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VRUČINIĆ Laze MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

VRUĆINIĆ Vase NIKOLA, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, stariji vodnik;
VRUĆINIĆ, r. Delić, SMILJA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, vodnik.

Žrtve fašističkog terora:

Barudžija D. Boško	Kragulj M. Đorđo	Prošić S. Pero
Barudžija O. Dragoje	Malić Lj. Jovanka	Stupar J. Anka
Barudžija D. Jevrosima	Malie S. Ljupko	Stupar M. Božidar
Barudžija J. Jovan	Malić V. Mileva	Stupar J. Božo
Barudžija D. Jovo	Malić L. Nikola	Stupar J. Doja
Barudžija D. Mane	Malić V. Nikola	Stupar S. Dušan
Barudžija D. Mičo	Marinković M. Košta	Stupar M. Đuro
Barudžija D. Milka	Marinković M. Simo	Stupar S. Đuro
Barudžija J. Miloš	Obad T. Marija	Stupar M. Jevto
Barudžija J. Simo	Obad T. Pero	Stupar J. Simo
Bešić A. Said	Obad P. Ranko	Stupar S. Uroš
Indić M. Bogdan	Obad P. Todor	Suljanović Z. Smajo
Indić M. Joka	Obad P. Sava	Trkulja M. Marko
Indić M. Marko, zv. Ranko	Predojević N. Branko	Trkulja P. Milan
Kokoruš S. Marija	Predojević B. Deva	Trkulja K. Pero
Kokoruš S. Marko	Predojević M. Milan	Trkulja S. Stojan
Kokoruš S. Stevan	Predojević M. Rade	Trkulja S. Vojin
Kokoruš J. Trivuna	Prošić L. Danica	Vrućinić V. Košta

DEDOVAČA

Borci poginuli u NOB:

KLJUJIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Sutjesci;
KLJUJIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Sutjesci;
KLJUJIĆ Pane DUŠAN, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
KLJUJIĆ Pane ĐURAĐ, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, vodnik;
MACURA Mihajla LJUBO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
MACURA Vuje MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
MACURA Mile MIJAT, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
MACURA Jovana SPASE, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni, borac;
MANOJLOVIĆ Mihajla LUKA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Sutjesci, poručnik;
VRANJEŠ Marka ĐURAĐ, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u istočnoj Bosni, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

KLJUJIĆ Luke ILLJA, rođen 1907. godine, zemljoradnik, samouk, podoficir;
TUBIN Damjana NIKOLA, rođen 1916. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BJEDOV Stojana ĐURO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
KLJUJIĆ Dušana MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB I. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
KLJUJIĆ Dušana NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, podoficir;
KLJUJIĆ Dušana STOJAN, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB II. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;
MACURA Maksima BOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;
MACURA Mihajla ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
MACURA Vuje MILOŠ, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
MACURA Paje NIKOLA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
MACURA Tode OBRAD, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
SUČEVIĆ Jovana PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
SUČEVIĆ Nikole STOJAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
TUBIN Jovana LAZO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
TUBIN Damjana MITAR, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
TUBIN Đurđa STOLE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
UDOVČIĆ Mitra DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
UDOVČIĆ Mitra ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
UDOVČIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1930, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
UDOVČIĆ Ilije STOLE, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir;
VRANJEŠ Sime ĐURAN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
VRANJEŠ Marka MILOŠ, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
VUKOJEVIĆ Stevana MILOŠ, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, podoficir.

Žrtve fašističkog terora:

Ivanić M. Ilija	Manojlović L. Milena	Vranješ I. Branko
Ivanić M. Vid	Manojlović N. Sava	Vranješ M. Cvijeta
Ključić Đ. Dane	Manojlović S. Sava	Vranješ Đ. Gospova
Ključić I. Stoja	Manojlović L. Slavko	Vranješ M. Ilija
Macura P. Jovan	Sučević P. Đuja	Vranješ M. Jovo
Macura M. Luka	Sučević J. Đuro	Vranješ I. Lazo
Macura M. Mara	Sučević N. Ilija	Vranješ T. Marko
Macura S. Mara	Sučević N. Koviljka	Vranješ M. Ratko
Macura Mihajilo	Sučević J. Ljubo	Vranješ M. Sava
Macura S. Mile	Sučević B. Mijajilo	Vranješ T. Simo
Macura P. Miloš	Sučević N. Rade	Vranješ Đ. Slavko
Macura P. Spase	Sučević S. Simeuna	Vranješ M. Stana
Macura M. Števanija	Tubin B. Đurađ	Vranješ T. Tode
Macura P. Tomka	Tubin D. Stanojka	Vranješ M. Vlade
Macura M. Živko	Tubin J. Stevo	Vukojević S. Boško
Manojlović D. Đuja	Udovičić K. Mile	Vukojević S. Mitar
Manojlović Đ. Đurađ	Udovičić P. Mitar	Vukojević S. Pero
Manojlović I. Ilinka	Udovičić K. Ostoja	Vukojević S. Vaso
Manojlović Đ. Milan	Vranješ S. Boško	

FAJTOVCI

Poginuli borci NOB:

DOŠENOVIĆ Ranka DRAGOJE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sremu, borac;

DOŠENOVIĆ Miće ĐURO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Fajtovaca, borac;

DOŠENOVIĆ Mile GOJKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Naprelja, borac;

DOŠENOVIĆ Pere KOŠTA, rođen 1921, student, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Sanskog Mosta, borac;

DOŠENOVIĆ Vase KOŠTA, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1942, poginuo 1943. godine kod Kozina, borac;

DOŠENOVIĆ Jove MILE, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Livna, borac;

DOŠENOVIĆ Laze RADE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Dalmaciji, borac;

DOŠENOVIĆ Miće RATKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Naprelja, borac;

PREDOJEVIĆ Jove MIKAILO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Zemunu, borac;

PREDOJEVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na sremskom frontu, borac;

PUHALIĆ Cede BOJA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Lici, borac;

VUKŠA Spasoja PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Beograda, komandir čete;

VUKŠA Ilije RADE, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lukavica, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

RODIĆ Mile STOJAN, rođen 1921. godine, zemljoradnik, samouk, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

CERIĆ Aziza ASKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
CERIĆ Saliha HAKIJA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
CERIĆ Muje LATIF, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
CERIĆ Osme MUHAREM, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
CERIĆ Vahida RIZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 9. 1944. godine, borac;
CERIĆ Emina SABID, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 31. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠEN Milana BOJA, rođena 1917, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
DOŠEN Mile RADE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, kovač kod NOO;
DOŠENović Koste BOJA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
DOŠENović Dragana BOŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENović Pere BRANKO, rođen 1914, kovač, zanatska škola, stupio u NOB 1941. godine, borac-kovač;
DOŠENović Đurđa ĐORĐO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
DOŠENović Mirka ĐUJA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
DOŠENović Vase KOSA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
DOŠENović Branka MIRA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, predsjednica AFŽ-a;
DOŠENović Miče MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENović Pere MIRKO, rođen 1919, gimnazijalac, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941. godine, oficir;
DOŠENović Mile NIKOLA, rođen 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENović Vase RADE, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
DOŠENović Laze RANKO, rođen 1902, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, majstor tesar kod NOO;
DOŠENović Jove VASO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac, član SKOJ-a;
INĐIĆ Mile MARA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

INDIĆ Mile MIĆO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 IVEZIĆ Ilije PAVA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 KAMBER Đure DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 LUKIĆ Manojla MILANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 LUKIĆ Manojla MILKA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 LUKIĆ Manojla ZORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MANDIĆ Nikole JOVANKA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 PANIĆ Bože ĐORĐO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 PANIĆ Bože ĐUJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PANIĆ Mirka MARA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 10. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;
 PANIĆ Bože MILKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PANIĆ Nikole NIKOLA, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 PANIĆ Bože SPASOJE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PREDOJEVIĆ Jove GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Pere MILANKO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 11. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;
 PREDOJEVIĆ Pere MILE VA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PUHALIĆ Luke MARA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RODIĆ Nikole LAZO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac-invalid;
 RODIĆ Laze MARIJA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 RODIĆ Trivuna MIKA- rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ŠEVO Nikole MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUKOBRAD Mitra MILE, rođen 1906, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik;
 VUKOBRAD Mile SMILJA, rođena 1908, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 VUKŠA Nikole BOJA, rođena 1909, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 9. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 VUKŠA Ilije BOSILJKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine;

VUKŠA Ranka JELKA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, odbornica AFŽ-a;
 VUKŠA Miloša MILEVA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, član SKOJ-a;
 VUKŠA Spasoja MILEVA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 VUKŠA Rade MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac, član SKOJ-a;
 VUKŠA Nikole SAVA, rođena 1908, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, odbornica AFŽ-a.

Spisak žrtava fašističkog terora:

Došen D. Branko	Došenović I. Milena	Panić M. Vuka
Došen D. Danica	Došenović M. Milka	Panić N. Vukašin
Došen I. Drago	Došenović R. Perka	Predojević P. Cvijeta
Došen R. Đuja	Došenović S. Perka	Predojević J. Dmiatar
Došen T. Ilija	Došenović P. Pero	Predojević P. Mile
Došen I. Marija	Došenović S. Petar	Predojević G. Milutin
Došen R. Milan	Došenović R. Ranko	Predojević J. Rosa
Došen T. Mile	Došenović M. Ratko	Predojević J. Sekula
Došen I. Milica	Došenović J. Savka	Predojević J. Stoja
Došen M. Milica	Došenović R. Savka	Predojević Stojan
Došen R. Milka	Došenović R. Spasoja	Predojević P. Zora
Došen D. Živko	Došenović L. Stana	Puhalić I. Boja
Došenović D. Anđa	Došenović T. Stana	Puhalić I. Lazo
Došenović L. Anđa	Došenović P. Svetko	Puhalić Đ. Luka
Došenović M. Bogdan	Došenović N. Todor	Puhalić L. Mičo
Došenović J. Boja	Došenović O. Trivo	Puhalić I. Mile
Došenović M. Bosa	Došenović I. Vida	Puhalić M. Mladen
Došenović M. Bosiljka	Došenović J. Vlado	Puhalić J. Pero
Došenović R. Dara	Došenović R. Zora	Puhalić L. Rade
Došenović M. Darinka	Drča N. Luka	Puhalić Č. Sava
Došenović D. Deva	Đukić N. Grozda	Puhalić I. Sava (ž.)
Došenović M. Dragan	Đukić N. Mara	Puhalić P. Savka
Došenović I. Dušanka	Đukić Đ. Mirko	Rodić R. Nada
Došenović T. Đuja	Đukić Đ. Nikola	Rodić S. Risto
Došenović J. Duka	Đukić N. Novica	Ševo P. Dmitra
Došenović J. Đurađ	Indić J. Mile	Ševo D. Đuja
Došenović M. Đurađ	Jarić P. Ljubica	Ševo N. Đuja
Došenović M. Gojko	Jarić S. Mile	Ševo P. Kosa
Došenović D. Gospova	Jarić S. Pero	Ševo D. Milan
Došenović M. Ilija	Kamber P. Dane	Ševo M. Milka
Došenović I. Jelka	Kamber P. Đuro	Ševo M. Milka
Došenović I. Jovanka	Lukić I. Manojlo	Ševo P. Nikola
Došenović M. Jovo	Panić B. Boja	Ševo V. Pero
Došenović M. Jovo	Panić M. Dara	Ševo D. Perica
Došenović S. Jovo	Panić M. Dara	Ševo N. Radojka
Došenović I. Lazo	Panić M. Ilija	Ševo D. Stana
Došenović J. Lazo	Panić M. Mika	Ševo N. Trivuna
Došenović V. Lazo	Panić B. Milan	Vukobrat M. Draginja
Došenović T. Ljuba	Panić N. Milka	Vukša M. Bogdan
Došenović Đ. Mara	Panić M. Milutin	Vukša L. Ilija
Došenović J. Mičo	Panić M. Nevenka	Vukša R. Ilija
Došenović I. Mihailo	Panić N. Nevenka	Vukša I. Miloš
Došenović J. Mika	Panić M. Pero	Vukša J. Nikola
Došenović M. Mika	Panić N. Sava, ž.	Vukša I. Rade
Došenović M. Milan	Panić M. Simo	Vukša S. Ranko
Došenović Đ. Mile	Panić N. Slavko	

GAREVICA

Borci poginuli u NOB:

BJELOBRK Miće JOVO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Podvidače.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BESLAĆ Luke MARKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BJELOBRK Miće NIKOLA, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1942. godine, borac;
BJELOBRK Jove SVETO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1942. godine, borac;
BJELOBRK Jove TRIVUN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1943. godine, borac;
KOMLJEN Tome IVO, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1944. godine, odbornik NOO;
KREŠIĆ Jose KATA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
VUKOJEVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
VUKOJEVIĆ Nikole PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Matijević P. Pejo
Vukmir P. Jelica

Vukojević N. Marija
Vukojević N. Ratko

GORICE

Borci poginuli u NOB:

RODIĆ Vase JANKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Prijedora, borac;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

RODIĆ Gojka SLAVKO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, **4** raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

DEKIĆ-BASTA Nikole BOJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DURIĆ Mumina LATIF, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir Opšt. NOO;

RODIĆ Delije BORKA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

RODIĆ Milanka DARA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Joše DELIJA, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

RODIĆ Vase DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

RODIĆ Vase ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RODIĆ Rade LJUBICA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

RODIĆ-KORICA Jove MILE VA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 23. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Jovana MIKAN, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Spasoja MILICA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Nikole MILKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

RODIĆ Milutina MILUTIN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RODIĆ Mikaila PERKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

RODIĆ Jandre RADE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

RODIĆ Delije ZORA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Rodić J. Bogdan	Rodić D. Jovanka	Rodić S. Mirko
Rodić B. Bosa	Rodić I. Ljubo	Rodić S. Nedeljka
Rodić I. Dmitar	Rodić S. Mika	Rodić I. Nikola
Rodić S. Dušan	Rodić S. Milan	Rodić D. Petar
Rodić J. Đuja	Rodić N. Milanako	Rodić D. Petra
Rodić J. Đuro	Rodić B. Milka	Rodić D. Radojka
Rodić G. Ilija	Rodić D. Milka	Rodić D. Radomir
Rodić S. Ilija	Rodić S. Milka	Rodić D. Rosa
Rodić D. Jelka	Rodić M. Milorad	Rodić M. Spasoja
Rodić J. Jošo	Rodić I. Milutin	Rodić I. Svetko
Rodić I. Dmitar	Rodić D. Mira	

GRDANOVCI

Borci poginuli u NOB:

ANIČIĆ Cvije MIĆO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Ruškovca;

ANIČIĆ Maksima MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Brajić Tavana;
 ANIČIĆ Mile PERO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Miške Glave kao vodnik voda;
 ANIČIĆ Mile TODOE, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kao desetar u Brajić Tavanu;
 DALJEVIĆ Marka NIKOLA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Grdanovaca;
 DALJEVIĆ Đurđa TRIVO, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Crnoj Gori;
 DOMAZET Pere DRAGUTIN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grdanovcima;
 DOMAZET Trive GOJKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Glamoču;
 DOMAZET Tode MIHAJLO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine u Dalmaciji kao komandant bataljona;
 DOMAZET Mile MIRKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine u Sloveniji kao zamjenik komandanta brigade;
 JOJIĆ Obrada ĐURO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 JOJIĆ Obrada LAZAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Nagliša;
 JOJIĆ Stevana MAKSIM, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grdanovcima kao predsjednik NOO;
 JOJIĆ Obrada MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Prijedora kao desetar;
 JOJIĆ Obrada MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Kozari kao vodnik voda;
 JOVANČEVIĆ Laze GOJKO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Kozari;
 JOVANČEVIĆ Laze MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Radomirovca kao desetar;
 KOVAČEVIĆ Miloša JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;
 KOVAČEVIĆ Petra MALETA, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Koričanice;
 KOVAČEVIĆ Miće MIĆO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Banjaluke kao komandir čete;
 MAJKIĆ Ostoje OSTOJA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Prijedora kao zamjenik komandira čete;
 MILINKOVIĆ Mile ĐURO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Grdanovaca;
 MILINKOVIĆ Mile MARKO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Grdanovaca;
 NOVAKOVIĆ Trive MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Novog;
 TONTIĆ Tode ANKA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Crnoj Gori;

TONTIĆ Đure MIRKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;
TONTIĆ Nikole RAJKO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;
TONTIĆ Sime TRIVO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Brajić Tavana kao vodnik voda.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ANIČIĆ Mile JOVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
ANIČIĆ Jove NIKOLA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik voda;
DALJEVIĆ Mihajla MILAN, rođen 1923, đak, niža gimnazija, zamjenik političkog komesara brigade, kapetan;
MAJKIĆ Ostoje NIKOLA, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, desetar;
MILINKOVIĆ Mihajla MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
MILJEVIĆ Pere SVETKO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, vodnik voda;
TODOROVIĆ Petra DRAGUTIN, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, vodnik voda;
TONTIĆ Sime JOVAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANIČIĆ Đure DRAGICA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 13.2. 1944. godine, član SKOJ-a;
ANIČIĆ Jove DRAGUTIN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ANIČIĆ Tome DRAGUTIN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ANIČIĆ Tome MILE, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ANIČIĆ Namjena MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
ANIČIĆ Mile MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ANIČIĆ Đure OSTOJA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, sekretar NO odbora;
ANIČIĆ Mikana OSTOJA, rođen 1901, zemljoradnik, kovač, samouk, stupio u NOB 1941. godine, kovač kod NOO;
ANIČIĆ Tome STEVO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ANIČIĆ Mile STOJA, rođena 1915, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
ANIČIĆ Cvije SVETKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;
ANIČIĆ Sime SVETKO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BABIĆ Pere ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

BABIĆ Pere MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Pere OSTOJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;

BABIĆ Dragutina UROŠ, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

BARUDŽIJA Boška MILKA, rođena 1925, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DALJEVIĆ Toše BOJA, rođena 1905, domaćica, nepismena, stupila u NOB 27. 12. 1943. godine, odbornica AFŽ;

DALJEVIĆ Laze MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DALJEVIĆ Trive NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DALJEVIĆ Đurđa RADE, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandant sabirnog bataljona;

DIMIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DOMAZET Trive MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

DOMAZET Mile MILKA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 14. 2. 1942. godine, odbornica AFŽ;

DOMAZET Pane MLADEN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

DOMAZET Pere SAVA, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, član Opštinskog NO odbora;

DOMAZET Save STOJA, rođena 1923, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DOMAZET Dragutina VIDA, rođena 1927, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

JOJIĆ Stevana DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JOJIĆ Stevana JOVO, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

JOJIĆ Mikana KOSA, rođena 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;

JOJIĆ Obrada MIKAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, član opštinskog NOO;

JOJIĆ Mile MILAN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JOJIĆ Mile VASELIJA, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JOVANČEVIĆ Tome LAZAR, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

JOVANČEVIĆ Laze MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KLEPIĆ Mile MARA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 19. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

KOVACEVIĆ Jevrosima MILOŠ, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik sela;

KOVACEVIĆ Miloša MIRKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

KOVACEVIĆ Petra STEVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

MAJKIĆ Ostoje JELA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Ostoje MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

MAJKIĆ Đure ROSA, rođena 1910, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MARJANOVIĆ Obrada BOŠKO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Mila DUŠAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Mile GOJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

MARJANOVIĆ Vida JOVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

MARJANOVIĆ Obrada MIRKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik voda;

MARJANOVIĆ Boška TRIVUNA, rođena 1913, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MILINKOVIĆ Mihajla ĐUJA, rođena 1927, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Mile DRAGOJE, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik;

MILJEVIĆ Save ĐURAĐ, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 31. 3. 1943. godine, član NOO;

MILJEVIĆ Mile ĐURO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, vodnik voda;

JVILJEVIĆ Mile ĐURO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MILJEVIĆ Marka JOVO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Marka LUKA, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik seoskog NO odbora;

MILJEVIĆ Save MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Ilije MIĆO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Bože MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MILJEVIĆ Jovana MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Petra MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Petra MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

MILJEVIĆ Save MILE, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 17. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Tode MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Nikole MITAR, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Petra MLADEN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Dušana NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

MILJEVIĆ Mile NIKOLA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Tome OSTOJA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Save ILJA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Bože PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Mile PERO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Sime DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

PRAŠTALO Nikole MIHAJLO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Nikole JOVO, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOF-a i član Opštinskog NOO;

STUPAR Nikole MIĆO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STUPAR Nikole MIRKO, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

STUPAR Jove NIKOLA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

TODOROVIĆ Bože JOVANKA, rođena 1924, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član odbora USAOJ-a;

TOMAŠ Trivuna JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TOMAŠ Nikole MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

TONTIĆ Blaže DUŠAN, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

TONTIĆ Todora JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

TONTIĆ Ilije MIĆO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik seoskog NO odbora;

TONTIĆ Sime MIKA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

TONTIĆ MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine;

TONTIĆ Pere MILAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VUKOBRAT Mile GOJKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik voda;
 VUKOBRAT Mile MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOBRAT Jove PERO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Aničić B. Đuro
 Aničić A. Mile
 Aničić M. Ostoja

Domazet A. Mile
 Indić Đ. Ostoja
 Indić O. Nikola

Majkić O. Boja
 Tontić N. Damjan
 Tontić N. Pero

HADROVCI

Borci poginuli u NOB:

JELISAVAC Mihajla BRANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Bosanskog Novog;
 JELISAVAC Ilije KOŠTA, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Grmeču;
 KARIĆ Milana VASILJE, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Podvidače;
 MARČETA Paje GOJKO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;
 MARČETA Mile LAZO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Manjači;
 MARČETA Mihajla PERSA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču;
 PREDOJEVIĆ Đure NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre;
 STOJANOVIĆ Nikole PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u istočnoj Bosni.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

GRBIĆ Mile NIKOLA, rođen 1923, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 JELISAVAC Laze MILAN, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, član KPJ i partijski radnik;
 JELISAVAC Mihajla TRIVO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 MAJKIĆ Jove LUKA, rođen 1909, radnik, nepismen, borac;
 MAKIĆ Đorđa STOJAN, rođen 1912. u Romanovcima kod Bosanske Gradiške, učitelj, učiteljska škola, na kraju rata pomoćnik načelnika OZNE za Bosnu i Hercegovinu;
 MARČETIĆ Stojana DUŠAN, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, član KPJ;
 MARČETIĆ Spase MILAN, rođen 1921, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 PREDOJEVIĆ Đure RAJKO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

SREDIĆ Spase ĐORĐO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, opunomoćenik OZN-e;
SREDIĆ Mile JELA, rođena 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član KPJ i odbornica Sr. odbora AFŽ;
VUKIĆ Sime BOGDAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
VUKIĆ Sime BOŽO, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BUNDALO Mile JOVAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BUNDALO Mile MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DAVIDOVIĆ Vajke ANKA, rođena 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
DAVIDOVIĆ Vajka MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
JELISAVAC Ilije GAVRO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
JELISAVAC Laze JELA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
JELISAVAC Mihajla LAZO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
JELISAVAC Ilije MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
JELISAVAC Laze MILKA, rođen 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
JELISAVAC Milana MILKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
JELISAVAC Mihajla MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
JELISAVAC Đure OLGA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ;
LUČIĆ Mile DUŠAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
LUČIĆ Milana STOJA, rođena 1910, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
LUČIĆ Mile TODOR, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
MANDIĆ Mile BJELICA, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član KPJ i odbornica AFŽ;
MARČETA Laze BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
MARČETA Spase DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
MARČETA Marka DUŠANKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i odbora AFŽ;
MARČETA Mile ĐORĐO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARČETA Laze JELA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 MARČETA Staniše JOVANKA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 MARČETA Petra MIHAJLO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MARČETA Nikole SIMO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 MARČETA Dušana SMILJA, rođena 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 PREDOJEVIĆ Đure ĐUJA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 PREDOJEVIĆ Vajka LUKA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Đure MARA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Đure MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Jove SVETKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 SREDIĆ Spase MARA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 SREDIĆ Spasoja SPASE, rođen 1894, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 STOJANOVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJANOVIĆ Đure ĐUJA, rođena 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 STOJANOVIĆ Mile ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJANOVIĆ Marka JOVAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STOJANOVIĆ Laze MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STOJANOVIĆ Laze MILKA, rođena 1926, domaćica 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJANOVIĆ Nikole MILEVA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 STOJANOVIĆ Đure PERO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŠIPKA Ranka MIKAJLO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 VUKIĆ Bože MIKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ.

Žrtve fašističkog terora:

Predojević J. Anđa
 Predojević P. Đuro
 Predojević J. Rade

HALILOVCI

Borci poginuli u NOB:

PAVIĆ Marka DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Jajca, borac;

REPAJIĆ Đukana DANE, rođen 1890, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;

REPAJIĆ Stevana ILIJA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

REPAJIĆ Jovana MARKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

REPAJIĆ Janka MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

STOJANOVIĆ Jove MIRKO, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Beograda, član Rejonskog kom. KPJ u Beogradu, uhvaćen i ubijen;

SUČEVIĆ Trivuna DANE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

SUČEVIĆ Trivuna DUŠAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;

SUČEVIĆ Trivuna MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Ljubije, borac;

SUČEVIĆ Obrada MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;

ŠKONDRIĆ Save DANE, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;

ŠKONDRIĆ Luke JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Bosanske Krupe, borac;

ŠKONDRIĆ Milana PETAR, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;

ŠUPUT Mile MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;

TOPOLIĆ Mićana DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;

TOPOLIĆ Ilije ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Busovače, borac;

TOPOLIĆ Stanka JOVAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Novog, borac;

TOPOLIĆ Mićana MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;

ŠKONDRIĆ Luke JOVANKA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču, član SKOJ-a;

VUKOJEVIĆ Laze DRAGUTIN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, skupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

VUKOJEVIĆ Sime GOJKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Ljubije, borac;

VUKOJEVIĆ Bojana STEVO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Dubovika, borac;

ŽIVKOVIĆ Pere DUŠAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Halilovaca, borac;
 ŽIVKOVIĆ Mile JOVO, rođen 1892, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Halilovaca, borac;
 ŽIVKOVIĆ Mile MIHAJLO, rođen 1893, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Johovice, borac;
 ŽIVKOVIĆ Jovana MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 ŽIVKOVIĆ Stojana MILE, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 ŽIVKOVIĆ Laze NIKOLA, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Kozari, borac;
 ŽIVKOVIĆ Petra NIKOLA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Halilovaca, borac;
 ŽIVKOVIĆ Pere SRĐEN, rođen 1906, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Halilovaca, obučar u vojnoj radionici.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

RADULOVIĆ Pere JOVAN, rođen 1900, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 REPAJIĆ Mile DUŠAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant vojvođanske brigade, kapetan;
 REPAJIĆ Janka RANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 REPAJIĆ Jovana VASO, rođen 1925. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 ŠKONDRIĆ Jove SIMO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, politički komesar bataljona, kapetan.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BAJIĆ Drage ANĐA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DEDIĆ Mehmeda AVDIJA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DEDIĆ Mehmeda MUJO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DEDIĆ Mehe MUSTAFA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 DEDIĆ Muharema ZLATA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 LUKIĆ Đukana DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PAVIĆ Marka JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 PAVIĆ Marka PERO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 POČUĆ Dane ĐUJA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 PRIČA Gavre MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RADOŠ Mile BOŽO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RADULOVIĆ Pere JOVAN, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

RADULOVIĆ Jovana MIKA, rođena 1903, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

RADULOVIĆ Pere SIMO, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAJLIĆ Mile BOŽO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

REPAJIĆ Đukana ĐORĐO, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

REPAJIĆ Jovana LAZAR, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

REPAJIĆ Mile MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

REPAJIĆ Janka PERSA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

REPAJIĆ Stevana RADE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

REPAJIĆ Mile VUKOSAVA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SEFERAGIĆ Alije ASIM, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kovač u partizanskoj radionici;

SREDIĆ Petra LAZO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

SREDIĆ Petra MILE, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SREDIĆ Mile RADE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STOJANOVIĆ Jove LAZO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STOJANOVIĆ Jove MILE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

STOJANOVIĆ Jovana SPASE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STOJANOVIĆ Jovana VASO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SUČEVIĆ Milana ĐOKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SUČEVIĆ Dane NIKOLA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SUČEVIĆ Trivuna SIMO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

SUČEVIĆ Trivuna SMILJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a.

SUČEVIĆ Stevana STANA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SUČEVIĆ Dane TODOR, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠKONDRIĆ Milana JOVO, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

ŠKONDRIĆ Save LUKA, rođen 1894, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠKONDRIĆ Jove MARA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;

ŠUPUT Jovana DUŠAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

VUKOJEVIĆ Laze JOVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a; •

VUKOJEVIĆ Sime MILAN, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VUKOJEVIĆ Mile SPASOJE, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

VUKOJEVIĆ Laze VELJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, politički radnik;

ŽIVKOVIĆ Trivuna BOGOLJUB, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stolar u partizanskoj radionici;

ŽIVKOVIĆ Trive BOŽO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŽIVKOVIĆ Jošana DRAGUTIN, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

ŽIVKOVIĆ Srđena ĐUJA, rođena 1904, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

ŽIVKOVIĆ Mile ILIJA, rođen 1901, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

ŽIVKOVIĆ Stevana JOVAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

ŽIVKOVIĆ Mile MARA, rođena 1925, domaćica 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŽIVKOVIĆ Spase MILEVA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŽIVKOVIĆ Pere MILOVAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

ŽIVKOVIĆ Petra NIKICA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

ŽIVKOVIĆ Đure SMILJA, rođena, 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŽIVKOVIĆ Jošana TRIVO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO.

HUSIMOVCI

Borci poginuli u NOB:

DOBRIJEVIĆ Sime ZDRAVKO, rođen 1922, trg. pomoćnik, 4 raz. građanske škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, borac;

DOŠENOVIC Dragana DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine na Brajića Tavanu, borac;

JAHIĆ Mehe MEHMED, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Hambarina, borac;
KARABEG Naila HUSEIN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
MAUNA Lazara BRANKO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ruiške, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

DODIK Ilije PETAR, rođen 1925. godine, gimnazijalac, sekretar, Opštinskog komiteta KPJ;
MUNJIZA Lazara DRAGOLJUB, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
MUNJIZA Lazara VELIMIR, rođen 1925. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
MUNJIZA Mihajla ZINA, rođena 1898. godine, domaćica, pismena, borac;
ŠTRBAC Koste LAZAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir voda.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BURNIĆ Bege HUSE, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
DOBRIJEVIĆ Mikajla ĐUJA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, sekretar AFŽ-a;
DOBRIJEVIĆ Sime MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 12. 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Mile DRAGICA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Svetozara DRAGO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 25. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Jove ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DOŠENOVIĆ Steve MARIJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Stole MIHAJLO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
DOŠENOVIĆ Ilije MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Todora MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Pere MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO;
DOŠENOVIĆ Lake MILEVA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Stole MILOŠ, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;
DOŠENOVIĆ Save SVETOZAR, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

JAHIĆ Mehe HASIB, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;
 KARABEG Muhe HRUSTE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KARABEG Đulage OSMAN, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KARABEGOVIĆ Avde SULEJMAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 KARIĆ Mustafe RIFET, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 LUKIĆ Manojla MILANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac;
 MAUNA Lazara SVETOZAR, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 NAUNA Lazara SVETOZAR, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MILINKOVIĆ Lazara DRAGOJE, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 MRDALJ Laze JELA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 MUNJIZA Stojana Dara, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;
 MUNJIZA Lazara LAZAR, rođen 1930, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MUNJIZA Stojana LJUBOMIR, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MUNJIZA Pere MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MUNJIZA Mile MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 SELMAN Džanana EDHEM, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 SMAJLOVIĆ Muje AHMET, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, stariji vodnik;
 SMAJLOVIĆ Muhe MINA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, predsjednik USAOJ-a;
 SMAJLOVIĆ Šerifa OSMAN, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 ŠARIĆ Muhameda HUSNIJA, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ŠTRBAC Koje DRAGOJE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŠTRBAC Koste DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Bumić B. Jusuf
 Dobrijević V. Simo
 Dobrijević S. Zdravko
 Dodik J. Ilija

Dodik I. Jovo
 Dodik I. Mile
 Došenović P. Dragan
 Došenović M. Dušan

Došenović K. Ilija
 Došenović R. Lako
 Došenović J. Luka
 Došenović M. Ljubo

Došenović T. Manojlo
Došenović Đ. Marko
Došenović J. Mile
Došenović M. Mile
Došenović S. Mileva
Došenović S. Nikola
Došenović R. Rade
Došenović T. Rade
Došenović Đ. Sava

Došenović I. Stoj a
Došenović Đ. Todor
Došenović L. Uroš
Mauna O. Branko
Munjiza B. Milica
Munjiza M. Milka
Munjiza L. Stana
Škundrić S. Božo
Škundrić I. Dušan

Škundrić I. Đuja
Škundrić S. Petar
Štrbac M. Deva
Štrbac L. Košta
Štrbac K. Mara
Štrbac D. Milka
Štrbac D. Vukosava
Vučković K. Sava (ž)
Vučković Š. Vaso

ILID 2 A

Borci poginuli u NOB:

ANIČIĆ Marka MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, borac, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
ANĐELIĆ Mile VID, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Sandžaku, borac;
BAJIĆ Jovana ĐURAĐ, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod H. Karlovaca, komandant bataljona;
BAJIĆ Nikole MITAR, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
BAJIĆ Ostoje SAVA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Peći (Ključ), borac;
KARLAŠ Stevana LAZO, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, poginuo 1943. godine u Gornjem Vakufu, borac;
TRNJAK Bože MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;
VUINOVIĆ Nikole BOŽO, rođen 1899, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Ilidže, borac;
VUINOVIĆ Mile DANE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

KOKANOVIĆ Mirka OSTOJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komesar bataljona, kapetan;
PETRIĆ Laze JEFTO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, odbornik Sreškog NOO.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANIČIĆ Trive ANĐA, rođena 1895, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;
ANIČIĆ Nikole BORISLAV, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 4. 11. 1944. godine, član SKOJ-a;
ANIČIĆ Save BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;
ANIČIĆ Nikole DRAGOMIR (Miro), rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

ANIČIĆ Save DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ANIČIĆ Rade ĐURĐIJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ANIČIĆ Trive MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ANIČIĆ Nikole NEDELJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, politički komesar čete;
 ANIČIĆ Mile RADE, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ANIČIĆ Save UROŠ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, desetar;
 ANĐELIĆ Tome BOSILJKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 ANĐELIĆ Cvije PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ANĐELIĆ Cvije UROŠ, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NO odbora;
 ANĐELIĆ Mile VIDA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 BABIĆ Blagoja DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BAJIĆ Miloša BOSILJKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka;
 BAJIĆ Milića BOŽO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAJIĆ Mile CVIJO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAJIĆ Pere GOJKO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 BAJIĆ Cvije ILIJA, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 BAJIĆ Dušana JOKA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 2. 8. 1944. godine, član SKOJ-a;
 BAJIĆ Ostoje JOVO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAJIĆ Sime JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BAJIĆ Milića LAZO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAJIĆ Spasoja MIKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 BAJIĆ Dane MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;
 BAJIĆ Nikole MILOŠ, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BAJIĆ r. Dević T. MIOLJKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
BAJIĆ Jovana NEDELJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BAJIĆ Milana STANA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;

BAJIĆ Cvije STEVAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BAJIĆ Pere STEVAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;

BAJIĆ Jovana VID, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BAJIĆ Nikole VLADO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine delegat voda;

BAJIĆ Mihajla VUKOSAVA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 20. 4. 1943. godine, borac, bolničarka;

GLAMOČANIN Tome Bosiljka, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

GLAMOČANIN Đurđa DESANKA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 11. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

KOKANOVIĆ Petra ĐURAĐ, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOKANOVIĆ Ilije MITAR, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOKANOVIĆ Petra MITAR, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;

KOKANOVIĆ Save STEVAN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOKANOVIĆ Petra MITAR, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;

KOKANOVIĆ Save STEVAN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOKANOVIĆ Mirka STOJAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

KOVAČEVIĆ Ilije BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,

PETRIĆ Mitra ĐURĐI JA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PETRIĆ Mihaila ILIJA, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PETRIĆ Laze JOVAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PETRIĆ Stevana MILOŠ, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar ćelije SK;

PETRIĆ Mihaila MITAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PETRIĆ Marka NEDELJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PETRIĆ Stevana NIKOLA, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

PETRIĆ Petra UROŠ, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, desetar;

PETRIĆ Laze VID, rođen 1916; zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;

TODORIĆ Dušana BOSILJKA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 11. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;
 TODOROVIĆ Stojana GOJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TRNINIĆ Nikole JOVAN, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NO odbora;
 TRNINIĆ Jovana MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TRNINIĆ Đure MILE, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, sekretar ONOO;
 TRNJAK Marka JOVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član KPJ, komandir čete;
 VUJNOVIĆ Save BOSILJKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka;
 VUJNOVIĆ Branka BOŽO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 VUJNOVIĆ Tome DUŠAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJNOVIĆ Slavka JOKA, rođena 1929, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
 VUJNOVIĆ Miće JOVAN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJNOVIĆ Spasoja JOVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJNOVIĆ Mile JOVO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJNOVIĆ Mile MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJNOVIĆ Spasoja MARA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUJNOVIĆ Jovana MILICA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 VUJNOVIĆ Nikole MITAR, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJNOVIĆ Todora TRIVO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda.

Žrtve fašističkog terora:

Anđelić S. Cvijo
 Aničić R. Dušan
 Babić I. Blagoja
 Bajić T. Đurađ

Bajić B. Ilinka
 Bajić M. Lazar
 Bajić Đ. Mitar
 Bajić B. Obrad

Bajić J. Ostoja
 Obradović M. Mile
 Vujinović M. Mile

JELAŠINOVCI

Borci poginuli u NOB:

BANJAC Obrada JOVAN, rođen 1900, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 12. 2. 1943. godine u Velikoj vodi na Grmeču, borac;

BRKIĆ Sime ČEDO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 5. 8. 1942. godine u Radlovcu kod Orahovice, komandir voda;

BRKIĆ Dane DRAGO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Ivanjske, komesar 2. bataljona 11. KNOU brigade, kapetan;

BRKIĆ Sime LJUBO, rođen 1913, zemljoradnik, raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 18.5. 1944. godine kod Brodareva, komandir čete;

ČURČIJA Save BOJAN, rođen 1916, sezonski radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 26. 6. 1942. godine kod Sanskog Mosta,, vodnik;

ČURČIJA Mitra GOJKO, rođen 1922, sezonski radnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Miške Glave, borac;

ČURČIJA Save LUKA, rođen 1906, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod Bosanske Krupe, borac;

DOBRIJEVIĆ Save ILIJA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Busovače, komesar čete, poručnik;

DOBRIJEVIĆ Sime JAKOV, rođen 1891, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Jelašinovcima, borac;

DOBRIJEVIĆ Jovana MILAN, rođen 1915, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Peuljama, borac;

DOBRIJEVIĆ Sime MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 26. 6. 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

DOBRIJEVIĆ Nikole SAVO, rođen 1891, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa novembra 1942. godine u Jelašinovcima, borac;

DOBRIJEVIĆ Tome VASO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo avgusta 1941. godine u Dabarskom dolu, borac;

JARIĆ Ilije MARA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Banjaluke, borac;

KARANOVIĆ Steve MILE, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, umro od tifusa 1942. godine u Jelašinovcima;

KARANOVIĆ Mile STOLE, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Jelašinovcima, borac;

KARANOVIĆ Pane VOJIN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

KENJALO Miće ILIJA, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Hambarinama kod Prijedora, borac;

KNEŽEVIĆ Gavre MIRKO, rođen 1917, radnik, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;

KNEŽEVIĆ Ilije OBRAD, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo septembra 1943. godine na Majevici, kod Tuzle, vodnik voda;

KNEŽEVIĆ Ilije SPASE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, ranjen 1945. godine kod Mostara, umro od rane u Sarajevu, borac;

KRIČKOVIĆ Đure MILOŠ, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, poginuo aprila 1943. godine na Miskoj Glavi, borac;

KUKOLJ Ilije STEVO, rođen 1912, sezonski radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Vrbaljane, vodnik;

KUKOLJ Mirka VESO, rođen 1914, sezonski radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Jelašincima, borac;

LEDENICA Petra STEVO, rođen 1915, najamni radnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

LJUBOJA Trivuna LUKA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, umro od tifusa 1944. godine u Jelašincima, borac;

MEDIĆ Stevana LAZO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

MILOSEVIC Dušana BOŠKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Pljevi ja, oficir;

MILOSEVIC Dušana MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 12. 12. 1942. godine u Sanskom Mostu, borac;

MILJEVIĆ Sime JOJA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 25. 1. 1943. godine kod Bosanskog Milanovca, na Naglišu, borac;

MILJEVIĆ Dmitra LAZO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo juna 1943. godine kod Tičeva, borac;

MILJEVIĆ Nikole MIHAJLO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Sarajeva, vodnik;

MILJEVIĆ Ostoje MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Miljakovima kod Prijedora, borac;

MILJEVIĆ Mile NEDELJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Laništa, radnik;

MILJEVIĆ Đurđa STOJAN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 13. decembra 1941. godine na Međedem Brdu kod Sanice, desetar;

NEDIMOVIĆ Petra NENKO, rođen 1917, zemljoradnik, pismen, stupio u NOB 1942, poginuo februara 1945. godine kod Končanica — Grmeč, borac;

NOVAKOVIĆ Mile DMITAR, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo februara 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;

NOVAKOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Trnove kod Sanskog Mosta, komandir voda, potporučnik;

NOVAKOVIĆ Stevana STOJAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo novembra 1943. godine kod Rasavaca, vodnik, zastavnik;

RADINOVIC Stanka ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo februara 1943. godine kod Smrešnjaka — Jelašinci, vodnik voda;

RADINOVIC Stanka JOVAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, vodnik voda;

RADINOVIC Stanka KOJO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, umro od tifusa 1943. godine u Jelašincima, borac;

RADINOVIĆ Vida PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, godine na Kisku kod Sanskog Mosta, borac;

RELJIĆ Stevana JAKOV, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

SRDIĆ Petra MARKO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo novembra 1942. godine kod Đedovače, borac;

SRDIĆ Stevana NIKOLA, rođen 1898, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 7. 4. 1943. godine u Jelašincima, vijećnik Prvog zasjedanja AVNOJ-a;

STANIĆ Sime DAVID, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 20. 10. 1943. godine u Sanskom Mostu, borac;

STANIĆ Mićana DUŠAN, rođen 1921, zemljoradnik, pismen, stupio u NOB 1942, poginuo 26. 6. 1942. godine u Sanskom Mostu, borac;

STANIĆ Miće ĐURO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 26. 6. 1942. godine u Sanskom Mostu, borac;

STANIĆ Josipa GOJKO, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 26. 6. 1942. godine u Sanskom Mostu, borac;

STANIĆ Vida JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. kod Nove centralne bolnice — Grmeč, borac;

STANIĆ Jove KOŠTA, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

STANIĆ Nikole MILOŠ, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 26. 6. 1942. godine u Sanskom Mostu, borac;

STANIĆ Alekse MIRKO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Vrbjlana, vodnik voda;

STANIĆ Tihomira MIRKO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa kao ranjenik 1943. godine u Jelašincima, borac;

STANIĆ Josipa NIKOLA, rođen 1912, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Komaru kod Travnika, borac;

STANIVUKOVIĆ Nikole KOJO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Šatoru, vodnik voda;

STANIVUKOVIĆ Josipa MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, umro 1943. godine u Jelašincima, borac;

STANIVUKOVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1895, radnik, samouk, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Jelašincima, borac;

ŠOLAJA Obrada ALEKSA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Korjenova, borac;

ŠOLAJA Obrada ĐURO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo septembra 1944. godine kod Vrbjlana, borac;

ŠOLAJA Obrada VESO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Jelašincima, borac;

ŠKONDRIĆ Ilije MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 26. 6. 1942. godine u Sanskom Mostu, borac;

TUTUŠ Stevana SERGIJE, rođen 1900, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Jelašincima, intendat u 6. KNOU brigadi;

TUTUŠ Sergija UROŠ, rođen 1925, zemljoradnik, pismen, stupio u NOB 1943, poginuo 15. 4. 1944. godine kod Prijedora, borac;

UGRČIĆ Petra STEVO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine u Banjaluci, vodnik voda;

VRUČINIĆ Ilije ĐURO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1944. godine u Jelašincima, vodnik voda;

VRUČINIĆ Đukana LUKA, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Ribnika, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BRKIĆ Dane RADE, rođen 1913. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, komandant 7. KNOU brigade, narodni heroj, major;

ČURČIJA Stevana MIRKO, rođen 1911. godine, radnik, samouk, borac-bolničar;

DOBRIJEVIĆ Ilije MIĆO, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;

DOBRIJEVIĆ Luke STEVO, rođen 1899. godine, zemljoradnik i sezonski radnik, nepismen, stariji vodnik;

ĐAPA Đure ILIJA, rođen 1911. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

KARANOVIĆ Đure JOVAN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, poručnik;

KARANOVIĆ Đure STOLE, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, borac;

KUKOLJ Damjana BORKO, rođen 1912. godine, samouk, zemljoradnik, poručnik;

KUKOLJ Sime BOŽO, rođen 1911. godine, samouk, zemljoradnik, potporučnik;

KUKOLJ Nikole STEVO, rođen 1914. godine, žandar, 4 raz. osnovne škole, borac;

KUKOLJ Jovana STOJAN, rođen 1912. godine, zemljoradnik, samouk, potporučnik;

KUKOLJ Sime UROŠ rođen 1917, godine, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, komandant divizije, major;

MILJEVIĆ Petra ĐURO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;

MILJEVIĆ Milana MILANČIĆ, rođen 1909. godine, zemljoradnik, samouk, komandant 6. KNOU brigade, narodni heroj, major;

MRDA Mihajla MILAN, rođen 1901. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;

PROŠIĆ Jovana PANE, rođen 1913. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;

RADANOVIĆ Steve JOVO, rođen 1901. godine, šumar, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;

STANIĆ Todora JOVAN, rođen 1918. godine, zemljoradnik, samouk, oficir;

STANIĆ Mile MIRKO, rođen 1920. godine, radnik, 4 raz. građanske škole, sekretar Sreskog NOO i član Sr. kom. KPJ;

STANIĆ Jovana OSTOJA, rođen 1918. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik;

STANIĆ Petra UROŠ, rođen 1925. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan, komandant bataljona;

STANI VUKOVIĆ Steve ĐURO, rođen 1883. godine, zemljoradnik — sezonski radnik, samouk, borac;

ŠOLAJA Mile GAJO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, samouk, vodnik;

VRUČINIĆ Damjana JANKO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;

VRUČINIĆ Petra MILE, rođen 1919. godine, zemljoradnik, samouk, kapetan;

VRUČINIĆ Despota VASO, rođen 1926. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BJELOBRK Ilije ĐURO, rftđen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944.godine, borac; o<
BJELOBRK Đure JELICA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, odbornica AF2-a;
BJELOBRK Vida LAZO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, desetar, vodnik;
BJELOBRK Vida MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;
BRKIĆ Sime BOJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
BRKIĆ Sime BUDE, rođen 1928, zemljoradnik, 4raz.osnovne škole, stupio u NOB 30. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
BRKIĆ Dane MILICA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, delegat voda;
BRKIĆ Dane SVETKO, rođen 1925, zemljoradnik, 2 raz. građanske škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ĆURČIJA Sime BOJA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
ĆURČIJA Sime DUŠAN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, desetar, vodnik;
ĆURČIJA Stevana DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;
ĆURČIJA Sime MIĆO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, borac;
ĆURČIJA Dmitra MILAN, rođen 1912, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
ĆURČIJA Laze MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ĆURČIJA Dušana NEĐO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, desetar, stariji vodnik;
DOBRIJEVIĆ Steve BOJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
DOBRIJEVIĆ Vučena ĐORĐE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
DOBRIJEVIĆ Sime ĐURO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
DOBRIJEVIĆ Jakova ILIJA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DOBRIJEVIĆ Jovana JOVANKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka, vodnik;
DOBRIJEVIĆ Vida JOVANKA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
DOBRIJEVIĆ Steve MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DOBRIJEVIĆ Mile MILKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
DOBRIJEVIĆ Sime MIRKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DOBRIJEVIĆ Petra NIKOLA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;

DOBRIJEVIĆ Jakova SIMO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, bolničar, stariji vodnik;

DOBRIJEVIĆ Sime SPASE, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DOBRIJEVIĆ Ilije STANA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

DOBRIJEVIĆ Tome TODOR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DOBRIJEVIĆ Mile VASILJA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

DOBRIJEVIĆ Mile VESO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

DOBRIJEVIĆ VOJIN, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 28. 7. 1944. godine, član SKOJ-a;

DRONJAK Gorka RAJKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ĐAPA Đure ĐORĐO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐAPA Damjana MARA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

ĐAPA Dmitra MIKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka, vodnik;

ĐAPA Laze MILE, rođen 1898, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

ĐAPA Mile NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ĐAPA Mile ZORKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KARANOVIĆ Ostoje BOSILJKA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

KARANOVIĆ Todora BOSILJKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KARANOVIĆ Pane DESA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

KARANOVIĆ Mile LAZO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KARANOVIĆ Mile MILOŠ, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, potporučnik;

KARANOVIĆ Trivuna OBRAD, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KARANOVIĆ Sime OSTOJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KARANOVIĆ Todora SMILJANA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;

KARANOVIĆ Obrada TRIVUN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik, zastavnik;

KENJALO Miće LAZO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KENJALO Nikole LAZO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, borac;

KENJALO Miće NIKOLA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Ilije ILIJA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Petra JOVAN, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, bolničar, stariji vodnik;

KNEŽEVIĆ Jovana ZORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Joje DANE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete, poručnik;

KUKOLJ Jove DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;

KUKOLJ Sime DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUKOLJ Đurđa ĐORĐE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KUKOLJ Milana LAZO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, bolničar, stariji vodnik;

KUKOLJ KOSA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Nikole MILAN, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUKOLJ Sime MILANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

KUKOLJ Jove MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komesar bataljona 12. KNOU brigade, kapetan;

KUKOLJ Mirka MILKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, četna bolničarka, stariji vodnik;

KUKOLJ Sime MILOŠ, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik, zastavnik;

KUKOLJ Joje MILUTIN, rođen 1925, zemljoradnik, 3 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942. godine, desetar, potporučnik;

KUKOLJ Milana PERO, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KUKOLJ Dušana PERSA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Ilije SAVA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

KUKOLJ Luke SMILJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, četna bolničarka, vodnik;

KUKOLJ Damjana STANKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik seoskog i opštinskog NOO;

KUKOLJ Mirka TRIVO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KUKOLJ Milana VIDA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Sime ZORKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

LJUBOJA Mile SMILJANA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

LJUBOJA Jovana TRIVUN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NOO;

MALIĆ Koste BOZO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, desetar-vodnik;

MALIĆ Janka JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, desetar, vodnik;

MALIĆ Koste MIĆO, rođen 1910, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MILOSEVIC Petra BOGDAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILOSEVIC Petra DUŠAN, rođen 1905, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, sekr. NOO i komandir relejne stanice;

MILOSEVIC Petra GOJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILOSEVIC Miće MIHAJLO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;

MILOSEVIC Petra NOVAK, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete, potporučnik;

MILOSEVIC Nikole PETAR, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MILJEVIĆ Damjana BOGDAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Miloša BOGDAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Stojana BORKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka, vodnik;

MILJEVIĆ Branka BOZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Đure DEVA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 3. 1943. godine, odbornica AFZ-a;

MILJEVIĆ Ilije DRAGO, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ JOKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Nikole JOVANKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Milančića JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Sime KOSA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, četna bolničarka, vodnik;

MILJEVIĆ Petra MIKA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MILJEVIĆ Sime MILE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Stevana MILE, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Pere MILKA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFZ-a;

MILJEVIĆ Damjana MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, potporučnik;

MILJEVIĆ Stevana NENAD, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;

MILJEVIĆ Mile NENKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Koste PERO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Stojana SLAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Lake TODE, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Luke TODOR, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Nikole VOJIN, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik, zastavnik;

NEDIMOVIĆ Petra ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

NOVAKOVIĆ Stevana ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, **stupio** u NOB 1943. godine, vodnik, zastavnik;

NOVAKOVIĆ Mile KRSTA, **rođen** 1924, **zemljoradnik, nepismen, stupio a** NOB 1942. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Stevana MIRKO, **rođen** 1914, **zemljoradnik, samouk**, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

NOVAKOVIĆ Petra SAVO zv. SAKO, rođen 1905, zemljoradnik, **nepismen**, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Stevana SIMO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

POPOVIĆ Bojana ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

POPOVIĆ Bojana MILE, rođen 1901, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac, kovač;

POPOVIĆ Đure SAVA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

POTKOLNJAK Milanka SLAVKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PREDJOJEVIĆ Marka DRAGOJE, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PREDJOJEVIĆ Trivuna ĐURO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, intendant, stariji vodnik;

PREDJOJEVIĆ Trivuna ILIJA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PREDJOJEVIĆ Ilije JOVAN zv. JOZO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PREDJOJEVIĆ Trivuna JOVO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;

PREDJOJEVIĆ Trivuna MIKA, rođena 1915, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 12. 1942. godine, odbornica AFŽ;

PREDJOJEVIĆ Trivuna STEVO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, stariji vodnik, predsjednik seoskog NOO;

PREDOJEVIĆ Jovana STOJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PROŠIĆ Jovana JOKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 PROSIĆ Jovana STANKO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 RADINOVIC Stojana BOGDAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;
 RADINOVIC Joje BOŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 RADINOVIC Stanka BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RADINOVIC Proke ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, član KPJ;
 RADINOVIC Proke JOJA, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RADINOVIC Stojana JOJA, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RADINOVIC Đure JOVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;
 RADINOVIC Miće MARA, rođen 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 RADINOVIC Stojana MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
 RADANOVIĆ Jove NEVENKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član KPJ;
 RADINOVIC Đure RATKA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 RADINOVIC Joje SMILJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RADINOVIC Đurđa STANKO, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 RADULOVIC Jovana BOŽIDAR, rođen 1899, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine;
 RADULOVIC Jovana VASELJA, rođen 1910, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RASIĆ Mile JOVO, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 RODIĆ Miloša BOJA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 12. 1942. godine, borac;
 SRDIC Nikole DRAGO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 SRDIĆ Miće DRAGICA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 SRDIĆ Marka ĐORĐE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 SRDIĆ Nikole LAZO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
SRDIĆ Bojana MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

SRDIĆ Nikole SAVA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Jove BOGDAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Mićana BORO, rođen 1919, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;

STANIĆ Nikole BRANKO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIĆ Stole DAVID, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

STANIĆ Mile ĐURO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

STANIĆ Ilije JOKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

STANIĆ Mile KOSA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Mile LUKA, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STANIĆ Jovana MARA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Miće MILANKO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

STANIĆ Mirka MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

STANIĆ Todora SVETKO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIĆ Stole TIHOMIR, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

STANIĆ Mile TODE, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Mirka VASO, rođen 1926, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIVUKOVIĆ Jovana DRAGO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIVUKOVIĆ Jovana GOJKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIVUKOVIĆ Pere ILJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STANIVUKOVIĆ Josipa JOKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

STANIVUKOVIĆ Pere JOSIP, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STANIVUKOVIĆ Nenka JOVANKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIVUKOVIĆ Nikole LAZO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

STANIVUKOVIĆ Pere MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

STANIVUKOVIĆ Trivuna MILANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, zastavnik;
 STANIVUKOVIĆ Đure STEVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete, poručnik;
 ŠKONDRIĆ Mijata NOVKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ŠKONDRIĆ Mijata ZORKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ŠKORIĆ Mile DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 31. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ŠKORIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, bolničar, stariji vodnik;
 ŠKORIĆ Ilije TRIVUN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 ŠOLAJA Miloša JOKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 ŠOLAJA Vese NEVENKA, rođena 1924. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1942. godine, član SKOJ-a;
 ŠOLAJA Obrada SAVA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ŠOLAJA Steve SVETKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ŠOLAJA Mile TODE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŠOLAJA Steve VESO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TONTIĆ Steve MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TONTIĆ Steve MILICA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka;
 TONTIĆ Gavre STEVO, rođen 1899, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOPIĆ Milana DOSTA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
 TOPIĆ Milana JOVANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TOPIĆ Pere MILAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOPIĆ Stevana SAVA, rođena 1908, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 TUTUŠ Sergija MILOŠ, rođen 1928, zemljoradnik, samouka, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 TUTUŠ Sergija NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
 TUTUŠ Ilije SVETKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u **NOB** 1942. godine, desetar, stariji vodnik;
 UGRČIĆ Petra LAZO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 1. 1942. godine, stražar vojnog magacina;
 UGRČIĆ Petra SMILJANA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka, stariji vodnik;

VRUĆINIĆ Luke ANĐA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB
 1. 10. 1942. godine, član SKOJ-a;
VRUĆINIĆ Vučena BOJAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
VRUĆINIĆ Alekse BORKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole,
 stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
VRUĆINIĆ Damjana DRAGICA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole,
 stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
VRUĆINIĆ Ilije DRAGO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB
 1943. godine, desetar, stariji vodnik;
VRUĆINIĆ Mile ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
 1942. godine, vodnik;
VRUĆINIĆ Vučena ILIJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, komandir čete, poručnik;
VRUĆINIĆ Damjana JOJA, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
 1942. godine, stariji vodnik;
VRUĆINIĆ Joje JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
 pio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
VRUĆINIĆ Luke JOVAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB
 1942. godine, borac;
VRUĆINIĆ Nikole MIHAJLO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u
 NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;
VRUĆINIĆ Tome MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, zamjenik komandira, poručnik;
VRUĆINIĆ Mihajla MILANKO, rođen 1942, zemljoradnik, 4 raz. osnovne
 škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
VRUĆINIĆ Dure NEVENKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u
 NOB 1943. godine, borac;
VRUĆINIĆ Tome OBRAD, rođen 1928, učenik, 4 raz. osnovne škole, stupio
 u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;
VRUĆINIĆ Despota RADE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
 stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
VRUĆINIĆ Vučena SPASE, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
 1942. godine, vodnik;
VRUĆINIĆ Damjana VIDA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB
 1942. godine, član SKOJ-a;
VRUĆINIĆ Đorđa ZORKA, rođen 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB
 1942. godine, borac.

2rtve fašističkog terora:

Bjelobrk Đ. Dara
 Bjelobrk Đ. Dragica
 Bjelobrk P. Ilija
 Brkić N. Simo
 Čurčija T. Boja
 Čurčija M. Danica
 Čurčija V. Đuja
 Čurčija M. Ljubo
 Čurčija J. Mika
 Čurčija L. Vlado
 Dimić N. Mile
 Dobrijević Đ. Kosa

Dobrijević M. Ratko
 Dobrijević Đ. Stana
 Dobrijević L. Trivun
 Dobrijević T. Toma
 Dobrijević V. Vaso
 Dobrijević D. Vučen
 Dronjak J. Gojko
 Dronjak G. Slavko
 Karanović M. Dara
 Karanović O. Ilija
 Karanović O. Joka
 Karanović M. Jovanka

Karanović O. Jovanka
 Karanović J. Lazo
 Karanović I. Marija
 Karanović M. Mika
 Karanović J. Mile
 Karanović L. Sava (ž)
 Karanović M. Smilja
 Karanović S. Smiljana
 Karanović O. Stoja
 Kenjalo J. Miloš
 Kenjalo J. Sava
 Kenjalo V. Vida

Knežević G. Mirko	Milošević P. Smiljka	Srdić B. Sava (ž)
Kukolj L. Boja	Milošević S. Stevanija	Srdić M. Simo
Kukolj B. Boja	Milošević S. Stoja	Srdić N. Tode
Kukolj L. Borisavka	Milošević B. Zdravko	Srdić Đ. Zora
Kukolj V. Bosiljka	Miljević L. DMITAR	Srdić S. Živka
Kukolj B. Božo	Miljević P. Košta	Srećić S. Božo
Kukolj D. Drago	Miljević P. Jovan	Srećić B. Pane
Kukolj M. Dušan	Miljević L. Milan	Srećić J. Vida
Kukolj M. Dušan (Brko)	Miljević P. Mile	Stanić J. Boja
Kukolj D. Dušanka	Miljević M. Milka	Stanić P. Bojan
Kukolj S. Dušan	Miljević K. Petra	Stanić P. Borka
Kukolj L. Đorđo	Miljević P. Smiljana	Stanić N. Bosa
Kukolj B. Đuja	Miljević L. Stevan	Stanić S. Deša
Kukolj S. Đujka	Miljević J. Vida	Stanić M. Dušanka
Kukolj J. Gospova	Novaković S. Draginja	Stanić J. Đuja
Kukolj O. Ilija	Novaković P. Joka	Stanić K. Đuja
Kukolj L. Jovo	Novaković S. Jovanka	Stanić M. Đuja
Kukolj D. Kosa	Novaković P. Marija	Stanić S. Ž. Jelka
Kukolj J. Mara	Novaković S. Petar	Stanić M. Joka
Kukolj S. Mara	Novaković P. Stana	Stanić P. Jovan
Kukolj D. Mika	Novaković P. Stoja	Stanić P. Jovanka
Kukolj L. Mika	Novaković P. Stoj an	Stanić S. Jovanka
Kukolj J. Milica	Novaković P. Zorka	Stanić T. Jovanka
Kukolj J. Milka	Predojević M. Dragica	Stanić N. Jovo
Kukolj S. Mirko	Predojević M. Marija	Stanić J. Kojo
Kukolj S. Mirko	Predojević D. Nevenka	Stanić J. Koviljka
Kukolj L. Nikola	Predojević M. Sava	Stanić P. Mikailo
Kukolj N. Obrad	Radinović S. Borka	Stanić B. Mile
Kukolj L. Ratko	Radinović S. Bosiljka	Stanić N. Mile
Kukolj D. Rosa	Radinović S. Deva	Stanić M. Milka
Kukolj J. Sava	Radinović M. Dušan	Stanić N. Milka
Kukolj R. Sava (ž)	Radinović M. Jovanka	Stanić S. Milka
Kukolj N. Simo	Radinović M. Mihailo	Stanić N. Milorad
Kukolj D. Stana	Radinović D. Mika	Stanić B. Milosava
Kukolj S. Trivun	Radinović T. Milica	Stanić N. Milosava
Kukolj M. Vid	Radinović J. Pane	Stanić P. Miloš
Kukolj D. Vukosava	Radinović M. Sava	Stanić S. Milja
Kukolj D. Zorka	Radinović J. Stana	Stanić S. Pero
Lazić L. Jovanka	Radinović M. Uroš	Stanić P. Petar
Lazić J. Lazo	Radinović M. Žarko	Stanić N. Ranko
Lazić J. Milka	Radulović B. Borka	Stanić J. Ratko
Lazić J. Miloš	Radulović B. Smilja	Stanić P. Ratko
Lazić J. Uroš	Reljić S. Draginja	Stanić S. Ratko
Ljuboja T. Anđa	Reljić J. Jakov	Stanić M. Sava
Ljuboja M. Boja	Reljić J. Jovan	Stanić N. Simo
Ljuboja T. Đuro	Reljić D. Stana	Stanić S. Smilja
Ljuboja M. Milan	Srdić M. Boja	Stanić P. Smiljana
Ljuboja M. Rade	Srdić N. Bojan	Stanić P. Smiljka
Ljuboja T. Milorad	Srdić M. Danica	Stanić J. Stana
Malić P. Mile	Srdić L. Deva	Stanić N. Stana
Milošević P. Anđa	Srdić M. Dragica	Stanić M. Stanko
Milošević Đ. Anđa	Srdić N. Du ja	Stanić B. Stevo
Milošević P. Bosiljka	Srdić M. Ilija	Stanić B. Stoja
Milošević P. Đuja	Srdić M. Jeka	Stanić M. Stoja
Milošević N. Gospova	Srdić M. Mara	Stanić M. Todora
Milošević P. Koviljka	Srdić S. Mićan	Stanić T. Vida
Milošević S. Mika	Srdić M. Mika	Stanić M. Zorka
Milošević B. Milan	Srdić Đ. Mileva	Stanić M. Zorka
Milošević P. Nikola	Srdić M. Milica	Stanivuković T. Bojana
Milošević J. Pane	Srdić M. Mirko	Stanivuković T. Cvijeta
Milošević P. Pane	Srdić P. Pera	Stanivuković I. Luka
Milošević N. Pero	Srdić L. Persa	Stanivuković N. Mioljka
Milošević N. Persa	Srdić K. Radojka	Stanivuković K. Nikola
		Stanivuković N. Slavko

Stanivuković S. Stana	Škorić T. Vlado	Vrućinić V. Đuro
Škorić P. Božo	Šolaja S. Sava (ž)	Vrućinić J. Jovo
Škorić S. Draginja	Tontić S. Žarko	Vrućinić P. Mika
Škorić T. Dušan	Ugrčić L. Božo	Vrućinić J. Mile
Škorić J. Đuro	Ugrčić P. Nikola	Vrućinić J. Milka
Škorić T. Mičo	Ugrčić L. Ratko	Vrućinić T. Nevenka
Škorić P. Mile	Ugrčić J. Sava (ž)	Vrućinić V. Petra
Škorić M. Mirko	Ugrčić P. Veso	Vrućinić J. Smiljka
Škorić T. Nikola	Vrućinić J. Boško	Vrućinić M. Vaso
Škorić I. Sava	Vrućinić J. Božo	Vrućinić D. Vučen
Škorić P. Sava	Vrućinić M. Cvijeta	Vrućinić M. Zorka
Škorić S. Vlado	Vrućinić V. Despot	

DONJI KAMENGRAD

Borci poginuli NOB:

ČATIĆ Huseina VAHID, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Livna, borac;
 JAKUPOVIĆ Huse HASIB, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Bos. Gradiške, borac;
 KARAJKOVIĆ Omera HAS AN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Šida, borac;
 KRUPIC Crnka JUSUF, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Šida, borac;
 MAŠIĆ Hamida NAZIF, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
 MULALIĆ Arifa MAHMUT, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
 RAMIĆ Gale DŽANAN, rođen 1905, cestar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Staroj Rijeci, ilegalni saradnik;
 SEFIĆ Đulage SULEJMAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Teslića, borac;
 SMAJLOVIĆ Ibrahima IBRAHIM, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Travnika, borac;
 SMAJLOVIĆ Ibrahima VEJSIL, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ALAGIĆ Mehmeda OSMAN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ČATIĆ Huseina HAMID, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik, intendant;
 ČATIĆ Osmana MEHMED, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 ČATIĆ Rašida SALIH, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DŽAFIĆ Saliha FEHIM, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

DŽAFIĆ Saliha ZAIM, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 HADŽIĆ Zulfe ENIZ, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;
 HALILOVIĆ Juse FEHO, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 HALILOVIĆ Fehe SEVDAGA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 13.2. 1944. godine, član SKOJ-a;
 HALILOVIĆ Muhe ŠEĆA, rođena 1897, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 KARAJKOVIĆ Alije ALAGA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KRUPIC Alage FEHIM, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 6. 1944. godine, član SKOJ-a;
 KRUPIC Sulejmana FEJZO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KRUPIC Nazifa HAMZA, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MAŠIĆ Rame FEHIM, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1944. godine, član SKOJ-a;
 MULALIĆ Beće ČERIM, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 OSMANČEVIĆ Omera BEĆIR, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 RAMIĆ Gale ĐULAGA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SEFIĆ Hasana ISLAM, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SMAJLOVIĆ Smajila EDHEM, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 SMAJLOVIĆ Muhe FEHIM, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;
 ŠEKIĆ Jusufa MUHAREM, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar aktiva SKOJ-a;
 ŠEKIĆ Huseina SMAJIL, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 1. 1944. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Alagić M. Muste
 Jakupović Đ. Juso
 Jakupović H. Rasim

Smajilović H. Hakija
 Smajilović H. Hamdija

GORNJI KAMENGRAD

Borci poginuli u NOB:

GAZIBARA Alije HUSEIN, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Bosanske Gradiške, borac;
 HODŽIĆ Ahmeta FEJZO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Livna, borac;

KALTAK Muje BEHLIL, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
KRUPIC Saliha MUHAREM, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
RAMIC Mehe AZIZ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Vukovara, borac;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BADNJEVIĆ Dede DERVIŠ, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
BADNJEVIĆ Muje ELIFA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BADNJEVIĆ Muse EŠEF, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1945. godine, borac;
BADNJEVIĆ Dede LATIF, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1945. godine, borac;
BADNJEVIĆ Rame RASIM, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1945. godine, borac;
BADNJEVIĆ Rame RASIM, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1945. godine, borac;
BADNJEVIĆ Muje SEJDO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BURNIĆ Huse AGO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
BURNIĆ Ale VAHID, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
GAZIBARA Alije ATIF, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
GAZIBARA Alije OSMAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO-a;
GRGIĆ Muharema MEHO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
GRGIĆ Redže MEHO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član odbora USAOJ-a i član SKOJ-a;
HADŽIĆ Crnka RAMO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
HADŽIĆ Sulejmana SAFET, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 20. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;
HADŽIĆ Age LATIF, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik 200;
HUSIĆ Huse HASE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NOO-a;
KALTAK Abida AVDO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO-a;
KAMIC Hase HASAN, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, predsjednik seoskog NOO-a;
KAMIC Hašima REDŽO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, borac i član SKOJ-a;

KAMIĆ Hašima VEHD, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KRUPIC Ahmeta DEVL, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 KRUPIC Ahmeta DŽANAN, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 12. 1944. godine, član SKOJ-a;
 KRUPIC Mehe MEHMED, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KRUPIC Saliha ŠEFKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1944. godine, borac;
 RAMIĆ Rame MUHAMED, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, sekretar NOO-a;
 TERZIĆ Ibrahima HAMZO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, član seoskog odbora NOF-a.

KASAPNICE

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BALABAN Stanka ĐURAĐ, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 BALABAN Dušana MILKA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 BALABAN Stanka PETAR, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BALABAN Miloša STANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BANOVIĆ Petra JURE, rođen 1897, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 BANOVIĆ Jure STIPO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 DOBRIJEVIĆ Mile BOJA, rođena 1908, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 DOBRIJEVIĆ Petra JERA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 LATINOVIĆ Milana ĐURO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 LATINOVIĆ Miloša MILICA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a.

Spisak žrtava fašističkog terora:

Balaban B. Boja	Balaban V. Trivun	Lukač J. Mile
Balaban S. Boja	Banjac P. Ljubo	Lukač Savo
Balaban I. Dragica	Banjac P. Milan	Lukač S. Trivo
Balaban P. Dušan	Banjac M. Pero	Petrović M. Branko
Balaban M. Ilija	Banjac G. Petar	Petrović M. Luka
Balaban P. Lazar	Dobrijević M. Petar	Petrović B. Marko
Balaban B. Marko	Indić I. Bogdan	Petrović B. Mile
Balaban S. Milan	Lazarević N. Branko	Tadić P. Lazo
Balaban M. Sava	Lazarević S. Ilija,	Tadić L. Milica
Balaban M. Trivo	Lazarević I. Mirko	Tadić L. Nikola

KIJEVO

Borci poginuli u NOB:

AHMETOVIĆ-BEŠIĆ Huseina MINA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine, borac;
ČANKOVIĆ Sime MILE, rođen 1887, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Romaniji;
ČANKOVIĆ Mile MITAR, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Tramošnje, borac;
HADŽIAHMETOVIĆ Huse HASE, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo na Veterniku 1944. godine;
JOJIĆ Jovana BOGDAN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. kod Trsta, borac;
JOJIĆ Jovana MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. poginuo 1944. godine na Ljevče Polju, borac;
KURBEGOVIĆ Ahmeta ZEKERIJA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
MARJANOVIĆ Pere MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;
MARJANOVIĆ Pere PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Budimlić-Japre, borac;
MURATAGIĆ Husejina NAIL, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
OSMANČEVIĆ Muje ALE, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
PRAČA PERE DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod Banjaluke, borac;
PRAČA Pere PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Beograda, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

AGANOVIĆ Avde ATIF, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AGANOVIĆ Jusufa ŠAĆIR, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
AHMETAGIĆ Avde AVDO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
ARSENIĆ Nikole ILIJA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
ARSENIĆ Jovana MARA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
ARSENIĆ Jove MILE, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ARSENIĆ Mile TRIVUN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
BANOVIĆ Petra PETAR, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

BARIĆ Petra ANTO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BARIĆ Luke PETAR, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

BEŠIĆ Sulejmana SMAJO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 5. 1943. godine, član SNOO;

ČANKOVIĆ Dane ANĐA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

ČANKOVIĆ Dane CVIJETA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, borac;

ČANKOVIĆ Dane DESA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

ČANKOVIĆ Mile MARA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, borac;

ČANKOVIĆ Mile MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

ČANKOVIĆ Mile MILJA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, borac;

ČANKOVIĆ Mile PETAR, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, sekretar NO odbora i član SKOJ-a;

ČANKOVIĆ Dane RADE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ČIČIĆ Blagoja MARIJA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

ČIČIĆ Mihajla OSTOJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ČERANIĆ Blagoja ĐUJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

ČERANIĆ Milana MARA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ČERANIĆ Milana PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

DOMAZET Cvije JELA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

DOMAZET Đurđa JOVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DOMAZET Đure LAZAR, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DOMAZET Đurđa MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DŽAFIĆ Džafera ALE, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

DŽAFIĆ Ale DŽAFER, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SNOO;

DŽAFIĆ Džafera JASIM, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DŽAFIĆ Mehe NURIJA, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

DŽANANOVIĆ Ibri IBRAHIM, rođen 1891, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik Opšt. i seoskog NOO;

ERCEG Dragutina MARKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ERCEG Mile' MIJAT, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

GALEŠIĆ Mihajla OSTOJA, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GALEŠIĆ Mikajla STOJA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

GRKOVIĆ Mitra ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GRKOVIĆ Mitra MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

GRKOVIĆ Petra TEJO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SNOO i stražar;

GROZDANIĆ Muhe ESAD, rođen 1924, zemljoradnik, niža gimnazija, stupio u NOB maja 1943. godine, član SKOJ-a;

GROZDANIĆ Ahmeta IBRAHIM, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1 jula 1944. godine, borac;

GROZDANIĆ Muhe UZEIR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 20. 8. 1943. godine, predsjednik NOO;

HADŽIAHMETOVIĆ Huseina ZIJAD, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Ahmeta ABID, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;

KURBEGOVIĆ Zekerija AZEMA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KURBEGOVIĆ Alije AZIZ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Ahmeta HAMID, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Smajila HASAN, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KURBEGOVIĆ Šećira HUSNIJA, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Ibne IBRAHIM, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Halida RUHDIJA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

LUKIĆ Stojana SAVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAHIĆ Ibrahima RASIM, rođen 1914, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MAHIĆ Almaza IBRO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MAHIĆ Latifa MUJO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MAHIĆ Adema SAFET, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MAHIĆ Adema SMAJO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MARIĆ Ive KAJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MARJANOVIĆ Jovana SAVA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MIJATOVIĆ Roke JURE, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MILIĆEVIĆ Stevana ĐURO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MILIĆEVIĆ Stevana MILJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OPAČIĆ Ignjatija ANKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OPAČIĆ Pantelije MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

OPAČIĆ Pantelije SAVA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

OSMANČEVIĆ-ZAHIC Smaje ŠEFICA, rođena 1925, domaćica, nepismena,, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PETROVIĆ Petra BOŽO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

PRAĆA Bože MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAĆA Đure MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAĆA Dmitra MILJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 12. 1943. godine, član SKOJ-a; •

PRAĆA Blagoje NIKOLA, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAĆA PERE SPASE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAĆA Pere TOMA, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 2. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

SINANOVIĆ Muje IBRAHIM, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SINANOVIĆ Alije SULEJMAN, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ŠAHINOVIĆ Osme FATIMA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

ŠARČEVIĆ Ive JOSIP, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, u NOB stupio 1944. godine, borac.

VASIĆ Pere NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 5. 1943. godine, borac;

VUJANUŠIĆ Rade NIKOLA, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUJANUŠIĆ Jovana RADE, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO.

Žrtve fašističkog terora:

Arsenic M. Jovo	Jozić I. Marko	Opačić P. Đuro
Arsenic N. Mitar	Jovanović P. Spase	Opačić Đ. Ignjatija
Arsenic I. Nikola	Kaurin I. Marko	Opačić Đ. Pantelija
Čerić I. Avdo	Kovačević D. Anica	Petrović B. Đuro
Čović S. Stojan	Kovačević D. Jovanka	Petrović P. Mile
Čeranić M. Blagoja	Kovačević M. Ljubica	Prača B. Dušan
Čeranić M. Bogdan	Kovačević D. Mile	Prača T. Đurađ
Čeranić J. Dušan	Kovačević M. Milica	Prača K. Mičo
Čeranić M. Đuro	Kovačević M. Simeuna	Prača S. Mitar
Čeranić B. Mile	Kovačević M. Toma	Prača P. Stojan
Čeranić M. Spasoja	Kurbegović I. Muhamed	Selimović A. Adii
Domazet S. Đurađ	Lukić S. Dušan	Sinanović G. Alija
Džafić M. Safet	Marić I. Ante	Sinanović Đ. Mujo
Galesić J. Mikajilo	Marić C. Mitar	Sinanović S. Mujo
Herceg I. Anton	Marjanović V. Đuran	Stojanović V. Dragutin
Herceg I. Mate	Miličević P. Mitar	Stojanović V. Rajko
Jojić J. Jovo	Muratagić H. Đulaga	Tukera P. Ivo
Jojić J. Mile	Opačić I. Dušan	Zečević J. Đurađ

KLJEVCI

Borci poginuli u NOB:

ANIČIĆ Mile JOKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula kao bolničarka 1944. godine u Crnoj Gori;

ILIĆ Nikole LAZAR, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

KARANOVIĆ Vlade MLADEN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Kupresu;

KORALIJA Vasilije ĐURO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

KORALIJA Ilije MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Majeveci;

KOVAČEVIĆ Vujadina LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;

OMČIGUZ Paje MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. poginuo 1945. godine kod Cikota, Prijedor;

PROTIĆ Jove ĐURO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Kljevcima;

STOJKOVIĆ Trivuna DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Kljevcima;

STOJKOVIĆ Đure LUKA, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo kod Starog Majdana 1941. godine;

STOJINOVIĆ Mile MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Podgrmeču;

STOJKOVIĆ Kostadina STEVAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Kljevcima;

STOJKOVIĆ Kostadina VLADO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Busovače;

UTJEŠANOVIĆ Mitra DRAGO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;
UTJEŠANOVIĆ Milana JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Kupresu;
UTJEŠANOVIĆ Milana MARKO, rođen 1929, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Karlovca;
UTJEŠANOVIĆ Sime NIKOLA, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Kljevcima.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ČALIĆ Stevana PETAR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
DAMJANOVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, borac;
DAMJANOVIĆ Mile GOJKO, rođen 1915. godine, zemljoradnik, nepismen, intendant bataljona;
DAMJANOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1914, službenik, 4 raz. osnovne škole, komandant brigade, major;
DAMJANOVIĆ Stevana NIKOLA, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, komandir voda;
ERAK Nikole PETAR, rođen 1921. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
KARAN Mile ĐURO, rođen 1912. godine, radnik, nepismen;
KARANOVIĆ Sime ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant artiljerijskog divizionu 39. NOU divizije;
KOVAČEVIĆ Vujadina DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole; politički komesar, čete, poručnik;
KRIČKA Jovana MARKO, rođen 1931, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
MARTIĆ Toše ILIJA, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, borac;
MIJATOVIĆ Ilije MILE-MIMA, rođen 1915, radnik, nepismen, borac;
MIJATOVIĆ Vida MILE, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, komandir čete poručnik;
MRDALJ, Pere RATKO, rođen 1922, radnik, nepismen, borac;
PAPRIĆ Miloša JOVAN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, pomoćnik intendanta 6 KNOU brigade;
RADIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1914. godine, zemljoradnik, nepismen, vodnik voda;
STOJKOVIĆ Save DUŠAN, rođen 1919. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
STOJKOVIĆ Tome JOVAN, rođen 1923. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
STOJKOVIĆ Trivuna NIKOLA, rođen 1923. godine, zemljoradnik, nepismen;
TODORAN Vučena DANE, rođen 1924. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole;
TODORAN Ilije MILE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole;
UTJEŠANOVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
VUČKOVIĆ Todora NIKOLA, rođen 1913. godine, radnik, samouk, komandir čete.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANIČIĆ Mile OBRAD, rođen 1925, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ATELJ Dragutina JOVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ATELJ Jovana MARIJA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, odbornica AFŽ;

ATELJ Dragutina MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BANOVIĆ Pere ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

BEGIĆ Gale ŠAČIR, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

BOROVNJAK Vasilija GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BOROVNJAK Mile MARKO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

BOROVNJAK Mile PETAR, rođen 1897, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

BOROVNJAK Petra STEVO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČALIĆ-MARTIĆ D. VIDA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

CERIĆ Ibrahima DEDO, rođen 1896, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

ČOSIĆ Laze ĐURO, rođen 1929, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ČOSIĆ Luke ILIJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ČOSIĆ Luke JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

ČOSIĆ Jovana LJUBA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

ČOSIĆ Tome MILE, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČOSIĆ Dragutina STOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

ČOSIĆ Tome TRIVO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ČOSIĆ Laze VLADO, rođen 1929, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAMJANOVIĆ Stevana MIĆO, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAMJANOVIĆ Pere OBRAD, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAMJANOVIĆ Ljubana PETAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAMJANOVIĆ Pere ZORKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 25. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

DEMIR Ilije ANĐA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

DEMIR Ilije MILANKO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DEMIR Trivuna PETAR, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DEMIR Trivuna STANA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

DIZDAREVIĆ Ale NURIJA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

DOBRIĆ DRAGICA, rođena 1911, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, odbornica AF2;

DOBRIJEVIĆ Mane DRAGICA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

DOBRIJEVIĆ Mane LJUBICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DOBRIJEVIĆ Mane SVETO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DRAGIČEVIĆ Mile BOJA, rođena 1928, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DRAGIČEVIĆ Stevana ĐUJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DRAGIČEVIĆ Dušana PAVLE, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐUKIĆ Mile JOVAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ERAK Stevana JOVAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ERAK Nikole SLAVKO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVANČEVIĆ Mile LAZO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

KECMAN Sime BOSKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KESIĆ Đure JOVANKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KESIĆ Vlade MILKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

KORALIJA Vida ĐURO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KORALIJA Ilije JOVO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Grge ANTE, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Vujadina OBRAD, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KRAGULJ Marka LJUBICA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KRAGULJ Gojka MARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KRIČKA-ANČIĆ Pere JOVANKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

LAZAROVIĆ Miloša MILICA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ;

MIJIĆ Stevana LJUBO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

MIJATOVIĆ Trivuna MARA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornicima AFŽ;

MIJATOVIĆ Đurana MITAR, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MIJATOVIĆ Ljube SAVA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

MIJATOVIĆ Ljube STEVAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

MIJATOVIĆ Marka DRAGA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJATOVIĆ Vida ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJATOVIĆ Jovana PERO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUDRINIĆ Nikole PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUDRINIĆ Obrada VLADO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

OMČIGUZ Pere BOGDAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

OMČIGUZ Obrada DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OMČIGUZ Nikole DUŠAN, rođen 1902, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PAPRIĆ Miloša BOŽO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PAPRIĆ Marka MARKO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PAPRIĆ Jovana MILADIN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAPRIĆ Bože MILE, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PAPRIĆ Save MILICA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, krojač u radionici NOO;

PAPRIĆ Marka PETAR, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAPRIĆ Save SAVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PROTIĆ Pavla BOJA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

PROTIĆ Jove MIRKO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, član NOO;

PROTIĆ Dušana RADE, rođen 1931, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PROTIĆ Mirka SIMEUN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PRTIJA Mile LAZO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PRTIJA Ljubana SAVA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SAVANOVIĆ Petra JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, član KPJ, borac;
 SAVANOVIĆ Trivuna PETAR, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 SAVANOVIĆ Živka STANA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 SAVANOVIĆ Mile ŽIVKO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 SAVIĆ Stevana DAVID, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SAVIĆ Stevana PETAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SAVIĆ Mile VICO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 STOJKOVIĆ SAVA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ;
 STOJINOVIĆ Mile BRANKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 STOJINOVIĆ Bože SVETKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJKOVIĆ Petra BOJA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. jula 1943. godine, odbornica AFŽ;
 STOJKOVIĆ Save DRAGICA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJKOVIĆ Trivuna DRAGICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 STOJKOVIĆ Petra ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STOJKOVIĆ Bože GOJKO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJKOVIĆ Tome PERO, rođen 1930, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a — borac;
 STOJKOVIĆ Đure RADE, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STUPAR Miljatović MARIJA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ŠAKIĆ Vida LUKA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TRIVIĆ Đure MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 URUKALO-Mijić Mile MILKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Mitra BOSILJKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 16. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

UTJEŠANOVIĆ Ljube BOŽO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Trive BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 UTJEŠANOVIĆ Gojka DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Trive GOJKO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 UTJEŠANOVIĆ Tode JOVAN, rođen 1893, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 UTJEŠANOVIĆ Steve LAZO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Laze MILE, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Mitra MILKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Jovana MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 UTJEŠANOVIĆ Mitra MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 UTJEŠANOVIĆ Jovana PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 UTJEŠANOVIĆ Mitra SAVO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 UTJEŠANOVIĆ Nikole STANA, rođena 1908, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1943. godine, odbornica AF2;
 UTJEŠANOVIĆ Ilije ZIVKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VESELINOVIĆ Mihajla DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VESELINOVIĆ Ilije GOSPAVA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;
 VESELINOVIĆ Ilije MILICA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 23. 9. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VESELINOVIĆ Mihajla MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VESELINOVIĆ Mihajla PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VOJIN Nikole MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VOJIN Pere PETAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VOJVODIĆ Đure MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUJASINOVIĆ Obrada MARA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 VUJASINOVIĆ Obrada MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZMIJANJAC Marka DRAGICA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ZMIJANJAC Ilije MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZMIJANJAC Lazara MILJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 ZMIJANJAC Ostoje PETAR, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO.

2rtve fašističkog terora:

Atelj Đ. Boja	Jovančević M. Vlado	Krljić M. Lazar
Atelj A. Božo	Karanović Đ. Branko	Krljić O. Lazo
Atelj T. Dragutin	Karanović B. Damjan	Krljić P. Marko
Atelj V. Gojko	Karanović O. Dušan	Krljić O. Milica
Atelj B. Ilija	Karanović A. Đurađ	Krljić N. Mirko
Atelj Đ. Jovan	Karanović I. Đurađ	Krljić M. Nikola
Atelj B. Milan	Karanović O. Gojko	Krljić S. Ostoja
Atelj Đ. Petar	Karanović M. Jovan	Krljić O. Pero
Atelj S. Petar	Karanović I. Lazo	Krljić V. Petka
Atelj Đ. Trivo	Karanović N. Lazo	Krljić M. Petra
Atelj A. Vid	Karanović I. Marko	Krljić O. Stevo
Babić T. Dušan	Karanović S. Marko	Krljić M. Vlade
Babić T. Mirko	Karanović L. Mika	Lalić S. Marko
Bajić M. Dušan	Karanović L. Mika	Malbašić S. Đuro
Bajić J. Đuro	Karanović S. Milan	Malbašić S. Joka
Bajić M. Jovan,	Karanović D. Mirko	Malbašić S. Miloš
Bajić J. Milan	Karanović B. Mitar	Malbašić S. Simo
Balać J. Đuro	Karanović T. Mitar	Malbašić Đ. Stole
čosić L. Đuja	Karanović B. Nikola	Mandić D. Bogdan
čosić O. Lazo	Karanović M. Nikola	Mandić M. Dane
čosić P. Mile	Karanović Đ. Rade	Mandić N. Draga
čosić T. Milka	Karanović S. Ratka	Mandić N. Đuro
čosić S. Pane	Karanović I. Stevan	Mandić M. Jovo
čosić P. Trivo	Karanović M. Stevanija	Mandić Mara
Demir P. Ilija	Karanović M. Stojan	Mandić J. Milka
Demir P. Trivun	Karanović M. Stole	Mandić D. Mirko
Dobrijević J. Mane	Karanović M. Stole	Mandić M. Nedo
Dragičević P. Drago	Karanović Đ. Tonka	Mandić D. Nikola
Dragičević P. Ljubomir	Karanović M. Tonka	Mandić M. Rade
Dragičević L. Mara	Karanović B. Vlado	Martić J. Dragica
Dragičević Lake Milan	Karanović L. Živko	Martić T. Dragutin
Dragičević T. Pavo	Kesić M. Mile	Martić J. Đuja
Dragičević P. Stevo	Kesić Đ. Stana	Martić J. Jovan
Erak P. Gojko	Kesić M. Vlade	Martić I. Milan
Erak P. Stevan	Korolija M. Ilija	Martić J. Milica
Glamočanin J. Ljubica	Korolija Miloš	Mijatović Dušan
Glamočanin J. Milan	Kovačević Vujadin	Mijatović S. Dušan
Glamočanin M. Milica	Kragulj M. Gojko	Mijatović P. Đuro
Glamočanin M. Nikola	Kragulj M. Ljuba	Mijatović S. Gojko
Ilić B. Branko	Kragulj V. Mile	Mijatović D. Gospava
Ilić Đ. Đuro	Kragulj M. Petar	Mijatović L. Ilija
Ilić N. Đuro	Kragulj M. Petra	Mijatović M. Joka
Ilić B. Ilija	Kragulj M. Ruža	Mijatović N. Jovan
Ilić B. Sava	Kragulj M. Savka	Mijatović M. Lazo
Ilić T. Vid	Kragulj D. Stana	Mijatović N. Lazo
Jovančević I. Dušan	Kragulj I. Stevanija	Mijatović M. Milan
Jovančević I. Dušan	Krička J. Janko	Mijatović M. Milan
Jovančević T. Ilija	Krička J. Milan	Mijatović Đ. Mile
Jovančević P. Jovan	Krička J. Pepo	Mijatović J. Mile
Jovančević M. Milan	Krljić S. Branko	Mijatović S. Mirko
Jovančević I. Nikola	Krljić V. Gojko	Mijatović M. Trivun
Jovančević Pajo	Krljić O. Ilija	Mijatović M. Vico

Mijatović M. Vid
 Mijatović N. Vid
 Mijatović P. Vid
 Mijić N. Aleksa
 Mijić T. Niko
 Miljatović P. Branko
 Miljatović V. Damjan
 Miljatović M. Dragutin
 Miljatović M. Jela
 Miljatović V. Marko
 Miljatović S. Mitar
 Miljatović V. Petar
 Miljatović M. Stevan
 Miljatović P. Stevan
 Miljatović M. Vid
 Mudrinić Đ. Dane
 Mudrinić S. Đuro
 Mudrinić O. Ilija
 Mudrinić Đ. Lazo
 Mudrinić P. Mitar
 Mudrinić S. Obrad
 Mudrinić S. Petar
 Mudrinić T. Stevo
 Mudrinić Đ. Tode
 Mudrinić L. Vlado
 Omčikus O. Jovan
 Omčikus N. Mile
 Omčikus P. Niko
 Omčikus J. Obrad
 Omčikus O. Sava
 Omčikus P. Sava
 Pantoš M. Mika
 Paprić T. Glišan
 Paprić S. Jovo
 Paprić G. Mara
 Paprić J. Milica
 Paprić J. Obrad
 Paprić J. Stevo
 Paprić O. Miloš
 Pilipović T. Lazo
 Pilipović T. Obrad
 Pilipović V. Petar
 Pilipović Z. Vid
 Popović M. Dane
 Popović M. Dragan
 Popović M. Draginja
 Popović M. Dušan
 Popović M. Jela
 Popović M. Mane
 Popović R. Marija
 Popović R. Milan
 Popović I. Mile
 Popović I. Rade
 Popović V. Staka
 Protić J. Jovo
 Prtija M. Doja
 Radić S. Jeka
 Radić S. Mičo
 Radić O. Rade
 Radić S. Simo
 Radić S. Srđen
 Radić I. Stevo
 Radić O. Uroš
 Savanović T. Đurađ
 Savić S. Anđa

Savić S. Danica
 Savić S. Lazar
 Savić N. Lazo
 Savić M. Ljuba
 Savić S. Mara
 Savić N. Mile
 Savić N. Rade
 Savić N. Stevan
 Savić L. Stoj a
 Savić S. Stoj an
 Stojinović S. Božo
 Stojinović Đ. Đurađ
 Stojinović M. Đurađ
 Stojinović Đ. Đuro
 Stojinović S. Gojko
 Stojinović S. Jovo
 Stojinović M. Lazar
 Stojinović B. Mile
 Stojinović Đ. Mile
 Stojinović M. Mile
 Stojinović B. Nikola
 Stojinović M. Petar
 Stojinović B. Sava
 Stojinović S. Tomka
 Stojković D. Branko
 Stojković T. Dane
 Stojković M. Dosta
 Stojković B. Dragica
 Stojković D. Dragica
 Stojković P. Đ. Đurađ
 Stojković B. Đuro
 Stojković K. Đuro
 Stojković Đ. Joka
 Stojković B. Mika
 Stojković M. Milanko
 Stojković N. Milica
 Stojković T. Ostoja
 Stojković S. Petar
 Stojković L. Petra
 Stojković P. Rade
 Stojković T. Tomo
 Stojković Đ. Vid
 Štupar Mika
 Skondra J. Đuro
 Skondra J. Obrad
 Trivić J. Dušan
 Trivić T. Đoko
 Trivić N. Đ. Đurađ
 Trivić N. Đurađ
 Trivić T. Đurađ
 Trivić J. Joka
 Trivić N. Jovo
 Trivić N. Marko
 Trivić Đ. Mile
 Trivić B. Pero
 Tu tuš M. Đuro
 Urukalo M. Đuro
 Urukalo J. Mile
 Urukalo P. Milorad
 Urukalo M. Petar
 Utješanović Lj. Cvijeta
 Utješanović J. Đ. Đurađ
 Utješanović J. Gojko
 Utješanović S. Gojko

Utješanović T. Gojko
 Utješanović L. Ilija
 Utješanović M. Mičo
 Utješanović Milan
 Utješanović J. Miloš
 Utješanović Đ. Pero
 Utješanović Lj. Stevo
 Utješanović J. Toma
 Veselinović V. Ilija
 Veselinović I. Svetko
 Vojin P. Anđa
 Vojin N. Ljuba
 Vojin K. Nikola
 Vojvodić I. Đuro
 Volaš B. Đuro
 Volaš B. Nikola
 Vujasinović M. Božo
 Vujasinović I. Dragan
 Vujasinović S. Dušan
 Vujašinović S. Dušanka
 Vujasinović B. Đuro
 Vujasinović S. Joka
 Vujasinović P. Ljuba
 Vujasinović B. Marija
 Vujasinović B. Milka
 Vujasinović R. Miloš
 Vujasinović S. Nedeliko
 Vujasinović S. Obrad
 Vujasinović S. Obrad
 Vujasinović S. Ružica
 Vujasinović R. Stevan
 Vujasinović P. Stevo
 Vujasinović S. Stevo
 Vukmirica L. Đuro
 Zmijanjac L. Anđa
 Zmijanjac Đ. Boja
 Zmijanjac M. Bogdan
 Zmijanjac L. Drago
 Zmijanjac Đ. Dragica
 Zmijanjac M. Dušan
 Zmijanjac P. Dušan
 Zmijanjac O. Đurađ
 Zmijanjac V. Gojko
 Zmijanjac J. Gospova
 Zmijanjac J. Joka
 Zmijanjac P. Jovan
 Zmijanjac P. Jovo
 Zmijanjac L. Lazar
 Zmijanjac L. Ljuba
 Zmijanjac Đ. Marija
 Zmijanjac P. Marko
 Zmijanjac T. Marko
 Zmijanjac J. Milanka
 Zmijanjac P. Mile
 Zmijanjac P. Milica
 Zmijanjac J. Milka
 Zmijanjac M. Mirko
 Zmijanjac V. Rosa
 Zmijanjac J. Sava
 Zmijanjac P. Srđan
 Zmijanjac V. Stevo
 Zmijanjac J. Trivo
 Zmijanjac P. Vid
 Zorić S. Ljubo

KOPRIVNA

Borci poginuli u NOB:

CRNOMARKOVIĆ Trive DRAGAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB februara 1942, poginuo juna 1942. godine u Podvidači, borac;

CRNOMARKOVIĆ Trive LJUBOMIR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB februara 1942, poginuo januara 1945. godine u Sremu, komandant bataljona, član KPJ;

CRNOMARKOVIĆ Tode MILE, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB novembra 1942, poginuo decembra 1942. godine kod Briševa, borac;

CRNOMARKOVIĆ Luke PETAR, rođen 1886, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo juna 1943. godine kod Lukavica, borac;

DAMJANOVIĆ Pavla PAJO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo februara 1943, u Grmeču, borac;

GRUJČIĆ Jove BOŠKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB novembra 1942, poginuo novembra 1942. godine kod Koprivne, borac;

GRUJČIĆ Save DARA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB juna 1942, poginula maja 1945. godine u Fruškoj Gori, bolničarka;

GRUJČIĆ Gojka ĐORĐE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB oktobra 1943, poginuo decembra 1944. kod Prijedora, borac;

GRUJČIĆ Ilije MILE, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo juna 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

GRUJČIĆ Koste MILOŠ, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, ubijen maja 1943. godine u logoru u Zemunu, odbornik NOO;

GRUJČIĆ Tode SAVA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB juna 1942, poginula februara 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;

KNEŽEVIĆ Pere MILAN, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, ubijen u logoru u Zemunu maja 1943. godine, predsjednik NOO;

LAZIĆ Jakova ANKA, rođena 1912, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB februara 1942, poginula u Grmeču februara 1943. godine, krojačica;

LAZIĆ Mitra BORKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB maja 1942, poginula januara 1945. godine u Sremu, bolničarka;

LAZIĆ Marka LJUBOMIR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo februara 1943. godine u Grmeču, vodnik;

MILANOVIĆ Rade ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo decembra 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

MILOŠEVIĆ Laze MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB aprila 1942, poginuo februara 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Jove TRIVO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB juna 1942, poginuo februara 1943. godine u Grmeču, borac;

PREDOJEVIĆ Branka DUŠAN, rođen 1924, đak, 3 raz. gimnazije, stupio u NOB juna 1942, poginuo februara 1943. godine u Grmeču, delegat;

PREDOJEVIĆ Luke MILOŠ, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo januara 1942. godine kod Brdara, borac;

PREDOJEVIĆ Luke VELJKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo juna 1942. godine kod Čađavice, borac;

RADINOVIĆ Đure NIKO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB oktobra 1942, ubijen maja 1943. godine u logoru u Zemunu, borac;
 SAVIĆ Aćima DESANKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB februara 1943, poginula 1945. godine kod Jošavke, bolničarka;
 STUPAR Sime MARKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo juna 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 SRDIĆ Manojla MILAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB jula 1942, poginuo februara 1943. godine u Grmeču, borac;
 TODOROVIĆ Miroslava DRAGICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB maja 1942, poginula 1944. godine kod Rogatice, bolničarka;
 TODOROVIĆ Mile TIHOMIR, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo februara 1943. kod Praštala, odbornik NOO;
 TRKULJA Pere DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB oktobra 1943. godine, poginuo avgusta 1944, u Grmeču, borac, član SKOJ-a;
 TRKULJA Pere MILAN, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB oktobra 1943, poginuo maja 1945. godine kod Karlovca, borac;
 TRKULJA Dragoja MILKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB marta 1943, poginula 1944. godine u Grmeču, bolničarka;
 TRKULJA Pere PAJO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo oktobra 1943. godine kod Usoraca, delegat;
 TRKULJA Koste ŽARKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB oktobra 1943, poginuo maja 1945. godine kod Karlovca, borac;
 VASILJEVIĆ Mitra GOJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB juna 1942, poginuo 1944. godine na Neretvi, borac;
 VASILJEVIĆ Milana MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB juna 1942, poginuo 1943. godine na Kozari, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

GRUJČIĆ Koste MARKO, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 RADINOVIĆ Ostoje ĐURAĐ, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;
 SAVIĆ Đure KOŠTA, rođen 1893. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 ŠTRBAC Pere TODO, rođen 1920. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 TODOROVIĆ Mile BLAŽO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 TRKULJA Koste VLADO, rođen 1913. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

CRNOMARKOVIĆ Tode BOZO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ČULUM Save NIKOLA, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

•ĆULUM Jove STOJA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;
 BANJAC Nikole BOSA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;
 DAMJANOVIĆ Laze BLAŽO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 DAMJANOVIĆ Radoja JOVANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;
 DAMJANOVIĆ Laze MILE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DAMJANOVIĆ Pavla TRIVO, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DOKIĆ Pane RISTO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DOŠENOVIĆ Laze VASO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GRUJČIĆ Nike BLAŽO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 GRUJČIĆ Đurđa DRAGOLJUB, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GRUJČIĆ Bože DUŠANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;
 GRUJČIĆ Nike ĐORĐO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GRUJČIĆ Nike JOVO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 20. 10. 1943. godine, majstor u radionici NOO;
 GRUJČIĆ Save JOVO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GRUJČIĆ Jove LJUBICA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 9. 1944. godine, član SKOJ-a;
 GRUJČIĆ Ilije MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GRUJČIĆ Nike MILKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;
 GRUJČIĆ Paje MILKA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 GRUJČIĆ Save MOMČILO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;
 GRUJČIĆ Nike STOJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, borac;
 KANTAR Milana DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KANTAR Save GOJKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 KANTAR Save PETAR, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KONDIĆ Pere ŽARKO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
KNEŽEVIĆ Milana BOŽO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Miroslava LJUBICA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

KNEŽEVIĆ Milana MILKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;

KNEŽEVIĆ Milana PERO, rođen 1921, učitelj, učiteljska škola, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

KNEŽEVIĆ Milana STANA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član Okružnog komiteta SKOJ-a i član KPJ;

KRAGULJ Jovana MILE, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

LAZIĆ Mitra BORO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LAZIĆ Stojana GOJKO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LAZIĆ Pere JOVO, rođen 1920, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

LAZIĆ Mitra MARA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

LAZIĆ Mile MILKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

LAZIĆ Jove PERO, rođen 1888, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

LAZIĆ Pere PERO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

LAZIĆ Pere RADE, rođen 1924, trgovac, trgovačka škola, stupio u NOB 1942. godine, borac;

LAZIĆ Mitra RISTO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LAZIĆ Petra SLAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LAZIĆ Pere VELJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

LAZIĆ Marka ZDRAVKO, rođen 1914, žandarm, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MANDIĆ Dragoja DUŠANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;

MANDIĆ Rade LAZO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILOSEVIĆ Mile SLAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NIKIĆ Vlade MLADEN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Mikajla DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Sime GOJKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PREDOJEVIĆ Bogdana MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SRDIĆ Marka BRANKO, rođen 1928, gimnazijalac, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SRDIĆ Manojla SVETKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STUPAR Sime STOJA, rođena 1926, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;
 RADINOVIĆ Pane OSTOJA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TODOROVIĆ Lazara DANICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 TODOROVIĆ Rade ĐORĐO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TODOROVIĆ Lazara LJUBICA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 TODOROVIĆ Sime MILAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TODOROVIĆ Jove MILE, rođen 1923, gimnazijalac, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TODOROVIĆ Ilije MILORAD, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TODOROVIĆ Nikole PERO, rođen 1924, gimnazijalac, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TODOROVIĆ Svetozara VASO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TODOROVIĆ Ilije ZORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;
 TRKULJA Steve DRAGOJE, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 TRKULJA Nike JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TRKULJA Jovana MARKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1944. godine, član NOO;
 TRKULJA Vlade NEBOJŠA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TRKULJA Koste NIKO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TRKULJA Steve RAJKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 TRKULJA Dragoja STEVO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;
 TRKULJA Pere VASO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VASILJEVIĆ Radoja NENAD, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VASILJEVIĆ Milana PERO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Čurguz J. Mile
 Čurguz S. Lazo
 Grujčić M. Đorđo
 Grujčić Z. Jelka

Grujčić S. Jovo
 Grujčić M. Milka
 Grujčić M. Niko
 Grujčić M. Stoja

Kantar M. Milan
 Kantar L. Ratko
 Knežević M. Đorđo
 Knežević J. Milan

Lazić M. Blaže	Radinović M. Vojislav	Todorović T. Veljko
Lazić S. Marko	Savić A. Miodrag	Todorović J. Vukica
Lazić M. Mirko	Savić A. Sava	Todorović T. Zdravko
Lazić S. Veljko	Stupar J. Ilija	Trkulja V. Božo
Mandić R. Đuro	Štrbac P. Gojko	Trkulja P. Đurađ
Marinković R. Lazo	Todorović J. Bosiljka	Trkulja K. Đuro
Marinković L. Milica	Todorović M. Božo	Trkulja R. Julika
Marinković L. Petar	Todorović J. Dara	Trkulja K. Niko
Milanović R. Jakov	Todorović T. Dušan	Trkulja V. Niko
Milanović R. Špiro	Todorović J. Đuja	Trkulja J. Krajo
Milošević N. Mile	Todorović T. Jovanka	Trkulja S. Ostoja
Mrda J. Uroš	Todorović M. Kojo	Trkulja P. Pero
Nikšić M. Vlade	Todorović T. Ljubomir	Trkulja O. Radojka
Predojević N. Branko	Todorović T. Pero	Vasiljević R. Jovan
Predojević B. Deva	Todorović S. Radosav	Vasiljević A. Milan
Predojević B. Stoja	Todorović T. Sava	Vasiljević J. Mitar
Radinović P. Pero		Vručinić V. Košta

KOZICA

Borci poginuli u NOB:

BORENOVIĆ Mile MILOVAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;
 ČUKOVIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Peći, borac;
 ĐAKOVIĆ Vida JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Manjači;
 ĐAKOVIĆ Mile PERO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Peći, borac;
 ĐAKOVIĆ Glige TODOR, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;
 ĐAKOVIĆ Jovana ZDRAVKO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 JALIĆ Teodora LJUBAN, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, desetar;
 KAURIN Gaje ILIJA, rođen 1922, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 KAURIN Ostoje LAZAR, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Han Kola. borac;
 KAURIN Ostoje LUKA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 KNEŽEVIĆ Marka MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Kadine Vode, borac;
 KNEŽEVIĆ Mitra TRIVO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;
 KNEŽEVIĆ Sime VESELKO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Zenice, vodnik;
 KOČIĆ Teše MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Zenice, borac;
 KOVAČEVIĆ Mile KRSTAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 KOVAČEVIĆ Vida MILE, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Stujesci, borac;

KOVACEVIĆ Vida RISTO, rođen 1899, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 12. maja 1942. godine na Manjači, politički komesar čete;

KREJIĆ Ćima BOŽO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Majkić-Japre, desetar;

KREJIĆ Pane DRAGAN, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Han Kola, desetar;

KREJIĆ Ćima DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine na Manjači, borac;

KREJIĆ Pere AĆIM, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

LAKIĆ Mirka JOVANKA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Peći, borac;

LAKIĆ Stevana MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci, vodnik voda;

MAKIVIĆ Mitra MILOŠ, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Kozari, borac;

MARIJANOVIĆ Ostoje PERO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Peći — Ključa, borac;

MILANKOVIĆ Jovana MIRKO, rođen 1921, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, vodnik;

MILANKOVIĆ Vida MLADO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluka, borac;

MILIĆEVIĆ Jovana LAZO, rođen 1920, radnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

MILIĆEVIĆ Jovana OSTOJA, rođen 1922, radnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

MITROVIĆ Đurđa MILOŠ, rođen 1921, radnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Zenice, borac;

MITROVIĆ Tome SREDO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Kozina, borac;

NIKOLIĆ Blagoja MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

NIKOLIĆ Blagoja NIKOLA, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, vodnik voda;

OLJAČA Mile GOJKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Kadine Vode, borac;

OLJAČA Blagoja RADE, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci, vodnik voda;

PANIĆ Nikole ĐURAĐ, rođen 1913, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Han Kola, borac;

PANIĆ Đorđa MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Han Kola, borac;

PANTELIĆ Mihaila GOJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Zelengori, borac;

PANTELIĆ Đurđa NIKOLA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Zelengori, borac;

PETROVIĆ Jovana SAV AN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Titovog Užica, vodnik voda;

POPOVIĆ Sime DRAGO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Bronzanog Majdana, komandant Komande mjesta Bronzani Majdan;

ROGIĆ Pere JOVAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

SEIZOVIĆ Vase OSTOJA, rođen 1913, radnik, samouk, stupio u NOB 1943., poginuo 1945. godine kod Sokolova, borac;

SIMIĆ Todora KRSTAN, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

STOJAKOVIĆ Đurđa ĐORĐO, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Sutjesci, borac;

STOJAKOVIĆ Glige JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Novog, borac;

ŠUČUR Ostoje MILOŠ, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

TEPIĆ Jandrije MIĆO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

TEPIĆ Miloša MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

TEPIĆ Mile MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Sitnice, borac;

TEPIĆ Jovana PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Jajca, vodnik voda;

TEPIĆ Spasoja RANKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Jajca, borac;

ZEČEVIĆ Steve ĐURAĐ, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

ZEČEVIĆ Božidara KRSTAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Sutjesci, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BABIĆ Todora MILAN, rođen 1922. godine, radnik, samouk, zamjenik komandanta bataljona u 13. birčanskoj NOU brigadi, kapetan;

ĐOKOVIĆ Mitra MILAN, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;

OLJAČA Jovana LAZO, rođen 1909. godine, zemljoradnik, samouk, komandir čete;

OLJAČA Rajka MLADEN, rođen 1924. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

VULIN Mile JOVO, rođen 1920. godine, rudar, 4 raz. osnovne škole, politički komesar bataljona.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ADŽIĆ Milica KRSTAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ADŽIĆ Pane MIRKO, rođen 1920, rudar, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ADŽIĆ Spasoja MLADEN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ADŽIĆ Milica RAJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac SKOJ-a;

ADŽIĆ Milica ZDRAVKO, rođen 1919, rudar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Mile DAMJAN, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik narodne vlasti;

BABIĆ Stojka ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Pere JOVO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, politički komesar čete, poručnik;

BABIĆ Vida JOVO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

BABIĆ Mile LUKA, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Bože MANE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Vida MILE, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Pere MILOŠ, rođen 1927, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BABIĆ Andrije RADE, rođen 1914, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

BABIĆ Stojka SAVO, rođen 1917, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BABIĆ Stojana STOJA, rođena 1918, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

BABIĆ Vasilija UROŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BJELANOVIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BJELANOVIĆ Todora RAJKO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

BJELANOVIĆ Vida ZORAN, rođen 1905, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, pozadinski radnik, član KPJ;

BORENOVIĆ Nikole MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

ČUKOVIĆ Mile BOSILJKA, rođena 1916, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

ČUKOVIĆ Todora ĐORĐO, rođen 1923, limar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, intendant 39. divizije;

ČUKOVIĆ Spasoja KOŠTA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Todora MILE, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik seoskog NOO;

ČUKOVIĆ Obrada OSTOJA, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

ČUKOVIĆ Todora STANA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

ČUKOVIĆ Obrada STANKO, rođen 1919, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

ČUKOVIĆ Teodora STEVO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stražar — kurir;

ČUKOVIĆ Spasoja STOJAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, opštinski stražar;

ČUKOVIĆ Jovana TEODOR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOF-a;

ČELOVANDA Teše MLADEN, rođen 1912, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČELOVANDA Teše PERO, rođen 1906, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐAKOVIĆ Vida ALEKSA,, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐAKOVIĆ Glige ĐURAĐ, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, opštinski stražar;

ĐAKOVIĆ Glige ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 10. 8. 1943. godine, borac, član SKOJ-a;

ĐAKOVIĆ Mile KOSTADIN, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, poručnik;

ĐAKOVIĆ Vida MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐAKOVIĆ Lazara MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

ĐAKOVIĆ Jovana MLADEN, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐAKOVIĆ Vida SAVAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

ĐAKOVIĆ Vida STEVO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

ĐAKOVIĆ Jovana VIDA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

GAVRILOVIĆ Pane ĐURO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GAVRILOVIĆ Pane ILJA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GLIŠIĆ Jovana BOŠKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

GRAHOVAC Jovana DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

GRAHOVAC Vida JOVAN, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

JALIĆ Teodora DRAGAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JALIĆ Đorđa LUKA, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JALIĆ Milovana MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

JALIĆ Steve MILE, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JALIĆ Milovana RAJKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

JALIĆ Jovana ZDRAVKO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk stupio u NOB 1943. godine, vođnik voda, poručnik;

KAPETANOVIĆ Đorđa MOMIR, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KAURIN Gaje MIRKO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. opštinski stražar, borac;

KAURIN Gaje OSTOJA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;

KNEŽEVIĆ Milana BOŠKO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Mirka DRAGAN, rođen 1900, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. odbornik NOO;

KNEŽEVIĆ Ilije ĐURO, rođen 1907, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Mihaila KRSTAN, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Ilije MARKO, rođen 1906, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Gaje MILE, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stražar Opštinskog NOO;

KNEŽEVIĆ Dragana MILOŠ, rođen 1928, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Mihaila MILOVAN, rođen 1917, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Sime MILOVAN, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vođnik voda;

KNEŽEVIĆ Mitra PERO, rođen 1920, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Gaje RADE, rođen 1918, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KNEŽEVIĆ Jovana RADE, rođen 1914, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine borac;

KNEŽEVIĆ Gaje SAVO, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vođnik;

KNEŽEVIĆ Ilije MILAN, rođen 1914, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac — opštinski stražar;

KNEŽEVIĆ Gaje VASO, rođen 1902, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac — opštinski stražar;

KOČIĆ Teše MILENKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac — sekretar NOO;

KOVAČEVIĆ Pere BOŠKO, rođen 1906, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Pere ĐORĐO, rođen 1928, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Teodora ĐORĐO, rođen 1906, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

KOVAČEVIĆ Nikole LJUBAN, rođen 1915, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Todora MILE, rođen 1903, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Đure MILOŠ, rođen 1908, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KOVAČEVIĆ Mile MIRKO, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski radnik, član SKOJ-a;

KOVAČEVIĆ Pere MIRKO, rođen 1908, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Jevte SAVA, rođen 1919, šumski radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Đurđa STEVAN, rođen 1905, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Jevte BLAGOJE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Save ILIJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, sanitetlija, borac;

KREJIĆ Đorđa KRSTAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac — odbornik;

KREJIĆ Jevte LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, higijeničar, član SKOJ-a;

KREJIĆ Đorđa MILOŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Jovana MILOŠ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac — opštinski stražar;

KREJIĆ Mitra MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Trive MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, higijeničar, član SKOJ-a;

KREJIĆ Jovana OSTOJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Stevana RAJKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Jovana SAVAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Milovana STOJAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Trive VID, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREJIĆ Jovana ZORKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

LAKIĆ Alekse DUŠAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LAKIĆ Mihaila PAVA, rođena 1915, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MAKIVIĆ Mitra UROŠ, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARIJANOVIĆ Lazara MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MATIĆ Đurđa DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MIKAĆ Todora ĐORĐO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac, član SKOJ-a;

MIKAĆ Todora RATKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MIKAĆ Todora STANKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MIKAĆ Todora UROŠ, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILANKOVIĆ Steve MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILANKOVIĆ Mihaila RADE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILANKOVIĆ Vida SAVO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILANKOVIĆ Vida STANKO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILANKOVIĆ Steve TEODOR, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILIĆEVIĆ Save JOVAN, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik NOF-a;

MILIĆEVIĆ Jovana MILOŠ, rođen 1926. zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac, član SKOJ-a;

MITROVIĆ Jovana JOVICA, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MITROVIĆ Bjelana KRSTAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MITROVIĆ Jovana MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MITROVIĆ Teše MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MITROVIĆ Jovice STOJA, rođena 1917, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MITROVIĆ Nikole STOJA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

MITROVIĆ Radovana ZORKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRŠIĆ Miloša MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, opštinski stražar i član SKOJ-a;

MRŠIĆ Jovana MILOŠ, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, opštinski stražar i član KPJ;

NIKOLIĆ Pere DRAGAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NIKOLIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NIKOLIĆ Teodora DUŠAN, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NIKOLIĆ Mitra ĐORĐO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

NIKOLIĆ Mihaila ĐURAĐ, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, higijeničar;

NIKOLIĆ Save LJUBOMIR, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 NIKOLIĆ Mihajla MARA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 31. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 NIKOLIĆ Mile MIHAILO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOF-a i NOO;
 NIKOLIĆ Sime MILOŠ, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO i NOF-a;
 NIKOLIĆ Vida PETAR, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 NIKOLIĆ Mitra PETRA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 NIKOLIĆ Miloša RADE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 OLJAČA Jovana BOŠKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk- stupio u NOB 1943. godine, borac;
 OLJAČA Mirka DANE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac — omladinski rukovodilac;
 OLJAČA Marka DARKO, rođen 1910, kovač, samouk, stupio u NOB 1942. godine, kovač, odbornik NOF-a;
 OLJAČA Gojka JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 OLJAČA Đorđa MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 OLJAČA-NIKOLIĆ MILKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 OLJAČA Ostoje MILOŠ, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik i predsjednik NOF-a;
 OLJAČA Dušana OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac i član SKOJ-a;
 OLJAČA Mile OSTOJA, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 OLJAČA Marka RAJKO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, kovač;
 PANIĆ Đurđa MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PANIĆ Đorđa MILOŠ, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 PANTELIĆ Milorada ĐORĐO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PANTELIĆ Sime ILIJA, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PANTELIĆ Koste JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PANTELIĆ Despota MILE, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 PANTELIĆ Milića MILOŠ, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
PANTELIĆ Petra MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PANTELIĆ Mihaila RAJKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

PAUKU VIC Đurđa MILUS, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, opštinski stražar, kurir;

PETROVIĆ Jovana MILEVA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

PETROVIĆ Jovana MILOŠ, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Save DAKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOF-a i član KPJ;

POPOVIĆ Trive DUŠAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOF-a;

POPOVIĆ Todora GOJKO, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Mladena JOVANKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

POPOVIĆ Dake MILKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. član SKOJ-a;

POPOVIĆ Todora MILOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Sime SAVO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Todora UROS, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac, odbornik NOO i član KPJ;

POPOVIĆ Dušana VLADO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RATKOVICA Todora BOSKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RATKOVICA Teodora DUŠAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO i NOF;

RATKOVICA Todora MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RATKOVICA Đurđa MILOVAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RATKOVICA Đurđa MLADEN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole ili samouk, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ROGIĆ Pere ĐORĐO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ROGIĆ Vida GOJKO, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

ROGIĆ Nikole MILOŠ, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik;

ROGIĆ Nikole MIRKO, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ROGIĆ Stevana MLADEN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ROGIĆ Miloša RADE, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac i član SKOJ-a;

SAVIĆ Marka VASO, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik, sekretar ONOO;

SEIZOVIĆ Milana GOJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SEIZOVIĆ Mitra MILAN, rođen 1900, šumski radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SEIZOVIĆ Milana VUKOSAVA, rođena 1896, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

SIMIĆ Jovana KOJKO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SIMIĆ Todora MIRKO, rođen 1915; radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, komesar čete;

SIMIĆ Marka MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

STOJAKOVIĆ Save JOKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, sekretar odbora AFŽ;

STOJAKOVIĆ Steve MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STOJAKOVIĆ Vida MIRKO, rođen 1900, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine opštinski kurir;

STOJAKOVIĆ Miloša PETRA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STOJAKOVIĆ Miloša SAVA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STOJAKOVIĆ Steve VLADO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, politički komesar čete OZNE;

ŠUČUR Gavre BOZO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Mirka ĐORĐO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Lazara ĐURAĐ, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Stevana ĐURAĐ, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Petra ILIJA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Lazara NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Petra PANTELIIJA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Jovana RADE, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠUČUR Gavre SAVA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac-higijeničar;

ŠUČUR Petra STEVAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠUČUR Stevana VOJIN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠUČUROVIĆ Mile MILUTIN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

TEPIĆ Jovana BLAGOJE, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik ONOO;

TEPIĆ Pavla CVIJO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Andrije DRAGINJA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

TEPIĆ Glige DUŠAN, rođen 1899, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

TEPIĆ Đurđa DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Luke ĐUJA, rođena 1903, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

TEPIĆ Save ĐUJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

TEPIĆ Stevana ĐURAĐ, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Sime GOJKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

TEPIĆ Jovana GOSPOVA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

TEPIĆ Steve JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Mirka KOVILJKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

TEPIĆ Mihaila KRSTAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Pavla KRSTAN, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Mitra MANE, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Jovana MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Mitra MIĆO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Luke MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac — omladinski rukovodilac;

TEPIĆ Davida MILOVAN, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

TEPIĆ Andrije MLADEN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Pavla NIKOLA, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Koste OSTOJA, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, borac;

TEPIĆ Luke PERO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Ostoje RADE, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

TEPIĆ Vuje RISTO, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Ćire ROSA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ i SKOJ-a;

TEPIĆ Ćire SIMO, rođen 1923, kovač, samouk, stupio u NOB 1944. godine, kovač;

TEPIĆ Mitra STANIJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 25. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

TEPIĆ Save STOJAN, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Jovana VASO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Ignjatija ZDRAVKO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TODOROVIĆ Miloša MILE, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TODOROVIĆ Trive MILOŠ, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik ONOO;

TODOROVIĆ Miloša MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

TVRTKOVIĆ Ostoje MILAN rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VULIN Stevana BRANKO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VULIN Mile MARICA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac i član SKOJ-a;

VULIN Mihaila MILE, rođen 1889, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, politički radnik NOF-a;

VULIN Mile STEVAN, rođen 1925, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VULIN Stojana VLADO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski rukovodilac i član SKOJ-a;

ZEČEVIĆ Davida DUŠAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZEČEVIĆ Ignjatija DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, intendant bataljona;

ZEČEVIĆ Đurđa ĐORĐO, rođen 1913, zemljoradnik samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZEČEVIĆ GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

ZEČEVIĆ Gavre KOŠTA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ZEČEVIĆ Stojana MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ZEČEVIĆ Davida MILE, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZEČEVIĆ Mirka MILOŠ, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ZEČEVIĆ Stojka MILOŠ, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZEČEVIĆ Stojka MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZEČEVIĆ Božidara MITAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZEČEVIĆ Mirka MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZEČEVIĆ Ilije RADE, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZEČEVIĆ Mile SLAVKO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZEČEVIĆ Mile TEODOR, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZEČEVIĆ Steve TRIVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Adžić M. Mladen	Nikolić B. Gojko	Tepić P. Đurađ
Kaurin O. Krstan	Nikolić Đ. Jovanka	Tepić A. Mirko
Knežević I. Bogdan	Nikolić G. Stanija	Tepić A. Nikola
Kovačević T. Sretko	Oljača B. Dušan	Zečević J. Đurađ
Mitrović J. Rade	Panić L. Krstan	Zečević G. Mladen
Nikolić Đ. Đuja	Stojaković Đ. Mladen	

K O Z I N

Borci poginuli u NOB:

ČURGUZ Laze DUKA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine na Grmeču, borac;
 DAVIDOVIĆ Jove MILAN, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Prnjavora, kao komandant komande mjesta;
 DESNICA Stojana BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;
 GRBIĆ Trive DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
 GRBIĆ Srđana LAZO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 GRBIĆ Srđana MIHAJLO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;
 JAKŠIĆ Nikole ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Staroj Rijeci, borac;
 LUČIĆ Joše ILIJA, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod Bijeljine, komandant 2. KNOU bataljona;
 LUČIĆ Bože MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;
 MAJKIĆ Save BOGDAN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;
 MAJKIĆ Mile VOJKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Grmeču, borac;
MAJKIĆ Mile DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Bajine Bašte, borac;

MAJKIĆ Todora GOJKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Podgrmeču, borac;
 MAJKIĆ Trive GOJKO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Podgrmeču, borac;
 MAJKIĆ Mile JOŠO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Stare Rijeke, borac;
 MAJKIĆ Milana LUKA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 MAJKIĆ Milana MARKO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 MAJKIĆ Mile MARKO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 MAJKIĆ Mile MIHAJLO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod škole u Hadrovcima, borac;
 MAJKIĆ Petra MILAN, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 MAJKIĆ Sime PERO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Grmeču, borac;
 MAJKIĆ Bikana TOMA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 MAJKIĆ Mile UROŠ, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 NOVAKOVIĆ Marka ĐURO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, umro 1944. godine na Siciliji, borac;
 PRIČA Mile STOLE, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na sremskom frontu, borac;
 STARČEVIĆ Mile STEVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na sremskom frontu, borac;
 STRIČIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;
 STRIČIĆ Mile OBRAD, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;
 ZORIĆ Mile DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

DAVIDOVIĆ Laze DANE, rođen 1915. godine, zemljoradnik, samouk, sekretar Opštinskog NOO;
 DESNICA Stojana STOJKO, rođen 1911. godine, zemljoradnik, nepismen, predsjednik seoskog NOO;
 LUČIĆ Jove ĐURO, rođen 1910. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 MIKIĆ Mile ĐUĐA, rođen 1916. godine, zemljoradnik, nepismen, sekretar Opštinskog komiteta KPJ Teslić;
 MAJKIĆ Mile PEJO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 MAJKIĆ Laze SIMO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 NOVAKOVIĆ Nikole NIKOLA, rođen 1912. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 PEJIĆ Milana BOŽO, rođen 1913. godine, zemljoradnik, nepismen, odbornik NOO;

PEJIĆ Milana MIHAJLO, rođen 1916. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, sekretar Sreskog komiteta KPJ Sanski Most;
PEJIĆ Milana NIKOLA, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BILBIJA Mile STEVAN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ČURČIJA Nikole NIKOLA, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČURČIJA Pere BOŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
ČURČIJA Duke JOVANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
DAMJANOVIĆ-SAKRADŽIJA Koste ZORA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
DAVIDOVIĆ Laze BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DAVIDOVIĆ Mile JOVO, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
DAVIDOVIĆ Nikole MIHAJLO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
DAVIDOVIĆ Jove NEVENKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
DAVIDOVIĆ-MAJKIĆ NIKOLE STOJA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbonica AFŽ;
GRBIĆ Trive LAZO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
GVOZDEN DUŠANKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943, bolničarka — borac;
KARAN Marka BRANKO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
KARAN Marka MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
LUČIĆ Jove DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
LUČIĆ Joše NIKOLA, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
LUČIĆ Marka OSTOJA, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;
MAJKIĆ Laze ĐORĐO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
MAJKIĆ Stevana ĐUĐA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
MAJKIĆ Stevana GRUJO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir čete;
MAJKIĆ Trive ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Mile JOVAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Vasilija LAZO, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Mirka LENA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Đoke MARA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Mile MIĆA, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Tome MILICA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MAJKIĆ-SAKRADŽIJA Milana MILKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Todora MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Bikana PEJO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Laze PERO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Luke RATKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ-ČURGUZ Mile SAVA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 5. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Milana SAVA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Todora SIMO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Milana TRIVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MAJKIĆ Joše ZORKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MIKIĆ Stole MILAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Marka KOŠTA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PEJIĆ Mihajla DANICA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

PEJIĆ Nikole LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, sekretar Opštinskog komiteta KPJ Lušci-Palanka;

PUHALIĆ Nikole ANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

STARČEVIĆ Mile PERO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

STARČEVIĆ Andrije ŠTAKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1.1. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

STRIČIĆ Mihajla BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STRIČIĆ Jovana BOSILJKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

STRIČIĆ Mihajla MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 STRIČIĆ Spire MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STRIČIĆ Mihajla SIMO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STRIČIĆ Mihajla VLADO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac.

KRKOJEVCI

Borci poginuli u NOB:

BJELOBRK Lazara BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
 BJELOBRK Todora ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 BJELOVUK Save MILE, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni, borac;
 BODR02A Dane LAZO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 BRAJIĆ Vučena MARKO, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. poginuo 1945. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 BRAJIĆ Nikole PETAR, rođen 1898, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine, kod Jelašinovaca, predsjednik Opštinskog NOO Dabar;
 CAMBER Save BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dabra, borac;
 ČAMBER Nikole GOJKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Oštrelju, vodnik;
 ČAMBER Pere MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Kragujevca, borac;
 ČAMBER Jovana PETAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Oštrelju, borac;
 CAMBER Save UROS, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944 godine kod Gornjeg Milanovca, zastavnik;
 ĆOSIĆ Ostoje RADE, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, potporučnik;
 IVANIS Dušana SAVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Laktaša, borac;
 RUJEVIĆ Dušana JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Tuzle, borac — mitraljezac;
 ŠEVIĆ Jove ĐURO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca, odbornik;
ŠOBOT Pere SIMO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, zastavnik;

TOMAZ Pilje IVAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Gradiške, borac;
VESELINOVIĆ Jovana AČIM, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
VESELINOVIĆ Đure BOŽO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Oštrelja, vodnik;
VRUČINIĆ Jove ILIJA, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BJELOBRK Save MIHAJLO, rođen 1912. godine, zemljoradnik, 4 raz. poljo-privredne škole, kapetan;
CVJETKOVIĆ Rade ILIJA, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
CAMBER Vasilija PETAR, rođen 1896, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
ĐURĐEVIĆ Luke ĐURO, rođen 1923, đak, 3 raz. gimnazije, društveno-politički radnik;
VESELINOVIĆ Jove BLAGOJE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BILBIJA Gliše BOŽO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BJELOVUK Save MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BJELOVUK Petra MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik;
BODIROŽA Đure DANE, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BODIROŽA Đure MARKO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BODIROŽA Đure MILAN, rođen 1888, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
BOŽIĆ Filipa IVAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BRAJIĆ Petra ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 1. 1943. godine, borac i kurir NOO;
BRAJIĆ Vuje MILORAD, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
CVJETKOVIĆ Mile ĐURO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
CVJETKOVIĆ Rade JOVO, rođen 1930, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
CVJETKOVIĆ Rade MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,, stupio u NOB 1943. godine, borac;

CVJETKOVIĆ Mile PETAR, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik;

CVJETKOVIĆ Rade SIMO, rođen 1944, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČAMBER Nikole BOGDAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. građanske škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;

ČAMBER Save ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČAMBER Save MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 9. 1943. godine, član SKOJ-a;

ČAMBER Nikole MILE, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

ČAMBER Pere PETAR, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČAMBER Save PETAR, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Lazara JOKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

ČOSIĆ Ilije ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČOSIĆ Pere MANOJLO, rođen 125, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČOSIĆ Stojana MILE, rođen 1925, đak, 4 raz. grakanske škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

ČOSIĆ Ostoje MITAR, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČOSIĆ Jovana STANA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

ĐAŠIĆ Trive MARA, rođena 1917, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

ĐURĐEVIĆ Luke STEVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

IVANIŠ Dušana MARIJA, rođena 1926, domaćica, 4 razreda osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, sekretar SKOJ-a;

IVANIŠ Dušana PETAR, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Laze ANĐA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Laze STANA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MIJATOVIĆ Milana CVJETA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MIJATOVIĆ Petra DRAGO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MIJATOVIĆ Petra NEDELJKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Obrada JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

POPOVIĆ Obrada MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Petra PETAR, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1944. godine, predsjednik seoskog odbora NOF-a;

POPOVIĆ Petra VUJO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;

RUJEVIĆ Obrada DRAGUTIN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RUJEVIĆ Obrada MILAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠEVIĆ Ilije MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

ŠEVIĆ Ilije PETAR, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠOBOT Pere PAJO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik;

VESELINOVIĆ Jovana ANĐA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

VESELINOVIĆ Mitra DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

VESELINOVIĆ Đure MILE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

VESELINOVIĆ Joše ZORA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

VRUČINIĆ Jove PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

VRUČINIĆ Ilije SAVA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VRUČINIĆ Mile MILKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Bjelovuk S. Mileva	ćosić M. Dušan	Šević I. Tomislav
Brajić P. Boja	ćosić I. Đuja	Šević I. Zora
Brajić M. Borka	ćosić N. Jovanka	Šobot P. Dara
Brajić M. Boro	ćosić N. Mara	Šobot P. Jovanka
Brajić P. Drena	ćosić J. Manojlo	Šobot P. Milan
Brajić P. Dušan	ćosić S. Milan	Šobot K. Petar
Brajić M. Ilinka	ćosić I. Radojka	Šobot P. Petra
Brajić V. Joka	Došenović Rade	Urukalo Đ. Đuja
Brajić M. Ljubo	Dragić P. Cvijeta	Urukalo Đ. Đuran
Brajić M. Mile	Dragić J. Jakov	Urukalo Đ. Vlado
Brajić M. Mileva	Đurđević Đ. Luka	Vekić Đ. Vida
Brajić M. Milica	Mijatović M. Anđa	Vidak P. Anica
Brajić P. Milka	Mijatović S. Milan	Vidak Petar
Brajić M. Mladen	Mijatović M. Milka	Vidak Simo
Brajić M. Petar	Popović P. Đuro	Vidak Todor
Brajić P. Stoja	Popović D. Obrad	Vručinić I. Nikola
Camber Lj. Pero	Šević Đ. Rajko	Vukadinović S. Stevo

KRUHARI

Poginuli borci NOB:

BODIRO2A Vase PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 18. 12. 1944. godine kod Busovače, borac;

BURSAČ Nikole MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;

DELIĆ Branka NIKOLA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

ILIĆ Dušana MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 18. 12. 1944. godine u Donjoj Rovini kod Busovače, borac;

LUKIĆ Đurđa RADE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

MAJKIĆ Đure DRAGUTIN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MAJKIĆ Ilije JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 28. 1. 1943. godine kod Majkić-Japre, borac;

MAJKIĆ Lazara MITAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine u Sremskoj Mitrovici, borac;

MARIJANOVIĆ Marka MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Agića, borac;

MARIJANOVIĆ Marka VELJKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Gornjeg Milanovca, borac;

MIJATOVIĆ Mitra DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 25. 1. 1943. godine u Peći kod Ključa, borac;

MILINKOVIĆ Sime SLOBODAN, rođen 1898, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Banjaluke, borac;

MILINKOVIĆ Nikole SVETOZAR, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Banjaluke, borac;

MILINKOVIĆ Đurđa TOMA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Čarakova, borac;

PRAČA Tome DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Beograda, borac;

STANISAVLJEVIĆ Dake JOVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Kozari, borac;

VOKIĆ Stanka DUŠAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;

VOKIĆ Gojka ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;

VOKIĆ Bože MARA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine kod Vrhpolja, borac;

VOKIĆ Jovana SAVA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

VOKIĆ Stevana VICO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BODIROŽA Vase DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
BODIROŽA Vase STEVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
KAURIN Pere MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
ZORIĆ Jovana PETAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BARUDŽIJA Milana LJUBICA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka;
BRANKOVIĆ Marka ĐURO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
BRANKOVIĆ Marka MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1945. godine, borac;
BRKIĆ Stojana SAVA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
BURSAČ Jandrije JOVANKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;
BURSAČ Jandrije LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BURSAČ Nikole SVETKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BURSAČ Laze VLADO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
ČAVLOVIĆ Bartule MARKO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
DELIĆ Dušana DRAŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DELIĆ Tome GOJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
DELIĆ Tome GOJKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DELIĆ Jovana JOVANKA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
DELIĆ Jovana MIHAJILO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOF-a;
DELIĆ Dušana PETAR, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DELIĆ Tode STANA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DELIĆ Branka SVETOZAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
GRGIĆ Marijana NEVENKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, omladinski radnik;
GRULOVIĆ Vase ZORKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u **NOB** 1. 9. 1944. godine, član SKOJ-a;

GVOZDENOVIĆ Blaže ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

ILIĆ Dušana MILKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ILIĆ Milana MIRA, rođen 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ILIĆ Dušana PERO, rođen 1922, kovač, zanatska škola, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ILIĆ Vase PERSA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, borac;

ILIĆ Pere STOJAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KAJIŠ Milana MILE, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KAURIN Joškana DANICA, rođena 1929, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

KAURIN Laze GOJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAURIN Laze JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAURIN Joškana SVETO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Nikole ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat voda;

KONDIĆ Ilije JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Ostoje MIRKO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KRAGULJ Milivoja ANĐA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1944. godine, član SKOJ-a;

KRAGULJ Gorka MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KRAGULJ Milivoja MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LUKIĆ Jove DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole> stupio u NOB 1942. godine, borac;

LUKIĆ Jove GOJKO, rođen 1921, pekar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

LUKIĆ Đurđa MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LUKIĆ Drage NEVENKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, referent saniteta bataljona;

LUKIĆ Duke ROSA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

LUKIĆ Marka STOJA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

M4JKIĆ Ilije BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Ilije DRAGO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Petra LJUBICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 MAJKIĆ Duke MILJA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;
 MAJKIĆ Vase SMILJA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 MAJKIĆ Marka STOJA, rođena 1929, domaćica, samouka, stupila u NOB 3. 9. 1944. godine, član SKOJ-a;
 MAJKIĆ Đure SVETOZAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;
 MAJKIĆ Sime TOMA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 MAJKIĆ Duke ZORA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;
 MAJKIĆ Vase ZORA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 MAKSIMOVIĆ Laze TOMO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 MARIJANOVIĆ Save JEKA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica NOO;
 MARIJANOVIĆ Nikole MARA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 MARIJANOVIĆ Mile MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MARIJANOVIĆ Marka SAVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MARIJANOVIĆ Đure STE VANI JA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 MIJATOVIĆ Mitra PETAR, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MILINKOVIĆ Nikole BOŽO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MILINKOVIĆ Slobodana ĐUJA, rođena 1929, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MILINKOVIĆ Tome JOVANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 MILINKOVIĆ Slobodana MARA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 MILINKOVIĆ Tome MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MILINKOVIĆ Slobodana PERSA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 MILINKOVIĆ Svetka SAVKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MILINKOVIĆ Stojana ZORA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;
 MITROVIĆ Jove MILE, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
MITROVIĆ Ljupka PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

NINIĆ Marka MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Rade STOJANKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Pere ZORKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 25. 12. 1942. godine, član SKOJ-a;

RISTIĆ Petra DESA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, zastavnik;

RISTIĆ Petra ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RISTIĆ Petra MILORAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

RISTIĆ Milana MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANISAVLJEVIĆ Dake NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;

STANISAVLJEVIĆ Dake VLADO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne i 2 raz. građ. škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠARČEVIĆ Rude ŽIVKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ŠOBOT Dušana ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;

ŠOBOT Dušana LAZAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VOKIĆ Antonija JELKA, rođena 1908, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica NOO;

VOKIĆ Bože LAZAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski aktivista;

VOKIĆ Tode MARKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOKIĆ Stole MILE, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

VOKIĆ Đurđa MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOKIĆ Mile NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOKIĆ Đure SAVA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

VOKIĆ Sime SAVA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 25. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

VOKIĆ Stevana SAVA, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO;

VOKIĆ Tome SAVA, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 21. 10. 1943. godine, član seoskog NOO;

VOKIĆ Pere STEVAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

VOKIĆ Stevana TEJO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOKIĆ Mitra VID, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VOKIĆ Ilije VLADO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 VRANIĆ Pere JOSO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOVIĆ Filipa MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Jovana ILIJA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ZORIĆ Jovana MARA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Jandrije SAVA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 6. 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Barudžija J. Jovan	Kondić N. Stojan	Milinković Đ. Joka
Barudžija M. Jovo	Knježević Đ. Anica	Milinković Đ. Sava (ž)
Barudžija M. Gojko	Knježević D. Jovanka	Milinković S. Stana
Barudžija M. Marija	Kragulj M. Milivoj	Milinković M. Stojan
Barudžija J. Manojlo	Lacman T. Milka	Milinković S. Toma
Branković S. Drago	Lacman V. Nikola	Milinković Đ. Vid
Branković P. Marko	Lacman Vaso	Mitrović Draginja
Branković P. Mile	Lukić S. Branko	Pavčić Anka
Branković S. Miloš	Lukić Đ. Đorđo	Prača Anđa
Branković M. Petar	Lukić S. Milan	Prača Mihajlo
Branković S. Vasilj	Lukić J. Mitar	Predić Mile
Brkić N. Simo	Lukić Đ. Vid	Ristić P. Mitar
Bursać L. Jandrija	Majkić S. Đuro	Ristić S. Petar
Delić T. Dragica	Majkić J. Ilija	Rodić P. Đuro
Delić P. Drago	Majkić Đ. Lazar	Rodić P. Lazo
Delić Đ. Dušan	Majkić T. Marko	Rodić Pero
Delić P. Dušan	Majkić S. Mila	Stanisavljević M. Dane
Delić Đ. Đuja	Majkić V. Mile	Šobot M. Ljuba
Delić J. Đurađ	Majkić Đ. Niko	Štrbac S. Dušan
Delić J. Mirko	Majkić T. Petar	Štrbac S. Mara
Delić T. Mirko	Majkić B. Stevan	Štrbac S. Milica
Delić Đ. Nikola	Majkić T. Trivun	Štrbac S. Simo
Delić N. Ostoja	Majkić S. Veljko	Štrbac Stanko
Delić J. Stojan	Majkić V. Vlado	Tvrtković M. Jovan
Delić S. Toma	Maksimović L. Milan	Tvrtković M. Lazar
Dević V. Lazar	Marjanović T. Marko	Vaturić Đ. Đorđo
Glamočanin S. Stevo	Marjanović M. Sava	Vokić V. Branko
Grulović V. Mirko	Milinković S. Deva	Vokić N. Đuro
Grulović V. Niko	Milinković J. Dosta	Vokić J. Pero
Ilić M. Dušan	Milinković S. Đurađ	Zorić P. Jandrija
Kajiš M. Drago	Milinković Đ. Gojko	Zorić P. Jovan
Kaurin M. Rude	Milinković P. Jerina	

DONJI LIPNIK

Borci poginuli u NOB:

BABIĆ Ilije MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

BALAĆ Bože MARKO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Podgradaca, borac;
 BALAĆ Đurđa PAJO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Budimlić-Japre, borac;
 BALAĆ Jove SIMO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 BAŠIĆ Jove DMITAR, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 BILBIJA Pere MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Ovanjske, borac;
 JOVANOVIĆ Ilije LJUBO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod čačka, borac;
 KOKOT Mile RADE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Stare Rijeke, borac;
 MILUNOVIĆ Laze DUŠAN, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 MRDA Vase DRAGO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 MRDA Mile MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;
 MUTIĆ Steve MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;
 PRAŠTALO Laze JOVAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
 PRAŠTALO Laze SLAVKO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;
 VUKOVIĆ Todora ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BILBIJA Ilije BOZO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 BILBIJA Ilije ĐURAĐ, rođen 1921. godine, zemljoradnik, nepismen, poručnik;
 BILBIJA Stevana NEDELJKO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 DRAGANIĆ Dane NIKOLA, rođen 1922. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 MUTIĆ Jove BOGDAN, rođen 1920. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik;
 MUTIĆ Jove JOVAN, rođen 1905. godine, zemljoradnik, samouk, vodnik;
 MUTIĆ Jove SVETKO, rođen 1909. godine, zemljoradnik, nepismen, poručnik;
 PRAŠTALO Todora RANKO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 PREDOJEVIĆ Jove MILAN, rođen 1911. godine, zemljoradnik, nepismen, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BALAĆ Pere BOZO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BAŠIĆ Jovana BOŽO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAŠIĆ Jovana ĐURAĐ, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BAŠIĆ Đorđa PETRA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BAŠIĆ Nikole RADE, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BAŠIĆ Milana SIMO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BAŠIĆ Ilije ZORA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BILBIJA Stevana ANĐA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 11. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 BILBIJA Ilije JOVAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 BILBIJA Stevana ĐURAĐ, rođen 1897, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 BILBIJA Pere JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BILBIJA Ilije LUKA, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, potporučnik;
 BILBIJA Dane MARKO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 BILBIJA Stevana MILAN, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 BILBIJA Pere MILE, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BILBIJA Stevana SVETOZAR, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BILBIJA Bože ZORKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DRAGANIĆ Dane MILAN, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 DRAGANIĆ Milana ZORKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 JOVANOVIĆ Ilije BOŽO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 JOVANOVIĆ Milana DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JOVANOVIĆ Mile JOVO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 JOVANOVIĆ Mile LAZO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JOVANOVIĆ Petra LJUBO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 JOVANOVIĆ Vase MIKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
JOVANOVIĆ Stojana MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVANOVIĆ Jove MIRKO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

JOVANOVIĆ Pere PETAR, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JOVANOVIĆ Laze VASO, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stražar Opšt. NOO;

JOVANOVIĆ Vaje ZORKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVANOVIĆ Ilije ŽIVKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KOKOT Mile ĐUJA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

KOKOT Nikole LJUBOMIR, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KOKOT Jove NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KOKOT Mile NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MAJKIĆ Nikole STANA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Đure ĐURAĐ, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Vase MARKO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Stevana MILE, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MRDA Jove RADE, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUTIĆ Save DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUTIĆ Milana MARA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUTIĆ Jovana MARIJA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MUTIĆ Save SAVKA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 2. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MUTIĆ Jovana SIMO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUTIĆ Mile UROŠ, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Marka BORO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Ilije BOŠKO, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

PRAŠTALO Ilije MILANKO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Đure NIKOLA, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Laze NIKOLA, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik NOO;

PRAŠTALO Ilije RADE, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PREDOJEVIĆ Laze MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PREDOJEVIĆ Jove MIHAJLO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

PREDOJEVIĆ Laze MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PREDOJEVIĆ Jove MIHAJLO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

RELIĆ-Đurić Jove BOSILJKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠEVO Jove BOŠKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠEVO Jovana MILE, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠEVO Mile NEVENKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠEVO Trivuna NIKOLA, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član seoskog NOO;

ŠEVO Đurđa PETAR, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠEVO Nikole PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠEVO Đurđa STEVAN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠEVO Nikole PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠEVO Đurđa STEVAN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOJVODIĆ Đure MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

VUKOVIĆ Petra BOŽO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUKOVIĆ Todora BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, potporučnik;

VUKOVIĆ Sime LUKA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUKOVIĆ Petra MIRA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

VUKOVIĆ Petra MOMČILO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUKOVIĆ Jove PETAR, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUKOVIĆ Pavla PETAR, rođen 1896, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

VUKOVIĆ Mile RATKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

VUKOVIĆ Vukosava VUKADIN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Mrda Đ. Marko
Mrda J. Rade
Predojević J. David

GORNJI LIPNIK

Borci poginuli u NOB:

BAJIĆ Pere NIKOLA, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;
DAVIDOVIĆ Trive BOŽO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
DAVIDOVIĆ Alekse DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Foče, borac;
DAVIDOVIĆ Đure DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
DAVIDOVIĆ Stevana MIRKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
DAVIDOVIĆ Alekse NIKOLA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Grmeču, borac;
DAVIDOVIĆ Pere STOLE, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
DAVIDOVIĆ Đure SVETKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
DESPOT Miloša BOŽO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Tuzle, borac;
DESPOT Miloša NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Valjeva, borac;
ĐURIĆ Stevana BOGOLJUB, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Karlovca, borac;
ĐURIĆ Ilije BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
ĐURIĆ Vase BRANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Tuzle, borac;
ĐURIĆ Laze DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Tuzle, borac;
ĐURIĆ Sime ĐURO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
ĐURIĆ Sime JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Stare Rijeke, borac;
ĐURIĆ Miloša JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
ĐURIĆ Sime MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Slavoniji, borac;
KANTAR Save ILLJA, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Kotor-Varoši, borac;
KANTAR Marka MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Čačka, borac;

KANTAR Save PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Sarajeva, borac;

KNEŽEVIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

KNEŽEVIĆ Nikole MOMIR, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Tuzle, borac;

KNEŽEVIĆ Ilije PERO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

KNEŽEVIĆ Milana VASO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine u Srbiji, borac;

LJUBOJEVIĆ Dane BOGDAN, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

LJUBOJEVIĆ Dane DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

LJUBOJEVIĆ Mihajla ILIJA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Podgradaca, borac;

MAJKIĆ Pere MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Podgradaca, borac;

MANDIĆ Lake BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MARINKOVIĆ Laze BOSILJKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, poginula 1943. godine u Grmeču, **borac**;

MILINOVIĆ Bože ANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine u Grmeču, **borac**;

MILINOVIĆ Stojana BOŽIDAR, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINOVIĆ Mile BRANKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINOVIĆ Mile ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

MILINOVIĆ Velimira SIMO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;

MILINOVIĆ Steve SOKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINOVIĆ Steve ŠTAKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINOVIĆ Steve STANA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;

MILINOVIĆ Mile UROŠ, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MRDALJ Dane MILE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MRDALJ Petra RADE, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Kozari, borac;

NEDIMOVIĆ Mile ĐUKAN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

PARIPOVIĆ Petra DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Bosanskog Novog, borac;

PARIPOVIĆ Bude VID, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Foče, borac;

POLOVINA Ilije MILOŠ, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Foče, borac;
 POLOVINA Đure SAVA, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 POLOVINA Ilije ŠTAKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;
 PRAŠTALO Ilije BRANKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 PRAŠTALO Vida ČEDO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Srbiji, borac;
 PRAŠTALO Toše DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Dabra, borac;
 PRAŠTALO Ilije DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Lipniku, borac, član Opšt. kom. KPJ;
 PRAŠTALO Pere MIRKO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 PRAŠTALO Laze SVETO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 PRAŠTALO Mihajla ŠPIRO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
 SAKRADŽIJA Toše MIHAJLO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
 STANIĆ Đukana MARKO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine u Sremu, borac;
 STANIĆ Đukana MIROSLAV, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lipnika, borac;
 STANIĆ Trive MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Tuzle, borac;
 SUDŽUKOVIĆ Đukana MANE, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;
 ŠAJINOVIĆ Miće ILIJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Kaknja, zamjenik komandira čete 7. KNOU brigade;
 TUBIN Vase MIROSLAV, rođen 1920, zemljoradnik, niža poljoprivredna škola, stupio u NOB 1942, poginuo decembra 1942. godine kod Sanskog Mosta, zamjenik politkomesara čete;
 TUBIN Alekse SAVA, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
 VUKOVIĆ Miloša BOGDAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Nagliša, borac;
 VUKOVIĆ Miloša DUŠAN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Podgradaca, komandir čete;
 VUKOVIĆ Paje MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Srbiji, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BAJIĆ Pere DUŠAN, rođen 1904. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik;
 DAVIDOVIĆ Trive KOŠTA, rođen 1912. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;

DAVIDOVIĆ Pere MILANKO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, nepismen, oficir;
 DELIĆ Vuje VOJISLAV, rođen 1915. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 DESPOT Miloša MIHAJLO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 DUBAJIĆ Mile JOVO, rođen 1912. godine, zemljoradnik, nepismen, predsjednik NOO;
 DUBAJIĆ Jove MILE, rođen 1927. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 DUBAJIĆ Petra VLADO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, sekretar Opšt. kom. KPJ;
 ĐURIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1913. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 ĐURIĆ Mihajla DUŠAN, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član biroa Sreskog komiteta KPJ i sekretar Sreskog NOO;
 ĐURIĆ Jove MILE, rođen 1911. godine, zemljoradnik, samouk, predsjednik NOO;
 KANTAR Todora DESA, rođena 1925. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, borac;
 LJUBOJEVIĆ Dane MIHAJLO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 MILINOVIĆ Vida ĐURO, rođen 1911. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 MILINOVIĆ Đorđa PETAR, rođen 1908. godine, zemljoradnik, nepismen, član Sreskog NOO;
 NEDIMOVIĆ Mile ILJA, rođen 1919. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 PETROVIĆ Rade MILE, rođen 1908. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 RADOČAJ Milana LAZO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 STANIĆ Mile NIKOLA, rođen 1896. godine, zemljoradnik, nepismen, odbor-
 nik NOO;
 ŠAJINOVIĆ Đure DMITAR, rođen 1908. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 UNČEVIĆ-Kantar Jovana MILEVA, rođena 1926. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, borac;
 VUKOVIĆ Jovana ĐURAĐ, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član Okružnog komiteta SKOJ-a;
 VUKOVIĆ Đurđa PROKO, rođen 1913. godine, zemljoradnik, nepismen, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BAJIĆ Pere LAZAR, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943-godine, odbornik NOO;
 BAJIĆ Dušana MILANKO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac;
 BAJIĆ DMITRA MILICA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 BRKLJAČ Nikole MILE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BRKLJAČ Nikole SAVKA, rođena 1924, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

ČUK Jovana JELA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1943.godine, odbornica AFŽ-a;

DAVIDOVIĆ Jovana BOSILJKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DAVIDOVIĆ Jovana BOŠKO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Save BOŽO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Perice BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Stojka BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Ilije DEVA, rođena 1904, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

DAVIDOVIĆ Đurđa DRAGO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Perice DUŠAN, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 16. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

DAVIDOVIĆ Dane ĐUJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, borac;

DAVIDOVIĆ Jove ĐURAĐ, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornik seoskog NOO;

DAVIDOVIĆ Mihajla JOVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Stojana JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Stojana LUKA, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Trive MILAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Đure MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Mihajla MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Marka MILKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DAVIDOVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Stojana PERO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Perice PETAR, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Sime SLAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Miće ZORKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOO 1943.godine, član SKOJ-a;

DELIĆ Veljka DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DELIĆ Rade ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DELIĆ Nikole LJUBINKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Rade MANDA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942.godine, odbornica AFŽ-a;
 DELIĆ Đure MILICA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Bože NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, borac;
 DELIĆ Vuje RADE, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 DELIĆ Mile ŠTAKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Save TOMA, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DESPOT Miloša DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DESPOT Miloša KOSA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 DUBAJIĆ Đure DARA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1942. godine, član SKOJ-a;
 DUBAJIĆ Mile ĐUKAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941.godine, borac;
 DUBAJIĆ Jove EVICA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, potporučnik;
 DUBAJIĆ Trive TODOR, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;
 ĐURIĆ Tode CVIJETA, rođena 1926, domaćica. 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ĐURIĆ Stevana ĐURO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, član SKOJ-a;
 ĐURIĆ Mile LAZO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ĐURIĆ Pere LAZO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 ĐURIĆ Paje LENA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ĐURIĆ Jove MANE, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ĐURIĆ Pere MIĆO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ĐURIĆ Mile MIHAJLO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943.godine, borac;
 ĐURIĆ Stojana MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ĐURIĆ Dake MILKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ĐURIĆ Pere MIROSLAV, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ĐURIĆ Ilije PERO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ĐURIĆ Jove RATKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 ĐURIĆ Ilije SLAVKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član Sreskog komiteta SKOJ-a;
 ĐURIĆ Jove VOJISLAV, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 GLUŠAC Tome LUKA, rođen 1911, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član Opšt. kom. KPJ Lipnik;
 GLUŠAC Đure STOJANKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
 GORONJA Đure BOŽO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GORONJA Đure DRAGO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poručnik;
 GORONJA Đure PETAR, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 JARIĆ Tome ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JELOVAC Milana ANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 JOVANOVIĆ Gaje PETAR, rođen 1893, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 20. 7. 1944. godine, odbornik NOF-a;
 KANTAR Todora JOVO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KANTAR Marka MILICA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 KANTAR Todora PERSA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 KANTAR Filipa RADE, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, magacioner Opštinskog NOO;
 KORAC Save ĐURAĐ, rođen 1905, kovač, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, kovač opštinske radionice;
 KORAC Save TRIVO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 KNEŽEVIĆ Janka BOŽO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KNEŽEVIĆ Jove NIKOLA, rođen 1928, **zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;**
 KNEŽEVIĆ Nikole RADOSLAV, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;
 KNEŽEVIĆ Đake SAVA, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 13. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MAJKIĆ Velimira BORKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 MAJKIĆ Stole BOŠKO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MAJKIĆ Boška DUŠAN, rođen 1929, **zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;**
 MAJKIĆ Đurda ĐURAĐ, rođen 1913, **zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;**

MAJKIĆ Sime JOVO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Milana SAVAN, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 12. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Mikana UROŠ, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Jove VELIMIR, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARINKOVIĆ Pere MARKO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Vajka BOŽO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MILINOVIĆ Đorđa BRANKO, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Jovana ĐUJA, rođena 1909, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 5. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MILINOVIĆ Đorđa ĐURO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine član SKOJ-a;

MILINOVIĆ Bože JEKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILINOVIĆ Trive LAZO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILINOVIĆ Sime MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MILINOVIĆ Ostoje MILANKO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Steve SLAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Trive STOJA, rođena 1902, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

MILINOVIĆ Velimira ŽIVKO- rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILINOVIĆ Vida ŽARKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Dane SIMO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MIRKOVIĆ Luke STANA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 25. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDALJ Dane ĐURO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDALJ Petra MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Marka BOŽO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MRDA Marka BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Rade DRAGICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MRDA Đure DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Dmitra DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Milana LJUBICA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Mile MILANKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Đure OLGA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MRDA Marka VAJO, 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MRDA Đure VUKA, 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Dmitra ZORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

NEDIMOVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PARIPOVIĆ Bude BRANKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PARIPOVIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PARIPOVIĆ Jandrije ILIJA, rođen 1896, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PARIPOVIĆ Jandrije JOVAN, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik Opštinskog NOO;

PARIPOVIĆ Jove MARA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PARIPOVIĆ Dušana MILKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

PARIPOVIĆ Ilije ZORKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PETROVIĆ Rade JOVO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

POLOVINA Đure BRANKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POLOVINA Petra NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poručnik;

PRAŠTALO Dmitra BORISLAV, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Dmitra BOŠKO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

PRAŠTALO Ilije MILAN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Vida MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Branka RUŽA, rođena 1911, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član Opštinskog odbora AFŽ i član KPJ;

PRAŠTALO Mihajla VUKOSAVA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

RADOČAJ Milana MARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJa;

SAKRADŽI.TA Koste BOGDAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

SAKRADŽIJA Toše BORO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SAKRADŽIJA Toše DRAGO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

SAKRADŽIJA Petra MIRA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SAKRADŽIJA Koste RADE, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SAKRADŽIJA Toše ZORA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKAJ-a;

STANIĆ Ilije BRANKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4raz. osnovneškole, stupio u NOB 19. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Pere DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

STANIĆ Đure ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

STANIĆ Mile ILIJA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

STANIĆ Pere JOVO, rođen 1897, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

STANIĆ Nikole PETAR, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

STANIĆ-TOPOLIĆ Jove SAVA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

STANIĆ Nikole STOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

STUPAR Spase LAZO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

SUDŽUKOVIĆ Mile ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SUDŽUKOVIĆ Đukana SIMO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, odbornik Opštinskog NOO;

ŠAJINOVIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TUBIN Jove BRANKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TUBIN JELKA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;

TUBIN Vase JOVO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 11. 1944. godine, član SKOJ-a;

TUBIN Jove VELIMIR, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUKOVIĆ Đurđa BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VUKOVIĆ Đurđa PAJO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

VUKOVIĆ Trive SREDO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VUKOVIĆ Dake VIDA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 VUKOVIĆ Mile VLADO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOVIĆ Miloša VOJISLAV, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZEČEVIĆ Petra DUŠAN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Gavre JOKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Trive MILE, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, kovač opštinske radionice;
 ZORIĆ Tode MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Tode MIRKO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 ZORIĆ Tode SVETKO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Gavre VID, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac.

2rtve fašističkog terora:

Bajić J. Stojan
 Bajić M. Stole
 Davidović M. Đurađ
 Davidović P. Jovan
 Delić B. Mićo

Milinović V. Mile
 Milinović V. Stevo
 Milinović O. Trivo
 Milinović J. Vid
 Mrda D. Rade

Nedimović I. Petar
 Nedimović P. Petar
 Praštalo S. Jovo
 Praštalo I. Pero
 Radošaj Đ. Milan

LUKAVICE

Borci poginuli u NOB:

BJELAJAC Steve VID, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Budimlić Japre, borac;
 BOKAN Obrada ILIJA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Lukavica, borac;
 CVJETIČANIN Mihajla MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro kao ranjeni borac 1944. godine, obavještajni oficir;
 CVJETIČANIN Stevana MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Novske, borac;
 CVJETIČANIN Nikole RADE, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Crnoj Gori, bolničar;
 CVJETIČANIN Rade TODOR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;
 ERGARAC Marka MIRKO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

NOVAKOVIĆ Mirka MILE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ljubije, borac;

NOVAKOVIĆ Laze MITAR, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budamlić Japre, borac;

NOVOSELAC Mile STEVO, rođen 1903, zemljoradnik- samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Lukavica, borac;

PAŠAGIĆ Mehe ALIJA, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, umro od bolesti 1944. godine;

RADAKOVIĆ Dane MILAN, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lukavica, borac;

STANIĆ Joše JOVAN, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Rasavaca, borac;

STANIĆ Alekse LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Bosanskog Broda, komandir čete;

STANIĆ Laze LJUBOMIR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

STANIĆ Jove MIRKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

STANIĆ Laze Petar, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

STANKOVIĆ Peje BOGOLJUB, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

ŠEVO Đurđa MARKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. kod Sanskog Mosta, borac;

ŠEVO Đurđa RADE, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupao u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Baltine Bare, borac;

ŠEVO Mile VLADIJA, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Prijedora, borac;

TOPALLOVIĆ Fehima EDHEM, rođen 1921, zemljoradnik. 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine u Hrvatskoj, borac;

VUČENOVIĆ Jove ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

VUČENOVIĆ Jove MARA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942, poginula 1944. godine kod Busovače, borac;

VUČENOVIĆ Mitra RANKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače, borac;

VUKOJEVIĆ Ostoje ILIJA, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Lukovica.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

GRKOVIĆ Staniše RADE, rođen 1924 godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

ILIĆ Jovana STEVAN, rođen 1915. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

NOVAKOVIĆ Dane DRAGIJA, rođen 1915. godine, zemljoradnik, samouk, borac;

NOVAKOVIĆ Laze MILAN, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, borac;

NOVAKOVIĆ Milana RADE, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, borac;

NJEGOVAN Jove MITAR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

PRAŠTALO Jove DRAGOJE, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
STANIĆ Đure TODOR, rođen 1911 godine, zemljoradnik, samouk, borac;
ŠEVO Bože SLAVKO, rođen 1925 godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
VUČENović Mikaila DRAGOJE, rođen 1924. godine, zemljoradnik, borac;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ALIBEGOVIĆ Agana AHMET, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BILBIJA Ostoje DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
BIŠČEVIĆ Hruste IBRAHIMBEG, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član Okružnog NOO;
BJELAJAC Mile GOJKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, član seoskog NOO;
BJELAJAC Mile PETAR, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
BJELAJAC Rade PETAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
BOKAN Ilije MILICA, rođena 1911, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BUNDALO Mile RADOJKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
CVJETIĆANIN Jandre BOGDAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
CVJETIĆANIN Jandre BORO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
CVJETIĆANIN JADRE, rođen 1882, radnik, samouk, stupio u NOB 1941, predsjednik NOO i predsjednik Opštinskog odbora NOF-a;
CVJETIĆANIN-BENAŠEV Mihajla MILICA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
DURMIŠEVIĆ Huse MUHAREM, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 10. 6. 1943. godine, odbornik NOO;
DURMIŠEVIĆ Derviša AZEMINA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, odbornik NOO;
ERGARAC Ilije BORKA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
ERGARAC Stevana DMITAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ERGARAC Stevana ZORKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
GLUŠAC-STANIĆ Jove JOVANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
GRKOVIĆ Staniše ČEDO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
GRKOVIĆ Staniše DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

GRKOVIĆ Jovana MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

IVEZIĆ Ilije DANE, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

IVEZIĆ Štipana IVAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

KALENDER OMER, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

LUČIĆ Jove MILKA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MEŠIĆ Hase TAIB, rođen 1896, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MUDRINIĆ Milivojše BOJA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Petra DANICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

NJEGOVAN-STANIĆ Mile MILKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član Opštinskog komiteta KPJ Stari Majdan;

NJEGOVAN Petra MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

NJEGOVAN Petra RADE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

NJEGOVAN Petra STOJAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PAŠAGIĆ Ahmeta IBRAHIM, rođen 1925, učenik 3 raz. zanatske škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;

PAŠAGIĆ Ahmeta NURIJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, omladinski aktivista u selu;

PRAŠTALO Jove PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Jove SPASOJE, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PUHALIĆ Đure MARIJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ Staniše ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

RADAKOVIĆ Milana LJUBOMIR, rođen 1925, trg. pomoćnik, trgovačka škola, stupio u NOB 1942. godine, politički komesar bataljona 3. brigade u Sloveniji, kapetan;

RADAKOVIĆ Dane MILE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ Staniše MILICA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

RADAKOVIĆ Milana PETAR, rođen 1927, đak, 2 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942. godine, član Opšt. komiteta SKOJ-a i član KPJ;

RADAKOVIĆ Milana RADE, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RAILIĆ Đurda RADE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SEFEROVIĆ Bajre ASIM, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SEFEROVIĆ Bajre BEGO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SEFEROVIĆ Bajre ILIJAZ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 6. 1943. godine, sekretar seoskog NOO;

STANIĆ Jove BLAGOJE, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO,

STANIĆ Rade BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Todora DARINKA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

STANIĆ Nikole JEKA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

STANIĆ LUKA, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik seoskog NOO;

STANIĆ Petra MARKO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

STANIĆ Luke MILAN, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 12. 12. 1942. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Gliša MILOŠ, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

STANIĆ Mile NIKOLA, rođen 1912, kovač, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1941. godine, kovač, u radionici NOO;

STANIĆ Nikole SOKA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

STOJIC Ilije ILIJA, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ i predsjednik seoskog odbora NOF-a;

ŠEVO Đurđa ALEKSA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠEVO Bože BOSILJKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1- 3. 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠEVO Jandre BOŽO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član seoskog NOO;

ŠEVO ĐUJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1942. godine, član SKOJ-a;

ŠEVO Laze ĐURAĐ, rođen 1885, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član seoskog NOO;

ŠEVO Jandre GOJKO, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠEVO Mile ILIJA, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

ŠEVO Mile JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

TOPALović Dede HAMDİJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

TOPALović Dede NAIL, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠEVO Mile STANA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;

VUČENOVIĆ Jove BOJA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUČENOVIĆ Vase ILIJA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 VUČENOVIĆ Mile JOVO, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUČENOVIĆ Vase MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik, NOO;
 VUČENOVIĆ Jove RADE, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 VUKOJEVIĆ Mikajla BOJA, rođena 1917, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 VUKOJEVIĆ Joše MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 VUKOJEVIĆ Sime MILOŠ, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOJEVIĆ Jove PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 2. 1943. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Bjelajac S. Mile	Njegovan J. Milan	Stanić L Spasoje
Ergarac A. Lazo	Njegovan P. Mile	Stanković R. Pejo
Ergarac A. Mile	Njegovan M. Petar	Stojić Đ. Ilija
Grković M. Ilija	Njegovan I. Vojislav	Ševo N. Mara
Grković M. Lazo	Stanić P. Aleksa	Ševo L. Mile
Grković R. Staniša	Stanić Aleksa	Ševo J. Nikola
Grković M. Uroš	Stanić Đorđo	Vučenović M. Bosiljka
Ilić Jovo	Stanić Lelija	Vučenović Mitar
Njegovan P. Dragutin	Stanić I. Mile	Vučenović V. Nikola
Njegovan M. Ilija	Stanić R. Mile	Vučenović M. Petar
Njegovan M. Jovo	Stanić J. Pero	Vučenović M. Ranko

LUŠCI PALANKA

Borci poginuli u NOB:

BATOZ Pere DRAGAN, rođen 1924, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo (umro) 1944. godine u Italiji;
 BEOKOVIĆ Dane BOŠKO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Manjači;
 BILBIJA Steve ŽARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;
 BROD Franje ZDRAVKO, rođen 1912, trgovački pomoćnik, trgovačka škola, stupio u NOB 30. 7. 1941. godine, poginuo novembra 1941. godine kod Šapca, član KPJ od 1935. godine;
 BUNDZA Jovana DMITAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 DALJEVIĆ Sime OBRAD, rađen 1896, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;

INĐIĆ Vasilija ANGELINA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, poginula 1943. godine u Martin Brodu;

INĐIĆ Trive DRAGO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Martin Brodu;

INĐIĆ Marka ILIJA, rođen 1908, zemljoradnik 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;

INĐIĆ Mile MIĆO, rođen 1892, zanatlija, samouk, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;

INĐIĆ Jove NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine kod Prijedora;

INĐIĆ Steve SLAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;

INĐIĆ Sime Stevo, rođen 1890, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;

JARIĆ Josipa BOSA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, poginula 1942. godine u Starom Majdanu;

JARIĆ Nikole BOŽO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1942. godine kod Starog Majdana;

JOJIĆ Savana Dušan, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču;

JOJIĆ Savana MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

JOJIĆ Savana MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

KOSOVAC Steve ŽIVKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Prijedoru;

LEMAJIĆ Vuje MANE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Nikole Gojko, rođen 1894, radnik, mašinobravarski zanat, stupio u NOB 1941, kao komunista strijeljan pred dizanje ustanka u Sanskom Mostu;

MARJANOVIĆ Mile ĐURO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupao u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Šatoru;

MARJANOVIĆ Petra Vaso, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MILJUŠ Rade LUKA, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MRDA Stevana DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u centralnoj Bosni;

MRDA Marka GOJKO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kao ustanik;

MRDA Milana VOJIN, rođen 1920, đak, trgovačka škola, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Demiševaca;

NOVAKOVIĆ Đurana Duško, rođen 1925, đak, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Konjica;

NOVAKOVIĆ Save MILAN, rođen 1915, podoficir, podoficirska škola, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Medenom Polju;

NJEGOVAN Milana SLAVKO, rođen 1920, đak, 2 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Koričanicima;

PRAŠTALO Jojana DRAGO, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 PRAŠTALO Milana DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Prijedora;
 PUPAVAC Rade ILIJA, rođen 1901, radnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 PUPAVAC Ilije STOJAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Pobriježju kod Sanskog Mosta;
 RADAKOVIĆ Joje STEVO, rođen 1927, đak, 4 želj. škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Piskavice;
 TOLJAGIĆ-TOPIC MILKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Sutjesci;
 TIŠMA Trive ILIJA, rođen 1892, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine u Lušci Palanci kao ustanik;
 VJEŠTICA Steve STEVAN, rođen 1914, diplomirani pravnik, pravni fakultet, član KPJ, stupio u NOB 1941, ubijen na Banjici 1942. godine;
 VUKOJEVIĆ Dušana BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BAJIĆ Gliše LUKA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete, oficir;
 BOROJEVIĆ Petra NIKOLA, rođen 1917, radnik, samouk, komandir 1. baterije Teške artiljerijske motorizovane brigade u Skoplju, poručnik;
 BUDIMIR Jove MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant bataljona;
 BUNDŽA Milana BOŠKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 BUNDŽA Đurana BOŽO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
 DOŠENOVIC-BUDIMIR Jove OLGA, rođena 1924, domaćica 4 raz. osnovne škole, predsjednica odbora AFŽ, član KPJ;
 INDIĆ Ilije ILIJA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, predsjednik opštinskog NO odbora, član KPJ;
 INDIĆ Pavla MIRKO, rođen 1918, trgovački radnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
 INDIĆ Petra MIRKO, rođen 1915, kovač, 4 raz. osnovne škole, rukovodilac vojne radione u Hašanima;
 INDIĆ Miće SLOBODAN, rođen 1919, stolar, 4 raz. osnovne škole, referentl odsjeka ratnih zarobljenika VI armije, član KPJ;
 MARJANOVIĆ Joje DRAGO, rođen 1922, službenik, 4 raz. osnovne škole, sekretar Štaba 3. proletarske brigade;
 NOVAKOVIĆ Jovana DRAGOMIR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant bataljona;
 PRAŠTALO Vajke VASO, rođen 1903, žandar, 4 raz. osnovne škole, intendant vojnog područja;

SRDIĆ Đure ĐORĐO, rođen 1915, stolar, 4 raz. osnovne škole, predsjednik opštinskog odbora NOF-a;
ŠAŠIĆ Laze JOZO, rođen 1912, stolar 4 raz. osnovne škole, šef vojne ortopedske radione, Banjaluka;
VUKOJEVIĆ Davida DUŠAN, rođen 1895, stolar, 4 raz. osnovne škole, radnik u Vojnoj radioni u Hašanima.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANDULAJEVIĆ-MARJANOVIĆ Jovana PERKA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
BAJIĆ Stevana BORO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BAJIĆ-TERZIĆ Steve DRAGINJA, rođena 1926. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, borac;
BAJIĆ Mile JOVANKA, rođena 1921. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BATOZ Pere Mira, rođena 1925. godine, trgovac 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
BATOZ Joše PERO, rođen 1887, trgovac, trgovačka škola, stupio u NOB 1941. godine, vojni magacioner;
BATOZ Pere ZDRAVA, rođena 1920, trgovac, 4 raz. osnovne škole stupila u NOB 1941. godine, oficir;
BARIŠIĆ Steve PETAR, rođen 1902, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;
BEOKOVIĆ Sime ĐURO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;
BEOKOVIĆ Dane JELA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, borac-bolničarka;
BEOKOVIĆ Dane JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
BEOKOVIĆ Sime MILE, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
BEOKOVIĆ Mile SAVA, rođena 1915, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član okružnog odbora AFŽ-a, član KPJ;
BUDIMIR Jove JANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
BUDIMIR Jove MILANKO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BUDIMIR Save MILICA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BUNDŽA Pere BOSA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac-bolničarka;
BUNDŽA-INĐIĆ Gliše DANICA, rođena 1921. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
BUNDŽA Pere GLIŠO, rođen 1892, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, voj. radni bataljon;
BUNDŽA Đurana JOVANKA, rođena 1923. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, podoficir;

BUNDŽA Đurana MIĆO, rođen 1924, đak, 4 razreda osnovne škole, stupio* u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;

BUNDŽA Vajka MILAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član seoskog NOO-a;

BUNDŽA-BASARA Rade MILICA, rođena 1915, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFZ-a;

BUNDŽA Đurana MILKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, član odbora AFZ-a;

BUNDŽA Gliše MIRKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole., stupio u NOB 1941. godine, kom. čete;

BUNDŽA Gliše PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

BUNDŽA Vajka RADE, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

BUNDŽA Milana RUŽA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, referent saniteta bataljona;

BUNDŽA Gliše SLOBODAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona, član SKOJ-a;

BUNDŽA Gliše STEVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

ČIRIĆ Steve MARA, rođena 1914, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFZ-a;

DALJEVIĆ Obrada DRAGA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 9. 11. 1941. godine, borac;

DALJEVIĆ Obrada PERO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DALJEVIĆ-RAJISIĆ Obrada ZORA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFZ-a;

ĐUMIĆ STANA, rođena 1924, zemljoradnica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

ERNAUT Save JAN JA, rođena 1906, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFZ-a;

ERNAUT Đorđa MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona, član SKOJ-a;

ERNAUT Miloša STEVAN, rođen 1904, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

GRUBIĆ Nikole MANE, rođen 1903, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojni pekar;

GRUBIĆ Mane ROZIKA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, vojna kuharica;

INĐIĆ Mile Deša, rođena 1912, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, vojna kuharica;

INĐIĆ Veselija MILE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

INĐIĆ Jove MIRKO, rođen 1921, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

INĐIĆ Petra PETAR, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

INĐIĆ Miće RADE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz osnovne škole, stupio u NOB 1942 godine, član SKOJ-a;

INĐIĆ Stevana SMILJA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, članica odbora AFŽ-a;
 INĐIĆ Pavla TOMA, rođen 1914, zanatlija, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona, član KPJ;
 INĐIĆ Mile VASELIJA, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član NOO i predsjednik;
 JARIĆ Jakova DANE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona bataljona;
 JARIĆ Nikole DANE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 JARIĆ Josipa DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JARIĆ Lazara DRAGO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 JARIĆ Josipa DULE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, delegat bataljona;
 JARIĆ Trivuna MANE, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JARIĆ Trivuna MILE, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupao u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 JARIĆ Josipa MILICA, rođena 1903, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 JELAČA Pere BOŠKO, rođen 1927, đak, 3 raz. niže gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO, član SKOJ-a;
 JELAČA Pere DESA, rođena 1924, đak, 3 raz. niže gimnazije, stupila u NOB 1942. godine, partizanska učiteljica, član SKOJ-a;
 JOJIĆ Savana DRAGO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 JOJIĆ Savana MILANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, vodnik;
 KOKOT Jove NIKOLA, rođen 1923, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 KOSOVAC Ilije ANGELINA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 KOSOVAC Steve MILE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 KOSOVAC Steve MILKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 LAPAC Stevana DANE, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 LAPAC Dane MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, omladinski rukovodilac, član KPJ;
 LAPAC Stevana NIKOLA, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član KPJ;
 LAPAC Dane STEVO, rođen 1927, đak, 3 raz. niže gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 LEMAJIĆ Vaje BOSA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
LEMAJIĆ Vaje BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MANDIĆ Mile JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, kurir NOO i komande mjesta;

MANDIĆ Jovana MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac, član SKOJ-a;

MANDIĆ Jovana MILICA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Petra BOŠKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MARJANOVIĆ Jove DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Mile ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Jove MILAN, rođen 1903, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, intendant komande mjesta;

MARJANOVIĆ Joje MILKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

MARJANOVIĆ Milana MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Joje VLADO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda-veze;

MILOSEVIC Spase MILAN, rođen 1912, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1931. godine, vojna radiona;

MILJUŠ Rade BOZO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vojni radni bataljon;

MILJUŠ Nikole GINA, rođena 1924, đak, 3 raz. gimnazije, stupila u NOB 1942. godine, službenik operativnog odsjeka 6. brigade;

MILJUŠ Đure NIKOLA, rođen 1897, službenik, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941. godine, službenik u opštinskom NOO-u;

MILJUŠ Rade NIKOLA, rođen 1888, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, radni bataljon;

MILJUŠ Nikole RADE, rođen 1926, đak, 2 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Mile DANICA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Laze MIKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MRDA Steve MIKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Ilije MILAN, rođen 1899, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

MRDA Laze MILAN, rođen 1928, šegrt, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

MRDA Pere MILE, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MRDA Laze OSTOJA, rođen 1907, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MRDA Stojana PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, rukovodilac SKOJ-a u brigadi;

MRDA Stojana SAVA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Đure NIKOLA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Jovana ANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Save ĐURAN, rođen 1902, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, odbornik NOO;

NOVAKOVIĆ Gliše JOJA, rođen 1898, zidar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona bataljona;

NOVAKOVIĆ Jovana JOJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

NOVAKOVIĆ Jovana JOVAN, rođen 1899, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

NOVAKOVIĆ Jovana MIĆO, rođen 1926, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, vojna radiona, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Pere MILKA, rođena 1909, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

NOVAKOVIĆ Jove SOFIJA, rođena 1924, đak, 3 raz. gimnazije, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

NJEGO VAN Rade DANICA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

NJEGO VAN Milana ZDRAVKO, rođen 1922. godine, đak, 4 raz. željezničke škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

PRAŠTALO Milana BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, vojni pekar;

PRAŠTALO Vajke JELA, rođena 1906, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Luke JOJKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO-Bundža Jovana JOTA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Vase JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, vojni pekar;

PRAŠTALO Draže JOVANKA, rođena 1914, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Vajke LUKA, rođen 1900, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PRAŠTALO Đure MARA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO-Marjanović Nikole MARA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Vase MILAN, rođen 1905, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojni kuhar;

PRAŠTALO Milana MILKA, rođena 1902. godine, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Vase SMILJA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Gliše VLADO, rođen 1924, zanatlija, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radionica;

PROŠIĆ Žarka ILIJA, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole .stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

PROŠIĆ-Slijepac Miće NADA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 PROSIĆ-Karišik Miće NEVENKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 PROŠIĆ Žarka PERO, rođen 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac komande mjesta;
 PUPAVAC Ilije BOGDAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 12. 6. 1942. godine, borac;
 PUPAVAC Ilije TRIVO, rođen 1931, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 27. 5. 1942. godine, borac;
 RADAKOVIĆ Joje DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RADAKOVIĆ Jovana MILE, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;
 RADAKOVIĆ Mile SMILJA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RAJIŠIĆ Jove SIMO, rođen 1912, službenik, 4 raz. građanske škole, stupio u NOB 1943. godine, službenik u opštinskom NOO-u;
 SMILJANIĆ Ilije MIKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SOVILJ-Mrđa Jovana MILKA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 SRDIĆ Joze JOVANKA, rođena 1908, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;
 SRDIĆ Đure MILKA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 TADIĆ Vajke DANIŠA, rođen 1892, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojni magaoioner;
 TADIĆ Daniše DUŠKO, rođen 1922, student, 2 godine bogoslovije, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TIŠMA Mile JOJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, politički komesar čete;
 TIŠMA Trive MILE, rođen 1892, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona bataljona;
 VJEŠTICA Mihajla MARA, rođena 1899, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, član odbora AFŽ-a;
 VJEŠTICA Steve RADOMIR, rođen 1925, đak, 2 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942. godine, partizanski učitelj, član SKOJ-a;
 VJEŠTICA Steve SOJKA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
 VJEŠTICA Trivuna STOJA, rođena 1901, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, vojna radiona;
 VUKOJEVIĆ Dušana SLAVKO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir.

Žrtve fašističkog terora:

Bundža O. Anda
 Bundža J. Dmitar
 Bundža Jovo
 Bundža P. Jovo

čirić L. Stevo
 Indić S. Jovan
 Indić I. Marko
 Indić S. Mihajlo

Indić S. Slavko
 Jarić N. Božo
 Jarić P. Dušanka
 Jarić Š. Jakov

Jarić M. Nikica	Marjanović V. Mičo	Njegovan M. Branko
Jarić Š. Nikola	Marjanović V. Mile	Njegovan M. Dušanka
Jarić N. Pera	Marjanović O. Petar	Njegovan M. Marta
Jarić N. Soka	Mrda L. Đuja	Njegovan L. Milan
Jojić M. Savan	Mrda G. Marko	Njegovan M. Mile
Korać M. Stevo	Mrda L. Smilja	Njegovan M. Nevenka
Kosovac I. Borko	Mrda P. Smilja	Petković O. Stojan
Kosovac N. Ilija	Mrda M. Stoja	Predojević S. Pepo
Lemajić I. Maša	Mrda M. Vid	Srdić T. Đuro
Lemajić V. Mile	Mutić P. Milica	Topić M. Tomo
Marjanović L. Đuja	Novaković M. Vidosava	Vještica S. Dušan
		Vještica S. Stevan

LUŽANI

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

DELIĆ Pere CVIJETA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

GAVRANOVIĆ Ljupka STANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornik i član SKOJ-a;

JOJIĆ Mitra ĐUJA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVANOVIĆ Tome ANA, rođena 1915, domaćica nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KAIŠ Lazara ĐURO, rođen 1913, radnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornik;

KARANOVIĆ Rade ANĐA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 16.3. 1943. godine, član SKOJ-a;

MIJIĆ Đurđa RUŽA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

RUNIĆ Jovana JELKA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1944. godine, odbornica AFŽ-a;

STOJANOVIĆ Pere RADE, rođen 1927, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 5. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

ŠOBOT Simeuna DARA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica;

ŠOBOT Ljupka NIKOLA, rođen 1927, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, borac i skojevac;

ŠOBOT Mile SIMEUN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;

VRANJEŠ Tode NIKOLA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, odbornik NOF-a;

VUKMIR Ranka BOGDAN, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

VUKMIR Nikole PERKA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Bjedov T. Krste	Milanko T. Božo	Runić Đ. Pero
Bjedov O. Tode	Milanko P. Dušan	Runić S. Pero
Delie P. Miloš	Milanko P. Ilija	Runić S. Vid
Delić J. Pane	Milanko P. Marija	Runić O. Zorka
Gavranović M. Gojko	Milanko T. Nikola	Stojanović M. Pero
Gavranović B. Jela	Milanko P. Prole	Šobot S. Dušan
Gavranović P. Ljupko	Milanko B. Srejo	Šobot S. Jovanka
Gavranović Đ. Tomka	Milanko B. Spiro	Šobot S. Košta
Jojić M. Košta	Miljuš N. Milica	Šobot S. Ljupko
Jojić M. Lazo	Pašalić M. Ljuba	Šobot S. Marko
Jojić Đ. Mirko	Perić S. Mirko	Šobot S. Mile
Jojić J. Mile	Perić S. Stevo	Šobot M. Mitar
Jovanović M. Dušan	Prača T. Veljko	Šobot M. Petar
Jovanović J. Spase	Runić P. Božo	Šobot S. Simeun
Kajiš L. Drago	Runić M. Ilija	Trivić Đ. Jovan
Mijić Đ. Đoko	Runić S. Mičo	Vranješ M. Todo
Mijić T. Đurađ	Runić P. Mile	Vrkeš N. Mile
Mijić Đ. Sava (ž.)	Runić S. Ostoja	Vrkeš M. Toma
		Vukmir M. Ranko

DONJA MAJKIĆ JAPRA

Borci poginuli u NOB:

ADAMOVIĆ Nikole BORISA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Prijedora;

ADAMOVIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

ADAMOVIĆ Damjana MIČO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Hrgara;

ADAMOVIĆ Vase TRIVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. kod Prijedora;

ARNAUTOVIĆ Save MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

ARNAUTOVIĆ Save PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

BARAĆ Nikole DRAGO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

BARAĆ Nikole ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Trepče;

BUNDALO Jovana DUŠAN, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine kod Brežićana;

BUNDALO Jovana ILIJA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

BUNDALO Gaje VASO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine pred ustanak u borbi protiv ustaša;

DAMJANOVIĆ Mile DRAGO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Majkić Japri;

DAVIDOVIĆ Gavre DUŠAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Travnika;

DAVIDOVIĆ Mile ĐOZUKA, rođena 1920, domaćica, niža gimnazija, 4 raz. gimnazije, stupila u NOB 1941, poginula 1943. godine u Grmeču;

DAVIDOVIĆ Dane JOVO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

DŽAKULA Đure DUŠANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine na Mrkonjić-Gradu;

KANTAR Gavre MIKA, rođena 1906, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941, poginula 1943. godine u Grmeču;

KNEŽEVIĆ Laze ĐURAĐ, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine u Duboviku;

KONDIĆ Luke DEJAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Tuzle;

KONDIĆ Jovana ILIJA, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Petra ĐOKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Potkalinju;

MAJKIĆ Đurana JOVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na sremskom frontu;

MAJKIĆ Svetozara MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ključa;

MAJKIĆ Petra MIROSLAV, rođen 1918, zemljoradnik, trgovačka škola, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Rogatice;

MAJKIĆ Nikole NIKOLA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

MAJKIĆ Petra SMILJKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1944. godine kod Majkić-Japre;

MAJKIĆ Vida ZORA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943, poginula 1944. godine kod Travnika;

MARČETA Sime ĐORĐO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine na sremskom frontu;

MARČETA Đorđa MILAN, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MARIČIĆ Jeke RATKO, rođen 1917, zanatlija, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Miljevcima;

MARJANOVIĆ Nikole BOŽO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca;

MARJANOVIĆ Vase MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MARJANOVIĆ Laze NIKOLA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sitnice;

MARJANOVIĆ Sime STOJAN, rođen 1907, žandar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 2. 2. 1943. godine kod Bos. Krupe, zamjenik komandanta 1. bataljona 8. brigade;

MEDIĆ Mile TRIVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Bosanske Krupe;

MILINKOVIĆ Milana DMITAR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Grmuše;

MILINKOVIĆ Joše MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Bosanskog Novog;

MUDRINIĆ Dušana MILE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Kaknja;

MUDRINIĆ Dušana TRIVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. kod Stare Rijeke;
 MUTIĆ Todora DANE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Budimlić-Japre;
 MUTIĆ Jove DRAGOJE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Prijedora;
 MUTIĆ Todora DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 MUTIĆ Pane ILIJA, rođen 1912, zanatlija, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 RADOŠEVIĆ Đure ĐURAD, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 TOPOLIĆ Save PETAR, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci;
 TOPOLIĆ Save TRIVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bravska;
 VUKOJEVIĆ Boje MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Motajici;
 VUKOJEVIĆ Davida NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;
 VUKOJEVIĆ Pere PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 ZORICA Dane ILIJA, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 ZORIĆ Bože DRAGUTIN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču;
 ZORIĆ Josipa JOVO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Grmuše;
 ZORIĆ Đure LAZO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ADAMOVIĆ Damjana BOŽO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 ADAMOVIĆ Pere TRIVO, rođen 1915. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 DAVIDOVIĆ Nikole BRANKO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 DAVIDOVIĆ Mihajla MILE, rođen 1908. godine, žandar, 4 raz. osnovne škole, obavještajni oficir divizije;
 DŽAKULA Paje STEVO, rođen 1909. godine, žandar, niža poljoprivredna škola, komandant bataljona za vezu;
 KONDIĆ Tome ĐURO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 MAJKIĆ Petra BOSILJKA, rođena 1921. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, borac;
 MAJKIĆ Petra PETAR, rođen 1902. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
MAJKIĆ Jovana TRIVO, rođen 1910. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete, oficir;

MAJKIĆ Petra VOJO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 MARJANOVIĆ Pere JOVAN, rođen 1892, radnik, 4 raz. osnovne škole, bolničar;
 MARJANOVIĆ Spire JOVAN, rođen 1904. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
 MARJANOVIĆ Spire SPASOJE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 MUĐRINIĆ Vase DAVID, rođen 1914. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 MUTIĆ Pane VASO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komesar čete;
 SLADAKOVIĆ Jove MARA, rođena 1919. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, borac;
 TOPOLIĆ Mila JOVO, rođen 1910. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 VUKOJEVIĆ Davida DUŠAN, rođen 1895, kovač, samouk, borac;
 ZORIĆ Mile GOJKO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 ZORIĆ Milanka SLOBODAN, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;

Borci NOB — 15. inaja 1945. godine:

ADAMOVIĆ Nikole BOGDAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ADAMOVIĆ Nikole BRANKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ADAMOVIĆ Jovana JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, **oficir**;
 ADAMOVIĆ Bože JOVANKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ADAMOVIĆ Jovana LAZO, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac-kuhar;
 ADAMOVIĆ Pere LJUBO, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
 ADAMOVIĆ Đure MARKO, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NO odbora;
 ADAMOVIĆ Damjana PERO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 ADAMOVIĆ Nikole PERO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ADAMOVIĆ Jovana PETAR, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 ADAMOVIĆ Trive PETRA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ADAMOVIĆ Pere VOJO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ANTONIĆ Mihajla MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ARNAUTOVIĆ udata Bundalo ANKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a i KPJ;

ARNAUTOVIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ARNAUTOVIĆ Nikole ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 ARNAUTOVIĆ Nikole MILAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 ARNAUTOVIĆ Nikole SIMO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ARNAUTOVIĆ Nikole VASO, rođen 1899, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NO odbora;
 BANJANIN Mile MIHAJLO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BUNDALO Vida BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BUNDALO Milana KOVILJKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 BUNDALO Miče MIČO, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 BUNDALO Milana MILANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BUNDALO Petra MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BUNDALO Nike PETAR, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac-bolničar;
 BUNDALO Petra SIMUKA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, vodnik;
 BUNDALO Petra VASO, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Mihajla ALEKSA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član Sreskog NO odbora;
 DAVIDOVIĆ Laze ILIJA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, obavještajni oficir;
 DAVIDOVIĆ Sime MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, sekretar Sreskog NO odbora;
 DAVIDOVIĆ Vida MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Đurana MILOVAN, rođen, 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 DAVIDOVIĆ Alekse NEVENKA, rođena 1915, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 DAVIDOVIĆ Jovana PERO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Nikole PERO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Sime PETAR, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Gavre RANKO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac-bolničar;
DAVIDOVIĆ Vida SAVKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

DAVIDOVIĆ Sime VASO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Jošana VID, rođen 1898, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NO odbora;
 DRLJAČA Dmitra MILAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DRLJAČA Alekse SAVA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
 DŽAKULA Paje ĐURO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 DŽAKULA Đure JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 DŽAKULA Milana JOVANKA, rođena 1903, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, predsjednica AFŽ-a i član KPJ;
 KANTAR Jandrije DRAGO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KANTAR Milana JOVO, rođen 1911, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KANTAR Bude MIROSLAV, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 KNEŽEVIĆ Đurđa LAZAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KONDIĆ Luke ALEKSA, rođen 1899, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 KONDIĆ Petra BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KONDIĆ Sime BRANKO, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
 KONDIĆ Tome ĐURAĐ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 KONDIĆ Jovana ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 KONDIĆ Trivuna ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KONDIĆ Jovana MIRKO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, vojni radni bataljon;
 KONDIĆ Sime PERO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 5. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 KONDIĆ Trivuna SLAVKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;
 KORICA Jovana BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 7. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 KORICA Nikole MILE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KRNETA Mile ANKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 KRNETA Mile BRANKO, rođen 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
KRNETA Stojana MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KRNETA Mile PERO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KRNETA Duke STOJAN, rođen 1904, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojni radni bataljon;

LEMAJIĆ Mile MANE, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MAJKIĆ Nikice ANA, rođena 1922, domaćica, nepismen, stupila u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Vida BORO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Vida BOŠKO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Đurđa BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Marka BRANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vazduhoplovni oficir;

MAJKIĆ Sime BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kurir NO odbora;

MAJKIĆ Steve DUŠAN, rođen 1899, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MAJKIĆ Laze DUŠANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Jovana ĐORĐO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, radni bataljon;

MAJKIĆ-Kondič ĐUJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Trive ĐURAĐ, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NO odbora;

^MAJKIĆ Trive ĐURAĐ, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član seoskog NOO;

MAJKIĆ Mile JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

MAJKIĆ Gavre JOVANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Petra JOVO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, podoficir;

-MAJKIĆ Petra MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MAJKIĆ Dušana MILANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MAJKIĆ Sime MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MAJKIĆ Jošana PETAR, rođen 1893, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, vojni radni bataljon;

MAJKIĆ Petra SIMO, rođen 1910, stolar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MAJKIĆ Bore STANA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;

MAJKIĆ Ilije STANIŠA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Ilije TOMA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Dušana TODO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MAJKIĆ Svetozara VASO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, podoficir;

MAJKIĆ Svetozara VUKICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, oficir;

MAJKIĆ Jove ZORA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka, oficir;

MAJKIĆ Petra ZORA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka-borac;

MAJKIĆ Petra ŽARE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Petra ŽARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir NO odbora;

MARČETA rođena Stupar Steve JOKA, rođena 1903, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MARČETA Sime NEVENKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARČETA Jove RADOJKA, rođena 1929, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Janka ANKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ-Đurić Jovana BOSA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Vase DANE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, kurir NOO-a, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Đure DRAGO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARJANOVIĆ Jovana JELKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Laze JOJA, rođen 1902, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona bataljona;

MARJANOVIĆ Todora JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MARJANOVIĆ Jovana MARICA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Peje MARIJA, rođena 1913, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MARJANOVIĆ Janka MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Vase MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Drage MILKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MILINOVIĆ Joše DUŠAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILINOVIĆ Joše ĐORĐO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

MODRINIĆ Dušana ČEDO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MODRINIĆ Bože TRIVO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MUTIĆ Pere JELA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUTIĆ Pane MIKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MUTIĆ Pane MILE, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUTIĆ-Batić SMILJA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MUTIĆ Jove STANA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 4. 1942. godine, odbornica AFŽ-a i član KPJ;

RADAKOVIĆ Save JOVAN, rođen 1912, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

ŠAJINOVIĆ Đure DRAGO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TOPOLIĆ Save ĐUJA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

TOPOLIĆ Đure MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, oficir;

TOPOLIĆ Đure MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

TOPOLIĆ Gavre MILE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TOPOLIĆ Đure NIKOLA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

TOPOLIĆ Gavre PEJO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

TOPOLIĆ Đure PERO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

TOPOLIĆ Petra ROSA, rođena 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

VUKOJEVIĆ Tome JOVAN, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, radni bataljon;

VUKOJEVIĆ Jovana JOVANKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

ZORICA Mile JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZORICA rođena Bundalo, Nikole MIKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac-bolničarka;

ZORICA Nikole MILE, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik NOF-a;

ZORIĆ Đure ANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ZORIĆ Milanka BOGDAN, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

ZORIĆ Bože BRANKO, rođen 1900, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

ZORIĆ Đure DUŠAN, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 ZORIĆ Josipa DUŠAN, rođen 1927, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Milanka DUŠAN, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
 ZORIĆ Milana GOJKO, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ZORIĆ Josipa JANKO, rođen 1913, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ-Majkić JELA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Trive JOVAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stražar kod bolnice;
 ZORIĆ Jovana KOVILJKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Ilije MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
 ZORIĆ Branka MIĆO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Đure MIĆO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NO odbora i član KPJ;
 ZORIĆ Sime MILANKO, rođen 1901, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, radni bataljon;
 ZORIĆ Save MILICA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 ZORIĆ Gruje MILKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Jovana MILKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Milana PERO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 ZORIĆ Jovana PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ZORIĆ Milana SMILJA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Sime SAVA, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NO odbora;
 ZORIĆ Milenka SVETOZAR, rođen 1933. godine, đak, 4. raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 1. 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Branka VID, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

Žrtve fašističkog terora:

Adamović V. Anka
 Adamović N. Danica
 Adamović L. Damjan
 Adamović M. Deva
 Adamović T. Đuja
 Adamović V. Duka

Adamović V. Đurđija
 Adamović J. Đuro
 Adamović M. Jovanka
 Adamović D. Mara
 Adamović V. Mara
 Adamović M. Marica

Adamović S. Mića
 Adamović I. Milan
 Adamović B. Mirko
 Adamović D. Nikica
 Adamović S. Nikola
 Adamović N. Savka

Adamović N. Smilja	Kondić I. Milica	Marjanović T. Milka
Adamović V. Svetozar	Kondić I. Milka	Marjanović Š. Vid
Adamović N. Vasan	Kondić I. Milja	Medić I. Đurđija
Adamović V. Veljko	Kondić I. Nada	Medić I. Milan
Adamović P. Vid	Kondić I. Nenad	Radaković J. Boško
Antenić M. Mičo	Kondić J. Simo	Radaković M. Boško
Antenić M. Mirko	Krneta M. Dušanka	Radaković M. Milena
Antenić M. Pero	Krneta M. Đurađ	Radaković S. Nikola
Antenić M. Slavko	Krneta M. Đurđija	Radaković S. Petra
Antenić M. Zora	Krneta M. Jovo	Radaković J. Sava
Blindalo P. Deva	Kmeta P. Sava (ž)	Radošević M. Gojko
Bundalo M. DMITAR	Kmeta S. Slavko	Radošević P. Milan
Bundalo P. Dosta	Krneta S. Vojo	Radaković M. Gojko
Bundalo V. Dušan	Krneta S. Trivo	Štetić R. Dušanka
Bundalo M. Đuja	Kutlača P. Milan	Štetić R. Nikola
Bundalo V. Jela	Kutlača Đ. Milica	Štetić R. Zorka
Bundalo V. Jelka	Majkić P. Bogdan, 1908.	Topolić Anda,
Bundalo V. Mičo	Majkić P. Bogde, 1933.	Topolić N. Bosiljka
Bundalo V. Mile	Majkić B. Božana	Topolić M. Ilija
Bundalo M. NiJcola	Majkić S. Drago	Topolić G. Mara
Bundalo V. Petar	Majkić S. Drago	Topolić P. Marija
Bundalo V. Petar	Majkić P. Dušan	Vukojević P. Mičo
Bundalo V. Petar	Majkić S. Dušan	Vukojević S. Pero
Bundalo V. Sava	Majkić P. Đuja	Vukojević P. Vojo
Bundalo T. Smilja	Majkić S. Đuro	Zorica I. Dane
Bundalo M. Smiljka	Majkić B. Gordana	Zorica D. Soka
Bundalo M. Trivo	Majkić Đ. Jovan	Zorić I. Bogoljub
Bundalo J. Vid	Majkić Đ. Jovanka	Zorić M. Bosa
Bundalo P. Vida	Majkić N. Ljubica	Zorić J. Dragica
Bundalo M. Vlado	Majkić Đ. Mile	Zorić D. Dušanka
Banjanin M. Đuja	Majkić S. Milica	Zorić J. Đuja
Banjanin M. Jela	Majkić Đ. Milka	Zorić N. Ilija
Banjanin M. Lazo	Majkić M. Milka	Zorić I. Jeja
Davidović N. Jovo	Majkić N. Milka	Zorić I. Jeka
Kantar P. Marija	Majkić P. Milka	Zorić J. Jelka
Kantar B. Mika	Majkić P. Milkica	Zorić N. Jovan
Kondić I. Anda	Majkić J. Mioljka	Zorić N. Marija
Kondić I. Blagoje	Majkić J. Mira	Zorić J. Marko
Kondić S. Dušanka	Majkić N. Nikola	Zorić I. Milan
Kondić L. Đuja	Majkić Đ. Smilja	Zorić D. Milena
Kondić J. Ilija	Majkić P. Smiljka	Zorić I. Milka
Kondić I. Jela	Majkić Đ. Stjepan	Zorić J. Milka
Kondić I. Jovan	Majkić Đ. Svetko	Zorić M. Milka
Kondić I. Jovo	Majkić T. Toša	Zorić J. Mira
Kondić I. Lazo	Majkić Đ. Živko	Zorić D. Nevenka
Kondić I. Mara	Marjanović B. Đuja	Zorić I. Pavle
Kondić M. Mara	Marjanović Đ. Jela	Zorić J. Sava
Kondić S. Mileva	Marjanović J. Mika	Zorić D. Zora
		Zorić J. Zorka

GORNJA MAJKIĆ-JAPRA

Borci poginuli u NOB:

BUNDALO Save BORO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Grmuše;

BUNDALO Nikole DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Bihaća;

BUNDALO Laze JELKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Sutjesci;

BUNDALO Laze JOVANKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Sutjesci;

BUNDALO LAZE LAZO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

BUNDALO Jove MILANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine na sremskom frontu;

BUNDALO Save MILANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Drvara;

BUNDALO Stojana MILE, rođen 1908, žandarm, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Grmuši;

BUNDALO Sime NIKOLA, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Novog;

BUNDALO Mile TRIVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u centralnoj Bosni;

GRUBOR Jove SLAVKA, rođena 1921, krojačica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine na Sutjesci;

JAKŠIĆ Mile LAZO, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre;

JAKŠIĆ Paje VASO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

KARIĆ Mihajla MILAN, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Majkić-Japre;

KARIĆ Trive STEVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

KOVACEVIĆ Mile DMITAR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Drvara;

KOVACEVIĆ Mile TRIVUN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Vase BOGDAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;

MAJKIĆ Damjana BOŠKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;

MAJKIĆ Ilije BRANKO, rođen 1922, đak, niža gimnazija, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. u Grmeču;

MAJKIĆ Petra BRANKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Sime BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lipnika;

MAJKIĆ Mile CUJA, rođena 1923, đak, niža gimnazija, 4 raz. gimnazije, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Baniji — Otoci;

MAJKIĆ Damjana DANE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;

MAJKIĆ Jovana DRAGO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Karlovca;

MAJKIĆ Mile DRAGO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

MAJKIĆ Jove DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Kamengradu;

MAJKIĆ Laze DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u centralnoj Bosni;

MAJKIĆ Mile DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Starog Majdana;

MAJKIĆ Mile DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

MAJKIĆ Joše ĐURO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943 godine u Grmeču;

MAJKIĆ Petra ĐURO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

MAJKIĆ Sime ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Sime JANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Mile LAZO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Jelašincima;

MAJKIĆ Save MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Lipniku;

MAJKIĆ Ilije MIĆO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Petra MIĆO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Tuzle;

MAJKIĆ Mile MILAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Damjana MILE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u istočnoj Bosni;

MAJKIĆ Đure MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MAJKIĆ Riste MILE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Majkić Japri;

MAJKIĆ Riste TRIVO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Majkić Japri;

MAJKIĆ Gaje TRIVO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, 1944. godine u Sanskom Mostu umro;

MAJKIĆ Trive TRIVO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta;

MAJKIĆ Jove VASO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MARJANOVIĆ Đure BOGDAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Šatoru;

MARJANOVIĆ Đure PERO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

NOVAKOVIĆ Jove MILAN, rođen 1920, đak, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

STUPAR Laze TRIVUN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

VUKOJEVIĆ Đure MILAN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

VUKOJEVIĆ Davida STOJAN, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BILIĆ Stevana LAZO, rođen 1925. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, obavještajni oficir;
BUNDALO Steve DUŠAN, rođen 1910. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
BUNDALO Stole KOJO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
BUNDALO Sime MILAN, rođen 1907. godine, zemljoradnik, samouk, komandir čete;
BUNDALO Branka MILOŠ, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant bataljona;
DRAŽIĆ Bude BUDO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, mornarički oficir;
KARIĆ Mihajla VLADO, rođen 1911. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član NO odbora i član KPJ;
KOVAČEVIĆ Mila PETAR, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
MAJKIĆ Marka BOŽO, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, komandir čete;
MAJKIĆ Vase BOZO, rođen 1902. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
MAJKIĆ Trive DUŠAN, rođen 1920. godine, zemljoradnik, samouk, intendant-vodnik;
MAJKIĆ Luke ILIJA, rođen 1907. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
MAJKIĆ Petra MILAN, rođen 1907. godine, radnik, samouk, predsjednik NO odbora i član KPJ;
MAJKIĆ Nikole MIRKO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, obavještajni oficir;
MAJKIĆ Mile PETAR, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
MAJKIĆ Despota SAVA, rođen 1907. godine, zemljoradnik, samouk, intendant bataljona;
MAJKIĆ Nikole SLAVKO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, sekretar OK i član KPJ;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BILIĆ Damjana STEVAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, stražar kod Vojne bolnice;
BUNDALO Branka ANKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, oficir saniteta;
BUNDALO Jove ANKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 20. 8. 1942. godine, član SKOJ-a;
BUNDALO Koje ANKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
BUNDALO Nikole DUŠANKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

BUNDALO Nikole ĐUJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, oficir saniteta;

BUNDALO Stojana MARA, rođena 1919, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

BUNDALO Nike MIČO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

BUNDALO Branka MILKA, rođena 1927, domaćica, 4 razreda osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-bolničarka;

BUNDALO Dušana MILKA, rođena 1919, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

BUNDALO Vučena NIKOLA, rođen 1899, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, stražar kod bolnice;

DRAŽIĆ Bude JOVAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DRAŽIĆ Jovana SAVA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

JAKŠIĆ Vase MIČO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

KARIĆ Lake MIČO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KARIĆ MILJA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, omladinski rukovodilac i član SKOJ-a;

KARIĆ Vlade PAVA, rođena 1915, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

KARIĆ Nikole TRIVO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ udata TADIĆ, Milana ANKA, rođena 1927, domaćica 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Pere BOGDAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Petra BOGDAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, obavještajni oficir;

MAJKIĆ Dejana BOŽO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, stražar kod vojne bolnice;

MAJKIĆ Jove BRANKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Mitra DAVID, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik;

MAJKIĆ Petra DEVA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 3. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MAJKIĆ Trive DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, obavještajni oficir;

MAJKIĆ Dejana DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Gaje DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Pere DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MAJKIĆ Nikole DUŠANKA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Vida ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Jovana GAJO, rođen 1891, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, stražar kod vojne bolnice;

MAJKIĆ Vida GAJO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Đukana GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Riste ILIJA, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Trive ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Sime JANDRIJA, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 2. 6. 1944. godine, stražar ONOO;

MAJKIĆ Marka JELA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Sime JOJA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac, ratni invalid;

MAJKIĆ Mile JOVAN, rođen 1906, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Petra JOVAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stražar kod bolnice;

MAJKIĆ Vida JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Gavre JOVANKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Jojuka JOVANKA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MAJKIĆ Đukana JOVO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MAJKIĆ Simuke JOVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Đure KOJO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stražar kod bolnice;

MAJKIĆ Mile KOŠTA, rođen 1903, kovač, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

MAJKIĆ Sime LAZO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Vase LAZO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojni radni bataljon;

MAJKIĆ Jove MARICA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Milana MILAN, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

MAJKIĆ Mitra MILAN, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

MAJKIĆ Vase MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

MAJKIĆ Mile MILANKO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943.godine, oficir;

MAJKIĆ Sime MILANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Vladimira MILANKO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Jovana MILE, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac-ratni invalid;

MAJKIĆ Sime MILE VA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Trive MILKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, borac-bolničarka;

MAJKIĆ Luke MILUTIN, rođen 1923, đak, 4 raz. trgovačke škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

MAJKIĆ Jove MIMO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

MAJKIĆ Dmitra MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MAJKIĆ Petra MIRKO, rođen 1926, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

MAJKIĆ Marka NIKOLA, rođen 1912, stolar, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona, radio štambilje;

MAJKIĆ Dušana PAJO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Joše PERO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

MAJKIĆ Jove PERO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJKIĆ Jovana PERUKA, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, radni vojni bataljon;

MAJKIĆ Mile SAVA, rođen 1943. zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJKIĆ Simuke SAVA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Vida SAVKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, oficir saniteta;

MAJKIĆ Sime SMILJA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, borac;

MAJKIĆ Petra SPASOJE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, borac;

MAJKIĆ Trive STJEPAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, borac;

MAJKIĆ Jošana STOJAN, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, stražar kod vojne bolnice;

MAJKIĆ Stojana SVETKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Petra TRIVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MAJKIĆ Stjepana TRIVO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Dejana VASO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, stražar u vojnoj bolnici;
 MAJKIĆ Sime VID, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar aktiva SKOJ-a;
 MAJKIĆ Petra VUKICA, rođena 1911, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 MARJANOVIĆ Petra ANĐA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i partizanski učitelj;
 MARJANOVIĆ Pere DRAGUTIN, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, bolničar-borac;
 MARJANOVIĆ Đure MILANKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 MARJANOVIĆ Jovana MILE, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, stražar vojne bolnice;
 MARJANOVIĆ Petra MILE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MARJANOVIĆ Mile MILKA, rođena 1926, domaćica 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 MARJANOVIĆ Sime ZORKA, rođena 1917, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 MILOJEVIĆ Save LAZO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 NOVAKOVIĆ Jove SAVKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 12. 1942. godine, član SKOJ-a;
 SMILJANIĆ Todora NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Blindalo J. Branko	Bundalo J. Stana	Majkić J. Boja
Bundalo D. Drago	Bundalo N. Stana	Majkić M. Boja
Bundalo T. Dragutin	Bundalo S. Stoja	Majkić S. Boja
Bundalo Đ. Đuja	Bundalo S. Stoja	Majkić M. Dejan
Bundalo P. Đuro	Bundalo J. Stojan	Majkić M. Desa
Bundalo J. Gavro	Bundalo B. Svetko	Majkić D. Đuro
Bundalo B. Janko	Bundalo J. Vida	Majkić M. Jošo
Bundalo D. Jela	Dražić J. Anđa	Majkić D. Jovan
Bundalo K. Jelka	Dražić B. Mara	Majkić Đ. Mara
Bundalo L. Joja	Dražić J. Milan	Majkić G. Marija
Bundalo J. Jovo	Dražić B. Milica	Majkić G. Mičo
Bundalo K. Jovo	Dražić J. Simo	Majkić M. Mičo
Bundalo Đ. Mara	Dražić M. Staniša	Majkić J. Mika
Bundalo Đ. Mara	Jakšić V. Đuro	Majkić Đ. Mile
Bundalo S. Mara	Jakšić L. Milka,	Majkić Đ. Mile
Bundalo B. Marija	Jakšić L. Milovan	Majkić S. Mile
Bundalo N. Marija	Jakšić V. Pajo	Majkić J. Milica
Bundalo B. Milka	Karić V. Drago	Majkić M. Milica
Bundalo J. Milka	Karić T. Mara	Majkić J. Milka
Bundalo J. Nikola	Majkić T. Anđa	Majkić S. Milka
Bundalo B. Pero	Majkić M. Angelina	Majkić M. Miloš
Bundalo J. Rade	Majkić J. Bogdan	Majkić Đ. Milja
Bundalo Đ. Rosa	Majkić J. Bogdan	Majkić J. Milja
Bundalo P. Sava (ž)	Majkić G. Boja	Majkić G. Nikola
Bundalo L. Simuka	Majkić J. Boja	Majkić J. Petar
Bundalo Đ. Štaka	Majkić J. Boja	Majkić M. Radojka

Majkić M. Sava	Majkić Đ. Stoj an	Stupar L. Joka
Majkić N. Sava (ž)	Majkić D. Todora	Stupar L. Jovan
Majkić S. Savka	Majkić M. Tomislav	Stupar L. Milan
Majkić S. Simo	Majkić J. Vaso	Stupar T. Milorad
Majkić T. Simo	Majkić K. Zorka	Stupar T. Petra
Majkić Đ. Spasoje	Marjanović D. Anđa	Stupar L. Rade,
Majkić D. Stana	Marjanović Đ. Ilija	Topolić M. Ilija
Majkić J. Stana	Marjanović G. Jelka	Topolić M. Milan
Majkić M. Stana	Milojević R. Sava	Topolić M. Milan
Majkić M. Stjepan	Smiljanić J. Todor	Vukmanović D. Luka
Majkić Đ. Stoja	Stupar T. Danica	

MARINI

Borci poginuli u NOB:

BILBIJA Nikole MILOŠ, rođen 1923, radnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

ČOROKALO Nikole LAZAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

ČUBRILO Laze MILE, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;

DAVIDOVIĆ Petra ILIJA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Manjači, borac;

DAVIDOVIĆ Trive MARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Garevica, borac;

DAVIDOVIĆ Pere MILE, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;

DAVIDOVIĆ Koste Ostoja, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;

GORONJA Jove M1LIVOJ, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

JELISAVAC Pere DRAGAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Ravske, borac;

LUKIĆ Marka MILAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;

MARIN Trivuna DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Drini, borac;

MARIN Ostoje DUŠAN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;

MARIN Milana JOVO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;

MARIN Sime MIĆO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Lašve, borac;

MARIN Koste NIKOLA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MARIN Steve PERO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ivanjske, borac;

MARIN Pere STOJAN, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941, godine na Novskoj planini, borac;

MARINOVIĆ Trivuna MIHAJLO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;
 MARINOVIĆ Koste VLADOJE, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Novskoj planini, borac;
 TOMAŠ Mitra MILOŠ, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Antonića Brdu, borac;
 TOMAŠ Petra SAVO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Kozina, borac;
 TOPOLIĆ Koste DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Hadrovaca, borac;
 TOPOLIĆ Obrada Đorđo, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Novskoj planini, borac;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

LUKIĆ Jove BOŠKO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 MARIN Tome DMITAR, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 MIHAILICA Jove DRAGAN, rođen 1917. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BILBIJA Ilije DRAGINJA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 DAVIDOVIĆ Koste MIHAILO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Koste MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Marka SIMO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ Trive SIMO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 JELISAVAC Pere MILKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
 LUKIĆ Milana MARKO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MARIN Mile ANĐA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 MARIN Nikole BRANKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac i odbornik;
 MARIN Koste Đurađ, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MARIN Marka JANJA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 MARIN Marka LAZAR, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 MARIN Uglješe MARA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

Marin Trive Marko, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, obučar u radionici;
 MARIN Ilije MIKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine odbornica AFŽ;
 MARIN Trivuna MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MARIN Glige MILE, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MARIN Jovana MILUTIN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MARIN Mile OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MARIN Laze SIMO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, politički radnik,
 MARIN Nikole STOJA, rođena 1909, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 MARINović Đure DARINKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 2. 1943. godine, odbornica AFŽ;
 MARINović Marka MARA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
 TOMAŠ Petra MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac i odbornik;
 TOMAŠ Steve MIRKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u **NOB** 1943. godine, borac;
 Tomaš Miloša NOVO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u **NOB** 1942. godine, borac;
 TOPOLIĆ Koje MILICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u **NOB** 1943. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Bilbija S. Jovo	Marin M. Aleksa	Marin J. Pero
Bilbija M. Marko	Marin S. Boja	Marin L. Rade
Brkić M. Zorka	Marin J. Drago	Marin O. Rade
Čorokalo S. Nikola	Marin J. Dušan	Marin B. Sava
Čubro S. Mara	Marin P. Đorđo	Marin L. Sava
Davidović J. Jovanka	Marin N. Gligo	Marin S. Savka
Davidović S. Marko	Marin M. Jelisavka	Marin N. Sdmo
Davidović P. Neđo	Marin N. Jovo	Marin O. Simo
Davidović S. Pero	Marin B. Kosta	Marin M. Stoja
Davidović T. Stoja	Marin I. Lazo	Marin O. Stojan
Davidović S. Stojan	Marin N. Lazo	Marin N. Trivun
Davidović S. Stojan	Marin S. Mara	Marin L. Vaso
Davidović S. Trivo	Marin T. Marija	Marin K. Vladija
Jelisavac Đ. Pero	Marin L. Marko	Miladinović S. Đuro
Jelisavac P. Petar	Marin M. Milan,	Tomaš M. Evica
Kuzman M. Dušan,	Marin M. Milan,	Topolić Đ. Jovan
Kuzman N. Košta	Marin A. Mile	Zec N. Joka
Lukić M. Jovan	Marin I. Mile	Zec N. Mijoljka
Lukić V. Mile	Marin L. Miloš	Zec M. Nikola
Lukić J. Smilja	Marin N. Nikola	Zgodić I. Jovo
	Marin V. Ostoja	Zgodić J. Pero

MILJEVCI

Borci poginuli u NOB:

ADAMOVIĆ Đure MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Koprivne, borac;

ANDULAJEVIĆ Jovana VASO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u centralnoj Bosni, borac;

ANDULAJEVIĆ Milana VASO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u centralnoj Bosni, borac;

BRUJIĆ Nikole MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Sanskog Mosta, borac;

BUNDŽA Marka MARKAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;

ČORIĆ Stojana MIRKO, rođen 1894, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

ĆUK Đure MILE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. poginuo 1943. godine u centralnoj Bosni, borac;

DOŠENOVIC Bojana ILJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Koričani, borac;

DOŠENOVIC Dane MILE, rođen 1902, radnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Fajtovaca, borac;

DOŠENOVIC Đurđa PERO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, ubijen 1943. godine u koncentracionom logoru u Zemunu;

DRAGIČEVIĆ Petra LUKA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u centralnoj Bosni, borac;

ERNAUT Miloša DANE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

ERNAUT Miloša MILE, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Grmeču, borac;

KECMAN Đure MIRKO, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u centralnoj Bosni, borac;

LEMAJIĆ Ilije RADE, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić Japre, borac;

MRDA Vida BOJAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Otoke, borac;

MRDA Ilije BOŠKO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Prijedora, borac;

MRDA Miće DRAGOJE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

MRDA Mile STEVAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

MUNJIZA Spase MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

NOVKOVIĆ Jovana BOJA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u istočnoj Bosni, borac;

PRAŠTALO Nikole VASO, rođen 1909, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanske Krupe, borac;

RADOČAJ Bude MANE, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;
SOVILJ Jovana NIKOLA, rođen 1913, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
SRDIĆ Stojana PETAR, rođen 1913, radnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Fajtovaca, borac;
VUČENOVIĆ Pere ĐURO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Rujiške, borac;
VUČENOVIĆ Stojana STOJAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Beogradu, borac;
ZAVISA Nikole MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;

Nosioci Partizanske spomenice 1941:

BRUJIĆ Petra DANE, rođen 1905, radnik, 4 raz. osnovne škole, rukovodilac radnog bataljona;
ČUK Dane VLADO, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
KORAĆ Jove ILIJA, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir baterije;
KORAĆ Jove MIĆO, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
KORAĆ Đure TRIVO, rođen 1921. godine, bez zanimanja, 4 raz. osnovne škole i 3 raz. gimnazije, zamjenik opunomoćenika OZN-e 4. NOV divizije;
MALIČEVIĆ Lake PETAR, rođen 1911. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
MILJUŠ Steve DANE, rođen 1916. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kom. art. brigade;
MUNJIZA Jove MILAN, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
NOVAKOVIĆ Jove MILAN, rođen 1914. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, intendant divizionara;
POZNANOVIĆ Ilije BOŽO, rođen 1920, trgovac, trgovačka škola, oficir;
POZNANOVIĆ Rade MIRKO, rođen 1924. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
SIMIĆ Petra ILIJA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
SIMIĆ Vase MIRKO, rođen 1916. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
SRDIĆ Steve DANE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
SRDIĆ Stojana ILIJA, rođen 1918. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član opštinskog odbora i član KPJ.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ADAMOVIĆ Đure MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ANDULAJEVIĆ Vase MILAN, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

ANDULAJEVIĆ Vase SIMO, rođen 1902, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, odbornik NOO;

BRUJIĆ Nikole DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BRUJIĆ Nikole MARA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BUKURICA Đure ĐUDA, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NOO;

BUKARICA Đude MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BUKVIĆ-KORAČ Steve SAVA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, sekretar aktiva SKOJ-a;

BUNDŽA Meše SAVA, rođena 1929, domaćica, samouka, stupila u NOB 16. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;

ČORIĆ Mirka STOJAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DELIĆ Bože ZORKA, rođena 1931, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1944. godine, borac;

DIVJAK Mile SOKA, rođena 1910, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

DOŠENović Mile DAMJAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, komesar-oficir;

DOŠENović Đurđa MIKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 25. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

DOŠENović Nikole MILKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

DOŠENović Mile PETRA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 12. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

DOŠENović Bojana STEVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DRAGIČEVIĆ Rade JELA, rođena 1929, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DRAGIČEVIĆ Rade ZORKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ i rukovodilac SKOJ-a;

GRUBIĆ Nikole ĐURO, rođen 1907, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

GUTEŠA Mile SOFIJA, rođena 1902, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, kuharica Komande mjesta;

JAKŠIĆ Ljube DANE, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

JAKŠIĆ Miće ILIJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

JAKŠIĆ Maksima JANKO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 19. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

JAKŠIĆ Maće STEVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

JARIĆ Petra OSTOJA, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;

JARIĆ-čorić Mirka STOJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

JELIČIĆ Mile MILAN, rođen 1919, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, radni bataljon;

JELIČIĆ Mile STEVAN, rođen 1885, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, član seoskog odbora NOF-a;

KECMAN Joše DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KECMAN Đurđa MILAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

KECMAN Joše PEJO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KECMAN Ostoje SAVA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KECMAN Jove STANA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KORAČ Jove BOJA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KORAČ Jove ĐURO, rođen 1916, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, rukovodilac vojne radione;

KORAČ Đure JOVANKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KORAČ-Mrđa Jove MARIJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KORAČ Steve MIČO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KORAČ Jove MILKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KORAČ Vida MILKA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;

KORAČ Jove PETAR, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

LEMAJIĆ Petra VUJO, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 1. 1942. godine, član seoskog NOO;

MAJSTOROVIĆ-Majkić Jove BOJA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJSTOROVIĆ Jove BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MAJSTOROVIĆ Rade MICA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;

MAJSTOROVIĆ Jove MILE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MALIČEVIĆ Lake ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MALIČEVIĆ Laze ILIJA, rođen 1912, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

MALIČEVIĆ Lake MARA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AF2-a;

MALIČEVIĆ Lake NIKOLA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MALIČEVIĆ Đure OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MANDIĆ Steve MILE, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MILOSEVIC Dane JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 MILOSEVIC Spase MILKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MILOSEVIC Jove ZORKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 30. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MILJUS Steve MARA, rođena 1907, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;
 MILJUŠ Stevana MILAN, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;
 MILJUŠ Steve MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Jove BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;
 MRDA Mile DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Petra DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MRDA Savana DUŠANKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Ilije GOJKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Vida JOVAN, rođen 1907, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, kuhar-borac;
 MRDA r. Maličević JOVANKA, rođena 1921. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Nikole LAZO, ioden 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 MRDA Nikole-Nine LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MRDA Ilije MILANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 MRDA Jovana MILKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Petra MILKA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1944. godine, odbornica AFŽ-a;
 MRDA Ilije PERO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir NOO-a;
 MRDA Nike PERO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MRDA Nikole PERO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir opštinske straže;
 MRDA Vida PERO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Laze SAVA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, krojačica u radionici NOO;
 MRDA Mile SPASE, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MRDA-Mijatović Vida ŠTAKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MRDA Vida STEVAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MRDA Savana ŽIVKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Jove JOJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MUNJIZA Spase JOJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir NOO;

MUNJIZA-Kugić Spase MARA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA, udova Trkulja Spase MIKA, rođena 1916, domaćica, domaćička škola, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MUNJIZA, udova Basta MILKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Jove NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Jerotije DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, đak, niža gimnazija, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

NOVAKOVIĆ Vase ĐURO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Đure JOVAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Jerotije MILKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 13. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Đurana ZORKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Jove ĐUĐA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Sime SAVA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OBRADOVIĆ Nikole BOJA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

OBRADOVIĆ Nikole JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ORLIĆ Ilije SAJA, rođena 1904, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1-1944. godine, odbornica AFŽ-a;

POZNANOVIĆ Milana DANE, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 10. 9. 1944. godine, član SKOJ-a;

POZNANOVIĆ Rade DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

POZNANOVIĆ Rade JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POZNANOVIĆ Dane MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POZNANOVIĆ Dane NIKOLA, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

POZNANOVIĆ Jove PERSA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

POZNANOVIĆ Ilije SAVA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ i omladinski rukovodilac;

POZNANOVIĆ Ilije SLAVKO, rođen 1931, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRASTALO-Mrđa Nikole JOVANKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ-Čuk Đure DARA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 14. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

RADOČAJ Bože NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona;

SAVIĆ Milana MIHAJLO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

SAVIĆ Petra MILAN, rođen 1914, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SAVIĆ Spase PERO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SAVIĆ Steve SPASE, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO-a;

SIMIĆ Draže ANĐA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

SIMIĆ Sime DRAŽE, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SIMIĆ Vase MILAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stražar NOO;

SIMIĆ Tode OSTOJA, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

SIMIĆ-Vuksan Petra SAVA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SIMIĆ Jovana VIDA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 17. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

SOVLJ Jovana BOŽO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SRDIĆ Jove BOŽO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

SRDIĆ Vase MILKA, rođena 1917, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SRDIĆ Jove RADE, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

SRDIĆ Vase SIMO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SRDIĆ Steve SMILJA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 29. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

SRDIĆ Vase STOJAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

STARČEVIĆ Sime PAJO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VLADUŠIĆ Laze VIDA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

VUČENOVIĆ Petra ILLJA, rođen 1910, radnik, samouk, stupio u **NOB** 1942. godine, borac;

VUČENOVIĆ Stojana MIRKO, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NO odbora;

VUČENOVIĆ Petra SVETKO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Andulajević S. Bosiljka	Milošević D. Stevo	Poznanović Dane
Andulajević M. Cvjeta	Miljuš M. Jeka	Poznanović M. Ilija
Andulajević S. Lazo	Mrda M. Boja	Poznanović R. Jovanka
Bukarica N. Đuro	Mrda P. Bora	Poznanović M. Rade
Bundža S. Cvijeta	Mrda B. Grujo	Pupavac R. Jovan
Bundža S. Marko	Mrda B. Ilija	Savić M. Petar
Bundža S. Staniša	Mrda L. Jovan	Savić P. Soka
Čuk Đ. Ilija	Mrda Jovo	Simić S. Petar
Čuk D. Milan	Mrda P. Mile	Simić S. Sava, (ž)
Čuk Đ. Nikola	Mrda J. Milka	Sovilj D. Jovan
Došenović I. Bojan	Mrda L. Mimo	Sovilj I. Mika
Došenović B. Mičo	Mrda I. Nikola	Srdić P. Anica
Došenović B. Simo	Mrda S. Petar	Srdić J. Anđa
Došenović B. Zorka	Mrda Savan	Srdić V. Darinka
Đapa M. Đuran	Mrda S. Soka	Srdić N. Dragica
Grubić S. Miloš	Mrda M. Trivuna	Srdić M. Đuja
Guteša S. Nada	Munjiza M. Anđa	Srdić V. Jeka
Guteša J. Staniša	Munjiza Đ. Božo	Srdić M. Jovanka
Jakšić D. Mile	Munjiza M. Jovanka	Srdić Đ. Jovo
Jarić O. Soka	Munjiza V. Mara	Srdić S. Mara
Kecman. Đ Đurađ	Munjiza M. Milka	Srdić J. Mika
Kecman J. Jošan	Munjiza M. Rade	Srdić S. Milan
Korać Đ. Dušan	Munjiza Đ. Spase	Srdić S. Mile
Korać I. Jovo	Novaković M. Jovan	Srdić M. Milka
Korać D. Stoja	Novaković Đ. Mara	Srdić S. Milka
Korać J. Tode	Novaković M. Vaso	Srdić S. Petra
Majstorović I. Nikola	Obradović N. Milan	Srdić S. Stojan
Maličević O. Đuran	Obradović N. Milka	Srdić Đ. Vaso
Maličević M. Nikola	Obradović N. Nikola	Starčević P. Simo
Milošević J. Dragica	Orlić S. Simo	Vladušić T. Milan

M O D R A

Borci poginuli u NOB:

BEŠIREVIĆ Maše HAMDILJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Ljubije, borac;

BRKIĆ Ibrahima MUSTAFA, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

MUDRINIĆ Ilije LUKA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BEŠIREVIĆ Alibega HAMO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
DŽAFIĆ Ibrahima AVDO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DŽAFIĆ Sabana BEGO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DŽAFIĆ Muharema DEDO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
GRBIĆ Rasima AJŠA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, borac;
GRBIĆ Rasima RASIM, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac-invalid;
KARAJKOVIĆ Huse HUSEIN, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
MUDRINIĆ Đukana ANĐA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
MUDRINIĆ Đukana ANKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MUDRINIĆ Ilije BOJA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MUDRINIĆ Jove JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
MUDRINIĆ Jove JULA, rođena 1901, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
MUŠIĆ BEĆO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
MUŠIĆ Osmana HAVA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
OSMANČEVIĆ Osmana EDHEM, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac.

MRKALJI

Borci poginuli u NOB:

CIGANOVIĆ Jošana SVETKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Manjači, borac;
ČOPIĆ Save VID, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;
DAVIDOVIĆ Miloša ALEKSA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine kod Budimlić-Japre, borac;
DAVIDOVIĆ Luke BOGDAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Karlovca, borac;
DAVIDOVIĆ Stojana MIHAJLO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Pljevalja, borac;

ĐUKIĆ Miloša ĐURO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOE 1942, poginuo 1944. godine kod Vrtača, borac;
 KARAN Jove MILE, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 KOLUNDŽIJA Spase ILIJA, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 KUKIĆ Mila NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Bosanskog Novog, borac;
 MAJKIĆ Milana JOVAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 MARINKOVIĆ Vuje MILE, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Sutjesci, borac;
 MARINKOVIĆ Vuje RADE, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 MIJATOVIĆ Bože LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Manjači, borac;
 MILANOVIĆ Nikole DRAGO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Turbeta, borac;
 NOVAKOVIĆ Pane GOJKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine na Manjači, borac;
 PUHALIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Grmeču, borac;
 PUHALIĆ Miloša MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Grmeču, borac;
 PUHALIĆ Spasoja MITAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1945, poginuo 1945. godine kod Bosanske Krupe, borac;
 RASULA Mila DANE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine na Manjači, borac;
 RASULA Đure NIKOLA, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

CIGANOVIĆ Petra MILAN, rođen 1920. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član Sreskog komiteta SKOJ-a;
 ČOPIĆ Jove MILE, rođen 1913, radnik-rudar, 4 raz. osnovne škole, sekretar Sreskog NOO;
 KOLUNDŽIJA Spase GAVRO, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, član Sreskog NOO;
 MIJATOVIĆ Jove ALEKSA, rođen 1920, radnik, nepismen, borac;
 MILANOVIĆ Nikole PETAR, rođen 1910. godine, radnik-rudar, 4. raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANTONIĆ Stojana ANKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ANTONIĆ Nikole MILE, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ANTONIO Nikole STOJAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

BRKIĆ Petra MILKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943.godine, član SKOJ-a;

CIGANOVIĆ Petra DARA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

CIGANOVIĆ Jovan KOŠTA, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CIGANOVIĆ Jošana NIKOLA, rođen 1920, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CIGANOVIĆ Nikole PETAR, rođen 1903, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, borac;

CIGANOVIĆ Petra SMILJA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

ČOPIĆ Save DANE, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1944.godine, član odbora NOF-a;

ČOPIĆ Save ĐURO, rođen 1909, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Gojka DANICA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;

DAVIDOVIĆ Pavla DAVID, rođen 1903, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOF-a;

DAVIDOVIĆ Mila GOJKO, rođen 1912, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Petra JANJA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, odbornica AFŽ-a;

DAVIDOVIĆ Mila JELA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

DAVIDOVIĆ Petra JOVANKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DAVIDOVIĆ Mila LJUBO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Jove PETAR, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

DAVIDOVIĆ Trivuna PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Nikole TRIVO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

DESNICA Stojana OLGA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

ĐUKIĆ Steve BORO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ĐUKIĆ Steve SIMO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ĐUKIĆ Steve SPASE, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

KARAN Luke BRANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KARAN Marka ĐORDO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KARAN Luke ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

KARAN Marka JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOLUNDŽIJA Đure ANICA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KOLUNDŽIJA Stojana ANKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, odbornica AFŽ-a;

KOLUNDŽIJA Mane DANICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KOLUNDŽIJA Đorđe JELA, rođena 1929, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KOLUNDŽIJA Mane MANE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KOLUNDŽIJA Sime MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, politički radnik, član KPJ;

KOLUNDŽIJA Steve STANA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

KOLUNDŽIJA Mile ŽARKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KUKIĆ Mile BOGDAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUKIĆ Nikole MILE, rođen 1900, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KUKIĆ Đure MIRKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KUKIĆ Đure PERO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MALIĆ Mitra DUŠAN, rođen 1904, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

MALIĆ Marka MILE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MALIĆ Marka PEJO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MALIĆ Dušana STANA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MIJATOVIĆ Bože DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MIJATOVIĆ Đure OLGA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MIJATOVIĆ Mile SAVKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MIJATOVIĆ Bože TOMA, rođen 1929, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

MILANOVIĆ Nikole BOŽO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

MILANOVIĆ Paje MANE, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MILANOVIĆ Nikole RADE, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILANOVIĆ Dušana SAVKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 MRŠIĆ Jove ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MRŠIĆ Jove PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PETROVIĆ Rade JOVO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PETROVIĆ Rade MILE, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PETROVIĆ Rade PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 PRIČA Nikole JOVO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PUHALIĆ Miloša BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PUHALIĆ Sime DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 PUHALIĆ Sime MILKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 PUHALIĆ Mila MILOŠ, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 PUHALIĆ Đure NIKOLA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PUHALIĆ Sime TRIVUN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;
 RADAKOVIĆ Mane LJUBICA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 RASULA Steve JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac, st. vodnik;
 STUPAR Đorđa MILICA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUKOVIĆ Pere GOJKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ZAVIŠA Jove NEVENKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a.

N A P R E L J E

Borci poginuli u NOB:

ALAGIĆ Mehmeda MUJO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Trsta, borac;
 BASTA Mande DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Naprelja, borac;
 BASTA Spasoje DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;

BASTA Petra JOVICA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Bosanskog Novog, borac;
HODŽIĆ Hase HASE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;
KUGIĆ Stevana VLADIMIR, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Brdara, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ČANKOVIĆ Bože DUŠAN, rođen 1908. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
ČANKOVIĆ Bože PERO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac.

NAPRELJE

Borci NOB 15. maja 1945. godine:

ALAGIĆ Ibrahima ĐULA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
ALAGIĆ Rašida HUSEIN, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
ALAGIĆ Mehmeda REDŽO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, službenik NOO;
AVDIĆ Mume MURAT, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
AVDIĆ Avdije ŠAHA, rođena 1905, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BASTA Rade BOGDAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BASTA-Dekić BOJA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BASTA Dušana DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BASTA rade MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
BASTA Slavka MILKA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
BASTA-Panić SMILJA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BASTA Milana SOKA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BEKTAŠEVIĆ Bešira OMER, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
BUDIMIR Milana DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BUDIMIR Petra RADE, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

HOROZOVIĆ Aziza FEHRET, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
HOROZOVIĆ Salka JASIM, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
HOROZOVIĆ Osmana REDŽO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
KUGIĆ Jove BORKA, rođena 1917, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
KUGIĆ Petra MARA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
KUGIĆ Milana PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
KUGIĆ Vladimira STOJA, rođena 1904, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
REKIĆ Hase MUMIN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
TATAREVIĆ Mahmuta MEHAGA, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
VJEŠTICA Bogdana MILKA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
VJEŠTICA Tome TOMISLAV, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
VUKALIĆ Ahme MUMIN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Basta D. Boja	Budimir N. Gospova	Budimir N. Soka
Basta S. Dušan	Budimir N. Jovan	Došenović M. Boja
Basta M. Mihailo	Budimir J. Milan	Došenović M. Mara
Basta M. Mile	Budimir R. Mile	Došenović L. Mikailo
Basta M. Rade	Budimir N. Nada	Kugić S. Jovo
Basta M. Sava	Budimir N. Nikola	Vještica T. Jela
Basta M. Spasoja	Budimir N. Petar	Vještica B. Marija
Basta S. Štaka	Budimir N. Sava	Vještica B. Petar
	Budimir R. Sava	Vještica T. Sava

O K R E C

Borci NOB 15. maja 1945. godine:

KALTAK Derviša AGAN, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NOO;
KALTAK Fejze FEHIM, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
KALTAK Sulje FEHIM, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, komandir voda;
KALTAK Ornera MAHMUT, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 11. 1943. godine, član seoskog NOO;

KALTAK Derviša MEHMED, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KALTAK Nihana MEHMED, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 KALTAK Osmana OMER, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KALTAK Hase REDŽO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KALTAK Rašida REŠID, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, organizovani ilegalni rad;
 KALTAK Huseina SALIH, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 KALTAK Muje SALKO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, kurir NOO;
 ŠARČEVIĆ Derviša DEDO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ŠARČEVIĆ Hase HUSEIN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član seoskog NOO.

Žrtve fašističkog terora:

Kaltak B. Šerif

OŠTRA LUKA

Borci poginuli u NOB:

GAJIĆ Laze BOŠKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, borac;
 GAJIĆ Jovana MILOŠ, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 DERONJA Muje HAKIJA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Petrovog Gaja, borac;
 KNEŽEVIĆ Luke ILLJA, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Fajtovaca, borac;
 KNEŽEVIĆ Pere LUKA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Zidanog Mosta, borac;
 KNEŽEVIĆ Jovana MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Podgrmeču, borac;
 KURIDŽA Vase MIĆO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Lipnika, politički komesar bataljona;
 LJUBOJA Tode NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 LJUBOJA Gavre RADE, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Đedovače, borac;
 LJUBOJA Laze RATKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Sandžaku, komandir voda;

jVLARJANOVIĆ Vase LUKA, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
jVLARJANOVIĆ Vase RATKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
IVIASTIKOSA Đure MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;
MASTIKOSA Nikole PERO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
MILOSEVIC Staniše RATKO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Briševa, komandir voda;
POPOVIĆ Riste TOMA, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Benakovca, borac;
STANIĆ Nikole MIHAJLO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
STOJNIĆ Nike MARKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;
STOJNIĆ Vase NIKOLA, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
SARAC Nike SPASOJE, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;
TRAPIĆ Stjepana JOVO, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Kozari, borac;
ZORIĆ Stojana ĐURAĐ, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Banjaluci, borac;
ZORIĆ Mile JOVO, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u selu Motika, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. gotiine:

JOVANOVIĆ Stevana TODE, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, kapetan, komandir čete;
LJUBOJA Tode MILAN, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, sanitetski referent;
MARJANOVIĆ Vase ILJA, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, kapetan, komandir čete;
ŠTRBAC Vase TOMISLAV, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, kapetan, komandir čete.

Borci NOB 15. maja 1945. godine:

BALABAN Vandelka JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, stariji vodnik, komandir voda;
BALABAN Marka RISTO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;
BALABAN Vandelka SVETO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BALABAN Vandelka TRIVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

BJELIĆ Savana DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;
 DARDA Marka GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, stariji vodnik;
 ĐUKIĆ Jove STOJAN, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GAJIĆ Vase DRAGO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, zastavnik, vodni delegat;
 GAJIĆ Boška DUŠANKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 GAJIĆ Vase JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GAJIĆ Laze LAZAR, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GAJIĆ Stojana MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, borac;
 GAJIĆ Nike MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik voda;
 GAJIĆ Stjepana RATKO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, kapetan, komandir čete;
 GAJIĆ Mile SVETO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JOVANOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KNEŽEVIĆ Pere MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;
 KNEŽEVIĆ Luke ZORA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 KNEŽEVIĆ Pere ZORA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 20. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;
 KURIDŽA Vase ĐORĐO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KURIDŽA Vase JOVANKA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 KURIDŽA Vase JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, predsjednik NOO-a;
 KURIDŽA Laze LAZARKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 KURIDŽA Vase VELJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 LJUBOJA Tode DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 LJUBOJA Laje ĐUJA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 20. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;
 LJUBOJA Laze JOVAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 LJUBOJA Koje LAZO, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
LJUBOJA Gavre MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik, zamjenik komandira čete;

LJUBOJA Stevana MILICA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

LJUBOJA Tode STANA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, predsjednik USAOJ-a;

LJUBOJA Koje STANKO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LJUBOJA Tode VELJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik, komandir čete;

MARJANOVIĆ Pere ĐORĐO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;

MARJANOVIĆ Jove ĐURO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;

MARJANOVIĆ Stanka JOVANKA, rođena 1904, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MARJANOVIĆ Laze LAZARKA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARJANOVIĆ Mirka MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;

MARJANOVIĆ Rade STOJA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, sekretar NOO;

MASTIKOSA Nike BOŠKO-Boda, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MASTIKOSA Nike BOZO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;

MASTIKOSA Vase DANE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MASTIKOSA Nikole ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MASTIKOSA Nikole ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, borac i član SKOJ-a;

MASTIKOSA Đure JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MASTIKOSA Stanka JOVO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MASTIKOSA Đurđa LAZARKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, sekretar SKOJ-a;

MASTIKOSA Jove LAZO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

MASTIKOSA Đurđa MARKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, obavještajac i kurir;

MASTIKOSA Đurđa MARKO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, stražar ONOO;

MASTIKOSA Nikole MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MASTIKOSA Jove MIRKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MASTIKOSA Ilije MLADEN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

MASTIKOSA Luke PERO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik, komandir voda;

MASTIKOSA Jove TODE, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, stariji vodnik, komandir voda;
 MASTIKOSA Sime VASO, rođen 1904, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 MATANOVIC Stipe MIRKO, rođen 1905, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 MILOSEVIC Steve DRAGOJA, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MILOSEVIC Steve MARKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MILOSEVIC Steve PERKA, rođena 1915, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, stariji vodnik, referent saniteta;
 MRSIC Koste UROŠ, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 POPOVIĆ Riste GROZDA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 30. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 POPOVIĆ Cvije JELA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 POPOVIĆ Laze LJUBOMIR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RADIĆ Mile MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik, komandir čete;
 RADIĆ Mihajla NIKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 RADIĆ Mihajla STOJAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, borac;
 RADULOVIC-Kuridža Vase JOKA, rođena 1919, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 RADULOVIC Vase LAZO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, poručnik, komandir čete;
 RODIĆ Đurđa ILINKA, rođena 1918, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 RODIĆ Koste MIČO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, predsjednik NOO;
 STANAR Srđana DOSTA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 STANAR Dragoja ZORKA, rođena 1914, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, predsjednica AFŽ-a;
 STANIĆ Ilije ZORKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 STOJNIC Stevana BOŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;
 STOJNIC Ljupka GOSPA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, borac;
 STOJNIC Đurđa JANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
 STOJNIC Mihajla NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ŠTRBAC Pere LUKA, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

TOPIĆ Sime ĐURAĐ, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TOPIĆ Mile MARA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TOPIĆ Vase MLADEN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TRAPIĆ Mile LUKA, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TRAPIĆ Stanka MIĆO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VASILJEVIĆ Vuje MIRKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 VUČKOVIĆ Lazara MILAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, borac;
 VULIN Laze ĐUJKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VULIN Mile PETAR, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Mile OSTOJA, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Stojana PERO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik, komandir voda.

Žrtve fašističkog terora:

Balaban G. Marko	Mastikosa M. Gospa	Popović S. Joja
Balaban G. Savo	Mastikosa V. Gospova	Popović L. Milka
Bundalo D. Drago	Mastikosa S. Ilija	Popović R. Stevan
Bundalo P. Jovanka	Mastikosa B. Jovo	Radić S. Jovan
Bundalo D. Pero	Mastikosa B. Luka	Radić J. Kosa
Cmomarković S. Niko	Mastikosa Đ. Lazo	Radić M. Milorad
Gajić S. Ljupko	Mastikosa O. Lazo	Stanar P. Dosta
Gajić J. Pero	Mastikosa S. Mile	Stanar J. Pajo
Kecman S. Jovan	Mastikosa V. Milena	Stanar P. Persa
Knežević L. Ilija	Mastikosa M. Milka	Stojnić Đ. Ranko
Knežević I. Luka	Mastikosa V. Milka	Stojnić V. Nikola
Knežević I. Mioljka	Mastikosa V. Milorad	Stojnić Đ. Ranko
Knežević I. Stanoje	Mastikosa V. Mira	Štrbac P. Gojko
Kuridža T. Stana	Mastikosa M. Sveto	Topić M. Niko
Kuridža M. Tode	Mastikosa M. Vaso	Topolić S. Đuran
Ljuboja D. Kojo	Marjanović Đ. Lazo	Trapić J. Desa
Ljuboja M. Lazo	Milošević S. Anka	Trapić J. Marko
Mastikosa V. Aleksandar	Milošević S. Mićo	Trapić J. Rosa
Mastikosa M. Boja	Pavić Đ. Sveto	Trapić M. Sava
Mastikosa Đ. Drago	Popović B. Božo	Vulin Đ. Srđan
		Zorić S. Đurađ

O T I Š

Borci poginuli u NOB:

ADAMOVIĆ Joše NIKOLA, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Otišu, borac;

ANIĆ Nikole ĐURO, rođen 1918, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Đurđevca, desetar voda;
 BASARA Luke MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Suhače, borac;
 BASARA Đure PETAR, rođen 1896, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grdanovcima, odbornik NOO;
 BUDIMIR Luke LAZO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Podgradaca, borac;
 BUDIMIR Ilije PETAR, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Bojištu, borac;
 KECCMAN Vida DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, desetar voda;
 KECCMAN Vida LUKA, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo decembra 1943. godine kod Banjaluke, vodnik voda;
 KORAC Đurđa ČEDO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Đedovače, borac;
 KORAC Ilije TODE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Čađavici kod Bosanskog Novog, borac;
 KUKOLJ Tode CVIJO, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 9/10. marta 1944. godine na Hambarinama, poručnik i komandir čete, narodni heroj;
 KUKOLJ Tode DMITAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, umro od tifusa 1943. godine u Otišu, borac;
 KUKOLJ Nikole PERO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, desetar voda;
 LATINOVIĆ Pere LAZO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo februara 1942. godine u Ališićima, desetar;
 MATIĆ Luke BOGDAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Crnoj Gori, borac;
 MATIĆ Đure BOŽO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 17. IX 1944. godine u Kaštelu, Banjaluka, vodnik voda;
 MILADINOVIĆ Ilije MIRKO, rođen 1921, đak, 3 raz. građanske škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Iline vode u Grmeču, borac;
 MILJEVIĆ Jove MARKO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;
 MILJEVIĆ Jove MIRKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;
 MUNJIZA Jove DUŠAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
 MUNJIZA Jove LAZO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Umcima, borac;
 NJEGOVAN Mijata MARKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;
 NJEGOVAN Bože MIĆO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Gomjenici kod Prijedora, borac;
NJEGOVAN Ise SAVA, rođen 1899, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Zelengori, borac;

PROŠIĆ Petra ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Miljakovcima kod Prijedora, borac;
 PROŠIĆ Pere MILE, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
 PROŠIĆ Pere MIRKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. **osnovne škole, stupio** u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;
 PROŠIĆ Dmitra STEVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, umro od tifusa 1943. godine u Jelašinovcima, borac;
 RAKOVIĆ Nikole RADE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 15. 4. 1943. godine u Dabru, borac;
 TONTIĆ Petra NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Bosanskog Novog, borac;
 TONTIĆ Petra MILAN, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Travnika, borac;
 TOPIĆ Gavre ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Radanovom polju, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ANIČIĆ Riste VASO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 ANIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stariji vodnik;
 BAS ARA Dušana MILAN, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
 BASARA Gliše NIKOLA, rođen 1920, godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 BASARA Gliše RADE rođen 1918. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 KUKOLJ Mile MIRKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;
 MATIĆ Marka ILIJA, rođen 1901. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 MATIĆ Đure MIĆO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 MUNJIZA Steve JOVIŠA, rođen 1919. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 NJEGOVAN Đure DMITAR, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 NJEGOVAN Janka MIĆO, rođen 1910. godine, zemljoradnik, samouk, potporučnik;
 POTKOLNJAK Ise MILE, rođen 1915. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, potporučnik;
 RAKOVIĆ Đure SLOBODAN, rođen 1909. godine, radnik, samouk, stariji vodnik;
 RAKOVIĆ Đure TOMA, rođen 1918. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 TOPIĆ Gavre MIHAJLO, rođen 1905. godine, kovač, 4 raz. osnovne škole, stariji vodnik;
 VOJVODIĆ Jovana BOGDAN, rođen 1907. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;

VOJVODIĆ Mile VICO, rođen 1908. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
VOJVODIĆ Jovana VID, rođen 1908. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
ZORIĆ Mile DUŠAN, rođen 1924. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stariji vodnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ADAMOVIĆ Mile MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ADAMOVIĆ Vase ZDRAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, član KPJ;
ANIČIĆ Riste BOGDAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1942. godine, borac;
ANIČIĆ Vase MILEVA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila
u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
ANIČIĆ-Umičević STOJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
ANIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.
godine, borac;
ANIĆ Mile MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.
godine, borac;
ANIĆ Stevana MILKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1943. godine, član SKOJ-a;
BASARA Petra BOGDAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BASARA JELKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 3. 1943.
godine, član SKOJ-a;
BASARA Gliše DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BASARA Dušana NIKOLA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1944. godine, borac;
BASARA Dušana ŽARKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,
stupio u NOB 1943. godine, borac;
BRKIĆ Sime KOSA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u
NOB 1942. godine, član KPJ;
BRKLJAČ Petra JOVANKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u
NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
BUDIMIR Petra ĐURO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB
15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
BUDIMIR Petra MIČAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;
BUDIMIR Lake MILKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB
1943. godine, odbornica AFŽ-a;
BUDIMIR Lake STEVO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1943. godine, borac;
KECMAN Vida MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1942. godine, kapetan;
**KECMAN Vida PETAR, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu-
pio u NOB 1942. godine, borac;**

KORAĆ Laze BORKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942.godine, odbornica AFŽ-a;

KORAĆ Ilije LAZO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Tode ALEKSA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat-zastavnik;

KUKOLJ Dane DMITRA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Nikole JOVAN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, stariji vodnik,

KUKOLJ Tode JOVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik-potpporučnik;

KUKOLJ Davida LUKA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

KUKOLJ Tode MIČO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KUKOLJ Dušana MIKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Vase MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Vase MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Davida STOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine;

KUKOLJ Nikole TRIVO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

LATIONOVIĆ Pere OBRAD, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MATIĆ Ilije BOSILJKA, rođena 1922, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MATIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MATIĆ Marka DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, odbornik NOO;

MATIĆ Ilije JOVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MATIĆ Ilije MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat-zastavnik;

MATIĆ Josipa MILKA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

MATIĆ Marka NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MATIĆ Ilije SMILJA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

MATIĆ Ilije SIMO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komesar čete, poručnik;

MILADINOVIĆ Ilije DRAGICA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILADINOVIĆ Milana JOVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILADINOVIĆ Marka NIKOLA, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILADINOVIĆ Vaje PANE, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

MILADINOVIĆ Mihajla SAVA, rođena 1910, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MILJEVIĆ Marka BOZO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

MILJEVIĆ Marka KOŠTA, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJEVIĆ Marka MILE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

MILJEVIĆ Bože RADE, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Jove SAVA, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Jove VESO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Jove ŽARKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MRDA Jove JOVAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Tome BOZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUNJIZA Miće DRAGICA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Steve DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Luke MIHAJLO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUNJIZA Tome MIKA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MUNJIZA Pere NIKOLA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

MUNJIZA Sime SPASE, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUNJIZA Steve STANIŠA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUNJIZA Mile STOJAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MUNJIZA Pere ŽARKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NJEGO VAN Bože BOJA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

NJEGO VAN Save BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

NJEGO VAN Janka JEKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 17. 10. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

NJEGO VAN Petra JOVAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, zastavnik;

NJEGOVAN Bože LAKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NJEGOVAN Jove MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NJEGOVAN Đure MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

NJEGOVAN Nikole STOJAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete, poručnik;

POTKOLNJAK Ise DESANKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

POTKOLNJAK Save DUŠAN, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

POTKOLNJAK Jove MIČO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

POTKOLNJAK Petra MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

POZNANOVIĆ Petra SAVO, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

PROŠIĆ Pere ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

PROŠIĆ Miće MARKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

PROŠIĆ Jove MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PROŠIĆ Ilije MILICA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 24. 4. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PROŠIĆ Pere NEĐO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PROŠIĆ Jove NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, desetar-stariji vodnik;

PROŠIĆ Milana PERSA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, borac;

PROŠIĆ Vaje STANA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PROŠIĆ Sime SVETKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, zastavnik;

RAKOVIĆ Bojana BRANKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 17. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;

RAKOVIĆ Bojana JEKA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

RAKOVIĆ Bojana JOVANKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

RAKOVIĆ Tome JOVANKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

RAKOVIĆ Mile LUKA, rođen 1903, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kovač u radionici;

RAKOVIĆ Davida MILAN, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;

RAKOVIĆ Bojana MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;

RAKOVIĆ Mile PANE, rođen 1913, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB januara 1942. godine, odbornik NOO;
 RAKOVIĆ Luke SAVA, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 RAKOVIĆ Mile VAJO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 1. 1942. godine, borac;
 RAKOVIĆ Bojana VIDA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 RAKOVIĆ Jovana VOJIN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, borac, stariji vodnik;
 SRDIĆ r. Munjiza Dušana STANA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 10. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 TOPIĆ Gavre JOSIP, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
 TOPIĆ Tode MILAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 TOPIĆ Josipa MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kapetan;
 VOJVODIĆ Pere DESA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VOJVODIĆ Miće JOVANKA, rođena 1912, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, odbornica AFŽ-a;
 VOJVODIĆ Mile JOVANKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VOJVODIĆ Jovana MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 VOJVODIĆ Stevana MIHAJLO, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 VOJVODIĆ Jovana SAVA, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, član KPJ;
 VOJVODIĆ Mile VLADO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUČENOVIĆ Mile OSTOJA, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944.godine, borac;
 VUKSAN Mitra MILE, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKSAN Mitra STEVAN, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943.godine, odbornik NOO;
 VUKSAN Mile MARIJA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Mile DUŠANKA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 10. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZORIĆ Save MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ZORIĆ Ilije SAVA, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Basara D. Boja	Kukolj M. Simo	Njegovan I. Goša
Basara D. Luka	Kukolj J. Smilja	Njegovan Đ. Lazo
Basara D. Sava	Kukolj J. Vid	Njegovan B. Marija
Basta D. Spasenija	Matić P. Đuro	Njegovan M. Nikola
Brkljač S. Danica	Matić J. Jovan	Njegovan J. Stoja
Brkljač S. Đuja	Matić Đ. Marko	Potkolnjak Đ. Jovo
Brkljač D. Đuro	Matić I. Marko	Prošić Š. Dušan
Brkljač V. Milena	Matić S. Pero	Prošić L. Đuja
Brkljač V. Milka	Miladinović V. Marko	Prošić L. Milan
Brkljač V. Spase	Miljević J. Đuja	Prošić N. Petar
Brkljač S. Stanko	Miljević D. Mara	Rodić R. Boško
Dobrijević M. Rade	Miljević V. Mara	Rodić J. Sava (ž)
Kecman V. Milan	Miljević V. Milka	Vojvodić T. Anđ
Kukolj J. Boja	Miljević V. Stana	Vojvodić V. Anđ
Kukolj M. Bosa	Miljević V. Stevo	Vojvodić L. Boja
Kukolj J. Branko	Munjiza M. Jovanka	Vojvodić P. Boško
Kukolj M. David	Munjiza J. Mile	Vojvodić M. Cvijeta
Kukolj S. Mara	Munjiza S. Nevenka	Vojvodić G. Deva
Kukolj M. Mara	Munjiza B. Pero	Vojvodić P. Mladen
Kukolj M. Rosa	Munjiza L. Smiljana	Vojvodić P. Smilja
Kukolj M. Ruža	Munjiza S. Stevo	Vojvodić V. Smilja
Kukolj L. Sava (ž)	Njegovan L. Deva	Vučenović M. Jovanka

OVANJSKA

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BLAZEVIĆ Marka ANTON, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

DIDOVIĆ Ive ANA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943.godine, odbornica AFŽ-a;

GORENJC Ilije LUCA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 9. 1943.godine, član SKOJ-a;

GORONJA Ilije JULIKA, rođena 1908, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942.godine, odbornica NOO;

GORONJA Jove PERO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, odbornik NOO;

JURIĆ Ante JURO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

JURIĆ Ive NIKO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KLARIĆ Zeljka ANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

LUKIĆ Milana NIKOLA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

ŠARAC Milana ĐURO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941.godine, borac.

POBRIJEŽJE

Borci poginuli u NOB:

HALIMOVIĆ Avde MEHO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Ostrošca, borac;
KAMBER Ibrahima IBRAHIM, rođen 1910, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Pobježja, borac;
MULALIĆ Rame IBRO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Mostara, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

DROBIĆ Omera ŠABAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
HASIĆ Mustafe HAMO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
HASIĆ Adule MEHO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
HASIĆ Muje NAZIF, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
ISLAMČEVIĆ Muhe AVDIJA, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, odbornik;
ISLAMČEVIĆ Osme MAHO, rođen 1906, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, sekretar odbora NOO;
KAMBER Hašana HASAN, rođen 1917, pekar, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, pekar;
KAMBER Ibrahim zv. Karak, rođen 1904, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, ilegalni radnik;
KAMBER Smaila MIRALEM, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
KAMBER Velage SAFET, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
OMIĆ Ahmeta ADEM, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
OMIĆ Sulje MUHO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
OMIĆ Zaima MUSTAFA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
OMIĆ Muhe ZAJIM, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, predsjednik NOO;
VESELINOVIĆ Laze LAKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
VELIĆ Bege MUMIN, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
VOJNIKOVIĆ Muhe HAMO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
ZEJNIĆ Ibri IBRAHIM, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ZOBEK Hinka PEPIK, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ZULIĆ Ornerà MEHO, rođen 1898, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
ZULIĆ Muje MUSTE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac.

PODLUG

Borci poginuli u NOB:

ĆOROKALO Dušana MILOSAV, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine kod Miljakovaca, borac;
CUCAK Manojla BRANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banja Luke, borac;
CUCAK Mitra SPASE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Obrenovca, borac;
DODIK Laze LAZAR, rođen 1896, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lušci Palanke, borac;
KOJIĆ Pere BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;
KOJIĆ Jove LUKA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika kao komandir voda, stariji vodnik;
MILANKO Laze ILIJA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lušci Palanke, borac;
MILJEVIĆ Pere DESA, rođena 1925, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula u Grmeču 1943. godine, borac;
RADIĆ Nikole NIKICA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo kod Sanskog Mosta 27. juna 1942. godine, borac;
RADUJKO Mile BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine kod Karlovca, vodnik voda, stariji vodnik;
SOBOT Steve MILKA, rođena 1924, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine, (mjesto nepoznato), borac;
SOBOT Steve MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, (mjesto nepoznato);
SUŠNICA Jove DUŠAN, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo kod Lušci Palanke 1943. godine, borac;
VUKIĆ Dušana DRAGAN, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 25. maja 1944. godine u Drvaru, politički delegat voda;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ADAMOVIĆ Velimira SAVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zamjenik komandira, potporučnik;

ČOROKALO Miljević Dragutina BRANKO, rođen 1917, financ, 4 raz. osnovne škole, 3 raz. financijske škole, komesar bataljona u srbijanskoj brigadi, kapetan;
 KNEŽEVIĆ Ilije STOLE, rođen 1923, pekar, 2 raz. zanatske škole, politički delegat voda, zastavnik;
 SOBOT Dušana VLADO, rođen 1926, zemljoradnik, 2 raz. građanske škole, borac;
 VESELINOVIĆ Ćire ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, komandir voda, stariji vodnik;
 VUKIĆ Dušana PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole- oba- vještajac bataljona, zastavnik;

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BANJAC Mihajla BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, artiljerac, vodnik;
 ČOROKALO Uroša BOŽICA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, član KPJ, odbornica AFŽ-a;
 ČOROKALO Steve JOVANKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 ČOROKALO Steve JOVO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, kovač u radionici;
 ČOROKALO Vase MILAN, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943.godine, sekretar NOO;
 ČOROKALO Dragana MILE, rođen 1901, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 ČOROKALO Mile SVETO, rođen 1922, kovač, 4 raz. osnovne i 2 raz. zanatske škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ČUČAK Veselina BLAŽ, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu- pio u NOB 1943. godine, komandir voda;
 ČUČAK Jovana BOSILJKA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ i odbornica AFZ-a;
 ČUČAK Mile ILIJA, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, kovač u radionici;
 ČUČAK Mile MILJA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFZ-a;
 ČUČAK Pere NEBOJŠA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu- pio u NOB 1943. godine, borac;
 ČUČAK Todora NIKO, rođen 1925, pekar, 2 raz. zanatske škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat voda, stariji vodnik;
 ČUČAK Mitra RADE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, vodnik veterinarski bolničar;
 ČUČAK Todora VOJIN, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, odbornik NOO;
 DODIK Svetozara DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, vodnik;
 DODIK Mihajla PERO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stu- pio u NOB 1943. godine, komandir voda, vodnik;
 DRAGIČEVIĆ Bože PERSA, rođena 1928, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DRAGIĆEVIĆ Steve VLADO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;

KOJIĆ Sime MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, stariji vodnik;

KOZLIĆA Dušana BRANKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, šumar;

KOZLIĆA Stole DESA, rođena 1925, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka-borac;

KURJAK Milana ROSA, rođena 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka, vodnik;

KUZMANOVIĆ Steve GOJKO, i'oden 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir relejne stanice, borac;

KUZMANOVIĆ Mile SLAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUZMANOVIĆ Jove STOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

MILJEVIĆ Mile BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, vodnik;

MILJEVIĆ Mile MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, stariji vodnik;

MILJEVIĆ Mile MILOSAV, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ; predsjednik NOO;

MILJEVIĆ Pere PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ, odbornik NOO;

NOVAK Mile JOKA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

NOVAK Mitra OSTOJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, vodnik;

NOVAK Mile SAVA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

RADIĆ Tode VIDA, rođena 1924, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka, vodnik;

RADUJKO Milorada DRAGO, rođen 1930, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAKOVIĆ Mile BOŽO, rođen 1927, đak, 2 raz. građanske škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ i član Opšt. komiteta SKOJ-a;

RAKOVIĆ Mile BRANKO, rođen 1931, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

RAKOVIĆ Mile MILOSAV, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ŠOBOT Steve GOSPAVA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 25. 10. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

ŠOBOT Miloša MIĆO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ, sekretar osnovne organizacije KPJ;

ŠOBOT Đure MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član KPJ, odbornik odbora NOF-a;

ŠOBOT Dušana MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ŠTRBAC-VUKIĆ Mihajla SAVKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, referent saniteta, stariji vodnik;

ŠUŠNICA Lazara MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir baterije, stariji vodnik;
 VESELINOVIĆ Đure DOSTA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 VESELINOVIĆ Đure DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda, stariji vodnik;
 VESELINOVIĆ Jove MARAJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 VESELINOVIĆ Ljube MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 VESELINOVIĆ Čire MILOŠ, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, kurir u NO odboru;
 VESELINOVIĆ Miće PERSA, rođena 1924, domaćica nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 VESELINOVIĆ Vojina RADE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKIĆ Spase DARINKA, rođena 1900, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;
 VUKIĆ Dušana MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir voda, stariji vodnik;

Žrtve fašističkog terora:

Adamović G. Deva	Čučak P. Boja	Dragičević B. Milan
Adamović V. Dosta	čučak J. Boško	Dragičević B. Stevo
Adamović Đ. Vojislav	čučak M. Dane	Dragičević B. Uroš
Adamović Đ. Veljko	čučak T. Đuro	Dragičević S. Todor
Banjac Đ. Pero	čučak V. Desanka	Gačeša S. Milan
Branković J. Toma	čučak J. Ilija	Kojić L. Boško
Čmornaković S. Milan	čučak N. Jovanka	Kojić J. Goša
Čmornaković M. Dara	čučak P. Ljuba	Kojić M. Jovanka
Čorokalo M. Aćim (Svile)	čučak M. Manojlo	Kojić M. Jovanka
Čorokalo L. Bogoljub	čučak V. Marija	Kojić Đ. Mičo
Čorokalo N. Dosta	čučak T. Mičo	Kojić Đ. Pero
Čorokalo M. Dragan	čučak B. Mile	Kojić J. Simo
Čorokalo M. Dragutin	Čučak P. Mile	Kojić M. Stana
Čorokalo N. Đuja	čučak S. Milja	Kojić T. Zorka
Čorokalo J. Dušan	čučak T. Mirko	Kozlića U. Čedo
Čorokalo L. Đuro	čučak Đ. Mitar	Kozlića U. Danica
Čorokalo P. Đuro	čučak Đ. Pero	Kozlića S. Milka
Čorokalo B. Joka	čučak M. Pero	Kozlića L. Uroš
Čorokalo V. Jovica	čučak P. Pero	Kozlića U. Vid
Čorokalo A. Jovo	čučak Đ. Ratko	Kozlića N. Vojin
Čorokalo P. Jovo	čučak Đ. Slobodan	Knežević I. Dušan
Čorokalo J. Luka	čučak P. Todor	Knežević I. Đuro
Čorokalo D. Manojlo	čučak M. Veselin	Kragulj G. Mile
Čorokalo V. Milica	oDdik L. Manojlo	Kurjak S. Milan
Čorokalo B. Milka	Dodik L. Mihajlo	Kuzmanović L. Ilija
Čorokalo V. Mira	Dodik L. Svetozar	Kuzmanović M. Lazo
Čorokalo D. Petar	Dragičević K. Božo	Kuzmanović S. Mara
Čorokalo M. Slavko	Dragičević P. Dušan	Kuzmanović S. Mičo
Čorokalo N. Stevo	Dragičević P. Jovan	Kuzmanović L. Milan
Čorokalo V. Stoja	Dragičević P. Mile	Kuzmanović S. Milan
Čorokalo J. Vašo	Dragičević B. Boja	Kuzmanović S. Mileva
Čorokalo D. Vlado	Dragičević B. Đuro	Kuzmanović S. Petrija
čučak J. Anđa	Dragičević B. Jovo	Kuzmanović I. Rade

Kuzmanović M. Savo	Radić T. Nikola	Štrbac S. Stole
Kuzmanović Đ. Todor	Radić T. Ostoja	šušnica L. Branko
Mijić V. Lazo	Radić M. Tode	šušnica L. Dara
Mijić V. Petar	Raduj ko M. Dušan	šušnica D. Ljubica
Mijić P. Vojin	Radujko J. Ljeposava	šušnica D. Milja
Milanko L. Jeka	Raduj ko M. Ljubo	šušnica M. Savka
Milanko M. Lazo	Radujko N. Marija	šušnica D. Zorka
Milanko Đ. Perka	Radujko J. Milorad	Veselinović T. Bogdan
Miljević N. Mile	Radujko M. Nada	Veselinović T. Čiro
Miljević V. Rosa	Radujko T. Pero	Veselinović J. Desa
Miljević N. Svetislav	Radujko D. Slavko	Veselinović J. Duka
Novak J. Boja	Radujko R. Todor	Veselinović T. Duka
Novak M. Đurađ	Radujko R. Trivo	Veselinović V. Dušan
Novak M. Joka	Radujko M. Vukosava	Veselinović J. Đuro
Novak M. Jovo	Radujko M. Živko	Veselinović M. Jefto
Novak J. Mile	Radujko M. Mile	Veselinović J. Ljubo
Novak M. Milorad	Šobot M. Anđa	Veselinović C. Mara
Novak J. Mitar	Šobot S. Dara	Veselinović Lj. Marija
Predojević L. Jovo	Šobot Đ. Dušan	Veselinović M. Milica
Predojević L. Spasoja	Šobot M. Đuro	Veselinović M. Miloš
Predojević J. Svetozar	Šobot G. Mara	Veselinović M. Todor
Radić N. Draga	Šobot S. Persa	Veselinović J. Vojin
Radić N. Marija	Šobot M. Todor	Veselinović T. Vojin
Radić N. Milka	Štrbac S. Mića	

PODOVI

Borci poginuli u NOB:

BURIĆ Jovana ĐURAĐ, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, borac, poginuo 1943, godine kod Kolašina;

JAGODIĆ Stevana B020, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, komandir voda, poginuo 1943. godine kod Travnika;

JAGODIĆ Simeuna VID rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1944. godine kod Busovače;

KONDIĆ Đurđa MILOŠ, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, borac, poginuo 1943. godine kod Podova;

KONDIĆ Đurđa NEĐO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, kurir, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

MILJEVIĆ Dušana MILOŠ, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, borac, poginuo 1943. godine na Šatoru;

SEKULIĆ Lazara TRIVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, borac, poginuo 1943. godine na Sutjesci;

ŠUŠTUM Đurđa TODOR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;

TOŠIĆ Jefte DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1944. godine na Koričanicima;

TEPIĆ Sime LAZAR, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;

TRNINIĆ Jovana ĐURAĐ, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1944. godine na Manjači;

TRNINIĆ Jovana GOJKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, borac, poginuo 1945. godine na sremskom frontu;

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

KONDIĆ Save ALEKSA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
KONDIĆ Đurđa KOŠTA, rođen 1899, 4 raz. osnovne škole, zemljoradnik, predsjednik NOO;
SUŠTUM Jovana SAVA, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, član Sreskog NOO Sanski Most.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANĐELIĆ Cvije JOVAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1944. godine, član odbora NOF-a;
BURIĆ Jovana MILOŠ, rođen 1917, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik vlasti;
JAGODIĆ Đorđe BRANKO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, bolničar;
JAGODIĆ Đurđa GROZDA, rođena 1911, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, član odbora AFŽ-a;
JAGODIĆ Teodora KOŠTA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
JAGODIĆ Riste NENAD, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac;
JAGODIĆ Nikole MILJKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
JAGODIĆ Stevana VASO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik voda;
JAGODIĆ Jove VLADO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO;
JAGODIĆ Save ZDRAVKO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir voda;
JAGODIĆ Pere VLADIMIR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
KONDIĆ Jefte ANĐA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
KONDIĆ Mitra Anđa, rođena 1904, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, članica odbora AFŽ-a;
KONDIĆ Stojana ĐORĐE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir voda;
KONDIĆ Save GROZDA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
KONDIĆ Uroša LUKA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
KONDIĆ Đurđa LJUBICA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ;
KONDIĆ Todora MILEVA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;
KONDIĆ Dake MILJKA, rođena 1926, domaćica, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KONDIĆ Ilije MLADEN, rođen, 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

KONDIĆ Mile NIKOLA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KONDIĆ Koste OBRAD, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, komandir čete;

KONDIĆ Nikole PAVA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KONDIĆ Ilije PAVLE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Miloša RADOJKA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;

KONDIĆ Jovana SLAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir Relejne stanice;

KONDIĆ Mile TRIVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir baterije;

KONDIĆ Jovana UROŠ, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KONDIĆ Nike UROŠ, rođen 1899, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KONDIĆ Miloša VELJKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, srekretar aktiva SKOJ-a;

KONDIĆ Mile VUKOSAVA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

LAKIĆ Teodora JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LJEVAR Đorđa LUKA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, delegat voda;

LJEVAR Đurđa MILJA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;

LJEVAR Đorđa SAVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

MIKIĆ Đurđa DOSTA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;

MILJEVIĆ Sime KOVILJKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;

MILJEVIĆ Lazara STEVAN, zoden 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komesar čete;

SEKULIĆ Uroša LJUBA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

SEKULIĆ Lazara MILOŠ, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,, stupio u NOB 1941. godine, odbornik;

SEKULIĆ Lazara TODOR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat voda;

ŠUŠTUM Ljubomira UROŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Pane ĐURO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupk> u NOB 1943, odbornik NOO;

TEPIĆ Sime VASO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TEPIĆ Koste ZORKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
TOŠIĆ Stevana LUKA, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
TOŠIĆ Đurđa MILE, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član KPJ;
TOŠIĆ Bože MILICA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
TOŠIĆ Lazara MILORAD, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
TOŠIĆ Stevana VID, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, odbornik NOO;
TRNINIĆ Jovana PETAR, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Jagodić B. Đurađ
Jagodić J. Mirko
Kondić S. Đurađ
Kondić M. Ilija

Kondić D. Nikola
Tepić S. Bogdan
Tepić S. Simo
Tepić J. Pane

PODVIDAĆA:

Borci poginuli u NOB:

BILBIJA Steve ŽARKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
CVJETIČANIN Mih. MIĆO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Novog, komandir čete;
CVJETIČANIN Nikole RADE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, bolničar;
CVJETIČANIN Rade TOŠA, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1942. kod Sanskog Mosta;
ČOPIC Rade MILAN, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Banjaluke;
ĆULIBRK Stojana PROKO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Crnoj Gori, borac;
GORONJA Marka DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Garevice;
MANDIĆ Laze BOJA, rođena 1922, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Han Pijeska;
MANDIĆ Laze DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bijelog Polja;
MANDIĆ Vase MANOJLO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače;

NOVAKOVIĆ Laze DMITAR, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Brežićana, intendant 2. krajiške;

NOVAKOVIĆ Mirka MILE, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Jelašinovaca;

NOVAKOVIĆ Mile SVETKO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Kragujevca;

PLAVSIĆ Pere JOVANKA, rođena 1924, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Šatoru;

PLAVŠIĆ Save MILOSAVKA, rođena 1922, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine kod Prozora;

PLAVŠIĆ Alekse PETAR, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Dragotinje;

PRIČA Dane MILE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Podvidače;

RADAKOVIĆ Dragije DANE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Grmeču;

RADAKOVIĆ Mitra MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače;

RADAKOVIĆ Jovana NIKOLA, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Dragotinje;

RADAKOVIĆ Nikole STOJAN, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču;

RADAKOVIĆ Nikole TODOR, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Beogradu;

RAJLIĆ Pave DUŠAN, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Bosanske Krupe, politički komesar čete;

RAJLIĆ Pave ILIJA, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Fajtovaca;

RAJIĆ Stojana JOVAN, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Olova;

RAJLIĆ Todora LAZO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Zelengori;

RAJLIĆ Boška MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače;

RAJLIĆ Todora MILAN, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače;

RAJLIĆ Todora MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podvidače;

RAJLIĆ Mile MIRKO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo u Šatoru;

RAJLIĆ Laze SVETKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Zelengori;

RAJLIĆ Marka TOMA, rođen 1901, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta;

VEJNOVIĆ Nikole Anđa, rođena 1918, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine u Glamoču;

VEJNOVIĆ Rade KAJA, rođena 1918, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Paninom Polju;

VUKOVIĆ Mile LUKA, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Glamoču.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BILBIJA Todora BOŠKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zastavnik;
BILBIJA Ilije DUŠAN, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stariji vodnik;
MILOJICA Mile PERO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, borac;
NOVAKOVIĆ Petra DRAGIJA, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, borac;
NOVAKOVIĆ Laze MILAN, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, poručnik;
NOVAKOVIĆ Mile RADE, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, poručnik;
PLAVŠIĆ Miče MILE, rođen 1922. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
RADAKOVIĆ Milana LJUPKO, rođen 1924. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
RADAKOVIĆ Milana VASO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stariji vodnik;
RAJLIĆ Ilije LJUBO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stariji vodnik;
RAJLIĆ Koste STOJAN, rođen 1912. godine, zemljoradnik, samouk, oficir;
RAJLIĆ Davida TODOR, rođen 1918. godine, zemljoradnik, samouk, vodnik;
STANIĆ Mile ĐUKAN, rođen 1923. godine, zemljoradnik, samouk stariji vodnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ARAMBAŠIĆ Dane DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ARAMBAŠIĆ Jove NIKOLA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BILBIJA-PLAVŠIĆ Miče ANĐA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BILBIJA Pere MILE, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BILBIJA Todora SLAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BILBIJA Steve SVETKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
CVETIČANIN-ŠUPUT Stevana JELKA, rođena 1917, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
CVETIČANIN Rade MILKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
ILIĆ Ilije SIMO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
LATKOVIĆ Nikole DRAGIJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MANDIĆ Todora BOJA, rođena 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MANDIĆ Vase GOJKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
MANDIĆ Mihajla ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MANDIĆ Vase MIHAJLO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 MANDIĆ Vase MILORAD, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 MANDIĆ Laze RAJKO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MANDIĆ Vase SLAVKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 MANDIĆ Mile VIDA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 MARIĆ Save BORO, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MILUNOVIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 30. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Mile MIRKO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 NOVAKOVIĆ Todora BOSILJKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 NOVAKOVIĆ Laze DANICA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 NOVAKOVIĆ Mirka DANICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 NOVAKOVIĆ Petra DANICA, rođena 1927, zemljoradnik, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 NOVAKOVIĆ Todora PETAR, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 19. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;
 NOVAKOVIĆ Todora ŠTAKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1942. godine, član SKOJ-a;
 PLAVŠIĆ Save NIKOLA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PLAVŠIĆ Mihajla OSTOJA, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RADA KOVIĆ Jandre BLAGOJE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 RADA KOVIĆ Jandre BOJA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RADA KOVIĆ Ilije DANE, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RADA KOVIĆ Milana DANILO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, kapetan;
 RADA KOVIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;
 RADA KOVIĆ Mile GOJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kapetan, borac;
 RADA KOVIĆ Đurđa ILIJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kapetan, borac;
 RADA KOVIĆ Jandre JOVAN, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, član NOO-a;
RADA KOVIĆ Milana LJUBA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

RADAKOVIĆ Jovana MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

RADAKOVIĆ Ilije MIHAJLO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ Ilije MIKA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

RADAKOVIĆ Jovana MILKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 17. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ-KOLUNDŽIJA Milka-LENKA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, član KPJ i odbornica AFŽ;

RADAKOVIĆ Mile MILORAD, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar Sreskog komiteta KPJ Maglaj;

RADAKOVIĆ Mile PERSA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

RADAKOVIĆ Jandre RADE, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u * NOB 1941. godine, borac;

RADAKOVIĆ Jovana RADE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ-ĆOSIĆ Jovana RADINKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ Dmitra SOKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

RADAKOVIĆ Nikole, STEVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RADAKOVIĆ Vase STEVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, sekretar Opštinskog komiteta KPJ Sanski Most;

RADAKOVIĆ Rade VASO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAJLIĆ Jovana BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;

RAJLIĆ Petra DMITAR, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

RAJLIĆ Bogdana DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;

RAJLIĆ Jove DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAJLIĆ Pave ĐURO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAJLIĆ Pere Ilija, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

RAJLIĆ Boška JOVAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1942. godine, član SKOJ-a;

RAJLIĆ Marka LAZO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAJLIĆ Mile LAZO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

RAJLIĆ Nikole LUKA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 3. 1942. godine, član SKOJ-a;

RAJLIĆ Save MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RAJLIĆ Todor NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RAJLIĆ Dmitra OSTOJA, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RAJLIĆ Ilije OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 RAJLIĆ Ostoje PERO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RAJLIĆ Đurđa RADE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
 RANISAVLJEVIĆ Koji MARKO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 STANIĆ Jove MARA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 6. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 STANIĆ Mile MILKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 STEVANIĆ Koste MILE, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 STEVANOVIĆ Mile SOKA, rođena 1921, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 VEJNOVIĆ Milana MILKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VEJNOVIĆ Rade NIKOLA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, major;
 VEJNOVIĆ Nikole PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUKOBRAD Mile BORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1942. godine, član SKOJ-a;
 VUKOVIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOVIĆ Tešana GOJKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član NOO;
 VUKOVIĆ Mile LAZO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUKOVIĆ Mile MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOVIĆ Tešana RADE, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOVIĆ Teše STEVO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUKOVIĆ Boška ZORICA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ.

Žrtve fašističkog terora:

Arambašić J. Dane	Munjiza N. Rade	Rajldć M. Jovan
Arambašić N. Mane	Plavšić Đ. Dragoje	Rajlić D. Jovo
Bilbija S. Bogdan	Plavšić Đ. Mioljka	Rajlić P. Jovo
Bilbija T. Branko	Plavšić Đ. Pero	Rajlić P. Mičo
Bilbija M. Dušan	Radaković Đ. Dušan	Rajlić T. Mičo
Bilbija P. Lazo	Radaković P. Đuro	Rajlić D. Mile
Bilbija S. Ljupko	Radaković N. Ilija	Rajlić R. Mile
Bilbija S. Mile	Radaković N. Jandre	Ranisavljević K. Milkan
Bilbija P. Stevo	Radaković S. Jandre	Vejnović R. Miloš
Bilbija M. Todor	Radaković P. Jovo	Rajlić P. Ostoja
Došen P. Dušan	Radaković M. Milan	Rajlić T. Ostoja
Latković P. Nikola	Radaković P. Mile	Rajlić O. Tode
Latković N. Rade	Radaković L. Rade	Stanić S. Jovo
Mandić L. Jandrija	Rajlić S. Boško	Stanić S. Mile
Mandić J. Lazo	Rajlić T. Branko	Tišma J. Petar
Mandić J. Veso	Rajlić R. Đurađ	Vuković J. Mile
		Vuković N. Pane

POLJAK

Borci poginuli u NOB:

ČEKIĆ Hase ENVER, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;
ČEKIĆ Sulje TAHIR, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, borac, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Novog;
LJEPOJEVIĆ Miloša Jovo, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac, poginuo 1944. godine kod Trnove.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BOŽIĆ Marka JOSO, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1944 godine, odbornik NOO;
BOŽIĆ Marijana JURE, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, željeznički radnik;
BOŽIĆ Marka MARKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BRANKOVIĆ Mile STOJAN, rođen 1901, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
ČEKIĆ Hasanbega NUSREF, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
DIZDAREVIĆ Cafe FERDO, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 11. 1943. godine, član seoskog NOO;
DIZDAREVIĆ Jure FILIP, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
DIZDAREVIĆ Marka IVICA, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
GRGIĆ Sreće JOSO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GRGIĆ Peje MARKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 GRGIĆ Jose OLGA, rođena 1904, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 GRGIĆ Filipa ROKAN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 5. 11. 1943. godine, član seoskog NOO;
 JANDRIJEVIĆ Luke KRSTO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;
 JANDRIJEVIĆ Ante STIPO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 KAURIN Ivana DRAGO, rođen 1919, brico, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KAURIN Nikole LJUBO, rođen 1910, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 UEPOJEVIĆ Vase ĐORĐO, rođen 1898, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 MADŽO Jure IVO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO i član Opštinskog odbora NOF-a;
 MARIJAN Franje ANTE, rođen 1904, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 RADUJKO Gojka JOVANKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 25. 10. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 VAJKANović Trivuna MILE, rođen 1902, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO.

PRAŠTALI

Borci poginuli u NOB:

BATIĆ Stojka MIHAJLO, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 BATIĆ Mile MARKO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Bravsku, borac;
 BATIĆ Mihajla PERO, rođen 1921, zanatlija, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo (umro) 1943. na Siciliji;
 BATIĆ Petra PETAR, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 30. 7. 1941, poginuo 7. 2. 1943. godine kod Koričanice u Grmeču, borac;
 BATIĆ Dmitra SPASE, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 BATIĆ Laze STEVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 ČULIBRK Marka DUŠAN, rođen 1916, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 ČULIBRK Marka MIHAJLO, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 ČULIBRK Sime MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Prijedora, borac;

ČULIBRK Marka MIRKO, rođen 1920, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, član KPJ i član Opštinskog komiteta SKOJ-a;

GRBIĆ Mihajla MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Jasenici, borac;

GRBIĆ Stojana NIKOLA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Pobrežja, borac;

INĐIĆ Pere ANKA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941, poginula 1943. godine u Grmeču, omladinski rukovodilac i član SKOJ-a;

INĐIĆ Pere TRIVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni, borac;

LEMAJIĆ Vase MANE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poginuo 1943. godine kod Lastve, borac;

LEMAJIĆ Jove VAJO, rođen 1900, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MASTALICA Jovana MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

NOVAKOVIĆ Mile MIĆO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;

NOVAKOVIĆ Jove MIHAJLO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine u Ljubljani, borac;

PRAŠTALO Marka DRAŽO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Prijedora, borac;

PRAŠTALO Nikole DRAŽA, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Sime DUŠAN, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine na Novskoj planini, borac;

PRAŠTALO Stevana DUŠAN, rođen 1913, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine kod Bosanske Krupe, borac;

PRAŠTALO Nikole MARKICA, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Laze MILAN, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Mile MILUTIN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Jove PERO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Nikole PERO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Bude PERUKA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Banjaluci, borac;

PRAŠTALO Luke SIMO, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

PRAŠTALO Nikole VASO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

PRAŠTALO Stojana VASO, rođen 1921, zemljoradnik, srednja poljoprivredna škola, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Sanskog Mosta, borac;

PRAŠTALO Vase VASO, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

PRAŠTALO Luke VUKICA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Grmeču, borac;
 PREDOJEVIĆ Mile JOVIŠA, rođen 1916, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 STOJANOVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1911, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u centralnoj Bosni, borac;
 TOPIĆ Laze ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni, borac;
 TOPIĆ Nikole PETAR, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Banjaluke, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

MASTALICA Jovana JOVIŠA, rođen 1916. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 MILOSEVIĆ Ilije TRIVO, rođen 1914. godine, radnik, samouk, član NO od-bora;
 PRAŠTALO Sime ĐURO, rođen 1917. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
 PRAŠTALO Vase GOJKO, rođen 1910. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
 PRAŠTALO Miće JOVAN, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir OZN-e;
 PRAŠTALO Marka MILAN, rođen 1917. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, sekretar Sreskog komiteta KPJ;
 STOJANOVIĆ Nikole VUKAŠIN, rođen 1918, radnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
 TOPIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1917. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BATIĆ Mile GOJKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 3. 1943. godine, član SKOJ-a;
 BATIĆ Vase BOJA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;
 BATIĆ Vase BOŽO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 BATIĆ Marka DANICA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BATIĆ Save DRAŽA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BATIĆ Pere ĐURO, rođen 1906, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona bataljona;
 BATIĆ Trivuna ILIJA, rođen 1902, radnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, vojna radiona bataljona;
 BATIĆ Vase MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BATIĆ Nikole MIHAJLO, rođen 1900, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona bataljona;

BATIĆ Nikole MILEVA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, bolničarka-borac;

BATIC Vase MILICA, rođena 1902, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

BATIC Đure MILKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 6 1943.godine, član SKOJ-a;

BATIC Ilije MIOLJKA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka-borac;

BATIC Ilije MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BATIC Mihajla MIRKO, rođen 1916, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, magacioner vojnog magacina;

BATIC Laze NIKOLA, rođen 1912, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BATIC Mihajla NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BATIC Petra STANA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 4-1943. godine, član SKOJ-a;

BATIC Sime VIDA, rođena 1911, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

BATIC-Vojnović ZORKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

BRKLJAČ Petra MARKO, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

BRKLJAČ Petra STEVO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, vojna radiona bataljona;

ČULIBRK Sime JANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

CULIBRK-Indić JOVANKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 5. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

ČULIBRK Petra MILANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

GRBIĆ Spase MIĆO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 14. 2. 1944.godine, član SKOJ-a;

GRBIĆ Stojana PERO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15-2. 1944. godine, član SKOJ-a;

GRBIĆ Tome LUKA, rođen 1907, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

INĐIĆ Nikole ALEKSA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

INĐIĆ Laze NIKOLA, rođen 1909, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona bataljona;

INĐIĆ udata Klinac STANA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;

LEMAJIĆ Petra NIKOLA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MASTALICA Jovana ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

MASTALICA Sime MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MUTIĆ Mile BOŽO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUTIĆ Save LALE, rođen 1925, trgovački radnik, trgovačka škola, stupio u NOB 1942. godine, omladinski rukovodilac i član KPJ;

MUTIĆ Nikole MARA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUTIĆ Save MILE, rođen 1919, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

MUTIĆ Nikole PERUKA, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MUTIĆ Stojana SAVO, rođen 1899, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona bataljona;

NOVAKOVIĆ Mile BRANKO, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 23. 7. 1944. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Ilije ČEDO, rođen 1911, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

NOVAKOVIĆ Ilije PETRA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

NOVAKOVIĆ Petra SPASE, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Đure ANĐA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Vase BOJA, rođena 1905, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, predsjednica odbora AFŽ-a;

PRAŠTALO Riste BOŠKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

PRAŠTALO Jove BOŽO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

PRAŠTALO Mihajla BOŽO, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vojni radni bataljon;

PRAŠTALO Vase BRANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

PRAŠTALO Pere BUDE, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar NO odbora;

PRAŠTALO Vaje DANICA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Miće DRAGO, rođen 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Mile DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stražar NOO-a;

PRAŠTALO Nidže DUŠAN, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

PRAŠTALO Nikole DUŠAN, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, magacioner vojnog magacina;

PRAŠTALO Nikole ĐUJA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Lakice ĐURO, rođen 1914, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stražar NO odbora;

PRAŠTALO Laze ĐURO, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

PRAŠTALO Mile GOJKO, rođen 1914, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

PRAŠTALO Đure ILIJA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Petra ILIJA, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Stevana ILIJA, rođen 1909, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Ilije JOJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Miće JOKA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Vida JOVAN, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Steve JOVANKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Vase MARKO, rođen 1907, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Jove MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Miće MILE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Vele MILJA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Nikole MIRKO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

PRAŠTALO Sime MIRKO, rođen 1910, radnik, mašinbravarski zanat, stupio u NOB 1941. godine, upravnik vojne radione;

PRAŠTALO Stevana MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Nikole NIKICA, rođen 1920, radnik, stolarski zanat, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;

PRAŠTALO Nikole PETAR, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine;

PRAŠTALO Sime RISTO, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojni radni bataljon;

PRAŠTALO Dušana SAVA, rođena 1915, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Drljača SAVA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Stojana SAVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Vida SAVKA, rođena 1905, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Stojana SIMO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PRAŠTALO Miće SIMUKA, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NO odbora;

PRAŠTALO Sime SPASENIJA, rođena, 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PRAŠTALO Bude TODE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PRAŠTALO Stojana TRIVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PRAŠTALO Steve VID, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 PRAŠTALO Ilije ZDRAVKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 STOJANOVIĆ Jove DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 STOJANOVIĆ Mile ILIJA, rođen 1903, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NO odbora;
 STOJANOVIĆ Mile JOVO, rođen 1905, radnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vojni radni bataljon;
 STOJANOVIĆ Nikole MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 STOJANOVIĆ Trive MIRKO, rođen 1915, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 STETIĆ Steve DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 TOPIĆ Laze ANĐA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 TOPIĆ Laze DRAŽO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOPIĆ Nikole JOVO, rođen 1916, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOPIĆ Ilije MILAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 TOPIĆ Ilije SIMO, rođen 1909, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vojni radni bataljon;
 TOPIĆ Nikole SPASE, rođen 1914, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ZAVIŠA Pavla JOVO, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član KPJ;
 ZAVIŠA Nikole MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Anić R. Boja	Batić V. Sava	Grbić S. Jovo
Anić P. Mile	Batić M. Soka	Grbić S. Marko
Anić P. Sava	Batić M. Spase	Grbić N. Ruža
Batić M. Borka	Batić S. Stevo	Grbić L. Sava
Batić Đ. Bosiljka	Batić S. Stoja	Grbić P. Sava, (ž)
Batić M. Božo	Batić Đ. Stojko	Grbić S. Smilja
Batić M. Dušan	Batić D. Vid	Grbić J. Stoja
Batić M. Dušanka	Čulibrk L. Đuja	Grbić M. Vida
Batić R. Đuja	Čulibrk L. Marija	Grbić L. Vukašin
Batić T. Jovo	Čulibrk P. Mirko	Grbić M. Milka
Batić T. Jovo	Čulibrk P. Nevenka	Indić N. Đuro
Batić M. Milka	Čulibrk S. Petar	Lemajić J. Ilija
Batić J. Nikola	Grbić L. Božo	Lemajić V. Mane
Batić P. Petar	Grbić I. Gojko	Lemajić I. Maša

Lemajić R. Stevan	Praštaló M. Milan	Praštaló P. Stojan
Marinković P. Petra	Praštaló M. Milan	Praštaló P. Vaso
Mutić S. Vaso	Praštaló J. Milka	Praštaló S. Vlado
Praštaló P. Borka	Praštaló M. Milka	Praštaló S. Vlado
Praštaló V. Bosiljka	Praštaló S. Milka	Smiljanić N. Boja
Praštaló V. Čuja	Praštaló I. Nikola	Smiljanić R. Ilija
Praštaló Đ. Deva	Praštaló M. Nikola	Smiljanić I. Koviljka
Praštaló B. Dosta	Praštaló I. Pero	Smiljanić I. Rade
Praštaló Đ. Dušan	Praštaló N. Pero	Stojanović J. Branko
Praštaló Đ. Dušanka	Praštaló N. Pero	Stojanović J. Mika
Praštaló Đ. Dušanka	Praštaló S. Petra	Stojanović S. Mile
Praštaló L. Đuja	Praštaló V. Radojka	Stojanović J. Milka
Praštaló Đ. Jela	Praštaló S. Radomir	Stojanović V. Milka
Praštaló M. Jela	Praštaló B. Ruža, 1906.	Stojanović V. Ranko
Praštaló B. Joka	Praštaló B. Ruža, 1938.	Stojanović I. Sava, (ž)
Praštaló M. Joka	Praštaló B. Smilja	Stojanović J. Simo
Praštaló P. Jovanka	Praštaló P. Smilja	Stojanović N. Stana
Praštaló M. Jovo	Praštaló L. Simo	Stojanović J. Veso
Praštaló M. Luka	Praštaló P. Simo	Topić P. Nikola
Praštaló S. Maša	Praštaló J. Stana	Topić D. Veso
Praštaló M. Mićo	Praštaló M. Stojan	Zaviša P. Kata

PREDJOJEVIĆA GLAVICA

Borci poginuli u NOB:

BOKAN Marka BRANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poginuo 1944. godine na Bosanskom Petrovcu;

CVJETIĆANIN Siće JOVO, rođen 1896, zemljoradnik, nepismen, stupiou NOB 1941, poginuo 1943. godine u Cazinu;

ČURGUZ Sime LUKA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1944. godine u Sidu;

ČURGUZ Sime PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

DELIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. poginuo 1943. godine u Grmeču;

DELIĆ Ilije SAVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u centralnoj Bosni;

GRBIĆ Laze DRAGO, rođen 1923, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

GRBIĆ Jove ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Majkić-Japri;

GRBIĆ Petra ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

GRBIĆ Tome JOVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;

GRBIĆ Petra STOJAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo kod Bunare;

GRBIĆ Petra TRIVO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo kod N. Suhaće;

GU2VICA Mile BOZO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. na Prijedoru;

KERKEZ Vaje JOVO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;

KERKEZ Vaje MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Lastovu;

KOSANOVIĆ Joje GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine u Pobježju;

KOSANOVIĆ Luke RADE, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Brajić Tavana;

KOSOVAC Nikole NINA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču;

MRDA Todora DRAGO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;

PANJAK Petra MIMINA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine kao član Opšt. komiteta SKOJ-a za L. Palanku;

PANJAK Čire VELEMIR, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Kaknja;

PRAŠTALO Sime DUŠAN, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

PRAŠTALO Dušana PETRA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941, poginula 1943. godine u Grmeču;

PREDOJEVIĆ Koste DRAGO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Glamoču;

PREDOJEVIĆ Ilije DUŠAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Stijenjana;

PREDOJEVIĆ Vase GOJKO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

PREDOJEVIĆ Vase JOVO, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeč-planini;

PREDOJEVIĆ Vase LAZO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Majeveci;

PREDOJEVIĆ Stojana MILANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine na Majeveci;

PREDOJEVIĆ Koste MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,

PREDOJEVIĆ Stevana MILE rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine u Rudicama-Srbija;

PREDOJEVIĆ Božuke SAVA, rođena 1921, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine u Crnoj Gori;

PREDOJEVIĆ Petra STOJAN, rođen 1897, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču;

PREDOJEVIĆ Vuje STOJAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Crnoj Gori;

PREDOJEVIĆ Božuke ŽARKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Rujiškoj;

TADIĆ Vajka DUŠAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

CVJETIĆANIN Dane DANILO, rođen 1921, radnik, 4 raz. osnovne škole, komandir motorizovane jedinice;
ČURGUZ Nikole MILAN, rođen 1913, radnik, nepismen, borac;
ČURGUZ Sime VELIĆ, rođen 1917, radnik, 4 raz. osnovne škole, intendant 12. brigade;
DELIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
GRBIĆ Petra SAVO, rođen 1917, radnik, 4 raz. osnovne škole, odbornik i član KPJ;
GUŽVICA Sime DANE, rođen 1913, zanatlija, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
GUŽVICA Sime STEVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir;
KOVAČEVIĆ Pere MILICA, rođena 1906, domaćica, nepismena, odbornica NOO;
MILINOVIĆ Jove STOJAN, rođen 1915, radnik, 4 raz. osnovne škole, komandant brigade;
MRDA Todora BOŽO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir,
MRDA Nikole NIKICA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandant bataljona;
MRDA Todora STEVO, rođen 1923, kovački šegrt, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
PANJAK Ćire LAZO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac i član KPJ;
PRAŠTALO Mila BOŠKO, rođen 1913, radnik, nepismen, borac;
PREDOJEVIĆ Vase BOGDAN, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
PREDOJEVIĆ Miče ĐURIN, rođen 1915, aktivni narednik, podoficirska škola, komandant 53. NO divizije, pukovnik, narodni heroj;
PREDOJEVIĆ Petra ILIJA, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
PREDOJEVIĆ Vuje MARKO, rođen 1921, radnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
PREDOJEVIĆ Mihajla OSTOJA, rođen 1915, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
PREDOJEVIĆ Stevana OSTOJA, rođen 1904, žandarmerijski narednik, 4 raz. osnovne škole, intendant brigade;
PREDOJEVIĆ Vase SIMO, rođen 1913. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, obavještajni oficir;
PREDOJEVIĆ Stojana TODOR, rođen 1924. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, obavještajni oficir;
PREDOJEVIĆ Vase TRIVO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član Opštinskog NOO i član KPJ;
TADIĆ Stojana MILAN, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, obavještajni oficir;
TADIĆ Vajke STEVO, rođen 1900. godine, radnik, nepismen, borac;
TADIĆ Vajka SIMO, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, oficir.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANDULAJEVIĆ Vajka BOŽO, rođen 1943. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ANDULAJEVIĆ Steve ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ANDULAJEVIĆ Pepe MIKA, rođena 1912. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
ANDULAJEVIĆ Vaje MILAN, rođen 1916. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
ANDULAJEVIĆ Jove TRIVO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, odbornik NOO;
ANDULAJEVIĆ Steve ZORKA, rođena 1922. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, borac;
BATIC Mile DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
CVJETIČANIN Janka JOVAN, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
CVJETIČANIN Stojana JOVANKA, domaćica, rođena 1914, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
CVJETIČANIN Dane MIČA, rođen 1915, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO-a;
CVJETIČANIN Jove MIČO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
CVJETIČANIN Jove SAVA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
ČURGUZ Nikole BOŽO, rođen 1915. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, radni vojni bataljon;
ČURGUZ Sime BOŽO, rođen 1912, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ČURGUZ Nikole BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
ČURGUZ Mile DRAGO, rođen 1917, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik;
ČURGUZ Mihajla JOVO, rođen 1915, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac;
ČURGUZ Sime JANJA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 17. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
ČURGUZ Mihajla MILAN, rođen 1908, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČURGUZ Dušana STANA, rođena 1900. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942, odbornica AFŽ-a;
ČURGUZ Rodana TRIVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir i stražar kod NOO-a;
DALJEVIĆ Dušana KOVILJKA, rođena 1925. godine, domaćica, 3 raz. gimnazije, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a, član KPJ i omladinski rukovodilac;
DAVIDOVIĆ Dušana STANA, rođena 1927. godine, zemljoradnica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

DELIĆ Mile DRAGO, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941.godine, predsjednik NOO, član KPJ;
 DELIĆ Stojana ILIJA, rođen 1896, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, borac;
 DELIĆ Ilije MIĆO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 GALOVIĆ Rade JOVO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vojna radiona;
 GALOVIĆ Rade PEJO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;
 GRBIĆ Dane B020, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;
 GRBIĆ Ostoje DUŠAN, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, predsjednik odbora NOF-a;
 GRBIĆ Laze JOVO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1944.godine, borac;
 GRBIĆ Laze MARKO, rođen 1915, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941.godine, vodnik;
 GRBIĆ Petra MILE, rođen 1908, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GRBIĆ Jove STOJA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, u vojnoj radioni;
 GU2VICA Todora BOGDAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, član SKOJ-a;
 GU2VICA Jovana ILIJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, oficir;
 GU2VICA Mile PERO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GU2VICA Todora SAVA, rođena 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, član SKOJ-a;
 GU2VICA Jovana SLAVKO, rođen 1927. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 INĐIĆ Petra ILIJA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 INĐIĆ ILIJE SOKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 KERKEZ Mile SAVA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 KERKEZ Vaje SVETKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 KOSANOVIĆ Dane ILIJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 KOSANOVIĆ Luke NIKOLA, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 KOSOVAC Nikole B020, rođen 1899, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 KOSOVAC Nikole STOJAN, rođen 1902, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
KOVAČEVIĆ Stojana ANĐA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KOVAČEVIĆ Mile ANKA, rođena 1924. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka-borac;

KOVAČEVIĆ Tode BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

KOVAČEVIĆ Jove DUŠAN, rođen 1913. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Sime DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

KOVAČEVIĆ Save ĐURO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KOVAČEVIĆ Petra JOKA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AF2-a;

KOVAČEVIĆ Jovana MARTA, rođena 1904, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AF2-a;

KOVAČEVIĆ Mile MILAN, rođen 1920, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radiona;

KOVAČEVIĆ Sime MILE, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, vodnik;

KOVAČEVIĆ Milana MILENA, rođena 1916, domaćica, samouka, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AF2-a;

KOVAČEVIĆ Jovana PEJO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, borac;

KOVAČEVIĆ Joše SAVA, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, radni vojni bataljon;

KOVAČEVIĆ Mile SMILJA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 10. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

KOVAČEVIĆ Mile SMILJKA, rođena 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KOVAČEVIĆ Ostoje TODE, rođen 1895, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac-kuhar;

KOVAČEVIĆ Joje TRIVO, rođen 1910, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vojna radionica, član KPJ;

KOVAČEVIĆ Jove TRIVO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, borac;

KOVAČEVIĆ Jošana VIDA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ-Panjak Čire BOSA, rođena 1928, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Todora JOVO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

MAJKIĆ Jove MIĆO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILINOVIĆ Luke SMILJKA, rođena 1925. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, omladinski rukovodilac, član SKOJ-a i KPJ;

MILINOVIĆ Jove SVETKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

MILOŠEVIĆ Nikice LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, komandir čete;

MILOŠEVIĆ Nikice MILAN, rođen 1970, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kurir i stražar u NOF-u;
 MILOŠEVIĆ Nikole NIKICA, rođen 1898, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 MRDA Stevana DEVA, rođena 1905, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 MRDA Miće ILIJA, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Luke JOVO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, komandir čete;
 MRDA Rade MIĆO, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 MRDA Petra MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 MRDA Rade NIKICA, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 MRDA Nikole ZORKA, rođena 1926, zemljoradnik, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 PANJAK Save ALEKSA, rođen 1903. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, radni vojni bataljon;
 PANJAK Čire MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 PANJAK Čire MILKA, rođena 1916, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, omladinski rukovodilac i član KPJ;
 PANJAK Đure PETAR, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, vojna radionica;
 PANJAK Vajka ROSA, rođena 1911, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 2. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 PJEVAČ Mane JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PRAŠTALO Mile BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PRAŠTALO Mile MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, radni vojni bataljon;
 PRAŠTALO Steve MILE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
 PRAŠTALO Tome MILKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PRAŠTALO Jošana OSTOJA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO i član NOF-a;
 PRAŠTALO Mime STEVO, rođen 1905, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 PRAŠTALO Steve TOMA, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 PRAŠTALO r. Predojević Stojana ZORKA, rođena 1928. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PREDOJEVIĆ Vase DESANKA, rođena 1902. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornik AFŽ-a;
PREDOJEVIĆ Ilije DMITAR, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, sekretar NOO i član KPJ;

PREDOJEVIĆ Ilije DULE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
 PREDOJEVIĆ Stojana ĐOKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 PREDOJEVIĆ Koste ILLJA, rođen 1916, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, politički radnik, član KPJ;
 PREDOJEVIĆ Joše JOVAN, rođen 1910, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Đure MIĆO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Slavka MIKA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 PREDOJEVIĆ Joše MILAN, rođen 1904, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 PREDOJEVIĆ Stojana MILČIN, rođen 1902, kovač, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, kovač vojne radionice;
 PREDOJEVIĆ Ilije MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac-kuhar;
 PREDOJEVIĆ Mihajla PETAR, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac-vodnik;
 PREDOJEVIĆ Ilije SAVUKA, udata Mrda, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 PREDOJEVIĆ Miče SLAVKO, rođen 1900, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO i član KPJ;
 STANIĆ (r. Andulajević) DANICA, rođena 1928. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TADIĆ Lake DRAGOJA, rođen 1907, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, radni vojni bataljon;
 TADIĆ Lake MILE, rođen 1913, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TADIĆ Stojana MIRKO, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, deleg. voda;
 TADIĆ Steve ŽARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir NOO;
 TADIĆ Dragoja VLADO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 20. 9. 1943. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Andulajević S. Bosiljka	Galović P. Mika	Indić V. Rosa
Andulajević P. Sava (ž)	Galović S. Petar	Kerkez V. Drago
Batić P. Mile	Grbić V. Jovo	Kerkez V. Drago
Batić P. Mile	Grbić V. Ostoja	Kerkez M. Vajko
Cvjetičanin J. Janko	Grbić V. Petar	Kosanović D. Dušan
Cvjetičanin S. Jovo	Gužvica S. Marija	Kosanović D. Jelka
Čurguz L. Dane	Gužvica Đ. Mile	Kosanović N. Luka
Čurguz M. Đuran	Gužvica Đ. Mile	Kosanović D. Petar
Čurguz D. Mile	Gužvica S. Todora	Kosanović D. Smilja
Čurguz L. Simo	Indić I. Drago	Kovačević S. Boja
Čurguz L. Simo	Indić I. Jela	Kovačević T. Mara
Delić D. Jela	Indić V. Mara	Kovačević S. Milica
Delić I. Milica	Indić N. Marko	Kovačević S. Milka
Drobac P. Dušan	Indić I. Pero	Kovačević M. Simo

Kovačević O. Stevo	Predojević M. Bosiljka	Predojević S. Marija
Kovačević T. Jošo	Predojević I. Branko	Predojević B. Milan
Majkić J. Cvjeta	Predojević S. Čedomir	Predojević B. Milica
Majkić M. Đukan	Predojević S. Čedomir	Predojević I. Milka
Mrda M. Đuro	Predojević Č. Dara	Predojević D. Nikola
Mrda M. Nikola	Predojević Č. David	Predojević B. Rade
Mrda M. Stoja	Predojević P. Đuja	Predojević Č. Smilja
Panjak P. Janko	Predojević J. Đuro	Predojević M. Stana
Panjak A. Jela	Predojević J. Jeka	Predojević S. Stana
Panjak Đ. Petar	Predojević L. Jela	Predojević J. Vaso
Panjak P. Smilja	Predojević L. Jela	Predojević M. Vid
Panjak A. Stoja	Predojević L. Ješa	Predojević T. Vida
Praštalo P. Jošo	Predojević M. Jovanka	Tadić S. Jojka
Praštalo P. Mile	Predojević M. Jovanka	Tadić S. Jovanka
Praštalo J. Simo	Predojević K. Koviljka	Tadić V. Perkan
Predojević J. Anđelija	Predojević J. Mara	Tadić V. Petar

SANSKI MOST

Borci poginuli u NOB:

ATIJAŠ Isaka RAFAEL, rođen 1914, student, stupio u NOB 1941, član KPJ, poginuo 1942. godine kao kurir Gl. štaba Hrvatske;

BUDIMIR Miloša DUŠAN, rođen 1920, službenik, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Doboja;

BURSAČ Jandre MILAN, rođen 1924, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;

CERIĆ Arifa MUJO, rođen 1921, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Usoraca;

CRNOBRNJA Nike BANE, rođen 1924, đak, obučarski radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

CRNOBRNJA Nike BRANKO, rođen 1924, đak, stupio u NOB 1942. godine, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

ČEKIĆ Ale AHMET, rođen 1923, đak, 3 raz. učiteljske škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Novog, borac;

ČEKIĆ Sulejmana TAHIR, rođen 1923, radnik, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Novog, borac;

ČEHAJIĆ Ahmeta FEHKO, rođen 1915, trgovački pomoćnik, 3 raz. zanatske škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

DOPUĐA Miloša BORISLAV, rođen 1930, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

DOPUĐA Miloša SAVKA, rođena 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1942. godine na Kozari, borac;

DOŠEN Jure MARA, rođena 1906, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941, ubijena 1944. godine u Jasenovcu, borac;

DRAGIČEVIĆ Svetozara LJUBICA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Nove Gradiške, borac;

GRBIĆ Đure JOVO, rođen 1909, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Šibenika, borac;

IVANIĆ Koste GOSPOVA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941, poginula 1944. godine na Sutjesci, borac;

IVANIĆ Jove MILE, rođen 1928, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Busnova, borac;

KUUNIĆ Ešrefa HUSEJIN, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Novske, borac;

KURBEGOVIĆ Huse MUJO, rođen 1910, brijač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine, borac;

LJEVAR Vase JELA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Koričanice, borac;

LJEVAR Vase MLADEN, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

LJUBANIĆ Srđana DUŠAN, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1945. godine na sremskom frontu, borac;

MAJHROVSKI Vlade ĐOKO, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Bosanskog Novog, borac;

MILINOVIĆ Pere ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Novog, borac;

MUHIĆ Miralema VEHD, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

MUJAGIĆ Hadže JUSUF, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;

NEZIREVIĆ Ibrahima AZIZ, rođen 1922, đak, 6 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Velike Kladuše, načelnik štaba Unske operativne grupe;

PRAĆA Teodora DUŠAN, rođen 1910, obučarski radnik, zanatska škola, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u borbi za oslobođenje Beograda;

PRAĆA Teodora MILAN, rođen 1914, tipografski radnik, zanatska škola, stupio u NOB 1941. godine, ubijen 1942. godine u Borči kod Beograda kao štamparski radnik ilegalne štamparije KPJ;

RAŠLJIĆ Stevana TRIVO, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 1943. godine u IV ofanzivi, borac;

TODIĆ Dušana OLGA, rođena 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine kod Medenog Polja, borac;

TODIĆ Dušana SLAVKO, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Suvaje, borac;

TOPALLOVIĆ Omera HAS AN, rođen 1925, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Prijedora, borac;

TRKULJA Nike GOJKO, rođen 1925, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;

TRKULJA Tone JELA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1943. godine kod Koričanice, borac;

VRANKOVIĆ Todora JANKO, rođen 1923, radnik, zanatska škola, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Koričanice, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BAŠIĆ Stevana VESELIN, rođen 1906. godine, bravar, zanatska škola, borac.

BILALBEGOVIĆ Ahmeta HAZIM, rođen 1917. godine, đak, 5 raz. gimnazije, oficir OZNE-e;

ĆEHAJIĆ Huse HAMO, rođen 1922. godine, krojač, zanatska škola, sekretar Opštinskog komiteta KPJ Tomina;
 ERCEG Vida STOJANKA, rođena 1925, đak, 5 raz. gimnazije, borac, politički radnik;
 GRBIĆ Mirka PERO, rođen 1911. godine, službenik, 4 raz. osnovne škole, komandant željezničke mreže Prijedor, kapetan;
 MARJANOVIĆ Vladimira JOVAN - Joco, rođen 1920. godine, student, politički komesar brigade 11. NOU divizije, major;
 MILJEVIĆ Trive MILAN, rođen 1919. godine, poljoprivredni tehničar, poljoprivredna škola, predsjednik Gradskog NOO S. Most;
 PERISIĆ Davida RAHELA, rođena 1922. godine, domaćica, 4 raz. gimnazije, borac;
 PROSIĆ Jove ZDRAVKO, rođen 1914, šumski radnik, 4 raz. osnovne škole, intendant 5. NOO korpusa, poručnik;
 VIŠNIĆ Miladina RATKO, rođen 1919. godine, radnik, borac;
 VRANIĆ Ante MIRKO, rođen 1920. godine, student, 8 raz. gimnazije, zamjenik komesara XI divizije, major.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

AČIĆ Nikole JANKO, rođen 1900, mesar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 AČIĆ Drage SLAVKO, rođen 1930, brijač, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 AČIĆ Drage VASO, rođen 1927, stolar, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1943. godine, borac;
 AGANOVIĆ Smaila ASIM, rođen 1922, obučar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 AGANOVIĆ Himze HAMZA, rođen 1924, stolar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, potporučnik;
 AGANOVIĆ Hašima IBRAHIM, rođen 1884, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 ALAGIĆ Ibri BEĆO, rođen 1917, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ALAGIĆ Muharema BEĆO, rođen 1923, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;
 ALAGIĆ Derviša DEDO, rođen 1917, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ALAGIĆ Smaila ESAD, rođen 1917, trgovac, zanatska škola, stupio u NOB 1941. godine, st. vodnik;
 ALAGIĆ Hamida HAMO, rođen 1905, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ALAGIĆ Redže MUHAREM, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodni delegat;
 ALAGIĆ Muhameda MUNIB, rođen 1914, urar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ALAGIĆ Huse SAFET, rođen 1907, obučar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 ALAGIĆ Mahe SALIH, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac KNOJ-a;

ALAGIĆ Mustafe SMAIL, rođen 1924, đak, 4 raz. građanske škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ALAGIĆ Muharema SULEJMAN, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 25. 10. 1943. godine, borac, limar pri Komandi mjesta;
 ALIHODŽIĆ Juse MUHAMED, rođen 1928, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ARAMBASIĆ Milana DUŠAN, rođen 1929, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ARAMBASIĆ Ilije MILEVA, rođena 1907, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 ARAPOVIĆ Mustafe AVDO, rođen 1905, trgovac, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 ARAPOVIĆ Jakupa HUSEIN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ARAPOVIĆ Saliha JUSO, rođen 1909, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ATIJAS Avrama MIMO, rođen 1924, metalac, 3 raz. građanske škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;
 BABIĆ Đoke BORKA, rođena 1910, bolničarka, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka, borac;
 BAHTIĆ Džafe HIDAETA, rođena 1929, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 BASARIĆ Alije FERID, rođen 1920, brijač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BILALBEGOVIĆ Ahmeta AHMET, rođen 1923, đak, 3 raz. učiteljske škole, stupio u NOB 1943. godine, potporučnik;
 BIŠČEVIĆ Hušida ADEM, rođen 1922, đak, 4 raz. građanske škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;
 BIŠČEVIĆ Ibrahima Džaferbeg, rođen 1895 trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 BIŠČEVIĆ Džaferbega FADIL, rođen 1926, đak, 3 raz. gimnazije, stupio u NOB 1944. godine;
 BIŠČEVIĆ Imširbega IBRAHIM, rođen 1908, vozač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac u komandi mjesta;
 BIŠČEVIĆ Muharema JASIM, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BIŠČEVIĆ Mehe MIDHAD, rođen 1926, đak, 3 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BIŠČEVIĆ Hruste OMER, rođen 1918, brijač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BIŠČEVIĆ Huseina SULEJMAN, rođen 1912, službenik, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BIŠČEVIĆ Džaferbega VELID, rođen 1912, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BURNIĆ Ragiba SULEJMAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ČEKIĆ Hasana HUSE, rođen 1906, zemljoradnik, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
ČEKIĆ Zaima MINA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2;

ČEKIĆ Nazifa VASVA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 ĆOROKALO Jovana SAVA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 ĆURT Ibrahima FEHIM, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DELALIĆ Muje OSMAN, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 DOBRIĆ Jove DRAGA, rođena 1922, đak, 6 raz. gimnazije, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 DOPUĐA Miloša ĐOKO, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;
 DOPUĐA Filipa JOVANKA, rođena 1902, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 DOŠEN Ante SLAVKO, rođen 1925, đak, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 DRAKULIĆ Nikole NIKOLA, rođen 1900, nastavnik, viša školska sprema, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 DŽINIĆ Rašida HASAN, rođen 1915, obučar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ĐUMIŠLIĆ Mustafe MUHAREM, rođen 1920, trgovački pomoćnik, zanatska škola, stupio u NOB 1945. godine, vodnik;
 FILIPOVIĆ Sulejmana HUSNIJA, rođen 1900, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, službenik NOO;
 FILIPOVIĆ Jerka IVAN, rođen 1912, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GOLBERGER OTO, rođen 1909, apotekar, fakultet, stupio u NOB 1943. godine, kapetan, apotekar u 5. korpusu NOVJ;
 GRBIĆ Luke MARA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, ilegalni radnik pa kuvarica SNOO;
 GRBIĆ Perse NEDO, rođen 1929, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac-kurir;
 GRBIĆ Mirka PERSA, rođena 1910, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac-kuharica pri štabu 5. korpusa NOVJ;
 Grbić Mirka MIĆO, rođen 1916, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik,
 GVOZDEN Pere NADA, rođena 1921, đak, 4 raz. učiteljske škole, stupila u NOB 1943. godine, učiteljica u Kruharima;
 HADŽIAHMETOVIĆ Junuza HASAN, rođen 1917, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 HADŽIAHMETOVIĆ Smaje IBRAHIM, rođen 1916, obučar, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 HAMIDOVIĆ MUHIDIN, rođen 1903, sudija, fakultet, stupio u NOB 1943. godine, član Sr. NOO i vijećnik ZAVNOBiH-a;
 HEDER Redže AHMET, rođen 1915, brijač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 HEDER Alije ATIF, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
HEDER Juse HASAN, rođen 1924, trgovački pomoćnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

HEDER Juse REFIK, rođen 1926, trgovački pomoćnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 HODŽIĆ Huseina AZIZ, rođen 1925, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 HODŽIĆ Ahme RAMIZ, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 HROMALIĆ Ahme AHMET, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 HROMALIĆ Muje RASIM zv. Singer, rođen 1890, ugostitelj, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 HUKIĆ Ahme AZIM, rođen 1925, brijač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 IBRISAGIĆ Rasima AHMET, rođen 1919, slastičar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 IBRISAGIĆ Avde NAIM, rođen 1908, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, ilegalni pa politički radnik;
 IVANIĆ Jove DUŠAN, rođen 1931, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 IVANIĆ Jove VELJKO, rođen 1923, limar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KALIĆ Smaje AHMET, rođen 1909, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KALIĆ Mustafa JASMIN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KALIĆ Smaje SULEJMAN, rođen 1906, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 KARAHAFIZOVIĆ Hajdera VEJSIL, rođen 1900, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, službenik Sr. NOO;
 KARIĆ Ibrahima Idriz, rođen 1918, službenik, prometnik JZ, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;
 KIČIN Sulje MUHAMED, rođen 1925, stolar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KOMLJENOVIC Marka VIKTOR, rođen 1919, kovač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KOSORČIĆ Ivana MIJO, rođen 1909, stolar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KOSTUR SENIJA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ;
 KOVAČEVIĆ Jošana JOVANKA, rođena 1913, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 KOVAČEVIĆ Sime VLADO, rođen 1918, bravar, zanatska škola, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 KRAGUU Sime DESA, rođena 1905, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ;
 KRAGUU Jove DRAGA, rođena 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, stariji vodnik;
 KRAGUU Jove ŽARKO, rođen 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KURBEGOVIĆ Ahmeta HASAN, rođen 1918, profesor, završio filozofski fakultet, stupio u NOB 1941. godine, ilegalni pa politički radnik;

KURBEGOVIĆ Saliha IBRAHIM, rođen 1924, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1945. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Redže Mehmed, rođen 1916, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KURBEGOVIĆ Redže MUHAMED, rođen 1926, gimnazijalac, stupio u NOB 1943. godine, kapetan, načelnik štaba 17. majevičke brigade;

KURBEGOVIĆ Muje RED20, rođen 1888, obučar, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

KURBEGOVIĆ Mustafe SALIH, rođen 1899, vozač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

KU2ELJ Hamze MUSTAFA, rođen 1906, električar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LASIĆ Ibri ADEM, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

LASIĆ Zajima HAMID, rođen 1900, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

LASIĆ Ahmeta MUJO, rođen 1926, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 25. 10. 1943. godine, borac-kovač pri Komandi mjesta;

LASIĆ Ragiba RAGIB, rođen 1906, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kovač pri Komandi mjesta;

LASIĆ Mustafe ZAJIM, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 20. 10. 1943. godine, borac-pekar kod Komande mjesta;

LAZIĆ Vase JELA, rođena 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, službenik Gradskog NOO;

LAZIĆ Sime OLGA, rođena 1907, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2;

LAZIĆ Vase STANA, rođena 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac, Kulturno-prosvjetne ekipe 4. NOU divizije;

LUKIĆ Dušana MARIJA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2;

UEPOJEVIĆ Ilije LJUPKO, rođen 1908, obučar, zanatska škola, stupio u NOB 1942. godine, odbornik;

LJUBANIĆ Srđena DRAGOLJUB, rođen 1927, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

MAJHROVSKI Vlade PETAR, rođen 1924, đak, 4 raz. tehničke škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MAJHROVSKI Vlade VERA, rođena 1928, đak, 3 raz. gimnazije, stupila u NOB 1943. godine, borac, Kult. prosvj. ekipe 4. NOU divizije;

MAJHROVSKI Romana VLADO, rođen 1885, službenik, viša škola, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MAJKIĆ Petra VASO, rođen 1882,ugar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MALIĆEVIĆ Hasana IBRAHIM, rođen 1920, slastičar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, polit, delegat voda;

MALIĆEVIĆ Hasana MUHAREM, rođen 1926, slastičar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Ilije MARA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Ilije MIRKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Vladimira RADE, rođen 1922, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MIDŽAN Osmana ŠUKRIJA, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MIDŽAN Osmana ZIKRIJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILADINOVIĆ Dorda DARA, rođena 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MILADINOVIĆ Dorda NEDELJKO, rođen 1927, pekar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILIČEVIĆ Laze NEDELJKO, rođen 1924, đak, 5 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJATOVIĆ Vida DRAGOLJUB, rođen 1928, đak, 2 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJATOVIĆ Vida SLAVKA, rođena 1922, gimnazijalka, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;

MILJEVIĆ Trive BRANKO, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, zastavnik;

MILJEVIĆ Đurina LJUBICA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. građanske škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica;

MILJEVIĆ Mitra MILEVA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. stručne ženske škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Branka OLGA, rođena 1922, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MILJEVIĆ Branka ZAGORKA, rođena 1926, đak, učenica učiteljske škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

MUHIĆ Muharema FEHIM, rođen 1916, pekar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MUJAGIĆ Hadže MUHAREM, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MUJIĆ Abdulaha MEHMED, rođen 1903, službenik, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

NOVAK Josipa OLGA, rođena 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac Kulturne ekipe 4. NOU divizije;

NOVAKOVIĆ Pere DRAGAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Koste MARA, rođena 1920, domaćica, stupila u NOB 1943. godine, borac;

OPALIĆ Nikole ŽIVKO, rođen 1925, đak, učenik tehničke škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

PAŠALIĆ Bege HAMO, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PRAČA Teodora SOFIJA, rođena 1924, učenica građanske škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PRAŠTALO Nikole NADA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

PRGOMELJA Laze MILORAD, rođen 1925, đak, 4 raz. građanske škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

PROŠIĆ Jove BOŠKO, rođen 1918, đak, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1944. godine, borac;

PROŠIĆ Jove BRANKO, rođen 1919, đak, 3 raz. poljoprivredne škole, u NOB 1943. godine, borac;

PROSIĆ-BACINSKI Dušanka, rođena 1929, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 15. 11. 1944. godine, član SKOJ-a;

RADIĆ Jove DESA, rođena 1909, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

RASLJIĆ Stojana BOGDAN, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

REŠIĆ Nazifa HAMDİJA, rođen 1912, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

RESIĆ Himze SAFET, rođen 1927, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SARAJLIĆ Mustafe HASAN, rođen 1920, student, 8 razreda gimnazije, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SARAJLIĆ Mustafe MUHAREM, rođen 1923, đak, 3 raz. učiteljske škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SARHATLIĆ Juse AJŠA, rođena 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SARHATLIĆ Omera SALIH, rođen 1907, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SAVIĆ Stojana NADA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 30. 7. 1944. godine, član SKOJ-a i rukovodilac analfabetskog tečaja;

SMAILOVIĆ Ibrahima SMAJO, rođen 1907, službenik, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1943. godine, službenik Sr. NOO;

STANAR Miloša MARA, rođena 1909, službenica, 4 raz. stručne domaćičke škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica NOO,

STANBOLİJA Sadika ENVER, rođen 1914, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SABIĆ Islama ADEM, rođen 1925, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SABIĆ Omera BEĆO, rođen 1923, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

SABIĆ Sulejmana HASAN, rođen 1925, učenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, pekar u pekari Komande mjesta;

SAHMIĆ Mehmeda AHMET, rođen 1920, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac, KNOJ-a;

TESIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1911, radnik, 4 razreda osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

TODIĆ Tome DUŠAN, rođen 1891, mehaničar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac-zanatlija u radionici;

TODIĆ Dušana MARA, rođena 1923, đak, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;

TODIĆ Dušana RATKO, rođen 1915, mehaničar, zanatska škola, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

TODOROVIĆ Miloša STOJAN, rođen 1890, ugostitelj, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

TODOROVIĆ Milana BORO, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TONTIĆ Milana BORO, rođen 1924, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TONTIĆ Milana DESA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 TOPALLOVIĆ Ibri BAJAZIT, rođen 1920, đak, 5 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941. godine, potporučnik;
 TOPALLOVIĆ Omera JASIM, rođen 1907, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TOPALLOVIĆ Omera SALKO, rođen 1911, radnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TRKULJA Jove ILIJA, rođen 1917, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TRKULJA Tone MOMČILO, rođen 1926, pekar, zanatska škola, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 UNKIĆ Ibri DEDO, rođen 1919, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 UNKIĆ Ibri HASE, rođen 1915, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VAJZOVIĆ Ibrahim JUSO, rođen 1917, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VASIUEVIĆ Steve BOGDAN, rođen 1928, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VIDAKOVIĆ Jefe PERO, rođen 1906, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik;
 VUKADINOVIĆ MILICA, rođena 1923, radnica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZUBER Koje PERO, rođen 1906, krojač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 ZUKIĆ Osmana AHMET, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ŽIVKOVIĆ Vladimira ANĐELKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 ŽIVKOVIĆ Sime LAZO, rođen 1904, limar, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 ŽIVKOVIĆ Laze MILAN, rođen 1926, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, zastavnik;
 ŽIVKOVIĆ Vladimira MILAN, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ŽIVKOVIĆ Vladimira ŽARKO, rođen 1929, brijač, zanatska škola, stupio u NOB 1943. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Ačić N. Drago	Arnautović S. Nijazija	Atijas A. Salomon
Adamović J. Mile	Atijas I. Erna	Atijas A. Svesta
Alagić M. Mahmut	Atijas I. Flora	Baruh D. Berta
Albahari S. Albert	Atijas A. Lola,	Baruh D. Biba
Albahari S. Luna,	Atijas R. Isak	Baruh D. Blanka
Albahari A. Moni	Atijas R. Mazalta	Baruh J. David
Albahari A. Silvio,	Atijas A. Puba	Baruh D. Emica
Albahari A. Sabi	Atijas A. Rafael	Basar a I. Bogdan
Arambašić J. Milan	Atijas K. Rifka	Basara I. Dušan

Basara P. Ilija	Kantar P. Jovo	Mrda J. Zdravko
Basara S. Sava	Kantar P. Nikola	Nedimović inž. Drago
Basara I. Slavko	Karić S. Ibrahim	Nedimović Veselin
Berbić I. Hasan	Kovačević S. Boško	Novaković N. Đuro
Bilalbegović A. Emša	Kovačević Đ. Dušan	Novaković M. Slavko
Bilalbegović A. Muhamed	Kovačević S. Dušan	Novaković Muhamed
Borković M. Ognjen,	Kovačević S. Sava	Opalić T. Nikola
Brajić M. Jovo	Kragulj M. Jovo	Oštric Benjamih
Čekić H. Rifat	Kuzmanović M. Veso	Oštric Juliana
Damjanović M. Ilija	Lazić R. Boško	Papić Erna
Dodik G. Đuro	Lazić P. Branko	Papić D. Flora
Dodik Đ. Košta	Lazić P. Obrad	Papić I. Juso
Dodik P. Košta	Lazić O. Panto	Papić J. Isak zv. Sabi
Dodik P. Veljko	Lazić R. Toma	Petković Milan-Mitke
Dragičević S. Bogdan	Levi L. Codik	Popović I. Mihajlo
Dragičević S. Luka	Levi Ester	Prača Mihajlo zv. »beli«
Dragičević R. Boško	Levi C. Lezo,	Prača S. Todor
Dragičević R. Mara	Levi S. Lezo	Praštalo P. Ilija
Dragišić Stana	Levi L. Lunica	Priča M. Borislav
Dragišić R. Vukašin	Levi L. Sado	Radović J. Lazar
Đumić Gospova	Ljevar udata Mrda	Rajh J. Benjamin
Grbić L. Pero	Marija (Marica)	Rajh Frida
Gvozden O. Milan	Mandić V. Nikola	Sakradžija M. Ilija
Gvozden O. Mladen	Marjanović N. Mile	Sakradžija I. Mile
Gvozden O. Pero	Marjanović N. Mile	Sarhatlić O. Fehim
Hason B. Blanka	Marjanović M. Pero	Stojaković P. Jovica
Hason D. Doja	Marjanović M. Veselin	Stojanović V. Dragutin
Hason M. Erna	Marjanović M. Vojislav	Stojanović V. Rajko
Hason I. Hason Braco	Martinović I. Josip	Todić D. Drago
Hason B. Isak	Mijatović D. Branko	Tontić Milan
Hason B. Mento	Mijatović M. Milan	Tontić N. Stevo
Ivanić K. Branko	Mijatović D. Vid	Trkulja T. Niko
Ivanić K. Dušan	Miladinović Đ. Boško	Ubiparip Mitar
Ivanić K. Jovo	Miličević O. Lazo	Umčević Damjan
Ivanić K. Marija	Milinković I. Jovo	Vezmar M. Đuro
Ivanić K. Milan	Milinković J. Lazo	Vojvodić L. Jovo
Ivanić K. Natali ja	Miljević Đ. Trivo	Vojvodić L. Vid
Ivanić K. Rajko	Mitrović D. Jovo	Vranković T. Petar
Ivanić K. Simo	Mitrović D. Niko	Zurunić M. Draga
Ivanić K. Slavko	Mrda J. Jošan	Zurunić S. Perica
Kabiljo C. Sipura	Mrda V. Marija	Zurunić S. Tošo
Kabiljo D. Flora	Mrda J. Mirko	Živković S. Mihajlo
Kabiljo D. Puba		Živković J. Vladimir

SASINA

Borci NOR 15. maja 1945. godine:

ABRAMOVIĆ Marijana MATO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BILIC Marijana NIKOLA, rođen 1887, radnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
BUHA Ive JURE, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BUHA Jure LUKA, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
ČAVLOVIC Mile FILIP, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik voda;

ČAVLOVIĆ Mile MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ČAVLOVIĆ Mate RUDO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;

ČENGIĆ Jose JOSO, rođen 1888, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

DAKIĆ Marka MATO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

DAKIĆ Nike PEJO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik, NOO;

DAKIĆ Stanislava SERAFIM, rođen 1927, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

EGREDŽIJA Ante JURE, rođen 1898, stolar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

GRGIĆ Jose ANTE, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

GRGIĆ Ante STIPO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

GRGIĆ Ante STIPO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ILIČIĆ Jose ILIJA, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ILIČIĆ Stipe SERAFIM, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

IVIČIĆ Franje VIDA, rođena 1887, domaćica, samouka, stupila u NOB 1944. godine, odbornica AFŽ-a;

KAURIN-Barać Jure PERKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1.1. 1944. godine, odbornica AFŽ-a;

KLARIĆ Marijana JOSO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

KNJEGINJIĆ Mate STIPO, rođen 1910, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KOZIĆ Bože JURE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, vodnik;

KOZIĆ Mile MATO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

LIČANIN Nikole VLADAN, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;

LUJIĆ Peje LUJO, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

LUJIĆ Stipe MATO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

LUJIĆ Mate MIRKO, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;

ŠEJIĆ Jure MILE, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

TOMIĆ Marijana MATE, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

Tomić Jure MIRKO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Božić A. Rude	Ilić P. Božo	Klarić L. Marija
Dakić L. Gavriilo	Juričić G. Jandro	Ljevar M. Marko
Dakić M. Luci ja	Juričić G. Joso	Popović J. Milan
Egredžija J. Bosiljko	Juričić G. Juro	

SKUCANI VAKUF

Borci poginuli u NOB:

ALIHODŽIĆ Bene IBRAHIM, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine, borac;

AVDIĆ Šefika SMAJIL, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Sarajeva, borac;

BOGDANOVIĆ Steve JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, borac;

BOGDANOVIĆ Stevana MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Sanskog Mosta, borac;

BRKLJAČA Jove MIĆO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Manjači, borac;

CVJETIČANIN Save JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, borac;

CVJETIČANIN Save MILE, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;

ČEHIĆ Muje SAFET, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine, borac;

ČEHIĆ Nezira ZEJNA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, poginula 1943. godine u Slavoniji, borac;

ČELIĆ Ibri HADŽE, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Travniku, borac;

DELIĆ Ilije DANE, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, borac;

DELIĆ Stojana MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine, borac;

DELIĆ Jovana MIĆO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine, borac;

DIVJAK Mile BOSILJKA, rođena 1942, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1943. godine, borac;

KRAJINOVIĆ Save DANIŠA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Skender Vakufa, borac;

KRAJINOVIĆ Joje JOVANKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943, poginula 1945. godine, borac;

MAJKIĆ Nikole MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Starom Majdanu, borac;

MAJKIĆ Đure NIKOLA, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Skender Vakufu, borac;

MAJKIĆ Dmitra PETAR, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Skender Vakufu, borac;
ŠUPUT Ilije ĐURAĐ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Teslića, borac;
ŠUPUT Miće ILIJA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BOGDANOVIĆ Stojana DUŠAN, rođen 1925. godine, đak, 4 raz. gimnazije, oficir;
DIVLJAK Mile ILIJA, rođen 1904. godine, zemljoradnik, samouk, predsjednik Sreskog NO odbora;
DIVJAK Mile JOVO, rođen 1911. godine, zemljoradnik, samouk, oficir;
DIVJAK Mile RADE, rođen 1922. godine, đak, 4 raz. osnovne škole, oficir.

Borci NOR 15. maja 1945. godine:

ALIHODŽIĆ Muste GARIB, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ALIHODŽIĆ Jakupa MAHO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član sreskog NO odbora;
ALIHODŽIĆ Hasana MUJO, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ALIHODŽIĆ Muste MUSTO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Huse ASIB, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Rame DŽANAN, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Sejka FEHRET, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
AVDIĆ Muje IBRAHIM, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
AVDIĆ Šerifa IBRAHIM, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Ale MEHO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Behlila MIRALEM, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Muje MUHAREM, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
AVDIĆ Mumina MUSTAFA rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
AVDIĆ Huse NAZIF, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1945, borac;
AVDIĆ Sejka SALIH, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, borac;

AVDIĆ Omera TALE, rođen 1922. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 AVDIĆ Muhe ZAJIM, rođen 1925. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 AVDIĆ Hasiba ZEJNA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 BABAČA Maše AZIZ, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BABAČA Salka EMIN, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BABAČA Dede REDŽO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAČIĆ Rašida AZIZ, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAČIĆ Beće HUŠID, rođen 1921. godine, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;
 BAČIĆ Ibrahima IBRAHIM, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BAČIĆ Muje SMAJIL, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BOGDANOVIĆ Steve BOGDAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 BOGDANOVIĆ Stojana DANE, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BOGDANOVIĆ Rade JOVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član opštinskog NO odbora;
 BOGDANOVIĆ Marka LJUBO, rođena 1922, domaćica, samouka, stupio u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 BOGDANOVIĆ Rade MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. gimnazije, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 BOGDANOVIĆ Stojana MILICA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 BOGDANOVIĆ Mihajla PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, oficir;
 BOGDANOVIĆ Rade SAVA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 BRAKIĆ Paše HAVA, rođena 1928, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 BRKLJAČ Jove JOJ A, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 CRNKIĆ Smaje FEHIM, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, radni bataljon;
 CRNKIĆ Smaje HASIB, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 CVJETIČANIN Petra SAVO, rođen 1894, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ČELIĆ Osme SALKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ČEHIĆ Nezira ABAZ, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1945. godine, borac;

ĆEHIĆ Rašida IBRAGA, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ĆEHIĆ Juse JUSUF, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ĆEHIĆ Halila RESO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 10. 1. 1944. godine, borac;
 DELIĆ Ilije BOJA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Petra BUDO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Milana DRAGA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Bude ĐURAN, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DELIĆ Pere MIKA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 DELIĆ Petra MIKA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, oficir;
 DELIĆ Jovana MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Petra MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Dane PETAR, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 DELIĆ Petra SAVA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Ilije SMILJA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 DELIĆ Petra SOKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;
 DELIĆ Petra STANA, rođena 1923, zemljoradnica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 DERVIŠEVIĆ Hamida OMER, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, kuhar-pekar komande mjesta Sanski Most;
 DIVJAK Mile BORO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DIVJAK Ilije RANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ĐULSIĆ MUSTAFA, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 HANDANAGIĆ Huse EMIN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik opštinskog NOO;
 JELOVAC Mihajla BRANKO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KORAC Miloša GOJKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KRAJINOVIĆ Save ILIJA, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOF-a Skucani-Vakuf;
KRAJINOVIĆ Save MARA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KRAJINOVIĆ Joje MILKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, borac;

KRAJINOVIĆ Pepe SAVA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, član SKOJ-a;

KREŠTIĆ Himze HUSEJIN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KREŠTIĆ Osmana MUHAREM, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944, borac;

KREŠTIĆ Huse MUMIN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac;

LEMAJIĆ Petra VUJO, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, odbornik NOO-a;

MAJKIĆ Steve BOJA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MAJKIĆ Nikole LJUBICA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943.godine, odbornica AFŽ-a;

MAJKIĆ Đukana MILKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, član SKOJ-a;

MAJKIĆ Petra SMILJA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942.godine, odbornica AFŽ-a;

MAJKIĆ Jove STEVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MEHIĆ Osme RASIM, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac;

MILOSEVIC Dane BOŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MILOSEVIC Jove BRANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;

MILOSEVIC Dane PERSA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942.godine, borac-bolničarka;

MOMČILOVIĆ Marka MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PAŠIĆ Huse HASAN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944.godine, borac;

PAŠIĆ Ibrahima JUNUZ, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944.godine, borac;

PAŠIĆ Ibrahima JUSO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, odbornik NOO;

RAMIĆ Beće IBRAHIM, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac;

RAMIĆ Beće JUSO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SUBAŠIĆ Age OMER, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1945.godine, borac;

SABANOVIĆ Hasana ČERIM, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1945. godine, borac;

SABANOVIĆ Asima JUNUZ, rođen 1928, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 2. 1944. godine, borac;

ŠTETIĆ Vaje PETAR, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ŠTETIĆ Vaje RADE, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942.godine, radni bataljon;
 ŠUPUT Slavka DUKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ŠUPUT Petra MIJOLJKA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 SUPUT Miće PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 ŠUPUT Mile SLAVKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ŠUPUT Ilije SVETKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, omladinski rukovodilac, član KPJ;
 UZELAC Mile MIHAJLO, rođen 1905, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942.godine, odbornik NOO;
 UZELAC Mihajla RADE, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, član SKOJ-a;
 UZELAC Mihajla RANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 VASILJEVIĆ Bilbije JEKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VELIĆ Huse AZIZ, rođen 1916, zemljoradnik, trgovačka škola, stupio u NOB 1944.godine, borac;
 VELIĆ Ibrahima RAŠID, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac;
 VELIĆ Muje ZELA, rođena 1919, domaćica, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;
 ZAHIROVIĆ Muje EMIN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac;
 ZAVADA Đukana JOVAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943.godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Bogdanović S. Jovo	Delić M. Rade	Milošević J. Mika
Bogdanović D. Rade	Delić M. Stojan	Momčilović A. Marko
Cvjetičanin S. Anka	Divjak R. Mile	Štetić R. Dušanka
Delić L Dušan	Divjak M. Smiljana	Štetić D. Jela
Delić P. Jela	Majkić D. Jovo	Štetić R. Nikola
Delić S. Milica	Milošević S. Dane	Štetić R. Zorka
Delić S. Milka	Milošević J. Drago	Šuput M. Evica
Delić B. Petar	Milošević S. Jovo	Šuput S. Ilija
		Šuput S. Mile

SLATINA

Borci poginuli u NOB:

BUNDALO Marka MIHAJLO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

BUNDALO Marka PERO, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine na Šatoru, borac;

BUNDALO Todora RAJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

ĆOPIĆ Sime ILIJA, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Antonića brdu, borac;

ĆOPIĆ Petra NIKOLA, rođen 1890, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Slatine, borac;

ĆOPIĆ Miće SVETKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Miške Glave, borac;

ĆOPIĆ Nikole TODOR, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Slatine, borac;

GLUŠAC Tome BRANKO, rođen 1922, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

GLUŠAC Proke BOGOLJUB, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Busovače, borac;

GLUŠAC Stevana DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Banjaluke, borac;

GLUŠAC Tome ĐURO, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Slatine, borac;

GLUŠAC Mile MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

GLUŠAC Vajke MILE, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Slatine, borac;

GLUŠAC Alekse MILICA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942, poginula 1942. godine kod Bihaća, borac;

GLUŠAC Mile PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni, borac;

GLUŠAC Lazara SIMO, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

JEFTIĆ Miloša PAJO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MARČETIĆ Pere BORISLAV, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Bosanske Krupe, borac;

MARČETIĆ Tome DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MARČETIĆ Miće MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MARČETIĆ Trive NIKOLA, rođen 1913, tekstilni radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, član Izvršnog odbora Sr. NOO Sanski Most;

MARČETIĆ Đorđa SIMO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1945. godine kod Karlovca, borac;

MIUŠ Jove ĐURO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MIUŠ Jove RAJKO, rođen 1924, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MIUŠ Laze STOJAN, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;

MORICA Đuro, »Dalmatinac«, rođen 1921, zemljoradnik, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Mokre Gore, borac;
 POLOVINA Ilije ĐURAĐ, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u istočnoj Bosni;
 VOJINOVIĆ Todora MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Teslica, borac;
 VUKOJEVIĆ Vučena BOZO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 VUKOJEVIĆ Miloša JOVAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Karlovca, borac;
 VUKOJEVIĆ Nikole JOVAN, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;
 VUKOJEVIĆ Marka MIHAJLO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 VUKOJEVIĆ Marka MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 VUKOJEVIĆ Nikice NIKO, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine kod Zagreba, politički komesar bataljona.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

BUNDALO Marka BRANKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 ČOPIĆ Pere JOVO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
 GLUŠAC Stevana ILIJA, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 GLUŠAC Nikole MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
 GLUŠAC Tome RANKO, rođen 1920, trgovac, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 GLUŠAC Stevana VLADO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, borac;
 MARČETIĆ Pere BOZO, rođen 1910, zemljoradnik, 3 raz. osnovne škole, predsjednik Opštinskog NOO Lipnik;
 MARČETIĆ Mile ILIJA, rođen 1915, zemljoradnik. 3 raz. gimnazije, kapetan, intendant u Ek. odsjeku VŠ;
 MARČETIĆ Trive JOVO, rođen 1916, zemljoradnik, 3 raz. osnovne škole, borac;
 MARČETIĆ Vajka MILAN, rođen 1913, zemljoradnik, 3 raz. gimnazije, potporučnik;
 MARČETIĆ Đorđa SVETO, rođen 1923, đak, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 MARČETIĆ Trive VOJISLAV, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, politički komesar čete, poručnik;
 PRAŠTALO Tode RANKO, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, vodnik;
 VOJINOVIĆ Laze MARKO, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, politički komesar baterije, poručnik;
 VOJINOVIĆ Mile MILAN, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 VOJINOVIĆ Laze MILE, rođen 1900, radnik, 4 raz. osnovne škole, šef naoružanja 6. KNOU brigade, kapetan;

VOJINOVIĆ Nikole PETAR, rođen 1908, aktivni poručnik, podoficirska škola, pukovnik, komandant 4. NOU divizije, vijećnik ZAVNOBiH-a;
 VUKOJEVIĆ Mirka DUŠAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 VUKOJEVIĆ Nikole GOJKO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, odbornik NOO;
 VUKOJEVIĆ Nikole ILIJA, rođen 1905, radnik, nepismen;
 VUKOJEVIĆ Miloša JOVAN, rođen 1901, zemljoradnik, nepismen, borac;
 VUKOJEVIĆ Miloša MILE, rođen 1912. godine, zemljoradnik, samouk, borac;
 VUKOJEVIĆ Marka PERO, rođen 1910. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
 VUKOJEVIĆ Đure SLAVKO, rođen 1921. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik.

Borci NOR 15. maja 1945. godine:

BUNDALO Spase BOGDAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 BUNDALO Petra MILE, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ČOPIĆ Miće RADOVAN, rođen 1922, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 DAVIDOVIĆ BOSILJKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 DOSENOVIĆ Dragana MILKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Nikole ANA, rođena 1907, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 GLUŠAC Paje BORO, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GLUŠAC Stojana BORO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GLUŠAC Proke DRAGO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 27. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Dure DRAGOJE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GLUŠAC Marka ĐORĐO, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GLUŠAC Nikole GOSPOVA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Jove ILIJA, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 GLUŠAC Nikole JEKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 GLUŠAC Pere JELKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Vlade JELKA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

GLUŠAC Đorđa JEKA, rođena 1923, domaćica, 3 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 GLUŠAC Pere JOKA, rođena 1905, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 GLUŠAC Mirka MARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član Sr. kom. SKOJ-a;
 GLUŠAC Jove MILAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Todora MOMCILO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GLUŠAC Alekse NEVENKA, rođena 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 GLUŠAC Bože OLGA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Dmitra SAVO, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Mirka STANA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, član SKOJ-a;
 GLUŠAC Stevana STANKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GLUŠAC Steve STEVO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, oficir;
 GLUŠAC Ilije TRIVO, rođen 1918, zemljoradnik, 2 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 GLUŠAC Milana VOJO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 JEFTIC Ostoje ĐOKO, rođen 1923, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;
 JEFTIC Jove JOVAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 JEFTIC Jovana MILAN, rođen 1925, đak, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;
 JEFTIC Jovana MILKA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 JEFTIC Marka MIRKO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik;
 JEFTIC Stojana MIROSLAV, rođen 1907, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 JEFTIC Stojana PERO, rođen 1882, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 JEFTIC Miloša ROSA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
 JEFTIC Ostoje STEVO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 JEFTIC Jovana ZORA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 LUKAČ Bože STANA, rođena 1916, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
MALBAŠA Mile MARKO, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MARČETIĆ Mile ANĐA, rođena 1882, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, odbornica AFŽ-a;

MARČETIĆ Jovana DEVA, rođena 1926, radnica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MARČETIĆ Mile DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARČETIĆ Milana JELA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 4. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARČETIĆ Mile MARA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

MARČETIĆ Jovana MARKO, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARČETIĆ Vase MIHAJLO, rođen 1923, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

MILJUS Luke BORO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MILJUŠ Jove BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine;

MILJUŠ Laze DUŠANKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJUŠ Mihajla DUŠANKA, rođena 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MILJUŠ Jove JEKA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MILJUŠ Stole JEKA, rođena 1911, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MILJUŠ Mihajla JOVANKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;

MILJUŠ Laze MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, 3 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MILJUŠ Mihajla MILE, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

MILJUŠ Marka STANA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

POLOVINA Dane NEDELJKO, rođen 1911, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PREDOJEVIĆ Trive ANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

VOJNOVIĆ Todora DRAGO, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VOJNOVIĆ Vajka ĐURO, rođen 1909, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VOJNOVIĆ Nikole ILIJA, rođen 1901, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;

VOJNOVIĆ Mile JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VOJNOVIĆ Mile NIKOLA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

VOJNOVIĆ Gavre RAĐANA, rođena 1911, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

VOJNOVIĆ Nikole RATKO, rođen 1923, đak, 7 raz. gimnazije, stupio u NOB 1941. godine, politički radnik;
 VUKOJEVIĆ Miloša BOJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac;
 VUKOJEVIĆ Vučena DRAGO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
 VUKOJEVIĆ Trive DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 VUKOJEVIĆ Đure ĐUJA, rođena 1887, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;
 VUKOJEVIĆ Stojana ĐURO, rođen 1912, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUKOJEVIĆ Trive JELA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 VUKOJEVIĆ Petra JOVANKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUKOJEVIĆ Mirka LUKA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VUKOJEVIĆ M. MILKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine;
 VUKOJEVIĆ Nikole PETAR, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;
 VUKOJEVIĆ Miloša RADOJKA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 VUKOJEVIĆ Marka STANA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Bundalo S. Marko
 Glušac J. Dmitra

Miljuš N. Jovo
 Vukojević M. Lazo

STARA RIJEKA

Borci poginuli u NOB:

BUJADILO Jose PEJO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine, borac;
 JAKARA Franje DRAGUTIN, rođen 1894, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Ovanjske, borac;
 JAKARA Dragutina JOZO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine na sremskom frontu.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANUŠIĆ Ive EDVARD, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, potpredsjednik Sr. odbora NOF-a i odbornik NOO;

ANUŠIĆ Ive MLADEN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, član odbora NOF-a;
 ĆOBIĆ Mije ANTE, rođen 1915, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, ilegalni radnik;
 FILIPOVIĆ Pave JOSO, rođen 1911, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 JAKARA Ivana LJUBICA, rođena 1928, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 8. 1944. godine, član SKOJ-a;
 KOMLJENOVIC Cvetka JOZO, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, obavještajac;
 SEDIĆ Stipe MATO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO-a;
 SEDIĆ Stipe PETAR, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO-a.

Žrtve fašističkog terora:

Jakara F. Marjan

STARI MAJDAN

Borci poginuli u NOB:

ĆATIĆ Maše MUJO, rođen 1921, brico, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Viteza, borac;
 ĆORDIĆ Jasima MAHMUT, rođen 1920, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Viteza, borac;
 BEŠIĆ Mehe EDHEM, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Viteza, borac;
 BJELAC Vučena GOJKO, rođen 1904, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Stare Rijeke, borac;
 DAVIDOVIĆ Jove BERO, rođen 1919, krojač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Sremu, borac;
 ĐUKIĆ Marka PERO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Miške Glave, borac;
 KARAHAFIZOVIĆ Hajdera MUHAMED, rođen 1905, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine u Grmeču, borac;
 KRAGULJ Petra ZDRAVKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Cikoie, borac;
 MARJANOVIĆ Milana NEDELJKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Kaknja, borac;
 MUJIĆ Fehima FERZO, rođen 1917, trgovački pomoćnik, trgovačka škola, stupio u NOB 1943, ranjen 1944. godine i umro, borac;
 PLAVSIĆ Tome GOJKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Fajtovaca, borac;
PLAVŠIĆ Dragoja LAZO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Sanice, borac;

SARHATLIĆ Alije SEFKO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Karlovca, borac;
VUČKOVIĆ Laze JOVO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
VUČKOVIĆ Janka OSTOJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Kaknja, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

KADIĆ Derviša AHMET, rođen 1916, kvalifikovani radnik, 3 raz. zanatske škole, obavještajni oficir brigade;
KRAGULJ Petra MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
REDŽIĆ Sulejmana ENVER, rođen 1912, profesor. Filozofski fakultet, vijećnik ZAVNOBiH-a i AVNOJ-a.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ALAGIĆ Juse MEHMED, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
ALAGIĆ Muhe ZAIM, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
ARAPOVIĆ Rame DEDO, rođen 1908, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, kovač, u radionici;
ARAPOVIĆ Selima RAMO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;
ARNAUT Ilijaza NAZIF, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac kurir;
AVDAGIĆ Hilme MUHAMED, rođen 1928, krojač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
BANJAC Sime DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, borac;
BANJAC Sime LJUBA, rođena 1917, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;
BESIĆ Mehe HILMO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BESIĆ Zaima SMAJO, rođen 1921, ugostitelj, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BESIĆ Mehe SULEJMAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1945. godine, borac;
BESIĆ Nume SERO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BESIĆ Dede ZIJAD, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kapetan;
BJELAC Gojka STANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DOBRIJEVIĆ Mije JERINA, rođena 1908, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1941. godine, odbornica AFŽ-a;

DOBRIJEVIĆ Jevre MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1943. godine, sekretar SKOJ-a;

ĐUKIĆ Marka TOMA, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOE 1943. godine, potporučnik;

ERNAUT Stojana GOSPAVA, rođena 1908, domaćica, 4 raz. osnovne škole stupila u NOB 1942. godine, borac;

GRBIĆ Hasana SMAJO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, zastavnik;

HAD2IBAJRAMOVIĆ Huse VEHBİJA, rođen 1923, stolar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

HAD2IIMAMOVIĆ Muhameda MUSTAFA, rođen 1923, brijač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

HAD2ISULEJMANOVIĆ Muhameda AHMET, rođen 1923, metalac, 3 raz. završne škole, stupio u NOB 1943. godine, zastavnik;

HASANIĆ Mehe IBRAHIM, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1945. godine, borac;

HASANIĆ Omera VEJSIL, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1944. godine, kurir;

HUTIĆ Ibrahima TAHIR, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1944. godine, borac;

KADIĆ Mustafe SALKO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

KRAGULJ Petra BOŠKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole stupio u NOB 1943. godine, borac;

KRAGULJ Petra SAVA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;

KURUZOVIĆ Muhameda HUSEIN, rođen 1909, obučar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 9. 1944. godine, borac;

KURUZOVIĆ Muhameda SALIH, rođen 1919, brijač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MARJANOVIĆ Milana MILOŠ, rođen 1913, šofer, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

MARJANOVIĆ Jove NEDELJKA, rođena 1918, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, borac;

MEMIĆ Alije ĐEMAL, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, sekretar NOO-a;

MEŠIĆ Muhameda AZIZ, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

MUJIĆ Fehima FADIL, rođen 1916, krojač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

MUJIĆ Ibrahima MEHO, rođen 1908, brijač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, borac;

MUJIĆ Mehmeda MUHAREM, rođen 1920, krojač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

MUJIĆ Bege SAFET, rođen 1905, trgovac, mala matura, stupio u NOB 1941, aktivista;

MUJIĆ Abdulaha ZEHDİJA, rođen 1929, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 12. 12. 1944. godine, član SKOJ-a;

OKANOVIĆ Ibre HUSEIN, rođen 1919, pilot, velika matura, stupio u NOB 1942. godine, potporučnik;

PASALIĆ Muhe DEMAL, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a i stražar NOO;

PASALIĆ Nedžiba HARKO, rođen 1908, metalac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PASALIĆ Abdulaha IBRAHIM, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PASALIĆ Nedžmije IBRAHIM, rođen 1927, krojač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, kurir;

PASALIĆ Ahmeta MUSTAFA, rođen 1913, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac,

PASALIĆ Hasana OSME, rođen 1926, krojač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

PAUNOVIĆ Ahmeta HAMDİJA, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, vodnik;

PAUNOVIĆ Ahmeta OMER, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član NOO;

PETROVIĆ Mate LUKA, rođen 1919, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kapetan;

PLAVŠIĆ Jove ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PLAVŠIĆ Đure ILLJA, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, član NOO;

PLAVŠIĆ Jove MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

PLAVŠIĆ Sime OSTOJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

PLAVŠIĆ Jove TRIVO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;

PLAVŠIĆ Todora ZORKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Mile JOVO, rođen 1905, mesar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, borac;

RAŽIĆ Omera HUSO, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

SARHATLIĆ Memije ĆATIBE, rođena 1907, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

SARHATLIĆ Juse MEHMED, rođen 1920, mesar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

ŠARIĆ Uzeira IBRAHIM, rođen 1923, metalac, 3 raz. zanatske škole, stupio u NOB 1943. godine;

ŠARIĆ Ahmeta HADŽALIJA, rođen 1904, službenik, mala matura, stupio u NOB 1944. godine, vodnik;

ŠARIĆ Ahmeta REUF, rođen 1921, student, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;

TALUNDŽIĆ Ibrahima AZIZ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, borac;

TRKULJA Cede MILAN, rođen 1926, pekar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TRKULJA Dušana ŽIVKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOJNKOVIĆ Huse HASAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 VUKOVIĆ Todor LJUBICA, rođena 1908, domaćica, samouka, stupila u NOB 11. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 ZOBENICA Mijata JOVO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ZUKIĆ Gane JUSO, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ŽILIĆ Avde ABDULAH, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, kurir ONOO;
 ŽIŽIĆ Zejnla MUHAREM, rođen 1910, kovač, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kurir.

Žrtve fašističkog terora:

Banjac G. Simo	Kokanović J. Gojko	Stupar T. Ilija
Bjelac S. Jovo	Kokanović J. Rade	Todorović J. Lazo
Bjelac S. Mladen	Kuruzović H. Ibrahim	Todorović L. Mirko
Borenović S. Boja	Kuruzović M. Jusuf	Tomašević N. Mijo
Borenović S. Dara	Marjanović J. Milan	Torbić P. Milan
Borenović S. Mile	Marjanović Z. Milka	Trkulja S. Čedo
Borenović M. Simo	Marjanović J. Milorad	Trkulja S. Dušan
Ćorđić A. Enver	Plavšić M. Đuro	Trkulja C. Krsto
Dobrijević Đ. Mirko	Praštalo S. Jefa	Trkulja C. Mladen
Hadžiahmetović M. Huso	Praštalo J. Mile	Vuković V. Ilija
	Stefanović S. Simo	Vuković V. Ratko

S U H A C A

Borci poginuli u NOB:

DOBRIJEVIĆ Stole LAZO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Grdanovaca, borac;
 DOBRIJEVIĆ Tode NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Garevica, borac;
 KRAGULJ Spase OBRAD, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1945. godine u Srbiji, borac;
 KRAGULJ Petra ZDRAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Prijedora, borac;
 MILADINOVIĆ Luke MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Lušci Palanke, borac;
 MILADINOVIĆ Tome PANE, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na Neretvi, borac;
 MILADINOVIĆ Tode STOJAN, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac;
 PLAVŠIĆ Tome GOJKO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Vinkovaca, borac;
ZURNIĆ Lake TRIVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

DOBRIJEVIĆ Dušana SIMO, rođen 1918, godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
MILADINOVIĆ Tode ZDRAVKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, politički komesar čete;
PRAŠTALO Jovana LAZAR, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
ŠTRBAC Spasoja LELIJA, rođen 1912. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
VUJANIĆ Save DRAGOJE, rođen 1898. godine, zemljoradnik, nepismen, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BILBIJA Pere OSTOJA, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BILBIJA Dane PETRA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, član SKOJ-a;
DOBRIJEVIĆ Jove BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
DOBRIJEVIĆ Tode LAZO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 25. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;
DOBRIJEVIĆ Jove LJUBICA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 12. 1943. godine, član SKOJ-a;
DOBRIJEVIĆ Dušana LAZO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, predsjednik NOO;
DOBRIJEVIĆ Mile MITAR, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar SKOJ-a;
KECMAN Joše JELA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 14. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;
KRAGULJ Sime OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
KRAGULJ Rade ZORKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1944. godine, bolničarka;
MILADINOVIĆ Lazara KOŠTA, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
MILADINOVIĆ Miće LJUBICA, rođena 1923, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
MILADINOVIĆ Milana MILKA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
MILADINOVIĆ Petra OSTOJA, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;
MRDALJ Mile ZORA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka;
ŠTRBAC Dragoja ĐURO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, komandir voda;
ŠTRBAC Đure MIĆA, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, član odbora NOF-a;

ŠTRBAC Mihajla MILE, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 ŠTRBAC Koste VIDA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, sekretar AFŽ-a;
 VUČKOVIĆ Vase ZORA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUJANIĆ Dragoja JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VUJANIĆ Dragoja MILE, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;
 VUKOBRAD Dorda DUŠAN, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;
 VUKOBRAD Ostoje MARA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUKOBRAD Jove PERO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ZURNIĆ Bože DEVA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 ZURNIĆ r. Dobrijević Steve JOVANKA, rođena 1926, domaćica, stupila u NOB 15. 12. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ZURNIĆ Lazara SIMO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 3. 1. 1944. godine, član SKOJ-a.

Žrtve fašističkog terora:

Bilbija Đ. Dane	Miladinović M. Dosta	Praštaló J. Mladen
Bilbija S. Đuro	Miladinović J. Đuja	Praštaló J. Ostoja
Bilbija P. Lejka	Miladinović P. Đuja	Praštaló M. Pero
Bilbija L. Marko	Miladinović S. Đuro	Praštaló J. Slavko
Bilbija S. Mileva	Miladinović M. Jovanka	Praštaló D. Stoja
Bilbija L. Mirko	Miladinović L. Jovo	Štrbac P. Anda
Bilbija Đ. Simo	Miladinović J. Koviljka	Štrbac D. Dragoje
Bilbija L. Tomo	Miladinović S. Manojlo	Štrbac D. Lazo
Dobrijević D. Boja	Miladinović P. Mika	Štrbac Đ. Ljuboje
Dobrijević M. Danica	Miladinović L. Milica	Štrbac Z. Mika
Dobrijević R. Deva	Miladinović M. Milorad	Štrbac D. Mikajlo
Dobrijević D. Đuja	Miladinović L. Milosav	Štrbac D. Mile
Dobrijević I. Jela	Miladinović L. Mirko	Štrbac D. Milka
Dobrijević P. Manojlo	Miladinović L. Nenad	Štrbac K. Milka
Dobrijević S. Mićo	Miladinović M. Nevenka	Štrbac O. Mioljka
Dobrijević S. Mićo	Miladinović L. Pero	Štrbac S. Nikola
Dobrijević D. Milica	Miladinović R. Pero	Štrbac M. Ostoja
Dobrijević L. Milka	Miladinović M. Rosa	Štrbac M. Petra
Dobrijević L. Milorad	Miladinović J. Tode	Štrbac P. Petra
Dobrijević V. Stole	Miladinović F. Veselka	Štrbac V. Radojka
Dobrijević S. Zdravko	Miladinović J. Vojin	Štrbac O. Relja
Dobrijević D. Zorka	Mrdalj M. Lazo	Štrbac O. Stana
Kragulj Đ. Gojko	Mrdalj M. Manojlo	Štrbac M. Stoja
Kragulj Đ. Gospova	Mrdalj L. Milan	Štrbac S. Stoja
Kragulj S. Mileva	Mrdalj P. Milan	Štrbac N. Uroš
Kragulj M. Nikola	Praštaló J. Dragica	Topić P. Bosiljka
Kragulj Đ. Spasoje	Praštaló J. Đuro	Vučković J. Branko
Kragulj J. Stevo	Praštaló J. Jošo	Vučković J. Dragan
Kragulj Stoja	Praštaló M. Mile	Vučković I. Dušan
Miladinović M. Doja	Praštaló M. Milka	Vučković Đ. Jovanka
Miladinović M. Deva	Praštaló J. Mladen	Vučković I. Pero

Vučković Đ. Velimir	Vujanić S. Milosavka	Vukobrad S. Lazo
Vujanić D. Anđa	Vujanić M. Sava	Vukobrad S. Milka
Vujanić M. Đuro	Vujanić S. Simo	Vukobrad L. Srđan
Vujanić M. Milan	Vujanić S. Stevan	Vukobrad Đ. Stevo
Vujanić P. Milica	Vukobrad M. Dosta	Zurunić R. Jovan
		Zurunić T. Lako

ŠEHOVCI

Borci poginuli u NOB:

BOŠKOVIĆ Sulje HAJRUDIN, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Novog, borac;
 RADIĆ Vase PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Sanice, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BAHTIĆ Muharema AHMET, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BEHREMOVIĆ Mehe AHMET, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 BEHREMOVIĆ Mehe ARIF, rođen 1914, pekar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BEHREMOVIĆ Mehe HASAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BEHREMOVIĆ Jakupa KADRIJA, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, pružni radnik;
 BOŠKOVIĆ Ahme HIMZO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BOŠKOVIĆ Ahme ŠABAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 BATONJIĆ Alije HASAN, rođen 1925, stolar, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BATONJIĆ Alije MUHAREM, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, zastavnik;
 OSMANČEVIĆ Omera OSMAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, potporučnik;
 RADIĆ Pere DUŠAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TALIĆ Osmana ALIJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 TALIĆ Osmana HASAN, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 25. 11. 1943. godine, član seoskog NOO;
 TALIĆ Latifa HATIDŽA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1944. godine, odbornica AFŽ-a;
TALIĆ Osmana MIRALEM, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TALIĆ Muhe MUHAREM, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TALIĆ Mustafe MUHAREM, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 TALIĆ Beće ZAIM, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TROŽIĆ Muhe FEHRET, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TROŽIĆ Huse HASIB, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TROŽIĆ Ibri MEHMED, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 TROŽIĆ Latifa SALIH, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 TALIĆ Mahe SALIH, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik.

Žrtve fašističkog terora:

Radić L. Ilija
 Radić M. Lazar
 Radić P. Milan
 Radić P. Mile

Osmančević M. Omer
 Radić J. Pero
 Radić M. Veljko

ŠKRLJEVITA

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ILIČIĆ Franje MILE, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 25. 10. 1943. godine, član seoskog NOO;
 KAURIN Ante MARTIN, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MADŽO Ive ILIJA, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MADŽO Ilije MILE, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TADIĆ Marijana VID, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TUTIĆ Marijana ANTE, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 TUTIĆ Ilije MARTIN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Tutić J. Petar

TOMINA

Borci poginuli u NOB:

BASIC Dede IDRIZ, rođen 1922, 4 raz. osnovne škole, zemljoradnik, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine na cesti Ključ — Petrovac;

BUBULJ Mitra MILOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na Šatoru;

CUKOVIC Save MIRKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 3. 5. 1943, poginuo 1944. godine kod Tukova — Prijedor;

DAVIDOVIĆ Đurđa LJUBA, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 5. 1943, poginuo 6. 5. 1943. godine na Zelengori;

ĐUKALIC Jovana MILE, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 5. 5. 1942, poginuo 7. 5. 1943. godine na Zelengori;

HODŽIĆ Mehe AHMET, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 25. 12. 1942. godine, poginuo 1943. godine na Žabljaku, borac;

KERIC Mehe SALKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Zadra;

KUMALIC Sadika HAMZA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 5. 1942, poginuo 12. 5. 1944. godine kod Sanice;

MIDŽAN Redže BECO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Banjaluke;

MIDŽAN Mustafe HASIM, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 9. 5. 1944, poginuo 5. 5. 1945. godine kod Bosanske Krupe;

MIDŽAN Halila MINA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 12. 5. 1942, poginuo na Čađavici kod Sitnice, borac;

MJERIM AC KA Branka PETAR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 9. 5. 1942, poginuo 5. 5. 1945. godine na sremskom frontu;

OUAČA Ostoje JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 11. 5. 1942, poginuo 1944. godine kod Zalužana;

OSMANČEVIC Smaje IMSIR, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 25. 12. 1942, poginuo 1943. godine u selu Peći kod Ključa, borac;

PIVAS Jove DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 27. 7. 1941, poginuo 1942. godine kod Han Pijeska;

POPOVIĆ Marka MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 5. 1942, poginuo 7. 5. 1944. godine na Durmitoru;

SIMIC Koste MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 5. 1942, poginuo 6. 5. 1944. godine na Durmitoru;

SIMIC Bože STANA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 5. 1943, poginula 6. 5. 1944. godine na Zelengori;

VIDOVIĆ Mihajla VID, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 4. 5. 1943, poginuo 6. 5. 1944. godine kod Busovače.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

VIDOVIĆ Đurana JOVAN, rođen 1912, cestar, 4 raz. osnovne škole, kapetan.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BAŠIĆ Osmana MUHAMED, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 7. 5. 1943. godine, sekretar NO odbora;

BAŠIĆ Muje MUHO, rođen 1891, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 3. 4. 1945, odbornik NOO;

BJEDOV Tode LUKA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 5. 1943. godine, odbornik NOO;

BORENOVIĆ Mitra ILIJA, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 5. 1944. godine, odbornik NOO;

BORENOVIĆ Jove JELA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

BORENOVIĆ Ilije MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB marta 1942. godine, poručnik;

BORENOVIĆ Mitra PETAR, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, majstor, radio u ONOO Tomina;

BUBULJ Đure JOVAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, borac;

BUBULJ Nikole MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 9. 3. 1943. godine, borac;

BUBULJ Save MILICA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

BUBULJ Jovana PERO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 5. 5. 1943. godine, poručnik;

BUBULJ Mitra STEVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 5. 1943. godine, borac;

ČOLIĆ Mile LAZO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 5. 1942. godine, borac;

ČOLIĆ Laze MILICA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a i KPJ;

ČOLIĆ Mile PETAR, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 5. 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Mile ILIJA, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 9. 5. 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Vida ILIJA, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 8. 5. 1943. godine, poručnik;

ČUKOVIĆ Save JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 9. 5. 1942. godine, borac;

ČUKOVIĆ Nikole LAZO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 9. 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Luke MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Save MITAR, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 9. 5. 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ Mile PETAR, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 12. 5. 1942. godine, borac;

ČUKOVIĆ Luke SAVA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, borac;

DAVIDOVIĆ Mile STEVAN, rođen 1906, zemljoradnik, četiri raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 12. 1942. godine, član ONOO;

ĐUKIĆ Koje BLAGOJA, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, poručnik;

ĐUKIĆ Koje MILE, rođen 1911, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, borac;

ĐURAŠINOVIĆ Marka DUŠAN, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 9. 1943. godine, borac;

ĐURIĆ Teodora BRANKO, rođen 1907, radnik, nepismen, stupio u NOB 5. 7. 1943. godine, borac;

ĐURIĆ Teodora MILORAD, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 3. 8. 1942. godine, borac;

ĐURIĆ Teodora PAJO, rođen 1925, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, stražar ONOO;

ĐURIĆ Teodora VOJISLAV, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

GOGIĆ Mile MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 12. 1942. godine, vodnik;

GOGIĆ Mile VID, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, borac;

HODŽIĆ Šabana ALE, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, borac i član SNOO;

HODŽIĆ Ale ESMA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

HODŽIĆ Mehe JUNUZ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

HODŽIĆ Arifa SMAJIL, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 9. 1943. godine, borac;

JOVANOVIĆ Mitra JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, borac;

JOVANOVIĆ Dragana STOJAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 3. 1942. godine, borac;

JOVANOVIĆ Stanoja TANASIJE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 4. 7. 1944. godine, borac;

KALACUN Ostoje GOJKO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 3. 8. 1943. godine, borac;

KALACUN Ostoje JOVAN, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 9. 3. 1943. godine, poručnik;

KERIĆ Arifa ARIF, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 11. 1942. godine, član opštinskog NOO-a;

KERIĆ Sulejmana EMIN, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, predsjednik NOO;

KERIĆ Sulejmana MEHO - Šaban, rođen 1898, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, odbornik NOO;

KERIĆ Sulejmana OMER, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 3. 1945, sekretar NOO;

KOVAČEVIĆ Ostoje MARIJA, rođena 1924, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 7. 1944, članica odbora USAOJ-a i NOF-a;

KUMALIĆ Avde ESAD, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 12. 1942. godine, borac;

KUMALIĆ Muhameda MUHAREM, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornik NOO;

KUMALIĆ Mumina MUHAREM, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 9. 1944. godine, borac;

KUZMANOVIĆ Nikole ILIJA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 7. 1943. godine, borac;

KUZMANOVIĆ Tome LJUPKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, član SNOO;

KUZMANOVIĆ Sime MARA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 5. 1944. godine, član SKOJ-a;

KUZMANOVIĆ Petra MILE, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 13. 7. 1942. godine, politički delegat voda;

KUZMANOVIĆ Mihajla NIKOLA, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 9. 1944. godine, borac;

KUZMANOVIĆ Nikole RISTO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, vodnik;

LAJIĆ Jove DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, stražar opštinskog NOO-a;

LUKIĆ Jovana ILIJA, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, politički delegat voda;

LUKIĆ Nikole MILAN, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;

MARIĆ Trive DANICA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARIĆ Dragutina MILE, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole,, stupio u NOB 7. 7. 1943. godine, borac;

MARIĆ Nedeljka PETAR, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

MARIĆ Ostoje SIMEUNA, rođena 1913, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AF2-a;

MARIĆ Nedeljka STOJA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 11. 1944. godine, član odbora USOJ-a;

MARIĆ Vučena VELIKO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, stražar opšt. NOO;

MIDŽAN Huse DERVIŠ, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 12. 1942. godine, politički delegat voda;

MIDŽAN Ale ZLATA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, predsjednica AFŽ-a;

MILOSAVLJEVIĆ Dušana BRANKO, rođen 1922, trgovački pomoćnik, 3 raz. trgovačke škole, stupio u NOB 18. 10. 1942. godine, sekretar ONOO;

MILOSAVLJEVIĆ Dušana DESANKA, rođena 1912, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 11. 1942. godine, odbornica AFŽ;

MILOSAVLJEVIĆ Dušana RADMILA, rođena 1927, domaćica 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 9. 1943. godine, član SKOJ-a;

MJERIMAČKA Branka ĐURO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, opštinski stražar;

MJERIMAČKA Đurđa KOŠTA, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, odbornik NOO;

MRDA Jove DRAŠKO, rođen 1921, trgovac, zanatska škola, stupio u NOB 9. 7. 1943. godine, borac;

PIVAŠ Mile MILICA, rođena 1920, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

PIVAS Pere MILORAD, rođen 1908, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 5. 1944. godine, borac;

PIVAS Jove OSTOJA, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, vodnik;

PIVAS Paje SAVO, rođen 1927, zemljoradnik 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 5. 1943. godine, član SKOJ-a i omladinski rukovodilac;

POPOVIĆ Spase BRANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 10. 1943. godine, politički delegat vođa;

POPOVIĆ Ljupka JOVAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, borac;

POPOVIĆ Đurđa MILE, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

POPOVIĆ Jove SPASE, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1943. godine, borac;

POPOVIĆ Laze TRIVO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 11. 1943. godine, politički delegat vođa;

RADONJIĆ Cvije BOŽO, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 6. 1944. godine, borac;

RADONJIĆ Mitra DUŠAN, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 27. 9. 1944. godine, borac;

RADONJIĆ Stojana ILIJA, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 7. 1943. godine, borac;

RADONJIĆ Mitra OSTOJA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 9. 1942. godine, predsjednik SNOO-a;

RADONJIĆ Pere ANĐA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 11. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

SIMIĆ Save BOSA, rođena 1924, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

SIMIĆ Teodora JOVO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

SIMIĆ Teodora MILE, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, borac;

STOINOVIĆ Marka LAZAR, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, borac;

STOINOVIĆ Marka SPASOJE, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 6. 1944. godine, borac;

SAVIJA Đurđa TOMA, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 10. 10. 1944. godine, borac;

ŠPIRIĆ Mile ĐURO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 27. 9. 1944. godine, borac;

TOPIĆ Ostoje MILE, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 10. 7. 1943. godine, borac i član SNOO;

TUFEK Tahira FEHRET, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 8. 1944. godine, borac;

TUFEK Mehe MELEĆA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

UNČANIN Mile LAZO, rođen 1925, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 19. 12. 1942. godine, vodnik vođa;

VIDOVIĆ Bože ANĐA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

VIDOVIĆ Vladimira CVIJETA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 9. 1944. godine, član SKOJ-a;

VIDOVIĆ Nikole DEVA, rođena 1922, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;

VIDOVIĆ Nikole ILJA, rođen 1908, radnik, nepismen, stupio u NOB 1. 9. 1941. godine, odbornik NOO i član KPJ;

VIDOVIĆ Mile JOVAN, rođen 1904, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 27. 9. 1944. godine, borac;

VIDOVIĆ Ostoje LAZO, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 30. 6. 1944. godine, obavještajac i borac;

VIDOVIĆ Nikole MARA, rođena 1917, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 4. 1942. godine, član KPJ;

VIDOVIĆ Veljka MARA, rođena 1919, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

VIDOVIĆ Jovana MILORAD, rođen 1927, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

VIDOVIĆ Mitra MILORAD, rođen 1928, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 6. 1943. godine, borac;

VIDOVIĆ Mirka OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

VIDOVIĆ Mitra PETAR, rođen 1924, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 11. 1942. godine, predsjednik NOO i borac;

VIDOVIĆ Jovana SAVA, rođena 1916, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 11. 1941. godine, odbornica NOO i član KPJ;

VIDOVIĆ Mile STOJA, rođena 1923, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 11. 1942. godine, sekretar SKOJ-a i odbornik NOO;

VIDOVIĆ Save TRIVO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, borac;

VUJANOVIĆ Nikole MITAR, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 7. 1943. godine, majstor — kolar;

VUJNOVIĆ Marka JOVANKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1. 7. 1943. godine, borac;

VUJNOVIĆ Pere NIKOLA, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1. 4. 1942. godine, predsjednik ONOO;

VUJINOVIĆ Jovana RAJKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 7. 1944. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Bašić O. Muho	Kuzmanović J. Ljupko	Popović S. Vid
Borenović M. Tomka	Kuzmanović S. Ostoja	Radosavljević V. Dragutin
Bubulj M. Miloš	Lajić P. Dane	Radosavljević J. Pero
Bubulj J. Ostoja	Lajić T. Pero	Stojinović N. Petar
Đukelić J. Jovan	Marić V. Trivo	Unčanin I. Mile
Đurić M. Teodor	Milosavljević S. Dušan	Vidović N. Bogdan
Jovanović S. Mirko	Mjerimačka P. Đuja	Vidović V. Božo
Jovanović R. Vida	Mjerimačka B. Joka	Vidović N. Đurađ
Kondić S. Ostoja	Pivaš O. Dragutin	Vidović O. Đurađ
Kovačević K. Božo	Pi vaš D. Dušan	Vidović T. Đurađ
Kovačević K. Lazo	Popović Đ. Đuja	Vidović S. Jovo
Kovačević M. Ostoja	Popović M. Đurađ	Vidović M. Marko
Kovačević K. Uroš		

Vidović S. Mile
Vidović Đ. Miloš
Vidović N. Miloš

Vidović Đ. Mitar
Vidović O. Vlado
Vujinović M. Ljuba

Vujinović P. Mile
Vujinović M. Jovan
Vujinović J. Tešan

DONJA TRAMOSNJA

Borci poginuli u NOB:

SAVIJA Petra ĐURO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 9. 8. 1944. godine kod Nove Topole, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

JOVIŠIĆ Sime ALEKSA, rođen 1923. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
JOVIŠIĆ Sime MITAR, rođen 1922. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
JOVIŠIĆ Bože PETAR, rođen 1914. godine, zemljoradnik, nepismen, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BORENOVIĆ Mitra BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BORENOVIĆ Jove DRAGUTIN, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
BORENOVIĆ Riste JOVAN, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BORENOVIĆ Riste MIHAJILO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
BORENOVIĆ Miodraga MILE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;
BORENOVIĆ Mitra MILE, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BORENOVIĆ Ostoje MILE, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BORENOVIĆ Ostoje MILEVA, rođena 1929, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1944. godine, član SKOJ-a;
BORENOVIĆ Mile MITAR, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BORENOVIĆ Mitra RAJKO, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik NOO;
BORENOVIĆ Riste STANA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
BORENOVIĆ Antonija TRIVO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
BORENOVIĆ Mitra TRIVO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
BORENOVIĆ Mirka GROZDA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornica AF2-a;

BORENOVIĆ Save TRIVO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ČUKOVIĆ-šaponja MILICA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

DEVIĆ Tome DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, saradnik NOP-a;

DEVIĆ Tome RAJKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

DOMAZET Todora LAZAR, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

GLAMOČANIN Simeuna ANTONIJE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GLAMOČANIN Mirka ILIJA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GLAMOČANIN Dure MARINKO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

GLAMOČANIN Jovana MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GLAMOČANIN Vida MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GLAMOČANIN Ostoje PERO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

GLAMOČANIN Simeuna TOMA, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ILINČIĆ Jove DUŠAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

ILINČIĆ Jovana MIRKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 3. 1944. godine, borac;

ILINČIĆ Jovana TRIVO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 3. 1942. godine, borac;

JOVIŠIĆ Ljupka CVIJETA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVIŠIĆ Simeuna DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVIŠIĆ Simeuna JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

JOVIŠIĆ Mile MARKO, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

JOVIŠIĆ Simeuna MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

JOVIŠIĆ Save PETAR, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, oficir;

JOVIŠIĆ Trive RADE, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;

KOZOMARA Jove DRAGUTIN, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KOZOMARA Mile LAZO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KOZOMARA Mile MILORAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan;

KOZOMARA Slavka STEVO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 LUKIĆ Nikole MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MARKOVIĆ Đure ILIJA, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MARKOVIĆ Đure JOVO, rođen 1924. godine, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;
 MARKOVIĆ Đure MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MARKOVIĆ Milića PETAR, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MIKAN Nike JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, borac i član SKOJ-a;
 NINIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, predsjednik NOO;
 SAMARDŽIJA Petra ĐURO, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SAMARDŽIJA Stojana JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SAMARDŽIJA Petra MILE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SAMARDŽIJA Stojana MILE, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SAMARDŽIJA Petra MITAR, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SAMARDŽIJA Pere TODOR, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SAMARDŽIJA Vida ZDRAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 SAVIJA Krstana DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, borac;
 SAVIJA Petra ĐURAĐ, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 SAVIJA Bojana RADE, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, član Opštinskog NOO.

Žrtve fašističkog terora:

Bajić B. Obrad
 Borenović S. Đurađ
 Kondić L. Ljuba
 Kondić S. Mile

Samardžija J. Milan
 Savija L. Krstan
 Savija M. Stoja

GORNJA TRAMOSNJA

Borci poginuli u NOB:

BASTA Vase BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo maja 1944. godine na Manjači, borac;

BASTA Rade MIKAILO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, poginuo u avgustu 1944. godine kod Banjaluke, borac;

BASTA Rade NENAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB septembra 1942, poginuo u februaru 1944. godine na Manjači, borac;

BASTA Vase ŽARKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 7. 12. 1944. godine kod Banjaluke, borac;

BODIROZA Nikole DUŠAN, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 8. 8. 1942, poginuo u maju 1944. godine kod Banjaluke, borac;

BODIROZA Stojana DUŠAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 9. 1943, poginuo u martu 1943. godine kod Ključa, borac;

BODIROZA Mile NIKO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 8. 8. 1942. godine, poginuo 1943. godine kod Banjaluke, borac;

DOŠENOVIĆ Bože SREDOJE, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo u maju 1945. godine, borac;

ĐAKOVIĆ Sime DUŠAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 7. 7. 1943, poginuo u martu 1945. godine kod Zenice, borac;

ĐAKOVIĆ Vase ILIJA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 6. 1942, poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

ĐAKOVIĆ Alekse MILAN, rođen 1924, stupio u NOB 9. 5. 1942. poginuo 1943. godine na Sutjesci, borac;

ĐAKOVIĆ Đorđa MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 5. 9. 1945. godine kod Bosanskog Novog, borac;

ĐAKOVIĆ Save MLADEN, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 2. 1942, poginuo 8. 3. 1944. godine kod Banjaluke, borac;

ĐAKOVIĆ Nikole MOMČILO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 8. 8. 1942, poginuo 2. 8. 1944. godine kod Banjaluke, borac;

ĐAKOVIĆ Vida SIMO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 8. 8. 1942, poginuo 2. 8. 1943. godine na Sutjesci, borac;

ĐAKOVIĆ Nike SLOBODAN, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 9. 4. 1944. godine na Manjači, borac;

ĐAKOVIĆ Sime VID, rođen 1903, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 5. 8. 1943. godine na Sutjesci, borac;

ĐAKOVIĆ Stojana VLADO, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 3. 1942, poginuo 9. 3. 1943. godine na Zelengori, borac;

GOGIĆ Dragutina MILORAD, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 3. 2. 1945. godine kod Mrkonjić-Grada, borac;

GOGIĆ Vida SAVA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 4. 8. 1943. godine na Sutjesci, borac;

ILIĆ Marka MILAN, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 3. 7. 1944. godine na Manjači, borac;

KONDIĆ Đurđa JOVAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 3. 9. 1942, poginuo 9. 3. 1943. godine kod Travnika, borac;

KONDIĆ Mirka MILE, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 7. 6. 1942, poginuo 1. 12. 1943. godine na Sutjesci, borac;

KONDTĆ Save MILORAD, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 6. 1942, poginuo 2. 10. 1943. godine na Sutjesci, borac;

KONDIĆ Ilije MLADEN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 8. 9. 1944. godine kod Mrkonjić Grada, borac;

KONDIĆ Dušana NEDELJKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 6. 1943, poginuo 5. 8. 1944. godine na Manjači, borac;
 KONDIĆ Stanka NEDELJKO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 6. 1942, poginuo 3. 9. 1943. godine kod Banjaluke, borac;
 KONDIĆ Save RADE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 9. 8. 1944. godine u Crnoj Gori, borac;
 MILIČEVIĆ Đure MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 6. 1942, poginuo 8. 2. 1943. godine na Manjači, borac;
 NINIĆ Ilije ĐURAĐ, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 2. 8. 1944. godine na Manjači, borac;
 NINIĆ Vida VELJKO, rođen 1918. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, poginuo 3. 12. 1941. godine kod Tornine, borac;
 SAMARDŽIJA Luke MILEVA, rođena 1920, domaćica, nepismena, stupila u NOB 6. 1. 1942, poginula 1. 8. 1943. godine na Sutjesci, borac;
 SAMARDŽIJA Luke MILUTIN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943, poginuo 8. 4. 1943. godine na Sutjesci, borac;
 SAMARDŽIJA Petra MITAR, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 3. 5. 1942, poginuo 2. 9. 1945. godine kod Bosanskog Novog, borac;
 SAMARDŽIJA Luke VID, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 6. 7. 1943, poginuo 1. 12. 1944. godine kod Zenice, borac;
 VERGIĆ Tome MIRKO, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 8. 3. 1944, poginuo 5. 9. 1944. godine kod Vilusa, borac;
 VUJANOVIĆ Save MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 9. 2. 1941, poginuo 9. 4. 1944. godine u Srbiji, borac;
 VUJANOVIĆ Save MOMČILO, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 3. 2. 1942, poginuo 7. 4. 1943. godine kod Bosanskog Novog, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

DEJANOVIĆ Trivuna VASO, rođen 1905. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik;
 ĐAKOVIĆ Mile NENAD, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, komandir čete;
 GOGIĆ Mitra MILE, rođen 1906. godine, zemljoradnik, nepismen, borac;
 KONDIĆ Stanka ĐURAĐ, rođen 1915. godine, zemljoradnik, nepismen, poručnik;
 NIKOLIĆ Milića ĐURO, rođen 1925. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 NIKOLIĆ Milića JOVAN, rođen 1922. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, zamjenik političkog komesara čete.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANIČIĆ Mile RADE, rođen 1912, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 5. 5. 1943. godine, borac;
 ARSENIĆ Gragutina MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;
BABIĆ Mile SIMO, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

BASTA Gojka DRAGINJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 23. 8. 1943. godine;

BASTA Stojana DRAGINJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;

BASTA Ilije GAVRO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

BASTA Rade JOVO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1944. godine, borac;

BASTA Nikole UUBIŠA, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

BASTA Vase MARINKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, stariji vodnik;

BASTA Dane MIRKO, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1942. godine, odbornik;

BASTA Dane VLADO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

BODIROŽA Davida RADE, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, odbornik;

BODIROŽA Jove SAVA, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

DARDIĆ Dušana BRANKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DARDIĆ Đurđa JOVAN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

DARDIĆ Jovana MILE, rođen 1918, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, stariji vodnik;

DARDIĆ Pere MILE, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

DARDIĆ Dušana MILOŠ, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, desetar;

DARDIĆ-Gogič MILJKA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

DARDIĆ Đurđa MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

DARDIĆ Sime OBRAD, rođen 1910, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

DARDIĆ Sime RADE, rođen 1918, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

DARDIĆ Marka STANKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DARDIĆ Simeuna ZDRAVKO, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 11. 1942. godine, stražar — kurir ONOO;

DEJANOVIĆ St. BOGOLJUB, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1942. godine, odbornik NOO;

DEJANOVIĆ Jovana DEJAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DEJANOVIĆ Bože DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

DEJANOVIĆ Dejana JOVAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;

DEJANOVIĆ Stojka MARIJA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;
 DEJANOVIĆ Stojka MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 DEJANOVIĆ MILORAD, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 8. 1942. godine, sekretar NOO;
 DOŠENOVIĆ Rade JOVO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, kapetan;
 DRAGIŠIĆ Luke MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 DRAGIŠIĆ Nik. MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Save BLAGOJE, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Mile DANE, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Alekse DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 2. 1944. godine, član SKOJ-a;
 ĐAKOVIĆ Luke ĐURAĐ, rođen 1926, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 25. 5. 1942. godine, član SKOJ-a;
 ĐAKOVIĆ Jovana ILLJA, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Vase MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, stariji vodnik;
 ĐAKOVIĆ Sime MILOŠ, rođen 1899, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, član seoskog NOO;
 ĐAKOVIĆ Nenada MITAR, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Ostoje MITAR, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Stojka MLADEN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Sime RATKO, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 ĐAKOVIĆ Blagoja SAVA, rođen 1901, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 7. 8. 1941. godine, predsjednik NOF;
 ĐAKOVIĆ Stevana TRIVUN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 8. 1943. godine, odbornik seoskog NOO;
 GOGIĆ Jovana DESA, rođena 1925, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 5. 8. 1942. godine, borac;
 GOGIĆ Vida ĐOKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, kapetan;
 GOGIĆ Dušana JOVAN, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 GOGIĆ Luke MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;
 GOGIĆ Đurđa MILE, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a;
GOGIĆ Đurđa MILORAD, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 29. 11. 1944. godine, član SKOJ-a;

GOGIĆ Mitra NIKOLA, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, kapetan;

GOGIĆ Jovana STANA, rođena 1927, domaćica, samouka, stupila u NOB 8. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

HORVAT St. ŠANDOR, rođen 1927, đak, stupio u NOB 5. 6. 1942. godine, borac;

ILIĆ Ostoje ĐURAĐ, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, kapetan;

ILIĆ Aćima MARKO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

ILIĆ Ostoje MLADEN, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

IVIĆ Sime MILAN, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

JOVANOVIĆ Stanka DRAGO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 18. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

JOVANOVIĆ Stanka MILAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

JOVANOVIĆ Stanka MILKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 2. 4. 1942. godine, borac;

KONDIĆ Stanka BLAGOJE, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Velimira DANICA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

KONDIĆ Stanka DAVID, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Gavre ILIJA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Todor JOVAN, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Stojka JOVO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Dušana MARIJA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 23. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Simeuna MIHAILO, rođen 1921, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Ilije MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Save MILAN, rođen 1920. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 4. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Dragana MILEVA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 23. 8. 1944. godine, član SKOJ-a;

KONDIĆ Save MILOŠ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7- 1943. godine, borac;

KONDIĆ Stanka MIRKO, rođen 1917, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Veljka MITAR, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 3. 1944. godine, član SKOJ-a;

KONDIĆ Lazara MLADEN, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 4. 1942. godine, borac;

KONDIĆ Teje OSTOJA, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Simeuna PETAR, rođen 1915, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

KONDIĆ Stanka PETAR, rođen 1924, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Teje RADE, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Trivuna RAJKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KONDIĆ Stanka SAV AN, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1942. godine, borac;

KONDIĆ Stanka TRIVO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 5. 4. 1942. godine, borac;

KONDIĆ Stojana VOJISLAV, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

KORAĆ Đurđa MARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

KORAĆ Đurđa RADOVAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 5. 1943. godine, borac;

KREIĆ Miloša MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 28. 3. 1944. godine;

MAKSIMOVIĆ Glíše DRAGOLJUB, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

MAKSIMOVIĆ Glíše MLADEN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NIKIĆ Ilije BRANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NINIĆ Stojana DESANKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 27. 7. 1943. godine, odbornica NOO;

NINIĆ Mile JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NINIĆ Rade MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NINIĆ Todora MILIVOJ, rođen 1923, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NINIĆ Todora MLADEN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NINIĆ Save OSTOJA, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, kapetan;

NINIĆ Mile RADE, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

NINIĆ Đure STANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 25. 4. 1942. godine, oficir;

NINIĆ Save STOJAN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

NINIĆ Mitra TOMKA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 6. 8. 1943. godine, odbornica AF2-a;

NINIĆ Stanka UROŠ, rođen 1913. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

PETROVIĆ Mile MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 4. 1942. godine, član SKOJ-a;

POKRAJAC Stojana BOJA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 25. 8. 1943. godine, odbornica;

POPOVIĆ Mitra DRAGOLJUB, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 10. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

SAMARDŽIJA Dragoljuba DRAGINJA, rođena 1927. godine, domaćica, nepismena, stupila u NOB 9. 8. 1944. godine, član SKOJ-a;

SAMARDŽIJA Jovana DUŠAN, rođen 1927, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

SAMARDŽIJA Dragomira MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 23. 4. 1942. godine, kapetan;

SAMARDŽIJA Dragutina MILICA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 2. 8. 1942. godine, borac;

SAMARDŽIJA Luke RADIVOJ, rođen 1916, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

SAMARDŽIJA Đurđa SAVA, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 23. 1. 1942. godine, oficir;

SAMARDŽIJA Petra ZORA, rođena 1914, domaćica, nepismena, stupila u NOB 6. 7. 1943. godine, odbornica NOO;

ŠEVO Jove MARKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, vodnik;

ŠEVO Marka MILICA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 23. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

TODOROVIĆ Nikole ĐURAĐ, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, odbornik NOO;

TODOROVIĆ Nikole PETAR, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

VERGIĆ Mitra DRAGIĆ, rođen 1917. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

VERGIĆ Tome MIROSLAV, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac-invalid;

VERGIĆ Tome PETAR, rođen 1920. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

VERGIĆ Tome RAJKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 8. 1943. godine, član SKOJ-a;

VUJANOVIĆ Mile DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 29. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

VUJANOVIĆ Mile JOVAN, rođen 1920, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 4. 1942. godine, borac;

VUJANOVIĆ Save SIMO, rođen 1922, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;

VUJANOVIĆ Petra KOSANKA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 15. 1. 1944. godine, član SKOJ-a;

VUJANOVIĆ Pere ROSA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

VUJNOVIĆ Nikole BOŽO, rođen 1906. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 2. 4. 1942. godine, borac;

VUJNOVIĆ Todora DUŠAN, rođen 1907. godine, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 1. 1942. godine, saradnik NOP;

VUJNOVIĆ Petra MITAR, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 2. 4. 1942. godine, major;
 VUJNOVIĆ Nikole RADE, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, borac;
 VUKIĆ Mile BRANKO, rođen 1928, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 6. 7. 1943. godine, član SKOJ-a.

2rtve fašističkog terora:

Glamočanin D. Vid	Kondić M. Đurađ	Kondić S. Uglješa
Gogić L. Mirko	Kondić S. Miloš	Kondić M. Vid
Konić V. Anđa	Kondić V. Milja	Ninić A. Đurađ
Konić M. Gavro	Kondić J. Nikola	Ninić Đ. Luka
Konić S. Simeun	Kondić M. Nikola	Popović N. Mitar
Kondić Bogoljub	Kondić A. Stojan	Samardžija M. Rade, 1917
Kondić B. Đurađ	Kondić M. Stojkan	Samardžija M. Rade, 1919

T R N O V A

Borci poginuli u NOB:

BEGIĆ Salih MESUD, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944, poginuo 1945. godine kod Bosanske Krupe, poručnik;
 SADIĆ Alije MUHAREM, rođen 1905, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, poginuo 1944. godine kod Bihaća, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

AVDIĆ Rasima AZIZ, rođen 1927, radnik, samouk, stupio u NOB 10. 10. 1944. godine, borac;
 BEŠIĆ Huse HASAN, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1. 10. 1944. godine, vojni radni bataljon;
 BEŠIĆ Rašida IDRIZ, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BEŠIĆ Memiša JAHIJJA, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 1. 1944. godine, član odbora USAOJ-a;
 BEŠIĆ Redže MEHO, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik;
 BEŠIĆ Hase OMER, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BEŠIĆ Maše ŠERIF, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BOŠKOVIĆ Nanije HILMIJA, rođen 1927, radnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 BOŠKOVIĆ Nanije NANIJA, rođen 1909, radnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 CRNKIĆ Ibrahima ESAD, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 4. 1944. godine, član SKOJ-a;

CRNKIĆ Redže HASAN, rođen 1918, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 CRNKIĆ Muhe IDRIZ, rođen 1906, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 ČAUSEVIĆ Sulje HASAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KAMENČIĆ Sejde ABAZ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KAMENČIĆ Islama AVDO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 KAMENČIĆ Beće NEZIR, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KAMENČIĆ Redže PAŠA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 3. 1944. godine, odbornica AFŽ-a;
 KAMENČIĆ Muharema REDZO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KAMENČIĆ Mehe TAIB, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
 KIČIN Muharema HASIB, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KUUCANIN Huse HUSEIN, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik NOO;
 KUUCANIN Bege KMAIL, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 KLJUČANIN-Cehajić Mehe ŠEFKA, rođena 1893, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 1. 1944. godine, odbornica AFŽ-a;
 KNEŽEVIĆ Franje MARKO, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 KOMLJEN Ive JAKOV, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, odbornik;
 LEZIĆ Ibri OSMAN, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 20. 12. 1943. godine, borac;
 MEDIĆ Mehmeda AZIZ, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MEDIĆ Smaila LATIF, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MEDIĆ Huse MUHAMED, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MEDIĆ Hasana SERIF, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MEHADŽIĆ Mahmuta JUSUF, rođen 1925, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MEHADŽIĆ Mahmuta SULEJMAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 MLINAR Stipe JAGO, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 7. 1944. godine, član seoskog odbora NOF-a;
 MLINAR Stipe JOSO, rođen 1907, trgovac, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
MUJADŽIĆ Ahme REFIK, rođen 1917, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;

NEZIREVIĆ Mehe IBRAHIM, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 PRANIĆ Marka JURE, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 SADIĆ Alije HABIB, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 11. 1943. godine, borac;
 SADIĆ Alije SMAIL, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 20. 10. 1943. godine, odbornik;
 ŠABIĆ-Mujadžić Muse FATA, rođena 1920, domaćica, samouka, stupila u NOB 1944. godine, borac;
 SARIĆ Sulje NADIR, rođen 1910, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ZORIĆ Steve PERO, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, potporučnik;
 ZORIĆ Sime STEVO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO.

2rtve fašističkog terora:

Sadić A. Sadik-Salih
 Šabanović H. Himzo
 Šuput I. Ibrahim

TUK BOBIJA (BOJIŠTE)

Borci poginuli u NOB:

KARAKAŠ Jovana MIHAJLO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo februara 1943. godine kod Jelašinovaca, borac;
 KARAKAŠ Jovana NIKOLA, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
 KARAKAŠ Trivuna STEVO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo februara 1943. godine kod Koričani, komandir voda;
 KUKOLJ Steve BOGDAN, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Vitorozi, borac;
 KUKOLJ Đure NIKOLA, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, umro od tifusa aprila 1943. godine u Bojištu, borac;
 MASTALIĆ Sime DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 1. 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, vodnik voda;
 MIJATOVIĆ Paje MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Benakovca, borac;
 MIJATOVIĆ Paje STEVO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od tifusa 1943. godine u Bojištu, desetar voda;
 MILOŠEVIĆ Ilije MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941, poginuo 1943. godine kod Bosanskog Novog, borac;
 OPAČIĆ Miloša MIHAJLO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Užica, kurir;
 SRDIĆ Milana MILKAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, umro od tifusa, 1943. godine u Bojištu, borac;

TRNINIĆ Pere STEVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Bosanskog Novog, desetar;
 TRNINIĆ Mile TOMA, rođen 1914, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 9. II. 1945. godine na Snagovu kod Zvornika, komandant brigade, kapetan;
 VOJVODIĆ Rade JANKO, rođen 1914, radnik, nepismen, stupio u NOB 1941 poginuo septembra 1941. godine kod Kamengrada, borac;
 VOJVODIĆ Rade JOVAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo juna 1943. godine na Zelengori, desetar;
 VOJVODIĆ Ilije JOVO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 12. 2. 1943. godine u Grmeču, borac;
 VOJVODIĆ Alekse MIRKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Podgradaca, borac;
 ZORIĆ Dane MIHAJLO, rođen 1914, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Tuzle, borac;
 ZORIĆ Ilije MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Grmeču, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

ĆULIBRK Steve STANA, rođena 1920. godine, domaćica, 4 raz. osnovne škole, član KPJ i predsjednik Sr. odbora AFŽ-a;
 ĆULIBRK Miće STEVO, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, član KPJ, predsjednik Sr. NO Odbora;
 ĆULIBRK Bojana TOMA, rođen 1914. godine, sezonski radnik, zemljoradnik, 4. raz. osnovne škole, poručnik;
 KARAKAŠ Tome ĐURO, rođen 1901. godine, zemljoradnik, samouk, stariji vodnik;
 KUKOLJ Steve MILAN, rođen 1909, godine, zemljoradnik, samouk, stariji vodnik;
 KUKOLJ Stevana OBRAD, rođen 1920. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stariji vodnik;
 MILOSEVIC Ilije TRIVO, rođen 1916. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, borac;
 SRDIĆ Ilije ĐURO, rođen 1920, godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
 TRNINIĆ Đure MIRKO, rođen 1923. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, kapetan;
 VOJVODIĆ Alekse DRAŽO, rođen 1920. godine, zemljoradnik, samouk, poručnik;
 VOJVODIĆ Todora OBRAD, rođen 1913. godine, zemljoradnik, samouk, potporučnik;
 VOJVODIĆ Luke PERO, rođen 1912. godine, radnik, samouk, poručnik;
 ZORIĆ Sime STEVO, rođen 1917. godine, radnik, 4 raz. osnovne škole, oficir.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BATIĆ Đure SAVA, rođen 1926, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

ČULIBRK Bojana ĐURO, rođen 1905, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ČULIBRK Jove ĐURO, rođen 1908, radnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 ČULIBRK Ilije MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 ČULIBRK Miće MIRKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, delegat, zastavnik;
 ČULIBRK Ilije SLAVKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ČULIBRK Bojana SPASE, rođen 1921, radnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar odbora;
 ČULIBRK Miće STANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;
 ČULIBRK Joše STEVO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ČULIBRK Ilije TRIVUNA, rođena 1926, domaćica, nepismena stupila u NOB 1943. godine, borac;
 ČULIBRK Đure ŽARKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 10. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;
 ĐAKOVIĆ Vida ĐURO, rođen 1910, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 ĐAKOVIĆ Vida MILE, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, desetar, stariji vodnik;
 GRBIĆ Sime LUKA, rođen 1908, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 INĐIĆ Nikole ČEDO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 INĐIĆ Vučena JOVO, rođen 1904, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;
 INĐIĆ Vučena MILE, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
 INĐIĆ Vučena TOMA, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik;
 KARAKAŠ Trivuna BOJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka, stariji vodnik;
 KARAKAŠ Steve DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KARAKAŠ Miće ĐURO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;
 KARAKAŠ Jovana MIJAT, rođen 1918, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, sekretar odbora i član KPJ;
 KARAKAŠ Dmitra MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 KARAKAŠ Trivuna MILKA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, bolničarka, stariji vodnik;
 KARAKAŠ Dmitra MIRKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, stariji vodnik;
KARAKAŠ Jove OBRAD, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KARAKAŠ Alekse SAVA, rođena 1915, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

KARAKAŠ Bojana SAVO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, član KPJ;

KARAKAŠ Jovana SMILJA, rođena 1923, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

KARAKAŠ Tome SMILJA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član KPJ;

KUKOLJ Riste BORKA, rođena 1926, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, četna bolničarka, zastavnik;

KUKOLJ Dušana BOŠKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Pere BOŠKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, vodnik;

KUKOLJ Đure DMITAR, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUKOLJ Đure JANKO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik;

KUKOLJ Mile JOJA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUKOLJ Milana JOVAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 3. 5. 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Jove MARKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KUKOLJ MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, borac;

KUKOLJ Nikole NEVENKA, rođena 1927, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1942. godine, bolničarka, stariji vodnik;

KUKOLJ Đure PERO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, potporučnik;

KUKOLJ Dmitra RADE, rođen 1903, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KUKOLJ Jove RADE, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;

KUKOLJ Jovana RADOSAV, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 15. 6. 1943. godine, član SKOJ-a;

KUKOLJ Milana RISTO, rođen 1897, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

KUKOLJ Vese ŽARKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

MASTALICA Sime ĐURO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, vodnik, zastavnik;

MASTALICA Vučena STANA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 7. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MIJATOVIĆ Jove BOJA, rođena 1901, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, odbornica AFŽ-a;

MIJATOVIĆ Vida DUŠAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

MIJATOVIĆ Paje MIRKO, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

NOVAKOVIĆ Jove KOJO, rođen 1912, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;

NOVAKOVIĆ Ostoje LAZO, rođen 1902, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

NOVAKOVIĆ Ostoje MIHAJLO, rođen 1913, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;

NOVAKOVIĆ Nikole STEVO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

OPACIĆ Miloša JOKA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 6. 1943. godine, član KPJ;

OPACIĆ Miloša MARKO, rođen 1915, radnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, komandant 16. hrv. brigade, major;

OPACIĆ Jove MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941. godine, kapetan;

OPACIĆ Miloša STEVO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941. godine, borac;

PRAŠTALO Nikole DOSTA, rođena 1910, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AF2-a;

PRAŠTALO Nikole BOJA, rođena 1926, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;

PRAŠTALO Nikole JOJA, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, desetar, stariji vodnik;

PRAŠTALO Nikole NIKOLA, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

SRDIĆ Nikole BRANKO, rođen 1922, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SRDIĆ Nikole DARA, rođena 1928, domaćica, 4 raz. osnovne škole, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

SRDIĆ Milkana SLAVKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;

SRDIĆ Ilije VASO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

TRNINIĆ Stole ĐURO, rođen 1900, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

TRNINIĆ Mile VAJO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komesar čete, poručnik;

VOJVODIĆ Davida DRAGICA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član KPJ;

VOJVODIĆ Rade JOVANKA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

VOJVODIĆ Jove MARKO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, potporučnik;

VOJVODIĆ Luke MIHAJLO, rođen 1907, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;

VOJVODIĆ Jove MILOŠ, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

VOJVODIĆ Tode MILOS, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, zastavnik;

VOJVODIĆ Ilije NIKOLA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

VOJVODIĆ Laze STANA, rođena 1918, domaćica, nepismena, stupila u NOB 15. 5. 1942. godine, odbornica AFŽ-a;
 VOJVODIĆ Luke STEVAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik, potporučnik;
 VOJVODIĆ Dane TODE, rođen 1895, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VOJVODIĆ Mile TRIVUNA, rođena 1922, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ-a;
 VOJVODIĆ Dušana UROŠ, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VOJVODIĆ Tode UROŠ, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VOJVODIĆ Rade VID, rođen 1905, radnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 VOJVODIĆ Jovana ZORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1942. godine, član SKOJ-a;
 VOJVODIĆ Nikole ZORKA, rođena 1924, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VRANJEŠ Nikole CVIJETA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VRANJEŠ Đure DUŠAN, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 VRANJEŠ Ostoje GOJKO, rođen 1909, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VRANJEŠ Ostoje JOVO, rođen 1913, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1942. godine, borac;
 VRANJEŠ Đure MILAN, rođen 1926, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, delegat, zastavnik;
 ZORIĆ Bojana BRANKO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 ZORIĆ Jovana DUŠAN, rođen 1907, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Bojana MILANKO, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ZORIĆ Mirka MIHAJLO, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, desetar, stariji vodnik;
 ZORIĆ Jovana VID, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Brkljač M. Jovo	Grbić L. Simo	Kukolj M. Drago
Brkljač M. Đuro	Karakaš J. Anđa	Kukolj M. Jovan
Brkljač Đ. Mile	Karakaš N. Anđa	Mastalića Simo
Čulibrk Boja	Karakaš N. Dušan	Mijatović -J. Anđa
Čulibrk S. Boja	Karakaš J. Jelka	Mijatović S. Mile
Čulibrk Bojan	Karakaš S. Jovo	Mijatović V. Stoja
Čulibrk S. Dragan	Karakaš S. Mirko	Srdić J. Čedo
Čulibrk S. Veso	Karakaš T. Nikola	Vojvodić Đ. Aleksa
Đaković Đ. Vid	Karakaš S. Vida	Vojvodić J. Dane
Grbić Pava	Karakaš S. Vukosava	Vojvodić J. Đuja

Vojvodić M. Đuja
Vojvodić I. Luka
Vojvodić L. Milan
Vojvodić M. Milka
Vojvodić Đ. Nikola
Vojvodić O. Nikola

Ostojić Đ. Rade
Vranješ S. Dušan
Vranješ O. Joja
Vranješ O. Nikola
Zorić M. Drago

Zorić M. Dušan
Zorić M. Joka
Zorić M. Pero
Zorić M. Persa
Zorić S. Sava
Zorić N. Stoja

USORCI

Borci poginuli u NOB:

ANDRIJEVIĆ Riste DUŠAN, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine na Kozari, borac;
ANTONIĆ Ilije AČIM, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Podgradaca, borac;
ANTONIĆ Dmitra BOSKO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Sandžaku, borac;
ANTONIĆ Pere JOVO, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Demiševaca, borac;
ANTONIĆ Đure MILAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine kod Sasine, borac;
BAŠIĆ Vase ILIJA, rođen 1907, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Podgrmeču, borac;
CRNOBRNJA Nikole MLADEN, rođen 1906, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1941. godine na Kozari, borac;
GONČIN Nike BRANKO, rođen 1921, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Travnika, borac;
GVOZDEN Gavre BLAGOJE, rođen 1903, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine u Podgrmeču, borac;
GVOZDEN Ilije UUBOJE, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Sandžaku, borac;
GVOZDEN Pere OSTOJA, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine na sremskom frontu, borac;
GVOZDEN Voje OSTOJA, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;
GVOZDEN Ilije TODOR, rođen 1912, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine u Sandžaku, borac;
KAJTEZ Stevana BOSKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Sremu, borac;
KAJTEZ Sime NIKOLA, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Pejića, borac;
KECMAN Joje MIRKO, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Petrovca, borac;
MIKAN Mike DRAGOJE, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Prijedora, komandir čete;
MIKAN Stevana GAVRO, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1944. godine na Kozari, borac;
MIKAN Stevana MILAN, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Benakovca, borac;

MIKAN Mile RATKO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Koričanice, borac;
 NOVAKOVIĆ Jovana NOVAK, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1943. godine u Podgrmeču, borac;
 NOVAKOVIĆ Petra TODOR, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Podgrmeču, borac;
 RACA Jove MILAN, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bosanskog Novog, borac;
 RODIĆ Laze MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Kaknja, borac;
 RODIĆ Laze TRIVO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Kaknja, borac;
 RODIĆ Ilije VASO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod Demiševaca, borac;
 SAVIĆ Jovana DRAGO, rođen 1924, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1942. godine kod čačka, borac;
 SAVIĆ Stojana NIKO, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Bjelih Voda, borac;
 VASILJEVIĆ Nike BRANKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
 VASILJEVIĆ Đurđa NIKO, rođen 1920, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
 VASILJEVIĆ Ilije VASO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine u Srbiji, borac;
 VUJKOVIĆ Đurđa Dušan, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1944. godine kod Stare Rijeke, borac;
 VUJKOVIĆ Stevana MILICA, rođena 1904, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. poginula 1944. godine na sremskom frontu, borac;
 VUJKOVIĆ Save NIKO, rođen 1897, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Usoraca, borac;
 VUJKOVIĆ Gavre VASO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Usoraca, borac;
 ZORIĆ Stevana PETAR, rođen 1913, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942, poginuo 1943. godine kod Starog Majdana, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

SAVIĆ Miličije DUŠAN, rođen 1914. godine, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, poručnik;
 VASILJEVIĆ Ilije NIKICA, rođen 1920. godine, zemljoradnik, samouk, stariji vodnik.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

ANDRIJEVIĆ Nike MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 ANTONIĆ Đurđa DUŠAN, rođen 1908, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

ANTONIĆ Petra MILAN, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

ANTONIĆ Pere NOVAK, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

BAŠIĆ Ilije STOJAN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BAŠIĆ Vase TOMA, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

BRKIĆ Boška DARA, rođena 1922, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

BRKIĆ Boška NIKO, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;

CRNOBRNJA Todora ALEKSA, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

SRNOBRNJA Petra BOJA, rođena 1921, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

CRNOBRNJA Dragutina ĐORĐO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, poručnik;

CRNOBRNJA Jovana GAVRO, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOBRNJA Vase GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOBRNJA Blagoja MARA, rođena 1926, domaćica, samouka, stupila u NOB 1942. godine, borac;

CRNOBRNJA Sime MILAN, rođen 1904, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

CRNOBRNJA Jovana RATKO, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

CRNOBRNJA Blagoja VELJKO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

CRNOBRNJA Ilije VELJKO, rođen 1915, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

DAMJANOVIĆ Nike ĐURAĐ, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

GONČIN Marka DRAGO, rođen 1911, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, sekretar NOO;

GONČIN Ilije LJUBAN, rođen 1921, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, kapetan I klase;

GVOZDEN Pere DRAGAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

GVOZDEN Ilije DUŠAN, rođen 1919, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik, komandir voda;

GVOZDEN Mile MILAN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

GVOZDEN Gavre STOJAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAJTEZ Stevana BORO, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAJTEZ Gavre DRAGO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAJTEZ Stevana DUŠAN, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAJTEZ Gavre MILUTIN, rođen 1927, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, kapetan I klase, komandir čete;

KAJTEZ Mitra MIRKO, rođen 1914, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, borac;

KAJTEZ Ilije MLADEN, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, vodnik, komandir voda;

KAJTEZ Pere RADOJKA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;

KAJTEZ Mile SIMO, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAJTEZ Ilije TODOR, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KAJTEZ Nike VUKAŠIN, rođen 1923, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, borac;

KECMAN Joje BOŠKO, rođen 1926, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, stariji vodnik, komandir voda;

MAJKIĆ Marka ĐUJA, rođena 1909, domaćica, samouka, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;

MAJKIĆ Marka ĐUJA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1. 8. 1943. godine, odbornica AFŽ-a;

MASTIKOSA Nikole MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 3. 8. 1942. godine, borac;

MIKAN Mile ILIJA, rođen 1911, zemljoradnik, nepismen, stupio u **NOB** 1. 8. 1943. godine, borac i član seskog NOO;

NOVAKOVIĆ Ilije AČIM, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, komandir čete;

SAVIĆ Vase MARKO, rođen 1922, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine potporučnik;

SAVIĆ Ćima MILAN, rođen 1919, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, oficir;

VASILJEVIĆ Mile BOŠKO, rođen 1927, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1943. godine, pozadinski radnik, član SKOJ-a;

VASILJEVIĆ udova Kantar Đurđa DUŠANKA, rođena 1928, domaćica, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;

VASILJEVIĆ Nikole PERO, rođen 1906, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 15. 11. 1943. godine, borac, član seoskog NOO;

VASILJEVIĆ Nike RATKO, rođen 1910, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1942. godine, odbornik NOO;

VIGNJEVIĆ Ilije RANKO, rođen 1929, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 2. 1944. godine, kurir Sreskog NOO;

VUJKOVIĆ Mile JOVAN, rođen 1909, zemljoradnik, samouk, stupio u **NOB** 1942. godine, borac.

Žrtve fašističkog terora:

Andrijević V. Jovan
Andrijević R. Petar
Antonić M. Gojko
Antonić M. Mara

Antonić P. Živko
Bašić V. Ilija
Bašić V. Mile
Bašić V. Simo

Brkić P. Boško
Brkić N. Pero
Cmobjmja G. Blagoje
Cmobjmja S. Jovan

Crnobrnja I. Marko
Crnobrnja P. Milan
Crnobrnja N. Mladen
Crnobrnja B. Rade
Crnobrnja G. Sava
Đaja B. Lazar
Gončin M. Marko
Gončin O. Mile
Gončin M. Ostoja

KAJTEZ S. Stevan
Kecman J. Jovan
Majkić V. Jefto
Majkić V. Mile
Majkić V. Niko
Mikan S. Boja
Mikan J. Niko
Mikan M. Vaso
Plavšić T. Marko
Plavšić T. Ostoja

Plavšić T. Stanko
Rodić M. Jovo
Rodić M. Marta
Savie I. Aćim
Vasiljević L. Niko
Vasiljević L. Pero
Vasiljević S. Todo
Vujković G. Đorđo
Vujković N. Ilija
Vujković N. Stevan

ZDENA

Borci poginuli u NOB:

MANDIĆ Stojana GOJKO, rođen 1914, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Malog Radića, borac;
MANDIĆ Sime JOVO, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1941, poginuo 1942. godine kod Prijedora, borac;
VRUČINIĆ Nikole MILAN, rođen 1924, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943, poginuo 1944. godine kod Resavica, borac.

Nosioci Partizanske spomenice 1941. godine:

JAKŠIĆ Ilije MILOŠ, rođen 1916, stolar, 4 raz. osnovne škole, borac.

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BRKIĆ Gavre MITAR, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
BRKIĆ Gavre RADE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
BURIĆ Paše JUSUF, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;
ČALIĆ Đure BOŠKO, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
ČELICA Joše MILE, rođen 1915, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
DAVIDOVIĆ Stevana DRAGO, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, član SKOJ-a;
DOŠENOVIĆ Riste JOVO, rođen 1909, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
ĐURĐEVIĆ Nikole LJUBO, rođen 1916, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, zastavnik;
ĐURĐEVIĆ Đure MILAN, rođen 1905, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
ĐURĐEVIĆ Nikole SAVO, rođen 1920, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1944. godine, borac;

JAKŠIĆ Milivoja ILIJA, rođen 1902, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;
 JAKŠIĆ Ilije JOVO, rođen 1913, službenik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;
 JAKŠIĆ Milivoja MILAN, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;
 JAKŠIĆ Mile MILICA, rođena 1919, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 KORDIĆ Nikole LAZO, rođen 1917, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 Krupić Omera HAJDER, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 LJUBOJA Jove JOVAN, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 LJUBOJA Nike NIKOLA, rođen 1925, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 LJUBOJA Jove SVETKO, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 MANDIĆ Milana BRANKO, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, poručnik;
 NJEGOVAN Pere DANICA, rođena 1921, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, borac;
 PRTIJA Sime NIKOLA, rođen 1928, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1942. godine, vodnik;
 VRKEŠ r. Vukić Nikole MILJA, rođena 1925, domaćica, samouka, stupila u NOB 25. 10. 1943. godine, član SKOJ-a;
 VRKEŠ Mile RADE, rođen 1925, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, borac;
 VRKEŠ Jove VID, rođen 1913, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, odbornik NOO;
 VUKIĆ Nikole DARA, rođena 1927, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, član SKOJ-a;
 VUKIĆ Nikole DUŠAN, rođen 1923, zemljoradnik, 4 raz. osnovne škole, stupio u NOB 1943. godine, član Sr. kom. SKOJ-a;
 VUKIĆ Vida LJUBO, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1943. godine, odbornik;
 VUKIĆ Pere RADE, rođen 1920, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1944. godine, borac;

Žrtve fašističkog terora:

Cvitković Đ. Ilija
 čalić I. Đurađ
 Davidović V. Dušan
 Davidović V. Milan
 Davidović P. Stevan
 Đurđević Đ. Dušan
 Đurđević Đ. Nikola
 Đurđević Đ. Stevan
 Jakšić I. Dane
 Jakšić I. Luka
 Jakšić **T. Milka**

Jakšić I. Milivoj
 Jakšić I. Vlado
 Kovačević Đuro
 Kudra P. Mara
 Kudra P. Milka
 Kudra V. Pero
 Kudra P. Vaso
 Kudra P. Zora
 Ljuboja S. Jovo
 Mandić M. Božo
 Mandić M. Đuro

Mandić M. Mara
 Mandić S. Milan
 Mandić D. Mirko
 Mandić Đ. Sava (ž)
 Mijić N. Boja
 Mijić S. Nikola
 Milošević T. Ljubo
 Milošević T. Tode
 Petrović M. Obrad
 Prtija N. Jovo
 Prtija J. Simo

Prtija S. Trivo	Topić S. Bojana	Vručinić I. Stana
Purkić S. Dara	Topić P. Mitar	Vručinić B. Stevo
Purkić I. Jelka	Topić M. Pero	Vručinić S. Stoja
Purkić S. Mileva	Tübin S. Božo	Vukić L. Gospova
Purkić N. Stevan	Vručinić S. Božo	Vukić J. Milka
Todorović Mile	Vručinić Đ. Dara	Vukić T. Nikola
Todorović V. Milica	Vručinić S. Jovo	Vukić Lj. Stana
Todorović U. Mitar	Vručinić I. Mičo	Vukić O. Stoja
Todorović U. Milka	Vručinić I. Milan	Vukić V. Vaso
Todorović N. Ruža	Vručinić Đ. Nikola	Vukić Lj. Vid
Todorović M. Uroš	Vručinić I. Spase	Vukić V. Vid

ZENKOVIĆI

Borci NOB — 15. maja 1945. godine:

BRKIĆ Huse ADVIJA, rođena 1906, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 BULJUBASA šerifa SAĆIR, rođen 1900, zemljoradnik, nepismen, stupio u NOB 1941. godine, odbornik NOO;
 KADIĆ Omera HAMDIJA, rođen 1916, zemljoradnik, samouk, stupio u NOB 1. 4. 1943. godine, član seoskog NOO-a;
 ZENKOVIĆ HATA, rođena 1925, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ;
 ZENKOVIĆ Saliha ZUHRA, rođena 1912, domaćica, nepismena, stupila u NOB 1943. godine, odbornica AFŽ.

Podaci navedeni u ovim spiskovima, uz opširan istorijski pregled NOB sanskog sreza, dat u ove dvije knjige, pruža široku mogućnost da se stekne još potpunija slika o ljudima koji su na svojim plećima, a neki dajući i svoj život, iznijeli teret i svu složenost četverogodišnje borbe za uništenje domaćih izdajnika i protjerivanje fašističkih okupatora, za izvojevanje slobode i udaranje temelja novom društvenom uređenju. Spiskovi i pregledi pokazuju koliko je učešće stanovništva bivšeg sanskog sreza (danas Opštine Sanski Most) u NOB bilo veliko i značajno.

Od 55.364 stanovnika (koliko je 70 naselja sanskog sreza imalo 1941. godine), svoje živote uzidalo je u slobodu 1.414 boraca od kojih 1.339 muškaraca i 75 žena, odnosno 2,55% stanovnika sreza. Budući da je na srezu živjelo 8.567 domaćinstava, proizlazi da je prosječno svako šesto domaćinstvo imalo po jednog borca poginulog u NOB.

Ovo područje imalo je 475 nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine, odnosno 0,85‰/o stanovnika je dobilo ovo visoko priznanje, odnosno 6-7‰/o svih boraca NOB (bilo ih je 6.949). Ako tom broju dodamo i broj boraca koji su borbu započeli 1941. godine, ali su poginuli, takvih je bilo 436, kao i one koji su takođe 1941. godine započeli borbu, ali iz raznih razloga nisu dobili Partizansku spomenicu 1941. godine, takvih ima 388, proizlazi da je narodnooslobodilačku borbu 1941. godine započelo ukupno 1.299 boraca, odnosno 2,34‰/o stanovnika.

Uključujući i sve ostale borce i one koji su bili na raznim dužnostima na slobodnoj teritoriji sreza ili kao ilegalni saradnici na okupiranoj teritoriji, proizlazi da je sanski srez imao sveukupno 6.949 boraca NOB, odnosno 12,55% stanovništva bilo je aktivno uključeno u borbu ili u izvršavanju zadataka vezanih za borbu. Od toga je bilo 5.609 muškaraca odnosno 80,78% svih boraca NOB, i 1.340 žena, odnosno 19,28% boraca sanskog sreza.

Iz brojnog pregleda se vidi da je od ukupnog broja boraca poginulo 1.414 odnosno 20,34% svih boraca, odnosno da je slobodu 15. maja 1945. godine dočekalo 5.536 boraca, odnosno 79,66% svih boraca NOB.

Od svih poginulih boraca 1.202 ili 85,00% su bili zemljoradnici, 86 ili 6,09% radnici, 72 ili 5,09% domaćice i 54 ostalih zanimanja odnosno 3,82% svih poginulih boraca.

Od 1.299 boraca koji su 1941. godine stupili u NOB u 1941. godini je poginulo 59, odnosno 4,54% svih onih koji su prvi započeli NO borbu.

Od 2.241 borca koji su 1942. godine stupili u borbu poginulo je tokom rata 661, odnosno 29,49% svih boraca koji su se druge godine rata uključili u NO borbu.

Od 2.870 boraca koji su u borbu stupili 1943. godine poginulo je 268 boraca, odnosno 9,34% tih boraca.

Od 524 borca koji su započeli borbu 1944. godine poginulo je 48 boraca, odnosno 9,16% tih boraca, i

od 15 boraca koji su stupili u NOB 1945. godine poginuo je 1 borac, odnosno 6,67% tih boraca.

Od 1.414 poginulih boraca bilo je 328 nepismenih odnosno 23,20% poginulih boraca, dok ih je 1.086 ili 76,80% imalo osnovnu školu, najveći dio, zatim bili samouci, a tek mali broj imao završenu građansku ili srednju školu ili fakultet, odnosno pred rat pohađao neku od navedenih škola.

Od 1.414 poginulih boraca živote je dalo u borbama vođenim u svom zavičaju (bivši sanski srez) 558 boraca, odnosno 39,46% poginulih boraca, u susjednim krajevima poginulo je 385 boraca, odnosno 27,23% poginulih boraca, dok je u svim ostalim krajevima Jugoslavije, gdje su krajiške i druge brigade u kojima su bili borci sa sanskog sreza, vodile borbe protiv okupatora i domaćih izdajica, poginuo 471 borac, odnosno 33,31% svih poginulih boraca.

Od 1.414 poginulih boraca u NOB je stupilo 1941. godine 436 odnosno 30,84%, 1942. godine — 661, odnosno 46,75%, 1943. godine — 268, odnosno 18,95%, 1944. godine — 48, odnosno 3,39% i 1945. godine — 1, odnosno 0,07% svih poginulih boraca.

Od 475 nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine bilo je 346 zemljoradnika, odnosno 72,84%, zatim 89 radnika, odnosno 18,74%, potom 10 domaćica, odnosno 2,11% i 30 ostalih zanimanja, odnosno 6,31% svih nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine.

Od 475 nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine bilo je 60 nepismenih na početku borbe, odnosno 12,63% svih nosilaca ovog visokog priznanja, dok je 415, odnosno 87,37% imalo osnovnu školu, neki bili samouci, a samo nekoliko imala srednju ili višu školu odnosno bili đaci ili studenti.

Od 5.061 borca NOB koji su izvojevali slobodu i dočekali 15. maja 1945. godine, bez nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine, bilo je 3.806 muškaraca odnosno 75,20% i 1.254 žene, odnosno 24,80°/#.

Od ovih **5.061** borca bilo je **3.396** zemljoradnika, odnosno **67,1** l°/o, radnika **289** odnosno **5,72%**, domaćica **1.226** odnosno **24,23%** i ostalih zanimanja **149** ili **2,94°/o** tih boraca.

Od ovih 5.061 borca stupilo je u NOB 1941. godine 388 boraca odnosno 7,67%, u 1942. godini 1.580 odnosno 31,22%, u 1943. godini 2.602 odnosno 51,42%, u 1944. godini 476 odnosno 9,41% i u 1945. godini 14 boraca odnosno 0,28%.

Od ovih 5.061 borca bilo je 1.355 nepismenih odnosno 26,77% dok je 3.705 odnosno 73,23% imalo osnovnu školu, neki bili samouci a samo mali broj imao srednju ili višu školu ili bili đaci odnosno studenti.

Od svih boraca (poginulih boraca, nosilaca Partizanske spomenice 1941. godine i boraca 1941—1945. godine), ukupno 6.949, bilo ih je 5.609 muškaraca ili 80,72% i 1.340 žena ili 19,28%.

Od svih 6.949 boraca zemljoradnika je bilo 4.944 ili 71,15%, radnika 464 ili 6,68%, domaćica 1.308 ili 18,82°/# i ostalih zanimanja 233 ili 3,35%..

S obzirom da su skoro sve i jedna domaćica na selu, izuzev nekoliko učenica, i izuzev onih iz grada Sanski Most (njih 22) bavile i zemljoradnjom, proizilazi da su zemljoradnici bili ne samo 4.944 muškarca nego i 1.286 domaćica u selima, dakle ukupno je bilo zemljoradnika 6.230 odnosno 89,65% svih boraca, dok su ostalih zanimanja (radnici, službenici, žandarmi, cestari, đaci i si.) bih samo 719 boraca ili 10,35% svih boraca ovog sreza.

Od svih 6.949 boraca u NOB su stupili 1941. godine 1.299 boraca ili 18,69%, u 1942. godini 2.241 ili 32,25%, u 1943. godini 2.870 ili 41,30%, u 1944. godini 524 ili 7,54% i u 1945. godini 15 boraca ili 0,22%.

Od svih 6. 949 boraca NOB njih 1.743 su bili nepismeni odnosno 25,08%, dok ih je 5.206 ili 74,92% imalo osnovnu školu, mnogi bili samouci a samo manji broj imao srednju ili višu školu ili bili đaci odnosno studenti.

Fašistički okupator i njihove sluge od početka maja 1941. godine do kraja rata, ubili su 3.605 nevinih ljudi, žena i djece, od kojih 2.409 muškaraca ili 66,82°/# i 1.196 žena ili 33,18% svih žrtava fašističkog terora. To znači da su okupatori i njihove sluge u skoro svakom drugom domaćinstvu ubili po jednog nedužnog čovjeka, ženu ili dijete. Budući da je tokom četverogodišnje oslobodilačke borbe poginulo na ratištima širom Jugoslavije 1.414 boraca, a da su ustaše, okupatori i četnici ubili 3.605 nevinih ljudi, žena i djece, proizilazi da je skoro na svaka dva poginula borca, palo po pet nedužnih žrtava. Iz objavljenih spiskova se vidi da je iz pojedinih porodica palo kao nevine žrtve fašističkog terora i po tri, četiri, pet pa i više članova jedne porodice, ali i da ima sela iz kojih neprijatelj nije uspio ubiti niti jednog čovjeka, iako su ta sela bila u žarištu borbi tokom čitavog rata.

U spiskove žrtava fašističkog terora unijeti su oni koje su ustaše, Nijemci, četnici i drugi neprijatelji ubili krajem jula i prvih dana avgusta 1941. godine, te oni koji su pali tokom neprijateljevih ispada na slobodnu teritoriju, a naročito u vrijeme četvrte neprijateljeve ofanzive. Neki ljudi

i žene stradali su u koncentracionim logorima (Jasenovac, Zemun, borski rudnik i drugi) dok su druge ubili četnici s područja Manjače, uglavnom 1943. i 1944. godine, kada je sanski srez već bio oslobođen.

U ove spiskove žrtava fašističkog terora nisu unijeta imena onih što su umrli od pjegavog ili trbušnog tifusa i drugih bolesti tokom rata.

Budući da je navedenih 70 naselja sanskog sreza 1941. godine imalo 55.364 stanovnika, i da su imali 3.605 nevinih žrtava, proizlazi da su 6,51% svih stanovnika pali kao nevine žrtve fašističkog terora tokom okupacije i rata.

Ovim spiskovima žrtava fašističkog terora i njihovim brojnim pregledom obuhvaćene su samo one nevine žrtve fašističkog terora koje su rodом iz naselja bivšeg sanskog sreza. Koliko je ljudi, žena i djece julsko-avgustovskih dana 1941. godine dovedeno u Sanski Most, Čaplje i Vrhpolje, iz susjednih srezova i ovdje ubijeno, nije poznato niti je ovim spiskom i pregledom obuhvaćeno.

Zbog svega toga broj nevinih žrtava od 3.605, utvrđen na osnovu ovih spiskova, upoređen je izvještajem kotarskog predstojnika od avgusta 1941. godine, o broju onih nevinih ljudi koje su ustaše tada ubile, oko 3.000, kako tada navodi kotarski predstojnik, izgleda realan. S obzirom da su Nijemci, ustaše i legionari samo tokom četvrte neprijateljeve ofanzive ubile 1.699 ljudi, žena i djece iz naselja sanskog sreza, proizlazi da je blizu 2.000 nevinih žrtava palo u ljeto 1941. godine, a da je preostalih oko 1.000 nevinih žrtava dovedeno s drugih susjednih srezova, i ubijeno na šušnjaru, kod Žitnog magacina, u Čaplju i Vrhpolju. Nešto više od 100 ljudi, žena i djece je ubijeno tokom rata prilikom ustaških i njemačkih prodora u granična sela slobodne teritorije, naročito prvih mjeseci borbe, u ljeto-jesen 1941. godine.

U ovim spiskovima i pregledima nisu obrađena sela koja su do rata i u ratu pripadala sanskom srezu (Ališići, Rasavci, Zecovi i Briševo) jer su poslije rata priključeni prijedorskom srezu, odnosno opštini. Isto tako nisu obuhvaćena sela koja su tek poslije rata pripojena današnjoj sanskoj opštini (Hazići, Vrhpolje i Hrustovo) jer će ih obraditi njihove ranije opštine (Banjaluka i Ključ).

BROJNI PREGLED
boraca poginulih u NOB 1941—1945. godine

Redni broj	NASELJE	Domaćinstava	Stanovnika	BORCI POGINULI U NOB																						
				Muškaraca Žena		SVEGA	ZANIMANJE			PISMEN		STUPILI U NOB					POGINULI					Mjesto posla				
							Zemljorad.	Radnici	Domaćice	Ostali	DA	NE	1941. god.	1942. god.	1943. god.	1944. god.	1945. god.	1941. god.	1942. god.	1943. god.	1944. god.	1945. god.	Zavičaj	Susjedni kraj	Ostali	krajevi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
1.	Batkovci	40	200	4		4	4						4	2	1	1		1		1	2		2	1	1	
2.	B. Milanovac	145	1000	37	5	42	31	5	5	1	38	4	9	26	5	2	1	5	21	11	4	21	7	14		
3.	Bošnjaci	68	408	21		21	19	2			20	1	10	9	2		2	2	9	6	2	9	4	8		
4.	Brdari	68	370	16	1	17	15		1	1	12	5	1	14	2			6	3	7	1	3	6	8		
5.	Bud. Japra	185	903	26	1	27	26		1		27	13	8	4	2	2	5	9	10	1	14	5	8			
6.	Čaplje	170	1043	11	1	12	2		1	9	6	6	1	2	6	3	1		9	2	2	2	8			
7.	Dabar	485	4365	124	3	127	123	1	3		127	36	75	15	1	7	24	60	32	4	59	38	30			
8.	Demiševci	35	251	5		5	5				2	3							3	2						
9.	Duge Njive	21	168	8		8	5	2		1		8	8			1		5	1	1	6		2			
10.	Džever	77	528	11		11	9			2	11	3	6	2	6	3		4	6	1	1	3	7			
11.	Đedovača	30	182	9		9	9				3	6	6	2	1		3	3	3		3	1	5			
12.	Fajtovci	64	420	12	1	13	11		1	1	13		2	11			1		8			6	7			
13.	Garevice	46	250	1		1	1				1	1		1			1	1			1					
14.	Gorice	66	432	1		1	1				1		1					1								
15.	Grdanovci	88	528	27	1	28	27		1		22	6	15	12	1			1	20	3		16	7	5		
16.	Hadrovci	40	200	7	1	8	7		1		8		4	4			1	3	3	1		4	2	2		
17.	Halilovci	72	490	29	1	30	27	2	1		29	1	25	2	3		10	3	14	3		16	9	5		
18.	Husimovci	48	356	5		5	4			1	3	2	4	1				1	2	2		1	2	2		
19.	Ilidža	69	391	9		9	9				3	6	3	5		1		2	5	1	1	1	3	5		
20.	Jelašinovci	170	1059	68	1	69	55	13	1		40	29	25	41	3		—	2	15	30	19	3	38	19	12	
21.	Kamengrad D.	180	1000	10		10	9	1			3	7	1		2	7		1		5	4	1	1	8		
22.	Kamengrad G.	207	1178	5		5	5				2	3				5				3	2			5		
23.	Kasapnice	80	400																							
24.	Kijevo	200	1450	12	1	13	12		1		4	9	3	4	6			1	4	5	3	2	4	7		
25.	Kljevi	484	2100	16	1	17	16		1		1	16	8	7	2		1	5	5	4	2	8	3	6		
26.	Koprivna	103	500	27	7	34	26		7	1	24	10	12	16	6			8	15	5	6	20	3	11		
27.	Kozica	320	2100	53	1	54	44	9	1		54	6	25	23				1	23	27	3	3	27	24		
28.	Kozin	60	361	27	2	29	27		2		6	23	8	15	6		2	2	18	6	1	17	1	11		
29.	Krkojevci	59	836	20		20	20				20		3	14	1	2		1	8	9	2	7	4	9		
30.	Kruhari	165	1120	20	1	21	20		1		16	5	2	14	4	1			4	12	4	1	6	7	8	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
31. Lipnik Donji	54	405	15	—	15	15	—	—	—	—	4	11	8	5	2	-	-	-	5	6	3	1	11	1	3
32. Lipnik Gornji	90	630	60	6	66	60	—	6	-	—	13	53	12	34	18	2	-	2	9	39	9	7	27	13	26
33. Lukavice	129	910	25	1	26	25	—	1	—	—	26	—	11	10	4	1	—	2	3	13	6	2	9	10	7
34. Lušci Palanka	80	480	35	3	38	24	2	3	9	—	36	2	23	14	1	—	—	4	6	26	2	—	22	9	7
35. Lužani	35	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36. Majkić Jap. D.	266	1596	48	5	53	42	5	5	1	—	50	3	25	19	9	—	—	2	6	37	7	1	22	20	11
37. Majkić Jap. G.	52	280	48	4	52	44	1	3	4	—	45	7	12	38	2	—	—	1	4	40	6	1	25	11	16
38. Marini	107	710	23	-	23	22	1	-	-	—	11	12	13	7	3	—	—	8	2	8	5	—	8	11	4
39. Miljevci	55	407	27	1	28	20	7	1	-	—	26	2	7	17	4	—	—	1	7	11	8	1	13	6	9
40. Modra	63	350	3	-	3	3	-	-	-	—	3	—	1	—	2	—	—	—	1	—	2	—	1	2	—
41. Mrkalji	80	578	20	-	20	20	-	-	-	—	10	10	4	9	6	—	1	2	2	9	4	3	7	7	6
42. Naprelje	55	450	6	-	6	6	-	-	-	—	6	—	3	2	1	—	—	—	1	4	1	—	3	1	2
43. Okreč	94	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44. Oštra Luka	68	476	23	-	23	23	-	-	-	—	18	5	4	15	4	-	-	—	3	18	1	1	6	11	6
45. Otiš	130	850	32	-	32	30	1	-	1	—	27	5	13	17	2	—	—	—	3	21	8	—	12	14	6
46. Ovanjska	77	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47. Pobrježje	70	520	3	-	3	2	-	-	1	—	2	1	—	—	2	i	—	—	—	1	1	1	1	1	1
48. Podlug	63	446	12	2	14	12	-	2	-	—	12	2	2	10	2	i	—	—	1	7	5	1	5	4	5
49. Podovi	120	889	12	-	12	12	-	-	-	—	12	—	1	4	6	i	—	—	—	7	4	1	2	4	6
50. Podvidača	72	491	30	5	35	30	-	5	-	—	34	1	8	21	6	—	—	—	6	27	2	—	15	10	10
51. Poljak	89	630	3	-	3	3	-	-	-	—	3	—	—	—	2	i	—	—	—	—	3	—	1	2	—
52. Predojevića Gl.	48	400	34	2	36	34	-	2	-	—	29	7	16	15	4	i	—	—	4	28	4	—	16	5	15
53. Praštali	800	4500	36	2	38	20	14	2	2	—	37	1	20	11	7	—	—	—	2	29	4	3	22	11	5
54. Sanski Most	201	1508	28	7	35	2	13	5	15	—	35	—	5	16	13	i	—	—	4	14	16	1	7	12	16
55. Sasina	135	980	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56. Skucani Vakuf	83	870	18	3	21	18	-	3	—	—	11	10	4	7	9	i	—	—	3	12	3	3	2	3	16
57. Slatina	200	900	33	1	34	31	2	1	-	—	30	4	18	8	7	i	—	1	4	26	1	2	20	4	10
58. Stara Rijeka	257	1156	3	-	3	2	1	-	-	—	3	—	—	1	1	i	—	—	—	1	2	—	1	1	1
59. Stari Majdan	120	921	15	-	15	10	2	-	3	—	15	-	1	3	6	—	—	—	2	3	5	5	6	2	7
60. Suhaća	102	708	9	-	9	9	-	-	-	—	7	2	3	3	2	i	—	—	1	5	2	1	4	1	4
61. Šehovci	80	560	2	-	2	2	-	-	—	—	2	—	—	—	1	i	—	—	—	1	1	—	—	2	—
62. Škrlejevita	90	508	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63. Tomina	17	2	17	2	19	17	-	2	-	—	16	3	1	11	6	i	—	—	2	5	10	2	—	9	10
64. Tramošnja D.	300	2000	1	-	1	1	-	-	-	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
65. Tramošnja G.	150	1108	38	1	39	37	-	1	1	—	14	25	4	17	17	i	—	1	-	16	17	5	1	20	18
66. Trnova	50	352	2	—	2	2	—	—	—	—	1	1	—	—	1	i	—	—	—	—	1	1	—	2	·
67. Tuk Bobija	150	680	19	-	19	17	2	-	-	—	13	6	8	10	1	—	—	2	1	14	1	1	9	5	5
68. Usorci	82	1066	35	1	36	35	-	1	-	—	36	—	4	21	11	—	—	1	7	10	18	—	13	8	15
69. Zdena	25	210	3	-	3	3	-	-	—	—	3	—	1	2	—	—	—	—	1	—	2	—	—	3	—
70. Zenkovići																									
SREZ UKUPNO	8567	55364	1339	75	1414	1202	86	72	54	086	328	436	661	268	48	1	59	89	720	556	90	58	385	71	

BROJNI PREGLED
nosilaca Partizanske spomenice 1941. i boraca NOB 1941—1945. godine

		NOSIOCI PARTIZANSKE SPOMENICE 1941.										B O R C I N O B														
Redni broj	NASELJE	ZANIMANJE PISMEN										ZANIMANJE PISMEN STUPILI U NOB														
		Muškaraca	Žena	SVEGA	Zemljoradji	Radnici	Domaćice	Ostali	DA	NE	Muškaraca	Žena	SVEGA	Zemljorad.	Radnid	Domaćice	Ostali	DA	NE	1941. god.	1942. god.	1943. god.	1944. god.	1945. god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
1.	Batkovci	2	—	2	2	—	—	—	2	—	8	—	8	8	—	—	—	7	1	1	4	1	2	—		
2.	B. Milanovac	13	—	13	13	—	—	—	12	1	104	37	141	102	—	36	3	104	37	3	57	74	7	—		
3.	Bošnjaci	8	—	8	8	—	—	—	8	—	64	28	92	64	—	28	—	54	38	4	32	46	10	—		
4.	Brdari	6	—	6	6	—	—	—	5	1	31	9	40	30	1	9	—	29	11	4	14	19	3	—		
5.	Bud. Japra	8	—	8	8	—	—	—	8	—	86	21	107	85	—	21	1	104	3	8	54	38	7	—		
6.	Čaplje	1	—	1	1	—	—	—	1	—	26	9	35	24	1	9	1	19	16	—	4	26	5	—		
7.	Dabar	47	—	47	46	—	—	1	47	—	307	87	394	301	3	87	3	362	32	28	175	176	15	—		
8.	Demiševci	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	5	—	—	—	2	3	—	—	1	4	—		
9.	Duge Njive	2	—	2	—	2	—	—	2	—	27	12	39	23	3	12	1	16	23	5	21	13	—	—		
10.	Dževar	2	—	2	—	1	—	1	2	—	42	15	57	40	—	15	2	40	17	6	9	30	12	—		
11.	Đedovača	2	—	2	2	—	—	—	2	—	20	1	21	20	—	1	—	10	11	—	15	4	2	—		
12.	Fajtovci	1	—	1	1	—	—	—	1	—	28	24	52	24	3	24	1	35	17	3	9	36	4	—		
13.	Garevice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	8	7	—	1	—	7	1	—	4	3	1	—		
14.	Gorice	1	—	1	1	—	—	—	1	—	7	9	16	7	—	9	—	9	7	1	3	11	1	—		
15.	Grdanovci	8	—	8	7	—	—	—	1	7	75	15	90	75	—	15	—	63	27	10	45	31	4	—		
16.	Hadrovci	11	1	12	1	9	1	1	11	1	25	17	42	25	—	17	—	32	10	4	23	15	—	—		
17.	Halilovci	5	—	5	4	1	—	—	4	1	41	14	55	40	1	14	—	52	3	17	21	17	—	—		
18.	Husimovci	4	1	5	3	—	1	1	5	—	28	7	35	28	—	7	—	22	13	1	8	21	5	—		
19.	Ilidža	2	—	2	2	—	—	—	1	1	52	18	70	52	—	18	—	34	36	—	9	55	6	—		
20.	Jelašinovci	26	—	26	22	3	—	1	22	4	155	63	218	147	7	63	1	133	85	16	115	83	4	—		
21.	Kamengrad D.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	1	23	22	—	1	—	16	7	—	1	12	10	—		
22.	Kamengrad G.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	2	26	24	—	2	—	18	8	—	2	10	11	3		
23.	Kasapnice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	10	6	—	4	—	3	7	—	1	8	1	—		
24.	Kijevo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	19	81	62	—	19	—	30	51	4	11	48	18	—		
25.	Kljevci	23	—	23	17	5	—	1	10	13	89	38	127	87	2	38	—	48	79	5	33	82	7	—		
26.	Koprivna	6	—	6	4	2	—	—	6	—	56	18	74	50	—	18	6	45	29	4	22	33	15	—		
27.	Kozica	5	—	5	3	2	—	—	5	—	235	25	260	193	42	25	—	246	14	17	31	207	5	—		
28.	Kozin	10	—	10	10	—	—	—	3	7	34	16	50	34	—	16	—	24	26	3	25	21	1	—		
29.	Krkojevci	5	—	5	4	—	—	1	5	—	41	11	52	40	—	11	1	45	7	1	9	39	3	—		
30.	Kruhari	4	—	4	4	—	—	—	4	—	63	37	100	61	2	37	—	86	14	—	36	43	20	1		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
31. Lipnik Donji		9	—	9	9	—	—	—	5	4	58	14	72	58	—	14	—	19	53	8	18	41	5	—
32. Lipnik Gornji		21	2	23	21	—	2	—	12	11	121	44	165	119	1	44	1	82	83	13	63	81	8	—
33. Lukavice		10	—	10	10	—	—	—	10	—	57	21	78	53	2	21	2	66	12	15	14	46	3	—
34. Lušci Palanka		15	1	16	6	7	1	2	16	—	85	57	142	56	16	55	15	137	5	47	49	44	2	—
35. Lužani		—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	8	15	4	3	8	—	7	8	—	—	13	2	—
36. Majkić Jap. D.		18	2	20	11	5	2	2	20	—	119	41	160	110	8	41	1	151	9	32	61	61	6	—
37. Majkić Jap. G.		17	—	17	14	3	—	—	17	—	64	29	93	62	—	29	2	77	16	12	39	40	2	—
38. Marini		3	—	3	2	1	—	—	3	—	17	10	27	17	—	10	—	7	20	4	12	11	—	—
39. Miljevci		15	—	15	10	3	—	2	15	—	80	49	129	67	13	49	—	112	17	11	35	73	10	—
40. Modra		—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5	13	8	—	5	—	10	3	—	1	11	1	—
41. Mrkalji		5	—	5	1	4	—	—	4	1	49	22	71	43	6	22	—	35	36	9	33	26	3	—
42. Napreije		2	—	2	2	—	—	—	2	—	17	10	27	17	—	10	—	21	6	—	6	19	2	—
43. Okreč		—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	13	13	—	—	—	5	8	—	2	6	5	—
44. Oštra Luka		4	—	4	4	—	—	—	4	—	67	23	90	67	—	23	—	86	4	3	22	61	4	—
45. Otiš		18	—	18	17	1	—	—	16	2	85	34	119	83	2	34	—	93	26	1	47	68	3	—
46. O vanjska		—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	10	6	—	4	—	2	8	2	2	5	1	—
47. Pobježje		—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	21	18	—	—	3	11	10	—	1	6	14	—
48. Podlug		6	—	6	4	—	—	—	6	—	37	16	53	35	—	16	2	42	11	3	31	16	3	—
49. Podovi		3	—	3	2	1	—	—	3	—	35	16	51	34	1	16	—	49	2	3	9	38	1	—
50. Podvidača		13	—	13	12	1	—	—	13	—	60	24	84	60	—	24	—	63	21	8	30	44	2	—
51. Poljak		—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	2	21	16	2	2	1	20	1	—	2	12	7	—
52. Predojevića Gl.		25	1	26	8	14	1	3	22	4	83	32	115	64	19	32	—	82	33	24	45	45	1	—
53. Praštali		8	—	8	1	7	—	—	8	—	77	26	103	47	30	26	—	84	19	12	39	49	3	—
54. Sanski Most		9	2	11	—	4	1	6	11	—	144	40	184	12	62	21	89	173	11	7	20	130	25	2
55. Sasina		—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	2	29	23	4	2	—	28	1	—	2	8	19	—
56. Skucani Vakuf		4	—	4	2	—	—	2	4	—	80	25	105	80	—	25	—	46	59	1	31	45	24	4
57. Slatina		24	—	24	16	6	—	2	22	2	44	35	79	32	12	34	1	56	23	6	46	23	4	—
58. Stara Rijeka		—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	8	5	2	1	—	8	—	—	1	5	2	—
59. Stari Majdan		3	—	3	1	1	—	1	3	—	63	8	71	37	18	8	8	68	3	5	8	32	24	2
60. Suhača		5	—	5	5	—	—	—	4	1	16	12	28	16	—	12	—	20	8	—	8	14	6	—
61. Sehovci		—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	1	23	22	—	1	—	22	1	—	—	14	9	—
62. Škrlevita		—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	7	—	—	—	7	—	—	—	1	6	—
63. Tomina		1	—	1	—	1	—	—	1	—	93	23	116	84	7	23	2	71	45	2	20	66	26	2
64. Tramošnja D.		3	—	3	3	—	—	—	—	3	52	5	57	52	—	5	—	15	42	9	4	40	4	—
65. Tramošnja G.		6	—	6	6	—	—	—	4	2	112	19	131	106	5	19	1	66	65	1	20	97	13	—
66. Trnova		—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	3	44	36	4	3	1	40	4	—	1	9	34	—
67. Tuk Bobija		12	i	13	8	4	1	—	13	—	74	21	95	67	7	21	—	64	31	4	39	49	3	—
68. Uorci		2	—	2	2	—	—	—	2	—	42	7	49	47	—	2	—	45	4	—	25	23	1	—
69. Zdena		1	—	1	—	1	—	—	1	—	25	4	29	25	—	4	—	19	10	—	1	23	5	—
70. Zenkovići		—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5	2	—	3	—	1	—	—	—	4	—	—
SREZ UKUPNO		464	11	475	346	89	10	30	415	60	3806	1254	5060	3396	289	1226	149	1355	388	1580	2602	476	476	476

SVEUKUPNI BROJNI PREGLED
boraca NOB i žrtava fašističkog terora

Redni broj	NASELJE	U K U P N O B O R C I N O B															Žrtve fašističkog terora		
		Muškaraca	Žena	S V E G A	P I S M E N		Z A N I M A N J E				S T U P I L I U N O B					Muškarci	Žene	S V E G A	
					NE	DA	Zemljorad.	Radnici	Domaćice	Ostali	1941. god.	1942. god.	1943. god.	1944. god.	1945. god.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	Batkovci	14	—	14	9	5	14	—	—	-	5	5	2	2	—	8	—	8	
2	B. Milanovac	154	42	196	154	42	146	5	41	4	25	83	79	9	—	21	15	36	
3	Bošnjaci	93	28	121	82	39	91	2	28	-	22	41	48	10	—	11	5	16	
4	Brdari	53	10	63	46	17	51	1	10	1	11	28	21	3	—	69	30	99	
5	Bud. Japra	120	22	142	139	3	119	-	22	1	29	62	42	9	—	30	4	34	
6	Čaplje	38	10	48	26	22	27	1	10	10	2	6	32	8	—	64	8	72	
7	Dabar	478	90	568	536	32	470	4	90	4	111	250	191	16	—	182	148	330	
8	Demiševci	10	-	10	4	6	10	-	-	-	-	-	6	4	—	-	-	-	
9	Duge Njive	37	12	49	18	31	28	7	12	2	15	21	13	-	—	-	-	-	
10	Džever	55	15	70	53	17	49	1	15	5	8	11	36	15	—	42	12	54	
11	Đedovača	31	1	32	15	17	31	-	1	-	8	17	5	2	—	41	15	56	
12	Fajtovci	41	25	66	49	17	36	3	25	2	5	21	36	4	—	71	63	134	
13	Garevice	8	1	9	7	2	8	-	1	-	-	5	3	1	—	2	2	4	
14	Gorice	9	9	18	11	7	9	-	9	-	3	3	11	1	—	20	12	32	
15	Grdanovci	110	16	126	70	28	109	-	16	1	33	57	32	4	—	8	1	9	
16	Hadrovci	43	19	62	50	11	33	9	19	1	20	27	15	-	—	2	1	3	
17	Halilovci	75	15	90	85	5	71	4	15	-	47	23	20	-	—	-	-	-	
18	Husimovci	37	8	45	30	15	35	-	8	2	6	12	22	5	—	28	11	39	
19	Ilidža	63	18	81	38	43	63	-	18	-	5	14	55	7	—	10	1	11	
20	Jelašinovci	249	64	313	195	118	224	23	64	2	67	156	86	4	—	119	143	262	
21	Kamengrad D.	32	1	33	19	14	31	1	1	-	1	1	14	17	—	5	-	5	
22	Kamengrad G.	29	2	31	20	11	29	-	2	-	-	2	10	16	3	-	-	-	
23	Kasapnice	6	4	10	3	7	6	-	4	-	-	1	8	1	-	26	4	30	
24	Kijevo	74	20	94	34	60	74	-	20	-	7	15	54	18	-	48	6	54	
25	Kljevci	128	39	167	59	108	120	7	39	1	36	40	84	7	-	274	80	354	
26	Koprivna	89	25	114	75	39	80	2	25	7	22	38	39	15	-	49	13	62	
27	Kozica	293	26	319	305	14	240	53	26	-	28	56	230	5	-	14	3	17	
28	Kozin	71	18	89	33	56	71	-	18	-	21	40	27	1	-	-	-	-	
29	Krkojevci	66	11	77	70	7	64	-	1	2	9	23	40	5	-	27	24	51	
30	Kruhari	87	38	125	106	19	85	2	38	-	6	50	47	21	1	77	18	95	

1 2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
31. Lipnik Donji	82	14	96	28	68	82	—	14	—	25	23	43	5	—	3	—	3
32. Lipnik Gornji	202	52	254	107	147	200	1	52	1	48	97	99	10	—	15	—	15
33. Lukavice	92	22	114	102	12	88	2	22	2	36	24	50	4	—	31	2	33
34. Lušci Palanka	135	61	196	189	7	86	25	59	26	86	63	45	2	—	31	15	46
35. Lužani	7	8	15	7	8	4	3	8	—	—	—	13	2	—	47	8	55
36. Majkić Jap. D.	185	48	233	221	12	163	18	48	4	77	80	70	6	—	80	83	163
37. Majkić Jap. G.	129	33	162	139	23	120	4	32	6	41	77	42	2	—	56	60	116
38. Marini	43	10	53	21	32	41	2	10	—	20	19	14	—	—	47	15	62
39. Miljevc	122	50	172	153	19	97	23	50	2	33	52	77	10	—	56	35	91
40. Modra	11	5	16	13	3	11	—	5	—	1	1	13	1	—	—	—	—
41. Mrkalji	74	22	96	49	47	64	10	22	—	18	42	32	3	1	—	—	—
42. Naprelje	25	10	35	29	6	25	—	10	—	5	8	20	2	—	17	9	26
43. Okreč	13	—	13	5	8	13	—	—	—	—	2	6	5	—	1	—	1
44. Oštra Luka	94	23	117	108	9	94	—	23	—	11	37	65	4	—	42	19	61
45. Otiš	135	34	169	136	33	130	4	34	1	32	64	70	3	—	30	36	66
46. Ovanjska	6	4	10	2	8	6	—	4	—	2	2	5	1	—	—	—	—
47. Pobježje	24	—	24	13	11	20	—	—	4	—	1	8	15	—	—	—	—
48. Podlug	55	18	73	60	13	51	—	18	4	11	41	18	3	—	116	55	171
49. Podovi	50	16	66	64	2	48	2	16	—	7	13	44	2	—	8	—	8
50. Podvidača	103	29	132	110	22	102	1	29	—	29	51	50	2	—	49	1	50
51. Poljak	22	2	24	23	1	19	2	2	1	—	2	14	8	—	—	—	—
52. Predojevića Gl.	142	35	177	133	44	106	33	35	3	66	60	49	2	—	48	42	90
53. Praštali	121	28	149	129	20	68	51	28	2	40	50	56	3	—	55	52	107
54. Sanski Most	181	49	230	219	11	14	79	27	110	23	36	143	26	2	121	32	153
55. Sasina	27	2	29	28	1	23	4	2	—	—	2	8	19	—	9	2	11
56. Skucani Vakuf	102	28	130	61	69	100	—	28	2	9	38	54	25	4	15	10	25
57. Slatina	101	36	137	108	29	79	20	35	3	48	54	30	5	—	3	1	4
58. Stara Rijeka	10	1	11	11	—	7	3	1	—	—	2	6	3	—	1	—	1
59. Stari Majdan	81	8	89	86	3	48	21	8	12	9	11	38	29	2	28	4	32
60. Suhača	30	12	42	31	11	30	—	12	—	8	11	16	7	—	63	45	108
61. Sehovci	24	1	25	24	1	24	—	1	—	—	—	15	10	—	7	—	7
62. Škrlejevita	7	—	7	7	—	7	—	—	—	—	—	1	6	—	1	—	1
63. Tomina	111	25	136	88	48	101	8	25	2	4	31	72	27	2	40	6	46
64. Tramošnja D.	56	5	61	16	45	56	—	5	—	12	4	41	4	—	5	2	7
65. Tramošnja G.	156	20	176	84	92	149	5	20	2	11	37	114	14	—	20	2	22
66. Trnova	43	3	46	41	5	38	4	3	1	—	1	10	35	—	3	—	3
67. Tuk Bobija	105	22	127	90	37	92	13	22	—	25	49	50	3	—	30	17	47
68. Usorci	79	8	87	83	4	84	—	3	—	6	46	34	1	—	38	3	41
69. Zdena	29	4	33	23	10	28	1	4	—	2	3	23	5	—	45	21	66
70. Zenkovid	2	3	5	1	4	2	—	3	—	1	—	4	—	—	—	—	—
SREZ UKUPNO	5609	1340	6949	5206	1743	4944	464	1308	233	1299	2241	2870	524	15	2409	1196	3605

IZVORI I LITERATURA

A. IZVORI

a) arhivska građa

Arhiv Bosanske krajine, Banja Luka, pregledana dokumenta koja se odnose na srez Sanski Most 1941—1945. godine;
Arhiv Bosne i Hercegovine, Sarajevo, pregledan dio dokumenata koji se odnosi na srez Sanski Most 1941—1945. godine;
Arhiv Instituta za istoriju Bosne i Hercegovine, Sarajevo, pregledana dokumenta koja se odnose na srez Sanski Most 1941—1945. godine;
Arhiv Muzeja revolucije Bosanske krajine, Banja Luka, pregledana sva dokumenta koja se odnose na srez Sanski Most 1941—1945. godine;
Arhiv Muzeja revolucije naroda Bosne i Hercegovine, Sarajevo, pregledana dokumenta koja se odnose na srez Sanski Most 1941—1945. godine;
Arhiv Regionalnog muzeja u Bihaću, pregledana sva dokumenta koja se odnose na srez Sanski Most;
Arhiv Vojno-istorijskog instituta JNA, Beograd, pregledan dio dokumenata koji se odnosi na srez Sanski Most 1941—1945. godine;
Originalna dokumenta koja se nalaze u privatnom posjedu pojedinih Sanjana i autora ovog rada.

b) Štampana građa

Arhiv KP BiH, tom I, knjiga 1, »Oslobođenje« od 30. VIII 1943. do 17. XI 1944. godine, Sarajevo, 1950. godine;
Bihaćka republika, izdanje Muzeja AVNOJ-a i Pounja u Bihaću, 1965. godine, knjiga II, Zbornik dokumenata;
Broz Josip Tito: Borba za oslobođenje Jugoslavije 1941—1945, članci i govori iz NOB 1941—1944, Kultura, Beograd, 1944. godine;
Dokumenti istorije omladinskog pokreta Jugoslavije, izdanje Istorijskog odjeljenja CK NOJ, tom I, knjiga 1. i 2, tom II knjiga 1. i 2, Beograd;
Drugo zasjedanje ZAVNOBiH-a, izdanje Narodne skupštine NR BiH, Sarajevo, 1954. godine;
Istorijski arhiv KPJ, tom I, knjiga »Borba 1941«, Beograd, 1949. godine;
Istorijski arhiv KPJ, Tom I, knjiga 2, Borba 1942—1943, Beograd, 1949. godine;
Kardelj Edvard: Put nove Jugoslavije 1941—1945, Beograd Kultura, 1946. godine;
Tito Krajišnicima, brošura, izdanje »Bosanskog udarnika«, 1943. godine;
Zbornik dokumenata i podataka o NOR Jugoslavije,
ZAVNOBiH, dokumenti 1943—1944. godine, izdanje Instituta za istoriju radničkog pokreta, Sarajevo, knjiga 1, Sarajevo, 1968. godine;
ZAVNOBiH, dokumenti 1945, izdanje Instituta za istoriju radničkog pokreta, Sarajevo, knjiga II, Sarajevo, 1968. godine;
tom U, knjiga 1—12,
tom IV, knjiga 1—33,
tom IX, knjiga 1—5 i 7—9,
tom X, knjiga 1 i 2,
tom XI, knjiga 1 i 2,
tom XIII, knjiga 1 i 2.

c) memoarska građa

Arhiv Opštinskog odbora SUBNOR Sanski Most, memoarska građa o svim naseljima sadanje sanske opštine, rukopis;
Davidović Mile: Razvoj ustanka u Podgrmeću u 1941. i prvoj polovini 1942. godine, rukopis;

Indić Milan: Povodom tridesetogodišnjice oslobođenja Sanskog Mosta, rukopis;
 Kozara u NOB, zbornik sjećanja, VIZ, Beograd;
 Mrda Dušan: Sjećanja na narod sela Lipnika u toku NOB, rukopis;
 Nikolić Jovo: Tramošnja, Kozica i okolna sela u NOB, rukopis;
 Njegovan Rade: Lukavice u NOB, rukopis;
 Podgrmeč u NOB, zbornik sjećanja, VIZ, Beograd, 1972. godine;
 Prača-Veljović Sofija: Iz narodnooslobodilačke borbe, Sanski Most, hronika, rukopis;
 Radaković Danilo, Vejnović Nikola i Rajlić Dušan: Prilog za pisanje hronike sela Podvidače, rukopis;
 Regionalni muzej u Bihaću, zapisi o naseljima sanske opštine;
 Stanić Mirko: Memoarska građa o NOB sanskog sreza, rukopis;
 Vojnović Marko: Sjećanja na ustanak i NOB 1941—1942. godine, rukopis;
 Vukojević Petar: Sjećanja na NOB 1941. do kraja 1942. godine, rukopis.

Anketirani

Alagić Esad,
 Babić Branko,
 Babić Dane,
 Babić Ljubo,
 Bajalica Dimitrije,
 Bajalica Mila,
 Bajić Vlado,
 Banjac Pero,
I Bakarić Vladimir, |
 Barila dr Kazimir,
 Basara Nikica,
 Basta-Topali Desa,
 Bašić Milena,
Bašić Milenko, |
I Bašić Veselin-Veso, |
 Batoz Pero,
Bilalbegović Hazim, |
 Bilbija Nedeljko,
 Bjelajac Stojan,
 Bjelanović Zora,
 Bjelobrk Janko,
 Bjelobrk Mirko,
 Bjelovuk Mihajlo,
 Borenović Mile,
 Borenović Petar,
I Borojević Nikola, |
 Brkić Rade,
 Bundalo Miloš,
 Bundža Milan,
 Cerić Esad,
 Cmobjmja Gojko,
 Cmobjmja Marko,
 Cumbo Ljubo,
 Cvjetković Ilija,
 Čanak Katarina,
 čiča Bogdan,
 Čorak Milan-Miće,
 Čehajić Hamo,
 Čopić Branko,
 Čopić Mile,
Čulibrk Spase, |
I Čulibrk Stana Cana, |

Čulibrk Stevo,
 Čulum Ilija,
 Čurguz Milan,
 Daljević Milan,
 Dašić Dmitar,
Davidović Mile, |
Dedić Ferid, |
I Dejanović Vaso, |
 Despot Jovan,
 Divjak Ilija,
Dobrić Rade, |
I Dobrijević Đuro, |
 Dobrijević Stevo,
 Dodik Petar,
 Došen Ilija,
 Došenović Miće,
 Došen Slavko,
 Drljača Mirko,
 Dugonjić Rato,
 Đaković Đorđe,
 Đapa Mara,
 Đukić Drago,
 Đurašinović Boško,
 Đurđević Đuro,
 Đurđević Marko,
 Đurđević Milan,
 Đurić Dušan,
 Erceg Rade,
I Erceg Slobodan, |
 Erceg-Miljatović Stojanka,
 Glušac Luka,
I Glušac Marko, |
 Glušac Milan,
 Grbić P. Savo,
 Gvozden Nada,
 Ibrišagić Naim,
 Ilić Dušan,
I Ilić Mića, |
 Ilić Ratko,
 Ilić Stevo,
 Indić Milan,

Indić Milka,
 Indić Slobodan,
 Jandrić Dušan,
 Janjčić-Starc Jelena,
I Jeftić Đoko, |
 Jelača Boško,
 Jelisavac Milan,
 Jelisavac-Vojnović Milka,
 Jelisavac Trivo,
 Josipović Duško,
 Jovović Nada,
 Kadić Ahmet,
 Karabegović Osman,
 Karanović Đuro,
 Karanović Jovan,
 Karić Vlado,
 Kiš Irena,
 Knežević Pero,
 Knežević Stana,
 Kokanović Ostoja,
 Kolundžija Danica,
 Kolundžija Miće,
 Kondić Obrad,
 Kondić Trivo,
 Korać Đuro,
 Košpić Obrad,
 Kovačević Dušan,
 Kovačević Dušanka,
 Kovačević Mile,
 Kovačević Stevo,
 Kragulj Desa,
 Kragulj Milan,
 Kukulj Borko,
 Kukulj Stanko,
 Kukulj Uroš,
 Kulenović Skender,
 Kurbegović Abid,
 Kuridža Jovo,
 Lapac Nikola,
 Lazić Nikola,
 Lasić Kušec Katica,
 Levi dr Moni,
 Ličina Sveto,
 Lipovac-Krupić Mica,

Ljubičić Mile,
Ljuboja Srđić Mara,
Maglajlić Šefket,
Majer Krešo,

I Majkić Božo, _____ |

Majkić Milan,
Majkić-Žujanović Nikola,
Majkić Pero,
Makić Stojan,

I Malić Drago, _____ |

Malić Dušan,
Mandić Dušan,
Mandić Milka,
Maran Đorđo,
Marčetić Milan,
Marijan Ante,
Marzanović Drago,
Marjanović Slobodan,
Marjanović Stanko,
Marković Stojan,
Matić Ilija,
Memić Džemal,
Milinković Đuro,
Milinović Stojan,

I Milošević Dušan, |

Milošević Trivo,
Miljatić Braco,
Miljević Milan Mićuka,
Miljević Milančić,
Miljević Milan,
Miljuš Dane,
Morača Milutin,
Morača Pero,
Mrda Božo,
Mudrinić Jovan Jovica,
Nađ Košta,
Nikolić Jovo,
Ninić Stanko,
Novaković J. Milan,
Novaković Laze Milan,
Novaković Ratko,
Novaković Simo,
Novaković Stojanka,
Njegovan Đure DMITAR,
Njegovan Jove DMITAR,
Njegovan Rade,
Ostojić Stevo,
Panjak Lazo,
Pašagić Ibrahim,
Pejić Lazo,
Pejić Mihajlo,

I Perković Jozo, |

Perković Mile,
Popović Dušan,
Popović Mišo,
Popović Vlado,

Popović-Smoljanović Zora,
Poznanović Boško,
Praštalo Simuka,
Praštalo V. Vaso,
Predojević Đurin,
Predojević Ostoja,
Predojević Stevo,
Predojević Trivo,
Prošić Vlado,
Prošić Zdravko,
Puhača Mišo,

Raca Gliša,
Radaković Danilo,
Radaković Luka,
Radaković Jovo,
Radanović-Vajagić Nevenki
Radosavljević Dobrivoje,
Radulović Janko,
Raj ter Joahim Jašo,
Rašeta Aćim,
Rašeta Đuro,
Repajić Dušan
Redžić Enver,
Samardžić Milan,
Samardžić Milica,
Samardžija Savo,

1 Sekulić Petar, _____ |

Simić Mirko,

Slijepčević Miloš.

Srđić Đorđo,
Srđić Milan,
Sređić Đorđo,
Sređić Jela,
Sređić Lazo,
Stanić-Srđić Bosa,
Stanić Mirko,
[Stanivuković Đuro, |
Stojanović Gojko,
Stojnić Velimir,
Stupar Dušan Pobro,
Stupar Obrad,

Stupar Rade, _____ |

Stupar Rajko,
Stupar Stevo,
Stupar Vojo,
Sudžuković Nikola,

I Sahmić Ahmet, _____ I

Saponja Milutin,
šašić Jozo,
Šehović Ahmet,
Sevo Slavko,

Škorić Trivun,
Skundrić-Miljuš Mara,

I Škundrić Mihajlo, |

Škundrić Rade,
Škundrić Simo,
Šolaja Gajo,
Štrbac Đuro,
Štrbac Pantelija Lelija,
Štrbac Petar Perić,
Sušnica Lazar,
Tadić Simo,
Tadić V. Stevo,
Tanjga Branko,
Terzić Redžo,

Todić Branko Brano,
Todorović Vojo,
Tomić Franjo,
Topalović Nail,
Utješanović Branko,
Utješanović Savo,
Vejnović Nikola,

I vejnović Svetozar, |

Vejnović Veljko,
Vidaković Perica,
Vidaković Duško-Dule,
Vidović Jovo,
Vidović Sava,

I Vještica Stevo, _____ |

Vještica Stoja,

I Vojin Milan, _____ |

I Vojnović Petar, _____ |

Vojnović Ratko,
Vokić Obrad,
Vračar Nikola,
Vranić Mirko,
Vučnović Boško,
Vujatović Dušan,
Vujović Milutin,
Vulin Jovo,
Vulin Petar,
Vukić Dušan,
Vukić Milan,
Kukić Pero,
Vukojević Pero,
Vukojević Đurađ,
Vujasinović Tošo,
Zec Slobodan,
Zorić Milan,
Zorić Petar,
Zorić Slobodan,
Zorić Stevo.

B. LITERATURA

a) knjige:

- Bihaćka republika, izdanje Muzeja Avnoja i Pounja u Bihaću, 1965. godine, knjiga I, zbornik članaka;
- Bokan J. Branko »Sanski Most, I dio, izdanje NIGP Borba OOUR »Ekonomska politika« i Skupština opštine Sanski Most, 1974. godine;
- Borojević Lj., Samardžija D. Bašić R. 5. kozaračka brigada, izdanje VIZ, eograd, 1972. godine;
- Bosansko-krupska opština u ratu i revoluciji, izdanje Skupštine opštine Bosanska Krupa, 1969. godine;
- Čulinović Ferdo: Okupatorska podjela Jugoslavije, VIZ, Beograd, 1970. godine;
- Čulibrk Svetozar: Zapisi sa Grmeča, Prosvjeta, Beograd, 1964. godine;
- Drugi svjetski rat, izdanje VII, Beograd, 1964. godine, knjiga 1—5;
- Gončin Milorad: Sinovi Kozare, (Peta KNOU brigada), Narodna armija, Beograd, 1972. godine;
1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine, Institut za istoriju radničkog pokreta, 1973. godine;
- Hronologija Oslobođilačke borbe naroda Jugoslavije 1941—1945. VII, Beograd, 1964. godine;
- Hurem dr Rasim: Kriza NOP-a u Bosni i Hercegovini krajem 1941. i početkom 1942. godine, izdanje Svjetlost, Sarajevo, 1972. godine;
- Ignjić dr Stevan, Radovanović Jovan i dr: Ivanjica, hronika moravičkog kraja, izdanje Republičkog odbora SUBNOR SR Srbije, Beograd, 1972. godine;
- Kapetanović Hajro: 25 krajiških radnih brigada, izdanje Glas-a, Banja Luka, 1972. godine;
- Karabegović Osman: Krajina na putevima revolucije, izdanje GL4S-a, Beograd, 1978. godine;
- Komunist, organ CK KPJ;
- Kovačević Stevo: Istočni Podgrmeč u NOB, izd. Narodna knjiga, Beograd, 1977. godine;
- Krajiške brigade, zbornik članaka i sjećanja. Banja Luka, 1954. godine;
- Lazarević Božo: Vazduhoplovstvo u NOR-u, VIZ, Beograd, 1972. godine;
- Leković Mišo: Ofanziva proleterskih brigada u ljeto 1942. godine, VII, Beograd, 1965. godine;
- Lika u NOB-u 1942, sjećanja učesnika, VIZ, Beograd, 1971. godine;
- Lukač dr Dušan: Ustanak u Bosanskoj krajini, VIZ, Beograd, 1967. godine;
- Marjanović Jovan i Morača Pero: Naš oslobođilački rat i narodna revolucija 1941—1945. godine, Prosvjeta, Beograd, 1958. godine;
- Mehmedbašić Hajrudin: Prve organizacije i akcije Narodnooslobođilačkog fronta Bosne i Hercegovine, izd. Komisije za informacije Gl. odbora SSRN BiH, NIP Zadrugar, Sarajevo, 1964. godine;
- Morača Pero, Jugoslavija 1941, izdanje Instituta za savremenu istoriju, Beograd, 1971. godine;
- Nad Košta: Ratni susreti s Titom, izdanje NIRO »Dječje novine«, Gornji Milanovac, 1977. godine;
- Nad Košta: Ratne uspomene, 1942, izdanje Centra za kulturu djelatnost SSO Zagreb, 1979. god;
- Narodni heroji Jugoslavije, izdanje Instituta za savremenu istoriju, NIP Mladost, Beograd, 1975. godina, kniga I i II;
- Neretva—Šutjeska, 1943, Zbornik radova, izdanje Vojnoistorijskog instituta Beograd, 1969. godine;
- Omladina u antifašističkom pokretu Jugoslavije 1936—1945, izdanje Predsjedništva SOJ, Beograd, Muzeja Prvog zasjedanja Avnoja i Regionalnog muzeja u Bihaću, 1972. godine;
- Pregled istorije Saveza komunista Jugoslavije, izdanje Instituta za izučavanje istorije radničkog pokreta, Beograd, 1963. godine;
- Prva godina NO rata na području Karlovca, Korduna, Gline, Like, Gorskog Kotara, Pokuplja i Žumberka, Historijski arhiv u Karlovcu, zbornik članaka i sjećanja, 1971;

Prvo zasjedanje AVNOJ-a, zbornik radova naučnog skupa, izdanje Muzeja Avnoja i Pounja, Bihać, 1967. godine;

Sedma banijska divizija, zbornik članaka, VIZ, Beograd, 1967. godine;

Strugar Vlado: Jugoslavija 1941—1945., drugo izdanje, VIZ, Beograd, 1970. godine;

Treća krajiška brigada, zbornik sjećanja, knjiga I i II, VIZ, Beograd, 1969. godine;

Ustanak naroda Jugoslavije 1941, VIZ, »Vojno delo«, Beograd, 1962. godine;

Uzelac Dušan: Grmečke bjele noći, izdanje Narodna armija, Beograd;

Vujović Milutin: Jeka planina (U Bosanskoj krajini 1942—1943.), VIZ, Beograd, 1969. godine;

Vujović Milutin: Mečavina brigada (12. KNOU brigada), Narodna armija, Beograd, 1970. godine;

Vuković Branko: Prvi krajiški proleterski bataljon, izdanje Narodna armija, Beograd, 1971. godine;

Zorić Milan: XIII krajiška brigada, izdanje VIZ, Beograd, 1968. godine;

Zorić Milan: Ribnički partizanski odred, izdanje VIZ, Beograd, 1967. godine;

Zrilić Košta: Krajišnici pred bunkerima, Narodna armija, Beograd, 1969. godine;

Živković dr Dušan: Postanak i razvitak narodne vlasti u Jugoslaviji 1941—1942, izdanje Institut za savremenu istoriju, Beograd, 1969. godine.

b) Članci i manje rasprave:

Kalezić Puniša: Prvi ratni učiteljski tečaj, feljton u listu Oslobođenje, novembra-decembra 1973. godine,

Papić Limun: »Podgrmeč« — čedo revolucije, list Glas, Banja Luka, februara-marta 1974. godine.

Autorove napomene

Primajući se posla da istražim, prikupim i obradim odgovarajuću istorijsku građu i potom napišem rad *SREZ SANSKI MOST U NOB 1941—1945. GODINE*, nisam mogao ocijeniti koliko će to biti dug i složen zadatak: područje je najvećim dijelom bilo neistraženo, a veoma bogato značajnim događajima, od kojih su samo neki tematski obrađeni u ediciji *PODGRMEČ U NOB*. Nigdje drugdje nisu ni u cjelini ni pojedinačno opisana zbivanja koja se odnose direktno na sanski srez u NOB. Dakle, trebalo je sve istražiti ne samo u arhivima i bibliotekama, što je relativno lako, već i na terenu, anketirati brojne sudionike pojedinih događaja, da bi se o svemu spomenutom obavezno dalo ma i najkraće objašnjenje.

Ovo je prvi cjelovit rad o sanskom srezu, pa čitaoca nisam mogao da upućujem na neka druga publikovana djela o srezu — jer ih nema! Nešto je bolja situacija kada su u pitanju neke regionalne teme koje se odnose na čitav Podgrmeč i Bosansku krajinu.

Iako u početku zamišljen da bude hronika, odnosno da ima dosta neposrednih kazivanja učesnika NOB, ovaj rad je morao pretrpjeti izmjenu. Naknadno je usvojeno opredjeljenje da on bude istorijski pregled zbivanja na sanskom srezu u NOB, pisan na osnovu mnoštva primarnih izvora (originalnih dokumenata), ali i na osnovu memoarske građe, uz navođenje naučnog aparata, odnosno trebalo je da se djelo zasniva na dokumentovanoj analizi. Pa ipak od toga sam odstupao jer bi skoro za svaku tvrdnju, činjenicu, podatak trebalo navoditi i izvor, te bi napomena (fusnota) i njihovih rednih brojeva u tekstu bilo pre->više.

Najteže je bilo rekonstruirati i obraditi događaje u 1941. godini, za koju sam imao na raspolaganju samo nekoliko dokumenata sa jelašinovačko-saničko-dabarskog područja, nekoliko za majkićjapransko, a ni jedan dokument za lušcipalansko područje i Tramošnju, Kozicu i okolna sela. Ali uz korišćenje nekih dokumenata neprijateljskih jedinica i ustanova i uz kazivanja učesnika NOB, bilo je moguće i ta područja uspješno obraditi. Je'dino je hadrovačko-buaimlićjapransko područje imalo više desetina vrijednih dokumenata (lokalnog i šireg značaja), koje je sačuvao Dušan Malić, komandant Partizanskog odreda Mrkalji (odnosno komandir Narodne straže u Mrkaljima), na čemu sam mu veoma zahvalan.

Zbog kompleksnosti obrade sreza u NOB i preobilja značajnih događaja i aktivnosti, pa zato i obimnos>ti ovog rada, nije bilo moguće potpunije obraditi sve organizacije i institucije u NOB na srezu. Iz istog razloga nema dovoljno opisa podviga boraca, nema mnogih značajnih fotografija, a ni registara (poimeničnog, geografskih pojmova i predmetnog registra) na kraju edicije.

Da bi se ustanička 1941. godina na sanskom srezu sagledala u cjelini, Redakcijski odbor je i u drugu knjigu ove edicije uključio skraćeni tekst o otporu stanovništva Tramošnje i okolnih sela maja 1941. godine i razvoju situacije poslije toga, što je objavljeno i u monografiji Sanski Most, dio I, do jula 1941. godine.

U toku deseto godišnjeg istraživanja i prikupljanja istorijske građe o NOB sanskog sreza i pisanja ove edicije dragocjenu pomoć pružali su mi mnogo drugovi. Oni su pokazali ne samo veliko interesovanje za prikupljanje i čuvanje istorijske građe već i za njeno objavljivanje, želeći da ona bude što potpunija i kvalitetnija. A ovakav studiozan, višegodišnji rad nemoguće je obaviti bez takve podrške i saradnje. Nemoguće mi je ovdje imenovati sve drugove koji su mi pomogli da uspješnije istražim i obradim pojedine teme, događaje, periode, pa sam zato pri kraju edicije dao spisak svih anketiranih, a u samom tekstu povremeno davao imena anketiranih, ili autora pojedinih članaka i rukopisa. Posebno sam zahvalan brojnim drugovima u mjesnim udruženjima Saveza boraca NOR sanske opštine, koji su, prije svega, pripremili kraće preglede događaja u svojim naseljima koji su mi bili putokaz šta treba da istražujem i obradim. Kasnije su ti drugovi davali primjedbe i sugestije za prve verzije rukopisna.

Veoma sam zahvalan drugovima iz Skupštine opštine, Opštinskog odbora SUBNOR i Odbora za pripremu edicije u Sanskom Mostu što su mi dali povjerenje i stvorili uslove za istraživački rad.

Posebno sam zahvalan članovima Redakcijskog odbora, koji su svojim brojnim primjedbama, sugestijama i ocjenama tokom višegodišnjeg zajedničkog rada znatno poboljšali cjelokupan tekst ove edicije.

Zahvalnost dugujem i recenzentima, koji su svojim brojnim primjedbama, ispravkama, dopunama i prijedlozima takođe znatno poboljšali cjelokupan tekst ove edicije.

Zahvaljujem se redaktorima, odgovornom uredniku i lektoru, koji su svojim stručnim radom doprinijeli da ova edicija bude kvalitetnija.

Zahvalan sam drugovima iz Arhiva Instituta za istoriju u Sarajevu, Istorijskog arhiva BiH u Sarajevu, Arhiva Muzeja revolucije naroda Bosne i Hercegovine u Sarajevu, Arhiva Vojnoistorijskog instituta u Beogradu, Arhiva Bosanske krajine u Banjaluci, Muzeja revolucije Bosanske krajine u Banjaluci i Regionalnog muzeja u Bihaću, koji su mi omogućili potpuno korištenje svojih arhivskih fondova.

Svjestan sam da ovaj moj rad, i pored svih nastojanja da bude što kvalitetniji, ima svojih slabosti, prije svega zbog pomanjkanja izvornih dokumenata. Svaku kritiku koja to uzme u obzir smatraću dobronamjernom i primiću je sa zahvalnošću.

Bihać, 20. januara 1980. god.

Autor

Bilješke o autoru

BRANKO (Jove) BOKAN rođen 1921. godine u Ripču kod Bihaća, u siromašnoj porodici. Gimnaziju je pohađao u Bihaću, ali zbog siromaštva školovanje prekinuo i 1939. godine zaposlio se na gradnji unske pruge, kao namještenik.

U Ripču aktivan u društveno-političkom i kulturnom radu naprednih đaka, studenata i radnika, sekretar Knjižnice i čitaonice i član Nadzornog odbora Zemljoradničke nabavno-prodajne zadruge.

U ljeto 1941. godine u Beogradu je bio uhapšen i nakon izlaska iz zatvora stupio u Posavinski NOP odred, 1. avgusta 1941. godine. U prvoj neprijateljskoj ofanzivi prešao u Bosnu, na Romaniju. Odatle je krajem decembra 1941. godine sa grupom boraca iz Bosanske krajine. Hrvatske i Slovenije (koji su se do tad nalazili u partizanskim odredima u Srbiji) krenuo preko oslobođene i neoslobođene teritorije s poštom Glavnog štaba NOP odreda Bosne i Hercegovine i propagandnim materijalom (list BORBA od br. 6 do 19 i dr.) i u Podgrmeč stigao sredinom januara 1942. godine.

U Podgrmeču je, u prvoj polovini 1942. godine, zamjenik, pa politički komesar Radičke čete, potom partijsko-politički radnik u oslobođenom Bihaću, zatim politički komesar bolnice 1. bosanskog NOU korpusa, sekretar Štaba 4. NOU divizije i na kraju rata načelnik Propagandnog odjeljenja 4. NOU divizije. Rezervni je major.

Poslije rata sekretar Gradskog komiteta KPJ, potom predsjednik Sreskog narodnog odbora Bihać, zatim direktor Spomen-muzeja Prvog zasjedanja AVNOJ-a i Zavičajnog muzeja u Bihaću (1953—1970). Autor je većeg broja tematskih izložbi o NOB, od kojih su neke obišle veći dio Jugoslavije, te sadašnje muzejske postavke Spomen-muzeja Prvog zasjedanja AVNOJ-a. Bio je sekretar Zajednice za zaštitu i unapređenje čovjekove životne sredine unsko-sanske regije od njenog osnivanja do jeseni 1978. godine, kada je penzionisan. Bio je savezni poslanik (1963—1967) i predsjednik jednog skupštinskog odbora, zatim član Saveznog odbora SUBNOR Jugoslavije i član Savjeta za njegovanje revolucionarnih tradicija NOB Saveznog odbora SUBNOR Jugoslavije (1965—1969), te član rukovodstva više saveznih, republičkih i regionalnih društvenih organizacija. Apsolvent je istonje na Filozofskom fakultetu u Sarajevu Bivio se publicistikom; bio Je četiri godine odgovorni urednik lista Krajina u Bihaću, zatim odgovorni urednik edicija Bihaćka republika (1965. godine izašla iz štampe), Podgrmeč u NOB (1972) i još nekih zbornika. Sada je glavni i odgovorni urednik zbornika Srez Ključ u NOB (pripremljen za štampu). Koautor je monografije Bihać i okolina (1963), studije Čopćevo selo (1973) i još nekih turističkih programskih studija. Autor je knjiga: Jugoslovenska armija u odbrani zemlje i socijalističkoj izgradnji (1950), Sanski Most, do jula 1941 (1974), Dani Bihaćke republike (1978) i jednog broja radova podnijetih na naučnim i stručnim skupovima. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. godine, više ratnih i mirnodopskih odlikovanja i priznanja.

Sadržaj

XI RAZVOJ NOB TOKOM 1943. GODINE

1. NEPRIJATELJEVA ČETVRTA OFANZIVA JANUAR—FEBRUAR 1943.....	5
Neposredni uzroci za novu ofanzivu.....	6
Plan neprijatelja za četvrtu ofanzivu i njegove snage	6
Plan Vrhovnog Štaba i grupisanje naših snaga	8
2. STANJE NA SANSKOM SREZU PRED I ZA VRIJEME OFANZIVE JANUAR—FEBRUAR 1943.....	10
3. RASPORED JEDINICA I USTANOVA NOV NEPOSREDNO PRED NEPRIJATELJEVU OFANZIVU.....	13
4. BORBE NA SANSKOM SEKTORU (januar—februar 1943.)	16
Protjerivanje neprijatelja s Brajića Tavana, Dedovače i Umca	19
Vrhovni štab ističe uspjehe 6. krajiške brigade	20
Borba na Naglišu.....	21
Tito ističe, a Vrhovni štab pohvaljuje 1. bataljon 6. i 3. bataljon 1. krajiške brigade.....	23
Prodor njemačkog puka pravcem Fajtovci — Skucani Vakuf — Majkić Japra — Benakovac.....	24
Razbijanje domobranskog bataljona u Bosanskom Milanovcu	27
Povratak 2. i 5. krajiške brigade s Kozare u Podgrmeč ..	27
Napadi 4. bataljona 6. brigade na neprijateljsku kolonu ..	28
Početak evakuacije stanovništva iz ugroženih sela ...	29
Borba sa njemačkom jedinicom kod Benakovca	30
Napad na njemačku jedinicu kod Benakovca	32
Evakuacija grmečkih bolnica.....	33
Naređenje komandanta njemačkih trupa za završetak poduhvata ...	36

Raspored jedinica 4. divizije 1. februara 1943. godine . . .	37
Napad na njemačka komoru.....	38
Razbijanje njemačkog bataljona.....	39
Nijemci oslobađaju blokirani bataljon.....	40
Prve borbe na padinama Grmeča.....	41
Novi raspored brigada 4. divizije.....	41
5. EVAKUACIJA STANOVNIŠTVA I ZBJEGOVI U GRMEČU	42
Zahtjev da brigade 4. divizije napuste Grmeč i pređu na petrovački teren.....	43
Odluka da 6. brigada ostane u Podgrmeču.....	45
6. BORBE U GRMEČU.....	48
Borbe kod Lušci-Palanke.....	48
Masovne halucinacije boraca i izbjeglica u Grmeču ...	53
Odbrana premorenih boraca i izbjeglica.....	55
Proboj 2. i 5. brigade sa dijelom izbjeglica iz Grmeča . . .	57
Proboj jedinica i naroda na Lipnik.....	58
Borba 1. bataljona na Smrešnjaku.....	60
7. NEUSPJEH NEPRIJATELJEVE OFANZIVE NA SLOBODNU TERITORIJU	64
8. STANJE I AKTIVNOSTI POSLIJE NEPRIJATELJEVE OFANZIVE (15. februar — 31. mart 1943).....	66
Obnavljanje aktivnosti organizacije KPJ.....	71
Okružno partijsko savjetovanje u Hašanima	72
Savjetovanje pozadinskih vlasti.....	73
Druga partijska konferencija sanskog sreza.....	75
Majska okružna partijska konferencija.....	77
Ocjena Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu o stanju poslije ofanzive	79
Sređivanje stanja u brigadama.....	80
Štabovi 4. NOU divizije i 1. bosanskog korpusa ponovo u Podgrmeču	81
Borbe i akcije od 18. februara do 26. marta 1943. ...	84
Zbrinjavanje ranjenika i bolesnika.....	85
Bolnica i pećina u Kozinu.....	87
Pećina u Tuk Bobiji i Jelašinovačkom polju.....	88
9. PONOVI PRODOR NEPRIJATELJA KROZ PODGRMEČ .	91
Neprijateljeva operacija »Rujiška«.....	91
Druga neprijateljeva podgrmečka operacija »Oto« ...	93
10. DALJI RAZVOJ JEDINICA NOV OVOG PODRUČJA .	97
Formiranje Podgrmečkog NOP odreda.....	97

Formiranje 2. bosanskog NOU korpusa i izmjene u štabovima brigada i divizija.....	99
Prvi odlazak 6. brigade iz Podgrmeča.....	100
Prvi oficiri NOV sa sanskog sreza i Podgrmeča	101
Prva odlikovanja.....	102
Uspjesi oficira na školovanju.....	103
11. OBNOVA NOO POSLIJE OFANZIVE	106
Aktivnost NOO i pozadinskih vojnih vlasti 1943. godine	116
12. BORBE I AKCIJE NA SANSKOM SEKTORU MAJA—JUNA —JULA 1943.....	125
Povratak i ponovna odlazak 6. brigade.....	127
Reorganizacija jedinica 2. bosanskog korpusa	129
Pokušaji upada četnika s Manjače na sanski sektor	129
13. AKTIVNOST ANTIFAŠISTIČKIH ORGANIZACIJA DO OSLO- BOĐENJA SANSKOG MOSTA.....	135
Aktivnost i razvoj SKOJ-a i USAOJ-a.....	136
Oblasna konferencija USAOJ-a u Hašanima.....	140
Aktivnost i razvoj AFŽ.....	142
14. STANJE NA PODRUČJU TRAMOŠNJE I OKOLNIH SELA DO OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA.....	146
Formiranje Sanskog NOP odreda i prve akcije	148
15. STANJE U SANSKOM MOSTU PRED OSLOBOĐENJE GRADA	152
16. BORBE I AKCIJE NA SANSKOM SEKTORU (avgusta—sap- tembra—oktobra 1943. godine)	156
Razoružavanje neprijateljeve posade u Vrhpolju ...	157
Razoružavanje neprijateljeve posade u rudniku Ljubija	160
17. OSLOBOĐENJE SANSKOG MOSTA (21. oktobra 1943.)	164
Savjetovanje u Ribniku.....	165
Razvoj situacije nakon izdavanja zapovijesti	169
Rezultati akcije oslobađanja Sanskog Mosta	173
Aktivnosti jedinica na obezbjeđenju akcije.....	174
Neprijatelj o akciji na Sanski Most.....	175
Sastav štabova jedinica koje su oslobodile Sanski Most	176
XII RAZVOJ NOB NAKON OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA	
1. PRVI DANI SLOBODNOG SANSKOG MOSTA	179
2. FORMIRANJE NARODNOOSLOBODILACKIH ODBORA U OSLOBOĐENIM SELIMA.....	182
3. KAZALIŠTE NARODNOG OSLOBOĐENJA U SANSKOM MOSTU	185

4. DJELOVANJE VIŠIH PARTIJSKO-POLITIČKIH RUKOVOD-STAVA	186
5. SUĐENJE RATNIM ZLOČINCIMA.....	188
6. VIJEĆNICI ZAVNOBiH-a i AVNOJ-a SA SANSKOG SREZA 192	
7. DJELATNOST ORGANIZACIJA KPJ NAKON OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA	195
Opštinska konferencija KPJ Dabar—Eminovci	197
Treća sreska partijska konferencija.....	199
Opštinski komitet KPJ Sanski Most.....	200
Opštinski komitet KPJ za opštine Tomina—Kozica	200
Opštinski komitet KPJ za opštine Stari Majdan i Oštra Luka	201
Partijski kursevi 1944. godine.....	202
Drugo oblasno partijsko savjetovanje	203
Prvo oblasno savjetovanje SKOJ-a 2. i 3. septembra 1944. u Lušci Palanci.....	206
8. RAD NARODNOOSLOBODILAČKIH ODBORA SANSKOG SREZA U ZIMU 1943/1944. i PROLJEĆE 1944. GODINE	208
Organizovanje novih opština.....	208
Spisak raznih podataka sa terena Sanskog sreza	209
Kampanja skupljanja dobrovoljnih priloga.....	210
Spisak dobrovoljnih priloga sa terena sreza Sanski Most za mjesec novembar 1943. godine.....	211
Narodnooslobodilački fondovi	213
Prebacivanje žita s Kozare i iz Podgrmeča preko Grmeča	216
Komisijsko oduzimanje viškova žita, stoke i masti	219
Rad narodnooslobodilačkih odbora.....	220
Sjednica Opštinskog NOO Dabar.....	221
Sjednica Opštinskog NOO Lušci-Palanka.....	221
Sastanak svih odobnika seoskih NOO i članova Opštinskog NOO Halilovci.....	223
Sastanak svih odbornika s područja opštine Tomina	225
Izvještaj Opštinskog NOO Lipnik za mart 1944. godine	226
Sreska konferencija predsjednika NOO.....	227
Pregled stanja stanovništva, prevoznih sredstava i drugog na podgrmečkom okrugu 18. februara 1944. godine	230
Aktivnost NOO sanskog sreza na razvijanju pitanja zdravstva 231	
Bolnica broj 8 u Sanskom Mostu.....	234
Bolnica u Kozinu — korpusna Bolnica broj 2	235
Vojna stočna bolnica u Sanskom Mostu.....	236
Kultumo-prosvjetna aktivnost NOO.....	236
Otvaranje osnovnih škola	239
Kulturna ekipa 4. NOU divizije.....	240
Osnivanje fudbalskog kluba »Podgrmeč«	242
Ocjene Predsjedništva ZAVNOBiH-a o Bosanskoj krajini, mart — maj 1944. godine	244

9. VOJNO POLITIČKA SITUACIJA NAKON OSLOBOĐENJA SANSKOG MOSTA	247
Formiranje 15. krajiške NOU brigade.....	255
Komande i ustanove u Sanskom Mostu i na srezu	257
Otkrivanje, hapšenje i osuda njemačkih špijuna	260
XIII SANSKI MOST — CENTAR SLOBODNE TERITORIJE	263
1. DRUGO ZASJEDANJE ZAVNOBiH-a U SANSKOM MOSTU	265
Rad i boravak Predsjedništva ZAVNOBiH-a na sanskom srezu	270
2. OSNIVANJE NARODNOOSLOBODILAČKOG FRON- NE I HERCEGOVINE PRVA ZEMALJSKA KONFERENCIJA NOF-a	274
3. IZBORI I RAD ODBORA NOF-a AGITACIONO-PROPAGAND- NA I DRUGA DJELATNOST.....	278
Proslava Prvog maja.....	279
Veliki manifestacioni zbor NOF-a u Sanskom Mostu	279
Proslava trogodišnjice ustanka.....	280
Proslava dana ustanka na Zmijanju i Timaru	281
Konferencija i zbor NOF-a u Sasini.....	281
Izbori i rad odbora NOF-a.....	282
Oblasna konferencija NOF-a za Bosansku krajinu u Majkić Japri 8. avgusta 1944. godine.....	282
Organizovanje NOF-a na sanskom srezu.....	283
Organizovanje NOF-a na sanskom srezu.....	283
Izbor opštinskog odbora NOF-a Lušci-Palanka	283
Gradski odbor NOF Sanski Most.....	284
Izbor i rad seoskih i Opštinskog odbora NOF-a Lipnik	284
Opštinski odbor NOF-a Eminovaca.....	286
Organizacija ostalih seoskih odobora NOF-a.....	286
Opštinski odbor NOF-a Sanski Most.....	288
Sreska konferencija NOF-a Sanski Most.....	288
Okružna konferencija NOF-a za Podgrmeč.....	289
4. FORMIRANJE NOVIH JEDINICA NOV JUGOSLAVIJE U SANSKOM MOSTU	291
Prva vazduhoplovna baza 5. korpusa NOVJ u Sanskom Mostu	291
Prva eskadrila 5. korpusa NOVJ.....	293
Prva artiljerijska grupa 5. korpusa NOVJ.....	296
Artiljerijska brigada 3. NOU divizije.....	297
5. UČITELJSKI TEČAJEVI U PODGRMEČU.....	298
Drugi učiteljski tečaj.....	300
Konferencija prosvjetnih referenata.....	301
6. AKTIVNOST ŽENA I ODBORA ANTIFAŠISTIČKOG FRON- TA ŽENA.....	302

7. AKTIVNOST ORGANIZACIJA SKOJ-a I USAOJ-a SANSKOG SREZA	306
Veliki omladinski zbor u Zdeni.....	306
8. AKTIVNOST I DALJI RAZVOJ NOO DO KRAJA RATA	312
Mobilizacija za vojsku.....	315
NOO su organizovali mnoge poslove	315
Organizovanje saobraćaja na slobodnoj teritoriji	317
Organizovanje narodnog sudstva na slobodnoj teritoriji	320
Formiranje organa javne uprave NOO	321
Brojno stanje NOO sanskog sreza na kraju rata	323
Teritorijalna podjela Bosne i Hercegovine.....	326
9. ORGANIZACIJE KPJ U ZAVRŠNOJ GODINI BORBE	329
Aktivnost Sreskog komiteta KPJ sanskog sreza	329
Osnovna organizacija (ćelija) KPJ Gornjeg Lipnika	335
Rad Opštinskog komiteta KPJ Lipnik.....	335
Rad Opštinskog komiteta KPJ Sanski Most.....	338
Brojno stanje partijskih organizacija i članova KPJ sanskog sreza	339
10. SANSKI KADROVI U NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI I REVOLUCIJI 1941 — 1945. GODINE.....	342
11. NA DAN POBJEDE	348
BIOGRAFIJE	
NARODNI HEROJI SA SANSKOG SREZA.....	351
NARODNI HEROJI IZ DRUGIH KRAJEVA — POGINULI NA SANSKOM SREZU	379
VIJECNICI AVNOJ-a.....	390
VIJEĆNIK ZAVNOBiH-a I KOMANDANT DIVIZIJE	399
Spisak boraca NOB i žrtava fašističkog terora sanskog sreza	
1941 — 1945. godine.....	403
Brojni pregledi	728
Izvori i literatura.....	734
Autorove napomene	739
Bilješke o autoru.....	741

Izdavač
SKUPSTINA OPŠTINE SANSKI MOST

Tiraž 7000 primjeraka

Tehnički urednik

NAIL REDŽIĆ

Korektor

NAIL REDŽIĆ

Štampa

NIGRO »GLAS«, OOUR Štamparija, Banjaluka 1980.

Za Štampariju

JOSIP ŠTEMBERGER

I S P R A V K E

MOLIMO ČITAOCE DA UVAŽE NIŽE NAVEDENE ISPRAVKE U KNJIZI — SREZ SANSKI MOST U NOB — DRUGI DIO.

		piše:	treba:
7. strana	4. red odozgo	zadržavali	sadržavali
14. strana	19. red odozgo	i Ristovcu	i Risovcu,
37. strana	17. red odozdo	i Pećingrad	i Pećigrad
48. strana	4. red odozdo	od pravca Potkalinja	od pravca Potkraja
50. strana	14. red odozdo	Tri bataljona 8. brigade	Treći bataljon 5. i 2. bataljon 8. brigade
61. strana	4. red odozdo	i Kosjerovu	i Korjenovu
64. strana	7. red odozgo	(i čitav stav koji slijedi, pisan sitnijim završetak napomene 91. na istoj stranici	slovima treba prebaciti na kojoj pripada)
75. strana	2. red odozgo	radne brigade	udarne brigade
88. strana	26. red odozgo	Tada je osnovana	Tada je osnovna
97. strana	18. red odozgo	Milan Vujović	Milutin Vujović
98. strana	12. red odozgo	1. proleterske KNOU	1. proleterske NOU
112. strana	16. red odozgo	pet članova, jednažena i četiri muškarca od kojih tri člana SKJ. muškaraca od kojih četiri	šest članova, jedna žena i pet člana KPJ.
124. strana	18. red odozgo	03 kg graha	30 kg graha
129. strana	18. red odozgo	ušli u Podgrmečki,	ušli su Podgrmečki,
131. strana	12. red odozdo	Ilija Milanović	Ilija Milinović
	6. red odozdo	Iliju Milanovića	Iliju Milinovića
140. strana	8. red odozgo	Stana Miljaić	Stana Majkić.
	20. red odozgo	Milan,	Milan Ilic,
	14. red odozdo	i inicijatori	i inicijativni
147. strana	2. red odozgo	Cučković,	Cuković,
	25. red odozgo	Stab je	Stab 6. brigade je
153. strana	39. i 40. red odozgo	mnogi građani su uspostavljali vezu sa (treba brisati jer se ponavlja).	ilegalnim saradnicima NOP
156. strana	9. red odozgo	najprije 3,	najprije 8,
	10. red odozgo	(od 2. avgusta	(od 23. avgusta
167. strana	5. red odozdo	štabovi pruga.	štabovi grupa.
168. strana	1. red odozgo	od komandanta	od komandnih (mjesta)
174. strana	4. red odozgo	Pobrežje, Brdari,	Pobrežje, Podlug, Demiševci, Brdari,
178. strana	8. red odozgo	Branko J. Karić,	Branko J. Karać,
181. strana	5. red odozgo	osloboden	osposobljen
204. strana	5. red odozdo	Braco Kozarčanin Namet,	Braco Kozarčanin Nemet,
208. strana	19. red odozdo	Ratkovce,	Batkovce,
230. strana	13. red odozgo	kola volovskih sposobnih 146 nesposobnih —	574 146
233. strana	14. red odozdo	zatim je kurs	zatim je organizovan kurs
235. strana	4. red odozgo	Bolnica br. 1	Bolnica br. 2.
244. strana	20. red odozgo	i naslućene	i neslućene
	15. red odozdo	podržavaju meni	podražavaju u meni
253. strana	19. red odozdo	29. NOU divizija	39. NOU divizija,
285. strana	3. red odozgo	Petar Vojinović i Jovan Mutić.	Petar Vojinović, Petar Vejinović i Jovan Mutić.
342. strana	18. red odozgo	sa 27 bataljona	sa 28 bataljona...
		u 19 bataljona-diviziona	u 18 bataljona-diviziona
343. strana	19. red odozgo	potpukovnik u penziji,	pukovnik u penziji,
	10. red odozgo	17. majevičke divizije,	17. majevičke brigade
344. strana	iza 20. reda odozgo	(izostavljeno, treba dopisati)	38. NOU divizije
			Vlado M. Damjanović, iz Batkovaca komandant artilje- rijskog diviziona sada general- -major JNA;
	17. red odozdo	Milan Kukulj	Milan Kragulj,
	2. red odozdo	Tomo Đ. Ranković	Tomo Đ. Raković,
347. strana	9. red odozgo	započeli 1941.	borbu započeli 1941.
349. strana	1. red odozgo	zahvaljujući se	zaustavljajući se
363. strana	19. red odozgo	održanom 21. sep-	održanom 20. sep-(tembra)
370. strana	4. red odozgo	»Postav zapad«.	»Postav jugozapad.«

U ISPRAVKE nismo unijeli slovne, a ni pravopisne greške, ukoliko iste ne mijenjaju smisao riječi.

ISPRAVKE

Tekst na strani 86. koji glasi: Ovaj kraj je dao i istaknutog revolucionara predratnog radničkog pokreta, Simu Miljuša, koji je bio u vrhovima CK KPJ, jedno vrijeme i organizacioni sekretar, a život je završio u Staljinским čistkama 1938. godine u Moskvi. Rođen je u Lušci Palanci 1894. godine, u zgradi koja je preuređena u Zavičajni muzej, treba da stoji na strani 87. iznad slike Rodna kuća Sime Miljuša.

Tekst na strani 87. koji glasi: Područje opštine Sanski Most dalo je preko 6400 boraca u NOR-u, od kojih je na bojištima širom Jugoslavije poginulo oko 1600, a 5749 stanovnika je stradalo kao ŽFT-a, treba da stoji na strani 88. iznad slike Spomenik žrtvama fašističkog terora na šušnjaru.

Na strani 101. ispod slike Vrelo Dabra treba da stoji tekst: Fotose i tekst III dijela knjige Spomen-obilježja i prirodne rijetkosti na području opštine Sanski Most pripremio Mirko Stanić.